

**Nacom Pejume Diwesi po diwesi pena
jume diwesi xua Jesucristo yabara tinatsi**

Guambiano New Testament

This Bible is copyrighted by BibleLeague International (BibleLeague.org) and translation was provided by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org). This Bible is printed with permission and produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible

GÉNESIS	4
San Mateo	57
San Marcos	96
San Lucas	120
San Juan	161
Los Hechos	191
Romanos	229
1 Corintios.....	247
2 Corintios.....	263
Gálatas	274
Efesios	281
Filipenses	287
Colosenses.....	291
1 Tesalonicenses	295
2 Tesalonicenses	299
1 Timoteo	301
2 Timoteo	306
Tito.....	310
Filemón	313
Hebreos.....	314
Santiago	327
1 San Pedro.....	332
2 San Pedro.....	337
1 San Juan	340
2 San Juan	344
3 San Juan	345
San Judas.....	346
El Apocalipsis.....	348

GÉNESIS

Srøsrø Pølbasing

1 Ke srøtø chigucha chigaaben, Tiusbe srømbalam-eranba, pirøwanba marig køn. ² Pirøbe mumay kuinguen asamgaig chiguchagaig pasrøben, pimerabe purø trømbø løstiig pinøgasraig pasrabig køn. Inchen Tiuswei Espiritube pi palawan llirabig køn. ³ Tiusbe trenchibig køn: "Tør kønrrain" cha. Inchen tørbe misrøbig køn. ⁴ Incha Tiusbe tørwane tab kui asha, tørwane løstøyugurri nuingui mendamarøbig køn. ⁵ Tiusbe tørwane "kwaløm" cha wamappe, løstiigwane "yem" cha wamabig køn. Inchen maabenba løtsøba købig køn, tru srøsrø kwaløm.

⁶ Katø Tiusbe trenchibig køn: "Larrø lendiig chiguchagaig kønrrain cha, tru pimeran nuingui, nuingui tarømartrabig tøbøtag pasrønrrai." ⁷ Incha Tiusbe tru larrø lendiig chiguchagaigwan marøbig køn, tru pimeran tarømarøbigwan. Tru pimera pala købelanba, umbu købelanba nuingui tarømarig kørrømisrtrai. ⁸ Incha Tiusbe tru larrø lendiig chiguchagaigwane "srømbala" cha wamabig køn. Inchen maabenba, løtsøba køben, pa kwaløm købig køn.

⁹ Katø Tiusbe trenchibig køn: "Srømbalamerai umbu pimera købeløbe kanbalatø misrtrain cha, pur kenamisrtrai." Inchen treeg kuig køn. ¹⁰ Incha purwane Tiusbe "pirø" cha wamappe, pimera kanbalatø misrigwane "marmera" cha wamig køn. Incha Tiusbe tabig kui asig køn. ¹¹ Incha Tiusbe trenchibig køn: "Pirøbe misringarubash cha, pilli puzheelø chi kaamera køppe, treeg yellzheelø tøgar, mamig nigab tusrmera, chi tusr køppe, treeg yell truyu tøgar pirau treeg kønrrai. Inchen treeg kuig køn. ¹² Inchen pirøbe pilli puzheelø chi kaamera køppe, treeg yellzhig nigar, mamig nigab tusrmera yellzheelø truyu nigar misrøbig køn, nø chi tusr køppe, treekke. Inchen Tiusbe tabig kui asig køn. ¹³ Inchen maaben misra, løtsøgualmaben, pøn kwaløm købig køn.

¹⁴ Tiusbe katø trenchibig køn: "Tru srømbala larrø lendiig chiguchagaigube pilabelø kønrrain cha, kwalømwanba, yemwanba tarømartrabelø, iiløbe chi utømera køben amrrubelan ashib kømig kønrrai, kwalømmerawan, pilamerawan." ¹⁵ Incha truiløbe srømbalasrø larrø lendiig chiguchagaigu pilabelø kønrrain cha, pirøwan pilønrrabelø." Inchen treeg kuig køn. ¹⁶ Tiusbe pagatø pilabelø nørreelan marig køn: tru pilabig larrø tøriibe kwaløm piløben, pilabig tre tør kømiibe yem piløben inchai, katø nøbe kønchabiimer-agucha marig køn. ¹⁷ Tiusbe tru srømbalamera larrø

lendiig chiguchagaigu iilan pønserøppe, pirøwan pilønrrai pønstraig køn. ¹⁸ Kwalømwan lata, yemwan lata pil-amburab pilabeløbe nøm pønrrønrrai marig køn, tørwanba, løstiigwanba tarømartrabelø. Incha Tiusbe tabig kui asig køn. ¹⁹ Inchen maaben misra, løtsøgualmaben pib kwaløm købig køn. ²⁰ Incha Tiusbe trenchibig køn: "Pimerabe chigurrimbunø øsiguelø tø-gagøbash cha, katø illimera tru pirøbalawan llirabeløgucha kønrrain cha, tru larrø lendiig chiguchagaigu srømbalamerawan amøñibelø." ²¹ Incha Tiusbe piyu ushamera kwaaramdø nørreelø marig køn. Chigurrimbunø øsiguelø kønab purrønrrabelanba, chitøgucha nøm chimera køppe, treelø kønrrai pimerabe treeg misringaruig køn, katø chigurrimbunø kwaldzariimera tøgargucha nøm chi køppe, treeløtøwein kønrrai. Incha Tiusbe tabig kui asig køn. ²² Incha Tiusbe truilane mayanguen tabig kønrrai marabe, trenchibig køn: "Larrø nørø tøgagøb, larrø nørø larrøbitchigay cha, marmerayu netsab, katø illimeragucha larrø nørø larrøbitchigay" cha. ²³ Inchen maaben misra, løtsøgualmaben, truiibe trattø kwaløm købig køn.

²⁴ Incha Tiusbe trenchibig køn: "Pirøbe øsiguelø misringarubash cha, kusreeg ushamera køben, namig ushamera køben, srala ambubelø køben, nøm chimera køppe, treelø kønraingue." Inchen treeg kuig køn.

²⁵ Tiusbe namig ushamera nøm chimera køppe, treelø kønrrai marøb, katø kusreeg ushamera nøm chimera køppe, treelø kønrrai marøb, maya ushamera pirau sralig ambubelø nøm chimera køppe, treelø kønrrai marøbig køn. Incha Tiusbe tabig kui asig køn.

²⁶ Incha Tiusbe trenchibig køn: "Møg misag margun cha, nam mailø køben ke tre lataitøwein køb, katø nam lataitøwei isub, marøbelø kønrrai. Incha maryu piyaumeran, srømbala amøñib illimeran, kusreeg ushameran, namig ushameran, pirau sralig ambub ushameran, truilø nun chinchaingaug, nø ashib tøga pasrønrrain" cha.

²⁷ Incha Tiusbe mowan marøppe nø maig køben ke tre lataitøwein kønrrai marig køn. Pøs nøbe tre lataitøwein kønrrai marig køn. Møg misag, ishug misag treeg marig køn.

²⁸ Incha Tiusbe mayanguen tabig nebuilø kønrrigay chib, trenchibig køn: "Srøig larrøbitchabig yellmera tø-gagøb, srøitø srøitø larrø nørø nemisrtrigay cha. Nimbe pirøwan netsøgana, pirøwane ñim ashib tøga pønrramisra, chinchaingaug ñim ashib karunrrigay cha, maryu piyaumeran, pala amøñib illimeran, katø maya ushamera pirau srala ambubelan købengue."

²⁹ Incha Tiusbe trenchibig kòn: “Asay cha, nabe ñimune pirau mamig nigab kauzheelø yellmera tøgartø kønrrai tranar cha. Katø maya tusrmera mamig nigabelø, yell tøgarmara tranar cha, iibe kerriguba ñim mab kømig kønrrai.” ³⁰ Inchen pirau namig ushameranba, pala amøñib illimeranba, katø maya ushamera pirau srala ambubelanba, truilane pilli puzhigwan mab kømig tranar cha. Inchen treeg kuig kòn.

³¹ Incha kerrigu Tius nø mariilan ashabe, truba truba tabig kui ashibig kòn. Inchen maaben misra, lèt-søqualmaben, trattrø y kan kwaløm købig kòn.

2 Inchen srømbalameranba, pirøwanba truyu ker-riguh chi købelanba chab marig kørømisrig kòn.

² Incha Tiusbe kerrigu nui maramigwan yandø patsø-ga, trattrø y pa kwalømyube isrig kòn nø kerrigu chi marigwan. ³ Incha Tiusbe tru trattrø y pa kwaløm kønrrabyuigwane mayanguen tabig kønrrai mara, nuyasig kønrrai tarømara pasrøbig kòn, kaguende nø chigur-rimbunø mara pønsra tru kwalømbe nø isrig kua.

⁴ Srømbalawan køben, pirøwan køben mara pøn-srailan øyeeg købig kòn cha wamindig iig kòn.

Møg Misag Ellmarin Tulyu Inchen Jehová Pirøwanba Srømbalameranba Marmøwatøbe

⁵ piraube ka nøtø kal-lab tusrmera chigucha kawei, chigucha kaumera kal-laig kawein købig kòn, kaguende Jehová Tiusbe piraumay srewan pungarumø srø køben. Inchagucha kwallchabig mu møg mu-gawein køben. ⁶ Pibe piraugurri webarrub, pirø palawan kerrigu sømarøbig kòn. ⁷ Inchen Jehová Tiusbe pirøyu usrøtøga møg misag mara, trugurrimbe øsiguig kønrrai kimyu urrøben, møøbe øsiguig misrig kòn.

⁸ Incha Jehová Tiusbe Eden taisrø kan ellmarin tul mara pasrøbig kòn, tru pørr neeshibgatømayrsø. Incha tru nø mari mowan truyu kørømarøbig kòn. ⁹ Incha Jehová Tiusbe chi tusrkurrimbunø chull asamdø tab tusrmera pirau kal-langarubig kòn, chull mamdø mamiimera nigabelø. Inchen tru tul tøbøtabe tru kwamø øsig køm tusrwanba, katø tru tabigwanba, kaigwanba nebua asam tusrwanba kal-langarubig kòn.

¹⁰ Inchen tru Edenyugurrimbe pi webarrubig kòn tru tulwan sømarøb lulrrabig. Incha truyugurrimbe katø pippaløh pirisha webibig kòn. ¹¹ Tru srøsrø pibe Pisón munchi købig kòn, truike tru Havila pirø muba kuimburab pøtøgatanwan pureb ibig køben, trusrømbe oro tøgaike.

¹² (Incha pirø muba kuimburab tru pirau orobe larrø tabig købig kòn, katø truyube mayzhig irrabig bedelio køben, ónice køben tøgaike.) ¹³ Inchen tru wendau pibe Kihón taig, truike tru Cus pirø muba kuimburab pureb ibig kòn. ¹⁴ Inchen tru pøn kønrrabyu pibe Tigris taig kòn, Asiria pirau pørr neeshibgatøwansrø pureb ibig. Inchen tru pib kønrrabyu pibe Eufrates kòn.

¹⁵ Incha Jehová Tiusbe mowan pera arrua, tru Edén ellmarin tulyu kørømarøbig kòn, pirøwan kwallib

ashib tsunrrai. ¹⁶ Incha Jehová Tiusbe tru møwane trencha karua pasrøbig kòn:

—Tru tulyu chi tusryu mamiimerandøgucha ka manrrig cha. ¹⁷ Inchendø tru tabigwanba, kaigwanba nebua asamburab asam tusryu mamigwane manrrab kømø cha, kaguende tru tusryuigwan ñi mab kwalømbe isa kømø, ñibe kwanrrabguen— cha.

¹⁸ Incha trugurrimbe Jehová Tiusbe trenchibig kòn:

—Møg nøtø unamiibe chi tab kømøn cha, nun purugunrrabig nø maig palain køben, treegwan martrab— cha. ¹⁹ Incha Jehová Tiusbe maya ushameranba, illimeranba pirøwandøwei mara pønsra, møwei merrab pønrsøbig kòn, chi munchi pønramigwan nø asha pønrsønrrai. Inchen møg tru øsiguelan treeg munchi pønrsra wamiiløbe tru munchin tøgarrømisrig kòn. ²⁰ Inchen møøbe maya ushamera namiguelan, pala amøñibelø maya illimeran, katø tru kusreeg ushameran mayamba munchi pønrsøbig kòn. Inchen køben mowan nø maig palain køben, treegwan purugunrrabiibe mugaabig kòn.

²¹ Inchen Jehová Tiusbe mowan purø mur kingarua, nø kib tsumnebe kan tømbul tsutsigwan wesrawa, tru tsutsig wesrub kurigwane katøle treetøweih kasrøbig kòn. ²² Inchen Jehová Tiusbe tru tømbul tsutsig wesraigwane ishug misag mara, møweimay pera arrubig kòn. ²³ Inchen møøbe trenchibig kòn:

—Iibe sí, nain tsutsigugurriin tsutsig køb, katø nai asryugurri asr køb indan cha. “Ishug misag” cha wamig kønrrun chibig kòn, kaguende nøbe møweinukkurri wesraig kòn— cha. ²⁴ Treekkurri møøbe møskawan, usran tarømisra, sraimba kandø misra, kan asrtø kønrrun.

²⁵ Møøba, ishuubabe pailøba køsaateelø købig kòn. Inchendø chi kørig kui inchimeeløgue.

Adanba Evaba Mørmuig

3 Inchen tru ulbe maya ushamera lataguen kømø, chigøben maramigwane purø may isua marøbig købig kòn, Jehová Tius nø mariiløyu. Incha tru ulbe ishuwane trenchibig kòn:

—¿Kabe Tiusbe ñimungan tru ellmarin tulyuigwan ni mø tusryuigwanguen kerriguwan mamønrrain taig kuitarru?— cha.

² Inchen ishuube ulwane trenchibig kòn:

—“Tulyu pønrrab tusryu mamiimerane ka manrrigay” taig kòn cha. ³ Inchendø tru ellmarin tul tøbøtag pasrab tusryu mamigwane Tiusbe øyeeg taig kòn cha: “Mamønrrigay cha, ni katøramøwei inchigay taig kòn cha, kwamig kømønrrai”.—

⁴ Inchene ulbe ishuwane trenchibig kòn: —Ñimbe kwamønrrabguen cha. ⁵ Tiusbe asha kòn cha, ñim tru tusryuigwan mab kwalømbe, [katø! chinetø nebua asamigwan ñimui isubig kuren, ñimbe Tius lataitøwein kønrrabguen cha, kaigwanba, tabigwanba nebua ashibelø.—

⁶ Inchen ishuube tru tusryuigwan larrø chull mamdig kui ashib, trurrigu tru tusryu mamiibe larrø mayzhig kønrraptiig kui ashib, katø chiwandøgucha larrø kusre-

big kuinrrabna isumig purø chull kørnrraptø tusr kui ashib inchibig kørn. Incha tru tusryu mamigwan nemørøb, maptinchibig kørn. Inchabe kewangucha srørren, truikkucha mabig kørn. ⁷Inchen mømibe tru pailanba, [katø! chinetø nebua asamigwan nømui isubiibe kurøptinchen, nømbe kørsaateelø kørbrain kui wetøgørna, nømbe higuera ishiimeran tsusha, sètø-gasrailø marøbelø kørn.

⁸Inchen yandø mawab misrøb pishi isig ichibig we-barruben, tru ellmarin tulyu Jehová Tiusbe llirab arri mørø, mørøbe nui sraimba tusr utumerawansrø truba-belø kørn Tius nø pasrainukkurri. ⁹Treendingucha Jehová Tiusbe møwan wamabe, payibig kørn:

—¿Ñibe chu pasrøgu?— cha

¹⁰Inchene mørøbe trenchibig kørn:

—Tru ellmarin tulyu ñi llirab arri nabe mørøptindin-aben, nane truba kørig kørta cha, kaguende nabe kørsaatiig kørbrain kørbtinchen, treekkurri nabe trubar— cha.

¹¹Inchene Tiusbe trencha payibig kørn:

—¿Ñune kørsaatiig kørn chabe, mu eshkata? cha. ¿Na mamønrrain taig tusryu mamigwan ñibe mappeen-di?— cha.

¹²Inchen mørøbe trenchibig kørn:

—Tru ñi nan lincha pera uñchai trani ishug tru tusryu mamigwan nan srørren, nabe mar— cha.

¹³Inchene Jehová Tiusbe ishuwane trenchibig kørn:

—¿Øyeebe chi margu?— cha

Inchene Ishuube

—Tru ul nan purø may wamincha isøben, nabe mar cha— trenchibig kørn.

¹⁴Inchen Jehová Tiusbe tru ulwane trenchibig kørn:

—Ñi øyee marikkurrindø maya ushamerai utu ñibe larrø trømbøig nebuig kørnrrig cha, kusreeg ushamerai utu lata, namig ushamerai utu lata. Patsøtgatø sraløb uña, ñi chugatig øsig tsuingatiibe pirøyu usrøwan manrrig cha. ¹⁵Incha ishuuba ñibabe larrø ashig kørmuindiyabelø kørnrrai maramønrrun cha, ñuinukkurri amrrubeløba, katø ishuweinukkurri amrrubeløba. Incha tru ishug misagweinukkurri srøig srøig kurrab ar-rubiguig ñune turwan pusøbunøben, ñibe nune talun-yu tsatchun— cha.

¹⁶Incha ishuwane trenchibig kørn:

—Ñune unø tøgamisrøbyu pusrkwabigwan masken trømbøig pusrkwannrai nemaramønrrun cha. Purø trømbøig pusrkwai incha, ñui ureemeran tøgamisrtra-bguen cha. Inchen ñi ureg tøgagukkøb chull isuibe ñui kewein kørben, ñui keebe ñune nø karub nø ashchabig kørn— cha.

¹⁷Incha møwane trenchibig kørn:

—Ñi ñui srawei wamwan manchitanmaptø mørøb pasrøwa, na mamønrrig tain tusryu mamigwan ñibe main kørn cha. Ñigurrindø pirøbe larrø trømbøig nebuig pasrønrrun cha. Ñi chugatig øsig tsumnegatiibe ñibe [katø! isua mørø marøb megawabe, truyugurri manrrabguen cha. ¹⁸Inchen pirøbe tsøshambah, kaldusrmerabatø misren, mappe, kau umbu tus-

rmerandø manrrigay cha. ¹⁹Ñibe pøsrø, pøsrø mara mamig tøgagønrrig cha, ñi katøle pirøtøwei misram-negatikke, kaguendø ñibe pirøtøga mara pasrig kørn cha. Ñibe pirø usrø kuig kørpe, katø ñibe usrøtøwei misrtrabig kørn— cha.

²⁰Inchen Adånbe nui srawane Eva munchi pasrøbig kørn, kaguende Evabe maya misagwei usrin kørnrrabig kuimba.

²¹Jehová Tiusbe møweimba, nui sraweimba kemelø ushamerai kalusmeran mara, kennøbig kørn. ²²Incha Jehová Tiusbe trenchibig kørn: “Mørøbe mømibe kan møig kørben nam lataitøwei misra pasramisrin kørn cha, tabigwanba, kaigwanba nebua ashibig. Pø, nui tasigwan larrøbitchain kørmon, chibig kørn, tru øsig kørn tusryu mamigwangucha nemøra, truigwan ma, managatig øsig kørnrrab.” ²³Incha Jehovábe tru Edén tulyugurri nømun webusrøbig kørn. Incha pirøwan kwallchain pasrig kørn, tru nun mara pasrin pirøwan.

²⁴Incha møwan wambig wegucha, Edén tru tulyu pørø kal labgatømay querubinmera pønsra, katø kan espada naarabig amburab, iburab llirabig pasrøbig kørn, managatig tru øsig kørn tusryumay ambam maywan pumønrrai martrab.

Cainba Abelba

4 Adanbe nui srai Evaba unø tøgagønrrab pailø waramisrøbelø kørn. Incha Evabe kwanrrig kør-rømisra, Cain kal labene, trenchibig kørn: “Na unø tøgagømig Jehová treeg kørnrrain kørben, kan møg-unø tøgaguinatan” cha. ²Incha katø wendøbe Cainwei nuneg Abelwan tøgamisrig kørn. Abelbe ubisha ashibig kørben, Cainbe pirøwan kwallibig kuig kørn. ³Inchen kan maya yana kørsrøn puraiben, Cainbe Jehóawan ketamig nui kwaliiløygurri srua arrubig kørn. ⁴Inchen Abelgucha nui ubishamera ke srøsrø lluilan srua arrubig kørn, sebowanba. Inchen Jehóabe Abelwanba tru nui kettrab srua arrigwanba truba tab kui ashibig kørn. ⁵Trune Cainwane tab kui ashmuig kørn, tru nø keta tranigwan chigucha. Inchen Cainbe truba trømbøig namuben, nui maløbe ke minchiptinchibig kørn.

⁶Trenchene, Cainwane Jehóabe trenchibig kørn:

—¿Chindimbarre namøgu? cha. ¿Chindimbarre ñui maløbe ke peg misrøptinnda? cha. ⁷Ñi sølwan isua marig kuimbe, ñibe utsøbasrmø kurraasha pasrabsru-inrrun cha. Inchendø ñi sølwan isua marmuikkurrim-beh, kaigwan matrai inchabiibe ñun megambunrrab [katø! muniitø pasran cha. Inchen kørben ñibe tru kaig marmumigwane ñi kananrrabguen— cha.

⁸Cainbe nui nuneg Abelwane trenchibig kørn:

—Chugøben lliranrrab amun— cha. Indig yandø tru llirab amønaisrømbe Cainbe nui nuneg Abelwan namappe, kweechibig kørn.

⁹Inchene Jehóabe Cainwane trencha payibig kørn:

—¿Ñui nuneg Abelbe chu unah?— cha. Inchen nøbe trencha løtabig kørn:

—Chindindøbeh cha. ¿Nagan nai nunewan ke tru ashib wendautø pasrabig kuitarru?— cha.

¹⁰Inchene Jehóabe trenchibig kørn:

—¿Chi margu? cha. Ñui nunewei animbe piraugurri trashib nan wamøtan cha. ¹¹ Ñibe larrø trømbøig nebuinanrrabig kørrømisrøb, tru ñui nuneg Abelwan ñi kweechen ani lusigwan muchib piraugurri ñune webya inrrai wegutsig kørrømisrøb inchabguen cha.

¹² Pirøwan kwallib megaingucha, yandø mamig misr-mønrrabig køn cha. Inchen ñibe piraube punø panrrø, punø panrrø ka lliraitø, lliraitø chuguen tsub tsumibe chigaig kønrrabguen— cha.

¹³ Inchene Cainbe Jehováwan trenchibig køn:

—Nan øyeeg møra pasrønrrai mariibe purø nuig køtan cha, pasramguengaikke. ¹⁴ Møi na tsuinukkurri yandø nan weguchen; ñui merrabgurrimbe mømbe trubatø unamønrrun cha, pirø muba kuimburab lliraitø, lliraitø chuguen tsub tsumig chigaikke. Inchen mugøben nan ashibiibe nane kwetchautan— cha.

¹⁵ Inchene Jehovábe trenchibig køn:

—Møikkøben Cainwan kweechibiibe siete pijisken purab trømbøig nebuin pasrønrrun— cha. Incha Jehovábe Cainwane kan siñal asamdiig tøgagig kønrrai marøbig køn, mugøben ashagucha, nune kweechimønrrai. ¹⁶ Incha Cainbe Jehováwei merrabgurri yandø tarømisra ya, Nod tain pirau Edén pørr kalabgatømaysrø tsubig køn.

Cainweinukkurri Amrrub Misaamera

¹⁷ Cainbe nui sraimba unø tøgagønrrab pailøba waramisrøbelø køn. Inchen sraimbe kwanrriig kørrømisra, unø tøgamisrig køn, tru Enocwan. Incha Cainbe kan ciuda mara pasrabe, truigwane tru nui nusrkai Enocwei munchin pasrøbig køn. ¹⁸ Incha Enocbe kan nusrkai Irad taig tøgaguig køn. Inchen tru Iradbe Mehujaelwei møskain køben, Mehujaelbe Metusaelwei møskain køben, Metusaelbe Lamecwei møskain kuig køn.

¹⁹ Incha Lamecbe nuyasig pagatø ishumburmera tøgaguig køn. Kan ishuwei munchibe Ada købene, katøgan ishuwei munchibe Zila købig køn. ²⁰ Adabe kan unø tøgamisrig køn, tru Jabalwan. Tru merrabsrø kølli misag Jabalweinukkurri pølbasra amrrub mendig kuig køn, carpa lasrua pønrraiIøyu warab, katø nømbe ushamera karrøgøb inchibelø. ²¹ Jabalbe kan nuneg Jubal taig tøgagig køben, tru merrabsrø kølli misag Jubalweinukkurri pølbasra amrrub mendig kuig køn, mayeelø arpa kønabeløba, lus urrabeløba. ²² Inchen Zilagucha Tubal-Cainwan tøgaguig køn. Truibe chigurrimbunø bronze tsandzøntøgaba, hierro tsandzøntøgaba larrø tabelø marøbig kuig køn. Katø Tubal-Cainwei nuhaabe Naama købig køn.

²³ Kan piji Lamecbe nui sralan trenchibig køn:

—Adaba, Zilaba, nai wamwan mørtray cha. Lamecwei sralø, nai wamwan tab mørtray cha. Nan kørriinchen, nabe kan møwan kweechib, nan mur kebachen, nabe kan matsinan kweechar cha. ²⁴ Cainwanma siete pijisken purab trømbøig nebuinrrai pasrig kuibe, Lamecbe sietebatø setenta pijisken treetø treetø purab trømbøig nebuin pasrønrrun” cha.

²⁵ Adánbe nui sraimba unø tøgagønrrab pailøba waramisrøbelø køn.

Incha Evabe kan nusrkai tøgagua, trunune Set munchi pasrig køn. “Tiusbe nane katøgan nusrkai trandan cha, Cain Abelwan kweetsig købene truburø tøgagønrrai.” ²⁶ Incha Setgucha kan nusrkai tøgagua, truigwane Enós munchi pasrig køn.

Indig truyugurrimbunø yandø møgueløbe Jehováwei munchiwan wamab miabelø køn.

Adanweinukkurri Amrrub Ureemera

5 Iig køn tru Adánweinukkurri amrrub misaameran munchin merrarrailø, Tius møwan nø mara pasrøb kwalømbe, møwane Tius lataitøwein kønrrai marig køn. ² Incha møøba ishuuba kønrrai Tiusbe treeg mara pønrra, katø mayanguen tabig nebuilø kønrrai mara, tru nø mara pønrrøb kwaløm “Adan” cha wamig køn.

³ Adanbe pilamera ciento treinta tøgagua kan nusrkai tøgaguig køn chiyutøgucha nø lataitøwei, treeg unø. Incha truigwane Set munchi pasrig køn. ⁴ Adanbe Setwan tøgaguinukkurrimbunø pilamera ochocientos tøgagig kua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ⁵ Inchawei Adanbe pilamera novecientos treinta tøgagua, yandø kwaig køn.

⁶ Setbe pilamera ciento cinco tøgagua, nusrkai Enóswan tøgaguig køn. ⁷ Setbe Enóswan tøgaguinukkurrimbunø pilamera ochocientos siete tøgagig kua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ⁸ Inchawei Set kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera novecientos doce kuig køn. Inchen yandø kwaig køn.

⁹ Enósbe pilamera noventa tøgagig kua, kan nusrkai tøgaguig køn, Cainán taig. ¹⁰ Enósbe Cainánwan tøgaguikkurrimbunø pilamera ochocientos quince tøgagig kua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ¹¹ Inchawei kerrigu Enós øsig tsuin kwalømmerabe pilamera novecientos cinco køben, yandø kwaig køn.

¹² Cainánbe pilamera setenta tøgagig kua, nusrkai Mahalaleelwan tøgaguig køn. ¹³ Cainánbe Mahalaleelwan tøgaguikkurrimbunø pilamera ochocientos cuarenta tøgagig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ¹⁴ Inchawei Cainán kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera novecientos diez køben, yandø kwaig køn.

¹⁵ Mahalaleelbe pilamera setenta y cinco tøgagig kua, nusrkai Jaredwan tøgaguig køn. ¹⁶ Incha Mahalaleelbe Jaredwan tøgaguikkurrimbunø pilamera ochocientos treinta tøgagig kua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ¹⁷ Inchawei Mahalaleelbe kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera ochocientos noventa y cinco køben, yandø kwaig køn.

¹⁸ Jaredbe pilamera ciento sesenta y dos tøgagig kua, nusrkai Enócwan tøgaguig køn. ¹⁹ Jared Enocwan tøgaguinukkurrimbunø pilamera ochocientos tøgagig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ²⁰ Inchawei Jared kerrigu øsig tsuin kwalømmer-

abe pilamera novecientos sesenta y dos køben, yandø kwaig køn.

²¹ Enoche pilamera sesenta y cinco tōgaig kua, nusrkai Matusalénwan tōgaguig køn. ²² Matusalénwan tōgaguinukkurimbunø Enoche Tiusba maig unamig køben, treeg uñibig kuig køn, pilamera trescientos tōgaig. Incha nusrkalø køben, nimbasmerna køben tōgaguig køn. ²³ Inchawei Enoc kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera trescientos sesenta y cinco tōgaguig køn. ²⁴ Enoche Tiusba maig unamigwan unig køn. Incha chindinguen asiimíig pinaptindig kuig køn, kaguende Tius nune øsiibatø pera iben.

²⁵ Matusalénbe pilamera ciento ochenta y siete øsig tsua, nusrkai Lamecwan tōgaguig køn. ²⁶ Incha Matusalénbe nusrkai Lamecwan tōgaguinukkurimbunø pilamera setecientos ochenta y dos tōgaig tsua, nusrkalø køben, nimbasmerna køben tōgaguig køn. ²⁷ Inchawei Matusalén kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera novecientos sesenta y nueve køben, yandø kwaig køn.

²⁸ Lamecbe pilamera ciento ochenta y dos øsig tsua, kan nusrkai tōgaguig køn. ²⁹ Incha truigwane Noé cha wamig køn, kaguende nøbe trenchibig køn: "Jehová pirøwan larrø trømbøig nebunrrai mara pasrim pirau, nam chi mariiløyu purø trømbøig murig pui melaigugurri namun i unøbe chairannrrun" chib. ³⁰ Incha Lamecbe nusrkai Noéwan tōgaguinukkurimbunø pilamera quinientos noventa y cinco tōgaig tsua, nusrkalø køben, nimbasmerna køben tōgaguig køn. ³¹ Inchawei Lamec kerrigu øsig tsuin kwalømmerabe pilamera setecientos setenta y siete køben, yandø kwaig køn.

³² Noébe pilamera quinientos tōgaig kua, pøngatø nusrkalø tōgaguig køn: Semwanba, Camwanba, Jafetwanba.

Misaamera Larrø Kaig Marøb

6 Inchen yandø mōguelø pirau truørø larrøbichib menda, nømbe nimbasmerna tōgagøb mendig køn. ² Inchen Tiuswei nusrkaløbe, tru Tiuswan ashmø misaamerai nimbasmernabe truba truba tabzheelø kua asha, tru utu mas tab ishumburmeran lawa, nømuyasig sralø marøbelø køn. ³ Inchene Jehovábe trenchibig køn: "Nai Espiritube misag øsig kønrrai nuinuube managatikkuha pasrønrraamøn cha, kaguende møøbe patsønrrabig ka treetø køn cha. Inchawei nøbe øsig tsumibe pilamera ciento veintebe tōgagønrrun" cha.

⁴ Tru kwalømmerawane purø nørrø mōguelø warabig køn, larrø nørreelø. Inchen katø tru Tiuswei nusrkaløbe tru mōguelai nimbasmernaba kasharawa, ureg tōgaguig køn. Inchen tru i mōgueløbe chish mōguelø chiyugucha kørmeelø købig køn, truiløbe merrabsrøn-gurri mumera kuilan nebua asi misaamera.

⁵ Inchen Jehovábe ashibig køn pirau misaamera larrø trømbøig marøb amrruibe chi lamøtiig kømø, purø nuig kui, nømui manrraube chu uragucha kerrigu chi isuiløbe kaigwandø, kaigwandø isubelø kuikkurri.

⁶ Inchen Jehovábe yeekkucha kuitamab isubig køn, pirau misagwan tsunrrai marigwan. Nui manrraube purø kørrø isub pusrkwabig køn. ⁷ Incha Jehovábe trenchibig køn: "Misagwan mara pønrrailan chigucha kaanrrai patsøgønrrab cha, misagwan lata, ushameran lata, srala amøñibelan lata, pala amøñib illimeran lata. Karrenguitamab isur cha, øsig kønrrai na mariilan." ⁸ Inchen køben Noébe Jehováwein kabyu nøbe tabig kui asig kuig køn.

Noé Arcan Marøb

⁹ Iig køn, Noéwan maig pureb arrigwan waminchibig:

Noébe sølgandø maig maramigwan marøb, nøbagnetø nørrørawarmerai utu nøbe sølgandø maig maramigwan marøb, katø Noébe Tiusba maig unamig køben treeg uñibig købig køn. ¹⁰ Noébe pøngatø nusrkalø tōgaguig køn: Semwanba, Camwanba, Jafetwanba. ¹¹ Inchen piraube larrø trømbøig minchib, katø melambuyab kalø marig truitø netsain pasrabig køn Tiuswei merrab. ¹² Tiusbe pirøwan ashene, truyube larrø trømbøig mincha pasrabig køn, kaguende maya misaamerabe larrø trømbøig mincha pasrøben tru nømui amønainug. ¹³ Inchen Tiusbe Noéwane trenchibig køn:

—Maya misagwan øyandø kønrrai nabe treeg isur cha. Kaguende nømgurrindø pirøbe larrø trømbøitø netsaim pasran cha. Incha nømune pirøwanbañau pinishinrrab cha. ¹⁴ Incha ñibe gofer tsiitøga kan arca mar chibig køn. Incha truyube cuartomera mara, umbuwan lata, wambigwan lata, pi larraimønrrai brea srøllrig cha. ¹⁵ Incha marøppe, øyeeg martrig chibig køn: Yammaybe ciento cuarenta metrosig, lendømaybe veintitrés metros tōgaig køben, palamaybe catorce metros tōgaikke. ¹⁶ Incha arcane pøn itøniisraig mara, pala patsabsrøngurri pinag cincuenta centimetrosyuh pendanarrab pasrtrig cha. Incha mumay malømay køben kan yaskab pasrtrig cha. ¹⁷ Kaguende nabe pirau pi pulab arrubig ørtrab kur cha, tru srømbala umbuwan chigurrimbunø øsig warabelan pinishinrrai. Inchawei pirau chigurrimbunø købiibe chishtø pinønrrun cha. ¹⁸ Inchendø nabe ñune øyamay pasramønrrun cha, ñibe ñui sraimba, ñui nøsrkaløba ñui nusrkalai sraløba tru arcayu kebamrrigay cha. ¹⁹ Incha chigurrimbunø øsig købigwan trumørig truilan parchig, parchig kebambingarunrrig cha, chi ushamerandøgucha, kan ishuuba, kan møøba, ñiba øsig kønrrai. ²⁰ Chi illimerandøgucha, chi ushamerandøgucha, sraløb amøñibelangucha trumørig parbatø øsig kønrrab ñiba kebamrrun cha. ²¹ Incha nøm chi mabelø køben, chi mamikkurrimbunø ñi tulisha, esegau cha, truilaimba, ñuimba mab kømig kønrrai. ²² Inchen Noébe Tius maig karuigwan kerriguh treeg marøbig køn.

Pirau Pi Pulab Netsab Arrubig

7 Incha Jehovábe Noéwan trenchibig køn: —Ñiba ñui yaueløba arcayu kebinrø cha, kaguendø nai merrab ñundøwei sølgandø tabigwan marøbig kui ashar cha, mõi misaamerai utu. ²Inchen chi ushameratøgucha tabig chishelane trattrø y pagatøbatø møg ushameraba, trattrø y pagatøbatø ishug ushameraba kertrig cha møøba ishuuba, møøba ishuuba. Inchen chi ushameratøgucha chishig komeelane, kan møøba, kan ishuuba, pagatø, pagatø kertrig cha. ³Katø treetøwei pala illimerangucha, trattrø y pagatøbatø kertrig cha, møøba, ishuuba, pirau tru illimeran pini-imfiig tøgagønrrab. ⁴Kaguendø trattrø y pa kwalømyube yu pirau kwalømmera cuarenta, yem-mera cuarenta purayamne sre pungarumønrrun cha. Na mariilø chigurrimbunø øsig købigwane kerrigu chish paluuncha pinisamønrrun cha.

⁵Inchen Noébe Jehová maig karuigwan kerriguh treeg marøbig køn.

⁶Tru uras Noébe pilamera seiscientos tøgagig købig køn, tru pi pulab arrubig pirøwan chishtø kasrøb arrub uras. ⁷Inchen Noébe nui srain køben, nusrkalø køben, yernamera køben arcayu kebibig køn, tru pi pulab arrubigugurri kwamø, øsig webinrrab. ⁸Inchen chi ushameratøgucha tabig chishelø lata, chishig komeelø lata, pala amøñib illimera lata, katø pirau srala amøñibelø lata ⁹Noéba arcayu kebambubelø køn, parbatø, parbatø, møøba ishuuba, møøba ishuuba, Noéwan Tius mandø karuig, treekke. ¹⁰Indig tru trattrø y pa kwalømyu tru pi pulab arrubiibe pirau chishtø kasrøb netsab arrub mendabig køn.

¹¹Inchen Noéwei øsig tsuin pilamera seiscientos køben, tru pila kebyaig pa pølyu diecisiete kwalømh, tru marmera mas purø nørreelø umbusrøngurri chab wesurrøben, tru srømbalasarø pimeran katab pønrrabelan truilangucha kuren, ¹²pirau yemmera cuarenta, kwalømmera cuarenta purayamne sre arrubig køn.

¹³Inchen tru kwalømh arcayu kebambig køn Noé køben, nui nusrkalø Sem køben, Cam køben, Jafet køben, Noéwei srain køben, nusrkalai pøngatø sralø købengue. ¹⁴Incha nømba kebambubelø køn, tru kau umbu namig ushamera trumørig, kusreeg ushamera trumørig, pirau srala ambub ushamera trumørig, katø illimera trumørikke, katø kwaldzariibarmera købendø pala ammeelø købengue. ¹⁵Øyeeg kebambig køn arcayu Noéba, chigurrimbunø øsig købeløbe parbatø, parbatøgue. ¹⁶Inchen tru kebambubeløbe trumørig ishuuba, møøba kebambig køn, Tius maig karuig, treekke. Inchen Jehovábe yaskabwan yandø kasrøbig køn.

¹⁷Inchen pirau tru pi pulab arrubiibe kwalømmera cuarenta nemisramnegatig pulab iben; pimer a pulab menda, tru pimerabe arcane piraugurri pala kusruig køn. ¹⁸Inchen pimerabe pirau nurabig nurab arruben, arcabe pi palawan uñibig køn. ¹⁹Inchen pimerabe piraube truba truba pulab nebib iben, maya srømbalam-

erai umbu tunmera purø paleelø pønrrabeløguen chishtøh pinøgasraig kørrømisrøbelø køn. ²⁰Inchen tru purø pala tunmerawan pimer a chab pinøgasrainukkurri katøgucha pimerabe palabunø siete metros purab neguchib pulabig køn. ²¹Inchen chigurrimbunø pirau øsig warabeløbe kerriguh chab kwabig køn, illimera lata, ushamera kusreeg ushamera lata, namig ushamera patsøtøga srala ambubelø lata, trugurri maya misaamera lata. ²²Inchen chitøgucha kimrrabmay israbig øsiguelø pirau warabeløbe mayambah chishtø kwaig køn. ²³Øyamay chimeratøgucha pirau øsiguig warabeløbe chab pini-sailø kuig køn. Misag lata, ushamera lata, patsøtøga srala ambubelø lata, katø pala amøñib illimera lata pinisaig kørrømisrig køn. Øsig kørrømisrøppe, Noébah tru arcayu tru nøba kebambubeløtøwei øsig kørrømisrig køn. ²⁴Inchen pimerabe tru pirø palawan kwaløm-mera ciento cincuenta nemisramnegatig pi netsaig kørrømisrig køn.

8 Tiusbe Noéwanba, truyu kusreeg ushameranba, namig ushameranba kerriguba tru arcayu Noéba purrabelan isubig køn. Incha Tiusbe pirau kan isig ichibig arringaruben, pimerabe kørreb mendabig køn. ²Pimer a pirø umbusrøngurri wesurrabeløbe kasrøben, tru srømbalasarø pimeran katab pønrrabelan kuriiløgucha kasrøben, srømbalasarøngurri sre arrubiibe yandø mas pumøben inchibig køn. ³Inchen pimerabe pirau lamøh, lamø kørreb ib mendøben, kwaløm-mera ciento cincuenta puraiben pimerabe chab lamørabig køn. ⁴Inchen trattrø y pa pøl misren, diecisiete kwalømh arcabe Ararat tunmerasø pasramisrøbig køn. ⁵Inchen pimerabe pa trattrø pølgatig kørreibig kørreb arruben, tru pa trattrø pøl ke srøsrø kwalømyuh tru nørø tunmerain pala yuumerabe kenamisrøbig køn.

⁶Indig truyugurrimbunø kwalømmera cuarenta nemisren, Noébe tru nø mari arcayu pendanawan kura, ⁷kan yalø illiwan øren, truipe yaitø, arriitø inchib uñibig køn pimer a pirau kølamnegatig. ⁸Incha katø kan palomangucha inrrai ørøbig køn pirau pimer a kølitashchab ashchab. ⁹Inchen palomabe arcayumay katø arrubig køn, kaguende ni chugucha punamig chi kaaben. Pimerabe katøgucha pirø palawan kasraig srø køben. Inchen Noébe nui kwalwan yuula, paloman kemøra, katø umbu kesrubig køn. ¹⁰Incha kan trune muniirawa, paloman arcayugurri katø inrrai ørøbig køn. ¹¹Indig tru palomabe maaben misrøb køben arruppe, kan olivo ishiizhig kimtsigu mutaig arruptinchen, Noébe pimer a pirau yandø chab kølin kui wetøbeñibig køn. ¹²Incha trugurrimbunø katøgan trune muniirawa, katø paloman øriibe, yandø katøle truipe nuimay arrumøtø, pinab pinabig køn.

¹³Noé øsig tsuin pilamerabe seiscientosba kan pila-ba køben, tru srøsrø pølyu ke pølbasarø kwalømyuh pimerabe pirau chishtø chab kølabig køn. Inchen Noébe tru arcayu pala kasraigwan kusrua ashene, mømibe pirøbe yandø pur køptinchibig køn. ¹⁴Inchen katø tru wendø pølyu tru veintisiete kwalømyube

pirøbe yandø kerrigu pur købig køn. ¹⁵ Inchen Tiusbe Noéwane trenchibig køn:

¹⁶ —Arcayugurri ñiba, ñui sraimba, ñui nusrkaløba ñui nusrkalai sraløba webambay cha. ¹⁷ Incha ushamera tru ñiba purrabelangucha mayamba chishtøh wer chibig køn; maya illimeran køben, ushameran køben, katø pirau srala amøñibelan køben, pirau ørøba truøø amrrain cha; pirau yellmera purø norrø misrøb purø nu larrøbichib amrrain— cha.

¹⁸ Inchen Noébe nui nusrkaløba, nui sraimba, nusrkalai sraløba webarrubig køn. ¹⁹ Inchen kerrigu ushamera køben, srala amøñib ushamera køben, illimera køben, pirau chimera køben øsig købeløbe trumørig, trumørig arcayugurri webambubelø køn.

²⁰ Incha trugurrimbe Noébe Jehováweyasig kan altar mara, tabig chish ushameran møigwanguen palab kømø, kerriguba, katø chish illimeran møigwanguen palab kømø, kerriguba, altarbala chishtø parrøb Jehováwan keta tranøbig køn. ²¹ Inchen larrø mayzhig ir-rabig nuinug puben, Jehovábe trenchibig køn: “Misakkurrindø pirøwane managuen katølebe larrø trømbøig nebuim pasrønrai marmumønrrun cha, kaguende møwei manrøbe shushkurrimbunø kaigwandø, kaigwandø martrab isubelø køn cha. Katø chigurrimbunø øsig købigwane katølebe kerriguba pinishimumønrrun cha, møi lataibe.

²² Pirøbe ka pasraingatiibe ellmariilø køb, ellmariilan tulisamelø køb, chu urastøgucha pachig købig køb, pishin købig køb inchun cha. Chu urastøgucha sre pølmera køb, kwarø pølmera køb, katø yemmera køb, kwalømmøra køb inchun” cha, trenchibig køn.

Tiusbe Noéba Øyamay Kønrrai Martrab Cha Kørrømisrig

9 Tiusbe Noéwanba nui nusrkalanba mayanguen tabig nebuilø kønrrai trana, nømune trenchibig køn:

—Ureemera norrø tøgagøb pirøwan netsøganrrigay cha. ² Pirau chi ushameratøgucha ñimune larrø kørig kuinchib kwartrun cha. Pala illimeran lata, pirau chigurrimbunø øsig warabelan lata, maryu piyaumeran lata, ñim ashib tøgagønrrai nabe ñimui tasku pønrrar cha. ³ Chigurrimbunø kønabig øsiguelø købiiba, katø mamig tusrcheeløbabe ñim mab kømig kønrrun cha. Iigwan kerrigu na ñimun tranar chibig køn. ⁴ Inchendø yau animbaigwan aniwana lusøskaimiigwane mamønrrigay cha, kaguende øsig kømibe aniyuweim pasran cha. ⁵ Inchawei nabe tru ñimui øsig kui aniwane nabe ulø payamønrrun chibig køn. Ushamera pinisaig kui lata, kabe møguelai tasku pinisaig kui lata truigwane ulø payamønrrun cha. Nui mendaigwei øsig kuigwan pinishibigwane mu mowandøgucha ulø payamønrrun chibig køn.

⁶ Inchawei møikkøben misag aniwana lushibigwane nui aniwangucha katøgan møg lusig kønrrain køn cha, kaguende møøbe Tius maig køppe, treetøwein kønrrai marig kuig kua.

⁷ Trune ñimbe ureg norrø tøgagøb, larrø norrø lar-røbitsay chibig køn, pirau purø norrø misag karrab, pirau netsøganøb.—

⁸ Incha Tiusbe Noéwanba nui nusrkalanba katø treekkucha taig køn:

⁹ —Nabe ñimba, katø ñuikkurri amrrub misaamera-ba øyamay kønrrai martrab cha kørrømaramønrrun cha, ¹⁰ katø tru chigurrimbunø øsig købelø ñimba pønrrabelø, kerrigu tru arcayugurri werrubelø: tru illimera-ba, kusreeg ushameraba, namig ushameraba, pirau maya ushameraba. ¹¹ Nabe ñimba øyamay kønrrai martrab cha pasramønrrun cha, nabe kerrigu øsig warabelan pi pulab arrubiitøgabe katølebe chishtø pinishinrrab kømur cha. Ni katø pirøwan pinishinrrab pi pulab attrabig katølebe chigaanrrabig køn— cha.

¹² Incha katø trenchibig køn:

—Tru ñimba, katø trugurri tru chigurrimbunø chi øsig købeløba tru managatig na øyamay kønrrai martrab cha pasrigwan isunanøb eshkan pasrønrrabiibe iig køn cha:

¹³ Nai køshømbøtøn nabe wañiyu pasrar cha, iibe pirøba na øyamay kønrrai martrab cha pasrigwan treeg kuitamab ashib kømig kønrrai pasrønrrabig.

¹⁴ Inchawei wañiwan na pirau pibøndøzhiibaig ar-ringarubene, tru køshømbøtøbe wañiyu kenamisrtrun cha. ¹⁵ Inchen nabe ñimba katø chigurrimbunø øsig købeløba tru na øyamay kønrrai martrab cha pasrigwan isumønrrun cha. Chigøben øsig købelan pinishinrrabig pi pulab arrubiibe katølebe kaanrrun cha. ¹⁶ Inchawei køshømbøtø wañiyu kenamisrimørig maya misaameraba, katø i pirau kerrigu øsig købeløba tru na managatig øyamay kønrrai martrab cha pasrigwan isumønrrun— chibig køn.

¹⁷ Incha Noéwan trendaig køn:

—Maya misaameraba, pirau chigøben øsig købeløba tru na øyamay kønrrai martrab cha pasrigwan treeg kuitamab asamiibe, iig køn— cha.

Noéwei Nusrkalø

¹⁸ Noéwei nusrkalø arcayugurri webambubeløbe Semba, Camba, Jafetba køn. Inchen Cambe Canaánwei møskain kuig køn. ¹⁹ I tru pøngatøbe Noéwei nusrkalø kuig køn. I tru pønelainukkurri amrrub misaamerayugurri pirau muba kuimburab misag netsaig køn.

²⁰ Incha Noébe pirau kwallib menda kan uvas ellguain tra marøbig køn. ²¹ Indiiibe kan piji Noébe vino mucha mutsiirawa, tru nui carpa yau kebya, peña tsumisrøppe, køsaatiig tsuben, ²² tru Canaánwei møskai Cambe, møskai køsaatiig tsui ashabe, nui pa nunelan wambiisrø eshkanrrab webyain købig køn.

²³ Inchen Semba, Jafetbabe kan itøtsinsramig pamisra, nømui kildunyu pinøgucha, wendømaytø amba, møskai køsaatiig tsuben, trutøga kasa trarrøbelø køn. Incha ashmønrrab wendømaytø amba, treeg køsaatiig tsuben nui asr køsagwan ashmuig køn.

²⁴ Incha Noébe tru mutsiguig kib tsua kiagasra, tru mas unø nusrkai treeg indigwan wammøra-be, ²⁵ trenchibig køn:

Canaánbe larrø trømbøig nebuinanrrabig kønrrun cha. “Nunelø ka karuindiig megabig mas chigucha kømíig købash” cha. ²⁶Incha katø trenchibig køn: “Jehová, Semwei Tiuswane maya nuguen tab indig kønrrain cha. Inchen Canaánbe Sem manchiben, ka karuindiig megabig kønrrain cha. ²⁷Inchen Jafetwane purø nuig kønrrai Tius kusrua pasrig kønrrain cha. Incha Jafetbe Semwei carpa yamerayu tsubig kønrrain cha. Inchen Canaánbe Jafet manchiben, ka karuindiig megabig købash” cha.

²⁸Indig Noébe tru pirau pi pulab arrubig arrinukkurrimbunø pilamera trescientos cincuentagatig tsuig købig køn. ²⁹Inchen Noé kerrigu øsig tsuim pilamerabe novecientos cincuenta kuig køn. Inchen yandø kwaig køn.

Noéweinukkurri Amrrub Misaamera

10 Iiløbe tru Noéwei nusrkalo Semweimba, Camweimba, Jafetweimba truilø nøm tøgagui nusrkalo køn, tru pirau pimera pulabig arrua puraiben tøgaguilø.

²Jafetwei nusrkalo iilø køn: Gomer køben, Magog køben, Maday køben, Javan køben, Tubal køben, Mesec køben, Tiras købengue.

³Inchen tru Gomerwei nusrkalo iilø køn: Askenaz køben, Rifat køben, Togarma købengue.

⁴Inchen Javanwei nusrkalo: Elisa køben, Tarsis køben, Kitim køben, Rodanim købengue.

⁵Inchen truilainukkurri amrrub misaamerabe mar puluan pirømerawansrø warabelø kuig køn. Truiløbe misag nørrø søtømeramørig, katø mu møskalø køben, yau misaamera trumørig nømuin kui, nømuin kui pirømera waramig tøgartø købig køn, katø nømbe trumørig nømuin trigwan waminchibeløgue.

⁶Inchen Camwei nusrkalo iilø køn: Cus køben, Mizraim køben, Fut køben, Canaán købengue.

⁷Inchen Cuswei nusrkalo: Seba køben, Havila køben, Sabta køben, Raama køben, Sabteca købengue. Inchen tru Raamawei nusrkalo: Sebaba, Dedánba kuig køn.

⁸Inchen Cusbe Nimrodwei møskain kuig køn. Tru Nimrodbe pirau mugucha chinchangaig ke nø karub põlbasrig køn, yu pirau ke srøsrøzhiitø. ⁹Truibe Jehováwei merrab kaambu ushameran pasraarøb kemøramibe ke piaig lataig købig køn. Inchawei misaabe treeg taig tøgare købig køn: “Jehováwei merrab kaambu ushameran pasraarøb kemøramigwan larrø may kemørammaybe, Nimrod lataig køn” cha.

¹⁰Inchen nø karub tøgagui ciudadamera mas nørreeløbe iilø køn: Babel køben, Erec køben, Acad køben, Calne købengue, tru Sinar pirau. ¹¹Incha Sinargurrimbe Nimrodbe Asursrømay webya, truyube Ninive ciudadameran mara põnsrøbig køn, tru Rehobot ciudadawanba, Cala ciudadawanba. ¹²Trugurrimbe tru Niniveba tru Calaba tru i pa ciudadamerai tøbøtag pasrabig tru Resen purø nu ciudadawan mara pasrig køn.

¹³Inchen Mizraimweinukkurrimbe ludeos misaamera køben, anameos køben, lehabitasmera køben, naftuhi-

tasmera køben, ¹⁴patruseosmera køben, casluitas misaamera køben, caftoritasmera køben købig køn. Tru i caftoritasmerai misaamerayugurri tru filisteos misaamera amrruig købig køn.

¹⁵Inchen Canaánbe tru nui mayur nusrkai Sidonweimba, Hetweimba møskain købig køn. ¹⁶Inchen tru i Canaánweinukkurri amrrub misaamerabe jebuseosmera køben, amorreosmera køben, gerge-seosmera køben, ¹⁷heveosmera køben, araceosmera køben, sineosmera køben, ¹⁸arvadeosmera køben, zemareosmera køben, hamateosmera køben købig køn. ¹⁹Inchen tru Canaánweinukkurri amrrub misaamerabe chu pirausrøn køben tru ørø, tru ørø chab ambubelø køn. Inchawei tru Canaán pirø muba kuimbuburab luløbiibe Sidongurri Gazasrøngatig larrøbichib luløbig køn, tru Gerarguebsrø. Incha trugurrimbe Lesasrøngatig luløbig køn, tru Sodomaba, Gomorraba, Admaba, Zeboimba truguebsrø.

²⁰Iilø kuig køn, tru Camweinukkurri amrrub misaamera, truiløbe misag nørrø søtømeramørig, katø mu møskalø køben, yau misaamera trumørig nømuin kui, nømuin kui pirømera waramig tøgartø, katø nømbe trumørig nømuin trigwane waminchibeløgue.

²¹Inchen tru Sem Jafetwei mayur nuneg truikkucha nusrkalo tøgaguig køn. Semweinukkurri amrrub misaamera kuig køn tru Heberwei maya nusrkalo.

²²Semwei nusrkalo iilø køn: Elam køben, Asur køben, Arfaxad køben, Lud køben, Aram købengue.

²³Inchen Aramwei nusrkalo: Uz køben, Hul køben, Geter køben, Mash køben kuig køn.

²⁴Inchen Arfaxadbe Selajwei møskain køben, Selajbe Eberwei møskain kuig køn.

²⁵Indig katø wendø Eberbe pagatø nusrkalo tøgaguig køn: tru srøsrøibe Peleg munchi købig køn, kaguende nø tsuin kwalømmerawan pirøwan pirisaig købig kua. Inchen kan nunebe Joctán taig købig køn.

²⁶Inchen Joctánbe Almodadwan køben, Shelefwan køben, Hazarmavetwan køben, Jeran køben, ²⁷Hadoramwan køben, Uzalwan køben, Diklan køben, ²⁸Obalwan køben, Abimaelwan køben, Sheban køben, ²⁹Ofirwan køben, Havilan køben, Jobabwan køben tøgaguig købig køn. Iiløbe kerriguba tru Joctánwei nusrkalo kuig køn. ³⁰Inchen tru nøm waraig pirømerabe Mesagurri ibiibe, Sefarburabsrø puraya, trugurrimbe tru nørrø tunmera tøgare pirømera tru põrr neeshibgatøwansrøngatig ibig køn,

³¹Iilø kuig køn, tru Semweinukkurri amrrub misaamera, truiløbe misag nørrø søtømeramørig, katø mu møskalø køben, yau misaamera trumørig nømuin kui, nømuin kui pirømera waramig tøgartø, katø nømbe trumørig nømuin trigwan waminchibelø.

³²Iilø køn tru Noéwei nusrkalainukkurri mu møskalø køben, yau misaamera mumeratø købig kuig, katø møigweinukkurri amrrub misaamera købig kuig, misag nørrø søtømera møyuelø købig kuig, treekke. Inchawei tru pi pulabig chab pinisha puraiben, truiløbe ambuurab, iburab larrøbichib amba, yu pirø muba kuimbuburab misaamera nørrø søtø misrig købig køn.

Babel Pirau Purø Pala Ya Marøb

11 Tru urassrømbe misaamerabe pirø muba kuimburab kan wamdø waminchibelø købig køn. ²Incha tru pørr neeshibgatøsrøngurri webamba ambub kuabe, tru Sinar pirausrømbe kan purø tab chag pirø wetørrawa, yandø nømbe truyu waramisrøbelø køn. ³Incha kan kwaløm nømbe kangurri, kangurri trenchibelø køn: "Naarillusmera margun cha. Incha nagu partrab" cha. Incha øyamay sruumeratøga marøbgunrriibe naarillutøga marig køben, chillitøga marøbgunrriibe asfaltotøga maramig købig køn. ⁴Incha trugurrimbe trenchibelø køn: "Kan ciuda margun cha, kan purø palaig marig tøgagig, truipe pala patsabsrømbe srømbalærøngatig kachibikke. Treekkurrimbe mugui nebua asiilø nørreelø misra, pirø muba kuimburab ke tru ørøtø amba waramig kaanrrun" cha.

⁵Inchen Jehovábe kørraarrubig køn, tru ciudawanba tru torrenba tru møguelai nusrkalø marigwanba ashchab. ⁶Incha Jehovábe trenchibig køn: "I misaamerabe kandø køb, wamgucha kandø waminchib, katø tru maramigwangucha yandø martrab pølbasa køn cha, trurrigu nøm martrab indigwane muguin kati-asamørra cha. ⁷Inchawei kørraamun chibig køn, nømui wamindi wamwan ni chiwan wamindi møramgaig misrtrai martrab cha, møikkurrindøgucha nømasiitø ni chi tainguen mørtrab kaimanrrai."

⁸Incha øyamay Jehovábe pirø muba kuimburab tru ørø larrøbichib amrrai maren, yandø tru ciudawan marmøtø, yandø lelachibelø køn. ⁹Incha treekkurri Babel cha wamig køn, kaguende pirau muba kuimburab wamindi wamwan Jehová truyuh nøm mandø kuinguen mørmønrrai marig købig kua. Incha trusrøngurri nømune pirau muba kuimburab tru ørø amba warønrrai marig køn.

Semweinukkurri Amrrub Misaamera

¹⁰Iilø køn tru Semweinukkurri amrrub misaamera: Sembe pilamera cien tøgagig kua, Arfaxadwan tøgaguig køn, tru pirau pi pulab arrubig purayaig pa pila køben. ¹¹Incha Sembe tru Arfaxadwan tøgaguikkurrimbunø pilamera quinientos øsig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn.

¹²Arfaxadbe pilamera treinta y cinco tøgagua, Salan tøgaguig køn. ¹³Arfaxadbe Salan tøgaguikkurrimbunø pilamera cuatrocientos treskatig øsig tsua, nusrkalø køben nimbasrmera køben tøgaguig køn.

¹⁴Salabe pilamera treinta tøgagua, Eberwan tøgaguig køn. ¹⁵Incha Salabe Eberwan tøgaguinukurrimbunø, pilamera cuatrocientos tres øsig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn. ¹⁶Eberbe pilamera treinta y cuatro tøgagua, Pelegwan tøgaguig køn. ¹⁷Incha Eberbe Pelegwan tøgaguinukurrimbunø pilamera cuatrocientos treinta tøgagig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn.

¹⁸Inchen Pelegbe pilamera treinta tøgagua, Reuwan tøgaguig køn. ¹⁹Incha Pelegbe Reuwan tøgaguinukurrimbunø, pilamera doscientos nueve øsig tøgagig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn.

²⁰Reube pilamera treinta y dos tøgagua, Serugwan tøgaguig køn. ²¹Inchen Reube Serugwan tøgaguinukurrimbunø pilamera doscientos siete øsig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn.

²²Serugbe pilamera treinta tøgagig tsua, Nacorwan tøgaguig køn. ²³Incha Serugbe Nacorwan tøgaguinukurrimbunø pilamera doscientos tøgagig tsua, nusrkalø køben, nimbasrmera køben tøgaguig køn.

²⁴Nacorbe pilamera veintinueve tøgagua Térjwan tøgaguig køn. ²⁵Nacorbe Térjwan tøgaguinukurrimbunø pilamera ciento diecinueve tøgagua nusrkalø køben, nimbasrmera køben, tøgaguig køn.

²⁶Térjbe pilamera setenta tøgagua, Abramwan køben, Nacorwan køben, Haranwan køben tøgaguig køn.

Térjweinukkurri Amrrub Misaamera

²⁷Iilø køn tru Térjweinukkurri amrrub misaamera: Térjbe Abramwan køben, Nacorwan køben, Haránwan køben tøgaguig køn. Inchen Haránbe tru Lotwan tøgaguig køn. ²⁸Inchen nui møskai Térj kwamøwatø, tru Haránbe Caldeosmeraim pirausrø, tru nø kal-laim pirau kwaig købig køn. ²⁹Inchen Abramba, Nacorbabe nømuyasig sralø laig køn. Tru Abramwei sraimbe Sarai købene, Nacorwei sraimbe Milca taig købig køn, tru Haránwei nimbasr. Tru Haránbe Milcaimba, Iscaimba møskain kuig køn. ³⁰Inchen Sarai chi ureg tøgagønrubig kømíig kua, chi urekkaig købig køn.

³¹Inchen tru Tarébe tru nui nusrkai Abramwanba, katø Haránwei nusrkai nui awelu Lotwanba, nui yerna tru Abramwei srai Saraiwanba, pera webibig køn, caldeosmerai pirau Ur tainukkurri tru Canaán pirausrømay inrrab. Inchendø tru Harán taig pirausrø puabe, truyu kørømisrøbelø køn. ³²Inchen tru Térj øsig tsuin kwalømmerabe pilamera doscientos cinco kuig køn. Incha Térjbe Harán pirausrø kwaig købig køn.

Abramwan Wamig

12 Jehovábe Abramwane trenchibig køn: —Ñuim piraugurrimba, ñui yau misaamerainukurrimba, trugurri ñui møskawei yaugurrimba inrrø cha, na ñun eshkam pirausrømay. ²Nabe ñigurri purø nørø misag sətømera kønrrai marøb, katø mayanguen tabig nebuig kønrrai mara, ñui munchiwane mayeelø nebua asig kønrrai maramønrrun cha, ñibe katøganelayasig maya nuguen tabig kønrrai, ñibe treeg kønrrabguen cha. ³Nabe ñun mayanguen tabig nebuig kønrrai marøbelane, nømungucha mayanguen tabig nebuilø kønrrai maramønrrun cha. Ñun trømbøig nebunrrai marøbelane, nømungucha trømbøig nebuilø kønrrai maramønrrun cha. Incha pirau chi

misaamera køben pirø muba kuimburab warabeløbe ñuinug mayanguen tabig nebuilø kønrrai mariilø kønrrun— chibig køn.

⁴Inchen Abrambe Jehová maig chiben ibig køn. Inchen nõbabe Lotgucha ibig køn. Tru Harán piraugurri Abram webib urasbe nõbe pilamera setenta y cinco tøgagig kuig køn. ⁵Incha Abrambe nui srai Saraiwan køben, nui nunewei nusrkai Lotwan køben pera ibig køn, katø chigurrimbunø nõ chi tøgaguilan køben, katø tru Harán pirau nui karuig mendig melab misaameran købengue. Nøbe Canaán pirausrø truiløba pubig køn. ⁶Incha Abrambe Canaánsrø puabe, tru pirau kerrigu pureb ya, tru Siquénsrø pubig køn, tru Moré Tusr taig pasramnug. Inchen tru urassrø tru cananeo misaamerabe Canaan pirau warabelø købig køn. ⁷Inchen Jehovábe Abramwan kenamisrabe trenchibig køn:

—Ñuinukkurri amrrub misaameran nabe truilan i pirøwan trananmønrrun— cha. Inchen Abrambe kan altar kusrabig køn tru Jehová nun kenamisrøbigweyasig. ⁸Incha trugurrimbe tunmeragøba tøgä pirømerasømay ibig køn, tru Betel pørr neeshibgatømayrsø. Incha tru nui carpa yawan truyuh lasrua pasrøbig køn. Inchen Betelbe pørr pinebgatømay kørømisrene, Haibe pørr neeshibgatømayrsø kørømisrøbig køn. Incha nõbe Jehováweyasig kan altar kusrua, nui munchiwan isub wamabig køn. ⁹Incha Abrambe truyugurri webya, ibig køn, kørømisrøb, kørømisrøb tru Neguev pirausrøngatig.

Abram Egipto Pirausrø

¹⁰Tru Neguev pirausrømbø parø arrum mendøben, Abrambe Egipto pirausrømay kørøarrubig køn truyu tsunrrab, kaguendø tru Neguev piraube purø trømbøbig parø pasrøben. ¹¹Incha Abrambe ke Egiptosrø chab pub ib pasrøwabe, nui srai Saraiwane trenchibig køn:

—Na ashen ñibe purø tab ishug køn cha. ¹²Egipto misaamera ñun ashippe, trenchinrrun cha: “Ñui srain køn” cha. Incha nane kweecha kuchippe, ñune øsig kønrrai ka uñbashchun cha. ¹³Inchawei tiusmanda ñibe naimbe nuchag kur chinrrig cha, ñigurri nan chigucha kømø, tab kønrraimba, katø nan kweechimønrraimba.—

¹⁴Indiibe yandø Abram Egiptosrø kebibene, tru egiptiomera tru ishuube larrø tabzhig kui ashibelø køn.

¹⁵Inchen tru Faraonwei merrab nõrreelø pønrrabelø ashabe, truiløgucha Faraónwei merrab purø tab waminchib køben, tru ishuwane Faraón nõ waig yau-may pera ambubelø køn. ¹⁶Incha tru Saraigurri tru Faraónbe Abramwan larrø tab inchib, ubishamera køben, waamera køben, burrumera køben, karuindig mendig melabelø møguelø køben ishumburmera køben, camellomera køben keta, tranøbig køn.

¹⁷Inchendø tru Abramwei srai Saraigurri Jehovábe tru Faraónwanba nui yau misaameranba murba kebatig køn, purø trømbø kwanrømeratøga. ¹⁸Inchen Faraónbe Abramwan wama, trenchibig køn:

—¿Nan øyeebe chi margu? cha. ¿Chindimbarre ñui srain køn cha eshkamugu? cha. ¹⁹Chindimba trenchigu cha: “Nai nuchag køn” chabe. Nai srain kønrrai na treeg marig kuimasr cha. Møimbe ñui sraimbe yu pasran cha. [Pereptsu!— chibig køn. ²⁰Incha Faraónbe nui karuig pønrrab møguelan ørøbig køn [katø! webambi ashib pønrrønrraingue, Abramwanba nui srawanba nui chigurrimbunø købigwanbañau sru-aamrrai.

Abramba Lotba Mendamisrøb

13 Incha Abrambe Egiptogurri nui sraimba katø nui chine tøgaguiløbañau Neguev pirausrømay katø arruben, nui kuchiunø Lotgucha nõba arrubig køn. ²Abrambe ushamera tøgä kuiløyu lata, an tøgaguiyu lata, oro tøgaguiyu lata purø pua møg købig køn. ³Incha Abrambe Neguevsrøngurri katøle arruppe kørømisrøb, kørømisrøb arrub tsubig køn tru Betel misag sätømera waraisrøngatig, tru merrabwansrø nõ tru carpa yawan lasrua tsuig købiisrø, tru Betelba, Haiba misaamera warabnug tru tøbøtag. ⁴Truyu kuig køn tru merrabsrø nõ kan altar mara kusruinug. Incha truyu Abrambe Jehováwei munchiwan isub wamabig køn.

⁵Lot tru Abramba lincha ibikkucha ubishamera køben, waamera køben, carpa yamera køben tøgagig købig køn. ⁶Incha pirøbe kanbalatø lincha wamibe truburab tre lendø kømiig køn, kaguende nõm tøgaguiløbe purø nõrrø kua, trubalatøbe wamgaig købig køn. ⁷Indiibe kan kwaløm Abramwei ushameran ashibeløba, Lotwei ushameran ashibeløba aleguiab kurrabelø køn. Inchagucha tru urasbe cananeosmeraba ferezeosmeraba truiløgucha truyu warabelø købig køn. ⁸Inchen Abrambe Lotwane trenchibig køn:

—Nam pailainug lata, katø nai ubisha ashibeløba, ñui ubishameran ashibeløba truiløgucha chi kwayab kømig chi kaanrrain cha, kaguende nambe nunelø ker cha. ⁹¿Pirøbe asimburab kerriguba ñui merrab pasrø-muitarru? cha. Tiusmanda nainukkurri tarømisrtra cha, ñi atsimay ibene, nabe kursmay yamønrrun cha, ñi kursmay ibene, nabe atsimay inrrur— cha.

¹⁰Inchen Lotbe ashib pasrøwabe, tru Jordan chaabe kerriguba Zoarsrøngatig pizheelø purø tøgä pirømera kui ashibig køn. Jehováwei ellmarin tul lata tabzhikke; kabe tru Egipto pirømera lataikke. Tru Jordanbe treeg kuig køn, Jehová Sodoma ciudawanba Gomorra ciudawanba pinishimøwatøbe. ¹¹Incha Lotbe kerrigu Jordan chagwan nõ merrarrawa, Lotbe tru pørr neeshibguebwansrø ibig køn. Incha øyamay Abramba, Lotba nõørø misrig køn. ¹²Abrambe Canaán pirau kørømisra tsuben, trune Lotbe tru Jordan chag pirø ciudamerasrø tsunrrab ibig køn. Incha tru nui carpa yamerane Sodomasrøngatig lasrua pønrsrøb ibig køn.

¹³Inchen tru Sodoma warab misaamerabe larrø kailø kua, larrø trømbøgølig marøbelø købig køn, Jehováwan kalø marøb.

¹⁴Inchen yandø Lotbe Abramwan tarømisringuen køben, Jehovábe Abramwane trenchibig køn:

—Abram, kurrasha cha, ñi pasrainukkurri tab ash cha, waguebwansrø, walliguebhwansrø, pørr neeshibgatøwansrø, pørr pinebgatøwansrø, ¹⁵ pirøwan muba kuimbura mayamba ñi nebua asigwan ñunba, ñuinukkurri amrrub misaameranba managatigweyasig na ñun tranamønrrun cha. ¹⁶ Ñuinukkurri amrrub misaamerabe nørrø køptø kan pirau usrøtui lataig kønrrai maramønrrun cha. Usrøwanma muguen mundamgaig kuig køppe, ñuinukkurri amrrub misaameragucha mundamgaig kønrrun cha. ¹⁷ Kurra, tru pirø yammay maya yab kuigwanba, lendømay mayan kuigwanba llirab inrrø chibig køn, kaguende nabe ñun tranamig køn— cha.

¹⁸ Incha Abrambe tru nui carpa yameran picha kusrua, Manre tainug nørrø parøndzig encinas tusrmera pønrrabnug tsunrrab ibig køn, tru Hebrønrsø. Incha truyube Jehováweyasig kan altar kusrubig køn.

Lotwan Wesrawa Srua Amben Abram Kerrab

14 Tru kwalømmerawan tru Amrafelbe Sinarsø rey køben, Ariocbe Eleasarsø rey køben, Quedorlaomerbe Elamsø rey køben, Tidalbe Goyimsø rey købig køn. ² Incha truiløbe kwayabrren købig køn, Sodomasø rey Beraba køben, Gomorrasø rey Birsaba køben, Admasø rey Sinabpa køben, Zeboimsø rey Semerberba køben, katø tru Belasø reyba købengue, truiibe Zoargucha taig. ³ Incha tru i trattrøgatø reymerebe nømui suldaumeraba tru Sidim chagu kanbalatø misrig køn kwayanrrab, tru Mar Trebi taisrø. ⁴ Tru rey Quedorlaomerbe nømune pa trattrø y pa pila nø karub tøgagøben, pa trattrø y pøn pilayube tru trattrøgatø reymerebe tru Quedorlaomerwan mas karuig mørøb melømønrrab mur pønrramisrøbelø køn.

⁵ Incha tru pa tratrø y pib pilayube Quedorlaomerbe tru reymera nuingatø pønrrabeløba Astarot Karnaim pirausrømay amba, truyube refaitasmeran kanawa kørromarøppe, Ham taisrømbe zuzitasmeran, Save Quiriataimsrømbe emitasmeran, ⁶ Seir tunmerawansrømbe horeosmeran kanawa kørromara, tru Paran chaamerasøngatig ambubelø køn, tru misag waraimiig chi misrmø pirø puluwansø. ⁷ Incha truiløbe katøle amrruabe, tru Gadessø Enmispat taisrø pua, amalecitasmerai pirømerasrømbe kerriguh chi købigwan chishtø pinisha, katø tru Hazon Tamar pirau amorreosmera warabelan treetøweih mara kørromarøbelø køn.

⁸ Inchen Sodoma rey køben, Gomorra rey køben, Adma rey køben, Zeboim rey køben, Bela rey køben, Zoarsø rey køben werrua, Sidim chaasø tru reymereba kwayab mendabelø køn. ⁹ Tru Quedorlaomer Elamsø reyba, Tidal Goyimsø reyba, Amrafel Sinarsø reyba, Arioc Eleasarsø reyba truilø nøm pib reymera tru trattrøgatø reymereba kwayabelø køn. ¹⁰ Inchen tru Sidim chaasrømbe asfaltos pisumera truba, truba tøgaganug kuig køppe, tru Sodoma reyba Gomorra reyba tru kwayabygurri nui suldaumeraba wegørra lulen, møiløbe truyu chab kegørrøben, kan reymerebe tunmerasrømay trubab chab luløbelø køn. ¹¹ Inchen tru

pib reymera kanabeløbe Sodomaba, Gomorraba ciudayu chigurrimbunø købigwan, mamiimeran nømui mara wesrawabe, yandø truyugurri ambubelø køn. ¹² Inchen tru Abramwei nunewei nusrkai Lotgucha sodomasø tsubig kuig køppe, nungucha merrarrowa, tøga srua ambuptinchibelø køn, nui chi tøgamisrigwanbañaungue.

¹³ Inchen møikkøsrøn truyugurri welula arrubiibe, tru hebreo Abramwan igwan kerriguh eshkabig køn. Inchen Abrambe amorreo tru Mamre taigwei tru nørrø parøndzig encinas tusrmera pønrrab puluwan tsubig kuig køn. Tru Mamrebe Escolweimba, Anerweimba nuneg køben, truiløbe Abramwanweingatø pønrrabelø treelø købig køn. ¹⁴ Incha Abrambe tru nui yautøwei kal-lawarmeran trescientos dieciocho tru kwayamigweyasig kusrenani møgueløba tulaamba, truiløba webya, tru pibgatø reymeran wetøgønrrab Dansøngatig pasra ibig køn. ¹⁵ Incha yandø yem køben, Abrambe tru kwayamig kusrenni møgueløba, pesan københ kwayanrrab kegørra, Hoba taisøngatig pasra ambubelø køn, Damasco tru waguebgatømay pasrab ciudadø. ¹⁶ Trenchen chigurrimbunø wesra srua ambiilan katøle chab kerrab, katø nui kasugunø Lotwan nui chigurrimbunø tøgamisriilanbañau kerriguh chab kerrabig køn, katø ishumburmeranba, katøganelanba.

Melquisedec Abramwan Mayanguen Tabig Nebuig Kønrrun Chib

¹⁷ Abrambe Quedorlaomerwanba truigweingatø pønrrab reymereba kanawa arruben, Sodoma reybe, tru Save taig chaasø katønrrab webibig køn, truiibe tru Reywein Chagu.

¹⁸ Inchen tru Salemsø rey Melquisedecbe, Tius Mayeelain Pala Pasrabigwei sacerdotibe pirrimba, vinoba wesrua, ¹⁹ Abramwan mayanguen tabig nebuig kønrrai marøbig køn, øyeeg wammeratøga: “Tius Mayeelain Pala Pasrabig Srømbalameranba, Pirøwanba Marøbig ²⁰ Tius Mayeelain Pala Pasrabig Purø Nuigwan maya nuguen tabig wamindig kønrrain cha, tru ñun ashig kømui inchibelan ñui tasku tranøbigwan. Inchen Abrambe chigurrimbunø katøle wetørrawa srua arrigwan cienyugurri diezwane wesrawa, Melquisedecwan tranøbig køn.

²¹ Inchene tru Sodomasø reybe Abramwane trenchibig køn: —Misaamerane nan tranrra cha, chigurrimbunø købigwane ñi tøga kørromisrørig— cha.

²² Inchene Abrambe tru Sodomasø reywane trenchen løtabig køn:

—Tius Mayeelain Pala Pasrabig Srømbalameranba Pirøwanba Marøbig Jehováwan [katø! nabe treebe marmumønrrun cha, nabe trendaig kuig køn cha. ²³ Ni kan train pinitøguen—, kabe nai alpargatis tsiunøtøguen nabe ñuiwane chiwangucha nai marmumønrrun chibig køn, ñi managuen øyeeg chimønrrai: “Abrambe nagurrinre pua misrig køn” cha. ²⁴ Tru na pera pasraig møguelø mab mutsigwandø srørr

maig korrømistrain cha. Inchen tru naba amrrub møguelø Anerba, Escolba, Mamreba truiløbe si, nõmuimburappe ka utønrrun— chibig kø n.

Tius Abramwan Øyamay Kønrrai Martrab Cha Kørømisrøb

15 Inchen øyeelø chab puraiben, kan piab lataigu Jehováweinukkurri wam Abramwan trenchibig køn:

—Abram, chi kørig kui inchimøta cha. Nabe ñun chi kømønrrai ashib tøga pasrabig truig kur cha. Ñun tranamibe purø nuig kønrrabig køn— cha.

²Inchendø Abrambe trenchibig køn:

—Jehová Tius ¿Ñi nan keta traniibe chi puruguimøri-asamørra cha, na chi urekkaigwane? Inchen tru na chine tøgamisriilan merrarranrabiibe tru Damascosrø Eliezer kømuitarru?— cha. ³Incha katø Abrambe trenchibig køn:

—Ñi nan kan nusrkai tranmuig købene, kan nai yautøwei kal-lawei nai kan karuindiig mendig megabig, truig nai chi tøgaguilan ketig utønrrabig køn— cha.

⁴Inchen katø Jehovaweinukkurri wam trenchibig køn:

—Ñui chi købigwane truig ashchabig kømøtø, truilane ñui nusrkai utønrrabig køn— cha.

⁵Incha wambiisrø pera yabe, trenchibig køn:

—[Au! srømbalaneb nesh cha, kønchabiimeran mundamdø køtamørtrig— cha. Incha katø trenchibig køn:

—Ñuinukkurri katøburø ureemerabe øyeetøwein kønrrun— cha.

⁶Inchen Abrambe Jehováwan køreben, treekkurri nune Tiusbe chi kaig marmiig lataig, tabig treeg asha pasrig køn. ⁷Inchene nõbe trenchibig køn:

—Nabe Jehová kur cha, caldeosmeraim pirau tru Ur taisrøngurri wesrabig i Canáan pirøwan na ñun keta tranrrab.—

⁸Inchendø Abrambe trenchibig køn:

—Jehová Tius, ¿tru na truigwan nain kønrraitamappe nabe mandø incha asamerah?— cha.

⁹Inchene Jehovábe trenchibig køn:

—Kan ishug waara-unøzhig pøn pilaiba, kan cabra pøn pilaiba, kan carnero pøn pilaiba, katø kan palomba, kan paloma-unøzhiiba srua amø— cha.

¹⁰Inchen Abrambe tru ushameran kerriguh srua arua, truilan sølgørrab tab tøbøtag para, tru pariilan tru pinrrøgue, tru pinrrøgue warøbig køn. Inchendø tru il-limerane tøbøtag parmuig køn. ¹¹Inchen yau mab il-limerabe tru usha kweetsiilø warabelaimbalawan kørørrub amrruben, Abrambe kwaarøsrøbig køn.

¹²Inchen yandø chab pilliraben, Abrambe truba mur kib tsubenba [møimbe ke yalø løstøgølig nun itøgas-røptinchen! nõbe truba kørig kui inchibig køn. ¹³Inchene Jehovábe trenchibig køn:

—Isa kømøtø, ñuinukkurri amrrub misaamerabe, ka peguelaim pirautø warønrrabelø køn cha, nõmbe truilø karub sruaguindeelø meløwa, pilamera cuatrocien-

tos nebumne larrø kaig indinab melønrrabelø køn cha.

¹⁴Inchendø tru nu søtø misaamera pasrabig nõmun ka karuptø srua kønrrabelangucha numune møra melønrrai maramønrrun cha. Inchen trugurrimbunø tru ñuinukkurri amrrub misaamerabe yandø treeg melainukkurri wegørra ambuppe, purø tøga misaamera webamba amrrun chibig køn. ¹⁵Trune ñibe ñui møskaløba pishindø tab israb tsumisrtrabguen cha, larrø køllizhig misra kwaben, sørøben.

¹⁶Inchen tru pimmaygatig srøig srøig misag kurrab amrrubeløbe katøle i pirautøweih amrrunrrab køn cha, kaguende truilø pumuatøbe tru amorreosmera larrø kaig marøb amrruibe ke awentamgaikkatiibe pumø srø kønrrun cha.

¹⁷Inchen yandø pørr pinaiben, chab pilliraben, kan horno naguish kuchibiiba kan nag tulun pilabiiba ke-namisrøbig køn. Incha truiløbe tru ushameran kweecha tab tøbøtag pirisha ambumay, imay wari utøwan puraambubelø køn. ¹⁸Tru kwaløm Jehovábe Abramba øyamay kønrrai martrab cha kørømarabe, trenchibig køn:

—Ñuinukkurri amrrub misaamerane i pirøwan na tranamig køn cha, Egipto pirau piyugurrimbunø, Eufrates tru nu pistrøngatikke: ¹⁹ceneosmeraim pirømeran køben, cenezeosmeraim pirømeran køben, cadmo-neosmeraim pirømeran køben, ²⁰heteosmeraim pirømeran køben, ferezeosmeraim pirømeran køben, refaitasmeraim pirømeran køben, ²¹amorreosmeraim pirømeran køben, cananeosmeraim pirømeran køben, gergeseosmeraim pirømeran køben, jebuseosmeraim pirømeran købengue.

Agarba Ismaelba

16 Abramwei srai Saraibe ureg tøgagønrrab kaimabig kuig køn. Inchende kan nui karuindiig megabig egipcia ishug Agar taig tøgagig kua, ²Saraibe Abramwane trenchibig køn:

—Nane Jehovábe ureg chigaig kønrrai treeg martan cha. Inchendø tiusmanda tru namui karuindiig megabig tru Agarwan pera, ki chibig køn. Inchippa truikkurri na ureg tøgaguinabgun— cha.

Inchen Abrambe Sarai taigwan mørøbig køn.

³Inchen Saraibe tru karuindiig megabig Egiptosrø Agarwan pera arrua, Abramwan srai lataig kønrrai tranøbig køn. Abram Canáan pirau pa trattø pila tsuben, øyeeg purayaig køn. ⁴Inchen Abrambe tru Agarba kib waramisren, tru ishuube kwanrriig misra, yandø unø tøgamisrarmab isua, nun karub pera købig Saraiwane namig ashib kebibig køn. ⁵Incha Saraibe Abramwane trenchibig køn:

—Ñigurrindø køn cha, nan mandøguen kømui isui uñchai marøbiibe. Nune ñui srai lataig kønrrai nai karuindiig megabigwan na tranig køn cha. Incha møimbe nõbe unø tøga kønrrab køppe, nane namig ashib kebitan cha. Incha Jehová nõ ashchun chibig køn, na kalø marig kuin kui, ñi kalø marig kuin kui.—

⁶Inchen Abrambe Saraiwane trenchibig køn:

—Ñui ka karuindiig megabiibe ñuin tasku kòn cha. Ñun maig marøg køben, treeg mar— chibig kòn. Inchen Saraike kaig inchib mendøben, Agarbe welula yam nebuig kòn.

⁷Indig Jehováwei ángelbe tru mu misag waraimø pirømerasø kan pigab menda Agarwane wetørrabig kòn, Shursømay ambi maywansø. ⁸Inchabe payibig kòn:

—Agar, Saraiwei ka karuindiig megabig, ¿Chugurri arrugu? cha. ¿Chumay inrrab inchigu?— cha. Inchene nøbe trenchibig kòn:

—Nan karub pera købig Saraiwan nabe trubab welula arrur— cha.

⁹Inchen ángelbe trenchibig kòn:

—Ñui karub pera købigweimay katøle Ilirawa ya, tammay mur kurrashmø, nø maig chiben nui tasku treeg mørøb megau— cha.

¹⁰Incha katø ángelbe trenchibig kòn:

—Ñuinukkurri amrrub misaameran purø nørrø kønrrai maramønrrun cha, purø nørrø køptø mundamguengaike.—

¹¹Incha ángelbe katø trenchibig kòn:

—Ñibe kwanrriig kòn cha. Ñibe kan nusrkai tøgagønrrun cha. Incha Ismael munchi pasrtrig chibig kòn, kaguendø ñi larrø isui miaben, Jehovábe mørig kòn cha. ¹²Nøbe muguen kemalamgaig kønrrabig kòn cha, kan kaambu mula-unø lataig. Incha nøbe mayeelan kwayam lanrrabig køben, katø nungurringucha mayeelø kwayam lanrrun chibig kòn. Inchen nøbe nunelan, ka kwayam laptø, kwayam laptø tsunrrun— cha.

¹³Incha Agarbe Jehovába wamindig køppe, nøbe nune trencha wamabig kòn:

—Ñibe tru nan ashib wab Tius kòn— cha. Kaguen Agarbe trenchibig kòn: “Øsig Wab, katø Nan Ashibigwan nabe ashar” cha.

¹⁴Incha tru pisuwane treeg wamig købig kòn: “Øsig Wab, Nan Ashib Inchibigwein Pisu” cha. Inchen tru i pisube Gadesba, Beredba tøbøtagu kørrømisøbig kòn.

¹⁵Indig Agarbe Abramwei kan møg-unø tammisren, Abrambe Ismael munchi pasrøbig kòn, tru unan.

¹⁶Inchen tru Agar Ismaelwan tammisrøb uras Abrambe pilamera ochenta y seis tøgaguig købig kòn.

Tru Srøig Øyamay Kønrrai Martrab Cha Kørrømarigwanba Circuncion Marigwanba Caminchibig

17 Abram pilamera noventa y nueve tøgagøben Jehovábe kenamisra trenchibig kòn:

—Nabe Maramburab Marøbig Purø Nuig tru Tius kur cha. Ñibe nai merrab sølgandø, mu mandamgaig uñ cha. ²Nabe ñiba øyamay kønrrai martrab cha kørrømarøb, katø ñui misamera larrø nørrø larrøbitchai marøb indamønrrun— cha.

³Inchen Abrambe maløwan pirau kebatamne utsøbasren, Tiusbe nune trenchibig kòn: ⁴—Iig kòn cha, tru na ñiba øyeeg maramønrrun cha kørrømariibe, ñibe tru purø nørrø chi misag sötømeraindøgucha ñi

møskain kønrrai. ⁵Ñibe mas Abram munchi kømøtø, ñibe Abraham cha wamig kønrrun cha. Kaguende nabe ñune tru purø nørrø chi misag sötømeraindøgucha ñibe nømui møskain kønrrai pasrar cha.

⁶Ñuinukkurrimbe purø nørrø misag nemisrtrai maramønrrun cha. Ñuinukkurrimbe misag sötømera nørrø køb, ñuinukkurri katø reymera køb inchun cha.

⁷Katø nabe, ñiba ñuinukkurri amrrub misaameraba øyeeg martrab cha kørrømaramønrrun cha, katøle srøig, srøig misag kurrab amrruimørig katø øyeeg martrab cha mara pasramønrrun chibig kòn, managatig pasrønrrabig, nabe ñuimba, ñuinukkurri amrrub misaameraimba nabe pasrabig pasrøwa, managatig nømuyasig Tius kømønrrun cha. ⁸Ñunba, ñuinukkurri amrrub misaameranba tru ñi ka arruatiig tsuin pirøwan tranamønrrun cha, Canaán pirøwan muba kuimburab managatig tøgagønrrai. Inchen nabe pasrabig pasrøwa, managatig nømuyasig Tius kømønrrun— chibig kòn.

⁹Incha katø Tiusbe Abrahamwane trenchibig kòn:

—Tru na ñun øyeeg martrab cha kørrømarigwane ñibe, maramig kòn cha, ñiba, ñuinukkurri katøle srøig, srøig kurrab amrrub misaameraba. ¹⁰Iig kòn cha, tru na ñiba øyeeg martrab cha kørrømarig, katø ñiba tru wendø ñuinukkurri amrrub misaameraba. Inchen trunun maramig køben, ñimui utube mu møøtøgucha circuncidaig kønrrun chibig kòn. ¹¹Ñimbe circuncidanrriigay cha, naba, ñimba tru øyeeg martrab cha kørrømarigwan treeg marigu asamig pasrønrrai. ¹²Trune kwalømyube mu møguelandøgucha circuncidanrriigay cha, katøle katøle ureemera kurrab amrruimørig, ñui yau kal-laweig kui lata, kabe amrrub misaameran peniilø kui lata. ¹³Inchawei ñui yau kal-laweig kui lata, kabe kan anwei penig kui lata nømbe circuncidaig kønrrabelø kòn cha. Inchen, tru asru siñalbe tru treeg martrab cha kørrømarigwan managatigwein kòn cha eshkabig kòn.

¹⁴Inchen tru circuncidamíigwane ñimui misag utugurrimbe wegutsig kønrrun chibig kòn, kaguende na øyeeg martrab cha kørrømarigwan itøbunikkurri.—

¹⁵Incha katø Tiusbe Abrahamwane trenchibig kòn:

—Ñui sraimbe Sarai cha wamig kømøtø, yandø Sara cha wamig kønrrun cha. ¹⁶Nabe nune mayanguen tabig nebuig kønrrai maren, nøbe ñui kan nusrkai tøgagønrrun cha. Nabe mayanguen tabig nebuig kønrrai maren, nøbe nørrø sötø misaamerai usrin kønrrabig køben, katø nuinukkurrimbe misag sötømerai reymera werrunrrun— chibig kòn.

¹⁷Inchen Abrahambe nui maløwan pirau kebatamne utsøbasrabe, nui manrø umbutø intsab trenchibig kòn: “¿Kan møg pilamera cien tøgagü kua, unø tøgä kønrrautah? cha. ¿Katø Saragucha pilamera noventa tøgagü kua, unø tøgagømdø kønrrautah?” cha. ¹⁸Inchene Abrahambe Tiuswan trenchibig kòn: —Ñi treeg martrab cha kørrømisrigu Ismael truigwane nø tøgä pasrønrrai tranø— cha.

¹⁹Inchene Tiusbe trenchibig kòn:

—Isa kòmò, Sara ñui sraimbe kan nusrkai tøgagønrrab kòn cha, truigwane Isaac munchi pasrtrig cha. Nabe tru øyeeg martrab cha kørromarigwan Isaacweinukkucha katøle treetøwei marig kørromisrtraï indamønrrun cha. Inchawei na treeg marigwane wendø nuinukkurri amrrub misaameraba managatig tōga pasramønrrun chibig kòn.

²⁰ Inchen Ismaelweimburabgucha nabe ñun mōrar cha, nungucha mayanguen tabig nebuig kōnrrai maramønrrun chibig kòn. Nōgucha ureemera larrø nōrrø tøgagōnrrai marøb, purø nōrrø misag sōtø larøbitchai marøb indamønrrun chibig kòn. Ismaelbe karub ashib pōnrrōnrrabelø doce nōrreelai mōskain kōnrrun cha. ²¹ Inchendø na tru øyeeg martrab cha kørromarigwane Isaacba kōnrrai mara pasramønrrun cha, tru Sara katø pila øyan kwalōmmerawan tru tōgagōnrrab kui unøyu.— ²² Incha Tiusbe Abrahamba chab waminchabe, nuinukkurri tarōmisra ibig kòn.

²³ Inchen Abrahambe nui nusrkai Ismaelwan kōben, tru nui karuig mendig melabelø nui yau kal-lawarmeran kōben, anwei pena tōgaguilan kōben, Abrahamwei yau mu mōguelø purrabelane kerriguba wama, tru kwalōmdøwei circuncidabig kòn, Tius maig karuig kōben, treekke.

²⁴ Abraham tru circuncidab urasbe pilamera noventa y nueve tōgaig kōbig kòn.

²⁵ Inchen nusrkai Ismaelbe tru circuncidab urasbe pilamera pa trattrø y pōn pilaig kōbig kòn.

²⁶ Inchawei tru kwalōmdø Abraham kōben, nui nusrkai Ismael kōben, ²⁷ mayeelø tru nui yau purrab mōguelø kōben, katø nui yau kal-lawar kui lata, katø amrrub misaameran peniilø kui lata, mayeeløbah circuncidaig kuig kòn.

Isaac Kal-lanrrun Cha Kørromisrig Kōbig

18 Incha Jehovábe Abrahamwan kenamisrōbig kòn tru Mamre tainug nōrrø parōndzig encinas tusrmera pōnrrab pulu, tru nui carpa yau yaskabu waben kwalōm tru mas purø mur pōrr asentab pasrōben.

² Incha mōimbe nō kurraashene, pōngatø mōguelø nuin pinrrōgue pōnrraptinchen, nōbe tru mōguelan amrruy chinrrab yaskabugurri luløb ya, malōwan pirau kebatamne utsōbasrabe trenchibig kòn:

³ —Nai kasuku, na ñui karui megabigwan ñi nan tab indamdiig kui asōnaig kōbene, trube, ib imōtø, lincha kørromisrtra cha. ⁴ Nabe pi srua amrrungarumōnrrun cha, ñimui katiimeran kwalamig. Trugurrimbe tusr umbu isrōnrrigay cha. ⁵ Na ñi maig chiben purugunrraptøwei wabigwei yaburab puramrrab amrruig kōbene, nabe lamø mamig manrrai sruaarrumōnrrun chibig kòn, ñimui ambamigwan chishtø ambamdø kōnrrai.— Inchen nōmbe trenchibelø kòn:

—Ñi maig taigwan mar— cha.

⁶ Inchen Abrahambe tru Sara waig carpa yausrōmay kōrinatø lulabe, trenchibig kòn:

—Petøzhiitø purø tab harinawan arroba y media menrra, nemōra, harinawan masawa, trutōga pirrimera naarrōsryu kar— cha.

⁷ Incha Abrahambe tru waara purrabsrōmay luløb ya, kan truba tab waara-unōzhigwanh merrarrawa, nui karuig mendig megabigwan tranen, trube mamigweyasig [katø! petøzhiitø tamarōbig kòn. ⁸ Incha queso kōben, pitsø kōben, tru waara kweecha tamarigwan kōben, nōmun manrrai pōnsrōbig kòn. Incha Abrahambe nōm mab kōmne tru tusr umbu ashib pasrōben,

⁹ truiløbe payibelø kòn:

—¿Ñui srai Sarabe chu wah?— cha.

Inchen Abrahambe:

—Yu carpa yau wainrrun— chiben, ¹⁰ kan mōig kōsōnbe trenchibig kòn:

Nabe katø pila katø øyan kwalōmmerawandøwei arumōnrrun cha. [Au! Tru urasbe Sara ñui sraimbe kan nusrkai tōgagōnrrun— chibig kòn.

Inchen Sarabe, nōmui wendau, tru carpa yau kebambi yaskabu tru wamindigwan mōrōb pasrābig kòn.

¹¹ Inchen Abrahamba Sarababe yandø mur kōllireelø, Sarabe yandø pabōguen pinig kōbig kòn. ¹² Inchen Sarabe intsaptinchibig kòn, nui umbutø treeg isub: “Paare! kan na yan kōlliibe, ke trengatikkucha kōnrrai indamdiig kōnrraitarru cha katø nai kekkucha yan kōlligwein kōben.”

¹³ Inchene Jehovábe Abrahamwane trenchibig kòn:

—Sarabe trenchib intsān cha, ¿Kan isa kòmò, treeg kōnrrab kō chinder? chib. ‘Na yan kōllig kōbendø, kan unø tōgagōmig.’ ¹⁴ ¿Kabe Jehováweingan kaimamdiig chi kōbig kuitarru? cha. Inchawei katø pila arrubigu tru chu ura treeg kōnrrun taiguh, na katø ashchab arubene, tru urasbe Sarabe kan nusrkai tōgaguen wanrrun— chibig kòn. ¹⁵ Inchen Sarabe kwaarōppa, trenchib isabig kòn:

—Nabe intsōmuig kòn— cha.

Inchene Jehovábe trenchibig kòn:

—Ñibe intsabwei indig kòn— cha.

Abraham Sodomayasig Purōwaminchib

¹⁶ Incha tru mōgueløbe kurra, Sodomaguebsrø ashabe yandø truguebsrø ambub mendōben, Abrahambe ungua chinrrab nōmba lincha ibig kòn.

¹⁷ Inchen Jehovábe nuinōtø treeg isubig kòn:

“¿Na chi martrab indigwan nagan Abrahamwan eshkamø maramuitarru? cha. ¹⁸ Nōbe purø nōrrø misag sōtōmera, trurrigu mu chindamgaig murig, katø nōgurri chi misaameratōgucha pirø muba kuimburab warabeløbe mayanguen tabig nebuilø treeg kōnrrab kōben. ¹⁹ Nabe nui ureemeranba nuinukkurri amrrub misaameranba kusrenrrai wesrawa pasrar cha, tru nō martrai karua pōnsraillan mōra marōppe, tru tabig sōlgandø mariguba, nō tabig kui asamig mariguba kōnrrain cha, tru øyeeg mariilōgurri Abrahamwan Jehova maig martrab cha kørromariibe kerrigu treeg nebunrrai”.

²⁰ Incha Jehovábe Abrahamwan trenchibig kòn:

—Sodomaimburappa, Gomorraimburappa, truyu misaamera yeeg kaig martan chib trashib eshkaib melaibe masken, masken kōben, nōmui kaig mari-

iløgucha masken, masken nuraben, purø trømbøig mindin køn cha. ²¹ Møimbe na kørarrumønrrun cha, tru nøm øyeeg, øyeeg køtan chib trashib melaig nain-ug pubig isa kømøtø, treeg købwei indiitashchab. Treeg kuin kuisruandøbe, trube, na asamønrrun— cha.

²² Inchen tru pailø møgueløbe nøørø misra, Sodomaquebsrø amben, trune Abrahambe Jehovahá pasrabig køn. ²³ Inchen Abrahambe Jehovaháwan kemalabe, trencha payibig køn:

—¿Sølgandø tabig marøbigwanba, kaig marøbigwanba tøgatø pinishinrrapteh?— cha.

²⁴ Inchippa tru ciudayu sølgandø tabigwan marøbelø cincuenta købene, ¿tru ciudawan ka pinishinrrapteh? cha, tru ciudayu sølgandø tabigwan marøbelø tru cincuentaeløgurri ciudawan pinishimø, ¿ka købasamdiig kømuitarru? cha. ²⁵ Treekkatig maramibe chigaaguinrrun cha, tabigwanba, kaigwanba kanbalatø kwanrrai indamig, kan pailøba treetø kalø marig kui lataig. Ñibe mana treeg martrab kø! cha. Pirau muba kuimburab kerriguba maig kønrrabigwan ñi asha marøbig køppe, ¿ñibe maig maramigwan sølgandø tab asha marmønrraitirru?— cha

²⁶ Inchene Jehovahábe trencha løtabig køn:

—Sodoma ciudayu cincuenta sølgandø tabigwan marøbelø wetørrappe, truilan isua, truyube chinchimø, kagøbasamønrrun— cha.

²⁷ Inchene Abrahambe trenchibig køn:

—Nabe nai Señorwan ke menrra inchib lata indinatan cha, nabe ka usrø tuindø kuinabendø. ²⁸ Inchen cuarenta y cincotø købene, trube cincuenta kømuikkurrindø ciudawan kerrigu pinishinrrapteh?— cha.

Inchene Jehovahábe trenchibig køn:

—Pinishimumønrrun cha, truyu na cuarenta y cinco sølgandø tabigwan marøbelø wetørrappe.—

²⁹ Inchen Abrahambe katøgucha:

—¿Inchippa cuarenta wetørrappe?— chiben, Jehovahábe trenchibig køn:

—Tru cuarenteelan isua, chinchimumønrrun— cha.

³⁰ Inchen Abrahambe katøgucha payibig køn:

—Nai Señor, na øyeeg chiben namømørrunrrig cha. ¿Inchippa truyu treinta wetørrabeneh?— cha.

—Tru treinteelan isua, kagøbasamønrrun— chibig køn Jehovahábe.

³¹ Inchen Abrahambe katøgucha:

—Nabe nai Señorwan ke menrra indinatan cha, ¿truyu veinte wetørraimbe maig købsruerah?— chiben,

—Veinteelan isua, nabe pinishimumønrrun— chibig køn.

³² Incha katøle Abrahambe trenchibig køn:

—Ñai Señor, nan namømørrunrrig cha, i piejindøh na ñun katøle trenchibashibsruguh cha: ¿Inchippa truyu pa trattrø wetørraimbeh?— cha.

Inchene Jehovahábe trenchibig køn:

—Tru pa trattrøn isuptø, pinishimumønrrun— cha.

³³ Incha Jehovahábe Abrahambe øyeegwan chab waminchabe, yandø truyugurri iben, Abrahambe nui carpa yaumay katø arrubig køn.

Sodomanba Gomorranba Pinishib

19 Incha tru pagatø angelesmerabe tru Sodomasrømbø nøsig pineb iben, pubene, Lotbe tru Sodoma ciudayu kebambi yaskabsrø wabig køn. Incha Lotbe truilan ashippe, amrruy chinrrab pasramisrøptincha, maløwan pirausrø kebatamnegatig utsøbasrøbig køn. ² Inchabe trenchibig køn:

—Nai kasukumera, na ñui karui megabigwei yausrø kørømisrtrab amrrurray cha. Incha ñimui katiimeran kwallchigay cha. Incha srønabe løtsø kurra ñimui ambamigwan amrrigay— cha.

Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Kah cha, møi yembe nambe yu umbu puinuutø, ka kørømisrtrab ker— cha.

³ Inchen Lotbe truba truba inchen, nømbe nøba amba, nui yau kebamben, nøbe tab mamiimera tamarøb, pirri chi levaduragailø karøb inchen, nømbe mabelø køn.

⁴ Inchen nømbe kinrrabguen waramismøwatø, tru ciudayu møgueløbe yawan kerrigu chab tulsrubelø køn, maya misag matsøreløgurribunø kølleeløgatikke. ⁵ Incha Lotwane trenchib trashibelø køn:

—Tru ñui yau kinrrab amrrub møgueløbe chu purra? chib. Wambig webetay! chib. Nambe nømbe ishumburmeraba lataitøwei marøg kuin pønrrer— chib.

⁶ Inchen Lotbe wambig webya, yaskabwan kasrøb trenchibig køn:

⁷ —Nai misaamera, tiusmanda øyeekkatig trømbøgøliibe martrab inchimøtay cha.

⁸ Nabe pagatø nimbasmømera tøgag kur cha, managuen kan mu møøba kimeelø. Nabe truilane wertrur chibig køn, ñim truilan maig marøg køben martrigay cha. I møguelane chigucha treebe marmørrunrrigay chibig køn. Kaguende truiløbe nai yaambu mugøben kaig martrab inchib kønrrain kømøtø, na ashib tøgaguilø purran— cha.

⁹ Inchene nømbe trenchib løtabelø køn:

—Yugurrimbe mendatsu!— cha. Inchabe treekkucha chibelø køn:

—Ya peesriig namui utu ka tsunrrab arruatiig købendø, ðaare! ¿namune maig maramigwan ke ñi asha karunrrab indirru? cha. Møimbe truilan lataguen kømø, ñune purø trømbøikken martrumøn— chibelø køn. Inchabe Lotwan melambua, yaskabsrø kemalla, yaskabwan wesra kutchab inchibelø køn.

¹⁰ Inchen tru pailø møgueløbe yaambugurri taska kemørøppa Lotwane yaambumay kesrub, trugurrimbe yaskabwan kasrøptinchibelø køn. ¹¹ Incha tru møgueløbe tru yau yaskabu melambub amrrubelane kammeran ashmeelø misrtrai marøptinchibelø køn, mas unøtiigwangurribunø kølliwangatikke. Inchen nømbe yaskab lab ke mandøguen kømui inchib købig køn. ¹² Incha tru møguelø kørømisrøbeløbe Lotwan trenchibelø køn:

—¿Ñigan ñui yaelø mas tøgagøtirru? cha. Ñui yer-
nomeran køben, ñui nusrkalan køben, ñui nimbas-
rmeran køben, yugurri wesru chibig køn. ¹³ Kaguende
nambe i ciudawan kerrigu pinisamig køn cha. Tru
katøgan misaamera yeeg kaig martan chib trashib
eshkab melaibe Jehová nø waisrø puin køn cha. Inch-
agurri Jehovábe namune ciudawan pinishinrai ørig
køn— cha.

¹⁴ Inchen Lotbe tru nui yerno kønrrabeløba
waminchab webibig køn, tru nui nimbasrmeran kasha-
ranrrab misrarmera købeløba. Incha trenchibig køn:

—[Mallatø webambay! cha, kaguen Jehovábe i ciu-
dawan pinishinrrab køn— cha. Trune nui yerno køn-
rrabeløbe ka intsab trendaitamaptøh isubelø køn.

¹⁵ Inchen yandø tør— rrab arruben, ángelesmerabe
Lotwan mallatø indingarub, trenchibelø køn:

—[Mallatø inchi chiben! cha. Ñui srawanba, ñui pa-
gatø nimbasrmeranba yu purrabelan pera inrrø chibig
køn, ciudayu trømbøig nebunrrai marigu ñim
pinømønrrappe.—

¹⁶ Inchen Lotbe ke peguen inchimuben, tru pagatø
møgueløbe nunba, nui srawanba, nui pagatø nimbas-
rmeranba tasku kemøra, nømune ciudayugurri
wambiisrø wesrubelø køn, Jehováwei lastima asiitøga.

¹⁷ Incha yandø ciudayugurri wambiisrø wesrawa
pasrabe, kane trenchibig køn:

—[Ñui øsig kuigwan ñi tøgønrrappe, welula inrrø!
cha, wendømay keshmøwei, i chagu chu pasramisr-
møweingue. Ñui øsig kuigwan tøgagønrrab tunsrø-
may lul cha, pinømønrrappe.—

¹⁸ Inchene Lotbe trenchibig køn:

—Kah, cha nai kasuku na ñim maig taigwan megabig
tiusmanda, treebe kaimamønrrun cha. ¹⁹ Nabe ñimuin
kabyu tab kui asig kuinaig købene, nai øsig kuigwan
na tøgagømig kønrrai ñimbe nane purø nu lastima
asig køn cha. Inchendø nabe tunsrømaybe lulrrab
kaimamønrrun chibig køn, inchipa na trusrø pumu-
atø kaig attrabig nan wetøgøben, kwamig kømønrrai.

²⁰ Yu puluwandø kan lamø ciudagøllig køn cha, trusrø-
maybe lulamønrrun chibig køn nabe. Trusrømay
ibashcha cha, pøs, truike lamø ciudagøllig kømuitarru
cha— truyu na øsig kømigwan ka tøgagømig kønrr-
rai.—

²¹ Inchen trenchibig køn:

—[Ñi øyeeg miaigwangucha nabe mørar cha. Tru ñi
wamindi ciudawane nabe pinishimumønrrun chibig
køn. ²² Trube, øsig kug købene, mallatø trusrømay lul
chibig køn. Kaguende ñi trusrø pumatøbe, nabe
chigucha martrab kaimamønrrun— cha. (Inchagurri
tru ciudawane Zoar cha wamig kuig køn.)

²³ Inchen Lotbe Zoarsrø pubene, yandø pørrbe
neeshib arrubig køn.

²⁴ Inchen yandø Jehovábe srømbalasarøngurri azufre-
ba, naaba sre pubig ørøbig køn Sodomaimbalaba, Go-
morraimbalaba. ²⁵ Incha tru ciudameranba, katø truyu
warab misaameranba, tru chaameranba, katø tru pi-
rau chi kal-lawa pønrrabelanbañau chishtøh pinisaig
købig køn. ²⁶ Inchen Lotwei sraimbe mømimbe wendø-

may keeshenba, nøbe maig kuimaytiig tre srug misra
pasrambuig køn.

²⁷ Katø kwaløm Abrahambe løtsø kurra Jehovába tru
nø waminchib pasraisrømay ya, ²⁸ Sodomaba, Go-
morraba katø trusrø muba chag kuimburab trugueb-
srø ashene, naguishbe kan nu tra pachib lataig pirau-
gurrimbe kurrab pasraptinchibig køn.

²⁹ Øyamay tru muba chag kuimburab ciudameran
Tiusbe pinisaig køn. Inchendø Tiusbe Abrahamwane
isua tøga pasrøwa, tru Lot tsuig ciudameran purø
trømbøig pinishib arrubigugurri Lotwane wesraig køn.

Lotba Nui Pagatø Nimbasrmeraba

³⁰ Inchen Lotwane Zoarsrø kørrømisra tsumibe kørig
køben, nui pagatø nimbasrmeraba tunmera tøga
pirømerasrø tsunrrab ya, nømbe pønreløba kan peña
trab pasrabyu warønrrab kørrømisrøbelø køn. ³¹ Indi-
ibe kan kwaløm køli nimbasrbe tru wendø numøs-
rawane trenchibig køn:

—[Namui møskaimbe yandø køllizhig køben, yu nam
warainuube namba kasharanrrabelø muguen
møgueløbe kaagøn cha, yu piraube mutøgucha trendø
treeg kasharamig købig købene. ³² Namui møskawan
vino mutsøsra mutsiirana, nøba kigun cha, trumay na-
mui møskaweinukkurri amrrub misaamera tøgagømig
kønrrain— cha.

³³ Incha tru yem møskawan mutsiirana, køli nimbas-
rbe kebya, møskaimba kibig køn. Inchen møskaimbe
nune kinrrab tsumisren, mørmøwei, ni katø kurra iben
mørmøwei indin købig køn.

³⁴ Incha katø kwalømbe tru køli numøsraimbe wendø
numøsrwane trenchibig køn:

—[Nabe marig yem nai møskaimba kiaig køn cha,
katø mõi yemgucha mutsiirana, mømimbe ñi kebya kinr-
rig cha, trumay nam namui møskaweinukkurri amrrub
misaamera tøgagømig kønrrain— cha.

³⁵ Incha tru yem katø møskawan vino mutsøsra mut-
siirana, wendiibe kurra, katø møskaimba kibig køn.
Inchen møskaimbe chu uras nøba kinrrab tsumisri
mørmøwei, ni chu uras kurra, yai mørmøwei inchibig
køn. ³⁶ Incha Lotwei pa mimbasrmerabe pailøba
møskawei kwanrreelø kørrømisra, ³⁷ køli nimbasrbe
kan nusrkai tøgamisra, truigwane Moab munchi pas-
rig køn. Treekkurri truike mõi ya moabitasmerai
møskain køn. ³⁸ Inchen wendiikkucha kan nusrkai
tøgamisra, truigwane Ben-ammi munchi pasrøbig køn.
Inchen truike tru mõi ya amonitasmerai møskain køn.

20 Incha Abrahambe tru nø tsuinukkurri Neguev
pirausrømay ya, truike Gadesba tru Shur ciu-
dameraba pønrrabnug tru utu kørrømisrøbig køn. In-
cha tru Gerarsrømbe ka purainrrab arrubig lataitø
tsuabe, ² trusrømbe tru nui srai Sarane, “naimbe nøbe
nuchag køn” chibig køn. Inchen Abimélec tru Gerarsrø
reybe Sarane wamønrrab øra, nui srain kønrrai isua
kørrømarøbig køn.

³ Inchen tru yem Abimélecbe kan piaig tøgaguiyu
Tiusbe arrua, nune trenchibig køn:

—Ñibe kwanrrabguen cha, kaguende ñi ñui srain kónrrai ñi kórrø mari ishuube kasharaweig kón— cha.

⁴Inchendø tru Abimélecebe tru ishuwane pera kib chi marmuig kua, nõbe trenchibig kón: —Señor, ¿chi kalø marmíigwangucha ñigan kwetchab indirru? cha.

⁵Yamba Abraham nõtøwei ¿øyah chimuig kuitarru? cha: “Naimbe nõbe nuchag kón” cha. Inchen katø ishug misakkucha: “Naimbe nuchagwein kón” cha trendaig kón cha. Nabe nai manrrø umbugurri chi kaig isua kømøtø, nai tasiimeran chishig tøgø pasrab, iigwan øyeeg marig kón— cha.

⁶Inchen Tiusbe piaigu trenchibig kón:

—Nagucha asha pasrab cha, ñui manrrø umbugurri tabig isua marigwan. Incha nabe ñi nan kalø marmønrri na ñun kebachibashmuig kón cha. ⁷Inchawei ñi katøle nui keeba inrai ibashmuisruandøbe ñibe isa kømø, kwanrrabguen cha, ñui yau mutø purrabelø køben truiløbañau. Kaguendø nõbe Tius maig karuigwan eshkabig kón cha. Incha ñi øsig kónrrai ñuimburø purøwaminchun cha—

⁸Indig katø lõtsøbe Abimélecebe lõtsø kurra, nui tru karub peraguilan wama, truilan mayeelan nun chi purayaigwan kerriguh eshkabig kón. Inchen tru møgueløbe purø kórrø korig kui inchibelø kón.

⁹Inchen Abimélecebe Abrahamwan wama, trenchibig kón:

—¿Ñibe namune chi mara pasrøgu? cha. ¿Pøø, nabe ñiune chiyu kalø marta? cha. Ñibe naimbalaba, na misagwan karub tøgø waimbalaba purø trømbøig kalø maringarubsrutan cha. Ñibe nane chi maraamíig mara pasrtan cha.— ¹⁰Incha katø Abimélecebe Abrahamwane trenchibig kón:

—¿Chi isuarre ñibe øyeeg marig kø?— cha.

¹¹Inchen Abrahambe trenchibig kón:

—Nabe nainetø treeg isuig kón cha: “Yusrømbe Tiuswan korig tøgø muguen kaagua, nai srawan nõmui mara kórrømarøkkøptø nane kwetchaitamab”.

¹²Inchendø chiwei isamø chibig kón: “nõbe naimbe nuchagwein kón” cha. Nai møskaweimbe nõbe nimbasrwein kón cha, usrimbe katøgan usrin kuindøgucha. Inchagurri nabe nune nai srain kónrrai marig kón cha. ¹³Nai møskawei yaugurri nan Tius ka truørøtø, truørøtø uñchai nan webingarub uras nabe Sarane trendaig kón cha: Na ñui keg kuitamab isua ñi tøgø pasrøwabe trube, øyeeg chirrunrig cha. Nam chu pub ambiisrøndøgucha ñibe øyah chirrunrig cha, ‘ñibe nai nuchag kur’— cha.

¹⁴Inchen Abimelecebe Abrahamwane ubishamera køben, waamera køben, katø nui karuig mendig melab møguelan køben, ishumburmeran køben tranøbig kón. Incha katøle nui srai Sarangucha tranøbig kón. ¹⁵Incha Abimelecebe trenchibig kón:

—Nai pirømerabe kerriguba ñui merrab pasran cha, ñun katøguchi tab tsumdønug, truyu kórrømisra tsu— cha.

¹⁶Incha Sarane trenchibig kón:

—Nabe ñui nuchawane tsantsøn anmera mil tranar cha, tru anbe øyeeg purayaigwan truburø trani an kón

cha, truipe ñi chi kalø marmíig kuin kui ashchai maya misagwei malau kenamarig kónrrain cha. Trumaybe ñiune mugucha kaig waminchippe kónrraamøn— cha.

¹⁷Inchen Abrahambe Tiusba waminchen, Tiusbe Abimelecwanba, nui srawanba trugurri nui karuig mendig melab ishumburmeranba ureg tøgagønrrai tamarøbig kón. ¹⁸Kaguende Jehovahbe Abrahamwei srai tru Saran øyeeg puraiben Abimelecwei yaelane ureg chigaanrrai mayeelai matrizwan kasraig kua.

Isaac Kal-laig

21 Nø maig taig købigwan trumay martrab Jehovahbe Saran ashchab arrua, nune tru maig tranrrab kørømisrigwan treeg marig købig kón.

²Inchen Sarabe kwanrriig kórrømisra, Abraham kølli misagwei kan nusrkai tøgaguig kón. Tius tru mana tøgagønrrun taig tru uraske. ³Inchen tru Sara tøgaguig unø tru møg-unø kal-labigwane Abrahambe Isaac munchi pasrig kón. ⁴Incha Abrahambe tru nui nusrkai Isaacwan trattø y pøn kwalømyu circuncidaig kón, Tius maig karuig køben, treekke. ⁵Nui nusrkai Isaac kal-laben, Abrahambe pilamera cien tøgøig købig kón. ⁶Incha Sarabe trenchibig kón: “Tiusbe nane ka intsøg kónrrai marig kón cha. Møikkøben na unø tøgaguin kui wammørøbeløbe naba ketøtø intsønrrun cha. ⁷¿Abrahamwane mugui trenchinrrautah cha, Sara ureg mutsørønrrun? chabe. Inchen køben, Abraham ya køllig køben nabe kan nusrkai tranar” chibig kón.

Agarwanba Ismaelwanba Abrahamwei Yaugurri Webusriilø

⁸Inchen Isaacbe nurab iben, yandø pitsø kuchen, tru pitsø kuchib kwalømbe Abrahambe larrø tab mamiimera tamarøbig kón. ⁹Inchen Sara ashene, mømimbe tru Egiptosrø Agarwei nusrkai tru Abrahamba tøgaguig unø Ismaelbe, nui nusrkai Isaacwane ke ka intsatø ashen, ¹⁰Sarabe Abrahamwane trenchibig kón:

—Ñui tru karuindiig megab ishuwane nui nusrkawanba yugurri weguchi cha, kaguende tru ka karuindiig megab ishuwei nusrkaimbe nai nusrkai Isaacbabe chi tøgaguigwan keta tranamigube tøgatø ashchabig kømøn— cha.

¹¹Inchen øyeeg wammerabe Abrahamwane purø murig pubig kón, kaguen nui trag unan øyeeg neuben. ¹²Treeg kuindøgucha Tiusbe Abrahamwane trenchibig kón:

—Ñui karuindiig megab ishuweimburab lata unaimburab lata chi isumøta cha. Sara nõ maig taigwan kerriguba ka møra, trunun treeg ka mar cha, kaguende ñuinukkurri amrrunrrab misaamerabe Isaackurri kónrrun cha. ¹³Inchen tru ñui karuindiig megabigwei nusrkaweinukkuringucha truba truba nõrrø søtø misaamera kónrrai nabe treeg maramønrrun cha, kaguende ñuinukkurri arrubig kuimba.—

¹⁴Indig katø kwalømbe Abrahambe lõtsøzhig kurra, Agarwane pirrin køben, pi niguin kalusyu pi køben trana, kildunyu mutøsrø, Ismaelwane yandø ñi ashchig

cha nun tranabe, ka amrrigay chibig kòn. Inchen nòbe webya ya, Beerseba tru mu misag warab waraimòsrò chu pumikkaig llirab uñibig kòn. ¹⁵ Inchen tru kalusyu niguin pibe patsaptinchen, unane kan lamò tusr umbusrò wanna, ¹⁶ usrimbe truyugurri kan maya yabgòsròn ashib wanrrab taròmistròbig kòn. Kaguende nòbe treeg isubig kòn: “Nai unan kwai ashig kòmòtan” cha. Inchen usri wamisren, unòbe trashib kishibig kòn.

¹⁷ Inchen Tiusbe unò trashib kisigwan mòren, Tiuswe òngelbe Agarwan sròmbalàsròngurri wama trenchibig kòn:

—¿Agar, chinnda? cha. Chi kòrig isumòta cha. Kaguende unò nò wainukkurri kisigwan Tiusbe mòrin kòn cha. ¹⁸ Kurra ya, unan tasku kemòra, srua pasramisr cha, kaguende nabe nuinukkurri misaamera purò nòrrò sòtò kòrrai maramòrrun— cha.

¹⁹ Inchen tru uras Tiusbe Agarwan kammeran kuròptinchen, nòbe kan pisu waig ashiptinçhibig kòn. Inchen Agarbe tru pi niguin kalusyu pi netsògana, unan pizhig sròrròbig kòn.

²⁰ Inchen Tiusbe unan lincha pasròben, unòbe nurab ya, mu misag warab waraimòsrò tsua, nòbe arcotòga sòl òramibe kan piaig lataig kòbig kòn. ²¹ Incha nòbe Paran tru mu misag warab waraimò pirausrò tsubig kuig kòn. Inchen usrimbe nune kan Egipto pirausrò ishuuba kasharanig kòn.

Abrahamba Abimelecba Øyamay Kòrrai martrab cha Kòrròmarig

²² Tru kwalòmmerawandòwei Abimelecba katò tru nui suldaumeran nò asha karubig Ficolba Abrahamwan trenchibelò kòn:

—Ñi chi maròb arrigutògucha Tiusbe ñiba pasran cha. ²³ Incha mòyi yutòwei ñibe Tiusken ashen [katò! nabe treeg marmò kòmò, maramòrrun taitòga kalò marmòrrumòn chirra chibelò kòn, tru nan lata, nai nusrkawan lata, nainukkurri amrrub misaameran lata. Incha [katò! treeg maramòrrun chirra chibig kòn nanba, mòyi ñi yu tsuim pirau misaameranba tru purainrrab arruatiigwan utabelan tab inchib tógagòrrunrrig cha, tru ñun mandò tab indig kòben tru tab indiitòga treetòwei tab inchib.—

²⁴ Inchen Abrahambe trenchibig kòn:

—[Katò! nabe treeg marmò kòmò, maramòrrun— cha.

²⁵ Inchendò Abrahambe Abimelecwane ‘ñibe nane øyeeg kalò marig kòn’ cha trunun wesrabig kòn, tru Abimelecwei karuig mendig melabelò Abraham tru pirò umbugurri pi wesraizhig kòbigwan nun kerraigwan. ²⁶ Inchen Abimelecbe trenchibig kòn:

—Nabe øyeegwane murreendi mòrmur cha. Katò ñigucha nan wammòrsòrmòwei inçhene, nabe mònguen wammòròb pasrar— cha.

²⁷ Inchen Abrahambe ubishamera kòben waaramera kòben srua arrua, Abimelecwan tranòbig kòn. Incha ambugurri, igurri øyamay kòrrab cha wamincha kòrròmistròbelò kòn. ²⁸ Inchen Abrahambe nui ubisha sòtòmerayugurri ishug ubisha-ureezheelò tratrò y

par, nuingui taròmaròbig kòn. ²⁹ Inçhene Abimelecbe trencha payibig kòn:

—Iig tru ishug ubisha-ureezheelò tratrò y par tru ñi nuingui taròmariilòbe ¿maig punrrabigwan eshkabig kòh?— cha.

³⁰ Inchen Abrahambe trenchibig kòn:

—Tru iig ishug ubisha-ureezheelò tratrò y par iilan na ñun tranen, ñi utiibe tru pirò umbugurri pizhigwane na lalla wesraig kòbigwan trunun eshkab pasròrrabig kòn— cha.

³¹ Incha treekkurri trusròmbè Beerseba cha wamig kòn, kaguende tru pa mòguelò truyu ambugurri, igurri øyamay kòrrab cha wamincha kòrròmistrig kua.

³² Incha øyamay kòrrab cha kòrròmistròbelò kòn tru Beersebasrò. Incha Abimelecba katò tru suldaumeran nò asha karubig Ficolba katò filisteosmerai piròsròmay katò ambubelò kòn. ³³ Incha Abrahambe tru Beersebasrò kan tamarisco tusr ellguawa pasrabe, Jehová, tru Managurri Managatig Wabigwei munchiwan isub wamabig kòn. ³⁴ Incha Abrahambe filisteosmeraim pirausrò purò yana tsuig kòn.

Tiusweyasig Isaacwan Kwetchai Abrahamwan Tius Karub

22 Inchen kan maya yanagòsròn puraiben, Tiusbe Abrahamwane nui isubigwan Tiusweinug tòga pasraibe maig kòtashchab ashchab maròbig kòn. Incha Abrahamwan trenchibig kòn:

—Abraham— cha.

Inchen nòbe:

—Yu pasrar— chiben, ² Tiusbe trenchibig kòn:

—Mòimbe ñui kandò nusrkai ñi truba undaaraigwan pera, Moriah pirausròmay ya, truyu kweecha, nan keta tranrra chibig kòn. Kan tunyu maramigwan na eshkarrumòn— cha.

³ Inchen Abrahambe katò kwalòmbe lòtsòzhig kurra, nui burrun tsòlig pasra, trugurrimbe tru kweecha parramigweyasig trar para, nui karuig mendig melabelò pailanba nui nusrkai Isaacwanba pera, Tius chumay inrrain taisròmay ibig kòn. ⁴ Incha pòn kwalòmyube Abrahambe kurraashabe yabgurrindò trusrò nebua ashibig kòn. ⁵ Inçhabe tru nui karub pera kuilane trenchibig kòn:

—Ñimbe yutò burrun srua muniiranrrigay cha. Nabe unòbatò trusròngatig amba, Tiuswan tabig waminchib kua, katòle ñimuimay amrrumòrrun— cha.

⁶ Incha Abrahambe tru kweetsigwan kerrigu parram trarwan tamara, nui nusrkai Isaacwan niisra, nòbe nagwanba, kuchillunba nemòra srua, pailòba ambub mendabelò kòn. ⁷ Inçhabe Isaacbe nui mòskai Abrahamwane:

—Papá— chiben, mòskaimbe:

—Nai nusrkai ¿chi chinrrab inçhigu?— chiben, Isaacbe trenchibig kòn:

—Nambe nagwanba, trarwanbabe tógaguer cha. Inchendò tru kweecha keta tranam ubisha unòbe ¿chu pasrah?— cha.

⁸ Inçhene Abrahambe trenchibig kòn:

—Nai nusrkainzhig, tru keta tranam ubisha unane Tius nø ashchab kuinrrun— cha. Incha pailøba ambub købelø køn.

⁹Incha Tius tru chu taisrø puabe, Abrahambe kan al-tar kusrua, tru pala trarwan tamara wara, nui nusrkawan lusra, tru pala trarrøbig køn. ¹⁰Incha Abrahambe nui nusrkawan kwetchab kuchillun srua kwalwan kusrubene, ¹¹møimbe Jehováwei kan ángel srømbalásrøngurri wamaptinchibig køn:

—Abraham! Abraham!— chib.

Inchen nøbe:

—Yu pasrar— chiben, ¹²áγγελbe trenchibig køn:

—Ñui tasigwan ñui nusrkaweimbala kusramøta cha. Chigucha marmøta cha. Ñibe Tiuswane kørig tøgag maig købash inchimíg kui ashar cha, kaguende ñui nusrkai kandiigwan treebe marøg kømøtan chimøn— cha.

¹³Incha Abraham ashene, nui wendaube kan carnero srar kwaliimerayu iløsrka megaptinchibig køn. Inchen Abrahambe tru carneron kemøra nui nusrkawaimburø, kweecha, kerrigu parrøb Tiuswan keta tranøbig køn. ¹⁴Incha Abrahambe truyube “Jehová Chi Palabigwane Nø Ashibig Køn” cha munchi pasra wamig køn. Incha møin kwalømgatig trenchibelø køn: “Tru tunyube chi palabigwane Tius nø ashchun” cha.

¹⁵Incha Jehováwei ángel srømbalásrøngurri Abrahamwan katøle wama, ¹⁶trenchibig køn:

—Na Jehovábe mui katøganwei merrab kømø, nabe naasiitø marig kørrømisrtra maramønrrun chib pasrar cha. Kaguende ñibe øyee maran cha, ñui kandø nusrkawan øyeebe marøkkømtan chib, nan trenchib pasrømtø. ¹⁷Inchawei nabe ñune mayanguen tabig nebuig kønrrai tranamønrrun cha. Ñuinukkurri amrrub misaamerane purø nørø kønrrai maramønrrun cha, srømbalásrø kønchabiimera pønrrabig lataig, mar menda pisrum lataig kønrrai nørø køptø. Ñuinukkurri amrrub misaamerabe nømun ashig kømui inchibelai ciudameran nøm merrarrawa tøga pønrramisrtrun cha. ¹⁸Ñui yellyu misaameragurri chu pirausrøn køben misamera nørø sətø warabeløbe mayanguen tabig nebuig kønrrun chibig køn, nai wamwan ñi mørikkurri.—

¹⁹Incha Abrahambe tru pailø nui karui melabelø munig kørrømisrøbelaisrømay katø ibig køn. Incha trugurrimbe ketøtø lincha Beersebasrømay ambubelø køn. Incha Abrahambe yandø trusrø tsumisrig købig køn.

²⁰Indig wendøsrø Abrahamwane treeg wam pubig køn: “Tru nui nuneg Nacorwei srai Milcabe nusrkalø tøgagøn cha. ²¹Ke srøsrø tøgagui nusrkaimbe Uz køben, tru wendaube Buz køben, trugurrimbe Kemuel køben købig køn. ²²Tru wendau kal-labeløbe Hazo køben, Pildas køben, Jidlaf køben, Betuel købengue. ²³Inchen tru Betuelbe Rebecai møskain købig køn. Iilø køn Abrahamwei nuneg tru Nacorwei srai Milca tøgagug nusrkalø trattrø y pøngatøba. ²⁴Katø Nacorbe nui linchaig Reumába nusrkalø tøgagug købig køn. Truiløbe

Teba taig køben, Gaham taig køben, Tahas taig køben, Maaca taig køben kuig køn.

Sara Kwaben Sørig

23 Sarabe pilamera cientoveintisiete tøgag tsua, ²Canaan pirau Hebrón ciudayu Quiriat Arbasrø kwaig købig køn. Incha nøbe Sara kwaben kisha, truba isuin kørrømisrøbig køn.

³Incha Abrahambe tru kwabig tsunukkurri webya ya, truyu hititasmeran trenchib waminchibig køn:

⁴—Nabe ñimui utube ka peesrøngurri arruatig kuinaindøgucha, nai srawan søramigweyasig yanrra— chib.

⁵Inchen hititasmerabe trenchibelø køn:

⁶—Tiusmanda namui kølli misag namun mørtra cha: Ñibe namui utube chi maramigwan ñi asha karubig kønrrai Tius wesra pasrig møg køn cha. Ñui srawane namuyasig purø tabig tamarig pønrrabigu sørø chibelø køn. Namui utube møikkucha ñui srawan tru sora tramigwane ka chimønrrun— cha

⁷Inchen Abrahambe kurra pasramisra, hititasmerai merrab utsøbasrøptinchabe trenchibig køn:

⁸—Nai kwabigwan na yu sørønrrai ñimun tabig asønabene, Zoharwei nusrkai Efrónwan tiusmanda naimburø wamincha kettray cha, ⁹tru Macpela tain pirau linderomerayu søramig srug trab lalig pasrabigwan nan yanrrai. Mayaweyig kønrraptiig køben treezhigwan ñim mayeelø ashen anwan na wartrab tan chirrunrigay cha, trumay nai yau misaameran søramig tøgagønrrab— cha.

¹⁰Inchen tru Efrón hititabe nui misag utu wawabe, truilø mørøb, katø tru nui ciudayu yaskabwan mayeelø kebambubelø mørøb inchai Abrahamwane trenchibig køn:

¹¹—Nai kølli misag, tiusmanda, pirøwane ka kettrumøn cha, katø tru søramig srug trab lalig tru pirau pasrabigwanba. Nai misaamerabe nømbe asha kørrømisran cha. Na pirøwane ñune ketig køben, ñui srawane ka sørø— chibig køn.

¹²Inchen Abrahambe tru pirau maya misagwei merrab utsøbasra, ¹³truyu warab misaamerai merrab tru Efronwan Abrahambe trenchibig køn:

—Ñi pirøwan nan yanrrab isuppe, tiusmanda mørtra cha. Tru pirø mayaweyig køn, chiben, nabe treegwan anwan wartrumøn cha. Trumay kørrømisrtra cha, treebe si, nai srawan na truyu søramønrrun— cha.

¹⁴Inchene Efrønbe Abrahamwane trenchibig køn:

—Nai kølli--misag tiusmanda mørtra cha. ¹⁵Pirøbe tsandzøn an cuatrocientosweyig køn cha. Inchendø anwan isumøtø tru kwabigwan ka sørø— chibig køn.

¹⁶Inchen Abrahambe tru Efrøn trendaigwan trumay kørrømisra, Efrøn mayaweyig køn cha eshkaigwan tru hititasmerai merrab Abrahambe cuatrocientos tsantsøn anwan møi, møi unaashibig køn, tru penab, yanøb inchibelø maig marøbelø køben treetøwingue.

¹⁷Inchawei tru Efrønweim pirø tru Mamre taisrø pørr neeshibgatømay Macpela taisrø pasrab pirøbe, tru søramig tru srug trab lalig lata, tru pirau pønrrab tus-

rmera lata, ¹⁸yandø Abrahamwei kørømisrig køn, tru hititasmeraba, katø tru ciudayu yaskabwan kebambubeløba ashen. ¹⁹Incha trugurri Abrahambe nui srai Saran tru Mamre pørr neeshibgatømay Macpela tain pirau sòramig tru srug trab lalig pasrabigu sòrabig køn, tru Hebron Canaán pirausrø. ²⁰Inchawei tru pirøba tru sòrig srug trab laliibabe yandø Abrahamweyasig yandø mu kønøgamgaig kørømisrig køn, truike tru hititasmera Abrahamwan yanig sòrab tøgagønrrai.

Abraham Isaacwei Srain Kønrrabigwan Lab

24 Yandø Abrahambe køllizhig pilameragucha tsabøtø tøggaig, chiyutøgucha Jehová mayanguen tabig nebuig kønrrai tranigwan tøggaig købig køn. ²Incha kan piji Abrahambe tru nui karuig mendig megabig ke managurri peraguig nui chi købigwan nø asha marøb pasrabigwan wamabe, trenchibig køn:

—Ñui tasigwan nai srøptsim umbu estsartra cha. ³Incha tru srømbalameranba, pirøwanba nø ashib pasrab Tiuswei merrab [katø! treegwan marmø kømø, nabe maramønrrun chirra chibig køn. Yu Canaán pirau na tsuinug ishuwan nai nusrkaweyasig srain kønrrai lab pasramig kømønrrain cha. ⁴Treeg kømøtø, naim pirausrømay nai yau misaameraimay irrunrig cha, nai nusrkai Isaácweyasig srain kønrrabigwan lanrrab.—

⁵Inchen tru karub peraguibe trenchibig køn:
—¿Inchippa ishug unø i pirausrømay naba arrumønrrab misrene, trube, maig punrrerrah? cha. ¿Trube, ñui nusrkawan tru ñi webarrua arri pirausrømay nabe pera yam punrrautah?— cha.

⁶Inchen Abrahambe trenchibig køn:
—Nai nusrkawane chiweinguen trusrømaybe pera imørrunrig cha, ⁷Jehová srømbalamerai nø Tius, nai møskawei yaugurrimba, nai yau misaamerai piraugurrimba nan wesrabiibe, [katø! treegwan marmø kømø, nabe maramønrrun taitøga nan øyah chib wamindig køn cha: “Ñuinukkurri amrrub misaameran i pirøwan tranrrumøn” cha. Inchawei nøbe nui ángelwan ñui merrab ørtrun cha, nai nusrkaweyasig srain kønrrabigwan trusrøngurri ñi pera attrai. ⁸Inchene ishug-unø yandø arrumubene, trube, tru [katø! nabe treegwan maramønrrun cha, ñi kørømisriibe ñuimburappe yandø ñibe chi isumikkaig kørømisrabguen chibig køn. Inchendø nai nusrkawanesi trusrømayguimbe pera imørrunrig— cha.

⁹Inchen tru nui karub pera kuibe tru nui karubig Abrahamwei srøptsim umbu nui tasigwan estsarøbig køn, tru chi martrab taigwan [katø! nabe treeg maramønrrun chib.

¹⁰Incha nøbe tru nun karub pera købig Abrahamwei pa tratrø camellosmeran nemøra, tru nui karub pera købigwei purø tabelan chine ketamig srua, Nacorwei ciudasmømay ibig køn, tru Mesopotamiasømay. ¹¹Incha ciudayu kømøtø, wambiisrø camellosmeran kan pisu pulu tømønøsrøngarubig køn isrønrrai, yandø

maaben køben, tru srusralmera pi kalrrab werrum uras.

¹²Inchabe trenchib Tiusba waminchibig køn:
—Nan karub peragøbig Abrahamwei Tius, møin kwaløm na purø tab purayamig kønrrai martra cha. Nan karub peragøbig Abrahamwan ñi purø tab indigwan nun kenamar cha. ¹³Nabe yu pisu pulu pasrar cha, tru i ciudayu srusralmera pi wesranrrab amrrumne. ¹⁴Incha na tru srusran øyah taig truig kønrrain cha: “Na lamø pi mutsamig kønrrai tiusmanda ñui køtsøn pinøsru” chiben, nøbe løtappe: “Muchi cha. Katø ñui camellosmeran chigucha na pi mutsøsrømønrrun” cha trenchibig, truig kønrrain cha, tru ñi lawa wesruig, ñui karuig megabig Isaacweyasig. Øyamay nabe wetøbenamønrrun cha, ñi nan karub peragøbigwan purø tab indigwan.—

¹⁵Inchen nø Tiusba chab waminchimøwatø, mømimbe kan srusrø nui køtsøn kildunyu mutaig arruptinchibig køn, truike Rebeca, Betuelwei nimbasr. Tru Betuelbe Milcaimba, Nacorweimba nusrkain købig køn, Abrahamwei nunewei. ¹⁶Inchen tru srusrøbe truba tab ishug købig køn, mu møøbagucha kia kømøig købig køn. Tru srusrøbe pisuyu kørraarub, nui køtsøn pi netsøganøb katø inrrab iben, ¹⁷tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe truigweimay lulabe, trenchibig køn:

—Ñui køtsøyu piwan kuchi srørrøbsrumuguh— cha.

¹⁸Inchene nøbe:

—Nai kasuku, muchi— chibig køn.

Incha mallatø køtsøn pinøsru, køtsøn tasku muta pasramisra srørrøbig køn. ¹⁹Incha:

—Ñui camellosmeraingucha pi wesranrrab chibig køn, mutsamburab mutchai.— ²⁰Incha mallazhiitø tru køtsøyu piwan tru pi kwarainug kwara treetø, treetø yambiji pi wesrawa, mam camellos kuimba mutsamne kwarøbig køn. ²¹Inchen tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe chigucha chimøtø, asig pasrabig køn, kaguende nøbe ke tab wetøbeñchab inchib pasraig kua, tru nø arriibe ka kauløtø kømø arrig kønrrai Jehová nun puruguig køtashig køb. ²²Inchen tru camellosmera piwan chab muchen, tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe kan oro surtigas seis gramos tøggaigwan kimyu mesrønrrai tranøb, katø kwalmerayu pagatø orotøga mariilan treetøwei pøn-srøb inchibig køn, kwatsiimaybe cien gramos men-raikke. Inchabe trencha payibig køn:

²³—¿Ñibe mui nimbasr kugu? cha. Tiusmanda eshkarra cha. Katø ¿ñui møskawei yaube naba, nan lincha amrrub møgueløba chu kørømisramdiig kø chinderah?— cha.

²⁴Inchene nøbe trenchibig køn:

—Nabe Betelwei nimbasr kur cha, tru Milcaimba, Nacorweimba nusrkawei.— ²⁵Incha katø trenchibig køn:

—Namui yaube ñim kørømisra kiamiitø kømø, katø camellosmerai pu køben, para kebusriilø menrraugen tøgaguer cha, katø ñimuyasig chigucha.—

²⁶Inchen tru møøbe tømønøsrø utsøbasrabe, Tiuswan trenchib tabig waminchibig køn: ²⁷“Jehovábe

maya nugucha, tabig køn cha, nan karub peragøbig Abrahamwei Tius. Nøbe nan karub peragøbigwan, purø nu tab indigwanba managuen elachimigwanba kenamarøb pasrain køn cha. Incha nan karub peragøbigwei nømmissaamerai yausrø punrrai mariitan" cha.

²⁸ Inchen tru srusrøbe luløbig køn, tru chi purayaigwan nui yauelan eshkanrrab. ²⁹ Inchen tru Rebeca kan nuchag Laban taig tøgaguibe, trube tru mowan lanrrab pisusrøngatig luløbig køn, ³⁰ kaguende Labanbe nuchawei tru surtigaswan køben, katø tru kwalyu pøn-sraigwan køben ashib, katø 'tru møg øyah, øyah chitan' chib eshkaigwan mørøb indig kua. Incha Labanbe tru Abrahamwei karuig mendig megabigwein pulusrø kemallibig køn, trube nui camelloseraba pisu pulusrø srø pasramne. ³¹ Incha Labanbe trusrø pua:

—Jehová maya nuguen tabig nebuig kønrrai indi møg, amø chibig køn. ¿Ñibe wambiitøbe chinchib pasrørragu? cha. Nabe yawane ñuyasig chab tamarar cha, katø ñui camelloserain chigucha.—

³² Inchen tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe yamay arruben, nømbe camelloseran niisrailan chab picha warabe, manrrai pønstrøbig køn. Incha trugurrimbe pi srua arrubig køn, tru Abrahamwei karuig mendig megabiiba, tru nui lincha amrrubeløba nømui srømmeran kwallchai. ³³ Incha manrrai mamiimera pønstrøben, Abrahamwei mendig megabiibe trenchibig køn:

—Nabe na chi wamindamigwan wammørøsrømøwatøbe uta manrrab kaimamønrrun— cha.

Inchen Labanbe:

—Trube, wammørøsrørra— chibene, ³⁴ Tru Abrahamwei mendig megabiibe trenchibig køn:

—Nabe tru Abrahamwei mendig megab møg kur cha. ³⁵ Nan karub peragøbig Abrahamwane Jehovábe mayanguen tabig nebuig kønrrai marig køn cha. Nøbe larrø pua møg køn cha. Nune ubishamera køben, waaramera køben, an køben, oro køben, karuindiig melab møguelø køben, ishumburmera køben, camellosera køben, burrusmera køben tranig, treeg tøgagøn cha. ³⁶ Inchen, nan karub pera købigwei srai Sarabe, køllimbala nui kan nusrkai tøgamisrig køn cha. Inchen nan karub peragøbiibe nui chi tøgaguilan ker-riguba nui nusrkaweyasig kørrømaran cha. ³⁷ Nane nan karub peragøbiibe, [katø! nane øyee-gwan marmø kømø, maramønrrun tingaru tan cha, øyah chib: "Nai nusrkaweimbe yu Canaán pirau tru na tsuinug ishumburmerai utu ishuan srai lanrrain kømøn" cha.

³⁸ "Treeg kømøtø, nai møskawei yau misaameraimay ya, nai misagugurri amrrub ishumburmerai utu ishuan nai nusrkawei srain kønrrai larrunrrig" cha.

³⁹ Inchene nabe nun trenchibig kur cha: "¿Inchippa ishug-unø nai mendig arrumønrrab incheneh?" cha.

⁴⁰ Inchen nøbe nane trenchibig køn cha: "Jehova maig chiben nabe trumay uninabig køben, truig ñune nui ángelwan ñiba inrrai ørtrun cha, ñi webya yaibe mayanguen tab punrrai, tru nai yau misaamerai yau ishug-unan nai nusrkawei srain kønrrai lanrrai, tru nai

møskawei yauelainug. ⁴¹ Inchen nai yauelø ishug unan tranøg kømuincheneguende ñi nan [katø! nabe treeg marmø kømø, maramønrrun taigwane trube, yandø ñibe chi isumikkaig kørrømisrabguen chibig køn." cha.

⁴² Inchen na mõi pisuyu puabe, nabe Jehováwan øyah chib miaig køn cha: "Nan karub pera tøgagøbig Abrahamwei ñi Tius, ñi na arrigwan nan tab webyamig kønrrain kuabe trube, ⁴³ na mõi pisu pulu pasrøben, øyee purainrrain cha, tru pi wesrawa srua inrrab arrub srusran: 'Tiusmanda, ñui køtsøyu piwan nan kuchi srørrøbsrumugu' chiben, ⁴⁴ nan øyah cha løtabig truig kønrrain cha: nan 'muchi' cha srørrøb, 'katø ñui camelloseraingucha pi wesrunrrur' chibig, truig kønrrain cha, tru nan karub peragøbigwei nusrkawei srain kønrrai Jehová lawa wesruig ishug unø."

⁴⁵ Inchen nabe nai umbutø Tiusba chab waminchimøwatø, mømibe Rebecabe pi mutin køtsøn kildunyu mutaig, arruptindi ashibig kur cha. Incha pisuyu pi wesranrrab kørraiben, nabe trenchibig kur cha: "Tiusmanda, nan pi srøttra" cha.

⁴⁶ Inchen nøbe tru urastø køtsøn pinøsrub, nan "muchi" cha srørrøb, "katø ñui camelloserangucha pi mutsørørørrur" chiptinchibig køn cha. Na muchib pasramne nøbe camelloseran pi mutsørøbig køn cha.

⁴⁷ Inchen nabe "¿Ñibe mui nimbasr kugu?" cha payene, nøbe nane trenchibig køn: "Nabe Betuelwei nimbasr kur cha, tru Nacorweimba Milcaimba nusrkawei." Inchen nabe nune kan surtigas kimyu mesrøb, kualmerayu pøn-sraigwan pønstrøb inchibig kur. ⁴⁸ Incha nabe Jehováwan tabig waminchab tømøn-srøbig kur. Jehováwan mayanguen, tabig køn chib, nan karub tøgø pasrabig Abrahamwei Tiuswan, nan tru muba arrum maywan pera arrimburø; tru nø nan karub peragøbig Abrahamwei nusrkawan nui trag yau misagwan srain kønrrai tranen. ⁴⁹ Inchawei nai karub tøgø pasrabigwan ñim yauelø kermab pesannameelø køb, larrø tammayelø køb treelø kuabe, nan eshkarray cha. Inchen treeg kønrrab kømubene, trube, trunungucha eshkarray cha. Trumaybe na mandø indamigwan na isumig kønrrautan— cha.

⁵⁰ Inchene Labánba, Betuelbabe trenchibelø køn:

—Pøs, øyeebe chiguen kømøtø, Jehováweinukkurri arriinrrun cha. Nambe søl køn cha løtamig kømøwei, kabe kalø køn cha løtamig kømøwein køtan cha. ⁵¹ Rebecabe yu wan cha. Ñun karub peragøbigwei nusrkawei srain kønrrai trube pera inrrø chibig køn, Jehová nø maig kønrrai isuig, trumay.—

⁵² Inchen Abrahamwei karuig mendig megabiibe øyee-g taigwan mørøppe, Jehováwei merrab tømøn-sra pirausrøngatig utsøbasrøbig køn. ⁵³ Incha tabzheelø orotøga mariilø køben, andøga mariilø køben, kemelø køben, wesrawa Rebecan ketøbig køn, Incha nuchawanba usranba truilangucha, chigøben ketøbig køn. ⁵⁴ Incha tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe tru nui lincha pera yailøba uta mab, uta muchib incha, truyu kørrømisra kibelø køn. Incha katø løtsø kurrabe, tru Abrahamwei karuig mendig megabiibe trenchibig køn:

—Nan karub peragøbig Abrahamwei yausrømay am-bashchay— cha.

⁵⁵ Treeg kuingucha Rebecai nuchaaba, usrimbabe trenchibelø køn:

—Ishug unøbe kan pa trattrø kwalømdøguen namba ka kørømisrtrain cha. Trugurrimbeguendø ka ibwei inchun— cha.

⁵⁶ Inchen tru Abrahamwei mendig megabiibe trenchibig køn:

—Nan kørømisrtrai inchumørrunrrigay cha, na ar-rigwan Tiusbe yangucha tab punrrai marig købene, trube, tru nan karub pera købigwei yamay katø ibashchunrrigay— cha.

⁵⁷ Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Trube, ishug unan wamønrrab cha, nø manchi-tashchab— cha.

⁵⁸ Incha nømbe Rebecan wama, payibelø køn:

—¿I møøba inrraguh?— cha. Inchene nøbe:

—Øø, na lincha inrrur— chibig køn.

⁵⁹ Inchen nømbe nuchag Rebecan ibashibelø køn, katø Rebecan lamíkkurri ashíb tøgagøb ishüwanba. Abraham karub peraguiba, katø tru nø lincha pera ar-riiløba inrrai.

⁶⁰ Incha Rebecane mayanguen tabig nebuig kønrrai nømbe øyeeg chibelø køn:

—Ñi, namui nuchag, misaamera purø nørø katøyug katøyug amrrubelai usrin kønrrai isuer cha. Tru ñuinukkurri amrrub misaamerabe nømun ashig kø-muinchibelai ciudadameran nøm merrarrawa tøga pønrramistrun— cha.

⁶¹ Incha Rebecabe tru nui karub tøgagui srusralmeraba, yandø camellosmeran itøguana, tru Abrahamwei mendig megabigwei tru mendig ambubelø køn. Øyamay tru Abrahamwei mendig megabiibe Rebecan pera ibig køn, truyugurri.

⁶² Inchen Isaacbe tru “Øsig Wab, katø Nan Ashibig” cha wamim pisuyugurri katø arrin købig køn, kaguende nøbe Néguev pirau tsubig kua. ⁶³ Isaacbe kan maaben wambigwansø lliiranrrab webarrin købig køn. Incha møimbe kurraashene, camellosmera pulu laturab amrruptinchibelø køn. ⁶⁴ Inchen Rebecagucha kurraasha, Isaacwan ashabe, camelloyugurri pinaarrua, ⁶⁵ tru Abrahamwei mendig megabigwan payibig køn:

—¿Mugøh? cha, ø møg namun katønrrab øsrø arrubiibe.—

Inchene nøbe:

—Øibe nan karub pera købig truig køn— chiben, Rebecabe tru malø kasraitøga pinab kasrøptinchibig køn.

⁶⁶ Inchen tru karuig mendig megabiibe nø maitø marigwan kerriguh Isaacwan waminchibig køn. ⁶⁷ Incha Isaacbe tru nui usri Sara tsui carpa ya købiisrømay Rebecan pera arrua, Rebecane nui srain kønrrai marøbig køn. Isaacbe Rebecane truba truba undaarawa, øyamay Isaacbe nui usrin kwabigwan truba pesrøgui uniibe yandø tabgui

Abrahamweimba Srai Ceturaimba Ureemeragurri Amrrub Misaamera

25 Abrahambe katøgan srai tøgaguig købig køn, truigwei munchibe Cetura taig. ² Truibe Zimramwan køben, Jocsánwan køben, Medánwan køben, Madiánwan køben, Isbacwan køben, Súajwan køben tøgaguig køn. ³ Inchen Jocsanbe Sebanba, Dedánwanba tøgaguig køn. Inchen tru Dedánweinukkurri amrrub misaamerabe: asureosmera køben, letuseosmera køben, leomeusmera køben kuig køn. ⁴ Inchen tru Madiánwei nusrkaløbe: Efa køben, Efer køben, Janoc køben, Abida køben, Elda køben kuig køn, truiløbe mayamba Ceturainukkurri amrrub misaamera.

⁵ Abrahambe nø kerrigu chi tøgaguilane Isaacwan chishtøh kørømarig køn. ⁶ Inchen nui linchatø ishumburmeraba tøgagui ureemerane chigøben ketiilø trana, incha nø øsig wappatø nusrkai Isaacweinukkurri tarømara, truilane pørr neeshibgatømay pirømerasø warønrrai ørig køn.

Abraham Kwaigwanba, Sørigwanba Waminchib

⁷ Abraham øsig tsuibe pilamera ciento setenta y cinco kuig køn. ⁸ Larrø kølliizhig misra, kwaig købig køn, larrø yam pilamera øsig tsua. Incha nui kølli misaameraba tsunrrab yaig købig køn. ⁹ Inchen nui nusrkalø Isaacba, Ismaelba misra kusra sørabelø køn, tru Macpela tainug, søramig peñayu trab lalig pasrabigu tru Mamre taig pinrrøguewansø, tru Zohar hititai nusrkai Efrónweim pirau. ¹⁰ Iibe tru Abraham hititasmeran penin pirø købig kuig køn. Truyu Abrahamwan sørig købig køn, Sara sraweim pulutøwei. ¹¹ Inchen yandø Abraham kwaben, Tiusbe Isaac nui nusrkawane mayanguen tabig nebuig kønrrai inchen, Isaacbe tru ‘Øsig Wab, katø Nan Ashibig’ taisrø pisu puluwan kørømisra, tsubig køn.

Ismaelweinukkurri Amrrub Misaamera

¹² Abrahamwei nusrkai Ismaelweinukkurri amrrub misaamerabe iilø køn, tru Sarai karuindiig megab ishug egipcia tru Agar Abrahamba tøgagui unai. ¹³ Iilø køn tru Ismaelwei nusrkalai munchimera, tru kerrigu mayur kal-labigwei wendautø trumørig kal-lawa amrrubelai. Ismaelwei kerrigu mayur nusrkaimbe Nebayot køben, trugurrimbe Cedar køben, trugurrimbe Adbel køben, Mibsan køben, ¹⁴ trugurrimbe Misma køben, Duma køben, Masa køben, ¹⁵ Hadar køben, Tema køben, Jetur køben, Nafis køben, Cedema køben kuig køn. ¹⁶ Iilø køn tru Ismaelwei doce nusrkalø, tru nømui nørø misag sötømørig ashíb pønrrabelai munchimera. Nømui pirømeraba nøm chu kørømisra warailøbabe tru munchimeratøgatøwei pønsra wamiilø. ¹⁷ Inchen Ismaelwei øsig kuin pilamerabe ciento treinta y siete kuig køn. Inchen nui israbig luchen, yandø kwaig køn. Incha nui kølli misaameraba tsunrrab yaig køn. ¹⁸ Incha ismaelitasmerabe Havilasrøn-gurri Shur taisrøngatig waraig købig køn, Egipto pinr-

røgüewansrø, tru Asiriamay ambi maywansrø. Inchen nõbe nunelan, ka kwayam laptø, kwayam laptø tsubig køn cha.

Jacobpa Esauba Kal-laig

¹⁹ Tig køn tru Isaacweimburab chi pureb arrigwan wamindig, tru Abrahamwei nusrkawan. ²⁰ Isaacbe Rebecaba kasharab uras pilamera cuarenta tøgagig kuig køn, tru Rebecabe Betuelwei nimbasr Labanwei nuchag købig køn. Inchen Betuelba Labanbabe arameosmera Padan-aramsrø warabelø kuig køn.

²¹ Rebecabe trendø ureg chigagønrøbig køben, Isaacbe nui sraweyasig Jehováwan miabig køn. Inchen Jehovábe nõ miaigwan mõren, Rebecabe kwanrriig kørrømsrig køn. ²² Inchen tru pa ureemerabe nui patsautø kwayab purrøben, Rebecabe treeg isubig køn: “Øyeeg købene, ¿chiwein kui øsig uñibig unamøtah?” cha. Incha Jehováwan payrrab ibene, ²³ Jehovábe trenchibig køn:

—Ñui patsaube misaamera purø nõrrøbatø pa sətø køn cha. Misagwan ashib karub põnrønrøabelø pailø nõrreelø ñui patsau purraisrøngurri nõørømsrøbguen purran cha. Kane katøgan lataguen kømø, mu chin-damgaig kønrøbig køn cha.

Inchen mayur kal-labiibe wendiig nõ karuig meganrøbig køn— cha.

²⁴ Indig yandø kal-lamig ura pubene, nui patsaube møg ureezheelø par kuin køptinchibig køn. ²⁵ Inchen tru srøsrø kal-labzhiibe ke pigø isig nabzhiig købig køn, trurrigu asr ørøba isikuzhikke. Treekkurri Esau munchi pasrig køn. ²⁶ Inchen tru wendau nunebe Esauwei talunwan merrarraweig kal-laben, treekkurri Jacob munchi pasrig køn. Inchen Isaacbe tru parcheelø kal-labene, pilamera sesenta tøgagig kuig køn. Nø Mayur Kal-laig Nusrkain Kuimburø Nø Uta Tøgagømigwan Yanøb

²⁷ Inchen ureemerabe nõrrørab amba, Esaube ushameran pasraara kemøramiibe ke kan kaisab lataig inchibig købig køn, kaambumerawansrø unamig chull møg kua. Trune Jacobpe treeg maramigwane chi isumø ka nuimburab uñibig køn, carpa yau kørrømsra chigøben maramigwan chullig. ²⁸ Incha Isaacbe Esaúwan mas undaarabig køn, kaguen nõ chi kemøra srua arriilan srørrig mabig kua. Trune Rebecabe Jacobwanre mas undaarabig køn.

²⁹ Indiibe kan kwaløm Jacobpe pigø mamig may tamariizhig nenøb wabene, Esaube wabigwansrø llirab uña, larrø muraaraig puabe, ³⁰ Jacobwane trenchibig køn:

—Ø pigø mamig may tamara ñi neniizhigwan tius-manda srøttra cha, kaguende nabe larrø muraaraig war— cha. (Inchagurri Edom cha wamig kuig køn.)

³¹ Inchene Jacobpe trencha løtaptinchibig køn:

—Ñi mayur nusrkain kuimburø uta tøgagømigwan mõin kwaløm, trube, yunømariyagun— cha.

³² Inchen Esaube:

—Pøs, nane parøgwabiitø ke kwamdø køtan cha. ¿Na mayur nusrkain kuimburø uta tøgaguatøbe chigui indamøtah?— chiben, ³³ Jacobpe trenchiptinchibig køn:

—Møin kwaløm [katø! treegwan marmø kømø, maramønrrun chirra— cha.

Inchen nõbe: —[Katø! treegwan maramønrrun— cha kørrømsra, nõ mayur nusrkain kuimburø uta tøgagugwan Jacobpa yunømariyabelø køn.

³⁴ Inchen Jacobpe nuimburappe, pirrin køben, tru lentejas tamari mamiizhigwan køben tranen; truigwan uta mab muchib inchabe, truyugurri kurrab ibig køn. Øyeeg mara, Esaube nõ mayur nusrkain kuimburø uta tøgagømigwan chiguen tabig kømui lataig indig købig køn.

Isaacbe Gerarsrø

26 Tru kwalømmerawan tru pirau parø purø trøm-bøig arrubig køn, tru Abraham tsub urassrø parø arrub lataitøwei. Inchen Isaacbe Gerarsrømay ibig køn, tru filisteosmerai rey Abimelec tsuisrømay. ² Incha truyu Jehovábe Isaacwan kenamisra, trenchibig køn:

—Egiptøsrømaybe imøta cha. Na chu tsunrrain chiben tru pirau kørrømsra cha. ³ I pirautø ka tsu cha, ka petø purainrrab arruatiig lataitøweingue. Nabe ñi-ba pasramønrrun cha. Incha nabe ñun mayanguen tabig nebuig kønrørai maramønrrun cha; kaguen ñuinukkurri amrrub misaamerane i pirømeran kerriguh tranamønrrun cha. Øyamay ñui møskai Abrahamwan [katø! nabe tru treegwan marmø kømø, mar-trab taigwane maramønrrun cha. ⁴ Ñuinukkurri amrrub misaamerane kan srømbalasrø kønchabiimera lataig nõrrø kønrørai mara, i pirømeran kerriguh tranamønrrun. Incha chu pirausrøn køben misaamera nõrrø sətø warabeløbe mayanguen tabig nebuig kønrørai marig kønrørun cha tru ñui misaamera amrrubeløyugurri. ⁵ Kaguende Abrahambe tru na maig taig wamwan nan møra, treeg kørrømsrøtra marig køn cha, tru øyeeg kømig køn cha na wamindigwanba, martrai na karua põnsrailanba, mandø kømigwan eshkawa põnsrailanba, katø mu chindamgaig martrai karua põnsrailanba.— ⁶ Incha Isaacbe Gerar pirau kørrømsra tsuig købig køn.

⁷ Inchen trusrø warab møguelø nui sraweimburab payene, nõbe trenchibig køn:

—Naimbe nuchag køn— cha, kaguende nõbe kørig kui inchibig køn ‘nai srain køn’ tamiibe. Nui srαι Rebecan nõmui marøg køptø trusrø møgueløbe nun kwetchaitamab isubig køn, kaguende nõbe purø tab ishug køben.

⁸ Incha kan maya yana køsrøn Isaacbe trusrø tsuben, tru Abimelec filisteosmerai reybe kan pendanayu ashib pasrøbene, mõimbe Isaacbe nui srαι Rebecane truba tabzhiig undaarab pasrai ashiptinchabe. ⁹ Abimelecbe Isaacwan wamabe, trenchibig køn:

—Chima øibe ñui srain kuirreh cha. Inchendø nane ¿chindimbarre, “naimbe nuchag køn” chigu?— cha.

Inchene Isaacbe trenchibig køn:

—Kaguende nun nòmui marøg køptø nabe pinisaig kòmuitamab isua trendaig køn— cha.

¹⁰ Inchen Abimelecbe trenchibig køn:

—Ñibe namune ¿chindimbarre øyee margu? cha. Katøguchimbe namui misagu møig køben, ñui sraimba kaig marøb waramisrig kuimasrtø cha. Incha treeg kaig mariitøga kangurrindø ñibe namune mayeelan kegørrørarka pønsrøbsrutana— cha!

¹¹ Incha Abimelecbe maya misagwan trencha karua pasrøbig køn:

—Møikkøben i mowan kui, kabe nui srawan kui chigøben inchib kalø marøbiibe kwamig kønrrain— cha.

¹² Indiibe Isaac tru pirau ellmara, tru pilawan kan yel-lzhikkurrindø cien menrrabatø purø nørrø tulishibig køn, kaguende Jehovah nun mayanguen tabig nebuig kønrrai inchen. ¹³ Incha nøbe maskken maskken pua misrøb, larrø nui misrøb ya, muguen treeg tøgagø-muinrrunig puaig misrig køn. ¹⁴ Incha Isaacbe ubisha sötømera køben, waara sötømera køben, nun mara tranøbelø trurrigu nørrø tøgagøben filisteosmerabe pusrkwai ashib mendabelø køn. ¹⁵ Incha nui møskai Abraham øsig wab urassrø, Abrahamwei karuig mendig melabeløbe aljibesmera lalla, pi wesruilan, truilan filisteosmerabe pirøtøga netsø kasra pønsrøbelø køn.

¹⁶ Inchen Abimelecbe Isaacwane trenchibig køn:

—Ñibe namuinukkurrimbe tarømisra, inrrø cha, kaguende ñibe nam lataguen kømø mu chindamga nuig misrin køn— cha.

¹⁷ Inchen Isaacbe truyugurri ya, Gerar chag pirømerasrø tsumisrig køn. ¹⁸ Møskai øsig wab urassrø pisumera lalla, wesruilø købigwan, katøle kura wesrubig køn; møskai kwaimbala tru filisteosmera kasra pønsraig købelan. Incha tru pisumerane møskai chi munchi pønsraig købelan tru munchimeratøgatøwein pønsra wamabig køn.

¹⁹ Indig kan kwaløm Isaacwei karuig mendig melabeløbe tru chaasrø lallib kuabe, luløb pizheelø wetørrabelø køn. ²⁰ Inchen tru Gerar pirau ubisha ashib warabeløbe Isaacwei ubisha ashibeløba 'i pibe namuin køn' chib larrø mur aleguiyabelø køn. Incha treekkurri Isaabe tru pisuwane 'Esek', ('Aleguiyaim Pi') cha munchi pasrig køn, kaguendø nømbe tru pigurri aleguiyaig kua. ²¹ Inchen katøgan pisu lalla wesruben, katø truiukurri treetøwei mur aleguiyabelø køn. Incha truigwane "Sitna" ('Ashig Kømui Indiyab Kørrømisrin Pi') cha munchi pasrig køn. ²² Inchen Isaacbe truyugurri nørømisra ya, katøgan pisu lalla wesraben, yandø tru pisuwane "Rehobot" cha munchi pasrig køn ('Pishindø Tab Waramdiig Køn' chib). "Møimbe chigømø Ilirab waramig kønrrai Jehovahbe trandan cha nam i pirau merraptø webambamig kønrrai"

²³ Inchen Isaacbe truyugurri Beersebamay ibig køn.

²⁴ Inchen tru yem Jehovahbe Isaacwan kenamisra, trenchibig køn:

—Nabe ñui møskai Abrahamwei Tius kur cha. Chi kørig kui inchimøta cha. Nabe ñiba pasrar cha. Nai

karuigwan marøb megabig Abrahamwan undag køptø nabe ñune mayanguen tabig nebuig kønrrai marøb, ñuinukkurri amrrub misaamerane purø nørrø kønrrai marøb indamønrrun— cha.

²⁵ Inchen Isaacbe truyu kan altar kusrua, Jehovahwei munchiwan wamab tabig waminchibig køn. Incha tru nui tsumig carpa yawan truyu tamara, pasrøbig køn. Inchen Isaacwei karuig mendig melabeløbe katø truyu lalla, pi wesrubelø køn.

²⁶ Inchen Abimelecbe Gerarsrøngurri Isaac tsuisrømay arrubig køn. Inchen tru Ajuzat tru nun trag linchib wam purugubiiba, tru nui suldaumeran nø karub pera pasrøbig Ficolba lincha amrrubelø køn. ²⁷ Inchen Isaacbe trenchibig køn:

—¿Ñimbe naimaybe chinchab amrrugue? cha.

Ñimbe nane tsalø køptø, ñimui piraugurringuen nan wegucha pønrrøbendøbe?—

²⁸ Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Nambe asha ker cha, Jehovahbe ñiba pasrain kui. Pøs nambe treeg isuer cha: "Ñiba namba øyamay martrab kandø isua kørrømisram kønrrab kui. Inchen treeg isuigwane [katø! marmø kømø nabe øyamay maramønrrun taitøga maramig kønrrain cha. Inchen tru øyamay kønrrai martrab cha kørrømariibe mømbe øyee kønrrun cha"

²⁹ Pøs ñibe namun chigucha kaig marmumig kønrrain cha. Pøs namma ñune chigucha chi kaig incha ashmøtø, nambe ñune tab tøgagua, ñune chigucha kømø tab webya inrrai marig kuig køn cha. Pøs mømbe [Jehová mayanguen tabig nebuig kønrrai indiibe ñi køn!— cha

³⁰ Inchen Isaacbe truilayasig truba truba tab mamiimera tamaren, nømbe mab, muchib inchibelø køn.

³¹ Incha katø kwalømbe løtsøzhig kurra møingurrimbunøbe ambugurri igurri kwayab kømønrrab cha nømbe treeg kørrømisrøbelø køn, Inchen Isaacbe yandø ungua chiben, nømbe chi isumø, tab webamba ambubelø køn.

³² Inchen tru kwalømdøwei Isaacwei mendig melabeløbe tru nøm pi wesranrrab lallib kuigwan:

—[Nambe pi wetørrer!— chib eshkaab amrruptinchi-belø køn.

³³ Inchen Isaacbe i pisuwane "Seba" cha munchi pasrig køn trenchippe: [Katø! marmøgømø maramønrrun tain pisu cha. Inchawei tru ciudadwane møin kwalømgatig "Beerseba" cha wamig køn.

³⁴ Inchen Esaube pilamera cuarenta tøgagua, Judit taigwan nui srai marig køn, tru hitita Beeri taigwei nimbasrwan. Katø trugurri tru Basematwan srai marig køn, tru hitita Elønwei nimbasrwan. ³⁵ Inchen Isaacweimba, Rebecaimbabe tru i pagatø ishumburmerabe larrø trømbøig isuindø, isuindø melønrrai marøbelø købig køn.

Møskai Isaac Mayanguen Tabig Nebuig Kønrrai Tranigwan Jacob Utaw

27 Indig Isaac yandø larrø kølliizhig misren, nui kammerabe yandø pilømben, yandø ashchab

kaimabig købig køn. Kan kwaløm nui mayur nusrkai Esaüwan wamabe, trenchibig køn:

—Nai nusrkain— cha. Inchen nøbe:

—Nabe yu war— chiben, ² Isaacbe trenchibig køn:

—Nabe yandø køllig kur cha. Nabe chi kwaløm kwam kui mormur cha. ³ Pøs, ñibe tru ñui usha kemørøb srua uniilan: tru ñui arconba ñui flechaswanba nemøra srua, wambigwansrø kan usha ørtrab inrrø chibig køn. ⁴ Trugurrimbe, na maig chullig kuaasha, kan mamig larrø mayzhig tamara, srua attra chibig køn, na manrrur cha. Trugurrimbe na kwamøwatø mayanguen tabig nebuig kønrrai ñuyasig na Tiuswan mianrrab— cha.

⁵ Inchen Rebecabe Isaac tru nui nusrkai Esaüwan waminchen, mørøb wabig køn. Inchen Esaúbe wambigwansrø ibig køn, møskaweyasig kan ushawan pasraara, kweecha, sruattrab. ⁶ Inchen Rebecabe nui nusrkai Jacobwane trenchiptinchibig køn:

—[Au! nabe ñui møskai Isaacbe ñui nuneg Esaúba: "Kan usha kemøra larrø may mamiizhig tamara, srua attrig" chib øyeeg waminchen trunun mørar cha.

⁷ "Incha nø mamigwan ma, Jehovahwei merrab mayanguen tabig nebuig kønrrai ñuyasig na Tiuswan mianrrab chitan cha, nø kwamøwatø."

⁸ Inchawei nai nusrkai na mandø cha karuben, trunun tab mørtra chibig køn. ⁹ Møimbe ubishameraba cabrameraba purrabsømay ya, pagatø purø tab cabro ureemeran sruattra cha. Pøs, nabe ñui møskai maig mabig kui asha truilan larrø may mamiizhig tamarønrrun cha.

¹⁰ Inchen ñibe nø manrrai srua inrrig cha, nø kwamøwatø, mayanguen tabig nebuig kønrrabigwan Tiuswan nuyasig miaben, trunun ñi utønrrig— cha.

¹¹ Inchene Jacobpe usri Rebecane trenchibig køn:

—Nai nuneg Esaúbe ya isiitø møg køben, nabe ya chigucha isikkaibe cha. ¹² Inchippa nai møskaimbe nan katørawa, nan mugui mørabe, nane isa purø may kebenørskøptiig kui martrautan cha. Trubeguende nane mayanguen tabig nebuig kønrrai nayasig Tiuswan mi ai urasbe nane masken larrø kaig nebuig pasramigwanguen miawa pasrtrautan— cha.

¹³ Inchene usrimbe trenchiptinchibig køn:

—Nai nusrkai, ñun trømbøig nebunrrabiibe nan nebunrrain cha. Na maig taigwan mørøptø møra, srua amø— chibig køn.

¹⁴ Inchen nøbe ya srua arrua, usran tranen, usrimbe møskai maig chullig kuaasha, treeg tamarøbig køn.

¹⁵ Incha trugurrimbe usrimbe mayur nusrkai Esaú kewa uniilø purø tabig yau purrabelan Jacob wendø nusrkawan kenanøbig køn. ¹⁶ Incha trugurrimbe tru usrimbe Jacobwane tasiguba, katø nukaburab chi isikkayube tru cabro ureezhelai kalusmeratøga pinøbula,

¹⁷ trugurrimbe tru may mamiizhig tamarigwanba, tru pirrin tamarigwanba Jacobwan tranøbig køn.

¹⁸ Inchen Jacobpe møskaweimbulu puabe, trenchibig køn:

—[Nai Papá!— cha.

Inchene Isaacbe trenchibig køn:

—Nabe yu war cha, nai nusrkai. ¿Ñibe mø nusrkain kugu?— cha.

¹⁹ Inchene Jacobpe trenchiptinchibig køn:

—Nabe Esaú, ñui mayur nusrkain kur cha. Nabe ñi maig taigwan marar cha. Kurra, wamisra na kemøra srua arrigwan ma chibig køn. Tru mayanguen tabig nebuig kømigwan nayasig Tiuswan miaben na utønrrab— cha.

²⁰ Inchen Isaacbe nui nusrkawan trenchibig køn:

—Nai nusrkai, ¿Mandø incharre malla wetørragu?— cha.

Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Jehová ñui Tiusbe nan petø wetørramig purugutan— cha.

²¹ Inchen Isaacbe Jacobwan trenchibig køn:

—Nai nusrkai møimbe kemall cha, na katøranrumøn cha, isa kømø, nai nusrkai Esaú køtamørtrab cha kabe peg kuin kui.—

²² Inchen møskai Isaacwan Jacobpe kemallen, nøbe katørawabe, trenchibig køn: —Wambe Jacobwein købendø, tasiimerabe Esaúwein købwain inndan— cha. ²³ Pøs nøbe møig kui mørtrab kaimabig køn, kaguende tasiimerabe Esaúwei tasiimera lataig isiiteelø køben. Incha mayanguen tabig nebuig kømigwan yandø ke tranrrab inchabe,

²⁴ Isaacbe katøle payibig køn: —¿Ñigan isa kømø, nai nusrkai Esaú køtirru?— cha.

Inchen Jacobpe:

—Nabe truwein kur— chiben, ²⁵ Isaacbe trenchibig køn:

—Ñi kemøra srua arrigwan na manrrab srua attra cha, na ñun mayanguen tabig nebuig kømigwan tranrumøn— cha. Inchen Jacobpe mamigwan srua kemallen, Isaacbe mabig køn. Incha katø vinogucha srua arruben, trunungucha muchibig køn. ²⁶ Inchen Isaacbe nusrkawan trenchibig køn:

—Nai nusrkai, møimbe kemalla, nan mucharra— cha.

²⁷ Inchen Jacobpe kemalla, muchaben, Isaacbe tru nui nusrkai kewa pasrailan irrømørabe, mayanguen tabig nebuig kømigwan tranøb trenchibig køn:

—Nai nusrkaimbe wambigwansrø chi købigwan Jehovah mayanguen tabig kønrrai mari lataig irrabig køtan cha. ²⁸ Tiusbe tru ellmariiløyu srømbalasarøngurri serenu peñibzhigwan tranrrun cha. Inchen pirøbe misramburab misren, tirigumera misrøb, vinomeragucha nørø weguchib inchun cha. ²⁹ Tru misag sötømera nørø pønrrabeløbe ñun utsøbasrtrun cha. Inchen ñibe ñui nunelane ñi karubig kønrrig cha. Inchen tru iløbe ñui merrab utsøbasrtrun cha. Nun 'trømbøig nebunrrain' chib pønrrabeløbe, nøm trømbøig nebuilø kønrrun cha. Inchen ñun 'tabig nebunrrain' chib pønrrabeløbe, nøm tabig nebuilø kønrrun— chib.

³⁰ Inchen Isaac tru mayanguen tabig nebuig kømigwan Jacobwan chab tranen, Jacobpe møskaweinukkurri webiben latatø, nuneg Esaúbe wambigwansrø usha kemørøb uña puptinchibig køn.

³¹ Incha nøgucha kan mamig mayzhig tamara, nui mōskaweimay srua arruabe, trenchibig kōn:

—Nai papá, wamisr cha. Na ñui nusrkai kemōra srua arrigwan manrrig cha, ñi nan mayanguen tabig nebuig kōmigwan nayasig Tius nan tranrrai miarrunrig— cha. ³² Inchene Isaac mōskaimbe trenchiptinchibig kōn:

—¿Trube, ñibe mugugu?— cha.

Inchen nōbe:

—Nabe tru Esaú ñui mayur nusrkain kur— chiben, ³³ Isaacbe itōnab menda, purō kōrrō kwaarig, trenchibig kōn:

—Paare! ¿Trube muguig kōh? cha, tru usha kemōra srua arrubiibe. Pōs, ñi arrumōwatō, srua arruben, nabe kerrigu chab maig kōn cha. Incha nabe mayanguen tabig nebuig kōmigwan nun chab tranig kōn cha. Pōs, tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan tranigwane nōbe tōga kōrrōmisrtrun— cha.

³⁴ Inchen Esaúbe mōskai trendaig wamwan mōrabe, truba mur wamab trashib, purō kōrrō isui inchib ðarren kōnrrab! chib kishibig kōn, trenchib:

—Nai mōskai, tiusmanda nangucha tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan tranrra— cha.

³⁵ Inchen Isaacbe trenchibig kōn:

—Ñui nunebe arrua, nane purō may isa, tru mayanguen tabig nebuig kōmig ñuin kōnrrabigwan nō uta, tōga, yan— cha.

³⁶ Inchene Esaube trenchiptinchibig kōn:

—Nune Jacob cha wamappe, trendambuawei trendaig kuin kōn cha. Pamayguen kōn cha, nan øyeeg isa kebenōsrkōb arrig, srōtōbe na mayur nusrkain kuimbūrō na uta tōgagōmigwan nō kerraig kōn cha. Mōimbe tru mayanguen tabig nebuig kōmig naiwan katō nōtōwei uta tōga yain kōn— cha.

Inchabe katō trenchibig kōn:

—¿Nayasikkan tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan tranamig maitōguen tōgagōmōtirru?— cha.

³⁷ Inchen Isaacbe trencha lōtabig kōn:

—Nabe ñune Jacob karub tōgagōnrrai Tiuswan miar cha. Incha katō nui misaamerabe Jacob manchiben marōb melabelō kōnrrai miar cha. Trurrigu nōbe tirigumera nōrrō tōgagōb, vinomera tōgagōb inchai miar cha. Nai nusrkai, ðmōimbe yandō ñuyasiibe chi maramig kaatan!— cha.

³⁸ Inchen Esaúbe mōskawan trenchibig kōn:

—Nai mōskai, tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan tranamiibe kabe ke kanzhiitō kuig kuitarru cha. Nai mōskai, nangucha tru tabig nebuig kōmigwan tranrra— cha. Incha srawa, srawaa kishibig kōn.

³⁹ Inchene Isaacbe trenchibig kōn:

—Ñibe misrōb pirōmerasrōngurri purō yabsrō tsunrrabguen cha, katō srōmbalasarōngurri serenu peñibig nebumōsrō.

⁴⁰ Ñibe ñui espadatōga kwayawatōwei øsig tsunrrabguen cha. Incha ñibe ñui nuneg karuindiig megamig nebunrrun cha.

Inchendō ñun megamgaig misrōb arruben, ñibe truyugurri welulrrabguen— cha.

Jacob Esauwan Kōrab Lulamig Nebub

⁴¹ Indig truyugurrimbunō Esaúbe Jacobwan purō trōmbōig ashig kōmui inchibig kōn, nui mōskai tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan nun tranikkurri. Incha nōasiitōwei trenchibig kōn: “Maya yanayutō namui mōskai pinōben, larrō isuin pōnrram kwalōmmeragucha attrun cha. Yandō trugurrimbe si, pinisamōnrrun cha, nai nuneg Jacobwan.” ⁴² Inchen Rebecabe tru Esaú øyeeg martrab isub unigwan wammōrabe, Jacobwan wamōnrrab øra, trenchibig kōn:

—Ñui nuneg Esaúbe ñun nøgucha lata martrab ñune kwetchab tan cha. ⁴³ Inchawei nai nusrkai na maig taigwan mōra mar cha. Nai nuchag Laban Haran pirau tsuisrōmay trubab inrrō chibig kōn. ⁴⁴ Trusrō kan maya yana kōsrōn tsunrrig cha, ñui nunewan namig kōbig purayamne. ⁴⁵ Ñui nunewei namig kōbig yandō patsab, tru ñi nun chi mariilan nō pesannabene, ñibe katōle attrai, trube, eshkawa øramōnrrun chibig kōn. Nai pagatō nusrkalan ke kan kwalōmyutō parba pini asha wag kōmōtan— cha.

⁴⁶ Incha Rebecabe Isaacwan trenchibig kōn:

—Nabe nai øsig unigu larrō trōmbōig kui uñar cha, tru hititas ishumburmeragurrindō. Jacob yu Canaán pirau hititasmeraba kasharabene, chinchib øsig tsumuinguen kōnrrautan— chibig kōn.

28 Isaacbe Jacobwan wama, mayanguen tabig nebuig kōnrrai tranabe, trencha karubig kōn:

—Nui srain kōnrrai yu Canaán pirau ishumburmeran lanrrab kōmō cha. ² Kurra, Padan-Aram pirausrōmay inrrō cha, tru Betuel ñui usrai mōskai waisrōmay. Incha ñui kuchimōskai Labanwei kan nimbawran ñui srain kōnrrai lanrrig cha. ³ Inchen Maramburab Marōb Tiusbe ñune mayanguen tabig nebuig kōnrrai mara, ñune ureg larrō nōrrō tōgagōnrrai tranōb, ñuinukkurri purō nōrrō misag sōtōmera nemisramnegatig martrun cha. ⁴ Katō Abrahamwan tru mayanguen tabig nebuig kōnrrai tranrrab misrig kōbigwan ñunba, ñuinukkurri amrrub misaameranba ñun tranrrain cha. Tru mōiya ñi peesrōngurri ka arruatō lataig tsuin pirōwan ñimui mara waramig kōnrrai, tru pirōwan Abrahamwein kōnrrai Tius nun keta tranrrabmisra kōrrōmisrig kōbigwan.—

⁵ Øyamay Isaacbe Jacobwan Padan-Aramsōmay inrrai ørig kōbig kōn, tru Betuel arameowei nusrkai tru Labanwei yausrōmay. Truibe Rebecaimbe nuchag kōbig kōn, Jacobweimba Esaúweimbabe usrin kōben.

⁶ Inchen Esaúbe wammōrōbig kōn, mōskai Isaacbe tru mayanguen tabig nebuig kōnrrai tranōb, sraingucha lappe, Padan-aramsō lanrrai chiben. Incha tru mayanguen tabig nebuig kōmigwan mōskai tranabe, øyeeg karua pasri ashibig kōn: “Yu Canaán ishumburmeran ñui srain kōnrrai marōb pasrōnrrab kōmō” cha. ⁷ Inchen Jacobpe mōskawanba usranba mōra, Padan-Aramsōmay yai ashibig kōn Esaúbe. ⁸ Incha treekkurri nui mōskai Isaacbe tru Canaánsrō ishumburmeran ñui srain kōnrrai marōb pasrōnrrab kōmō” cha. ⁷ Inchen Jacobpe mōskawanba usranba mōra, Padan-Aramsōmay yai ashibig kōn Esaúbe. ⁸ Incha treekkurri nui mōskai Isaacbe tru Canaánsrō ishumburmeran ñui srain kōnrrai marōb pasrōnrrab kōmō” cha.

burmerane chigucha tab kømui ashibig kuin kui wetøbeña, ⁹ Esaúbe Abrahamwei nusrkai Ismael tsuisrømay ya, tru katøgan sralø kømnetø, trusrø Mahalatwan nui srain kønrrai marøbig køn, tru Abrahamwei nusrkai Ismaelwei nimbasrwan, tru Nebaiotwei nuchawan.

Tius Jacobwan Betelsrø Kenamistrøb

¹⁰ Inchen Jacobpe Beersebagurri webya, Haran pirausrømay ibig køn. ¹¹ Inchen yandø kanbalø puabe, pørr pinaiben, truyu yem kørrømisrøbig køn. Incha truyu kan srug tsubigwan kuña mara trarra, truyu kinrrab tsumisrøbig køn. ¹² Inchen truyu nun piappe treeg piabig køn: Kan escalera, srømbalærøngurri pirausrø punøsrkain pasrappe, tru kappe srømbalærø kebacha pasrøben, møimbe truwane angelesmera nebambamba, kørrørrumba inchib køben, ¹³ Jehovahé palasrø pasrøwabe, trenchibashib:

—Nabe Jehovahá kur cha, Abraham ñui aweluwei Tius, Isaac ñui møskawei Tius, ñi uyu kib tsuig pirøwane ñunba, ñuinukkurri amrrub misaameranba tranamønrrun chib. ¹⁴ Ñuinukkurri amrrub misaamerabe purø nørrø køptø, pirau kan usrø tui lataig kønrrun cha, pørr pinebgatømaywansrø, pørr neeshibgatømaywansrø, walligebwansrø, waguebwansrø, misag larøbicha warønrrun cha. Ñui yellygurri pirau muba kuimburab maya misaabe, ñigurri mayanguen tabig nebuilø kønrrun cha. ¹⁵ Nabe ñiba pasrar cha. Ñi chu yaindøgucha nabe ñun chi kømønrrai ashib tøga pasrøwa, katøle i piraumay nabe ñune pera arrumønrrun cha. Na ñun maig martrab taigwan na trunun maramnegatig nabe ñune elachimømønrrun— taig køn tru piabyube.

¹⁶ Inchen Jacob tru piab tsuigugurri kiagasrabe, trenchibig køn: “Isa kømø, Jehovahé yu pasrøben, nabe treeg kuitamappe isumubrain køn” cha. ¹⁷ Incha truba kørig kui inchabe, trenchibig køn: “Yube si, purø kørig kømdiig køtan cha. Chi peg kømøtø, Tiuswei yaba, srømbalærø yaskappa køn” cha.

¹⁸ Inchen Jacobpe løtsøzhig kurrabe, tru nø kuña mari srugwan kusrua, kan pilar lataig ølneb pasra, truyu øyeeg puigwan aschai trubala aceite itølushibig køn. ¹⁹ Incha truyube Betel cha wamabig køn, merrabsrømbe tru ciudadwane Luz cha wamig købig kuindøgucha.

²⁰ Incha Jacobpe nuinetø øyeeg martrab cha kørømisrøbig køn: “Tius naba lincha pasrab, na møi øyeeg inrrab yaigu nan chigucha kømønrrai ashib, nan mamig, mutsamig tranøb, pula pasramig tranøb, ²¹ katø na nai møskawei yausrø chigucha kømø, katøle pishindø tab ka puinabene, Jehovahé nai Tius kønrrun cha. ²² Inchen i srugwan kan pilar lataig ølgandø na kusrua pasriibe, Tiuswei ya kønrrun cha. Inchen Tius nan chigurrimbunø tranigugurri nabe cienyu diezbatø, diezbatø nun tranamønrrun” chibig køn, Jacobpe.

Jacob Haran Pirausrø Puig

²⁹ Jacobpe nø chu yamsrømay ib ya, pørr kal-labgatømaywan misaamerain pirausrø pubig køn.

² Incha trusrø pua ashene, tru wambigwansrømbe kan pisu wabig køn. Inchen tru pisu pulube ubishamera pøn sötø israb warabelø køn, kaguen truiløbe tru piwan muchibelø kua. Inchen tru pisube larrø nu sruutøga kasraig pasrabig køn. ³ Inchen tru ubisha sötømera truyu mayamba tuluntsunøbene, ubishameran pi mutsøsrønrrab tru srugwan malsra, katø chab muchene, srugwan katøle kemalsra pisuwan kasrøbelø køn.

⁴ Inchen Jacobpe tru ubisha ashibelan:

—Nai nunelø! ¿Ñimbe chuelø køgue?— cha payene:

—Nambe Haransreelø ker— chiben,

⁵ Jacobpe katøle trencha payibig køn:

—¿Nacorwei awelu Labanwan ñimbe ashibelø

kømøgueh?— cha.

Inchen nømbe:

—Truigwane nambe ashibeløwein ker— chibelø køn.

⁶ Inchen Jacobpe:

—¿Kwanrø kømø, tab ka tsubig kuitarru?— cha katøyug payibig køn.

Inchen tru ubisha ashibeløbe trenchibelø køn:

—Nøbe tab ka tsubig køn cha. Au, ñiguen ash cha, møskawei ubishameran merrana nimbasr Raquelbe uyu arrun— cha.

⁷ Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Kwalømdø srø køn cha. Ubishameran kanbalatø mara keramibe menrra tørbatø køn cha. Pi mutsøsa, pu manrrai katø merranamdiig kømuita— cha.

⁸ Inchen truiløbe trenchibelø køn:

—Treeg maramgaig køn cha, maya ubisha sötømera kerrigu kanbalatø misramne, tru ubisha ashibelø, tru pisu pala srug trarrig tsubigwan malsramne. Mal-srøbendøwei ubishameran nambe pi mutsøsrøbig køn— cha.

⁹ Inchen Jacob truiløba waminchib pasramne, Raquelbe møskawei ubishameran merrana, arruptinchibig køn, kaguende ubishameran nø ashibig kua.

¹⁰ Inchen Jacobpe tru nui usraimbe nuchag Labanwei nimbasr Raquelwanba, katø tru Labanwei ubishameraba arri ashabe, kemalla, tru pisuyu srug kasraig tsubigwan malsra, nui kuchimøskai Labanwei ubishameran pi mutsøsrøbig køn. ¹¹ Incha trugurrimbe Raquelwan muchawabe, truba truba kishibig køn.

¹² Incha nøbe:

—Rebecai nusrkain kur’ cha. Labanweimbe kuchiunø kur— chib waminchen,

Raquelbe nui møskawan eshkanrrab luløbig køn.

¹³ Inchen Labanbe tru nui nuchawei nusrkai Jacobweimburab wamindi mørøppe, katønrrab luløb ya, ira, muchawa, nui yamay pera ibig køn. Inchen Jacobpe nun chitø purayaigwan kerriguh eshkabig køn.

¹⁴ Inchen Labanbe trenchibig køn:

—Ñibeguende nai anindøwein køn— cha.

Jacob Leimba Raquelweimba Marøb Megaig

Inchen Jacobpe yandø Labanba pølguen tsuben,

¹⁵ Labanbe nune trenchibig køn:

—Ñi nai yauig kuimburøtø chi pagaramiig ka mara tranøptø megamig kømøn cha. ¿Mayanzhig pagaramø?— cha.

¹⁶ Inchen tru Labanbe nimbasrmera pagatø tøgagig købig køn, mayurbe Lea købene, wendiibe Raquel.

¹⁷ Leabe kammera larrø tabzhig ashibig købene, trune Raquelbe larrø tab malø pasraig, larrø tab ishuzhig købig køn. ¹⁸ Incha Jacobpe Raquelwan purø chull asha, nui kuchimøskawane trenchibig køn:

—Ñui wendø nimbasr Raquelwan nai srain kønrrai ñi tranamwei trattrø y pa pila ñuyasig mara tranøb megarrumøn— cha.

¹⁹ Inchene Labanbe trenchiptinchibig køn:

—Asiimíigwan tranøbgunrriibe ñi yauigwan tranrumøn cha. Trube, naba kørrømisr— cha.

²⁰ Øyamay Jacobpe trattrø y pabila Raquelwan tranamwei mara tranøb megabig køn. Nøbe Raquelwane purø chull asha, megaig køppe, nune ni kan maya yanaguen kømub lata inchibig køn. ²¹ Yandø Jacobpe pilamera trattrø y par nemisrene, Labanwane trenchibig køn:

—Maya yana mara tranøb meganrrain taigwan yandø nemaran cha. Møimbe nai srain kønrrai tranrra— cha.

²² Inchene Labanbe truyu maya misaameran tulamrrai wama larrø tab fiesta marøbig køn. ²³ Indiiibe yandø yem misren Labanbe nui nimbasr Lean pera arrua, Jacobwane truigwan tranøptinchen, Jacobpe pera kibig køn. ²⁴ Inchagucha Labanbe kan karuig mendig megabig Zilpa taigwane Lean purugub meganrrai tranøb big køn.

²⁵ Indiiibe løtsøbe, Jacoppe Leaba kib tsuptinchibrain kui ashibig køn. Incha Jacobpe Labanwane trenchibig køn:

—¿Øyeebe nane ñibe chi margu? cha. ¿Yamba Raquelwan tranamwei nabe ñuyasig marøb megaig kømuitarru? cha. ¿Nane chindimbarre øyeege isa kebenøsrkugu?— cha.

²⁶ Inchene Labanbe trenchibig køn:

—Nam waraim piraube kasharanrrai wendiigwanmerrig tranamig kømøn cha, mayurguen ka tsumnetøbe. ²⁷ Leaba tru kasharabyu tabig mab kasrag waramigwan trune neigwan patsøgø chibig køn Labanbe. Trugurrimbe Raquelwangucha tranrumøn cha, trattrø y pa pila ñi nayasig katøle srøig marøb meganrrab købene.—

²⁸ Inchen Jacobpe treeg marøbig køn. Incha tru Leaba tru kasharabyu tabig mab kasrag waramigwan tru trune neig maramigwan chab nemarene, Labanbe Raquel nui nimbasrwan srain kønrrai tranøb big køn.

²⁹ Inchen Labanbe kan karuig mendig megabig Bilha taigwangucha Raquelwan purugub meganrrai tranøb big køn. ³⁰ Inchen Jacobpe Raquelbagucha kibig køn. Incha truigwane Lean lataguen kømø, masken

undaarabig køn. Incha Labanweyasig katøgucha srøig trattrø y pa pila mara tranøb megaig købig køn.

Jacobwei Nusrkalø

³¹ Jehovábe Leane Jacobpe ke palabinø indi ashabe, truigwane ureg tøgagønrrai tranøb big køn. Trune Raquelbe urekkaig kønrrabig købig køn. ³² Incha Leabe kwanrriig kørrømisra, kan nusrkai tøgagua, truigwane Rubén munchi pasrøbig køn, kaguende nøbe trenchibig køn: “Na yeekkucha isui megaben, Jehová nan isua ashtan cha. Møimbeguende nai keebe nan undaaranrrautan” cha.

³³ Incha katøle kwanrriig kørrømisra, katø kan møg unø tøgaguig køn. Inchabe trenchibig køn: “Jehovábe mörin køn cha, nan øyeege undaaramuinab megaigwan. Inchagurri i nusrkawangucha nan trandan” cha. Treekkurri truigwane Simeón munchi pasrig køn.

³⁴ Incha katøle kwanrriig kørrømisra, katø kan nusrkai tøgagua trenchibig køn: “Møimbe nai keebe naba mas trakkandø linchautan cha, kaguen nabe nune chabguen pøn nusrkaløguen tranar” cha. Inchagurri truigwane Leví munchi pasrøbig køn.

³⁵ Incha Leabe katø kwanrriig kørrømisra, katø kan nusrkai tøgaguig køn. Inchabe trenchibig køn: “Møi iyube Jehováwan mayanguen tabig wamindamønrrun” cha. Inchagurri truigwane Judá munchi pasrøbig køn. Incha trugurrimbe yandø kan maya yana køsrøn mas ureg chigaa guig køn.

30 Raquelbe Jacobwei ureg tøgagønrrab kaimappe, numøsrwane truba pusrkwai asha, Jacobwane trenchibig køn:

—Ureg tøgagønrrab tranrra cha, tren kømuisruandø nabe kwamønrrun— cha.

² Inchen Jacobpe truba nama, trenchibig køn:

—¿Nagan Tius kuitaru cha, ñun chi ureg chigaiig kønrrai marøbiibe?—

³ Inchene nøbe trenchibig køn:

—Bilha, nai karuig mendig megabigwan na ñun tranar cha. Truiba ki, chibig køn. Inchen truig ureg tøgamisren kal-laben, nai srøbchagu mutikkurrimbe na tøgä misri lataitøweih køben, nabe nøgurri ureg tøgagig kømønrrun— cha.

⁴ Øyamay Raquelbe tru nui karui megabig Bilhan Jacobwan srain lataig kønrrai tranøb big køn. Inchen Jacobpe tru Bilhaba kibig køn. ⁵ Inchen Bilhabe kwanrriig kørrømisra, Jacobwei kan nusrkai tøgaguig køn. ⁶ Incha Raquelbe trenchibig køn: “Tiusbe naimburab maig maramigwan sølgandø martan cha. Incha nai miaigwan møra, kan nusrkai trandan cha. Treekkurri Incha Raquelbe tru unane Dan munchi pasrig køn.

⁷ Tru Bilha Raquel karui mørøb megabiibe, katø kwanrriig kørrømisra, Jacobwei katøgan nusrkai tøgamisrig køn. ⁸ Incha Raquelbe trenchibig køn: “Tius namun øyeege kønrrain kuikkurri nabe nai numøsrainba purø murtø melambuyab megawa, na kanar” cha. Treekkurri Raquelbe tru unane Neftalí munchi pasrig køn.

⁹Inchen Leagucha yandø mas ureg tøgagønrrab kaimappe, nui karuig mendig megabig Zilpan pera arua, Jacobwan tranøbig køn, nui srain kønrrai.

¹⁰Inchen tru Zilpa Leai karuig megab ishube, Jacobwei kan unø tøgamisrøbig køn. ¹¹Inchen Leabe trenchibig køn: “Yangucha tabig pub attrabigwan tøgaguinatan” cha. Incha treekkurri Gad munchi pasrøbig køn.

¹²Inchen Leai karuig mendig megabig tru Zilpabe Jacobwei katøgan nusrkai tøgaguig køn. ¹³Incha katø Leabe trenchibig køn: “Nane larrø kasrag kətan cha. Ishumburmerabe: Ꞥkan yangucha tabgui unamigwan tøgaguita!” chinrrautan cha. Treekkurri tru unane Aser munchi pasrig køn.

¹⁴Tirigu parøb kwalømmerawan Rubenbe wambigwansrø llirab yabe, mamig trulmera mandrāgoras tailø wetørrawa usri Leayasig lurra, srua arrubig køn. Inchen Raquelbe Leane trenchibig køn:

—Tiusmanda, ñui nusrkai tru mandrāgoras tailø srua arriilan srøttra— cha.

¹⁵Inchene Leabe trencha lətabig køn:

—¿Ñibe nai kewan yeeg kerrawa pasraptøga ñungan chigucha kəmui lataig mørøraitarru? cha. ¿Møimbe nai nusrkai mandrāgoras srua arriilangucha nan kerranrrab indirru?— cha. Inchene Raquelbe trenchiptinchibig køn:

—Tru ñui nusrkai mandrāgoras srua arriilan na merarranrrur cha, truburø møi yem Jacobpa ñi ki pəs— cha.

¹⁶Inchen yandø maaben køben, Jacob wambigwansrø uña katø arruben, Leabe katønrrab webyabe, trenchibig køn:

—Møi yembe ñibe naba kiamig kønrrab køn cha, kaguen nai nusrkai mandrāgoras srua arriitøga nabe Raquelwan pagarawa, truburø møi yembe nabe ñiba kiamig køn— cha. Inchen tru yembe Jacobpe Leaba kibig køn.

¹⁷Inchen tru Lea miab megaigwan Tius møren, Leabe kwanrriig kørømisra, trattrøgatø kønrrabyu nusrkawan Jacobwei tøgaguig køn. ¹⁸Incha Leabe trenchibig køn: “Tiusbe tru na pagaraikkurri nan keta trandan cha, kaguende nabe nai karuig mendig megabigwan nai kewan tranig kua” Incha treekkurri unane Isacar munchi pasrig køn. ¹⁹Incha Leabe katø kwanrriig kørømisra, Jacobwei katøgan nusrkai tøgaguig køn, truike tru trattrø y kanba kønrrabyu nusrkawan. ²⁰Incha Leabe trenchibig køn:

“Tiusbe nane purø tabigwan keta trandan cha. Møimbe nai keebe naba kørømisra uñchun cha, kaguende nabe trattrø y kanba Jacobwan nusrkalø tranar” cha. Incha tru nusrkawane Zabolón munchi pasrig køn.

²¹Incha trugurrimbe Leabe kan nimbasr tøgagua, truigwane Dina munchi pasrig køn.

²²Inchendø Tiusbe Raquelwan isub tøga wawa, nø miab megaigwan møra, ureg kønrrai tranig køn. ²³Incha nøbe kwanrriig kørømisra, tru srøsrø nusrkawan tøgamisrabe trenchibig køn: “Na chi urekkaig tsaløbala

indinab unig købigwan trunun møimbe kerratan” cha.

²⁴Incha treekkurri trunune José munchi pasrabe, trenchibig køn: “Jehová nan katøgan nusrkai tranrra chimubraitā” cha.

Jacob Puamisrøb

²⁵Yandø Raquel Joséwan tøgamisren, Jacobpe Labanwan trenchibig køn:

—Na tsuig købig tru pirausrømay inrrab, ibashcha cha. ²⁶Nai sralan tranrra cha, na truilaimburab mara tranøb megailan, nai nusrkalanba, nan yandø ibashcha chibig køn, kaguende nabe ñuyasig yeeg marøb megaigwan ñibe asha køn— cha.

²⁷Inchen Labanbe trenchibig køn:

—Ñuin kabyu na tabig asønainabene tiusmanda naba ka kørømisr cha. Pəs Jehová nan øyeeg tabig nebul attrai mariibe ñigurri øyeeg kuin kui nabe tørgandø wetøbeña pasrar cha. ²⁸Incha eshkarra chibig køn: ñi maya pagar utønrrab isuigwan, nabe treegwan pagaramønrrun— cha.

²⁹Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Ñibe ashibig køn cha, nabe ñuyasig yeeg marøb megaigwan. Incha ñui ushameran nabe yeeg tab ashib tøgaguigwan. ³⁰Kaguendø na yu marøb meganrrab arrumøwatøbe ñibe trengatig nørø tøga kəmuig købig, møimbe yeeg nørø nemisran cha, na yu puikkurri Jehovábe ñune mayanguen tabiitø nebuig kønrrai maran cha. ¿Inchendø nai ureemeraimbe nabe mana marøb pølbasmø?— cha. ³¹Inchene Labanbe trencha payibig køn:

—¿Ñun chi tranamø?— cha.

Inchen Jacobpe trenchibig køn:

—Chigucha tranmørrunrrig cha. Na ñun øyeeg martra taigwan ñi tregwan martrab misrene si, nabe ñui ubishameran ashibig asamønrrun cha. ³²Nan møi ñui maya ubisha sətø utuwan pureb arruben, tsurø ubishameranba, rayas tøga ubishameranba, yalø ubisha— ureemeranba, katø maya cabra— ureezheelø tsureelanba rayas tøgarmeranba, ñi tarømarømarøb inrrig cha, Nai pagarbe truilø kønrrun cha. ³³Pəs Srøna trumarsrø tru na kanab megaigwan ñi ashchab arruben, tab marigwan kenamartrabibe truig kønrrun cha. Kabe kan ubisha kui, kabe kan cabra-unø kui rayas tøgar kəməwei, tsureelø kəməwei, kabe kan ubisha-unø yalig kəməwei, tru utu ñi treelø wetørrappe, trube, nabe ñuyelan nilab megaig kønrrun— cha.

³⁴Inchene Labanbe trenchibig køn:

—Ñi trendaig tab køn— cha. Labanbe treg kørømisrøbig køn.

³⁵Inchen Labanbe tru kwalømdøwei møg cabramera sinda tøgarmeranba, tsureelanba, ishug cabramera sinda tøgarmeranba, tsureelanba, katø puliig tøgarmeranba chishtø, katø yalø ubisha-ureemeran keriguba tarømara, nusrkalai tasku ashchai pønsrøbig køn. ³⁶Incha tru ubisha sətømerane Jacob tsuisrøngurri pøn kwaløm ambiisrø srua ambubelø køn, nøm

waraisrø. Trune Jacobpe nuimburappe Labanwei katøgan ubisha sötømeran ashib tsubig køn.

³⁷ Incha Jacobpe alamo srarmeranba, almendro srarmeranba, palanda tusrwanba para, trugurrimbe kaluswan karrøbig køn, pulø sindazhig kena kønrrai. ³⁸ Inchabe tru tsig karriilane tru ubishamera pi muchig kemalinug põnsrøbig køn. Incha ubishamera wambimisar tru pi mutsinug pubene, ³⁹ tru carneromerabe ubishameran truyu nesraløbelø købig køn. Incha tru tsig karra põnsrainug nesralig kuig køppe, ubishamera lluiløbe rayas tøgarmara køben, tsureelø køben, pulig tøggar køben, llubelø køn. ⁴⁰ Incha Jacobpe tru ubishasureemerane nørømara, Labanwei ubishamerayu rayas tøgarmaranba yaleelanba Jacobpe nui ubisha sötømerayu keerøb ibig køn. Incha yandø nuyasig ubisha sötømera kønrrai marøb ibig køn. Labanweimba kanbalatø kømøtø. ⁴¹ Incha tru mas werus asr tøga ubishamera wambiimisra põnrraimørig, Jacobpe tru tsig karriilan ubishamera pi muchib kemalinug põnsrøbig køn, tru ushamerain pinrøgue. Tru tsig karrig põnsrailan ashib nesraliilø kønrrai. ⁴² Inchen tru tre asrka ushamera wambiimisra amrrubene, tru tsiimeran põnsrømfiig køn. Inchagurri tru Labanweimbe tre asrkazheelø køben, tru mas werus asr tøgarmara larrø chisheløbe Jacobwein købig køn. ⁴³ Incha Jacobpe larrø puaig misrig køn, ubisha sötømera lata, karuig mendig melab møguelø lata, ishumburmera lata, camellosmera lata, burrusmera lata purø nørø tøgaike

31 Jacobpe Labanwei nusrkalø øyeeg chib amønaigwan wam mørøbig køn: "Jacobpe namui møskaweiwan kerriguba nø tøgamisrøb kebya, truitøga mømbe larrø puaig misrin køn" chib kui. ² Inchagucha Jacob Labanwei maløwan ashene, maløbe ke mindiitø uñibig køn, merrabwan lataig kømøtøgue. ³ Inchene Jehovábe Jacobwane trenchiptinchibig køn: —Merrabsrø ñui kølli misamerai pirausrømay katø inrø cha. Ñui nammisaamera waraisrømay, nabe ñiba pasramønrrun— cha.

⁴ Inchen Jacobpe Raquelwanba, Leanba wamabig køn, tru nø ubishameran ashib tsuisrømay amrrunrrai.

⁵ Inchabe nømune trenchibig køn:

—Ñui møskaimbe nan merrabwan lataig kømøtø, maløbe ke mindindø, mindindø uni ashar cha. Inchendø nai møskawei Tiusbe naba pasraig køn chibig køn. ⁶ Ñimbe ashibelø køn cha, nabe ñimui møskawan na maya chish kuimburab chish kuitøga nabe mara tranøb megaig køn cha.

⁷ Inchen køben ñui møskaimbe, treeg martrab chib treeg martrab chib marmuig køn cha nai pagarwan ke pa tratrø piejes yunømarøb. Inchen køben Tiusbe na chi tøgaguigwan Laban kaig marmønrrai nan sötø pasraig køn cha. ⁸ Nøbe, "Ñui pagarbe tsurø ubishamera kønrrun" chibeneh, trube, ubishamera lata, cabramera lata mayamba tsurø ureezheelø llubelø køn cha. Inchen: "Ñui pagarbe sindaba ubishamera kønrrun" chibeneh, trube, ubishamera lata, cabramera lata truiløgucha mayamba sindaba ureezheelø llubelø køn

cha. ⁹ Øyamay Tiusbe ñimui møskawei ubishameran lata cabrameran lata nørø kerrawa, nan tranig køn cha.

¹⁰ Indiibe kan pijibe ubishamera lata cabramera lata wambiimisra põnrrøben, nan piappe, treeg piatan cha: tru møg cabrazheelø cabrameran nesraløbeløbe sindabar køben, tsureelø køben kagømønrraindø tsurøzheelø køben treelø købashib.

¹¹ Inchen tru piabyube Tiuswei ángelbe nane trenchitan cha: "Jacob" cha. Inchen nabe trendainatan cha: "Nabe yu war" cha. ¹² Inchen nøbe nane trenchitan cha: "Ñiguen tab ash cha, tru møg cabrazheelø cabrameran nesraløbeløbe, sindabar køben tsureelø køben, kagømønrraindø tsurøzheelø køben, treelø køn cha. Nabe ashibig kur cha, Labanbe ñune maitø marøb arrigwan. ¹³ Nabe ñi tru srugwan aceite itølusha katø ñi ñuinetø øyeeg martrab cha kørrømirinug tru Betelsrø kenamisrøb Tius kur cha. Mømbe kurra, i piraugurrimbe webya, ñi kal-lain pirausrømay katø inrø" cha, nane trenchitan— cha.

¹⁴ Inchene Raquelba, Leababe trencha løtabelø køn: —Nambe yandø namui møskaweinuube chi ketig utamibe chiga ker cha. ¹⁵ ¿Pøs, namune ka mendailø kui lataig indig kømuitarru? cha. ¿Namune nøbe yana, truburø mara tranøb megaigwane nø chishtø maig kømuitarru? cha. ¹⁶ Inchawei nø purø nørø tøgaguilan Tius namui møskawan kerrawa ñun traniløbe, kerriguba namuimba, namui nusrkalaimba kuig købene, mømbeTius nø maig mar taigwane ñibe kerrigu treeg mar— chibelø køn.

Jacob Padan-Aramsømay Ib

¹⁷ Inchen Jacobpe tamarøb menda, nui nusrkalanba, nui sralanba camellosmerayu itøguanøsa, ¹⁸ nui ushameran kerrigu merranøbig køn, katø tru nø Padan Aramsrø chigurrimbunø tøgamisriilanbañau. Incha Canaán pirausrømay ibig køn, katøle nui møskai Isaac tsui pirausrømay.

¹⁹ Inchen tru Labanbe nørøsrø ubisha isig partrab yaig mugaabenbatø Raquelbe tru yau yau tøgagui tiusmeran sora wesrain købig køn. ²⁰ Øyamay Jacobpe tru Laban arameowane tru webya yamigwane chigucha mørø waminchimøtø, nilø purø may welula ibig køn. ²¹ Incha Jacobpe nø kerrigu chi tøgaguilan srua, ashmøwatø welula ya, Eufrates nu piyu chab larayabe, trugurrimbe Galaad tun ureemeragøba pirømerawansrø inrrab ibig køn.

²² Indiibe põn kwalømyube Labanwane eshkaptinçibelø køn: "Jacobpe welula, yain køn" cha. ²³ Indig Labanbe nui nammisaameran lincha pera, Jacobwan wetøgønrrab pasreb mendabig køn. Indigbe tratrø y pa kwaløm puraiben tru Gaalad pirau tunmerasrø chab wetøgøb ibig køn.

²⁴ Inchen tru yem tru Laban arameowane Tiusbe kan piabyu kenamisra, trenchibig køn: "Isuptø mar cha. Chigøben martrumøn chib tsag, tsag waminchab kømø."

²⁵ Indig Labanbe Galaad tunmerasø wetøgøbig køn, tru Jacob nui yaeløba kørrømisriisrø. Incha Laban-gucha trusrøndøwei nui nam misaameraba kørrømisrabe,

²⁶ Jacobwane trenchibig køn:

—¿Chi mara pasrøgu? cha. ¿Nane chindimbarre øy-eeg may kebenørkøgu? cha. Kan ñigui nai nimbasmmerane kwayabyu kemøri ishumburmeran kui lataig srua yaitan cha.

²⁷ ¿Chindimbarre nane øyeeeg kebenørkøb, trubatø nilø welula igu? cha. Nane chigucha eshkamøtøbe. Nan eshkaig kuimbeh, tab amrrigay cha, kantab, palø ichib, arpa kønab kasraatø ñimun treeg ungua cha ørøbsrubraig kuinrrun cha. ²⁸ Ñibe nai awelu ureemeran nai nimbasmmeran ungua cha muchanrrainguen-gaig maritan cha. Ñibe mømibe ni kan chuguinquen mørmíig lataig marin køn cha. ²⁹ Pøs nabe ñun chi marøg køben maramigwan tøga pasrar cha. Inchendø ñui møskawei Tiusbe mira yem øyah chitan cha: “Jacobwane isuptø mar cha. Chigøben martrumøn chib tsag, tsag waminchab kømø”. ³⁰ Ñui møskawei yauwan truba isub pesrøgøben inrrab yabe, trube, ¿nai tiusmerane chinchab nila sruaigu?— chibig køn.

³¹ Inchene Jacobpe Labanwane trenchibig køn:

—Kaguen nane kørig kuig køn cha, inchipa ñi ñui nimbasmmeran nan namiimay kebya kerraptinchaitam-ab. ³² Pøs tru ñui tiusmeran møg køben yu tøga wabiibe kwanrrain chibig køn. Nai yaelø testigos kønrrai cha nai chi tøgaguigu, chitø ñuyelø køtashchab ñi-ashib lau,— chibig køn.

Inchendø Jacobpe Raquel nemøra srua arritamappe chiguen isumuig køn.

³³ Inchen Labanbe Jacobwei carpa yasrø kebya, trugurrimbe Leain carpa yasrø, katø tru pailø karui mørøb melab ishumburmeraisrø lab kebya, kalawa, tru Leai carpayugurri webarruabe, yandø Raquel waisrø lab kebig køn. ³⁴ Inchen Raquelbe tru tiusmeran nemøra kan camelloi tsølig umbu warøppa, trubala wamisrøppa wabig køn. Inchen Labanbe tru carpa yau kerriguh lawa, kalaben, ³⁵ Raquelbe møskawane trenchibig køn:

—Nai møskai, na ñui merrab kurrømunbene, ñi nan namømmørrunrig cha, kaguen nabe chillig misraig war cha. Inchen Labanbe tru taska marig tiusmeran wetørranrrab kaima lab uñen, ³⁶ Jacobpe truba nama, øyeeeg chib namab mendabig køn:

—¿Nabe ñune chi kalø marta? cha. ¿Naimbe chi kalø mari pasra? cha, ñi nan ke chinchimmørø inchib nan wendautø pasra attraimbe. ³⁷ Ñibe nai chi købeløyu chishtø lawa, ¿ñui yau pønrrabelan chi wetørragu? cha. Inchawei ñi chi wetørrawabe, yu nai yaelai merrappa, ñui yaelai merrappa pønrsø chibig køn, nam pailainug møg søl pasrai kui nøm ashchai.

³⁸ Na mõi ya pib trattrø pilamera na ñuyasig marøb megaben, mana ñui ubishamera, ñui cabramera lutø llumuig køn cha. Katø nabe ni managuen ñui ubisha sötømerayugurri carnero kandøguen ma kømøwein kur cha. ³⁹ Nabe managuen kan kaambu namig usha

kwabasiilanguen ñune srua arrumíig kur cha. Treeg kømøtø, truburøbe naguen ñun pagaramig købig køn cha. Kan trutø kønrrab kuindø ¿kwalø m niligwan lata, yem niligwan lata ñibe nan, nan ulø payibig kømøtirru? cha. ⁴⁰ Kwalømbe nabe pachig købiitø kwamdiig kui megab, yemmerawane kørrag købiitø kwamdø kui megainaben, kiguen pumíig køn cha. ⁴¹ Pilamera pib trattrø nabe ñui yau megaig køn cha. Ñui pa nimbasmmeran nan tranamweimbe pilamera pa trattrø y pib pilaba mara tranøb megaig køn cha. Inchen trattrø y kanbabe ñui ushameraimburø megaig købig køn cha. Inchen nan pagaramigwane katø, katø peemayh, peemayh ñibe yunømarøbig køn cha, pa trattrø piejes yunømarig køn cha. ⁴² Nai møskai Abrahamwei Tius, nai møskai Isaac truba kørig tøga pasrai Tius naba pasrømuig kuimbeh isa kømøtø, ñibe nane chigucha chigaig inrrai ørøbsruig kuitan cha. Inchen ñi nan yeeg kaig inchen isui megaig købigwanba, na mandø mara tranøb megaiwan købigwanba, Tiusbe trunun ashib wawa, ñune mira yem øyeebe kalø marmøta chib mur wamindiinrrun— cha.

Jacob Labanba Øyamay Kønrrain Cha Kørrømarig

⁴³ Inchen Labanbe Jacobwan trenchibig køn:

—I ishumburmerabe nai nimbasmmera køben, nøm tøgaguig ureemerabe nai awelumera køben, ubishamerabe nai ubishamera køben, cabramerabe, nain cabramera køben chigurrimbunø yu kena købiibe nayelø køn cha. Treeg kuindøgucha nabe nai nimbasmmeranba, katø nøm tøgagui nusrkalanbabe nabe katøle nayelø kønrraimbe yandø chi maramgaig køtan chibig køn. ⁴⁴ Incha mømibe amø chibig køn, naba ñiba øyamay kønrrai mara kørrømartrab cha. Tru treeg mariibe nainuuba, ñuinuuba øyah kørrømarigwan isunanøb pasrønrrain— cha.

⁴⁵ Inchabe Jacobpe kan nu srugwan malsra, ølneb kusrua pasrabe, ⁴⁶ tru nui yau misaamerane trenchibig køn:

—Sruumera tulisay— cha.

Inchen truiløbe sruumera tulisha, tun pasrabe, tru tun pasrim puluh kanbalatø purramisra mabelø køn. ⁴⁷ Inchen Labanbe truyu nuin triimaybe ‘Jegar Sahaduta’ cha wamøbene, Jacobpe nui triimaybe ‘Galaad’ cha wamig køn. ⁴⁸ Inchene Labanbe trenchibig køn:

—I srug tun pasriibe mõi naimba, ñuimba treeg kørrømisrigwan eshkab pasrønrrabig kørrømisran— cha. Inchagurri truyube Galaad taig købig køn. ⁴⁹ Incha katø Mizpagucha taig købig køn, kaguen Labanbe trendaig købig køn:

—Nam ñiba kanikkurri, kanikkurri yandø katøbe asiyamig nebumuben, nam maig inchibelø køtashchab Jehová nø ashib pasrønrrain cha. ⁵⁰ Inchipa nai nimbasmmeran ñi kaig inchib, maig købash inchib, kabe nai nimbasmmera kømnetø ñi katøgan ishumburmeran pera arrin kui inchen, namune mu katøgan ashib pasrømuingucha, ñuimba, naimba øyah marig køn chib, Tius nø eshkab pasrønrrun— chibig køn.

⁵¹ Incha katøgucha Labanbe Jacobwan trenchibig kòn:

—Ash cha, i tru srug tun pasrigwanba, katø tru srug ølneb pasrigwanba, na tru naimba, ñuimba tøbøtag pasrigwan. ⁵² Iig tru srug tunbasriiba, srugwan ølneb kusrua pasriibabe øyah marig kòn chib isunanøb pønrrønrrabelø kòn cha, nagurri ñuimay purøbunamig kømønwei, katø ñigurri naimay purøbunamig kømøwei kønrrai. ⁵³ Inchen ñui awelu Abrahamwei Tiusba, katø ñui awelu Nacorwei Tiusba maig maramigwan namun nø asha martrain— chibig kòn.

Inchen Jacobpe tru nui mōskai Isaac korig tōga pasraig Tiuswei merrab: “[Katø! marmø kømø, nabe treeg maramønrrun” chibig kòn. ⁵⁴ Incha Jacobpe tru tunbalasrø Tiuswan keta, tranrrai ushamera kweecha, tru nui yau misaameran mamiimeraba manrrab amrrunrai wamabig kòn. Inchen truyu mayeeløba ma, tru tunyu kibelø kòn.

⁵⁵ Incha katø lōtsø Labanbe kia kurra, nui awelu uremeran, nui nimbasmeran muchawa, trugurrimbe mayanguen tabig nebuilø kønrrigay cha. Yandø nui pirausrømay katøle inrrab ibig kòn.

Jacob Esaúwan Katønrrab Inrrab Tamørøb

32 Inchen Jacobpe nui yamigwan legucha iben, nune Tiuswei kan angelesmera katønrrab werubun, ² Jacobpe truilan ashabe, trenchibig kòn: “Yube Tius nui angeles sötømeraba kørromisra pasrainug kòn” cha. Incha treekkurri truyube Mahanaim cha wamabig kòn. ³ Incha Jacobpe tru Edom pirau tru Seirsrømay wan sruar merrab amrrai ørøbig kòn, Esaúwan katønrrabelø tru nabe punrrab arrumønrrun cha, nui nuneg eshkanrrabelø.

⁴ Incha øyeeg chinrrai karua ørøbig kòn:

—“Ñi nai mayur nuneg Esaúwan Jacob na ñi maig chiben megabiibe, trendan cha: ‘Nabe mõi øyangatig Labanba kørromisra tsua, ⁵ mømibe waaramera køben, burrumera køben, ubishamera køben, cabramera køben, karuig melabelø møguelø køben ishumburmera køben, tōgaig kur’ tan chinrrai. Pøs ñi nai mayur nunewan nabe ñun øyeeg eshkawa ørar cha, ñi nan truba tabig utig pasramig kønrrai.”—

⁶ Inchen tru wam srua ambubeløbe Jacobweimay katøle amrrua, trenchibelø kòn:

—Ñui nuneg Esaú waisrø ashchab amber cha. Nøgucha ñun katønrrab arrun cha, møguelø cuatrocientos lincha peraig.—

⁷ Inchen Jacob øyeeg taigwan mørabe, truba korig kui inchib, truba isuin kørromisra, nøbe tru nui misag lincha perayailan pa sötø pirishibig kòn, tru ubishameran, cabramera køben, waarameran, camellomeran chigucha. ⁸ Pøs nøbe treeg isubig kòn: “Inchippa Esaú kan sötøwan kwayanrrab megambuingucha, katøgan sötøbe lulrrain” cha.

⁹ Incha Jacobpe Tiuswan trenchib miabig kòn:

—Nai mōskai Abrahamwei Tius, nai mōskai Isaacwei Tius: “Tru nai pirausrømay, nai yau misaameraisrømay katøle nan inrrø cha. Ñune truba truba tōgaig misrøb

inrrai maramønrrun” cha, ñi nan trendaig kuig kòn cha. ¹⁰ Na ñi karuigwan marøb megabiibe ñi larrø tab indigwanba, ñi trendø treeg tabig køppe treeg mari- ilanba na truigwan utab pasramibe nabe trengatig truburab kømuintan cha. Pøs, nabe i Jordan nu piyu larreb urasbe i pötønain tsiizhiitø srua pasraig køben, trune mømibe nuingui, nuingui pa sötø tarømara pasramig tōga pasrar cha. ¹¹ Nai nuneg Esaúwei taskugurri chi kømønrrai marøbsrumuguh cha. Nane korig kōtan cha, inchippa nanba, usralmeranba, ureemeranba kweecha petønrraitamab. ¹² Ñitøwei nane trendaig kòn cha: “Nane maya nuguen tabig nebuig kønrrai mara, nainukkurri amrrub misaamerabe purø nørø kōptø, mar menda kan pisrum lataig kønrrun cha, mundamguengaikke.”—

¹³ Incha tru yembe Jacobpe truyu kia, nø truyu chi tøgaguigwan nui nuneg Esaúwan ketamig lawa wesrabig kòn. ¹⁴ Cabramera doscientas, pib trattrø turmøg cabramera, ubishamera doscientas, turmøg ubishamera pib trattrø, ¹⁵ Camellamera ureg perarcheelø treinta, waaramera cuarenta, toro-ureemera pa trattrø, asnamera pib trattrø, pa trattrø burrumera. ¹⁶ Incha tru nui karuig mendig melabelai tasku tru ushameran nuingui kan sötø, kan sötø pønsra, tru nui mendig melabelane trenchibig kòn:

—Nai merrab ambay cha. Incha tru tarømarig sötømerane kanguetøtø kømøtø, yabsrø, yabsrø meranrrigay— cha.

¹⁷ Incha Jacobpe tru ke srøsro merrana ibigwane trencha karua ørøbig kòn:

—Nai nuneg Esaú ñun kata: “¿Ñibe muinukkurriig kugu chib, chumay inrrab arrugu? chib. ¿Ñi merrana yaig ushamerabe muielø kō?” chib payene, ¹⁸ ñibe øyah chib lötønrrig cha: “Ñun ketamig ñi nai ashib karubig ñi Esaúwein kòn cha, iilane ñi maig chiben marøb megabig, tru Jacob, keta trana øran cha, nui ushamerayugurri. Inchagucha nøbe namui wendau arrun” chinrrig— chibig kòn.

¹⁹ Incha tru srøsriigwei wendau ibigwan lata, pøn kønrrabyu ibigwan lata, tru wendau ambubelan mōilandøgucha treetø, treetø chinrrai karua pasrig kòn. Esaúwan katabe, øyeetøh chinrrigay cha. ²⁰ Incha katø trenchinrrigay cha: “Ñui karuig megabig Jacobpe namui wendau arrun” cha. Kaguen Jacobpe treeg isubig kòn: ‘Tru na keta trana øriilanmerrig nun pungaruabe, tru nø namig kørromisrig kōbig yandø kuchi tammisren, trugurrimbe nui maløwan asamønrrun’ cha.

²¹ Inchen tru keta tranameløbe merrab chab amben, Jacobpe tru nui misaameraba, nui ushamerabañau kørromisra tsuinug kinrrab kørromisrøbig kòn.

Jacob Angelba Melambub Kemøriyab

²² Incha tru yemdøwei Jacobpe kurra, nui pagatø sralanba, nui pagatø linchatø melab ishumburmeranba, pa trattrø y kan tru nui nusrkalanba, Jaboc taig nu piyu larraambubelø kòn. ²³ Incha yandø truilan chab larrøørabe, katø chine kōbigwan kerrigu larrøørøbig kòn. ²⁴ Incha Jacobpe tru misaameraba, nui ushamera-

ba kørørmisra tsuinug nõtø kørørmisra, kan møøba tør-rramnegatig kwayab tranrriyabelø køn. ²⁵ Inchen tru møøbe Jacobwane chinchaguen kullaaranamgaig kui ashabe, srøptsim merrarrab srølwane kebachen safabig køn, tru kemøriyab tranrriyabyu. ²⁶ Inchen tru møøbe trenchibig køn:

—Yandø chab tør-rrab køn cha. ¶Elatcha!— cha.

Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Ñi nan maya nuguen tabig nebunrrabigwan tranubene, nabe lelachimumønrrun— cha.

²⁷ Inchene tru møøbe:

—¿Ñibe chi munchi kugu?— cha payen, Nøbe:

—Jacob munchi kur— chibig køn.

²⁸ Inchene tru møøbe trenchibig køn:

—Ñibe yandø Jacob cha wamig kønrrabig kømøtø, Israel cha wamig kønrrabig køn cha. Kaguende ñibe Tiusba, møgueløba truba melambuyab tranriyaigu, ñibe kullaaramøn— cha.

²⁹ Inchene Jacobpe trencha payibig køn:

—¿Ñibe chi munchi kugu?— cha.

Inchene tru møøbe trenchibig køn:

—¿Nai munchiwane nane chinchab paygu?— cha.

Inchen tru møøbe truyutøwei tru mayanguen tabig nebuig kønrrabigwan nune tranøbig køn.

³⁰ Incha Jacobpe truyube Peniel cha wamabig køn; kaguen nøbe trendaig køn: “Nabe Tiuswan malaugue ashendø, katøgucha ka øsig pasrainatan” cha.

³¹ Inchen Jacob Penielsrøngurri puraiben, pørrbe neeshib arrubig køn. Inchen nui pøytañig safaiig pusrkwaben, Jacobpe kebeñiptø, kebeñib arrubig køn.

³² Incha treekkurri Israelweinukkurri amrrub misaamerabe møingatig tru ushamerayu pøytañig kemøøb srølwane mameelø køn, kaguen Jacobwane tru srølyu kebatig kuig kua.

Jacobpa Esaúba Katøle Chi Kømui Lataig Tab Kørørmisrøb

33 Møimbe Jacob kurraashene, Esaúbe arrupt-inchibig køn, tru cuatrocientos møguelan pera. Inchen Jacobpe nui ureezheelan kanelane Leai merrab, kanelane Raquelwei merrab, kanelane pagatø nui tru karuig mendig melab ishumburmerai merrab øyamay pirisha merranøbig køn. ² Incha tru nui pagatø karub tøgagui ishumburmeran tru nømui uremeran ke merrabsrø pønsra, tru wendaube Lean tru nui uremeranba, tru wendaube Raquelwan tru nui Joséwanba pønsrøbig køn. ³ Incha Jacobpe kerrigu mayelai merrabsrø puraya, pirausrøngatig trattrø y pagatøgatig utsøbasrøbig køn, nuneg waisrø pumnegatig. ⁴ Trune Esaúbe nunewan katønrrab luløb ya, naashiburab ira, muchabig køn. Incha pailøba kishibelø køn. ⁵ Incha møimbe Esaú kurraashabe ishumburmeranba, ureezheelanba ashabe, trenchibig køn:

—Iilø ñiba pønrrabeløbe ¿mumeragøh?— cha.

Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Na, ñi maig chiben marøb megabigwan, iiløbe Tius nan trani ureezheelø køn— cha.

⁶ Inchen tru pagatø karuig melab ishumburmera nømui ureezheeløba amrrua, utsøbasrøbelø køn.

⁷ Trugurrimbe Lea nui ureezheeløba utsøbasren, tru wendaube Raquel nui Joséba arrua, utsøbasrøbig køn.

⁸ Inchen Esaúbe trencha payibig køn:

—¿Tru na katab arrigu øyeeg nørrø søtø, merrana amrruiløtøgabe nan chi chinrrab treenchigu?— cha.

Inchen Jacobpe trenchibig køn:

—Ñi nane kan chigucha inchimø, ñuin kabyu tab kui asig kønrrab øyeeg marar— cha.

⁹ Inchene Esaúbe trenchibig køn:

—Nai nuneg, nabe tsabøtø tøgagig kur cha. Ñuimbe ñuin kønrrain— cha.

¹⁰ Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Ñuin kabyu na tab kui asig kuinabene, tiusmanda na kettrab srua arrigwan utørra chibig køn. Na ñui maløwan asiibe Tiuswan asi lataig køtan cha. Ñibe nane kan yangucha tabig utøtan cha. ¹¹ Na ñun ke-tamig srua arrigwan ka utørra cha. Tiusbe nane øyeeg nørrø tøgagig kønrrai maren, nabe menrrazhikken tøgagur— cha.

Incha Jacobpe utønrrai truba inchen, Esaúbe tru keti-ilan ka utabig køn. ¹² Incha Esaúbe trenchibig køn:

—Ambamigwan amun cha. Trube, naba lincha amun— cha.

¹³ Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Nai nuneg, ñibe asiinrrabguen cha, nai ureemerabe kullaguelø srø køn cha. Katø ubishamera køben, waaramera køben, ureezheelø perartø køn cha. Na menrra trømbøig malla merranene, nai ubishamerabe kan kwalømyutø kerriguba chab kwanrrun cha. ¹⁴ Ñi, nai ashib karubiibe, ñi karuigwan marøb megabigwei merrabmisra ka ashirrunraguh cha. Nabe nai ubishameran køben, cabrameran køben, waarameran køben, merraniilø maig amben, nabe tsøndatø treeg arrumønrrun cha. Katø ureezheeløgucha nøm maig ambub meløben, tsøndatø treetø arrumønrrun cha, Seirsrø ñun wetøgamsrøngatig.—

¹⁵ Inchen Esaúbe trenchibig køn:

—Trube, treeg ka amrrab cha. Inchendø tru naba lincha amrrub møguelan møilan køsrøn ñiba lincha amrrunrrai kørømartrab— chibig køn.

Inchene Jacobpe trenchibig køn:

—Truburappe chi isumøta cha. Ñuin kabyu na tab kui asig kuinaig købene, truig mas purø nuig køtan— cha.

¹⁶ Incha tru kwaløm Esaúbe Seirsrømay inrrab ibig køn. ¹⁷ Inchen Jacobpe Sucotsrømay ya, trusrømbe nuyasig kan ya marøb, nui ushamerai ranchu-ure-amera marøb inchibig køn. Incha treekkurri trusrømbe Sucot cha wamig kuig køn.

¹⁸ Jacobpe Padan-Aramsøngurri chigucha kømø, katø tab ka pubig køn, Canaán pirau Siquén ciudadrø. Incha tru ciuda pinrrøguesrø kørørmisra warøwa, ¹⁹ kan tul penabig køn, tru Hamorwei nusrkalan. Incha truiibe Siquénwei møskawan, tsantsøn andøga mari monedamera sulu cien pagaraig køn. Incha truyu nui carpa yawan lasrua tsumisra, ²⁰ truyube kan altar mara, truigwane El Elohe Israel cha wamig køn.

Dinan Kan Møg Kemøra, Kaig Marøb

34 Jacob Leaba kan nimbasr Dina taig tøgaguibe tru pirau ishumburmeran ashib pub inrrab we-bya ibig køn. ²Inchen tru heveo truyu ashib karubig Hamorwei nusrkai Siquém ashabe, Dinane kemøra, kaig mara mindisha kørrømarøbig køn. ³Incha nøbe Dinan purø chull ashipptø, tabzhib waminchibig køn, Dina undaaraig kønrrab. ⁴Incha Siquémbe nui møskai Hamorwan trenchibig køn:

—I srusran nai srain kønrrai møskaløba waminchay— cha.

⁵Inchen Jacobpe tru nui nimbasr Dinan Siquémbe kemøra, kaig mara mindisha kørrømarin kui wammørøbig køn. Inchen nui nusrkaløbe tru purugubeløba trausrø ushamera ashib warøben, tru nusrkalø katøle pumne chigucha waminchimíig køn.

⁶Incha pumøwatø, tru Siquémwei møskai Hamorbe nui nusrkai pa misrtrab isuigwan Jacobpa waminchab arrubig køn.

⁷Inchen tru Jacobwei nusrkaløbe traugurri chab pua, tru treeg purayaigwan wammørabe, karre øyeeg maritamab isub, larrø namig kuig mørøbelø køn, kaguende Siquénbe Israelwei yau misagwan purø trømbøig mara pasren tru Jacobwei nimbsrwan kemøra, øyeeg mindishib. Pøs øyeebe ni managuen maramig kómíigwan.

⁸Inchen Hamorbe tru møskawanba nusrkalanba trenchib waminchib køn:

—Nai nusrkai Siquémbe ñui nimbasrwan purø chull asan cha, ishug-unø nøba kasharanrrai treegwan isub-srumøgue chinrrab inchar cha. ⁹Yau misaamera misrkun chibig køn, ñimbe namui nimbasrmeran sralø maren, namuieløbe ñimui nimbasrmeran sralø martrain cha. ¹⁰Trumaybe ñimbe namui utu warøben, yu nam waraig pirøbe ñim chu warag køben waramig pasrønrrun cha. Ñimbe truyu warab, penab, yanøb, katø pirømera penab inchigay— cha.

¹¹Inchen Siquémbe nuimburappe tru Dinai møskawanba, nuchalanba trenchibig køn:

—Na ñimuin kabyu tab asønainabene, ñim maig miabendø, nabe tranamønrrun cha. ¹²Tru srusran srain kønrai tranamwei maya nu kuindøgucha, ñim maya miamigwan eshka, maya ketig tranamelan eshka inchay chibig køn. Inchendø tru srusrane naba ka kasharabashchunrrigay— cha.

¹³Inchen Jacobwei nusrkaløbe tru møskai Hamorwanba Siquémwanba purø may kegørrøsrkønrrab isua løtabelø køn, kaguen nømui nuchag Dinan kaig kui lataig purø trømbøig marøb mindisha kørrømarikkurri. ¹⁴Incha nømbe trenchibelø køn:

—Nambe namui nuchawane kan møg circuncidamíigwane tranrrab kaimamønrrun cha. Kaguen namuiwan purø trømbøig mindishib korig marinab pønrramig køn cha. ¹⁵Pøs, nambe treeg punrrai martrab cha ñim øyamay martrab kørrømisrene, ñimui utu maya møgueløba circuncidawabe kønrrun cha, nam lailøwein kønrrab. ¹⁶Trumaybe si namui nimbas-

rmerabe ñimba kasharab, ñimui nimbasrmerabe namba kasharab, nambe ñimui utu warab, kan sətø misaameratø kønrrab cha. ¹⁷Inchen tru circuncidamigwan 'ka' taingatiibe nambe namui nuchawane perøb, yu ñimui piraugurri ambuptindamønrrun— cha.

¹⁸Inchene Hamorwanba Siquémwanba tru øyeeg margun taigwane truba tabig mørørai inchibelø køn.

¹⁹Inchen tru matsinube mallatø circuncidabig køn, kaguen nøbe Jacobwei nimbasrwan purø chull asha kuig kua. Inchagucha Siquembe nui yaube mas nuig kuig asig møg købig køn. ²⁰Incha Hamorba Siquémba nømui ciudayu kebambi yaskabumay amba, truyu warab misaameran trenchibelø køn:

²¹—Tru møgueløbe kwa tammayelø køn cha, nømbe yu namuim pirau warønrrab amrrua warab, namuin pirau penab, yanøb inchib kønrrain cha, kaguen pirømerabe nøm kørrømisra waramig tsabøtø lendø køn cha. Nambe nømui nimbasrmeran sralø maren, nømbe namui nimbasrmeran sralø martrun cha.

²²Inchendø namui utu nøm kørrømisra, kan misag sətøtø misra waramibe nam øyamay kønrrab købendøwein kønrrun cha, namui utu møgueløbe mayeeløba circuncidawar kønrrai, nøm mailø køben, nam treeløtøweingue. ²³Inchawei nøm maig tailan ka løtøgun chibig køn, nøm namui utu warønrrab kørrømisrtrain cha, kaguende nøm chi tøgaguiløba, nømui ushamerababe, namuin kønrrun— cha.

²⁴Inchen tru chi maramigwan nøm ashibelø maya møguelø tru ciudayu kebambi yaskabu tuluntsunabeløbe tru Hamorba, tru nusrkai Siquémba treegwan martrab pønrramisrøbelø køn. Incha tru maya møgueløbe circuncidailø kørrømisrig køn.

²⁵Indiibe pøn kwalømyu tru circuncidailøbe pusrk-wailø purrøbenh, Jacobwei pagatø nusrkalø tru Dinai nuchaløbe Simeónba, Levíba nømbe espadan srua ambubelø køn, tru ciudayumay, truiløbe ni chigucha chi isumø køben, maya møguelan chishtø kweecha petabelø køn. ²⁶Incha Hamorwanba nui nusrkai Siquémwanba espadatøga kweecha peta, Dinane Siquémwei yaugurri wesrawa, pera ambubelø køn.

²⁷Incha tru Jacobwei katøgan nusrkaløbe amrrua, kwabelaim palawan itøbunab puraamba, ciudayu kegørra chi købigwan chishtø wesrabelø køn, tru nui nuchawan øyeeg trømbøig mara mindisha kørrømarigwan trunun ulø payib. ²⁸Incha ubishameran køben, cabrameran køben, waarameran køben, burrueran køben, srua ambubelø køn, ciudayuigwan lata, wambigwan chi købigwan lata. ²⁹Incha yaambumerayu chi købelane chishtø wesrawa, katø chigurimbunø chi tøgaguilan køben, møg-uregwan køben, ishumburmeran køben merrarrowa, srua ambubelø køn.

³⁰Inchen Jacobpe Simeónwanba, Levíwanba trenchibig køn:

—Ñimbe nane purø nuigu mumayguen kómíig meganrrai martan cha, cananeomeraba, ferezeomeraba i pirau misaamera namun larrø tsalø asiilø pønrramig kønrrai ñimbe treeg marøb. Nabe ya mamdø

møguelø tøgagøben, nømbe kanbalatø lincha, namune kwayanrrab melambua, nanba nai yau misaameranba pinisha petønrrautan— cha.

³¹ Inchene nømbe trencha løtabelø køn:

—¿Nø isuppe, kabe namui nuchawane trømbøig martrab nui asrwan anwei yanøb ishug kui lataig mara kutchain kuitarru?— cha.

Tius Jacobwan Betelsrø Maya Nuguen Tabig Nebuig Kønrrai Marøb

35 Tiusbe Jacobwane trenchibig køn:

—Kurrab, Betelsrø tsunrrab inrrø cha.

Trusrømbe, tru ñui nuneg Esaúwan ñi trubab arruben kenamisrøb Tiuswan kan altar kusrunrig— cha.

² Inchen Jacobpe tru nui yaambuelanba, nun lincha amrrubelanba trenchibig køn:

—Tru katøgan peg tiusmera ñim tøgaguilan ñimbe chishtø webetab, ñimui kalø mariilan chish misrøb, ñimui kewaguilan yunømarøb inday cha. ³ Betelsrømay amun cha, tru nan chine kaig nebuinab arrubengurri purugub Tiusweyasig trusrø kan altar kusrunrrab cha, tru na chu unindøgucha nan lincha pasrabigwan.—

⁴ Inchen nømbe tru taska marig peg tiusmera nøm tøgaguilan kerriguba Jacobwan tranøbelø køn, katø kaluyu kandunga melsraguilan chigucha. Inchen Jacobpe kan encina tusr keta truilan sørabig køn, tru Siquém pulu. ⁵ Inchen nøm truyugurri webamba ambene, tru puluwan warab misaamerabe mayeeløba purø trømbøig kørig kui inchai Tiusbe treeg marøb big køn. Inchagurri Jacobwei misaamerane nømbe chi kaig martrab inchimeelø køn.

⁶ Incha Jacobpe maya misaameraba Luz cha wamiisrø pubig køn, tru Betelsrø Canaán pirau. ⁷ Incha nøbe trusrø kan altar kusrua, El Betel cha wamig køn truyube, kaguende Tius trusrø kenamisrig kuig kua, tru nui nunewan trubab welula ib uras.

⁸ Inchen katø truyuh kwaig købig køn, Debora tru Rebeca lamíig køben asam purugubig købig. Truigwane kan encina tusr katsiizhigu sørig køn, Betel pulu. Incha Jacobpe truyube Elon Bacut cha wamig køn.

⁹ Incha Jacob Padan Aramsrøngurri katøle arrubene, Tiusbe nune katøle kenamisra, maya nuguen tabig nebuig kønrrai tranrrab misrøbig køn. ¹⁰ Incha Tiusbe trenchibig køn:

—Ñibe Jacob munchi køn cha. Inchendø møimbe Jacob cha wamig kømøtø, ñui munchibe Israel cha wamig kønrrabig køn— cha. Incha Israel cha wamig køn.

¹¹ Incha katø Tiusbe trenchibig køn:

—Nabe tru Maramburab Marøb Tius kur cha. Misag purø nørrø karrab, larrø nørrø larrøbichig cha. Ñuinug kan larrø nu misag sötømera kal-lawa, ñuinukkurri misag larrø nørrø sötømerabatø kurrab amrrunrrun cha. Incha ñuinukkurri amrrub misaamerayugurrimbe reymera kurrønrrun cha. ¹² Incha Abrahamwanba, Isaacwanba tranin pirøwane ñun tranamønrrun cha. Incha ñuinukkurri amrrub misaameran tranamønrr-

run— chibig køn. ¹³ Incha Tiusbe nuimbulugurri ibig køn, tru nøba waminchib pasrainukkurri.

¹⁴ Inchen Jacobpe kan srug nemøra, ølneb pasrøbig køn, Tius tru nun wamindinug. Incha trubalabe pi lusha, aceitetøga itølushibig køn Tiuswan keta tranøb.

¹⁵ Incha Tius tru nun wamindinuube Betel cha wamabig køn.

Raquel Kwaig

¹⁶ Incha Betelgurri amba, katøgucha Efratasrø pumibe yab paløben, møimbe Raquelbe unøzhigwan ke tammisrtrab kaimabsrua tammisrig køn. ¹⁷ Inchen ke purø lastimazhig pusrkwai inchib megaben, tru pat-sø kørørøbiibe trenchibig køn:

—Chi kørig isumøta cha, ñibe katø mөг-unøzhig tøgagønrrab køn— cha.

¹⁸ Inchen nøbe yandø ke kwanrrab inchib ke srabe israb megawa, unøzhigwane Ben-Oni cha wamabig køn. Inchendø møskai Jacobpe Benjamin munchi pasrig køn. ¹⁹ Incha Raquelbe øyeeg kwamig nebuig kwaben, Efratamay amrrab ambi maysrø sørig køn, tru Belén. ²⁰ Tru kwabigwan sørimbalabe kan srug nemøra ølneb pasrig køn. Incha tru treeg tamara kusrua pasrig købiibe tru Raquelwan sørig købig kui ashchai pasran møingatig.

²¹ Incha Israelbe tru nø yamigwane ibig ya, Migdal Edargurri mas yab yaisrø nui carpa yawan lasrua kørømisrøbig køn. ²² Indiibe Israelbe tru pirausrø kørømisra tsubene, Rubénbe ya, Bilhaba kiain købig køn, tru nui møskawan lincha tsub ishuuba. Inchen Israelbe øyeeg marigwan wammørbig køn.

Jacobwei Nusrkalo

Israelwei nuskaløbe pa trattro y par købig køn.

²³ Leai nusrkaløbe iilø køn: Jacobwei mayur nusrkai Ruben, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón.

²⁴ Raquelwei nusrkaløbe: Joséba, Benjaminba.

²⁵ Inchen Raquelwei tru karuig mendig megabig Bilhai nusrkaløbe iilø køn: Danba, Neftaliba.

²⁶ Inchen Leai tru karuig mendig megabig Zilpai nusrkaløbe: Gadba, Azerba. Iilø køn tru Jacobwei nusrkalø Padan Aramsrø kal-lawar.

Isaac Kwaig

²⁷ Incha Jacobpe Isaac nui møskawei yausrømay ibig køn, Mamre taisrømay Kiriati Arba pulusrø, tru Hebrón cha wamiisrømay, Abrahamba, Isaacba tsuig købiisrømay. ²⁸ Isaacbe tru nø kwab uras pilamera ciento ochenta tøgagig købig køn. ²⁹ Inchen Isaacbe yandø larrø kølliizhig, larrø yana øsig tsua, yandø nui israbig luchen, nui nusrkalø Esaúba Jacobpa misra kusra sørøben, nui kølli misaameraba isrønrrab tsumisrøbig køn.

Esaúweinukkurri Amrrub Misaamera

36 Iilø køn tru Esaúweinukkurri amrrub misaamera, tru Edomwei.

² Esaúbe Canaán ishumburmeraba kasharaig køn. Tru Elon hititai nimbasr tru Adaba katø Aholibamababe Anai nimbasr køben, truike Zibeón heveowei awela kuig køn. ³ Katø Basematwangucha nui srain kønrrai marig køn, truike Ismaelwei nimbasr Nebaiotwei nuchawan

⁴ Esaúbe i ureemeran tøgaguig køn: Adababe Elifazwan Basematbabe Reuelwan; ⁵ Aholibamababe Jeúswan køben, Jalánwan køben, Coréwan køben tøgaguig køn. Iilø kuig køn tru Esaú Canaán pirau tsub uras tøgagui ureemera.

⁶ Incha Esaúbe nui sralan køben, nusrkalan køben, nui nimbasrmeran køben katø tru nøba lincha warab misaameran køben pera, tru Jacob nui nuneeba tarømisrtrab katøgan paløsrømay ibig køn. Incha ushameran kerriguba katø Canaán pirau nø chi tøgamisriilane chishtøh srua ibig køn. ⁷ Jacobpa Esaúbabe purø norrø tøgamisrøptø, pailøba kanbalatøbe waramgaig købig køn. Inchagucha tru nøm waraig pirøbe ushameran mannamig truburab tranmíig køn. ⁸ Treekkurri Esaú tru Edom taibe Seir pirau tunmeragøba tøgæsø tsunrrab yaig køn.

⁹ Iilø køn tru Esaúweinukkurri amrrub misaamera: edomitasmerai møskai tru Seir tunmeragøba tøga pirømerasø warab misaamera.

¹⁰ Inchen tru nui nusrkalai munchimerabe iilø køn: Esaúwei srai Adai nusrkai Elifaz køben Esaúwei srai Basematwei nusrkai Reuel købengue.

¹¹ Inchen Elifazwei nusrkaløbe Temán køben, Omar køben, Zefo køben, Gatan køben, Kenaz køben købig køn.

¹² Inchen Timná ka linchatø ishug tru Esaúwei nusrkai Elifazwei kan nusrkai tøgaguig køn, tru Amalecwan. Iiløbe kerriguba Esaúwei srai Adai awelumera kuin køn.

¹³ Inchen Reuelwei nusrkaløbe iilø kuig køn: Najat køben, Zera køben, Sama køben, Mizá købengue, tru iiløbe tru Esaúwei srai Basematwei awelumera købig køn.

¹⁴ Inchen tru Esaúwei katøgan srai Anai nimbasr tru Sibeónweimbe awela tru Aholibamai nusrkaløbe iilø kuig køn: Jeús køben, Jalán køben, Coré købengue tru Esaúwei nusrkalø.

¹⁵ Iilø kuig køn tru Esaúweinukkurri amrrub misaamera, norrøelø nøm asha karubelø, tru Esaúwei mayur nusrkai Elifazwei nusrkalø: Temán køben, Omar køben, Zefo køben, Kenaz køben, ¹⁶ Coré køben, Gatán køben, Amalec købengue. Iilø kuig køn tru Edom pirau Elifazweinukkurri amrrub misaamera norrøelø nøm asha karubelø, tru iiløbe kerriguba Adai awelumera.

¹⁷ Inchen Esaúwei nusrkai tru Reuelwei nusrkaløyu norrøelø nøm asha karubeløbe iilø kuig køn: Najat køben, Zera køben, Sama køben, Mizá købengue. Iilø kuig køn tru Edom pirau Reuelweinukkurri amrrub misaamera norrøelø nøm asha karubelø tru iiløbe kerriguba, Esaúwei srawei Basematwei awelumera.

¹⁸ Inchen tru Anai nimbasr tru Esaúwei srai Aholibamai nusrkalø norrøelø nøm asha karubeløbe iilø kuig køn: Jeús køben, Jalán køben, Coré købengue.

¹⁹ Iilø kuig køn tru Esaúweinukkurri amrrub misaamera, katø nune Edomgucha taigwei. Trumørig nømui norrø misag sötømera købelan nøm asha karubelø.

²⁰ Inchen tru horeo Seirweinukkurri amrrub misaamera tru pirausrø warabeløbe iilø kuig køn: Lotán køben, Sobal køben, Zibeón køben, Aná køben, ²¹ Disón køben, Ezer køben, Disán købengue. Iig tru Seirweinukkurri amrrub misaamera, Edom pirau horeosmeran nøm asha karubelø norrøelø købig køn.

²² Inchen Lotánwei nusrkaløbe iilø kuig køn: Horiba, Hománba. Inchen Timnabe Lotánwei nuchag købig køn.

²³ Inchen Sobalwei nusrkaløbe Alván køben, Manajat køben, Ebal køben, Sefó køben, Onam køben kuig køn.

²⁴ Inchen Zibeónwei nusrkaløbe iilø køn: Ayába, Anába. Tru Aná kuig køn, tru misag warab waraimø pirømerasø kuaalab pigammeran wetørrabig nui møskai Zibeónwei burrueran ashib uña.

²⁵ Inchen Anábe kan nusrkai Disón taig tøgag købig køn, katø kan nimbasr Aholibama taikkucha.

²⁶ Inchen Disónwei nusrkaløbe iilø kuig køn: Hemdán køben, Esbán køben, Itrán køben, Kerán købengue.

²⁷ Inchen Ezerwei nusrkaløbe iilø køn: Bilán køben, Zaván køben, Acán købengue

²⁸ Inchen Disánwei nusrkaløbe iilø kuig køn: Uzba, Aránba.

²⁹ Inchen horeosmeran nøm asha karubeløbe iilø køn: Lotán køben, Sobal køben, Zibeón køben, Aná køben, ³⁰ Disón køben, Ezer køben, Disán købengue. Tru iiløbe nøm møitøgucha nømui norrø sötø misaameran nøm ashib karubelø treelø købig køn.

Edomsrø Reymera

³¹ Israelitasmera rey tøgagømwatø, tru Edom pirau reymera nebamba karub purrabeløbe iilø kuig køn:

³² Beorwei nusrkai Belabe Edomsrø rey kuig køn, nøbe tru Dinába taig ciudadugurri arrubig.

³³ Inchen Bela kwabene, tru nuimburøbe Zerai nusrkai Jobab karunrrab nebyaig køn, Bosra pirausrig.

³⁴ Inchen Jobab kwabene, tru nuimburøbe Jusán karunrrab nebyaig køn, Temán pirausrig.

³⁵ Inchen Jusán kwabene, tru nuimburøbe Bedadwei nusrkai Hadad karub wanrrab nebyaig køn, truike tru Moab pirau madianitasmeran kanawa kørrømarøbig. Tru nø tsuig ciudadabe Avit taig kuig køn.

³⁶ Inchen Hadad kwabene, tru nuimburøbe Masreca misag sötømera waraisrig Samla karub wanrrab nebyaig køn.

³⁷ Inchen Samla kwabene, tru nuimburøbe Rejobotsrø Saúl karunrrab nebyaig køn, tru Eufrates pi menda.

³⁸ Inchen Saúl kwabene, tru nuimburøbe Acoborwei nusrkai Baal-Janán karunrrab nebyaig køn.

³⁹ Inchen Acoborwei nusrkai Baal-Janán kwabene, tru nuimburøbe nusrkai Hadad karunrrab nebyaig køn,

tru nø tsiug ciudabe Pau taig køben. Inchen tru Hadadwei sraimbe Mehitabel taig købig køn, Matredwei nimbasr, Mezabweimbe awela.

⁴⁰ Iilø køn tru Esaúwei karub pønrrab mōguelai munchimera, mu mōskalø køben, trumørig tru-ilainukkurri amrrubelø, nøm waraigwan nømui mun-chitōgatōwei wamiilø: Timná køben, Alvá køben, Jetet køben, ⁴¹ Aholibama køben, Elá køben, Pinón køben, ⁴² Kenaz køben, Temán køben, Mibzar køben, ⁴³ Magdiel køben, Iram købengue. Iilø kuig køn tru Edom pirau nørreelø nøm asha karubelø, nøm chu waraig pirømerayu, nømui pønrrabigu.

Edombe Esaútōwein køn, tru edomitasmerai mōskai.

Joséwei Piailø

37 Jacobpe nui mōskai kōrrōmisra tsui pirau truyu kōrrōmisra tsiug købig køn, tru Canaán pirau.

² Iibe Jacobwanba nui yaambu misaameranba maig pureb arrigwan waminchibig truig køn:

Josébe pilamera diecisiete tōgaig kua, ubishameranba, cabrameranba nui nuneløba ashib tōgagøbig køn, tru mōskawei ishumburmera Bilhaimba Zilpaimba tru-iløbe nusrkalø køben. Incha Josébe tru nuneløbe søl kōmōtiig marøbelø køn chib mōskawane eshkabig køn.

³ Incha kerrigu maya nusrkalan lataguen kōmōtø, tru Israel Jacob taig købiibe Joséwane truba undaguig købig køn, kaguende nø kōllimbala tōgagui unø kuimba. Inchagurri pala itø kemig larrø tab tsurøzhig maringarubig køn. ⁴ Inchen nømbe nøm kerriguelan lataguen kōmø, Joséwane mas undarai ashabe, yandø tsalø ashib menda ni kan wamzhikken tam-maybe wamømeelø køn.

⁵ Indiiibe Josébe kan piji kan piaig tōgagua, nunelan waminchen, trugurrimbe nuneløbe masken tsalø ashibelø køn; ⁶ kaguen nøbe trenchib eshkabig køn:

—Nan piaigwan ñimun eshkanrrab inchar cha, mōr-tray cha: ⁷ Møimbe nam trausrø warøwa, tirigu lus-rømera lusrøb købene, møimbe nai tirigu lusrøbe pasramisrøppe, ke ølgandøzhig pasramisrøptindan cha. Inchen ñimui tirigu lusrømerabe tru nai tirigu lusrø pøtōgatan pønrramisrøppa, purø tab inchib ke nai tirigu lusrømaygøba utsøbasrøptinchimøh— cha.

⁸ Inchene nuneløbe trencha kusrua løtabelø køn:

—¿Treekkan namui rey misra, namune ke ñi karub tōga pasrønrrab inchib pasrøtirru?— cha. Incha masken ashig kōmui inchibelø køn, tru piailan, nø waminchen.

⁹ Incha Josébe katōgan piaig tōgagua nunelan katø treeg eshkabig køn:

—Møimbe katø nan piappe, pørrba, pølbpa pa tratrø y kan kōnchabiimeraba nan tab inchib utsøbasrøb piatan— cha.

¹⁰ Incha mōskawanba, nunelanba treeg eshkabene, mōskaimbe øyeebe chisun waminchab arrugu trenchiptinchibig køn:

—¿Tru ñi øyeege piaig tōgaguitōgabe namune manchibrre inchigu? cha. ¿Ñui usrimba, ñui nuneløba,

naba, kabe ñun piraugatig utsøbasrtrain kōnrrab kø chindah?— cha.

¹¹ Inchen nuneløbe larrø pusrkwai inchibelø køn. Trune mōskaimbe øyeege piaibe chiguermab wetøbeñimmørø chu uragucha isub sulu uñibig køn.

Joséwan Nunelø Yanig

¹² Indiiibe yandø treeg purayai wendø Siquémsrø nui nuneløbe mōskawei ubishameranba, cabrameranba pu lawa manrrab amben, ¹³ Israelbe Joséwane trenchibig køn:

—Ñui nuneløbe Siquémsrø ubisha ashib waran cha. Amø cha, trusrømay inrrig— cha.

Inchen Josébe:

—Øø, inrrur— chibig køn.

¹⁴ Inchen Israelbe trenchibig køn:

—Ashchab ya, tru ubishameraba cabrameraba, ñui nuneløba maig warai ashabe, wam srua attrunrrig— cha. Incha Hebrón chaasrøngurri inrrai ørøbig køn.

Inchen Josébe ya, Siquémsrø pubig køn. ¹⁵ Indiiibe Josébe trusrø pua, truba lab llirab uña, pella pas-røbene, kan mōg katabe, payibig køn:

—¿Chi lagu?— cha.

¹⁶ Inchene Josébe:

—Nabe nai nunelan lab uñar cha. Chu ubisha ashib warai ñibe tiusmanda eshkabsrumuguh— chiben, ¹⁷ tru møøbe trenchibig køn:

—Yugurrimbe chab ambubguen indig køn cha. Inchendø: “Dotánsrømay amrrab” taig nabe mørig køn— cha.

Inchen Josébe nunelan lab ya, Dotán tru misag sètømera warainug kōmōtø, wambig nøørøsrø wetørrabig køn. ¹⁸ Inchen nømbe yabsrø arri ashabe, nømuiimbulu pumøwatø, nømbe kwetchab waminchibelø køn. ¹⁹ Incha kangurri kangurri trenchibelø køn:

—Ñimguen asay cha, tru piainabiibe øsrø arrun cha.

²⁰ Møimbe amrrui chibelø køn, kweecha, kan aljibe laligu kegutchab cha. Incha: “kan namig usha kweecha, main køn chinrrab” cha. Er nui piailøbe maig indashchab— chibelø køn.

²¹ Inchen Ruben iigwan mørabbe, nømui taskabe chi marmønrrai isua:

—Kweechimugun chibig køn. ²² Ñimbe ani lushmøtø, mu misag warab waraimønug aljibe lalig pasrabnug kegutsay chibig køn. Inchendø ñimui taskabe chi marmøtay— cha. Rubénbe øyeege chippe, Joséwane katøle wesrawa, mōskaweisrø pegutchab isuig køn.

²³ Inchen José nunelaimbulusrø pubene, nømbe Joséwane tru nø pala itøguewa pasraig tab tsurøzhig-wane kerrawa, ²⁴ nune kemøra, tru pi wesramig trab lalig pasrabigu keguchibelø køn. Inchendø tru trab laliibe chi pigaig pur pasrabig køn.

²⁵ Inchabe yandø nømbe manrrab purramisrøbelø køn. Inchen nøm ashene, Galaadsrøngurri kan sètø is-maelitasmera amrruptinchibelø køn, camellosmerayu niisrar larrø may irrabzheelø, balsamo køben, mirra køben tru Egiptosrømay.

²⁶ Inchen Judábe nui nunelan trenchibig køn:

—Namui nunewan kweechabe, chi mariasamø cha, kweecha tre marigwan søratø tøgaguabe. ²⁷ Trembe ismaelitasmeran yangun chibelø køn. Namui taskabe chi kaig marmønrrab cha, kaguendø nøbe namui yaundøwei namui nuneg køn— cha. Inchen nuneløbe trumay kørrømisrøbelø køn.

²⁸ Inchen tru madianitasmera chine penab, yanøb inchibelø amrruben, Joséwei nuneløbe tru aljibe trab lalig pasrabigugurri wesrawa, pib tratrø an pitiswei yanøbelø køn. Øyamay Joséwane Egiptosrømay srua ambig købig køn.

²⁹ Indig yanayu Rubénbe tru aljibe trabsrømay arubene, møimbe Josébe yandø mugaagøptinchen, nøbe isuptø nui kewa pasraigwan kølsrøptinchibig køn. ³⁰ Incha nunelan trenchinrrab ibig køn:

—Yandø matsinube mugaagøn cha. ¿Nabe møimbe chindamer?— cha.

³¹ Incha nømbe kan cabro unø kweecha, José pala itøguewa unigwane tru aniyu kebisha, ³² tru Joséwei kewaguig tab tsurøzhigwane møskaweimay trana ørøppe, øyeeg cha ørøbelø køn:

—Nabe øyeeg wetørrer cha, ñui nusrkawein kui, ñui nusrkawein kømui muingøtashchab tab ashchig— cha.

³³ Inchen Jacobpe trunun nebua ashippe:

—Nuiwein køn chibig køn. Kan namig usha webarua kemøra, pitis mara, mainrrun— cha.

³⁴ Incha Jacobpe nui kewa kuigwan kølsra, trøsrkølig kewa, nui unø pinigwan purø yanarøngatig isub kørrømisrig købig køn. ³⁵ Inchen nusrkaløba, nimbasmømeraba isumønrrai maya, maya inchib melaingucha, nøbe trunune mørøg kømui inchibig køn. Incha nusrkawan isub, kishib trenchibig køn:

—Kwabelø israb waraisrø na nøba tsunrrab yamnegatig nai nusrkawane isub tøga kømønrrun— cha.

³⁶ Inchen Egiptosrømbe tru madianitasmerabe tru Josewane Potifarwan yanøbelø køn, tru Faraon lutø tranigwan marøb pasrabig, tru suldaumera reywan chigøben kømønrrai ashib pønrrabelan nø asha karub pasrabigwan.

Judaba Tamarba

38 Tru urassrø Judábe nui nunelan mendamisra, kan Adulamsrø møwei yausrø tsunrrab ibig køn, Hira taigweisrø. ² Incha trusrømbe kan cananeo Súa taigwei nimbasrwan srain kønrrai kabgucha, truigwan nui srain mara, pailø kibelø køn. ³ Inchen tru ishuube kwanrriig kørrømisra, truigwei kan nusrkai tøgagua, truigwane Er cha wamig køn. ⁴ Incha katø wendø kwanrriig kørrømisra, katøgan nusrkai tøgamisra, truigwane Onán cha wamig køn. ⁵ Incha katø maya yanayu køsrøn katøgan nusrkai tøgamisra, truigwane Sela cha wamig køn. Truibe tru unan tøgagøb urasbe Kezibsrø tsuig kuig køn.

⁶ Indiiibe Judábe tru nui mayur nusrkai Erweimbe srailabig køn, tru Tamar taigwan. ⁷ Inchendø tru Er Judáwei mayur nusrkaimbe Jehováwein kabyu larrø

kaig kuig køn. Inchen Jehovábe nui øsig unigwan kerraptindig køn.

⁸ Inchene Judábe tru Onánwane trenchibig køn:

—Ñui nuneg kwabigwei srawan kasharamø kømø, kasharau cha, ñui nuneg kwabig ñigurri ureg tøgagig kønrrain— cha.

⁹ Inchen Onánbe tru ureg kal-labeløbe nuin kuentailø kømønrrab kui asha kua, nui nuneg kwabigwei sraimba kib waramisri mørig, kwanrriig kørrømisrømønrrai pirautø, pirautø lushibig køn, nuneg kwabigweyasig chi ureg kaanrrai. ¹⁰ Inchen Jehóvawane treebe chigucha tabig asønambuben, truigwangucha øsig kuigwan kerraptindig køn.

¹¹ Inchen Judábe tru nui yerna Tamarwane trenchibig køn:

—Ñui møskawei yau kasharamø, ka tsunrrig cha, nai nusrkai Sela kølig misramne.— Inchendø Judabe treeg isubig køn: 'Inchippa Selagucha nuneg kwabelø lataitøwei kwanrraitamab.' Incha treekkurri Tamarbe nui møskawei yausrø tsunrrab ibig køn.

¹² Indig yandø yana puraiben, tru Súai nimbasr tru Judáwei sraimbe kwabig køn. Inchen nøbe yandø tru isubig puraiben, Timnat puebløsrømay ibig køn, tru nui ubisha isig parøbelø waraisrømay. Inchen tru adulamita Hira taig tru nun lynchibiibe nune lincha ibig køn.

¹³ Inchen Tamarbe tru nui sueeru Timnatsrø nui ubishameran isig partrab yan taig wammørabe, ¹⁴ tru piuda kørrømisra pala keegwan wesrawa, incha muguinquen ashmønrrai maløwan pinøgasraitøga nøbe pinøgasra, Enaim kebambi yaskabu wamisrøbig køn, tru Timnatsrømay amrrab ambi mayuhke. Inchen nøbe øyeeg marøppe, tru Selabe yandø kølig kui asha, treeg marig køn, inchen køben, nune tru Judábe nune tru nusrkaimba kasharanmuben.

¹⁵ Inchen Judá truigwan ashabe, nøbe kaig maramig asrwan anwei yanøb ishug kuitamab isubig køn, kaguen nøbe maløwan pinab kasraig waben. ¹⁶ Inchen nøbe tru nui yerna kuitamab isumøtø, may menda waben kemallabe, trenchibig køn:

—Ñiba kigun— cha. Inchen nøbe:

—Ñiba, naba treeg maramig, na, øn tamibe ¿chi tranrrunrragu?— chibig køn.

Inchene nøbe trenchibig køn:

¹⁷ —Nai ubisha sötømerayugurri kan cabro-unøzhig trana øramønrrun— cha.

Inchene nøbe trenchibig køn:

—Kan chigøsrøn ñuiwan kørrømartra cha, ñi tru tranrrab misrigwan na utamnegatig.—

¹⁸ Inchene Judábe trencha payibig køn:

—¿Chi kørrømaramø?— cha.

Inchene nøbe trenchibig køn:

—Ñui sellon tru ilin tsiwanbañau, tru pøtønain tsig ñui tasku srua pasraigwanba kørrømartra— cha.

Inchen Judábe truilan tranabe, tru Tamarba kib waramisra treeg maren, nøbe kwanrriig kørrømisrig køn. ¹⁹ Incha nøbe kurra, truyugurri yabe, tru malø

kasraigwane pinøsrúa, tru keg kaig kørromisra kewa unigwan katø kebig køn.

²⁰ Incha mas wendø tru Judábe tru nui tab linchibig adulamitan tru cabro unan trana ørøbig køn, tru ishuwan tru nuyelan trana kørromariilan katøle utønrrai. Inchen nøbe tru ishuwane wetørranrrab kaimaptinchibig køn. ²¹ Inchen nøbe truyu warab misaameran trencha payibig køn:

—¿Peg møgueløba kaig marøb ishug tru Enaim may menda wabiibe chu wah?— cha

Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Peg møgueløba kaig marøb ishuuma yube muga-ganug køn— cha.

²² Inchen tru møøbe katøle Judá waisrømay yabe, trenchibig køn:

—Nabe truigwane wetørranrrab kaimar cha. Inchagucha truyu warab møgueløbe nane trenchitan cha: “Yube peg møgueløba kaig marøb ishube mugaaguig køppeh”— cha.

²³ Inchen Judábe trenchibig køn:

—Kerriguba ka tøga kørromisrbashshu cha, namun ke chinetø chib indza asiinab pønrramig kømønrraimbe. Inchendø tør kønrrain cha, nabe cabro unane tru ishuwan trana øren, tru ishuwane ñibe wetørramuigwan— cha.

²⁴ Indiibe yandø pøn pøl puraibene, Judáwane trencha eshkaptinchibelø køn:

—Tamar ñui yernabe kaig marøb uña, treeg marøb unigu kwanrriig misrin køn cha, nui asrwan anwei yanøbig lataig misra waikkurrindø.—

Inchene Judábe trenchiptinchibig køn:

—Nune wesrawa, parray— cha.

²⁵ Inchen yandø tru møgueløbe nun patrab wesranrrab amben, nøbe nui sueerune trencha ørøbig køn:

“Nabe kwanrriig misra pasrappe, tru na i srúa pasrailan nan tranøbigwei kwanrriig misra pasrar” cha. Inchabe katø trenchibig køn: “I sellon tru ilintsiwanbañau, i tsigwanba, muin køtashchab ash” cha.

²⁶ Inchene Judábe nuin kui ashabe, trenchibig køn:

—Nøbe sølgandø tabigwan maren, naguen kalø marøbrain køn cha, nai nusrkai Selaba nabe nun kasharanmub.— Incha nøbe tru ishuuba katøløbe kimuig købig køn.

²⁷ Indiibe yandø Tamarwan unø tøgamisramig puben, mømibe parchig tøgag købrain kui wetøbeñibig køn. ²⁸ Inchen tru yandø kal-lanrrab inchen tru parcheeløyu kane tasiizhiimerrig kal-laptinchen, patsø kørørøbiibe unai tasiizhigu pigø tsizhig lichiptinchibig køn trenchib: ‘Timerrig webarrig køn’ chib. ²⁹ Inchen unøbe tasiizhigwan katø kesruben, kanzhiimerrig kal-laptinchibig køn. Inchen tru patsø kørørøbiibe trenchibig køn: ‘Mandø incharre pu-raarruh!’ cha. Inchagurri unane Fares cha wamig køn.

³⁰ Inchen trugurrimbe tru nui nuneg tru tasiizhigu pigø tsi litsig kal-labig køn. Incha truigwane Zera cha wamig køn.

Joséba Potifarwei Sraimba

39 Joséwane Egiptosrømay srúa amben, kan egipcio Potifar taig ismaelitasmeran Joséwane penabig køn, trusrømay truilø srúa amrruin køben. Inchen Potifarbe tru Faraon lutø tranigwan marøb pasrabig nuig, tru suldaumera reywan chigøben kømønrrai ashib pønrrabelan nø asha karub pasrabig køn.

² Jehovábe Joséwane tarømisrmø nøba pasrøben, chi mariiløtøgucha tabiitø, tabiitø pub iben, nøbe tru egipcio tru nun penabigwei yau wabig køn.

³ Incha tru nun karub pera pasrabiibe Jehová Joséwane chi mariiløytøgucha merraptø webinrrai mari ashibig køn. ⁴ Øyamay tru Potifarbe Joséwane chi isumgaig larrø tabikkui asha, Putifar nø chi palai waben trunun ashib pasrønrraimba, katø nui yau chigurrimbunø tøgaguilan nø ashib pasrønrraimba treeg kørømara pasra, nø chigurrimbunø tøgaguilan ker-riguba nø asha martrai kørømarøbig køn. ⁵ Inchen yawanba nø chigurrimbunø tøgaguilanba Joséwan ashchai pasrikkurrimbunø, Jehovábe tru egipcione Joségurri mayanguen tab inchen, Jehováwei maya nuguen tabiitø nebunrrai indiibe tru egipcio kerrigu chi tøgaguimbala pasrabig køn, yau lata, wambigwan-srø chi købigu lata. ⁶ Inchagurri Potifarbe kerriguba Joséwei tasku ashchaim pasra, nune chi isumig chigaabig køn. Isumig køppe, nø mab mutsamigwan trunundøh isumig købig køn.

Inchen Josébe larrø tab asr tøgag trurrigu larrø tab møg købig køn. ⁷ Indiibe kan maya yanayu køsrøn, tru nun pena karub tøgagøbig tru Potifarwei sraimbe Joséwane chull ashib menda, trenchibig køn:

—Naba waramisrkun— cha.

⁸ Inchen nøbe treegwane marmøtø, tru nun karub tøgagøbigwei srawane trenchibig køn:

—Pøs, nai karubiibe yu yau chi købigwane nababe chi isumikkaig pasrøwa, treekkurri chi købigwan ker-riguba nai tasku ashchai pønstraig køn cha. ⁹ I yaube natøwei mas nuig kur cha, chiwanguen ashmønrrai nane meriibe chigaagøn cha, ñundøh na chi asamig kømønrrai nøørø køn taig køn cha, kaguende ñibe nui srain kuimba. ¿Nabe nune øyeeg kaig marøb mandø pasramø cha, Tiuswan purø trømbøig marøb?—

¹⁰ Inchen ishube kwalømmørig, kwalømmørig Joséwane ‘naba waramisrkun’ chib, nuimbulu lincha wanrrai inchib maya, maya treendingucha, Josébe treegwane kandø, kandø ka chib, webib, webig ibig køn.

¹¹ Indiibe José kan kwaløm yau nui chi maramigwan martrab kebibenba, truyube mugucha kaaben, ¹² ishube nui kewa pasraigu kemørøppa trenchiptinchibig køn:

—Naba waramisrkun— cha.

Inchene Josébe tru nui kewa pasraigwane nui tasku srúa pasrønrraindø yaugurri weluløppa iptinchibig køn.

¹³ Inchen Josébe tru nui kewa pasraigwane nui tasku kórrómistraindø welula yai ashippe, ¹⁴ yau tru karuig mendig melabelan wamabe, trenchibig køn:

—Au, ñimguen asay cha, tru nai keg kan hebreo pera arriibe namune ke kan chigucha kómeelø kui lataig mara kórrómartrab ka treetø arrin køn cha. Nainug kebarrua, nan kemørtrab inndan cha. Inchen nabe truba truba mur trashiben, ¹⁵ na truba mur trasai ashippe, nui kewaguigwan naimbulu tsumnetø, luløptindan— cha.

¹⁶ Incha tru ishuube tru José kewaguigwane nui keg yau pumnegatig trarra wawa, ¹⁷ kewangucha treetøweih chib eshkabig køn:

—Tru hebreo ñi karub tógagømig pera arriibe nane kan larrø kaig kui lataig kemøra ka kaig martraptø ar- rin køn chib. ¹⁸ Inchen nabe truba mur trashiben, nui kewaguigwan naimbulu tsumnetø weluløptindan— cha.

¹⁹ Tru “ñi karub tógagømig peniibe nan øyeeg mar- tan” chib, sraimbe Potifarwan øyeeg chib eshkaben, nøbe truba trømbøig namabig køn. ²⁰ Inchen tru Joséwan penabiibe reyweimburab kalø marøbelan kemøra keeriilø purramnug, Joséwan truyu keera wan- nøbig køn.

Inchendø Tru Kailan Keeri Yaugucha

²¹ Jehovábe Joséba pasrøwa, nui lastima asigwane kenamarøbig kenamara, tru keerin pønrrabelan ashib pasrabikken nune chi isumgaig larrø tabikkui ashchai, Jehovábe treeg marøbig køn. ²² Inchen tru keeri pøn- rrabelan nø karubiibe, tru mayeelø keeriilø pønrra- belan José nø ashchai pasren, katø truyu chi asha maramelane kerriguba José nø asha marøbig køn.

²³ Inchen tru keerin pønrrabelan nø karubiibe chi isua asamikken palømiig køn, José nø asha marøb pasraig- wane. Kaguende Jehovábe Joséba pasrøwa, nø chi mariilane merraptø, merraptø webinrrai marøbig køn.

Piailøbe Øyeeg Chib Køn Cha José Tørmarøb

40 Indig øyeeg chab purayaig yandø yana køben, reywan mutchai srørrøb pasrabiiba, reywei pirri marøbiiba, nømui karubig Egipcio reywane namishi- belø køn. ² Inchen Faraónbe tru i pagatø nørreelan nø lutø tranigwan marøb pønrrabelan namabig køn, tru vino srørrøb pønrrabelan nø asha karubigwanba, tru pirri marøbelan nø asha karubigwanba. ³ Incha tru sul- daumera reywan chigøben kømønrrai ashib pønrra- belan nø asha karubigwei yau nømunne keera purrøn- nøbig køn, tru Joséwan keera wanninuutøwei.

⁴ Inchen Faraónwan chigøben kømønrrai ashib sul- daumerai nø karubiibe tru pagatø nørreelan keeriilane José nø asha purugub pasrøbig køn.

Inchen truiløbe kan maya yanagøsrøn truyu keeriilø purrøwabe, ⁵ tru pailø nørreelø tru lutø tranigwan marøb, katø tru reywan vino srørrøb pasrabiiba, tru pirri mara srørrøbiiba tru keerin purrabeløbe kan yem

nøm kan kan piaig tógagøbelø køn, tru piailøbe møitøgucha peg, peg eshkabig.

⁶ Inchen Josébe løtsø nømun ashchab ibene, nømbe truba truba isuilø purraptinchen, ⁷ nøbe trencha pay- ibig køn:

—¿Ñimbe møimbe chindimbarre ke peg misriilø purrøgue?— cha.

⁸ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Nambe pailøba piailø tógagøbendø, muguen kan øyeeg køn cha eshkanrriibe mugaagøn— cha.

Inchene Josébe trenchibig køn:

—¿Piailan ‘øyeeg køn’ chinrriabiibe Tius nø kømuitar- ru? cha. Er eshkarra pøs— chibig køn.

⁹ Inchen copamerayu srørrøbelan nø asha karubiibe trenchib eshkabig køn:

—Møimbe nane piappe, kan uvas tusr naim pinr- røgue pasrabiibe, ¹⁰ srarmera pøn kwalimera tógagø pasraptindan cha. ¹¹ Incha truiibe ishiizheelø wegucha, uzheelø niga tru lusrømerayube uvasmera srønän cha. Inchen nabe Faraónwei copan nai tasku muta, tru uvasmerane tru copayu sunna, trugurrimbe natøwei Faraónwei tasku tranøb piatan— cha. ¹² Inchene Josébe trenchibig køn:

—Tru pøngatø srarmerabe pøn kwaløm køben,

¹³ pøn kwalømyube Faraónbe ñi chi kalø marigwan ulø paymøtø, katøle ñune ñui lutøyutøwei pasren, ñibe Faraónwan katøle vinon srøttrabguen cha, maramigwan maig marøbig købig kuig treetøwei.

¹⁴ Inchen ñun treeg tab kórrømarene, trube, nan isur- runrrig chibig køn. Tiusmanda nan lastima tógagua, Faraónwan waminchunrrig cha, nan yugurri wesran- rai. ¹⁵ Kaguende nane hebreosmerai pirausrøngurri nane namiimay merrarrawa, srua amrruig køn cha. Nabe yu Egipto pirau chigøben kalø mara kømur cha, na yu merrarrawa keerig wamig.—

¹⁶ Inchen tru pirri marøbelan asha karub pasrabiibe tru piaigwan ke chi isumgaig tabig øya kønrun chib eshkain kui ashabe, trenchibig køn:

—Naimburappe nane treeg piatan cha: Nai turbal- abe pøngatø tasin-ureemera chi pirrimera køben tøg- gar pønrrøbashib. ¹⁷ Inchen ke pala srabesrø pasrab tasinyube, Faraónweyasig chine larrø may pirrimera sulu tógagø pasrøbendø, illimera tru nai turbala tasin pasrabiguigwan mabashib.—

¹⁸ Inchene Josébe trenchiptinchibig køn:

—Iibe øyeeg cha eshkabig køn cha: Pøngatø tasin ureemerabe pøn kwaløm køn cha. ¹⁹ Inchen pøn kwalømyube Faraónbe ñui turwan paringarua, kan tusryu mesringaruben, ñui asrwane illimera amrrua, ñune manrrun— cha.

²⁰ Indiibe pøn kwalømyu Faraónbe nui tru kal-lain kwalømgurri mam pila nemisrigwan trunun isunrrab marøbig køn. Incha nø lutø tranigwan marøb pønrra- belayasig truba truba kasrag waramig mara, truilai merrab tru copasyu vino srørrøb pønrrabelan nø karub pasrabigwanba, tru pirri marøbelan nø karub pasrabigwanba tru keera purrønningurri wesran- garubig køn. ²¹ Inchen tru copayu srørrøb pønrrabelan

asha karub pasrabigwane katøle nui lutøwan tøga pasrønrrai tranen, nøbe srøsrø maig marøbig kuig katø treetøwei copan Faraónwan mutchai yuuløb pasrabig køn. ²² Inchen tru pirri marøbelan asha karub pasrabigwane José maig purainrrun taimbala naashigu tsi-basra mesrøngaruig køn.

²³ Inchen køben, tru copayu srørrøb pønrrabelan ashibiibe Joséwane isumø, kerrigu pesannaptindig køn.

Faraónwan Maig Piaigwan José Tørmarøb Eshkab

41 Indig yandø katøle srørrøb pønrrønrrai pønssrai pa ila puraiben, Faraónbe kan piaig tøgagøbig køn: Nune Nilo nu pi menda papsrøbashib. ² Møimbe tru piugurrimbe trattrø y parba larrø tabelø, tsal waaramera werruptincha, junco utuwan pu mab mendabelø køn. ³ Inchen møimbe katø tru wendaube trattrø y par treetøwei waaramera larrø trømbøilø, kalargøleelø piugurri werruabe, Nilo pi menda tru srøsrø werrub waarameraim pulu pønrramisrøptincha, ⁴ tru larrø trømbøilø, kalar waaramerabe katø tru trattrø y par larrø tab waaramera tsalelane mabashibgue. Inchen tru treeg piab tsuppa, Faraónbe kasraptindinabig køn.

⁵ Incha nøbe katø kibene, katøgan piaig mørøbig køn: Møimbe tirigu turmera larrø tabelø, larrø may nigar, kan tsutsiizhigutø trattrø y par weguchar, treeg nørørrailø pønrrøbashibgue. ⁶ Inchen tru wendaube tru tsutsigutøwei katøgan trattrø y par weguchibelø køn, larrø pøndøzhig, tru kurag isig arrubig tustam itsiilø. ⁷ Inchen tru trattrø y par larrø pøndøzheeløbe tru trattrø y par larrø may nigazheelø, larrø tabelan piñiptinchibelø køn. Inchen Faraónbe kia kasraptindinaben, nøbe piabrrø tsubrain kui wetøbeñibig køn.

⁸ Inchen nøbe løtsø kia kasrappe, larrø isuig kia kurra, tru Egiptosrø mayeelø magia kusrebelø mu mana mariimíigwan marøbelanba, larrø kusrebelanba amrrunrrai wamabe nui piagwan eshkabig køn. Inchendø truiløbe tru piaigwane ni møikken 'øyeeg køn' cha Faraonwane eshkanrrab kaimabelø køn.

⁹ Inchen tru copayu vino srørrøb pønrrabelan nø karub pasrabiibe Faraonwane trenchibig køn:

—Møimbe si, na chigøsrøn eshkamig tøgaguigwan eshakamubrain kuin isuptinndan cha. ¹⁰ Pøs yanaguen køn cha nam ñui karui melabelan ñi namun nama, nanba tru pirri marøbelan ashib karub pasrabigwanba, tru suldaumeran nø karub ashibigwei yau, nø ashib tøgaguilø purrønrrai namune keeringaruig købig køn cha. ¹¹ Indiibe wendø kan piaig tøgaguig køn cha, truigwanba nanba tru yemdøwei. Inchen tru piaibe kane peg peg eshkabig kuig køn cha. ¹² Inchen truyube kan hebreo matsinan merrarrowa keering namba waig købig køn cha, tru suldaumeran nø karub tøga pasrabigwei karuig megabig. Inchen nambe namui piailan nun eshkabene, nøbe namui piailan øyeeg kønrrabig køn cha eshkabig køn mø piatøgucha maig kønrrabigwan. ¹³ Incha nø maig kønrrun cha eshkaig købiibe trubalawei purayaig købig køn cha: nabe nai

lutøyu katøle puinabene, kanune naashigu tsi-basra mesraig kuig køn— cha.

¹⁴ Inchen Faraónbe Josewan attrai wamønrrab øren, tru urastø Joséwane kalø marøbelan merrarrowa keeriinukkurri wesraben, Josébe milisigwan mullib, kewaguilan yunømarøb, Faraónweimay arrubig køn.

¹⁵ Incha Faraónbe Joséwane trenchibig køn:

—Nabe kan piaig tøgagøbendø, 'øyeeg køn' cha ke-larrab eshkanrabiibe muguen kaagøn cha. Inchendø nabe wammørar cha, ñibe piaigwan wamindi mørabe, 'øyeeg kønrrab' køn cha eshkabig kuin kui.—

¹⁶ Inchene Josébe Faraónwane trenchibig køn:

—Tru treeg maramibe nainug pasrømøn cha. Faraón chi isumø pishindø tab wanrrai wam tranøb lötønrrabiibe Tius nø køn cha.—

¹⁷ Inchen Faraónbe Joséwane trenchibig køn:

—Nan piappe, nabe Nilo nu pi menda pasrøbene, ¹⁸ tru piugurrimbe waaramera trattrø y par larrø tabelø, tsalelø werruptincha, tru juncos utu pu mab køben, ¹⁹ møimbe katø tru wendaube trattrø y par treetøwei waaramera larrø trømbøgøleelø, ke tsutsiiba, kalusbateelø, [katø! itapteelø piugurri werrubelø køn cha. Kan managuen Egipto pirau nabe øyeeg kalargølig trømbøgøleeløbe ashmuig køn cha.

²⁰ Inchen tru waaramera larrø trømbøgøleelø kalargøleeløbe tru srøtø trattrø y par tsal waaramera pønrrabelan maptinchibelø køn cha. ²¹ Inchendø truilan mappe, mabendø, kan chigucha mamøwa lataitøweih pønrrabelø køn cha. Kaguende maig købeløbe treeg trømbøig kalargøleetøweih pønrrabelø køn. Inchen nabe kasraptindinabig køn cha.

²² Inchen nan katø piappe: Møimbe tirigu turmera larrø tabelø, larrø may nigar, kan tsutsiizhigutø trattrø y par weguchar, treeg nørørrøwar pønrrøbashib piabig køn cha. ²³ Inchen tru wendaube tru tsutsigutøwei katøgan trattrø y par weguchibelø køn, larrø pøndøzhig, tru kurag isig arrubig tustam itsiilø.

²⁴ Inchen tru larrø pøndø tirigube tru larrø tab tirigu turmeran kebinab, kebinab piñbashib piabig køn cha. Inchen nabe tru magia kusrebelø mu mana mariimíigwan marøbelan payen, muguen truiløbe tru piaibe øyeeg chibig køn chabe eshkamøtan— chibig køn.

²⁵ Inchen Josébe Faraónwane trenchibig køn:

—Faraónwei tru pagatø piailøbe parba trunundøwei eshkabig køn cha. Tiusbe nø maig martrab pasraigwan tru piabyu kenamarin køn cha. ²⁶ Tru truba tab waaramera trattrø y par, katø tru larrø tab tirigu turmera tru trattrø y parbabe pilamera trattrø y parwan eshkan cha. Tru piaibe trutøwei kandø eshkabig køn cha. ²⁷ Inchen tru waaramera larrø trømbøgøleelø kalargøleelø tru tab waaramerai wendau nerrubeløba, katø tru tirigu turmera larrø pøndøzhig tru kurag isig arrubig tustam itsiiløba, truiløbe pilamera trattrø y par køn cha. Inchendø truike pilamera trattrø y par larrø trømbøig parø attrabigwan eshkabig køn cha.

²⁸ Nabe ñi Faraónwan øyeeg eshkar cha, Tiusbe nø maig maramigwan ñune kenamarøb pasran cha. ²⁹ Pilamera trattrø y par Egipto pirau muba kuimburab

mamig purø misrøb pilamera kørnrrab køn cha.

³⁰ Inchen katø tru wendaube pilamera trattrø y par purø trømbøig parø attrabig køn cha, truba truba mamiimera misrig købelanguen chi misrmuig kui lataig pesannawa kømgué, kaguende tru parø arrubiibe tru Egipto pirøwane purø lastimaig mara kørnrø-martrun cha. ³¹ Inchawei parø purø trømbøig arruptø, tru merrabwan truba truba mamiimera misrig købeløbe ni kan kenaguen kørnrraamøn cha, purø trømbøig køptø. ³² Pøs, ñi Faraónbe pamay treetø, treetø piaig mørig køn cha, kaguen Tiusbe iigwan ñi asha kørnrrai [katø! martrab pasran cha, trurriugu chi srarømtø.

³³ Incha treekkurri ñi Faraónbe kan larrø kusreb møg, chigui asha tab marøb møg lanrrain cha, Egipto pirau kerrigu chi maramigwan nø karub ashib tøgá pasramisrrai.

³⁴ Incha nabe trendamønrrun cha, ñi faraónbe Egipto muba kuimburab tru ellmarig tulisailan ashib amrrabelø wesrawa pønsrø cha, Egipto pirau ellmarig tulisailan cien cargasyu veintene eseganraingue tru tratrøba parba truba truba misrøb pilamerawan.

³⁵ Tru mamig misrøbig larrø tab pilamera amrruben, tru Faraón maig chiben trumay tru ellmarig misrigwan ashibeløbe mamigwan kanbalatø tulisha, ciudadmørig esegamig kørnrrun, misaamerayasig mamig kørnrrai.

³⁶ Inchawei tru i esegawa pønsrai mamiimerabe, tru Egipto pirau pilamera trattrø y par larrø trømbøig parø arrubigu purugunrrun cha, trumay misaamera parøgwab kwamønrrain— cha.

José Egipto Pirau Kubenadur

³⁷ Inchen tru øyeebe Faraónwanba tru nø karuigwan marøbelanbabe truba tabig mørøraben, ³⁸ Faraónbe tru nui karuilane trenchibig køn:

—¿Tiuswei espíritu nuinug arrua pasrainabig, katøgan øyeeeg møg wetørranrrautah?— cha.

³⁹ Incha Faraónbe Joséwane trenchibig køn:

—Ñi lataig kusrebig chigui asha tab martrabiibe mugucha katøgane kaagøn cha. Kaguende Tiusbe ñune kerrigu iigwan nebua asingaruin køn cha. ⁴⁰ Ñi kørnrrabig køn cha, nai purø tab yau na mubøraptø nebua karub tøgaguigwan ashib karub wanrrabiibe, nai maya misaamerabe ñi maig chiben møramig kørnrrun cha; ñuimbalabe natøh mas nuig kømønrrun cha, kaguende nabe rey kuikkurri.—

⁴¹ Incha Faraónbe Joséwane trenchibig køn:

—Nabe ñune Egipto pirau kerriguba ñi asha karub wanrrai neera wannar cha, naimburø ashib wanrrai.—

⁴² Incha Faraónbe surtigas sellobañauigwan nui taskugurri wesrawa, Joséwan pasrøbig køn. Incha trugurrimbe keilø linotøga marig purø tabig kenanøb, katø kan oro naashigu iløsrøb inchibig køn. ⁴³ Incha trugurrimbe tru Faraónwei wendau katøgan tru ashib karub wabig unin karryu Joséwane nebingarua misagwan øyah chib trashinrrai karubig køn: “Þømbøn-sray! Þømbønsray!” chib. Øyamay Josébe Egipto pirau kerriguwan nø karub wanrrab nebyaig køn.

⁴⁴ Incha Faraónbe Josewane trenchibig køn:

—Nabe Faraón kur cha. Inchendø kerriguba Egipto piraube chi maramigwan ñi treeg martrig chimuingatiibe, mugucha kørnørraamøn— cha. ⁴⁵ Incha Faraónbe Joséwane munchin yunømara Zafenat Panea cha wamababig køn. Incha Asenatwan nui srain kørnrrai tranøbig køn, trube On ciudadsrø sacerdote lataig Potifera taigwei nimbasrwan. Øyamay Josébe Egipto pirøwan ashchab pasramisrig køn.

⁴⁶ Josébe pilamera treinta tøgáig købig køn, Egipto rey Faraónwei merrab pera ambub uras. Incha Josebe rey Faraonwei merrabgurri webya, tru Egipto pirau pirø muba kuimburab ashib llirabig køn. ⁴⁷ Tru trattrø y par misrøb pilamerawane pirøbe truba truba misren, ⁴⁸ tru trattrø y pa pilamerawan Egipto pirau truba truba misriilan Josébe tulisingarua, ciudadamerasrø kan mayangøsrøn esegawa pønsrøbig køn, tru ciudadmørig tru pøtøgatanwan tirigu trameran tulisailan truyu truyu esegab. ⁴⁹ Josébe tirigumera nørrø køptø kan maryu pisrum lataig nørrø tulishibig køn. Tirigu purø nørrø køptø yandø mayan køn tamgaig køben, ka kørnmarøbig køn, nørrø køptø øyan køn chib eshkab tøgagømgáig kuikkurri.

⁵⁰ Tru parø attrab pila ke srøsrø pila pølbasmøwatø Josébe nui srai Asenat, tru Onsrø sacerdote Potiferai nimbarba, pagatø ureezheelø tøgaguig køn. ⁵¹ Incha mayur nusrkawane Manasés munchi pasrig køn, kaguende nøbe trenchibig køn: “Nai møskawei yaugurri webya iben, chine chine nebuinab unig købigwan Tiusbe trunun isubguengaig pishindø unamig kørnrrai martan” cha. ⁵² Incha tru wendau katøgan unane Efrain munchi pasrig køn; kaguendø i munchibe: “Na yeeg isuig tsuim pirausrø Tiusbe nane ureg tøgagønrrai marig køn” chibikkurri.

⁵³ Inchen tru Egipto pirau mamig larrø misrøb pilamera trattrø y par chab puraiben, ⁵⁴ José maig eshkaimbala tru purø trømbøig parø attrabig tru trattrø y pa pilamerabe yandø kebibig køn. Inchen chu pirausrøndøgucha parø arrub mendøben, trune Egipto piraube muba kuimburab mamig købig køn. ⁵⁵ Inchen Egipto pirau kerrigu misaabe parø arrub mendi mørabe, misaamerabe Faraónwan mamig kaatan cha, miab mendaptinchen, Faraónbe maya egipciosmeran trenchibig køn:

—Joséweimay amba, nø maig taigwan maray— cha.

⁵⁶ Inchen parøbe tru pirau muba kuimburab puim pasrøben, Josébe tirigu esegaig pønrøbelømørig kura, egipciosmeran yanøbig køn. Kaguende mamig kaagøb arrubiibe chu pirausrøndøgucha, masken, maskenig trømbøig misrøb arruben. ⁵⁷ Inchen chu pirausrø misaameratøgucha Joséwan tirigu penønrrab amrrubelø køn, kaguen tru parø arrubiibe yandø mu-naørøba arrub pasrøben.

Joséwei Nunelø Egiptosrø Mamig Lanrrab Ambub

42 Inchen Jacobpe Egiptosrømbe mamiimera køn tai wammørabe, nui nusrkalane trenchibig køn:

—Mailø køh cha, kangurri kangurri asiyab purrønrappe. ² Egiptosrømbe mamig køn tai wammørar cha. Trusrømay kørraamba, namuyasig mamig penay cha, kwamø, øsig waramig kønrraimbe.—

³ Inchen tru Joséwei nunelø tru pa trattøreløbe Egiptosrømbe mamig penønrrab kørraambubelø køn.

⁴ Inchen Jacobpe tru Joséwei nuneg Benjaminwane ørmfiig køn, tru nui nuneløba: “Inchippa mayu chigøbendø nebubgun” cha. ⁵ Inchen Israelwei nus-rkaløbe mamig penønrrab ambubelø køn, tru katøganelø penønrrab ambubeløba, kaguende Canaán pi-raube parø purø trømbøig pasrøben.

⁶ Inchen Josébe tru pirau nø ashib karubig købig køn, katø chu pirausreelan køben maya misaameran tirigu yanøbig. Inchen Joséwei nunelø trusrø puabe, nømui kappalømeran pirausrøngatig kebachib utsøbasrøbelø køn. ⁷ Inchen Josébe tru urastø nømunen nui nunelø kui møi møi nebua ashibig køn. Inchenøgucha ashmiig misrøppa, nømunen purø tsag waminchib trencha pay-ibig køn:

—¿Ñimbe chugurri amrrugue?— cha.

Inchen nømbe:

—Canaán pirausrøngurri tirigu penønrrab amrruer— chibelø køn.

⁸ Inchen Josébe nui nunelø kui ashen, nømgurrimbe ashmeelø køn. ⁹ Inchen Josébe nun tru nømuimburab piaig købigwan isuptinchibig køn. Inchen trenchibig køn:

—Ñimbe i pirau kwayanrrab mubørab mas may kegørramdiig køtashib ka larønrraptørre amrrun— cha.

¹⁰ Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Ñi, namui karubig, chi treeg kømøn cha, nam ñui karuig melabeløbe tirigu penønrrab amrruig køn cha.

¹¹ Nambe mayeeløba kan møskaweindø nusrralø ker cha, nambe chigøben kalø marøb pønrrømø misaamera, nam ñi karuig melabeløbe maisrøn køtashib kalø martrab larab amøñimø misaamera ker— cha.

¹² Inchen Josébe trenchibig køn:

—Kah cha, ñimbe i pirau kwayanrrab mubørab mas may kegørramdiig køtashib trunun ashchaptøwei amrruin køn— cha.

¹³ Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Nam ñi maig chiben pønrrabelø pa trattø y par købelø kuig køn cha, nambe søteeløba kan møskaweindø nusrralø Canaán pirau tsubigwei. Inchen mas unøbe namui møskaimba kørømisren, kane yandø pinig mugaagøn— cha.

¹⁴ Inchen Josébe katøle trenchibig køn:

—Na maig taig ñimbe maisrøn køtashchab nilø ka larønrraptørre amrrun cha. ¹⁵ Incha isa kømø, ñimui wamindig cierto kuitashchab Faraónwei merrab, [katø! nabe øyeeg maramønrrun cha, trendamønrrun chibig køn, ñimui wendø nuneg-unan yumay pera amrru-muingatiibe ñimbe yugurrimbe webamrraamøn cha.

¹⁶ Ñim møigwan køben øray chibig køn, tru ñimui wendø nunewan pera attra. Inchen katøganelane

keera purrønnilø purrønrrain cha, trumaybe asamdiig kønrrun cha ñim sølwan waminchibelø kuin kui.

Inchen ka isatø indin kuisruandøbe, ñimbe mais-røngøtashchab ka larønrraptørre amrruar køn cha, nabe Faraónwei munchiyu trendamønrrun— cha. ¹⁷ Incha tru nøm pa trattørelane Josébe pøn kwalø m ørøba keerig purrønrrai marøbig køn.

¹⁸ Inchen pøn kwalø m puraibene, trenchibig køn:

—Nabe Tiuswane larrø køriibala pasrabig kur cha.

Øyamay maray chibig køn, ñim øsig webamrrappe:

¹⁹ Ñim isa kømø, chigøben kalø marøb pønrrømø misaamera kuabe, møikkøben ñimui kan nunewan keera awannig kørømisra wanrrain cha. Inchen kaneløbe ñim ñimui yau misaameran parø purørmønrrab mami-mera srua ambay cha. ²⁰ Incha ñimui wendø nuneg-unan pera amrrunrrigay cha. Trumaybe isa kømø ñimbe sølwan waminchibelø kui asha, ñimbe kwamig kømønrrun— cha.

Inchen nømbe treegwan martrab kørømisrøbelø køn.

²¹ Inchen kangurri kangurri trenchibelø køn:

—Isa kømø, nambe namui nuneweimburab larrø trømbøig kalø marig køn cha. Pøs øyeekkatiibe marmørrunrrigay chib nø namun truba truba trenchib megaben, nambe trendaigwane ni mørøkkuinguen kømuin pønrraig købig køn cha, yeeg lastima isui indi ashatøgucha. Truburø mømbe øyeeg isuin pønrramig namuimbala itøarrin pønrrer— cha.

²² Inchen Rubénbe trenchibig køn:

—Unane chi kaig marmøtay chiben, ñimwei nan mørmuig køn cha. Møimbeguende namune nui animbe ulø payinab pønrramig kønrrab køn— cha.

²³ Inchen Josébe nø wamindi wamwan nui nunelan katøburø lliska waminchabig katøgan pera pasrabig køn. Inchagurri nuneløbe nøm chi chib pønrrailane Josébe mørøb pasraitamappe isumeelø køn.

²⁴ Inchen Josébe nømuim pulugurri tarømisra ya, truba kishababe, trugurri katøle nømuimay arrua, nømbe wamincha, Simeónwane nøørø mara, nøm ashib pønrramne lusingarubig køn.

²⁵ Incha trugurrimbe Josébe nømui kustalmerayu tirigu netsøganingarua, katøle tru nømui tiriguburø pagarai anmerane kanun, kanun tru nømui tirigu kustalyu pusringarub, katø mayuwei ishin tamara traningarub inchibig køn. Inchen treeg marig køn.

²⁶ Inchen nømbe nømui tirigumeran burumerayu niisra tuyugurri ambubelø køn.

²⁷ Incha nømbe tru kørømisra kiamsrø puabe, møikkøsrøn nui burrun tirigu manrrab kustalwan pichene, mømbe nui anbe kustalrrigu ka wai ashipt-inchibig køn. ²⁸ Inchen nøbe nui nunelan trenchibig køn:

—Nai anwane nane katøle pusrin kømøh cha. Yu nai kustalyu ka purran— cha.

Inchen nømbe larrø kørø kwarilø, nømui manrøbe ke webørørab lata inchen, kangurri, kangurri trendiyabelø køn:

—¿Namun øyeeg nebuinab pønrramig kønrrai kabe Tius treeg mara chinderah?— cha.

²⁹ Inchen nømbe Canaán pirausrø møskai Jacob waisrø chab puabe, nømun kerrigu chi purayaigwan eshkab trenchibelø køn:

³⁰ —Tru pirausrø karub wab møøbe namune purø tsag wamincha, nui pirøwan maig kətashib namune larab amrruig treeg kemesrøtan cha. ³¹ Inchen: “Nambe chigøben kalø marøb pønrrømø misaamera, managuen maig kətashib larab amøñimeelø ker cha, nambe trender cha. ³² Incha katø nambe nune trenchibelø ker cha: “Nambe pa tratrø y pa nunelø, katø søteeløba kan møskaweindø nusrkalø, kane yandø pinig mugaaben, srabeibe ñiba Canaánsrø kørrømisra” cha.

³³ Inchene tru pirausrø karub wab møøbe namune trenchitan cha: “Nabe ñimune øyamay marigu asamønrrun cha, ñim chigøben kalø marøb pønrrømø misaamera kuitashchab ashchab, møigwan køben, ñimui nunewan yu naba kørrømaray cha, kaneløbe nømui yuelan parø purammønrrai tirigu niisra amrrai.

³⁴ Inchendø katø amrruppe, wendø nunewan pera amrrunrigay chitan cha. Trumaybe ñim isa kømø chigøben kalø marøb pønrrømø misaamera, ka maig kətashchab ashchab ka larønrraptø amrrumuin kui asamønrrun cha. Trugurrimbe ñui katøgan nunewan elachen, ñimbe i pirau mu chi taimiig yanøb, penab amønamiig kønrrun” chitan— cha.

³⁵ Inchen tru Joséwei nunelø tru kustalmeran kwarøb mendøbene, nømui kustalmørig kan talegu-unøzhigu nømui tru tiriguburø pagarai anbe ka purraptinchen, nøm lata, nui møskai lata tru an pusri talegu-unøzhigwan kura ashabe, purø kørig isubelø køn.

³⁶ Inchene møskai Jacobpe nømune trenchibig køn: —Ñimbe nane yandø chi nusrkaløgaig kørrømarøb amrrutan cha. Josébe yandø pinig mugaaben, Simeón-gucha mugaaben, møimbe Benjaminwan pera amrrab indan cha. Iibe kerriguba naimbalatø pureb attan— cha.

³⁷ Inchen Rubénbe møskawan trenchibig køn: —Benjaminwane na ashchur cha. Na Benjaminwan ñuimay katøle pera pumubene, nai pagatø nusrkalan kwetchig— cha.

³⁸ Inchene Jacobpe trenchibig køn: —Nai nusrkaimbe ñimba inrraamøn cha. José nuneebe yandø kwaig mugaaben, møimbe nøtøwein kørrømisra megan cha. Mayu chigøben kaig nebubene, chi martrague cha, trube, ñimgurrindø kønrrun cha, køllig waacha isubigutø kuabene.—

Benjamínwan Pera Joséwei Nuneløbe Egiptomay Katø Ambub

43 Inchen tru piraube parøbe masken trømbøig misrøb arruben, ² tru Egiptogurri srua amrruin tirigube yandø chab patsøbene, møskaimbe trenchibig køn:

—Egiptomay katøle amba, namuyasig tirigu nubah penønrrigay— cha.

³ Inchene Judábe trenchibig køn:

—Tru møøbe namune [katø! ke kandø cha pasrig kuig køn cha: “Tru ñimui wendø nunewan ñim pera amrrumuigatiibe trube, nan kuimbe kenamismør-runrigay” cha. ⁴ Ñí namui nunewan ka pera ambasheneh, trube, nambe ñuyasig mamig penønrrab kørraambamønrrun cha. ⁵ Inchen ñi namun nun pera ambashmubene, trube, nambe ambamiig kømønrrun cha. Kaguende tru møøbe namune trendaig kuig køn cha: “Ñimui nunewan ñim pera amrrumuigatiibe trube, kenamismør-runrigay”— cha.

⁶ Inchene Israelbe trenchibig køn:

—Ñimgui nane purø trømbøig kalø mariitan cha. ¿Tru mōwane katøgan nuneg tōgaguer chabe, chinchabrre eshkainguaasamørra?— cha.

⁷ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Kaguende tru møøbe namuimburappa, namui yaelaimburappa ke chine tab, tab payibig køn cha. Inchabe trenchibig køn cha: “¿Ñimui møskaimbe ka øsig wabig køh? cha ¿Ñimbe katøgan nuneg tōgagøueh?” cha. Pøs nambe, nø mancha payiilan ka lötamiitøwein kuig køn cha. “Ñimui nunewan pera amrrunrigay” chinrraitamappe, ¿kan nambe mu isua pønrraig køtah?— cha.

⁸ Inchene Judábe møskai Israelwane trenchibig køn:

—Matsinane na asamønrrun cha. Matsinane naba ka ingaru cha, nambe yandø ambamønrrun cha, ñi lata, nam lata, namui ureemera lata kwamønrrappe. ⁹ Chi kømønrrai nune na asamønrrun cha. Na yumay nun katøle pera arrumuinabene, trube, nagurrindø kønrrun cha, na chu uraskatig nai øsig tsuigu. ¹⁰ Inchawei namun øya srarøbashmuig kuinguen, katøguen amba pubsruiinrrun— cha.

¹¹ Inchen møskai Israelbe trenchibig køn:

—Pøs mumay katøgan peemay maramdiig chigaaguig købene, trube øyamay ka maray cha: Ñimui kustalmerayu tru mōwei ketamelø i pirau chigøben tabig misriilan srua ambay cha, kan lamø bálamo køben, lamø miel køben, mayzhig irrabelø køben, mirra køben, nueces køben, almendras købengue. ¹² Angucha srua ambuppe, maya srua ambig kømnetø katø treetøweih srua ambay cha. Ñimui tirigu kustalyu tru anmeran katøle pusrig købigwane tranrrab katøle srua ambay cha. Inchippa pella treenchib kuin købgun cha. ¹³ Incha ñimui wendø nunewan pera, tru Egipto pirau nø karub wabigweimay katø ambay chibig køn. ¹⁴ Maramburab Marøb Tiusbe tru mōg ñimun lastima tōgagønrrai martrain cha. Inchen ñimui katøgan nunewan lelachen, Benjamín-gucha katø ñimba attrain cha. Inchen nan nai nusrkalan trubisamiig nebubene, chinchibig kui [ka treeg nebunrraita!— cha.

¹⁵ Inchen nømbe tru ketamelanba, katø angucha maya srua ambig kømnetø katø treetøweih srua, Benjamínwan pera, Egiptosrømay kørraamba, Joséwei merrab pubelø køn. ¹⁶ Inchen Josébe Benjamín nømbe arrin kui ashabe, tru nui yau ashibigwane trenchibig køn:

—I mǒguelan nai yamay pera ya, kan waara kweecha tamaray cha, kaguen i mǒgueløbe kwaløm tǒbǒtaabe naba manrrab køn— cha.

¹⁷ Inchen tru mǒøbe José maig taigwan mara, Joséwei yamay nǒmune pera ibig køn. ¹⁸ Inchen nǒmbe Joséwei yausrǒmay pera ambi mǒrabe, kǒrrǒ kǒriimata trenchibelø køn:

—Marig merrabwan namui kustalmerayu tru anwan katøle pusrikkurri namune pera ambiinrrun cha. Mǒimbe namune merrarrawa, chigøben maramba, namune øyeeg, øyeeg mara pǒnrran tamba, katø namune nǒmui karua srua kuilø kønrrai maramba in-chautan cha, namui burrueranbañau.—

¹⁹ Incha yandø kebambi yaskabu puabe, tru Joséwei yawan ashibigwan nǒmbe waminchab kemallabe, ²⁰ trenchibelø køn:

—Tiusmanda, namui karubig, nambe tru srǒtø kǒrrǒruppe tirigu penǒnrraptø kǒrrǒruig køn cha. ²¹ In-diibe tru nam werrua amrrua, tru yem kǒrrǒmisram-srø puabe, namui kustalmeran kura ashene, mǒimbe tru tirigu kustalmerayube mǒilaindøgucha namui anmerabe kerriguba ka purraptindin køn cha, maya un-aasiibe, treekke. Mǒimbe nambe tru anwan tranrrab katøle srua amrruer cha. ²² Incha tirigu penamig anbe katø srøig sruamrruer cha. Inchendø nambe tru srǒsrø srua amrrui anwane kustalmerayu mu kebusri mǒrmer— cha.

²³ Inchen tru Josewei yau chi købigwan nǒ ashibiibe trenchiptinchibig køn:

—Chi isumǒtay cha. Chi kǒrig isumǒtay cha. Ñimui Tius, katø ñimui mǒskawei Tius nǒbe ñimui kustalmerayu tru anwan pusriinrrun cha. Nabe ñim pagarai anwane utig kuig køn— cha. Incha tru Joséwei yau chitø tǒgaguilan ashibiibe Simeónwan wesrawa, nǒm purraisrǒmay pera arrua, ²⁴ trugurrimbe José waisrǒmay pera ya, nǒmui srǒmmeran kwalamig pi tranøb, burrueran mannamig pǒnsrøb inchibig køn.

²⁵ Inchen nǒmbe ketamelan tamara, José israyu pum-negatig muniirabelø køn, kaguen mamiibe truyu kønrrabig kui nǒmbe wammøra purrøwa.

²⁶ Inchen yandø José yau pubene, nǒmbe tru ketamelø srua amrruulan keta, nǒmbe Joséwei merrab pi-rausrǒngatig maløwan trarrøb utsøbasrøbelø køn.

²⁷ Inchen Josébe payibig køn:

—¿Maig meløgue? cha, ¿Tru ñim wamindig ñimui mǒskai kølli misaazhikkan katøgucha ka øsig wabig kuitarru?— cha.

²⁸ Inchene nǒmbe trenchibelø køn:

—Tru namui mǒskai, ñi maig chiben martrabiibe, chigucha kømø, tab ka wan cha. Ka øsig wabig køn— chabe, nune tab indig kønrrai utsøbasrøbelø køn.

²⁹ Inchen Josébe nuin pǒtøgatan ashabe, tru kan mǒskaindø, kan usrindø kuikkurri nuimbe trag nuneg Benjamín pasrai ashabe, trenchibig køn:

—¿I tru ñimui wendø nuneg kuitarru cha, tru ñim nan wamindig?—

Inchabe trenchibig køn:

—Tius maya nuguen ñun tab indig kønrrain cha, nai nusrkai.—

³⁰ Inchen nui nunewan ashene, kishig købiibe yandø pasramgaig køben, Josébe mallatø webya, nui kwartuyu kebya, kisamburab kishibig køn.

³¹ Incha yandø awentawa, nui maløwan kwalla, we-barruabe, trenchibig køn:

—Mamiimera nǒm manrrai pǒnsray— cha.

³² Inchen José mab wamisramibe nǒøø køben, katø nunelane nǒøø tamara purrønana, egipciosmera tru Joséba mabelane katø nǒøø mab purramig tamarø-belø køn, kaguende egipciosmerabe nǒm kørewa tǒ-gaguigube hebreosmerababe trubalatø purramisra mamig kømíig kua, kaguen nǒmuimbe treebe larrø trǒmbøig købig køben. ³³ Inchen Joséwei nuneløbe nui merrab purrabelø køn, José maig purramisingaruben, treekke. Kerrigu mayurmerrig, trugurrimbe tru wendauig treetø, treetø nǒm maya yanailø køben, trumay treeg purrønøbig køn. Inchen nǒmbe truba kwaariilø purrabelø køn, nǒmbe [katø! kangurri, kangurri asiyab. ³⁴ Incha Josébe tru nui mishatsigu chi mamiimera pǒnsraigwan tru mamiimeran nǒmun pirishibig køn. Inchen Benjamínweyasiibe trattreelaimburabigwan nuyasiitø pasrøbig køn, kanelan lataitøguen kømø. Incha nǒmbe Joséba kanbalatø mab, muchib truba truba kasraabelø køn.

Josewei Copa

44 Incha mas yanayu Josébe nui yawan ashibigwan trencha karubig køn:

—Tru mǒguelai kustalmerayu maya kemnegatig tirigun netsøganay cha. Incha nǒmui pagarai anmeran tirigu kustalmerayu trumørig pusrrig cha. ² Incha tru wendø nunewei tirigu kustal trigube nai copa andøga marigwan wayrrig cha tru tiriguburø nǒ an pagaraigwanba kanbalatø.—

Inchen tru yau ashib wabiibe José maig karuigwan marøbig køn.

³ Inchen yandø ke chab tǒr-rrabendø tru mǒguelane Josebe ambasingarubig køn, nǒmui burrueranba.

⁴ Inchen tru mǒgueløbe tru ciudayugurrimbe ke tre yab ammø, srø køben, Josébe nui yau ashib wab mǒwane trenchiptinchibig køn:

—Tru mǒguelan wetøgønrab mǒi mǒi malla inrrø cha. Incha wetøgabe, trenchinrrig cha: “Namgurrimbe yeeg tab inchen, ñimbe chindimbarre kaig mara amgue? cha. ¿Andøga marin copan chindimbarre nila srua amgue? cha. ⁵ Nan karub pera pasrabig truyu muchib, chi purainrrabigwan truyu nebua ashib indin copan. Ñimgui purø kalø marin køn”— cha.

⁶ Inchen tru yau ashib wab mǒøbe wetøgabe, José maig taigwan treetøweih chibig køn. ⁷ Inchene nǒmbe trencha lǒtabelø køn:

—¿Tru namun ashib karubiibe namune chindimbarre øyeeg chinetø tah? cha. [Kan! nambe managuen treekkøliibe mara kømer cha. ⁸ Yamba nambe Canaán pirausrǒngurringuen tru namui tirigu kustalmerayu an wetørrailanguen katøle tranrrab srua amrruig køn

cha. Ñui karubigwei yaugurrimbe mas mandø incha tru oro køben, an køben, nila srua amrrunrraitamah? cha. ⁹Inchen nam ñui karuig melabelainug møigweinug køben, tru copan wetørrainabiibe, truike kwamig kønrrain cha. Inchen namguen ñui karuindiig melabelø kønrrab kørrømisramønrrun— chibelø køn.

¹⁰Inchen tru yau chiwan køben nø ashib wabiibe trenchibig køn:

—Ñim maig taig treeg kønrrain cha. Tru copan wetørrainabiitøh na karub tøgagømig megarrrab kørrømisrtrun cha. Inchen ñim kaneløbe chi kalø mara pønrran tamiibe chigar kørrømisrtrun— cha.

¹¹Inchen nømbe mallazhiitø niisraigwan chab pinøsrua, møitøgucha kustalmeran pirau pønsra tsusaigwan pichibelø køn. ¹²Inchen tru ya ashibiibe tru mayur nunewei kustalyugurri lab pølbasa, tru srabe nuneg Benjamínweisrøngatig lam mendøbene, møimbe tru copane truigwein kustalyuh wetørraptinchibig køn.

¹³Inchen nuneløbe nømui kewa pønrraigwan larrø isuin pønrrai ashchai kenamartrab kølsrøptinchibelø køn. Incha nøm møitøgucha nømui burruumeran katø niisra, ciudasrømay katøle chab llirabelø køn.

¹⁴Inchen Judábe nui nuneløba Joséwei yausrø pubig køn, nøbe yau srø wamnetø. Inchen nømbe nui merrab maløwan pirausrø kebatamnegatig utsøbasrøbelø køn.

¹⁵Inchene Josébe trenchibig køn:

—¿Ñimbe øyeebe mumay marøb pønrrøngue? cha. Kan møg chi chippe treegwan kønrrai inchibig na lataibe ñim chi kalø martrab indigwan kabe wetøbeñmønrraitamagueh— cha.

¹⁶Inchene Judábe trenchibig køn:

—Namui karubigwan, ñune ni chitamguen kømøtan cha. Mumaygucha kan treeg marmuig køn chib pønrramibe kaatan cha. Nam ñui karuig melabelainug trømbøig kalø marigwan Tiusbe kenamaran cha. Møimbe nambe namui karubigwei karuindiig melabelø misramønrrun cha, katø tru copan wetørrainabig chigucha.—

¹⁷Inchene Josébe trenchibig køn:

—Kan nabe treebe mana marøb pasramø cha. Tru copan nuinug wetørrainabiitøh nai karuindiig megarrrab kørrømisrtrun cha. Ñimbe chi isumø, ñimui møskaweisrømay ka ambay— chibig køn.

Judá Benjamínwan Purøwaminchib

¹⁸Inchen Judábe Joséweimay kemallabe, trenchibig køn:

—Nai karubig, nan namumørrunrig cha. Ñundø na kan chigøsrøn chinrrab, nan tiusmanda utø ketøbsrumuguh cha, kaguende ñibe Faraón køb lataitøwei chi maramigwane martrain karubig køn cha. ¹⁹Ñi namui karubiibe namune øyeeb chib payig købig køn cha: “¿Ñimbe katøgucha møskawan ka wannar køgueh, kabe katøgan nuneg kui tøgar køgueh?” chib.

²⁰Inchen nambe ñi namui karubigwane øyeeb cha løtab pønrraig kuig køn cha: “Nambe namui møskai kølli misazhiiba, kan matsinø nuneg-unøba tøgar ker

cha, truike namui møskai kølli misag køben kal-lawai. Inchagurri tru i srabeigwane møskaimbe purø undaguig køn” cha; kaguendø kan usraindø nusrkain kuikkurri kan nunebe yandø kwain kaaben, nøtø kørrømisra pasran cha.

²¹Inchene ñi maig chiben nam treeg pønrrabelane ñibe trendaig kømøh cha: “Na ashchab tru wendø nunewane pera amrrunrrigay” cha. ²²Inchen nambe namui karubigwan yamba trendaig køppeh cha:

“Matsinøbe møskawane chinha elatchaamøn cha, kaguende nø elachene, møskaimbe kwanrrun” cha.

²³Inchene nam ñui karuig melabelane ñibe trendaig køn cha: “Ñimui wendø nuneg ñimba arrumuingatiibe, trube, kenamismørrunrigay” cha.

²⁴Incha nambe namui møskai tru ñi maig chiben marøbigwei yausrø puabe, ñi namui karubig ñi maig taigwan nambe kerrigu eshkabelø ker cha.

²⁵Inchene namui møskaimbe namune trenchibig køn: “Katøle amba, namuyasig tirigu nubah penønrrigay” cha. ²⁶Inchen nambe namui møskawane trendaig køn cha: “Namui wendø nuneg arrumuingatiibe nambe chinha ambamgaig køn cha. Namun nø linchimubene, tru karubigwane asamig kaagøn” cha.

²⁷Inchen nai møskai ñui karuig megabiibe trendaig køn cha: “Ñimbe ashibelø køn cha, nai sraimbe pagatø nai nusrkalø tøga misrigwan. ²⁸Indig kane nainukkurri ya yandø pinøben, katøbe managuen ashmur cha. Namig ushamera pitis marig kuitamab isur tan cha.

²⁹Katø iigwangucha pera amben, katø chigøben køptinchene, na køllig waachawan isubiitøgatø kwamig kønrrai marøbeløbe ñim kønrrabguen” cha, nane trendaig køn cha.

³⁰Nai møskaimbe matsinø-unøbabe purø trag pønrrabelø kuig køppe, nambe katøle amben, matsinø-unø namba arrumubene, ³¹namui møskaimbe nun ashmuppe, kwanrrun cha. Inchen nam kømønrrun cha, namui møskai kølli misagwan isubiitøgatø kwamig kønrrai marøbeløbe. ³²Incha na ñui karuig megabiibe matsinan na purøbasramisrøb na ashchab misrig køn cha, nai møskawei merrab. Incha nabe nai møskawane trendaig køn cha: “Na katøle ñuimay pera arrumuinabene, trube, nagurrindø kønrrun cha, na chu uraskatig nai øsig tsuigu” cha.

³³Inchawei tiusmanda, nabe ñun treeg marøbsrumu chinrrab cha, matsinaimburo na purøbasramisrtrur cha, na ñui karuindiig megarrrab, matsinø-unøbe nui nuneløba katø inrrai. ³⁴¿Nabe mandø yamø cha, matsinø-unø naba arrumubene? Trube, nane nai møskawane larrø lastimazhig isui indi ashig kømøtan— chibig køn.

José Nui Nunelan Nø Muguigwan Eshkab

45 Inchen Josébe nuim pøtøgatan pønrrabelai merrab yandø mas awentanrrab kaima, mur wamabig køn:

—[Mayeelanba yu nai merrabgurri webambin-garuy!— chib. José nui nunelan nøbe ñimui nuneg kur cha eshkabene, nuim pulube ni mugucha mugaaguig

køn. ²Incha nøbe trasha, trasha kishen, egipciosmerabe wammøren, katø Faraónwei yau misaameragucha wammøren inchibelø køn.

³Incha Josébe nui nunelane trenchiptinchibig køn:

—Nabe José kur cha. ¿Nai møskaingan tab ka wabig kuitarru?— cha.

Inchen nuneløbe larrø kørø kwaara, ni chigucha lötønrab kaimaptinchibelø køn, nømbe nui merrab ni mumayguen kømulo pønrrøwa.

⁴Inchen Josébe:

—Naimay kemalay— chiben, nømbe kemallen, nøbe trenchiptinchibig køn:

—Nabe tru ñimui nuneg José kur cha, tru ñim nan Egiptosromay yana ørig købig. ⁵Inchendø ñimbe chi kullaarab isui inchimøtay cha. Ñim nan yusrømay yanig købigwan karrengucha øyeg marøbraitamab isumøtay cha. Nane Tius ørig køn cha, manawei nanmerrig inrrai, misaameran kwamø ka øsig puramrrai martrab. ⁶Kaguende pirau pa pilaguen parø arrub pasrøben, katøgucha trattrø pila palan cha, tru pilamerawane ellmartrab aramelø kønrrab kømøwei, ellmarig tulisamig kønrrab kømøwein kønrrabig køn cha. ⁷Incha Tiusbe manawei nanmerrig ørig købig køn cha, ñim pirau ka øsig warøwa, larrø tab webamba pønramig puben, trumay misamera larrøbichibig larrøbichib kønrrai.

⁸Inchawei nane yusrømay ørøppe, Tius nø ørig køn cha, ñim kømøtø. Tru Faraónwan chi maramigu na isum purugubig kønrraimba, nui yau kerriguwan na ashib tøga wanrraimba, katø kerrigu Egipto pirau na karub wamig kønrraimba nø pasrig køn cha. ⁹Inchawei ñimbe mallatø incha, nai møskawei yamay amba, trenchinrrigay cha: “Ñui nusrkai Josébe øyah tan cha: ‘Tiusbe nane Egipto pirau kerriguba na karub wanrrai wandan’ cha. Incha ‘nan ashchab ‘pebatø’ amø tan chinrrigay cha. ¹⁰Ñibe nai puluwandø Gosén pirau tsunrrig tan cha, ñui nusrkaløba, ñui awelu ureemeraba, katø ñui ubishamera køben, cabrasmera køben, ñui waaramera køben, katø ñui chigurrimbunø tøgaguiløbañau. ¹¹Nabe ñun truyu ashib tøgagørrumøn cha, kaguen katøgucha trattrø pila ørøba tru parøbe arrubig attrab køn cha. Trengømuisruandøbe ñiba, ñui ureemeraba, ñui kerrigu chi tøgaguiløbañau larrø lastimailø misra kørømisrtrabguen’ cha.

¹²Inchagucha ñim lata, nai nuneg Benjamin lata, ñimashib asha pønrran’ cha, waminchippe na waminchib pasrai. ¹³Nai papáwan eshkanrrigay cha Egipto pirau kerriguwan ashib na karub waigube chigurrimbunø køn cha katø ñim kerrigu chi asiilanba. Ñimbe mallatø amba!, yusrømay nai papáwan pera amrrunrrigay— chibig køn.

¹⁴Incha Josébe nui nuneg Benjamínwan ira pasramisra, kishen, katø Benjamíngucha treetøwei nuneg Joséwan ira pasramisra, kishibig køn. ¹⁵Incha Josébe nunelan muchawa, truba truba kishib irabig køn. Inchen nunelane wamindamig wam larraibig køn.

¹⁶Inchen Faraón nø waig yusrømbe wam pubig køn: “Josewei nunelø chab puin køn” tan chib. Inchen

Faraónba tru nui maramigwan marøb purrabelø nørreeløbabe kasraarabelø køn. ¹⁷Incha Faraónbe Joséwane trenchibig køn:

—Ñui nunelan Canaán pirausrømay nømui ushamerayu niisra amrrai karu cha. ¹⁸Incha ñui møskawanba ñui yau misaameranba naimay pera amrrunrrai. Nabe yu Egipto purø tab pirøwan tranamønrrun cha. Inchen nømbe i pirau purø tab mamiimera misriilan manrrun cha.

¹⁹Katø ñibe nømune treeg karunrrig cha: “Yu Egipto pirau carretillas nørreelø weytøga sruilan srua ambingaru cha, nømui sralan køben, ureemeran køben ñui møskawan køben pera amrrumig. ²⁰Incha nømui chi tøgaguilan lelacha, amrrumig chi isumønrray cha, kaguende yu Egipto pirau purø tabiibe nømuin kønrrun”— cha.

²¹Inchen Israelwei nusrkaløbe treeg marøbelø køn. Pøs Faraón maig karuben Josébe carretillas nørreelø weytøga sruilan pønrrøb, mayuwei ishiimera tranøb inchibig køn. ²²Incha nømun kanun, kanun kemelø srøizhig kan, kan keta trana, Benjamínwane tsantsøn anmera trescientosba, katø yunømarøb kemelø tratrøgatøba keta tranøbig køn. ²³Incha nui møskaweyasiibe iilan trana ørøbig køn: Egipto pirau purø tabelø tøgaguilan pa trattrø burrusmerayu niisra øriiløba, katø pa trattrø cargaburrumerayu tirigu niisra øriiløba, katø pirrimera køben, mamiimera køben niisra ørøbig køn, møskai maywan mab arrumig. ²⁴Incha yandø amrrai ørøbig køn. Incha yandø webamba ambene, Josébe trenchibig køn:

—Mayube chinetø, chinetø tiyab, kwayab amrrab kømø— cha.

²⁵Inchen nømbe Egipto piraugurri nebambub amba, Canaán pirausrø pubelø køn, nømui møskai Jacob waisrø. ²⁶Incha trusrø puabe, trenchiptinchibelø køn:

—Josébe ka øsig wan cha. Egipto pirau muba kuimburbab nø karub ashib wabig kuin kømøh— cha.

Inchen Jacobwei manrrøbe pasram kwarøptinchibig køn, kaguen nøbe køremuig kua. ²⁷Inchen nømbe José mandø tailan, mandø tailan chishtøh eshkaben, katø nømun pera ambamig carretillas nørreelø weytøga sruilan trana øriilan ashib inchene, nune asrchiibe katøle chish misrøbig køn. ²⁸Incha Israelbe trenchibig køn:

—Nai nusrkai José katøgucha øsig wabig kuin kui yandø tsabø ashar cha. Na kwamøwatø nabe ashchab yamønrrun— chibig køn.

Jacob Nui Ureemeraba Egipto Pirausrø

46 Incha Jacobpe mayeelø nøba warabeløba nui chi tøgaguiløbañau webya, yandø Beersebasrø puabe, truyu Jacobpe ushamera kweecha Isaac nui møskawei Tiuswan tranøbig køn. ²Inchen Tiusbe yem kan piab lataigu Israelwane trenchib waminchibig køn:

—Jacob, Jacob— cha

—Inchene nøbe:

—Yu pasrar— chiben,

³Tiusbe trenchibig køn:

—Nabe Tius kur cha, tru ñui mōskawei. Tius. Egipto pirausrōmay kōrrayamig chi kōrig isumōta cha. Nabe ñune ñigurri purō norrō misag sōtōmera kōnrrai maramōnrrun cha trusrō. ⁴ Nabe ñiba Egiptosrōmay kōrraarua, katō natōwei Egiptogurri werrunrrai maramōnrrun cha. Incha ñi kwabene, Josebe nōashib nui taska ñui kammeran kasrōnrrun— chibig kōn.

⁵ Incha yandō Jacob Beersebagurri webibene, Israelwei nusrrkalōbe nōmui mōskai Jacobwan kōben, nōmui ureemeran kōben, nōmui sralan kōben, tru Faraón amrrunrrai carretillas nōrreelō weytōga sruilō trana øriilōyu amrrab nebamingarubelō kōn. ⁶ Incha katō Canaán pirau tōgamisriilō nōmui ushameran kōben, chine kōbelan kōben, tōga srua ambig kōbig kōn. Øya-may Jacob kerrigu nui yauelōba Egipto pirausrōmay yaig kōn. ⁷ Nui nusrrkalō kōben, nui nimbasmēra kōben, nui awela ureemera kōben, nui awela ureemera mayeelō nuinukkurri amrrub misaamera nōba ambig kōn.

⁸ Tru israelitasmera Egipto pirau kebambubelai munchimerabe iilō kōn, tru Jacob nuinukkurri amrrub misameraba:

Rubén Jacobwei mayur nusrrkai.

⁹ Katō trugurri Rubenwei nusrrkalōbe iilō kōn: Hanoc kōben, Falu kōben, Hezrón kōben, Carmí kōbengue.

¹⁰ Inchen Simeónwei nusrrkalōbe Jemuel kōben, Jamin kōben, Ohad kōben, Jaquin kōben, Zohar kōben, katō kan Canaánsrō ishūwei nusrrkai Saúl kōbengue.

¹¹ Inchen Leviwei nusrrkalōbe iilō kōn: Gersón kōben, Coat kōben, Merari kōbengue.

¹² Inchen Judáwei nusrrkalōbe iilō kōn: Er kōben, Onán kōben, Sela kōben, Fares kōben, Zera kōbengue. (Inchendō Erbaba Onánbabe Canaán pirausrōndō kwaig kōbig kōn). Inchen Fareswei nusrrkalōbe Ezrón-ba Hamulba kuig kōn.

¹³ Inchen Isacarwei nusrrkalōbe iilō kuig kōn: Tola kōben Fúva kōben Job kōben, Simrón kōbengue.

¹⁴ Inchen Zabulónwei nusrrkalōbe iilō kōn: Sered kōben, Elón kōben, Jahleel kōbengue.

¹⁵ Truilō kuig kōn tru Padan-aramsrō warab uras Lea Jacobwei tōgagui nusrrkalō, katō tru Dina nui nimbasmēra. Inchawei truyugurri amrrub misaamera mōguelan kōben, ishumburmeran kōben munchene kerrigube treinta y tres kuig kōn.

¹⁶ Inchen Gadwei nusrrkalōbe iilō kōn: Zifión kōben, Hagui kōben, Ezbón kōben, Suni kōben, Eri kōben, Arodi kōben, Areli kōbengue.

¹⁷ Inchen Aserwei nusrrkalōbe iilō kōn: Imna kōben, Isva kōben, Isvi kōben, Beria kōben, katō nōmui nuchag Sera taikkuchague. Inchen tru Beriai nusrrkalōbe iilō kōn: Heber kōben, Malquiel kōbengue.

¹⁸ Iilō kuig kōn tru Zilpa Jacobwei tōgagui nusrrkalō. Tru Zilpabe karuindiig mendig megabig kuig kōn, tru Laban nui nimbasmēra keta trani ishug. Tru Zilpauinukkurri amrrub ureemerabe kerrigube diecisís kuig kōn.

¹⁹ Inchen Jacobwei srai Raquelwei nusrrkalōbe iilō kōn: Joséba, Benjamínba.

²⁰ Inchen Joséwei nusrrkalō Azenatba tōgagui ureemerabe iilō kōn: Manasésba, Efrainba Egipto pirau kal-lawar. Tru Azenatbe Onsrō sacerdotē Potiferai nimbasmēra kuig kōn.

²¹ Inchen Benjamínwei nusrrkalōbe iilō kōn: Bela kōben, Bequer kōben, Asbel kōben, Gera kōben, Naamán kōben, Ehi kōben, Ros kōben, Mupim kōben, Hupim kōben, Ard kōbengue.

²² Iilō kōn tru Jacobweimba Raquelweinukkurrimba amrrub ureemera kerrigube catorcegue.

²³ Inchen Danwei nusrrkaimbe Husin taig kōn.

²⁴ Inchen Neftaliwei nusrrkalōbe iilō kōn: Jahzeel kōben, Guni kōben, Jezer kōben, Silem kōbengue.

²⁵ Iilō kōn tru Bilha Jacobpa tōgagui ureemera. Tru Bilhabe karuindiig mendig megabig kuig kōn, tru Laban nui nimbasmēra Raquelwan keta trani ishug. Inchen tru Bilhainukkurri amrrub ureemerabe kerrigu trattro y par kuig kōn.

²⁶ Inchen mayeelō Jacobpa Egipto pirau nuikkurri amrrub misaamerabe pubelōbe sesenta y seis kuig kōn, nui aniyugurri ureemera nusrrkalai sralan munchimuben. ²⁷ Inchen Joséwei ureemerabe pagatō kuig kōn, Egipto pirau kal-lawar. Inchawei Jacobwei yau misaamerabe Egiptosrōmbe setenta puig kōbig kōn.

²⁸ Incha Jacobpe Judámerrig Joséweisrō merrab punrrai ørøbig kōn, Joséwan eshkaben Gosénsrō nun katōnrrab attrai. Incha Gosén pirausrō chab pubelō kōn. ²⁹ Inchen Josébe nui mōskawan utōnrrab yamig niga lulōb kaullimera sruigwan tamara, Israel nui mōskawan Gosénsrō utōnrrab webibig kōn. Incha mōskawan ashippe, naashiburab ira, pasramisra, truba truba yana kishibig kōn.

³⁰ Inchen Israelbe Joséwane trenchibig kōn:

—Mōimbe ñun na ashib asha, ñi øsig ka wabig kuin kui wetørrawabe, nabe chi isumō, ka kwamōnrrun— cha.

³¹ Incha Josébe nui nunelanba nui mōskawei yau misaameranba trenchibig kōn:

—Na Faraónwan ashchab inrrab inchar cha, nun wammørsrkōnrrab: “Nai nunelōba, nai mōskawei yau misaameraba Canaán pirausrō warabelōbe naba kōrrōmisra warōnrrab amrrun chinrrab”. ³² Pøs nōmbe ubisha ashibelō waara karrøgøbelō treelō kōn chinrrab. Incha nōmui ubishameran kōben, waarameran kōben chigurribunō nōm tōgaguilan kōben srua amrrun” cha.

³³ Inchawei Faraón ñimun wama: “¿Ñimbe chi marøbelō kōgue?” cha payene, ³⁴ ñimbe øya lōtōnrrigay chibig kōn: “Nam ñui karuilōbe matsøreg ureemera kurri mōingatig nam lata, namui kōlli misaamera lata waara karrøgøbelō ker” cha. Trumaybe ñimbe Gosén pirau warōnrrabguen chibig kōn. kaguende egipcimerabe ubisha ashibelane purō trømbøig kui inchibelō kōn cha.

47 Inchen Josébe Faraónwan wammørsrkōnrrab yabe, trenchibig kōn:

—Nai mōskaimba, nai nunelōba Canaán pirausrōn-gurri amrruin kōn cha, nōmui ubishamera kōben, cabrasmera kōben, nōmui waaramera kōben, nōmui chi tōgaguilō kerriguba. Incha yandō Gosén pirausrōn chab puaguen kōn— cha.

²Incha Goséngurri attraptō trattrōgatō nui nunelan lawa wesrua, Faraónwei merrab pera arrubig kōn, 'nai nunelō kōn' cha eshkanrrab.

³Inchen Faraónbe trencha payibig kōn:

—¿Ñimbe chi marōbelō kōgue?— cha.

Inchen nōmbe Faraónwan trenchibelō kōn:

—Nam ñui karuig melabelōbe ubishamera kōben cabrasmera kōben karrōgōbelō treelō ker cha, namui merrabsrō mōskalō lataitōwei.— ⁴Incha katō trenchibelō kōn:

—Nambe i pirau kan maya yanatō warōnrrab amrruer cha, kaguende nam ñui karuig melabelai ubishameraimbe Canaán pirau nam waraisrōmbe chi pu kaagōn cha. Trusrōmbe parōbe ni chindamguchagaig pasran cha. Inchagurri nam ñui karuig melabelan tiusmanda Gosén pirau namun warōbashibsrōmōgue chinrrab inder— cha.

⁵Inchene Faraónbe Joséwan trenchibig kōn:

—Ñui mōskaimba, ñui nunelōba ñiba warōnrrab amrruin kōn cha. ⁶Egipto pirōbe ñi asha maramig ñuin tasku pasran cha. Mas purō tab pirau warōnrrai war chibig kōn, tru Gosén pirau. Egipto pirau truipe purō tab pirō kōn cha. Truyu warōnrrab kōrrōmisrtrain cha. Truilai utu purō tab asha martraptō mōguelō kōbene, truilan nai ushameran nōm ashib tōgagōnrrai nōmun pōnsrō— chibig kōn.

⁷Trugurri Josébe nui mōskai Jacobwangucha pera ya, Faraónwan, 'iibe nai mōskain kōn' cha eshkabig kōn. Inchen Jacobpe Faraónwan 'mayanguen tabig nebuig kōnrrig' chibig kōn.

⁸Inchen Faraónbe Jacobwan trencha payibig kōn:

—¿Mam pila tōgaig kugu?— cha.

⁹Inchen Jacobpe Faraónwan trenchibig kōn:

—Na amburab, iburab lliirab uniibe pilamera ciento treinta kōn cha. Na øsig uniibe menrra yam pilamera kōmōwei, katō murig kuig kōn cha. Tru nai kōlli misaamera nōm lliirab amōnain pilamerababe trugatig nebumum kōtan. —cha.

¹⁰Incha Jacobpe Faraónwan mayanguen tabig nebuig kōnrrig chib, truyugurri unguā cha ibig kōn.

¹¹Inchen Josébe Egipto pirau purō tab pirōmeran tranōbig kōn, truyu warōnrrai, Faraón maig karuig, trekke. Trekkurri nui mōskaimba nui nunelōba Ramesés pirau, pirōmera tōgaguig kōbig kōn. ¹²Incha katō Josébe nui mōskawanba, nui nunelanba, nui mōskawei yau misaameranba nui karuig peraguilanba mamiimera mab kōmig pōnsrōbig kōn, nōmun kanun, kanun maig palōben, trekke.

José Mandō Asha Maramig Kōben Trumay Marōb

¹³Yandō muba pirō kuimburab chigucha mamig chigaaben, trune parōbe chindamdiig kōben, Egipto pirau lata, Canaán pirau lata parō arrubigu yandō mis-

aamerabe kwamitō palabig kōn. ¹⁴Inchen Josébe tru Egipto pirau misaameraba, Canaánsreelōba tirigu penab pagarai anmeran kerrigu tulisha, tru anwane Faraónwei tab yau esegabig kōn. ¹⁵Inchen yandō Egipto pirau lata, Canaán pirau lata chigucha anga patsōben, maya egipciomerabe Joséweimay amrrua trenchibelō kōn:

—Namun ñi mamiimera pōnsrōrra cha. ¿Namgan ñui merrab kwamig kuitarru? cha, namun kerrigu an patsinukkurrindō.

¹⁶Inchen Josébe trenchibig kōn:

—Ñimun an chab patsōbene, ñimui ushameran tranay cha. Nabe tru ushameraba yunōmarōb ñimune tirigu tranamōnrrun cha. ¹⁷Inchen egipciosmerabe nōmui ushameran srua amrrubelō kōn; kaullimera kōben, ubishamera kōben, cabrasmera kōben, burrumera kōben, waramera kōben. Incha tru ushameraba yunōmara, tru pilawan mamiimera tranōbig kōn.

¹⁸Inchen tru pila puraiben, wendō pilayu nōmbe amrruabe, trenchibelō kōn:

—Namune an patsōben, namune ni chinchaguen sōramgaatan cha, kōrrōmisrōtō, an patsōtan cha, ñun eshkaig kōn cha. Yandō namui ushameragucha ñuindō misren, nambe chigōben tranamibe chigar misrer cha, namui pirōmerabah, katō nambe ka pōnrraiteelō pōnrrer cha. ¹⁹Namui pirōmerabañau ¿ñigan nam kwanrrai kōnrraindeh? cha. Ñi namunba, namui pirōmeranba penōrray cha, mamiiba yunōmariilō kōnrrai. Trumaybe nambe namui pirōmerabañau nambe Faraónwei misra karuindeelō melamōnrrun cha. Inchendō yellmera nam mamig kōben, ellguamelō kōben, tranrra cha, nam øsig waramig kōnrraimbe, katō pirōmeragucha lelatsiilō pōnrrōmōnrrai.—

²⁰Inchen Josébe Egipto pirōmeran kerrigu Faraónweyasig penabig kōn, kaguende egipciomerabe tru parō arrubikkurri nōmui pirōmeran yanen. Inchagurri pirōmerabe kerriguba Faraónwei tasku purayaig kōbig kōn. ²¹Incha egipciosmerabe Egipto pirau muba kuimburab nōmbe ka karuindeelō melōnrrab melamisrig kōbig kōn. ²²Inchen pirōmera peniimeelō kōrrōmisrōppe, sacerdotemeraindōh peniimeelō, ka kōrrōmisrig kōn, kaguende nōmbe Faraónweinukkurri mamig traniilō utabelō kuig kua. Inchagurri nōmbe nōmui pirōmeran yanmuig kōbig kōn, nōmbe Faraón pōnsraigwan mabelō kua.

²³Incha Josébe misaameran trenchibig kōn:

—Mōimbe ñimba ñimui pirōmerababe Faraónweyelō kōn cha, nabe nuyasig penig kōn cha. Ñimbe yu yellmera tōgagōn cha, pirōmeran ellmaray chibig kōn.

²⁴Incha yandō ellmarig tulisamig pubene, tru cienyugurri veinte tarōmarōb tulisai gwane Faraónwan tranrrigay cha. Inchen truyugurri kōrrōmisrōbigwane trameray tsuramiba, katō ñimba, ñimui ureemeraba, ñimui yau misaameraba, katō mayeelō ñimba warabelōba mab kōmig kōnrrain— cha.

²⁵Inchen nōmbe trenchibelō kōn:

—Ñibe nam øsig warōnrrai martan cha. Nō yangucha tab indigwan nambe uta tōga pōnrrer cha.

Nambe Faraón karuindø melabelø kømønrrun— chibelø køn.

²⁶ Incha Josebe øyeeg marøb kømig wesrawa pasrig køn, ellmarigu misriilan tru cien cargasyugurri veintebatø wesruigwane Faráonwein kønrrai treeg marig køn, tru mõi kwalømgatig. Inchen Sacerdotesmerai pirømeratøh Faraónwei kørørmisrmuig købig køn.

²⁷ Øyamay israelitasmerabe Egipto pirau warønrrab kørørmisrig kuig køn, Gosén pirau. Incha nømbe truyu pirømera merrarrawa waramisra, nømbe truyube wereg nørø tøgagua, larrø nu misrig køn.

²⁸ Incha Jacobpe Egipto pirau pilamera diecisiete tsuig køn. Inchen Kerrigu Jacob nø øsig tsuin kwalømmerabe pilamera ciento cuarenta y siete kuig køn.

²⁹ Israel øsig tsum kwalømmera yandø patsønrrab køben, nui nusrkai Joséwan wamønrrab ørabe, trenchibig køn:

—Na ñuin kabyu tabig asønaig kuinabene, tiusmanda ñui tasigwan nai srøpsim umbu estsar cha. Treeg marøppe na maig miaigwane trunune martrunrrig cha undaatøga. Incha nan purø nu lastima ashib, martrab kørørmisrigwane martrunrrig chibig køn. Tiusmanda nane Egiptosrømbe sørømrørunrrig chibig køn. ³⁰ Incha na nai møskaløba israb tsumisrene, Egiptogurrimbe srua ya, nømun esegawa wariinuutøwei wairunrrig— chibig køn.

Inchen Josébe trenchibig køn:

—Ñi maig taigwan nabe treeg maramønrrun— cha.

³¹ Inchen Israelbe trenchibig køn:

—‘[Katø! Marmø kømø, maramønrrun’ chirra— cha. Inchen Josébe:

—[Katø! Marmø kømø, maramønrrun— chibig køn.

Inchen Israelbe nui pøtønaig tsig pala utsøbasrøptinchibig køn.

Manaseswanba Efrainwanba Jacob Mayanguen Tabig Kønrrai Tranøb

48 Indig kan maya yanayugøsrøn Joséwane trenchibelø køn:

—Ñui møskaimbe kwanrø tsun— cha.

Inchen Josébe nui møskawan ashchab ippe, nui pagatø nuskalø Manaseswanba, Efrainwanba pera ibig køn.

² Inchen Jacobwane eshkabelø køn:

—Ñui nusrkai José ñun ashchab pun— cha. Inchen nøbe ke kaimatøzhig købendø, truba tranra, camayu kurra, wamisra, ³ Joséwan trenchibig køn:

—Maramburab Marøb Tiusbe Canaán pirau Luz ciudayu kenamisra, nane mayanguen tabigwan trana, ⁴ øyeeg cha kørørmisrig køn cha: “Nabe ñune ureg purø nørø tøgagønrrai marøb, misag sötømera purø nørø kønrrai maramønrrun cha. Incha nabe ñuinukkurri amrrub misaamerane i pirøwan tranen, managatig i pirøbe nømuin kønrrun” taig køn cha.

⁵ Na ñiba tsunrrab arrumøwatø, ñui pagatø nusrkalø yu Egipto pirau kal-lawa ureemera tru Efrainba, Manasesbabe nai ureemera misran cha, Rubénba, Simeónba naielø køb lataitøwei. ⁶ Inchen ñi tru wendau ure-

emera tøgagui nusrkaløbe ñuielø kønrrun cha. Incha nømbe Efrainweimba, Manasesweimba nunelø kuig køppe, truilai munchiyu pirø ketig utønrrun cha

⁷ Nabe Padan Aramgurri katøle arrub megaben, ñui usri Raquelbe kwaig købig køn cha, Efrata ciudayu pumig ke lamøtø paløben. Inchen nabe Efrata may menda sorig køn cha. Truibe tru Belén kuinre.—

⁸ Incha Israelbe Joséwei nusrkalan ashiptinchabe, payibig køn:

—¿Iiløbe mumerø køh?— cha.

⁹ Inchene Josebe trenchibig køn:

—Iiløbe nai nusrkalø køn cha, nan yu Egipto pirau Tius keta traniiilø.—

Inchen Israelbe trenchibig køn:

—Naimay kemalingaru cha, na purø tab indigwan tranrrab— cha.

¹⁰ Israelbe yandø purø kølliizhig kuig kua, yandø nui kabzheeløbe tør pilømuben, tab ashchab kaimabig købig køn. Inchen Josebe nui ureemeran nui møskaweim pulu kemalsrøben, nøbe muchab, irab inchibig køn.

¹¹ Inchabe Israelbe Joséwan trenchibig køn:

—Nabe ñun asamuitamappe isumuig køn cha.

Inchendø Tiusbe nane ñui ureemeranbagen asamig kønrrai martan— cha.

¹² Inchen Josébe uregwan nui møskawei srøb utøyugurri tarømarøppa, kappaløwan pirausrø kebatamnegatig utsøbasrøbig køn

¹³ Incha Josébe nui pa nusrkalan Efrainwane nui kusrmay tasiitøga, Manaseswane nui atsitøga kemøra møskawei pulu pønrsøbig køn. Tru øyamay Efrainbe Israelwei atsimaygatømay pasramisren, Manasesbe kusrmaygatømay pasramisrøbig køn. ¹⁴ Treeg pønrsraindøgucha Israelbe nui kwalmeran ambumay imay yunømarøppa nui kusrmay tasigwane Efrainwei turbala estsarøbig køn, wendø nusrkain kuindøgucha. Nui atsimay tasigwane Manaseswei turbala estsarøbig køn, truibe mayur nusrkain kuindøgucha.

¹⁵ Incha Joséwane i wammeratøga maya nuguen tabiitø, tabiitø nebuig kønrrai øyeeg chib tranøbig køn:

—Nai møskalø Abrahamba, Isaacba nui merrab amø-nai Tius, tru nan kal-lainukkurri møingatig nan chi kømønrrai ashib tøga pasrab, katø na muba yamigwan eshchab pasrab Tius, ¹⁶ tru nan chine kaig pubigugurri wesrub Ángel i pagatø matsøreg-ureemeran maya nuguen tabiitø nebuig kønrrai martrunrrig chib. Incha iiløgurri nai munchiba, nai møskalø Abrahamweimba Isaacweimba munchimerabe pønrra-big pønrrønrrun cha. Nømbe pirau nørø karrab purø nørø larrøbitchai.

¹⁷ Inchen Josebe nui møskaimbe nui kusrmay tasigwan Efrainwei turbala estsari ashabe, tab kømui inchibig køn. Incha møskawei tasigwan Efrainwei turbalagurrimba Manaseswei turbalagurrimba yunø-mara, estsartrai inchibig køn. ¹⁸ Incha Josébe møskawane trenchibig køn:

—Øyan kømøtø cha, iig køn cha, mayurbe iigweimbala ñui kusrmay tasigwan estsar— cha.

¹⁹ Inchen mōskaimbe treeg marmønrrab trenchibig kōn:

—Ashar cha, nai nusrkai, ashar cha. Manaseskucha misag nōrrō larrōbitchabiitōwein kōn cha, katō nōgucha larrō nuitōwein kōnrrabig kua. Inchendō wendō nunebe nō lataikken sōtōmera kōnrrun— cha.

²⁰ Incha tru kwalōm Jacobpe mayanguen tabiitō nebuig kōmigwan ōyah chib tranōbig kōn:

—Israel misaamera mayanguen tabig nebuig kōmigwan nōm tranōppe, ñimui munchiwan wamab tōga pōnrrōnrrun cha: “Efraínwanba, Manaséswanba lataitōwei, Tius ñimun treeg martrain”— chib. Incha Manaséswan wendau pasra, Efraínwan merrab pasrig kōn. ²¹ Incha trugurri Israelbe Joséwan trenchibig kōn:

—Nabe yandō kwanrrainchar cha. Inchendō Tiusbe ñimba pasrōwa, nōbe ñimune ñimui mōskalai pirōmerasrōmay katōle amrrai martrun chibig kōn.

²² Incha nabe ñui nunelan lataguen kōmō, ñibe purab nuig kuikkurri Siquén pirōwan, amorreosmeraba na truba truba nai espadatōgaba, nai arcotōgaba kwayawa tōgaguim pirōwan tranar— cha.

Jacob Nurskaleimburab Wendōsrō Maig Pub Attrabigw An Waminchib

49 Jacobpe nui nusrkalan wama trenchibig kōn:

—Tulaambay cha. Nabe wendō kwalōmmerawansrō ñimun maig purainrrabigwan eshkanrrab inchar cha.

² Kemalay cha, mōrtrab, Jacobwei nusrkalo. Mōray cha, ñimui mōskai Israel wamindigwan.

³ Ñi, Ruben, nai mayur nusrkai, na unōtō misag larrō chishig kua ke srōtō tōgaguig unō, tabig kui asig kōmiguba, katō chi maramig nuig kōmiguba ñimerrig kōn cha.

⁴ Ñibe kan pimera kōramdiig latōgushib amrrubig lataig, mōimbe yandō ñi mayurbe maskucha nuibe kōmōnrrabguen cha. Kaguende nai kamayu nai sraimba trōmbōig mara, ñui trag mōskawei kamawan, kaig kuig lataig mara kōrrōmarig kōn cha.

⁵ Simeónba Levībabe nunelō kōben, nōmui espadamerabe ka kwayab misag kweechib tōgagōmiitō kōn cha.

⁶ Nōm chigōben kaig martrab waminchib kuigu na truyu pasrōnrrab kōmōwei, nōm nōrrō tuliambinug na lynchab kōmōwein kur, nai isubigwan na chishig tōgaguigwan mindisaig kōmōnrrab. Kaguende nōmbe larrō namikkōleelō pōnrrōwa, misagwan kweecha petab, mōrōkkōmubiitō ke kagatō, toromerai chambesrōlmeran para petig kōn.

⁷ Larrō tsag inchib namig kurriiba, nōmui namikkōbigu lastimagaig trōmbōig mariibabe larrō trōmbōig nebuig kōbash cha. Nabe Jacobwei piraugurrimbe ke nuinguindō misrrai mara, Israel pirau ke truōrō amba warōnrrai maramōnrrun.

⁸ Ñi Judábe ñui nunelō chi tamgaig, katō tabig wamindig kōnrrabguen. Ñui ashig kōmui inchibelane ñi kanawa tōgagōnrrun. Inchen ñui trag nunelōguen ñui merrape utsōbasrrun.

⁹ Inchen ñi, nai nusrkai Judábe, kan matsinō leon lataig, nō kemōrigwan chab mabe, kan kōli leon lataig pirau purō mōg ashib tsumisrōptinchibig lataig kōn. ¿Nune mugui kebacha ashchautah?

¹⁰ Judáwane nui karub sraua wain Pōrōtsigwane kerraig kōnrramōn, katō nui karub tōgaguin pōrōtsigwan lata tru nui srōb utōyugurri, tru cierton rey arrumnegatig. Truiwane yu pirau pirō muba kuimnburab maya misaaba nune mōrig kōnrrabig kōn.

¹¹ Judabe nui burru uvas tusryu lichippe, llug lamō burru unōzhigwane purō tab tusr srōlyu licha pasran. Nui kewa kuigwane vinotōga tsarōppe, nui pala itō kewa kuigwane uvas anim piyu tsaran.

¹² Nui kammerabe vino lataguen kōmō, mas yalōbigōzheelō kōn. Inchen nui trugulmerabe pitsō lataguen kōmō, mas pulōzheelō kōn.

¹³ Inchen Zabolōnweinukkurri amrrub misaamerabe mar mendawan warōnrrabelō kōben, truyube barcosmera chi isumgaig pub lliramig kōnrrabig kōn. Inchen nui linderosmerabe Sidonsrōngatig lulrabelō kōn.

¹⁴ Isacarbe kan burru larrō murig lataig kōn, kan muba webya yamga tul— unōyu keerig pigaya tsub lataig.

¹⁵ Tru muba webya yamga tul-unōbe larrō tabig, pirōbe larrō chull asamdō pirō kōb, katō pishindō tab tsumdiig kōb kōben, nōbe karga niga inrrab lligwan kegucha, ka karuindō megabig misrig kōn.

¹⁶ Inchen Danbe nui misaameran maig kōnrrabigwan asha martrabig kōn. Israelwei tru doce nusrkalai misag sōtōmerayu kan mōikkōsrōn lataitōwei.

¹⁷ Danbe kan may menda tsub ul lataig kōn, tsachippe kwetchab tsachib ul may menda tsubig lataig, kaullin chiñimerayu tsacha, itōguana wabigwan wendōmay palasig kebinab kutsingarubig.”

¹⁸ “Jehová, ñi kaiyugurri wesraig kōmigwan muni-irar!”

¹⁹ Gadwane kaig marōb misag sōtōmera amrrua melambub kwayaindōgucha, nōbe wendautō pasraōrōb ya, kwayanrrun.

²⁰ “Aserbe larrō may mamiimera mabig kōnrrun. Incha nōbe reywei mamiimera lataig manrrai pōnsrōnrrun.

²¹ Neftalíbe kan ishug panzhig chi ilōsrkaimíig uñibig lataig kōn, larrō tab pan-ureezheelō peraig.

²² “Inchen Josébe kan larrō may utiguitsin tusr lataig kōn, may utiguichib pi menda pasrab lataig. Tsiurōzheelō nebib ibiibe tru pirōbanrrimerasrō nebib ib lataig.

²³ Nune arcostōga kwayabelōbe, lastimaguengaig flechasmeratōga sōl ōrōb, kwayam laben,

²⁴ nō srua pasrai arcone chigucha kullaaramō srua pasraig kōn, tru Jacobwei maramburab marōb kwalmeragurri. □Mayanguen ungua ungua tru Jacobwei Mugucha Chindamga Tiuswan. Truikkurriin kōn, tru Ubisha Ashibig, tru Israelwei kan peña lataig.

²⁵ □Mayanguen ungua ungua ñui mōskawei Tius ñun purugubigwan! □Mayanguen ungua ungua Maramburab Marōb Tius ñun mayanguen tabig nebuig kōnrrai marōbigwan! □Mayanguen tabig nebuig kōnrrai

Srømbalasarngurri arrubiitōga! [Mayanguen tabig nebuig kōnrrai maryu purø umbusrøngurri arrubiitōga! Pitsø mutsørøb tōgagøb katø usrai patsau tōgagøb indingurri mayanguen tabig nebuig kōnrrai arrubiitōgaba. ²⁶ Nui mōskaimbe tru maya nuguen tabig nebuig kōmigwan ñun tranøppe, nai mōskalø tru maya nuguen tabig nebuig kōmigwan nan trani lataitōguen kōmø tranig kōn; managatig tru pōnrrab tunmerasarngatig. Tru iig mayanguen tabig nebuig kōnrrai traniiløbe, Joséwei turbala kōnrrain kōn, nui nunelai utugurri tru lawa wesruigweinug.

²⁷ Inchen Benjamínbe kan larrø namig lobo lataig kōn, løtsøbe nui kemøra mamigwan ma, maabene unchibelan pirishibig.”

²⁸ Iilø kōn tru Jacobwei doce nusrkaløgurri misag nōrrø sōtø amrrubelø, tru nōmunba, katø nuikkurri amrrub misaameranba wendøsrø nōmun kanun kanun maig pub attrabigwan eshkawa pasrig kuig kōn.

Jacob Kwaig

²⁹ Incha katø Jacobpe øya eshkawa pasrøbig kōn:

—Nabe nai misaameraba tsunrrab yamig yandø luttatø kōtan cha, nai kōlli misaameraimbulu sōrørrunrrig chibig cha, tru heteo Efronwein pirau peña trab pasrabigu, ³⁰ tru Mamre pinrrøguesø Macpela pirau peña trab lalig pasrabigu Canaán pirausrø, Abraham tru Efron hititan peninug nui yau misaameran kwaben, sōrab kōmig nōmui pasrōnrrai. ³¹ Truyube Abrahamwanba, nui srai Saranba sōrab, katø Isaacwanba nui srai Rebecanba sōrab indig kōn. Katø nagucha Lean truyu sōrig kuig kōn. ³² Pøs tru pirøwanba tru peña trab lalig pasrabigwanbabe, Hititasmeran penig kuig kōn.—

³³ Incha Jacob mandø marøb kōmigwan chab waminchabe, katøle kamayu tsumisra, neesrappe, kwaptinchibig kōn. Incha merrabsrø nōmui mōskaløba isrōnrrab t sumisrig kōn.

50 Inchen Josébe nui mōskawei asrwan ira, kishib muchabig kōn. ² Incha Josébe tru mō marøbelø nun purugub pōnrrabelan nui mōskawei asrwan minchib irrōramōnrrai mō marøb tamarøngarubig kōn. Inchen tru mō marøbeløbe treeg marøbelø kōn. ³ Tru treeg tamarøb kōmibe kwalømmēra cuarenta nemisramne kōbig kōn. Inchen egipciosmerabe kwalømmēra setenta nemisramne isub kishibelø kōn.

⁴ Inchen yandø tru isub kism kwalømmēra pat-søben, Josébe Faraon karub wainug purrab misaameran trenchibig kōn:

—Ñim truyu purrabelai merrab ñim nan tab indamdiig kuinabene, tiusmanda Faráonwan trenchirrunrrigay cha: ⁵ “Nai mōskaimbe nō kwamøwatø, øyeegwan marmø kōmø, [katø! nane maramōnrrun tingaruig kōn cha: ‘Canaan pirausrø sōramig nō ashib tamarig pasrabigu, nun trusrø sōramig kōnrrai.’ Inchawei nai mōskawan trusrø sōrōnrrab ibashcha” tan chinrrigay cha, nabe katø ar-mōnrrun— cha.

⁶ Inchene Faraónbe trenchibig kōn:

—Ñui mōskai øyeegwan marmø kōmø, [katø! Martrrunrrig cha treendaigwan ñi treeg martrab misrig kōbene, trube, sōrōnrrab inrrø— cha.

⁷ Inchen Josébe mōskawan sōrōnrrab nebiben, Faraonwan tru nō karub waigu purugub purabelø nōrrø kōlli misaameraba, katø Egipto pirau nōrrø kōlli misaameraba, nune linchibelø kōn. ⁸ Katø Joséwei yau misaamera mayamba, katø nui nunelø kōben, mōskawei yau misaamera kōben, nebambubelø kōn. Gosén piraube nōmui ureemeranbah, ubishameranbah, cabrameranba, waarameranbahtø kōrrōmara. ⁹ Incha nōbabe kaulli sruin karretillamerayu suldaamera kōben, suldaamera kaulli palar kōben tsi-maytø lincha nebambubelø kōn, misag purø nōrrøgue.

¹⁰ Incha Atat taigwei tirigu itsiisrø, tru Jordan pi pulusrø puabe, tsusrømbē mayangucha nu isub kishib treeg marøbelø kōn. Trusrømbē Josébe mōskainzhig yandø muga misren, trattø y pa kwaløm isuin inchib kishibig kōn. ¹¹ Inchen truigwan tru Canaán pirau warab misaamera ashabe, tru Atadwei tirigu chish marin tulyu truba truba isuig kishib kui ashabe, trenchibelø kōn:

—Egipciosmera øyeekkatig kishib kuibe purø nuig kōrren— cha. Inchagurri tru Jordan pi ambøgatø-maysrømbē Abel Mizraim cha wamig kōn. (Trenchippe: “Egipciosmera purø isui inchib puraambinug kōn” chib.)

¹² Inchen Jacobwei nusrkaløbe nōmun maig martrai nō miaigwan treeg marøbelø kōn. ¹³ Nui nusrkaløbe Canaán pirausrømay srua amba, Macpela pirau peñayu trab lalig pasrabigu sōrabelø kōn, tru Efron hititan Abraham pirøwanbañau peninug, nui yau misaameran sōrab tōgagømig, tru Mamre pulusrø.

¹⁴ Yandø mōskawan chab sōrabe, Josébe Egiptomay katø nebarrubig kōn, nui nuneløba, katø maya misaamera sōrōnrrab lincha amrrubeløba.

¹⁵ Inchen Joséwei nuneløbe mōskai kwaig yandø mu-gaabene, trunun isub mendabe, trenchibelø kōn:

—¿Josébe namune katøgucha namig isub srø unin kōnrrab kō chinderah cha, nam nun øyeeg kalø marigwan trunun isua?—

¹⁶ Inchabe José waisrømay trencha karua ørøbelø kōn:

“Ñui mōskaimbe nō kwamøwatø, namune trencha karua pasrig kōn cha: ¹⁷ ‘Ñimbe Joséwan øyeeg chinrrigay cha: Ñui nunelø yeeg kaig marøb, ñun kalø marigwan Tiusmanda ulø paymø pesannarrunrrig cha’ Inchawei mōimbe tiusmanda, nam ñui mōskawei Tius karuigwan marøb melabeløtøwein kuinag kōbene tru trømbøig kalø mariilane pesannarrunrrig” cha. Inchen øyeeg wamindigwan mōrabe, Josébe kishibig kōn.

¹⁸ Inchen nuneløgucha Joséwei merrab chab pua, ut-søbasrabe, trenchibelø kōn:

—Nambe ñi ka karuindiig melabelø kōnrrer— cha.

¹⁹ Inchene Josébe trenchibig kōn:

—Chi kōrig kui inchimøtay cha. ¿Nagan Tius nō marigwan na pasramisra marøb pasramuitarru? cha.

²⁰ Ñimbe nane kaig martrab isua maren, trune Tiusbe tru kaig marigwane tabig punrrai yunømaran cha, tru mõi nam ashib pønrraigwan martrab, misag nõrrø pasrabigwan øsig tøgagønrrab. ²¹ Inchawei ñimbe chi kørig kui inchimøtay cha, nabe ñimunba, ñimui ure-emeranba ashib tøgagømønrrun— cha. Øyamay nui manrraugurri undaatøga, chi isui inchimønrrai waminchibig køn.

José Kwaig

²² Josébe nui mõskawei yau misaameraba Egipto pirau tsuig købig køn. Nøbe pilamera ciento diezkatig øsig tsuig købig køn. ²³ Incha Josébe Efrainwei katøburø awelu ureemeranguen nebua ashib, katø Manaséswei nusrkai tru Maquirwei ureemeranguen nai ureemeratøwein misran chib, srøbchagu mutab indig kuig køn.

²⁴ Incha Josébe wendøsrø nui nunelan trenchibig køn:

—Nane yandø kwamig lutau køtan cha. Inchendø Tiusbe ñimune ashchab arrua, purugunrrun cha, Abrahamwanba, Isaacwanba Jacobwanba, [Katø! nabe tranmø kømø, tranamønrrun cha kørømisrin pirausrømay ñimune i piraugurri pera inrrab køn cha.—

²⁵ Incha Josébe Israelwei nusrkalan, [Katø! nambe treeg maramønrrun' tingarubig køn. Incha Josébe nõmun trenchibig køn:

—Isa kømø, Tiusbe ñimun ashchab arrua, purugunrrun cha. Treeg pubene, ñimbe nai tsutsiimerane yugurri srua ambamig køn— cha.

²⁶ Incha Josébe kwaig køn pilamera ciento diez nemisren. Inchen nui asrwane minchib irrømønrrai mõmarøb tamara, kan taulyu wayig køn Egipto pirau.
Fin

San Mateo

Jesucristoi merrab misaamera

(Lc 3.23-38)

- 1** Iibe Jesucristoi merrabsrø misaamerai munchimera køn, tru Davidweinukkurrimba, Abrahamweinukkurrimba amrrub misag.
² Abrahambe Isaacwei møskain køben; Isaacbe Jacobwei møskain køben; Jacobpe Judába, nui nunelaimba møskain købig køn.
³ Judába Faresweimba, Zaraimba møskain køben, tru uregwei usrimbe Tamar købig køn. Faresbe Esromwei møskain køben; Esrombe Aramwei møskain købig køn.
⁴ Arambe Aminadabwei møskain køben; Aminadabpe Naasónwei møskain købig køn. Inchen Naasónbe Salmónwei møskaingue.
⁵ Salmónbe Boozwei møskain køben, nui usrimbe Rahab købig køn. Boozbe Obedwei møskain køben, nui usrimbe Rut købig køn. Obedbe Isaíwei møskain køben;
⁶ Isaíbe Davidwei møskain købig køn. Inchen rey Davidba, Uríaswei srain købiibabe Salomónwei møskalø købig køn.
⁷ Salomónbe Roboamwei møskain køben; Roboambe Abíaswei møskain køben; Abíasbe Asaiwei møskain købig køn.
⁸ Inchen Asabe Josafatwei møskain køben; Josafatbe Joramwei møskain køben; Jorambe Uzíaswei møskain købig køn.
⁹ Uzíasbe Jotamwei møskain køben; Jotambe Acazwei møskain køben; Acazbe Ezequíaswei møskain købig køn.
¹⁰ Ezequíasbe Manaséswei møskain køben; Manasésbe Amonwei møskain køben; Amonbe Josíaswei møskain købig køn.
¹¹ Inchen Josíasbe Jeconíasweimba, nunelaimba møskain købig køn, tru israelitasmeran Babiloniamay merrarrowa srua ambub uras.
¹² Øyeeg chab srua amben, Jeconíasbe Salatielwei møskain køben; Salatielbe Zorobabelwei møskain køben;
¹³ Zorobabelbe Abiudwei møskain køben; Abiudbe Eliaquimwei møskain køben; Eliaquimbe Azorwei møskain købig køn.
¹⁴ Azorbe Sadocewei møskain køben; Sadoce Aquimwei møskain købig køn. Inchen Aquimbe Eliudwei møskaingue.
¹⁵ Inchen Eliudbe Eleazarwei møskain køben;

Eleazarbe Matánwei møskain køben;

Matánbe Jacobwei møskain køben;

¹⁶ Jacobpe Joséwei møskain købig køn. Inchen tru Josébe Maríai keg køben, tru Maríagurri Jesús kal-laig købig køn, tru Cristo taig.

¹⁷ Inchawei Abraham køb uraskurri merrabsrø kølli misaamerai ureemera katøle srøig, srøig kurrab arrubig David køb uraskatiibe catorce købig køn. Inchen David køb uraskurri tru israelitasmeran Babiloniamay merrarrowa srua ambub uraskatig katøgan catorce treetøwei katøle srøig, srøig misaamera kurrab arrig købig køn. Incha tru israelitasmeran Babiloniamay srua ambub uraskurri tru Cristo kal-lamnegatiibe misaamera katøgan catorce treetøwei kurrab arrig køn.

Jesucristo kal-laig

(Lc 2.1-7)

- ¹⁸ Jesucristo kal-laibe øyeeg kuig køn: María nui usrimbe Joséba kasharanrrab misra uñen, Josébe kasharanrrab permøwatø Maríabe Espiritu Santogurri kwanrriig kenamisrøptinchibig køn. ¹⁹ Inchen José tru nui keg kønrrabiibe sølgandø tabig kua, Maríane maya misagwei malau 'øyeeg kuin køn' chib kenamarmønrab, nuinetø niløtø tarømisrøptinchab isubig køn.
²⁰ Nøbe treeg martrab chab isubguen inchen, Señorwei kan ángel piabyu kenamisrabe trenchibig køn: —José, ñi Davidwei misagugurri arrubig, Marían ñui srain kønrrai utamigwan kørig kui inchimøta cha. Kaguende tru unø tøgagømibe Espiritu Santoin køn cha. ²¹ Nøbe kan møg-unø tøgagøben, truigwane Jesús munchi pasrtrig chibig køn. Nøbe øyeeg wamig kønrrun chibig køn, kaguende nui misagwan kaig mari-iløyugurri wesranrrabig kuimba.—
²² Kerrigu øyeeg pureppe, Tius maig karuigwan eshkaibigwan Señor truigwan øyah taig nebunrrai treeg kuig køn:
²³ "Kan srusrø mu møøbagucha kimíig kwanrriig kørømisra, kan unø tøgagønrrun taig. Truibe Emanuel cha wamig kønrrun" cha, trenchibig køn. (Tru Emanuel munchibe "Tiusbe namba pasran" taig.)
²⁴ Incha José tru piabyugurri kiagasrabe, Señorwei ángel maig karuig køben treeg mara, Maríane nui srain kønrrai kørrømarøbig køn. ²⁵ Incha Josébe Marían nui nusrkawan tøgagømnegatig keeba, sraimba lataig nømui asrtøga chi marmuig køn. Incha Josébe unane Jesús munchi pasrøbig køn.

Pørr kal-labgatøsreelø tru estrellameran ashib kusrebelø Jesúsuan ashchab amrrub

2 Jesúsbe Judea pirau Belén puebloyu kal-labig køn, Herodes tru pirau rey køb uras. Inchen tru uras pørr kal-labgatøsrø kusreb møguelø tru estrellameran ashib kusrebelø Jerusalén puabe, ² trenchib payibelø køn:

—¿Judíosmerai tru rey kal-labiibe chu tsuh? cha. Kaguende nambe nui estrellan webarri asha, køriibala nune tabig waminchab amrruer— cha.

³Inchen rey Herodesbe trendaigwan mørabe, ni mu-maygucha kømui inchibig køn. Inchen katø Jerusalén misaamerangucha treetøweim pubig køn. ⁴Inchen reybe sacerdotesmeran karubelanba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbelanba wama, payibig køn:

—¿Cristobe chu kal-lanrrabig kø?— cha.

⁵Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Judea pirau Belén cha. Kaguende Tius maig karuigwan eshkabig øyah pørig køn cha:

⁶Judea pirau, ñi Belén pueblo-unøbe, tru pirau purø wamindig ciudadamerai utu ñiibe chigucha kømøzhig lataig kønrrab kømø, purø nuig køn cha.

Kaguende ñuinukkurrimbe misagwan ashib karunrrabig kan webattrun cha,

nai Israel misagwan nø pera marøb ashib pasrønrrabig.—

⁷Inchen Herodesbe tru srømbalasrø estrellameran ashib kusrebelan mu ashmøwatø wama, estrellabe tappe chu uras kenamisrigwan payibig køn. ⁸Incha nømune Belénmay ørabe, trenchibig køn:

—Trusrømay amba, tru unaimburab tab payrrigay cha. Incha wetørrawabe, eshkarrunrrigay cha, nagucha køriibala tabig waminchab inrrab— cha.

⁹Tru kusrebeløbe rey øyeeg eshkailø ambubelø køn.

Inchen estrella tru pørr kal-labgatøsrø asiibe nømui merraptø ya, yandø tru unø tsuim pala pasramisren,

¹⁰tru kusreb møguelø estrellan ashabe, truba truba kasraarabelø køn. ¹¹Incha yau kebambabe, unamba, usri Maríanba ashabe, tømønnsra, køriibala tabig wamincha, nømui ketamelan kura, oro køben, incienso køben, mirra køben ketøbelø køn. ¹²Incha yandø nømune piabyu Herodesweimburab ammønrrain cha, eshkailø kua, nømui pirausrømaybe peg maywan ambubelø køn.

Egiptosrømay trubab ambub

¹³Yandø tru kusreb møguelø chab amben, Señorwei kan ángel Joséwan piabyu kenamisrabe, trenchibig køn:

—Kurra, unan usranba perøb Egiptosrømay trubab inrrø cha. Incha trusrø na eshkamnegatig kørrømisrrig cha. Kaguende Herodesbe unan kwetchab lanrrab køn— cha.

¹⁴Inchen Josébe kurra, unan usranba pera, yem Egiptosrømay webya, ya, ¹⁵trusrø tru Herodes

kwamnegatig waraig købig køn. Øyeeg nebuppe, Tius maig karuigwan eshkabikkurri øyah taig, truig nebunrrain kuig køn: “Nai Nusrkawan Egiptogurri wamar” taig.

Herodes uregwan kwetchai karub

¹⁶Inchen Herodes nun tru kusreb møguelø isin kui mørabe, truba truba nama, tru kusreb møguelø tru ureg chu uras kal-laigwan eshkaigwan, trunun cuenta mara kal-laingurrimbunø pa pilagatiguelø Belén pøtøgatan warabelan kerriguba kwetchain karubig køn.

¹⁷Øyamay nebuig køn Tius maig karuigwan eshkabig Jeremías øyah pørig:

¹⁸Ramá puebløsrø kan wam mørig køn cha.

Truibe kan truba truba isuig wamab kishib, tru Raquel nui uregweimburab isua, kishibig køn.

Incha ‘kishmø, ka awentau’ taingucha, awentanrrab kaimabig køn cha, kaguende yandø uremmera chab kwaikken køben.

Egiptogurri katø amrruig

¹⁹Inchen yandø Herodes kwaben, Señorwei kan ángel Joséwan Egiptosrø piabyu kenamisra, trenchibig køn:

²⁰—Kurra, unanba usranba pera, Israel pirausrømay katø inrrø cha. Kaguende unan kwetchab inchibeløbe yandø chab kwan— cha.

²¹Inchen Josébe kurra, unanba usranba Israel pirausrømay pera, ibig køn. ²²Inchen Herodeswein cuentabe nui nusrkai Arquelau Judea pirau truig karub wan taig mørøppe, Josébe trusrømay yamig køriimatøben, Tius piabyu Judeasrømay imønrrai eshkaben, Galileasrømay ambig køn. ²³Incha Josébe trusrø puabe, Nazaret puebløsrø tsunrrab ibig køn. Iig øyeeg nebuppe, Tius maig karuigwan eshkab møguelø øyah taig nebunrrain kuig køn: “Jesúsbe nazaretsriig cha wamig kønrrun” taig.

Juan Bautista mu misag warab waraimønug eshkab kusrenanøb

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 Tru kwalømmerawan Juan Bautista Judea pirau mu misag warab waraimønug ²trenchib eshkab kusrenanøb arrubig køn:

—Kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lliray chib. Kaguende srømbalasrø Tius nø ashib karub waibe luttu pasran— cha.

³Tru Tius maig karuigwan eshkabig Isaías øyah pørig Juanbe truig kuig køn:

Kan wam mu misag warab waraimønug trenchib trasan, taig: “Señorwei maywan tamarøb, nuyasig maymerane ølmarøb inday,” chib.

⁴Juan kewagúibe camello isiitøga marig købig køn. Inchen nui pørønabe kaluswan marig køben, nui mamibe nørrø chapullba kaambu mielba købig køn.

⁵Jerusalén misaameraba, mayeelø Judea pirau misaameraba, Jordán pi puluwaneløba nun mørtrab wer-

rubelø køn. ⁶Incha nòmui kaig mariilan 'kaig marig køn' chib eshkaben, Juanbe truilan Jordán piyu piu umbu ulsrøbig køn.

⁷Inchen Juanbe fariseosmera køben, saduceosmera køben, truba nørø nò piu umbu ulsrailø kønrrab amruu ashabe, trenchibig køn:

—Ñimbe ul lataig inchib misaamera! ¿Ñimune mu eshkata cha, Tiuswei purø kørig kømdiig ñimuim pala attrabig pub pasrabigugurri wegørrønrraimbe?

⁸Ñimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirawar kuy, chibig køn, tørgandø asamdiig kønrrain cha. ⁹Incha ñimbe ñimasiitø øyeeeg chib mendømøtay cha: "Nambe Abrahamwei misaamera ker" chib. Kaguende nabe trendamønrrun cha: Tiusbe i sruumeranguen Abrahamwei misaamera kønrrai marøg købene, martrun cha. ¹⁰Katø walømbe tusrmeran srølba para øramig chabguyen srølyu pasringuen pasran cha. Chi tusrwandøgucha tab mamig niimígwane para, nagu kegutsan cha. ¹¹Nabe ñimune ciertonwei pi pinøbulrrai piu umbu ulsra cha, kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirain kønmab asamdiig kønrrai. Trune nai wendau arrubiibe si, Espiritu Santotøgaba, naatøgaba pinøbulrrun cha. Truibe si, na lataguen kømø, maramburab marøbig køben, nabe truburab kømígwane, nui alpargatiswanguen srua innrabgaig kur cha. ¹²Nøbe tirigun isig øra tarømartrab tru kala kutsamig tsig utigwan sruaguen pasran cha. Incha truyu tru tirigu chishmari yabaløwan kerrigu chab chishmarabe, tirigune tirigu esegainug esegappe, shauwane mana kwamø nagu patrun— chibig køn Juanbe.

Jesúsuan piu umbu ulsrøb

(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Jesúsbe Galileasrøngurri Jordán piyumay arrubig køn, tru Juan uninumay nun piu umbu ulsrønrrai. ¹⁴Srøtøbe Juanbe nune piu umbu ulsrøg kømui incha, trenchibig køn:

—Nane ñiguen treeg marig kømdiig købendø, ¿ñiguen nan attirru?— cha.

¹⁵Inchen Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Møimbatøbe øyamay ka mar cha. Tius tru sølgandø tabig maramigwane nambe kutøgue øyamay maramig køn— cha.

Inchen Juanbe ka treeg marøbig køn. ¹⁶Incha Juanbe Jesúsuan piu umbu ulsrøben, piyugurri webibig køn. Inchen mõimbe srømbalabe kurøptinchen, Jesúsbe Tiuswei Espiritu nuim pala kan paloma lataig kørraarri ashibig køn. ¹⁷Inchen srømbalasarøngurri kan wam trenchib waminchibig køn:

—Iibe nai Nusrkai undaarraig køn cha. Nabe nuimburab truba tab kui war— cha.

Satanás Jesúsuan chinchibig køtashchab inchib

(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Inchen Espiritu Santobe mu misag warab waraimøsrømay Jesúsuan pera yaig køn, nugwaimandzig nun kebenøsrkønrrab inchai. ²Inchen cuarenta días yem kwaløm chigucha mamøwa, yandø

parøgwai mørøbig køn. ³Inchen tru kebenøsrkønrrab inchibiibe Jesúsuan kemallabe, trenchibig køn:

—Isa kømø, tru ñi Tiuswei Nusrkain kuabe, i sruumeran pirri misringaru— cha.

⁴Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Tiuswei wamwan ørigube trenchibig køn cha: "Møøbe pirrindøgatø øsig tsumøtø, kerrigu Tiuswei wamdøgagucha tsumig køn"— cha.

⁵Incha nugwaimandziibe Jesúsuan Jerusalén tru Tiusweindø tarømari ciudadsrømay srua ya, tru Tiuswei yau purø palasrø pasrabe, ⁶trenchibig køn:

—Isa kømø, tru ñi Tiuswei Nusrkain kuabe, pirausrø ørsrau cha. Kaguende Tiuswei wamyube trenchibig ørig pasran cha:

Tiusbe nui ángelesmeran ñun ashchai ørtrun chibig.

Incha ñui srøbwan sruu srøngwamønrrai nòmui tasiimeratøga ñun kusranrrun— chibig.

⁷Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Katø Tiuswei wamwan ørigube treekkucha chibig køn cha: "Ñui Señor Tiuswane ke chinchibig køtashchab lataikkucha maramig kømøn"— cha.

⁸Katøbe nugwaimandziibe kan truba pala tunsrømay srua yabe, yu pirau chutøgucha nørreelø tru nøm ashib karub purrailanba, katø nòmui chigurrimbunø tabig tørig tøgagúigwanba kenamarabe, ⁹trenchibig køn:

—Iigwan nabe kerriguba tranrumøn cha, ñi nan srala, køriibala tabig waminchene.—

¹⁰Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Satanás, mõi mõi iptsu! cha. Kaguende Tiuswei wamwan ørigube trenchibig køn cha: "Señor ñui Tiuswandø køriibala tabig waminchib, nuyasiitø marøb megamig køn"— cha.

¹¹Inchen nugwaimandziibe nuinukkurri tarømisren, ángelesmera amrrua, purugubelø køn Jesúsuan.

Jesús tru nui maramigwan Galilea ølbasrøb

(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Juan Bautistan kailan keeri yau keerin køn taig Jesús wammørabbe, Galileamay ibig køn. ¹³Incha Nazaret puebloyugurri webyabe, Capernaum pueblø pisu menda, Zabulønwei misag warainuuba, Nef-talíwei misag warainuuba tru pirau tsunrrab ibig køn. ¹⁴Øyeeeg nebuppe, Tius maig karuigwan eshkabig Isaias øyah taig nebunrrain kuig køn:

¹⁵Zabulønwei misag warainuuba, Nef-talíwei misag warainuuba tru pirau,

Jordán pi ambøgatø tru nu pisugatømayrø, Galilea tru judío kømeelø warainug,

¹⁶misaamera løstøyu warabeløbe kan truba tørig asan chib.

Kwamig nømuim pala itøgasraig lataig warabelø købelane

kan tørig kebilin køn, chib ørig.

¹⁷Trugurrimbunø Jesúsbe eshkab kusrenanøb trenchibig køn:

—Kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay Iliray cha. Srōmbalasrō Tius nō ashib karub waibe lutau pasran—cha.

Jesús pibgatō peskabelan wamab

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galilea nu pisu mendawan ib pasrōwabe, pa nunelan ashibig kōn, kane Simón, truigwane katō Pedrogucha taig, kane Andrés taig. Truilōbe peskabelō kua, nōmui atarrayameran piyu keguchib warōben,

¹⁹ Jesúsbe trenchiptinchibig kōn:

—Nai mendig amrruy cha. Nabe ñimune misaameran peskabelō kōnrrai maramōnrrun— cha.

²⁰ Inchen tru urastō nōmbe nōmui atarrayasmeran warōb, nōba ambuptinchibelō kōn.

²¹ Incha Jesúsbe katōguchi mas ambuurō yabe, katōgan pa nunelō warai ashibig kōn, truilōbe Zebedeowei nusrkalō, Santiagoba, Juanba. Nōmbe nui mōskaimba barcoyu atarrayamera kōlsrailan tamarōb purrōbene, Jesúsbe tru nusrkalan wamabig kōn. ²² Inchen nōmbe tru urastō barconba, nōmui mōskawanba kōrrōmarōppa, Jesúswei mendig ambuptinchibelō kōn.

Misag truba nuwan Jesús kusrenanōb

(Lc 6.17-19)

²³ Jesúsbe Galilea pirau orōba Ilirab ibig kōn, judíos-mera tulundzuni yamōrig Tius nō ashib karub pasrain-uguig tabig srō wamwan eshkab kusrenanōb. Incha misaameran chi kwanreelan kōben, chi pusrkwillan kōben tamarōbig kōn. ²⁴ Jesúswane Siria pirausrō ker-rigu wammōra kua, mayan kwanreelan srua amrrubelō kōn. Tru chi kwanrō kōben tōgarmeran, katō ni mumayguen tab kōmui mōrōb inchibelan, tru kwaimandziimera tōgarmeran kōben, itōnab pe-sannabig tōgarmeran kōben, kōnōnrrab kaimabelan kōben srua amrrubelō kōn. Inchen Jesúsbe tamarōbig kōn.

²⁵ Inchen misamera galileasreelō kōben, decápoliss-reelō kōben, jerusalénsreelō kōben, judeasreelō kōben, Jordán pi tru pōrr kal-labgatōsreelō kōben Jesúswei mendig truba nu ambubelō kōn.

Jesús nu tunyu wamisra kusrenanōb wamindig

⁵ Incha Jesúsbe misag truba truba nuwan ashabe, kan tun pala nebya wamisren, nui kusrenanōb pera uniilō kemallen, ² nōbe oyeeg chib kusrenanōb mendabig kōn:

³ —Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru Tiusweimbura-bigwan ke kagōmōnrraindōzhig tōgaguermab isua palai mōrōbelaimbe.

Kaguende srōmbalasrō Tius nō ashib karub waibe nōmuiwein kōn cha.

⁴ Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru truba isuig kishi-belaimbe.

Kaguende Tiusbe nōmun chi isui inchimōnrrai tab kōbigwan tranrrun cha.

⁵ Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru larrō tammayelō lata lata inchimeelaimbe.

Kaguende nōmbe tru pirōwan Tius tranrrab misrig-wan ketig utōnrrun cha.

⁶ Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru sōlgandō tabig-wan kan parōgwaig mōrōb lataig, pi mulgwaig mōrōb lataig inchibelaimbe.

Kaguende maig isua palai melaigwan Tiusbe nōmun nōrrō traniilō kōnrrun cha.

⁷ Mayanguen tab kuilō kōn cha, katōganelan lastima ashibelaimbe.

Kaguende nōmungucha Tiusbe treetōwei lastima ashib tōgagōnrrun cha.

⁸ Mayanguen tab kuilō kōn cha, chi kaig isumō manr-ōmera chishig tōgarweimbe.

Kaguende nōmbe Tiuswan ashchun cha.

⁹ Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru ambugurri igurri tab kōmigwan lab marōbelaimbe.

Kaguende truilane Tiusbe 'nai ureg kōn' chinrrun cha.

¹⁰ Mayanguen tab kuilō kōn cha, tru Tius mandō mar-trai miaigwan marikkurri kaig martraindinab kaig neb-
ui melabelaimbe.

Kaguende srōmbalasrō Tius nō ashib karub waibe nōmuin kōn cha.

¹¹ Ñimbe mayanguen tab kuilō kōn cha, nagurrindō misamera tsalō waminab, kaig marinab, katō ñimun chine, chine isa wamindinab melabelaimbe. ¹² Pōs truba kasraarab tab kui mōray cha. Kaguende srōmbalas-rōmbe truba truba nuig ketig utamig tōgagōnrrun cha. Ñimguen kōmōwatōsōwei tru Tius maig karuig-wan eshkabelan oyeetōwei kaig marig kōbig kōn cha, trenchibig kōn Jesúsbe.

Tiuswei ureebe yu pirau treba, tōrba lataig kōn

(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Ñimbe yu pirau tre latailō kōn. Inchendō yandō tre larrmīig misrabe, ¿katōbe chinchā kui larrōbig misri-asamō? Yandō mas chiweingucha larrmīig misrene, wambig petōben, misaamerabe itōbunan, chibig kōn.

¹⁴ Ñimbe yu piraueleyasig tōr latailō kōn. Kan ciu-dama tun palasrō pasrabiibe trubōnrrab kaiman cha.

¹⁵ Katō kan aceite lámparan chigucha pilōgōppe, kōtsō umbu pasrtrab pilōgōmōn cha. Treeg kōmōtō, masken pala pasrene, mayeelan yau purrabelan pilan chibig kōn. ¹⁶ Oyeetōwei ñimgucha misaamerai merrab ñimui tōr pilōnrrai inday chibig kōn, ñimui tabig mariilan asha, nōmbe ñimui Mōskai srōmbalasrō wabigwan truba tabig waminchain cha.

Maig maramigwan martrai Moisés pōrigwan Jesús kusrenanōb

¹⁷ Nabe arruppe, maig maramigwan martrai Moisés pōrigwanba, Tius maig karuigwan eshkabelō kusrenaniilanba na patsōgōnrrab arritamab isumōtay chibig kōn. Nabe treeg kōmōtō, arruppe, tru Moisés pōrigu maig chibig kōben, trunun newan mara kōrrō-martrab arrig kōn. ¹⁸ Pōs nabe ñimun cierton tren-

damønrrun: Srømbalaba, pirøba pønrrøbenbatøbe, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu maya lamøzhig pørig pønrrabeløguen pinappe, purain-raamøn cha, kerrigu tru pørigu maig taig nebum-negatig. ¹⁹ Inchawei møikkøben tru maig maramigwan martrai Moisés pøriiløyu karua pønstrailan møigu køben maya lamøzhigwandøguen kalø marøb, katø misagwan treetøwei kalø martrai kusrenanøbiibe srømbalasrø Tius nø ashib karub waisrømbe truipe purø lamíig kui asig køn taig kønrrun. Trune møikkøben martrai karua pønstrailan marøb, katø treetøwei martrai kusrenanøbiibe, truipe si, srømbal-asrø Tius nø ashib karub waisrømbe nuig kui asig kønrrun cha.

²⁰ Inchawei nabe ñimune eshkar: Ñimui sølgandø marigwan tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba marøb pønrrai lataitøguen kømø, katøguchi tabig marmuisruandøbe, srømbalasrø Tius nø ashib karub waisrømbe managuen kebamrraamøn cha.

Trømbøig namiguelø kømumigwan Jesús kusrenanøb (Lc 12.57-59)

²¹ Ñimbe mørøbelø kuinrrun ñimui merrabsreelane trendaigwan: “Kweechimøta cha. Møikkøben kweechibiibe kaigyu pasrønrrai pasrig kønrrun” cha. ²² Trune nabe trendamønrrun: Møikkøben nui nunewan namig kørrømisrøbiibe kaigyu pasrønrrai pasrig kønrrun cha. Nunewan tsalø wamabigwane tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø asha marig kønrrun cha. Inchen møikkøben nunewan trømbøig inchib: “Larrø kaig chugúí mormíig køn” chib wamabiibe, tru kwamø nagu møra melamnug kegut-sig kømigwan lab pasran cha.

²³ Inchawei ñi Tiuswei tranamigwan altaryumay srua arrua, ñui nunewan ñi chigøben kaig mara tøgagúigwan ñi isuptinchabe, ²⁴ tru ñi Tiuswan tranamigwan altaryu pasrøppa, ñui nuneeba tab kørrømisramigwan-merrig lanrrab yamig køn. Trugurrimbe si, altaryumay arrua, ñui tranamigwan tranø.

²⁵ Møikkøben ñun kejawa, juezweimay merranene, tru kejabiiba mayu ib pasrappatø, tammay kørrømis-rkun cha, petø wamindam lau, tru juezwei tasku tran-mønrraimbe. Inchippa juezbe policíameran tranen, truiløbe ñun kailan keeri yau kegutsinamønrrappe.

²⁶ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Truyugurri webinrrappe, maig pagaramigwan chishtø pa-gawatøwei webinrrabguen cha.

Kasharawaig itølulumumigwan Jesús waminchib

²⁷ Merrabsrø øyah taigwan ñimbe mørøbelø kuinrrun: “Møikkøben kasharawaig købendø, peg ishuuba itølulamig kømøn”, taigwan. ²⁸ Trune nabe trendamønrrun: Møikkøben kan ishuwan trømbøig martrab isub chull ashibiibe nui manrraube yandø chabguen itølulig lataig kørrømisran cha.

²⁹ Inchawei treekkurri ñui kusrmay kab kaig maringarua, kaigu ñun kebenøsrkøbene, wesrua,

kuchi chibig køn. Trembe ñui asru kanbaløtø palab misrikken chi kømønrrun cha, tru møra melamnug asr ørøba kegut-sig købgunrriibe. ³⁰ Ñui kusrmay tasig kaig maringarua, kaigu ñun kebenøsrkøbene, tasigwane para, kuchi, chibig køn. Trembe ñui asru kanbaløtø palabikken chi kømønrrun cha, tru møra melamnug asr ørøba kegut-sig købgunrriibe.

Kasharawar petiyamumigwan Jesús waminchib (Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Katø merrabsrømbe trendaig købig køn: “Møikkøben nui srawan kucha, tarømisrtrappe, kan kil-ga tarømisrtrab chibig mara, nun purøøramig køn” cha. ³² Trune nabe trendamønrrun: Mu møtøgucha nui srai, itølulumubendø, srawan kucha, tarømisrøbiibe, nui srawane itøluløb uñchai maran cha. Inchen mu møtøgucha kan tarømisra ishuuba kasharabiibe nøgucha treetøwei itølulan cha.

Isa waminchimumigwan Jesús kusrenanøb

³³ Katø ñimbe møriinrrun ñimui merrabsreelan øyah tailan ‘Señorwei merrab, [katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ cha kørrømisrigwane wamindiitø kømø, maramig køn taigwan. ³⁴ Inchendø nabe ñimun trendamønrrun: ‘[katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ chib mumaygucha ke treeg chimøtay cha. Srømbalawei merrab pasramisra [katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ chimøtay cha. Kaguende srømbalabe Tius nø wamisra waig køn cha. ³⁵ Katø ñimbe pirøwei merrab pasramisra, [katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ chimøtay cha. Kaguende pirøbe Tius itøbuna waig køn cha. Ni katø Jerusalénwei merrab chigucha treeg maramig kømøn. Kaguende truipe Tius, tru purø nu Reywei ciuda køn. ³⁶ Ni katø ñimui turwan [katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ chimøtay chibig køn. Kaguende ñimbe pusrugwan ni kandøguen puliig martrab kaimabwei, ni kandøguen yaliig martrab kaimabwei inchun cha. ³⁷ Inchen ñimbe martrappe: “Øø” tamig køn. Inchen marmønrrappe: “Ka” tamig køn. Pøs yandø i trendaigugurri mas nemarøb, [katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ taibe nugwaimandzigweinukkurri arrubig køn.

Kaig inchen lata marmumigwan Jesús kusrenanøb (Lc 6.29-30)

³⁸ Katø ñimbe merrabsrø trendaigwan mørøbelø kuinrrun: “Katøganui kabwan mindishibigwane nuin kabwangucha mindisamig køn”, taigwan. “Katøganui trugulwan lanchibigwane nuin trugulwangucha landamig køn”, taigwan. ³⁹ Trune nabe trendamønrrun: Møikkøben ñun kaig marene, lata inchimøta cha. Treeg kømøtø, møikkøben ñun kusrmay maløbøtø pashene, kandarømayigwangucha yul cha.

⁴⁰ Møikkøben kejawa kewagúigwan kerranrrab inchene, turiwangucha srua ibasingaru cha. ⁴¹ Møikkøben ñun nama, kan kilómetro chigøben niguingarubene, trube, pa kilómetro nig cha. ⁴² Inchen møikkøben ñun

chi miabigwane tranø cha. Møikkøben 'peberra' cha, mi-abene, 'ka' chimø, peb cha.

Ashig kømui inchibelan undaaramigwan Jesús waminchib
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ñimbe katø merrabsrø trendaigwan mørig kuinrun: "Ñui tab linchibigwane isua, undaaramig køn chippe. Ñun tsaliigwane ashig kømui indamig køn", taigwan. ⁴⁴ Trune nabe ñimun trendamønrrun: Ñimun ashig kømui inchibelane undaaray cha. Inchen ñimun kaig martrabgøba inchibelaimbe nømuyasig Tiusba wamindamig køn cha. ⁴⁵ Treeg marabe, ñimbe Møskai srømbalasrø wabigwei ureg kønrrabguen. Kaguende nøma nui nøsigwan kailaim pala lata, tabelaim pala lata pørr patingarub, katø sølgandø tabig marøbelaim pala lata, chi sølgandø tabig marmeelaim pala lata sre punrrai ørøb inchibig køn cha. ⁴⁶ Kaguende ñimun undaarabelandø undaarawabe, ¿truburøbe chigúi utønrrague? ¿Romasreelayasig an utabeløguen treetøweimbe marøbelø kømuitarru? ⁴⁷ Inchen ñimui nunelandø tab wamabiibe, ¿chigúi srøig peg marig kønrrautah? Kaguende ¿Tiuswan ashmeelø tru judíos kømø misaameraguen treetøweimbe marøbelø kømuitarru? ⁴⁸ Ñimbe sølgandø newan tabelø kuy, ñimui Møskai srømbalasrø wabig newan tabig køb lataitøweingue.

Tabig maramigwan Jesús kusrenanøb

6 Ñimui tabig mariilan misaamerai malau marmø-tay, misaamera ka ashchaidø lataig. Ñim treeg marene, ñimui Møskai srømbalasrø wabiibe chigucha truburøbe tranraamøn. ² Inchawei palai inchibelan ñi puruguppe, mayeelø wammøtrai waminchib kena-marmøta. Tru palatø tab inchibelø latawei judíosmera tulundzuni yamerayu, callesmerayu misaamera nøm-mun tabig waminchai marøbelø lataig marmøta. Kaguende nabe ñimun cierton trendamønrrun: Yandø treeg marøbeløbe nømui truburø ketig utamigwane utabguen indan cha. ³ Inchen palai inchibelan ñi puruguppe, ñui kusrmay tasig marigwane atsimay tasig asha kønrrai marmøta. ⁴ Inchen ñi mun kenamarmøtø mariilan Tius ñui Møskai ashibiibe ñun truburø ketamigwan kettrun.

Tiusba mandø wamindamigwan Jesús kusrenanøb
(Lc 11.2-4)

⁵ Ñim Tiusba waminchib pønrrappe, tru palatø tab inchibelø lataig kømøtay. Truiløma judíosmera tulundzuni yamerayu køben, plazayu ya tsøbmerasrøn køben pønrramisra, Tiusba wamindamig chullelø køn, misaamera ashchai. Nabe ñimun cierton trendamønrrun: Nømun misaamera tabig wamindiibe, truiibe truburø ketig chabguen utabguen indan cha. ⁶ Trune ñibe Tiusba waminchappe, ñui kwartuyu kebya, yask-abwan kasra, ñui Møskai Tiusba waminchi cha, mu asi-miig truyu ñibatø pasrabigwan. Inchen ñi mun kena-

marmøtø marigwan Tius ñui Møskai ashibiibe ñun truburø ketamigwan kettrun.

⁷ Tiusba waminchib pasrappe, trunundø katøle, katøle ka yandø wama mørmøta, judíos kømeeelø latawei. Kaguende truiløbe truba truba waminchene, Tiusbe katøguchinguen mørraitamab isubelø køn.

⁸ Ñimbe nøm latailøwein kømøtay. Kaguende ñimui Møskai Tiusbe ñim miamøwatø ñimui chi palai indig-wane chab ashaguen wan. ⁹ Ñimbe Tiusba waminchib pønrrappe, øyah chinrrigay:

Namui Møskai srømbalasrø wabig, ñui munchibe tabigweindø tarømara, newan tab indig kønrrun.

¹⁰ Ñi ashib karub pasraibe pirau larrøbitchab amø, srømbalasrø latawei yu piraugucha, ñi maig maramdiig køben, treegwei marig kønrrai.

¹¹ Kwalømmørig nam mamig maig palabigwan møi tranøb,

¹² namui kaig mariilan ulø paymø, pesannarrunrrig chib,

nam namun kaig marøbelan ulø paymø, pesannawa kørømisrøb lataitøwei.

¹³ Chigøben namun kegørrøsrkønrraptiig pønrrøbene, truwane namun ambashmørrunrrig. Masken tru kaigweinukkurrimbe tarømartra. Kaguende, tru ashib karub waiba, maramburab mariiba, purø nuig, purø tabiibabe managatig ñuin køn chib.

¹⁴ Kaguende katøganelø ñimun kaig maren, truilan ñim ulø paymø, ñim pesannabene, ñimui Møskai srømbalasrø wabikkucha ñimun ulø payamigwan paymønrrun cha. ¹⁵ Inchen katøganelan ñim pesannamø, ulø payene, ñimui Møskai srømbalasrø wabikkucha pesannamø, ñimui kaig mariilan ulø payrrun chibig køn Jesúsbe.

Ayunamigwan Jesús kusrenanøb

¹⁶ Ñim ayunappe, malømera kwa isuig lataig misr-møtay. Tru palatø tab inchibeløma malømerabe kwa isuig latailø kenamarøbelø køn, misaamera nømbe ayunab kui ashchai. Treeløwein kønrrab kømø. Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Yandø nømun misaamera tabig wamindiibe, truiibe truburø keti lataig chabguen utabguen indan cha. ¹⁷ Inchen ñibe ayunappe, maløwan kwalla, pusrugwan tabig tamar cha, ¹⁸ misaamerabe ñun ayunab wain kønmab ash-mønrrai. Ñuinetø marigwan ñui Møskai ashib pasrabi-ibe trunun asha, nøbe ñune truburø tranamigwan tranrrun chibig køn.

Srømbalasrø chigurrimbunø pønrrabig
(Lc 12.33-34)

¹⁹ Yu pirau chine, chine tulishimøtay, pullillamera mab, trerawa pinab, nileelø kebamba nilab indinug. ²⁰ Trembe srømbalasrøwei tøgamisrøb tulisay, pullilla mamøwei, trerawa pinømøwei, nileelø nilønrrab kebammøwei indinug. ²¹ Kaguende ñimui chi tøgagüilø chu esegaig pønrrøbene, ñimui manrrøgucha ke truyutø isub pasrønrrun cha.

Kabmerabe asrwei lámpara kòn

(Lc 11.34-36)

²²Asru kappe kan lámpara kòn cha. Inchawei ñui kab tabig kòbene, ñui asrube kerriguba tørsulu kònrrun.
²³Inchen ñui kab kaig kòbene, ñui asrube kerriguba lèstiig kònrrun. Inchawei tru tór ñuinug pasrabikken lèstiig kòbene, tru lèstiibe mas maig lèstøgølig kerah chibig kòn Jesúsbe.

Møigwanmerrig mas isua tøgagømig

(Lc 16.13)

²⁴Nun karunrrabelø muguen pagatøbe tøgagønrrab kaimanrrun. Kaguende kanune tsalø ashippe, kanune undaaranrrun cha. Kanune chiyugucha truba tab mørøb megappe, kanune kaashib webinrrun cha. Inchawei Tiusweimburabigu marøb pasrønrrab isumba, anweimburabigu marøb pasrønrrab isumba inchibiibe martrab kaimanrrun cha, pabaløbabe.

Tiusbe nui uregwan ashibig kòn

(Lc 12.22-31)

²⁵Inchawei nabe ñimun trendamønrrun: Øsig amønamig, ñim mamigwanba, mutsamigwanba, asru chi kemermab isumigwanba menrra isumøtay cha. Øsig amønamikkan kan mamig lataitø kuitarru cha. Kabe asrkan kan asru keelø lataitø kuitarru cha. ²⁶Pala amøñibelø illimeran asay chibig kòn. Ellguamøwei, ellmarig tulishimøwei, ellmarig tulisaiigwan esegainug esegamøwei inchibelanguen, truilanma ñimui Møskai srømbalasrø wabiibe manrrai mannøbig kòn cha. ¿Ñimbe illimera lataguen kømø, maselø kømøtirru? chibig kòn. ²⁷¿Ñim møiløgøben maya, maya incha katøgan tøbø metrotøguen nurabsruguh? cha.

²⁸¿Chindimbarre ñimbe asru keegwan truba truba isubelø køgø? cha. Wambig umeranma asay chibig kòn. Kwallmøwei, kumøwei inchibelø købendø, tabig nørørran cha. ²⁹Inchendø nabe trendamønrrun: Rey Salomónguen nui chine purø tabzhiig tøgagua, umera lata tabzhiibe kemuig kòn cha. ³⁰Wambig kaumera, møi ka pønrrøwa, srønabe nagu parrig kønrrabigwanguen Tiusbe øyeeg tabzhiig kenanøb lataig marøbiibe, ñimune treetøguen kømøtø, masken marmønrraitarru cha, ñim ya ñimui isubigwan Tiusweinug pasra ke kagømønrraindøzhiig tøggarwan. ³¹Inchawei øyeeg chib chi isumøtay chibig kòn: "¿Chi mamer?" chib; "¿Chi mutsamer?" chib; "¿Chi kemer?" chib.

³²Kaguende tru Tiuswan ashmeelø judíos kømø misaamerabe iigwandø isub labelø kòn. Inchen ñimui Møskai srømbalasrø wabiibe ñimui chi palabelan ashaguen wabig kòn. ³³Inchawei Tius nø ashib karub wainuguigwanba, katø tru sølgandø tabigwanba, truilanmerrig lab maramig kòn. Trumaybe tru katøgan chi palabelangucha ñimbe nemarig kerrigu utønrrun. ³⁴Inchawei srøna kwalømweyigwane chi isumøtay. Kaguende srøna kwalømweyigwane srøna isumig nørø kòn. Kaguende kwalømmørig chi pub arrubiitø tsabø kòn isumibe.

Katøganelan 'øyeelø, øyeelø kòn' chimøtay

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 'Ñimbe katøganelan 'øyeeg, øyeeg marøbelø kòn' chib waminchimøtay, ñimungucha 'øyeelø kòn' tainamønrrappe. ²Ñim katøganelan 'øyeelø, øyeelø kòn' chib wamindiibe, ñimungucha treetøwei martrun. Ñim kanelan maig unaasha traniibe, ñimungucha treetøwei unaasha tranrrun. ³¿Chindimbarre ñui nunewan kabyu shauzhiig wabigwangøba ashku cha, tru ñuin kabyu nu tsig wabigwanguen ashmubendøbe? ⁴Inchawei ñitøweinguen ñuin kabyu nu tsigwan ashmubendøbe, ñui nunewane chinchø øyeeg chinrragu: "Nai nuneg, ¿ñuin kabyu shauzhiig wabigwan wesrarruah?" cha. ⁵Ñi, palatø tabig, ñuin kabyu nu tsig wabigwanmerrig wesru chibig kòn. Trenchabe si, ñui nunewin kabyu shauzhiig wabigwan wesrumig tab ashchabguen cha.

⁶Chigøben Tiusweindø tarømarigwane werameran tranmøtay. Katø ñimui perlasmerane kuchimeran kebusrmøtay, inchippa truilan itølula, llirawa, amrrua, kurmillustøga kwanaguchib ñimun pitis marinamønrrappe.

Tiuswan miab, nun lab, katø yaskabu wamab inday

(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷Miabene, Tiusbe ñimune tranrrun. Lawabe, wetørranrrun. Yaskabu wamubene, ñimune kurtrun.

⁸Kaguende mugucha miabiibe utøben, labiibe wetørraben, yaskabu wamabigwane kurtrun.

⁹Kabe ñimma møikkøben ñui nusrkai pirri miabene, kabe, ¿kan pillisrugwan tranøbsruguh? ¹⁰Kabe kan peskau miabene, ¿kan ulwan tranøbsruguh? ¹¹Pø ñimma ya kailø købenguen ñimui uregwane tabig keta tranøbelø køben, kan mas ñimui Møskai srømbalasrø wabiibe nun miabelane, maig tabig tranrrer chibig kòn.

¹²Inchawei ñimma katøganelø ñimuyasig tabig maramig palai inchibeløbe, ñimngucha katøganelan treetøwei maray chibig kòn. Kaguende maig maramigwan martrai Moisés pørigu lata, Tius maig karuigwan eshkabelø pøriiløyu lata iigwanwei martrai karubig kòn.

Trag yaskappa, lendø yaskappa

(Lc 13.24)

¹³Trag yaskabwan kebambay chibig kòn. Kaguende tru kan lendø yaskappa, tru lendø maybabe managuen werrumikkaig kegørra pønrramsrømay pera ibig køben, truwane si, møiløgøben truba nu kebamaban cha. ¹⁴Inchen tru trag yaskappa, trag mayba managuen patsømø øsig purramsømay pera ibiibe, truiløbe traguelø, trurrigu murelø køben, trunun wetørrabeløbe mamdø kòn chibig kòn.

Tusrbe mamikkurri asamdiig køn

(Lc 6.43-44)

¹⁵Tab asha kuy, chibig køn, 'Tius maig karuigwan eshkabelø ker' chibelø isa waminchibelan, ñimui may kan ubisha lataig amrrubendø, nømui umbube kan namig lobosmera latailø køn cha. ¹⁶Trune ñimbe nømui maig mariiløyutøguen tsabø ashchun, tusryu mamig niguigwan latawei. Kaguende kal tusryugurri ma uvas lurrmøwei, katø kaldø misrøb tusryugurri yashig lurrmøwei indan. ¹⁷Inchawei kan tab tusrbe tab mamig niguen. Trune kan kaig tusrbe kaig mamitøwei nigan cha. ¹⁸Inchawei kan tab tusrbe kaig mamig ni-irrab kaimabwei, katø kan kaig tusrbe tab mamig ni-irrab kaimabwei indan cha. ¹⁹Inchawei chi tusrwandøgucha tab mamig niimíigwane para, nagu kegutsan. ²⁰Inchawei nømui mariiløyu ñimbe ashchabguen chibig køn.

Tius nø ashib karub waisrømbe mayeeløba kømøtø kebamrrun

(Lc 13.25-27)

²¹'Nan: "Señor, Señor" chibelø srømbalasarø Tius nø ashib karub waisrømbe mayeeløba kømøtø kebamrrun. Treeg kømøtø, nai Møskai srømbalasarø wabig maig maringaruben, trunun marøbeløtøwei kebamrrun. ²²Tru srabe kwalømbe nane møiløgøben truba nu trenchinrrun: "Señor, Señor, yamba nambe ñui munchiyu ñi maig karuigwan eshkab, ñui munchiyu kwaimandziimeran webetab, ñui munchiyu maramburab mariilan marig købig køn" cha. ²³Inchene nabe trendamønrrun: "Managuen nabe ñimune ashmíig kur cha. Ñim larrø kaig marøbeløbe, nainukkurri tarømisray" cha.

Pailø ya marøbelan kemesra wamindig

(Mc 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴Møikkøben na wamindigwan mørøb, na maig taigwan møra marøbigwane kan møg tab isua marøbig lataig køn chinrrab. Nui yawan srug pala marøbig lataikke. ²⁵Sre pub, pimera nurab, yawan isig megambub itsingucha, yabe peñmøn cha, kaguen srug pala marig pasrøwa. ²⁶Inchen nan mørøppe, mørøndø, na maig taigwan marmíigwane, kan møg tab isua marmíig lataig køn tamønrrun cha, nui yawan pisrum palatø marøbig lataikke. ²⁷Sre puben, pimera nuraben, yawan isig megambub ichen, yabe peña, purø isumdiig mindisaig kørrømisran— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

²⁸Inchen Jesús iilan kerrigu chab waminchen, maya misaaba kwaara asha kørrømisrøbelø køn øyeeg kusrenaniilan. ²⁹Kaguende nøbe kusrenanøppe, nuinukkurrindøwei mu mandamgaig kusrenanøbig køn, tru Moisés pørigwan nømui kusrenanøbelø lata kømø.

Asr trerab kwanrø tøgagwan Jesús tamarøb

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

⁸Yandø Jesús tun palasrøngurri kørraaruben, misag truba nu mendig amrrubelø køn. ²Inchene kan møg asr trerab kwanrø, lepra taig, tøgag kemallippa, Jesúswei merrab tømønrsabe trenchibig køn:

—Señor, nan ñi tamaramdiig købene, tamartra— cha.

³Inchen Jesúsbe tasigwan larrøbicha estsarabe, trenchibig køn:

—Tamarøg køtan cha. Tamarig kørrømisr— cha.

Inchen tru urastø nui trerab kwanrøbe chishig kørrømisren, ⁴Jesúsbe trenchibig køn:

—Au, mungøben eshkawabesin cha. Inchendø ya, ñui asrwan sacerdotendø kenamara, katø Tiusweyasig tru Moisés tranrrig taigwane srua ya, tranrrig cha, mayeeløba ñui kwanrøwan chishig kørrømisrin kui ashchain— cha.

Suldau sətøwan nø karub pera pasrabigwei mendig megabigwan Jesús tamarøb

(Lc 7.1-10; Jn 4.43-54)

⁵Yandø Jesús Capernaumsrø kebibene, romanosmerai suldau cienelan ashibig, kan centuriòn taig, nuimay arruabe, nun purugurra chib, ⁶trenchibig køn:

—Señor, nai mendig megabiibe yau kwanrø tsun cha, truba truba pusrkwai inchib, kerrigu kønønrrab kaimaig.—

⁷Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe arrua, tamaramønrrun— cha.

⁸Inchen tru centuriònbe trenchibig køn:

—Señor, ñi nai yau kebattraimbe, nabe trengatig kømuinatan cha. Tammisr cha, treetø chirra cha. Nai karuindiig megabiibe tammisrtrun cha. ⁹Kaguende nagucha mas nørreelø karuig kur cha. Katø treeg køben na karub tøgagúilø suldaumera tøgagur cha. Truilanma na møigwan køben: "Inrrø" chibene, ib; katø na møigwan køben: "Amø" chibene, arrub; katø nai karuindiig megabigwan chigøben: "Mar" chibene, marøb inchibig køn— cha.

¹⁰Jesús iigwan møra, kwaara asha kørrømisrabe, nui mendig amrrubelan trenchibig køn:

—Nabe ñimun cierton trendamønrrun: Israelsrø møigweinukken isubigwan nainug pasra tøgagúig øyangatig nuig wetørramur cha, i møwei lataig. ¹¹Incha nabe ñimune trendamønrrun chibig køn: Pørr kal-labgatøsrøngurri køben, pørr kebibgatøsrøngurri køben truba nu amrrua, Abrahamba, Isaacba, Jacobpa manrrab purramisrtrun cha, srømbalasarø Tius nø ashib karub waisrø. ¹²Trune Tius nø ashib karub waisrø purrønrrab ureemerabe wambig purø trømbø løstøyu webusriilø kønrrun cha. Truyube kishib, trugulmeran tsatsamig kønrrun— cha.

¹³Incha Jesúsbe tru centuriònwan trenchibig køn:

—Yamay inrrø cha. Ñi maig køreig treeg kønrrun— cha.

Inchen tru urastø tru mendig megabiibe tammisrig køn.

Jesús Pedroi sueeran tamarøb

(Mc 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴Jesús Pedroi yamay arrua, kebyabe, Pedroi sueerabe camayu pachiiba tsui ashibig køn. ¹⁵Incha Jesúsbe tru ishuwei tasigwan katørabene, pachiibe weetapt-inchen, nõbe kurra, tru pubelayasig chi maramigwan marøb mendabig køn.

Kwanrreelø truba nõrrøwan Jesús tamarøb

(Mc 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶Yandø yem misren Jesúsweimay truba yamelan kwaimandzig tøgargwan misaabe srua amrruben, kan wamitøgatø tru kwaimandziimeran webetab, katø chi kwanrø køben tøgargwan mayeelan tamarøb big køn.

¹⁷Øyeege pureppe, Tius maig karuigwan eshkabig Isaías øyah taig nebunrrain kuig køn:

Nøtøwei namui pusrkwabelanba,
namui kwanrømeranba kerran, taig.

Jesucristoi mendig ambamibe murig køn

(Lc 9.57-62)

¹⁸Jesúsbe nuin pøtøgatan misaamera truba nu tul-srua kui ashabe, nui kusrenanøb pera uniilane pisu ambøgatø maysrø larramrrai karubig køn. ¹⁹Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kan kusrenanøbig kemallabe trenchibig køn:

—Kusrennøbig, ñi chu ibendø, nabe mendig ar-rumønrrun— cha.

²⁰Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Zorramerabe waramig trab tøgagøben, katø pala amøñib illimeragucha nõmui lemera tøgarg køn cha. Trune na, Møg Misra Arrubiibe ni nai turwan chu nerrarramikken chigaig kur— cha.

²¹Inchen katøgan mõikkøsrøn, Jesúswan mendig uñibiibe, trenchibig køn:

—Señor, nai mõskawan sørønrrabmerrig ibashcha— cha.

²²Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñibe nai wendau amø cha. Tiusweimburabigu kwaig lataløbe nõmui kwailan sørøbash— cha.

Jesús isig ichibigwanba, pi latøgushibigwanba kønøbashmub

(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Jesús yandø barcoyu nebiben, nui kusrenanøb pera uniiløbe nun lincha ambubelø køn. ²⁴Inchene mõimbe maryube truba trømbøig mur isig ichib kurra, pi welarmera barcoyu mas, mas negutsingucha, Jesúsbe kib tsubig køn. ²⁵Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe kasrønarrab amba, trenchibelø køn:

—Señor, namun wesurra chib, chab asentab meler!— cha.

²⁶Inchen nõbe trenchibig køn:

—¿Chindimbarre kørig køta? cha. Ñim kui ñimui isubigwan nainug ke kagømønrraindøzhig pasra tøgarg— cha.

Incha kurrabe, isigwanba, marwanba kønømønrrai kandø wamuben, ðkatø! yandø kerrigu wasrønzhig kør-rømisrøbig køn. ²⁷Inchen nõmbe kwaara asha kør-rømisra, trenchibelø køn:

—¿Øyeebe chi møg kerah? cha. ðsig ichibig lata, mar lata, iiløguen nun mõrtrappe!—

Jesús Gadarasrø pailø kwaimandzig tøgargmeran tamarøb

(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Jesús pisu ambøgatø Gadara pirausrø larraibene, pailø kwaimandzig tøgargmera sørin trabmerayugurri werrua, Jesúswan kemallibelø køn. Truiløbe truba namiguelø køptø, tru maywane mugucha puramrrab kaimabelø køn. ²⁹Inchabe trenchib trashibelø køn:

—Tiuswei Nusrkai, ¿namune chi martrab inchigu? cha. ¿Namun ðkatø! purø trømbøig mõra melønrrai martrab attirru cha, tru treeg maramig pumøwatøbe?—

³⁰Truyugurri maya yab køsrøn kuchimera truba nu lawa mab amøñibelø køn. ³¹Inchen tru kwaimandziimerabe Jesúswan trenchib rugabelø køn:

—Namun webetappe, trube, tru kuchimerayu kebambingarurrunrig— cha.

³²Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ambay pøs— cha.

Inchen tru kwaimandziimerabe mõguelainukkurri webamba, kuchimerayu kebamben, tru urastø kuchimerabe luløb mendappe, truba trømbø lendeyu lula, chab pinøgørraptincha, larrø nu pisuyu kegørra, pi keesra, chab kwabelø køn.

³³Inchen tru kuchi ashibeløbe chab lula, pueblosrø puabe, tru kwaimandzig tøgarg købelan maig purayaigwan kerrigu waminchib mendabelø køn. ³⁴Inchen puebloyu maya misaabe Jesúswan katønrrab webamba, nun ashabe, tru piraugurri 'irra' cha, truba rugabelø køn.

Jesús kan kønønrrab kaimabigwan tamarøb

(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Inchen Jesúsbe kan barcoyu nebya, pisu ambøgatøsrø larraya, nui puebloyu pubig køn. ²Inchen truyube kan møg kønønrrab kaimabigwan kan tsigalyu muta amrruben, Jesúsbe nõmui isubigwan ke nuinuutø pasra pønrrai ashabe, kwanrriigwane trenchibig køn:

—Nai nusrkai, kullaaramøta cha. Ñui kaig mariilan ulø payamig kømiig, pesannaig kørrømisran— cha.

³Inchen mõiløgøsrøn tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbe treeg isubelø køn: "Nøbe Tiusweimburab purø trømbøig waman" chib. ⁴Inchen Jesúsbe nõm chi isub kuilan ashabe, trencha payibig køn:

—¿Ñimbe ñimui manrraube chindimbarre øyeege kaig isub køgue? cha. ⁵¿Møigwan mas kørmø trendamdiig købsruerah? cha. Kabe: "Ñui kaig mariilan ulø

payamig kómíig pesannaig kórrómisran”, ¿tamiteh? Kabe: “Kurrab, inrrø”, ¿tamiteh? cha. ⁶ Pøs, na, Møg Misra Arrubiibe yu pirau kaig mariilan ulø payamig kómíig pesannaig kónrrai mu mandamgaig marøbig kui mømibe ñim ashchai kenamaramønrrun— chibig kòn.

Inchabe tru kònønrrab kaimabigwane trenchipt-inchibig kòn:

—[Kurrø! cha. Ñui tsigalwan mutab, ñui yamay inrrø!— cha.

⁷ Inchen kwanrriibe kurra, nui yamay ibig kòn.

⁸ Inchen misaamera iigwan ashabe, truba kørig kui inchibelø kòn, Tiusbe møguelan øyeeg mu mandamgaig maramig tranitamab isua. Incha øyeeg marikkurri Tiuswan truba tabig waminchibelø kòn.

Jesús Mateowan wamab

(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesús tryugurri yabe, kan Mateo taig møwan ro-masreelayasig an utabelø purrainug wai ashabe, trenchibig kòn:

—Nai mendig amø— cha.

Inchen nøbe kurrab, nui mendig ibig kòn.

¹⁰ Indiibe Jesúsbe tru Mateowei yau mab wabene, truba yamelø romasreelayasig an utabelø køben, katø-ganelø kaig marøb misaamera køben puabe, Jesúsba, nui kusrenanøb pera uniiløba mishatsigu trubalatø purrøben, ¹¹ møiløgøsrøn fariseosmera trunun ashabe, nui kusrenanøb pera uniilan trencha payibelø kòn:

—¿Ñimui kusrennøbiibe an utabeløba, kaig marøbeløba mab, muchib wappe, øyeebe maig marøb wah?— cha.

¹² Inchene Jesús trunun mørabe, trenchibig kòn:

—Tabelø kwanrrøgarbe mø marøbig palain kømøn cha. Kwanrreeløbeguende palain kòn cha. ¹³ Amba, i pørigu chi chibig kuigwan kusrey cha, tru Tiuswei wamyu øyah chibigwan: “Animal kweecha, nan tranøb kømøtø, ñimbe lastima ashibelø kónrrai inchar” taigwan. Kaguende nabe sølgandelø amøñibelan wamønrrab arrumøtø, kaig marøbelan wamønrrab arrig kòn— chibig kòn Jesúsbe.

Ayunamigweimburab Jesúswan payib

(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Juan Bautistai mendig amøñibelø Jesúswan kemalabe, trencha payibelø kòn:

—Namba, fariseosmerababe ayunamigwan katø katø marer cha. ¿Inchen ñui kusrenanøb pera uniiløbe chindimbarre trunun marmeelø køh?— cha.

¹⁵ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—¿Kan novios yaumay linchai eshkailanma novio nømbe wabengan isuin purrønrraitarru? cha. Inchendø yandø novion srua ambam kwalømmera punrrun cha. Inchen ayunabwei inchun cha.

¹⁶ Muguen kan køllin camisanma kølsraigu srø llensu søtiimíigwan waya, tsushimøn cha. Kaguende tru srø llensube kesruppa, kølli llensune kølsrøben, mas trøm-

bøikken kølsraig kórrómisrtrun cha. ¹⁷ Katø srø vinonma køllin kalusmerayu usrmøwei inchibelø kòn cha. Kaguende treeg marene, kalusmerabe srurrøben, vinobe lushen, yandø kalusmerabe ka pinønrrun cha. Inchawei srø vinone srø kalusmeran marigu usramig kòn cha. Trumaybe møigwandøgucha chi mindisaig kømønrrun— chibig kòn Jesúsbe.

Jesús kan ishuan kwanrøwan tamarøb

(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesús waminchib pasramne, judíosmeran chi maramigwan kan karubig puabe, nui merrab tømøn-sra, trenchibig kòn:

—Nai nimbasr ke møindø kwan cha. Øyeeg kuindøgucha, ñi arrua, tasigwan nuim pala estsarene, katø øsiiranrrun— cha.

¹⁹ Inchen Jesúsbe kurra iben, nui kusrenanøb pera uniilø nun lincha amben, nøbe tru møøba ibig kòn. ²⁰ Indiibe kan ishug doce años ørøba ani ib kwanrø tøgagig chiguen tab kømui megawa, Jesúswan wendaurri kemallippa, Jesús nø kewagúig urøzhigwandø katørabig kòn. ²¹ Kaguende nøbe treeg isubig kòn: “Nui kewagúigwan ka katøraitø tammisrig kórrómisramønrrun” cha. ²² Inchen Jesúsbe keesha asha, tru ishuan ashabe, trenchibig kòn:

—Chi isumøta cha. Nimbasr, ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúikkurri tamarig kórrómisran— cha.

Indiibe tru uraskurri yandø tammisrig kórrómisrig kòn.

Kan ishug-unan Jesús øsiiranøb

²³ Incha Jesús tru judíosmeran karubigwei yau pubene, lus urrabelø køben, katø misaamera truba trashib kishib kui ashibig kòn. ²⁴ Inchabe trenchibig kòn:

—Yugurri webambay cha. Ishug-unøbe kwaig kømøtø, ka kiptø tsun— cha.

Inchen misaamerabe Jesúswane ka indzatø mørøbelø kòn. ²⁵ Incha nømun webambingaruben, Jesúsbe kebya, ishug-unan tasigu kemørene, unøbe kurrapt-inchibig kòn. ²⁶ Inchen tru pirau muba kuimburab treeg purayaigwan wammørig kórrómisrøbig kòn.

Pailø kabgailan Jesús tamarøb

²⁷ Jesús tryugurri webya ibene, pailø kabgailø trenchib trashib wendautø amrrubelø kòn:

—[Namun lastima ashcha chib, merrabsrø Davidwei Nusrkai!—

²⁸ Inchen Jesúsbe yau kebiben, tru kabgailø kemalene, nøbe trencha payibig kòn:

—¿Ñimbe na øyeegwan martraitamab køregueh?— cha.

Inchen nømbe:

—Señor, øø— cha, løtabelø kòn.

²⁹ Inchene Jesúsbe nømui kabmeran katørawabe, trenchibig kòn:

—Ñim ñimui isubigwan nainug maig tøgagúig treeg kónrrain— cha.

³⁰ Inchen nòmui kabmerabe ashibelø misren, Jesús-be trenchib karubig kòn:

—Mun køben eshkab kónrrab kòmø cha, i marigwan.—

³¹ Trendergucha nømbe webambuptø, Jesús nø chi marigwan tru pirau mayeelan waminchibelø kòn.

Kwaimandzig tøgagig waminchab kaimabigwan Jesús tamarøb

³² Inchen tru kabgailø købeløbe webambub kòmnetø, møiløgøsrøn Jesúsweimay kan wamgaig kwaimandzig tøgagigwan srua amrrubelø kòn.

³³ Inchen Jesús tru kwaimandzigwan weguchen latatø, tru wamgaibe waminchiptinchen, misaabe kwaara asha kòrrømisra, trenchibelø kòn:

—Managuen nam Israel misaamerai utube øy-eekkatiibe ashmer!— cha.

³⁴ Inchen fariseosmerabe trenchibelø kòn:

—Kwaimandziimeran ke nøasha karub pasrabikkurri kwaimandziimeran nøbe webusrøbig kòn cha.—

Jesús misagwan yeekkucha nebuig melaitamab lastima ashib

³⁵ Jesús maya pueblomerasø, yamera tsitsø pønrrabsø, judíosmera tulundzuni yamørig kusrenanøb, tabig srø wam Tius nø ashib karub wainuguigwan eshkab waminchib, chi kwanrrømeragurrimbunø tøggarwan pusrkwabelan tamarøb llirab ibig kòn. ³⁶ Incha truba nu sètø misagwan ashabe, lastima isui inchibig kòn. Kaguende nømbe truba isuilø, chinchabguen kaimar, kan ubishamera mu ashchabig chigar latailø køben. ³⁷ Incha nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig kòn:

—Ellmarig tulisamibe truba nørrø køben, trune tulishinrrabeløbe mamdø kòn cha. ³⁸ Inchawei tru ellmarig puaig Tiuswan miay chibig kòn, nui ellmarigwan tulishinrrabelø ørtrai.—

Jesús nøashib karua øramelø doce lawa wesrub

(Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Jesús nui doce kusrenanøb pera uniilan wamabe, mu mandamgaig maramig tøgagønrrai tranøbig kòn, trømbøig maringarub kwaimandziimeran webusrøb, katø chine kwanrrømeranba, pusrkwabelanba tamartrai.

² Iilø kòn tru doce nøashib karua øriilai munchimera: Srøsriibe Simón trui gwane katø Pedrogucha taig, nui nuneg Andrésba, Zebedeowei nusrkai Santiagoba, nui nuneg Juanba, ³ Felipe køben, Bartolomé køben, Tomás køben, Mateo tru romasreelayasig an utabig køben, Alfeowei nusrkai Santiago køben, Tadeo køben, ⁴ Simón tru Cananistameraingatiig køben, Judas Iscariote tru wendø Jesúswan ashig kømui inchibelaingatø misra tranøbig købengue.

Jesús tru doceelan kusrenanrrai ørøb

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús i doceelan øyah martrigay chib karua ørøbig kòn:

—Judíos kømeeelø waraisø ammøwei, samaritanosmerai pueblomerasø kebammøwei inchigay cha.

⁶ Trembe tru Israel misaamerai utu tru ubisha trubiilø latailaimaytø amrrigay cha. ⁷ Trusrø ambabe, srømbal-asø Tius nø ashib karub waibe lutau pasran chib eshkab kusrenanrrigay cha. ⁸ Kwanrreelane tamarøb, kwailan øsiiranøb, asr trerab kwanrø tøggarwan tamarøb, kwaimandziimeran webetab inchigay cha ñimbe. Ñimun øyeeg martrai tranigwan ñimma ka ketig utig kòn cha, ñimgucha katø treegwei marøppe, anwei marmøtay cha.

⁹ Oro køben, an køben, cobre køben ñimui pørø-nailøyu pusra ammøwei, ¹⁰ katø mayuwei murril ila ammøwei, turingucha yunømaramiba kømøtø, kandø tøgga; alpargatiskucha keeta kømøwei; ni pøtønain tsikkucha srua ammøwei inday cha. Kaguende chigøben marøbiibe nui marimburøbe mu chi chinrainga mamigwane utamig kòn cha.

¹¹ Ñim kan puebloyu kui, ya tsitsø pønrrabyu kui puabe, kan misag chi isumgaig tabigwan lawa, trui gwei yau kørømisrtrigay ñim truyugurri ambamnegatig. ¹² Yau kebambuppe, 'ñimun chi isumgaig tab kòn' chib wamønrrigay. ¹³ Tru yau misamera truburab tabelø købene, tru ñimui tab købiibe nømum pala treeg kønrrun. Inchen trengatig kønrrabgailø købene, ñimui tab købiibe ñimuinuutøwein kønrrun. ¹⁴ Inchen ñimun wamømøwei, ñim wamindigwan mørmøwei inchene, nømui yaugurrin kui, nømui puebloyugurrin kui webambuppe, srøbyu usrøwan chishtø kørøga webamrrigay chibig kòn. ¹⁵ Inchawei nabe ñimun cieron tremdamønrrun: Srabe kwalømbe tru puebloimbe Sodomaimba, Gomorraimba pirau lataitøguen kømø, Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwaløm attrabiibe mas purø trømbøig kønrrun cha.

Wendøsrø kaig indinab melamig attrabig

¹⁶ Au, nabe ñim ubishamera latailan lobosmerai utu ørar. Chiyugøben kegørrømønrrab ñimbe ul latailø kuy. Inchen chi kaig inchimeelømaybe palomamera latailø kømig kòn. ¹⁷ Ashiptø kønrrigay misaameran. Kaguende nømbe ñimune karubelai tasku tranøb, katø judíosmera tulundzuni yamerayu ñimune ichabetab inchun. ¹⁸ Katø karubelø nørreelai merrab, reymerai merrab nagurrindø srua amrrun, trumay ñimbe nømunba, judío kømeeelanba naimburabigwan wamindamig kønrrai. ¹⁹ Inchen tru karubelan ñimun tranene, ñimbe mandø løtamigwan chi isumøwei, mandamermab chi isumøwei inchigay. Kaguende tru wamindamig pubene, wamindamig tøgagønrrai Tius tranrrun, chibig kòn. ²⁰ Kaguende ñim waminchain kømøtø, Tius ñimui Møskawei Espiritu ñimgurri waminchun.

²¹ Inchen nuneebe nømui nunewandøwei kwetchai tranen, mōskaimbe nusrkawan tranen, ureemerabe mōskalan namig kurra, kwetchai tranrrun cha. ²² Maya misaabe ñimune nagurrindø tsalø indiilø kōnrrabguen cha. Inchen srabe kwalømgatig chigúingucha megabig megabiibe kebeñchabig kōmiig kaigyugurri wesraig kōnrrun chibig kōn. ²³ Ñimun kan ciudayu chigōben kaig martrab inchene, katōgansrōmay wegōrra ambay. Pōs nabe ñimun cierton trendamōnrrun: Mōg Misra Arrubiibe Israel pirau ciudamerayu ñim kerrigu naimburab eshka biliramōwatō attrun cha.

²⁴ Kan kusreb mendig megabiibe nui kusrenanōbigwan purab nuig kōmōn. Katō kan karuindiig megabiibe nui ya puaiwan purab nuig kōmōn. ²⁵ Kan kusreb mendig megabiibe nui kusrenanōbig lataitōwei misrabe, trutō tsabō kui mōramig kōn. Inchen tru karuindiig megabiibe tru ya puai lataitōwei misrabe, trutō tsabō kui mōramig kōn. Yau mōskai ashib wabigwanguen kwaimandzig Beelzebú cha wamibe, mas nui yau purrabelane chitō tai asamō chibig kōn.

Mun kōrig tōgagōmig

(Lc 12.2-7)

²⁶ Inchawei misaameran kōrig kui inchimōtay. Pōs chitōgucha sōriibe sōriitō kōrrōmismō, kenamisrrun. Katō kan sōratō tōgagūibe sōratō kōrrōmarig kōmō, wammōrig kōrrōmisrrun. ²⁷ Na ñimun lōstōyu wamindigwane ñimbe kwalōm tōryu waminday. Katō na ñimun nilō wamindigwane ñimbe yabalasrōngurri trasay. ²⁸ Asrwandō kweechibelane kōrig kui inchimōtay. Kaguende ñui mōsigwane kwetchab kaimanrrun. Treeg kōmōtō, asrwanba, mōsigwanba managatig tru mōra melamnug pinishinrrabigwan, tru Tiuswane si, kōrig tōgaguy, chibig kōn.

²⁹ ¿Pagatō illinzheelan kan centavozhigweindō yanōbelō kōmuitarru? Treweindōzhigwanguen ñimui Mōskai pirau kōrrōbashmubene, ni kanzhikken kōrrōmōn. ³⁰ Pōs, ñimuimburappe ñimui turyu pusru-umeranguen kan kan mundziizheelō kōn. ³¹ Inchawei ñimbe chi kōrig kui inchimōtay. Truba yam illimera lataitōguen kōmō, ñimbe mas purō nuweyelō kōn.

³² Mōikkōben misaamerai merrab 'Jesúsweingatiig kur' chibigwane nagucha nai Mōskai srōmbalasrō wabigwei merrab treetōwei truigwane 'ningatiig kur' tamōnrrun. ³³ Inchen misaamerai malau 'Jesúsweingatiig kōmur' chibigwane nagucha nune nai Mōskai srōmbalasrō wabigwei merrab 'ningatiig kōmur' cha, trendamōnrrun chibig kōn, Jesúsbe.

Jesúskurri misaamera nōrōtō misrōb

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Nabe piraumay arruppe, ambumay imay tab kōbigwan srua arritamab isumōtay. Nabe truigwan srua arrumōtō, kwayab kōmigwan srua arrur cha.

³⁵ Nabe arruppe,

mōōbe mōskaimba namig kurrōben, nimbasrbe usrimba namig kurrōben, yernabe sueeraba namig kurōnrrai martrab arrur.

³⁶ Inchawei mōigwandōgucha ashig kōmui inchi-belōbe yaelōtōwein kōnrrun.

³⁷ Mōikkōben mōskawan kui, kabe usran kui, nan lataguen kōmō, mas undaarabiibe truburab chincha nain kōnrrabgaig kōn. Nui nusrkawan, kabe nui nimbasrwan, nan lataguen kōmō, mas undaarabiibe truburab chincha nain kōnrrabgaig kōn. ³⁸ Inchen mōikkōben kususwan mutab nai mendig arrumiibe truburab chincha nain kōnrrabgaig kōn. ³⁹ Inchen mōikkōben øsig kōmigwan wetōrrabiibe yandō pinab pinamig nebunrrun cha. Inchen nagurrindō kwabiibe managatig øsig kōmigwan wetōrrawa tōgagōnrrun cha.

Ketigwan utab

(Mc 9.41)

⁴⁰ Mōikkōben ñimun tab wamab utabiibe nan utan. Inchen nan utabiibe nan karua ørōbigwan utan.

⁴¹ Inchen mōikkōben Tius maig karuigwan eshka big kui ashiptō nun tab wamab utabiibe, tru Tius maig karuigwan eshka bigwan ketigwandōwei nōbe Tius tranig utōnrrun chibig kōn. Katō mōikkōben kan sōlgandō tabig marōbigwan, sōlgandō tabig marōbig kuimburō utabiibe, sōlgandō tabig marōb mōwan ketigwandōwei Tius tranig utōnrrun cha. ⁴² Inchen mōikkōben nai mendig amōñibelō kui ashiptō tren-gatig kōmōzheelan kan pi pishi pasuzhiitōguen srōrōbiibe, truburō nui ketig utamigwane utōmō kōmō, utōnrrun cha, ñimun trendamōnrrun.—

11 Jesús yandō nui doce kusrenanōb pera uniilan øyeeg, øyeeg marōb amōñinrrigay cha, chab kusrenanabe, truyugurri ibig kōn, tru pirau katōgan publomerarō nui srō wam tabigwan kusrenanōb katō eshka b waminchib inchab.

Juan Bautistai kusrenanōb pera uniilō

(Lc 7.18-35)

² Juan Bautista kailan keeri yau keerig pasrōwa, Cristo chi marōb uniilan wammōrōbig kōn. Inchabe mōilan kōsrōn nui mendig amōñibelan Jesúswan trencha payrrai ørōbig kōn:

³ —¿Tru Cristo attrabig kōbiibe ñi kuin kui, kabe nambe katōganun muniiramōh? chinrrai.—

⁴ Inchene Jesúsbe nōmun lōtappe trenchibig kōn: —Amba, ñim chi mōrigwan, ñim chi asigwan Juanwan eshkanrrigay cha. ⁵ Kabgailōbe ashen, cojosmerabe amben, asr trerab kwanrō tōgarmerane nōmui kwanrōwan tamara chishmariilō kōben, kalu mōrmeelōbe mōrōbelō misren, kwailōbe øsiiraben, waachamerane Tiuswei tabig srō wamwan eshka b kusrenaniilō kōn cha. ⁶ Mayanguen tab kuig kōn chibig kōn, nan peg kuitamab isumōtō, na kuitamab isubigweimbe.—

⁷ Inchen yandō nōm amben, Jesúsbe Juanweimburab misagwan trenchib waminchib pōlbasrōbig kōn:

—¿Mu misag warab waraimōsrōmbe ñimbe chi ashchab webamgue? cha. ¿Kan caña ambumay imay ka isig srua yainaptiigwandeh? cha. ⁸ Trube, ¿chi

ashchab webamgue? cha. Kabe, ¿kan mөг truba tabig keweigwandeh? cha. Ñimbe ashibelø køn, truba tabig kebeløbe reymerai yau purrabelø kui. ⁹ Trube, treeg købene, ¿chi ashchab webambig kø? Kabe, ¿Tius maig karuigwan kan eshkabigwandeh? Øø, nabe ñimun trendamønrrun cha: Treegwanwei ashchab webambig køn cha, katø treetøguen kømø, trurrigu Tius maig karuigwan eshkabigwan lataguen kømø, mas purø nuigwan. ¹⁰ Juanbe tru Tiuswei wamwan pørigu øyah taig truig køn:

Au, nabe nai wam srua inrrabigwan ñui merrab ørar cha, trube ñui maywan tamartrai ñui merrab.

¹¹ 'Nabe ñimun cierton trendamønrrun: Maya mөгuelø kal-laelai utu Juan Bautista lata nuibe muguen kurrømuig køn cha. Inchendø treeg kuindøgucha, srømbalasrø Tius nø ashib karub wainu-ube chigucha kømíikken mas nuig køn cha, Juan lataguen kømø.

¹² Juan Bautista marøb pølbasrøb uraskurri mөing-
gatig srømbalasrø Tius nø ashib karub waibe truba
kaig indinab pasran. Inchen tru treeg kaig marøbeløbe
treeg mara, trunun nøm kanammørø indan. ¹³ May-
eelø Tius maig karuigwan eshkabeløba, tru maig
maramigwan martrai Moisés pøriibabe Juan arrum-
negatig Tius maig karuigwan eshkaig købig køn.

¹⁴ Ñim iigwan kørewa utønrrappe; Juanbe Tius maig
karuigwan eshkabig Elías attrabig købig, truigwein
køn. ¹⁵ Møramig kalu pønsraibe mør!

¹⁶ ¿Mөin kwaløm misaamerane chi latalø køn chin-
rrab køh? chibig køn. Kan plazayu ureemera esheerrab
purramisra, nømui linchibelan øyah chib trashib purra-
belø latalø køn cha:

¹⁷ Nambe ñimuyasig luswan urringucha,
ñimbe pailamuig køn chib.

Cantailø isumdeelø cantaben,
ñimbe miirab kishmuig køn, chib.

¹⁸ Pøs Juan mamøwei, muchimøwei inchibig arrubene,
nømbe: "Kwaimandzig tøgagig køn" chibelø køn cha.

¹⁹ Inchen Mөг Misra Arrubig mab, muchib inchibig ar-
rubene, trube, nømbe: "Menrra maptiig køn", tamba:
"Menrra muchiptiig køn", tamba: "Romasreelayasig an
utabeløba, kaig marøb misaameraba linchibig køn",
tamba inchibelø køn nømbe. Inchendø mu mөkken
nebua isumgaig Tius marøb pasraibe nui mariiløtøga
treeg kuitamab ashchai tørgandø kenamaran— chibig
køn.

Isua mørmø misaameran isumdiig nebunrrabig

(Lc 10.13-15)

²⁰ Incha Jesúsbe maramburab mariilan nø truba mari
pueblomerasrø namig waminchibig køn, kaguende tru
pueblomerayu warab misaamerabe nømui kaig mari-
ilan isua møra, Tiusweimay liramuiikkurri. Incha Jesús-
be trenchibig køn:

²¹ —Ay, ñi Corazín pueblo waacha! Ay, ñi Betsaida
pueblo waacha! Kaguende Tiosrø Sidónsrø tru
maramburab mariilan na ñimui utu lataløwei marig
kuimbe, manawei truiløbe nømui kaig mariilan isua

møra, Tiusweimay llibabsruig kuinrrun cha. Incha kaig
marmønrrab yandø isua mører chib kenamartrab,
trøsrøleelø keb, nagusrøwan itøbusrøb inchibsruin-
run cha. ²² Pøs nabe trendamønrrun: Tiuswei tru maig
kønrrabigwan asha maram kwalømbe Tiroba, Sidónba
misaamera lataløguen kømø, ñimbe mas purø trøm-
bøigwan utønrrun cha. ²³ ¿Inchen ñi Capernaum
pueblogan, purø tab incha srømbalasrøngatig kusruig
kønrrurmab isutirru? Treeg kømøtø, tru møra melam-
nug kegutsig kønrrabguen ñibe. Kaguende ñimui utu
maramburab mariilan Sodomasrø na marig købig
kuimbe, mөingatig tru ciudadabe pinømubsruinrrun cha.
²⁴ Inchawei nabe ñimun trendamønrrun: Tiuswei tru
maig kønrrabigwan asha maram kwaløm attrabiibe
tru Sodoma pirausrø misaamerai lataløguen kømø,
ñimuimbe mas purø trømbøig kønrrun— cha.

Naimay amrrua isray

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tru uras Jesús trenchibig køn:

—Nai Møskai, srømbalawanba, pirøwanba ashib
karubig, ñun tabig waminchar cha, kaguende ñibe
kusrebelø chigúi mørøbelan ashmønrrai tru sørig pøn-
rrabelane tru chigucha kømeelø kusremeelan kena-
marikkurri. ²⁶ Treegwein køn, nai Møskai, ñi treeg køn-
rrai maramig tab kuig kua.

²⁷ 'Nai Møskaimbe chiwandøgucha nan trandan.
Mugucha na Nusrkawane mu ashmuben,
Møskaindøwei asan. Mugucha Møskawane mu ash-
muben, na Nusrkaimbah, mөilögøben na kenamariilø
truiløbatø asan. ²⁸ Ñim mayeeløba ñimui amønailøyu
chine chine nebuig truba muraarailø, trurrigu kwatsig
nigarbe naimay amrruy, nabe ñimun isramig tran-
rumøn. ²⁹ Arau merrarrabig tru nai nukabala trarrig-
wan kashmø, uta, naba latatø srua amun chibig køn.
Incha na maig køben nan treeg asha kusrey cha. Na-
ma purø tammayig, manrraugurri newan tabig chish
inchimíig, nabe treeg kur cha. Øyamaybe ñimui mөsi-
imerayasig isramig wetørranrrun cha. ³⁰ Kaguende nu-
ka pala trarrig arau merrarrab tzig naimbe kwatsiguig
kømø, ka niga ambamdiig køn— chibig køn Jesúsbe.

Jesúswei kusrenanøb pera uniilø isrin kwaløm tirigu tur lurrøb

(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Inchen tru uras kan isrin kwaløm Jesús tirigu
ellmari utuwan pureb ibene, nui kusrenanøb
pera uniiløbe parøgwaben, tirigu turwan lurra, trul-
wan mab mendabelø køn. ² Inchen fariseosmerabe
asha, Jesúswan trenchibelø køn:

—Au, ñui kusrenanøb pera uniiløbe isrin kwaløm
chigøben marmønrrai merigwan marøb køn— cha.

³ Inchene nøbe trencha løtabig køn:

—¿Ñimgan lemeelø køtirru cha, mana køsrøn David-
wanba nui linchibelanba parøgwaben mandø indig-
wan? ⁴ Pøs truiima Tiuswei carpa ya tabzhigu kebya,
nøba nui linchibeløba Tiusweyasiitø tarømarig pir-
rimeran maig købig køn tan cha, ni nun lata, nui linchi-

belan lata mamønrrai merigwan, tru sacerdotemeratø mamigwan. ⁵ ¿Kabe ñimgan tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu lemeelø kätirru cha, isrin kwaløm kuindøgucha sacerdotemera Tiuswei yau marøb purrappe, isrin kwaløm kømui lataig, isrømø, marøb purrøben, truigwanma Tiusbe kalø kui asig kuitarru? cha.

⁶ Inchen køben nabe ñimune trenchar: Tiuswei ya lataitøguen kømøtø, mas purø nuikken kur cha, na yu pasrabiibe. ⁷ Ñimbe ni chi tainguen mørmuin køn: “Animal kweecha, Tiuswan tranøb kømøtø, ñimbe lastima ashibelø kønrrai inchar” taigwan. Tru trendaigwan ñim mandø kui mørig kuimbe, kaig mara kømeeelane ‘øyeeg kaig marøbelø køn’ chimubsruiinrrun cha. ⁸ Inchawei na, Møg Misra Arrubiibe isrin kwaløm nan nø karunrrain kømøtø, maramdiigwane marøb, maramgaigwane marmub, nabe na asha karubig kur— chibig køn, Jesúsbe.

Kan møg tasig mul-laig

(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Incha Jesúsbe truyugurri ya, judíosmera tulundzuni yau kebibene, ¹⁰ truyube kan møg tasig mul-laig wabig køn. Inchen kaguen mõiløgøsrøn Jesúswan chigøben chi køptø, Jesúswane trencha payibelø køn:

—¿Isrin kwaløm kan kwanrriigwan ka tamartrain kø chindah?— cha.

¹¹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimma mõikkøben kan ubisha tøgagua, isrin kwaløm trabyu kebeñene, ya, kemøra, wesramønrraguh? cha. ¹² Pøs kan møøbe kan ubisha lataitøguen kømø, purab nuikken køn cha. Inchawei treeg købene, isrin kwalømmerawangucha tabig maramigwane merømø, ka marbasamig køn— chibig køn.

¹³ Incha tru møywane trenchibig køn:

—Kwalwan larrøbichi— cha.

Inchen nøbe larrøbichene, kandarø kwal latawei tabig kørømisrøptinchibig køn. ¹⁴ Inchen fariseosmerabe webamba, Jesúswan namig kurra, mandø incha pinisamigwan waminchib mendabelø køn.

Jesúsweimburab maig nebunrrabigwan wamindig

¹⁵ Inchen Jesús iigwan wammøra, truyugurri iben, misag truba nu mendig ambubelø køn. Inchen Jesúsbe mayan kwanrreelan tamarøbig køn. ¹⁶ Incha nune mu køn cha, mun køben misaameran mørø waminchimønrrain karubig køn. ¹⁷ Iibe tru Tius maig karuigwan eshkabig Isaiaskurri øyeeg taig nebunrrain kuig køn:

¹⁸ Iibe tru nai karuig marøb megabig køn cha, tru na lawa wesruig,

na undaaraig, truigweimburappe nabe truba tab kui mørøb kasrag war taig.

Nabe nai Espiritun nuim pala pasren,

chu pirausreelø køben maya misaameran tru sølgandø tabigwan nø eshkab kusrenanrrun taig.

¹⁹ Nøbe kwayam lamøwei, trashimøwei,

callesmerayu nui wamwan wamindi mørmøwei indig kønrrun taig.

²⁰ Kan caña kegurisaigwan nøbe kebinab lanchimøwei,

katø mecha ke chab kwab pilab pasrabigwan kweechimøwei inchun taig,

tru sølgandø tabigwan kerrigu kanawa wesrawa pasramnegatig.

²¹ Inchen judíos kømø misaamerabe nui munchiyutø isua muniirab kønrrun, taig.

Jesúswan kwaimandzigwei maramburab mariitøga maran chib

(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Inchen Jesúsweimay kan møg kabgaig, wamgaig kwaimandzig tøgagigwan srua amben, nøbe nun tamarene, tru wamgaibe waminchib, ashib inchibig køn. ²³ Inchene mayeeløba kwaara ashib trenchib payiyabelø køn:

—¿Iibe tru merrabsrø Davidwei Nusrkain køppeendi?— cha.

²⁴ Inchen fariseosmera iigwan mørabe, trenchibelø køn:

—Nugwaimandzig, Beelzebú, tru kwaimandziimeran ke nøasha karubig treeg martrai tranig kua, truikkurri kwaimandziimeran weeran— cha.

²⁵ Inchen Jesúsbe nøm chi isub pønrraigwan ashabe, trenchibig køn:

—Kan rey karub tøgaweim pirauma misag nømasiitø nørøtø misrøb kurrabe, pinønrrun cha. Katø kan ciuda lata, katø kan yaelø lata nømasiitø nørøtø misrøb kurrabe, warønrrab kaimanrrun cha. ²⁶ Øyeetøwei Satanáskucha Satanáswandøwei weguchabe, nøasiitø nørøtø misran cha. Inchen nø ashib karub waibe, trube, ¿chinchá pasrabig pasrønrrab kø? cha. ²⁷ Tru kwaimandziimeran na webetappe, Beelzebúgurri webetig købene, trube, ¿ñimui mendig amøñibeløbe kwaimandziimerane mu webetingaruitøgarre webetah? cha. Inchawei, treeg købene, maig kuigwan ñimun uyube nøm kusrenrrun chibig køn. ²⁸ Trune na Tiuswei Espiritutøga kwaimandziimeran webetøbene, Tius nø ashib karub pasraibe ñimui utube puaguen pasran cha.

²⁹ Kabe kan mõikkøben kan mur møywei yauma kebya, tru mur møywan lusrøbmerrig lusmøywatøbe, ¿nui chi tøgagúigwan chinchá kerranrrab kø? cha. Lusra trarratøwei nui chi tøgagúilan kerranrrun chibig køn.

³⁰ Naingatø pasrømíbe, nan tsaleelaingatø maran. Inchen naba tulishimíbe trøøtø wiitan.

³¹ Inchawei nabe ñimun trendamønrrun: Misamera kaig mariilan lata, chigøben Tiuswan purø trømbøig wamab wamindiilan lata Tiusbe kerriguh pesannawa ulø paymønrrun cha. Trune Espiritu Santon purø trømbøig wamab wamindiilane si, Tiusbe pesannamø, ulø payrrun chibig køn. ³² Møikkøben na, Møg Misra Arrubigwan chigøben kaig waminchibigwane Tiusbe ulø paymønrrab pesannanrrun. Trune mõikkøben Espiritu

Santon kaig waminchibigwaneguende ni mõi yu lata, ni kansrø lata pesannamø, ulø payrrun cha.

Tusrwane mamikkurri asan

(Lc 6.43-45)

³³ Pøs kan tab tusrbe, tab mamitøwei niirrun. Inchen kan kaig tusrbe kaig mamitøwei niirrun. Kaguende kan tusrwane mamig niguinug asan. ³⁴ ¶I lataig inchib misaamera! ¿Ñim chincha tabig waminchague, trendø kailøbe? Kaguende nui manrrau chine isua tøgagúilø pinøguchen, nui triibe treeg wamindan. ³⁵ Kan møg tabiibe tabig isuilan nui manrrau esegabig kua, truyugurrimbe tabig wesrub wamindan. Inchen kan møg kaibe kaig isuilan nui manrrau esegabig kua, truyugurrimbe kaig wesrub wamindan. ³⁶ Inchawei nabe trendamønrrun: Chigøben wamindamgailan mis-ag ke ka wamincha mõiilan Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwaløm mayeeløba tru urasbe kerriguh maig kuigwan eshkamig kønrrun cha. ³⁷ Pøs ñui wamindiitøgatøwei 'tabig køn' tain kui, kabe 'kaig køn' tain kui Tius treeg marig kørromisrtrabguen.—

Jesúsuan mu kørrengaug mana asiimfiig martrai miab

(Mc 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Inchen mõiiløgøsrøn Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba Jesúsuan trenchibelø køn: —Kusrennøbig, Tius ñiba pasrain kui nam asha kønrrab mar— cha.

³⁹ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Møin kwaløm kaig misaamera, kan kasharawar peebe itøluløpteelø lataitøwei Tiusbatø pønrrømø misaamera kailø, Tius naba pasrain kui ashchab maramig miatan cha. Inchendø asha kønrrai katøgan chigøben peg kenamara tranmøtø, Tius maig karuigwan eshkabig Jonásweiwandø eshkamønrrun cha. ⁴⁰ Tru Jonás truba nu peskau umbu pøn kwaløm, pøn yem wab lataitøwei Møg Misra Arrubikkucha pøn kwaløm, pøn yem pirø umbu wanrrab køn cha. ⁴¹ Tru Nínive ciudadsrø misaamerabe Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwalømbe kenamisrtrun cha, tru møin kwaløm misaameran kaiyu pønrrønrrab. Kaguende nínivesreeløbe Jonás eshkaigwan møra, nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lliraig køn cha. Inchen yu pasrabiibe Jonás lataitø kømø, mas nuig kur cha.

⁴² Tru ambø umbu pirausrø reinagucha Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwalømbe kurrønrrun cha. Incha nøbe tru møin kwaløm misaamera ñimun møra melønrrai maringarunrrun. Kaguende nøma purø yabsrøngurringuen pirau arrig købig køn, Salomón, tru purø kusrebig wamindigwan mørtrab. Inchen yu pasrabiibe Salomón lataitø kømø, mas nuikken kur chibig køn.

Kwaimandzig møweinumay katøle arrub

(Lc 11.24-26)

⁴³ Kan trømbøig maringarub kwaimandzig møweinukkurri webippe, chugøben purmerasrø isramig lab uña, yandø wetørranrrab kaimappe, treeg

isun: ⁴⁴ "Katø nai yamay inrrab cha, na chugurri webarua arrinumaytøwei". Incha katø arruabe, tru møwane kan yawan chiguchagaig chishtø paluuncha tamara pasrig lataig wetørranrrun cha. ⁴⁵ Incha ippe, katøgan kwaimandziimera, nø lataguen kømø, mas larrø trømbøig marøbelan sieteba tulundzuna, søteeløba trubalatø tru møweinug purrønrrab kebamrrun cha. Inchen tru møøbe yandø srabebe mas purø kaikken kørromisrtrun cha, tru srøsrø lataitøguen kømø. Inchawei i møin kwaløm misaameran kailan treetøwei purainrrun— chibig køn Jesúsbe.

Jesúswei usrimba, nui nuneløba

(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús misaameran waminchib srø pasramne nui usrimba, nui nuneløba pua, nøba waminchig kui wambiitø pønrrabelø køn. ⁴⁷ Inchen møikkøsrøn Jesúsuan eshkabig køn:

—Ñui usrimba, ñui nuneløba wambig pønrran cha, ñiba waminchab ñun payib.—

⁴⁸ Inchene Jesúsbe tru eshkabigwane trenchibig køn:

—¿Nai usri, nai nuneløbe mumera køh?— cha.

⁴⁹ Inchabe nui kusrenanøb pera uniilan kwaneshkab trenchibig køn:

—Nai usri, nai nuneløbe iilø køn cha. ⁵⁰ Kaguende møikkøben nai Møskai srømbalasrø wabig maig martrai karuben, treeg marøbig, truiibe sí, nai nuneg, nai nuchag, nai usrin køn— cha.

Kan ellmarøb kwallibigwan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra wamindig

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Tru kwalømdøwei Jesús yaugurri webya, nu pisu menda wamisrøbig køn. ² Inchen misag truba nu tulundzunikkurri, Jesúsbe kan barcoyu kebya wamisren, maya misaabe tru pisu mendatø pønrrabelø køn. ³ Inchen nøbe waminchib pølbaserøbig køn 'øyeeg lataitøwein køn' chib wamindiitøtoga chineh kemesra kusrenanøb.

Incha trenchibig køn:

—Kan kwallibiima tsurøb kwallchab webyan cha. ⁴ Incha tsurøb ibene, kanbalø yellbe mayu kørøben, il-limera amrrua, man cha. ⁵ Katøganbaløbe sruurrøldø pirau pirø tre chiganug kørøra, pirø palatiikkurri tru yellbe kal-lappe, petø kal-labendø, ⁶ pørr webarruabe, mergurangeruben, srøl tre chigaig kua, mul-laptindan cha. ⁷ Katøganbalø yellbe kal shau utu kørøben, kalmera nørørab mendappe, chab kasrøb tsibisan cha. ⁸ Inchen katøganbalø tab pirau kørøraibe si, tabig ellmarig misra, mõiiløbe kan yellgurindø mamig trulzheelø cien niguen, mõiiløbe sesenta niguen, katøganløbe kan trulzhikkurrindø treinta nigan cha. ⁹ ¶Kalu pønraibe, mør!— chibig køn.

Mandøgurri 'iilan øyeeg lataig køn' cha Jesús wamindig

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesúsuan kemalla, trenchib payibelø køn:

—'Øyeeg lataitøwein køn' chib, ¿misaamerane chindimba øyamay waminchigu?— cha.

¹¹ Inchine Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Srømbalasarø Tiusbe nø ashib karub wainug mu asiimiig tøgagúilan ñimun ashchai tranan cha. Trune katøganelane treeg kømøn cha. ¹² Kaguende tøgagüwane masken tranen, uñchaguen tøgagønrrun cha. Trune chigaigwane nui lamøtiig tøgagügwanguen kerranrrun cha. ¹³ Inchawei nabe 'øyeeg lataitøwein køn' chib wamindiiløtøga chineh kemesra waminchar chibig køn. Kaguende:

nømbe ashendø, ashmøn cha,

mørendø mormøwei, ni katø chigüinguen mormøwei indan cha.

¹⁴ Inchawei nømune øyeeg køben, Tius maig karuigwan eshkabig Isaiás øyah wamindig ciertonwei nebun cha:

Maya, maya mørendø, ni chi tainguen mormønrrun cha.

Ashippe, ashendø, chigüi ashmønrrun cha.

¹⁵ Kaguende i misaamerai mannrøbe larrø tranreelø srug lataig misrin køn cha.

Kalumera, kabmera kasrailø tøgar køn cha,

ashmøwei, mormøwei,

ni chi tainguen mormøwei,

nui may amrrumøwei inchai,

katø na tamariilø kømøwein kønrrain taig.

¹⁶ Trune ñimbe mayanguen tab kuilø køn, kaguende ñimui kabmera Tiusweimburabigwan ashib, kalumera nui mburabigwan chigüi mörøb inchibelø tøgarbe.

¹⁷ Inchawei nabe ñimun cierton trenchar: Tius maig karuigwan eshkabelø køben, sølgandø tabig marøb misaamera køben, truilø truba nu, i ñim asigwan asinrrabna kui inchendø, ashmuig køn cha. I ñim mörigwan mörinrrabna kui inchendø, mormuig køn cha, trenchibig køn.

'Øyeeg lataig køn' cha, kemesra wamindigwan Jesús tab eshkab

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ 'Au, ñim möray, tru kwallibigwan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra wamincha pasrigwan na eshkanrrab. ¹⁹ Tiuswei tru srø wam srømbalasarø karub waisrigwan mørendø, chigüinguen mörmeelane tru nugwaimandziibe arrua, tru manrrau ellgwaigwane kerran cha. Inchen truiløbe tru yell mayu kørrabelø latailø køn. ²⁰ Inchen tru sruurrøldø pirau pirø tre chiganug kørrab yellbe tru misag Tiuswei wamwan tru urastøbe truba tab kui mörøb utabelan trunun eshkabig køn.

²¹ Inchendø srø tre umbu keetiimiig kua, maya yanaguen amøñimøn. Incha tru Tiuswei wamgurrindø chigøben puben, katø chigøben kaig nebub arruben, mõi møin kørran. ²² Inchen tsuren, tru kal shau utu kørrab yellbe øyeeg misagwan eshkabig køn: Tiuswei wamwan mörøppe, mørendø, i pirau chine købigwan menrra isubiibah, nømui chine palømo tøgagüilø purø tabig lataig asønaikkurrinbatø, tru Tiuswei wamwan mörigwane kerrigu truitø kasrøben, chigucha nømbe

ellmarig misrmøn cha. ²³ Inchen tru yell tab pirau tsuriiløbe tru misag Tiuswei wamwan møra, katø tab chigüi møra, truike sí, tab ellmarig misrigwan eshkabig køn. Truiløbe tru kan yellgurrindø mamig trulzheelø cien, kaneløbe sesenta, kaneløbe treinta ni gabelø latailø køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Tirigu utu arrucillu kal-labigwan kemesra wamindig

²⁴ Incha Jesús katøgan 'øyeeg lataitøwein køn' cha eshkawa pasrøb trenchibig køn:

—Srømbalasarø Tius nø ashib karub waibe kan møg nui trau tab yellwan tsuri lataig køn cha. ²⁵ Inchen søteeløba kib wamne nun kan ashig kømui inchibig arrua, tirigu tsuri utu kaig yellwan wiitappa, yan cha.

²⁶ Inchen tirigu nørrørawa, urø weetøbene, tru kaig kau arrucillugucha kenamisrøptindan cha. ²⁷ Inchen tru tra puagwei marøb melabeløbe nune trenchinrrab ambubelø køn: "Señor, ñi trau tru tsurig yellbe tabig købendøbe, ¿tru kaig kaube chugurrin kal-lah?" cha.

²⁸ Inchine tru ellmarig puaike trenchibig køn: "Mutø tsaliig øyeeg mariinrrun" cha. Inchen truyu marøb melabeløbe trencha payibelø køn: "¿Kabe tru kaig kauwan nam kitønrrab ambamøh?" cha. ²⁹ Inchine nøbe trenchibig køn: "Kagøbasay cha. Inchippa kaig kauwan kitønrrab incha, tirigungucha tøga kitabgun cha. ³⁰ Trembe paramnegatig trubalatø ka nørrøbasay chibig køn. Tru uras tru tulishinrrabelan øra, tru kaig kauwanmerrig tulisha, lusrø mara, pattrai karumønrrun cha. Incha tirigune nai tirigu esegainug keeringarumønrrun", tan— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Murtasa yellwan kemesra wamindig

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesús katøgan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchibig køn:

—Srømbalasarø Tius nø ashib karub waibe kan murtasa yell lataig køn cha, kan møg nui trau tsurig.

³² Maya yellmerai utu purø lamø yellzhig købendø, nurrappe, tru ellmarig shush tusrmerai utu mas nuibe murtasa køn cha. Yandø kan tusrburabig misren, nuig køptø, illimera pala amøñibeløguen amrrua, tru srarmerayu le marøbelø køn— chibig køn.

Levaduran 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra wamindig

(Lc 13.20-21)

³³ Katø Jesúsbe katøgan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchibig køn:

—Srømbalasarø Tius nø ashib karub waibe levadura lataig køn cha, kan ishuuma pa arruba harina sømara, levaduran pusren, maya sømarigwan trunun ørøba pulingarub lataig køn— cha.

Mandøgurri 'iilan øyeeg lataitøwain kòn' chib Jesús kemesra wamindig
(Mc 4.33-34)

³⁴ Jesúsbe misaamera norrø pasrabigwan kerrigu iigwan kusrenanøppe, 'øyeeg lataitøwain kòn' chib wamindiitøga eshkabsulu waminchibig kòn. 'Øyeeg lataitøwain kòn' cha, eshkawa pønsra kømuppe, waminchimiig kòn. ³⁵ Øyeeg nebuppe, tru Tius maig karuigwan eshkabig maig taig nebunrrain kuig kòn, tru øyah taig:

Waminchib kusrenanøppe, 'øyeeg lataitøwain kòn' chibgøba eshka wamindamønrrun cha.

Tius pirøwan marøb uraskurri sørig pønrrabelan tørgandø eshka wamindamønrrun cha.

Tirigu utu arrucillu kauwan kemesra wamindigwan 'øyeeg lataitøwain kòn' cha, Jesús tab eshka

³⁶ Incha Jesús tru nu sötø misagwan ungwa cha, yau kebibene, nui kusrenanøb pera uniiløbe kemallabe trenchibelø kòn:

—Tru ellmarinug kaig kauwan 'øyeeg lataitøwain kòn' cha, namun eshka wamindigwan tab eshkarra— cha.

³⁷ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Tru tab yellwan ellmarøbiibe Møg Misra Arrubigwan eshkabig kòn cha. ³⁸ Inchen tru ellmarig trabe yu pirau maya misagwan eshkabig køben, tru tab yellbe Tius nø ashib karub waigwei ureemeran eshkabig kòn cha. Inchen tru kaig kaube nugwaimandzigwei ureg kòn cha, eshkabig kòn. ³⁹ Inchen tru ashig kømui inchib tsaliig tru kaig kauwan ellguawa pasrøbiibe nugwaimandzigwan eshkabig kòn cha. Inchen tru ellmarig srønøbe srabe kwaløm patsønrrabigwan eshkabig køben, tru ellmarigwan tulishibeløbe ánglesmeran eshkabig kòn cha. ⁴⁰ Tru kaig kauwan tulisha, nagu patrai kebetab lataitøwei srabe kwaløm patsab uraskucha øyeeg punrrun chibig kòn. ⁴¹ Tru Møg Misra Arrubiibe tru katøganelan kaig maringarub pønrrabelanba, ke kaigwandø marøb pønrrabelanba nø ashib karub wainukkurri truilane mayamba nui ánglesmeran tulishinrrai ørtrun cha. ⁴² Inchen nu nag naarabigu kebusren, truyube kishib, trugulmeran tsatsamig kønrrun cha. ⁴³ Inchen tru sølgandø tabig marøbeløbe nømui Møskai ashib karub waisrømbe kan nøsig pilab latailø pilønrrun cha. [Kalu pønsraibe, mør! chibig kòn.

Purø tabig søra tøgagúigwan kemesra wamindig

⁴⁴ Srømbalasrø Tius nø ashib karub wainuguiibe kan chigøben truba tabzhigwan pirø umbu søra pasrig lataig kòn. Kan møg tru tabig sørig pasrabigwan wetørrawa, katøle truyutøwei søra pasran. Incha truba kasrag ya, nui chi tøgagúilan kerrigu yanabe, tru pirøwan penaptindan.

Tørguebilab sruuzheelø truba nuweyig lataitøwain kòn cha, kemesra wamindig

⁴⁵ 'Katø tru srømbalasrø Tius nø ashib karub wainuguiibe kan tørbilab sruuzheelan lawa, penab, yanøb inchibig lataig kòn cha. ⁴⁶ Incha kan tørbilab sruuzhig truba truba tabzhig nuweyig wetørrappe, ya, nui chi tøgagúigwan kerrigu yanaba, tru purø tab sruuzhigwan penan, chibig kòn.

Atarraya lataitøwain kòn cha, kemesra wamindig

⁴⁷ 'Katø tru srømbalasrø Tius nø ashib karub wainuguiibe kan atarrayan maryu keguchen, chi peskaurrimbunø kemørøb lataig kòn cha. ⁴⁸ Incha atarrayayu peskau netsabene, tru peskabeløbe pi menda wesrua, peskaumeran lawa tarømartrab purramisran cha, tabelane tasinyu pusrøppe, kailane petaptø petan cha. ⁴⁹ Srabe kwaløm patsab uraskucha øyeetøweih purainrrun, chibig kòn. Inchen ánglesmera webamrrun cha, kailanba, sølgandø tabig marøbelanba nøørø tarømartrab. ⁵⁰ Incha kailane nu nag naarabigu kebetønrrun cha, truyube kishib, trugulmeran tsatsamig kønrrun— cha.

Kusrenaniilø kølliiba, srøiløba

⁵¹ Incha Jesúsbe trencha payibig kòn:

—¿Ñimbe iilan kerriguba chigúí mørgueh?— cha. Inchene nømbe:

—Señor, øø— cha, løtabelø kòn.

⁵² Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Mutøgucha Moisés pørigwan kan kusrenanøbig srømbalasrø Tius nø ashib karub wainuguiigweimburab kusrebig misrabe, kan ya puag møkai latawei nui tabzheelø esegaig tøgagúinukkurri srøilø køben, kølleelø køben wesrub lataitøwei maran— cha.

Jesús Nazaretsrø

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Yandø Jesús tru 'øyeeg lataitøwain kòn' chib iilan eshka chab waminchabe, truyugurri webya ibig kòn.

⁵⁴ Incha nuim pirausrøndøwei puabe, tru judfosmera tulundzuni yau kusrenanøb mendøbene, misaamerabe truba kwaara ashib trenchibelø kòn:

—¿I møøbe øyeeløbe churre øyeeg kusreh? cha.

¿Katø tru maramburab mariilan chincharre marerah?

cha. ⁵⁵ ¿Iibe tru tsiimeratøga chine marøbigwei nusrkai, katø nui usrimbe María taig kømuitarru? cha.

¿Santiagoin køben, Joséwein køben, Simónwein køben, Judaswein køben nuneg kømuitarru? cha. ⁵⁶ ¿Yamba nui nuchaløgucha kerriguba namui ututøwei warabelø kømuitarru? cha.

¿Trube, kerrigu iigwane i møøbe chugurrinre øyeelø tøgaguerah?— cha.

⁵⁷ Treeg isua nune kaashibelø kòn. Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:

—Chutøgucha Tius maig karuigwan kan eshkabigwane tab indan cha. Inchendø nui piraueløba, nui yaeløba, truiløbe chi tab inchimøn— cha.

⁵⁸ Incha truyube maramburab mariilø tre marmiig køn, kaguende truyu misaamerabe nømui isubigwan nuinug pasrmuikkurri.

Juan Bautista kwaig
(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 Tru kwalømmerawan Galilea pirau karubig Herodesbe Jesúsweimburabgøba wamindi mørabe, ² nui karuindiig melabelane trenchibig køn: —Truibe tru Juan Bautista kuinrrun cha, kwailai utugurri katø kurriinrrun cha. Incharre øyeeg maramburab maramig tøgagig kuinrrun— chibig køn. ³ Kaguende Herodesbe tru Juanwan kemøringarua, lusra, kailan keeri yaumay kertrai srua ambingaruiig købig køn, tru nui nuneg Felipei srai Herodíascurrindø. ⁴ Kaguende Juan Bautistabe Herodeswane trendaig købig køn: —Tru Herodíaswan ñui srai mara tøgagømime merig pasran— cha,

⁵ Herodesbe Juanwan kwetchab inchendø, misagwan køriimatabig køn, kaguende mayeeløba Juanbe Tius maig karuigwan eshkabig kui kørewa køben. ⁶ Inchen tru Herodeswei kal-lain kwalømwan isub kasrag waram kwaløm, tru Herodíaswei nimbarsbe tru linchai eshkailø mayeelø purrabelai merrab pailaben, Herodeswane truba tabig asønaptø, tru srusrane:

⁷ —[Katø, tranmø kømø! chi miabendø tranrrumøn— chibig køn.

⁸ Inchen tru srusrøbe usri øyeeg chinrrig cha eshkaig køppe, Herodeswane trenchiptinchibig køn:

—Juan Bautistai turwan kan platilloyu tranrra— cha.

⁹ Inchen reybe truba isui inchendø, tru mayeelø lincha purrabelai malau, treeg tranrrumøn cha, tranrrab misrig køppe, traningarubig køn. ¹⁰ Incha Juanbe kailan keeri yau waben, Herodesbe turwan paringarubig køn. ¹¹ Inchen tunwan para, kan platilloyu srua ya, srusran tranen, nøbe usran tranøbig køn.

¹² Inchen Juanwei mendig amøñibeløbe amrrua, Juanwei asrwan srua amba, sørabelø køn. Incha Jesúswan trunun eshkanrrab ambubelø køn.

Trattrø mil misagwan Jesús manrrai tranøb
(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Inchen Jesús Juanwan kweetsin kui wammørabe, truyugurri nøtø kan barcoyu nøørø mu misag warab waraimøsrømay ibig køn. Inchen misaamerabe truba nu wammørøppe, pueblomerayugurri webamba, nuimay katsikkatø ambub mendabelø køn. ¹⁴ Inchen Jesús barcoyugurri pinaya, truba nu misag pasrai ashabe, nømun lastima køben, nømui utu kwanrreelan tamarøbig køn. ¹⁵ Inchen yandø nømawabrak købene, nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesúswan kemallabe, trenchibelø køn:

—Yube mu misakkanug køn cha. Inchagucha yandø maabenwein køn cha, misagwan amrrai ‘ungwa’ chi cha, yamera pønrrabsrø amba, nømuyasig mamig pena manrrain— cha.

¹⁶ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn: —Chi ambamibe palømøn cha. Manrrai ñim man-nay— cha.

¹⁷ Inchene nømbe trenchibelø køn: —Nambe trattrøgatø pirrimbah, pagatø peskaubatø tøgaguer— cha.

¹⁸ Inchene Jesúsbe trenchibig køn: —Yu srua amrrurray— cha.

¹⁹ Incha tru nu misagwan pubilayu purramisringarua, tru trattrøgatø pirrimera nba, pagatø peskaumeranba, tasku muta, srømbalaneb neesha, Tiuswan ‘mayanguen pay’ chibig køn. Incha pirrimera n pirisha, nui kusrenanøb pera uniilan tranen, nømbe misagwan pirishibelø køn. ²⁰ Inchen mayeeløba øska ma kørrømisren, katøgucha pitis undailan tasinmerayu netsøbatø doce tulishibelø køn. ²¹ Inchen tru mabeløbe ishumburwan, uregwan munchimuben, møgueløtø trattrø mil købig køn.

Jesús pi palawan arrub
(Mc 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Incha yandø Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan pisu ambøgatøsrømay merrab amrrai barcoyu nebamingarubig køn, tru nu misagwan ‘ungwa’ chib pasrappatø. ²³ Incha yandø misagwan chab ‘ungwa’ chabe, nøbe nøtø kan tunbalasrø Tiusba waminchab ya, yem køben nøtø trusrø wabig køn. ²⁴ Trune yandø barcobe pisuyu yabsrønguen iben, pi welarmerabe barcongøba megambubig køn, kaguende isiibe nømui malaugøba megambub ichen. ²⁵ Inchen løtsøzhig yemdø Jesús pi palawan katsikka nømumay kemallib ibene, ²⁶ nui kusrenanøb pera uniilø pi palawan arri ashippe, truba kwaarøb kørig købiitø trenchib trashibelø køn:

—Kan møsig køn— cha.

²⁷ Inchen Jesúsbe møi møi nømune waminchib trenchibig køn:

—[Kørmø, mur isua purray! cha. Na kur cha. Kørig kui inchimøtay— cha.

²⁸ Inchene Pedrobe trenchiptinchibig køn:

—Señor, trube, ñi kuabe, nan ñuimay pi palawan: “Amø” chirra— cha.

²⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn: —Amø pøs— cha.

Inchen Pedrobe barcoyugurri pinaya, pi palawan Jesúsweimay ib mendabig køn. ³⁰ Incha tru mur isig ichibigwan tab ashippe, køriimataptinchibig køn. Inchen nune asentab mendaptinchen trashibig køn: —Señor, wesrurra!— chib.

³¹ Inchene Jesúsbe møi møi tasigu kemørabe, trenchibig køn:

—Ñi kui ñui isubigwane nainug ke ka kømønrraindiitø pasra tøgagig cha. ¿Chindimbarre kaimamuitamab isugu?— cha.

³² Incha barcoyu nebamben latatø, isiibe wasrøngandø pasramisrøptinchen, ³³ barcoyu purrabeløbe nune køriibala tabig waminchib trenchibelø køn:

—Isa kømø, ñibe Tiuswei Nusrkain køn— cha.

Jesús Genesaretsrø kwanrreelan truba nu tamarøb
(Mc 6.53-56)

³⁴ Incha yandø tru pisuyu chab larraamba, Genesaret pirausrø pubene, ³⁵ misaamera Jesús kui nebua ashabe, wammørøsrøngarubelø køn tru pirau ørøba. Inchen nuimay maya kwanrreelan srua amrrua:

³⁶ —Ñi pala itøguewa kuig urøzhigwan namun katørabashcha— chib, rugabelø køn.

Incha mayeeløba katørabeløbe tabig kørørmisrøbelø køn.

Møwan trømbøig kaig marøbiibe ¿chi kerah?
(Mc 7.1-23)

15 Møiløgøsrøn Jerusalénsrøngurri amrrubelø fariseosmeraba, Moisés pørigwan kusrenanøbeløba Jesúswan kemallabe, trencha payibelø køn:

² —¿Ñui kusrenanøb pera uniiløbe namui merrab-sreelø trendø treeg marøb tøgagúigwane chindim-barre itøbunabelø køh? cha; pøs mappe, nømbe tasigwan kinømø mabelø køn— cha.

³ Inchene Jesúsbe trencha payibig køn:

—Trube, ¿ñimgucha Tius maig maramigwan martrai pønrsailane chindimbarre marmeelø kogue cha, ñim ñimuimburab trendø treeg marigwan marøg købiitø?

⁴ Kaguende Tiusbe trendaig køn: “Ñui møskai, ñui us-rane maig købash inchimø, tab indamig køn” cha.

Katø: “Møskawan kui, kabe usran kui trømbøig nebun-rrai wamabigwane trunune kwanrrai pasrig kønrrun” cha.

⁵ Trune ñimbe trenchibelø køn: “Kan møøbe møskawan kui, kabe usran kui trenchinrrun cha: ‘Na ñimun purugumig tøgagúigwan Tiuswan tranar cha. Ñimune purugunrrab kaimamønrrun’ chinrrun cha.

⁶ Incha møikkøben øyeeg taikkurrimbe, yandø møskawan, usrane lastima ashib purugumibe chi palømøn” cha, ñimbe trenchibelø køn cha. Øyeeg marøppe, ñimbe Tius martrai karua pasrigwane chigucha kømiig kui lataig mara srua køn cha, ñimui trendø treeg marøb tøgagúilan marøg køptø. ⁷ [Palatø tabelø! Tius maig karuigwan eshkabig Isaías ñimuimburab sølwein tain køn øyah chippe:

⁸ I misaamerabe nan ka triitøgatø tab inndan cha.

Inchendø nømui manrrøbe nainukkurrimbe yab pønrran cha.

⁹ Nan køriibala tabig waminchib taibe chiweingucha chi tabig marig kømøn cha,

møguelø martrai karua pønrsailan øyeeg maramig køn chib kusrenanøb.—

¹⁰ Incha Jesús misagwan nuimay wama trenchibig køn:

—Kalutøga mørøb, katø chigúi mørøb inday cha.

¹¹ Møwan trigu kebibiibe nune chi kaig trømbøig mar-møn cha. Treeg kømøtø, møwan kaig trømbøig marøbiibe trigugurri webibig, truiibe si, nune trømbøig maran— chibig køn.

¹² Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesúswan kemallabe trenchibelø køn:

—¿Ñi øyeeg tailan fariseosmera mørabe, namig mørigwan ashtirru?— cha.

¹³ Inchene nøbe trenchibig køn:

—Chi tusr køben nai Møskai srømbalasrø wabig ell-gwaimíigwane srølbafñau kitig kønrrun cha. ¹⁴ Nømune kagøbasay cha. Kaguende nømbe kabgailø katøgan kabgailandøwei srua ambubelø køn cha. Kan kabgaima katøgan kabgaigwan srua yabe, trabyu pailøba kegør-rønrrun— cha.

¹⁵ Inchene Pedrobe Jesúswan trenchibig køn:

—Tru ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha, kemesra wamindigwan namun tab eshkarra— cha.

¹⁶ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimgucha chigúinguen mørmøwa pønrrøtirru cha? ¹⁷ ¿Chitøgucha trigu kebibiibe patsau kørraigui kui ashmeelø køtirru? cha, katø asrugurri webinrrab.

¹⁸ Trune trigugurri webarrubiibe si, møwei manrraugurri arrubig kua, truiibe nune trømbøig marøb mindisan cha. ¹⁹ Kaguende møwei manrrø umbugurrimbe kaig isuilø køben, kweetsamelø køben,

kasharawarmera itølulamig køben, kasharameelø købendø ishumburba, møgueløba trømbøig maramelø køben, nilamelø køben, isa wamindiilø køben, tsalø wamiilø køben, øyeelø kerriguh werrun cha. ²⁰ Iiløbe si, møwan kaig trømbøig maran cha.

Inchen manrraptø tasigwan kinømuitøbe mowane chi trømbøig marøb mindishimøn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Kan ishug peg pirausrig Jesúswan køreig
(Mc 7.24-30)

²¹ Incha Jesúsbe truyugurri tarømisra, Tiroba, Sidón-ba tru ciudadamera pønrrab piraumay ibig køn. ²² Inchen kan ishug canaansriig tru pirau tsubiibe arrua, Jesúswan trenchib wamab kemallibig køn:

—Señor, merrabsrø Davidwei Nusrkai, nan lastima ashcha chib. Nai nimbasrøbe kan kwaimandzig ni mu-mayguen tab uñchaingag indinab Megan— cha.

²³ Inchen Jesúsbe chigucha lètømuben, nui kusrenanøb pera uniiløbe kemallabe, trenchibelø køn:

—Tiusmanda, ishuwane ‘inrrø’ chi cha, namui wendautø trashib arrun— cha.

²⁴ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nane Israel misaamerai utu tru ubisha trubiilø latailaimaytø ørig køn— cha.

²⁵ Inchene tru ishuube nui merrab arrua, tømøn-srøb trenchibig køn:

—Señor, purugurra!— cha.

²⁶ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Pirriwan uregwan kerrawa, wera-ureezheelan kebusramibe søl kømøn— cha.

²⁷ Inchene ishuube trenchibig køn:

—Øø, Señor, treebe treegwein købendø, wera-ureezheeløguen nømui puarwei mishatsigugurri kørabbzhigwan man— cha.

²⁸ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ɔshug, ñui isubigwan nainug pasra tøgagúibe purø nuig køn! cha. Ñi maig palain pasraig, treeg kønrrun— cha.

Inchen tru uraskurri nui nimbasrbe tabig kørrømisrig køn.

Kwanrreelø truba nørrøwan Jesús tamarøb

²⁹ Jesús truyugurri webya, Galilea pisu puluwan purayabe, kan tunbalasrø nebya, truyu wamisrøbig køn. ³⁰ Misag truba truba nørrø nø wainug tulundzuna, cojosmera køben, kabgailø køben, asru chiyu køben kesruilø køben, waminchab kaimabelø køben, katøgan chi kwanrø køben tøgarmera truba nu treelan køben Jesúswei merrab srua amrrua, pønsrøben, nøbe tamarøb big køn. ³¹ Treekkurri tru nu misaabe ashippe, ke kwaara asha kørrømisrøbelø køn, waminchab kaimabeløbe wamindamba, asru chiyu køben kesruiløbe tabig kørrømisramba, cojosmerabe ambamba, kabgailøbe asamba indi ashabe, nømbe Israel misaamerai Tiuswan truba tabig waminchibelø køn.

Jesús pib mil misagwan manrrai tranøb

(Mc 8.1-10)

³² Incha Jesús nui kusrenanøb pera uniilan wamabe, trenchibig køn:

—Misaameran lastima køtan cha. Chabguen yu pøn kwalømguen naba warøwa, yandø chi mamig chigar køn cha. Nømui yamay chi mameeløbe ambashig kømøtan cha. Kaguende mayutø pesannabgun— cha.

³³ Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe trenchibelø køn:

—Ya nu misagweimbe ¿nambe chinchamamig wetørrayasamø? cha, ya yu mu misag warab warømsrømbe.—

³⁴ Inchene Jesúsbe payibig køn:

—¿Ñimbe pirri mam tøgagøgue?— cha. Inchene nømbe:

—Pirri sietebah, katø mamdø peskau-ureebatø tøgaguer— chibelø køn.

³⁵ Inchen nøbe misagwan pirau purramisringarua, ³⁶ nui tasigu tru pirri sietenba, peskaumeranba muta, Tiuswan 'mayanguen pay' chabe, pirisha, nui kusrenanøb pera uniilan tranen, nømbe misagwan pirishibelø køn. ³⁷ Inchen mayeeløba øska ma kørrømisren, katøgucha tru pirisaig undailan tasinmerayu siete netsøbateelø tulishibelø køn. ³⁸ Inchen tru mabeløbe ishumburwan, uregwan munchimuben, møgueløtø pib mil købig køn. ³⁹ Incha Jesúsbe yandø misagwan chab ungwa chabe, barcoyu kebya, Magadan pirausrømay ibig køn.

Fariseosmeraba, saduceosmeraba kan mana asiimíig martrai miab

(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 Fariseosmera køben, saduceosmera køben Jesúswan ashchab ambabe, nun chiyugøben

kebenøsrkøg køptø, mana asiimíig miabelø køn Tius nøba pasrain kui ashchab.

² Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Yandø maaben misrene, ñimbe øyah chibelø køn cha: "Tab kwaløm kønrrab asønan cha. Kaguende srømbalabe ke pigøzhig pasran" cha. ³ Inchene løtsøbe ñimbe trenchibelø køn cha: "Møimbe kaig kwaløm kønrrab asønan cha. Kaguende srømbalabe ke wañindø kasrain pasran" cha. Pøs pala wañi maig pasrai asha, ñim 'øyeeg kønrrun' chib, 'øyeeg kønrrun' chib waminchibeløbe, Møin kwaløm chi pureb arrubigwane, trube, 'øyeeg kønrrun' chinrrab wetøgørrønrab kaimabeløbe mailø køgue! cha. ⁴ Møin kwaløm kaig misaamera, kan kasharawar peebe itøluløpdeelø lataitøwei Tiusbatø pønrrømø misaamera kailø, Tius naba pasrain kui ashchab marig miatan cha. Inchendø asha kønrrai katøgan chigøben peg kenamara tranmøtø, tru Jonásweiwandø eshkamønrrun— cha.

Incha nømune pønrramnetø, iptinchibig køn.

Fariseosmeraba, saduceosmeraba kusrenanigwan ashiptø kuy

(Mc 8.14-21)

⁵ Nui kusrenanøb pera uniilø pisu ambøgatøsrø chab larraambabe, pirri srua amrrumigwan pesan amrrubrain kui isuptinchibelø køn. ⁶ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Au, ñimbe levadura fariseosmeraiwanba, saduceosmeraiwanba ashiptø kuy— cha.

⁷ Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe kangurri kangurri trenchibelø køn:

—Nam pirriwan srua amrrumuimbarre trenda chindah— cha.

⁸ Inchene Jesúsbe nøm trenchib purrai ashabe trenchibig køn:

—¿Chindimbarre kangurri kangurri 'pirringar ker' chib purrøgue? cha. Ñim kui ñimui isubigwan nainug ke kagømønrraindøzhig pasra tøgar cha. ⁹ ¿Katøgucha ni chigúinguen mørmeelø kø chindah? cha. ¿Tru na trattrøgatø pirriwan trattrø mil møguelan pirishiben, undailø mam tasin tulisagwan ni trunundøguen ke isumeelø kø chindah? cha. ¹⁰ Katø tru siete pirriwan tru pib milwan pirishiben, ¿tru unchibigwan mam tasin tulisagwan isumeelø kø chindah? cha. ¹¹ ¿Ñimbe mandeelø køh cha, chigúinguen mørømønrrappe, na pirriwan waminchib wamubendøbe, nabe tru levaduran fariseosmeraiwanba, saduceosmeraiwanba ashiptø kuy cha, nabe trunun waminche?—

¹² Inchen nømune 'tru pirriyu pusri levaduran ashiptø kønrrigay' chimøtø, 'tru fariseosmeraba, saduceosmeraba kusrenaniilan ashiptø kønrrigay' tain kui yandø wetøgørrabelø køn nømbe.

Pedrobe Jesúswan: "Cristo køn" chib

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jesús Filipino pirau Cesareasrø puabe, nui kusrenanøb pera uniilan payibig køn:

—¿Misaamerabe Møg Misra Arrubigwane mu køn tah?— cha.

¹⁴ Inchene nømbe trencha lõtabelø køn:

—Møiløbe 'Juan Bautista køn' chiben; møiløbe 'Elías køn' chiben; møiløbe 'Jeremías kuinrrun' tan cha, kabe møikkøben 'Tius maig karuigwan eshkabig kui'.—

¹⁵ Inchene nøbe trencha payibig køn:

—¿Trune ñimbe nane mu køn chinrrague?— cha.

¹⁶ Inchen Simón Pedrobe trencha lõtatabig køn:

—Ñibe tru Cristo, Øsig wab Tiuswei Nusrkain køn— cha.

¹⁷ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñibe mayanguen tab kuig køn cha, Simón Jonáswei nusrkai. Kaguende ñune iigwane yaumbaig, animbaig, ka møg kenamarøb eshkamøtø, nai Møskai srømbalarø wabig eshkan cha. ¹⁸ Inchen naguucha ñune, ñibe Pedro køn char cha. Nai iglesian i srug pala mara pasramønrrun cha. Inchen kwamig kønrrai marøb pasrabigwei maramburab marøbikken tru iglesiane ni chinchaguen kananrrab kaimanrrun cha. ¹⁹ Srømbalarø Tius nø ashib karub wainug llavimeran ñun tranamønrrun cha. Ñi yu pirau lusrøb lataig marene, srømbalarøngucha lusrøb lataitøwei martrun cha. Ñi yu pirau pichib lataig marene, srømbalarøngucha pichib lataitøwei martrun— cha.

²⁰ Incha Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan mungøben eshkab kønrrain kømø karua pasrøbig køn, nøbe tru Cristo kui.

Jesús nø kwamigwan eshkab

(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Incha tru uraskurrimbunø Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan 'øyeeg kønrrabig køn' cha, eshkab mendabig køn. Nune Jerusalénsrømay yamig nebuben, misagwan karubelø kølli misaamera, sacerdotsmeran karubelø køben, Moisés pørigwan kusrenanøbelø køben, truba truba kaig indinab megawa, kweetsig kømig nebunrrun cha. Inchendø pøn kwalømyube katø øsiiranrrun chibig køn. ²² Inchen Pedrobe nun nøørøsrø pera ya, murtø waminchib mendabig køn:

—Tius ashib wawa, Señor, ñun øyeeg pu-raimuimbe— cha.

²³ Inchen Jesúsbe keeshabe Pedrone trenchibig køn:

—Satanás, nainukkurri tarømisr cha. Ñibe nane peñichai ke ka srøngwangerub attan cha. Kaguende ñibe isuppe, Tius lataig isumøtø, møguelø isuimay isun— cha.

²⁴ Inchabe Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Møikkøben nai mendig uñig købene, nøasiitø nuimburabigwangøba isumøtø, nui kuruswan mutab, nai mendig arrum nebunrrun cha. ²⁵ Inchen møikkøben øsig kømigwangøba isubiibe yandø pinab pinamig nebunrrun cha. Inchen nagurrindø kwabiibe managatig øsig kømigwan wetørrawa, tøgagønrrun cha. ²⁶ ¿Kan møg yu pirau chine købigwan kerrigu nuindø maringucha, nui øsig kømigwan trubisaibe, chiwein kui tabig kønrrab kø? cha. Kabe ¿kan møøbe

kwamønrrappe, chi tranøbsruerah? cha. ²⁷ Kaguende tru Møg Misra Arrubiibe Møskawei purø nuig tørgueg-walmabigu nui ángelesmeraba arrua, møilandøgucha nøm maig marig køben treeg tranrrun cha. ²⁸ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Møiløgøben yu purrabelø tru Møg Misra Arrubig nø ashib karunrrab attrab kenamisren, trunun nebua ashmøwatøbe, kwanraamøn— cha.

Jesús ke peemayig misrøb

(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 Øyeeg taig yandø trunewei kan kwalømdø paløben, Jesúsbe Pedronba, Santiagonba, nui nuneg Juanwanba nøørø kan pala tunsrømay pera ibig køn. ² Incha trusrø nømui merrab Jesúsbe ke peg lataig misrøbig køn. Inchen nui maløbe nøsig lataig tørbilabig misren, nui kewagúiløbe puløzhig pilabig lataig misrøbig køn. ³ Inchene møimbe Moisésba, Elíasba, Jesúsba waminchib pønrrai ashiptinchibelø køn. ⁴ Inchen Pedrobe Jesúswane trenchibig køn:

—Señor, nam yu pønrramibe purø tab køtan cha. Ñi martrain købene, pøngatø ya-ureg na maramøh cha, kan ñui, kan Moiséswei, kan Elíasweingue.—

⁵ Inchen Pedro waminchib pasramnetø, kan wañi tørbilabig nømun pinøbulen, wañi umbugurri kan wam trenchibig køn:

—Iibe nai Nusrkai undaaraig køn cha. Nabe nuimburab truba tab kui war cha. Nune møray— chibig køn.

⁶ Inchen iigwan mørøppe, nui kusrenanøb pera uniløbe truba truba kørig kuilø, maløwan pirau kebatamnegatig utsøbasrøbelø køn. ⁷ Inchen Jesúsbe nømun kemalla katørab trenchibig køn:

—Chi køriimatømtø, kurray— cha.

⁸ Inchen nøm kurraashene, mugucha kenamuben, Jesúswane nøtø pasrai ashibelø køn.

⁹ Incha tru tunsrøngurri kørrørrub amrruabe, Jesúsbe trenchib karubig køn:

—Mungucha waminchib kønrrab kømø cha, tru asigwan, tru Møg Misra Arrubig kwailai utugurri øsiirawa katø kurramnegatig.—

¹⁰ Inchen nui kusrenanøb pera uniløbe Jesúswan payibelø køn:

—Trube, treeg købene, Moisés pørigwan kusrenanøbeløbe ¿chindimba Eliasmerrig arrumig køn tah?— cha.

¹¹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Elíasbe arrubwei inchun cha. Incha nøbe kerrigu katøyug tamara pønrrønrrun cha. ¹² Inchendø nabe trendamønrrun: Elíasbe arrubguen inchen, nune mu kui nebua ashmøtø, nømun maig marøg købendø, marig køn cha. Møg Misra Arrubikkucha treetøwei nømui tasku kaig marinab meganrrun— cha.

¹³ Inchen nui kusrenanøb pera uniløbe Jesúsbe tru Juan Bautistan wamindin kui wetøgørrabelø køn.

Kwaimandzig tōga unan Jesús tamarōb

(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹⁴ Misag truba nu pasrainug nōm chab pubene, kan mōg pua, nui merrab tōmbōnsrabe, trenchibig kōn:

¹⁵ —Au, nai nusrkawan lastima ashcha cha.

Kaguende pesannabig tōgaig kua, truba trōmbōig nebuinab megabig kōn cha. Katō katō nagu kebeñib, piyu kebeñib inchibig kōn cha. ¹⁶ Na ñui kusrenanōb pera uniilaimay pera arrubendō, tamartrab kaiman—cha.

¹⁷ Inchene Jesúsbe trencha lōtabig kōn:

—[Kan ñim mōi misamera kōrenrrab inchimeelō larrō kailō! cha, ¿nabe managatig ñimba unamig kōnr-
rerah? cha. ¿Kan øyeeg ashiptō managatig ñimba un-
amerah? cha. Unan yusrō naimay srua amrruy—
chibig kōn.

¹⁸ Inchen Jesúsbe tru kwaimandzigwan nama, un-
ainukkurri wambig weguchen latatō, unōbe tabig kōr-
romisrōbig kōn.

¹⁹ Inchen nui kusrenanōb pera uniilōbe nōmdō
nōrō Jesúsban kemalla, trencha payibelō kōn:

—¿Nabe kwaimandzigwan wambig weguchappe,
chindimba kaimah?— cha.

²⁰ Inchene Jesúsbe trenchibig kōn:

—Kaguende ñimbe ñimui isubigwan nainug ke ka
kōmōnrraindiig pasra tōgar kōn cha. Pōs nabe ñimun
cierton trendamōnrrun: Ñim kan murtasa yellburapti-
itōguen ñimui isubigwan nainug pasra tōgar kuimbe,
ñim i tunwan: “Yugurri mendamisra, katōgansrō pu-
rainrrō” chibene, tru tunbe purainrrun cha. Pōs
ñimuiembe chitōgucha kaimamdiibe chi kaagōn cha.

²¹ Kaguende øyeeg kwaimandziibe Tiuswan purugurra
chib miatōgaba, ayunab indiitōgaba treeg
marendōwei webibig kōn— cha.

Jesús katōle nui kwamigwan eshka

(Mc 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Galilea pirausrō ketōtō amōñippatō Jesúsbe
trenchibig kōn:

—Tru Mōg Misra Arrubigwane mōguelai tasku tranig
kōnrrun cha. ²³ Inchen kweechen, pōn kwalōmyube
katō øsiirawa kurrōnrrun— cha.

Iigwan wammōrabe, nōmbe truba isui inchibelō kōn.

**Tiuswei yawan tōgagūimburo an pagaramigwan Jesús
pagaragarub**

²⁴ Jesúsba nui kusrenanōb pera uniilōba Capernaum-
srō pubene, Tiuswei yaburō trendō an pagaranrrain
taigwan an utabelō Pedroimay ambabe trenchibelō
kōn:

—¿Ñimui kusrennōbikkan Tiuswei yaburō trendō
truburō an pagarab kōmigwan pagaramiig kuitarru?—
cha.

²⁵ Inchen Pedrobe:

—ØØ, pagarabwei inchibig kōn— cha lōtabig kōn.

Incha Pedro yau kebibene, Jesúsbe øyeemerrig
trenchib waminchibig kōn:

—¿Simón, ñibe maig isuguh? cha. ¿Yu pirau reymer-
abe trendō pagaramigwan pagaraig utappe, mumeran
utah? cha: ¿Nōmui misaamerandōweindeh? Kabe:
¿Peesrōngurri amrrub misaamerandeh?— cha.

²⁶ Inchene Pedrobe trenchibig kōn:

—Peesrōngurri amrrub misaameran utabelō kōn—
cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig kōn:

—Trube, treeg kōbene, tru pirau misaameratōwe-
imbe chi pagaramikken palōmuinrrun cha. ²⁷ Treeg
kuingucha, nambe mungucha namishimōnrrab, nu
pisuyumay ya, anzuelun ke keguchendō, megamisrōb
peskauwan wesrunrrig, chibig kōn. Incha peskauwei
trigwan kurabe, kan an wetōrranrrabguen cha, maya
tranamigwan neikke. Incha naimburōba, ñuimburoba
srua ya, pagarau— chibig kōn.

¿Tiuswei merrab mas nuibe mu kerah?

(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Inchen tru urastōwei nui kusrenanōb pera uni-
ilō Jesúsban kemallabe, trencha payibelō kōn:
—¿Srōmbalasarō Tius nō ashib karub waisrōmbe mas
nuibe mu kōh?— cha.

² Inchene Jesúsbe kan unan wama, nōmuin tōbōtag
pasrabe, ³ trenchibig kōn:

—Pōs nabe ñimun cierton trendamōnrrun cha: Ñim
peemayelō misrōb, ureg lataig misrmuisruandōbe,
srōmbalasarō Tius nō ashib karub wainuube managuen
kebamrraamōn cha. ⁴ Nōasiitō ‘nuig kurmab’ isumfiig, i
unō lataig misrōbiibe, srōmbalasarō Tius nō ashib
karub waigu mas nuig kōn cha. ⁵ Inchen mōikkōben
kan i unō lataigwan nai munchiyu tab wamab utabiibe,
nan utan chibig kōn.

Kaig mara kebenamibe kōrig kōmdiig kōn

(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Mōigwan kōben i shushmera latailan nan kōrebe-
lan kaig mara kebenōsrkōbigweimbe, trembe tru
tirigu kitsig nu srugwan naashigu mesra, mar umbus-
rō kegucha, pi keesra kwangaruinguen sōl kōbsruinr-
run cha. ⁷ Yu nam waraig pirōwaimburappe kan
yeekkucha kuita, chine pōnrrabelō misagwan kaig
martrai inchib pōnrrōben, trune kaigwan nō pera
mara kebenōsrkōb mōwaimbe ¿maig kōnrrerah?

⁸ Inchawei ñui tasig kui, ñui srōb kui kaig
maringarua kaigu ñun kebenōsrkōbene, para, kuchi.
Managatig øsig wamsrō tasig palabig kui, cojo kui ke-
byamikken sōl kōnrrun, pa tasig tōgaig, pa srōb tōgaig
tru managuen kwamō nagu kegutsig kōbgunrriibe.

⁹ Inchen ñui kab kaig maringarua kaigu ñun kebenōs-
rkōbene, wesrua, kuchi chibig kōn, managatig øsig
wamsrō kan kaptō tōgaig kebyamikken sōl kōnrrun
cha, pa kab pusraig mōra melamnug kwamō nagu
kegutsig kōbgunrriibe.

Kan ubisha trubigwan kemesra wamindig

(Lc 15.3-7)

¹⁰ 'Au, i shushmeran mōilandōgucha kashmōtay. Kaguende srōmbalasrō nōmui ángelesmerabe nai Mōskai srōmbalasrō wabigwei malōwan chu urastōgucha ashīb pōnrran char nabe. ¹¹ Kaguende Mōg Misra Arrubiibe tru trubig kōbigwan kaigyugurri wesranrrab arrig kōn cha. ¹² ¿Ñimune maig asōnata? chibig kōn. Kan mōg cien ubishamera tōgagua, kan pella ya, trubōbenma, noventa y nueve tunbalawan waramnetō, tru pella trubabigwan kabe ¿chugōben lanrrab imōnrraitarru? cha. ¹³ Incha nabe ñimun cierton trendamōnrrun: Wetōrrappe, tru trubabigweimburab mas purō kasraaranrrun cha, tru noventa y nueve ka amōñibelaimburab lataguen kōmō. ¹⁴ Øy-eetōwei ñimui Mōskai srōmbalasrō wabiibe i shushmeran ni kanguen trubōmuimbemab indan chibig kōn.

Ñui nuneg ñun kalō maren, ulō paymō mandō pesan-

namig

(Lc 17.3)

¹⁵ Inchwai ñui nuneg ñun chigōben kaig marene, ya, ñibe nundō mara, waminchi. Incha nui kalō marigwan kalō marig kui ashchai nebua isungaru. Inchen ñun mōrene, ñibe ñui nunewane tab kōrrōmisrrai kusrawa pasran. ¹⁶ Inchen ñundō mōrōg kōmui inche-ne, trube, kandō kui, pagatō kui wamō, chi pub arrubigwandōgucha pailō kui, pōnelō kui maig kuigwan nōm wamindigu treeg kōrrōmarig kōnrrai. ¹⁷ Inchen truilangucha mōrōg kōmui inche-ne, trube, iglesiayuelan eshkau chibig kōn. Inchen katō iglesiayuelan mōrōg kōmui inche-ne, trubeguende, yandō Tiuswan ashmīig judío kōmīig lataig, kabe kan romasreelayasig an utaptō wabig lataig mara kōrrōmaray cha.

¹⁸ Pōs nabe ñimun cierton trendamōnrrun: Ñim yu pirau lusrōb lataig marene, srōmbalasrōngucha lusrōb lataitōwei martrun cha. Inchen ñim yu pirau pichib lataig marene, srōmbalasrōngucha pichib lataitōwei martrun cha.

¹⁹ Nabe katō ñimun trendamōnrrun: Ñim mōikkōben pailō yu pirau chigōben Tiuswan mianrrab lata kandō isua purramisra, miabene, nai Mōskai srōmbalasrō wabiibe ñim miaigwan tranrrun cha. ²⁰ Kaguende pailō kui, pōnelō kui nai munchiyu tulundzuna purrainuube nabe nōmui utu pasrar— cha.

²¹ Inchen Pedrobe Jesúswan kemalla, trencha payibig kōn:

—Señor, nai nuneg nan chigōben kaig marōbig marene, nabe ¿mam piejegatig pesannab ulō paymumig kōnrrab kō? cha. ¿Kabe sietegatiitōteh?— cha.

²² Inche-ne Jesúsbe trenchibig kōn:

—Nabe siete nebumnegatiitō chimur cha. Treeg kōmōtō, sietebatō setenta piejeskatig char— chibig kōn.

Karuig megabig larrō kaigwan kemesra wamindig

²³ —Srōmbalasrō Tius nō ashīb karub waibe kan rey nui karuindiig melabelō nōmui ulō misriilan mayambatō ulō kōtashchab ashchab wamisrōb lataig kōn.

²⁴ Incha truigwan ashīb mendōbene, kan truba truba nu an ulō misraigwan pera amrrubelō kōn. ²⁵ Inchen tru i mōōbe katōburō anwan ungwa chinrrab kaimaptinchene, nui reybe nunba, nui srawanba, nui uregwanba nui chi tōgagúigwanbañau yanrrai karubig kōn, tru ulōmisri anwan wartrai. ²⁶ Inchen nui karuindiig megabiibe reywei merrab tōmbōnsra trenchibig kōn: “Au, nai rey, tiusmanda, nan øyeeeg nebui megaben lastima ashibsrumugu cha, kerrigu nai ulōwan wartrumōn” cha. ²⁷ Inche-ne reybe waachawan yeeg nebutamab isua, nui ulō misrigwan paymōnrrab kaabasha, ka inrrai, ka elachibig kōn.

²⁸ Inchen tru karuindiig megabiibe webya ya, katōgan nōba lincha karuindiig megabig nun lamōtiig ulō misraigwan katappe, naashigu merrarrawa, ke chab isrōmbulōsrkōb trenchibig kōn: “Nai ulōwan tranrrra” chib. ²⁹ Inche-ne tru nōba lincha karuindiig megabiibe nui merrab tōmbasra trenchibig kōn: “Tiusmanda, nan lastima ashcha chib. Ulōwan tranrrumōn” cha.

³⁰ Inchen kane kagōbashig kōmuptō, kailan keeri yau keeringarubig kōn nui ulōwan tranamnegatikke.

³¹ Inchen katōganelō tru karuindiig lincha melabelōbe øyeeeg inchen trunun asha, nōmune truba pusrkwabēn, chi purayaigwan kerrigu reywan eshkanrrab ambubelō kōn. ³² Inchen reybe tru kagōbashmō ulō payiptiigwan wamōnrrab øra trenchibig kōn: “Karuindiig megabig, larrō kaig! cha. Ñi nan ulō kuigwan nagurrima ñun ulō paymō, pesannar cha, ñi kaabashcha chib truba truba rugaben. ³³ Pōs ñigucha tru karuindiig ñui lincha megabigwane maindi lastima asambala chibig kōn, na ñun lastima ashīb lataitōwei.”

³⁴ Incha reybe truba namaptō, maya ulō kuigwan kerrigu anwan wamnegatig kaigyū mōra meganrrai marōbelan tranōbig kōn cha. ³⁵ Inchwai Jesúsbe trenchibig kōn:

“Nai Mōskai srōmbalasrō wabikkucha ñimune øy-eetōwei martrun cha, ñim mōitōgucha ñimui nunewan manrraugurri kerrigu newan pesannab, kagōbashmuisruandōbe.—

Sraimba, keeba petiyamumigwan kusrenanōb

(Mc 10.1-12; Lc 16.18)

19 Jesús øyeelan chab waminchabe, Galileasrōngurri ya, Judea pirausrō pubig kōn, Jordán pi ambōgatō pōrr kal-labgatōsrō. ² Inchen misag truba nu mendig amben, truyu kwanrreelan tamarōbig kōn.

³ Inchen fariseosmera Jesúswan kemallabe, chinchā kōben kebenōsrkōnrrab isua, trencha payibelō kōn:

—¿Ka chigurrin kōben srawan kutsamig chi merōmīig kō chindah?— cha.

⁴ Inche-ne Jesúsbe trenchibig kōn:

—¿Ñimgan Tiuswei wamwan pōrigu lemeelō kōtirru cha, tru srōsrō marōb uras marōbig Tiusbe: “Mōwan-

ba, ishuwanba ellmarigwan"? ⁵ Incha Tiusbe trendaig kòn: "Øyeekkurri møøbe møskawanba, usranba elatchun cha, nui sraimba kandø kønrrab. Incha tru pailøbe kan asrtø kønrrun" cha. ⁶ Inchawei yandø pailø kømø, kan asrtø køn. Inchawei treeg købene, Tius kandø mara lindisaigwane møøbe tarømaramig kømøn— chibig køn.

⁷ Inchene nømbe trencha payibelø køn:
—¿Trube treeg købene, Moisésbe chindimba kilga mara, purørtrain karuig køh? cha, srawan tarømisr-trab— cha eshkabig.

⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:
—Ñimui manrømera isumíig larrø mureløgurri Moisésbe ñimui sralan ka treeg marbasig køn cha. Inchendø srøsrøbe øyeeg kømuiig købig køn cha. ⁹ Trune nabe trendamønrrun: Kan møg, nui sraimbe katøgan møøba trømbøig marøb itølulmubendø, nui srawan kucha, katøgan ishuuba kasharabiibe, itølulan— cha.

¹⁰ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe trenchibelø køn:
—Srawanba, kewanba øyeeg pubig købene, trembe kasharamuinguen— cha.

¹¹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:
—Kasharamønrrab tamibe mayeelain kømøn cha. Tius truburab kønrrai traniilaindøwein køn cha. ¹² Møguelane kasharamumig chigurrin køben øyeeg katabelø lataig pønrran cha. Kan utueløbe kasharamigwane chi palai mørtrabgailø usrai pat-saugurri treeg kal-lawar køn cha. Inchen kan utuelane sralø palai mørmønrrai kapawa kørømariiilø køben, kan utueløbe srømbalasarø Tius nø ashib karubweimburabikkurri ka trendø nømuinetø tre latailøtøwei misran cha. Møikkøben Tiusweimburabeløyu marøb uñchab treeg kørømisramdiig kui mørabe, treeg kørømisr— chibig køn.

Uregwan Jesús mayanguen tab kuilø kønrrain chib (Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Inchen Jesúsweimay uremeran srua amrrubelø køn, nømuim pala tasigwan estsara, nømuimburab Tiuswan mianrrai. Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe tru srua amrrubelan namaptinchibelø køn.

¹⁴ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:
—Uregwane merøømø, naimay ka amrrubasay cha. Kaguende srømbalasarø Tius nø ashib karub waibe nøm latailaiwein køn— cha. ¹⁵ Incha tasigwan uregweim pala estsarabe, nøbe truyugurri ibig køn.

Kan pua møg Jesúsba waminchib (Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Kan møg Jesúswan ashchab yabe, trencha payibig køn:

—Kusrennøbig, managatig øsig kømigwan na tøgagønrrappe, ¿chigøben tabiibe chi maramø?— cha.

¹⁷ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:
—¿Ñibe nane tru tabigweimburappe chindimba paygu? cha. Mugucha tabiibe kaaben, Tiustøwein køn

cha, tabiibe. Inchawei managatig øsig kømigwan tøga pasrønrrappe, Tius maig maramigwan martrai pøn-sraigwan møra, mar— chibig køn.

¹⁸ Inchen matsinøbe:
—¿Møilø køh?— chibene,
Jesúsbe trenchibig køn:
—Kweechimøwei, itølulmøwei, nilømmøwei, katøganuimburab isa waminchimøwei, ¹⁹ usri møskawan maig købash inchimø, tab inchib, katø ñima ñiasi-itøwei maig undaguig køppe, ñui mendaigwangucha treetøwei undaarab inchi— chibig køn.

²⁰ Inchene matsinøbe trenchibig køn:
—Nabe iilane kerriguh marøbig kur cha. Masbe ¿chitø palerah?— chiben,

²¹ Jesúsbe trenchibig køn:
—Chigucha palømiig newan tabig kønrrappe, ya, ñui chi tøgagúigwan yana, waachameran tranø cha. Treeg marabe, srømbalasarøbe chigurrimbunø tøgagønrrabguen cha. Trugurrimbe arrua, nai mendig amø— chibig køn.

²² Inchen tru matsinøbe iigwan mørøppe, truba isui ibig køn, kaguende truba puaig kua.

Chi tøgagúigwangøba isubigweimbe kørøramdiig køn

²³ Incha Jesúsbe trenchibig køn nui kusrenanøb pera uniilan:

—Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Srømbalasarø Tius nø ashib karub wainug kan puaig kebyamibe truba murig køn cha. ²⁴ Kan camelloquen tsusain kal trabyu illmø larrayandiig køben, kan puaibe Tius nø ashib karub waisrø kebinrrab kaimanrrun— cha.

²⁵ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe iigwan mørabe, truba kwaarøb trenchibelø køn:
—Treeg købene, ¿kaigyugurrimbe mu kui wesraig kønrrautah?— cha.

²⁶ Inchen Jesúsbe nømun ashabe, trenchibig køn:
—Møgueløbe iigwan martrab kaimanrrun cha. Trune Tiusweimbe si, chitøgucha maramdiitø køn— cha.

²⁷ Inchen Pedrobe trenchibig køn:
—Au, nambe chi tøgagúigwan kerrigu elacha, ñui mendig amrruig køn cha. ¿Nambe, trube, chi utamig kønrrerah?— cha.

²⁸ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:
—Pøø nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Katøyug chi købigwan srøig tamarøb uras tru Møg Misra Arrubig nø wamisrig tørguegwalmabigu nø wamisrøb uras, ñim nai mendig amøñibeløbe tru purramisra karub purraig doce pønrrabeløyu purramisra, tru doce nusrkalø Israelwainukkurri karrab misaameran ñim ashib karub purramisrtrun cha. ²⁹ Inchen mayeeløba yameran, nunelan, nuchalan, usri møskawan, uregwan, pirømeran nai munchig-urrindø elachibeløbe cien piejes menrraguen utab, katø managatig øsig kømigwangucha Tius tranig utønrrun cha. ³⁰ Inchen møiløgøben møi ya yu pirau nømmerrig pønrrabeløbe trusrømbe srabe melønrrun cha. Inchen yu pirau srabe melabeløbe, trusrømbe nømmerrig pønrrønrrun— chibig køn Jesúsbe.

Uvas trau kwallibelan kemesra wamindig

20 —Srømbalasarø Tius nø ashib karub waibe øy-eeg lataig køn, kan pirø puaig truba løtsøzhig nui uvas ellguailøyu kwallchabelø lanrrab webibig lataikke. ² Incha tru pionmeran mawawan mayan pagaramig køben treeg pagaranrrab misra, incha nui uvas ellgwainug kwallchay øran cha. ³ Incha tru løtsø las nueve katøyug webarruabe, katøganelø plazayu chi maramikkar purrai ashabe, ⁴ trenchibig køn cha: “Ñimgucha nai uvas ellgwainug kwallchab ambay cha, maig pagaramigwan treeg pagararrumøn” cha. Inchen nømbe ambubelø køn. ⁵ Incha puaibe katøyug kwaløm tøbøtag webya, katø maaben las treskucha webya, treetøwei marøbig køn. ⁶ Incha maaben las cinco køsrøn katøyug plazayumay yabe, katø møiløgøsrøn chigucha maramikkar purrai ashabe, trencha payibig køn: “¿Ñimbe mawa ørøba chi marmøbe yube chinchib purrøgue?” cha. ⁷ Inchine nømbe trencha løtabelø køn: “Namune muguen chi maramig tranmøtan” cha. Inchen nømbe trenchibig køn: “Ñimgucha ambay cha, nai uvas ellgwainug kwallchab.”

⁸ Inchen yandø yem misren, tru ellmarig puaibe nui kwallibelan ashibigwane trenchibig køn: “Kwallib melabelan wama, pagarau cha. Tru srabe kerrubelanmerrig pølbasa, srøsrø kerrubelane srabe pagaranrrig” cha. ⁹ Tru maaben las cinco lutau køben kebambubelømerig kemalla, møitøgucha mawa ørøba marøb meløwa lataitøwei neig utabelø køn. ¹⁰ Inchen yandø merrab kebambubeløbe mas utamuitamab isua meløbenba, nøm møitøgucha mawa ørøba marøb melai-gwandøwei utabelø køn. ¹¹ Incha tru marøb melaimburø anwan utabe, tru ellmarig puaigwane nømdø truba namig waminchib mendabe, ¹² tru puaigwane trenchibelø køn: “I tru srabe kerrubelø kan urazhiitø marendø, ñibe truilangucha nam pørryu mawa mawa marøb melabelan lataitøwei lata pagaran” cha. ¹³ Inchen tru tra puaibe nømün møigwan køsrøn trenchibig køn: “Kasuku, nabe ñune chigucha chi kalø marmur cha. ¿Yamba mawa marigwan ñune øyah pagarrumøn chiben, ñibe treeg kørrømisrømmørgøppeh? cha. ¹⁴ Nui an kanaigwan cha, chibig køn. Møimbe inrrø cha. I srabe martrab kebarrubigwan ñun lataitøwei pagarag køben treeg pagarar cha. ¹⁵ ¿Nan maig maramdiig køben, naiwane nabe na asha maramig kømuitarru? cha. ¿Kabe na merøgømiig menrra tabig kui ashiptø ñibe pusrkwai ashkuh?” cha.

¹⁶ Inchawei møi ya srabe melabeløbe nømmerrig pønrrøben, møi ya nømmerrig pønrrabeløbe srabe melønrrun— cha.

Jesús nui kwamigwan pønmayguen eshka

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús yandø Jerusalénsrømay nebib yabe, nui doce kusrenanøb pera uniilan nøørø wama, trenchibig køn:

¹⁸ —Au, nambe Jerusalénmay nebambub amber cha. Trusrømbe Møg Misra Arrubigwane sacerdotemeran karubelanba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbelanba

tranen, truiløbe nune kwanrrai pasrtrun cha. ¹⁹ Incha nømbe nun indzatø ashib, kurraguchib, kurussyu mesrøb inchai judíos kømeelan tranrrun cha. Inchen pøn kwalømyube katø øsiirawa kurrønrrun— chibig køn.

Santiagonba, Juanwanba pinrrø menda purrønnoßsrumugu cha, Señorwan usri treeg miab

(Mc 10.35-45)

²⁰ Zebedeowei nusrkalai usrimbe nui nusrkaløba Jesúswei merrab chigøsrøn mianrrab, nømbe tømbarøbig køn. ²¹ Inchine Jesúsbe payibig køn:

—¿Chi paløta?— cha.

Inchine nømbe trenchibig køn:

—Ñi ashib karub wainug nai nusrkalan, kanun kusrmay, kanun ñui atsimay purramisingarurra— cha.

²² Inchine Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñimbe chi miab pønrrermabguen mørmøn cha.

¿Na tru copayu mutsam piwan, kabe ñim muchibsrugueh?— cha.

Inchine nømbe trenchibelø køn:

—Øø, mutsamønrrun— cha.

²³ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Na mutsim piwane si, ñimbe muchibwei inchun cha. Inchendø tru kusrmayba, atsimayba purrønnamigwane na tranamig kømøn cha. Tru purramibe nai Møskai tru purrønrrabelayasig tamariilaindøwein køn— cha.

²⁴ Inchen tru nui kusrenanøb pera uniilø dieseløbe trunun mørabe, tru pa nunelane namabelø køn.

²⁵ Inchen Jesúsbe nømün wamabe trenchibig køn:

—Ñimguen ashen, judíos kømø misaameran karub purrabeløbe nøm karub tøgagüilane maig købash inchib ke nøm karub purran cha. Inchen truyu møguelø nørreelø nøm karub purrabeløbe mungucha manchinrraingaig karub purrabelø kui ashchai nømbe kenamaran cha. ²⁶ Trune ñimui utube ñimbe øyeelø kømumig køn cha. Treeg købgunriibe, ñimui utu mas nuikkug købene, katøganelø karuindiig megamig køn cha. ²⁷ Inchen ñimui utu møikkøben ñimmerrig melag købene, katøganelø karuindiig megamig køn cha.

²⁸ Kaguende øyeetøwei tru Møg Misra Arrubikken katøganelø nuyasig marøb melønrrai arrumøtø, nøguen katøganelayasig marøb meganrrappa, nø kwaitøga truba nu misagwan purøbagarawa, kaigyugurri wesranrrappa arrig køn— chibig køn.

Pailø kabgailan Jesús tamarøb

(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Nøm Jericógurri webamba ambene, misaamerabe truba nu wendautø ambubelø køn. ³⁰ Inchen pailø kabgailø may menda purrøwabe, Jesús purayai mørøppe, trenchib trashibelø køn:

—[Namun lastima ashcha chib, merrabsrø Davidwei Nusrkai!—

³¹ Inchen misaamerabe niløtø purrønrrai namin-gucha, nømbe mas mur trashib trenchibelø køn:

—[Señor, namun lastima ashcha chib, Davidwei Nusrkai!—

³² Inchen Jesúsbe pasramisra, kabgailan wamabe, trencha payibig køn:

—¿Ñimuyasig na chi maramig paløta?— cha.

³³ Inchine nømbe trenchibelø køn:

—Señor, namune namui kabmera ashibig misrimbe køtan— cha.

³⁴ Inchen Jesúsbe nømun lastima asha, nømui kabmeran katørabene, tru urastø kabgailøbe ashibelø misra, Jesúswei mendig ambubelø køn.

Jesús Jerusalénsrø kebib

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

21 Yandø Jerusalénsrø chab pub amba, Betfagé pueblo tru Olivos Tunsrø chab puabe, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilø pailan ² trenchib karua ørøbig køn:

—Ø pinrrøguesrø yamera tsitsø pønrrabsrømay am-bay cha. Trusrømbe pubyutø kan burra, burro-unøzhig peraig, litsig wetørranrrun cha. Incha picha, srua amrrunrrigay cha naimay. ³ Inchipa møikkøben chigøben chibene, øyah chinrrigay chibig køn: “Señor palai in-dan” cha. Inchen truipe pebrun— cha.

⁴ Øyeeg pureppe, Tius maig karuigwan eshkabig maig taig treeg nebunrrain kuig køn, tru øyah chib ørig:

⁵ Sion ciudayuelan øyah chib eshkau cha:

“Asay chib, ñimui Rey ñimuimay arruppe, chigucha chi nuig kømíig lataig kan burroyu, burro-unøyu itøguana arrun taig, kan carga nigab animal lluiig unøyu.”

⁶ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesús maig karuigwan treeg mara, ⁷ burran unanbañau srua amrua, nømbe nømui kewagúilan burranba, unanba kayen, Jesúsbe itøguanabig køn. ⁸ Inchen misag truba nu pasrabiibe møiløbe nømui kewagúilandøwei maywan kayen, møiløbe kullag srarcheelø lutiicha kayibelø køn. ⁹ Inchen merrab amrrubelø lata, wendau amrrubelø lata, øyah chib trashib amrrubelø køn:

“Rey Davidwei Nusrkai Hosanna! chib.

Señor Tiuswei munchiyu nø ørig arrubiibe mayanguen tab kuig køn! chib.

Drømbalarømbe Hosanna!” chib.

¹⁰ Jesús Jerusalénsrø kebibene, maya misaamera ke chi indi asamgaig inchib, møiløgøben trenchib payibelø køn:

—¿Iibe mu køh?— chib.

¹¹ Inchen tru nu misag sətøbe trenchibelø køn:

—Iibe Tius maig karuigwan eshkabig Jesús Galilea pi-rau nazaretsriig køn— cha.

Jesús Tiuswei yawan chish marøb

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jesús Tiuswei yau kebya, truyu mayeelø yanøb, penab inchib warabelan sətøba wambig webetabig køn. Katø misagwan an yunømarøbelai mishatsiimeran utsøbetab, palomamera yanøbelø purraigwan utsøbetab inchibig køn. ¹³ Incha trenchibig køn:

—Tiuswei wamwan ørigube trenchibig køn cha: “Nai tab yabe Tiuswan wamindi ya køn cha, trencha wamig kønrrun” cha. Trune ñimbe nileelø warain trab marin køn— cha.

¹⁴ Inchen tru Tiuswei yau kabgailø køben, cojosmera køben Jesúswan kemallen, nøbe tamarøbig køn.

¹⁵ Inchen sacerdotesmeran karubeløba, Moisés ørigwan kusrenanøbeløba Jesúswei tru purø nørreelø mariilan ashib katø Tiuswei yau shush ureemera: “Rey Davidwei Nusrkai Hosanna!” chib trasai mørabe, truba namabelø køn. ¹⁶ Incha Jesúswan trenchibelø køn:

—¿Iilø øyeeg chib køben mørtirru?— cha.

Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Øø, mørar cha. ¿Ñimgan Tiuswei wamwan ørigu iig øyeeg chibigwan managuen lemeelø køtirru? cha: Pitsø muchib shush uremeran køben, katø nørre uremeran køben

ñun newan tabzhig waminchai, ñi Tius treeg marin køn taigwan.—

¹⁷ Incha nømun pønrramnetø, ciudayugurri webya, Betaniasrømay yabe, trusrø kørrømisrøbig køn.

Higuera tusr mamig niimíigwan Jesús kaig nebunrrai wamab

(Mc 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Incha løtsø katø ciudayumay arruabe, Jesúsbe parøgwai mørøbig køn. ¹⁹ Incha kan higuera tusr may pulu pasrai asha, kemallabe, tru higuera tusrbe ka ishiitø tøgaig kui ashabe, Jesúsbe tru higerane trenchibig køn:

—Møingurrimbe yandø managucha mas mamig ni-imubash!— cha.

Inchen tru urastø higerabe mul-laptinchibig køn.

²⁰ Inchen tru chi purayaigwan nui kusrenanøb pera uniiløbe ashabe, truba kwaarøb, Jesúswan trenchib payibelø køn:

—Higerabe møi møi mul-lanrrappe ¿mandø in-dah?— cha.

²¹ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Ñim ñimui isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagua treeg kømuptinchaitamab isumubene, na higeran øyeeg mari lataitøguen kømøtø, ñim i tunwanma: “Yugurri mendamisra, maryu kebeñ” chibene, treeg purainrrun cha. ²² Inchawei ñim Tiusba waminchib miappe, chiwandøgucha nø martraitamab kørewa, miawabe, ñimbe utønrrun— chibig køn.

Jesúswei karumburab karuig mu mandamgaig

(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jesús Tiuswei yau kebya, kusrenanøb wamnetø, sacerdotesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba Jesúswan kemallabe, trencha payibelø køn:

—¿Ñi mariilane mu karua pasriitøgarre margu? cha. ¿Ñi øyeeg maramigwane mu karua pasra?— cha.

²⁴ Inchen Jesúsbe løtappe, trenchibig køn:

—Nagucha ñimun kan chigøsrøn payrrab inchar cha. Ñim iigwan lètøbene, trube, nagucha eshkarrumøn chibig køn, iilan mu karuitøga marar cha. ²⁵ ¿Misagwan Juan piu umbu ulsraibe chugurri arrig køh? cha: ¿Srømbalærøngurrin kønrrab køh? Kabe: ¿Møgueløgurrin kønrrab kø chindah?— cha.

Inchen kangurrin kangurri payiyab mendabelø køn: “Srømbalærøngurrin kuig køn’ chibene, nøbe namune trenchinrrun cha: Trube, ‘¿chindimba nune køremøgue?’ cha. ²⁶ Katø: ‘Møgueløgurrin kuig køn’, tamgawein køn cha. Kaguende misagwan namune kørig køtan cha. Kaguende ya mayeeløba Juanbe Tius maig karuigwan eshkabig købig kui asha tøgær køn” cha. ²⁷ Treekkurri Jesúswane trencha lètabelø køn:

—Maig kuindøbeh— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Trube, nagucha eshkamumønrrun cha, iilan na mu karuitøga marigwan.—

Pagatø nusrkalø latakøwein køn cha, kemesra wamindig

²⁸ Jesúsbe payibig køn:

—¿Ñimbe iigwan maig isugue? cha. Kan møg pagatø nusrkalø tøgagua, kanunmerrig trendan cha: “Nai nusrkai, nai uvas ellgwain trau mõi kwallchab inrrø” cha.

²⁹ Inchene nøbe trencha lètavig køn cha: “Ig kømøtan” cha. Inchendø nøbe yanayube treeg marmønrrurmab isua møra, ka yan cha. ³⁰ Inchen møskaimbe katøgan nusrkaweimay yabe, katø treetøwein chiben, nusrkaimbe: “Øø, Papa, na inrrur” chibendø, imøn cha.

³¹ Trube, tru i pa nusrkaløyu møskai maig maringarui-gwan ¿møig marerah?— chiben, nømbe:

—Tru srøsrø karuinab nusrkai— chibelø køn.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Romasreelayasig an utabeløba, ishumburmera asrwan anwei yanøbeløba Tius nø ashib karub waisrømbe nømmerrikken kebamrrun cha, ñimguen kebam-møwatø. ³² Kaguende Juan Bautistabe sølgandø tabig mandø amønavigwan kusrenanrrab arruben, ñimbe køremuig køn cha. Trune tru an utabeløba, tru ishumbur an pagarwei trømbøig marøptø warabeløba, truiløguen køreig køn cha. Trune ñimbe iilan kerrigu ashendø, kørenrrab isua mørmuig køn chibig køn.

Kwallibelø larrø kailan kemesra wamindig

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Incha møray, chibig køn, katøgan øyeeg latakøwein køn’ cha, kemesra wamindigwan. Kan møg pirø puag uvas tra mara, trugurrimbe panig pasra, uvas piwan chu wesrumigwan truyu tamara pasra, incha tru ellmarigwan ashib laramig kan ya-unø palaig mara pasran chibig køn. Incha nui pirøwan katøganelan misrigwan pirishinrraptø kwallchai tranabe, yabsrømay yan cha.

³⁴ Incha yandø tru mamig misrigwan lurravig lutauraben, møilan køsrøn nui karuindiig melabelan tru nuimburabigwan tru kwallchab utabelan mianrrab øri-

ibe, ³⁵ tru kwallibeløbe karua øriilan merrarrawa, kanune kurraguchib, kanune kweechib, kanune sruutøga petab inchibelø køn cha. ³⁶ Inchen tru pirø puabe srøsrø lataguen kømø, katøbe karuindiig melabelan mas yam øren, tru kwallibeløbe søteelanba treetøweih maran cha.

³⁷ Incha yandø trugurrimbe nui trag nusrkawan ørøbig køn cha, treeg isub: “Nai nusrkawane chinchimønrrun” cha. ³⁸ Treendingucha tru kwallibeløbe nusrkawan ashippe, nømdø trenchibelø køn: “Pirøwan ketig utønrrabiibe iigwein køn cha. Kwetchab amun chibelø køn, nuimburab nø utamigwan nam tøgær kørrømisrtrab” cha. ³⁹ Incha merrarrawa, uvas traugurri wegucha, nune kweechibelø køn cha.

⁴⁰ Møimbe, trube, ¿tru uvas tra puag arruabe, tru kwallibelane chi martreerah?— chibig køn.

⁴¹ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Tru larrø kailane treetøwei kaig mara kwetchun cha. Incha tru uvas trawane katøgan mendailan tranrrun cha, lurrimørig nuimburabigwan tranrrai.—

⁴² Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimgan Tiuswei wamwan ørig øyeeg chibigwan managuen lemeelø køtirru? cha:

Ya marøbelø kaasig sruube

katsisrø pølbasa wayamig mas purø tab srukken misrin køn taigwan.

Señor Tius øyeeg marene,

namuin kabyube truba tabig asønatan cha.

⁴³ Inchawei nabe ñimune trenchar: Tius nø ashib karub waigwane ñimune kerrawa, katøgan peg misaameran Tius tranrrun cha, ellmarig maig misrtrabig køben, treeg ellmarig misrtrabelan. ⁴⁴ Inchen møikkøben tru srug pala peñippe, pitis misrtrun cha. Inchen tru srug muim pala køben peñippe, nune usrø tuindø marrrun— chibig køn.

⁴⁵ Inchen tru sacerdotsmeran karubeløba, fariseosmeraba tru øyeeg latakøwein køn’ chib Jesús eshkaab wamindiilan mørabe, nømun kemesra wamindin kui wetøgørrabelø køn. ⁴⁶ Incha Jesúswan merranrrab inchendø, misag søtøwan køriimatabelø køn, kaguende misaamerabe Jesúswane Tius maig karuigwan eshkaabig kui treeg tøgagøben.

Kasharab yaumay lynchab amrrunrrai eshkai latakøwein køn cha, kemesra wamindig

(Lc 14.15-24)

22 Katø Jesúsbe nømun øyeeg latakøwein køn’ cha, kemesra kusrenaniilan waminchib mendappe trenchibig køn:

² —Srømbalærø Tius nø ashib karub waibe øyeeg latakøwein køn cha. Kan rey nui nusrkai kasharaben fiesta marøbig latakøwein køn. ³ Incha nui karuindiig melabelan novios yaumay lynchunrrigay cha eshkailan wamønrrab øriibe, tru lynchab amrrunrrai eshkailøbe amrrug kømui indin køn cha. ⁴ Inchen nui karuindiig melabelan katøganelan katøyug trencha karua ørøbig køn: “Nai tsal-lanin toromeran kweetsingarua mamigwane yandø chab tamaraguen war cha, møimbe si yandø

kerrigu ke chab tamarikken pønrran cha, novios yaumay lynchubash tan" chinrrai. ⁵ Trune tru lynchai eshkailøbe cuentaguen marmø, møikkøsrønbe nui trausrømay iben, katøgane penab, yanøb inchab ibig køn cha. ⁶ Inchen katøganeløbe tru reywei karua øri- ilan merrarrowa, truba kaig marøb kurrabetab køptø kweechibelø køn cha. ⁷ Inchen reybe truba namaptø, tru kweechibelane nui suldaumeran truilane kweetsin- garua, nømui pueblone parringarun cha.

⁸ Incha nui karuindiig melabelane trendan cha: "Isa kømø, tru noviosmerai fiesta maramibe chab tamarig pønrrøben, tru lynchab amrrunrrai eshkailøbe treegube lynchabgailø kuig kua, amrrumuig køn cha. ⁹ Incha mas nørrø callesmerawan amba, mun wetørrabashtø novios yaumay lynchab amrrunrrai eshkanrrigay" tan cha. ¹⁰ Inchen tru karuindiig mela- beløbe callesmerawan webamba, mun wetørrabashtø tulundzunabelø køn, tabelan køben, kailan købengue. Inchen kasharabelø purrai salayube [katø! misaatø netsaptinchibig køn.

¹¹ Inchen reybe tru lynchab amrrunrrai eshkailan ashchab kebyabe, kan møg noviosyu lynchab keegwan keweig pasrømui ashabe, trenchiptinchibig køn: ¹² "Au, kasuku, kasharabyu keegwan keweig kømubendøbe, ñibe ¿chinha kebarrugu?" cha. Inchen nøbe ke wamguen pinim pasramisrøbig køn cha. ¹³ Inchen reybe tru mishatsigu ashib pønrrabelane trenchiptin- dan cha: "Srøbwanba, tasiimeranba lusra, wambig purø trømbø løstøyu wegutsay cha. Truyube kishib, trugulmeran tsatsamig kønrrun" cha. ¹⁴ Kaguende wamiiløbe truba nu køben, lawa wesruiløbe mamdø køn— chibig køn.

Tiuswein kønrrabigwane Tiuswan tranøppe, Césarwein kønrrabigwane Césarwan tranøb

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Øyeelø chab puraiben, fariseosmerabe nøørø mendamisra, nømdø waminchibelø køn, Jesúswan chigøben payen, kalø lötøbene, kebenøsrkønrrab cha. ¹⁶ Inchabe møilan køsrøn nømui mendig amøñibelan- ba, Herodesweingateelanba øyah chinrrai ørøbelø køn:

—Kusrennøbig, ñibe ciertonigwan waminchib møg, Tius maig amøñinrrai karuigwan, isa kømø, trunun treeg kusrenanøb, katø misag maig chitanmaptø mørøb pasrømíig kui ashibelø ker cha. Kaguende ñibe mundøgucha nømun mailø kətasha kandarətø imøwei inchibig køn cha. ¹⁷ ¿Ñune maig købsruerah? cha, na- mun eshkarra chibelø køn. ¿Tru Romasrø maya misag- wan karub wabigwan nam an pagaramig merig køh, kabe merømuig køh, chinderah?— chinrrai.

¹⁸ Inchen Jesúsbe nømun ka kaig martraptø isua inchib pønrrain kui ashabe, trenchibig køn:

—Ñim palatø tabelø, ¿nane chindimbarre kebenøsr- rkønrrab inchigue? cha. ¹⁹ Tru pagaram anwan eshkar- ra— chibig køn.

Inchen nømbe kan an srua amrruben, ²⁰ Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿I anyu maløba, i munchi pøriibabe muin køh?— cha.

²¹ Inchine nømbe trenchibelø køn:

—Tru Césarwein køn— cha.

Inchine Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Inchawei Césarwein købene, Césarwan tranay cha.

Inchen Tiuswein købene, Tiuswan tranay— cha.

²² Inchen iigwan mørabe, kwaara asha kørrømisra, nømbe nune pasramnetø, ambuptinchibelø køn.

Kwawa katø øsiiramigwan payib

(Mc 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tru kwalømdøwei kan møiløggøsrøn saduceosmera Jesúswan ashchab ambubelø køn, truiløbe tru kwa- beløbe øsiiramønrrun chibelø kuabe, Jesúswane øyeeg payibelø køn:

²⁴ —Kusrennøbig, Moisésbe trendaig køn cha:

"Møikkøben kan møg urekkaig kwabene, nunebe tru piudan kasharam nebunrrun cha, tru nuneg kwabig- weimburab ureg kørrømartrab." ²⁵ Pøs yu namui utu- ma sieteelø nunelø købig køn cha. Indiibe srøsrriibe kasharawa, urekkaig kwawa, srawane nunewan kørrø- maran cha. ²⁶ Katø tru wendø nunewan treetøweim puraiben, katø tru wendau nunewan treetøweim pu- raiben, sieteelanba treetø treetø puraibig køn cha.

²⁷ Yandø srabebe tru ishukkucha kwan cha. ²⁸ ¿Pøs treeg købene, tru kwabelø katø øsiirabene, tru maya nunelø tru ishuan kasharaig kuig køppe, nøbe si- etelai utu møigwei srain kønrrerah?— chibelø køn.

²⁹ Inchen Jesúsbe trencha lötabig køn:

—Ñimbe mandø kuinguen mørmøwa, pella pønrran cha, kaguende Tiuswei wamwan pørigwan lata, Tiuswei mamburab marøbigwan lata nebua ash- meelø kua. ³⁰ Kaguende kwailø katøyg øsiirabene, kasharamøwei, kasharanrab kømøwein kønrrun cha. Treeg kømøtø, srømbalarø ángelesmera latalötøwein kønrrun chibig køn. ³¹ Inchen tru kwailø øsiiranrrun taigweimburappe, ¿ñimgan lemeelø kətirru? cha, Tius nøtøwei øyah taigwan: ³² "Nabe Abrahamwei Tius, Isaacwei Tius, Jacobwei Tius kur" cha, trendaigwan. In- chawei Tiusbe kwailai Tius kømøtø, øsiguelai Tius køn— chibig køn.

³³ Inchen misag truba nu pasrabiibe iigwan mørabe, Jesús kusrenanigwan ke kwaara asha kørrømisrøbelø køn.

Martrai karua pasrig mas nuig

(Mc 12.28-34)

³⁴ Fariseosmera tru saduceosmeran Jesús niløtø pøn- rram wamindin kui wammørabe, tulundzuna, ³⁵ kan møikkøsrøn tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrenanøbiibe Jesús kalø lötøbene kebenøsrkønrrab isua, trencha payibig køn:

³⁶ —Kusrennøbig, ¿maig maramigwan martrai Moisés pørigu karua pønrsrailø, mas nuibe møig køh?— cha.

³⁷ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—“Señor ñui Tiuswane ñui manrraugurri kerrigu newan undaaraitogaba, kerrigu ñui øsig pasraitogaba, kerrigu ñui turtøga isumburab isuitogaba undaaramig køn, chibig køn” cha. ³⁸ Tru maig maramigwan martrai pønrrailøyu, iimerrig køn cha, trurrigu mas nuibe. ³⁹ Inchen tru wendauikkucha treeg lataitøwei chibig køn: “Ñima ñiasitøwei maig undaguig køppe, ñui mendaigwangucha treetøwei undaaramig køn” cha. ⁴⁰ Tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu kerrigu pønrrabig lata, Tius maig karuigwan eshkabelø kerrigu kusrenaniilø lata i pagatø maig maramigwan martrai pønrrailøyugurri pølbasa amrrubig køn— cha, trenchibig køn.

¿Cristobe mui misagugurri arrubig kerah?

(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Inchen fariseosmera tulaamba srø purramnetø, ⁴² Jesúsbe trencha payibig køn: —¿Ñimbe Cristoimburab maig isugue? cha. ¿Mui misagugurri arritamague?— cha. Inchen nømbe trenchibelø køn: —Davidwei misagugurri arrub nusrkain køn— cha. ⁴³ Inchen Jesúsbe trenchibig køn: —¿Trube, treeg købene, Davidbe Cristone chindimba Señor tah? cha, nun Espíritu trendingaruben. Kaguende Davidbe trendaig køn: ⁴⁴ Señor Tiusbe tru nai Señorwane trendan cha: “Nai kusrmaygatø wamisr cha, ñui ashig kømui inchib tsalø inchibelan ñi itøbunønrrai ñui srøb umbu na pønrramnegatig.” ⁴⁵ Cristone Davidbe: “Señor” cha, øyeeg wamøbene, trube, ¿mandøgurri Cristobe Davidwei nusrkain kønrrab køh?— chiben, ⁴⁶ muguen mancha kusrua lètønrrab kaimabelø køn. Incha tru kwalømgurri mugucha chigøben mas payrrab inchemeelø køn.

Fariseosmeranba, Moisés pørigwan kusrenanøbelanba Jesús ‘øyeelø køn’ chib

(Mc 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

23 Øyeelø chab puraiben, Jesúsbe misaameranba, nui kusrenanøb pera uniilanba trenchibig køn: ² —Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmerababe tru Moisés pørigwan øyeeg chibig køn cha eshkab nømui marøb purramibe truig køn cha. ³ Inchawei nøm ñimun chi maringaruben, kerrigu møra marøb esegay cha. Inchendø nøm maig marigwane, trunun asha marmønrrigay chibig køn. Kaguende nømbe chigøben tabig martrappe chibendø, peemaytø marøbelø køn cha. ⁴ Incha nømbe tru pørigu mas nemarøb, mutamguenga kwatsiguelø latailø mara, katøganelane kildunyu muta ambul lataitøwei inchai marendø, nømgurrimbe ni tasigunøtøgaguen kebachig kømui inchibelø køn cha. ⁵ Chiwandøgucha marøppe, misaamera ka ashchaidø marøbelø køn, cha. Tiuswei wamwan pørigwan kapaløyu køben, kwalmerayu køben nørriig kena melsra amønami tabig kui inchibelø køn cha, katø u tulturmera yab srølmera melsra amønami. ⁶ Lincha tabig

mabyugucha nørreelø purrainug purø tabigu purrag kui indamba, judíosmera tulundzuni yamerayube purø tab purramdønug purrag kui indamba inchibelø køn cha. ⁷ Incha misaamerabe penab yanøb indinug nømune purø tabzhig wamønrrai inchibelø køn cha, trurrigu nømune “Kusrennøbig” cha, wamønrraingue.

⁸ Trune ñimbe “Kusrennøbig” cha, wamønrrai inchimumig køn. Kaguende ñimbe søteeløba nunelø latailø køn. Incha ñimbe kusrennøbiibe kandø tøgare køn cha. ⁹ Katø ñimbe yu piraube mungucha, “Møskain” chimøtay. Kaguende ñimbe Møskaimbe kandø tøgare køn, trube srømbalærø wabig. ¹⁰ Katø ñimune “Kusrennøbig” cha, wamønrrain kømøwein kui, kaguende ñimuimbe ashibig mas nuibe Cristo, nøtø køn. ¹¹ Ñimui utu mas nuibe katøganelø karuindiig megamiig køn. ¹² Kaguende nøasiitø ‘nuig kurma’ isubigwane, ka kørig martrun cha. Inchen chigucha kømfiig ‘nuig kurma’ isumfiigwane ‘i møøbe si, nuig køn’ taig kønrrun, chibig køn.

¹³ ‘Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Srømbalærø Tius nø ashib karub wainug kebambam yaskabwan katøganelø kebammønrrai kasrøb, ni ñimdøweinguen kebammøwei, ni katøganelø kebambug kui inchen kebambashmøwei inchibelø køn cha ñimbe.

¹⁴ ‘Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Pøs ñimbe piudasmeran nømui yameran kerrawabe, tabelø misrøb ke ka yandø truba yana Tiuswan waminchibelø køn cha. Øyeekkurri ñimbe møra melamig mas nuigwan utanrrun chibig køn.

¹⁵ ‘Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Pirau lata, maryu lata munabatsø ambubelø køn cha, kandøguen ñimuingatø purøsrurab. Incha yandø ñimuingatø purøsrubabe, ñim lataitøguen kømø, purab tabelø chibelø kønrrai mara, truigwane tru managuen kwamø nagu kegutsam unø kønrrai marøbelø køn cha.

¹⁶ ‘Ay, ñim waachamera chigúinguen ashmeelø købendø, katøganelan pera ambubelø! “Møikkøben Tiuswei yawei merrab pasramisra, ‘Katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ taigwan treeg marmuingucha, ñimbe chigucha kømøn chibelø køn. Inchendø tru Tiuswei yau oro pasrabigwei merrab pasramisra, ‘Katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ taigwan trenchibig, trube, martrab taigwane nune maramig nebunrrun” cha, trenchibelø køn, ñimbe. ¹⁷ Tontos, chigúinguen ashmeelø! ¿Møimerrig mas nuig kerah? cha. ¿Oroteh? Kabe ¿tru oron Tiusweyasig tabig kønrrai nøøø tarømarøbig, Tiuswei yateh?

¹⁸ ‘Katø ñimbe trenchibelø køn: “Møikkøben, chigøben martrab cha altarwei merrab pasramisra, ‘Katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ taigwan, marmuingucha, chigønrraamøn cha. Inchendø tru altar pala Tiusweyasig trana pasrigwan truigwei merrab pasramisra, ‘Katø! marmø kømø, nabe maramønrrun’ taigwane, nune maramitøwei nebunrrun” cha, trenchi-

belø kòn. ¹⁹ [Chigúinguen ashmeelø! ¿Mas nuibe chigø? ¿Tiuswan traniiteh? Kabe ¿tru Tiusweyasig tranigwan tabig kønrrai nøøøø tarømarøbig, tru al-tarteh? ²⁰ Altar merrab pasramisra, 'Ŭkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' chibiibe, altarwandø ke treeg maramønrrun chimøtø, tru pala chi pønrrabig-wangucha kerriguba treeg maramønrrun cha, tøga trendan cha. ²¹ Tiuswei yawei munchiyu 'Ŭkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' chibiibe, tru yawandø kømøtø, Tius truyu pasrabigwangucha tøga trenchib pasran cha. ²² Inchen srømbalawei munchiyu 'Ŭkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' chibiibe, purø tabzhig Tius wamisra waigwanba, katø tru tabzhigu wamisra wabigwanba tøga trencha pasran chibig kòn.

²³ 'Ay, ñim waachamera, Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Ñimbe erbabanba, aniswanba, cominoswanba, truilane Tiusweyasig diezmørig kanzhig, kanzhig wesrawa tranøbelø kòn cha. Inchenøø tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu kusrennøbig mas nørreelø pønrrabigwane marmø, pinab amban cha, tru sølgandø tabig maramigwanba, lastima ashibelø kømigwanba, isubigwan Tiusweinug pasra tøgagømigwanba. Ñimbe marøppe, iilanwei maramig kuig kòn cha, tru diezmørig kan kan wesrawa Tiuswan tranamigwangucha pesannamø, tøgatø marøb. ²⁴ Ñim chigúinguen ashmeelø købendø, katøganelan pera ambubelø! Pøøm-unøzhigwane tøga muchimønrrab larruusra muchendø, camellone kebinab pinan cha.

²⁵ 'Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Pasunba, platillonba wambiimaybe pillmabendø, ñimui umbube ñimbe misagwan kwaarøsa kerranrrab isuiløba, chigurrimbunø tøgagønrrab parø isuiløba, trutø netsailø kòn cha. ²⁶ [Fariseo chigúinguen ashmíig! Pasun umbumaymerrig chish mar cha, wambiimaygucha chishig kørømisrtrai.

²⁷ 'Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Kwaig sørin trabmera wambiimaybe puløzhig pisig latailø tabzhig latailø købendø, umbumaybe kwabelain tsutsi-imerabah, chigøben køsøngønrraptibatø netsailø, ñimbe tre latailø kòn cha. ²⁸ Ñimbe øyeeg latailø kòn: Misaamerai merrappe sølgandø tabelø lataig asøn-abendø, wambiimay maig køben treegwein kømøtø, umbumaybe isatø tabig lataig indiiløbah, larrø kaibatø netsailø kòn cha ñimbe.

²⁹ 'Ay, ñim waachamera Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba, palatø tabelø! Tius maig karuigwan eshkabelai søriiløyu ñimbe tamara pøn-srøb, sølgandø tabig amøñibelan sørim pala tabzhig tamarøb inçibelø kòn cha. ³⁰ Inçabe ñimbe trenchibelø kòn: "Namui merrabsreelø warab uras nam warabelø kuig kuimbe, Tius maig karuigwan eshkabelan kweechib ani lushib nømbe tøgatø marøb pønrrømub-srubrainrrun" cha. ³¹ Pøs øyeeg taikkurri ñimbe Tius maig karuigwan eshkabelan kweechibelainukkurri amrrub misaamera ker cha ñimdøweinguen wamindan

cha. ³² Inçawei ñimui merrabsreelø pølbasa marig købigwane, trube, ñimbe patsøga pasray chibig kòn.

³³ 'Ŭlmera latailø, ñim namig ulmera latailainukkurri karrab misaamera! Inçawei ñimbe tru møra melam-nug kebusriilø kømønrrab ¿chinchawegørrønrrague? cha. ³⁴ Inçawei asay chibig kòn. Nabe Tius maig karuigwan eshkabelø køben, nørø kusrebelø køben, Moisés pørigwan kusrennøbelø køben ñimuimay øren, møilan køben ñimbe truilane kweechib, kurusu mel-srøb inçun cha. Katø judíosmera tulundzuni yamer-ayu maig købash marøb ichabetab, pueblømørig chu amben, chu amben, ñimbe pasraøøb wendautø amrrun cha. ³⁵ Øyeekkurri tru sølgandø tabig amøñibelan kweetsiilai ani mayamba pirau lusiibe ñimuim pala kønrrun cha, tru Abel sølgandø tabigwei ani lusikkur-rimbunø, Berequíaswei nusrkai Zacarías tru altarba, santuarioba pønrrabnug, tru tøbøtag pasrøben, ñim kweecha, trugwei ani lusigwangatig. ³⁶ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Kerrigu øyeeg marikkurri Tiusbe møi ya misagwan ulø payrrun cha.

Jesús Jerusalénwan isua kishib

(Lc 13.34-35)

³⁷ 'Jerusalén! Jerusalén! [Tius maig karuigwan eshkabelan kweechibig, katø ñimuyasig Tius karua øriilan sruutøga petabig! [Nabe yamba, kan piejetø kømø, kan atøwall nui pullichu-uregwan kwaldzarig umbu kanbalatø mara, maatanab lataitøwei ñui uregwan tulundzunønrrab inchen, ñibe nane kaasig kòn! cha.

³⁸ Au, ñim waraig yamerabe elatsig muguchagaig kørømisrtrun cha. ³⁹ Kaguende nabe trendamønrrun chibig kòn: Nane katøbe mas ashchaamøn cha, øya tamnegatig: "Señorwei munchiyu nø ørig arrubiibe mayanguen tab kuig kòn!" cha.—

Jesús Tiuswei yawan pinisaig kønrrun chib

(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 Jesús Tiuswei yaugurri webya iben, nui kusrenanøb pera uniiløbe nun kemallibelø kòn, tru Tiuswei yau yameran eshkanrrab. ² Inçene Jesúsbe nømune trenchibig kòn:

—¿Iilan kerrigu ashke? cha. Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Yube ni kan srukken katøgan srug palabø kørømisrønrrun cha. Kerriguba pøtiit-sig kønrrun— cha.

Chigurrimbunø købig misaabañau patsam lutau chigøben køb

(Mc 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Inçha Jesús Olivos Tunsrø wabene, nui kusrenanøb pera uniiløbe nundø nøøøø trencha payrrab kemallabe trenchibelø kòn:

—Øyeebe mana purainrrab kui namun eshkarra cha. Katø ñi katøle arrumigwanba, yandø srabe kwaløm punrrabigwanba asamibe ¿chitø kenamistrerah?— cha.

⁴ Inçene Jesúsbe trencha løtabig kòn:

—Ashiptø kuy cha, mugøben ñimun peløsrkørrain kømø. ⁵ Kaguende møiløgøben nai munchiyu truba nu amrrua trenchinrrun cha: “Nabe Cristo kur” chib. Tru-may misaameran isa wamincha, truba nu peløsrkønr-run cha. ⁶ Incha ‘misaamera katøgan peesrø misaameraba purø trømbøig kørig kømndiig kwayab kweet-siyab køn’ chib, katø ‘purø trømbøig kørig kømndiig kwayanrrab køn’ chib ñim wamindi mørabe, mandøguen kømui inchib kwarmøtay cha. Kaguende øyeebe trendø treeg purainrrabigwein køn cha. Inchendø katøgucha patsamibe pumø srø kønrrun chibig køn. ⁷ Peg misaamerabe katøgan peg misaameraba kwayaben, katø rey karumburab ashib karuim piraueløbe katøgan reywei misaameraba kwayanrrun cha. Trune parø arruben, chusrøn køben pirø trømbøig kønørrun cha. ⁸ Inchendø kerrigu øyeege pureb arrubiibe kan ishuwan unø tammisrtrab pusrkwab pøl-basri lataitø kønrrun cha.

⁹ Inchen ñimune maig købash inchib kaig marøb srua kønrrai tranen, ñimune kwetchun. Katø chu pirauelø køben maya misaamerabe nagurrindø ñimun tsalø asilø kønrrun cha. ¹⁰ Inchen tru kwalømmerawane møiløgøben truba nu nan tarømisra, kangurrin kangurri tsalø inchibelai tasku pønsrøb, kangurrin kangurri ashig kømui indiyab inchun chibig køn.

¹¹ ‘Tius maig karuigwan eshkabelø ker’ chib isatø eshkabelø truba truba kurra, isatø misagwan truba nu peløsrkønr-run cha. ¹² Kaibe purø trømbøig larrøbichib arruptø, misaamerabe kerrigu lutau kangurrin kangurri katøganelan isua undaaramigwane yandø isumønrrun cha. ¹³ Inchen srabe kwalømgatig chigúingucha megabig megabiibe kebeñchabig kømíig kaigyugurri wesraig kønrrun cha. ¹⁴ Tius nø ashib karub waigwei tabig srø wambe yu pirau pirø muba kuimburab chi misaamerandøgucha eshka kusrenanig kønrrun, chigúí nebua ashchai misaamera. Inchen yandø srabe kwaløm punrrun chibig køn

¹⁵ Inchawei Tius maig karuigwan eshkabig Daniel wamindig tru pinishinrrabig trømbøig køsøngønrraptig Tiusweyasiitø marinug marøb pasramisrin kui ashabe, (lebiibe iigwan tab chigúí mør), ¹⁶ yandø treeg pubene, Judea pirau warabeløbe tunmerasrømay wegørra lulay. ¹⁷ Katø nui ya pala wambig wabiibe kør-raarrua chigucha wesranrrab kebimumig køn. ¹⁸ Katø chugøben trausrø uñibiibe nui itøtsinigwan tranrrab arrumumig køn. ¹⁹ Ishumbur waachamera, tru kwalømmerawan patsø kwanrreelø, kabe muchib ureg tøgarmearimbe maig kønrrer! chibig køn. ²⁰ Ñimbe Tiuswan miay cha, pishin kwalømmerawan wegørra lulamig nebumøwei, katø isrin kwaløm nebumøwei in-chain cha. ²¹ Kaguende tru kwalømmerawane purø trømbøig nebuinab melamig attrun. Pirøwan pølbasra marøb uraskurri møingatig øyeebe kaagúig, katøbe managuen øyeebe kaanrrun chibig køn. ²² Tius tru kwalømmerawan landøranmuisruandøbe, mugucha øsig waramgaig kønrrun cha. Inchendø tru nuyasiitø tarømariiløgurri landøranrrun cha.

Ka isatø ‘Cristo ker’ chibeløba, ‘Tius maig karuigwan eshkabelø ker’ chibeløba

²³ Incha møikkøben ñimun: “Au, Cristo yu pasran” chib, kabe: “Au, Cristo uyu pasran”, taingucha, køremø-tay. ²⁴ Kaguende møiløgøben ‘Cristo ker’ chib isatø inchibeløba, katø, ‘Tius maig karuigwan eshkabelø ker’ chib isatø inchibeløba amrrunrrun cha. Incha nømui maramburab mariilø truba nørreelø asha kømig kenamariiløba, kwaara asha kønrrai nørreelø mariiløba martrun cha, misagwan treeg incha peløsrkønr-rab. Incha Tius nuyasiitø tarømariilanguen kegørrøsrkamdiig kuimbe, kegørrøskønrrab inchun. ²⁵ Au, nabe ñimune øyeelø puraimøwatø chab eshkar. ²⁶ Inchawei ñimun møikkøben: “Au, øsrø mu misag warab waraimønug pasran” chibene, ashchab webammøtay cha. Kabe: “Yu yaambusrø wan”, taingucha, køremøtay cha. ²⁷ Kaguende kan palaig pilabig wagurri walli umbusrø kebilab lataitøwei, tru Møg Misra Arrubig arruppe, treeg attrun chibig køn. ²⁸ Kwaig chu tsubene, truyube kallinasumera tulundzunønrrun cha.

Møg Misra Arrubig mandø arrumigwan waminchib

(Mc 13.24-37; Lc 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

²⁹ Inchen tru treeg isumdø kwalømmera chab pu-raiben latatø,

nøsiibe yandø kwaben,
pølbe yandø pilømuben,
estrellamerabe srømbalærøngurri kørøben,
katø srømbalærø purø nørreelø pønrrabelane
kønøgøb sruagutsiilø kønrrun chibig køn.

³⁰ Inchen Møg Misra Arrubig tru arrumigwan eshkabig srømbalærø kenamisren, chu pirausrøn køben misag nørø pønrrabelø truba truba isub kishchun cha. Inchen Møg Misra Arrubiibe maramburab maramig tøgægig srømbalærøngurri purø nuig tørguegwalmabig wañiyu arruben ashchab køn, chibig køn. ³¹ Inchen trompetan truba mur urøben, nøbe nui ángelesmeran amrrai ørtrun chibig køn, ambugurri, igurri, walligurri, wagurri, srømbalærø kandarø-maysrøngurri katøgandarømayrøngatig nui lawa wesruilan kanbalatø tulishinrrai.

³² Kan higuera tusrwanma asha kusrey. Nui srarmera uturcheelø misrøb, ishiimera weguchene, ñimbe pachig kwalømmera arrumig yandø lutau kui ashibelø køn cha. ³³ Øyeeetøwei ñim kerrigu iilan ashabe, attrabiibe attrab yaskabuguen pasraitamab isua kuy, chibig køn. ³⁴ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Møin kwaløm misaamera pinømøwatø, øyeeløbe kerrigu purainrrun cha. ³⁵ Srømbalaba, pirøbabe patsøben, na wamindiibe ka wamindiitøbe purainrraamøn cha.

³⁶ Inchen tru treeg punrrab kwalømwanba, uran-babe mugucha ashmøn cha. Srømbalærø ángelesmeraguen ashmøwei, ni Tiuswei Nusrkai ashmøwei indan cha. Trunun ashippe, Møskaindøwei asan chibig køn. ³⁷ Noé tsub kwalømmerawan maig purayaibe tru Møg Misra Arrubig katø arrum kwalømgucha treetøwei purainrrun cha. ³⁸ Kaguende tru kwaløm-

merawan sre puben pi pulabig attrab srø købenbatø, tru urasma misaamerabe mab, muchib, kasharab, kasharanøb waraig købig køn cha, Noé nui truba nu barcoyu kebyam kwalømgatikke. ³⁹Incha treeg pumnegatig øyeeg kønrraitamab isumø warøbenba tru pi pulab arrubiibe maya misagwan patsø srua yaig købig køn cha. Øyeetøwei purainrrun chibig køn, tru Møg Misra Arrubikkucha katøle arruben. ⁴⁰Incha tru uras pailø møguelø trau warøben, kanune srua iben, kanune kørromarig kønrrun cha. ⁴¹Pailø ishumburmera kitsøsrugu kichib køben, kanune srua iben, kanune kørromarig kønrrun chibig køn.

⁴² Ænimbe pesannamø, isua, ashiptø kuy. Kaguende Ænimui Señor chi kwaløm attrab kui ashmøwa køn. ⁴³ Trube, treeg købene, iigwan isua kuy, kan ya puaima niliig yem chu uras attrab kui mørimbe, ashib megawa, yau nilønrrab kebibashmubsruinrrun cha. ⁴⁴ Inchawei Ænimgucha tamara melay chibig køn. Kaguende tru Møg Misra Arrubiibe chi isumø købenba arruptinchun cha.

Mendig megabig maig taigwan marøbigwanba, maig taigwan marmigwanba kemesra wamindig
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Kan karuindiig megabig maig taigwan møra marøb, katø chi maramelan nøtø tsabø asha marøbigwan, ya puaiig nui yau warabelan mannam ura puin kuindø nømui mamigwan srøttrab muniitø wabig kønrrai ashai wanninabiibe ¿møig kerah? cha. ⁴⁶ Truibe mayanguen tab kuig køn nun karua pasrigwan marøb megabenh ya puaiig puptindinabigweimbe. ⁴⁷ Pøs nabe Ænimun cierton trendamønrrun: Ya puaiibe nui chi tøgagúigwan kerrigu nø asha marøb pasrønrrai tranrrun cha. ⁴⁸ Inchen karuindiig megabig larrø kaibe nuinetø treeg isubig køn: "Nai ashib karubiibe peguen attraamøn" cha. ⁴⁹ Katøgan karuindiig melabelan kurrabetab menda, katø mutsigueløba mab, muchib, tsubenba, ⁵⁰ nui ya puaiibe ni attraitamab isuinguen kømø kwaløm, ni ø uras punrraitamab isumø tsubenba, puptincha, ⁵¹ purø trømbøig ichagucha, palatø tabelø pønrrainug kertrun cha. Truyube kishib, trugulwan tsatsamig kønrrun chibig køn Jesúsbe.

Diez srusralmera novian lynchab webambubelø lataitøwein køn cha, kemesra wamindig

25 'Srømbalasrø Tius nø ashib karub waibe øyeeg lataig kønrrun: Diez srusralmera mu møøba kimeelø aceite lámparameran piløga muta, tru keg misrtrabigwan lynchab katønrrab webambubelø lataikke. ² Truilø tru trattrøgatøbe ni chiguen tre isumeelø køben, katøgan trattrøgatøbe tamara isuatø muniitø melabeløgue. ³ Tru trattrøgatø chi tre isumeeløbe lámparamerane srua ambendø, aceitebe srua ammuin købig køn, tru patsøben katø usramig. ⁴ Trune tru isuptø melabeløbe lámparamerayu usriilø kømnetø, katø usramig nøøøø køtsø-ureezhigu srua ambubelø køn. ⁵ Inchen tru keg misrtrabig peguen ar-

rumubene, nømune søteelanba yandø ki kanaben, søteeløba kiptindin købig køn.

⁶ Inchen yem tøbøtasrømbe trenchib trasay møran: "ÆKeg misrtrabiibe yu arrun cha. Katønrrab amrrab werruy!" chib. ⁷ Inchen søteeløba tru srusralmerabe kurra, nømui lámparameran tamarøb mendabelø køn. ⁸ Inchen tru trattrøgatø tre isumeeløbe, tru trattrøgatø isuatø melabelane trenchibelø køn cha: "Ænimui aceiten kuchi namun ketøbsrumugu cha, namui lámparamerabe ke chab kwab amrrun" cha. ⁹ Inchen tru srusralmera tamara isuatø melabeløbe trencha løtabelø køn: "Kaimaysruandøbe cha. Kaguende Ænimui lata namui lata nebunrraamøn cha. Trembe yanøbelaisrø penønrrab ambay chibelø køn, Ænimuyasiitøwei." ¹⁰ Inchen tru trattrøgatø srusralmera aceiten penønrrab ambamnetø tru keg misrtrabiibe puptinchen, tru trattrøgatø isuatø melabeløbe keg misrtrabiiba kasharab fiestayumay kebamben, yandø yaskabwan kasrøbig køn.

¹¹ Inchen yana wendau tru kan srusralmeragucha trenchib pubelø køn: "ÆSeñor, Señor, namun yaskabwan kurtra!" chib. ¹² Inchen nøbe trencha løtabig køn: "Pøs nabe isa kømø, Ænimune mumera kui ashmiig kur" cha.

¹³ Inchawei Ænimbe pesannamø, ashiptø melay chibig køn Jesúsbe. Kaguende tru Møg Misra Arrubig arrumigwane Ænimbe chi kwaløm attrab kui mørmøwei, ni chu uras attrab kui mørmøwei indan cha.

Anwan uta øyeeg marøbig lataig køn cha, kemesra wamindig
(Lc 19.11-27)

¹⁴ Tius nø ashib karub waibe øyeeg lataig køn cha: Kan møg yabsrømay inrrab, nui karuindiig melabelan wama, nui chi tøgagúillan asha marøb kønrrai trana ib lataikke. ¹⁵ Kan møigwan køsrønbe an trattrø mil tranøppe, møigwan køsrønbe pa mil, møigwan køsrømbe milgue, møigwandøgucha nøm maig martrapteelø køben treeg trana, yandø inrrab yan cha. ¹⁶ Tru karuindiig megabig an trattrø mil utabiibe trutøga penab, yanøb incha, katøgan trattrø mil nemaran cha. ¹⁷ Inchen katø tru pa milwan utabikkucha katøgan pa mil nemaran cha. ¹⁸ Inchen tru milwan utabiibe pirau kan trab lalla, tru an tranøbigwei anwane truyu søraptindan cha.

¹⁹ Indiiibe yandø truba yana misrøb iben, tru karuindiig melabelan treeg marøb melønrrai karua pasrøbiibe katø arrua, nøm chitø maritashchab wamisra ashib mendan cha. ²⁰ Inchen tru an trattrø mil utabig puabe, trendan cha: "Nai ashib karubig, Ænibe nan trattrø mil tranig kømøh cha. Møimbe tru kømnetø nabe katøgan trattrø mil nemara, yu srua arrur" tan cha. ²¹ Inchen trube trendan cha: "Øyambesin cha, Æni nai karuindiig megabig tabig, chi isumgaig maig marmigwan marøbig. Ni lamøtiigwanma chi isumgaig øya søl mariibe, mas nuwan martrai pasrtrumøn tan chibig køn. Incha kebarrua, naba truba kasraarau" tan cha.

²² Inchen tru karuindiig megabig pa mil utabiibe trendan cha: “Nai ashib karubig, ñi nan pa mil tranig kòmøh cha. Møimbe katøgan pa mil nemara, yu tøgagur” tan cha. ²³ Inchen tru an tranøbiibe trendan cha: “Øyambesin cha, ñi nai karuindiig megabig tabig, chi isumgaig maig maramigwan marøbig. Ñi lamøtiigwanma chi isumgaig øya søl mariibe, mas nuwan mar-trai pasramønrrun cha, trendan cha. Kebarrua, incha naba truba kasraarau” tan chibig køn.

²⁴ Inchen tru mendig megabig tru milwan utabiibe trendan cha: “Nai ashib karubig, ñibe ñiashib ellgwaig kòmubendø, ellmarigwan tulishib, ñiashib tsurig kòmubendø, parøb, katø ñibe chiwandøgucha chi chippe, ke kandø chibig kui nabe ashibig kuabe, treekkurri nane kørig køben, ²⁵ ñui anwan srua ya, pi-rau sorig køn cha. Inchendø ñui anwan utørra” tan chibig køn. ²⁶ Inchine nui ashib karubiibe trendan cha: “Karuindiig megabig larrø kaig, trurrigu pøig køn cha. Pøs naashib ellgwainug kòmubendø, ellmarigwan tulishib, naashib tsurinug kòmubendø, parøb inchibig kui ashabe, ²⁷ trube, maindi nai anwan bancoyu an utabelan pastrai tranamdiigwan tan chibig køn, na katøle arrua, nai anwan nemisrigwanbañau utamig kønrrain cha. ²⁸ Inchawei, nai anwan kerrawa, tru an diez mil tøgagwan tranay tan. ²⁹ Kaguende tøgagwane masken tranen, uñchaguen tøgagønrrun cha. Inchen chigaigwane nui lamøtiig tøgagúigwanguen kerranrrun cha. ³⁰ Incha i karuindiig megabig chigucha chi marmigwane wambig purø trømbø løstøyu wegut-say tan chibig køn. Truyube kishib, trugulwan tsat-samig kønrrun” cha.

Chu pirausrø misaamerandøgucha Tius maig kønrra-chigwan asha marøb

³¹ Møg Misra Arrubig nui tørguegwalmabigu tru maya ángelesmeraba arrua, wamisra nui ashib karub waig tørguegwalmabigu wamisrtrun. ³² Inchen yu pi-rau chi misaameratøgucha nui merrab tulundzunøben, nøbe nøørø, nøørø tarømartrun cha, kan ubisha ashibig ubishameranba, kabrameranba nøørø, nøørø tarømarøb lataitøweingue. ³³ Incha ubishamerane kusrmay pønsrcøppe, kabramerane atsimay pønsrcønrrun.

³⁴ Incha Reybe tru kusrmay pønrrabelane trenchinrrun: “Nai Møskai ñimun mayanguen tab indiiløbe naimay amrruy cha. Incha Tius pirøwan marøb uraskurri ñimuyasig tamarig pasrabig tru ashib karub wainuguigwan ñimuyasig utay chinrrun cha.

³⁵ Kaguende na parøgwai uñen, ñimbe na manrrai nan srørrig køn cha. Na pi mulgwai inchen, ñimbe pi mutchai srørrig køn cha. Na arruatiig chugucha pumikkaig uñen, ñimbe tab wamab, ya pebøb indig køn cha. ³⁶ Asru chi kemig chigaig uñen, ñimbe nan tranig køn cha. Na kwanrrø tsuben, nan ñimbe ashchab amrruig køn cha. Kailan keeri yau na pas-røben, nan ñimbe neshchab amrruig køn” chinrrun cha.

³⁷ Inchen tru sølgandø tabig marøbeløbe trenchib løtab pønrrønrrun cha: “Señor, ¿ñi parøgwai uñen, nambe mana mamig srørrøb, katø ñi pi mulgwai indi ashabe, nambe pi mutchai mana srørrig køh? cha.

³⁸ ¿Arruatiig chugucha pumikkaig uñen, nambe ñune tab wamab mana ya pebig køh? cha. ¿Asru kemig palai uñene, nambe mana tranig køh? cha. ³⁹ Kabe ¿kwanrrø tsuben kui, kailan keeri yau keerig pasrøben kui, nambe mana neshchab amrrubrah?” chinrrun cha. ⁴⁰ Inchen Reybe trencha løtønrrun cha: “Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: I nai nunelan chigucha kòmøzheelø latalan mariibe, nan marig køn” cha.

⁴¹ Incha katø atsimay pønrrabelangucha Reybe trenchinrrun cha: “Ñimbe nainukkurri tarømisray cha; kaigyu pønrrønrrai pønsrcailøbe, nugwaimandzigweimba, nui ángelesweimba tru managuen kwamø nag tamarig pasrabigumay ambay cha. ⁴² Na parøgwai uñen, ñimbe mamig srørrmuig køn cha. Pi mulgwai inchen, pi mutchai srørrmøwei indig køn cha. ⁴³ Na arruatiig chugucha pumikkaig uñen, tab wamab nan ya pebmuig køn cha. Asru chi kemikkaig uñen, ñimbe nan tranmuig køn cha. Na kwanrrø tsub, katø kailan keeri yau na pasrab inchen, ashchab amrrumuig køn” chinrrun cha.

⁴⁴ Inchen nømbe trenchib pønrrønrrun cha: “Señor, ñune parøgwai uni ashib, pi mulgwai uni ashib, kabe chugucha pumikkaig uni ashib, asru chi kemikkaig uni ashib, kabe kwanrrø tsui ashib, kailan keeri yau pasrai ashib inchendø, ¿namgan ñun purugumuig kuitarru?” chinrrun cha. ⁴⁵ Inchen Reybe trencha løtønrrun chibig køn: “Pøs, nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: I nai nunelan chigucha kòmøzheelø latalan ñim chigucha marmuibe, nan treeg marmuig køn cha. ⁴⁶ Iiløbe managatig purø trømbøig møra melamnu-umay tarømisra amrrun cha. Inchen tru sølgandø tabeløbe managatig øsig purramsromay amrrun” chinrrun— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesúsuan kemøra kwetchab waminchib

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

26 Jesús iilan kerrigu chab waminchabe nui kusre-nanøb pera uniilan trenchibig køn:

² —Ñimguen ashen pa kwalømyube Pascua Fiestan martrab køn cha. Inchen tru Møg Misra Arrubiibe kurisyu mesraig kønrrai tranig kønrrun— cha.

³ Inchen tru urastøwei sacerdotemeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba Caifás, tru maya sacerdotemeran nø karub sacerdotei palacioyu tulundzunabelø køn. ⁴ Incha Jesúsuan chinchagøben tammaytø chi isa køben kemøra, kwetchab waminchendø, ⁵ trenchibelø køn:

—Fiesta utu marmønrrab cha, misaamera ke chindi asamgaig inchimønrrain— cha.

Betaniasrø kan ishug may irrabigwan Jesúswan itølushib

(Mc 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Betaniasrø tru Simón leproso taigwei yau Jesús wabene, ⁷ kan ishug alabastro limetayu truba may irrabig netsiig truba nuweyigwan srua, kemalla, Jesús mishatsigu wamnetø, tru may irrabigwan tur pala itølushibig køn. ⁸ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe ashabe, ishuwan trenchib namabelø køn:

—¿Ke ka yandøbe iigwane chinchabrre lushibig køh? cha. ⁹ Waachameran purugumig purø nuwei yanøb-sruinrrun— cha.

¹⁰ Inchen Jesús wetøbeñabe, trenchibig køn:

—¿Ishuwane chi chibrrren purrøgue? cha. Pøs iig nan mariibe truba tabig maran chibig køn. ¹¹ Kaguende waachamerane chu uragucha ñimui utu tøgagønrrun cha. Trune nane treeg kønrraamøn cha. ¹² Ishug tru may irrabigwan nan asru itølusiibe nan sørämigweyasig tamaran cha. ¹³ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Yu pirau chutøgucha Tiuswei tabig srø wam kaigyugurri wesrabigwan eshkab kusrenaniisrømbe tru nø marigwangucha tøga waminchun cha, nun pesannamø, isuig kønrrain— chibig køn.

Judas Jesúswan ashig kømui inchibelan tranøb

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Judas, tru Iscariote taig, Jesús doce kusrenanøb pera uniilai utuig, sacerdotesmeran karubelan ashchab yabe, ¹⁵ trenchibig køn:

—¿Jesúswan ñimui tasku tranene, nane chi tranrrun-rrage?— cha.

Inchen nømbe an treinta tranøbelø køn. ¹⁶ Inchen tru uraskurri Judasbe Jesúswan mandø incha tranamigwan yandø lab mendabig køn.

Señorwei Pascua mamig

(Mc 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Tru Pirri Levaduragaig Maig Fiesta pøbasrøb kwaløm Jesúswei kusrenanøb pera uniilø nun kemalabe, trencha payibelø køn:

—¿Pascua mamigwan ñuimbe nambe chu tamarøm?— cha.

¹⁸ Inchene nøbe trenchibig køn:

—Ciudayu kan møweimay ambabe trenchinrrigay cha: “Kusrennøbiibe trendan cha: ‘Nai urabe yandø puin køn’ cha. ‘Pascua maramigwan nai kusrenanøb pera uniiløba ñui yau martrab’ tan”— cha.

¹⁹ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesús maig karuigwan mara, tru Pascuan tamarøbelø køn.

²⁰ Inchen yandø yem køben, nui kusrenanøb pera uniiløba mishatsigu wawa, ²¹ mab wappe, trenchibig køn:

—Pøs nabe ñimun trendamønrrun cha: Ñim møikkørøn nan ashig kømui inchibelaingatø misra, nan tranrrab køn— cha.

²² Inchen nømbe truba truba isui incha, kan kan nun payib mendabelø køn:

—¿Señor, kabe na købra chinderah?— chib.

²³ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Kan møikkørøn pirriwan i nindagutøwei naba kebishibig, truig nan ashig kømui inchibelaingatø misra, tranrrautan cha. ²⁴ Tru Møg Misra Arrubiibe Tiuswei wamwan pørigu maig pørig pasrøben, truwan pureb iben, trune ñru møg waacha! tru Møg Misra Arrubigwan ashig kømui inchibelan tranrrabigweimburappe, yeekkucha kuita chibig køn, trembe trube kal-lamuig kuinguen søl købsruinrrun— cha.

²⁵ Inchen tru Judas, tru ashig kømui inchibelaingatø misra tranrrabiibe:

—¿Kusrennøbig, kabe na købra chinderah?— cha payene, Jesúsbe:

—Ñibe sølwein tan— chibig køn.

Señor nui doce pera uniiløba mab

²⁶ Incha mab purrappatø, Jesúsbe pirriwan muta, Tiuswan ‘mayanguen pay’ cha, pirisha, nui kusrenanøb pera uniilan trenchib srørrøbig køn:

—Cha, may cha. Iibe nai asr køn— cha.

²⁷ Incha katø copan muta, Tiuswan ‘mayanguen pay’ cha, nømun trenchib purøøbig køn:

—Søteeløba i copayuigwan mutsay cha. ²⁸ Kaguende iig, nai animbe, Tius tru misagweyasig srø acuerdon mari anin køn cha. Tru animbe truba nu misagweyasig kaig mariilan ulø paymø pesannaig kønrrai lusig køn cha. ²⁹ Incha nabe ñimun trendamønrrun chibig køn: Uvas piwane mas muchimumønrrun cha, nai Møskai nø ashib karub waisrø katøyug ñimba mutsam kwalømgatig.—

Jesús Pedron, nan ‘ashmíig kur’ chinrrautan cha, kan-maytø eshkab

(Mc 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Incha yandø kan himnon chab cantawabe, Olivos Tunsrømay amba, ³¹ Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimbe mayeeløba nagurrindø mõi yembe nainug isua pønrraigwan trubishinrrun cha. Kaguende Tiuswei wamwan pørigu øyeeg chibig pørig pasran cha:

Ubisha ashibigwan na kweechen, ubishamerabe nøøøtø chab lulrrun, chibig.

³² Inchendø nabe katøyug øsiirappe, ñimnguen am-møwatø, nabe Galileasrømay yamønrrun— chibig køn.

³³ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Mayeeløba ñuinug isua pønrraigwan trubisain-gucha, na kuimbe managuen tarømisrmumønrrun— cha.

³⁴ Inchen Jesúsbe nune trenchibig køn:

—Pøs nabe cierton ñun trendamønrrun cha: Mõi yemdøweinguen kallu wamømwatø, ñibe pøn-mayguen nan ‘ashmíig kur’ chinrrautan— cha.

³⁵ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Ñiba nan kwamig nebuinguen, nabe managuen ñun ‘ashmíig kur’ chimumønrrun— cha.

Inchen mayeeløba nui kusrenanøb pera uniiløgucha treetøwein chibelø køn.

Jesús Getsemanísro Tiusba waminchib

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Incha Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniiløba, kanbalø Getsemaní taisrømay ambabe, trenchibig køn: —Yu purramisray cha, na øsrø nai Møskaimba waminchab yamne.—

³⁷ Incha Pedronba, Zebedeowei nusrkalan pailanba pera yabe, truba isui, ni mumayguen tab kømui inchib menda, ³⁸ trenchibig køn:

—Nai manrraube isubiitø kwabguen ka kwamdiig køtan cha. Ñimbe yutø kørrømisra, naba ñimgucha kimø, purray— chibig køn.

³⁹ Incha Jesúsbe katøguchi ambuurø ya, nui maløwan piraugatig kebachib sraløptinchabe, trenchib Tius Møskaimba waminchibig køn:

—Nai Møskai, i copan nan tarømartra cha. Inchendø na maig isuiig køben, treeg kønrrain kømøtø, ñun maig maramdiig køben, treeg kønrrain— cha.

⁴⁰ Incha katø nui kusrenanøb pera uniilaimay arrua, kib purrai wetørrawabe, Pedrone trenchibig køn:

—¿Kan uratøguen kimø, naba kasrig purrønrrab kaimatirru? cha. ⁴¹ Kimø, Tiusba waminchib purray chibig køn, chiyugøben kaigyu kegørrømønrrappe. Ñimbe tabigwan martrabwei isuingucha, ñimui asrbe kullaguig køn— cha.

⁴² Incha katøle Jesús Tius Møskaimba waminchab ya, trenchibig køn:

—Nai Møskai, i copan na muchimønrrai tarømaramgaig købene, trube, ñun maig maramdiig køben treeg martra— cha.

⁴³ Incha katø arruabe, katøguen nui kusrenanøb pera uniilane kiptøweim purrain kui wetørrabig køn, kaguende nømui kabmerabe kigøbiitø ke kanain purrøwa. ⁴⁴ Incha nømun purramnetø katø pønmay kønrrabyu Tius Møskaimba waminchab ya, srøsrø mandø wamindig treetøwein chib waminchibig køn.

⁴⁵ Incha nui kusrenanøb pera uniilaimay arruabe, trenchibig køn:

—¿Katøgucha ñimgan israb, kib srø warøtirru? cha. Yandø ura pun cha, tru Møg Misra Arrubigwan kaig marøbelai tasku tranamig. ⁴⁶ ¿Kurray, chibig køn, amrrab! cha. Nan ashig kømui inchibelaingatø pasramisrøbig nan tranrrab arrubguen indan cha. ¿Asay!— chibig køn.

Jesúsuan kemøra srua ambub

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús waminchib pasramne, Judas, tru doce kusrenanøb pera uniilai utuibe truba truba nu misaaba ar-rubig køn, nømbe espadamera køben, tsiimera køben sruargue. Truiløbe sacerdesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba misra, karua øriilø købig køn. ⁴⁸ Tru Judas Jesúsuan ashig kømui inchibelaingatø pasramisrøbiibe nømunne: “Merraramig kuitamab ñim ashchai, na chi siñal køsrøn maren, ashib pønrrønrrigay cha, eshkain købig køn. Tru na muchaig, truig kønrrun cha. Kemørrigay” cha. ⁴⁹ Incha

Judasbe mõi mõi Jesúsweim pulu kemallib trenchibig køn:

—¿Kusrennøbig, yandø yem køn!— cha.

Incha muchabene, ⁵⁰ Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai trendø lincha uñibig, chi martrab arruabe, mar— cha.

Inchen kaneløbe kemalla, Jesúsuan kemøra, sruamrrab merrarrabelø køn.

⁵¹ Inchen møikkøsrøn Jesúsba pasrabiibe espadan wesrub, maya sacerdesmeran nø karub sacerdoti karuindiig megabigwan kaluwan kelarrab lutiichti-inchibig køn. ⁵² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñui espadane wayinug way cha. Kaguende mutøgucha espadatøga kwayabiibe, espadatøgatøwei kweetsig kønrrun cha. ⁵³ Ñi isubgan nai Møskawan mi-amønrraitamatirru cha. Na miabene, nøbe møindøweinguen ángelesmera muguen nebua mundzamgaig ørøbsruinrrun cha. ⁵⁴ Pøs treeg købene, Tiuswei wamwan pørigu øyeeg purainrrun taibe, trube, ¿chinha purainrrab kø?— cha.

⁵⁵ Incha tru urastø Jesúsbe misaameran payibig køn:

—¿Chindimbarre ñimbe espadamera køben, tsiimera køben sruar werrugue cha, nan kemørrab, nabe kan niliig kui lata? Nabe kwalømmørig Tiuswei yau kusrennøb waben, ñimbe managuen nane kemørmuig køn chibig køn. ⁵⁶ Inchendø iig kerrigu øyeeg nebuppe, Tius maig karuigwan eshkabelø Tiuswei wamwan pørigu maig taig treeg nebunrrain kuig køn— cha.

Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe nundø elachipa, mayeeløba chab luløptinchibelø køn.

Jesús tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Incha Jesúsuan merrarrabeløbe tru maya sacerdesmeran nø karub sacerdoti Caifáswei yamay nune srua ambubelø køn, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba tulundzuna pasrainuumay. ⁵⁸ Inchen Pedrobe Jesúswei wendau yaptø, yaptø tru maya sacerdesmeran nø karub sacerdoti ya wambiisrøngatig ya, umbu kebyabe, tru ashchay pønraig pønrrabeløba wabig køn maig kørrømisrtashchab ashchab.

⁵⁹ Inchen sacerdesmeran karubeløba, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø mayeeløbabe Jesúsuan kwanrrai pasrtrab møilan køben ‘Jesúsbe kaig maren, nambe ashibwei indig køn’ chib isa waminchabelø labendø, ⁶⁰ wetørranrrab kaimabelø køn, møiløgøben ‘øyeeg køn’ chib, ‘øyeeg marøbig køn’ chib isa waminchibelø, truba werruppe werrubendø. Yandø truinchib køptø, pailø werrua, ⁶¹ trenchibelø køn:

—I møøbe øyah taig køn cha: “Nabe Tiuswei yawan pøtiicha, pøn kwalømyutø katø mara pasramønrrun”— cha.

⁶² Inchen tru maya sacerdesmeran nø karub sacerdoti Caifásbe kurra, Jesúsuan payibig køn:

—¿Chigucha lətəmønrrapteh? cha. ¿Ñune øyeebe chi kalø maran charre inchib køh?— cha.

⁶³ Inchen trendaingucha, Jesúsbe chigucha lətø-muben, tru maya sacerdotesmeran nø karub sacer-dotebe trenchibig køn:

—Øsig wab Tiuswei munchiyu nabe ñun, ñi Cristo Tiuswei Nusrkain kuabe, 'truig kur' cha, namun eshkau tamønrrun— cha.

⁶⁴ Inchene Jesúsbe trencha lətabig køn:

—Ñitøweinguen chab trendan cha. Katø nabe ñimune trendamønrrun cha: Møg Misra Arrubiibe tru maramburab marøb Tiuswei kusrmay waben ñim ashib, katø srømbalærøngurri wañiyu arrubben ashib inchun— cha.

⁶⁵ Inchen tru maya sacerdotesmeran nø karub sacer-dotebe nui kewagúigwandøwei kølsrøb, trenchibig køn:

—I møbøbe Tiuswane purø trømbøig waman cha. ¿Namun nuimbura waminchabelø mas chiwein kui palønrrab kø? cha. Ñimdøweinguen Tiuswan tru purø trømbøig wamab wamindigwan møren chibig køn.

⁶⁶ Incha ¿ñimune maig asønata?— chiben, nømbe trencha lətabelø køn:

—Kaigwein køn cha. Kwabash— cha.

⁶⁷ Inchen nømbe malau illimbi itøtutamba, kurramba inchen, katøganeløbe pashaguchib ⁶⁸ trenchibelø køn:

—Cristo, mu kurragutsin kui, namun kelarrab eshkau pøs!— chib.

Pedro Jesúswan 'ashmíig kur' cha isab

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Inchen Pedrobe ya wambig wabene, kan mendig megabig srusrø kemallabe, trenchibig køn:

—Ñigucha galileasriig Jesúsba uñibig kuig kømøh— cha.

⁷⁰ Inchen Pedrobe mayeelai merrab 'ashmíig kur' chib trenchibig køn:

—Ñibe ni chi waminchib pasrainguen mørmur— cha.

⁷¹ Incha yaskabyu Pedro webibene, katøgan srusrø nun ashabe, katøganelan trenchibig køn:

—Øikkucha Nazaretsrø Jesúsba uñibig kuig kømøh— cha.

⁷² Inchene Pedrobe katøygug:

—Tiusken ashen, katø nabe isa waminchibgucha pasrømur' chib, trenchibig køn. Nabe tru møwane ashmíig kur— cha.

⁷³ Inchen yanayu truyu purrabeløbe Pedron kemallabe, trenchibelø køn:

—Isa kømø, ñigucha truilai utuigwein køn cha.

Waminchibyguguen møramdiig waminchibig køn— cha.

⁷⁴ Inchen Pedrobe:

—'Na isab pasraig købene, trube, nan chigøben nebunrrappe nebubash chib, Tiusken ashen katø nabe isa waminchibgucha pasrømur chibig køn'. Tru møwane nabe ashmíig kur— chib.

Inchen tru urastø kan kallu wamaptingen, ⁷⁵ Pedrobe Jesús øyah taig kømørramab isuptinchibig køn:

"Kalluguen wamømwatø, ñibe nan pønmayguen ashmíig kur chinrrun", taigwan. Incha Pedrobe truyugurri webya, truba truba isuig kishibig køn.

Jesúswan Pilaton tranøb

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

27 Yandø tør-rraben, sacerdotesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba mayeelø Jesúswan kwetchab treeg martrab kandø isua pønramisrøbelø køn. ² Inchen nun lusra, srua amba, kubenadur Pilaton tranøbelø køn.

Judas kwaig

³ Judas, tru Jesúswan ashig kømui inchibelaingatø pasramisrøbiibe, Jesúswan kwanrrai pasrig kui ashabe, treeg marmumøtømab, truba truba isua, sacerdotesmeran karubelanba, misagwan karubelø kølli misaameranba tru an treintan ⁴ trenchib katø kebusrøbig køn:

—Nabe kaig marar cha, chi kaig marmø mowan kwanrrai tranøb.—

Inchene nømbe trencha lətabelø køn:

—Øibe ñuimbura køn cha, namune trunune manguaasamø— cha.

⁵ Inchene Judasbe anwan Tiuswei yau kebetappa, truyugurri webya yabe, naashigu tsi pasra, megamisrøppa, kwaptinchibig køn.

⁶ Inchen tru sacerdotesmeran karubeløbe tru anwan tulishabe, trenchibelø køn:

—I anbe yandø ani lushaig kaig an køn cha, Tiusweyasig an pusrinuube pusrmønrrai, merig køn— cha.

⁷ Incha nømbe tru andøga køtsø marøbigwei tulwan penønrrab cha, treeg martrab kandø isua kørrømisrøbelø køn, tru peesrøngurri amrrub misaameran søramig tøgagønrrab cha. ⁸ Inchawei tru pirøbe moin kwalømgatig "Ani Lusra Tul" cha wamig køn. ⁹ Øyamay tru Tius maig karuigwan eshkabig Jeremías øyah taig treeg nebuig køn: "Tru an treinta, tru israelitasmera nune an øya pagaranrrab taig anwan nøm srua pønramisra, ¹⁰ trutøgabe køtsø marøbigwei tulwan penan taig, Señor nan maig karuig køben treeg" taig.

Pilato Jesúswan 'øyeebe maig kø?' cha payib

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Incha Jesúsbe yandø kubenadurwei merrab pasrøben, nømbe trencha payibig køn:

—¿Ñigan judíosmerai rey køtirru?— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñitøweinguen chab trendan— cha.

¹² Inchen sacerdotesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba 'øyeeg køn' chib, 'øyeeg marøbig køn' chib kømne, Jesúsbe chigucha lətømfíg køn. ¹³ Inchene Pilatobe trencha payibig køn:

—¿Ñun chigøben yeeg chib kømne mørmøtirru?— cha.

¹⁴ Inchen Jesúsbe ni chi chib kuingucha manch-agucha lètómuben, tru kubenadurbe 'øyebe maig kermab' ke kwaara asha kørromisrøbig køn.

Jesúsuan yandø kwanrrai pasrøb
(Mc 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Tru fiesta kwalømmerawane kubenadurbe kailan keeri yau pønrrabelan misag møigwan elatchai mi-aben, trendø treeg marøb elachibig købig køn.

¹⁶ Inchen truyu Barrabás taig mayeelø mu kui asig kailan keerig yau pasrøbig køn. ¹⁷ Inchen tru nøm tulundzuna kømne, Pilatobe trencha payibig køn:

—¿Nimbe møigwan na elatsamig palain køgue cha, Barrabáswandeh, kabe Jesús tru Cristo taigwandeh?— cha.

¹⁸ Kaguende Pilatobe Jesúswane uni ashig kømuptø nun tranin kui ashibig køn.

¹⁹ Inchen Pilatobe nø wamisra karub waigu srø wamnetø, nui sraimbe trenchinrrai eshkawa ørøbig køn: "Nibe ñuimburappe chigucha marmøta cha, ø møwan sølgandø tabigwane. Kaguende mira yem purø trømbøig nan piaig køn cha, ø møkkurrindø."

²⁰ Inchen sacerdotesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba misaamerane miamne indingarubelø køn, Barrabáswane elatchai miappe, Jesúswane kweetsingarunrrai. ²¹ Incha kubenadurbe katøle payibig køn:

—¿Nimbe i pailan møigwan elatsamig palain køgue?— cha.

Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Barrabáswan!— cha.

²² Inchen Pilatobe trencha payibig køn:

—¿Jesús, tru Cristo køn taigwane, nabe mandø indamø?— cha.

Inchene mayeeløba:

—Kurusyu mesraig kønrrain!— chiben,

²³ Pilatobe trenchibig køn:

—¿Chindimba øyeeg martrenchigue? cha. ¿Nøbe chi kalø marig kø?— cha.

Inchen nømbe masken mur trashibelø køn:

—Kurusyu mesraig kønrrain!— chib.

²⁴ Inchen Pilatobe mumaygucha yandø chi maramgaig kui asha, trune mas mas trømbøig inchen, pi tranrrab øra, mayeelai malau trenchib tasigwan kinabig køn:

—Nabe naimburappe i kwanrrabigweimburappe, chi marig kaagøn cha. Iibe ñimuimburab kønrrun— chib.

²⁵ Inchen maya misaabe trencha lètabelø køn:

—Nø kwawa ani lusiibe namuimburappa, namui uregweimburappa kønrrun— cha.

²⁶ Inchen yandø Pilatobe Barrabáswan ka inrrai elacha, Jesúswane chab ichagutsingaruabe, kurusyu mesrønrrai tranøbig køn.

²⁷ Incha tru kubenadurwei suldaumerabe tru palacioyu Jesúsuan mas umbusrø srua amba, maya suldau søtø nuim pøtøgatan tulundzunøben, ²⁸ Jesúsuan nui kewagúigwan wesrua, kan keeg kørrabig piguiig kørrabig itøguenanøbelø køn. ²⁹ Incha kan kaldiiig

corona mara, petsøsrø, kusrmay taskube kan caña tsig trana, nui merrab tømboensrøbe, ka indzatø ashib trenchibelø køn:

—Judíosmerai Rey, viva!— chib.

³⁰ Katø illimbi tutamba, tru cañatøga turbøtø itsamba inchibelø køn. ³¹ Nun øyeeg marøb ka indzatø ashib srua køptø, tru kørrabig kenanigwan wesrua, nuiwan kenanabe, kurusyu mesrønrrab srua ambubelø køn.

Jesúsuan kurusyu mesrøb
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Incha truyugurri webamba amben, kan møg Simón taig cirenesriig arrub pasrain køben, tru møwane Jesúswei kuruswan ke mutamne incha mutøsrøbelø køn.

³³ Incha kanbalø Gólgota tainug pubelø køn (tru trenchippe, "Calaverasrøn" tainug). ³⁴ Incha truyu Jesúsuan vinoba, purø trømbø møb piba lindisaigwan mutchai yuuløbelø køn. Inchen Jesúsbe kaizhig muchamørabø, muchimuptinchibig køn.

³⁵ Incha yandø kurusyu chab mesrøbe, suldaumerabe Jesúswei kewagúilan mu merrarramig køtashchab suerte kuchibelø køn. ³⁶ Inchabe truyu chindashchab ashib purrabelø køn. ³⁷ Inchen nui tur palabe kan pørig mesrøbelø køn, chigurrin kwanrrai mesraig køn cha eshkabig. Truibe trenchibig pørig købig køn:

IIBE JUDIOSMERAI TRU REY JESUS KØN

chibig.

³⁸ Katø pagatø nileelangucha nøba kurusyu melsrøbelø køn, kanun kusrmay, kanune atsimaygue.

³⁹ Inchen truwan puraambubeløbe tsalø wamab, turwandø kønøgøb, ⁴⁰ trenchibelø køn:

—Ni tru Tiuswei yawan pøtiicha, katø pøn kwalømyutø kusranrrabiibe ñi kwamønrrab ñitøwei chigøben mar! cha. Tiuswei Nusrkain kuabe, kurusyugurri pinaamø!— chib.

⁴¹ Incha sacerdotesmeran karubeløba, Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba misra, ka indzatø ashib trenchibelø køn:

⁴² —Kanelane kaigyugurri wesrubendø, nøasiitøweimbe kaiman cha. Israel misagwei rey kuabe, mømimbe kurusyugurri kørraarrubash cha, treenchene, nambe nun køremønrrun chibelø køn. ⁴³ Nøbe [katø! Tiuswandø isun cha. Trube, Tius nun undaguig kuabe, mømimbe nun kwamønrrai marbash cha. Kaguende nøbe: "Tiuswei Nusrkain kur" taig køn— cha.

⁴⁴ Inchen nileelø nøba kurusyu melsraig melabeløguen treetøwei nun tøgø tsalø wamabelø køn.

Jesús kwaig

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Inchen kwaløm tøbøtakkurri maaben las treskatig pirø ørø kerrigu løstiig kørromisrøbig køn. ⁴⁶ Tre uras Jesúsbe truba mur trashib trenchibig køn:

—Elí, Elí ¿lama sabactani?— cha. (Trenchippe, "Nai Tius, nai Tius ¿chindimba nandø elachigu?" chib.)

⁴⁷ Inchen møiløgøsrøn truyu pønrrabelø mørabø, trenchibelø køn:

—Øibe Elíaswan wamøtan— cha.

⁴⁸ Inchen mõi mõi nømui utu møikkørørn kan ñab esponja lataigwan tranrrab lula, trunun køchiibiyu kebisha, kan caña tsigu pucha, trunun mutchai trig pulusrøngatig nun yuuløbig køn. ⁴⁹ Inchene kaneløbe trenchibelø køn:

—Kagøbasay cha. Inchippa kwamønrrai pinøsrannrab Elías attashchab— cha.

⁵⁰ Inchen Jesús katøle mur trashabe, kwaptinchibig køn. ⁵¹ Inchen tru urastø Tiuswei yau tru purø tab llen-suzhig kelarrab sötø mesraibe pabaliig misrøb palas-røngurri kørørrab kølsrøbig køn. Inchen pirøbe mur kønøben, nørø sruumerabe pushen, ⁵² kwabelan sörin trabmerabe kuren inchibig køn. Inchen Tiuswei tarøinari misaamera truba nørø kwabelai asmer-aguen øsiiraig købig køn. ⁵³ Inchen Jesús kwawa, yandø katø øsiirabene, nømbe tru sörin trabmer-ayugurri webamba, tru Tiuswei tarøinari ciuda Jerusalénsrø kebambubelø køn. Incha misaameran mamdeelandø kømø, kenamisrøbelø køn.

⁵⁴ Inchen tru Roma suldau cienelan nø karubiiba, truyu Jesúswan chindashchab ashib pønrrabelø katø-ganeløba pirø kønabigwan køben, chine purayaigwan køben ashabe, katø kørig købiitø! ke chinchimmørø inchib trenchibelø køn:

—Isa kømø, iibe Tiuswei Nusrkain købwei indin køn!— cha.

⁵⁵ Inchen truyube ishumburmera truba nu yabsrøngurrindø ashib pønrrabelø køn. Truiløbe Galileasrøngurri Jesúswei mendig amrruar, katø nømbe nun purugub lynchibelø købig køn. ⁵⁶ Inchen tru ishumburwei utube María Magdalena køben, katø Santiagoimba, Joséweimba usri María køben, katø Zebedeowei nusrkalai usrin køben pønrrabelø køn.

Jesúswan sörig

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Yandø yem misren, kan truba pua møg Arimatea pirausriig José taig pubig køn, truikkucha Jesúswei mendig uñibig købig. ⁵⁸ Truibe Pilatoimay yabe, Jesúswei asrwan miaben, Pilatobe truigwan traningarubig køn. ⁵⁹ Inchen Josébe asrwan srua ya, kan lino llensu chishchiitøga kirra, ⁶⁰ kan peñayu José tru nuyasig sörämig trab lalig srøig pasrabigu wayibig køn. Incha tru trabyu truba nu srugwan merrana, kebambinug kasra pasrabe, yandø ibig køn. ⁶¹ Inchen María Magdalenaba, katøgan Maríaba sörinug pinrøgue purrabelø køn.

Jesúswan sörinug ashib pønrrønrrai pønrrailø

⁶² Inchen katø kwaløm tru isram kwalømweyasig tamarøb kuin kwaløm chab puraiben, katø kwaløm, tru sábadø isrin kwalømbe, tru sacerdotemeran karubeløba, fariseosmeraba kanbalatø misra Pilaton ashchab ambabe, ⁶³ trenchibelø køn:

—Au, namui kubenadur, nambe isua ker cha; tru isa waminchiptiibe øsig uñippatø trendaig køn cha: “Kwawa, pøn kwalømyube katø øsiiramønrrun” cha.

⁶⁴ Inchawei treeg købene, ñibe pøn kwalømgatig sörigwan tab ashib tøgagønrrai karu, chibelø køn. Inchippa nui kusrenanøb pera uniilø yem amrrua, nui asrwan nilabgun cha. Incha misaameran ‘katø øsiirain køn’ chimønrrai. Treeg purayaisruandøbe si, trube, srøsrø isa wamindi lataikken kømø, katøbe purø trømbøig isa wamindig kønrrun— cha.

⁶⁵ Inchen Pilatobe trenchibig køn:

—Suldaumera pønrrabelan pera ambay, cha. Ñim maig taramamdiig køben, treeg tamartrigay— cha.

⁶⁶ Incha ambabe, tru sörin trabwan mu chinchimønrrai may tamarøbelø køn. Tru kasrøb srugwane kan sel-lo mesrøb, katø truyu suldaumera ashib pønrrønrrai pønrrøb, treeg inchibelø køn.

Jesús kwawa katø øsiirab

(Mc 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28 Indiibe yandø isrin kwaløm puraiben, tru srø trune pølbasrøb kwaløm ullarbatø, María Magdalenaba, katøgan Maríaba tru sörinug ashchab ambubelø køn. ² Inchen mømibe pirø truba mur kønaptinchibig køn, kaguende Señorwei ángel srømbalasarøngurri kørørraruben. Inchabe sörin trabyu kemalla, tru srug truyu kasrøbigwan wemalsra, tru srug pala wamisrøbig køn. ³ Tru ángelbe kan sre pilabig lataig tørbilabzhig købig køn, nui kewagúibe puløzhig kan pulø wañi latazhikke. ⁴ Inchen suldaumerabe trunun ashabe, kørig købiitø itønab, ke kwailø latalilø warambuben, ⁵ ángelbe tru ishumburmerane trenchibig køn:

—Kørig kui inchimøtay cha. Ñimbe tru Jesús kurusyu mesraigwan lab kui, nabe ashar cha. ⁶ Yube mu kaagøn cha. Nøbe kwailai utugurri katø øsiirain køn cha, nø maig taig. Nun wayinug ashchab amrruy cha. ⁷ Incha mømibe malla ambay chibig køn, nui kusrenanøb pera uniilan øyah chinrrab: “Jesúsbe øsiirawa, Galileasrømay ñimguen ammøwatø, nømerrig inrrun tan chinrrigay cha. Trusrø ñimbe nun ashchun tan” chinrrab. Nabe ñimune yandø chab eshkar— cha, ángelbe trenchibig køn.

Jesús ishumburmeran kenamisrøb

⁸ Inchen ishumburmerabe tru sörinukkurri truba kwarriilø webambuppe, webambendø, truba kasrag luløb ambubelø køn, nui kusrenanøb pera uniilan eshkanrrab. ⁹ Inchen trunetø Jesúsbe nømun kenamisra, wamaptinchibig køn. Inchen nømbe Jesúswan kemalla, nui srøbmeran ira, køriibala tabig waminchibelø køn. ¹⁰ Inchen nøbe trenchibig køn:

—Chi kørig kui inchimøtay cha. Nai nunelan Galileasrømay amrrai eshkanrrab ambay chibig køn. Nømbe trusrø nan ashchun— cha.

Maig purayaigwan mørø waminchimønrrai suldaumeran an nørø pagarab

¹¹ Incha ishumburmera ambub kømne, suldaumera møiløgørørn tru ashib pønrrabelø ciudayumay ambabe, tru chi purayaigwan sacerdotemeran karubelan

kerriguh eshkabene,¹² truiløbe tru misagwan karubelø kōlli misaameraba maig maramigwan wamincha kōrrømisrtrab tulundzunabe, suldaumerane an truba nōrrø pagarabelø kōn.¹³ Incha:

—Ñimbe øya chinrrigay chibelø kōn: “Nam kib waramnetø, nui kusrenanøb pera uniilø amrrua, Jesúswei asrwane nilin kōn” cha.¹⁴ Inchippa kubenadur wammørøb chinchene, trube, trunune nam asamønrrun chibelø kōn. Ñimun chi puraimønrrai.—

¹⁵ Inchen suldaumerabe anwan uta, maig karuben treeg marøbelø kōn. Incha øyeeg purayaig kōn chib wamindiibe judíosmerai utube mōin kwalømgatig wambe larrøbitsig pasrabig kōn.

Jesús nui kusrenanøb pera uniilan martrai purø nuig karua pasrig

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Inchen tru once kusrenanøb pera uniiløbe Galilea pirau tunsrø Jesús eshkainuumay ambubelø kōn.¹⁷ In-

cha Jesúswan ashippe, kōriibala tabig waminchibelø kōn, mōiløbe ‘¿truig kōh? kabe, ¿peg kōh? chindermab’ isuatøgucha.

¹⁸ Inchen Jesúsbe nōmun kemallabe, trenchibig kōn:

—Tiusbe srømbalasrø lata, pirau lata chiwandøgucha mu mandamgaig marøb karumigwane nan tranig kōn cha.¹⁹ Treeg kōbene, yu pirau maya misaameran mundøgucha na kusrenanigwan marøb melabelø kōnrrai martrab amrrigay cha, Møskaweimba, Nusrkaweimba, Espíritu Sautoi munchiyuba misaameran piu umbu ulsrøb.²⁰ Incha na ñimun maig karuigwan kerriguh trunun mōra martrai kusrenrrigay chibig kōn. Inchen nabe naimburappe kwalømmørig srabe kwalømgatig ñimba pasramønrrun— cha, trenchibig kōn Jesúsbe.

San Marcos

Juan misagwan piu umbu ulsrøbig mu misag warab waraimønug eshkaab kusrenanøb
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Tiuswei Nusrkai Jesucristoimburab tru tabig srø wambe øyamay pølbasing køn: ²Tru Isaiás Tius maig karuigwan eshkaabig maig pørimbala: Au, nabe nai wam srua inrrabigwan ñui merrab ørar cha, truike ñui maywan tamartrai.

³Mu misag warab waraimøsrø kan wam trenchib trasan chib: “Señorwei maywan tamarøb, nuyasig maymerane øl-marøb inday” tan, chib.

⁴Trekkurri Juan Bautistabe mu misag warab waraimønug kenamisra, misaameran mas kaig marmønrrab isua møra, Tiusweimay llirain kønmab asamig piu umbu ulsrailø kømigwan eshkaab kusrenanøbbig køn, kaig mariilan ulø payamig kømfig pesanailø kønrrai. ⁵Inchen maya misag Judea pirausreelø køben, Jerusalén ciudasreelø køben nuimay mørtrab amrruabe, nømui kaig mariilan ‘øyeeg marig køn’ chib eshkaabene, truilan Juanbe Jordán piyu piu umbu ulsrøbig køn.

⁶Juan kewagúibe camello isiitøga marig købig køn. Inchen nui pøronaibe kaluswan marig køben, nui mamibe nørrø chapullba, kaambu mielba købig køn.

⁷Incha misagwan eshkaab waminchibig køn:

—Nai wendaube katøgan na lataguen kømø, maramburab marøbig maskenig attrun cha. Trunune nabe nui alpargatisyu tsiwan utsøbasra, pichibguen pitchabgaig kur chibig køn. ⁸Nabe ñimune pi pinøbulrrai piu umbu ulsrar cha. Trune nøbe ñimun Espiritu Santotøga pinøbulrrun— chibig køn.

Jesús piu umbu ulsraig
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Inchen tru kwalømmerawan Galilea pirau, Nazaret puebloyugurri Jesús webiben, nune Jordán piyu Juan piu umbu ulsrøbig køn. ¹⁰Inchen piu umbugurri webarrub latatø, Jesúsbe srømbala kuri ashib, Espiritu Santo nuim pala kan paloma lataig kørraarri ashib inchen, ¹¹Srømbalarøngurrimbe kan wam treeg mørø waminchib trenchibig køn:

—Ñibe nai Nusrkai undaaraig køn cha. Nabe ñuimburab truba tab kui war— cha.

Nugwaimandzig Jesúswan chindashchab inchib
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Inchen tru urastø Espiritu Santobe Jesúswan mu misag warab waraimøsrø møi møi ingarubig køn.

¹³Inchen Jesúsbe truyu kwalømmera cuarenta nemisramne tsuben, Satanásbe kebenørskønrrab ke chineto maringarunrrab inchibig køn. Inchen ángesmera purugubelø køn, Jesúsbe namig animalmerai utu tsuben.

Jesús Galilea pirau nui chi maramigwan pølbasing
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴Juanwan kailan keeri yau keeri wendø, Jesúsbe Tiusweimburab tabig srø wamwan Galilea pirausrø eshkaab kusrenanøb ya, ¹⁵trenchibig køn:

—Yandø øyeeg kønrrabig puben, Tius nø ashib karub pasraibe lutau pasran cha. Ñimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirab, tabig srø wamwan kørey— cha.

Jesús pibgatø peskabelan nui mendig amrrunrrai wamab

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶Jesús Galilea nu pisu mendawan ib pasrøwabe, Simónwanba, nuneg Andréswanba, truiløbe peskabelø kua, nømui atarrayameran pisuyu keguchib warai ashibig køn. ¹⁷Inchabe Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai mendig amrruy cha. Nabe ñimune misaameran peskabelø kønrrai maramønrrun— cha.

¹⁸Inchen nømbe møi møi nømui atarrayameran waramnetø Jesúswei mendig ambubelø køn.

¹⁹Inchen Jesúsbe katøguchi ambuurø yabe, Zebede-wei nusrkalø Santiagonba, nuneg Juanwanba ashibig køn. Truiløbe kan barcoyu nømui atarrayameran tamara tsushib purrabelø køn. ²⁰Inchabe tru urastø wamøben, nømbe nømui møkai Zebedeowanba, purugubelanba barcoyu purramnetø, Jesúswei mendig ambuptinchibelø køn.

Kan møg kwaimandzig tøgawigwan Jesús tamarøb
(Lc 4.31-37)

²¹Incha Capernaum puebloyu pua, tru isrin kwalømbe Jesúsbe judíosmera tulundzuni yau kebya, kusrenanøb mendøben, ²²nø wamindiilan møra, misaamerabe kwaara ashibelø køn. Kaguende kusrenanøppe, nuinukkurrindøwei mu mandamgaig kusrenanøbbig køn, tru Moisés pørigwan kusrenanøbelø lata kømø. ²³Inchen tru puebloyu judíosmera tulundzuni

yaube kan mөг trөmbөig maringarub kwaimandzigwan tögagig wawa, trenchib trashibig көн:

²⁴ —¿Nambabe ñibe chi asamig tögagugu cha, Nazaretsrө Jesús? ¿Namun pinishinrrab attirru? cha. Nabe ñune mu kui ashar chibig көн. Ñibe tru Tiuswei Newan Tabig, truig көн— cha.

²⁵ Inchen Jesúsbe kwaimandzigwan namab trenchibig көн:

—Ñibe trashimөtө, mөweinukkurrimbe webinrrө!— cha.

²⁶ Inchen trөmbөig marөngarub kwaimandziibe mөwan truba mur sruagucha, tru mөweinukkurri mur trashib webibig көн. ²⁷ Inchen mayeelөba kwaara asha, nөmasiyaitө trenchib payiyabelө көн:

—¿Өyeebe chi kerah? cha. [Kusrenanig iibe ke srөig, trurrigu nө maig chippe ke treeg көnrrai maran! cha. I mөөbe trөmbөig maringarub kwaimandziimeranguen mu chindamgaig wamөben, nune mөran— cha.

²⁸ Inchen petө Galilea pirau өрөba misaamerabe Jesús nө chi marigwan wammөрөbelө көн.

Jesús Simón Pedroi sueeran kwanrrөwan tamarөb

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Incha tru urastө judíosmera tulundzuni yaugurri webambabe, Jesúsbe Jacoboba, Juanba, Simónweimba, Andrésweimba yamay amben, ³⁰ Simónwei sueerabe camayu pachiiba tsuben: “Kwanrrө tsun” cha, tru urastө Jesúsban eshkaben, ³¹ Jesúsbe kemalla, tasigu kemөрөb kusrabene, pachiibe weetaptinchen, nөbe tru pubelayasig chi maramigwan marөb mendabig көн.

Jesús truba yam kwanreelan tamarөb

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Yandө pөrr pinaiben, chab pilliraben, Jesúsweimay mayeelө kwanrrө tögarmenanba, kwaimandziimera tögarmenanba srua amrruben, ³³ puebloyu maya misaaba yaskabugөba tulundzuna pasrөben, ³⁴ Jesúsbe truba yamelө chi kwanrrө көben tögarmenan tamarөb, katө truba yam kwaimandziimeran misaamerainukkurri webusrөbig көн. Incha kwaimandziimerane waminchibashmíig көн, kaguende truilөbe nune mu kui ashibelө көben.

Jesús Galilea pirau truөrө srө wam tabelan eshkab kusrenanөb

(Lc 4.42-44)

³⁵ Incha lөtsөzhig ullarbatө, Jesúsbe kurra, ciu-dayugurri wambig mu misakkasrө, trusrө Tius Mөskaimba waminchib wabig көн. ³⁶ Inchen Simónba, nui linchibelөba lanrrab webamba, ³⁷ wetөrrawabe, trenchibelө көн:

—Mayeelөba ñune lab көн— cha.

³⁸ Inchen nөbe trencha lөtabig көн:

—Misaamera puluwandө katөganbalөmera warab-srөmay amrrab cha. Trusrөngucha srө wam tabelan eshkab kusrennrrab, kaguende nabe truweiwei ar-
rur— cha.

³⁹ Incha Jesúsbe Galilea pirau өрөba judíosmera tulundzuni yamerayu chutөгucha eshkab kusrenanөb, katө kwaimandziimeran misaamerainukkurri webusrөb inchibig көн.

Asr trerab kwanrrө, lepra taig, tögagigwan Jesús tamarөb

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Kan mөг asr trerab kwanrrө, lepra taig, tögagig Jesúsban kemalla, tөmbөnsrabe trenchibig көн:

—Ñi nan tamaramdiig көbene, tamartra— cha.

⁴¹ Inchen Jesúsbe lastima asha, tasigwan larrөbicha estsarabe, trenchibig көн:

—Tamarөг көtan cha. Tamarig көrrөmisr— cha.

⁴² Inchen mөi mөi nui trerab kwanrrөbe pinөben, nөbe chishig көrrөmisren, ⁴³ Jesúsbe yandө ‘inrrө’ cha, nune kuchi murtө waminchib trenchibig көн:

⁴⁴ —Au, mungөben eshkawabesin cha. Inchendө ya, ñui asrwan sacerdotendө kenamara, tru ñi yandө chishig көrrөmisrimburө tru Moisés tranrrig taig-wane srua ya, tranrrig cha, mayeelөba ñui kwanrrөwan chishig көrrөmisrin kui ashchain— cha.

⁴⁵ Trendainguucha mөөbe ya, chi purayaigwan mayee-lan waminchib mendөben, treekkurri Jesúsbe chu puebloyutөгucha misag ashene, yandө kebinrrab kaima, mendawansrө misakkanug uñibig көн. Inchen chugurrielө көben nun ashchab amrrubelө көн.

Jesús nui maramburab mariitөga kaig marigwan ulө paymumig көnrrai marөbig kui ashchai kenamarөb

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 Mam kwalөm wendau көsrөn, Jesús katө Capernaum puebloyu kebiben, nө yau wan taig wammөрөppe, ² misaabe petө truba nu tulundzuna, ni yaskabuguen kemuben, nөbe Tiuswei srө wam tabelan waminchibig көн. ³ Inchen pigatө möguelө kan mөг көnөnnrrab kaimabigwan muta, puben, ⁴ menrra misag көptө, Jesúsweim pulugatig kemallchab kaimappe, tru nө pasraim pala yawan picha, trugurrimbe tru trabyu kwanrriigwane kan tsigalyu көrrөrөbelө көн. ⁵ Inchen Jesúsbe nөmui isubigwan ke nuinuutө pasra pөnnrai ashabe, Jesúsbe kwanrriigwane trenchibig көн:

—Nai nusrkai, ñui kaig mariilan ulө payamig көmíig, pesannaig көrrөmisran— cha.

⁶ Inchen möilөгөsrөn tru Moisés pөrigwan kusrenanөbelөbe nөmui manrrautө truba isub purrabelө көн: ⁷ “¿Nөbe өyeebe chi waminchib pasrarmah? cha. Öyeeг chib pasrappe, Tiusweimburab purө trөmbөig wamab pasran cha. Kaig mariilane ulө payamig көmíig pesannaig көnrraimbe ¿mu kuin treeg mariasamө? cha. Tiustөwei öyeeг martrun” chib. ⁸ Inchen tru urastө Jesúsbe nөmuinetө öyeeг isub pөnnrailan kelarrab ashabe, trencha payibig көн:

—¿Ñimbe ñimui manrraube chindimbarre öyeeг isugue? cha. ⁹ ¿Mөigwan mas көrmө trendamdiig көb-sruerah? cha, tru көnөnnrrab kaimabigwan: “Ñui kaig mariilan ulө payamig көmíig pesannaig көrrөmisran”

¿tamiteh? Kabe: “Kurrab, ñui tsgalwan muta, inrrø” ¿tamiteh? cha. ¹⁰ Pøs, na, Møg Misra Arrubiibe yu pirau kaig mariilan ulø payamig kømíig pesannaig kønrrai mu mandamgaig marøbig kui mømimbe ñim ashchai kenamaramønrrun— chibig køn.

Inchabe tru kønønrrab kaimabigwane trenchibig køn:

¹¹ —Nabe ñun trenchar cha: Kurrab, ñui tsgalwan mutab, yamay inrrø— cha.

¹² Inchen trube kurrappa, nui tsgalwan muta, mayeelø ashen, truyugurri webibig køn. Inchen trugurrimbe mayeeløba truba kwaara ashib, Tiuswan truba tabig waminchib trenchibelø køn:

—Managuen nabe kan øyeekktiibe ashmuig køn— cha.

Jesús Leviwan wamab

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Incha katø Jesús nu pisu mendasrømay iben, maya misag nuim pulu kemallen, nøbe kusrenanøbig køn.

¹⁴ Incha pureb ya, Alfeowei nusrkai Leví, romasree-layasis an utabelø purrainug wai ashabe, trenchibig køn:

—Nai mendig amø— cha.

Inchen nøbe kurrab, nui mendig ibig køn.

¹⁵ Indiibe Jesúsbe Leviwei yau mab wabene, truba yamelø romasreelayasis an utabelø køben, katø-ganelø kaig marøb misaamera køben Jesúsba, nui kusrenanøb pera uniiløba mishatsigu trubalatø purrøben, kaguende truba nu købig køn nui mendig amøñibeløbe. ¹⁶ Inchen fariseosmerai utu tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbe Jesúswane mayeelø tru kaig marøbeløba, an utab purrabeløba mishatsigu mab wai ashabe, nui kusrenanøb pera uniilane trencha payibelø køn:

—¿Nøbe an utaptø purrabeløba, kaig marøbeløba mab, muchib wappe, øyeebe maig marøb wah?— cha.

¹⁷ Inchene Jesúsbe trunun mørabe, nømun trenchibig køn:

—Tabelø, kwanrrøgarbe mø marøbig palain kømøn cha. Kwanreeløbeguende palain køn cha. Nabe tru sølgandø amøñibelan wamønrrab arrumøtø, kaig marøbelan wamønrrab arrig køn— cha.

Ayunamigwan payib

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Juanwei mendig amøñibeløba, fariseosmerai mendig amøñibeløbabe ayunab køben, møiløgøsrøn amrrua, Jesúswan payibelø køn:

—Juanwei mendig amøñibeløba, fariseosmerai mendig amøñibeløbabe tru ayunamigwan katø katø maren, ¿ñui kusrenanøb pera uniiløbe chindimbarre trunune marmeelø køh?— cha.

¹⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Kan novios yaumay linciai eshkailanma keg mistrabig nømbe wabangan, mamø purrønrraitarru? cha. Keg mistrabig nømbe wabene, manrrun cha.

²⁰ Inchendø keg mistrabigwan srua ambam kwaløm-

mera punrrun cha. Tru kwalømbeguende, trube, nømbe ayunabwei inchun cha.

²¹ ‘Muguen kan køllin camisanma kølsraigu srø llensu søtiimíigwan waya tsushimøn chibig køn. Treeg marene, srø llensube kesruppa, kølli llensune køl-srøben, mas trømbøikken kølsraig kørrømisrtrun cha.

²² Katø muguen srø vinonma køllin kalusmerayu usrmøwei indan cha. Kaguende treeg marene, srø vinobe køllin kalusmeran srurrøgøben, vinobe lushen, kalusmerabe ka kølsrønrrun cha. Inchawei srø vinone srø kalusmeran marigu usrøbelø køn— cha.

Isrin kwaløm maramgaigwan maran cha, Jesúswan alegab

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kan isrin kwaløm Jesús tirigu ellmari utuwan pureb ibene, nui kusrenanøb pera uniiløbe puraambub ambuppe, tirigu tur lurrøb mendøben, ²⁴ fariseosmerabe Jesúswan trenchibelø køn:

—Au, ¿ñui kusrenanøb pera uniiløbe isrin kwalømbe chigøben marmønrrai merigwan chindimba øyee marøb køh?— cha.

²⁵ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimgan managuen lemeelø këtirru cha, mana køsrøn Davidwanba, nui linchibelanba chindamgaig palabig arruben, parøgwaben, mandø indigwan?

²⁶ Abiatar, tru maya sacerdotesmeran nø karub sacer-dote køben, Davidbe Tiuswei carpa ya tabzhigu kebya, Tiusweyasiitø tarømarig pirrimera, tru sacerdotesmer-atø maim pirrimera mendaibe mu mamønrrai merigwan nø mab, katø nøba purrab misagwangucha srørøb indigwan.—

²⁷ Incha Jesúsbe katø trenchibig køn:

—Isrin kwalømwane møweyasig marig køn cha, møwan isrin kwalømwegasig kømøtø. ²⁸ Inchawei na, Møg Misra Arrubiibe isrin kwaløm nan nø karunrrain kømøtø, maramdiigwane marøb, maramgaigwane marmub, isrin kwalømwanguen nabe na asha karubig kur— chibig køn.

Tasig mul-laig møwan Jesús tamarøb

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 Jesús katø judíosmera tulundzuni yau kebibene, truyu kan møg tasig mul-laig tøgais waben, ² Jesúswan larab købelø køn, isrin kwaløm tamarøb big køtashchab, chigøben chi køptø. ³ Inchen Jesúsbe tru tasig mul-laig tøga møwane trenchibig køn:

—Kurra, yu tøbøtag pasramisr— cha.

⁴ Inchabe katøganelan trenchibig køn:

—¿Tru maig maramigwan martrai Moisés pøri-iløyube isrin kwalømbe chiwan martrain taig køh cha, tabiiteh, kabe kaiteh? cha. ¿Kwamønrrai indamig køh, kabe kweetsamig kø, chindah?— cha.

Inchen nømbe chigucha chimuben, ⁵ Jesúsbe nuin-gatan pønrrabelan namig ashib, truba isui inchibig køn, kaguende nømui manrrømerabe purø murelø kuimba. Incha tru møwan trenchibig køn:

—Kwalwan larrøbichi— cha.

Inchen nõbe larrõbichene, nui kwalbe tabig kør-rõmisrõbig køn. ⁶Inchen fariseosmerabe webamba, tru urastõ Herodesweingateelõba Jesúswan namig kurra, mandõ incha pinisamigwan waminchib mendabelõ køn.

Nu pisu menda misag truba nuwan Jesús kusrenanõb

⁷Inchen Jesúsbe nui kusrenanõb pera uniilõba tarõmisra, nu pisu mendasrõmay iben, misag truba nu Galilea pirausreelõ nui mendig ambubelõ køn.

⁸Inchen nõ chinetõ nõrreelõ marigwan wammørabe, judeasreelõ køben, jerusalénsreelõ køben, idumeasreelõ køben, Jordán pi tru pørr kal-labgatõsreelõ køben, tirosreelõ køben, sidónsreelõ køben, truba nu ashchab amrrubelõ køn. ⁹Incha tru treeg nu misakkurri Jesúsbe nui kusrenanõb pera uniilan kan barco ke tamara tøgagõnrrai eshkabig køn, tru nu misag nun menrra trag marmõnrrai. ¹⁰Kaguende Jesúsbe kwanrreelan truba truba tamarin køben, mayan kwanrreelõba katõranrrab nuimaygõba kemallchab tranrrabelõ køn.

¹¹Inchen trõmbõig maringarub kwaimandziimera nun ashippe, nui merrab tõmbõnsra, trenchib trashibelõ køn:

—Ñibe Tiuswei Nusrkain køn— chib.

¹²Inchen Jesúsbe nune mu køn cha, mun køben misaameran mõrõ waminchimõnrrain karubig køn.

Jesús nõashib karua õramelan doce lawa põnsrõb (Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³Incha Jesúsbe kan tunsrõ nebya, nõ wamõnrrab asiilan wamõben, nõmbe nuimay amrrubelõ køn. ¹⁴Incha doce wesrawa põnsra treeg kørromara, iilane nõashib karua õriilõ køn cha, wamabig køn, nõba amõñibelõ kønrraimba, katõ eshkab kusrenanrrab amrrai õramigweyasiiba, ¹⁵katõ kwaimandziimeran webusramig mu chindamgaig marõbelõ kønrraimba.

¹⁶Tru doce wesrawa põnsrailõbe iilõ køn: Simón, nundõwei katõ Pedro cha, munchi pasrig køben,

¹⁷Zebedeowei nusrkai Santiagoba, nui nuneg Juanba, truilane Boanerges cha, munchi pasriilõ, tru treeg munchibe: “palaig trashibig taigwei nusrkalõ”, ¹⁸katõ Andrés køben, Felipe køben, Bartolomé køben, Mateo køben, Tomás køben, Alfeowei nusrkai Santiago køben, Tadeo køben, Simón Cananistameraingatiig køben, ¹⁹katõ Judas Iscariote, tru wendõ Jesúswan ashig kõmui inchibelaingatõ pasramisra, tranrrrabig købengue.

Mõilõgõsrõn Jesúswan Beelzebúwei maramburab marigwan tøgagig køn chib (Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰Inchen Jesús katõ nui kusrenanõb pera uniilõba kan yau kebiben, katõ misag menrra tinmarõb tulundzunaptõ, manrrabguen kaima købig køn.

²¹Inchen Jesúswei yauelõbe treeg inchib køn taig

wammørabe, nune merrarrawa, sruamrrunrrab ambubelõ køn. Kaguende lukiaian køn chib køben.

²²Inchen tru Moisés pørigwan kusrenanõbelõ Jerusalénsrõngurri amrrubelõgucha trenchibelõ køn: —Nugwaimandzig, tru Beelzebúwan tøgagig køn cha. Treekkurri, tru kwaimandziimeran nõasha karubigwan tøgagig kua, i mõõbe kwaimandziimeran weeran— cha.

²³Inchen Jesúsbe nõmun wama, ‘õyeeg lataitõwein køn’ chib, kemesra wamindiilõtõga trenchib waminchibig køn:

—¿Satanásbe Satanáswandõweimbe chincha wegutchaitamague? cha. ²⁴Kan rey karub tøgaweim pirau misaama nõmasiitõ nõõrõtõ misrõb kurrabe, warabig warõnrrab kaimanrrun cha. ²⁵Katõ kan yauelõ nõmasiitõ nõõrõtõ misrõb kurrabe, chab pinõnrrun cha. ²⁶Inchawei Satanás nõasiitõwei nõõrõ, nõõrõ misrõb kurrabe, treegu yandõ pasrõnrrab kaimaben, truyu patsõnrrun, chibig køn.

²⁷‘Kabe kan mõikkõben kan mur mõwei yauma kebya, tru mur mõwan lusrõbmerrig lusrmõwatõbe, nui chi tøgagúigwan kerranrrab kaimanrrun cha. Lusra trarratõwei nui chi tøgagúilan kerranrrun chibig køn.

²⁸Nabe ñimun cierton trendamõnrrun cha: Misaamera chi kaig mariilan lata, chigõben Tiuswan purõ trõmbõig wamindiilan lata Tiusbe kerriguh pesannawa, ulõ paymõnrrun cha. ²⁹Trune Espiritu Santon purõ trõmbõig wamab waminchibigwane ulõ payamigwane managuen pesannaimíig kønrrun cha. Treeg kõmõtõ, nui kaig marigwan managatig tõga kørromisrtrun— chibig køn.

³⁰Jesúsbe õyah chippe, kaguende nõmbe nun trõmbõig marõngarub kwaimandzigwan tøgagig køn chib køben, trendaig køn.

Jesúswei usrimba, nunelõba (Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹Inchen Jesúswei usrimba, nunelõba pua, wambiitõ põnramisra, wamõnrrab õren, ³²Jesúsweim põtõgatan truba nu purrabelõbe trenchibelõ køn:

—Au, ñui usrimba, ñui nunelõba wambig põnrran cha, ñun payib.—

³³Inchen nõbe trencha lõtavig køn:

—¿Nai usri nai nunelõbe mumerã køh?— cha.

³⁴Incha nuim põtõgatan purrabelan ashabe, trenchibig køn:

—Nai usri nai nunelõbe iilõ køn cha. ³⁵Kaguende mõikkõben Tius maig martrai karuben, treeg marõbig, truike sí, nai nuneg, nai nuchag, nai usrin køn— cha.

Kan mõg mandõ kwaligwan trunun Jesús kemesra wamindig (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 Jesús katõ nu pisu menda kusrenanõb mendõben, nõ wainug misag truba nu tulundzunõben, treekkurri Jesúsbe pisuyu kan barcoyu kebya wamisren, maya misaabe tru pisu mendatõ kør-rõmisrõbelõ køn. ²Inchen nõbe nõmun ‘õyeeg lataitõwein køn’ chib wamindiilõtõga chineh kemesra,

kusrenanøbig køn. ³ Inchabe nui kusrenanigube trenchibig køn:

—Iigwan mōray cha. Kan kwallibiima tsurøb kwallchab webyan cha. ⁴ Incha tsurøb ibene, kanbalø yellbe mayu kōrrøben, illimera amrrua, man cha.

⁵ Inchen katøganbaløbe srug trøldø pirau pirø tre chiganug kōrrøben, pirø palatiig kua, tru yellbe kal-lappe, petø kal-labendø, ⁶ pōrr webarrua, mergurangeruben, srøl tre chigaig kua, mul-laptindan cha. ⁷ Katøganbalø yellbe kal shau utu kōrrøben, kalmera nōrrørab mendappe, chab kasrøb tsibishiben, truike chigucha misrmøn cha. ⁸ Inchen katøganbalø tab pirau kōrrabiibe sí, kal-lawa, tabig nōrrørawa, truba nu nigan cha.

Møiløbe kan yellgurrindø mamig trulzheelø treinta niguen, møiløbe sesenta niguen, møiløbe cien nigan—chibig køn.

⁹ Incha trenchibig køn:

—Mōramig kalu pōnsraibe, mōr!— cha.

Mandøgurri Jesús 'iigwan øyeeg lataig køn' cha, kemesra wamindig
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jesús yandø nøtø kōrrømisren, tru doce kusrenanøb pera uniiløba kanbalatø Jesúsweim pulu pōnrabeløbe trenchibelø køn:

—¿Tru 'øyeeg lataitøwein køn' chib kemesra wamindiilløbe chi chibig køh?— cha.

¹¹ Inchen nøbe trenchibig køn:

—Tiusbe nø ashib karub wainug mu asiimig tøgagúilan ñimune ashchai tranan cha. Inchendø misaamera nøøreelø truyuilø kōmeelane 'øyeeg lataitøwein køn' chib kemesragøba wamindiiløtøga wamindig køn cha,

¹² nømbe ashippe ashendø, ashmøwa lataig kōrrømisrøb;

mørøppe mōrendø, chi tainguen mōrmøwa lataig kōrrømisrøb inchain cha.

Incha isua mōra Tiusweimay lliamøwei, nømui kaig mariilan Tius ulø payamigwan pesannamø, ulø payamig kønrrain kuig køn— cha.

Tru kwaliibe 'øyeeg lataig køn' cha, kemesra wamindig-wan Jesús øyeeg køn cha eshkab
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Incha katø trenchibig køn:

—Ñimgan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, tru kemesra wamincha pasrigwane ¿chigúí wetøgørrøtirru? cha. Katøgan 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra tru wamindiilangucha kerriguba ¿chinha wetøgørrønr-rague? cha. ¹⁴ Tiuswei wamwan waminchibiibe yellwan tsurøbig lataig køn cha. ¹⁵ Inchen tru mayu kōrrab yellmerabe iilø latailø køn cha. Nømbe Tiuswei wamwan mōren latatø, Satanásbe arrub, tru tab wamwan nōmuinug ellmarigwane kerran cha.

¹⁶ Inchen tru srug trøldø pirau pirø tre chiganug tsuri yellmera latailøbe iilø køn cha: Tiuswei wamwan mōra, tru urastøbe truba tab kui utøbendø, ¹⁷ nōmasiitø srøl tre umbu keetiimeelø kua, maya yanaguen amøñimøn

cha. Incha tru Tiuswei wamgurrindø chigøben puben, katø chigøben kaig nebub arruben, nømbe mōi mōin elachiptindan cha. ¹⁸ Inchen katøganeløbe tsuren, tru kal shau utu kōrrab yell latailø køn cha. ¹⁹ Tiuswei wamwan mōrøppe mōrendø, i pirau chine købigwan menrra isubiibah, nømui chine palømø tøgagúilø purø tabig lataig asønaikkurrimba, trugurri chine tøgagøm-mørø chull inchib isuiløbatø Tiuswei wamwan mōrigwane kerrigu truitø kasrøben, chigucha nømbe ellmarig misrmøn cha. ²⁰ Inchen tru tab pirau tsuriiløbe tru Tiuswei wamwan mōra, ellmarig misrøbelø, truilø køn: kan trulzhikkurrindø treinta, kabe sesenta, kabe kan trulzhikkurrindø cien nigabelø latailøgue.—

Lámparan kemesra wamindig
(Lc 8.16-18)

²¹ Katø Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Kabe kan lámparanma køtsø umbu pasrtrab, kabe cama umbu pasrtrab srua kerrubelø kuitarru? cha. Treeg kōmøtø, ¿tør kønrraimbe, pala pasramig kōmuitarru? cha. ²² Chigøben sōrig pasrabiibe sōriitø pasrømøtø, kenamaramig kønrrun cha. Katø chinchaguen asamgaig kasa pasrigwane ashchai tōryu wesraig kønrrun cha. ²³ Møikkøben mōramig kalu pōn-sraig kuabe, mōr— cha.

²⁴ Incha katø trenchibig køn:

—Ñim chi mōrigwane tab isua kuy cha. Ñim kanelan maig unaasha traniibe, ñimungucha treetøwei unaasha trana, ñimune nemariibaguen tranrrun cha. ²⁵ Kaguende tøgagigwane masken tranen, trune chigagigwane nui lamøtiig tøgagúigwanguen kerranrrun— cha.

Yell nurab lataitøwein køn cha, kemesra wamindig

²⁶ Jesúsbe katø trenchibig køn:

—Tius nø ashib karub pasraibe kan møg pirau yellwan tsuri lataig køn cha. ²⁷ Incha kib tsui lata, kurra uni lata, yem kui lata, kwaløm kui lata, yellbe kal-lawa nuran cha, møøbe mandø indinguen ashmøwatø.

²⁸ Kaguende pirøbe nøasiitø mamig ninguingarubig køn cha. Srøsrøbe ishiimerrig kal-laben, trugurrimbe urø weetøben, urøyube trulmera netsan cha. ²⁹ Inchen yandø trul srønøben latatø, usestøga paran cha, kaguende yandø param kwaløm puin køben.—

Iibe murtasa yell lataitøwein køn cha, kemesra wamindig

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Katø Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Tius nø ashib karub pasraibe chi lataig asøna cha, kabe chiwan kemesra, 'øyeeg lataitøwein køn' chinrrab køh? cha. ³¹ Kan murtasa yell lataig køn cha. Tsurøb uras truike yu pirau maya yellmerai utu purø lamøzhig købendø, ³² tsurinukkurrimbe shush mamig tusrmerai utu katøguchinguen palaig nu tusr-unø srarmerabaig nuraben, illimera pala amøñibeløguen truyu le martrun— cha.

Jesús 'iibe øyeeg latailø køn' cha, kemesra wamindig
(Mt 13.34-35)

³³ Jesúsbe Tiuswei wamwan øyamay kusrennøbig køn, 'øyeeg lataitøwein køn' chib, truba yambalø kemesra eshkab. Møi eshkaig latailø, nøm mayangatig chigúi nebua mørtrapteelø køben, treetøh marøbig køn. ³⁴ 'Øyeeg lataitøwein køn' chib kemesrømøbe, waminchimiig køn. Inchendø nui kusrenanøb pera unilane nømundø nøørø kerrigu tør marøb eshkabig køn.

Isig ichibigwanba, pi welar kurrabigwanba Jesús pasramisingarub

³⁵ Incha tru kwalømdøwei yandø pilliraben, nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Pisu ambøgatøsrømay larraamun— cha.

³⁶ Inchen nømbe misagwan 'ungwa' cha, Jesúswan tru nø waig barcoyutøwei pera amben, katøgan barcomeragucha lincha ambubelø køn. ³⁷ Inchen truba mur isig ichibig webarruben, pi welarmerabe barcoyu keguchen, yandø ke pitø netsab arruben, ³⁸ Jesúsbe wendau kan labzhigu ne kib waben, nømbe kasrønanøbe trenchibelø køn:

—[Au, Kusrennøbig! ¿nam asentannreenchib melamne, ñigan isubguengaig watirru?— cha,

³⁹ Inchen Jesúsbe kurra, isigwan kønømønrrai kandø wama, piwane trenchibig køn:

—[Wanrøømø, møi møi wasrørau!— cha.

Inchene isiibe pasramisren, yandø kerrigu wasrønzhig kørrømisrøbig køn. ⁴⁰ Inchen Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan:

—¿Chindimbarre kørig køta? chibig køn. ¿Ñimui isubigwan nainuutø pasra kømeelø kø chindah?— cha.

⁴¹ Inchen nømbe truba kwaarilø kørrømisra, kangur-rin kangurri trenchibelø køn:

—¿Iibe mu kerah cha, isig ichibig lata, mar lata, nun mørtrappe?—

Gerasasriig kwaimandzig tøga møg
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 Pisu ambøgatømayrø larraamba, Gerasa pirausrø puben, ² Jesús barcoyugurri webiben latatø, kan møg trømbøig maringarub kwaimandzig tøgaig sørin trabmerayugurri webarrua, Jesúswan kemallibig køn. ³ Tru møøbe sørin tulyutø tsubig, muguen lus-trab kaimaig købig køn, ni cadenastøgaguen. ⁴ Kan-maybe srøbmeran tasiimeran cadenastøga køben, katø chitøga køben lusrendø, lusrimørig pitischig marøb lurren, muguen kaimabelø køn. ⁵ Incha yem kwaløm chu uragucha tunmerasrø, sørin tulmerasrø trashib, sruutøga nøasiitø kørriinchib uñibig køn. ⁶ Incha Jesúswane yabgurrindø asha, lula, nui merrab tømbønsra, ⁷ trenchib trashibig køn:

—¿Ñibe nane chi martrab inchigu? cha, Jesús, Tius Mayeelaim Pala Pasrabigwei Nusrkai. Purø trømbøig

møra megamig kømønrrai Tiuswei munchiyu ka købash cha, chib miarrumøn— cha.

⁸ Pøs øyeeg chippe, kaguende Jesúsbe:

—[Ni, trømbøig maringarub kwaimandzig, i møweinukkurri webinrrø!— chib pasrøben, trendaig køn.

⁹ Inchene Jesúsbe nun trencha payibig køn:

—¿Chi munchi kugu?— cha

Inchen nøbe:

—Legión munchi kur, chibig køn. Kaguende nambe purø nu ker— cha.

¹⁰ Inchabe tru piraugurri nøørø peesrømay ørmør-runrrig chib, Jesúswan truba truba rugabig køn.

¹¹ Inchen tru tun puluwan kuchimera lawa mab truba nu amøñibelø køn. ¹² Inchen tru kwaimandziimerabe rugab trenchibelø køn:

—Kuchimeraimay ambingarurra cha, nam truilainug kebamrrab— cha.

¹³ Inchen Jesúsbe ka kebambashen, trømbøig maringarub kwaimandziimerabe møweinukkurri webamba, kuchimerayu kebambene, truyu kuchimerabe pa milburab warabeløbe truba trømbø lendeyu lula, chab pinøgørraptincha, larrø nu pisuyu kegørra, pi keesra, chab kwabelø køn.

¹⁴ Inchene kuchi ashibeløbe kwaarilø lula, puebloyu køben, wambig nøørøwansrøn køben eshkab ambubelø køn. Inchen misaamerabe chi purayaigwan ashchab amrrubelø køn. ¹⁵ Incha Jesús waisrø pubene, tru kwaimandzig tøgaig købiibe møimbe køsaatiig kømø, keweig, tabig wai ashabe, truiløbe kørig kui inchibelø køn. ¹⁶ Inchen tru kwaimandzig tøgaig købigwanba, kuchimeranba maig purayaigwan ashibeløbe nømun eshkaben, ¹⁷ nømbe Jesúswan nømuim piraugurri 'irra' chib truba rugabelø køn.

¹⁸ Inchen Jesús barcoyu kebibene, tru kwaimandzig tøgaig købiibe:

—¿Nui mendig arruah?— cha, truba inchen,

¹⁹ Jesúsbe arrubashmøtø, trenchibig køn:

—Nui yamay inrrø cha, ñui yau misaameraimay Señor ñun yeeg nørriiig mara, mandø lastima asigwan nømun eshkanrrab.—

²⁰ Inchen tru møøbe ya, Decápolis pueblosrø Jesús nun yeeg nørriiig marigwan truba eshkab mendøbene, mayeeløba kwaarilø køn.

Jesús kan ishuwan kwanrøwan tamarøb
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesús barcoyu katø pisu ambøgatømay larraibene, nuim pøtøgatan misag truba truba nu tulundzunøben, nøbe pisu mendatø kørrømisrøbig køn. ²² Inchen judíosmera tulundzuni yau ashib karubig, Jairo taig, puabe, Jesúswan ashippe, nui srøb pulu tømbønsra, ²³ arrubsumugu chib truba inchib, trenchibig køn:

—Nai nimbasr-unø kwanrrab inchib tsun cha. Kwanrø tammisren, katø øsig uñchai ñui tasigwan nuim pala estsartrab attra— cha.

²⁴ Inchen Jesúsbe nøba iben, menrra misag mendig ambuptø nun trag maren, ²⁵ tru misag utube kan

ishug doce años ørøba ani ib kwanrrø tøgagig kua, ²⁶ chu uraskucha purø trømbøig kui uña, mø marøbe-lai yam tasku pureb megawa, nui chi tøgagúigwan kerrigu patsøgøben, chiweingucha puraimø, kwanrrøbe masken inchib iben, ²⁷ Jesús swan wamindi mørøppe, tru ishube misag utu wendaugurri Jesús weim pulu kemallippa, nø kewagúigwan katøra-big køn. ²⁸ Kaguende nøbe treeg isubig køn: “Kewagúilandøguen katøraitø, tammisrig kørrømisramønrrun” cha. ²⁹ Inchen tru ani ibiibe møi møi pasramisrøpt-inchen, asru nui kwanrrøbe yandø purayai møren, ³⁰ Jesús be nø mun køsrøn nui maramburab mariitøga tamarøbrain kui mørabe, nu misag sötøwan keeshabe, payibig køn:

—¿Na kewagúigwane mu katørah?— cha.

³¹ Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe trenchibelø køn:

—Misag sötø yeeg trag mari ashatø, ñibe: “¿Mu katørah?” taibe— cha.

³² Inchen Jesús be mu katøraitashchab ambumay, imay ashene, ³³ tru ishube kørig købiitø itønab, nun maig purayaigwan møra, ya, Jesús weim merrab tømøn-srøb srala, isømø, kerriguwan eshkaben, ³⁴ Jesús be trenchibig køn:

—Nimbasr, ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúikkurri tamarig kørrømisran cha. Chi isumø, inrrø cha. Ñui kwanrrøbe yandø purayaig køn— cha.

Jesús Jairoi nimbasrwan øsiiranøb

³⁵ Trune Jesús waminchib pasramnetø, tru judíos-mera tulundzuni yau ashib karubigwei yaugurri møiløgøsrøn amruppe, unai møskawane trenchibelø køn:

—Ñui nimbasrbe kwabguen indan cha. ¿Kusrennøbigwan mas chinrabrre øyeeg chigu?— cha.

³⁶ Inchen nøm trenchib kuingucha Jesús be trunun mørøb pasrømøtø, tru tulundzuni yau ashibigwane trenchibig køn:

—Chi kørig kui inchimøtø, køreptø køreu— cha.

³⁷ Incha mas mungucha amrrubashmøwa, Pedronbah, Jacobonbah, Jacoboi nuneg Juanwanbatø amrrungarubig køn. ³⁸ Incha tru judíos-mera tulundzuni yau ashibigwei yau puabe, ke chindi asamgaig misaabe kishib, miirab, trashib inchib kui ashabe, ³⁹ Jesús be kebya, trenchibig køn:

—¿Chindimbarre øyeeg inchib, kishib køh? cha. Unøbe kwaig kømøtø, ka kiptø tsun— cha.

⁴⁰ Inchen misaamerabe Jesús wane ka indzatø mørøbelø køn. Inchen Jesús be mayeelan møi møi webamingarua, møskawanbah, usranbah, tru nøba ambubelanbatø pera ya, tru ishug-unø tsuinug kebya, ⁴¹ tasigu kemørabe, trenchibig køn:

—Talita, cumi— cha. (Trenchippe: “Ishug-unø, ñun kurrø char” chib.)

⁴² Inchene tru doce años tøga ishug-unøbe møi møi kurrappa, llirab mendøben, misaamerabe truba truba kwaara asha kørrømisrøbelø køn. ⁴³ Inchen Jesús be

mun køben eshkab kønrrab kømø cha, unan mamig srøttrai karubig køn.

Jesús Nazaret pueblosrø

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

⁶ Jesús be truyugurri webya, katø nui pirausrømay iben, nui kusrenanøb pera uniiløbe nøba ambubelø køn. ² Incha isrin kwaløm pubene, Jesús be judíos-mera tulundzuni yau kusrenanøb mendøben, møiløgøben mørøbeløbe truba kwaara asha, trenchibelø køn:

—¿I mørøbe kerrigube churre øyeeg kusreh? cha. ¿Igi nui øyeeg truba truba kusreibe chiguerah? cha. [Kan i møg nui tasiimeratøga maramburab mariilø yeekkucha kuita! cha. ³ ¿Iibe tru tsiimeratøga chine marøbig kømuitarru? cha, tru María i nusrkai. Katø ¿Santiagoimba, Joséweimba, Judasweimba, Simónweimba nøbe nuneg kømuitarru? cha. ¿Yamba nui nuchaløgucha yu namui ututøwei warabelø kømuitarru?— cha.

Treekkurri nømbe nune chinetø cha mørøbelø køn.

⁴ Inchen Jesús be trenchibig køn:

—Chutøgucha peesrømbe Tius maig karuigwan eshkabigwane tab indan cha. Trune nui piraueløba, nømmissaameraba, nui yaeløbabe chi tab inchimøn— cha.

⁵ Incha truyube maramburab marig chi martrab kaima, mamdø kwanrreelan nui tasiitøga estsara, trutøh tamarøbig køn. ⁶ Inchen Jesús be yeekkucha køremø misaamera kønrrabmab ke kwaara ashibig køn.

Jesús nui doce pera uniilan kusrenanrrai ørøb

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Incha Jesús be tru puluwan yamera tsitsø pønrrabwan kusrenanøb uñibig køn. ⁷ Incha nøbe nui doce kusrenanøb pera uniilan wama, pagatø, pagatø ørøb menda, trømbøig maringarub kwaimandziimeran mu chindamgaig marøb amrrai tranøbig køn. ⁸ Incha treeg karubig køn:

—Mayuweimbe chigucha sruammønrrain cha. Kan pøtønain tsiitø srua amrrain cha. Pirri srua ammøwei, wasr ila ammøwei, pørønailøyu an pusra ammøwei inchain cha. ⁹ Alpargatistø keeta amrrain cha. Pala itøgueikkucha yunømaramiba kømøtø, kandø kewa amrrain— cha.

¹⁰ Incha Jesús be katø trenchibig køn:

—Ñim kan yau kebambuppe, tru puebloyugurri ambamnegatig kørrømisrtrigay cha. ¹¹ Inchen ñimun wamømøwei, ñimun mørøg kømui indinuube, trube, tru puebloyugurri webamrrappe, ñimui srøbyu usrøwan chishtø kørrøgonrrigay cha. Treeg marøppe, trube: “Ñim kaasig købene, mømbe ñim kusrenrrigay” chib eshkab.—

¹² Inchen nømbe webamba, misagwan:

—Ñim kaig mariilan isua mørøb, Tiusweimay lliray— chib eshkab kusrenanøbelø køn.

¹³ Incha misagweinukkurri kwaimandziimeran truba yam webetab, truba yam kwanrreelan aceite srøla, tamarøb inchibelø køn.

Juan Bautista kwaig
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Rey Herodesbe Jesús wamindi mørøbig køn, kaguende Jesúswei munchiwane misaamerabe nun, nun waminchib køben. Inchen møiløbe trenchibelø køn:

—Juan Bautista kwailai utugurri katø kurriinrrun cha. Incharre tru maramburab øyeeg maramig tøgagig kuinrrun— cha.

¹⁵ Inchen katøganeløbe trenchibelø køn:

—Tius maig karuigwan eshkabig Elías kuinrrun— cha. Inchen kaneløbe:

—Nøbe Tius maig karuigwan eshkabig kuinrrun, chibelø køn, tru møikkøben merrabsreelø lataitøwei.—

¹⁶ Inchen Herodes trunun mørabe, trenchibig køn:

—Iibe Juan, na tru turwan paringarugig kuinrrun cha. Møimbe kwailai utugurri katø kurriinrrun— cha.

¹⁷ Kaguende Herodesbe tru Juanwane kemøringarua, kailan keeri yau lusra wanningarugig købig køn, tru nui nuneg Felipei srai Herodías kurrindø. Tru Herodíasbe Herodeswei nuneg Felipei srain købig køn. Inchen Herodesbe truigwane nui srai marin køben, ¹⁸ Juanbe Herodeswane trenchibig køn:

—Ñi ñui nunewei swan ñui srai mara tøgagø mibe merig pasran— cha.

¹⁹ Inchen tru ishug Herodíasbe Juanwan tsalø køptø kwetchab inchendø, kaimabig købig køn. ²⁰ Kaguende Herodesbe Juanwane sølgandø tabig, katø Tiusweindø tarø mari møg kwaasha, kørriimata, trugurri nune mu chinchimønrrai ashib tøgagøbig køn. Incha Herodesbe Juan wamindigwane mandøguen kømui inchendø, tammay ka mørøbig køn. ²¹ Indiibe Herodíasbe Juanwan maig maramigwan yandø treeg maramdiig puin kui ashibig køn. Kaguende Herodesbe tru chiwangucha nøm asha karubelaimba, suldaumeran karubelø nørreelaimba, Galilea mas kusreb møguelaimba nui kal-lain kwalømwana isub kasrag waram kwaløm tabig maren, ²² møimbe Herodíaswei nimbasrbe truyu kebya, pailaben, Herodeswanba, truyu mab purrabelanba tru pailaibe truba tabig asønaben, reybe tru srusrane trenchibig køn:

²³ —Ñun chi miag købendø, miarra cha. Na tranrumøn cha. [Katø! ñune tranmø kømø, nabe trunun tranamønrrun chib. Ñi chi miaben, tranrumøn cha. Na muburab ashib karub waigwan tøbøtakkatikken tranrumøn— chibig køn.

²⁴ Inchen nimbasrbe webya, usran:

—¿Chi miamø?— cha payen, usri Herodíasbe trenchibig køn:

—Juan Bautistai turwan miao— cha.

²⁵ Inchen tru srusrøbe tru urastø tru rey waisrø petøzhiitø kebyabe, trenchib miabig køn:

—Møindøwei Juan Bautistai turwan kan platilloyu tranrra— cha.

²⁶ Inchen reybe truba truba isui inchendø, tru mayeelø lincha purrabelai malau 'treeg tranrumøn' cha, tranrrab misrig køppe, tru miaigwan ka chimø, ka tranøbig køn. ²⁷ Incha tru urastø reybe kan suldauwana Juanwei turwan para, srua arringaruben, ²⁸ truike tru kailan keeri yaumay ya, Juanwei turwan para, kan platilloyu srua arruabe, srusran tranen, nøbe usran tranøbig køn. ²⁹ Inchen Juanwei mendig amøñibelø iigwan wammørabe, amrrua, nui asrwan kusrua, srua amba sørabelø køn.

Jesús trattø mil møguelan manrrai tranøb
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Inchen Jesús nøashib karua øriilø katø amrrua, nøba tulundzuna, nøm chi marigwanba, kusrenanigwanba kerriguh eshkaben, ³¹ Jesúsbe trenchibig køn:

—Nøørøsrø mu misakkasrø kuchi isrønrrab ñimbe amrruy— cha.

Kaguende menrra misag køptø amben, amrruben inchen, nømune mab purramikken nebumiig køn.

³² Incha Jesúsba, nui nøashib karua øriiløba nømdø kan barcoyu mu misakkasrømay ambubelø køn.

³³ Inchen møiløgøben nøm amben asha, Jesús wamui nebua asha, chu pueblø yuelø køben trusrømay lulla, nømmerrig pubelø køn. ³⁴ Incha Jesús barcoyugurri pinaya, truba nu misag pasrai ashabe, lastima isui inchibig køn, kaguende nømbe ubishamera mu ashchabig chigar latailø køben. Incha chine truba kusrenanøb mendabig køn. ³⁵ Inchen yandø menrra maaben køben, nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesús wamui kemallabe, trenchibelø køn:

—Yube mu misakkanug køn cha. Inchagucha yandø kwa maaben køn cha. ³⁶ Misagwan manrrai, 'ungwa' chi cha, chugøben nøørøsrøn køben, puluwandø yamera pønrrabsrøn køben amba, nømuyasig chigøben pena manrrain— cha.

³⁷ Inchen Jesús løtappe trenchibig køn:

—Manrrai ñim manny— cha.

Inchene nømbe trenchibelø køn:

—¿Manrrai mannamig kan møg doscientos días ørøba marøb megawa an pagaraig utiitøga pirrim penønrrab ambam nebunrrautah?— cha.

³⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimbe mam pirrim tøgagøgue? cha. Ashchab amby— cha.

Inchen nømbe ashabe, trenchibelø køn:

—Trattøgatø pirrimbah, pagatø peskaubatø tøgaguer— cha.

³⁹ Inchen Jesúsbe misaameran kan sətø, kan sətø pilim pubilayu purramisingarubig køn. ⁴⁰ Inchen kan sətømørig cienbatø, cienbatø purramisren; kan sətømerabe cincuentabatø, cincuentabatø purramisrøbelø køn. ⁴¹ Inchen Jesúsbe tru trattøgatø pirriwanba, pagatø peskaumeranba nui tasku muta, srømbalaneb neesha, Tiuswan 'mayanguen pay' chabe, pirrimeran pirisha, nui kusrenanøb pera uniilan misagwan pirishinrrai trana, katø tru pagatø peskaumeran-gucha mayeelan pirishinrrai tranøbig køn. ⁴² Inchen

mayeeløba øska ma kørømisren, ⁴³ tru pirrim pitis, peskau pitis pirisaig undailan tasinmerayu tulishiben, tasinmera doce netsabig køn. ⁴⁴ Inchen tru pirriwan mabeløbe møgueløtø trattrø mil købig køn.

Jesús pi palawan arrub

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Incha tru urastø Jesúsbe nui kusrenanøb pera unililan pisu ambøgatø Betsaidasrømay merrab amrrai barcoyu nebambingarubig køn, nø tru nu sətø misagwan 'ungwa' chib pasrappatø. ⁴⁶ Incha yandø misagwan chab 'ungwa' chabe, tunsrø Tius Møskaimba waminchab ibig køn. ⁴⁷ Incha yem køben, barcobe chabguen pisu tøbøtaasrønguen iben, Jesúsbe nətø pirau kørømisrøbig køn. ⁴⁸ Inchen kaguen isiibe nømui malaugøba megambub ichen, nømbe barcoyu amrrab kaima, muraaraig remab melai ashib pasrabig køn Jesúsbe. Incha lətsøzhig yemdø nøbe pi palawan katsikka nømuimay kemallib ya, purab inrrab lataig inchen, ⁴⁹ pi palawan arri ashippe, nømbe møsig kønmab isua, trashibelø køn. ⁵⁰ Kaguende mayeeløba ashagurri purø trømbøig kørig kui inchen, Jesúsbe møi møi nømune waminchib trenchibig køn:

—[Kørmø, mur isua purray! cha. Na kur cha. Kørig kui inchimøtay— cha.

⁵¹ Incha nø barcoyu nebibene, isiibe wasrøngandø pasramisrøptinchen, kan øyeebe chi maig kermab nømbe truba kwaarøbelø køn. ⁵² Kaguende tru pirriwan øyee marigwanma katøgucha nømbe tab chigúi mørmøwa kørømisrin købig køn, larrø mur manrømera tøgar srø kua.

Jesús Genesaretsrø kwanreelan tamarøb

(Mt 14.34-36)

⁵³ Incha yandø tru pisuyu chab larraamba, Genesaret pirausrø pua, truyu barcon pi menda licha pasrøbelø køn. ⁵⁴ Incha barcoyugurri nøm webamben latatø, misaamerabe Jesús kui nebua asha, ⁵⁵ nømbe tru pirau truørø lula, Jesús chu wan taig mørøppe, trusrømay kwanreelan tsigalyu muta, amrrub mendabelø køn. ⁵⁶ Inchen Jesúsbe yamera tsitsø pønrrabsrø, pueblomerasrø, wambig nørørsrø chugøben kebibene, penab, yanøb indiisrø kwanreelan wara:

—Ñi pala itøguewa kuig urøzhigwandøguen namun katørabashcha— chib, Jesúswan rugabelø køn.

Incha mayeeløba katørabeløbe yandø tamariilø kørømisrøbelø køn.

Fariseosmerai kusrenaniilø

(Mt 15.1-20)

7 Inchen fariseosmeraba, Jerusaléngurri amrrubelø møiløgøsrøn tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbabe Jesúsweim pulu kemallibelø køn. ² Incha truiløbe Jesúswei kusrenanøb pera unilø møiløgøsrøn nømui tasigwan kinømø mai ashibelø køn, tru kaigwan chish misrøb chib, tasig kinigwan. ³ Kaguende fariseosmeraba, maya judíosmeraba merrabsreelø maig marøb, amrruilane ke tindøga pønrrabelø kua,

maig taigwan tasigwanmerrig kinømuppe, mameelø køn. ⁴ Katø penab, yanøb indiisrøngurri amrrua chigucha, tru tasig kinønrrain taigwan kinømuppe, mameelø køn. Katø nømbe chigøben katøgan trendø treeg mariilan pesannamø marøb tøgagøbelø kuabe, mutsim pasumeran pillmab, katø køtsømeran, tsandzøn nindaameran pillmab, manrrab purramisriilan chishmarøb inchibelø køn. ⁵ Incha fariseosmeraba, katø tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbabe Jesúswan trencha payibelø køn:

—¿Nui kusrenanøb pera uniløbe namui merrabsrø kølleeløgurrimbunø trendø treeg marøb amrruig købigwan treegwan marøb amøñimøtø, kaigwan chish misrøb tasigwan kinømø, maptø manrrappe, chindimba treelø køh?— cha.

⁶ Inchen Jesúsbe trencha lətabig køn:

—Tru Tius maig karuigwan eshkabig Isafasbe ñim palatø tabelaimburab maig kønrrabigwan kanmaytø trenchippe, səlwein tain køn cha, øyah chib pørøppe: I misaamerabe nane ka triitøgatø tab inndan cha.

Inchendø nømui manrrøbe nainukkurrimbe yab pønrran cha.

⁷ Nan køriibala tabig waminchib taibe chiweingucha chi tabig marig kømøn cha, møguelø martrai karua pønrrailan øyee maramig køn chib kusrenanøb.

⁸ Kaguende ñimbe Tius maig maramigwan martrai pønrraigwan elacha, møguelø ka trendø treeg marøb tøgagúilangøba kebasrøbelø køn— cha.

⁹ Incha katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimbe ñim trendø treeg marøb kuilan tøgagøbig tøgagug køptø, Tius maig maramigwan martrai pønrraigwane elachippa, møguelø marøb amrruigwangøba marøbelø køn cha.

¹⁰ 'Kaguende Moisésbe trendaig køn: "Ñui møkai, ñui usrane maig købash inchimø, tab indamig køn" cha. Katø: "Møskawan kui, kabe usran kui trømbøig nebunrrai wamabigwane trunune kwanrrai pasrig kønrrun" cha. ¹¹ Trune ñimbe trenchibelø køn: "Kan møøbe møkawan kui, kabe usran kui trenchinrrun cha: 'Na ñimun purugumig tøgagúibe *Korban* køn cha, (trenchippe, "Tiuswan keta, tranig køn" chib) ñimune purugunrrab kaymamønrrun' chinrrun" cha. ¹² Treeg chippe, yandø ñimbe usri møkawane isua ashib purugumibe chi palømøn tan cha. ¹³ Treekkurri Tius martrai karua pønrraigwane chigucha kømiig kui lataig mara srua køn cha, ñimui kusrenaniilø kanun kanun puraarrub arrubiitøga. Incha ñimbe katøgan øyee lətailøtøwei truba marøbelø køn— cha.

¹⁴ Incha katø Jesúsbe misagwan nuimay wama, trenchibig køn:

—Ñim mayeeløba nan mørøb, katø chigúi mørøb in-day cha. ¹⁵ Chitøgucha mowan wambikkurri kebibibe truigwane kaig trømbøig marøb mindishinraamøn cha. Møwei manrrøyugurri webarrubiibe sí, nun trømbøig marøb mindishibwei indan cha. ¹⁶ [Møikkøben møramig kalu pønrraig kuabe, mør!— chibig køn.

¹⁷ Incha Jesús misagwan tarømisra, kan yau kebiben, nui kusrenanøb pera uniiløbe:

—¿Tru 'øyeeg lataitøwein køn' chib kemesra kusrenanigwan chi chibig køh?— cha payene, ¹⁸ nøbe trenchibig køn:

—¿Ñimgucha chigúinguen mørmøwa pønrrøtirru? cha. ¿Møwan chitøgucha wambikkurri kebibiibe kaig trømbøig marøb mindishimíig kui ashmeelø køtirru? cha. ¹⁹ Kaguende manrrau kebimøtø, patsau kørraya, katø asrugurri webinrrun— cha.

Iigwan øyah chippe, chi mamitøgucha kaig marmíig 'chishelø' køn, chibig køn. ²⁰ Incha katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Møweinukkurri webarrubiibe sí, nune kaig trømbøig marøb mindishibwei indan cha. ²¹ Kaguende umbu manrraugurri webarrubiibe sí, kaig isuilø køben, ishumburba, møgueløba trømbøig maramelø køben, nilamelø køben, kweetsamelø køben, kasharawarmera peebe itølulamelø køben, ²² katøganuiwan tøgagønrrab isumelø køben, trømbøig kaig maramelø køben, may wamincha isamelø køben, chine kaig marøg købitø srua yaig kømig køben, chigurrin køben pusrkwai asamelø køben, chi purayailan trømbøig wam kusramelø køben, ke purø nuig kømmørø indamelø køben, chugúi mørmíig lataig unamelø køben werrun cha. ²³ Iiløbe si, kerriguba umbugurri webarrubig kua, møwan kaig trømbøig marøb mindisha kørrømaran— chibig køn.

Judío kømø ishug nui isubigwan Jesúsweinuutø pasra tøgagøb (Mt 15.21-28)

²⁴ Incha Jesúsbe kurra, truyugurri Tiroba, Sidónba, tru ciudadamera pønrrab piraumayba yabe, kan yau kebya, mugucha wammørmønrraimab isubig køn. Inchendø trubønrrab kaimabig køn. ²⁵ Inchen trømbøig maringarub kwaimandzig kebyainab ishug-unai usri, tru urastø wammørabe, arrua, Jesúsweim pulu tømbønrsøbig køn. ²⁶ Tru ishuube griega Sirofenicia pi-rausriig købig køn. Truibe arrua, nui nimbasrweinukkurri kwaimandzigwan wegutcha chib, Jesúswan miab megaben, ²⁷ Jesúsbe trenchibig køn:

—Nusrkalømerrig pirriwan mamne mabash cha. Kaguende pirriwan uregwan kerrawa, wera-ureezheelan kebusramibe søl kømøn— cha.

Inchene ishuube trenchibig køn:

²⁸ —Øø, Señor, pøs treebe treegwein køn cha. Inchendø tru mishatsig umbu wera-ureezheeløguen pitischigwan man cha, nusrkalø kørrøgaigwan.—

²⁹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñi ya may isua tab løtiitøgabe, møimbe inrrø cha. Tru kwaimandziibe ñui nimbasrweinukkurri webyainguen køn— cha.

³⁰ Inchen nøbe yau pubene, kwaimandziibe unainukkurri webyainguen køben, nui nimbasr-unøbe camayu tsuin købig køn.

Kalu mørmøwei, waminchimøwei inchibigwan Jesús tamarøb

³¹ Jesús katø Tiro piraugurri webya, Sidónwansrø pureb ya, trugurrimbe Decápolis pirau pueblomerawan puraarrub arrua, Galilea nu pisuyu pubig køn.

³² Inchen truyube kan møg kalu mørmøwei, tør waminchimøwei inchibigwan srua amrrua, truba inchibelø køn:

—Ñui tasigwan nuim pala estsarøbsrumuguh— chib.

³³ Inchen Jesúsbe menda nørørsrø pera ya, tasig-uregwan kalumerayu keera, illimbi tucha, niløwangucha katørawabe, ³⁴ srømbalaneb neesha, nu israbe, trenchibig køn:

—Efata!— cha, (trenchippe, "Kur!" chib).

³⁵ Inchene tru mørtrab kaimabigwein kalumerabe møi møi kuren, nilø kemendikkucha kønab tammisren, yandø tab waminchibig køn. ³⁶ Inchen Jesúsbe nømune mungucha waminchimønrrain karua, maya eshkamønrrain taingucha, nømbe masken wam larøbichibelø køn. ³⁷ Incha misaamerabe truba kwaara ashib trenchibelø køn:

—Chiwandøgucha nøbe tab maran cha. Kalugarwanguen møringarub, waminchimeelanguen wamindingarub indan— cha.

Jesús misag pib milwan manrrai tranøb (Mt 15.32-39)

8 Tru kwalømmerrawan misag truba nu tulundzuna pasrøben, mamibe chigucha kaaben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan nuimay wamabe, trenchibig køn:

² —Misaameran lastima køtan cha. Chabguen yu pøn kwalømguen naba warøwa, yandø chi mamig chigar køn cha. ³ Chi mameelan na nømui yamay ka ambashendøbe, mayu parøgwab chab pesannanrrun cha. Kaguende kan utueløbe yabsrøngurri amrruar køn— cha.

⁴ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe trencha løtabelø køn:

—¿Yu ya mu misag warømønube pirri manrrai nømun chinchin srøttrab?— cha.

⁵ Inchen Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Ñimbe mam pirrin tøgagøgue?— cha.

Inchen nømbe løtappe:

—Siete tøgaguer— chiben,

⁶ Jesúsbe misagwan pirau purramisringarua, nui tasku tru pirri sieten muta, Tiuswan 'mayanguen pay' chabe, pirisha, nui kusrenanøb pera uniilan tranen, nømbe misagwan pirishibelø køn. ⁷ Katø peskau-urekkucha mamdø tøgagøben, Jesúsbe trunun Tiuswan 'mayanguen pay' chabe, katø trunungucha misagwan pirishinrrai karubig køn. ⁸ Inchen mayeeløba øska ma kørrømisren, katøgucha pitis undailan tasinmerayu netsøbateelø siete tulishibelø køn. ⁹ Inchen tru mabeløbe pib milburab købig køn. Incha Jesúsbe misagwan 'ungwa' chabe, ¹⁰ nui kusrenanøb pera uniiløba barcoyu kebya, Dalmanuta pirausrømay ibig køn.

Fariseosmera Jesúswan kan mana asiimífig martrai miab

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Inchen fariseosmera amrruabe, Jesúswan ‘¿øyeebe maig køh?’ chib payib menda, nune srømbalasarøngurriigwan asamig martrai miabelø køn, Tius nøba pasrain kui ashchab, ke chinchibig køtashchab ashig køptø. ¹² Inchen Jesúsbe truba isui inchib, nu israbe, trenchibig køn:

—¿Møin kwaløm misaamerabe Tius naba pasrain kui ashchab chindimba maramig miah? cha. Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Møin kwaløm misaameran ashig kui indigwane chigucha marig kømønrrun—cha.

¹³ Incha nøbe nømun pønrramnetø, katø barcoyu kebya, pisu ambøgatøsrømay ibig køn.

Fariseosmerai levadura

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe pirri srua amrrumigwan pesan amba, barcoyube pirri kandø tøgar purrabelø køn. ¹⁵ Inchen Jesúsbe nømune trenchib eshkabig køn:

—Au, ñimbe levadura fariseosmeraiwanba, saduceosmeraiwanba ashiptø kuy— cha.

¹⁶ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe kangurri kangurri trenchibelø køn:

—Kaguen nam pirrin chigar kuimba, nøbe trendan—cha.

¹⁷ Inchen Jesúsbe nøm trenchib purrai ashabe, trenchibig køn:

—¿Chindimbarre ñimasiyaitø ‘pirringar ker’ chib purrøgue? cha. ¿Katøgucha ni chigúinguen mørmøwei, chiwan wamindinguen mørmøwei inchigueh? cha.

¿Katøgucha ñimui manrrømerane mur mara tøga pønrrøtirru? cha. ¹⁸ ¿Ñimbe kabmera tøgar købendø ashmøwei, kalumera tøgar købendø mørmøwei inchigue? cha. ¿Yamba isumuitarru? cha. ¹⁹ Tru na tratrøgatø pirriwan tratrø mil møguelan pirishib urasma tasinu netsøbatø ñimbe ¿mam tasin tulisaið køh?— cha.

Inchen nømbe løtappe:

—Doce— chibelø køn.

²⁰ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Tru na siete pirriwan pib mil misagwan pirishib uras chigucha netseelø mam tasin tulisaið køh?— cha payene:

—Siete— chibelø køn:

²¹ Inchen nømune Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Inchendø katøgucha chigúi mørmøwa køtirru?— cha.

Betsaidasriig kabgaigwan Jesús tamarøb

²² Incha Betsaida puebløsrø pubene, Jesúsweimay kan kab ashmíigwan srua amrrua, kabyu katørabsrumugu chib, meløben, ²³ nøbe nun tasku kemøra,

puebloyugurri wambiisrø srua ya, kabyu illimbitøga srøla, nui tasigwan kabgaigweim pala estsarabe:

—¿Maytøguen ashkuh?— cha payibig køn.

²⁴ Inchen tru møøbe ashabe, trenchibig køn:

—Møguelan ashar cha. Tusrmera latailø købendø, amønän— cha.

²⁵ Inchen Jesúsbe katøyug nui tasiimeran kab pala estsarabe, nune asingaruben, yandø tabig ashibig kørømisra, chiwandøgucha tørgandø nebua ashibig misrøbig køn. ²⁶ Inchen Jesúsbe nui yamay ørøppe, trencha ørøbig køn:

—Puebloyu kebimøwei, truyu mungucha eshkamøwei inchig— cha.

Pedro Jesúswan: “Cristo køn” chib

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Incha Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniiløba Filipino pirau Cesareasrø yamera tsitsø pønrrabsrømay webamba ambabe, mayu nømun trencha payibig køn:

—¿Misaamerabe nane mu køn tah?— cha.

²⁸ Inchen nømbe trencha løtabelø køn:

—Møiløbe Juan Bautista køn chiben; katøganeløbe Elías køn chiben; møiløbe møikkøben Tius maig karuigwan eshkabig kuinrrun tan— cha.

²⁹ Inchen Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Trune ñimbe nane mu køn chinrrague?— cha.

Inchene Pedrobe trencha løtabig køn:

—Ñibe Cristo køn— cha.

³⁰ Inchen Jesúsbe nømun mungucha eshkamønrrain karubig køn.

Jesús nø kwamigwan eshkab

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Incha nø tru Møg Misra Arrubiibe truba truba kaig indinab megamig nebunrrun chib, kusrennøb mendabig køn. Misagwan karubelø kølli misaamera køben, sacerdotesperan karubelø køben, tru Moisés pørigwan kusrenanøbelø køben nune kaasig kømig nebunrrain køn chib. Nune kweechen, pøn kwalømyube øsiranrrun chib. ³² Iigwane Jesúsbe nømune tørgandø eshkabig køn. Inchen Pedrobe nun nøørsrø pera ya, murtø waminchib mendabig køn. ³³ Inchen Jesúsbe keesha asha, nui kusrenanøb pera uniilan ashabe, Pedrone trenchib namabig køn:

—Satanás, ðhainukkurri tarømisr! cha. Kaguende ñibe isuppe, Tius lataig isumøtø, møguelø isumay isun— cha.

³⁴ Incha Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilanba, misagwanba wama, trenchibig køn:

—Møikkøben nai mendig uñig købene, nøasiitø nuimburabigwangøba isumøtø, nui kuruswan mutab, nai mendig arrum nebunrrun cha. ³⁵ Inchen møikkøben øsig kømigwangøba esegabiibe yandø pinab pinamig nebunrrun cha. Inchen nagurrimba, Tiuswei tabig srø wamgurrimba kwabiibe, managatig øsig kømigwan esegawa tøgagønrrun cha. ³⁶ ¿Kan møg yu pirau chine købigwan kerrigu nuindø maringucha, nui øsig kømigwan trubisaibe, chiwein

kui tabig kōnrrab kō? cha. ³⁷ ¿Kabe kan mōøbe kwamōnrrappe, chi tranōbsruerah? chibig kōn. ³⁸ Inchawei mōikkōben i mōin kwalōm misaamera itōlulōpteelō, kaig marōb misaamerai merrab naimburappa, na wamindiilaimburappa kōrig isub kōrig kui inchibigwane, nungucha kōrig purōrtrun, chibig kōn, Mōg Misra Arrubig tru nui Mōskawei tōrgueg-walmabigu Tiusweindō tarōmari āngelesmeraba arua.—

9 Incha Jesúsbe katō trendaig kōn:

—Nabe ñimun cierton trendamōnrrun cha: Mōilōgōben yu purrabelō Tius nō ashib karub waig maramburab marōb arri ashmōwatōbe kwanrramōn— cha.

Jesús ke peemayig misrōb

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Øyeeg taig yandō trunewei kan kwalōmdō palōben, Jesúsbe Pedronba, Santiagonba, Juanwanba nōmundō kan pala tunsrōmay pera ibig kōn. Incha trusrō nōmui merrab Jesúsbe ke peg lataig misrōbig kōn. ³ Inchen nui kewagūilōbe pulō tōrchig tōr pilabig misrōbig kōn, muguen i pirau kewagūigwan tsara, øyeeg pulōzhig mariinraamōnikke. ⁴ Inchen Elíasba, Moisésba kenamisra, truilōbe Jesúsba waminchib pōnrrai nōmbe ashibelō kōn. ⁵ Inchen Pedrobe Jesúswane trenchibig kōn:

—[Kusrennōbig, nam yu pōnrramibe purō tab kōtan! cha. Pōngatō ya-ureg margun, chibig kōn, kan ñui, kan Moiséswei, kan Elíasweingue.—

⁶ Kaguende nōmbe kwariilō pōnrrōwa, Pedrobe ni chi chib pasrarmabguen isumīg kōn. ⁷ Inchene kan wañi nōmun pinōbulen, wañi umbugurrimbe kan wam trenchibig kōn:

—Iibe nai Nusrkai undaaraig kōn cha. Nune mōray— cha.

⁸ Inchen mōimbe nōmuim pōtōgatan ashene, mu katōgan peebe nōmba kenamuptinchen, Jesús tō pasrai ashibelō kōn.

⁹ Incha tru tunsrōngurri kōrrōrrub amrruabe, Jesúsbe trencha karubig kōn:

—Mungucha waminchib kōnrrab kōmō cha, tru ñim asigwane, Mōg Misra Arrubig kwailai utugurri katōle øsiiramnegatig.—

¹⁰ Inchen nōmbe truigwane nōmuinetō isub esegabendō, tru kwailai utugurri øsiiramnegatig taigwane, treebe mandō cha trendermab nōmdō payiyabelō kōn. ¹¹ Inchabe Jesúswane trencha payibelō kōn:

—Tru Moisés pōrigwan kusrenanōbelōbe ¿chindimba Eliasmerrig arrumig kōn tah?— cha.

¹² Inchen Jesúsbe nōmun trencha lōtabig kōn:

—Eliasmerrig arrubwei inchun cha, kerrigu katōyug tamara kōrrōmartrab. Katō Tiuswei wamwan pōrigube tru Mōg Misra Arrubiibe truba kaig indinab, kaasinab indig kōnrrun chippe, ¿mandōgurri trendah? cha.

¹³ Inchendō nabe ñimune trendamōnrrun, chibig kōn: Elíasbe manawei arrubguen inchen, nōmbe maig

marōg kōbendō nun kerrigu treeg marig kōn cha, Tiuswei wamyu Elíasweimburab maig taig treekke.—

Jesús kan unan kwaimandzig tōgaigwan tamarōb

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Incha nōmbe katōle nui kusrenanōb pera uniilō purrainuumay amrrubene, nōmune misag truba nu pōtōgatan tulundzuna kuin kōbig kōn. Inchen tuyube katō mōilōgōsrōn tru Moisés pōrigwan kusrenanōbelōgucha Jesúswei kusrennōb pera unielane øyeebe maig kō chib kuin kōbig kōn. ¹⁵ Incha Jesúswan ashippe, maya misaaba truba kwaara ashib 'manguen attirru' chinrrab lulōbelō kōn. ¹⁶ Inchen Jesúsbe trencha payibig kōn:

—¿Nōmbabe chi kōn chibrren kōgue?— cha.

¹⁷ Inchen mōikkōsrōn tru nu misag utu pasrabiibe trenchibig kōn:

—Kusrennōbig, yu nai nusrkawan kan kwaimandzig waminchimīg marig srua arrur cha. ¹⁸ Chugōben pasrōben, kwaimandziibe kemōra, pirausrōn kuchen, nōbe triimay chall kuchib, trugulwan tsachib [katō! tinrranrrig misrōbig kōn cha. Inchen nabe ñui kusrenanōb pera uniilan kwaimandzigwan wegutcha chiben, nōmbe kaiman— cha.

¹⁹ Inchene Jesúsbe trencha lōtabig kōn:

—[Kan mōi misaamera øyeebe mailō kwaasamō cha, chigucha kōremeelōbe! ¿Nabe managatig ñimba unamig kōnrrerah? cha. ¿Kan øyeeg ashiptō managatig ñimba unamerah? cha. Unan naimay srua amrruy— chibig kōn.

²⁰ Inchen srua amrruben, kwaimandziibe Jesúswan ashippe, unan mōi mōi purō trōmbōig sruaguchen, unōbe pirau peña, latōgushib triimay chall kuchibig kōn. ²¹ Inchen Jesúsbe mōskawan trencha payibig kōn:

—¿Øyeeg indiibe maya yana kōh?— cha.

Inchen mōskaimbe trenchibig kōn:

—Unōgurri treeg kuig kōn cha. ²² Katō katō kwaimandziibe kwetchab nagu kui, piyu kui keguchibig kōn cha. Ñi chi maramdiig kōbene, namun øyeeg kui melōben lastima asha, purugurra— chiben,

²³ Jesúsbe trenchibig kōn:

—Ñibe: “Chi maramdiig kōbene, martra” taibe cha, pōs, ke treeg martraitamab kōrebigweimbe chitōgucha maramdiitō kōn— cha.

²⁴ Inchen tru urastō unai mōskaimbe øyah chib trashibig kōn:

—[Treeg martraitamab kōrer cha. Kōrenrrab inchimīg kōmōnrrab purugurra!— chib.

²⁵ Inchen Jesúsbe misag ke kanbalatō tulundzunab amrrui ashabe, trōmbōig maringarub kwaimandzigwan trenchib namabig kōn:

—Kwaimandzig wamgaig, kalugaig, na ñun i unainukkurri mōi mōi webinrrō tamōnrrun cha. Katōbe yandō nuinug kebarrumōnrrabgue.—

²⁶ Inchene kwaimandziibe trashib, unan purō trōmbōig sruagucha, webiben, unōbe kwaig lataig kōrōmisren, mōilōgōben trenchibelō kōn: “Kwain tsun” cha.

²⁷ Inchen Jesúsbe kwalyu kemørøb kusrabene, unøbe pasramisrøptinchibig kòn.

²⁸ Incha Jesúsbe yau kebibene, nui kusrenanøb pera uniiløbe nundø trencha payibelø kòn:

—Nambe kwaimandzigwan wambig weguchappe, ¿chindimba kaimah?— cha.

²⁹ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:

—Øyeeg kwaimandzigwane Tiusba waminchib mi-awatøwei weeramig kòn— cha.

Jesús nø kwamigwan katø eshka

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Incha truyugurri ambabe, Galileawan puraambub amba, Jesúsbe mugucha wammørmønrrai inchibig kòn. ³¹ Kaguende nui kusrenanøb pera uniilan trenchib kusrenanøb arrig kòn:

—Tru Møg Misra Arrubigwane møguelai tasku tranen, nømbe kwetchun cha. Inchendø kwaig pøn kwalømyube katø øsiiranrrun— chib.

³² Inchen nømun treeg wamindigwane nømbe chi tainguen mørmøwa, payamibe korig kui inchibelø kòn.

¿Mas nuibe mu kerah?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Incha Capernaumsrø pua, Jesúsbe yau kebyabe, nui kusrenanøb pera uniilan trencha payibig kòn:

—¿Mayube chi charre payiyab amrrub kogue?— cha.

³⁴ Inchen nømbe chigucha løtømeelø kòn, kaguende mayube nømui utube møg mas nuig kønrrerah charre payiyab kuig kua. ³⁵ Incha Jesúsbe wamisra, tru doceellan wamabe, trenchibig kòn:

—Møikkøben nømerrig merrab pasrag købene, mayeelai wendau pasramisra, mayeelø karuindiig megamig kòn— cha.

³⁶ Incha kan unan srua ya, nømui tøbøtag pasra, nui kwalyu mutabe, trenchibig kòn:

³⁷ —Møikkøben i unø lataigwan nai munchiyu tab wamab utabiibe, nan utan cha. Inchen nan utabiibe, nan utømø, nan karua ørøbigwan utan— cha.

Katøganelaingatiig kømfiibe namuingatiig kòn

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Inchene Juanbe trenchibig kòn:

—Kusrennøbig, kan møikkøsrøn ñui munchiyu kwaimandziimeran webusri aser cha. Inchendø namba uñibig kømubene, nambe truigwane merer— cha.

³⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Merømøtay cha. Kaguende mugøben kan maramburab marig nai munchiyu mara, katøburøbe nan trømbøig waminchaamøn cha. ⁴⁰ Namun namig kurømfiibe namuingatiig kòn cha. ⁴¹ Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Møikkøben ñimun Cristoielø kua asha, kan pi pasutøguen nai muchiyu ñimun srørrøbiibe, truburø nui ketigwane utømø kømø, utønrrun cha.

Katøganun kaig mariiløyu kebenøsrkamibe korig kømdiig kòn

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² 'Møigwan køben i shushmera latailan nan kørebelan kaig mara kebenøsrkøbigweimbe trembe tru tirigu kitsig nu srugwan naashigu iløsrka, mar umbusrø kegutsig kuinguen søl købsruinrrun cha. ⁴³ Pøs ñui tasig kaig maringarua kaigu ñun kebenøsrkøbene, par, chibig kòn. Trembe managatig øsig wamsrø kan tasiitø tøgag kebyamikken søl kønrrun cha, pa tasig tøgag tru møra melamnug tru managuen kwamø naasrø kebibgunrriibe; ⁴⁴ truyube nømui yau mab kushimera kwamøwei, katø nag managuen kwamøwei inchibsrø.

⁴⁵ 'Katø ñui srøb kaig maringarua kaigu ñun kebenøsrkøbene, trunungucha par, chibig kòn. Trembe managatig øsig wamsrø kandarø srøbgaig kebyamikken søl kønrrun cha, tru møra melamnug pa srøppaig kegutsig købgunrriibe, ⁴⁶ truyube nømui yau mab kushimera kwamøwei, katø nag managuen kwamøwei inchibsrø.

⁴⁷ 'Kabe ñui kab kaig maringarua kaigu ñun kebenøsrkøbene, trunun wesru, chibig kòn. Trembe Tius nø ashib karub wainug kan kaptø tøgag kebyamikken søl kòn cha, pa kab pusraig tru møra melamnug kegutsig købgunrriibe;

⁴⁸ nømui yau mab kushimera kwamøwei, nag managuen kwamøwei inchibsrø.

⁴⁹ 'Kaguende mayeeløba tretøga larrøsrkøb lataitøwei naatøga larrøsrkailø kønrrun cha. ⁵⁰ Trebe tabig kòn. Inchendø yandø tre larmfiig misrene, ¿katøbe ñimbe chinchin larrøbig martrague? Incha ñimbe ñimasiitø tre may larrig latailø kuy. Inchawei ñimbe ambugurri igurri lata tab wamig kòn— cha, Jesúsbe trenchibig kòn.

Keeba, sraimba petiyamumigwan Jesús waminchib

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 Jesúsbe truyugurri webya, Judea pirausrømayba, Jordán pi ambøgatø pørr kal-labgatøsrømayba iben, katø trusrøngucha misaamera tulundzunab mendøben, nøbe trendø treeg marøbig kua, katø nømun kusrenanøb mendabig kòn. ² Inchen møiløgøsrøn fariseosmera Jesúsban kemallabe, trencha payibelø kòn, maig inchibig køtashchab:

—¿Keebe srawan kutsamig chi meriimfiig kø, chindah?— cha.

³ Inchen nømune trencha løtabig kòn:

—¿Moisésbe ñimune maig karuig køh?— cha.

⁴ Inchen nømbe trenchibelø kòn:

—Moisésbe ka tarømisriyasig kòn cha. Srawan treeg martrab cha, eshkaibig kilga marabe, ka tarømisramig kòn taig kòn— cha.

⁵ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Moisés treeg marbashippe, ñimui manrømera isumfiig larrø mureløgurri ka treeg martrai ñimun pørig kòn cha. ⁶ Inchendø srøsrø kwaløm chi-

wandøgucha marøb uras: “Tiusbe mowanba, ishuwanba ellmarig køn cha. ⁷ Øyeekkurri møøbe mōskawanba, usranba elatchun cha, nui sraimba kandø kønrrab. ⁸ Incha tru pailøbe kan asrtø kønrrun” cha. Inchawei yandø pailø kōmø, kan asrtø køn cha. ⁹ Inchawei treeg kōbene, Tius kandø mara lindisaigwane mōøbe tarōmaramig kōmōn— chibig køn.

¹⁰ Incha yusrø purrøwabe, nui kusrenanøb pera uniiløbe trunun katøyug payen,

¹¹ Jesúsbe trencha lōtabig køn:

—Møikkøben srawan kucha, tarōmisra, katōganba kasharabiibe nune itōlula kōrrōmaran cha. ¹² Kabe sraingurringucha kewan kucha, tarōmisra, katōganba katø kasharawabe, treetōwei itōlulan— cha.

Uregwan Jesús mayanguen tab kuilø kønrrain chib (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Inchen ureemeran Jesúsweimay srua amrrubelø køn, nø estsartrai. Inchen kusrenanøb pera uniiløbe tru srua amrrubelane namaptinchen, ¹⁴ Jesúsbe trunun ashabe, nama, trenchibig køn:

—Ureemerane merōmø, naimay ka amrrubasay cha. Kaguende Tius nø ashib karub waibe nōm latalaiwein køn cha. ¹⁵ Nabe ñimun cierton trendamōnrrun cha: Møikkøben Tius nø ashib karub wainuguigwan kan unø lataitōwei utaptinchimībe managuen truyube kebinraamōn— cha.

¹⁶ Incha nui kwalyu muta, tasigwan uregweim pala estsarabe, ‘mayanguen tabelø kønrrigay’ chibig køn.

Kan pua mōg Jesúsba waminchib (Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús nui maywan inrrab ibene, kan mōg luløb arua, nui merrab tōmbōnsrabe, trencha payibig køn:

—Kusrennøbig tabig, ¿managatig øsig kōmigwan Tius tranig tōgagōnrrappe nabe chi maramerah?— cha.

¹⁸ Inchen Jesúsbe nune trencha lōtabig køn:

—¿Chindimba nane: “tabig” cha wamøgu? cha. Tabiibe kandø køben, truiibe Tiustø køn cha. ¹⁹ Ñibe Tius maig maramigwan martrai pōnsrailane yandø ashibig køn cha: “Kweechimōwei, itōlulōmōwei, nilōmōwei, katōganelaimburab isa waminchimōwei, may wamincha chiyugøben kebenōsrkōmōwei, ñui usri mōskawane maig kōbash inchimø, tab indamig køn” tailan.—

²⁰ Inchen tru mōøbe trencha lōtabig køn:

—Kusrennøbig, nabe iilane kerriguh matsinø-unøgurri marøbig kur— cha.

²¹ Inchen Jesúsbe tru matsinan tab ashabe, nun undag kōptinchen, nøbe trenchibig køn:

—Kan chigōsrōndø palan cha. Ya, ñui chi tōgagúigwan yana, waachameran tranø cha. Treeg marabe, ñibe srōmbalasarōmbe chigurrimbunø tōgagōnrrun cha. Trugurrimbe arrua, nai mendig amø— chibig køn.

²² Inchen tru mōøbe øyeeg taigwan mōrøppe, nui maløbe minchiptinchibig køn. Incha truba isui ibig køn, kaguen truba puaig kua.

²³ Inchen Jesúsbe pōtøburab ashabe, nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Tius nø ashib karub wainug puarmera kebambimibe truba murig kønrrun!— cha.

²⁴ Inchen nui kusrenanøb pera uniilø trunun mōrabe, truba kwaaren, Jesúsbe katøyug nōmun trenchibig køn:

—Ñim nai ureezheelø, Tius nø ashib karub wainug kebambimibe truba murig køn cha. ²⁵ Kan camelloguen tsusain kal trabyu illmø larrayandiig køben, kan puaibe Tius nø ashib karub waisrø kebinrrab kaimanrrun— cha.

²⁶ Inchen iigwan mōrabe, nōmbe masken kwaara, nōmasiyaitø trenchib payiyabelø køn:

—Treeg kōbene, ¿kaigyugurrimbe mu kui wesraig kønrrautah?— cha.

²⁷ Inchen Jesúsbe nōmun ashabe, trenchibig køn:

—Møgueløbe iigwan martrab kaimanrrun cha. Trune Tiusweimbe, chi treeg kōmōn cha. Kaguen Tiusweimbe chitøgucha maramdiitø køn— cha.

²⁸ Inchen Pedrobe trenchib mendabig køn:

—Au, nambe chi tōgagúigwan kerrigu elacha, ñui mendig amrruig køn— cha.

²⁹ Inchen Jesúsbe trencha lōtabig køn:

—Nabe ñimun cierton trendamōnrrun cha: Møikkøben nui yawan, nunelan, nuchalan, kabe usri mōskawan, ureemeran, pirōmeran nagurrimba, Tiuswei tabig srø wamgurrimba elachibiibe, ³⁰ mōi yu piraube cien piejes menrraguen yamera, nunelø, nuchalø, usral, nusrkalø, pirōmera utōnrrun cha, chigøbendø indinab melamig kuindøgucha. Inchen kansrōmbe managatig øsig kōmigwan utōnrrun cha.

³¹ Inchen mōiløgøben mōi ya yu pirau nōmmerrig pōnrrabeløbe trusrōmbe srabe melōnrrun cha. Inchen yu pirau srabe melabeløbe trusrōmbe nōmmerrig pōnrrōnrrun— chibig køn Jesúsbe.

Jesús katøyug nø kwamigwan eshkab (Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Katø Jerusalénmay nebambub amba, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilai merrab ib pasrøbene, nōmbe truba kwaariilø ambub køben, kaneløbe wendau kōrig kuilø ambubelø køn. Inchen Jesúsbe katø tru doceelan nōørø wama, nun chi purainrrabigwan eshkab menda trenchibig køn:

³³ —Au, nambe Jerusalénmay nebambub amber cha. Trusrōmbe tru Mōg Misra Arrubigwane sacerdotemeran karubelanba, tru Moisés pōrigwan kusrenanøbelanba tranen, truiløbe nune kwanrrai pasra, judíos kōmeelan tranrrun cha. ³⁴ Inchen nune indzaashib, ilimbi tuchib, ichib srua kua, kweechen, pōn kwalømyube katøle øsiiranrrun— chibig køn.

Jacoboba, Juanba kan chigōsrøn nōmuyasig miab (Mt 20.20-28)

³⁵ Inchen Zebedeowei nusrkalø Santiagoba, Juanba, Jesúsban kemallabe, trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, namuyasig nam kan chigøsrøn mi-
anreender cha. Kan treeg marøbsrumuguh— cha.

³⁶ Inchen Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Ñimuyasig chi maramig palain køgue?— cha.

³⁷ Inchen nømbe lötappe:

—Ñi wainug tørguegwalmabiisrø namun kanun ñui
kusrmay, kanun atsimay purrønnoøbsrumuguh— cha
trenchibelø køn.

³⁸ Inchen Jesúsbe nømune trenchibig køn:

—Ñimbe chi miab pønrrermabguen mørmøn cha.

¿Na tru copayu mutsam piwan kabe ñim muchib, katø
nan treeg chine trømbøig nebub pinøbuløb arrubig na
utamigwan ñim trunun utab inchague?— cha.

³⁹ Inchen nømbe lötappe:

—Øø, maramønrrundø— chibelø køn.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Na mutsim piwane ñimbe muchibwei inchun cha.
Katø tru nan purø trømbøig nebub pinøbuløb arrubig
na utamigwangucha ñimbe utabwei inchun cha.

⁴⁰ Inchendø tru kusrmayba, atsimayba purramigwane,
na tranamig kømøn cha. Tru purramibe nøm purrøn-
rrabelayasig tamariilaindø køn— cha.

⁴¹ Inchen tru nui kusrenanøb pera uniilø diezæløbe
trunun mørabe, Juanwanba, Jacobonba namab mend-
abelø køn. ⁴² Inchen Jesúsbe nømun wamabe,
trenchibig køn:

—Ñimguen ashen judíos kømø misaameran karub
purrabeløbe nøm karub tøgagúilane maig købash
inchib, ke nøm karub purran cha. Inchen truyu
møguelø nørreelø nøm karub purrabeløbe mungucha
manchinraingaig karub purrabelø kui ashchai nømbe
kenamaran cha. ⁴³ Trune ñimui utube ñimbe øyeelø
kømunig køn cha. Treeg købgunrriibe, ñimui utu mas
nuig kukkøbene, katøganelø karuindiig megamig køn
cha. ⁴⁴ Inchen ñimui utu møikkøben ñimmerrig melag
købene, mayeelø karuindiig megamig køn cha. ⁴⁵ Pøs
tru Møg Misra Arrubikken katøganelø nuyasig marøb
melønrrai arrumøtø, nøguen katøganelayasig marøb
meganrappa, nø kwaitøga truba nu misagwan
purøbagarawa, kaigyugurri wesranrappa arrig køn—
chibig køn.

Tru kabgaig Bartimeowan Jesús tamarøb

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Incha Jericósrø pua, Jesúsbe tru ciudayugurri nui
kusrenanøb pera uniiløba misag truba nu peraig we-
bya iben, kan kabgaig Bartimeo taig Timeowei nusrkai,
'anzhig kettra' chib, miab may menda wawabe, ⁴⁷ Jesús
nazaretsriig kemallib arri mørøppe, trashib mendabig
køn:

—[Jesús, merrabsrø Davidwei Nusrkai, nan lastima
ashcha!— chib.

⁴⁸ Inchen ke møiløgøben niløtø wanrrai namingucha,
nøbe trenchib mas mur trashibig køn:

—[Merrabsrø Davidwei Nusrkai, nan lastima
ashcha!— chib.

⁴⁹ Inchen Jesúsbe pasramisrabe:

—Wamay— chiben, nømbe kabgaigwane trenchi-
belø køn:

—[Chi isumø, kurraptinchi! cha. Kaguende ñune
wamab pasran— cha.

⁵⁰ Inchene nømbe nui tsina waigwan kuchib, pør-
trappe, pasrambua, Jesúsweim pulusrø pubig køn.

⁵¹ Inchen Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Ñuyasig na chi maramig paløta?— cha.

Inchen tru kabgaibe trencha løtabig køn:

—Kusrennøbig, nai kabmera ashibig misrimbe kø-
tan— cha.

⁵² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Inrrø cha, ñui isubigwan nainug pasriitøgatø, tabig
kørrømisran— cha.

Inchen tru urastø tru kabgaibe ashibig misra,
Jesúswei mendig ibig køn maywan.

Jesús Jerusalén kebib

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

11 Yandø Jerusalénsrø chab pub amba, Betfagéba,
Betaniaba pueblomerayu tru Olivos Tunsrø chab
puabe, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilø pailan
trenchib karua ørøbig køn:

² —Ø pinrrøguesrø yamera tsitsø pønrrabsrømay
ambay cha. Trusrømbe pubyutø kan burro-unø
muguen itøguaniimíg litsig wetørranrrabguen cha.
Picha, srua amrrunrrigay cha. ³ Inchippa møikkøben:
“¿Chinchainchigue?” cha payene: “Señor palai indan
cha. Katø petø pegutchun” chinrrigay— cha.

⁴ Inchen nømbe ambene, burrobe mayu kan yaskab
pulu litsig pasrain købene, nømbe pichen, ⁵ møiløgø-
røn truyu pønrrabeløbe trenchibelø køn:

—¿Burrone chinchab pichigue?— cha.

⁶ Inchen nømbe Jesús maig taigwan treeg lötøben,
truiløbe ka sruambashen, ⁷ nømbe Jesúsweimay bur-
ro-unane srua amba, nømumim pala kewagúilan burron
kayen, Jesúsbe itøguanabig køn. ⁸ Inchen truba
yamelø nømui pala kewagúilan maywan kayen,
kaneløbe chugøben nøørøsrø kullag srarcheelø luti-
icha, maywan kayen, ⁹ merrab amrrubelø lata, wendau
amrrubelø lata trenchib trashibelø køn:

—[Hosanna! chib;

[Señor Tiuswei munchiyu nø ørig arrubiibe
mayanguen tab kuig køn! chib.

¹⁰ [Namui merrabsrø møskai David nø ashib karub
waig købig arrubiibe mayanguen tab indig køn! chib.

[Srømbalasarømbe Hosanna!— chib, trashibelø køn.

¹¹ Inchen Jesúsbe Jerusalén pua, Tiuswei yau ke-
byabe, truyu chiwan køben ambumay imay tab
ashabe, yandø maaben køben, Betaniasrømay nui
doce kusrenanøb pera uniiløba ibig køn.

Jesús mamig niimø higuera tusrwan kaig nebunrrain chib

(Mt 21.18-19)

¹² Katø kwaløm Betaniagurri webamba, Jesúsbe
parøgwai møra, ¹³ yabgurri kan higuera tusr ishiibaig
pasrai ashabe, mamig niga tusr køtashchab ibene, tru

higos nigam pølmera kømuben, ka ishiitø tøgagig wetørrabig køn. ¹⁴ Incha Jesúsbe tru higuera trenchibig køn:

—Managuen ñuinukkurri mamig niguigwan muguen manrrab tamibe chi kaanrrun— cha. Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe nø trendaigwan mørøbelø køn.

Tiuswei yawan Jesús chish marøb

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Incha nømbe Jerusalénsrø pua, Jesúsbe Tiuswei yau kebyabe, truyu yanøb, penab inchib warabelan wambig webetab mendaptinchibig køn. Katø misagwan an yunømarøb purraig mishatsiimeran utsøbetab, palomamera yanøbelø purraigwan utsøbetab incha, ¹⁶ katø mungucha truyube chigøben srua purramramamig køn. ¹⁷ Incha trenchib kusrenanøbig køn:

—Tiuswei wamwan pørigube trenchibig kømuitarru cha:

“Nai tab yabe mayeelø chu pirausrø misaam-eraindøgucha

Tiuswan wamindi ya køn cha wamig kønrrun” taig. Trune ñimbe nileelø warain trab marin køn— cha.

¹⁸ Inchen sacerdotesmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba mørabe, mandø incha kweetsamdiig køtashchab lab mendabelø køn, nun køriimata, kaguende maya misaamera Jesús kusrenanigwan ke kwaara asha køben. ¹⁹ Inchen yandø yem køben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniiløba ciu-daygurri webya ibig køn.

Higuera tusr mamig niimig yandø mul-laig

(Mt 21.20-22)

²⁰ Incha katø løtsø truwan puraamben, tru higuera kutøgue srølbau mul-lain kui ashabe, ²¹ Pedrobe Jesús trendaigwan isua, nune trenchibig køn:

—Au, Kusrennøbig, tru ñi kaig nebubash cha trendaig higuera chab mul-labguen indin køn— cha.

²² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimui isubigwan ke Tiusweinuutø pasra pønrray cha. ²³ Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Møikkøben i tunwanma øyah taimbe: “Yugurri mendamisra, maryu kebeñ” cha. Incha nui manrrøyu treeg kømuptinchaitamab isumøtø, maig taig ke treeg marig kønrraitamab kørebene, treeg marig kønrrun cha. ²⁴ Inchawei nabe ñimun trendamønrrun chibig køn: Ñim chiwandøgucha Tiusba waminchib miappe, chabguen trunun utabguen indermab kørewabe, ñimbe utønrrun cha. ²⁵ Incha ñim Tiusba waminchib pønrrappe, møigwan køben namig isuig tøgaguabe, nø kaig marigwan ulø paymønrrab, pesannamig køn cha, srømbalasrø wabig ñimui Møskaingucha ñimui kaig mariilan treetøwei ulø paymø, pesannaig kønrraimbe. ²⁶ Kaguende katøgan ñimun kaig maren, ñimma pesannamø, ulø payene, ñimui Møskai srømbalasrø wabikkucha pesannamø, ñimui kaig mariilan ulø payrrun— chibig køn.

Jesúswei karumburab karuibe mu mandamgaig

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Incha katøle Jerusalénmay amrrua, Jesúsbe Tiuswei yau llirab uñene, sacerdotesmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba nun kemallabe, trencha payibelø køn:

²⁸ —¿Ñi mariilane mu karua pasriitøgarre margu? cha. Kabe ¿øyeeg maramelane mu karua pasrta?— cha.

²⁹ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Na ñimun kan chigøsrøn payrrab inchar cha. Nan løtøbene, øyeelan martraimbe nan i mu mandamgaig marig chugurriig kuig na ñimun eshkarrumøn cha.

³⁰ Juan misagwan piu umbu ulsrøb uniibe ¿srømbalasarøngurrin kuig kø chindah, kabe møgueløgurrin kuig kø chindah? cha. Løtørray— chibig køn.

³¹ Inchene nømdø trenchib payiyab mendabelø køn:

—Trube, nam: “Srømbalasarøngurrin kuig køn” chibene, nøbe namune trenchinrrun cha: “¿Chindimba nune køremøgue?” cha. ³² Kabe: “Møgueløgurrin kuig køn chinrrab ashendø, ¿maig købsruerah?”— cha.

Øyan chippe, kaguende nømbe misagwan kørig isuarre inchibelø køn, kaguende mayeeløba Juanwane cierton Tius maig karuigwan eshkabig kui asha tøgagøbelø køben. ³³ Treekkurri Jesúswane trenchibelø køn:

—Maig kuindøbeh— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn

—Trube, nagucha eshkamumønrrun cha, iilan na mu karuitøga marigwan.—

Kwallibelø larrø kailan kemesra wamindig

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 Incha Jesúsbe øyeeg lataitøwein køn' chib kemesra wamindiiløtøga eshkab menda, trenchibig køn:

—Kan møg nuim pirau uvas tra mara, trugurrimbe panig pasra, uvas piwan wesrumikkucha pirau tamara pasra, katø tru ellmarigwan ashib laramig kan ya-unø palaig mara pasran cha. Incha nui pirøwan katøganelan misrigwan pirishinrraptø kwallchai tranabe, yabsrømay yan cha. ² Incha yandø lurramig puben, nui kan karuindiig megabigwan tru kwallchab utabelan tru kanbalø lurrigwan utønrrai karua øriibe, ³ nømbe nun kemøra, kurragucha, chiguchagaig ørøbelø køn cha. ⁴ Inchen tru puaibe katøgan karuindiig megabigwan øren, truigwane turyu larrøgucha, nømbe tsalø wamabelø køn. ⁵ Inchen tru ellmarig puaibe katøgucha katøgan karua øren, truigwane kweetsin køben, katøbe mas yam øren, kanelane kurrabetab, kanelane kweechib inchibelø køn.

⁶ Inchen srabe yandø katøgucha kandø kørrømisrøbig køn, truike nui trag nusrkai, undaaraig. Incha yandø srabebe truigwan ørøbig køn, trenchib: “Nai nusrkawane chinchimønrrun” cha. ⁷ Treendingucha tru kwallibeløbe kangurrin kangurri nømasiyaitø trenchi-

belø køn: “Pirøwan ketig utønrrabiibe iigwein køn cha. Kwetchab amun cha. Pirøbe namuin kørromisrtrun” cha. ⁸Incha nusrkawane kemøra, kweecha, asrwane tru uvas traugurri weguchibelø køn— cha.

⁹Incha Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Tru uvas tra puaiibe chi martreerah? cha. Arrua, tru kwallibelane kweecha, tru uvas trawane katøganelan tranrrun cha.

¹⁰¿Ñimgan Tiuswei wamwan pørigu iigwan mana lemeelø kőtirru? cha:

Tru ya marøbelø kaasig sruube katsiisrø pølbasa wayamig

mas purø tab srukken misrin køn taigwan.

¹¹ Señor Tius øyeeg marene,

namuin kabyube truba tabig asønatan cha.—

¹²Inchen Jesúswan merrarrowa sruamrrab kemørtab inchibelø køn, kaguende tru ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha waminchippe, nømun kemesra wamindi møra. Inchen ø nømbe misag truba nuwan kørriimata, kagøbasha, pasramnetø ambuptinchibelø køn.

Tiuswein kønrrabigwane Tiuswan tranøppe, Césarwein kønrrabigwane Césarwan tranøb

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Incha Jesúsweimay mø fariseosmeran kørsrønba, Herodesweingateelanba ørøbelø køn, chigøben wamindingarua, nø kalø lötøbene, truyu kebenørkønrrab isua. ¹⁴Inchen truiløbe amrrua, trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, ñibe ciertonigwan waminchib møg kui aser cha. Katø misag maig chitanmaptø mørøb pasrømiig køn cha. Kaguende ñibe mundøgucha nømun mailø kõtasha kandarøtø imøtø, Tiuswei maywan ñibe maig kusrenanamigwan cierton sølwan kusrenanøbig køn cha. Trube, ¿tru Roma maya misagwan karub wabigwan nam an pagaramig merømuig køh? Kabe, ¿merig køh, chinderah? cha. ¿Tranrrautah? Kabe ¿tranmønrrautah?— chibelø køn.

¹⁵Inchen Jesúsbe nømunne ka isatø, palatø tab inchib chib pønrrai ashabe, trenchibig køn:

—¿Nane chindimbarre kebenørkønrrab inchigue? cha. Kan pagaram anwan srua amrruy cha, na ashchab.—

¹⁶Inchen srua amrruben, Jesúsbe trenchibig køn:

—¿I anyu maløba, i munchi pøriibabe muin køh?— cha.

Inchen nømbe:

—Tru Césarwein køn— chiben,

¹⁷Jesúsbe trencha lötøbig køn:

—Césarwein købene, trube, Césarwan tranay cha.

Inchen Tiuswein købene, Tiuswan tranay— cha.

Inchen nune ke kwaara ashibelø køn.

Kwailø katøle øsiiranrrab kuigwan payib

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Inchen mø saduceosmera kørsrøn Jesúswan ashchab ambubelø køn. Truiløbe tru kwabeløbe øsiiramønrrun chibelø kuabe, Jesúswane øyeeg payibelø køn:

¹⁹—Kusrennøbig, Moisésbe namun treeg pøra kørromarig køn cha: “Møigwei nuneg køben kwawa, srawan urekkaig kørromarene, trube, tru nunebe piudaba kasharawa, nuneg kwabigweimburab ureg tøgagømig køn” chibig. ²⁰Trube, siete nunelø købig køn cha. Indiibe srøsriibe kasharawa, chi urekkaig kwaben, ²¹tru wendauikkucha tru piudaba kasharawa, katø chi urekkaitøwei kwaben, katø tru pøn kønrrabyuigwangucha treetøwei nebuben, ²²yandø søteeløba tru ishuuba kasharawa, møikkucha ureg kørromarmøn cha. Inchen yandø srøbebe ishukkucha kwan cha. ²³Trube, tru kwabelø katø øsiirabene, ¿nøbe møigwei srain kønrrerah? cha payibelø køn, tru sieteeløba nune srari mara tøgagúig købene.—

²⁴Inchene Jesúsbe trencha lötøbig køn:

—Ñimbe mandø kuinguen mørmøwa pella pønrrappe, ¿Tiuswei wamwan pørigwanba, katø Tiuswei maramburab marigwanba tab nebua ashmeelø kuarre pella pønrrømötirru? cha. ²⁵Kaguende kwailø katøyg øsiirappe, kasharamøwei, kasharanmøwei inchun cha. Treeg kømøtø, srømbalasrø ángelesmera latailøtøwein kønrrun cha. ²⁶Inchen tru kwailø katø øsiiramigweimburappe ¿ñimgan Moisés pørigu lemeelø kőtirru? cha, tru tusr-unø naarabigugurri Tius nun øyah taigwan: “Nabe Abrahamwei Tius, Isaacwei Tius, Jacobwei Tius kur” cha trendaigwan. ²⁷Tiusbe kwailai Tius kømøtø, øsiguelai Tius køn cha. Inchawei ñimbe purø nu pella pønrran— chibig køn.

Tius karua martrai pønrrailai utuig mas nuig

(Mt 22.34-40)

²⁸Inchen tru Moisés pørigwan kan kusrenanøbig tru ‘maig køh’ cha, payiyab køben mørøb pasrabiibe, Jesúsbe søl lötø møra, nun kemallabe, trencha payibig køn:

—¿Tius martrai karua pønrrailai utuig mas nuibe möig køh?— cha.

²⁹Inchen Jesúsbe trencha lötøbig køn:

—Tru martrai karua pasrig mas nuibe iig køn cha:

“Au, Israel misag, møyay cha. Namui Señor Tiusbe, Señor nøtø køn cha. ³⁰Señor ñui Tiuswane ñui manrraugurri kerrigu newan undaaritøgaba, kerrigu ñui øsig pasraitøgaba, kerrigu ñui turtøga isumburab isuitøgaba, katø kerrigu ñui asru chishkømburab chish kuitøgaba undaaramig køn” tan cha. ³¹Inchen tru wendauibe iig køn cha: “Ñima ñiasitøwei maig undaguig køppe, ñui mendaigwangucha treetøwei undaaramig køn” cha. Tru maig maramigwan martrai pønrrailø i pagatø lataig nørreeløbe katøgane chi kaagøn— cha, trenchibig køn.

³²Inchen tru Moisés pørigwan kusrenanøbiibe trenchibig køn:

—Kusrennøbig, ñibe sølwein tan cha. Tiusbe kandø køn chib, katøgane mu kaagøn chib, ³³Tiuswan kerrigu ñui manrrøtøgaba, kerrigu ñui isumburab isuitøgaba, kerrigu ñui asru chish kømburab chish kuitøgaba undaarab, katø mendaigwangucha nøasiitø lataitøwei undaarab indamig køn cha trenchippe. Iilan

mariibe Tiusweyasig traniiba, katø animalmeran kweecha Tiusweyasig parriløba lataitøguen kømøtø, mas nuig køn— cha.

³⁴ Inchen Jesúsbe truike ke tab isua løti ashabe, nune trenchibig køn:

—Tius nø ashib karub pasrainug pumibe ñibe ke tre yab pasrømøn— cha.

Inchen yandø katøbe Jesúswane mugucha chi payrrab inchimeelø køn.

¿Cristobe mui Nusrkain køh?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jesús Tiuswei yau kusrenanøb pasrøwabe, trencha payibig køn:

—¿Tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbe chindimba tru Cristone Davidwei misagugurri arrubig køn tah? cha. ³⁶ Kaguende Davidtøweinguen Espíritu Santo eshkaig trendaig køn cha:

Señor Tiusbe tru nai Señorwane trendan cha:

“Nai kusrmaygatø wamisr cha, ñui ashig kømui inchib tsalø inchibelan ñi itøbunønrrai ñui srøb umbu na pønramnegatig.”

³⁷ Pøs Cristone David nøtøweinguen: “Señor” cha wamøbene, trube, ¿mandøgurri Cristobe Davidwei nusrkain kønrrab køh?— chibig køn.

Inchen misaamera truba nu pasrabiibe truba chull mørøbelø køn.

Moisés pørigwan kusrenanøbelan nøm mailø kuigwan Jesús waminchib

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesús kusrenanøb pasrøwabe trenchibig køn:

—Tru Moisés pørigwan kusrenanøbelane ashiptø kuy cha. Truiløbe kørrelø kewa llirab amønamiig chullelø køn cha, katø penab, yanøb indiisrø nømune maig købash kømø, truba tab wamønrrai inchib, ³⁹ katø judíosmera tulundzuni yamerayube purø tab purramdønug purrag kui indamba, katø lincha tabig mabyugucha nørreelø purrainug purø tabigu purrag kui indamba inchibelø køn cha. ⁴⁰ Incha katø piudameran nømui yameran kerrawabe, tabelø misrøb ke ka yandø truba yana Tiuswan waminchibelø køn cha. Truiløbe møra melamiig mas nuigwan utønrrun— chibig køn.

Waacha piudai an kegutsig

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Mana køsrøn Jesús Tiuswei yau Tiusweyasig an kebusrinug tru pinrrøgue wabene, truba nu misaabe truyu an kebusrøb køben, truba yamelø puarmerabe truba nørroweyig an kebusri ashibig køn. ⁴² Inchen truyu kan waacha piuda arruabe, truyu pagatø øskø andø purø lamøzhig kebusren, ⁴³ Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan wamabe, trenchibig køn:

—Nabe ñimun cierten trendamønrrun cha: I waacha piudabe cajayu pusrøbelø kanelø lataguen kømø, mas nu kebusran cha. ⁴⁴ Kaguene mayeeløba nømbe undaigwandø tranen, trune nøbe waacha køptø, nui

kerrigu tøgagúigwan tranan cha, tru nui øsig tsumig kerrigu tøgagúigwan.—

Tiuswei yawan pinisaig kønrrun cha, Jesús eshka

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 Jesús Tiuswei yaugurri webibene, møikkøsrøn nui kusrenanøb pera uniilai utuibe, trenchibig køn:

—[Kusrennøbig, ñiguen ash cha, kan yeeg nørø sru-umera, yeeg nørø yamera kuita!— cha.

² Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—¿Yeeg nørø yamera mariilan ñigan ashkuh? cha. Yube ni kan srukken katøgan srug palabe kørømisrømønrrun cha. Kerriguba pøtiitsig kønrrun— chibig køn.

Señor arrum lutau chigøben kønrrabig

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Incha Jesús Olivos Tunsrø Tiuswei ya pasrab pinrrøguesrø wabene, Pedroba, Jacoboba, Juanba, Andrésbabe nundø nørø trencha payibelø køn:

⁴ —Øyeebe mana purainrrab kui namun eshkarra cha. ¿Tru kerrigu treeg nebunrrabigwan asamibe chitø kenamisrtrerah?— cha.

⁵ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ashiptø kuy cha, mugøben ñimun peløsrkønrrain kømø. ⁶ Kaguende møiløgøben nai munchiyu truba nu amrrua trenchinrrun cha: “Nabe truig kur” chib. Tru-may misaameran isa wamincha truba nu peløsrkønrrun chibig køn. ⁷ Incha, ‘misaamera katøgan peesrø misaameraba purø trømbøig kørig kømdiig kwayab kweetsiyab køn’ chib, katø, ‘purø trømbøig kørig kømdiig kwayanrrab køn’ chib ñim wamindi mørabe, mandøguen kømui inchib kwarmøtay cha. Kaguende øyeebe trendø treeg purainrrabigwein køn cha. Inchendø katøgucha patsamibe pumø srø kønrrun chibig køn. ⁸ Peg misaamerabe katøgan peg misaameraba kwayaben, katø rey karumburab ashib karuim piraeløbe katøgan reywei misaameraba kwayanrrun cha. Trune chusrøn køben pirø trømbøig kønøben, parø arruben, iiløbe kan ishuan unø tammisrtrab pusrkwab pølbasri lataitø kønrrun cha.

⁹ Inchawei ñimasiyaitø tab ashiptø kuy cha.

Kaguende ñimune karubelai tasku tranen, katø judíos-mera tulundzuni yamerayu ichabetab inchun cha. Katø ñimune karubelø nørreelai merrab, reymerai merrab nagurrindø pønrramiig kønrrai martrun cha, trumay ñimbe naimburabigwan wamindamiig kønrrain cha.

¹⁰ Srabe kwaløm pumøwatø Tiuswei tabig srø wamwan yu pirau maya misaameran eshka kusrenanamig nebunrrun cha. ¹¹ Inchen ñimun merrarrowa, tru misagwan ashib karub purrabelaimay tranrrab srua ambene, chi tamerab merrabwei isumønrrigay cha. Tru uras wamincheenchen Tius maig waminchai tranen, treeg waminchigay cha. Kaguende ñim kømøtø, Espíritu Santo waminchun, chibig køn. ¹² Inchen nunebe nømui nunewandøwei kwetchai tranen, møskaimbe nusrkawan tranen, ureemerabe møskalan

namig kurra, kwetchai tranrrun cha. ¹³ Maya misaabe ñimune nagurrindø tsalø indiilø kørnrabguen cha. Inchendø srabe kwalømgatig chigúingucha megabig megabiibe kebeñchabig kómíig kaigyugurri wesraig kørnrun, chibig kòn.

¹⁴ Tru pinishinrrabig trømbøig køsøngønrraptiig tru-ig nø pasramnug kømubendø, ñim truyu pasrai ashabe (lebiibe iigwan tab chigúi mør), trube, Judea pirau warabeløbe tun palasrømay wegørra lulay cha.

¹⁵ Inchen tru kwaløm nui ya pala wambig wabiibe chigøben wesrunrrab kørraarrua, umbu kelulumumig kòn cha. ¹⁶ Katø chugøben trausrø uñibiibe nui itøtsinigwan tranrrab arrumumig kòn. ¹⁷ ¶shumbur waachamera, tru kwalømmerawan patsø kwanrreelø, kabe muchib ureg tøgarmearimbe maig kørnrer!

chibig kòn. ¹⁸ Inchawei ñimbe Tiusba waminchib miay cha, trømbøig pishin kwalømmerawan lulamig neb-umønrrai. ¹⁹ Kaguende tru kwalømmerawane purø trømbøig nebuinab melamig attrun cha. Tius chigur-ribunø købigwan marøb uraskurri møingatig øyeebe kaagúig, katøbe managuen øyeebe kaanrrun cha.

²⁰ Señor tru kwalømmerawan landøranmuisruandøbe, mugucha øsig waramgaig kørnrun cha. Inchendø nuyasiitø kørnrai tarømariilø, tru nø lawa wesruiløgurri landøranin kòn cha.

²¹ Inchawei tru kwalømmerawan møikkøben ñimun: “Asay, yu Cristo pasran” chib, kabe: “Asay, yu pasran” taingucha, kørēmøtay cha. ²² Kaguende møiløgøben ‘Cristo ker’ chib, isatø inchibeløba, katø ‘Tius maig karuigwan eshkabelø ker’ chib isatø inchibeløba amrrunrrun cha. Incha nømui maramburab marøb mariilø, nørreelø asha kømig kenamariiløba, nørreelø kwaara asha kørnrai mariiløba martrun cha, misagwan treeg incha peløsrkørnrab. Incha Tius nuyasiitø tarø-mariilanguen kegørrøsrkamdiig kuimbe, kegørrøskønrrab inchun, chibig kòn. ²³ Inchawei ñimbe tab isua ashiptø kuy cha. Nabe ñimune iigwan kerriguba puraimøwatø chab eshkar cha.

Møg Misra Arrubig mandø arrumigwan waminchib (Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

²⁴ Inchen tru kwalømmerawan, tru treeg isumdø kwalømmera chab puraibene, nøsiibe yandø kwaben, pøbe yandø pilømuben, ²⁵ estrellamerabe srømbalásrøngurri kørnrab amrruben,

katø srømbalásrø purø nørreelø pønrrabelan kønøgøb sruagutsiilø kørnrun chibig kòn.

²⁶ Inchen tru Møg Misra Arrubiibe purø nuig maramburab maramig tøgagig tøgwegwalmabig wañiyu arruben, misaamerabe ashchun chibig kòn. ²⁷ Incha nøbe nui ángelømeran øra, ambugurri, igurri, wallig-urri, wagurri pirau maya yabsrøngurri kandarø srømbalásrøngatig nui lawa wesruilan kanbalatø tulishinrrun cha.

²⁸ Kan higuera tusrwanma asha kusrey. Nui srarmera uturcheelø misrøb, ishiimera weguchene, ñimbe pachig kwalømmera arrumig yandø lutau kui ashibelø

køn cha. ²⁹ Øyeebøwei ñim iilan purayai ashabe, attra-biibe attrab yaskabuguen pasraitamab isua kuy, chibig kòn. ³⁰ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Møin kwaløm misaamera pinømøwatø, øyeebøbe ker-rigu purainrrun cha. ³¹ Srømbalaba, pirøbabe patsøben, na wamindiibe ka wamindiitøbe purainrraamøn cha.

³² Inchendø tru treeg punrrab kwalømwanba, uranbabe mugucha ashmøn cha. Srømbalásrø ángelømeraguen ashmøwei, ni Tiuswei Nusrkai ashmøwei indan cha. Trunun ashippe, Møskaindøwei asan, chibig kòn.

³³ Inchawei ñimbe pesannamø, tab ashiptø kuy cha, kaguende ñimbe øyeebe mana purainrrabig kui ashmøwabe. ³⁴ Kaguende iibe kan møg nui yaugurri yabsrømay webya inrraptø, nui karuindiig melabelane nui yawan ashib kørnrai kørørrara, kanun kanun nømui maramigwan marøb kørnrai karua pønsra, tru yaskabu ashib pasrabigwane chigøben kømønrrai ashib pasrønrrai karua pasra ibig lataitøwein kòn cha. ³⁵ Inchawei ñimbe ashiptø kuy, chibig kòn. Ya puag piliraben kui, kabe yem tøbøtag kui, kabe kallu wamøben kui, kabe løtsø kui, mana attrab kui mør-møwabe. ³⁶ Inchippa møi møi arrua, kib warøben wetørrainanrrab kømø cha. ³⁷ Inchawei na ñimun maig taibe, mayeelan katø treetøwein tamønrrun: ¶Munig, kasriitø kuy!— cha.

Jesúswan mandø incha kemøramigwan waminchib (Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

14 Pascua fiestan maramiba, tru Pirri Levaduragaig maig Fiestan maramiba yandø pa kwalømdø paløben, sacerdotømeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbabe Jesúswan kwetchab chigøben isa mandø incha kemøramdiig kø-tashchab inchib kuabe, ² trenchibelø kòn:

—Fiesta utu marmønrrab cha, misaamera ke chindi asamgaig inchimønrrain— cha.

Kan ishug Jesúswan may irrabzhitøga itø lushib (Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Betaniasrø tru Simón Leproso taigwei yau Jesús wabene, kan ishug alabastro limetayu nardotøzhig chi undisaimíig, netsiig, truba may irrabig, purø nuweyigwan srua, kemalla, Jesús mishatsigu wamnetø, limetan pushippa, tru may irrabigwan tur pala itølushibig kòn. ⁴ Inchen møiløgøsrøn truyu purrabeløbe nama, nømdø trenchibelø kòn:

—¿Purø may irrabzhigwan ke ka yandøbe chinchabrre lushah? cha. ⁵ Waachameran purugumig kan trescientos denarios menrraweinguen yanøbsruinrrun— cha.

Nømbe tru ishuwane truba namig waminchib købelø kòn.

⁶ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:

—¶Kagøbasay! cha. ¿Chinchabrre inchigue? cha. Nøbe nayasig truba tabzhig maran cha. ⁷ Waachamerane chu uragucha ñimui utu tøgagua, ñim nømun

tabig maramdiig kòbene, tabig martrun cha. Trune nane yube chu uragucha tøgagønrraamøn cha. ⁸I ishuube nun maig maramdiig nebuben treeg maran cha. Nai asrwan manawei kanmaytø may irrabzhigwan srølan cha, nan sòramigweyasig. ⁹Nabe ñimune cierton trendamønrrun chibig kòn: Yu pirau chutøgucha Tiuswei tabig srø wam kaigyugurri wesrabigwan eshkab kusrenaniisrømbe, tru nø marigwangucha tøgga waminchun cha, nun pesannamø, isuig kønrrai.—

Judas Jesúswan ashig kòmui inchibelan tranøb

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Inchen Judas Iscariote, tru doce Jesús kusrenanøb pera uniilai utuig, sacerdotesmeran karubelan Jesúswan nòmui tasku tranrrab waminchab ibene, ¹¹nømbe trunun mørøppe, truba kasraarawa, an tranrrab misrøbelø kòn. Inchen Judasbe Jesúswan mandø incha tranamigwan yandø lab mendabig kòn.

Señorwei Pascua mamig

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹²Tru Pirri Levaduragaig maig Fiesta pøbasrøb kwaløm, tru Pascuayasig ubisha-unan kweechib kwaløm, Jesúswei kusrenanøb pera uniiløbe nun trencha payibelø kòn:

—¿Pascua mamigwan ñuimbe chu tamartrab ambamø?— cha.

¹³Inchen nømbe nui kusrenanøb pera uniilan pailan trencha karua ørøbig kòn:

—Ciudayumay ambay cha. Truyube kan møg pigøtsø mutaig ñimun katøben, truigwei wendautø amrrigay cha. ¹⁴Incha truig kebyainug kebambabe, ya puaiwane ñimbe trenchinrrigay cha: “Kusrennøbiibe ñun trendan cha: ‘¿Nai kusrenanøb pera uniiløba pascua mamigwan mab purram salabe chu køh?’ ” cha.

¹⁵Inchene ya puaipe pala pisusrø kan nu sala chiguen palømíig yandø ke chab tamarikken ñimun eshkanrrun cha. Inchen ñimbe namuyasig truyu tamartrigay—chibig kòn Jesúsbe.

¹⁶Inchen nømbe amba, ciudayu puabe, Jesús nømun maig taig treeg wetørrawa, tru Pascuan tamarøbelø kòn.

¹⁷Inchen yandø yem køben Jesúsbe nui doce kusrenanøb pera uniiløba pua, ¹⁸mishatsigu mab purrøwabe, Jesúsbe trenchibig kòn:

—Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Ñim møikkøsrøn naba mab wabig nan ashig kòmui inchibelaingatø misra, nan tranrrab kòn— cha.

¹⁹Inchen nømbe truba isui inchib menda, Jesúswan kan kan payibelø kòn:

—¿Kabe na købra, chinderah?— chib.

²⁰Inchen Jesúsbe trencha løtabig kòn:

—Ñim doceelai utuig kòn cha, naba i nindagutøwei pirriwan kebishibig. ²¹Pøs, tru Møg Misra Arrubiibe Tiuswei wamwan pørigu maig pørig pasrøben, truhan pureb iben, trune Ìru møg waacha! tru Møg Misra Arrubigwan ashig kòmui inchibelan tranrrabigweimbu-

rappe, yeekkucha kuita, chibig kòn. Trembe truibे kalamuig kuinguen søl købsruinrrun— cha.

²²Incha mab purrappatø, Jesúsbe pirriwan muta, Tiuswan ‘mayanguen pay’ cha, pirishabe, nømun trenchib srørrøbig kòn:

—Cha, may cha. Iibe nai asr kòn— cha.

²³Incha katø copan muta, Tiuswan ‘mayanguen pay’ chabe, nømun purøørbig kòn. Inchen tru copayuiwan søteeløba muchibelø kòn. Inchen nømbe nømun trenchibig kòn:

²⁴—Iig, nai animbe, Tius tru misagweyasig srø acuerdon mari anin kòn cha. Tru animbe truba nu misagweyasig lusig kòn cha ²⁵Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Uvas piwane mas muchimumønrrun cha, nai Møskai nø ashib karub waisrø katøyug ñimba mutsam kwalømgatig.—

Pedro nan ‘ashmíig kur’ chinrrautan cha, Jesús trenchib

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Incha kan himnon chab cantawabe, Olivos Tunsrømay amba, ²⁷Jesúsbe trenchibig kòn:

—Ñimbe mayeeløba nainug isua pønrraigwan trubishinrrun cha. Kaguende Tiuswei wamwan pørigu øyah chibig pørig pasran cha:

“Ubisha ashibigwan na kweechen, ubishamerabe nørøtø chab lulrrun” chibig.

²⁸Inchendø nabe katøyug øsiirappe, ñimguen ammøwatø, nabe Galileasrømay yamønrrun— cha.

²⁹Inchen Pedrobe trenchibig kòn:

—Mayeeløba ñuinug isua pønrraigwan trubisaingucha, na kuimbe tarømisrømønrrun— cha.

Inchen Jesúsbe trencha løtabig kòn:

³⁰—Nabe ñun cierton trendamønrrun cha: Møi yemdøweinguen kallu pamay wamømøwatø, ñibe pønmayguen nan ‘ashmíig kur’ chinrrautan— cha.

³¹Inchen Pedrobe truba inchib trenchibig kòn:

—Ñiba nan kwamig nebuinguen, nabe managuen ñun ‘ashmíig kur’ chimumønrrun— cha.

Inchen søteeløba treetøwein chibelø kòn.

Jesús nui Møskaimba Getsemanísrø waminchib

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Incha nømbe kanbalø Getsemaní taisrø puabe, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig kòn:

—Yu purramisray cha, nai Møskaimba na wamin-damne.—

³³Incha Pedronba, Jacobonba, Juanwanba pera yabe, truba truba isui, ni mumayguen tab kòmui inchib menda, ³⁴trenchibig kòn:

—Nai manrraube isubiitø kwabguen ka kwamdiig køtan cha. Ñimbe yutø kørømisra, kimø purray—chibig kòn.

³⁵Incha Jesúsbe katøguchi ambuurø ya, pirau sraløptincha, Møskaimba waminchib miabig kòn:

—Tru purø trømbøig attrabig nan treeg punrrain kømubene, treeg pumugasam— chib. ³⁶Katø Tiuswan trenchib miabig kòn:

—Abba, nai Møskain chib, ñuimbe chitøgucha kaimamø, maramdiitø køn cha. I copan nan tarømartra cha. Inchendø na maig isuig køben, treeg kønrrain kømøtø, ñun maig maramdiig køben, treeg kønrrain—chib.

³⁷ Incha nui kusrenanøb pera uniilaimay arrua, kib purrai wetørrawabe, Pedrone trenchibig køn:

—Simón, ¿kib watirru? cha. ¿Kan uratøguen kimø, kasriibe wanrrab kaimatirru? cha. ³⁸ Kimø, Tiusba waminchib purray, chibig køn, chiyugøben kaigyu kegørrømønrrappe. Ñimbe tabigwan martrabwei isuingucha, ñimui asrbe kullaguig køn— cha.

³⁹ Incha katøle Jesúsbe ya, treetøwein chib Møskaimba waminchibig køn. ⁴⁰ Incha katø arruabe, katøguen nui kusrenanøb pera uniilane kiptøwei purrain kui wetørrabig køn, kaguende nømui kabmerabe kigøbiitø ke kanaim purrøwa. Incha nømbe mancha lètønrrab kaimabelø køn. ⁴¹ Inchen Jesúsbe pønmay kønrrabyu arruabe, trenchibig køn:

—¿Katøgucha ñimgan israb, kib srø warøtirru? cha. Yandø tsabø køn cha. Ura pun cha. Yandø tranan, chibig køn, tru Møg Misra Arrubigwan kaig marøbelai tasku. ⁴² [Kurray, chibig køn. Amrrab! cha. Nan ashig kømui inchibelaingatø pasramisrøbig nan tranrrab arrubguen indan cha. [Asay!— chibig køn.

Jesúsuan merrarrawa srua ambub

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Incha Jesús waminchib pasramne, tru Judas, tru doce kusrenanøb pera uniilai utuibe truba nu misaaba arrubig køn, nømbe espadamera køben, tsiimera køben sruargue. Truiløbe sacerdotesteran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba misra, karua øriilø købig køn. ⁴⁴ Tru Judas Jesúsuan ashig kømui inchibelaingatø pasramisrøbiibe nømune: “Merraramig kuitamab ñim ashchai, na chi siñal køsrøn maren, ashib pønrrørigay” cha, eshkain købig køn. “Tru na muchaig, truig kønrrun cha. Truigwan kemøra, suldaumeraba sruamrrigay” cha. ⁴⁵ Inchen Judas puabe, møi møi Jesúsweim pulu kemallib trenchibig køn:

—[Nai Kusrennøbig!— cha.

Inchabe muchabig køn. ⁴⁶ Inchene nømbe Jesúsuan kemøra, sruamrrab merrarrabelø køn.

⁴⁷ Inchen møikkøsrøn truyu pasrabiibe nui espadan wesrub, maya sacerdotesteran nø karub sacerdotei karuindiig megabigwan kaluwan kelarrab lutiichtin-chibig køn. ⁴⁸ Inchen Jesúsbe misaameran trenchibig køn:

—¿Chindimbarre ñimbe espadamera køben, tsiimera køben sruar werrugue cha, nan kemørrab, nabe kan niliig kui lata? ⁴⁹ Nabe ñimba kwalømmørig Tiuswei yau kusrennøb waben, ñimbe managuen nane kemørmuig køn cha. Inchendø Tiuswei wamwan pørigu maig taig treeg nebunrrain kuig køn— chibig køn.

⁵⁰ Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe nundø pasramnetø, mayeeløba chab luløptinchibelø køn.

⁵¹ Inchen kan matsinube køsaatiig llensutø tsinaig tru

wendautø iben, nune kemørrøptinchen, ⁵² nøbe llensun wesølønno, køsaatiig [katø! pinaptinchibig køn.

Jesús tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab

(Mt 26.57-68; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Incha Jesúsuan tru maya sacerdotesteran nø karub sacerdotemay srua ambubelø køn. Inchen mayeelø sacerdotesteran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba kerriguh tulundzunabelø køn. ⁵⁴ Inchen Pedrobe Jesúswei wendau yaptø, yaptø tru maya sacerdotesteran nø karub sacerdotei ya wambiisrøngatig ya, tru ashchai pønrraig pønrrabeløba pachiiirab naabulu wamisra wabig køn.

⁵⁵ Inchen sacerdotesteran karubeløba, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø mayeeløba misra Jesúsuan kwanrrai pasrrab, møilan køben ‘Jesúsbe kaig maren, nambe ashibwei indig køn’ chib, waminchabelø labendø, treeg waminchabelø wetørranrrab kaimabelø køn. ⁵⁶ Inchen møiløgøben nuimburab chigøben isa waminchendø, nøm wamindiibe ka peetø, peetø webibig køn. ⁵⁷ Inchen møiløgøben kurra, isatø Jesúsuan trenchibelø køn: ⁵⁸ —Nabe nø trendai mørig køn cha: “Nabe i Tiuswei yawan møguelø marigwan pinisha, pøn kwalømyube Tiuswei ya katøgan, møguelø marig kømøtø, mara pasramønrrun” tan—chib.

⁵⁹ Inchen treendingucha, katøgucha nømui wamindiibe peetø, peetø webiben, ⁶⁰ tru maya sacerdotesteran nø karub sacerdotetebe mayelai utu kurra pasramisra, Jesúsuan payibig køn:

—¿Chigucha lètømønrrapteh? cha. ¿Ñune øyeebe chi kalø maran charre inchib køh?— cha.

⁶¹ Inchen Jesúsbe niløtø pasrøwa, chigucha lètømuben, tru maya sacerdotesteran nø karub sacerdotetebe katøyug trencha payibig køn:

—¿Ñigan tru Cristo køtirru cha, tru Tius mayanguen Tab Indigwei Nusrkai?—

⁶² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe truigwein kur cha. Inchagucha tru Møg Misra Arrubig tru maramburab marøb Tiuswei kusrmay waben ñim ashib, katø srømbalasarøngurri wañiyu arubben ashib inchun— cha.

⁶³ Inchen tru maya sacerdotesteran nø karub sacerdotetebe nø kewagúigwandøwei kølsrøb, trenchibig køn:

—¿Namun nuimburab waminchabelø mas chiwein kui palønrrab kø? cha. ⁶⁴ Ñimdøweinguen Tiuswan purø trømbøig wamab wamindigwan møran cha. ¿Ñimune maig asønata?— chibig køn.

Inchen nømbe mayeeløba treeg kaig kuin kui mara, kwanrrai kørrømara pasrøbelø køn.

⁶⁵ Inchen møiløgøben nun illimbi tuchib, maløwan kasra, nun kurraguchib mendabe trenchibelø køn:

—[Namun kelarrab eshkau pøs, chib, mu kurragutsin kui!—

Inchen tru Tiuswei yau ashchay pønrraig pønrra-beløbe Jesúswan merrarrawa, pashaguchibelø køn.

Pedro Jesúswan 'ashmíig kur' chib
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Inchen Pedrobe pinaamay yawambig waben, trunetø tru maya sacerdotesmeran nø karub sacer-dotei mendig megabig kan srusrø puabe, ⁶⁷ Pedro nag pulu pachiiirab waben, nun tab ashabe, trenchibig køn: —Ñigucha tru nazaretsriig Jesúsba uñibig kuig kømøh— cha.

⁶⁸ Inchen Pedrobe trenchib isabig køn: —Ashmíig kur cha. Ni chi waminguenguen mørmur— cha.

Incha wambig kerruisrø webibene, kan kallu wam-abig køn. ⁶⁹ Inchen tru srusrøbe katøle Pedron ashabe, truyu purrabelan katø eshkab mendappe:

—Iibe truilai utuigwein køn— chiben,

⁷⁰ Pedrobe katøguen 'ashmíig kur' chib isabig køn. Inchen truyu purrabeløbe yanayutø katøguen Pedrone trenchibelø køn:

—Isa kømø, ñigucha truilai utuigwein køn cha; kaguende ñibe galileasriig køn— cha.

⁷¹ Inchen Pedrobe:

—Na isab pasraig købene, trube, nan chigøben neb-unrrappe nebubash chib. Tiusken ashen, katø nabe isa waminchibgucha pasrømur, chibig køn. Ñim waminchib kui mowane ni ashibguen ashmíig kur— cha.

⁷² Inchen trenchiben latatø kallube katøganguen wamaptinchibig køn. Inchene Pedrobe Jesús øyah taig kømørramab isuptinchibig køn: "Kallu pamayguen wamømøwatø, ñibe nan pønmayguen 'ashmíig kur' chinrrautan" taigwan. Incha trunun isuabe, truba truba isuig kishibig køn.

Jesús Pilatoi merrab

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

15 Inchen yandø chab tør-rrabendø sacerdotesmeran karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba, katø tru Moisés pørigwan kusrenanø-beløba, tru Setenteelø maig maramigwan asha marø-belø kerrigueløba tulundzunabelø køn. Incha nømbe Jesúswane lusra, srua amba, Pilaton tranøbelø køn.

² Inchen Pilatobe Jesúswan trenchibig køn:

—¿Ñigan judíosmerai rey kætirru?— cha.

Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñitøweinguen chab trendan— cha.

³ Inchen sacerdotesmeran karubeløbe nune chine, chine 'øyeeg marøbig kuig køn' chiben, ⁴ Pilatobe katøyug trenchibig køn:

—¿Chigucha løtømønrrapteh? cha. Ñiguen ash cha, ñune chigøben yeeg waminchib køn cha, nømbe.—

⁵ Inchen Jesúsbe treeg indingucha løtømuben, Pilatobe 'kan øyeebe maig kermab' isub kørrømisrøbig køn.

Jesúswan kwanrrai pasrøb

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Fiesta kwalømmerawane kubernadurbe kailan keeri yau pønrrabelan misag møigwan elatchai mi-aben, trendø treeg marøb elachibig køn. ⁷ Inchen tru keeri yaube kan møg Barrabás taibe keerig pasrabig køn, nøbe larrø kailøba sətømisra, ashib karubelan namig kurrabyu misag kweechaig. ⁸ Inchen misaamerabe amrrua:

—Ñi trendø treeg marøbiibe, treeg mar— chib, Pilatone miab mendøben,

⁹ Pilatobe trencha løtabig køn:

—¿Ñimbe judíosmerai reywan na elatsamig palain køgue?— cha.

¹⁰ Kaguende Pilatobe tru sacerdotesmeran karubeløbe Jesúswane uni ashig kømuptø nun tranin kui ashibig køn. ¹¹ Inchen sacerdotesmeran karubeløbe Jesúswan kømøtø, nømbe Barrabáswane elatchai inchibelø køn. ¹² Inchen Pilatobe katøyug payippe, trenchibig køn:

—Trube, ¿ñim tru judíosmerai rey køn taigwane nabe mandø indamø?— cha.

¹³ Inchen nømbe katø trenchib trashib løtabelø køn:

—¿Kurusyu mesrø!— chib.

¹⁴ Inchen Pilatobe trenchibig køn:

—¿Nøbe chi kalø marindørre øyeeg mar-trainchigue?— cha.

Inchen nømbe masken mur trashibelø køn:

—¿Kurusyu mesrø! ¿Kurusyu mesrø!— chib.

¹⁵ Inchen Pilatobe tru nu misagwan ka tab kønrrai inchig køptø Barrabáswan ka inrrai elacha, Jesúswane ichagutsingarua, kurusyu mesrønrrai tranøbig køn.

Suldaumera Jesúswan indzatø ashib

¹⁶ Inchen suldaumerabe palacioyu mas umbusrø srua amba, maya suldau sətøwan tulundzuningarua, ¹⁷ kan yalø piguiig itøguenana, kaldiigwan corona mara, petsøsrøbelø køn. ¹⁸ Incha trugurrimbe trenchib trashib mendabelø køn:

—¿Judíosmerai Rey, viva!— chib.

¹⁹ Incha cañatøga turbøtø itsamba, illimbi tutamba, tab inchib chib, nui merrab tømønrramba inchibelø køn. ²⁰ Incha øyeeg marøb ka indzatø ashib srua køp-tø, tru yalø piguiig itøguenanigwan wesrawa, nuiwan katøle kenana, kurusyu mesrønrrab nune wesrubelø køn.

Jesúswan kurusyu mesraig

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Kan møg cirenesriig Simón taig, Alejandroimba, Rufoimba møkai wambig nøørøsrøngurri purainrrab arruben, nune Jesúswei kuruswan ke mutamne incha mutøsrøbelø køn.

²² Incha kanbalø Gólgota taisrømay nune srua am-bubelø køn, (tru trenchippe, "Calaverasrø" tainug).

²³ Jesúswane vinoba, mirraba lindisaig yuulingucha,

Jesúsbe muchimíig køn. ²⁴ Inchen kurusyu mesra, suldaumerabe Jesúswei kewagúilan mu merrarramig nebutashchab suerte kuchibelø køn.

²⁵ Inchen løtsø las nuevetø købig køn, tru Jesúswan kurusyu mesrøben. ²⁶ Incha kan pørig mesrøbelø køn, chigurrin kwanrrai mesraig køn cha eshkabig:

JUDIOSMERAI TRU REY KØN

chibig. ²⁷ Incha katø pagatø nileelangucha kanun kusrmay, kanun atsimay nunba kurusyu melsrøbelø køn.

²⁸ Inchen tru Tiuswei wamwan øyah chib pøriibe nebuig køn: "Tru kailai utu nune tøga pasrig kønrrun" taig.

²⁹ Inchen truwan puraambubeløbe tsalø wamab, turwandø kønøgøb trenchibelø køn:

—Au, ñi Tiuswei yawan pøtiicha, katø tru pøn kwalømyutø kusranrrabiibe, ³⁰ kwamønrrab ñitøwei chigøben mar! cha. [Kurusyugurri pinaamø!— cha.

³¹ Inchen tru sacerdotemesran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba treetøwei nun indzatø ashib kangurrin kangurri trenchibelø køn:

—Kanelane kaigyugurri wesrabendø, nøasiitøweimbe kaiman cha. ³² Tru Cristo, Israel misagwei reybe, møi kurusyugurri pinaarrubash cha, nam asha, nø kuitamab kørenrrab— cha.

Inchen nøba kurusyu melsraig melabeløgucha Jesúswan tsalø wamabelø køn.

Jesús kwaig

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Yandø kwaløm tøbøtag misrene, maaben las treskatig pirau ørøba løstiig kørrømisren, ³⁴ tre uras Jesúsbe truba mur trashibig køn:

—Eloi, Eloi! ¿Lama sabactani?— cha. (Trenchippe: "Ñai Tius, nai Tius! ¿Chindimba nandø elachigu?" chib.)

³⁵ Inchen møiløgøsrøn truyu pønrrabelø mørabe, trenchibelø køn:

—Møray cha. Elíaswan wamøtan— cha.

³⁶ Inchen møikkøsrøn lulabe, ñab esponjan køchibiyu kebisha, kan caña tsigu pucha, mutchai pulusrø yuuløb trenchibig køn:

—Kagøbasay cha. Inchipa kwamønrrai pinøsrannrab Elías attachchab— cha.

³⁷ Inchene Jesúsbe mur trashippe, yandø isrømuptyinchibig køn. ³⁸ Inchen Tiuswei yau tru purø tab llen-suzhig kelarrab sötø mesraibe palasøngurri kørrab kølsra, yandø paig misrøbig køn. ³⁹ Inchen tru Roma suldau cienelan nø karubiibe Jesúsweim pinrøgue pasrøwa, øyeeg trasaigwan mørøb, mandø kwaigwan ashib inchabe, trenchibig køn:

—Isa kømø, i møøbe Tiuswei Nusrkaiwein kuin køn— cha.

⁴⁰ Inchen ishumburmera møiløgøsrøn yabsrøngurrindø ashib pønrrabelø køn. Tru utube María Magdalena køben, tru Wendiig Santiagoimba, Joséweimba usri María køben, katø Salomé købengue. ⁴¹ Inchen tru ishumburmerabe Jesús Galileasrø uñen, nui mendig amøñib, purugub inchibelø købig køn. Inchen truyube truiløtø kømøtø, katøgan ishumburmera Jerusalénmay Jesúsba nebamba yam pasrabig køn.

Jesúswan sørig

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Inchen yandø yem misrøb køben, tru isram kwalømweyasig tamarøb kuin kwaløm købig køn, kaguende katø kwalømbe isram kwaløm kønrrab køben. ⁴³ Inchen José arimateasriig, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai utuig truba nuig tabig kui asig møg, nøgucha Tius nø ashib karub wainuguigwan muniirabig arrua, Pilato wainug kørmø kebinrrab isua, nøbe kebya, Jesúswei asrwan miabig køn.

⁴⁴ Inchen Pilatobe, trube, kwabguen inditamab isua, nøbe truba kwaara, kan suldau cienelan nø karubigwan wama, kwabguen inditarru cha, payibig køn.

⁴⁵ Inchen trube nun eshkaben, Pilatobe Jesúswei asrwan Joséwan pinøsrungarubig køn. ⁴⁶ Inchen Josébe kan lino llensutøga kirra, Jesúswei asrwan pinøsrua, truyu pulabe, kan peñayu søramig trab lalig pasrabigu waya, trugurrimbe kan nu srugwan merrana, kebabbinug kasrøbig køn. ⁴⁷ Inchen María Magdalenaba, María Joséwei usrimbabe chu sørøben ashibelø køn.

Jesús øsiiraig

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

16 Inchen sábadø kwaløm puraiben, María Magdalenaba, katø Jacobwei usri Mariába, Saloméba

Jesúswei asrwan srølrrab ambamig may irrabzheelø penabelø køn. ² Incha tru srø trune pølbasrøb kwalømbe, ullarbatø ambubelø køn søriisrømay.

³ Inchendø nømbe kangurrin kangurri trenchibelø køn:

—¿Sørin trabyu kebambamnug srugwane namune mu tarømara traniasamø?— cha.

⁴ Incha møimbe ashene, tru sørinug truba nu srug kasraibe truyu kømøtø, manawei malsrainguen tsuptinchen, ⁵ umbu sørinug kebambabe, kan matsinø puliig kørrabig keweig truyu kusrmay wai ashiptinchibelø køn. Inchen nømbe kwaaren, ⁶ trube trenchibig køn:

—Kwarmøtay cha. Ñimbe Jesús nazaretsriig tru kurusyu mesraigwan lan cha. Øsiirain køn cha. Yube mu kaagøn cha. Ñimguen asay, chibig køn, yu nun wayinug. ⁷ Møimbe ambay, chibig køn, nui kusrenanøb pera uniilanba, katø Pedrongucha øyah chinrrab: "Galileasrømay ñimguen ammøwatø, nømerrig inrrun tan chinrrigay cha. Trusrø ñimbe nun ashchun tan cha, ñimun nø maig taig."—

⁸ Inchene tru ishumburmerabe sørinukkurri wegørra ambuppe, kwaarøptø ke itønab chab luløbelø køn. Incha mungucha chigucha eshkameelø køn, kaguende kwaarilø kua.

Jesús María Magdalenan kenamisrøb

(Jn 20.11-18)

⁹ Tru truaaløm ullarbatø Jesúsbe katøyug øsiirawabe, María Magdalena tru siete kwaimandziimeran webusrinabigwanmerrig kenamisrøbig køn. ¹⁰ Inchen nøbe ya, Jesúsba amøñibelan eshkabig køn, truiløbe isuilø kishib køben. ¹¹ Inchen nømbe 'Jesús øsiirain køn' taig-

wanba, katø María 'nø ashar' taigwanba mørabe, nømbe køremeelø køn.

Jesús nui pagatø kusrenanøb pera uniilan kenamisrøb
(Lc 24.13-35)

¹²Indiibe iilø chab puraiben, kusrenanøb pera uniilø pailø wambig nøørøsrømay ambub pønrrøbene, Jesúsbe, nø kømø, peg lataig kenamisrøbig køn. ¹³Inchen nømbe amba, katøganelan eshkaben, truiløgucha nømune køremeelø køn.

Jesús nui pera uniilan nøashib karua ørøb
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴Indiibe mas wendøbe tru once pera uniilø mishat-sigu mab purramnetø Jesúsbe truyu nømun kenamisrabe, namabig køn, tru 'nø katøle øsiirawa uni aser' cha eshkabelan nømui manrrømera murelø kuikkurribah, katø kørenrrab inchimeelø kuikkurribatø. ¹⁵Inchabe trenchibig køn:

—Ñimbe yu pirau truørø amba, Tiuswei tabig srø wamwan mu misagwandøgucha eshkab kusrenanrrigay cha. ¹⁶Inchen møikkøben køreb, katø piu umbu ul-

sraig køb inchibiibe kaigyugurri wesraig kønrrun cha. Inchen møikkøben køremiigwane kaigyu pasrønrrai pasrig kønrrun cha. ¹⁷Inchen nan kørebelane, nabe nømbe pasrain kui asamig iig tru øyeeg asha kønrrai mariiløbe nømbe pønrrabig pønrrønrrun cha: nai munchiyube kwaimandziimeran webusrøb, srøig peg wamera waminchib, ¹⁸nømui taska ulmeran kemørinaingucha, chinchimub, katø inchipa chigøben kwetchaptiig tøga mutsinaingucha, chi kømub, katø nømui tasiimeran kwanrreelaim pala estsarene, truiløbe tabelø kørrømisrøb inchun— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesús srømbalasrømay nebib
(Lc 24.50-53)

¹⁹Incha Señor Jesúsbe nømun chab waminchene, nune srømbalasrømay kusraben, Tiusweim pulu kusrmay wamisrøbig køn. ²⁰Inchen nømbe webamba, Jesuscristoimburabelan chutøgucha truørø eshkab kusrenanøbelø køn. Inchen Señorbe nømbe marøb pasrabig køn, nøm wamindigwane nui wam kui asig kønrrai maramburab mariiløtøga kenamarøb.

San Lucas

Maig kuigwan eshkab pølbaserbig

1 Pøs møiløgøben maig purayaigwan eshkabig kan pørig tamara kørromartrab indig købig køn lutøgurri, namui utu isa kømøtø, cierton treeg purayeeelan. ² Tru srøsrøgurri nømui kaptøga nømashib ashibelø, katø Tiuswei wamwan nøm waminchib pønrrabelø namun maig eshkaig køben, treeg. ³ Inchen nagucha kerriguba chitø purayailø maig kuigwan srøsrøgurriigwan tab nebua ashene, nangucha tabig asønaben, lutøgurri tamara ñun pørtrab inchar, ñi nai purø tab Teófilon, ⁴ tru ñun maig kusrenanig købigwan, tru ciertonigwan ñi tab nebua asamig kønrrai.

Kan ángel Juan kal-lamigwan eshkab

⁵ Herodes Judea rey køben, judíosmerai kan sacerdote Zacarías taig merrabsrø Abíaswei sacerdotemerai utuig tsubig køn. Sraimbe Aarónwei misagugurri arrubig købig køn, Elizabet taig. ⁶ Tiuswei merrab pailøba sølgandø amøñibelø kua, Señor chi martrain taigwanba, katø chi maramigwan martrai karua pøn-srailanba muguen chi tamgaig marøbelø købig køn. ⁷ Inchendø chi urekkar købig køn, kaguende Elisabetbe trendø ureg chigaig, pailøba yandø kølleelø kua.

⁸ Indiibe kan kwaløm Zacaríaswei sacerdoter søtøwan Tiuswei merrab Tiusweiwan maramig nømun nebuben, ⁹ sacerdotemerai utu trendø treeg marøbelø kua, suerte kucha ashene, Zacaríaswan Tiuswei yau incienso patrab kebyamig nun nebugig køn.

¹⁰ Inchen incienso parrøb pasramne, maya misaabe wambig Tiusba waminchib købig køn. ¹¹ Inchen møimbe incienso parri altar pulu kusrmaygatømay Señorwei ángel Zacaríaswan kenamisrøptinchen, ¹² Zacaríasbe ángelwan ashabe, [katø! mandøguen kømuptinchen, ke chinchimmørø inchib kørig kui inchibig køn. ¹³ Inchen ángelbe trenchibig køn:

—Zacarías, kørig kui inchimøta cha. Kaguende Tiusbe ñi nun miaigwan mørig kua, ñui srai Elisabetbe kan nusrkai tøgagønrrun cha, truigwane ñibe Juan munchi pasrtrig chibig køn. ¹⁴ Inchen ñibe truba tab kui mørøb kasraaraben, nø kal-labene, katøganelø møiløgøben tab kui mørtrun cha. ¹⁵ Kaguende ñui nusrkaimbe Tiuswei merrab truba nuig kønrrun cha, managuen vino muchimøwei, mutsiiranrraptiig kørp pi muchimøwei inchabig. Incha usrai patsau wappatøwei Espiritu Santotø netsaig kua, ¹⁶ møilan køben, Israelwei misaameran nømui Señor Tiusweimay truba nu Ili-rangarunrrun cha. ¹⁷ Tru Juanbe Señorwei merrab

ippe, tru merrabsrø Tius maig karuigwan eshkabig Elías maig isubig køben treetøwei isubig, katø truigwei maramburab marigwan tøgagig inrrun cha. Møskaløbe nusrkaløba katøle tabig waramig kønrrai marøb, katø kailø mørmeeløbe sølgandø amøñibelø misaasun marigu amøñinrrab lliranrrai inchen cha. Kan nu søtø misaamera Señorwan utønrrab ke muniitø melønrrabelø kønrrai tamarøb.—

¹⁸ Inchen Zacaríasbe ángelwan payippe:

—¿Iigwane mandø incha treeg kønrraitamab isumø? cha, trencha payibig køn. Kaguende nabe yandø køllig køben, nai sraingucha treetøwein køn— cha.

¹⁹ Inchen ángelbe trencha løtabig køn:

—Na, Gabrielbe Tiuswei merrab pasrabig kur cha. Incha nane i tabig srøigwan ñun wammørøsrkønrrai ørtan cha. ²⁰ Incha møimbe tru treeg nebum kwalømgatig ñibe wamgaig, chigucha waminchab kaimabig kørromisrtrabguen cha, na maig taigwan kørremikkurri. Tru na trendailøbe treeg pum kwaløm punrrun— cha.

²¹ Trune misaabe wambig munig kua, Zacarías Tiuswei yaugurri ke peguen webarrumuben, chinder-mab isub købene, ²² Zacarías webarruppe, waminchab kaimabig webarruptinchen, Tiuswei yau chitø kenamisren, asiitamab isubelø køn. Inchen nøbe wamgaig kørromisra, nømune ka señas maratø eshkabig køn.

²³ Inchen Zacaríasbe Tiuswei yau Tiusweiwan maram kwalømmera chab patsøben, nøbe nui yamay iben, ²⁴ tru kwalømmera puraiben, Elisabetbe kwanrriig kørromisra, nui yaugurri trattrø pøl webimíig køn, øyeeg isub: ²⁵ “Møi i kwalømmerawan Señor nayasig øyeeg tabig martan cha, misaamera kaasiinab megamig kømønrrai martrab.”

Kan ángel Jesús kal-lamigwan eshkab

²⁶ Indiibe tøbø pilayu ángel Gabrielwan Galilea, kan pueblo Nazaret tainuumay Tiusbe ørøbig køn, ²⁷ kan managuen mu møøba kimø srusrø, María taigwan ashchai. Truibe kan møg, José taig, merrabsrø rey Davidweinukkurin karrab misaaba kasharanrrab misraig købig køn. ²⁸ Inchen ángelbe María wainug kebyabe, trenchibig køn:

—[Ka watirru! cha. [Tius mayanguen tab indig! Señorbe ñiba pasran cha. Katøgan ishumburmeran lata kømø, ñundø purø tab indig køn— cha.

²⁹ Inchen Maríabe ángel wamindiilan mørabe, kan øyeeg chib tab wamibe maig kermab isubig køn. Katø

ängel øyeege chib tab wamibe chi chibig kermab isubig køn. ³⁰ Inchen ångelbe trenchibig køn:

—María kørig kui inchimøta cha. Kaguende ñibe Tiuswei merrab mayanguen tabig asønaig køn cha. ³¹ Møimbe kwanrriig kørrømisra, kan nusrkai kal-labene, Jesús munchi pasrtrig chibig køn. ³² Nøbe purø nuig, Tius Mayeelaim Pala Pasrabigwei Nusrkain cha wamig kønrrun cha. Inchen Señor Tiusbe tru møskai David wamisra ashib karub waigwan tranrrun cha. ³³ Inchen nøbe Jacobwei misaameran managatig ashib karub wanrrun cha. Inchen tru nø ashib karub wamibe managuen patsønrraamøn— chibig køn.

³⁴ Inchene Mariåbe:

—¿Na mu møøbagucha kimíigwane øyeebe chinchu purainrrab kø?— cha, payene, ³⁵ ångelbe trenchibig køn:

—Espíritu Santo ñuim pala kørraaruben, Tius Mayeelaim Pala Pasrabigwei maramburab marøbig kan wañi lataig ñun pinøbullen, treekkurri tru newan tabig kal-lanrrabiibe, Tiuswei Nusrkain cha wamig kønrrun chibig køn. ³⁶ Katø ñimui Elisabetgucha ya køllim palasrø kan nusrkai tøgagønrrab køn cha. Chi ureg tøgagønrrab kaimabig køn taikken seis mesesken kwanrriig køn cha. ³⁷ Kaguende Tiusweimbe chitøgucha kaimamdiibe kaabig køn— cha, trenchibig køn.

³⁸ Inchene Mariåbe trenchibig køn:

—Nabe Señor maig karuigwan marøb megabig kur cha. Ñi nan maig taig treeg kønrrain— chiben, yandø ångelbe truyugurri ibig køn.

María Elisabetwan ashchab ib

³⁹ Tru kwalømmerawan Mariåbe tamara, Judea pirau tunmeragøba tøgø pirømerasrø kan puebloyumay petø ya, ⁴⁰ Zacaríaswei yau kebyabe, Elisabetwan 'ka undirru' chibig køn.

⁴¹ Inchen Elisabet María 'ka undirru' taigwan mørene, unøbe patsø umbu kønaptinchen, Elisabetbe Espíritu Santo netsaig kørrømisra, ⁴² nøbe truba mur wamab trenchibig køn:

—Tiusbe maya ishumburmerai utu ñune mayanguen tab kuig kønrrai indig køben, katø ñui patsau tøgagúig unangucha mayanguen tab kuig kønrrai indig køn cha. ⁴³ ¿Nan øyeege lastima asiibe chugurri arrerah? cha, ¿Nai Señorwei usri nan ashchab punrraimbe? ⁴⁴ Kaguende ñi nan 'ka undirru' cha wamigwan møren latatø, nai unøbe kasrag køptø nai patsø umbu kønaptinndan cha. ⁴⁵ Kørebigweimbe mayanguen tab køn cha. Kaguende Señor maig kønrrun cha, chi taibe, nøbe treeg nebunrrai martrun— chibig køn.

⁴⁶ Inchene Mariåbe trenchibig køn:

—Nai møsiibe Señorwan maya nuguen tabig waminndan cha.

⁴⁷ Katø nai espíritube Tius nai Kaigyugurri Wesrabigweinig truba kasraaran cha.

⁴⁸ Kaguende Tiusbe na nø karuigwan marøb megabig, na chigucha kømø waachawan isua asin køn cha. Pøs møingurrimbunøbe misaamera srøig srøig

kurrab amrrubeløbe nane mayanguen tab kuig køn chinrrautan cha.

⁴⁹ Kaguende Tius maramburab marøbiibe nan purø nørriig tabelø marin køn cha, nui munchibe newan tabig køben.

⁵⁰ Inchen nui lastima asiibe, nun køriibala melabelaimbe, srøig srøig misag kurrab arrimørig truilain kønrrun cha.

⁵¹ Nui taska chigøben purø nørreelø mara, tru nørreelø truba møg inchib, chigøben martrab isuilane chindinguen møriimíig ka isuitø purainrrai kørrømarin køn cha.

⁵² Karumburab karub purrabelane nøm purramisra karub purraigwan kerrawa, chigucha kømeelan tabigu neerin køn cha.

⁵³ Parøgúilane tabig tøgagønrrai unchaguen tranøppe, puarmerane chiguchagar ambasan cha.

⁵⁴ Katø nø karuigwan marøb megabig Israelwan purugun cha, nø lastima asigwan isub,

⁵⁵ tru merrabsrø namui kølli misag Abrahamwanba, nuinukkurri karrab misaameranba maig wamindig managatig treeg kønrrai."

⁵⁶ Incha Mariåbe Elisabetba pøn pølburab kørrømisra, nui yamay katø ibig køn.

Juan kal-laigwan waminchibig

⁵⁷ Yandø Elisabetwan unø kal-lam kwaløm puben, kan nusrkai tøgagøbig køn. ⁵⁸ Inchen nui ya pulueløba, nui yaeløba Señor nun truba lastima asin kui ashabe, nømbe Elisabetba truba kasraarelø køn. ⁵⁹ Indiibe ke trune kwalømyube unan circuncidanrrab srua amba, unane munchi pasrøppe, møskawei munchi Zacarías pasrtrab inchen, ⁶⁰ usrimbe trenchibig køn: —Kah, treeg kømøtø, unøbe Juan munchi kønrrun— cha.

⁶¹ Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Mugucha ñimui yaeløbe treeg munchi tøgøbe kaagøn— cha.

⁶² Incha møskawan: "¿Chi munchi pasrtrab?" cha, señas maratø payene, ⁶³ Møskaimbe pøramig kan tabla-unø miawabe: "Nui munchibe Juan køn" chib, pørbig køn. ⁶⁴ Inchen tru urastø Zacaríaswane nilø kemendikkucha kurrøben, wam larraiben, Tiuswan tabig waminchib mendabig køn. ⁶⁵ Treekkurri mayeeløba nui ya pulueløbe truba truba kwaariilø kørrømisren, tru Judea pirau tunmeragøba tøgø pirømerasrø warab misaamerabe, øyeelø purayaigwangøba waminchib købelø køn. ⁶⁶ Inchen mayeelø wammørøbeløbe nømui manrrautø esegab trenchibelø køn:

—¿I unøbe chi maig kønrrabig kerah?— cha.

Kaguende Señorwei tasiibe nøba pasrøben.

Zacarías cantaig

⁶⁷ Zacarías tru unai møskawane Espíritu Santo netsaben, maig pub attrabigwan øyah chib waminchibig køn:

⁶⁸ “Israelwei Señor Tiusbe mayanguen tabig wamindig kōnrrain cha. Kaguende namun ashchab arrua, nui misagwane katōle nuielō kōnrrai wesrun cha.

⁶⁹ Maramburab Marōbig Kaigyugurri Wesranrabig kusrain kōn cha, tru karuigwan marōb megabig Davidwei yaugurri.

⁷⁰ Tru merrab manasrōngurri tru Tiusweindō tarōmariilō Tius maig karuigwan eshkabelōgurri nō maig taig:

⁷¹ Namun tru ashikken kōmui inchibelainukkurrimba, katō mayeelō namun tsalō inchibelainukkurrimbe wesranrab cha trendaigwan.

⁷² Merrabsrō namui kōlli misaameran truba lastima asigwanba, katō Tius tru misaaba ōyeeg martrab cha, tru newan tabig nuinukkurri nō lata kandō isua martrab pasrigwan isumig kōnrraimba,

⁷³ tru namui kōlli misag Abrahamwan treeg marmō kōmō [katō! treeg marig kōnrrun cha kōrrōmarig kōbigwan.

⁷⁴ Tru namun ashig kōmui inchibelai taskugurri namun wesraikkurrimbe, chigucha chi kōrig kuin kōmō, nuiwan marōb,

⁷⁵ katō nam amōnain kwalōmmerawan kwalōmmōrig chu urastōgucha nui merrab kerrigu newan tabig, sōlgandō marōb kōmig kōnrrai.

⁷⁶ Inchen ñi nai unōzhiibe, Tius maig karuigwan eshkabig tru Mayeelaim Pala Pasrabigweimburb waminchibig kōn taig kōnrrun cha. Kaguende ñibe Señorwei merrab inrrabig kōn cha, nui maymeran tamarōb,

⁷⁷ katō kaigyugurri wesrailō kōmigwan misaameran nebua ashchai kenamarōb inchab, tru nōmui kaig mariilan ulō paymō pesannab indikkurri.

⁷⁸ Namui Tius purō nu lastima asikkurri, kan srō kwalōm pōrr tōrguegwalmabig neeshibig lataig kallarun cha,

⁷⁹ purō lōstōyu warabelanba, katō kwamitō itōgasraig warabelanba kebilōnrrab. Incha ambumay imay tabig amōnam maywan ambamig kōnrrai martrab.”

⁸⁰ Inchen unōbe nurab ippe, Tiusweimburbelōyu treetōwei mur pasrabig nurab ya, Israel misaameran kenamisram kwalōmgatig mu misag warab waraimōsrō tsubig kōn.

Jesús kal-laigwan eshkab

(Mt 1.18-25)

2 Tru kwalōmmerawan Roma maya misagwan ashib karub wabig César Augustobe treeg maramig kōnrrai kan kilga treeg pōra weerig kōbig kōn, chutōgucha misaamera maya nu kōtashchab munchimeran tulisamig. ² Iig kōn, tru srōsrōwan munchimeran tulisingaruig, Cirenio Siria pirausrō kubenadur kōb uras. ³ Inchen mayeelōba tru trendō nōmuim pirau pueblomerasrō munchiwan pōra kōrrōmartrab ambamig nebubig kōn.

⁴ Treekkurri Josébe Galilea pirau Nazaret puebluyugurri webya, Judea pirau Belén tru Davidweim pueblo tainuumay ibig kōn, kaguende nōbe

merrabsrō Davidwei misagugurri arrubig kua. ⁵ Incha Mariaba Belénsrō nōmui munchiwan pōra kōrrōmartrab ibig kōn. Mariabe Joséba kasharanrab misraig kwanriig kōbig kōn. ⁶ Indiibe Belén waramnetō, Mariane unan tammisramig ura puben, ⁷ nui mayor nusrkawan tōgamisra, may pula, animal maig kan patiyu wayibig kōn, kaguende nōmuimbe ya pebōbelainuube chu kōrrōmisramig kaaben.

Angelesmera ubisha ashibelan eshkab

⁸ Inchen tru pirau Belén pulu mōilōgōsrōn ubisha ashibelō ubisha ashib yem warōbene, ⁹ mōimbe Señorwei ángel nōmun kenamisren, Señorwei tōrguegwalmabig nōmuim pōtōgatan kebilōben, nōmbe truba truba kōrig kui inchibelō kōn.

¹⁰ Inchen ángelbe trenchibig kōn:

—Kōrig kui inchimōtay cha. Kaguende ñimun wammōsrōkōnrrab kan tabig srōig wam srua arrur cha, mayeelō kasraaramig kōnrrai. ¹¹ Mōi Davidwei puebloyu ñimuyasig kan Kaigyugurri Wesrabig kal-lain kōn cha, Cristo tru Señor. ¹² Incha truig kuitamab asamibe, unane pula, animal maig kan patiyu wayig wetōrranrabguen— cha, trenchibig kōn ángelbe.

¹³ Inchen mōimbe tru urastō ángelweim pulube katōgan ángelesmera srōmbalastreelō kenamisra, Tiuswan tabig waminchib trenchibelō kōn:

¹⁴ “Srōmbalastreembe Tiusweimbe purō tabig kōn chib kasraarab,

katō piraube misaamera Señor nō mayanguen tab kui wamig kōnrrai,

treeg pōnrrabelaimbe ambumay imay mayanguen tab kōn!” chib.

¹⁵ Inchen ángelesmera katō srōmbalastreemay amben, ubisha ashibelōbe kangurrin kangurri trenchibelō kōn:

—Chi purayaitashchab, Señor namun chi taitashchab, mōindōwei Belénsrō ashchab amun— cha.

¹⁶ Incha malla amba, Maríanba, Joséwanba wetōrrabelō kōn, unane animal main patiyu wayig. ¹⁷ Incha ashabe, ángel tru unaimburab chi taigwan tru ubisha ashibelōbe eshkaben, ¹⁸ mayeelōba chi eshkaigwan mōrabe, truba kwaarōbelō kōn.

¹⁹ Inchen Mariabe chi tailane treebe maig kermab isub, nuinetō esegabig kōn. ²⁰ Inchen ubisha ashibelōbe katōle ambuppe:

—Tiusbe maya nuguen tabig kōn chib— truba tabig waminchib ambubelō kōn, nōm chi mōrigwan nōm chi asigwan, tru ángelesmera maig taig treeg purayaigwan asha.

Jesús-unan Tiuswei yaumay srua ambub

²¹ Inchen trune kwalōmyube unan circuncidamig puben, treeg mara, Jesús munchi pasrōbelō kōn. María kwanriig kōmōwatō ángel chi munchi pasringaruig, treeg pasrig kōbig kōn.

²² Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pōrigu maig chibig kōben, tru chilliguig kōrrōmisrig-

wan chish maram kwalømmera puben, unan Jerusalén ciudayu Señorwan 'nuin kørnrai tranrrumøn' chinrrab srua ambubelø køn. ²³ Tru maig maramigwan martrai Señor pasrigu maig chibig køben treeg: "Mutøgucha srørø kal-lab nusrkawane Señorweindø tarømarig kørnrain" taigwan. ²⁴ Tru maig maramigwan martrai Señor pasrigu maig chibig køben, pagatø nushin kui, kabe pagatø paloma-ureezheelø kui Tiusweyasig tranrrab ambubelø køn.

Simeón cantaig

²⁵ Inchen tru kwalømmerawan kan møg Jerusalén Simeón taig tsubig køn, sølgandø tabig, Tiuswan chu uragucha pesannamíg, Israel misaamera tab kømui melaigugurri webambamigwan muniirabig. Inchen Espíritu Santobe Simeónba pasrabig køn. ²⁶ Incha nune Espíritu Santobe maig kørnrabigwan eshkain købig køn, Criston tru Señorwan ashmøwatøbe ñibe kwanraamøn cha. ²⁷ Inchen tru møøbe Espíritu Santo inrrai inchen Tiuswei yaumay ya, tru Jesús-unai møskalø tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu maig chibig køben, nuimburab martrab Tiuswei yaumay srua amrubene, ²⁸ Simeónbe Jesús-unan nui kwalyu muta, Tiuswan tabig waminchib, trenchibig køn:

²⁹ "Señor, Mayeelaim Pala Pasrabig,
na ñi karuig megabigwan
chi isumø pishindø tabig kwabashcha chib,
ñi nan maig eshkaig købiibe yandø treeg nebui
ashar cha.

³⁰ Kaguende nai kaptøga kaigyugurri ñi wesraig kømigwan ashar cha.

³¹ Truigwane maya misaamera ashen, ñi tamara pasrin køn cha.

³² Iibe tru maya misag judíos kømeeaimbe ñun kenamaramig tør køben,

katø ñui misag israelitasmeraimbe maya nuguen tabig køn" cha.

³³ Inchen Joséba, Jesúswei usrimba unaimburab tru Simeón maig taigwan mørabe, kan øyeebe maig kermab isub kwaara ashen, ³⁴ Simeónbe mayanguen tab kuilø kørnrain chabe, Jesúswei usri Maríane trenchibig køn:

—Au, i unøbe Israel misagwan truba nuwan møilane nørreelø kuigwan chigucha kømeeelø kørnrai marøb, møilane nørreelø kørnrai marøb inchabig, treeg køn cha. Tiusweimburabigwan nø kenamaren, misaamera nun kashchab kui asamig, nøbe truig køn cha. ³⁵ Truba nu møilaiwan køben, nømui manrrømerayu maig isubelø kuigwan kenamarig kørnrain cha. Inchen ñibe ñui manrrau isubigube kan espadatøga kelarrab kwani lataig isub pusrkwaig kørømisramig kørnrun—chibig køn.

Ana maig kuigwan waminchibig

³⁶ Inchen truyu kan ishug, Tius maig karuigwan eshkaig, Fenuelwei nimbaser, Aserwei misagugurri arrubig, Ana taikkucha wabig køn. Truibe yandø truba køl-

lig købig køn. Truba unø kasharawa, siete años keeba tsua, ³⁷ yandø keg kwaben nøtiig kørømisra, yandø ochenta y cuatro años tøgaaig købig køn. Tiuswei yaugurri managucha tarømisrmíg købig køn, Tiuswan kørribala tabig waminchib, ayunab, katø Tiusba waminchib yem, kwaløm Tiusweyasig treeg marøb. ³⁸ Inchen Anabe tru urastøwei arrua, Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chibig køn. Incha nøbe tru unaimburab waminchib mendabig køn tru mayeelø Jerusalén misag Tiusweilø kørnrai kaigyugurri wesrailø kømigwan isub muniirabelane.

Nazaretmay katø ambub

³⁹ Incha tru maig maramigwan martrai Señor pasrigu maig karuikan kerrigu chab marabe, Galilea pirau Nazaretsrømay ambubelø køn, tru nømum puebloyumay. ⁴⁰ Inchen unøbe nurab ippe, murig chishig, purø kusrebig misrøb iben, Tiuswei tru ka yandø tab indiibe nuim pala pasrabig køn.

Jesús-unø kusrebeløba waminchib Tiuswei yau

⁴¹ Inchen nui møskaløbe Jerusalén pascua fiestayumay pilamørig ambubelø købig køn. ⁴² Incha Jesúsbe doce años tøgaaig misren, fiestayumay ambubelø køn, trendø maig marøbelø køben, treeg martrab. ⁴³ Inchen fiesta chab patsøben, nømbe yamay katø amrruben, Jesús-unøbe Jerusalén kørømisrin køben, møskaløbe ashmuin købig køn. ⁴⁴ Nømbe tru misag utu unøbe aritamab isua, mawa ambiisrø amba, nømui nøm-misaamerai utuba, asiilai utuba lab menda, ⁴⁵ kalawabe, Jerusalénmay katø llirabelø køn, trusrø lanrrab.

⁴⁶ Incha pøn kwalømyube Tiuswei yau tru Moisés pørigwan kusrenanøbelai utu mørøb, nøgurri payib wabyu wetørrabelø køn. ⁴⁷ Inchen mayeeløba mørøbeløbe truba truba kusrebig kui ashib, katø nø maig løtiilan mørøb inchabe, ke kwaara ashibelø køn.

⁴⁸ Inchen møskalø ashabe, ke kwaara asha, Jesúswei usrimbe trenchibig køn:

—¿Nai nusrkai, namun chindimbarre øyee margu? cha. Ñui møskaimba, nababe truba truba isuilø lab ker— cha.

⁴⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Nane chinchabrre lague? cha. ¿Nabe nai Møskawei chi maramelan na marøb wamigwan ñim-gan ashmeelø køtirru?— cha.

⁵⁰ Inchen nømbe ni chi tainguen mørmeelø køn.

⁵¹ Inchabe nui møskaløba Nazaretsrømay katø mendig ya, maig karuben treeg mørøb megabig køn. Inchen nui usrimbe kutøgue iilan nui manrrautø isua esegabig køn. ⁵² Inchen Jesúsbe trurrigu kusrebig misrøb, nurab ibig køn, Tius lata, misaamera lata mayanguen tab indinab.

Juan Bautista mu misag warab waraimønug waminchib

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 Roma maya misagwan ashib karub wabig Tiberio chabguen quince años karub waben, Pilatobe Judea pirau kubenadur køben, Herodesbe Galilea pirau ashib karub wabig køn. Inchen Herodeswei nuneg Felipebe Iturea pirøwanba, Traconite pirøwanba karub waben, Lisaníasbe Abilinia pirau ashib karub wabig køn. ² Inchen Anásba, Caifásbabe maya sacerdotemeran tru uras nøm karubelø køben, Zacaríaswei nusrkai Juanwan Tius wamindig køn, mu misag warab waraimønug tsuben. ³ Inchen Juanbe Jordán pi puluan chuguen palømø pureb ippe, misaameran mas kaig marmønrrab isua møra, Tiusweimay llirain kønmab asamig piu umbu ulsrailø kømigwan eshkab kusrenanøbig køn, kaig mariilan ulø paymø pesannailø kønrrai. ⁴ Truibe merrabsrø Tius maig karuigwan eshkaibig Isaías pørigu maig taig øyeeg:

“Kan wam mu misag warab waraimønug trenchib trasan cha:

‘Señorwei maywan tamarøb, nuyasig maymerane ølmarøb inday tan chib.

⁵ Kullimera købeløbe netsøganiilø køben, nørrø tunmeraba, shush tunmerababe kanguelarrøtø chag mariilø køben,

andul maymerabe ølmariilø køben, mitør maymerabe min mariilø kønrrun chib.

⁶ Inchen maya misaabe Tius misagwan kaigyugurri wesranrrai ørigwan ashchun’ ” taig køn.

⁷ Inchen misaamera Juan piu umbu ulsrailø kønrrab webambene, trenchibig køn:

—Ñimbe ul lataig inchib misaamera! ¿Ñimune mu eshkata cha, Tiuswei purø kørig kømdiig ñimuim pala attrabig pub pasrabigugurri wegørrønrraimbe?

⁸ Ñimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirawar kuy tørgandø asamdiig kønrrai treelø kua, ñimbe ñimasiitø øyeeg chib mendømøtay cha: “Nambe, Abrahamwei misaamera ker” chib. Kaguende nabe trendamønrrun cha: Tiusbe i sruumeranguen Abrahamwei misaamera kønrrai marøg købene, martrun cha. ⁹ Katø walømbe tusrmeran srølba para øramig chabguen srølyu pasringuen pasran cha. Chi tusrwandøgucha tab mamig niimígwane para, nagu kegutsan— cha.

¹⁰ Inchene misaamerabe truba nu pasrabiibe trencha payibelø køn:

—¿Nambe chi maramø?— cha.

¹¹ Inchen Juanbe trencha løtabig køn:

—Møikkøben pa turin tøgaiibe chiguchagaigwan kan tranø cha. Inchen møikkøben mamig tøgaiibe, chigaigwan pirishi— cha.

¹² Inchen katø møiløgøsrøn tru romasreelayasig an utabelø piu umbu ulsrailø kønrrab amrruabe, Juanwane trencha payibelø køn:

—Kusrennøbig, ¿nambe chi maramø?— cha.

¹³ Inchen Juanbe trenchibig køn:

—Anwan maya utønrrai karua pasrigwan menrra utønrrab kømø, maig utamigwandø utønrrigay— cha.

¹⁴ Inchen katø mø suldaumera køsrøn trencha payibelø køn:

—¿Nambe chi maramig kønrrerah?— cha.

Inchene nøbe trenchibig køn:

—Mun køben ‘chigøben martrumøn’ cha kwaarøsrø chigøben kerramøwei, katø mun køben ka isatø chigøben kemesra kebenøsrøkømwøwei inday cha. Ñim chigøben marøb kuimburo ñimun maig pagaraitøgatø kasraaray— cha, trenchibig køn.

¹⁵ Inchen misaamerabe ke nungøba isua ashib kuig køppe, Juanwane nømuintøbe Cristo køppeendimab isub købelø køn. ¹⁶ Inchen Juanbe mayeelan trenchibig køn:

—Nabe ñimune pi pinøbulrrai piu umbu ulsrar cha. Trune nai wendau arrubiibe si, Espiritu Santotøgaba, naatøgaba pinøbulrrun cha. Truibeguende, na lataguen kømø, maramburab marøbig køben, nabe truburab kømíig kua, nui alpargatisyu tsiwanguen pitchabgaig kur chibig køn. ¹⁷ Nøbe tirigun isig øra tarømartrab tru kalagutsamig tsig utigwane sruaguen pasran cha. Incha truyu tru tirigu chishmari yabaløwan kerrigu chab chishmarabe, tirigune tru esegainug esegappe, shauwane mana kwamø nagu patrab.—

¹⁸ Incha maig melamigwan treeg marøb melay chib, katøgan øyeelø lataløba misaameran waminchibig køn, Tiuswei tabig srø wamwan. ¹⁹ Inchen tru Galilea pirau ashib karub wabig Herodesbe nui nuneg Felipei srai Herodíaswan nø pera tsumba, katø chigurrimbunø kaig mariiløgurrimba Juanbe Herodeswane ‘øyeebe kalø køn’ chib namuben, ²⁰ Herodesbe møri urasbe, trubalatø mas kaig marøb, Juanwane merrarrawa, kailan keeri yau pasrøbig køn.

Jesúsuan piu umbu ulsraig

(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Inchen Juan maya misagwan piu umbu ulsrøb uñib uras, Jesúswangucha piu umbu ulsraig kuig køn.

Inchen Jesús Tius Møskaimba waminchib pasramne, srømbalabe kuren, ²² Espiritu Santobe nuim pala kan paloma lataig kørrarruben, srømbalasarøngurrimbe kan wam treeg mørø waminchib trenchibig køn:

—Ñibe nai Nusrkai undaaraig køn cha. Nabe ñuimburburab truba tab kui war— cha.

Jesucristoi merrab misaamera

(Mt 1.1-17)

²³ Jesúsbe nui maramigwan pølbassarøppe chabguen treinta años køsrøn tøgaiig købig køn.

Jesúsbe Joséwei nusrkain kuitamab isubelø køn.

²⁴ Joséwei møskaimbe Elí køben, Elíwei møskaimbe Matat købig køn. Matatwei møskaimbe Leví køben, Levíwei møskaimbe Melqui køben, Melquiwei møskaimbe Jana køben, Janai møskaimbe José købig køn.

²⁵ Joséwei mōskaimbe Matatías køben, Matatíaswei mōskaimbe Amós køben, Amóswei mōskaimbe Nahum køben, Nahumwei mōskaimbe Esli køben, Esliwei mōskaimbe Nagai købig køn.
²⁶ Nagaiwei mōskaimbe Maat køben, Maatwei mōskaimbe Matatías køben, Matatíaswei mōskaimbe Semei køben, Semeiwei mōskaimbe José køben, Joséwei mōskaimbe Judá købig køn.
²⁷ Judáwei mōskaimbe Joanan køben, Joananwei mōskaimbe Resa køben, Resai mōskaimbe Zorobabel køben, Zorobabelwei mōskaimbe Salatiel køben, Salatielwei mōskaimbe Neri købig køn.
²⁸ Nerii mōskaimbe Melqui køben, Melquiwei mōskaimbe Adi køben, Adii mōskaimbe Cosam køben, Cosamwei mōskaimbe Elmodam køben, Elmodamwei mōskaimbe Er købig køn.
²⁹ Erwei mōskaimbe Josué køben, Josuéwei mōskaimbe Eliezer køben, Eliezerwei mōskaimbe Jorim køben, Jorimwei mōskaimbe Matat købig køn.
³⁰ Matatwei mōskaimbe Leví køben, Levíwei mōskaimbe Simeón køben, Simeónwei mōskaimbe Judá køben, Judáwei mōskaimbe José køben, Joséwei mōskaimbe Jonám køben, Jonámwei mōskaimbe Eliaquim køben, Eliaquimwei mōskaimbe Melea købig køn.
³¹ Meleai mōskaimbe Mena køben, Menai mōskaimbe Matata køben, Matatai mōskaimbe Natán købig køn.
³² Natánwei mōskaimbe David køben, Davidwei mōskaimbe Isaí køben, Isaíwei mōskaimbe Obed køben, Obedwei mōskaimbe Booz køben, Boozwei mōskaimbe Salomón køben, Salomónwei mōskaimbe Naasón købig køn.
³³ Naasónwei mōskaimbe Aminadab køben, Aminadabwei mōskaimbe Admin køben, Adminwei mōskaimbe Arni køben, Arnii mōskaimbe Esrom køben, Esromwei mōskaimbe Fares køben, Fareswei mōskaimbe Judá købig køn.
³⁴ Judáwei mōskaimbe Jacob køben, Jacobwei mōskaimbe Isaac køben, Isaacwei mōskaimbe Abraham køben, Abrahamwei mōskaimbe Taré køben, Taréwei mōskaimbe Nacor køben, Nacorwei mōskaimbe Serug købig køn.
³⁵ Serugwei mōskaimbe Ragau køben, Ragauwei mōskaimbe Peleg køben, Pelegwei mōskaimbe Heber køben, Heberwei mōskaimbe Sélaj køben, Sélajwei mōskaimbe Cainán købig køn.
³⁶ Cainánwei mōskaimbe Arfaxad køben,

Arfaxadwei mōskaimbe Sem køben, Semwei mōskaimbe Noé køben, Noéwei mōskaimbe Lamec købig køn.
³⁷ Lamecwei mōskaimbe Matusalén køben, Matusalénwei mōskaimbe Enoc køben, Enocwei mōskaimbe Jared køben, Jaredwei mōskaimbe Mahalaleel køben, Mahalaleelwei mōskaimbe Cainán købig køn.
³⁸ Cainánwei mōskaimbe Enós køben, Enóswei mōskaimbe Set køben, Setwei mōskaimbe Adán køben, Adánwei Mōskaimbe Tius køn.

Nugwaimandzig Jesúswan chinchibig kōtashchab marøb

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

4 Jesús Espíritu Santotø netsaig Jordán piyugurri katø arruben, Espíritu Santobe mu misag warab waraimōsrōmay pera iben, ² truyu kwalōmmerra cuarenta nemisramne tsuben, nugwaimandziibe ke kebenōsrkōnrrab marøbig køn. Tru kwalōmmerrawan chigucha mamōwa, yandø parøgwai møren, ³ nugwaimandziibe:

—Ñi isa kōmø, Tiuswei nusrkain kuabe, i srugwan ‘pirri misr’ cha, trenchi— chibig køn.

⁴ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Tiuswei wamwan pørigube trenchibig pørig pasran cha: “Møøbe pirrindøgatø øsig tsumig kōmøn” chibig.—

⁵ Inchen nugwaimandziibe kan tun palasrōmay pera ya, yu pirau chutøgucha nørreelø nøm ashib karub purrailan kerriguba ke pestø Jesúswan eshkab kenamarabe, ⁶ trenchibig køn:

—Nabe ñi karumburab karumigwan kerrigu ñun tranøb, katø nømui chigurrimbunø purø tabig tørigwan tranøb inchumøn cha. Kaguende nane iilan kerrigu tranig køn cha. Incha nabe mun tranøg køben, tranamønrrun cha. ⁷ Inchawei ñi nan tømbsara, kørriibala tabig waminchene, iibe kerriguba ñuin kōnrrun— cha.

⁸ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Trenchibig pørig pasran cha: “Señor ñui Tiuswandø kørriibala tabig waminchib, nuyasiitø marøb megamig køn” chibig.—

⁹ Inchen trugurrimbe nugwaimandziibe Jerusalén ciudadrōmay pera ya, tru Tiuswei yau purø palasrø pasrabe, trenchibig køn:

—Isa kōmø, ñi Tiuswei Nusrkain kuabe, yugurri pi-rausrø pørsrau cha, ¹⁰ kaguende Tiuswei wamyube trenchibig pørig pasran cha:

“Tiusbe nui ángelesmeran ñun chinchimønrrai ashchai ørtrun chibig.

¹¹ Incha ñui srøbwan srugu srurrengwamønrrai nømui tasiimeratøga ñune kusranrrun” chibig.—

¹² Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Øyee chibig pasran cha: “Ñui Señor Tiuswane ke chinchibig kōtashchab lataikkucha maramig kōmøn” chibig.—

¹³ Inchen nugwaimandziibe øyeeg chiyutø kebenørkørrab indamigwan kerrigu chab marabe, Jesúsweim pulugurri maya yana køsrøn tarømisrøbig køn, katøle treeg maramdiig pumnegatig.

Jesús Galilea nui maramigwan pølbasrø

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Jesús Espiritu Santoi maramburab maramigwan tøgaig Galileamay katø arruben, tru pirau tru pøtøgatanbe chutøgucha nungøba, nungøba waminchib købelø køn. ¹⁵ Inchen judíosmera tulundzuni yamørig nøbe kusrenanen, mayeeløba nun truba tabig waminchibelø køn.

Jesús Nazaretsrø

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Incha Jesúsbe nø nurainuumay Nazaretsrømay ya, nø trendø treeg marøbig køppe, isrin kwalømbe judíosmera tulundzuni yau kebya, lenrrab pasramisren, ¹⁷ Tius maig karuigwan eshkabig Isaíaswei pørigwan lenrrai tranen, larrøbicha kurøppe, øyeeg pørig pasrabigu kurøbig køn:

¹⁸ “Señor Tiuswei Espiritube naim pala pasran cha.

Kaguende nane waachameran tabig srøigwan eshkanrrai aceite itølusha tarømarig køn cha;

merrarraig pønrrabelan ‘Elatsiilø kønrrun’ chinrraimba,

katø kabgarwan ashibelø kønrrai martraimba, katø kaig indinab melabelane, amrrai wesrab in-chaimba,

¹⁹ katø Señorwei truba tab pila attrabigwangucha eshkanrraimba nane ørig køn” chibigwan.

²⁰ Incha Jesúsbe tru pørig tøgaigwan judíosmera tulundzuni yau purugubigwan katøle kirra tranabe, wamisrøbig køn. Inchen mayeeløba judíosmera tulundzuni yau purrabeløbe ke nungøba ashib purrabelø køn. ²¹ Inchen nøbe trenchib eshka mendabig køn:

—Na leben ñim mørig, i Tiuswei wam pøriibe, ñimui merrab møi yandø treeg nebun— cha.

²² Inchen misaabe mayeeløba nuimburab tabig waminchib, katø nui trigugurri purø tabzhig wamindi wammeran ke kwaara ashib trenchibelø køn:

—¿Iibe Joséwei nusrkain kømmørgøppeh?— cha.

²³ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimbe nane indzabelø chibgunrrig øyeeg chinrrautan cha: “Ñi mø marøbiibe ñiasiitøwei mø mar” cha. Katø nane: “Ñi Capernaumsrø chine, chine mariilan nam tru wammørigwan, yu ñuim piraugucha treegwei mar”,— cha.

²⁴ Inchabe katø trenchibig køn:

—Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Tius maig karuigwan eshkabigwane møigwanguen nui piraeløtøweimbe chi tab indiimíig køn cha. ²⁵ Isa kømø, Tius maig karuigwan eshkabig Elías uñib uras tru pøn pila y tøbø pila sre pumubenma, tru pirau ørøba truba truba parø pasrøben, Israel misaamerai utube piudamera truba yam waraingucha, ²⁶ Tiusbe Elíaswane Israel pirau warabelan purugunrrab ørmøtø, Sidón

ciuda pulu Sareptasrø tsub piudan purugunrrab ørig købig køn cha. ²⁷ Katø Tius maig karuigwan eshkabig Eliseo uñib uras chigucha, Israel misaamerai utube lepra kwanrreelø truba nu kuig køn cha. Inchendø tru-iløbe ni kanguen kwanrrowan chishmariimeelø køben, Siria pirausriig Naamánwane kwanrrowan chishmarig købig køn— cha.

²⁸ Inchen iigwan mørøppe, judíosmera tulundzuni yau purrabeløbe namig købiitø ke chinchimmøø incha, ²⁹ kurra pønrramisra, puebloyugurri weera, tru nøm waramig ciuda marim pasrab tunyu pala trømbøsrømay pera ambubelø køn, trusrø pinørtrab.

³⁰ Inchen Jesúsbe nømuin tøbøtagwan pureppa, ipt-inchibig køn.

Kan møg kwaimandzig tøgaig

(Mc 1.21-28)

³¹ Incha Jesúsbe Galilea pirau Capernaum puebloyumay ya, isrin kwalømmerawan misagwan kusrenanøbig køn. ³² Inchen nø kusrenanigwane kwaara ashibelø køn, kaguende nø wamindiiløbe mu mandamgaig wamindig køben.

³³ Inchen judíosmera tulundzuni yau kan trømbøig maringarub kwaimandzig tøgaig wawabe, mur trashib trenchibig køn:

³⁴ —[Au! ¿Nambabe ñibe chi asamig tøgagugu cha, Nazaretsrø Jesús? ¿Namun pinishinrrab attirru? cha. Nabe ñune mu kui ashar chibig køn. Ñibe tru Tiuswei Newan Tabig, truig køn— cha.

³⁵ Inchen Jesúsbe kwaimandzigwan namab trenchibig køn:

—[Ñibe trashimøtø, møweinukkurrimbe webinrrø!— cha.

Inchen kwaimandziibe nøm mayelai merrab møwane pirau penøsrka, tru møweinukkurri webibig køn, chigucha chi kørriinchimøtø. ³⁶ Inchen mayeeløba kwaara, kangurriin kangurri:

—¿Kan øyeeg wamindi wammerabe chi køh? chibelø køn. [I møøbe mu mandamgaig karuitøgaba, maramburab mariitøgaba trømbøig maringarub kwaimandzi-imeranguen webingaruben, truilø webamrrappe!—

³⁷ Inchen nune tru pirau ørøba chutøgucha nun, nun waminchibelø køn.

Jesús Pedroi sueeran tamarøb

(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

³⁸ Incha Jesús judíosmera tulundzuni yaugurri webya, Simónwei yau kebibene, Simónwei sueerabe mur pachiiba kwanrrø tsuben, nømbe kwanriigweyasig Jesúswan:

—Purugurra— cha, rugaben,

³⁹ Jesúsbe kwanriigweimbala utsøbasrabe, pachigwan webinrrai kandø wamøben, pachiibe weetap-inchen, nøbe tru urastø kurra, tru pubelayasig chi maramigwan marøb mendabig køn.

Jesús truba yam kwanreelan tamarøb

(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)

⁴⁰ Yandø nøsig pinaiben mayeeløba chi kwanrrø køben tøgarmèran misaamerabe Jesúsweimay srua amrruben, kwanrreelømørig nøbe nui tasiimeran nømuim pala estsara, tamarøbig køn. ⁴¹ Inchen katø truyu møilan køben truba yamelainukkurri kwaimandziimerabe trenchib trashib webambubelø køn:

—Ñibe Tiuswei Nusrkain køn— chib.

Inchen Jesúsbe kwaimandziimerane kandø wamab, waminchibashmíg køn, kaguende nømbe Cristo kui ashibelø køben.

Jesús Galileasrø eshkaab kusrenanøb

(Mc 1.35-39)

⁴² Yandø chab tør-rraben Jesúsbe ciudayugurri webya, katøganbalø mu misakkasrø tarømisra iben, misaamerabe lab kua, nø waisrø puabe, ibashmønrrab inchen, ⁴³ Jesúsbe trenchibig køn:

—Misag sètømera katøganbaløsrø warabelangucha nabe Tius nø ashib karub pasrainuguigwei tabig srøigwan eshkaab kusrenanamig køn cha. Kaguende truweiwei ørig kur— cha.

⁴⁴ Incha Judeasrø judíosmera tulundzuni yamerayu Jesúsbe eshkaab kusrenanøb uñibig køn Tiuswei wamwan.

Mana øyeeg asiimíg peskaumera purø nørrø wesrub

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

5 Kan kwaløm Jesús Genesaret nu pisu menda pasrøbene, misaamerabe Tiuswei wamwan mørtrab nuingatan ke nømdø trawaguchib tulundzunøben, ² nøbe tru pisu mendabe pagatø barcomera mu misakkar pønrrai ashibig køn, kaguende peskabeløbe truyugurri webamba, nømui atarrayameran chishmarøb warøben. ³ Inchen Jesúsbe tru pagatø barcomera pønrrabyu tru Simónwei barcoyu kebyabe, pi mendagurri katøguchi amburøsrø ørtra cha, nøbe tru barcoyu wamisra, truyugurri misagwan kusrenanøb mendabig køn. ⁴ Incha yandø chab waminchabe, Simónwane trenchibig køn:

—Barcon amburø mas umbu pisrø øra, peskanrrab ñimui atarrayameran kebetay— cha.

⁵ Inchen Simónbe trencha løtabig køn:

—Kusrennøbig, nambe kwalma kwalma peskab meløbendø, kanguen wesranrrab kaymer cha. Inchendø ke ñi trendaig køptø, atarrayan kegutchab— cha.

⁶ Incha keguchene, peskaube nu kegørraptø atarrayabe kølsrøb mendøben, ⁷ nømbe nømui lincha amøñibelø katøgan barcoyu purrabelan, purugunrrab amrrunrrai keberen, nømbe amrrua, pa barcomeran peskautø netsøganen, barcomerabe piu ke asentannraptiig inchibelø køn. ⁸ Inchen trunun ashabe, Simón Pedrobe Jesúswei srøb pulu tømboøsrøb trenchibig køn:

—Señor, naim pulugurri tarømisrtra cha. Kaguen nabe kaig marøb møg kur— cha.

⁹ Peskau treeg nørrø wesraikkurri Simónbe truyu mayeelø nøba pønrrabeløba kwaarøbiitø ke chin-damdiig kui inchibelø køn. ¹⁰ Katø tru Zebedeowi nusrkalø Jacoboba, Juanba, tru Simónwei trendø lincha peskab amøñibeløgucha treetøwein kørig kui inchibelø køn. Inchene Jesúsbe Simónwan trenchibig køn:

—Chi kørig kui inchimøta cha, møingurrimbunøbe misaameran peskabig kønrrig— cha.

¹¹ Inchen nømbe barcomeran pisu mendasrø wesrawabe, kerrigu pønrramnetø, Jesúswei mendig amputinchibelø køn.

Jesús kan lepra kwanrrø tøgagigwan tamarøb

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Jesús mø pueblomerayu køsrøn tsubene, kan møg asr trerab kwanrrø, lepra taig, tøgagig pua, Jesúswan ashabe, tømboønsra, maløwanguen pirau kebatamnegatig utsøbasrabe, trenchib miabig køn:

—Señor, nan ñi tamaramdiig købene, tamartra— cha.

¹³ Inchen Jesúsbe tasigwan larrøbicha estsarabe, trenchibig køn:

—Tamarøg køtan cha. Tamarig kørrømisr— cha.

Inchen tru urastø nui trerab kwanrrøbe chishig kørrømisren, ¹⁴ Jesúsbe trencha karubig køn:

—Au, mungøben eshkawabesin cha. Inchendø ya, ñui asrwan sacerdotendø kenamara, tru ñi yandø chishig kørrømisrimburø tru Moisés tranrrig taigwane srua ya, tranrrig cha, mayeeløba ñui kwanrrøwan chishig kørrømisrin kui ashchain— cha.

¹⁵ Treendingucha Jesúswane ke nun, nun waminchen, nune mas wammørig kørrømisren, misaamerabe truba nørrø nun mørtrappa, katø nømui kwanrrømeran tamariilø kønrrappa tulundzunabelø køn. ¹⁶ Inchendø Jesúsbe chugøben mu misakkasrø ya, truyu Tius Møskaimba waminchibig køn.

Jesús kønønrrab kaimabigwan tamarøb

(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Kan kwaløm Jesús kusrenanøb wabene, møiløgøsrøn fariseosmeraba, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrenanøbeløba truyu purrabelø køn. Truiløbe Galilea pirau maya puebløsrøngurrimba, Judea pirausrøngurrimba, Jerusaléngurrimba amrruar. Inchen Tiuswei maramburab maramibe Jesúsba pasrabig køn kwanreelan tamarøb. ¹⁸ Inchen mø møguelø køsrøn katøgan møg kønønrrab kaimabigwan tsigalyu muta pua, yau keera, Jesúswei merrab pasrtrab inchendø, ¹⁹ mumayguen kebambamig wetørranrrab kaimabelø køn. Kaguende menrra misag pasrøben, trugurri ya pala nebamba, tejameran picha, trab kura, kwanrriigwan tsigalbañau misag utu Jesúswei merrab kørrøørbelø køn. ²⁰ Inchen Jesúsbe nømui isubigwan ke nuinuutø pasra ashabe, kwanrriigwane trenchibig køn:

—Au, kasuku, ñui kaig mariilane yandø ulø payamig kømíig pesannaig kørromisran— cha.

²¹ Inchene tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba fariseosmerababe treeg isub mendabelø køn: “I møg Tiusweimburab purø trømbøig wamab waminchibiibe, ¿mu køh? cha. Kaguende kaig mariilan ulø payamig kømíig pesannaig kønrraimbe ¿mu kuin treeg mari-asamø? cha, Tiustøweimbe treeg martrun” chib, isubelø køn.

²² Inchen Jesúsbe nøm chi isub pønrrailan kelarrab ashabe, trenchibig køn:

—¿Ñimbe ñimui manrraube chindimba øyeeg isugue? cha. ²³ ¿Møigwan mas kørømø trendamdiig køb-sruerah? cha. Kabe: “Ñui kaig mariilan ulø payamig kømíig pesannaig kørromisran” ¿tamiteh? Kabe: “Kurrab, inrrø” ¿tamiteh? cha. ²⁴ Pøs, na, Møg Misra Arrubiibe yu pirau kaig mariilan ulø payamig kømíig pesannaig kønrrai mu mandamgaig marøbig kui mømibe ñim ashchai kenamaramønrrun— chibig køn.

Inchabe tru kønønrrab kaimabigwane trenchibig køn:

—Nabe ñun trenchar cha: Kurrab, ñui tsgalwan mutab, ñui yamay inrrø— cha.

²⁵ Inchen tru urastø tru kwanriibe nømui merrabgurri kurra, nø tsuig tsgalwan muta, Tiuswan truba tabig waminchib nui yamay ibig køn. ²⁶ Inchene mayeeløba kwaara asha kørromisra, Tiuswan truba tabig waminchib, truba kwaariilø:

—Møin kwaløm kan yeekkucha tabelø mari aser— cha trenchibelø køn.

Jesús Leviwan wamab

(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Øyeeg purayaig wendø Jesús webyabe, kan møg Leví taig, romasreelayasig an utabelø purrainug wai ashabe, trenchibig køn:

—Nai mendig amø— cha.

²⁸ Inchen Levíbe chi tøgagúigwan kerrigu kørromarabe, kurrappa, Jesúswei mendig ibig køn.

²⁹ Incha trugurrimbe Levíbe Jesúsweyasig nui yau truba nu fiesta maren, tru romasreelayasig an utabelø truba yameløba, katøganløba mishatsigu nomba truba nu purrabelø køn. ³⁰ Inchen fariseosmeraba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbbabe nui kusrenanøb pera uniilane namig, Jesúsweimburab chinetø chib, trenchibelø køn:

—¿An utabeløba, kaig marøbeløba ñimbe truiløbabe chindimba lincha mab, muchigue?— cha.

³¹ Inchene Jesúsbe nømune trencha løtabig køn:

—Tabelø, kwanrrøgarbe mø marøbig palain kømøn cha. Kwanreeløbeguende palain køn cha. ³² Nabe tru sølgandø amøñibelan wamønrrab arrumøtø, kaig marøbelan wamønrrab arrig køn cha, yandø nømui kaig mariilan isua mørøb, Tiusweimay llliranrrai.—

Ayunamigwan Jesúswan payib

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Inchen kaneløbe Jesúswan trencha payibelø køn:

—Juanwei mendig amøñibeløbe katø katø truba ayunab, katø Tiusba waminchib indamigwan marøbelø køn cha. Katø fariseosmerai mendig amøñibelø treetøwei maren, trune ñuieløbe ka mab, ka muchib inchibelø køn— cha.

³⁴ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—¿Kan novios yaumay linchai eshkailanma keg mistrabig nomba wabengan, mamø purrønrrai inchaitaru? cha. ³⁵ Inchendø yandø keg mistrabigwan srua ambam kwalømmera punrrun cha. Inchen tru kwalømmerawane ayunabwei inchun— cha.

³⁶ Incha katø Jesúsbe ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha, kemesra trenchibig køn:

—Mugucha kan srø camisanma para wesrumøn cha, køllin camisayu waya tsushinrrab. Treeg marene, srø camisabe ka minchen, inchagucha srøigwan waya tsusaibe køllin camisayube chi tab punrraamøn chibig køn. ³⁷ Katø muguen srø vinonma køllin kalusmerayu usrmøwei indan cha. Kaguende treeg marene, srø vinobe kalusmeran srurrøgøben, vinobe lushen, kalusmerabe ka kølsran cha. ³⁸ Inchawei srø vinone srø kalusmeran marigu usramig køn cha. ³⁹ Katø mugucha øl-laig vinon muchibiima srø vinone mugucha muchig kømui indan cha. Kaguende: “Øl-laibe mas mayig køn” chibelø køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesúswei kusrenanøb pera uniilø isrin kwaløm tirigu tur lurrøb

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

6 Kan isrin kwaløm Jesús tirigu ellmarig utuwan pureb ibene, nui kusrenanøb pera uniiløbe tirigu turmeran lurrøb ambabe, tirigu turwan tasiitøga kat-søsa, mabene, ² mø fariseosmera køsrøn nømune trenchibelø køn:

—Ya isrin kwaløm chigøben marmønrrai merigwan ¿ñimbe chindimba øyeeg margue?— cha.

³ Inchene Jesús trencha løtabig køn:

—¿Ñimgan lemeelø køtirru cha, tru mana køsrøn Davidwan parøgwab, nui linchibelan parøgwab inchen, nø mandø indigwan? ⁴ Nøbe Tiuswei carpa ya tabzhigu kebya, Tiusweyasiitø tarømarig pirrimera, tru sacerdotesteratø maim pirrimeran mendaibe mu mamønrrai meriilan nø mab, katø nøba purrab misagwangucha srørrøb indigwan.—

⁵ Incha katø trenchibig køn:

—Møg Misra Arrubiibe tru isrin kwaløm nan nø karunrrain kømøtø, maramdiigwane marøb, maramgaigwane marmub, nabe na asha karubig kur— cha.

Kan møg tasig mul-laig

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Indiibe katøgan kwaløm isrin kwalømdøwei Jesúsbe judíosmera tulundzuni yau kebya, kusrenanøb pasrøbene, truyube kan møg nui kusmay tasig mul-laig tøgagig waben, ⁷ tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmerababe Jesúswan larab købelø køn, isrin kwaløm tamarøbig køtashchab, chigøben chi køptø.

⁸ Inchen nõbe chi isub pønrrailan asha, tru tasig mul-laig tōga mōwane:

—Kurra, uyu tōbōtag pasramisr— cha trenchibig kōn.

Inchen tru mōōbe nõmuin tōbōtag kurra pasramisrōbig kōn. ⁹ Inchen Jesúsbe katōganelan trenchibig kōn:

—Na ñimun payrrab inchar cha: ¿Maig maramigwan martrai Moisés pōriibe isrin kwalōmbe chiwan mar-train taig kōh cha, tabiiteh, kabe kaiteh cha; kwamōnr-rai indamig kōh, kabe kweetsamig kō, chindah?— cha.

¹⁰ Incha Jesúsbe mayeelō nuim pōtōgatan pønrra-belan ashabe, tru mōwan trenchibig kōn:

—Kwalwan larrōbichi— cha.

Inchen mōōbe treeg inchen, nui kwalbe tabig kōr-rōmisrōptinchibig kōn. ¹¹ Inchen treekkurri kanelōbe truba nama, kangurri kangurri Jesúsban chi kaig maramdiig kōtashchab payib mendabelō kōn.

Jesús nõashib karua øramelō doce lawa wesrub

(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Tru kwalōmmerawan Jesús kan tun palasrō Tius Mōskaimba waminchab ya, kwalma ørōba treeg marōb wawa, ¹³ tōr-rrabene, nui kusrenanōb pera un-ilan wama, truilai utu doce lawa, wesrawa, truilane nõashib karua øriilō kōn cha, wamabig kōn. ¹⁴ Truilōbe iilō kōn: Simón, nundōwei katō Pedro cha munchi pas-rig kōben, Simónwei nuneg Andrés kōben, Santiago kōben, Juan kōben, Felipe kōben, Bartolomé kōben, ¹⁵ Mateo kōben, Tomás kōben, Alfeowei nusrkai Santi-ago kōben, Simón Zelote cha wamig kōben, ¹⁶ Judas Santiagoi nusrkain kōben, Judas Iscariote, tru wendō Jesúsban ashig kōmui inchibelaingatō pasramisra, tranrrabig kōbengue.

Misag truba nuwan Jesús kusrenanōb

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Incha Jesús tun palasrōngurri nõmba kōrraarua, kan chagu pasramisrōbig kōn. Inchen truyu nui mendig amōñibelōbe truba nu tulundzuna, pasrabig kōn, Judea piraelō kerrigu, jerusalénsreelō kōben, Tiroba, Sidónba tru mar pulusreelō kōben, ¹⁸ truilōbe Jesúsban mōrtrab amrruin kōbig kōn, nõmui kwanr-rōmeran tamartraimba. Inchen tru kwanreelō trōm-bōig maringarub kwaimandziimera larrō trōmbōig kuig melōnrrai marinabelōbe tamariilō kōben, ¹⁹ maya misaabe nun katōranrrab inchibelō kōn, kaguende Jesúswei maramburab marōbig nuinukkurri webarrua, mayeealanba tamaren.

Kasrag kōbiiba, chigucha tab kōmiiba

(Mt 5.1-12)

²⁰ Incha Jesús nui kusrenanōb pera uniilan ashabe trenchibig kōn:

—Mayanguen tab kuilō kōn cha, ñim waachamerabe.

Kaguende Tius nõ ashib karub waibe ñimuiwein kōn cha.

²¹ Mayanguen tab kuilō kōn cha, ñim mōi ya parōg-wailōbe.

Kaguende maig palai melaigwan Tiusbe nõmun un-chaguen traniiilō kōnrrun cha.

Mayanguen tab kuilō kōn cha, ñim mōi ya kishi-belōbe.

Kaguende wendōbe indzōnrrabguen cha.

²² Mayanguen tab kuilō kōn cha,

ñimun misaamera tsalō ashib,

ñimune nõørō kōnrrai tarōmarōb,

ñimun tsalō waminab,

ñimui munchiwan ke kaigwan lataig indinab,

tru na, Mōg Misra Arrubikkurrindō ñimun treeg marene.

²³ Treeg pureb kwalōmbe ñimbe truba truba tab kui mōrōb, truba kasraarab pōrtray chibig kōn. Kaguende truburō ñimbe srōmbalasarōmbe truba nuig ketig utamig tōgagōnrrun cha. Kaguende merrabsrō nõmui kōlli misaamerama Tius maig karuigwan eshkabelan øyeeegwei kaig marōbelō kuig kōn cha.

²⁴ [Ay, ñim waacha, puarmeraimbe!

Kaguende yandō tsabōtō utarguen kōn cha, kasrag kōbigwan.

²⁵ [Ay, ñim waacha, mōi ya chi palōmō tōgarbe!

Parōgwai mōrtrun cha.

[Ay, ñim waacha, mōi ya indzabelōbe!

Ñimbe wamamōra isub kishchun cha.

²⁶ [Ay, ñim waacha, ñimun mayeelō tabig wamindin-abelaimbe!

Kaguende ñimui merrabsrō kōlli misaamerama treetōwei tabig waminchibelō kōbig kōn cha, tru 'Tius maig karuigwan eshkabelō ker' chib isabelan.

Ñimun ashig kōmui inchibelan tsalō ashmumig

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ 'Inchendō ñim nan mōrōbelane nabe trendamōnr-run: Ñimun ashig kōmui inchibelane undaarab, ñimun tsalō kui inchibelane tabig marōb inday cha. ²⁸ Ñimun 'trōmbōig nebubash' chib wamabelaimbe ñimbe nõ-mune 'mayanguen tabig nebunrray' chib trenday cha. Ñimun kaig marōbelaimbe, nõmuyasig Tiusba wamin-damig kōn cha. ²⁹ Mōikkōben ñun kandarō malōbōtō pashene, kandariigwangucha yul cha. Mōikkōben ñui turiwan kerrabene, ñui camisangucha ka srua ibasin-garu cha. ³⁰ Ñun mu chi miabigwane tranōb, chiwan kōben ñuiwan kerrabene, miamōta cha. ³¹ Ñimgurrima katōganelō ñimuyasig tabig maramig palai inchi-belōbe, ñimgucha katōganelan treetōwei tab inday chibig kōn.

³² 'Ñim ñimun undaarabelandō undaarawabe, ¿ñimbe chigúin tabig martrague? cha. Kaguende kaig marōbelōguen nõmun undaguelane nõmgucha undaarabelō kōn cha. ³³ Ñim ñimun tab inchibelandōwei tab inchabe, ¿ñimbe chigúin tabig martrague? cha. Kaguende kaig marōbelōgucha treetōweimbe marō-belō kōn cha. ³⁴ Pebā tranōppe, katō utamdeelandō pebōbelōbe, ¿ñimbe chigúin tabig martrague? cha. Kaguende kaig marōbelōgucha katōganelō kaig marō-

belandøweimbe, katø kerriguwan treetøwei utønrrab pebøbelø køn cha. ³⁵ Trune ñimbe ñimui ashig kømui inchibelan undaarab, tabig marøb, pebøb indamig køn, katøyug utønrrab isua kømøtø. Treeg marene, ñimui utamibe truba nuig køben, ñimbe Tius Mayeelaim Pala Pasrabigwei ureemera kønrrun chibig køn. Kaguende nøma chiweinguen ungwaguengarwan, larø kailan, tab inchibig køn cha. ³⁶ Ñimui Tius Møskaima lastima ashibig købene, ñimguicha treetøwei lastima ashibelø kuy cha.

Katøganelane 'kailø køn' chib

(Mt 7.1-5)

³⁷ Ñimbe katøganelan 'øyeeg køn, øyeeg marøbelø køn' chib waminchimøtay, ñimungucha 'øyeelø, øyeelø køn' chimønrraimbe. Katøganelan kaigyu pønrrønrrai pønrsømøtay, ñimun treetøwei kaigyu pønrrønrrai pønrsømønrraimbe. Ñimun kaig maren, ulø paymø pesannay, ñimungucha Tius ulø paymø pesannailø kønrrappe. ³⁸ Katøganelan tranay; ñimungucha tranrun, talegayu tab unaasig tingandø kørøguana, pinølusam netsøganig. Kaguende ñim kanelan maig unaasha traniibe, ñimungucha treetøwei unaasha tranrrun— chibig køn.

³⁹ Incha katø Jesúsbe 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra trenchibig køn:

—¿Kan ashchab kaimabiima katøgan ashchab kaimabigwandøwei srua inrrautah? cha. ¿Pailøba treeløtøbe trabyu kegørrømønrraitarru? chibig køn.

⁴⁰ Kan kusreb mendig megabiibe nui kusrenanøbigwan purab nuig kømøn. Inchendø chi kusremigwan ne kusrewabeguende, nun kusrenanøbig lataitøwein kønrrun.

⁴¹ ¿Chindimbarre ñui nunewan kabyu shauzhig wabigwangøba ashku cha, tru ñuin kabyu nu tsig wabigwanguen ashmubendøbe? ⁴² Inchawei ñitøweinguen ñuin kabyu nu tsigwan ashmubendøbe, ñui nunewane chinha øyeeg chinrragu: "Nai nuneg, ¿ñuin kabyu shauzhig wabigwan wesrarruah?" cha. Ñi, palatø tabig! Ñuin kabyu nu tsig wabigwanmerrig wesru chibig køn. Trenchabe si, ñui nunewein kabyu shauzhig wabigwan wesrumig tab ashchabguen cha.

Tusrbe mamikkurri asig køn

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Kan tab tusrbe kaig mamig niimíig køben, katø kan kaig tusrbe tab mamig niimíig køn cha.

⁴⁴ Kaguende tusrmørig chi mamig niguen tabig kui, kaig kui truyu asan cha. Kal tusrmerayugurri yashig lurrmøwei, kaldø misrøb tusryugurri uvas lurrmøwei inchibelø køn cha. ⁴⁵ Inchawei kan møg tabiibe tabig isuilan nui manrrau esegabig kua, truyugurrimbe tabig wesrub wamindan. Inchen kan møg kaibe kaig isuilan nui manrrau esegabig kua, truyugurrimbe kaig wesrub wamindan. Inchawei nui manrrau chine isua tøgagúilø pinøguchen, nui triibe treeg wamindan chibig køn.

Pailø ya marøbelan kemesra wamindig

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Ñimbe nane chindimba: "Señor, Señor" chib wamøgue cha, na maig karuigwane møra marmeelø købendøbe? ⁴⁷ Mugucha naimay arrua, nan møra, na maig taigwan marøbigwane, øyeeg møg lataig køn tamønrrun cha: ⁴⁸ Truibe kan møg yawan martraptø pirøwanmerrig srugu larrayamnegatig umbu lalla, trugurrimbe tru srug pala yawan niga pasrønrrabigwan marøbig lataig køn cha. Inchen pibe nurawa, arrua, tru yawan purø trømbøig neguchib megambuagucha, kønøgønrrab kaiman cha, kaguende purø may mara pasrig kua. ⁴⁹ Inchen kan møg nan mørendø, na maig karuigwan marmiibe, nui yawan niga pasrønrrabig srug pusrmøtø, ka pirø palatø kusrubig lataig køn cha. Pi nurawa arrubig, tru yawan mur megambub neguchene, tru yabe kebeñen, kerrigu pinisaig kørømisran— cha, trenchibig køn.

Suldau sətøwan nø karub pera pasrabigwei mendig megabigwan Jesús tamarøb

(Mt 8.5-13; Jn 4.43-54)

7 Yandø misagwan Jesúsbe chab waminchabe, Capernaumsrø kebibene, ² truyu kan romanosmerai suldau, cienelan ashibig, centuriòn taig, kan karuindiig megabig truba undaarag tøgagúibe, truibe kwanrøtøga yandø ke pinamdø palabig tsubig køn. ³ Inchen tru cien suldaumeran ashibiibe, Jesúswan wamindi mørabe, judío misaameran karubelø kølli misaameran karua ørøbig køn, nui kwanrriigwan tamartrab attrai. ⁴ Inchen nømbe amba, Jesúsweim pulu kemallabe, ke tiusmanda chib truba inchib trenchibelø køn:

—Tru møwane ñi treeg ka purugumdiig treeg møg køn cha. ⁵ Kaguende yu nam warain pirau maya misagwan undaguig kua, nøashib nam judíosmera tulundzuni yawan maringaruig køn— chib.

⁶ Inchen Jesúsbe nømbe iben, yandø yau pub lutau ambene, tru suldaumeran ashibiibe nui trendø linchibelan møilan køsrøn trenchinrrai karua ørøbig køn:

—Señor, øyangatiizhiitø attra tan chinrrai. Kaguende ñi nai yau kebattraimbe, nabe trengatig kømuintan cha. ⁷ Incha treekkurri ni naashibguen ñun lanrrab arumur cha. Tammisr cha, treetø chirra chibig køn. Nai karuindiig megabig tammisrig kønrrai. ⁸ Kaguende nagucha mas nørreelø karua pasrig kur cha. Katø treeg køben na karub tøgagúilø suldaumera tøgagig kur cha. Truilanma na møigwan køben: "Innrø" chibene, ib; katø na møigwan køben: "Amø" chibene, arrub; katø nai karuindiig megabigwan: "Chigøben mar" chibene, marøb inchibig køn cha. Nøbe trendan— chibelø køn.

⁹ Inchen Jesús iigwan mørabe, tru møwan nøguen kwaara asha, nui mendig truba nu misag amøñibelan keesha ashabe, trenchibig køn:

—Nabe ñimun trendamønrrun cha: israelitasmerai utuguen isubigwan nainug pasrig øya nuig wetørramur cha, i møwei lataig.—

¹⁰Indiibe tru karua øriilø katøle yau pubene, tru karuindiig megabiibe tabikken waptinchibig køn.

Jesús kan piudai nusrkawan katø øsiirangarub

¹¹Yandø øyeeg chab puraiben, Jesúsbe kan pueblo Naín taisrømay iben, nui kusrenanøb pera uniiløba, truba nu misaaba linchibelø køn. ¹²Inchen tru puebloyu kebambam yaskab pulu pubene, kan kwaigwan sørønrrab muta, amrrubelø køn, tru kwabiibe kandø nusrkain køben, usrimbe piuda. ¹³Inchen Señorbe tru ishuwan lastima ashabe, trenchibig køn: —Kishmøta— cha.

¹⁴Incha Jesúsbe kemalla, taulwan katøraben, muta ambubeløbe pønrramisren, Jesúsbe kwaigwane trenchiptinchibig køn:

—Matsinø, na ñun [kurrø! char— cha.

¹⁵Inchen tru kwabiibe kurra, wamisra, waminchib mendøben, Jesúsbe usran tranøbig køn, pera inrrai.

¹⁶Inchen iigwan ashene, nømune mayeelanba kørig købiitø ke chindamdiig køben, Tiuswan truba tabig waminchib trenchibelø køn:

—Tius maig karuigwan eshkabig purø nuig namui utu kurrin køn! chib. Tiusbe nui misagwan purugunrrab arrin køn!— chib.

¹⁷Inchen Judea pirau kerriguba, katø tru pirau tru pøtøgatanwan kerriguba Jesús chi marigwan wammørøbelø køn.

Juan Bautistai kusrenanøb pera uniilø

(Mt 11.2-19)

¹⁸Inchen Juanwei kusrenanøb pera uniiløbe øyeeg purayailan kerrigu nun eshkaben, Juanbe nui mendig amøñibelan pailan wama, ¹⁹Jesúswan trencha payrrai ørøbig køn: ¿Tru Cristo attrabig købiibe ñi kuin kui, kabe nambe katøganun muniiram kuin kui? ²⁰Inchen tru Juanwei kusrenanøb pera uniiløbe amrrua, Jesúswan kemallabe, trenchibelø køn:

—Juan Bautistabe, ñun payrrai, namun karua ørtan cha. ¿Tru attrabig købiibe ñi kuin kui, kabe nambe katøganun muniiramig kuin chindi?—

²¹Inchen tru uras, Jesúsbe kwanrreelø truba yamelan tamarøbig køn, chigurribunø kaig kwanrøø tøgarmen køben, kwaimandzig tøgarmen købengue. Katø truba yam kabgailan ashchai tamarøb inchibig køn. ²²Inchabe Jesúsbe Juan karua øriilan trenchibig køn:

—Amba, ñim chi mørigwan, ñim chi asigwan Juanwan eshkanrrigay cha. Kabgailøbe ashen, cojosmerabe amben, asr trerab kwanrøø tøgarmenane nømui kwanrøowan tamara chishmariilø køben, kalu mørmeeløbe mørøbelø misren, kwailøbe øsiiraben, waachamerane Tiuswei tabig srø wamwan eshkab kusrenaniilø køn cha. ²³Mayanguen tab kuig køn chibig køn, nan peg kuitamab isumøtø, na kuitamab isubigweimbe.—

Juan Bautistaimburab maig kuigwan Jesús waminchib

²⁴Incha Juanwei kusrenanøb pera uniilø ambene, Jesúsbe Juanweimburab truba nu misagwan trenchib waminchib pølbaserøbig køn:

—¿Misag warab waraimøsrømbe ñimbe chi ashchab webamgue? cha. ¿Kan caña ambumay, imay isig srua yainaptiigwandeh? cha. ²⁵Trube, ¿chi ashchab webamgue? cha. ¿Kabe kan møg truba tabig keweigwandeh? cha. Ñimbe ashibelø køn cha, truba tabig kebeløbe nømun maig marøg købendø marøb, reymerai yau purrabelø kui cha. ²⁶¿Trube, treeg købene, chi ashchab webambig kø? chibig køn. ¿Kabe Tius maig karuigwan kan eshkabigwandeh? cha. Øø, nabe ñimun trendamønrrun cha: Treegwanwei ashchab webambig køn cha, trurrigu Tius maig karuigwan eshkabigwan lataitøguen kømø, mas nuigwan. ²⁷Juanbe tru Tiuswei wamwan pørigu øyah taig truig køn cha:

“Au, nabe nai wam srua inrrabigwan ñui merrab ørar taig, ñui maywan ñui merrab tamartrai.”

²⁸Nabe ñimun trendamønrrun chibig køn: Maya møguelø kal-labelai utu tru Juan lata nuibe muguen kaagúig køn cha. Inchendø treeg kuindøgucha, Tius nø ashib karub wainuube kan møg chigucha kømíikken mas nuig køn cha, Juan lataguen kømø.—

²⁹Inchen maya misaameraba, tru romasreelayasig an utabeløba Jesús wamindigwan mørabe, Tiusbe maig kønrrabigwan tabig sølgandø marøbig kuin køn chibelø køn, tru Juan piu umbu ulsrainabeløbe.

³⁰Trune tru fariseosmeraba, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan treeg maramig køn chib kusrenanøbeløbabe nømuimburab Tius maig martrab isua indigwan kaashibelø køn, kaguende truiløbe Juan piu umbu ulsraimeelø kua.

³¹Katø Señorbe trenchibig køn:

—¿Møin kwaløm møguelane chi latailø køn chinrrab køh? cha. ¿Chi lataig asønnan chinrrab køh? cha. ³²Kan plazayu ureemera esheerrab purramisra, kangurrin kangurri øyeeg chib trashib purrabelø latailø køn cha: “Nambe ñimuyasig luswan urringucha,

ñimbe pailamøwei;

cantailø isumdeelø cantaben,

ñimbe miirab kishmøwei indan” chibelø latailø.

³³Pøs Juan Bautista pirri mamøwei, vino muchimøwei inchibig arrubene, ñimbe nune, kwaimandzig tøgagig køn, chibelø køn. ³⁴Inchen tru Møg Misra Arrubig mab, muchib inchibig arrubene, trube, ñimbe menrra maptiig køn tamba, menrra muchiptiig køn tamba, romasreelayasig an utabeløba, kaig marøb misaameraba linchibig køn tamba inchibelø køn. ³⁵Inchendø mu mækken nebua isumgaig tru Tius marøb pasraigwane nui ureemerainug ashchai kenamaran— chibig køn.

Jesús Simón fariseowei yau

³⁶Kan møikkørøn fariseo Jesúswan nøba lincha manrrab attrai eshkaben, Jesúsbe truigwei yau kebyabe, mishatsigu wamisrøbig køn. ³⁷Inchen tru

puebloyutøwei kan kaig marøb ishug tsubig, tru farise-
 owei yau Jesús mab wan tai wammørøppe, kan alabas-
 tro limetayu truba may irrab aceite srúa puabe,
³⁸ kishib Jesúswei wendau srøb pulu wamisra, nui kap-
 pinwan Jesúswei katsig tambal pala kørøgøb sømara,
 trugurrimbe nui pusruutøga pinømøra, katsigu
 muchawa, yandø tru may irrab aceiten nui srøb pala
 itølushibig køn. ³⁹ Inchen tru fariseo Jesúswan man-
 rrab attrai eshkabig ashabe, nuinetø treeg isubig køn:
 “I møg Tius maig karuigwan eshkabig kuimbe, nun
 katørabiiibe mu ishug kui, kaig marøb ishug kui asin
 kømbala” cha. ⁴⁰ Inchen Jesúsbe fariseowan trenchibig
 køn:

—Simón, ñun chigøsrøn tamig tøga war— cha.

Inchen fariseobe:

—Kusrennøbig, eshkarra— chiben,

⁴¹ Jesúsbe trenchibig køn:

—Kan an pebigwan pailø møguelø nun ulømisrar
 købig køn cha, kane quinientos denarios ulø købene,
 kane cincuenta ulø købig køn cha. ⁴² Indiibe truiløbe
 chugurringuen tranrrabgailø køben, tru an pebøbiibe
 pailanba paymønrrab kagøbashiptindig køn cha. Treeg
 købene, ¿i pailøbe tru an pebøbigwan møgig mas un-
 daarerah?— cha.

⁴³ Inchen Simónbe trenchibig køn:

—Tru mas nu anwan ulø paymø, kagøbasinabig, na
 møren truig kømmørgøtan— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Søl isua trendan— cha.

⁴⁴ Inchen Jesúsbe ishuwan keesha ashabe, Simón-
 wane trenchibig køn:

—¿I ishuwan ashkuh? cha. Nabe ñui yau kebarruben,
 nai katsigwan kwalamig ñibe nan pi tranmuben, trune
 i ishuube nui kappinwan kørøga sømara, nui pusru-
 utøga pinømørtan cha. ⁴⁵ Ñibe nan muchamuben,
 trune nøbe na kebarrinukkurri nai srøbmeran muchab
 wan cha. ⁴⁶ Ñibe nai tur pala aceite srølmuben, nøbe
 may irrab aceiten nai srøb pala itø lushtan cha. ⁴⁷ In-
 chawei ñun trendamønrrun chibig køn: I ishwei truba
 nørø kalø mariilan nun ulø paymø pesannaikkurri
 nøbe truba truba undaaran cha. Inchen møikkøben tre
 nu kømíigwan ulø paymø pesannainabiibe, tru ulø
 paymø kagøbashiwigwane tre undaaramøn— cha.

⁴⁸ Inchabe tru ishuwane trenchibig køn:

—Ñui kaig mariiløbe payamig kømíig, pesannaig
 kørømisran— cha.

⁴⁹ Inchen truyu lincha mab nøba purrabeløbe, nø-
 masiyaitø trenchib mendabelø køn:

—¿Chigøben kaig mariilanguen ulø paymø pesan-
 namig kønrrai marøbiibe, iibe mu møg køh?— cha.

⁵⁰ Inchen Jesúsbe ishuwan trenchibig køn:

—Ñi ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúikkurri,
 kaigyugurri wesraig kørømisran cha, mømibe chi
 isumø, inrrø— cha.

Ishumburmera Jesúswan mendig amøñibelø

8 Yandø iig chab puraiben, Jesúsbe tru tabig srøb
 wam Tius nø ashib karub wainuigwan eshkarra

kusrenanøb pueblomerasrø yamera tsitsø pønrrabsrø
 uñibig køn, nui doce kusrenanøb pera uniiløba.

² Inchen katø mø ishumburmera kørøsrøn nø
 kwaimandziimeran webusriløba, kwanrrømeran
 tamariiløba linchibelø køn. Inchen truilai utube tru si-
 ete kwaimandziimera webambinabig, María Magdale-
 na køben, ³ Herodeswei yau ya ashib tsubig Cuzai srai
 Joana køben, Susana køben, katøgan ishumburmera
 køben linchibelø køn. Iiløbe nømui chi tøgagúiløtøga
 Jesúswanba, nui kusrenanøb pera uniilanba pu-
 rugubelø købig køn.

Kan kwallibig mandø kwaligwan kemesra kusrenanøb

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Misag truba nørø tulundzuna, chu puebloyuelø
 køben, Jesúswan itømaytø ashchab webamben, nøbe
 ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha, kemesra waminchib
 trenchibig køn:

⁵ —Kan kwallibiibe nui yellwan tsurøb kwallchab we-
 byan cha. Incha tsurøb ibene, kanbalø yellbe mayu
 kørøben, itøbunøben, illimera amrrua, man cha.

⁶ Inchen katøganbaløbe srug trølyu kørøra, kal-lappe,
 kal-labendø, pirø søig kømøwagurri mul-lan cha. ⁷ Kan
 utu yellmerabe kalshau utu kørøra, kal-laben, kalbe
 kanbalatø nørørawa, chab tsibisan cha. ⁸ Inchen kan-
 baløbe yell tab pirau kørøra, nørørawa, tabig misra,
 kan yellgurrindø trulzheelø ciengatig nigan— cha.

Iigwan trenchabe, Jesúsbe truba mur waminchib
 trenchibig køn:

—Møramig kalu pønsraibe, mør!— cha.

Mandøgurri ‘iibe øyeelø latailø køn’ cha Jesús wa- mindig

(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe:

—¿Tru ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha wamindiibe tappe,
 mandø køh?— cha payen,

¹⁰ Jesúsbe trenchibig køn:

—Tiusbe nø ashib karub wainug mu asiimíig tøg-
 gagúilan ñimun ashchai tranan cha. Trune katø-
 ganelane ‘øyeeg lataitøwein køn’ chib wamindiiløtøga
 eshkarra waminchar cha,
 “nømbe ashippe ashendø,
 ashmøwa lataig kørømisrøb;
 mørøppe mørendø,
 chigúí mørmøwa kørømisrøb inchain” cha.

‘Iibe kan ellmarøbig lataitøwein køn’ cha wamincha pasrigwan Jesús tab eshkarra

(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹ Tru ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha, kemesra wamindi-
 iibe øyeeg chibig køn cha: Tru yellbe Tiuswei wamwan
 eshkabig køben, ¹² tru may pulu kørøra yellmerabe,
 tru Tiuswei wamwan mørøbelan truilan eshkabig køn
 cha. Inchen nugwaimandziibe arruppa, nømui man-
 rau tru wam ellmarigwan kerran cha, nøm Tiuswan
 køreben, kaigyugurri wesrailø kømønrrai. ¹³ Inchen
 srug trølyu kørøra yellbe tru Tiuswei wamwan møra,

truba truba tab kui mørøb utabelan, truilan eshkabig køn cha. Inchendø truiløbe chi srølgar kua, maya yanagatiitø kørewa amøña, chigøben maig inchibelø kətashchab pubene, tarømisrøptinchibelø, truilø køn cha. ¹⁴Inchen tru kal shau utu kørrab yellbe tru wamindigwan mørøbelan eshkabig køn cha. Inchendø truiløbe nømui ambam maywan ambub køben, tru chine, chine menrra isubiibah, puamisrøg købiibah, chigurribunø marøb kasrag amøñinrrab treeg marøg købiibatø kasran cha. Incha tru ellmarigwane nørrørabashmøn cha. ¹⁵Inchen tru tab pirau kørrabiibe tru nømui manrrau purø tabig isub, trurrigu sølwan isub, Tiuswei wamwan møra, truigwan elachimø, tøgagua, melabig meløwa, ellmarig misrøbelan eshkabig køn cha.

'Aceite lámpara latatøwein køn' cha, kemesra wamindig
(Mc 4.21-25)

¹⁶Mugucha kan aceite lámparan piløgøppe, chitøgagøben kasrømøwei, kabe cama umbu pasrtrab kømøweim piløgøbelø køn cha. Treeg kømøtø, kerubelan tər kønrrai, pala pasrøbelø køn cha. ¹⁷Inchawei chitøgucha sərriibe sərriitø kørømisrmø, kenamistrun cha. Katø chigøben ashmønrrai kasra pasriibe, nebua asiimig kørømisrmøtø, tøryu webattrun cha.

¹⁸Inchawei ñim mørigwane tab isua asha kuy cha. Kaguene tøgagwane masken tranen, trune chigaigwane nui lamøtiig tøgagurmab isuigwanguen kerraig kønrrun— chibig køn, Jesúsbe.

Jesúswei usrimba, nuneløba nun lab
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹Inchen Jesúswei usrimba, nuneløba nø wainug pubendø, menrra nu misag pasrøwa, nuim pulugatig kemallchab kaima køben, ²⁰møikkøsrøn Jesúswan trencha eshkabig køn:

—Ñui usrimba, ñui nuneløba wambig pønrran cha, ñun ashchab isua amrrua.—

²¹Inchene Jesúsbe lötappe trenchibig køn:

—Tiuswei wamwan møra, trunun marøbeløbe, nai usri, nai nunelø køn— cha.

Isig ichibigwanba, pi welarmeranba Jesús kønøbashmub
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²²Kan kwaløm Jesús nui kusrenanøb pera uniiløba barcoyu kebyabe, trenchibig køn:

—Pisu ambøgatøsrømay larraamun— cha.

Inchabe ambubelø køn. ²³Incha larraambub ambub købene, Jesúsbe barcoyu kiptinchen, mømibe tru nu pisuyube isig ichibig purø trømbøig namab webarruben, pibe barcoyu michab mendøben, yandø ke asentanraptiig inchibig køn. ²⁴Inchen Jesúswan kasrønabe trenchibelø køn:

—[Kusrennøbig! [Kusrennøbig! [Nambe piu ke chab asentab meler!— cha.

Inchen Jesúsbe kurra, isig ichibigwanba, pi welar trømbøig latøgushib kurrabelanba pasrambunrrai kandø wamabig køn. Inchen truiløbe pønrrambuben, yandø kerrigu wasrønzhig kørømisrøbig køn.

²⁵Inchen Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—¿Ñimui isubigwan nainuutø pasra tøgagúigwane chinchigue?— cha.

Inchen nømbe truba kwaariilø, kan øyeebe mandø kermab isub kangurrin kangurri trenchibelø køn:

—¿Iibe mu kerah cha, isig ichibig lata, pi latøgushib kurrabig lata, nø pasrambungarubene, iiløguen nun mørtrappe?—

Kan gadarasriig kwaimandzig tøgagig
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶Incha yandø gadarenosmeraim pirausrø larraambubelø køn, tru Galilea nu pisu ambøgatømayrø.

²⁷Incha Jesús barcoyugurri pirau pinaiben latatø, tru puebloyuig kan møg kwaimandziimera tøgagig katønrrab webibig køn, truiibe manasrøngurri chigucha kemøwei, yau tsumøwei inchibig, sərriin trabmerayutø tsubig. ²⁸Incha Jesúswan ashippe, nui merrab mur trashib tømbarøb peñabe, trenchibig køn:

—¿Ñibe nane chi martrab inchigu cha, Jesús, Mayeelaim Pala Pasrabigwei Nusrkai? [Ni nan purø trømbøig møra megamig kømønrrai marmørrunrig!— chib.

²⁹Kaguende Jesúsbe tru trømbøig maringarub kwaimandzigwane: "Møweinukkurri webinrrø" chibguen indin køben nøbe trendaig køn, kaguende truigwane kwaimandziibe katø katø nø merrarawa sruaig købig kua. Inchen chu imønrrai, misaamerabe tasiimeran srøbmeran cadenastøga lusra tøgagúingucha, nøbe cadenasmeran lurren, kwaimandziibe mu misag warab waraimøsrø ingarubig køn. ³⁰Inchen nune Jesúsbe payibig køn:

—¿Chi munchi kugu?— cha.

Inchen nøbe lötappe:

—Nabe: "Legión", munchi kur— chibig køn, kaguende tru møweinuube kwaimandziimera purø nu kebamba kua. ³¹Incha tru kwaimandziimerabe 'tru purø trømbø umbu trabyumay ørmørrunrig' chib truba rugabelø køn, Jesúswane. ³²Inchen tru tunyube kuchimera truba nu sötø mab llirab amøñiben, tru kwaimandziimerabe 'tru kuchimerayu kebamingarurra' chiben, Jesúsbe ka kebambashibig køn. ³³Inchen kwaimandziimerabe møweinukkurri webamba, kuchimerayu kebambene, tru kuchi sötøbe truba trømbø lendeyu lula, chab pinøgørraptincha, pisuyu kegørra, pi keesra chab kwabelø køn.

³⁴Inchen tru kuchi ashibelø treeg purayaigwan ashabe, kwaariilø lula, puebloyu køben, wambig nøørøwansrøn køben eshkab ambubelø køn. ³⁵Inchen misaamerabe chi purayaigwan ashchab werrua, Jesús waisrø pubene, tru kwaimandzig tøga møg købiibe Jesúswei srøb pulu, yandø asru keweig ke yandø tabig wai ashibelø køn. Inchabe truba kørig kui inchibelø køn. ³⁶Inchen tru treeg purayaigwan ashibeløbe tru

kwaimandzig tōga mōwan Jesús mandø incha tamarigwan katōganelan eshkaben, ³⁷ tru Gadara pirau maya misaamerabe Jesúswan nōmuinukkurri 'irra' chib truba rugabelø køn, kaguende nōmbe truba truba kōrig kuilø kua. Inchen Jesúsbe barcoyu kebya ibig køn. ³⁸ Inchen tru kwaimandziimera webambinab mōøbe:

—¿Ñui mendig arruah?— chib truba inchen, Jesúsbe trenchibig køn:

³⁹ —Ñui yamay katø inrrø cha, ñun Tius chigøben yeeg nōrriig mariilan kerriguh eshkanrrab.—

Inchen tru mōøbe, Jesús nun øyeeg nōrreelø marigwan kerrigu eshkað ibig køn tru pueblo ørøba.

Kan ishuwei kwanrrowan Jesús tamarøb

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Incha katø Jesús pisu ambøgatøsrømay larraibene, mayeeløba munig kuig køppe, misaabe nune truba kasrag utabelø køn. ⁴¹ Inchen kan mōg judíosmera tulundzuni yau chi maramigwan ashibig, Jairo taig, puabe, Jesúswei katsig pulu tōmbønsra, nui yamay tiusmanda arrubsrømuigu chibig køn, ⁴² kaguende nui kandø nimbasr doce añosig tōgagúibe ke kwanrrab inchib tsuben.

Inchen Jesús ibene, nu misag sōtøbe nui mendig trag marøb ambubelø køn. ⁴³ Inchen tru ututø kan ishug doce años ørøba ani ib kwanrrø tōgaig kua, nui chi tōgagúigwan kerrigu patsøgøben, mugucha tamartrab kaimaig købig køn. ⁴⁴ Tru ishuube Jesúswan wendaugurri kemallippa, Jesús nō kewagúig urøzhig-wandø katørabene, tru urastø tru ani ibiibe pasramisrøpøtinchibig køn. ⁴⁵ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Nane mu katørah?— cha.

Inchen mayeeløba: "Ñune mu katøramer" chiben, Pedrobe trenchibig køn:

—Kusrennøbig, misag sōtøbe ñun yeeg tinmarøb ambumay imay trawagutsan— cha.

⁴⁶ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Møikkøben nan katørainrrun cha. Kaguende nai maramburab marig nainukkurri webrain kui mōrar— cha.

⁴⁷ Inchen ishuube nō treeg marigwan chi sōramgaig kuin kui ashabe, itønab arrua, Jesúswei merrab tōmbønsrøb srala, maya misagwei merrab chindimba katøraigwanba, katø tru urastø mandø tabig kōrrømisrigwanba eshkabene, ⁴⁸ Jesúsbe trenchibig køn:

—Nimbasr, ñui isubigwan nainuutø pasra tōgagúikkurri tamarig kōrrømisran cha. Chi isumø, inrø— cha.

Jairoi nimbasrwan Jesús øsiiranøb

⁴⁹ Inchen Jesús waminchib pasramnetø, tru judíos-mera tulundzuni yau ashib karubigwei yaugurri mōikkøsrøn puabe, unai mōskawane trenchibig køn:

—Ñui nimbasrbe kwabguen indan cha. Kusrennøbigwan mas chi chimøta— cha.

⁵⁰ Inchen Jesúsbe mōrabe trenchibig køn:

—Kōrig kui inchimøtø, kōreptø kōreu cha, ñui nimbasrbe tammisrtrun— cha.

⁵¹ Incha yau puabe, Jesúsbe mungucha kerrubash-møtø Pedronbah, Jacobonbah, Juanwanbah unai mōskalanbatø kerrubashibig køn. ⁵² Inchen mayeeløba unan isub waminchib truba kishib køben, Jesúsbe trenchibig køn:

—Kishmøtay cha, unøbe kwaig kōmøtø, ka kiptø tsun— cha.

⁵³ Inchen nōmbe kwain tsui asha kua, Jesúswane ka indzatø mōrøbelø køn. ⁵⁴ Inchen unan Jesúsbe tasigu kemøra, mur wamab trenchibig køn:

—Ishug-unø, ðkurrø!— cha.

⁵⁵ Inchen espíritube katø nuinug puben, øsiirawa tru urastø kurraptinchen, Jesúsbe manrrai manningarubig køn. ⁵⁶ Inchen mōskaløbe ke kwaara asha kōrrømisren, Jesúsbe chi purayaigwan nōmune mungucha eshkamønrrain karubig køn.

Jesús nui doce kusrenanøb pera uniilan karua ørøb

(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

9 Jesús nui doce kusrenanøb pera uniilan wama, tulundzunabe, mayan kwaimandziimeran wambig webusrøb, kwanrrømeran tamarøb inchai, maramburab maramigwanba, mu chindamgaig karumigwanba tranøbig køn. ² Incha Tius nō ashib karub wainuguigwan eshkað kusrenanrraimba, kwanrreelan tamartraimba karua ørabe, ³ nōmune trenchibig køn:

—Mayuweimbe chigøben srua amønørrigay cha. Pøtønain tsig srua ammøwei, wasr ila ammøwei, pirri srua ammøwei, an srua ammøwei, turingucha pagatø kōmø, kandø kewa ambay cha. ⁴ Chugøben puebløyu yau puppe, webamba ambamnegatig truyutø kōrrømisrtrigay cha. ⁵ Inchen ñimun wamab utag kōmui indinuube, trube, tru puebløyugurri webamrappe, ñimui srøbyu usrøwan chishtø kōrrøgønrrigay cha. Treeg marøppe, trube 'ñim kaørig købene, mōimbe ñim kusrenrrigay' chib eshkað.—

⁶ Inchen nōmbe webamba, pueblomørig puraambub ambuppe, Tiuswei tabig srø wamwan eshkað kusrenanøb, chutøgucha kwanrreelan tamarøb ambubelø køn.

Jesúsuan Herodes mu kuinguen mōrmub

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Inchen Galilea pirau ashib karub wabig Herodesbe Jesúsweimburab wamindi mōrøb nō chi mariilan kerrigu wammørabe, chi isum kuinguen mōrmøig køn, kaguen mōiløgøsrøn: "Juan Bautista kwailai utugurri katø kurriinrrun" chiben. ⁸ Inchen kan utueløbe: "Tius maig karuigwan eshkað Elías kenamisrin køn" chiben, kan utueløbe: "Tius maig karuigwan eshkað merrabsriig mōikkøben katø øsiirain køn" chiben, inchibelø køn. ⁹ Inchen Herodesbe trenchibig køn:

—Juanwane natøwei turwan paringarug køn cha. ¿Trube, chigøben na yeeg wamindig wammøriiløbe mu kønrrab køh?— cha.

Incha Herodesbe Jesúsuan ashig kui inchibig køn.

Trattrø mil mōguelan Jesús mamig tranøb

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús nøashib karua øriilø katø amrruabe, nøm chi marigwan nun eshkaben, nømune Jesúsbe Betsaida pueblosrømay nømundø nøørø pera ibig køn.

¹¹ Inchendø tru nu misag sètøbe wammørøppe, wendautø amben, Jesúsbe tabig wamab uta, nømun Tius nø ashib karub wainuguigwan waminchib, kwanrøwan tamaramig palai melabelane tamarøb inchibig køn.

¹² Inchen yandø mawab misrøb arruben, nui doce kusrenanøb pera uniiløbe Jesúswan kemallabe, trenchibelø køn:

—Misaameran yandø amrrai, ungwa chi cha, pulwandø yamera pønrrabsrøn køben, chugøben nøørøsrøn køben, ya peba kørørmisrtrappa, mamig penønrrappa amrrain cha. Kaguende yube nambe mugucha warømønug pønrrer— cha.

¹³ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Manrrai ñim mannay— cha.

Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Nambe trattrøgatø pirrimbah pagatø peskaubatø tøgaguer cha. Ya nu misagweimbe srøig penønrrab amatøwein kønrrun— cha.

¹⁴ Kaguende mōgueløtø trattrø milburab købig køn. Inchen Jesúsbe nui doce kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Kan sètø, cincuentabatø, cincuentabatø purramisingaruy— cha.

¹⁵ Inchen tregg maren, misaabe mayeeløba chab purramisrøbelø køn. ¹⁶ Inchen Jesúsbe tru trattrøgatø pirriwanba, pagatø peskaumeranba nui tasku muta, srømbalaneb neesha, Tiuswan 'mayanguen pay' cha, pirrimera pirishabe, nui kusrenanøb pera uniilan misagwan pirishinrai tranøbig køn. ¹⁷ Inchen mayeeløba øska ma kørørmisren, pitis undailan tasinmerayu net-søbatø doce tulishibelø køn.

Pedrobe Jesúswan: "Cristo køn" chib

(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kan kwaløm Jesús nøørøsrø Tius Møskaimba waminchib wabene, nui kusrenanøb pera uniiløbe nøba purrøben, Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Misaamerabe nane mu køn tah?— cha.

¹⁹ Inchen nømbe trencha løtabelø køn:

—Møiløbe: "Juan Bautista køn" chiben, møiløbe: "Elías køn" chiben, møiløbe: "Tius maig karuigwan kan eshkabig merrabsriig katø øsirainrrun" chiben in-dan— cha.

²⁰ Inchen Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Trune ñimbe nane mu køn chinrrague?— cha.

Inchene Pedrobe trencha løtabig køn:

—Ñibe Tiuswei tru Cristo køn— cha.

Jesús nø kwamigwan eshkab

(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²¹ Inchen Jesúsbe iigwane mungøben eshkamønrrain karubig køn. ²² Inchabe trenchibig køn:

—Møg Misra Arrubiibe chinetø kaig indinab megamig nebunrrun cha. Katø misagwan karubelø kølli misaamera køben, sacerdotemeran karubelø køben, Moisés pørigwan kusrenanøbelø køben nune kaasig kømig kønrrab køn cha. Incha kweeche, pøn kwalømyube kusraig kønrrun— chibig køn.

²³ Incha mayeelan trenchibig køn:

—Møikkøben nai mendig uñig købene, nøasiitø nuimburabigwangøba isumøtø, kwalømmørig nui kuruswan muta, nai mendig arrum nebunrrun cha.

²⁴ Inchen møikkøben øsig kømigwangøba esegabiibe yandø pinab pinamig nebunrrun cha. Inchen nagur-rindø kwabiibe managatig øsig kømigwan esegawa tøgagønrrun cha. ²⁵ ¿Kan møg yu pirau chine købigwan kerrigu nuindø maringucha, nøasiitø minchib, nøasiitø pinamigwei marøb indiibe, chiwein kui tabig kønrrab kø? ²⁶ Pøs møikkøben naimburappa, na wamindiilaimburappa kørig isub kørig kui inchibigwane, nune kørig purørtrun chibig køn, tru Møg Misra Arrubig tru nui tørguegwalmabiiba, nui Møskawei tørguegwalmabiiba, Tiusweindø tarø mari ángesmerai tør pilabiiba arua. ²⁷ Nabe ñimun cierton trendamønrrun chibig køn: Møiløgøben yu purrabelø Tius nø ashib karub pasraigwan ashmøwatøbe kwanrraamøn— cha.

Jesús ke peemayig misrøb

(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸ Øyeeg taig trune wendau køsrøn Jesúsbe Pedronba, Juanwanba, Santiagonba pera, kan tun palasrø Tius Møskaimba waminchab nebibig køn. ²⁹ Inchen Jesúsbe Tiusba waminchib pasramnetø, nui maløbe ke peg lataig misrøptinchen, nui kewagüiløbe truba puløzhig tørgwalmabelø misrøbig køn. ³⁰ Inchen møimbe pailø mōguelø nøba waminchib kenamisrøptinchibelø køn. Truiløbe Moisésba, Elíasba, ³¹ nømbe tørguegwalmabig pinøgasrailø, Jesús Jerusalénsrø mandø kaig indinab megawa, kwamigwan waminchib pønrrabelø køn. ³² Inchen Pedroba, nui lynchibeløba kigøbiitø ke chindamdø kuim purrøwagucha, kimø kasrig ka purrøwa, Jesúswei tørguegwalmabigwanba, tru pagatø mōguelø nøba pønrrabelanba ashibelø køn. ³³ Inchen tru mōguelø yandø Jesúsweim pulugurri tarømisra ambene, Pedrobe nøtøwei chi chib pasrarmabguen mørumbendø, trenchibig køn:

—Kusrennøbig, ñam yu pønrramibe purø tab køtan! cha. Pøngatø ya-ureg margun cha, kan ñui, kan Moiséswei, kan Elíaswei.—

³⁴ Inchen tru waminchib pasramnetø kan wañi arrua, nømun kasrøben, nømbe wañi umbu kørørmisra, Pedroba, Juanba, Santiagobabe truba truba kørig kui inchibelø køn. ³⁵ Inchen wañi umbugurrimbe kan wam trenchibig køn:

—Iibe nai Nusrkai, nai lawa wesruig køn cha. Nune mōray— cha.

³⁶ Tru wambe yandø mas mōrø waminchimupt- inchen, Jesúsbe katø nōtø pasrai ashibelø køn. Incha nōmbe tru chi asigwane tru kwalømmerawane mungucha maizhikken mōrø waminchimeelø køn.

Jesús kan kwaimandzig tōga unan tamarøb

(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Katø kwaløm tunbalasrøngurri kōrrørubene, Jesúswan katønrrab truba nu misag werruben, ³⁸ mōimbe kan mōg tru misaamerai utugurri truba mur wamab trenchibig køn:

—Au, Kusrennøbig, kabe tiusmanda nai nusrkawan ashibsrumuguh cha, nai kandø nusrkain køn cha.

³⁹ Nune kwaimandziibe merrarraben, nōbe mōi mōin trashibig køn cha. Inchen kwaimandziibe pirausrø kucha, itōnangarub, triimay chall kutsingarub, purø trømbøig lastimaig marøb, [katø! elachimōsraatø inchibig køn cha. ⁴⁰ Inchen ñui kusrenanøb pera unilān kwaimandzigwan webustrai na rugaben, kaiman— cha.

⁴¹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—[Kan ñim mōi misaamera kōrenrrab inchimeelø larrø kailø! cha, ¿Nabe managatig ñimba unamig kōnr- rera cha, ñimun øyeeg ashiptø? Ñui nusrkawan yu srua amø— chibig køn.

⁴² Inchen unøbe kemallib iben, kwaimandziibe unan pirausrø kucha, sruaguchen, Jesúsbe trømbøig maringarub kwaimandzigwan nama, webingarua, unane tamara, mōskawan tranøbig køn. ⁴³ Inchen Tiuswei purø nuig tabigwan mayeeløba kwaara ashibelø køn.

Jesús nø kwamigwan katø eshka

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Inchen mayeeløba Jesús øyeeg marigwan kwaarøb kōmne Jesúsbe nui kusrenanøb pera unilān trenchibig køn:

⁴⁴ —Pesannanrrab kōmø, iigwan tab mōray cha, tru Mōg Misra Arrubigwane mōguelai tasku tranig kōnrra- rigwan.—

⁴⁵ Inchen nōmun øyeeg taigwane nōmbe chi tainguen mōrmeelø køn, kaguende Tius chigúinguen mōrmønrrai indiilø kua. Incha nø øyeeg taigwan chi chibig kø cha payamibe nōmbe kōrig kui inchibelø køn.

Mas nuibe mu kerah

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Inchen nui kusrenanøb pera uniløbe nōmui utu nōmbe mōig mas nuig kōnrraptiig kuin kui waminchib payiyab mendabelø køn. ⁴⁷ Inchen nōm chi isub purraigwan Jesúsbe wetøbeña, kan unan srua ya, nuim pulu pasrabe, ⁴⁸ trenchibig køn:

—Møikkøben i unan nai munchiyu tab wamab utabi- ibe, nan utan cha. Inchen nan utabiibe, nan karua ørøbigwangucha utan cha. Inchawei ñimui utu mas

chigucha kōmíig lataig kui asiibe, truiibe si, mas nuig køn— chibig køn.

Namun maig købash inchimíibe namuingatø pasran

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Inchene Juanbe trenchibig køn:

—Kusrennøbig, kan møikkøsrøn ñui munchiyu kwaimandziimeran webusri aser cha. Inchendø namba uñmíig købene, nambe truigwane merer— cha.

⁵⁰ Inchen Jesúsbe nun løtappe trenchibig køn:

—Merømøtay cha. Kaguende ñimun namig kur- rømiibe ñimuingatiig køn— cha.

Jesús Jacobonba, Juanwanba namab

⁵¹ Yandø Jesús srømbalasarø utig kōmig lutau køben, Jerusalénmay ke punrrab isua ib menda, ⁵² eshkanrra- belø wam sruar merrab øren, nōmbe Samaria pirau kan pueblorø chigøben nuyasig tamartrab ambene, ⁵³ samaritanosmerabe Jesúswane utømeelø køn, kaguende nōbe Jerusalénsrømay inrrab arri asha.

⁵⁴ Inchen nui kusrenanøb pera unilø Jacoboba, Juanba øyeeg indi ashabe, trenchibelø køn:

—¿Señor, nōmun pinishinrrab srømbalasarøngurri nam nag kōrraarungarua cha, Tius maig karuigwan eshka mōg Elías latawei?—

⁵⁵ Inchen Jesúsbe nōmun keesha ashabe, namabig køn. ⁵⁶ Incha katøganbalø yamera tsitsø pōnrrabsrø- may ambubelø køn.

Jesúswei mendig ambamibe murig køn

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Nōm maywan ambub købene, kan mōg Jesúswan trenchibig køn:

—Señor, ñi chu ibendø, nabe mendig arrumønrrun— cha.

⁵⁸ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Zorrāmerabe wamig trabmera tōgar køben, katø pala amøñib illimeragucha nōmui lemera tōgar køn cha. Trune na, Mōg Misra Arrubiibe ni nai turwan chu nerraramikken chigaig kur— cha.

⁵⁹ Incha Jesúsbe katøganun trenchibig køn:

—Nai mendig amø— cha.

Inchen nōbe:

—Señor, nai mōskawan sōrønrrabmerrig ibashcha— chiben,

⁶⁰ Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñibe nai wendautø amø cha. Tiusweimburabigu kwaig latailøbe nōmui kwailan sōrøbash cha. Inchen ñibe ya, Tius nø ashib karub wainuguigwan katø- ganelan eshka kusrenan— cha.

⁶¹ Inchen katøgangucha trenchibig køn:

—Señor, ñui mendig arrug kōtan cha. Inchendø nai yuelanmerrig ungwa chinrrab ibashcha— cha.

⁶² Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Mutøgucha arauwan kemøra arab pasrøbendø, wendømaygøba keeshibiibe, Tius nø ashib karub wainuguigwane chi tab martrabgaig køn— cha.

Jesús setenteelan karua ørøb

10 Øyeeg chab puraiben, Señor katø setenta lawa wesrua, pagatø pagatø pueblomørig katøganbalømerasø nø yamsrømay nui merrab ørøbig køn.

²Incha nømun trenchibig køn:

—Ellmarig tulisamibe truba nørrø køben, trune tulishinrabeløbe mamdø køn cha. Inchawei tru ellmarig puaig Tiuswan miay chibig køn, nui ellmarigwan tulishinrabelø ørtrai. ³Ñimbe ambay cha. Au, nabe ñim ubishamera latailan lobosmerai utu ørar cha. ⁴An pusramig urasr ila ammøwei, wasr ila ammøwei, alpargatis katø nøøø srua ammøwei, ñim maywan am-buppe, mun køben wamab waminchib pønrrømwøwei inchigay cha.

⁵Incha kan yau kebambuppe, øyeemerrig chinrrigay cha: “I yaube chi isumgaig mayanguen tab kønrrun” cha. ⁶Inchen truyu chi isumgaig tab købigwan tōga mōg wabene, tru: “Chi isumgaig tab kønrrun” cha ñim trendaibe nuinug kørrømisrtrun chibig køn. Inchen treeg mōg kaabene, tru ñim trendaibe ñimuinuutøwei kørrømisrtrun cha. ⁷Inchen ñimbe tru yautøwei kørrømisra, nøm chi srørendø mab, mutchigay cha. Kaguen chi marøbiibe nui marimburøbe mu chi chinrrainga, utamig køn cha. Yamørig, yamørig ammønrrigay cha. ⁸Ñim kan puebloyu kebamben, ñimun wamab utøbene, chi srørendø manrrigay cha. ⁹Incha truyu kwanreelan tamarøb, tru misaameran: “Tius nø ashib karub wainuguiibe ñimuinuube lutaurab pasran” chinrrigay cha.

¹⁰Inchen ñim kan puebloyu puben, ñimun wamø-mubene, trube, callesmerayu webamba, misagwan øyeeg chinrrigay cha: ¹¹“Ñimui puebloyu usrø namui srøbmerayu mendigwan mōimbe trube, ñim kusrenrrigay chib pabørrguer chib. Inchendø mōimbe yandø ñimbe isua kuy cha, Tius nø ashib karub wainuguiibe ñimuinuube lutaurain køn” chib. ¹²Inchawei nabe ñimun trendamønrrun: Srabe kwalømbe tru puebloimbe Sodomai lataitøguen kømø, Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwaløm attrabiibe mas purø trømbøig kønrrun cha.

Isua mormø misaameran isumdiig nebunrrabig

(Mt 11.20-24)

¹³“Ay, ñi Corazín pueblo, waacha! “Ay, ñi Betsaida pueblo, waacha! Kaguende Tiosrø, Sidónsrø tru maramburab mariilan na ñimui utu lataitøwei marig kuimbe, manawei truiløbe nømui kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay llibabsruig kuinrrun cha. Incha kaig marmønrrab yandø isua mōrer chib kenamartrab, trøsrkøleelø keb, nagusrøyu purramisrøb inchibsrui-run cha. ¹⁴Pøs Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwalømbe Tiroba, Sidónba misaamera lataitøguen kømø, ñimbe mas purø trømbøigwan utønrrun cha. ¹⁵Inchen ñi Capernaum pueblogan, ¿purø tab incha srømbalasarøngatig kusruig kønrrurmab isutirru? cha. Treeg kømøtø, ñibe tru mōra melamnug kegutsig kønrrabguen— chibig køn.

¹⁶Incha nui pera uniilan trenchibig køn:

—Ñimun mørøbiibe, nan mōran cha. Inchen ñimun kaashibiibe, nan kaasan cha. Inchen tru nan kaashibiibe, nan karua ørøbigwan kaasan— cha.

Karua ørig setenteelø katø amrrub

¹⁷Inchen tru setenteeløbe truba kasrag katø amrru-abe, trenchibelø køn:

—Señor, ñui munchiyube kwaimandziimeraguen namune mørtan— cha.

¹⁸Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Satanásbe srømbalasarøngurri kan palaig peñib lataig peñen, nabe asig køn cha. ¹⁹Nabe mu mandamgaig maramburab maramigwan ñimun tranamønrrun cha, ulmeran, alacránmeran itøbunønrrai, katø tru ashig kømui inchibig, Satanás, nø kanawa, chi martrab kaimanrraimba. Inchen ñimbe chi indiimeelø puramrrun cha. ²⁰Inchen ñimbe, kwaimandziimera ñimun mørimba kasraaramøtø, ñimui munchimera srømbalasarø pørig pønrraimba kasraaray— chibig køn.

Jesús nuielaimburab kasraarab

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹Incha tru uras Jesúsbe Espiritu Santogurri truba kasraarawa, trenchibig køn:

—Nai Møskai, srømbalawanba, pirøwanba ashib karubig, ñun tabig waminchar cha, kaguende ñibe kusrebelø chigúi mørøbelan ashmønrrai tru sørig pønrrabelane tru chigucha kømeelø kusremeelan kenamarikkurri. Treewein køn, nai Møskai, ñi treeg kønrrai maramig tab kuig kua.

²²“Nai Møskaimbe chiwandøgucha nan trandan cha. Mugucha na Nusrkawane mu kui ashmuben, Møskaindøwei asan cha. Mugucha Møskawane mu kui ashmuben, na Nusrkaimba, mōiløgøben na asin-garuilø truiløbatø asan— chibig køn.

²³Incha nui kusrenanøb pera uniilan ashabe, nø-mundø trenchibig køn:

—Tru ñimui kabmera nebua asigwan ñim ashibeløbe mayanguen tab kuilø køn cha. ²⁴Kaguende nabe ñimun trendamønrrun cha: Truba nørrø Tius maig karuigwan eshkabelø køben, reymera køben, i ñim asigwan asinrrabna kui inchendø, ashmuig køn cha; i ñim mørigwan mørinrrabna kui inchendø, mormuig køn— cha.

Kan tabig marøb samaritanon Jesús kemesra wamindig

²⁵Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kan kusrenanøbig Jesúswan mandø inchibig kōtashchab nøba waminchab kurra yabe, trencha pay-ibig køn:

—Kusrennøbig, ¿managatig øsig kømigwan Tius tranig tøgagønrappe, nabe chi maramerah?— cha.

²⁶Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Maig maramigwan martrai Moisés pørigube ¿chi pørig pasrah? cha. ¿Ñibe truigwane mandø taitamab isugu?— cha.

²⁷ Inchen nøbe trenchibig køn:

—“Señor ñui Tiuswane ñui manrraugurri kerrigu newan undaaraitøgaba, kerrigu ñui øsig pasraitøgaba, katø kerrigu ñui asru chishkømburab chish kuitøgaba, kerrigu ñui turtøga isumburab isuitøgaba undaaramig køn cha. Katø ñima ñiasiiitøwei maig undaguig køppe, ñui mendaigwangucha treetøwei undaaramig køn” cha, trenchibig pørig pasran— cha.

²⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñibe sølwei løtan cha. Iigwan mar cha. Treeg marabe si, ñibe managatig øsig kømigwan Tius tranig tøgagønrabbaguen— cha.

²⁹ Inchen tru møøbe nø payigwan tab webig køb, Jesúswane trencha payibig køn:

—¿Naimbe mendaibe mu kerah?— cha.

³⁰ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Kan møg Jerusaleñmay ambi maywan Jericómay kørraarrub arrubene, nileelø merrarrawa, kerrigu nui kewagúigwanbañau nila, kurragucha, kwaiga lataig mara trarra ambubelø køn cha. ³¹ Inchen kan judíos-merai sacerdote tru maywandøwei chi isumø purainrrab arrub pasrøwa, tsui ashippe, yabwansrøndø purayan cha. ³² Katø treetøwei kan levitagucha truyu pubendø, ashabe, mendawansrøndø pureppa ib ibig køn cha. ³³ Trune kan Samariasrø møg tru maywandøwei purainrrab arrua, nun ashabe, lastima isua, ³⁴ møwan kemallabe, nui pisrøwan aceiteba, vinoba srøla, llensutøga lusra, trugurrimbe nui burroyutøwei itøguanøstra, kan ya pebøbelainuumay srua ya, truyu ashib tøgagúig køn cha. ³⁵ Incha katø kwaløm samaritane inrrappe, tru ya puagwan pagatø an wesrawa, trana: “I møwan ashchunrrig tan cha. Ñi mas kastain købene, katø arruabe, pagararrumøn” tan— cha.

³⁶ Incha Jesúsbe tru Moisés pørigwan kusrenanøbigwane trenchibig køn:

—¿Tru nileelø kemørinab møwan, tru i pønøsi latakøwei isua ashibiibe, ñune møig truig kønrraptiig køta?— cha.

³⁷ Inchen nøbe løtappe trenchibig køn:

—Tru møwan lastima ashibig, truig kømmørgøtan— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñigucha ya, treetøwei mar— cha.

Jesús Martaba, Maríaba waminchib

³⁸ Incha Jesúsba, nui kusrenanøb pera uniiløba nui maywan amba, yamera tsitsø pønrrabsrø pubene, truyube kan ishug, Marta taig, nui yaumay amø cha, utabig køn. ³⁹ Martabe kan numøsrøi Maríá taig tøgagig købig køn. Inchen truiibe Jesúswei srøb pulu nø chi taigwan mørtrab wamisren, ⁴⁰ trune Martabe, ke chi maram kuinguen mormíig wawa, Jesúswan kemallabe, trenchibig køn:

—Señor, chi maramelan nai numøsrøi ke nandø keguchen, ñungan isumuitarru cha, nan purugup-tøguen wau taindø— cha.

⁴¹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Marta, Marta, ñi kui ke chinsraatø inchib, ñui chigurrimbunø maramelangøba isun cha. ⁴² Inchendø kanbaløtø mas isumig pasran cha. Inchen Maríabe tru mas tabigwan trunun lawa wan cha. Truigwane kerraig kømønrrun— chibig køn.

Jesús Tius Møskaimba mandø wamindamigwan kusrenanøb

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Kan pieje kanbaløsrø Jesúsbe Tius Møskaimba waminchib wawa, chab patsøgøbene, møikkøsrøn kan nui kusrenanøb pera uniibe trenchibig køn:

—Señor, tru Juan nui kusrenanøb pera uniilan kusrennøb latakøwei, namungucha Tiusba wamindam kusrenanrra— cha.

² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñim Tiusba waminchib pønrrappe, øyah chinrrigay cha:

“Namui Møskai,

ñui munchibe tabigweindø tarømara, newan tab indig kønrrun.

Ñi ashib karub pasraibe pirau larrøbitchab amø.

³ Kwalømmørig nam mamig maig palabigwan namun møi tranøb,

⁴ namui kaig mariilan ulø paymø, pesannarrunrrig chib.

Kaguende namma namun kaig marøbelan mayeelan ulø paymø, pesannabelø ker chib.

Chiyugøben namun kegørrøsrkønrraptiig pønrrøbene, truwane ambashmørrunrrig chib.

Masken tru kaigweinukkurrimbe tarømartra”— chib.

⁵ Incha Jesúsbe katø trenchibig køn:

—Ñimma møikkøben kan trendø asig tøgagua, yem tøbøtag truigwei yamay ya: “Au, nai kasuku, pøngatø pirrim pebøbsrumugu chinrrun cha. ⁶ Pøs nai trendø asig inrrab arrua, nai yau puben, chigucha srørramig chi kaagur” cha. ⁷ Inchen kane yaambugurri trencha løtimbeh: “Yaskappe yandø kasraig pasran cha. Mas wamab fregamørrunrrig chib. Nabe nai ureemeraba camayuguen warøwa, chigucha pebrab kurrønrrab kaimamønrrun” cha. ⁸ Pøs nabe ñimun trendamønrrun: Pebrab kurrappe, nui trendø asig kuimbatø pebrab kurrømøtø, ke wamabig wamab tsuikkurri kurra, chi palabigwan nøbe kerriguh tranrrun cha. ⁹ Inchawei nabe ñimune trendamønrrun: Miabene, Tiusbe ñimune tranrrun cha. Lawabe, ñimbe wetørranrrun cha. Yaskabu wamubene, ñimune kurtrun cha.

¹⁰ Kaguende mugucha miabiibe utøben, labiibe wetørraben, yaskabyu wamabigwane kurtrun cha.

¹¹ ¿Ñimma møikkøben, møskain kua, ñui nusrkai pirri miaben, pisrugwan tranrraitirru? ¿Kabe peskau miabene, ulwan tranøbsruguh? ¹² ¿Kabe kan atøwall srug miabene, alacránwan tranøbsruguh? ¹³ Pøs ñimma ya

kailø købenguen ñimui uregwane tabig keta tranøbelø køben, ¿kan mas ñimui Møskai srømbalasarø wabiibe nun miabelane Espíritu Santon tranmønrraitarru?— chibig køn.

Møiløgøsrøn Jesúswan kwaimandzigwei maramburab marigwan tøgagig køn chib
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Kan mowan kan kwaimandzig wamgaig marigwan Jesúsbe wambig weguchen, kwaimandzig webibene, tru wamgaibe waminchiptinchen, misaamerabe truba kwaara ashen, ¹⁵ kan utueløbe trenchibelø køn:

—Kwaimandziimeran ke nøasha karub pasrabig, tru Beelzebúgurri kwaimandziimeran nøbe webusrøbig køn— cha.

¹⁶ Inchen kaneløbe Jesúswan maig inchibig kø-tashchab ashig køptø, nune srømbalasarøngurriig asamig martrai miabelø køn, Tius nøba pasrain kui ashchab. ¹⁷ Inchen Jesúsbe nøm chi isub pønrraigwan ashabe, trenchibig køn:

—Kan rey karub tøgaweim pirauma misag nømasiitø nørøtø misrøb kurrabe, pinønrrun cha. Katø kan yaelø nømasiitø nørøtø misrøb kurrabe, chab pinønrrun cha. ¹⁸ Inchawei Satanáskucha nøasiitø nørøtø misrene, nui ashib karub waibe ¿chinha pasrabig pasrønrrab kø? cha. Kaguende ñimbe nane trendan, chibig køn, Beelzebú martrai tranikkurri kwaimandziimeran webetan cha. ¹⁹ Tru kwaimandziimeran na webetappe, Beelzebúgurri webetig købene, trube, ¿ñimui mendig amøñibeløbe kwaimandziimerane mu webetingaruitøgarre webetah? cha. Inchawei, treeg købene, maig kuigwan ñimun uyube nøm chibig køn. ²⁰ Trune na Tiuswei tasig-unøtøga kwaimandziimeran webetøbene, Tius nø ashib karub pasraibe ñimui utube puaguen pasran cha.

²¹ Kan mur møøma iitøgabe chinchamamønrrurmab may tamara, nui tab yawan tab ashib tøgagøbene, truyu nui chigurrimbunø tøgagúibe chi isumgaig pasran cha. ²² Inchen katøgan møg, nø lataguen kømø, mas murig arrua, nun merrarrawa kanawa, tru chinchamamumig, iiltøgabesimab isua tøgagúilane kerawa, tru nø chi tøgagúilane katøganeløba pirisan cha.

²³ Naingatø pasrømíbe, nan tsaleelaingatø maran. Naba tulishimíbe truørøtø wiitan cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Kaig espíritu katøle møweimay arrub
(Mt 12.43-45)

²⁴ Kan trømbøig maringarub kwaimandzig møweinukkurri webippe, chugøben purmerasarø isramig lab uña, yandø wetørranrrab kaimappe, trenchibig køn: “Katø nai yamay inrrab cha, na chugurri webarrua arrinumaytøwei.” ²⁵ Incha katø arruabe, tru mowane kan yawan chishtø paluuncha, tamara pasrig lataig wetørranrrun cha. ²⁶ Incha ippe, katøgan kwaimandziimera, nø lataguen kømø, mas larrø trømbøig marøbelan sieteba tulundzuna, søteeløba trubalatø tru møweinug purrønrrab kebamrrun cha. Inchen

tru møøbe yandø srabebe mas purø kaikken kørømisrtrun cha, tru srøsrø lataitøguen kømø.—

Isa kømø, purø tab købig

²⁷ Jesús iilan waminchib pasramne, misag utu kan ishug øyeeg chib trashibig køn:

—Ñun tøgagøb, mutsøsrøb ishuube mayanguen tab kuig køn!— cha.

²⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Tius maig taigwan mørøb, maig karuilan mørøbelø, truiløbeguende mayanguen tab kuilø køn— cha.

Kaig misag Jesúswan mana asiimíig martrai miab
(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

²⁹ Misaamera Jesúsweim pøtøgatan mas mas tulundzunøben, nøbe trenchib waminchib pølbasarøbig køn:

—Møin kwaløm larrø kaig misaamera, Tius naba pasrain kui ashchab marig miatan cha. Inchendø asha kønrrai katøgan chigøben peg kenamara tranmøtø, tru Jonásweiwandø eshkamønrrun cha. ³⁰ Jonásma Nínivesrø warab misaameraimbe chigøben kønrrab kuitamab isua asha kømig kønrrai nune treeg pasrig køn cha. Treetøwei na, Møg Misra Arrubikkucha møin kwaløm misaameraimbe isua asha kømig kønrrai pasrig kønrrun cha. ³¹ Tru ambø umbu pirausrø reinagucha Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwalømbe kurrønrrun cha. Incha nøbe tru møin kwaløm møguelø ñimun møra melønrrai maringarunrrun. Kaguende nøma purø yabsrønguringuen arrig købig køn, Salomón, tru purø kusrebig wamindigwan mørtrab. Inchen yu pasrabiibe Salomón lataitø kømø, mas nuikken kur chibig køn. ³² Tru Nínive ciudadrø misaamerabe Tiuswei tru maig kønrrabigwan asha maram kwalømbe kenamisrtrun cha, tru møin kwaløm misaameran kaiyu pønrsønrrab. Kaguende Nínivesrø misaamerabe Jonás eshkaigwan møra, nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay Iliraiig køn cha. Inchen yu pasrabiibe Jonás lataitø kømø, mas nuig køn— cha, trenchibig køn.

Kabmerabe asru kan lámpara latailø køn
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ —Muguen kan aceite lámpanan piløga srørrøyu pasrmøwei, ni køtsø umbu pasrmøwei indan, masken kerrubelan tør kønrraimbe, pala pasran. ³⁴ Asru kappe kan lámpara lataig køn. Inchawei ñui kab tabig købene, ñui asrube kerriguba tør kebilig kønrrun. Inchen ñui kab kaig købene, ñui asrube kerriguba løstiig kønrrun. ³⁵ Inchawei ashiptø kuy, ñim tør tøgagúibe løstiig købgunmab. ³⁶ Kaguene asru kerriguba tør køben, katø truyu chigucha løstiig kaabene, ñibe kerriguba tørgandø ashchun chibig køn, kan lámpara purø tørig, ñun piløben lataitøwei.—

Jesús fariseosmeranba, maig maramigwan martrai pørigwan kusrebelanba øyeelø køn chib
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Yandø Jesús chab waminchene, kan fariseo nui yau lincha manrrab attrai eshkaben, Jesúsbe kebya, mishatsigu wamisrene, ³⁸ fariseobe Jesús mamigwan mamøwatø, tasig kinømø mai ashabe, truba kwaaren, ³⁹ Señorbe trenchibig køn:

—Trube, ñim fariseosmerabe pasunba, platillonba wambiimaybe pillmabendø, ñimui umbube ñimbe misagwan kwaarøsa kerranrrab isuiløba, chigurribunø tøgagønrrab parø isuiløba, trutø netsailø køn cha. ⁴⁰ Ñim chugúinguen mørmeelø! Tiusbe palamay asrwanma marig køppe, ¿katø umbuigwangucha nøtøwei marig kømuitarru? cha. ⁴¹ Treeg inchibgunrriibe, tru umbu tøgagúigwan waachameran lastima asha, srørray chibig køn, treenchene, ñimune kerriguba chishig kørømisrtrun cha.

⁴² 'Ay, ñim fariseos waachamera! Ñimbe erbabunan, rudan, chigurribunø katøgan shush tusrmeran Tiusweyasig diezmørig kanzhig, kanzhig wesrawa, tranendø, tru sølgandø tabig maramigwanba, katø Tiuswei tru undag købigwanbabe, ñimbe pinab marøbelø køn cha. Ñimbe marøppe, iilanwei maramig kuig køn cha, tru diezmørig kan kan wesrawa, Tiuswan tranamigwangucha pesannamø, tøgatø marøb.

⁴³ 'Ay, ñim fariseos waachamera! Judíosmera tulundzuni yamerayu purø tab misaamera purrainug purramig chullelø, katø penab, yanøb indinug ñimune maig købash kømø, purø tabzhig wamønrrai inchibelø køn cha.

⁴⁴ 'Ay, ñim waachamera, kwaig sørin trabmera latailø, chi kenameelø! Misaamera tru sørim palawan chigúinguen ashmø Ilirab kUILø latailø køn— chibig køn.

⁴⁵ Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrennøbiibe trencha løtabig køn:

—Kusrennøbig, ñi øyeeg chippe, namungucha tøga wamøtan— cha.

⁴⁶ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—'Ay, ñim waachamera, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrennøbelø chigucha! Ñimbe katøganelane niga ambamga kwatsiguelø neguanendø, ñimbe ñimdøweinguen ni kan tasig-unøtøgaguen kuñab kebachig kømui indan cha.

⁴⁷ 'Ay, ñim waachamera! Tius maig karuigwan eshkabelan ñimui merrabsrø misaameratøwei kweecha, søriilø købelan ñimbe tamara pønrsøbelø køn cha. ⁴⁸ Treeg mariitøga ñimbe ñimui merrabsreelø treeg marigwane lata kandø isubelø kui kenamaran cha. Kaguende nømuimburappe kweechen, ñimuimburappe tru sørin trabmeran tamaran cha.

⁴⁹ 'Inchawei Tius nø kusremburab kusrebig kuigu, trendaig køn: "Na maig karuigwan eshkabelanba, katø naashib karua øriilanba nabe øren, truilan kan utuelane kweechen, kanelane kaig martrun" cha. ⁵⁰ Inchawei pirøwan marøb uraskurri Tius maig karuigwan

eshkabelan mayeelan kweetsiilai ani lusigwan Tiusbe møin kwaløm misaameran ulø payrrun cha, ⁵¹ tru Abelwan kweecha ani lusigwangurribunø, tru Zacarías altarba, santuarioba pønrrabnug, tru tøbøtag pasrøben kweetsig, tru Zacaríaswei ani lusigwangatig. Inchawei nabe ñimun trendamønrrun chibig køn: Tru misaameran kweetsiilan Tiusbe møi ya misagwan ulø payrrun cha.

⁵² 'Ay, ñim waachamera, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrennøbelø! Kaguen tru nebua ashib kusreb kømig kan llavi lataig tøgagúigwan ñim kerrawa tøgagua, ñimdøweinguen kebammøwei, ni kebambug kui inchibelan chigucha kebambashmøwei indan— chibig køn.

⁵³ Jesús truyugurri webibene, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmeraba Jesúswan truba nama, ke chine payib mendabelø køn, ⁵⁴ kebenøsrkøg køptø, nø chi kusrua løtøbene, chigøben tamig tøgagønrrab.

Jesús palatø tabelø kømønrrai kusrenanøb
(Mt 10.26-27)

12 Trune misaabe truba truba nørø tulundzuna, nu køptø ke nømdø melambub itøbuniyaben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan nømunmerrig trenchib pølbaserøbig køn:

—Au, fariseosmerai lewaduran ashiptø kuy cha, tru palatøbe truba tab indigwan. ² Pøs chitøgucha søra pasriibe søriitø kørømisrmø, ashchai kenamarig køben, katø wammørmønrrai søra tøgagúibe wammøriimíibe kørømisrtraamøn cha. ³ Inchawei ñim løstøyu wamindigwane tøryu wammørbøguen inchen, ñim yaskabwan kasra nilø wamindigwane yabalasrøngurri trasaig kønrrun cha.

Jesús møigwan kørig tøgagømigwan waminchib
(Mt 10.28-31)

⁴ Na ñim nai linchibelane trenchar: Asrwandø kweechibelane kørig kui inchimøtay cha. Kaguen asrwan kweechendø, mas trømbøibe chi martrab kaiman cha. ⁵ Inchendø nabe ñim møigwan kørig tøgagømigwan eshkarrumøn cha. Kweecha, mu manch-inrainga tru møra melamnug kegutchabig, truigwane kørig tøgaguy cha. Nabe katøle trendamønrrun: Trunune si, kørig tøgaguy cha.

⁶ '¿Tratrøgatø illinzheelan pa centavozhigweindø yanøbelø kømuitarru? chibig køn. Inchendø Tiusbe treelanguen pesannamø, ashibig køn cha. ⁷ Pøs ñimuimburappe ñimui turyu pusruumeranguen kan kan mundziizheelø køn cha. Inchawei chi kørig kui inchimøtay chibig køn. Truba yam illimera lataitøguen kømø, ñimbe mas purø nuweyelø køn cha.

Misaamerai malau 'Jesucriston ashmíig kur' chib pønrrømeelø

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Katø nabe ñimun trendamønrrun: Møikkøben misaamerai merrab 'Jesúsweingatiig kur' chibigwane na,

tru Møg Misra Arrubikkucha Tiuswei ángelesmerai merrab treetøwei truigwane 'nuingatiig kur' cha, nabe trendamønrrun cha. ⁹ Inchen misaamerai malau 'Jesúsweingatiig kømur' chibigwane Tiuswei ángelesmerai merrab nabe nungucha 'nuingatiig kømur' tamønrrun cha.

¹⁰ 'Møikkøben na, Møg Misra Arrubigwan chigøben kaig waminchibigwane Tiusbe uløwan paymønrrab pesannanrrun. Trune møikkøben Espíritu Santon purø trømbøig waminchibigwaneguende pesannamø, ulø payrrun cha.

¹¹ 'Ñimun payrrab judíosmera tulundzuni yamerayumay, kabe juezmeraimay, kabe karubelaimay srua ambene, mandø cha løtamermab, mancha løtamermab, chi tamermab chi isumøtay chibig køn. ¹² Kaguende yandø wamindamig puben, Espíritu Santobe maig tamigwan ñimun kusrenanrrun— cha.

Kan pua møg chugúi mormíig lataigwan kemesra wamindig

¹³ Kan møikkøsrøn misag utu Jesúswan trenchibig køn:

—Kusrennøbig, nai nunewan naimburabig kønrrabigwan pirisha, nan tranø chirra— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn: ¹⁴ —Au, kasuku, ¿nan kan juez lataig, kabe kan pirø pirishibig lataig kønrraimbe nane mu pasrah?— cha.

¹⁵ Incha katø trenchibig køn:

—Parø indamigwane treenchimønrrab ashiptø kuy cha. Kaguende kan møg øsig kømibe chi nørrø tøgagúinug pasrømiig køn— cha.

¹⁶ Incha katø 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchib trenchibig køn:

—Kan truba pua møwan nui pirømerayu truba truba ellmarig misren, ¹⁷ tru puaike nuinetø isub mendabe trendan cha: "¿Chindamer? cha. Nai ellmarig tulisailan yandø chu esegamig chigagur" cha. ¹⁸ Inchabe treeg isubig køn cha: "Møimbe sí chi maram kui ashar cha. Nai mamig keerøb esegailan picha, mas nørreelø mara, truyu nai ellmarig tulisailanba, chi tøgagúilanba kerrigu esegamønrrun cha. ¹⁹ Incha nabe naasiitøwei trendamønrrun tan cha: 'Møimbe si, chigøben truba nørrø esegailø yam pilawei pønsra war cha. Møimbe israb, mab, muchib kasraarau' tamønrrun" cha. ²⁰ Inche Tiusbe trendan: "Chugúinguen mormø møg, mõi yemdøwei ñui møsigwan miaben, kwamig nebuben, ñi esegawa tøgagúibe, ¿muin kørørmisrtrerah?" cha.

²¹ 'Kan møøbe nuyasiitø chine palømø, tun pønrraindøgucha, Tiusweimburabigwan chiguchaga waachawane øyeeg purainrrun— chibig køn, Jesúsbe.

Tiusbe nui uregwane chi palabigwan tranøbig køn (Mt 6.25-34)

²² Incha Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Ñimune trendamønrrun cha: Øsig amønamiig, ñim mamigwanba, asru chi kemermab isumigwanba menrra isumøtay cha. ²³ Pøs øsig amønamiikkan kan

mamig lataitø kuitarru cha. Kabe asrkan kan asru keelø lataitø kuitarru cha. ²⁴ Pøñiimeranma asay cha, chi ellguamøwei, ellmarig tulishimøwei, mamig esegamig chi kawei, mamig nørrø keera tun pønsra esegamig chi kaweyelanguen Tiusbe manrrai mannøbig køn cha. Ñimbe illimera lataguen kømø, maseløguen køn cha. ²⁵ ¿Ñim møiløgøben, maya maya incha, katøgan tøbø metrotøguen nurabsruguh? cha. ²⁶ Ñim yandøzhigwanguen martrab kaimabeløbe, ¿katøgan peg maramelane chinchabrre isugue? cha.

²⁷ 'Umeranma asay chibig køn, kwallmøwei, kumøwei inchibelø købendø, tabig nørrøran cha. Inchendø nabe ñimune trendamønrrun: Rey Salomónguen nui chine purø tabzhig tøgagua, umera lata tabzhiibe kemuiig køn cha. ²⁸ Wambig kaumera, mõi ka pønrrøwa, srønabe nagu parrig kønrrabigwanguen Tiusbe øyeeg tabzhig kenanøb lataig marøbiibe, ñimune treetøguen kømøtø, masken marmønrraitarru cha, ñim isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúigwan ke køgømønrraindøzhig tøgagurwan. ²⁹ Inchawe chindamerab isup-tø menrra isui inchib lamøtay chibig køn, chi mamer-mab, chi mutsamerab. ³⁰ Kaguende yu pirau misaamerabe mutøgucha iilan isua labelø køn cha. Trune ñimui Møskaimbe ñimui chi palabelan ashaguen wabig køn cha. ³¹ Treeg kømøtø, ñimbe Tius nø ashib karub wainuguigwan isua lay chibig køn. Trumaybe tru katøgan chi palabelangucha ñimbe nemarkig utønrrun cha.

Srømbalasrø chigurrimbunø pønrrabelø (Mt 6.19-21)

³² 'Nai mamdø ubishazheelø, chi kørig kui inchimøtay. Kaguende ñimui Møskaimbe nui karub wainuguigwan tranamiig tab kui indin køn. ³³ Chi tøgagúilan yana, chigarwan tranay, treeg marabeguende, an pusrig urasrmera, pinønrrabig kømeeelø tøgagønrrabguen, chi tøgagúilø managuen pinønrrabgailan srømbalasrø eseganrrab. Truyube nillig kbinrrab kaimabwei, ni pullilla parmøwei inchibnug.

³⁴ Kaguende ñimui chi tøgagúilø chu esegaig pønrrøbene, ñimui manrrøgucha ke truyutø isub pasrønrrun cha.

Tamara muniitø kømig køn

³⁵ 'Ñimbe kewa, tamara, pøronawa, martrab ke muniitø kuy; katø ñimui aceite usri lámparamerangucha piløga kuy; ³⁶ ñimbe kan mendig melabelø latailø kønrrigay ya puaiig novios yaugurri attrab køben muniirabelø latawei. Incha pua, nø yaskabwan pinrrøggøbene, kurtrab muniitø melabelø latailø kømig køn. ³⁷ Mayanguen tab kuilø køn tru karuindiig melabelø ya puaiig nømun kib køben kømø, kasrig purrabyuh puinabeløbe. Nabe ñimun cierton trendamønrrun: Ya puaiig nøashib tamara pøronawa, mishatsigu nømun purramisringarua, mamigwan nøashib pirishinrrun cha. ³⁸ Yem tøbøtag pui lata, løtsø pui lata nømun kib kømø, kasrig purrøben puinabeløbe mayanguen tab kuilø kønrrun cha. ³⁹ Kan ya

puaima niliig chu uras attrab kui mörimbe, yau nilönrab kebibashmubsruinrrun cha. ⁴⁰ Ñimgucha tamara melay chibig køn. Kaguende tru Møg Misra Arrubiibe chi isumø købenba arruptinchun— cha.

Mendig megabig maig taigwan marøbigwanba, maig taigwan marmigwanba kemesra wamindig
(Mt 24.45-51)

⁴¹ Inchen Pedrobe trencha payibig køn:
—Señor, ¿iig 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra wamindigwangan namuyasiitø waminchitirru? cha, kabe ¿mayeelain kuitarru?— cha.

⁴² Inchen Señorbe trenchibig køn:
—Kan karuindiig megabig maig taigwan mōra marøb, katø chi maramelan nōtø tsabø asha marøbigwan, ya puaiig nui yau warabelan mannam ura puin kuindø nōmui mamigwan srøttrab muniitø wabig kønrrai ashai wanninabiibe ¿møig kerah? cha. ⁴³ Truibe mayanguen tab kuig køn cha, nun karua pasrigwan marøb megabenh ya puaiig puptindinabigweimbe.

⁴⁴ Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun: Ya puaiibe nui chi tøgagúigwan kerrigu nø asha marøb pasrønrrai tranrrun cha. ⁴⁵ Inchen tru karuindiig megabig nuinetø ya puaiibe peguen arrumønrraitamab isua, katøgan karuindiig melabelan mōguelan lata, ishumburmeran lata kurrabetab menda, katø mab, muchib, mutsiirab tsubenba, ⁴⁶ nui ya puaiibe ni attraitamab isuinguen kōmø kwaløm, ni ø uras punrraitamab isumø tsubenba, puptincha, purø trømbøig ichagucha, maig taigwan marmeelø pønrrainug kertrun cha.

⁴⁷ Inchen tru karuindiig megabig nun karua pasrøbig ya puaiig maig maramig palai indi ashibig købendø, tamarmøwei maig chiben mōrmøwei inchibigwane truba yam ichagutsig kønrrun cha. ⁴⁸ Inchen tru karuindiig megabig nun karua pasrøbig ya puaiig maig maramig palai indi mōrmøwa, kōrrø ichagutsamdiig marøbigwane trengatig yam ichagutsig kōmønrrun cha. Inchen mōigwan køben maramigwan mas nu tranøppe, treetøwei nu ulø payrrun cha. Inchen mōigwan køben mas purø nōrrø maramig traninabigwane, trunune masken nu ulø payrrun chibig køn.

Jesúskurri misaamera ke nōrøtø misrøb
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Nabe yu pirau nag lataig kegutchab arrig køn. ÑNabe yambe manawei pilabguen pasrømonrrammab truba isur! ⁵⁰ Nane purø trømbøig pinøbuløb arrubigu pureb yamig nebunrrautan. ÑNane purø isutan treeg nebumnegatiibe! ⁵¹ ¿Ñim isubgan nabe piraumay arrippe, ambumay imay tab købigwan srua arritamab isugueh? Nabe treeg kōmøtø, nōrøtø, nōrøtø inchib kønrrai arrur cha trendamønrrun. ⁵² Kaguen mōingurimbunøbe kan yau trattrøgatø purramnuube nōrøtø inchib kønrrun cha, pønøbe pailan namig kurra tarømisren, pailøbe pønølan namig kurra tarømisrtrun cha. ⁵³ Møskaimbe nusrkawan namig kurrøben, nusrkaingurrimbe mōskawan namig kurrøben, usrimbe nimbasrwan namig kurrøben, nimbasrkurrimbe usran

namig kurrøben, sueeragurrimbe yernan, katø yernagurrimbe sueeran namig kurrønrrun— cha, trenchibig køn.

Maig pub attrabigwan wamindig
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Incha katø Jesúsbe misagwan trenchibig køn:
—Wañimera pørr kebibrø kurrab arrubene, ñimbe trenchibelø køn cha: "Sre punrrun" cha. Inchen pubwei inchibig køn cha. ⁵⁵ Inchen isig ambø umbusrøngurri webarrubene: "Pachig kønrrun" chiben, treegwein købig køn cha. ⁵⁶ ÑPalatø tabelø! Pala wañi maig pasrai asha, pirau maig kui asha ñim øyeeg kønrrun chib, øyeeg kønrrun chib waminchibelø købendø, ¿møin kwaløm chi pureb arrubigwane, trube, øyeeg kønrrun chinrrab wetøgørrønrrab kaimabeløbe mailø kogue? cha.

Ñui ashig kōmui inchibiiba ambumay imay lata tab kønrrai mar
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Sølgandø tabig maig kønrrabigwan ñimasiyitøwei chindimba asha tamarmøgue? ⁵⁸ ÑNun maig maramigwan asha marig kønrrai tru kejabiiba, tru maig maramigwan asha marøbigweinumay ambub pønrrappatø, mallatø trunun mayutø nōba tamara kōrrømisrtrab inchi. Inchipa ñun juezweimay srua amben, juezbe policiámeran trana øren, truiløbe ñun merrarrawa kailan keeri yau keera pasrønrraimbe. ⁵⁹ Pøs nabe ñimun trendamønrrun: Truyugurri webinrrappe, maya ulø misrigwan ke chishtø pagarawatøwei webinrrabguen— cha.

Kaig marmønrrab isua mōrtrai wamiilø

13 Inchen tru urastøwei mōiløgøsrøn truyu pønrrøwabe Jesúswan trenchibelø køn:

—Pilatobe mō mōguelan kōsrøn galileasreelan kweecha, truilai aniwane tru nōm Tiuswan tranamig animal kweetsilai animba lindisain køn— cha.

² Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñim isuppe, Galilea mōguelø treeg nebuinabeløbe, tru nōmui pirau katøganelø lataguen kōmø, purab kailø kuimbarre treeg nebutamab isugueh? cha. ³ Nabe ñimune treeg kōmøn tamønrrun. Ñimdøweinguen ñimui kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay llliramuisruandøbe, ñimgucha mayeeløba truilø lataitøwei kwanrrabguen cha. ⁴ ¿Kabe ñim isubgan Siloésrø tru purøbala ya itøguebeñen kwabelø tru dieciochoeløgan Jerusalénsrø maya misag warabelan purab kailø kuitamatirru? chibig køn. ⁵ Nabe ñimune chi treeg kōmøn tamønrrun. Ñimdøweinguen ñimui kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay llliramuisruandøbe, truilø lataitøwei ñimgucha mayeeløba kwanrrabguen— cha.

Higuera tusr mamig niimígwán kemesra wamindig

⁶Incha Jesús katø 'øyeeg lataitøwein køn' chib, iigwan kemesra waminchibig køn:

—Kan møg nui pirau kan higuera tusr ellguawa, tøgagua, higos niguitashchab ashchab ya, chigucha wetørramígwán lataig køn cha. ⁷Inchabe tru pirø ashib møwane trendan cha: "Au, na pøn pilawan mamig lanrrab i tusryu arrua, managuen wetørramur cha. Luti-ichi! tan cha. ¿Tusrwan pirøyu ke ka yandøbe chinchib pasrøbashchab?" tan cha. ⁸Inchen tru pirø ashibiibe trenchibig køn cha: "Au, nai ashib karubig, møim pilatøbe ka pasrøbashchab cha. Na pirøwan alaraanøb, animal pøy pusrtrab cha. ⁹Inchippa, treenchene mamig misrøbgun cha. Inchendø katøgucha misr-mubene, trube, lutitchig" tan cha, trendan— chibig køn.

Kan ishug kesruig kurrashchab kaimabigwan isrin kwaløm Jesús tamarøb

¹⁰Kan isrin kwaløm Jesús judíosmera tulundzuni yau kusrenanøb pasrøbene, ¹¹truyube kan ishug dieciocho años ørøba kwanrrø uñibig wabig køn, kwaimandzig utsømay kesrungaruig, ni chinchagucha kurrashchab kaimabig. ¹²Inchen Jesúsbe nun asha, wamabe trenchibig køn:

—Au, ishug, yandø ñibe kwanrrø kømø, tabig kør-rømisran— cha.

¹³Incha nui tasigwan tru ishuweim pala estsarene, ishuube mõi mõi ølmisrøb, kurraashibig køn. Incha Tiuswan truba tabig waminchib mendabig køn.

¹⁴Inchen tru tulundzuni yau ashib karubiibe, Jesús isrin kwaløm treeg tamarikkurri truba nama, misaamerane trenchibig køn:

—Chigøben maramigwan maram kwalømmerabe seis días køn cha. Ñimui kwanrrømeran tamariilø kønrrappe, tru kwalømmerawan tamartraí amrrumbala cha, isrin kwaløm kømøtø.—

¹⁵Inchen Señorbe kusrub trenchibig køn:

—[Palatø tabelø! ¿Ñimma møikkøben ñimui weywan, kabe ñimui burron isrin kwaløm pi mutsøsrønrrab sru-amrrab pichimeelø këtirru? cha. ¹⁶I ishug Abrahamwei misagwan Satanás kwanrrøtøga dieciocho años ørøba lusra lataig tøgagúigwan, ¿Kabe isrin kwaløm køn chiptø i kwanrriigwane øyeeg iløsrkaig megaigugurri elatsamig kømø, chindah?— cha.

¹⁷Jesús nø øyeelan waminchene, nui ashig kømui inchibeløbe søteeløba køriimisra kørømisren, trune katøganeløbe Jesús tabig mana asiimígwán mari ashabe, truba kasraarabelø køn.

Iibe murtasa yell lataig køn cha, kemesra wamindig
(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸Incha katø Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Tius nø ashib karub pasraibe chi lataig asønán chinrrab køh? cha. Kabe ¿møig lataig køn chinrrab køh? cha. ¹⁹Pøs kan murtasa yellwan kan møg nui trau

tsturøb lataig køn cha, nurawa, kan tusr-unøburabig misren, pala amøñibelø illimeraguen tru srarmerayu le maran— cha.

Iibe levadura lataig køn cha, kemesra wamindig
(Mt 13.33)

²⁰Katø Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Tius nø ashib karub pasraigwane chi lataig køn chinrrab køh? cha. ²¹Pøs levadura lataig køn cha. Kan ishug pa arruba harina sømara, levaduran pusren, maya sømarigwan trunun ørøba pulingarub lataig.—

Trag yaskab
(Mt 7.13-14, 21-23)

²²Pueblomerasrømba, yamera tsitsø pønrrabsrømba Jesúsbe kusrenanøb Jerusalénsrømay pureb ibig køn.

²³Inchen møikkøsrøn trencha payibig køn:

—¿Señor, kaigyugurri wesrainanrrabeløgan mamdeelø kønrrab kuitarru?— cha.

²⁴Inchene nøbe trenchibig køn:

—Trag yaskabwan kebambamigwan ñimbe kebamrrab tranrray cha. Kaguende nabe ñimun trendamønrrun: Mayamba kebamrrab inchendø, kaimanrrun cha.

²⁵Ya puai gwán kurra, yaskabwan kasrøbene, ñim wambig kørømisrøbeløbe yaskabwan pinrrøgøb trenchinrrun cha: "Señor yaskabwan kurtra" cha. Inchen nøbe ñimune trencha lètønrrun cha: "Nabe ñimune chuelø kui ashmígwán kur" cha.

²⁶Inchen ñimbe trenchinrrun cha: "Nambe ñiba mab, muchib inchen, katø ñibe namui callesmerayu kusrenanøb indig kømøh" cha.

²⁷Inchene nøbe ñimune trencha lètønrrun: "Nabe ñimune chuelø kui ashmur cha. Kaig marøbeløbe mayeeløba nainukkurrimbe tarømisray" cha. ²⁸Inchen ñimbe tuyube kishib, trugulmeran tsatsamig kønrrun cha, Abrahamwan, Isaacwan, Jacobwan, katø mayeelø

Tius maig karuigwan eshkabelan, Tius nø ashib karub waisrø nøm trusrø purrøben ñim asha, ñimbe wambig webetiilø kua. ²⁹Kaguen pørr kal-labgatøsrøngurrielø køben, pørr kebibgatøsrøngurrielø køben, ambøgurrielø køben, igurrielø køben, yu pirau chugurrieløtøgucha amrrunrrun, Tius nø ashib karub wainug purramisra manrrab. ³⁰Inchen møiløgøben mõi ya yu pirau srabe melabeløbe srømbalasrømbe nømmerrig pønrrønrrun. Inchen mõi ya yu pirau nømmerrig pønrrabeløbe srømbalasrømbe srabe melønrrun— chibig køn Jesúsbe.

Jesús Jerusalénwan isua kishib
(Mt 23.37-39)

³¹Inchen tru kwalømdøwei mø fariseosmera køsrøn puabe, Jesúswan trenchibelø køn:

—Ñiguen yugurri webya, inrrø cha. Kaguende Herodesbe ñune kweechig kuin køn— cha.

³²Inchen Jesúsbe trencha lètøtabig køn:

—Ø zorra lataigwan trenchinrrab ambay cha: "Au, mõiimba, srønaba nabe kwaimandziimeran webetab, kwanrreelan tamarøb, trumarbe nai maramigwan pat-søgamønrrun" tan chinrrab. ³³Inchendø nabe møim-

ba, srønaba, trumarba nai maywan ib yamig køn cha. Kaguén Tius maig karuigwan kan eshkabiibe nørøsrøn kømø, Jerusalénsrø kwamig nebunrrun chibig køn. ³⁴ ¶Jerusalén! ¶Jerusalén! ¶Tius maig karuigwan eshkalbelan kweechib, katø ñimuyasig Tius karua øriilan sruutøga petabig! ¶Nabe yamba, kan piejetø kømø, kan atøwall nui pullichu-uregwan kwaldzarig umbu kanbalatø mara, maatanab lataitøwei ñui uregwan tulundzunørrab inchen, ñibe nane kaasig køn! cha. ³⁵ Au, ñim waraig yamerabe elatsig kørømsitrtrun cha. Inchawei nabe trendamønrrun chibig køn: Nane mas ashchaamøn cha, øyah tamnegatig: "¶Señorwei munchiyu nø ørig arrubiibe mayanguen tab kuig køn!"— cha.

Kan møg parob kwanrrø tøgawgan Jesús tamarøb

14 Kan isrin kwaløm Jesúsbe kan fariseo chi maramigwan nø ashibigwei yausrø manrrab ke-bya wabene, kaneløbe ke chindashchab ashibelø køn. ² Inchene truyube kan møg Jesúswei merrab parob kwanrrø tögaw wabene, ³ Jesúsbe tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrenanøbelanba, fariseosmeranba trencha payibig køn: —¿Istin kwaløm kan kwanrriigwan tamarmønrrai merig kø, chindah, kabe merømuig kø, chindah?— cha. ⁴ Inchen nømbe chigucha lötømeelø køn. Inchene nøbe kwanrriigwan srua arrua, tamarabe, yandø inrrai 'ungwa' chibig køn. ⁵ Incha nømune trenchibig køn: —¿Ñimma mõikkøben, ñui nusrkain kui, kabe ñui wey kui pisuyu kebeñenma, isrin kwaløm kuingucha, tru urastø wesramønrraitirru?— cha. ⁶ Inchen nømbe øyeelan chigucha lötønrrab kaimabelø køn.

Novios yaumay linchab amrrunrrai eshkailø

⁷ Linchab amrrunrrai eshkaig misaamera mishatsigu mas tab purramdønug, tab purramdønug laben, Jesúsbe treeg indi ashabe, øyeeg kømig køn chib eshkab waminchibig køn: ⁸ —Møikkøben ñun kan novios yaumay linchab attrai eshkaene, mas tab wamdønug merraramøta cha. Inchipa ñi lataguen kømø, mas nuigwan linchab attrai eshkaig kua, truig puben, ⁹ tru ñunba, truigwanba linchái eshkabiibe arruppa: "Ñi waigwan ønun tranø" chibene, ñibe køriimistra wendausrø wanrrab purainrrabguen cha. ¹⁰ Treeg inchimøtø, masken ñun lincha cha eshkaene, wendausrø wamisr cha, tru ñun lincha chibig arrua: "Ñi, kasukube, yu merrabsrø wanrrab puramø" cha, ñun trenchinrrai. Inchen ñibe tru mishatsigu ñiba purrabelai merrab truba tab indig kønrrabguen cha. ¹¹ Kaguén mõikkøben nøasiitø 'nuig kurmaj' isubigwane, ka kørig martrun cha. Inchen nøasiitø 'nuig kurmaj' isumíigwane 'i mõøbe si, nuig køn' taig kønrrun— chibig køn. ¹² Incha katø Jesúsbe tru lincha cha eshkab mõwan-gucha trenchibig køn:

—Ñi kan mamig srørøppe, ñui asiilandø kømøwei, ñui nunelandø kømøwei, ñui misagwandø kømøwei, ñui ya pulu puarmerandø kømøwei wama srøsr cha. Kaguén truiløbe ñungucha treetøwei linchái wama, nõmgurringucha treetøwei marene, truburø ñibe utamigwan uta kørømsitrtrun cha. ¹³ Treeg kømøtø, ñi kan fiesta marøppe, waachameran køben, kønønrrab kaimabelan køben, cojosmeran køben, kabgarmeran køben linchab amrrunrrai eshkawabe, ¹⁴ ñibe mayanguen tab indig kønrrabguen cha. Kaguende truiløbe ñune katøburø treetøwei marmuindøgucha, sølgandø tabigwan marøbelø katø øsiirab kwalømbe, tru ututø ñungucha Señorbe truburø tranamigwan tøgatø tranig kønrrun— chibig køn.

Iibe mamig truba nu tamara kuigwan kemesra wamindig

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Inchen iigwan mõrabe, tru kan mishatsigu wabiibe Jesúswan trenchibig køn: —Tius nø ashib karub waisrø mamigwan mabiibe mayanguen tab kuig kønrrun— cha. ¹⁶ Inchen Jesúsbe nun trenchibig køn: —Kan møg truba nõrrø mamimera mannamig tamara, misaamera truba nu linchab amrrunrrai eshkawa, ¹⁷ yandø mam urasbe nui karuindiig megabigwane tru lincha tailan trenchinrrab ørøbig køn cha: "Yandø ke chab pønrainguen pønrran cha, amrruy" chinrrai. ¹⁸ Inchene mõitøgucha ke chine kemesrøb mendabelø køn cha. Srøtiibe: "Kanbalø pirø ke mõindø chab pena, trunum ashchab inrrab war tan cha. Treekkurri kaimamønrrun tan chirrunrrig cha", trendan cha. ¹⁹ Inchen kane: "Weymera diez arabelø pena, maig marøbelø køtashchab ashchab inrrab war tan cha. Treekkurri attrab kaimamønrrun tan chirrunrrig" tan cha. ²⁰ Inchen katøgane: "Ke srø kasharawa kua, trugurri attrab kaimamønrrun tan, chirrunrrig" tan cha. ²¹ Inchen karuindiig megabiibe ya, tru nun karub pera wabig ya puaigwan kerrigu eshkaben, nøbe namappe, karuig megabigwane trenchibig køn cha: "Malla inrrø cha, ciudayu calleswanba, maywanba ya, waachameran køben, kønønrrab kaimabelan køben, cojosmeran køben, kabgarwan køben yu pera attrig" cha. ²² Inchen mas yanasrø tru karuindiig megabiibe trenchibig køn cha: "Ñi nan karub pera wabig, ñi maig karuigwan maren, katøgucha aldø pasran" cha. ²³ Inchen nøbe tru karuindiig megabigwane: "Ciudayu wambiisrø nõrrø maymerawan køben, shush maywan køben ya, nai ya netsanrrai katøganelan amrrumø kømø, ke amrrumne wamønrrig cha, trendan cha. ²⁴ Kaguende nabe trendamønrrun: Tru srøsrøelø na lincha cha wamiiløbe mõikkucha nai mamigwane maig mamig kuinguen mõtraamøn" cha trendan— chibig køn Jesúsbe.

Jesúswei mendig yamibe murig køn

(Mt 10.37-38)

²⁵ Misag truba nørrø Jesúswei mendig amben, nøbe keesha ashabe trenchibig køn:

²⁶ —Møikkøben naimay arrua, nui møskawan, nui usran, nui srawan, nui uregwan, nui nunelan, nui nuchalan lataitøguen kømø, nan mas undaarab, katø nui øsig kømigwan lataitøguen kømø, nan mas isub undaaramiibe nai mendig uñibig kønrraamøn cha.

²⁷ Inchen katø møikkøben nui kuruswan nø muta arrumigwan muta, nai mendig arrumiibe, nai mendig uñibig kønrraamøn chibig køn. ²⁸ Ñimma møikkøben, kan truba pala ya martrab inchabe, ¿patsøgamdiig køtashchab anwanmerrig ashchab wamismønrraitirru? cha. ²⁹ Trenchimøtø, pøtøburab pølsrugwandø pølbasra, patsøgønrrab kaimabene, mayeelø ashibeløbe ñune indzatø ashib trenchinrrun cha: ³⁰ “Ø møøbe yawan martrab pølbasra, patsøgønrrab kaiman” cha.

³¹ Kabe kan reyma katøgan reyba kwayanrrab webinrraptø, ¿suldaumera diez mil nø tøgagúitøgaba, katø tru nøba kwayanrrabig suldaumera veinte mil pera arubiiba, ka kwayamdiig køtashchab trununmerrig isunrrab wamismønrraitarru? cha. ³² Pøs kaimappe, tru katøgan rey yabsrø srø pasrøbenbatø, kwayamø, tammay kørrømisrkun chinrrai karuilø ørtrun cha.

³³ Inchawei ñim møikkøben chi tøgagúigwan kerrigu elachimibe, nai mendig uñibig kønrraamøn chibig køn.

Tre yandø larrmiig misrøb

(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ Trebe tabig køn. Inchendø yandø tru trebe larrmiig misrabe, ¿katøbe chinha kui larrøbig misri-asamø? ³⁵ Pirø tamisrrai pirøyu wiitamdiig kømøwei, animal pøywan abono marigu pusramdiig kømøwein køben, yandø petig kønrrun cha. Møramig kalu pøn-sraibe mør!— chibig køn.

‘Tibe ubisha trubabig lataitøwein køn’ cha, kemesra wamindig

(Mt 18.10-14)

15 Romasreelayasig an utabeløba, kaig marøbeløba Jesúswan mørtrab mayeelø kemallen,

² fariseosmeraba, tru Moisés pørigwan kusrenanø-beløbabe yeeg marøbig køn chib, trenchibelø køn:

—I møøbe kaig marøbelan wamab, truiløba mab inchibig køn— chib.

³ Inchen Jesúsbe ‘øyeeg lataitøwein køn’ cha, kemesra waminchibig køn:

⁴ —¿Ñimma møikkøben ubishamera cien tøgagua, truilø kan palab misrene, noventa y nueven wambig nøørøsrø nõmdø warønrrai warøbashippa, wetørramnegatig tru ubisha trubabigwan lanrrab imønrraitirru? cha. ⁵ Incha wetørrappe, kasrag købiitø, ñui kildunyuta muta, arrua, ⁶ yandø yau puabe, ñui ya puluelanba, ñui trendø asiellanba tulundzuna, trenchinrrun cha: “Naba kasraaragun cha. Kaguende nai ubisha

trubabigwan wetørrar” cha. ⁷ Inchawei nabe trendamønrrun chibig køn: Srømbalasarøngucha treetøwei kasraaran køn cha, kan kaig marøbig nui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirabene, tru noventa y nueve sølgandeelø tabelø isua møramig chi palømeelaimburab lataguen kømø.

An trubigwan kemesra waminchib

⁸ Kabe ¿kan ishuuma anzheelø diez tøgagua, truyu kan trubøbene, kan lámpara piløga, yawan paluunchib wetørramnegatig, tab lamønrraitarru? cha, ⁹ Incha wetørrappe, nui trendø asiellanba, nui ya puluelanba tulundzuna, trenchinrrun cha: “Kaguen nai an trubigwan wetørrar cha, naba kasraaragun” cha. ¹⁰ Inchawei kan kaig marøbig nui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirabene, Tiuswei ángelesmerai utugucha treetøwei kasraaranrrun— cha trendamønrrun.

Kan nusrkai chi tøgagúigwan maramgaig marøbigwan kemesra wamindig

¹¹ Jesúsbe katø trenchibig køn:

—Kan møg pagatø nusrkalø tøgagúibe, ¹² wendiibe møskawane trenchibig køn cha: “Nai møskai, nan keta tranig naimburab kønrrabigwan pirishirra” cha. Inchen møskaimbe chi tøgagúilan nõmun pirisha, tranen,

¹³ mam kwalømyutø tru wendø nusrkaimbe nuimbura-bigwan kerrigu tulisha, yabsrø katøgan pirausrømay ya, trusrø chigøben kaig marøbyutø patsø pinishibig køn cha. ¹⁴ Inchen nui anwan yandø chab patsøgøbenba, tru pirausrømbe chutøgucha parøbe truba nuig aruben, nune yandø palabig arrub mendabig køn cha.

¹⁵ Inchen tru pirausrø kan møweinug maramig lanrrab ibene, truiibe nui kuchimera waraisrø, kuchi ashib meganrrai ørøbig køn cha. ¹⁶ Inchen nøbe tru kuchi maig mamimeran øska mainrrabna isuben, nune muguen chi srørrmeelø køn cha. ¹⁷ Inchen nøbe katøle isua mørabe trenchibig køn cha: “[Kan nai møskawei yau marøb melabeløbe mamig yeeg nørrø uncha tøgagøben, trune nabe yu parøgwab kwamønrrun! cha.

¹⁸ Trembe nai møskawei yamay katø kurrab ya, nune trendamønrrun cha: ‘Nai møskai, Tiusweimburappa, ñuimburappa kalø mara pasrar cha. ¹⁹ Møimbe yandø kan ñui nusrkain kui lataig tøgagømgagig kur cha, ñui marøb melabelan lataitøwei tøgagørra’ chinrrab tan” cha. ²⁰ Incha møskawei yamay ib mendabig køn cha.

Inchen møskaimbe yab arrubendø, nebua asha, kan nai unan yeekkucha nebutamab lastima ashabe, katønrrab lula, irab, muchab indan cha. ²¹ Inchen nusrkaimbe møskawane trendan cha: “Nai møskai, Tiusweimburappa, ñuimburappa kalø mara pasrar cha. Møimbe yandø nai nusrkain køn cha wamig kønrrabgaig kur” cha. ²² Inchen nui møskaimbe nui karuig mendig melabelan wama, trendan cha: “Kenanamelan mas tabelan petø wesrua kenanøb, tasigu surtigas pasrøb, alpargatis keetøsrøb inday cha. ²³ Incha tru ø tsal-lanin toron srua amrrua, kweetsay tan cha. Incha fiesta marøb, mab kasraaragun cha. ²⁴ Kaguen i nai

nusrkaimbe kwaig lataig kua, katø øsiirain køn cha, trubig lataig kuigwan katø wetørrar" tan cha. Incha fiesta marøb mendabelø køn cha.

²⁵ Inchen tru mayor nusrkai tru trau uñibiibe arrua, ya pulu pub kuabe, truba may wanrrøb, palø ichib, katø pailab kui mørabe, ²⁶ truyu kan møigwan køsrøn karuindiig megabigwan wama payibig køn cha: "¿Chinchibren køh?" cha. ²⁷ Inchen trube trenchibig køn cha: "Ñui nuneg puben, ñui møskaimbe tru tsal-lanin toron kweetsingarun cha, kaguen chigucha kømø, tabig ka øsig puben." ²⁸ Inchene mayor nuneebe namaptø, kebarrumønrrab inchen, møskaimbe webya, kebattrai truba inchibig køn cha. ²⁹ Inchen nøbe møskawane trendan cha: "Yamba nabe ñun yeeg yam pila chu uragucha ñi maig karuigwan møra marøb megaben, trune nane managuen kan cabro-unøtguen ketømiig køn cha, nai lynchibeløba fiesta maramig." ³⁰ Trune møimbe ñui nusrkai ñui anwan kaig ishumburmeraba chab patsøga pubene, ñibe tru tsal-lanin toron kweetsin køn" cha.

³¹ Inchene møskaimbe trendan chibig køn: "Nai nusrkai, ñibe chu uragucha naba waben, na chigurrimbunø chi tøgagúibe ñuiwein køn cha. ³² Trune ñui nuneebe kwaig lataig kua, katø øsiirain køn cha; trubig lataig kuigwan, katø wetørrar cha. Treekkurri møimbe fiesta marøb, kasraaramibe søl køn" tan— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Iibe tru chi købigwan ashib tsunrrai trarrig søl marmíigwan kemesra wamindig køn

16 Incha katø Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Kan pua møg nui chi købigwan ashib tsunrrai trarrig tøgagøbig køn cha. Indiibe møiløgøsrøn tru pua mowan trencha eshkanrrab ambubelø køn cha: "Tru ñui chi købigwan ashib tsunrrai trarriibe ñi chi tøgagúigwan ke ka yandø chine marøb ka patsøgøb tsun" cha. ² Inchen tru pua møøbe tru ashib tsunrrai trarrigwan wamabe, trenchibig køn: "¿Chigúindørre ñune øyeeg waminchib køh? cha. Trube møimbe, ñi nai chi købigwan ashib tøgagúigwan nan lutøgurri eshkarra tan cha. Kaguen yandø nai chi købigwan ñibe ashib tsumibe mas kaanrrab køn" cha. ³ Inchen tru ashib tsunrrai trarrinabiibe nuinetø treeg isubig køn cha: "¿Nan øyeegwan martrai tranøbig tru maramelan yandø nan kerrabene, trube, møimbe chi maramerah? cha. Yandø kwallchabgaig kur cha. 'Chigøben kettra' cha, miab unamibe kørig køtan cha. ⁴ Nan yandø ashib tsumønrrai weguchene, mugøben nømui yamerayu nan wamab utønrrai, møimbe si, nabe chi maram kui asha pasrar" tan cha.

⁵ Inchabe nui ashib karubigwan ulø misrarwan kan kan wama, srøsrøigwane trencha payibig køn cha: "¿Nai ashib karubigwan ñibe maya ulø kugu?" cha. ⁶ Inchen nøbe: "Olivo aceite cien galones ulø kur" chiben, tru chi maramigwan ashib tsubiibe: "Ñui ulø misrig pørin kilgawan cha chiptinchibig køn. Petøzhiitø wamisrøb møimbe cincuentaindiig kørrøørøb pøøpt-

inchi" tan cha. ⁷ Incha katøganune: "¿Ñibe maya ulø kugu?" chiben, nøbe: "Tirigu cien cargos ulø kur" chiben, tru maramigwan ashib tsubiibe: "Ñui ulø misrig pørin kilgawan utørra chibig køn. Møimbe ochen-taindiig truyu pørr" cha. ⁸ Inchen nui ashib karubiibe tru chi købigwan ashib tsunrrai trarrig maig maramigwan marmíigwane ke chi maramdiig køtasha ashib megawa marin kui ashabe, kan trengucha møg isua marøbig kønrrab tan cha. Pøs yu pirauigwandø isua misaamerabe nøm treeløtø misrøppe, purø møg isua marøbelø køn chibig køn, tøryuelai ureemera lata kømøtø.

⁹ Nabe ñimune trendamønrrun cha: Yu tabig kømø pirau ñim an tøgamisriiløtøga misaamera asiimeelan asiilø mara tøgagønrrab inday cha. Treeg maren, ñimui tru chi tøgagúilø chab patsindøgucha, ñim man-agatig purramnug srømbalaserømbe nøm ñimun utønrrabelø purrønrrain cha.

¹⁰ Inchen lamøtiigu søl marøbiibe nuwangucha treetøwei søl martrun chibig køn. Inchen lamøtiigu søl marmíibe nuwangucha treetøwei søl marmønrrun cha. ¹¹ Inchawei yu pirau chi købig tabig kømiig-wanguen ñim maig maramigwan søl asha marmee-lane, ¿mas tru newan tabigwane ashib tøgagønrraimbe ñimune mu traniaasamø? cha. ¹² Ñimuin kømiig pegwanguen ñim chi tab asha marmeelane, ¿mas ke ñimuyasig tøgagønrraimbe mu traniaasamørra? cha.

¹³ Kan karuindiig megabiima muguen pailanbabe tab mara tranrrab kaimanrrun cha. Kaguende kanune tsalø ashippe, kanune undaaranrrun cha. Kanune chiyugucha truba tab mørøb megappe, kanune kaashib webinrrun cha. Inchawei Tiusweimburabigu marøb pasrønrrab isumba, anweimburabigu marøb pasrønrrab isumba inchibiibe martrab kaimanrrun cha, pabaløbabe.—

¹⁴ Inchen fariseosmera anwane ke chinchimmørø inchib undaarabelø iigwan kerrigu mørøb pønrrøwabe, Jesúswan indzatø ashen, ¹⁵ Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimwein køn cha, misag malaube ñim ñimasi-itøwei sølgandø amøñibelø tabelø misrøb pønrrabeløbe. Trune Tiusbe ñimui manrrømerayu chi isuilan asan cha. Kaguen møguelø purø tabig asønai indigwane, Tiuswein kabyube ashikken kønrrabgaig trømbøig køn cha.

Maig maramigwan martrai Moisés pøriiba, Tius nø ashib karub waiba

¹⁶ Maig maramigwan martrai Moisés pørigwanba, Tius maig karuigwan eshkabelø kusrenaniilanbabe Juan arrub kwalømgatig møra maramig købig køn cha. Inchen tru uraskurrimbunøbe Tius nø ashib karub waigwan tabig srø wamwan eshkab kusrenanen, mayeeløba kebamrrab tranrrabelø køn cha.

¹⁷ Srømbalaba, pirøba pønrrabelø pinamikken chigucha kømuben, trune tru maig maramigwan mar-

traí Moisés pørigu maya lamøzhig pønrrabikken ka yandøbe, purainraamøn chibig køn, Jesúsbe.

Keeba, sraimba petiyamumigwan waminchib
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)

¹⁸ Mu møtøgucha nui srawan kucha, tarømisra, katøganba kasharabiibe, itølulan cha. Inchen katø tru keg kucha ishuuba kasharabiibe, katø treetøwei itølulan— chibig køn.

Pua møøba, Lázaroba

¹⁹ Katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Kan truba pua møg købig køn cha, larrø tab yalø pigøzheelø kemba, linotøga mariilø nuweyelø kemba, kwalømmørig purø tab fiestamera maramba inchibig. ²⁰ Inchen katø kan truba waacha møg Lázaro taibe, asru pisrøtø netsaig chu uragucha puaigwei yau wambig kerruignug yaskabu wamisra, ²¹ tru waachabe tru puaigwei mishatsigugurri kørriitøga øska mainrrabna isuben, trune pisrømerane werameratøø kemalla, nerab købelø køn cha.

²² Indiibe kan kwaløm tru waachabe kwaben, purø tabzhiisrø Abrahamba wanrrai ángelesmera pera ambubelø køn cha. Inchen tru puaikkucha kwaben, sørabelø køn cha. ²³ Inchen tru puaibe tru kwabelø amba møra melainug purø trømbøig kui megawa, kurraasha, yabgurri Abrahamwanba, Lázaronba purrai ashabe, ²⁴ trashibig køn cha: “Abraham, merrabsrø nai møskai, nan lastima asha, Lázaron ørtra chib, nui tasig-unandøguen piyu keguana, nai niløwan sømartrab attrai. Kaguende nabe yu i nag naarabigu mumaygucha kømui purø trømbøig kui megar” cha. ²⁵ Trenderingucha Abrahambe trenchibig køn: “Nusrkai, ñiguen isu cha. Ñi pirau øsig tsub urasbe ñibe tabiitø, tabiitø utøben, Lázarobe treetøwei kaitø, kaitø utig køn cha. Møimbe Lázarobe yube chi isumgaig tabig wamig utøben, ñibe mumaygucha kømui purø trømbøig kui megar cha. ²⁶ Treeg køben katøgucha, namuimba, ñimuimba tøbøtag kan purø trømbø umbu kulli pasran cha. Yugurri ñimuimay ambug kui inchibelø puramrrab kaimabwei, katø ñimuinukkurri namuimay purørrug kui inchibelø kaimabwei inchai.”

²⁷ Inchen tru puaibe trenchibig køn: “Treeg købene, trube, Lázaron nai møskawei yamay inrrai ørtra cha. ²⁸ Trusrø nunelø trattrøgatø tøgagur cha, nøm isua kønrrai truilan waminchai, nømgucha yusrø mumaygucha kømíig purø trømbøigumay amrrumønrain” cha. ²⁹ Inchen Abrahambe trenchibig køn: “Nømbe Tius maig karuigwan eshkabelø pøriilan køben, Moisés pørigwan køben tøgar køn cha. Truilan mørbash!” cha. ³⁰ Inchen tru pua møøbe trenchibig køn: “Nai møskai Abraham, kah, treeg kømøtø, møikkøben nømuimay kwailai utugurri kurra ibenesi, nømbe nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lli-ranrrun” cha. ³¹ Inchen Abrahambe trenchibig køn: “Moiséswanba, Tius maig karuigwan eshkabelanba, truilanma mørmuibe, kwailai utugurri møikkøben katø

øsiiraingucha mana kørenrrab kø” tan— cha, Jesúsbe trenchibig køn.

Kalø marigwan ulø paymumigwan eshkabig
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

17 Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Chine chinetø iløsrkøb kegørrøsrkøb attrabigwane arrumønrrai chinchka katamgaig køn cha. Inchendø ðmøg waacha! tru kaigwan nø pera mara kebenøsrkøbigweimbe ðkan maig kuaasamørra! cha. ² Trembe kan tirigu kitsig nu srugwan naashigu iløsrka, mar umbusrø kegutsig kuinguen søl købsruinrrun cha, i shushmeran kaig mara kegørrøsrkøbgunrriibe. ³ Inchawei ñimdøwei ashiptø kuy cha. Nui nuneg ñun chigøben kaig marene: “Ñi øyeeg marmumbala” cha, alegau, chibig køn. Inchen nø nui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lli-rabene, ñibe trunun yandø mas ulø paymønrrab, pesannau cha. ⁴ Mawawan nøbe katøle, katøle siete nebumnegatig ñun kaig mara, tru kaig marimørig ñun: “Øyeeg maramgaigwan marar” chib arrubene, ñibe trunun mas ulø paymønrrab, yandø pesannamig køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Isubigwan nainuutø pasra tøga pønrraibe maramburab martrun

⁵ Jesús nøashib karua øriiløbe nun trenchibelø køn: —Namui isubigwan ñuinug mas tøga melaigwan nemartra— cha.

⁶ Inchen Señorbe trencha løtabig køn:

—Ñim kan murtasa yellburaptiitøguen isubigwan nainug pasra tøgar kuimbe, i sicomoro tusrwan: “Yugurri ucha, maryu ellgwawa pasrambu” chibene, tusrbe maig chiben møøbsruinrrun cha.

Karuig mendig megabig chi maramelø

⁷ Ñimma møikkøben, kan karuindiig megabig tøgagua arab uña, traugurrin kui, kabe ubisha ashib uña kui pubene: “¿Puraarrua, kabe yusrø manrrab wamistr” chinrraitirru? cha. ⁸ Treeg chimøtø: “Nai mamigwanmerrig nena, pala itøgueigwan kewa, pørønawa, na chab mab, chab mutsamnegatig chi palain kuindø purørrab ashib pasrau cha, treebe chinrrun cha. Incha trugurrimbe si, ñigucha mab, muchib inchig” chinrrun cha. ⁹ Kabe nui karuindiig megabigwanma nø maig karuigwan maren, ¿truburø ‘ungwa’ chibelø kuitarru? cha. ¹⁰ Ñimgucha treetøwei Tius maig karuigwan kerrigu marabe, trenchinrrigay chibig køn: “Nambe mendig melabelø chiguen trengatig marmeelø ker cha. Kaguende ke maig karuizhigwandø nebua marer”— cha.

Diezelø asr trerab kwanrrø tøgarwan Jesús tamarøb

¹¹ Jesús Jerusalénsrømay ippe, Samaria pirøwanba, Galilea pirøwanba pureb maywan pureb ya, ¹² kan yamera tsitsø pønrrabnug pubene, møguelø diezelø lepra kwanrrø asr ørø trerabig tøgar katønrrab wer-

ruppe, werrubendø, yaptø pønrramisra, ¹³ trashibelø kòn:

—¿Jesús, ñi Kusrennøbig, namun lastima ashcha!— chib.

¹⁴ Inchen Jesús ashabe, trenchibig kòn:

—Judíosmerai sacerdotsmeran eshkanrrab ambay— cha.

Inchen nòm ambub pønrramnetø nòmui kwanrrøbe tammisra, chishmisrikken kørromisrøbig kòn.

¹⁵ Inchen møikkøsrøn nun chishmisrin kui ashabe, truba mur trashib Tiuswan truba tabig waminchib katø arruabe, ¹⁶ Jesúswei merrab tømbsnsra 'ungwa, ungwa' chib maløwan piraugatig utsøbasrøbig kòn. Tru møyøbe judíoguen kømøtø, samariasriig købig kòn.

¹⁷ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—¿Kwanrrøwan chishmariilø kørromisrøbeløbe yamba diez kømømørgøpph? cha. ¿Nueveeløbe chu ambah? cha. ¹⁸ ¿Mu katøgan møikken Tiuswan maya nuguen tabig kòn chib waminchab arrumuben, i peg pirausriitø Tiuswan 'ungwa' chinrrab arru chindah?— cha.

¹⁹ Incha tru møywane trenchibig kòn:

—Kurra, inrrø cha. Kaguende ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúikkurri tabig kørromisran— cha.

Tius Nø ashib karub wainuguiibe mõi ya pasrabguen indan

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Fariseosmera Jesúswan Tius nø ashib karub wainuguiibe chu ura punrrerah cha, payen, Jesúsbe trencha løtabig kòn:

—Tius nø ashib karub wainuguig pubiibe kaptøga ke asha kønrrai attrabikkucha kømøn cha. ²¹ Kabe: "Yu pasran" chimøwei: "Uyu pasran" chimøwei inchun cha. Kaguen Tius nø ashib karub wainuguiibe ñimui umbuguen pasran— cha.

²² Incha nui kusrenanøb pera uniilane trenchibig kòn:

—Na, Møg Misra Arrubig ñimui utu unin kwalømmera, katø kan kwalømzhitøguen pumønrrabmab, ñim isum kwaløm attrun cha. Inchendø treebe asamig kaanrrun chibig kòn. ²³ Ñimun: "Yu pasran" tantø: "Uyu pasran" tantø indingucha, ashchab ammøwei, mendig ammøwei inchigay cha. ²⁴ Kaguen kan palaig pilabig kandarø srømbalasarøngurri katøgandarøsrø kebilab lataitøwei, tru Møg Misra Arrubig arrub kwalømbe treeg kønrrun chibig kòn. ²⁵ Inchen treeg pumøwatøbe, nabe chigøben marinab, kaashib indig kømig nebunrrun cha, mõi misaamera. ²⁶ Noé tsub kwalømmerawan maig purayaibe tru Møg Misra Arrubigwein kwalømmerawangucha treetøwei purainrrun cha. ²⁷ Misaamerabe chi isumø mab, muchib, kasharab, kasharanøb inchib kuig kòn cha, Noé nui nu barcoyu kebib kwalømgatig. Inchen sre kwarømíig pub menda, mayeelanba chab pinisaig købig kòn cha.

²⁸ Katø Lot tsub uras chigucha treetøweim purayaig kòn cha. Misaamerabe chi isumø mab, muchib, penab, yanøb, ellmarøb yamera marøb inchib købenba, ²⁹ Lot

Sodoma ciudayugurri yandø webibene, srømbalasarøngurri naaba, azufreba sre pua, mayeelan patsø pini-saig købig kòn cha. ³⁰ Na, Møg Misra Arrubig kenamisrøb kwalømgucha treetøwein kønrrun chibig kòn.

³¹ 'Tru kwalømbe ya pala wambig wabiibe, yaambu chigøben tøgaguabe, wesranrrab kørraarrumøta cha. Inchen møikkøben trau uñibiibe, yamay arrumøta cha.

³² Lotwei srawanma ñimguen isuy chibig kòn. ³³ Inchen møikkøben chigøben køben kwamønrrab inchibiibe pinab pinamig nebunrrun cha. Trune tru kwawa pinabiibe nui øsig kømigwan esegawa tøgagønrrun cha.

³⁴ 'Inchawei nabe trendamønrrun: Tru arrub yembe pailø kan camayutø kib warøben, kane pera yaig køben, kane kørromarig kønrrun cha. ³⁵ Katø ishumburmera pailø kitsøsrugu kichib køben, kanune srua iben, kane kørromarig kønrrun cha. ³⁶ Møguelø pailø trau warøben, kane pera yaig køben, kanune kørromarig kønrrun— cha, trenchibig kòn.

³⁷ Inchen iigwan møyabe, nømbe payibelø kòn:

—¿Señor, øyeebe churre purainrrerah?— cha.

Inchene Jesúsbe trencha løtabig kòn:

—Kwaig chu tsubene, truyu kallinasumera tulundzunønrrun— cha.

Maig kønrrabigwan asha marøb wabigwanba, piudanba maig indigwan waminchibig

18 Chu urastøgucha Tiusba wamindamigwane elachib kullaaramø melamig truba palabig kòn chinrrab, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan 'øyeeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchib ² trenchibig kòn:

—Kan puebloyu kan juez wabig kòn cha, truiibe: "Tiuswan kørømøwei, ni møguelan naimburab kømøbashtømab" isubig. ³ Inchen tru puebloytøwei kan piudagucha wabig kòn cha. Truiibe tru juezweimay trenchinrrab arruptø arrubig: "Nan kalø marøbigwan maig maramigwan tamara kettra" chib. ⁴ Inchen tru juezbe kan maya yana kørøngatig ke mørøg kømui inchibig kòn cha. Inchabe yandø truiibe treeg isubig kòn cha: "Nabe Tiuswan kørømøwei, ni møguelan naimburab kømøbashtømab isubig kuagucha, ⁵ i piudabe ke menrra pub llirab, ke pesrøelig inchib ke katø katø arrumønrrai, ka tamara tranrrab isur" tan— cha.

⁶ Inchabe Señorbe trenchibig kòn:

—Tru sølgandø tabigwan marmø juezken, nø øyeeeg taigwan møyay cha. ⁷ ¿Inchawei Tiusbe nuindø kønrrai lawa wesruilø yem kwaløm nun miabelane, nømuyasig sølgandø maig kønrrabigwan marøb purømismønrraitarru? cha. Kabe ¿muniitø, muniitø melønrrai inchautah? cha. ⁸ Pøs nabe trendamønrrun cha: Tiusbe sølgandø maig kønrrabigwan petø tamara kettrun cha. Inchen treeg køben, na, tru Møg Misra Arrubig yu piraumay katø arrub kwalømbe ¿isubigwan nainuutø tøga misag pirau katøgucha wetørranrrautah?— chibig kòn.

Chigøben tøgagúimburø an utab wabigwanba, Farise- owanba kemesra wamindig

⁹ Møiløgøben nømdø sølgandiig tabelø kermab isua, katøganelane kaashibelaimburab Jesúsbe 'øyeeg lataitøwein køn' chib kemesra waminchib trenchibig køn:

¹⁰ —Pailø møguelø Tiuswei yau Tiusba waminchab ambubelø køn cha, kane fariseo køben, kane romas-reelayasig an utabig. ¹¹ Tru fariseobe pasramisra, øyah chib Tiusba waminchibig køn cha: "Nai Tius, ungwa, ungwa chib, kaguen nabe kanelø lata niliig kømøwei, kalø marøptiig søl marmfiig kømøwei, itøluløptiig kømøwei, ni i an utabig lataig kømøwein kur cha.

¹² Nabe truneyu pa kwalø ayunab, na chi tøgagúigugurri diezmørig kan kan tranøb inchibig kur" chib. ¹³ Trune tru an utabiibe wendausrøndø pasramisra, ni nui kabmeranguen srømbalaneb neeshig kømui inchib, nui pechondø kurrøb, trenchibig køn cha: "Tius, nan lastima ashcha chib. Nabe kaig marøbig kur" cha.

¹⁴ Inchawei nabe trendamønrrun chibig køn: Tru an utabiibe nui yamay katø ippe, Tiusba chi kaig kømfiig lataig Tius tabig kørømarig yan cha. Trune fariseobe treeg kømø yan cha. Kaguen møikkøben nøasiitø 'nuig kurmab' isubigwane ka kørig martrun cha. Inchen nøasiitø 'nuig kurmab' isumfiigwane 'i møøbe si, nuig køn' taig kønrrun— cha.

Uregwan Jesús mayanguen tab kuilø kønrrain chib (Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Ureezheelan chigucha Jesúsweimay srua amrubelø køn, nø estsartrai. Inchen nui kusrenanøb pera uniilø trunun ashabe, srua amrrubelan namøben, ¹⁶ trune Jesúsbe ureemerane nuimay wama, trenchibig køn:

—Ureemerane merømø, naimay ka amrrubasay cha. Kaguende Tius nø ashib karub waibe nøm latailaiwein køn cha. ¹⁷ Inchawei nabe ñimun cierton trendamønrrun chibig køn: Møikkøben Tius nø ashib karub wainuguigwan kan unø lataitøwei utaptinchimfiibe managuen truyube kebinrraamøn— cha.

Kan pua møg Jesúsba waminchib (Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Kan møikkøsrøn chi maramigwan nø ashibiibe Jesúsban trencha payibig køn:

—Kusrennøbig tabig, ¿managatig øsig kømigwan Tius tranig tøgagønrrappe, nabe chi maramerah?— cha.

¹⁹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Chindimba nane tabig cha wamøgu? cha. Tabiibe kandø køben, truike Tiustø køn cha. ²⁰ Tius maig maramigwan martrai pønsrailane ñibe yandø ashibig køn cha: "Itølulmøwei, kweechimøwei, nilømwøwei, katøganelaimburab isa waminchimøwei, ñui usri møskawan maig købash inchimø, tab indamig køn" tailan.—

²¹ Inchen tru møøbe:

—Nabe iilane kerriguh matsinø-unøgurri marøbig kur— chiben,

²² Jesús iigwan mørabe trenchibig køn:

—Katøgucha kan chigøsrøndø palan cha. Ñui chi tøgagúigwan kerrigu yana, waachameran pirishi cha. Treeg marabe, srømbalærømbe chigurrimbunø tøgagønrrabguen cha. Trugurrimbe arrua, nai mendig amø— chibig køn.

²³ Inchen tru møøbe iigwan mørabe, truba isui inchibig køn, kaguen truba puaig kua. ²⁴ Inchen Jesúsbe nun ashabe, trenchibig køn:

—Tius nø ashib karub wainug puarmera kebambamibe purø murig køn! cha. ²⁵ Kan camelloguen tsu-sain kal trabyu illmø larrayamdiig køben, kan puaibe Tius nø ashib karub waisrø kebinrrab kaimanrrun— cha.

²⁶ Inchen mørøbeløbe trenchibelø køn:

—Trube, treeg købene, ¿kaigyugurrimbe mu kui wes-raig kønrrautah?— cha.

²⁷ Inchen Jesúsbe løtappe:

—Møguelø martrab kaimaigwane Tiusbe sí, martrun— chibig køn.

²⁸ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Au, nambe namui chi tøgagúilan elacha, ñui mendig amrruig køn— cha.

²⁹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: Møikkøben nui yawan, srawan, nunelan, møskalan, uregwan Tius nø ashib karub waigweimburabigwan isua elachibiibe, ³⁰ mõi yu piraube øyeetøguen kømø, mas purø nu uta tøgagua, kansrømbe managatig øsig kømigwan utønrrun— cha.

Jesús katøyug nø kwamigwan eshkab (Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Jesús nui doce kusrenanøb pera uniilan nøøøø wamabe, trenchibig køn:

—Au, nambe Jerusalénmay nebambub amber cha.

Trusrømbe tru Møg Misra Arrubigweimburab Tius maig karuigwan eshkabig pøriibe kerrigu maig taig punrrun cha. ³² Kaguende nune judíos kømeeelan tranen, indzaashib, tsalø wamab, illimbi tuchaashib, ³³ ichaguchib srua kua, yandø kwetchun cha. Inchendø pøn kwalømyube katø øsiiranrrun— chibig køn.

³⁴ Inchen nømbe trunun mandø kuinguen mør-møwei, ni wamindigwan chi tainguen mør-møwei inchibelø køn. Kaguende iig wamindiiløbe nømune sørin pasrøben, nømbe ni chiwan tainguen mørmeelø køn.

Jesús kan jericósrøiig kabgaigwan tamarøb (Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Jesús yandø Jericó ciuda pub lutau ibene, may menda kan kabgaig 'anzhig kettra' chib, miab wawabe, ³⁶ misag truba nu puraambi mørabe, kabgaibe:

—¿Chindah?— cha, payene:

³⁷ —Nazaretsrø Jesús pureb yan— cha, trenchipt-inchibelø køn.

³⁸ Inchen kabgaibe trenchib trashibig køn:
—[Jesús, merrabsrø Davidwei Nusrkai, nan lastima ashcha!— chib.

³⁹ Inchen tru merrab ambubeløbe niløtø wanrrai namingucha, nøbe trenchib mas mur trashibig køn:
—[Merrabsrø Davidwei nusrkai, nan lastima ashcha!— chib.

⁴⁰ Inchen Jesúsbe pasramisra, srua amrrungaruben, nuim pulu pubene, trencha payibig køn:

⁴¹ —¿Na ñuyasig chi maramig paløta?— cha.

Inchen kabgaibe trencha løtabig køn:

—Señor, nai kabmera ashibig misrimbe køtan— cha.

⁴² Inchen Jesúsbe nun trenchibig køn:

—[Ashibig misr! cha. Ñui isubigwan nainug pasriitø-ga tabig kørrømisran— cha.

⁴³ Inchen tru urastø kabgaibe ashibig misra, Jesúswei mendig Tiuswan truba tabig waminchib iben, mayeelø iigwan ashibeløbe nømgucha Tiuswan tabig waminchibelø køn.

Jesúsba, Zaqueoba

19 Incha Jesús Jericó ciudayu kebya, truyu pureb ibene, ² kan truba pua møg romasreelayasig an utabelan nø asha karubig, kan Zaqueo taig, ³ Jesúswan truba ashig kui inchibig wabig køn. Inchendø menrra misag køben ashchab kaimabig køn, Zaqueobe lamøtø møg kua. ⁴ Incha merrab lula, Jesús purayam puluwan, kan sicomoro tusryu ashchab nebiben, ⁵ Jesúsbe tru puluwan puraya, palabunø neeshabe, trenchibig køn:
—Zaqueo, mallatø pinaamø cha. Kaguene mõi ñui yau kørrømisram kønrrab køn— cha.

⁶ Inchen Zaqueobe mallatø pinaarrua, Jesúswan truba tab kui inchib wamab utabig køn. ⁷ Inchen iigwan ashabe, mayeeløba Jesúswan trenchib nømdø namig mullib mendabelø køn:

—Kan kaig marøbigwei yau kørrømisrtrab yan— chib.

⁸ Inchen Zaqueobe pasramisra, Señorwan trenchibig køn:

—Au Señor, waachameran na kerrigu chi tøgagúigwan tøbøtagwan tranrrab cha. Inchippa na møigwan køben isatø menrra utab, na kalø marig købene, trube, katøburø pibmaybatø menrra tranamønrrun— cha.

⁹ Inchen Jesúsbe nun trenchibig køn:

—Kaigyugurri wesrailø kømig mõi yu yau puin køn cha. Kaguende i møkkucha Abrahamwei misagugur-rindøwein kal-laweig køn cha. ¹⁰ Kaguende tru Møg Misra Arrubiibe trubigwan lanrappa, kaigyugurri wes-ranrappa arrig køn— cha.

Anmera diez trubigwan kemesra wamindig

¹¹ Jesús øyeeg tailan misaamera mørøb pønramne, nøbe 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchibig køn. Kaguene nøbe Jerusalén pub lutau iben, nømbe Tius nø ashib karub wainuguiibe mõi mõi punrraitamab isubelø køn.

¹² Inchen treekkurri Jesúsbe trenchibig køn:

—Kan møg, truba tab misagugurri arrubig, yabsrø katøgan peg pirausrø 'rey kønrrai mara kørrømarig kønrrab ibig køn' cha, katø nuim piraumaytøwei at-traptø.

¹³ 'Incha inrraptø nui karuindiig melabelan diezelan wama, kanun kanun kan kan an truba nuweyelø tran-abe, trenchibig køn cha: "I anwan nemisrøb lar-røbitchai marøb kønrrigay" cha, na arrumnegatiibe.

¹⁴ Inchendø nuim pirau misaamerabe tsaleelø kua, møilan køsrøn nui wendautø amrrai wesrawa ørøbelø køn cha, øyah chinrrigay chib: "Nambe i mowane namui rey kønrraimbe palain kømer" cha.

¹⁵ 'Inchen treeg indingucha, nøbe Rey kønrrai mara kørrømarig, katøle nuimbiraumay arruabe, tru nui karuindiig melabelan tru nø an traniilan, nuimay amrrungarubig køn cha, tru anwan kan kan utabelø mayambatø mariitashchab ashchab. ¹⁶ Inchen srøsrrieg arruabe trendan cha: "Nai ashib karubig, ñi nan kan anzhig traniitøgatø mømibe diez nemarar" cha.

¹⁷ Inchen reybe: "Øyambesin tan cha, nai karuindiig megabig tabig. Ñi lamøtiiguma ñi øya søl mariibe, mømibe pueblomera diezwan karubig kønrrai martrumøn" cha, trendan cha. ¹⁸ Inchen katøgan karuindiig megabig arrubiibe trenchibig køn cha: "Nai rey, ñi nan kan anzhig traniitøgatø mømibe trattrøgatø nemarar" cha. ¹⁹ Inchen trunungucha trenchibig køn cha: "Trube, ñigucha trattrø pueblomeran karubig kønrrabguen" cha.

²⁰ 'Inchen katøgan karuindiig megabig arruppe, trenchibig køn cha: "Ñi, nai ashib karubig, ñiguen ash cha, ñui anwane kan pañeluyu pula ka esegawa tøgagur cha, ²¹ pøs ñun kørig køben, kaguende ñibe chiwandøgucha chi chippe kandø chibig kuimba; pøs ñi pønsrømbendø, ñi merrarrab; ñibe ñiashib ellgwaig kømbendø, ellmarigwan tulishib, treeg inchibig kuimba." ²² Inchen nøbe trenchibig køn cha: "Karuindiig megabig larrø kaig, pøs ñi nan øyeeg køn chib, treeg køn taig kuig købene, trube, ñui trig maig waminditøgatøwei mømibe ñun trubalawei nebunrrai maig kønrrabigwan marar cha. Nabe chiwandøgucha chi chippe kandø chibig kui ashib, na pønsrømbendø, na merrarrab; na ellgwaig kømbendø, tulishib inchibig kui ashabe, ²³ trube, maindi nai anwan ban-coyumay srua ya, pasrambala tan cha, na katøle arrua, nai anwan nemisrigwanbañau utabsrubrainrrun" cha.

²⁴ Incha truyu purrabelan trenchibig køn cha: "Nune anwan kerrawa, tru diez tøgagigwan tranø" cha.

²⁵ Inchen nømbe trendan cha: "Namui ashib karubig, trube diezken tøgagøn" cha. ²⁶ Inchen tru an tranøbiibe trencha løtabig køn cha: "Nabe trendamønrrun cha: Tøgagwane masken tranen, trune chigaigwane nui lamøtiig tøgagúigwanguen kerranrrun tan cha.

²⁷ Incha tru nan tsaleelø nømui rey kømønrrai inchibelane yu nai merrab srua amrrua, kweetsay" tan— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesús Jerusalén kebib

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Iigwan chab waminchabe, Jesúsbe Jerusalénmay ibig kòn. ²⁹ Incha yandø Betfagéba, Betaniaba pueblomerayu tru Olivos Tun taisrø, trusrø pub ambabe, nõbe nui kusrenanøb pera uniilø pailan ³⁰ trenchib karua ørøbig kòn:

—Ø pinrrøguesrø yamera tsitsø pønrrabsrømay ambay cha. Truyu puabe, kan burro muguen itøguani-imiig litsig wetørranrrabguen cha. Picha, yumay srua amrrunrrigay cha. ³¹ Inchipa mõikkøben: “¿Chinchab pichigue?” cha payene: “Señor palai indan” chinrrigay— chibig kòn.

³² Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe amba, Jesús nõmun maig taig treeg wetørrawa, ³³ burron pichib pønrrøbenba, puarbe trenchibelø kòn:

—¿Chinchab pichigue?— cha.

³⁴ Inchen nõmbe:

—Señor palai indan— cha løtabelø kòn.

³⁵ Incha Jesúsweimay srua amba, nõmui kewagúilan burro-unøyu kaya, itøguanøsrøben, ³⁶ Jesús pureb ibene, misaamerabe nõmui kewagúilan maywan kayibelø kòn. ³⁷ Incha yandø Olivos Tun lendesrø misrøb ambuppe, mayeelø tru nu søtø nui mendig amøñibeløbe tru maramburab mariilan kerrigu asikkurri Tiuswan truba tabig wamab kasraarab trashib mendappe, trenchibelø kòn:

³⁸ —Señor Tiuswei munchiyu Rey arrubiibe mayanguen tab kuig kòn! cha. Srombalasrømbe mayanguen tab kuinrrun! chib. Srombalasrømbe tørgewalmabig kuinrrun!— cha.

³⁹ Inchen mõ fariseosmera køsrøn, tru misag utu pønrrabeløbe trenchibelø kòn:

—Kusrennøbig, ñui mendig amøñibelan niløtø pønrrønrrai namø— cha.

⁴⁰ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:

—Nabe trendamønrrun cha: Iilø chi chimø, niløtø pønrrøbene, sruumeraguen trashinrrun— cha.

⁴¹ Incha Jesús Jerusalén pulusrø pua, ciudadawan ashabe, trunun isua, kishib ⁴² trenchibig kòn:

—Chi isumgaig tab købig tøgagømigwan kan mõin kwalømdøguen ñigucha nebua isuimbe kòn! cha. Inchendø truigwane mõimbe ñi ashmønrrai sørin pasran cha. ⁴³ Kaguende larrø kaig kwalømmerra ñun puben, ñui ashig kømui inchibeløbe ñuim pøtøgatan chamba mara, ambumay imay ñun kata kønøbashmønrrun cha. ⁴⁴ Incha ñune pirau pøtiicha, tru ñui umbu warab misaameran kweechen, ni kan sruutøguen katøgan srug palabe kørrømisrømønrrun chibig kòn, kaguen ñi, Jerusalénbe, Tius kaigyugurri wesranrrab arrub uras ke ka arrua uni lataitø indikkurri.—

Jesús Tiuswei yawan chish marøb

(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Incha Jesúsbe Tiuswei yau kebya, truyu yanøb warabelan wambig webetab mendabe, ⁴⁶ nõmun trenchibig kòn:

—Tiuswei wamwan pørigube trenchibig kòn cha: “Nai yabe Tiuswan wamindi ya kòn” cha. Trune ñimbe nileelø warain trab marin kòn— cha.

⁴⁷ Incha Jesúsbe kwalømmørig Tiuswei yau kusrenanøbig kòn. Inchen tru sacerdotesmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, katø maya misagwan karubeløbabe Jesúswan mandø incha kwetsamdiig køtashchab labendø, ⁴⁸ chinchaguen martrab kaimabelø kòn, kaguende misaabe mayeeløba Jesús wamindigwane purø tab mõren.

Jesús karumburab karuig

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

20 Kan kwaløm Jesús misaameran Tiuswei yau kusrenanøb, tabig srø wamwan eshkab pasrøbene, sacerdotesmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba kemallabe, ² nune trenchibelø kòn:

—Namun eshkarra cha: ¿Ñi mariilane mu karua pasriitøgarre margu? cha. ¿Ñi øyeeg maramigwane mu karua pashta?— cha.

³ Inchene Jesúsbe løtappe, trenchibig kòn:

—Nagucha ñimun kan chigøsrøn payrrab cha. Løtørray pøs cha. ⁴ ¿Misagwan Juan piu umbu ulsrøb uniibe srømbalasarøngurrin kuig kø chindah, kabe møguelainukkurrin kuig kø chindah?— cha.

⁵ Inchen nõmbe nõmasiyaitø trenchib payiyab mendabelø kòn: “Nam: ‘Srømbalasarøngurrin kuig kòn’ chibene, nõbe namune trenchinrrun cha: ‘¿Chindimba nune køremøgue?’ cha. ⁶ Kabe: ‘Møguelainukkurrin kuig kòn’ chibene, misaamerabe mayeeløba namune sruutøga petønrrun cha. Kaguen misaabe Juanwane Tius maig karuigwan eshkabig kui ke yandø tsabø asha tøgær kòn” cha. ⁷ Incha nõmbe trencha løtabelø kòn:

—Maig kuindøbeh— cha.

⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:

—Trube, nagucha eshkamumønrrun cha, iilan na mu karuitøga marigwan.—

Kwallibelø larrø kailan kemesra wamindig

(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

⁹ Incha Jesúsbe misaameran pølbasa waminchib mendappe øyeeg lataitøwein kòn’ chib kemesra iigwan waminchibig kòn:

—Kan møg uvas tra mara, trugurrimbe nui misrigwan pirishinrraptø pirøwan katøganelan kwallchai tranabe, yabsrømay truba yana yan cha. ¹⁰ Incha yandø lurramig puben, nui kan karuindiig megabigwan tru kwallchab utabelan tru kanbalø lurrigwan nõm tranrrai karua ørøbig kòn. Inchen treeg øringucha, nõmbe nun kurragucha, chiguchagaig ørøbelø kòn cha. ¹¹ Inchen puabe katøgan karuindiig megabigwan øren, truigwangucha tsalø wama, kurragucha, chiguchagaig inrrai øran chibig kòn. ¹² Inchen puabe pønmay kønrrabyu katøgan øren, tru kwallibeløbe trunungucha kørriincha, truyugurri wambig weguchibelø kòn cha.

¹³ Inchen yandø tru pirø puaibe trendan cha: “¿Chindamer? cha. Nai undaaraig nusrkawan ørtrab tan cha. Nune inchippa chinchimubgun” cha. ¹⁴ Inchen tru kwallibelø nun ashabe, nømdø trenchibelø køn cha: “Pirøwan ketig utønrrabiibe iigwein køn cha. Pirøwan namui martrab nune kweechigun” tan cha. ¹⁵ Inchabe uvas traugurri wegucha, nune kweechibelø køn cha. ¿Trube tru uvas tra puaibe tru kwallibelane chi martterah? cha. ¹⁶ Arrua, tru kwallibelane kweecha, tru uvas trawane katøganelan tranrrun— chibig køn Jesúsbe.

Inchene misaamera iigwan mørabe:

—Managuen kan trengatikkucha puraimuimbe!— chibelø køn.

¹⁷ Inchene Jesúsbe nømun ashabe trenchibig køn:

—Trube, treeg købene, ¿Tiuswei wamwan pørigu øyah chibiibe mandø cha trendah? cha:

“Tru ya marøbelø kaasig sruube katsiisrø pølbasra wayamig

mas purø tab srukken misrin køn” chippe.

¹⁸ Inchawei møikkøben tru srug pala peñippe, pitis misrtrun cha. Inchen tru srug muim pala køben peñippe, nune usrø tuindø martrun— chibig køn.

¹⁹ Inchen tru uras tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, sacerdotemeran karubeløba tru øyeeg lataitøwein køn’ cha waminchippe nømun kemesra wamindi møra, Jesúswan [katø! møi møi kemørtrab inchendø, misaameran kørig kui inchibelø køn.

Tiuswein kønrrabigwane Tiuswan tranøppe Césarwein kønrrabigwane Césarwan tranøb

(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

²⁰ Inchabe kan møilan køsrøn larønrrai ørøbelø køn, sølgandø amøñibelø misrøb, Jesús chigøben wamindigu kebenøsrka trumay kubenadurwei tasku purørtrab, nui mu mandamgaig mariitøga nø asha martrai. ²¹ Inchabe nømbe payibelø køn:

—Kusrennøbig, ñibe søl waminchib, søl kusrenanøb indi nambe ashibelø ker cha. Ñibe misaameran mumera kətasha asha kusrenmø, Tiuswei maywan ñibe maig kusrenanamigwan cierton sølwan kusrenanøbig køn cha. ²² Trube, ¿tru Roma maya misagwan karub wabigwan nam an pagaramig merig køh, kabe merømuig køh, chinderah?— cha.

²³ Inchen Jesúsbe nømun ka kaig isuatørre inchib pønrrai ashabe, trenchibig køn:

²⁴ —Kan anwan eshkarra cha. ¿I anyu maløba, i munchi pøriibabe muin køh?— cha.

Inchen nømbe trencha løtabelø køn:

—Tru Césarwein køn— cha.

²⁵ Inchen Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Césarwein købene, Césarwan tranay cha. Inchen Tiuswein købene, Tiuswan tranay— cha.

²⁶ Inchen misagwei malau nø chi tailøyu chiyugucha kebenøsrkønrrab kaimabelø køn. Tru nø løtiilan nømguen kwaara asha, niløtø kørømisrøbelø køn.

Kwailø katøle øsiiranrrab kuigwan payib

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Inchen møiløgøsrøn saduceosmera Jesúswan ashchab amrrubelø køn. Tru saduceosmerabe kwailøbe katøbe øsiiramønrrun chibelø kua, Jesúswane øyeeg chib payibelø køn:

²⁸ —Kusrennøbig, Moisésbe namune øyeeg pøra kørømarig køn cha: “Møigwei nuneg køben kwawa, srawan urekkaig kørømarene, trube tru nuneebe piudaba kasharawa, nuneg kwabigweimburab ureg tøgagømig køn” chibig.

²⁹ Trube, siete nunelø købig køn cha. Indiibe srøsriibe kasharawa, chi urekkaig kwaben, ³⁰ tru wendauikkucha tru piudaba kasharawa, katø chi urekkaitøwei kwaben, ³¹ katø tru pøn kønrrabyuigwan-gucha treetøwei nebuben, yandø søteeløba tru ishüba kasharawa, møikkucha urekka kwabelø køn cha.

³² Inchen yandø srabebe tru ishukkucha kwan cha.

³³ Pøs treeg købene, trube, tru kwabelø katø øsiirabene, ¿nøbe møigwei srain kønrrerah? cha, payibelø køn, tru sieteeløba nune srai mara tøgagúig købene.—

³⁴ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Møi yu piraube kasharab, katø kasharanøb inchibelø køn cha. ³⁵ Trune tru kansrø kanmaytø kebamrrai tøgagúinabeløbe trunun nebub, katø kwabelai utugurri øsiiramigwan nebub incha, truiløbe kasharanrrab kømøwei, kasharanøb kønrrabelø kømøwein køn cha, ³⁶ kaguende nømbe katøle kwanrrabelø kømøwa. Pøs nømbe ángelesmera latalø, katø Tiuswei ureemera køn cha, kwabelai utugurri øsiirab ureg kua. ³⁷ Inchen tru tusr-unø naaraigu maig purayaigwan pøra pasriguma, tru kwabeløbe katø øsiiranrrab kuigwan Moisésken kenamarig køn, tru Señorwan øyah cha wamappe: “Tiusbe Abrahamwei Tius, Isaacwei Tius, Jacobwei Tius køn” cha. ³⁸ Pøs Tiusbe kwailai Tius kømøtø, øsiguelai Tius køn cha. Inchawei mayeeløba nümbe øsigueløtø køn— chibig køn.

³⁹ Inchen møiløgøsrøn tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbe trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, ñibe sølwein tan— cha.

⁴⁰ Trugurrimbe yandø mas payrrab inchimeelø køn.

¿Cristobe mui misagugurri arrubig kerah?

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Misaabe chinch Cristone Davidwei misagugurri arrub nusrkain køn tamig kønrrab køh? cha.

⁴² Kaguende Davidbe nøtøweinguen Salmoswan pørigu trenchibig køn cha:

“Señor Tiusbe tru nai Señorwane trendan cha:

⁴³ ‘Nai kusrmaygatø wamisr cha,

ñui ashig kømui inchibelan ñi nebuna wamig na pønramnegatig.’ ”

⁴⁴ Cristone Davidbe: “Señor” cha, øyeeg wamubene, trube, ¿mandøgurri Cristobe Davidwei nusrkain kønrrab køh?— chibig køn.

**Moisés pørigwan kusrennøbelø nøm mailø kuilan
Jesús waminchib**

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Maya misaamera mørøb pønrrøben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

⁴⁶ —Tru Moisés pørigwan kusrenanøbelan ashiptø kuy cha. Kaguen nømbe kørrabelø kewa llirab amø-namig chullelø, penab yanøb indiisrø maig købash kømø, truba tab wamønrrai indamigwan chullelø køn cha. Katø judíosmera tulundzuni yamerayube purø tab purramdønug purrag kui indamba, katø lincha tabig mabyugucha nørreelø purrainug purø tabigu purrag kui indamba inchibelø køn cha. ⁴⁷ Katø piudasmeran nømui yameran kerrawabe, tabelø misrøb ke ka yandø truba yana Tiusba waminchibelø køn cha. Truiløbe møra melamig mas nuigwan utønrrun— chibig køn.

Kan waacha piuda Tiusweyasig an tranøb

(Mc 12.41-44)

21 Tiuswei yau an kebusrinug, puarmera an kebusrøb køben Jesúsbe ashib wabig køn. ² Inchen katø kan waacha piudagucha, øskø an pagatøtøh kebusri ashabe, ³ Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe ñimun cierton trendamønrrun cha: I waacha piudabe mayeelø lataitøguen kømø, menrraguen tranan cha. ⁴ Kaguen mayeeløba nømbe undaigwandø tranen, trune nøbe waacha køptø, tru nui øsig tsumig tøgagúigwanguen kerrigu tranan— cha.

Jesúsbe Tiuswei yawan pinisaig kønrrun chib

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Møiløgøsrøn Tiuswei yau tru tab sruuzheelanba, chigøben tabzheelø Tiusweyasig tranig pønrrabelanba, truilan waminchib køben, Jesúsbe trenchibig køn:

⁶ —Iig ñim ashib kuigwan pinisam kwaløm attrun cha. Yube ni kan srukken katøgan srug palabe kørrømisrønrrun cha. Kerriguba pøtiitsig kønrrun— chibig køn.

**Chigurrimbunø købig misaabañau patsam lutau
chigøben køb**

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

⁷ Inchene nømbe trencha payibelø køn:

—Kusrennøbig, ¿øyebe mana purainrrerah? cha. ¿Truilø ke yandø treeg purainrrabigwan asamibe chitø kenamistrerah?— cha.

⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ashiptø kuy cha, ñimun peløsrkønrrain kømø. Kaguende møiløgøben nai munchiyu truba nu amrrua trenchinrrun cha: “Nabe truig kur” chib, katø: “Møi ya srabe kwaløm punrrabiibe lutau køn” chib amrrubene, truilan mendig ammøtay, chibig køn. ⁹ Incha ‘misaamera katøgan peesrø misaameraba purø trømbøig kørig kømdiig kwayab kweetsiyab køn’ chib; ‘misaamera tru piraeløtøwei trømbøig namig kurra kwayab køn’ taig ñim wamindi mørabe, ñimbe kwarmøtay cha. Kaguende iilømerriigwei trendø treeg purainrrabig-

wein køn cha. Inchendø katøgucha patsamibe ke møi møin kønrraamøn— chibig køn.

¹⁰ Inchabe katø trenchibig køn:

—Peg misaamerabe katøgan peg misaameraba kwayaben, katø rey karumburab ashib karuim piraeløbe katøgan reywei misaameraba kwayanrrun cha. ¹¹ Trune pirø purø trømbøig kønabelø arrumba, chu pirausrøn køben parø amrrumba, kaig kwanrrømera amrrumba inchen, kørig kømdiig chigøben arrumba, katø srømbalærøngurrimbe chigøben truba nørreelø kenamistrøb inchen cha.

¹² ‘Inchendø øyeelø arrumøwatø, ñimune kemørøb, larrø kaig marøb inchen cha. Katø ñimune judíosmera tulundzuni yamerayumay payib sruagønrrab srua ambamba, kailan keeri yau keera pønsramba inchen cha. Incha nagurrindø reymerai merrab køben, karubelai merrab køben srua amben, ¹³ naimburab ñim wamin-damig kønrrun chibig køn. ¹⁴ Ñimui manrrøyube øy-eegwan isua pønrrønrrigay chibig køn, mandø lø-tamigwan ke kanmaytø isua tøga pønrrønrrab inchimønrrab. ¹⁵ Kaguen ñimun ashig kømui inchibelø mayeelø, nøm manchaguen løtønrrain kømøwei, nøm ñimun purab waminchib kasrønrrain kømøwei, nabe ñimun muguen øyeeg waminchimuinrrunig wamin-damig tranamønrrun chibig køn. ¹⁶ Inchen ñimui mōskalø køben, nunelø køben, ñimui ñimmisaamera køben, ñimui trendø linchibelø køben, ñimun ashig kømui inchibelan tranen, ñimun møilane kwetchun cha. ¹⁷ Maya misaabe ñimune nagurrindø tsalø indiilø kønrrabguen cha. ¹⁸ Inchendø ñimui turyu kan pusru-uzhikken chi indiiimig kønrrun chibig køn. ¹⁹ Ñim chi arringucha melabig meløwabe, ñimasiitøwei ñimui mōsiimerane øsiguig wesranrrabguen cha trenchibig køn.

Jerusalénwan pinisaig kømig

²⁰ ‘Jerusalén ciudawan pøtøburab suldautø tulsruig kui ashabe, petø pinisaig kønrraitamab isua, ²¹ Judea pirau warabeløbe tunmerasrømay wegørra lulay. Inchen ciudayu warabeløbe truyugurri webambamig køn. Inchen ciudayugurri yabsrø warabeløbe ciudayumay katø ammøtay. ²² Kaguende trømbøig møra melønrrai maram kwalømmera kønrrun, Tiuswei wamwan pørigu maig taig kerrigu treeg nebunrrai. ²³ [Ishumbur waachamera, tru kwalømmerawan patsø kwanrreelø, kabe muchib ureg tøgarmearimbe maig kønrrer! chibig køn. Kaguen yu pirau purø isumdiig arruben, katø i misaameraimburab namig købig purø kørig kømdiig attrab køn. ²⁴ Møiløbe espatatøga kweetsiilø køben, møiløbe chugøben asiimø pirausrømay kemøra srua ambiilø kønrrun chibig køn. Inchen tru judíos kømeelø Jerusalén ciudawan mindishib itølulrrun, tru nømui treeg maram kwalømmera patsamnegatiitø.

Tru Møg Misra Arrubig katø arrumig

(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Inchen chigøben truba nørreelø kenamisrtrun nøsigu køben, pølyu køben, estrellamerayu køben. Inchen pirau misaamera nørre pønrrabiibe purø trømbøig isui inchun, mar purø trømbøig wanrrab mullib, trømbøig latøgushib kurrøben. ²⁶ Katø misaamerabe yu pirau maig purainrrabelan isubiibah kørig købiibatø pesannanrrun, kaguende srømbalasarø purø nørreelø pønrrabelan kønøgøb sruagutsiilø køben. ²⁷ Inchen tru Møg Misra Arrubiibe maramburab maramig tøgagig purø nuig tørguegwalmabig wañiyu arruben ashchun, chibig køn. ²⁸ Inchawei iilø pureb arrub mendøbene, ølgandø pønrramisra, kurraasay chibig køn. Kaguende yandø ñim kaigyugurri wesruilø kømig lutau kønrrun— cha.

Higueran kemesra wamindig

²⁹ Incha katø 'øyeeg lataitøwein køn' cha, kemesra trenchibig køn:

—Higueranma asay cha, katø mayan tusrmeranba, ³⁰ ishiimera weguchib mendøbene, ñimbe pachig kwalømmera arrumig lutau kui asan cha. ³¹ Øyeetøwei ñim iilan purayai ashabe, Tius nø ashib karub pasraibe yandø lutau kuitamab isua kuy cha.

³² Pøs nabe ñimun cierton trendamønrrun chibig køn: Møin kwaløm misaamera pinømøwatø, kerriguh purainrrun cha. ³³ Srømbalaba, pirøbabe patsøben, na wamindiibe ka wamindiitøbe purainrraamøn cha.

³⁴ Ñimbe ñimdøwei ashiptø kuy cha, ñimui manrrømerayu øyeeløtø netsailø kømønrrab, mamburab mab, mutsiirab, yu pirau øsig waramig chigøben tøgagømigwangøba isub indiilø, tru Señor arrin kwalømbe ñimun kan ilagu kegørrøsrka merrarrab lataig arrindø mormønrrappe. ³⁵ Kaguende tru kwalømbe yu pirau muba kuimburab mayeelaim pala treeg attrun chibig køn. ³⁶ Inchawei ñimbe ashiptø melay chibig køn, chu uragucha Tiuswan purugurra chib, øyeelø kerrigu pureb arrubigu kullaaramø, mur pønrramig kønrraimba, tru Møg Misra Arrubigwei merrab kemalla, pønrramig kønrraimba.—

³⁷ Incha Jesúsbe kwalømmerawane Tiuswei yau kusrenana, yembe Olivos taig tunsrø kørørrømisrtrab ibig køn. ³⁸ Inchen kwalømmerig ke løtsøzhig, løtsøzhig maya misaamerabe Tiuswei yau nun mørtrab pubelø køn.

Jesúsuan kemørtrab waminchib

(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 Pirri Levaduragaig maig Fiesta, tru Pascua Fiesta taig, lutau køben, ² sacerdotemeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbabe Jesúsuan mandø kweetsamigwan labendø, misagwan køriimatabelø køn.

³ Inchen Jesús tru doce kusrenanøb pera uniilai utuig, Judas, tru Iscariote cha wamigwan, Satanásbe ke-

biben, ⁴ Judasbe webya, sacerdotemeran karubeløba, tru Tiuswei yau ashib pønrrab suldaumeran karubeløba ashchab ya, Jesúsuan mandø incha nømui tasku tranamigwan waminchene, ⁵ nømbe truba kasraarawa, an tranrrab misrøbelø køn. ⁶ Inchen nømbe treeg martrab misra, misag tre nu kaaben Jesúsuan mandø incha tranamigwan yandø lab mendabig køn.

Señorwei pascua mamig

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Yandø Pirri Levaduragaig main kwaløm puben, tru Pascua ubisha-unan kweecha tranamig købig køn.

⁸ Inchen Jesúsbe Pedronba, Juanwanba trencha karua ørøbig køn:

—Pascua Fiesta mamigwan manrrab tamartrab ambay— cha.

⁹ Inchen nømbe:

—¿Nambe chu tamaramø?— cha payen,

¹⁰ Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñim ciudayu kebambene, kan møg pigøtsø mutaig ñimun katøben, truigwei wendautø amrrigay cha, nø kebyam yaugatig. ¹¹ Incha tru ya puagwane trenchinrrigay chibig køn: "Kusrennøbiibe ñun trendan cha: ¿Nai kusrenanøb pera uniiløba pascua mamigwan mab purram salabe chu køh?" cha. ¹² Inchen ya puaipe pala pisusrø kan nu sala chab tamarikken ñimun eshkaben, truyu tamartrigay— chibig køn.

¹³ Inchen nømbe amba, Jesús maig taig treeg wetørawa, tru Pascuan tamarøbelø køn.

Señor nui doce pera uniiløba mab

¹⁴ Incha yandø ura puben, Jesúsbe nui karua øriiløba mishatsigu wamisrabe, ¹⁵ trenchibig køn:

—Nan øyeeg kaig nebuig megamig pumøwatø, Pascua Fiesta mamigwan ñimba manrrab truba truba isuig køn! cha. ¹⁶ Kaguende ñimun trendamønrrun chibig køn: Tius nø ashib karub wainug katøle ñimba manrrab wamisramnegatig nabe i mamigwane mamumønrrun— cha.

¹⁷ Incha copan muta Tiuswan 'mayanguen pay' chabe, trenchibig køn:

—Cha iigwan, larrabelø mutsay cha. ¹⁸ Kaguende ñimun trendamønrrun cha: Møingurrimbunøbe uvas piwane mas muchimumønrrun cha, nai Møskai nø ashib karub waisrø katøyug ñimba mutsam kwalømgatig.—

¹⁹ Incha pirriwan muta, Tiuswan 'mayanguen pay' cha, pirisha, nømun trenchib srørrøbig køn:

—Iibe nai asr køn cha, ñimuyasig tranig. Iigwan øyeeg marøppe, nan isunrrab maray— chibig køn.

²⁰ Inchen chab ma, katø treetøwei copan mutabe, trenchibig køn:

—Iibe tru nai anindøga Tius tru misagweyasig srø acuerdon marig, tru copa køn cha, tru ñimuyasig na ani lusig.

²¹ Inchendø asay chibig køn. Nan ashig kømui inchi-belan tranrrabigwei tasiibe i mishatsigutøwei nain

tasiiba trubalatø trarra wan cha. ²² Tru Møg Misra Ar-rubiibe muwan inrrai pasrig, truwan iben, trune ƒtru nun ashig kømui inçhibelan tranrrrab møg waachawe-imbe, kan maig kørnrer!— chibig kòn.

²³ Inchen nòmasiyaitø:
—¿Treeg martrabiibe mu kerah?— cha payiyab mendabelø kòn.

Møg mas nuig kerah cha payiyab

²⁴ Inçhabe nømbe nømui utu møg mas nuig kørnraptiig kerah cha, payib aleguiyab kòbelø kòn.

²⁵ Inchen Jesúsbe kusrub trencha lètabig kòn:
—Tru reymera judíos kòmeeløbe nòm karub tøgagúi-lane maig kòbash inçhib purran cha. Inchen tru nòm-mun ashib karub purrabelane ‘misaamerayasig tabig marøb møguelø kòn’ chib wamiilø kòn cha. ²⁶ Trune ñimbe øyamay kømøtø kømig kòn chibig kòn. Masken ñimui utu tru mas nuibe matsinø-unø lataitø misramig kòn cha. Inchen tru chi maramigwan nø ashibiibe kan karuig marøb megabig lataitø misramig kòn cha. ²⁷ Pøs trube, øyeeg kòbene, ¿møg mas nuig kørnrab kòh? cha. ¿Mishatsigu manrrab wamisrøbiiteh? Kabe ¿tru mishatsigu mamigwan pønsrøbiiteh? cha. ¿Pøs mishatsigu manrrab wamisrøbig, truig mas nuig kømuitarru? cha. Øyeeg kuingucha, nabe ñimui utube tru mishatsigu manrrai pønsrøb megabig lataig kur chibig kòn.

²⁸ Ñim kòn chu uragucha nan elachimø, chigøben murig pub arringucha treegu wendautø lincha melabeløbe. ²⁹ Incha nai Møskai tru ashib karub waigwan nan tranøb lataitøwei, nabe ñimun tranamønrrun chibig kòn, ³⁰ tru na ashib karub waisrø nai mishatsigu mab, muchib, katø tru ashib karub purramigu purramisra, ñim tru doce nusrkalø Israelweinukkurri karrab misaameran ashib karub purramig kørnrain— cha.

Pedro nan ‘ashmíig kur’ chinrrautan cha, Jesús eshka (Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Incha Señorbe katø trenchibig kòn:
—Au, Simón, Simón cha, Satanásbe ñimun miain kòn cha, kan tirigu trulmeran latawei kònishib sru-agutchab. ³² Inçhendø nabe ñuimburappe ñui isubigwan nainuutø tøgá pasraigwan elachib pasrømønrrai ñuyasig Møskawan miar chibig kòn ‘purugurrnrig’ chib. Ñi nan wendøbasra ya, naimay katøle arruabe, ñibe ñui nunelan chiyutøgucha kullaaramø, mur pønrrrain purugunrrig— cha, trenchibig kòn.

³³ Inçhene Simónbe:
—Señor, ñun kailan keeri yau keeren, nabe ñiba truyu pasrønrrab treetø attrab pasrømøtø, nagucha ñiba tøgá kwanrrab attrab pasrar— cha, trencha lètabig kòn.

³⁴ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:
—Pedro, nabe ñune trendamønrrun cha: Møin kwalømdøwei kallu wamømøwatø, ñibe pønmayguen nan, ‘ashmíig kur’ chinrrautan— cha.

Purø trømbøig kuim pasramig lutaurab

³⁵ Incha Jesúsbe trencha payibig kòn:
—Na ñimun wasrkaig, katø an pusramig chigaig, al-pargatiskaig ørenma, ¿ñimun chi palappuig kòh?— cha.

Inchen nømbe:
—Chigucha chi palappumuig kòn— cha lètabelø kòn.

³⁶ Inchen Jesúsbe trenchibig kòn:
—Møimbe treeg kømøtø, an pusrig tøgáibe, srua inrrø cha. Inchen wasr tøgáibe, ila inrrø cha. Inchen espadagaibe, trube, nui pala itøgúeigwan yana, kan penø cha. ³⁷ Kaguende nabe ñimun trendamønrrun cha: Tiuswei wamwan pørigu naimburab iig øyeeg chibig pasrabiibe treeg nebunrrain kòn cha: “Larrø kailai utu treeg kui lataitøwei asha tøgagúig kòn” taig. Kaguen naimburab chi nebunrrai pørig pasrabiibe ker-riguh treeg nebunrrabig kòn— cha.

³⁸ Inchen nømbe:
—Señor, yuguen pagatø espadamera kòn— chiben, Jesúsbe:
—Øiløtø tsabø kòn— cha, lètabig kòn.

Jesús Getsemanísrø Tius Møskaimba waminchib (Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Incha Jesúsbe nø trendø treeg marøbig kuig kòppe, Olivos Tunsrømay iben, nui kusrenanøb pera uniiløgucha mendig ambubelø kòn. ⁴⁰ Incha truyu puabe, trenchibig kòn:

—Tiusba waminchib purray cha, chiyugøben kaigyu kegørrab pønrrømønrrappe.—

⁴¹ Incha Jesúsbe kan srug kutsimburab lataitø ya, Tius Møskaimba waminchab tømønrrabe, ⁴² trenchibig kòn:

—Nai Møskai, i copan nan tarømaramdiig kòbene, tarømarrta cha. Inçhendø na maig isuig kòben, treeg kørnrain kømøtø, ñi nan maig maramdiig kòben, treegwan maramig kørnrain— cha.

⁴³ Inchen srømbalasriig kan ángel Jesúswan mas kullaaramønrrai purugunrrab kenamisrøbig kòn.

⁴⁴ Inchen truba truba trømbøig kòben, katøgucha ƒkatø! miabig, miabig kòn. Inchen nui pøsrømbiguen pirau kan anim pirrab lataig nørriig pirrabig kòn.

⁴⁵ Incha kurra, nui kusrenanøb pera uniilan ashchab yabe, isubiitø kamarilø, kib purrain kui wetørrawabe, Jesúsbe trenchibig kòn:

⁴⁶ —¿Chindimba kib køgúe? cha. Kurra, Tiusba waminchib purray cha, chiyugøben kaigyu kegørrab pønrrømønrrappe.—

Jesúswan kemøra srua ambub (Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Inchen Jesús waminchib pasramne, truba nu mis-ag puben, Judas taig, tru doce kusrenanøb pera uniilai utuibe, truilan pera arrua, Jesúswan muchanrrab kemallen, ⁴⁸ Jesúsbe trenchibig kòn:

—Judas, ¿Møg Misra Arrubigwan nan ashig kømui inçhibelan kan muchawa tranrrreendirru?— cha.

⁴⁹ Inchen Jesúsba pønrrabeløbe tru treeg purainrra-bigwan ashabe, nune payibelø køn:

—Señor, ¿nam espadatøga kørriincha petamøh?— cha.

⁵⁰ Inchen nømui utu møikkøsrøn tru maya sacer-dotesmeran nø karub sacerdoti karuindiig megabig-wan kusrmay kaluwan kelarrab lutiichiptinchibig køn.

⁵¹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Au, øyeebe marmøtay— cha.

Incha kaluwan katørawa, treetøwei tamarøbig køn.

⁵² Incha sacerdotsmeran karubelanba, misagwan karubelø kølli misaameranba, Tiuswei yau ashib pøn-rrabelø policíameranba nun tru suamrrab amrrubelan trenchibig køn:

—Nabe kan niliig kui lata ñimbe espadamera køben, tsiimera køben sruar werrunrrappe, ¿chindimba treeg werrugue? cha. ⁵³ Nabe ñimba kwalømmørig Tiuswei yau waben, kemørmuig køn cha. Inçhendø yandø mømimbe tru kaig maringarubig tru løstøyuig nø mer-rrawaw nø karub pasramisren, ñimuimburab ñim maramig ura puin køn— cha.

Pedro Jesúswan 'ashmíig kur' cha isab

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Incha Jesúswan kemøra, tru maya sacerdotsmeran nø karub sacerdoti yamay srua amben, Pedrobe yaptø, yaptø mendig ibig køn. ⁵⁵ Incha tru yawambigu nag urra, tru pøtøgatan purramisren, Pedrogucha nømui utu wamisren, ⁵⁶ kan srusrø mendig megabiibe naabilabig tøryu Pedron wai ashabe, ashib pasraptø, ashib pasraptø trenchibig køn:

—I møkkucha Jesúsba uñibiitøwein køn— cha.

⁵⁷ Inchen Pedrobe trenchib isabig køn:

—Paare ishuube, nagan ashibig kuitarru!— cha.

⁵⁸ Inchen yanazhigutø Pedron katøgan ashabe, trenchibig køn:

—Ñigucha truilai utuigwein kørreh— cha.

Inçhene Pedrobe:

—Paare møøbe! nagan truig kuitarru— chibig køn.

⁵⁹ Katø kan ura wendau køsrøn katøgan trenchibig trenchig køn:

—Isa kømø, i møkkucha Jesúsba uñibigwein kørreh cha. Kaguende nøbe galileasriitøwein køn— cha.

⁶⁰ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Paare møøbe! ñibe ni chi waminchib pasrainguen mørmur— cha.

Inchen tru urastø Pedro waminchib pasramnetø, kan kallu wamaptinchibig køn. ⁶¹ Inchen Señorbe keesha, Pedron ashene, Pedrobe Señor øyah taig kømørramab isuptinchibig køn: "Møi kallu wamømwatø nan pøn-mayguen, 'ashmíig kur' chib isønrrautan" taigwan.

⁶² Inçhabe Pedrobe webya, truba truba isuig kishibig køn.

Jesús tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbe-lai merrab

(Mt 26.59-68; Mc 14.55-65; Jn 18.19-24)

⁶³ Inchen tru møguelø Jesúswan ashib srua købeløbe nun indza ashib, kurrøb incha, ⁶⁴ kabwan lusra, maløbøtø pashabe, trenchibelø køn:

—¿Mu kurragutsin kui? Namun kelarrab eshkau pøs— cha.

⁶⁵ Incha trømbøig tsalø wamab, katø chineh chibelø køn.

⁶⁶ Yandø tøm-rraben tru misagwan karubelø kølli misa-ameraba, sacerdotsmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba trubalatømisra, nømui tru Setenteelø tru maig maramigwan asha marøbelai merrab Jesúswan srua amben, ⁶⁷ nømbe trenchibelø køn:

—¿Ñi Cristo køtirru? cha. Namun eshkarra— cha.

Inchen nøbe trencha løtabig køn:

—Na ñimun: "Truig kur" cha, trenchibene, ñimbe køremøwei, ⁶⁸ katø na chigøben payene, ñimbe løtømøwei inçhantan cha. ⁶⁹ Inchen møingurrim-bunøbe na, Møg Misra Arrubiibe tru maramburab marøb Tiuswei kusrmaygatø wamisrrun— chibig køn.

⁷⁰ Inçhene mayeeløba trencha payibelø køn:

—¿Trube, ñibe Tiuswei Nusrkain køtirru?— cha.

Inçhene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñimdøweinguen nabe truigwein køn cha chab trendan— cha.

⁷¹ Inçhene nømbe trenchibelø køn:

—¿Trube, nuimburab waminchabelø mas chiwein kuin palønrrab kø? cha. Nui tritøgatøwei wamindig-wan namashib mører— cha.

Jesús Pilatoi merrab

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 Incha mayeeløba truyu tulundzuna pasrabiibe kurra, Pilatoimay Jesúswan srua amba, ² truyu 'øyeeg køn, øyeeg marøbig køn' chib mendabelø køn:

—I møøbe namui misagwei isuigwan kaig isubelø kønrrai ke peemaytø chab yunømarøb, Roma maya misagwan karubig Césarwan nam trendø an pagarab kuigwan pagaramumig køndamba, katø nøbe tru Cristo, kan rey kurtamba indi aser— cha.

³ Inchen Pilatobe Jesúswane trenchibig køn:

—¿Ñigan judíosmerai rey køtirru?— cha.

Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñitøweinguen chab trendan— cha.

⁴ Inchen Pilatobe sacerdotsmeran karubelanba, misaameranba trenchibig køn:

—I møwane nabe chigucha chi kaig mariibe wetørra-mur— cha.

⁵ Inchen nømbe masken, masken inçhib, trenchibelø køn:

—Judea pirau kerriguba, maya misaameran nui kusrenaniiløtøga ke chindi asamgaig maran cha. Galilea pirausrø pølbasa, mømimbe yusrø treeg inçhib arrun— cha.

Jesús Herodeswei merrab

⁶Inchen Pilatobe trunun mørabe, trencha payibig køn:

—¿Trube, nøbe galileasriig kø chindah?— cha.

⁷Inchen:

—Trusriigwein køn— chiben,

Pilatobe Jesúswane tru Galileasrø Herodes karub waim pirauig kuin kui ashabe, nune Herodesweimay purøørbig køn, kaguene Herodeskucha tru kwalømmerawane Jerusalénsrøwei waben.

⁸Inchen Herodesbe Jesúswan ashabe, truba kasraarabig køn, kaguende mas merrabsrøwei ashim-mørø inçhibig købig kua. Pøs Jesúsweimburab chigøben wamindi mørøbig kua, nøgurri Tius maramburab marigwan mari ashig kui inçhibig køn. ⁹Incha chigøben truba truba payen, Jesúsbe chigucha kusrua lötømuben, ¹⁰sacerdotesmeran karubeløba, tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløbabe 'øyeeg køn' chib; 'øyeeg marøbig køn' chib, truiløbe truba truba trenchib truyu purrabelø køn. ¹¹Inchen Herodesbe nui suldaumeraba Jesúswan truba kaig inçhib, indzatø ashib srua kua, truba tabzheelø kenana, Herodesbe Pilatoimay katøle ørbig køn. ¹²Tru kwalømbe Pilatoba, Herodesba tab linchibelø misrøbelø køn, merrappe tsaleelø købig kuig.

Jesúswan yandø kwanrrai pasrøb

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Inchen Pilatobe sacerdotesmeran karubelan køben, tru pirau ashib karub purrabelan køben misaameran køben tulundzunønrrai wama, ¹⁴trenchibig køn:

—Ñimbe nan i mowan misaameran ke chine martrab isunrrai marøb unan chib, naimay srua amrrutan cha. Inchen nabe ñimui merrab maig kuitashchab ashchab paya ashen, nuinuube chigucha chi kalø mariibe wetørramur cha, tru ñim 'øyeeg, øyeeg kalø marøptiig køn' chib pønrraigwane. ¹⁵Katø Herodeskucha chi maramgaig kui asha, katøle nøbe namuimaytøwei ørin køn cha. Ñimguen ashke cha, ke kwanrraingatig maramdiibe chigucha chi kaig mariibe kaagøn cha. ¹⁶Trekkurri nun ichaguchabe, elatchab— chibig køn.

¹⁷Fiesta kwalømmerawane Pilatobe kan merrarrawa keerig pasrabigwan inçrai elatsamig neubig køn.

¹⁸Inchen mayeeløba trenchib trashib mendabelø køn:

—Øigwane patsøgay! cha. Barrabáswan inçrai elachi!— chib.

¹⁹Pøs, tru Barrabásbe tru kailan keerinug pasrappe, tru Jerusalén ciudayu misaameran pera kaig marøb kurrikkurrimba, katø kweetsikkurrimba merrarrawa keerig pasrabig købig køn. ²⁰Incha Pilatobe Jesúswan elatchab isua, katøyug nømun waminchen, ²¹nømbe mas mur trashibelø køn:

—Kurusyu mesrø! Kurusyu mesrø!— chib.

²²Inchen pønmayyu Pilatobe katø trenchibig køn:

—¿Chindimba øyeeg martrainchigue cha? ¿I møøbe chi kalø mara pasra? cha. Kwamnegatig maramdiibe

nuinuube chigucha chi kaig mariibe nabe wetørramur cha. Ichaguchabe, inçrai elatchab— chibig køn.

²³Inchen nømbe:

—Kurusyu mesrø, mesrø!— chib, mur trashib miab køptø, nøm maig marøg kui indigwan treeg martrab uta pønrramisrøbelø køn. ²⁴Inchen Pilatobe tru nøm miaigwane treeg kønrrai kørrømarøbig køn. ²⁵Incha tru misaameran pera kaig marøb kurrikkurrimba, katø kweetsikkurrimba tru kailan keeri yau pasrab mowan nøm elatchai miaigwan, trunun inçrai elacha, Jesúswane nømun maig marøg køben marçrai tranøbig køn.

Jesúswan kurusyu mesramsromay srua ambul

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Yandø Jesúswan kurusyu mesrønrrab srua amba, kan Cirenesrø møg, Simón taig, nøørsrøngurri ar-ruben, nun kemørabe, kuruswan mutøsrø, Jesúswei wendautø merranøbelø køn.

²⁷Inchen misaamera truba nu mendig amben, truba yam ishumburmera nun isua wamamøra kishib, isuilø trashib amrruben, ²⁸Jesúsbe nømun ashabe, trenchibig køn:

—Jerusalén ishumburmera, nan isua kishmøtø, ñimuyasiiba, ñimui uregweyasiiba isua kisay cha.

²⁹Kaguende kwalømmera attrun cha, øyah tamig:

“Ureg tøgagønrrab kaimabelø, mana patsø kwanrriig kømeele købelø, mana urekkar kua mutsøsrøb nør-røranmeelaimbe mayanguen tab kuilø køn” tailø kømig. ³⁰Katø misaamerabe nørø tunmeran: “Namuim pala itøgørrørray” chib, shush tunmerane: “Namuim itøgøsrørray” chib mendønrrun cha. ³¹Kaguene ¿tsøg tusrwanguen øyeeg marøbeløbe, mas mulwane chitø martterah?— chibig køn.

³²Katø pagatø kaig marøbelangucha Jesúsba kegøtø kwetchab srua ambubelø køn.

Jesúswan kurusyu mesrøb

³³Incha kanbalø Calavera tainug puabe, truyu Jesúswane kurusyu mesrøbelø køn, tru pagatø nileelangucha, kanun kusrmay, kanun atsimaygatø.

³⁴Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai Møskai, nømun ulø paymø, pesannanrrig cha. Kaguende nømbe chi marermabguen isumøn— cha.

Inchen suldaumerabe Jesús kewagúilan suerte kucha, pirishibelø køn. ³⁵Inchen misaamera truyu ashib køben, tru ashib karubelø købenguen Jesúswan indzatø ashib trenchibelø køn:

—Kanelanma kaigyugurri wesrabiibe nøasiitøwei pinaarrubash cha, nø tru Cristo, Tius Lawa Wesruig kuabe.—

³⁶Inchen suldaumeragucha indza ashib, køchiibiwandutchai yuuløb kemallabe, ³⁷trenchibelø køn:

—Ñi tru judíosmerai rey kuabe, kwamønrrab ñitøwei chigøben mar!— chib.

³⁸Inchen Jesús megaim palagucha kan pørig mesraig megabig køn, griegomay køben, latinmay køben, hebreamay købengue:

IIBE JUDIOSMERAI TRU REY KØN

chibig.

Jesúsba, tru pailø kailøba

³⁹ Inchen truyu melsraig melabeløgucha kane trenchib tsalø wamabig køn:

—¿Ñibe tru Cristo kømøtirru? cha. [Kwamønrrab ñitøwei chigøben mara, namungucha treetøwei martra!— cha.

⁴⁰ Inchen kane tru katøganun namig trenchibig køn:

—Ñigucha treegutøwei mesraig megabendø, ¿ñunggan Tiuswan kørig kømuitarru? cha. ⁴¹ Kaguende nambe øyeeg marig melappe melsrambuawei melsrai meler cha. Kaguende nambe kaig marimburo øyeeg melambuawei møra meløben, trune i møøbe chigucha chi kaig marig kømøn— chib.

⁴² Inchabe Jesúswan trenchibig køn:

—Jesús, ñi ashib karub wamigwan ñi ashib karub pølbarsabe, nan isurrunrrig— cha.

⁴³ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Nabe ñun cierton trendamønrrun cha: Møindøweinguen naba purø tabzhiisrø wanrrabguen— cha.

Jesús kwaig

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Inchen yandø kwaløm tøbøtag køsrøn køben, tre uraskurri maaben las treskatig pirau ørøba løstiig kørrømisren, ⁴⁵ pørrbe løtsøraben, Tiuswei yau tru purø tab llensuzhig kelarrab sətø mesraig megabiibe tøbø-takkørrab kølsrøbig køn. ⁴⁶ Inchen Jesúsbe mur trashib trenchibig køn:

—Nai Møskai, nai espíritun ñui tasku tranar— chib.

Trenchabe yandø isrømuptinchibig køn.

⁴⁷ Inchen tru Roma suldau cienelan nø karubiibe øyeeg purayaigwan ashabe, Tiuswan trenchib truba tabig waminchibig køn:

—I møøbe, isa kømø, sølgandø tabig uñibig kuin køn— chib.

⁴⁸ Inchen maya misaamera øyeeg purayailan truyu ashib pønrrabeløbe, truba isub nømui pechondø kurramørøb truyugurri ambubelø køn. ⁴⁹ Inchen mayeelø Jesúswei asiiløba, ishumburmera Galileasrøngurri nui mendig amrrubeløbabe yabsrøngurrindø ashib pønrrabelø køn truyu treeg puraiben.

Jesúswan sorig

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Kan møg José taig Judea pirau Arimatea pueblorrig købig køn, trube tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai utuig truba tabig, katø sølgandø uñibig. ⁵¹ Katø tru Josébe Tius nø ashib karub wainuguigwan muniirabigwein kuabe, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø 'øyeelø martrab' chib kørrømara pønraigwanba, nøm chi mariilanbabe chi tab kømui asig køn. ⁵² Incha nøbe Pilaton ashchab ya, Jesúswei asrwan miawa, ⁵³ kurusyugurri pinøsrwab,

kan lino llensutøga kirra, peñayu søramig trab lalig munguen søriimig pasrabigu sørabig køn. ⁵⁴ Katø judíosmerai isram kwaløm tru sábadoweyasig tamararam kwaløm maaben købene, yandø tru sábadø kwaløm pumibe ke pølbarsamitø palabig køn.

⁵⁵ Inchen ishumburmera Jesúswan Galileasrøngurri mendig amrrubeløbe nømgucha mendig amba, sørigwan ashib, Jesúswei asrwan mandø wayigwan ashib inchibelø køn. ⁵⁶ Incha nømbe katøle ambabe, may irrabzheeløba, srølameløba tamarabe, tru maig maramigwan martrai Moisés maig karuig køben, tru sábadø kwalømbe israbelø køn.

Jesús øsiiraig

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 Srø trune pølbarsøb kwaløm tru ishumburmerabe ullarbatø løtsøzhig søriinumay amrrubelø

køn, nømui may irrabzheelø nøm tamarilian srúa. Inchen nømbe katøgan ishumburmeragucha amrrubelø køn. ² Incha nøm truyu pua, ashene, tru sørinug kasraig sruube yandø truyu kømø, malsrain tsuptinchen, ³ nømbe kebambabe, Señor Jesúswei asrwane kalaptinchibelø køn. ⁴ Inchen, treeg køben, kwaarilø chinchabguen kaima pønrrøbene, møimbe pailø møguelø, tør pilabelø kewar, nømuim pulu pønrraptinchen, ⁵ nømbe kørig køptø malømeran pirausrøngatig kebachen, tru møgueløbe trenchibelø køn:

—¿Ñimbe øsiguigwane kwailai utube chindimba lague? cha. ⁶ Yube mu kaagøn cha. Katø øsiiraig køn cha. Nø Galileasrø uñib urassrøwei ñimun maig wamindiilan isuy chibelø køn, ⁷ tru nø øyeeg taigwan: "Na, Møg Misra Arrubigwane kaig marøbelai tasku tranig kømig nebuben, kurusyø mesrøben, pøn kwalømyube katø øsiiranrrun" taigwan.—

⁸ Inchen ishumburmerabe Jesús chi wamindiilan isua, ⁹ sørinukkurri katøle amrrua, tru onceelanba, katø mayeeelanba maig purayaigwan kerrigu eshka-belø køn. ¹⁰ Inchen tru chi purayaigwan tru Jesús nøashib karua øriilan eshka ishumburmerabe iilø købelø køn, María Magdalenaba, Joanaba, Jacoboi usri Mariaba, katøgan ishumburmeraba. ¹¹ Inchen nømunen tru ishumburmera wamindiibe ke ka indzøkken kønrraptiig mørøraben, nømbe køremeelø køn.

¹² Inchendøgucha Pedrobe søriisrømay ashchab luløb ya, sørinug trarraashene, tru kirra sørig llensumeratø waraptinchen, treeg purayaigwan ashabe, 'kan øyeebe maig kermab' truba kwaarig, yamay ibig køn.

Jesús Emaússrømay ambi mayu arrub

(Mc 16.12-13)

¹³ Inchen tru kwalømdøwei pailø Jesúswan lincha amøñibelø købeløbe Emaús taig pueblorømay ambubelø køn, Jerusaléngurri once kilómetrosburab ambiisrø, ¹⁴ tru purayailan nømdø kerrigu waminchib.

¹⁵ Inchen nøm waminchib payiyab ambub pønrramnetø, Jesúsbe nøashib kemalla, nømbe ib mendøben, ¹⁶ nømbe nømui kabmerabe kasrailø latailø kua, nune

mu kuinguen nebua ashmeelø køn. ¹⁷ Inchene Jesúsbe trencha payibig køn:

—¿Ambub pønrrappe, ñimbe chiwan waminchibrre amgue?— cha.

Inchen nømbe pønrramisrøppe, isubiitø ke maløguen mindiilø købig køn. ¹⁸ Inchen møikkøsrøn, Cleofas taibe, nune trenchibig køn:

—Møin kwalømmerawan Jerusalén chi purayaigwan mayeeløba wammøra køben, ¿ke ñitøgan wammørmíig truyu arruatiig pua tsutirru?— cha.

¹⁹ Inchen Jesúsbe:

—¿Chi purayah?— cha payen, nømbe trenchibelø køn:

—Nazaretsrø Jesúsweimburab waminder cha. Truibe Tius maig karuigwan kan eshkabig, nui mariiløyu, nui wamindiiløyu maramburab marøbig købig køn cha, Tiuswei merrab lata, katø maya misagwei merrab lata. ²⁰ Inchen truigwane sacerdotemeseran karubeløba, namun ashib karub purrabeløba kurusyu mesra, kweet-sig kønrrai tranan cha. ²¹ Nam isuppe, Israel maya misagwan kaigyugurri wesranrabiibe nøwein kønrraitam-ab isua muniiraig købig køn cha. Møimbe yandø kweetsig pøn kwalømguen purayan cha. ²² Inchagucha namui utu ishumburmerabe namune kwaarøsrøtan cha, tru ullarbatø søriisrø ashchab ambubeløbe. ²³ Incha nui asrwan wetørramuig kuig køppe, namune trenchib amrrubelø køn cha, nømune: “Angelesmera kenamisra: ‘Jesúsbe øsig unan’ chitan” chib. ²⁴ Inchen møiløgøsrøn namui lincha amøñibelø søriinumay amba, ishumburmera maig eshkaig treeg wetørrabwei inchendø, Jesúswane ashmuin køn— chibelø køn.

²⁵ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñim kui, chugúinguen mørmeelø! cha. ¶Tius maig karuigwan eshkabelø chi wamindiilan kørenrrap-tøgucha ke yaandø, yaandø amøñibelø køn! cha.

²⁶ ¿Nui tørguegwalmabigu nø wamnug kebimøwatø, Cristogan øyeeløyumerrig trømbøig marinab purayamig palømuig kuitarru?— cha.

²⁷ Incha nøbe tru Moisés pøriiløygurri pølbasa Tius maig karuigwan eshkabelø pøriiløyu chishtø eshkaib pureb ya, Tiuswei wamyu nuimburab waminchibig pørig pønrrabelan kerriguba øyeeg køn cha nømun eshkabig køn.

²⁸ Incha tru Emaús puebløsrø pub ambabe, Jesúsbe nui maywan ke merrabmisra, ib inrrab lataig inchen, ²⁹ nømbe ke kørrømisri ashchab inchibelø køn. Incha trenchibelø køn:

—Namba kørrømisr cha. Kaguen yandø maaben køben, yandø pilliranraindan— cha.

Inchen Jesúsbe nømbe kørrømisrtrab kebya, ³⁰ nømbe mishatsigu wawabe, pirriwan muta, Tius Møskawan ‘mayanguen pay’ cha, pirishabe, nømun srørrøbig køn.

³¹ Inchen nømbe Jesús kui nebua ashiptindinaben, Jesúsbe waitø kenamuptinchibig køn. ³² Inchen nømbe kangurri kangurri trenchibelø køn:

—Au yamba, nø namun maysrø Tiuswei wam pørig pønrrabelan øyeeg køn chib eshkaib arrubene, na-

mune namui manrraube ke nøs, nøs indig kømøh— cha.

³³ Inchen nømbe tru urastø Jerusalénmay katø amba, trusrømbe tru once Jesús kusrenanøb pera uniiløba, truyu nømbe lincha purrabeløba tulaamba purrabyuh pubelø køn. Inchen truyu purrabeløbe trenchibelø køn:

³⁴ —Isa kømø, Señorbe katø øsiirain køn cha. Incha Simónwan kenamisrin køn— cha.

³⁵ Inchen tru pailø pubeløbe maysrø maig purayaigwan kerrigu eshkabelø køn, katø Jesús pirriwan pirishiben, yandø nø kui nebua ashiptindigwanba.

Jesús nui kusrenanøb pera uniilan kenamisrøb

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Inchen nøm tru waminchib purramnetø, Jesúsbe nømuiin tøbøtag pasramisrøb:

—Ñimun chi isumgaig, tab køn— chibig køn.

³⁷ Inchen nømbe kwariilø truba kørig kuilø kan møsigwan asermab isubelø køn. ³⁸ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Chindimbarre kørig kui inchigue? cha. ¿Ñimui manrraube chindimbarre na kømuitamab isugue? cha. ³⁹ Nai tasiimeranba, srøbmeranba asay cha. Peg kømø, natøwein kur cha. Nan katørab ashib inday chibig køn. Kan møsiibe yaungawei, ni tsutsikkawayig køn cha, ñim nan asi lataig kømø.—

⁴⁰ Incha iigwan chab trenchabe, tasiimeran srøbmeran eshkaib kenamaren, ⁴¹ nømbe kasrag købiibah kan øyeebe maikkermab kwaarøbiibatø, katøgucha køremø srø pønrrøben, Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Ñimbe yu chigøben mamig tøgagømgueh?— cha.

⁴² Inchen nømbe nun peskau piti tsirigwan srørrøn, ⁴³ nøbe uta, nømui malau mabig køn. ⁴⁴ Incha trenchibig køn:

—Na ñimba uñippatøwei nabe ñimun iilan wamindig køn cha, tru maig maramigwan martrai Moisés pøriiløyu lata, Tius maig karuigwan eshkabelø pøriiløyu lata, Salmosyu lata naimburab waminchibig pønrrabiibe truyu maig taig kerriguh treeg nebunrrabig køn— chib.

⁴⁵ Incha nømune Tiuswei wamwan pørigwan tørgandø øyeeg kuitamab isunrrai nømui isubigwan kura, ⁴⁶ nømune trenchibig køn:

—Øyah chibig pørig pasran cha, Cristobe trømbøig marinab megamig nebuben, pøn kwalømyube kwailai utugurri katø øsiiraben, ⁴⁷ mas kaig marmønrrab isua møramigwanba, nømui kaig mariilan ulø paymø pessannilø kømigwanba nui munchiyu eshkaib kusrenanamig kønrrai Jerusalénsrøngurri pølbasa, chu pirausreelødgucha kerriguba. ⁴⁸ Inchen møi øyeeg purayaigwan ashibeløbe ñim køn chibig køn. ⁴⁹ Au, nai Møskai tranrrab misra kørrømisrigwane nabe øramønrrun cha, ñimuim pala. Inchendø ñimbe yu Jerusalén ciudayutø ka kørrømisray cha, maramburab marøbig srømbaløsrøngurri arrua, ñimun pinøbulam-negatig.—

Jesús srømbalasrømay nebib

(Mc 16.19-20)

⁵⁰ Incha Jesúsbe ciudayugurri wambig Betaniasrøngatig nui kusrenanøb pera uniilan pera ya, tasiimeran kusruabe, nømuimburab 'mayanguen tabig kønrrain'

chibig køn. ⁵¹ Incha trenchib pasraimaytø nømuim pulugurri tarømisren, nune srømbalasrømay srua yaig køn. ⁵² Inchen nømbe Señorweimburab truba tabig wamincha, Jerusalénmay katø truba truba kasrag amba, ⁵³ nømbe chu uragucha Tiuswei yau Tiuswan tabzhig waminchib købelø køn.

San Juan

Wambe kan mæg misrig

1 Chigucha kaabenbatø tru Wambe manawei pasrabguen inchibig køn. Tru Wambe Tiusba pasrøben, katø tru Wambe Tius købig køn. ² Tru Wambe srøsrøgurri Tiusba pasrabig købig køn. ³ Tiusbe chiwandøgucha marøppe, tru Wamgurriwei marig køn. Inchen chitøgucha Tius mariilø pønrrabiibe, tru Wamgurriin kømiiibe chigucha mariilø kaagøn. ⁴ Øsig kømibe nuinug pasrøben, tru øsig kømig pasrabiibe mayelayasig tør købig køn. ⁵ Inchen tru tørbe løstøyu piløben, tru tørwane løstiibe chinchaguen kasrønrrab kaimaig køn.

⁶ Kan mæg købig køn, Tius karua ørig, trube Juan taig, ⁷ tru maig kuigwan waminchabig. Nøbe tru tørweimburab maig kuigwan waminchen, nøgurri mayeeløba kørenrrai. ⁸ Juanbe nøashib tru tør kømøtø, tru tørweimburab maig kuigwan ka waminchaptø arrig købig køn. ⁹ Tru tør ciertonig maya misagwan pilabiibe yu pirau kebarrub arrubig køn.

¹⁰ Inchen trube yu pirau pasrøben, katø Tiusbe pirøwan truikkurri marig kuindøgucha, pirau misaamerabe nune mu kuinguen ashmuig købig køn.

¹¹ Trendø nuinumay nøbe arrubendø, nui misaamerabe utømøtø, kaasig køn. ¹² Trune mutøgucha nun kashmø, utab, nui munchiyu kørebelane Tiuswei ureg misra pønrramig kønrrai tranig køn. ¹³ Truiløbe yu pirau maig kal-labelø køben treeg kal-lawar kømøwei, ureg tøgagug køben tøgagúig ureg latailø kømøwei, katø møwei isuig maig køben, trumay kømøtø, Tiusweinug kal-lawar køn.

¹⁴ Tru Wambe kan mæg misra, namui utu unig købig køn. Inchen nambe tru nui tørguegwalmabigwan tab asig købig køn, tru Møskaweinukkurri arrubig Kandø Nusrkawei ka yandø tab indiiba, ciertoniibatø netsigwan. ¹⁵ Juan truigweimburab maig kuigwan eshkappe, trenchib waminchibig køn:

—Iig køn cha, tru na øyah taig købiibe, nai wendau arrubiibe, na lataguen kømø, nøbe purø nuig køn cha, kaguende naguen kømøwatø, nømerrig købig kua.—

¹⁶ Kaguende tru chigucha palømíig nui tab indigugurri nambe mayeeløba tru ka tab indigwane srøig, srøig itø uter. ¹⁷ Tru maig maramigwan martrai pørigwane Moiséskurri tranig købig køn. Inchen tru ka yandø tab indiiba, newan ciertoniibabe Jesucristogurri arrig køn. ¹⁸ Tiuswane mugucha managuen ashmuinrun. Inchendø nui Kandø Nusrkai Tius, managucha

Møskaweim pulu trag lincha pasrabig, truig namun kenamaraan, Tiuswan ashibelø kønrrai.

Juan Bautista Jesucristoimburab waminchib

(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Iig køn, tru Jesúsweimburab maig kuigwan Judíosmeran Juan eshkaig. Judíosmerabe Jerusalénsrøngurri sacerdotsmeranba, levitasmeranba karua ørøbelø køn, Juanwan: “¿Ñibe mu kugu?” cha payrrab. ²⁰ Inchen Juanbe sørømø, maig kuigwan eshkaig, masken maig kuigwan kelarrab eshkaig køn.

—Nabe Cristo kømur— chib.

²¹ Inchen nømbe katøle payibelø køn:

—Trube, ¿mu kugu? cha. ¿Kabe Tius maig karuigwan tru eshkabig Elíasteh?— cha.

Inchen Juanbe:

—Tru kømur— chibene, nømbe payibig payibelø køn:

—Trube ñigan, ¿Tius maig karuigwan tru eshkabig kætirru?— cha.

Inchen nøbe:

—Kah— chibig køn.

²² Inchen:

—Trube, ¿mu kugu? chibelø køn. Kaguende nambe tru namun karua ørøbelan eshkamig køn cha. Trube, ¿ñuimburappe, ñibe mu kur chinrragu?— cha.

²³ Inchen nøbe trenchibig køn:

—Kan wam mu misag warab waraimønug trenchib trashibig, truig kur cha: “Señorwei maywan ølgandø kuray” chib, tru Tius maig karuigwan eshkabig Isaías maig taig, treekke.—

²⁴ Inchen tru Juanwan payrrai karua ørøbeløbe fariseosmera købelø køn. ²⁵ Tru karua øriiløbe trenchib payibelø køn:

—Trube, ¿misagwan chindimba piu umbu ulsrøbig kugu cha, Cristo kømøwei, Elías kømøwei, Tius maig karuigwan tru eshkabig kømøwein købendøbe?—

²⁶ Inchene Juanbe trencha løtabig køn:

—Nabe pitøga pi pinøbulrrai ulsrøbig kur cha.

Inchendø ñimui utube, ñim asiimíig, kan mugøsrøn pasran cha, ²⁷ tru nai wendau attrabig. Nabe trunune nui alpargatisyu tsiwanguen pichib pasramig truburab kømuintan— cha.

²⁸ Øyeelø kerrigu pureppe, Betaniasrøn purayaig køn, Jordán pi ambøgatøsrø, tru Juan misagwan piu umbu ulsrøb uniisrø.

Jesús, tru Tiuswei Ubisha-unø

²⁹ Indiibe katø kwaløm Juanbe Jesús nuim pulumay pub arri ashabe, trenchibig køn:

—Asay cha, iibe Tiuswei tru Ubisha-unø pirauelø kaig mariilan kerranrrabig køn cha. ³⁰ Iig køn, chibig køn, tru na øyah taig: “Nai wendau attrab møøbe na lataguen kømø, mas nuig køn cha. Kaguende nagueen kømøwatø, nøbe manawei købig kuig køn” cha.

³¹ Natøweinguen nabe nune mu kui ashmiig kuig køn cha. Inchendø Israel misaameran mu kui nebua ashchai kenamartrab, misagwan piyu ulsrøb arrur— cha.

³² Katø Juanbe maig kuigwan trenchib eshkabig køn:

—Nabe Espíritu Santon kan paloma lataig srømbal-asrøngurri kørarrua, nuim pala pasramisri ashar cha. ³³ Inchen nabe katøgucha nune mu kui ashmuig køn cha. Inchen misaameran pitøga pinøbulrrai piu ulsrørrai nan Karua Ørøbiibe trendaig købig køn cha: “Tru ñi ashen Espíritu Santo nuim pala kørarrua, pasramisrinabig, truig kønrrun cha, Espíritu Santotøga pinøbulrrabiibe.” ³⁴ Inchen nabe yandø trunun nai kapitøga asha, trube Tiuswei Nusrkain kui nabe eshkabig kur— chibig køn Juanbe.

Jesúswei kusrenanøb pera uniilø srøsrøelø

³⁵ Katø kwaløm Juanbe tru nui mendig amøñibelø parba katøle truyu pasrøwabe, ³⁶ Jesús pureb pasrai ashabe, Juanbe trenchibig køn:

—Au, asay cha, øibe Tiuswei tru Ubisha-unø køn— cha.

³⁷ Inchen tru Juanwei pailø mendig amøñibeløbe tru trendaigwan mørabe, Jesúswei mendig ambubelø køn.

³⁸ Inchen Jesúsbe keesha asha, nui mendig amrrui ashabe, trenchibig køn:

—¿Chi lague?— cha.

Inchen nømbe trenchibelø køn:

—¿Kusrennøbig, chu wabig kugu?— cha.

³⁹ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Ashchab amrruy— cha.

Inchen nømbe amba, chu wabig kui ashabe, tru kwalømbe truyu nøba kørømisrøbelø køn, kaguende yandø las cuatro lutau køben.

⁴⁰ Tru pailø Juan wamindigwan mørøbelø Jesúswei mendig ambubeløbe, kane Simón Pedroi nuneg Andrés købig køn. ⁴¹ Incha Andrésbe nuneg Simónwan merrig lanrrab ya, wetørrawabe, trenchibig køn:

—Nambe si, Mesíaswan wetørrer— cha, (Mesías chippe, Cristo taig).

⁴² Incha Andrésbe Simónwan Jesúsweisrømay pera iben, Jesúsbe Simónwan ashabe, trenchibig køn:

—Ñibe Simón køn cha, Juanwei nusrkai. Inchendø mømibe yandø Cefas taig kønrrun— cha, (trenchippe, Pedro cha wamig).

Felipenba, Natanaelwanba Jesús wamab

⁴³ Katø kwaløm Jesúsbe Galilea pirausrømay inrrab isua, Felipen wetørrawabe, trenchibig køn:

—Nai mendig attra— cha.

⁴⁴ Tru Felipebe Betsaida puebløriig købig køn, tru Andrésba, Pedroba waraisriig. ⁴⁵ Inchen Felipebe Natanaelwan lanrrab yabe, trenchibig køn:

—Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriguba, katø Tius maig karuigwan eshkabelø pøriguba, tru-ilyu nuimburb pørig pasrab møwan nambe wetørrer cha. Trube Nazaret puebløyu Joséwei nusrkai, Jesús køn— cha.

⁴⁶ Inchen Natanaelbe trenchibig køn:

—¿Nazaretkurringan chi tappaig webattraitarru?— cha.

Inchen Felipebe trenchibig køn:

—Trube, ashchab amø pøs— cha.

⁴⁷ Inchen Jesúsbe Natanael kemallib arri ashabe, trenchibig køn:

—Øibe si, isa kømø, israelita kui asamdiig køn cha. Nuinuube treeg kønmab ashchaidø indiibe chigaig køn— cha.

⁴⁸ Inchene Natanaelbe trencha payibig køn:

—¿Nane treeg kuimbe mandø incha ashku?— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Felipeguen ñun wamømwatø, ñi higuera tusr umbusrø wabenwei nabe ñun asig køn— cha.

⁴⁹ Inchen Natanaelbe trenchibig køn:

—Kusrennøbig, ñibe Tiuswei Nusrkai, Israel misagwei Rey køn— cha.

⁵⁰ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Na ñun: “Higuera tusr umbusrø waben ashar” cha, na trendaimba, ñigan nan køretirru? cha. Øyeetø kømø, purø nørreeløguen ñibe ashchabguen— cha.

⁵¹ Incha katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Pøs nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Srømbalabe kurim pasrøben, Tiuswei ángelesmerabe Møg Misra Arrubigweinukkurri nebambub, katø nuimay kørørrub, inchib køben ñimbe ashchabguen— cha.

Caná puebløsrø kasharab

2 Pøn kwalømyu Galilea pirau Caná puebløyu kasharab køben, Jesúswei usrimbe truyu wabig køn. ² Inchen Jesúswanba, nui kusrenanøb pera unilnba, truilangucha kasharab yaumay lynchab amrrunrrai eshkaig købig køn. ³ Inchen vinobe patsaptinchen, Jesúswei usrimbe trenchibig køn:

—Vinone chab patsøgain køn— cha.

⁴ Inchen Jesúsbe løtappe trenchibig køn:

—Ishug, ¿nane chindimba iigwan maringarunrrab inchigu? cha. Kaguende na treeg maramig urabe pumø srø køn— cha.

⁵ Inchen usrimbe truyu mendig melabelan trenchibig køn:

—Nø maig chiben, trunun treeg maray— cha.

⁶Truyube srug kòtsømera seis pønrrabig kòn, judíos-mera tru nòm kaig marigwan chish misramigweyasig pi usrøb tøgagúilø. Tru kòtsømerabe setenta, kabe cincuenta litros kebelø kòbig kòn. ⁷Inchen Jesúsbe tru pirishibelan trenchibig kòn:

—I kòtsømeran pi netsøganay— cha.

Inchen netsøzheelø netsøganen, ⁸Jesúsbe trenchipt-inchibig kòn:

—Møimbe lamø truyugurri wesrawa, tru novios yau chi maramigwan ashib pasrabigwan srua amba, tranay— cha.

Inchen nømbe treeg marøbelø kòn. ⁹Inchen tru ashib pasrabiibe tru pibe vino misrigwan mucha mørendø, chugurri srua amrruimbe ashmíig kòn. Truyu purugub pønrrabelø truiløbe asha kòbig kòn, piwane nòm wesraig kua. Inchen truyu ashib pasrabiibe tru novion wama, ¹⁰trenchibig kòn:

—Mutøgucha srørøbe tab vinon sørøbelø kòn cha. Inchen yandø tru linchai eshkailø lincha purrabelø tsabø muchene, tab vino kòmíigwan ka srørøbelø kòn cha. Trune ñibe tab vinon møingatig esegain kòn— cha.

¹¹Iig, tru srørøzhiitø Tius nøba pasrain kui asha kònrrai Jesús pølbasa mariibe Galilea pirau Caná pueblorø marig kuig kòn. Tru treeg mariitøga nui tørguegwalmabigwan ashchai kenamaren, nui kusrenanøb pera uniiløbe nun kòrebelø kòn.

¹²Inchen øyeelø chab puraiben, Capernaum pueblorømay ambubelø kòn, Jesúsbe nui usrimba, nui nuneløba, nui kusrenanøb pera uniiløba. Incha truyu mam kwalømdø warabelø kòn.

Tiuswei yawan Jesús chish marøb

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Yandø tru judíosmerai Pascua Fiestan maramig pub lutau køben, Jesúsbe Jerusalén ciudasmømay ibig kòn. ¹⁴Inchen Tiuswei yaube møimbe waaramera køben, ubishamera køben, palomamera køben yanøbelø purrai ashib, katø misagwan an yunømarøbelø køben purrai ashibig kòn. ¹⁵Incha trunun ashippe, Jesúsbe ichabetamig kan latigo mara, mayeelanba tru Tiuswei yaugurri webetabig kòn, tru nømui ubishameranba waarameranbañau. Incha tru an yunømarøbelai anwane pirau wiita, mishatsiimeran utsøbetabig kòn. ¹⁶Incha tru paloma yanøbelane trenchibig kòn:

—Iilane yugurri wesrui cha. Nai Møskawei yawane kan penab, yanøb indi ya maramig kømøn— cha.

¹⁷Inchene nui kusrenanøb pera uniiløbe Tiuswei wamwan pørigu trenchibigwan isuptinchibelø kòn: “Ñui yabe ñuindø kønrraimab isuptø, nane ke chin-damdø køtan” chibigwan.

¹⁸Inchen judíosmerabe trencha payibelø kòn:

—¿Ñi øyeema mariibe, Tius ñiba pasrain kui asamibe namun chi kenamartrunrragu?— cha.

¹⁹Inchene Jesúsbe kusrub løtappe trenchibig kòn:

—I Tiuswei yawan pøtiitsay cha. Inchen nabe pøn kwalømyutø katøyug mara pasramønrrun— cha.

²⁰Inchene judíosmerabe trenchibelø kòn:

—Tiuswei yawane marøb meløwa cuarenta y seis añosyu chab marig kòbig kòn cha. ¿Ñigan pøn kwalømyutø kusranrrurmab isutirru?— cha.

²¹Jesúsbe tru Tiuswei yawan waminchippe, nui asrwan wamindig kuig kòn. ²²Inchawei Jesús katøyug øsi-irabene, nui kusrenanøb pera uniiløbe tru nø trendaigwan isua, Tiuswei wamwan pørigwanba, Jesús nø maig wamindigwanba kòrebelø kòn.

Jesús mayeelan newan ashibig

²³Jesús Jerusalén ciudasmø Pascua Fiestayu wabene, møiløgøben, truba nu, nui munchiyu kòrebelø kòn, Tius nøba pasrain kui asamig nørreelø nø mariilan ashabe. ²⁴Inchendø Jesúsbe ka isatø inchib pønrrai asha køremíig kòn, kaguende nøbe mayeelan mailø kuigwan asha pasrøwa. ²⁵Katø misagweimburab øyeelø kòn cha, mu eshkam palaim pasrømíig kòn, kaguende nøbe nøashib misaamera maig isubelø kuigwan tørguelarrab asha pasraig kua.

Jesús Nicodemoba waminchib

3 Kan fariseo Nicodemo taig kòbig kòn, judíos-merai utu nø karub møg. ²Truibe Jesúsweimay yem ashchab arruabe, trenchibig kòn:

—Kusrennøbig, ñibe kusrenanøbig Tiusweinukkurri arruag kui asha ker cha. Kaguende mugucha Tius maramburab mariilan asha kønrrai martrab kaiman cha, ñi mari lataibe, Tius nøba pasrømubene.—

³Inchene Jesúsbe løtappe trenchibig kòn:

—Nabe ñun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Katøyug srøig kal-lamíibe Tius nø ashib karub waisriigwan ashchab kaimanrrun— cha.

⁴Inchen Nicodemobe payibig kòn:

—¿Kan møg yandø kølig misra, katøyuube mandø incha kal-layasamø? cha. ¿Kabe katøyug usrai patsau kebinrrautah cha, katøyug kal-lanrrab?—

⁵Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Nabe ñun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Pigurrimba, Espíritu Santogurrimba kal-lamíibe Tius nø ashib karub wainug kebinrrab kaimanrrun cha.

⁶Møskaløgurriin kal-labiibe, misag maig køben treetøwein kòn cha. Inchen Espíritu Santogurriin kal-labiibe, espíritu maig køben treetøwein kòn cha.

⁷“Mayeelø katøyug srøig kal-lamig kòn” cha, na trendaigwan, kan treebe maig kermab isub kwaara ashmøta chibig kòn. ⁸Isig ichibiima muba køben itsan cha, wanrimbe mørendø, chugurri arri mørmuwei, ni muba yai mørmuwei indan cha. Øyeetøwein kòn chibig kòn, mayeeløba Espíritu Santogurriin kal-labeløbe.—

⁹Inchene Nicodemobe katøyug payibig kòn:

—¿Treebe maig kønrrab køh?— cha.

¹⁰Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—¿Ñi Israel misaamerai utu kusrennøb møg købendø, ñigan øyeelan chigúi mørmíig køtirru? cha.

¹¹Nabe ñune isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Nambe maig kui asha waminchib, katø namashib na-

mui kaptøga asigwan waminchen, nam eshkaigwan ñim utømøn cha. ¹² Na yu pirau chine pønrrabelan waminchen, ñim trununguen køremuibe, trube ¿srømbalasarøn pønrrabelan waminchene, chincha kørenrague? cha.

¹³ Srømbalasarømaybe mugucha nevimuben, tru srømbalasarøngurri kørraarubig, tru Møg Misra Arrubiitøwei nebyan cha.

¹⁴ Moisésma mu misag warab waraimønug tsandzøn ulwan tsigu mesra kusruibe, øyeetøwei tru Møg Misra Arrubigwangucha mesra kusraig kømig palønrrab køn cha. ¹⁵ Mutøgucha nun kørebiibe tru managatig øsig kømigwan tøgagønrrai.

Tiuswei undag købig maya misagweyasig

¹⁶ Tiusbe yu pirau misagwan truba truba isua undag køptø, nui kandø Nusrkawanguen tranig køn cha, møikkøben nun kørebiibe kaigyu kebeña pinab pinømøtø, masken managatig øsig kømigwan tøgagønrrain cha. ¹⁷ Kaguende Tiusbe nui Nusrkawan yu piraumay ørøppe, yu pirau misagwan kaigyu pønrrønrrai pønsrønrrab kømøtø, masken nøgurri yu pirau misaameran kaigyugurri wesranrrai ørig køn cha.

¹⁸ Tiuswei Nusrkawan kørebigwane kaigyu pasrønrrai pasrimig køben, trune nui Nusrkawan køremfigwane manaweinguen kaigyu pasrønrrai pasrikken køn cha, kaguende Tiuswei kandø Nusrkawei munchiwan køremuikkurri. ¹⁹ Inchen tru kaigyu pønrrønrrai pønrrøppe, treekkurrin køn cha: tru tørbe piraumay ar-ruben, misaamerabe tørwan kømø, løsttiigwangøba undaarabelø køn cha, kaguen nømui mariiløbe tabig kømø, kailø kuikkurri. ²⁰ Mutøgucha kaig marøbiibe tørwane ashig kømub, tsalø kuinchib, toryumaybe kemallmøn cha, nømui kaig mariilø kenamisrtraitamab kørig køptø. ²¹ Inchen møikkøben tru ciertonig maig køben, treeg uñibiibe toryumay kemalan cha, nui mariiløbe Tius maig kønrrain køben treeg mariilø kuin kui törgandø kenamisrtrai.—

Juan Bautista katøyug Jesúsweimburab waminchib

²² Tru øyeelø chab puraiben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniiløba Judea pirausrømay ya, truyu maya yana køsrøn nøbma misagwan piu umbu ulsrøb uñibig køn. ²³ Inchen Juangucha treetøwei marøb uñibig køn, Enon taisrø, Salim pulu, kaguende truyube truba pi køben. Misaamerabe nørrø amrrua, piu umbu ulsrøb købig køn. ²⁴ Øyeeg pureppe, Juanwan kailan keeri yau pasrømøwatø kuig køn.

²⁵ Inchen møiløgøsrøn Juanwei mendig amøñibeløbe kan judíoba payiyab aleguiyab mendabelø køn, tru kaig marigwan chish maramig køn taigweimburab.

²⁶ Inchabe Juanweimay amrruabe, trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, tru møg Jordán pi ambøgatømayrsø ñiba uñibig, tru ñi namun wamindi møøbe, møimbe misaameran piu umbu ulsrøb uñen, mayeeløba nuimaygøba amban— cha.

²⁷ Inchene Juanbe trenchibig køn:

—Mugucha chi utønrrab kaimanrrun cha, srømbalasarøngurri tranmubene. ²⁸ Na øyeeg taigwane pøs ñimdøweinguen mørar køn: “Nabe Cristo kømøtø, nui merrab attrai karua ørig kur” taigwan. ²⁹ Tru srai misrtrabigwan pera pasrabiibe keg misrtrabig truiq pera pasran cha. Inchen tru keg misrtrabigwei trendø trag lynchibiibe truyu mørøb pasrøwa, nui wamwan mørabe, truba truba kasraaran cha. Pøs øyeetøwei, nai kasrag købiibe møimbe neig køn cha. ³⁰ Nøbe purø nuig misrøb yamigwein køben, trune nabe chigucha kømig misrøb yamig køn— cha.

Palagurri arrubiibe mayelaim pala pasran

³¹ Palagurri arrubiibe kerrigu mayelaim pala pasran. Inchen piraugurri arrubiibe, piraug kua, waminchippe, piraugwan wamindan. Inchen srømbalasarøngurri arrubiibe kerrigu mayelaim pala pasran.

³² Incha nøbe tru maig asigwan, maig mørigwan treeg køn chib waminchene, tru nø treeg køn taigwane mugucha utag kømui indan. ³³ Inchen møikkøben tru nø trendaigwan utabiibe, Tiusbe ciertonig køn cha, treeg kørrømara pasran. ³⁴ Kaguende Tius karua øriibe Tiuswei wamwan wamindan, pøs Tiusbe nui Espíritun tøgagømburab tøgagønrrai tranøbig kua.

³⁵ Møskaimbe Nusrkawane undaguig kua, chiwandøgucha nø ashchai nui tasku pønsraig køn.

³⁶ Nusrkawan kørebiibe, managatig øsig kømigwan tøgagønrrun. Trune Nusrkawan kaashibiibe srøig øsig kømigwan ashmønrrun. Inchen Tiuswei purø trøm-bøig namig købiibe nuim pala pasran.

Jesús Samariasø ishuuba waminchib

4 Fariseosmerabe wammørin købig køn Jesúsbe Juan lataguen kømø, mendig amøñibelø mas tøgagømba, piu umbu ulsrøb mas tøgagømba indin kui. ² (Inchendø piu umbu ulsrøppe, Jesús nøashib kømøtø, nui kusrenanøb pera uniilø marøbelø køn.) ³ Treeg wammøra kuin kui Jesúsbe trunun wammøra, Judea piraugurri webibig køn, katø Galilea pirausrømay inrrab.

⁴ Incha nø pureb yamibe Samaria piraowan pureb yamig nebunrrab købig køn. ⁵ Treekkurrin Samariasø kan Sicar taig puebloyu pubig køn, merrabsrø Jacob nui nusrkai Joséwan tranig pirø pulu. ⁶ Truyube kan pisu, “Jacobwein køn” taig waben, Jesúsbe muraaraig arrua, tru pisu pulu wamisrøbig køn, yandø kwaløm tøbøtag misrøb køben.

⁷ Inchen kan ishug samariasriibe pi wesrunrrab ar-ruben, Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Nan pi srøttra— cha.

⁸ (Pøs nui kusrenanøb pera uniiløbe mamig penønrrab pueblosømay ambin køben.) ⁹ Inchene tru ishug samariasriig lötappe, trenchibig køn:

—Ñibe judío købendø, na ya samariasriigwan: “Pi srøttra” taibe— cha.

(Kaguende judíosmerabe samaritanosmerababe línchimeelø købig køn.)¹⁰ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Tius tranamigwan ñi nebua ashib, katø tru: “Pi srøttra” chibigwan ñi mu kui ashib indimbe, ñibe nun miabsruinrrun cha. Inchen managuen kølømø piwan srørrøbsruinrrun— cha.

¹¹ Inchene ishuube trenchibig køn:

—Au, kasuku, ñibe piwan chitøga wesramig chigaig wan cha. Katø pisube purø umbu wan cha. ¿Trube, ñibe tru kølømø piwane chugurri wesranrragu? cha.

¹² ¿Tru merrabsrø namui kølli misag Jacob, nø muchib, nui ureemera muchib, nui animalmera muchib indim piwan namun keta kørrømarøbig lataguen kømø, kabe ñigan mas nuig køtirru?— cha.

¹³ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Møikkøben i piwan muchibiibe katøyug pimulgwai inchun cha. ¹⁴ Trune tru na tranim piwan muchibiibe managuen pimulgwai inchimønrrun cha. Kaguende tru na tranim pibe nuinuube kan pigab pørsrab weguchib lataig kønrrun cha, tru managatig øsig kømigweyasig.—

¹⁵ Inchene ishuube trenchibig køn:

—Trube, kasuku, tru piwan srøttra cha, nagucha pimulgwai mørmøwei, katø mas yusrø wesranrrab ar-rumøwei inchab— cha.

¹⁶ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñui kewan wamønrrab ya, katø amø— cha.

¹⁷ Inchen ishuube trenchibig køn:

—Nabe kekkaig kur— cha.

Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—“Kekkaig kur” chippe, ñibe sølwein tan cha.

¹⁸ Kaguende ñibe tratrøgatø kelø tøgaig købig køn cha. Inchen mõi ya tøgagúibe ñui keg kømøn cha. Isømø, ñibe sølwein tan— cha.

¹⁹ Iigwan mørøppe, ishuube trenchibig køn:

—Au, kasuku, ñibe Tius maig karuigwan eshkabig treeg møg kømmørgø cha. ²⁰ Namui merrabsreelø samaritanosmerabe i tunyu Tiuswan køriibala tabig waminchibelø køben, trune ñim judíosmerabe Tiuswan Jerusalénsrø treeg martrab ambamig køn chibelø køn— cha.

²¹ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñiguen ishug, iigwan kørerra cha. Møskawan køriibala tabig waminchib maramig ura punrrab kui, i tunyu amrrua kømøwei, kabe Jerusalénsrø amba kømøweingue. ²² Ñim samaritanomerabe chigúi ash-mubendø køriibala tabig waminchibelø køn cha. Inchen nambe køriibala tabig waminchippe, chigúi asha marøbelø ker cha. Kaguende kaigyugurri wesraig kømibe judíosmerai misagugurri arrubig køn cha.

²³ Pøs treeg maram kwalømbe punrrun cha; Inchen truike mõiweinguen pubguen indan cha, tru cierton køriibala tabig waminchibelø Møskawan køriibala tabig waminchibelø øyamay marøbelan lan cha. ²⁴ Tiusbe Espiritu køben, køriibala

tabig waminchibeløbe, espíritutøga, cierton isua waminchibig køn— cha.

²⁵ Inchen ishuube trenchibig køn:

—Mesías attrab kui, nabe asha kur cha (tru Cristo taig). Truig arruppe, namune maig kuigwan kerriguba tørgandø eshkanrrun— cha.

²⁶ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Truibe nawein kur cha, tru ñiba waminchib wabig.—

Jesús kusrenanøb pera uniilø katø nuimay amrrub

²⁷ Inchen waminchib pasramnetø nui kusrenanøb pera uniiløbe katø amrruabe, truba kwaarøbelø køn, Jesús kan ishuuba waminchib pasrain kui ashippe. Inchendø nømbe møikkucha chigucha payrrab inchimeelø køn: “¿Chi palai inchigu?” cha. Kabe: “¿Nøbabe chi waminchigu?” cha.

²⁸ Inchene ishuube nui pi mutingøtsøn pasrøb, pueblosrømay ya, misagwan trenchib eshkabig køn:

²⁹ —Kan møwan ashchab amrruy cha. Na maig mari- ilan kerriguh eshkatan cha. ¿Inchippa Cristo køppeendi?— chib.

³⁰ Inchen puebloyueløbe webamba, Jesúsweisrømay ambubelø køn. ³¹ Trunetø nui kusrenanøb pera uniiløbe Jesúswan truba inchib trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, maytøguen manrraurren— cha.

³² Inchen nøbe trenchibig køn:

—Nabe mamig tøgagur cha, ñim asiimíig.—

³³ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe nømasiitø trenchibelø køn:

—¿Mugøben kabe mamig srua amrrua srørra chindah?— cha.

³⁴ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai mamibe, tru nan Karua Ørøbig maig kønrrain køben, trunun marøb, katø nui maramigwan patsam-negatig marøb indamig, truig køn cha. ³⁵ Ñimbe trenchibelø kømøtirru chibig køn: “Tirigun paramibe pib pøl palan” cha. Trune nabe ñimun trendamønrrun cha: “Ñimguen kabwan larrøbicha tab asay cha, ellmarig warabelan! Kaguende yandø chab øskøraikken waran cha, paramdø palabelø. ³⁶ Parøb, tulishib megabiibe tru parøb megaimburø pagaraig an uta, tru ellmarig misrigwane managatig øsig kømigweyasig tulisan cha, tru tsurøb ellmarøbig lata, parøb tulishibig lata kanguetøtø kasrag purramig kønrrai. ³⁷ Kaguende misaamera øyan chippe, sølwein tan cha: “Kane tsurøb ellmaren, katøgane parøb tulisan” cha. ³⁸ Nabe ñimune parøb tulishinrrai ørar cha, ñim chigucha chi mariimønug. Murig maramigwan marøb kwallibeløbe kanelø køben, truilø kwaligwane ñim tulishinrrab pønrramisrin køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

³⁹ Samaria puebloyu warabelø truba yamelø Jesúswan kørebelø køn, maig kuigwan tru ishug eshkaikkurri: “Na maig marig købigwan kerriguh eshkatan” chib. ⁴⁰ Inchen samariasreeløbe amrruabe, Jesúswan nømbe kørrømisr chib truba rugaben, truyu nøbe pa kwaløm nømbe kørrømisrøbig køn. ⁴¹ Inchen

nø wamindigwan mørabe, masken yamelø kørebelø køn. ⁴² Inchabe ishuwane trenchibelø køn:

—Møimbe ñi trendaigwan trunun ka mørato kørewa pønrrømøtø, møimbe yandø nambe namashib nun mōra, isa kōmø, i mōøbe yu pirau misagwan Kaigyugurri Wesrabig kuin kui aser— cha.

Kan kusreb mōwei nusrkawan Jesús kwanrrowan tamarøb

(Mt 8.5-13; Lc 7.1-10)

⁴³ Tru pa kwaløm puraiben Jesúsbe Samariagurri Galilea pirausrōmay ibig køn, ⁴⁴ kaguende Jesús nōtōweinguen trendaig købig køn: “Tius maig karuigwan eshkab mōwane nuim piraueletōweimbe chi tab indimiig køn” cha. ⁴⁵ Incha Galilea pubene, truyueløbe truba tab utabelø køn, kaguende Jerusalén Pascua Fiestayū nōmgucha amōnaig kua, Jesús tru chine mari-tila nōmbe ashagurri.

⁴⁶ Incha Jesúsbe Galilea pirau Canásrōmay katø arrubig køn, tru piwan vino kōnrrai mariisrōmay. Inchen truyube reyweyasig marøb wab mōøbe nui nusrkawan kwanrro trarra købig køn, Capernaumsrø. ⁴⁷ Inchen tru mōøbe Jesús Judeagurri Galileasrø pun taig wammørabe, nui nusrkawan tamartrab nui yamay ‘tiusmanda kōrraarubsrūmugu’ chinrrab ashchab ibig køn, kaguende yandø ke patsōnrraptiig tsuben.

⁴⁸ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Chigøben Tius naba pasrain kui asamig mari ashmōwei, katø purø nōrreelø mariilø ashmōwei inchabe, ñimbe managuen kōrenraamōn— cha.

⁴⁹ Inchen tru reyweyasig marøb wab mōøbe trenchibig køn:

—Señor, petø amun cha, nai unø pinømwatø.—

⁵⁰ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Inrrø cha, ñui nusrkaimbe kwanraamōn— cha.

Inchen tru mōøbe Jesús trendaigwan kørewa ib menda, ⁵¹ nui yausrø pub ibene, nui karuindiig melabeløbe katōnrrab werruabe, trenchiptinchibelø køn:

—Ñui nusrkaimbe ka øsig tsun— cha.

⁵² Inchen mōøbe nōmun payibig køn:

—¿Chu uraskurri tammisrøb ya?— cha. Inchene nōmbe trenchibelø køn:

—Pachiibe marig kwaløm la una weetan— cha.

⁵³ Inchene mōskaimbe tre uraswei Jesús øyah taig kōmømba isubig køn, tru: “Ñui nusrkaimbe kwanraamōn” taigwan. Incha nōba, nui yaelø kerrigueløba Jesúsban kørebelø køn.

⁵⁴ Iig køn, tru srōsrø marigwei wendau katōgan Tius nōba pasrain kui asamig kōnrrai mara eshkaig Jesús Judeagurri Galileasrōmay arrua.

Betesdasrø kan kwanriigwan Jesús tamarøb

5 Yandø øyeelø chab puraiben, Jesúsbe Jerusalēnsrōmay nebibig køn judíosmerai fiestayumay.

² Inchen Jerusalén ciudayu tru Ubishamerai Yaskab cha, wamim pulube, kan pisu wabig køn, pōtōgatan ya-ureezheelø trattrōgatø wambiiteelø tōgaig, hebreo-maybe Betesda taig. ³ Truiløyube kwanreelø truba nu

warabig køn, kabgar køben, cojosmera køben, kōnōnrrab kaimabelø købengue piwan kōnōgamne munig.

⁴ Kaguende kanmay kanmay kan ángel pisuyu kōrraarua, piwan kōnōgøben, mōikkøben nōmerrig tru piyu kebibiibe chi kwanrro tōgaitōgucha tammisrig kōr-rōmisrøbig køn. ⁵ Inchen kan mōg treinta y ocho años ørøba kwanrro megabig, truyu pirau tsubig køn.

⁶ Inchen Jesúsbe truyu tsui ashabe, øyeetø truba yana kwanrro tsubig kuin kui ashabe, trenchibig køn:

—¿Tammisrøg kōtah?— cha.

⁷ Inchene tru kwanriibe trenchibig køn:

—Kasuku, nane muguen srua ya, pisuyu kertrabig kaatan cha, tru piwan kōnōgøben. Na kebinrrainchib megamne, katōganguen kebipø kebibig køn— cha.

⁸ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—[Kurrø! cha. Ñui tsigalwan mutab, punab inrrø!— cha.

⁹ Inchen tru urastø tru mōøbe tabig kōrrōmisra, nui tsigalwan muta, punab ib mendabig køn. Inchen tru kwalømbe isrin kwaløm købig køn. ¹⁰ Treekkurri judíosmerabe tru tamarinabigwane trenchibelø køn:

—Møin kwalømbe isrin kwaløm køben, tru maig maramigwan martrai Moisés pōriibe ñui kaya tsuigwan muta inrrain kōmø merabig køn— cha.

¹¹ Inchene tru mōøbe trenchibig køn:

—Tru nan tamarøbiitøwei trenchitan cha: “Ñui kaya tsuigwan kusrua muta, inrrø”— cha.

¹² Inchene nōmbe:

—“Ñui kayigwan tulisha, muta, inrrø” chippe, ñune ¿mu mōg trenchita?— chibelø køn.

¹³ Inchen tru tamarinab mōøbe mu kuinguen mōrmíig køn, kaguende Jesúsbe truyugurri tarōmisrin køben, katø truyube purø nu misag pasrøben.

¹⁴ Inchen yanayu Jesúsbe tru tamarig mōwan Tiuswei yau ashabe, trenchibig køn:

—Au, ñi mōi yandø tabig kōrrōmisrabe, mōingurrimbe katø mas kaig martrab kōmø cha, katøbe ñun masken trōmbøig nebumōnrraimbe.—

¹⁵ Inchene tru mōøbe ya, judíosmeran eshkabig køn:

—Tru nan tamarøbiibe Jesús kuin køn— cha.

¹⁶ Incha treekkurri judíosmerabe Jesúsban kaig martrab wendautø llirab mendabelø køn, kaguende øyeelan isrin kwaløm maren. ¹⁷ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai Mōskaima chu uraskucha nui maramigwane mōin kwalømgatig marøb wabig køben, nagucha marøbig kur— cha.

¹⁸ Trenchibene, judíosmerabe masken inchibelø køn Jesúsban kwetchab, kaguende isrin kwalømbe chi maramig kōmø cha, mera pasrigwandø kalø mar-møtø, Tiuswangucha: “Nai trag Mōskain køn” chib, Tiusba lataig misren.

Jesús nun mu chi tamgaig martrai tranigwan waminchib

¹⁹ Inchen Jesúsbe nōmun lōtappe, trenchibig køn:

—Nabe ñimun isa kōmø, cierton trendamōnrrun cha: Tiuswei Nusrkaimbe ka nuimburaipøbe chigucha

marmøn cha. Møskai chi mari asha, trunundø maran cha. Møskai chi marin kuindø Nusrkaingucha treetøwei maran cha. ²⁰ Kaguende Møskaimbe Nusrkawan undaguig kua, nø chi mariilan kerrigu kenamaran cha. Incha treetø kømøtø, mas purø nørreelø marig kenamartrun cha, ñim kwaara asha kørøramnegatig. ²¹ Kaguende Møskaima kwailan øsiirana øsig kømigwan traniibe, treetøwei Nusrkaingucha tru øsig kømigwan møilan tranamdiig asønaben, tranan cha. ²² Katø Møskaimbe maig maramigwan mungucha nø asha marøb wamøtø, tru maig maramigwane Nusrkai nø asha martrai tranig køn cha, ²³ mayeeløba Nusrkawangucha purø tab inchai Møskawan purø tab inchib lataitøwei. Nusrkawan tab inchimibe, Møskai karua ørøbigwangucha chi tabig inchimøn cha.

²⁴ 'Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun: Møikkøben na wamindigwan mørøb, nan Karua Ørøbigwan køreb inchibiibe managatig øsig kømigwan tøgagønrrun cha. Incha truigwane kaigyu pasrønrrai pasrig kømønrrun cha, kaguende kwamigugurri øsig kømigumay yandø puraya pasramisrikkurri. ²⁵ Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun: Treeg maramig urabe punrrun cha. Inchen trube møindøweinguen pubgwen indan cha, tru kwabelø Tiuswei Nusrkawei wamwan møramig. Inchen tru mørøbeløbe øsig kønrrun cha. ²⁶ Kaguende Møskaimbe nøashib øsig kømigwan tøgagig kua, Nusrkawangucha treetøwei nøashib øsig kømigwan tøgagønrrai tranan cha. ²⁷ Katø Møskaimbe Nusrkawan maig kørømisrtrabigwan mu mandamgaig maramigwangucha tranan cha, kaguende nøbe Møg Misra Arrubig kuimba. ²⁸ Iig na trendaigwan maig kønrrermab isub kwarmøtay cha, kaguende treeg kømig urabe punrrun cha, mayan kwabelø søriilø purrabelø nui wamwan møra, ²⁹ truyugurri webambamig. Inchen tru tabig marøbeløbe katøyug øsiirawa kurrappe, srøig øsig kømigwan tøgagønrrab kurrøbene, trune kaig marøbeløbe katøyug øsiirawa kurrappe, kaigyu pønrrønrrai pønrrailø kønrrab kurrønrrun cha.

Jesúsweingatø waminchib

³⁰ 'Nabe ka naimburaptøbe chigucha chi marmíig kur cha. Nabe maig kønrrabigwan na asha marøppe, tru nai Møskai maig taig mørigwandø asha maren, tru maig kønrrabigwan na asha mariibe sølgandø marig køn cha. Kaguende nan treeg marøg kuimba treeg marmøtø, nan karua ørøbig maig martrain køben, trunun marar cha. ³¹ Na naasiitø maig kuigwan ka naimburaptø wamindiibe, trube, tru na wamindiibe ka wamindiitø købsruinrrun cha. ³² Inchen naimburab maig kuigwan eshkabiibe katøgan køn cha. Inchen nø tru naimburab eshkab wamindiibe isa kømø, maig kuigwan wamindig kui nabe asha kur cha. ³³ Ñimbe Juanweisrø payrrai øren, nøbe tru newan cierton maig kuigwan eshkabwei indig køn cha. ³⁴ Pøs nabe kan møg naimburab 'øyeeg køn' cha wamindiitøga pasrømíig kur cha. Inhendø nø trendaigwan na

trenchippe, ñim kaigygurri wesrailø kønrrain trenchar cha.

³⁵ 'Juanbe kan lámpara naarab pilabig lataig kuig køn cha. Inchen kan maya yanatø ñimbe tru nui tøyru kasraaramig tab kui mørig købig køn cha. ³⁶ Inhendø naimburab Juan wamindi lataitøguen kømø, mas nuig tøgagur cha. Kaguende nai Møskai nan martrai tranilø, truiløtøwei naimburab na maig kuigwan eshkan cha, nane nai Møskai karua ørig kuin kui. ³⁷ Katø nai Møskai nan karua ørøbikkucha naimburab na maig kuigwan eshkan cha. Ñimbe managuen nui wamwan mørømøwei, nui maløwan ashmøwei indan cha. ³⁸ Katø ñimbe nui wamindigwan ñimui manrrau chigar køn cha, kaguende nø karua ørigwan ñim køremuikkurri. ³⁹ Ñimbe Tiuswei wamwan pørigwan ashippe, maig køtashchab truba tab ashib labelø køn cha, kaguende managatig øsig kømigwan truyu wetørranrab isubelø kua. Inchen tru pøriiløbe nan mu kui ashchai naimburab waminchibelø køn cha. ⁴⁰ Inhendø ñimbe naimay amrrug kømuidan cha, tru srøig øsig kømigwan tøgagønrrab.

⁴¹ 'Nabe misaamera nan maya nuguen tab inchib taiwane utømíig kur cha. ⁴² Inchagucha nabe ñimune mailø kui ashib, Tiuswei undag købigwan ñimuinug chigar kui ashar cha. ⁴³ Nabe nai Møskawei munchiyu ørig arruben, ñimbe nane utømøtan cha. Inchen katøgan ka nuimburab nui munchiyutø arrubigwane si, trube, ñimbe utønrrun cha. ⁴⁴ ¿Ñim mandø incha nan kørenrrague? cha, kangurri kangurri maya nuguen tab indig kømigwangøba ñim labeløbe, Tius kandø wabigweinukkurri maya nuguen tab indig arrubigwan lamøtø. ⁴⁵ Nai Møskawei merrab na ñimun 'øyeeg kailø kuig køn' chinrraitamab isumøtay. Moisés, ñim ke trunundø isua melaig, nui pøriiløtøgatøwei ñimune 'øyeeg kaig marøbelø kømøtirru' chinrrun. ⁴⁶ Kaguende Moisés maig taigwan ñim køreig kuimbe, nan kørebsruig kuinrrun cha. Kaguende Moisésbe naimburabweim pørig køn cha. ⁴⁷ Tru nø pørigwanma ñim køremeeløbe, na wamindigwangucha chinha kørenrrague— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesús trattø mil møguelan manrrai mamig tranøb

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 Incha Jesúsbe Galilea pisu ambøgatøsrømay ibig køn, tru Tiberias pisu taisrømay. ² Inchen truba nu misag Jesúswan mendig ambubelø køn, kaguende Tius nøba pasrain kui asamig kønrrai kwanrreelan tamaren asha kua. ³ Inchen Jesúsbe kan tun palasrø nebya, nui kusrenanøb pera uniiløba truyu wamisrøbig køn. ⁴ Inchen yandø judíosmerai Pascua Fiestabe lutau købig køn. ⁵ Incha Jesúsbe kurraasha, truba nu misag mendig amrruin kui ashabe, Filipene trenchibig køn:

—¿Yeeg nu misagweimbe nambe mamig pirrimbe chu penønrrab?— cha.

⁶ Trenchippe, Felipe ka manchitamørtraptø trenchibig køn, Jesúsbe maig maramigwan asha købendø. ⁷ Inchene Felipebe trenchibig køn:

—Ni kan mөг doscientos días ørøba marøb megawa an pagaraig utiitøga pirrim pena, piti piti srørramikken nebunrraamøn— cha.

⁸Inchen kusrenanøb pera uniilai utuig Andrés, Simón Pedroi nunebe trenchibig køn:

⁹—Yube kan matsinø-unø trattrøgatø cebada pirrim-bah pagatø peskaubatø sruaig pasran cha. Inchendø kan yandiibe ya nu misagweimbe mayanguen kømøn— cha.

¹⁰Inchen Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Mayeelanba purramisingaruy— cha.

Truyube pu truba tsitsig køben, møguelø trattrø milburab purramisrøbelø køn. ¹¹Inchen Jesúsbe tru pirrimeran muta, Tiuswan ‘mayanguen pay’ chabe, maya misag truyu purrabelan pirishabe, katø treetøwei peskaumerangucha maya mag kui inchen srørrøbig køn. ¹²Inchen yandø øska maben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Pitis unchibelane pirau ka petig warømønrrai, pitiswane tulisay— cha.

¹³Inchen tru trattrøgatø cebada pirri pirisaigwan maben, yandø tru undailan tulishiben, tasinmera doce netsabig køn. ¹⁴Inchen misaamerabe Tius maramburab marigwan Jesús mari ashabe, trenchibelø køn:

—Tru Tius maig karuigwan eshka mөг tru yu pirau-may attrabig køn taibe, isa kømø, iigwein køn— cha.

¹⁵Inchen Jesúsbe misaamera nun rey martrab ke merrarrawa sruamrrab amrrunrrab kui wetøbeñippe, nøbe katøyug tunbalasrømay inrrab nøtø tarømisrøptinchibig køn.

Jesús pisu palawan ib

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

¹⁶Yandø pillirab arruben Jesúswei kusrenanøb pera uniiløbe pisuyu kørrørruabe, ¹⁷kan barcoyu kebamba, Capernaumsrø larramrrab ambub mendabelø køn.

Inchen yandø chab pilliraben, Jesúsbe katøgucha nømumay arrumø srø køben, ¹⁸yandø truba mur isig ichibig webarruben, pi welarmera kurrab mendabig køn. ¹⁹Incha yandø kan trattrø kilómetros, kabe kan seis køsrøn remab ambabe, Jesúswane barco pulusrømay pi palawan arri ashiptinchibelø køn. Inchabe truba kørig kui inchen, Jesúsbe:

²⁰—[Na kur cha. Kørmøtay!— chibig køn.

²¹Inchen nømbe barcoyu Jesúswan truba tab kui wamab uta, petøzhiitø tru pum pirausrø pubguen inchibelø køn.

²²Katø kwaløm tru nu misag sötø tru pisu igatømay kørrømisrøbeløbe truyu barco kandøzhiitø pasrabigu Jesúswei kusrenanøb pera uniiløbe tru barcoyu amben, Jesúsbe nømbe tøga imuin kui ashibelø køn.

²³Inchendøgucha Tiberias ciudadsrøngurrimbe katøgan barcomera pua pønrrabelø køn, Señor pirriwan ‘mayanguen pay’ chiben, tru maim pulusrø. ²⁴Incha tru nu misaabe Jesús truyu mu kawei, nui kusrenanøb pera uniilø mu kawein kui ashippe, tru barcomerayu kebamba, Capernaumsrø Jesúswan lanrrab chab ambubelø køn.

Jesús tru øsig kømigwan tranøb pirri

²⁵Incha pisu ambøgatøsrø chab pua, Jesúswan wetørrawabe, trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, ¿yusrømbe ñibe mana pugu?— cha.

²⁶Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ñimbe nane lappe, Tius naba pasrain kui asha kønrrai mariilan asha kømøtø, tru pirrimeran øska mamne maig kua, trugurrinre lan cha. ²⁷Ñim marøppe, mamig ka petø patsønrrabigwandø isua marmøtø, managatig øsig køm mamigwan isua maray chibig køn. Truigwane tru Møg Misra Arrubig ñimun tranrrun cha. Kaguende treeg maramigwan tranig kui asig kønrrai Tius Møskaimbe nui sellon nuinug pasrig køn— cha.

²⁸Inchene nømbe trenchibelø køn:

—¿Tiuswei maramelan marøb pølbarrappe, nambe chi maramig palerah?— cha.

²⁹Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Tiuswei maramibe iig køn cha, Tius tru nø karua ørigwan køremig.—

³⁰Inchene nømbe trencha payibelø køn:

—¿Tius ñiba pasrain kui nam ashibe, ñun køreb in-chaimbe, chi martragu? cha. Trube, ¿chi marøbig kugu? cha. ³¹Namui merrabsrø kølli misaamerabe mu misag warab waraimønug maná taigwan maig købig køn cha, Tiuswei wam maig pørigu trendaim pala: “Nøbe nømune srømbalasarø pirriwan manrrai tranig køn”— cha.

³²Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Srømbalasarøngurri arrub pirri ciertonigwan nømun tranøbiibe, Moisés kømuig køn cha. Treeg kømøtø, tru cierton pirri srømbalagurri arrubigwan ñimun tranøppe, nai Møskai, nø tranig køn cha.

³³Kaguende Tiuswei pirrimbe tru srømbalasarøngurri yu piraumay kørraarua, katø misaameran srøig øsig kømigwan tøgagønrrai tranøbig, truig køn— cha.

³⁴Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Señor, chu uragucha tru pirriwan srøttra— cha.

³⁵Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Tru øsig køm pirrimbe na kur cha. Naimay arrubiibe managuen parøgwai mørmøwei, katø nan kørebiibe managucha pimulgwai mørmøwei inchun cha.

³⁶Inchendø na ñimun trendaim pala ñimbe nan ashippe, ashendø, nane køremøn cha. ³⁷Møitøgucha Møskai nan traniibe naimay attrun cha. Inchen naimay arrubigwane nabe managuen wambig weguchimumønrrun cha. ³⁸Pøs, nabe srømbalasarøngurri kørraaruppe, nan maig maramdiig køben treeg martrab arrumøtø, nai Møskai nan karua ørøbig na maig martrain køben, treeg martrab kørraarraig køn cha.

³⁹Inchen nan karua ørøbig martrai isuibe iig køn cha: Nø nan traniilane ni kanguen trubishimø, srabe kwaløm katøyug na nømun øsiirangarunrrain køn cha.

⁴⁰Nai Møskai martrai isuibe øyeeg køn cha:

mutøgucha Nusrkawan nebua asha, nun kørebiibe

managatig øsig kømigwan tøgagønrrain køn cha. Inchen nabe sra be kwaløm nun katøyug øsiirangarunrrain køn— cha.

⁴¹ Inchen judíosmerabe namig nømdø nilø chigøben chib mullib mendabelø køn, tru: “Pirri srømbalasarngurri kørarrubiibe na kur” taikkurri. ⁴² Incha trenchibelø køn:

—¿Øibe tru Jesús Joséwei nusrkain kømuitarru? cha. Nambe usri møskawan ashibelø ker cha. ¿Møimbe mandøgurri nøbe øyeeg tah cha: “Nabe srømbalasarngurri kørarrig køn” cha, trenchippe?—

⁴³ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimguen ñimdo mas namig mulla mormøtay cha. ⁴⁴ Mugucha naimaybe attraamøn cha, Møskai nan karua ørøbig naimay attrai inchimubene. Inchen naimay arrubigwane nabe sra be kwaløm katø øsiirangarumønrrun cha. ⁴⁵ Tru Tius maig karuigwan eshka-belø ørigube treeg chibig ørig pasran cha: “Mayee-lanba Tius nø kusrenaniilø kønrrun” chibig. Inchawei mayeeløba Møskawan mørøb, nuiwan kusreb inchi-beløbe naimay amrrunrrun cha.

⁴⁶ Pøs Møskawane mugucha asiibe kaagøn cha. Tiusweinukkurri arrubig, truitøwei Møskawan ashibelø indan cha. ⁴⁷ Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Nan kørebiibe managatig øsig kømigwan tøgagøn cha. ⁴⁸ Tru øsig køm pirrimbe na kur cha. ⁴⁹ Ñimui merrabsrø kølli misaamerabe mu misag warab waraimønug tru maná taigwan mabendø, kwaig købig køn cha. ⁵⁰ Trune tru srømbalasarngurri kørarrub pirrimbe yu pasran cha, møikkøben tru pirriwan mabiibe, kwamønrrai. ⁵¹ Tru srømbalasarngurri øsig køm pirrimbe na kur cha. Møikkøben i pirriwan mabiibe managatig øsig wanrrun cha. Inchen yu pirau tru maya misagwan srøig øsig kønrrai tru na tranam pirrimbe nai asrtøwein køn— chibig køn, Jesúsbe.

⁵² Inchine judíosmerabe nømasiyaitø namig trenchib mendabelø køn:

—¿I mørøbe nui asrwandøwei manrraimbe namune mandø tranrrab indah?— cha.

⁵³ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Tru Møg Misra Arrubigwei asrwan mab, katø nui aniwan muchib inchiemeeløbe srøig øsig kømigwan ñimuinug tøgagønrraamøn cha. ⁵⁴ Møikkøben nai asrwan mab, nai aniwan muchib inchiibe managatig øsig kømigwan tøgagøben, nabe sra be kwaløm nune katø øsiirangarumønrrun cha. ⁵⁵ Kaguende nai asrbe si, cierton mamig køben, katø nai animbe si, mutsamig ciertonig køn cha. ⁵⁶ Nai asrwan mab, nai aniwan muchib inchiibe nainug pasrabig pasrøben, katø nagurringucha nuinug pasramønrrun cha. ⁵⁷ Nan karua ørøbig øsig Wab Møskaingurri tru øsig kømigwan na tøgagøb lataitøwei, nagurri nøgucha tru øsig kømigwan tøgagønrrun cha tru nai asrwan mabiibe. ⁵⁸ Iibeguende tru srømbalasarngurri kørarrub pirrin køn cha, tru ñimui merrabsrø kølli misaamera maig lataig kømøtø, nømbe mape, mabendø, kwaig

købig køn cha. Trune i srømbalasarngurrim pirriwan mabiibe managatig øsig kønrrun— chibig køn.

⁵⁹ Jesús øyeelan kusrenanøppe, judíosmera tulundzuni yau Capernaumsrø kusrenanig køn.

Møiløgøben Jesúswei mendig amba katøyug Ilirab

⁶⁰ Møiløgøben Jesúswei mendig amøñibelø i kusrenanigwan mørabe, trenchibelø køn:

—Nø øyeeg kusrenaniibe maramga menrra murig køn cha. ¿Mu kui möriasamø?— cha.

⁶¹ Inchen Jesúsbe nømdø chigøben chib mullib kui ashabe, trenchibig køn:

—¿Ñimun øyeeg chibene pusrkwatah? cha. ⁶² Tru Møg Misra Arrubig tru nø srøsrø waisrøndøwei katøle nebiben asimbe, trube, ¿maig købsruerah? cha. ⁶³ Øsig kømigwan tranøbiibe Espiritu køben, asrbe truburappe chigucha chi purugumíig køn cha. Na ñimun wamindiibe Espiritu køb, øsig kømig køb køn cha.

⁶⁴ Inchendø katøgucha ñimui utu møiløbe køremeelø køn— cha, trenchibig køn.

Kaguende Jesúsbe manawei srøsrøgurri asig købig køn, mumeratø nun køremeelø kuigwan, katø tru nun ashig kømui inchi belan tranrrabiibe møig kuigwan.

⁶⁵ Incha katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Inchawei treekkurri nabe ñimune trenchar cha: Mugucha naimaybe amrrunrraamøn cha, nai Møskai amrrunrrai inchimubene.—

⁶⁶ Inchen yandø trugurrimbe møiløgøben nui mendig amøñibeløbe chab Ilirawa, yandø Jesúsba amøñimeelø køn. ⁶⁷ Inchen Jesúsbe nui doceelan trenchibig køn:

—¿Kabe ñimgucha treetøwei Ilirawa ambug køtah?— cha.

⁶⁸ Inchen Simón Pedrobe trencha løtabig køn:

—¿Señor, nambe muimay kui ambamø? cha. Tru managatig øsig køm wamwane ñitøwein tøgag køben, ⁶⁹ nambe ñun køreb, katø tru Tiuswei Newan Tabiibe ñi kui ashib inder— cha.

⁷⁰ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Yamba, na ñimun doce lawa wesrab mørgøppeh? cha. Treeg kuindøgucha ñimui utu kane kwaimandzig køn— cha.

⁷¹ Øyah chippe, Simón Iscariotei nusrkai, Judaswan waminchibig køn. Kaguende tru doceelai utuig kuatøgucha, tru Jesúsban ashig kømui inchi belan nø tranrrab pasrøben.

Jesúswei nunelø nun køremub

7 Yandø øyeelø chab purayaig wendø, Jesúsbe Galilea pirausrø uñibig køn, Judea pirau Ilirab uñmønrrab, kaguende judíosmera truyube kwetchab lab køben. ² Tru judíosmerai Ya-ureg Maram Fiesta yandø pub køben, ³ Jesúswei nuneløbe nun trenchibelø køn:

—Yugurri Judea pirausrømay inrrø cha. Ñui mendig amøñibelø ñi chi mariilan ashchain cha. ⁴ Pøs kan møikkøbenma misaamera mu kui nebua asig kønrr-

rappe, chiwandøgucha s̄orat̄o marm̄on cha. Tru ñi øy-eel̄o mar̄obiibe, trube, maya misaamera ashchai mar-traurren— cha.

⁵ P̄os Jesúswei nunel̄ot̄o weinguen nune køremeel̄o køn. ⁶ Inchene Jesúsbe n̄omune trenchibig køn:

—Na treeg maramibe pum̄o sr̄o køn cha. Trune ñimuiembe chu ura mar̄og køben maramig chi køm̄on cha. ⁷ Yu pirauel̄obe ñimune chi tsalinchab kaimanrrun cha. Trune nane tsalinndan chibig køn; kaguende n̄om mar̄ob kuigwan kaig køn cha, na eshkaben. ⁸ Ñimbe fiestayumay ambay chibig køn. Nabe kat̄ogucha tru fiestayumaybe nebarrumum̄onrrun cha, kaguende na treeg maramibe pum̄o sr̄o køben.—

⁹ Incha trenchabe, Galileasr̄o kørr̄om̄isr̄obig køn.

Jesús Ya-ureg Maram Fiestasr̄o

¹⁰ Inchen yand̄o nunel̄o fiestayumay chab amben, Jesús kucha ippe, ibend̄o, mayeel̄o ashchain køm̄ot̄o, ibig køn. ¹¹ Inchen jud̄íosmerabe fiestayun nun lab kua, trenchibel̄o køn:

—Tru m̄ōobe ¿chu unerah?— cha.

¹² Inchen misag utube Jesúsweimburab mut̄ogucha nil̄ozhiit̄o truba waminchib købel̄o køn, kanel̄obe: “Tru m̄ōobe truba tabig køn” chiben, kanel̄obe: “Tabig køm̄on cha. Misagwan may wamincha, ka isaptiig køn” chibel̄o køn.

¹³ Inchend̄o m̄oit̄ogucha nuimburab waminchippe, waminchend̄o, ke mayeel̄o m̄or̄train køm̄ot̄o waminchibel̄o køn, jud̄íosmeran kørig køpt̄o.

¹⁴ Yand̄o fiestabe t̄ob̄otakken pureb iben, Jesúsbe tru Tiuswei yau kebya, kusrenan̄ob mendaptinchibig køn.

¹⁵ Inchen jud̄íosmerabe truba kwaar̄ob trenchibel̄o køn:

—¿I m̄ōobe kan øyeebe chincharre kusrebig køh cha, chu kusreweig kømubend̄o?— chib.

¹⁶ Inchene Jesúsbe trencha l̄ot̄abig køn:

—Na kusrenaniibe nain køm̄o, nan karua ør̄obigwein køn cha. ¹⁷ M̄oikk̄oben Tius maig martrain køben trunun mar̄og kui inchibiibe na kusrenaniilane Tiusweinukkurri arrubig kuin kui, kabe naimburapt̄o kusrenan̄obig kuin kui nebua ashchun cha.

¹⁸ M̄oikk̄oben nuimburapt̄o waminchibiibe, misaamera ka nun maya nuguen tab inchaind̄o lan cha. Inchen m̄oikk̄oben tru karua ør̄obigwan maya nuguen tab indig kønrrai labiibe, trube si, cierton waminchibig, nuinuube chigucha kal̄o marig chigaig køn cha.

¹⁹ ¿Tru maig maramigwan martraí p̄origwane ñimune Moisés n̄owein tranig kømuitarru? cha. Inchen ñimbe m̄oikk̄ucha tru martraí p̄origwane m̄ora marm̄on cha. ¿Nane chindimba kwetchab lague?— chibig køn.

²⁰ Inchene misaamera nu pasrabiibe trencha l̄ot̄abel̄o køn:

—Ñibe kwaimandzig t̄ogaig køn cha. ¿Ñune mu kwetchab lab kø?— cha.

²¹ Inchene Jesúsbe trencha l̄ot̄abig køn:

—Isrin kwal̄om kan mana asiimiig asha kønrrai marigwand̄o ñimbe mayeel̄oba kwaara asha køn cha.

²² P̄os inchawei Moisésbe circuncidanrrai ñimune karua pasrig køn cha, (trube Moisésweinukkurri arrubig køm̄ot̄o, ñimui merrabsr̄o kølli misaamerainukkurri p̄olbasra arrubigwan). Inchen ñimbe isrin kwal̄om kuindøgucha kan m̄og-unan circuncidabel̄o køn cha.

²³ Inchawei tru maig maramigwan martraí Moisés p̄origilan maig taigwan kal̄o mara kørr̄omarm̄onrrapt̄o, kan m̄owan isrin kwal̄om kuindøgucha ñimma circuncidabel̄o købend̄o, na isrin kwal̄om kan m̄owan kwanr̄owan kerrigu newan tamarene, trube, ¿ñimbe nane chindimba nam̄ogue cha? ²⁴ Ñimuin kabyu maig misag as̄onaben ke trunund̄o asha mar̄ob p̄onrr̄om̄ot̄o, mar̄oppe, maig kønrrabigwan sølgand̄o asha maramig køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

¿Jesús tru attrabig Cristo kø chinderah?

²⁵ Inchen m̄oil̄oḡoben jerusalénsreel̄obe trenchibel̄o køn:

—¿Øigwanweinrre kwetchab lab am̄oñimuitarru? cha. ²⁶ Au, ya mayelai malau waminchib pasr̄oben, mugucha chi chim̄on cha. ¿Kabe tru ashib karubel̄obe øibe Cristo kui asha treeg mara t̄ogaḡo chinderah? cha. ²⁷ Inchend̄o nambe ø m̄ōobe chugurri arrig kui asha ker cha. Trune Cristo arrubene, chugurri arrin kui mugucha ashchaam̄on— chibel̄o køn.

²⁸ Inchen Jesúsbe Tiuswei yau kusrenan̄ob pasr̄owa, truba mur waminchib trenchibig køn:

—Ñimbe nane mu kui ashib, kat̄o nabe chugurri arrig kui ashawein køn cha. Nabe arrua pasrappe, naimburapt̄o arrua pasr̄om̄ot̄o, tru ciertonig n̄o karua ørig pasrar cha, tru ñim mu kui nebua asiimiig. ²⁹ Inchen nabe nune mu kui ashibig kur cha, kaguende nabe nuinukkurri arrub, kat̄o n̄o nan karua ørig kua.—

³⁰ Inchen nun merrarrawa, sruamrrab inchend̄o, mugucha merrarrameel̄o køn, kaguende nun treeg maramig ura pum̄o sr̄o køben. ³¹ Inchen puebloyu misaamera truba nu nun kørewabe, trenchibel̄o køn:

—Cristo arruppe, ¿Tius n̄oba pasrain kui asha kømig mariil̄o i m̄og lataig maskucha mana martrab kø?— cha.

Fariseosmera Jesúswan merrarranrrab inchib

³² Fariseosmerabe misag truba n̄orr̄o Jesúsweimburab nil̄ot̄o truba wamincham̄or̄ob kui m̄orabe, n̄ombe jud̄íos sacerdotesmeran karubel̄oba misra, Tiuswei yau ashib p̄onrrabelan ør̄obel̄o køn Jesúswan merrarranrrai. ³³ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Yu ñimbabe kat̄ogucha kan maya yanat̄o uñchab kur cha. Trugurrimbe nan karua ør̄obigweisr̄omay kat̄o inrrab kur cha. ³⁴ Inchen na ibene, ñimbe labend̄o, nane wet̄orranrrab kaimanrrun cha. Kat̄o tru na wanrrab yaisr̄ombe ñimbe amrrab kaimanrrun— cha.

³⁵ Inchene jud̄íosmerabe n̄omasiyait̄o trenchib payibel̄o køn:

—Ø m̄ōobe ¿chumay inrraindah? cha, nam wet̄orramgaibe. Kabe ¿tru jud̄íosmera griegosmerai utusr̄o

amba warabelaisromay ya, tru griegosmeran kusrenanrrab inrrab inda, chindah cha? ³⁶ ¿Øyeebe mandø tah? cha, tru: “Nan lappe, labendø, nane kalanrrun” chib. Katø: “Na waisrombe ñimbe amrrunrrab kaimanrrun” chippe.—

Øsig kømigwan tranøb pi

³⁷ Incha tru srabe kwaløm, fiesta purø tabig purayam kwaløm Jesúsbe pasramisra, mur waminchib trenchibig køn:

—Møikkøben pimulgwaibe naimay arrua, muchi cha.

³⁸ Tiuswei wamwan pørigu maig taig, møikkøben nan kørebiibe nui manrraugurrimbe managuen kølømø pimera lulrrun— cha.

³⁹ Øyeeg chippe, Jesúsbe tru nun kørebeløbe Espiritu Santon utønrrab køn cha, truigweimburab trendaig køn. Pøs katøgucha Espiritun tranimíig srø køben, kaguende Jesúsbe purø nuig purø tabig tørigwan utømø srø kua.

Misaamera nørøtø misrøb

⁴⁰ Inchen møiløgøsrøn tru nu misag sätøyuelø nø wamindiilan mörabe, trenchibelø køn:

—Iibeguende, Tius maig karuigwan eshkabig, tru møg køn— cha.

⁴¹ Inchen kaneløbe trenchibelø køn:

—Iibe Cristo køn— cha.

Inchen katøganeløbe trenchibelø køn:

—¿Cristogan Galileagurri attraitarru? cha. ⁴² Cristobe Davidwei misagugurri arrub, katø tru David tsui pueblo, Beléngurri attrabig køn cha. ¿Tiuswei wamwan pørigube yamba trenchibig kømuitarru?— cha.

⁴³ Incha misaabe Jesúscurrindø nõmdø ke nørøtø misrøb chab tarømisra, ⁴⁴ møiløbe kemørtrab inchendø, møikkucha chinchimeelø køn.

Judíosmeran karubelø Jesúswan køremub

⁴⁵ Incha tru Tiuswei yau chigøben puraimønrrai ashib pønrrabeløbe tru sacerdotemeran karubeløba, fariseosmeraba purraisrø katø pubene, truiløbe nõmune trenchibelø køn:

—¿Jesúswane chindimba sruamrrumøgue?— cha.

⁴⁶ Inchen tru ashib pønrrabeløbe trencha lötabelø køn:

—[Kan managuen ø møg lataibe muguen wamindig kaagøn!— cha.

⁴⁷ Inchene fariseosmerabe trenchibelø køn:

—Kabe ¿may waminchen ñimgucha tabig chitanmab tru kuindø kørewa pønrrappeendi? cha. ⁴⁸ Kabe ¿namui ashib karubelø kui, fariseosmera kui møikkøben truiløma nun køreitarru? cha. ⁴⁹ Pøs i misag sätø tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan ashmeeløbe larrø kaig nebuim pønrrønrrai pønrrailø køn— cha.

⁵⁰ Inchen Nicodemo, tru srøtøzhiitø Jesúswan yem ashchab ibig, tru fariseosmerai utuibe trenchiptinchibig køn:

⁵¹ —¿Tru maig maramigwan martrai namui pørikkan kan mōwan chi marig kuitashchab ashchab, nõ wamindigwan mörøbmerrig mörmubendøgan kaigyu pasrønrrai pasrøbig kuitarru?— cha.

⁵² Inchene nõmbe trencha lötabelø køn:

—¿Kabe ñigucha galileasriitøwein køtirru? cha.

Tiuswei wamwan pørigwan maig chibig køtashchab ñiguen tab ashchig chibelø køn, Tius maig karuigwan eshkab møg Galileagurrimbe muguen kurrømuig kuin kui, ñiguen ashchabguen— cha.

⁵³ Inchabe yandø mōitøgucha yamay chab ambubelø køn.

Ishug keebaig købendø, katøganba kaig marøb tsuben merrarrainabig

8 Inchen Jesúsbe Olivos Tunsromay ya, ² katø kwaløm tør-rraben, katø Tiuswei yaumay ar-rubene, maya misaabe nun kemallen, nõbe wamisra, kusrenanøb mendabig køn.

³ Inchen tru Moisés pørigwan kusrenanøbeløba, fariseosmerababe kan kasharawa ishug kaig marøb tsuin køben merrarrawa, Jesúsweimay srua amrrua, truyu purrabelai tøbøtag pasrabe, ⁴ Jesúswan trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, i ishuwane kaig marøb tsuben ke truyu merrarraig køn cha. ⁵ Trube, tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe øyeeg ishum-burmerane sruutøga peta, kweetsingarubig køn cha. Treeg købene, trube, ¿ñibe manchinrragu?— cha.

⁶ Nømbe øyamay payippe, mandø inchibig køtasha, chigøben chi køptørre trencha mörøbelø køn. Inchene Jesúsbe utsøbasra, tasig-unøtøga pirau pørøb mendabig køn. ⁷ Inchen ke payibig payen, katø kurraashabe, nõmune trenchibig køn:

—Ñim møikkøben kaig marig chigaibe, truimerrig pølbasa sruutøga nun petø pøs— cha.

⁸ Incha katø Jesúsbe utsøbasra, pirau pørøbig, pørøbig køn. ⁹ Inchen nõmbe tru nõ trendaigwan mörabe, mas kølleelømmerrig kan kan pera pølbasa, webamba ambub mendabelø køn, Jesúsba tru ishug truyu pasrabiibatø kørrømisram. ¹⁰ Inchen Jesúsbe kurraashabe, trenchibig køn:

—Au, ishug ¿kaneløbe chu ambah? cha. ¿Mugucha ñune mōra meganrrai chi marmuitarru?— cha.

¹¹ Inchene nõbe trenchibig køn:

—Kasuku, mugucha nane treeg marmøtan— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Katø nagucha ñune chi marmumønrrun cha. Inrrø, chibig køn. Møingurrimbe katø kaig martra kømø— cha.

Jesús yu pirau maya misagwei tør

¹² Jesúsbe katø fariseosmeran trenchib waminchibig køn:

—Nabe yu pirau misagwei tør kur cha. Inchen nai mendig uñibiibe managuen løstøyu uñmøtø, tru øsig kømig tørwan tøgagønrrun— cha.

¹³ Inchene fariseosmerabe trenchibelø køn:

—Ñibe maig kuigwan eshkaab waminchippe, ka ñuimburaþtø wamindan cha. Treekkurri ñui wamindiibe ka isatø køn— cha.

¹⁴ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Maig kuigwan na naimburaptø wamindinguen, na wamindiibe isa wamindig kømøn cha. Kaguende nabe na chugurri arrigwan ashib, katø chumay yamigwan ashib inchar cha. Trune ñimbe na chugurri arrigwan ashmøwei, ni chumay yanguen ashmøwei indan cha.

¹⁵ Ñimbe maig maramigwan asha marøppe, møguelø maig isua marøbelø køben, ñimbe treeg isua marøbelø køn cha. Trune nabe mungucha maig maramigwan treeg mara ashmiig kur cha. ¹⁶ Inchen tru maig maramigwan na asha maringuen, trube maig maramigwan sølgandø asha marig isa kømø, treeg køn cha. Kaguende nabe natø kømøtø, nai Møskai nan karua ørøþiiba misra marar cha. ¹⁷ Maig maramigwan martrai ñimui øriiløyuma, trenchibig ørig pasran cha, maig kuigwan ashibelø møguelø pailø treetøweih eshkaikkurrimbe, isa kømøn chibig.

¹⁸ Pøs naimburabigwan maig kuigwan eshkabiibe natøwein køben, katø nai Møskai nan karua ørøþikkucha naimburabigwan maig kuigwan eshkan— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

¹⁹ Inchen nømbe trencha payibelø køn:

—Ñui møskaimbe ¿chu pasra?— cha.

Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Ñimbe nan ashmøwei, nai Møskawan ashmøwei indan cha. Nan ashibelø kuimbe, nai Møskawangucha ashibelø købsruinrrun— cha.

²⁰ Iilan waminchib pasrappe, Jesúsbe tru Tiuswei yau Tiusweyasig an pusrim pulu kusrenanøþ pasrøwa, trendaig køn. Inchen mugucha kemøþrab inchimeelø køn, kaguende nun treeg maramig pumø srø køben.

“Na yamsrømbe ñimbe amrrunraamøn”

²¹ Incha Jesúsbe katø trenchibig køn:

—Nabe inrrainchar cha. Inchen ñimbe nane lappe, labendø, ñimbe ñimui kaig marøþ amønainuutø kwanrrun cha. Pøs na yamsrømbe ñimbe amrrunrab kaimanrrun— cha.

²² Inchene judíosmerabe nømdø trenchibelø køn:

—¿Kabe nøasiitø kwanrrainchippeendi? cha: “Na yamsrømay iben, ñimbe amrrunrab kaimanrrun” chinrrappe.—

²³ Inchene Jesúsbe nømune trenchibig køn:

—Ñimbe yuelø køben, nabe palasriig kur cha. Ñimbe yu pirauelø køben, trune nabe yu pirauig kømur cha.

²⁴ Inchawei treekkurri nabe ñimun trendaig køn cha:

“Ñimbe kaig marøþ amønailøyutø kwanrrun” cha.

Kaguende ñim nan na kuitamab isua køreimuikkurrimbe, ñimui kaig marøþ amønailøyutø ñimbe kwanrrun— cha.

²⁵ Inchen nun trencha payibelø køn:

—Trube, ¿ñibe mu kugu?— cha.

Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Srøsrøgurri na ñimun maig eshkaab arrig, truig køn cha. ²⁶ Nabe ñimun chigøben wamindamig truba tøgagur cha, ñimbe øyeelø køn tamig. Inchen nan karua ørøþiibe isa kømø, cierton waminchibig køn cha.

Inchen na yu pirauelan wamindiibe na nun wamindi mørigwan, trunun waminchar— cha.

²⁷ Inchen Jesúsbe nui Møskawan waminchen, nømbe ni chiwan wamindinguen wetøgørrømeelø køn.

²⁸ Treekkurri Jesúsbe nømune trenchibig køn:

—Ñimbe tru Møg Misra Arrubigwan mesra pala kusrabene si, nabe na kui ñimbe nebua ashib, katø chiwandøgucha marøppe, ka naimburaptø marmøtø, iilan waminchippe, nai Møskai maig kusrenanigwan waminchibig kuin kui nebua ashib inchen cha.

²⁹ Kaguende nan karua ørøþiibe naba pasrab, katø nøbe nandø elachimøwei indig køn cha. Pøs nabe managucha marøppe, nø tab kui wanrrai treegwandø marøþig kur— cha, trenchibig køn.

³⁰ Jesús iigwan waminchene, truba yamelø nun kørebelø køn.

Tiuswei ureemeraba, kaig marøþtø amøñibeløba

³¹ Incha tru judíosmera nun kørebelane Jesúsbe trenchibig køn:

—Na maig wamindiilan ñim trunun møra marøþ ønrrøwabe, isa kømø, nai mendig amøñibelø kønrrabguen cha. ³² Incha ñimbe tru newan ciertonigwan nebua ashene, tru ciertoniibe ñimune iløsrkøbeløyugurri elatsiilø kønrrai martrun— cha.

³³ Inchen nømbe trencha løtabelø køn:

—Nambe Abrahamweinukkurri amrrub misaamera ker cha. Nambe managuen mu karua srua kuindiig melømø misaamera ker cha. Ñibe øyeebe ¿mandø chigu? cha, ‘namun elatsiilø kønrrun’ chinrrappe.—

³⁴ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Mutøgucha kaigwan marøþ pasrabiibe, tru kaig marøþ pasraig, truitø kanawa srua yaig pasran cha.

³⁵ Kan karuindiig megabiima yaube managatig kørømisrmuben, trune kan nusrkaimbe si, managatig truyu kørrømisran cha. ³⁶ Inchawei Tiuswei Nusrkai ñimun kaig marøþ melaigugurri elachene, ñimbe isa kømø, newan elatsiilø kønrrabguen cha. ³⁷ Ñimbe Abrahamweinukkurri amrrub misaamera kui nabe ashaweim pasrar cha. Inchendø ñimbe nane kwetchab innndan cha. Kaguende na wamindiibe ñimuinuube kørrømisrmøn cha. ³⁸ Nabe nai Møskaimba pasrøwa asigwan, truigwan waminchen, ñimbe ñimui møskawan mørigwan trunun maran— cha.

³⁹ Inchen nømbe trencha løtabelø køn:

—Namui møskaimbe Abraham køn— cha.

Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñim Abrahamwei nusrkalø kuimbe, trube ñimgucha, Abraham mari lataigwei marøþruinrrun cha. ⁴⁰ Inchendø ñimbe møimbe nane kwetchab innndan cha, Tius mandø taig mørigwan na tru newan cierton waminchib møwane. [Abrahambe managuen øyeebe marmuig køþig køn cha! ⁴¹ Ñimbe ñimui møskai

mariilan marøbelø køn— cha, trenchiben, nømbe trenchibelø køn:

—Nambe mu mendaigwei tøgamisri ureemeragu cha kōmer cha. Nambe mōskaimbe kandø tōgar ker cha, truipe Tius.—

⁴² Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñimui mōskai Tius kuimbe, trube, ñimbe nane undaarabsruinrrun cha. Kaguende nabe Tiusweinukkurri arrua, yu pasar cha. Nabe ka naimburaptø arrig kōmōtø, nane Tius ørig køn cha. ⁴³ Ñimbe na wamindigwane ¿chindimbarre chugúinguen mørmeelø køh cha? Na wamindigwan ñimbe mørmeelø kuarre treendan cha. ⁴⁴ Ñimbe ñimui mōskai nugwaimandzigwei ureg kua, ñimui mōskai maig palain køben, ñimbe trunun marøb pōnrran cha. Nugwaimandziibe srøsrøgurri kweechiptig kua, managuen tru newan ciertonigube pasramisra marmíig køn cha, kaguende nuinuube ciertoniiibe chigaa kua. Inchawei nø chigøben isa waminchippe, nø maig kua, treeg waminndan cha. Kaguende nøbe purø isaptiig køn cha. Incha nøbe isa wamindigwei mōskain køn cha. ⁴⁵ Trune nabe ñimun tru newan cierton waminchene, ñimbe nane kōremøn cha. ⁴⁶ ¿Ñim mōikkøben na chigøben kaig mara pasrai ashkeh? cha. Trube na isa kōmø cierton waminchene, ñimbe nane ¿chindimba kōremøgue? cha. ⁴⁷ Kaguende Tiuswei unøbe, Tius wamindiilan mōran cha. Trune ñimbe Tiusweyelø kōmōwa, treekkurri Tius wamindigwane mørmeelø køn— cha.

Abrahamguen kōmōwatø Cristobe manawei kōbig

⁴⁸ Inchine judíosmerabe Jesúswan trenchibelø køn:

—Ñibe samaritano kan kwaimandzig tōgaig køn chippe, nambe sōlwein chibrain køn— cha.

⁴⁹ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe kwaimandzig tōgaig kōmur cha. Treeg kōmōtø, nabe marøppe, nai Mōskawan tab indig kōnrrai marar cha. Trune ñimbe nane maig kōbash inndan cha. ⁵⁰ Nabe nan maya nuguen tab inchaindø lamur cha. Inchendø kan køn cha, naimburab nan tab inchai lab, katø maig maramigwan asha marøb inchibig.

⁵¹ Nabe ñimun isa kōmø, cierton trendamōnrrun cha: Na maig taigwan mōra marøbiibe managuen kwamigwan ashchaamøn— cha.

⁵² Inchine judíosmerabe trencha lötabelø køn:

—Møimbe si, aser cha, ñibe kan kwaimandzig tōgaig kui. Abraham lata, Tius maig karuigwan eshkabelø lata chab kwaben, trune ñibe: “Na maig taigwan mōra marøbiibe managuen kwanrraamøn” tan cha. ⁵³ ¿Kabe ñigan namui mōskai Abraham lataguen kōmø, mas nuig kōtirru? cha. Truipe kwaben, katø tru Tius maig karuigwan eshkabelø lata chab kwaig køn cha. ¿Ñibe mu kurmab isugu?— cha.

⁵⁴ Inchen Jesúsbe trencha lötavig køn:

—Na naasiitøwei maya nuguen tab inchib pasraibe, trembe chi marmuinguenig køn cha. Nan maya nuguen tab kōnrrai marøbiibe nai Mōskain køn cha, tru ñim ñimui Tius køn taig, truig. ⁵⁵ Inchendø ñimbe nune ashmeelø køn cha. Trune nabe si, ashibig kur

cha. Na ‘nun ashmíig kur’ taimbe, trube, ñim latawei isaptiig kōbsrubrainrrun cha. Pøs nabe nun ashib, katø nø maig taigwan mōra marøb inchibig kur cha.

⁵⁶ Merrabsrø ñimui mōskai Abrahambe nain kwaløm punrrabigwan asha, truba kasraaraig køn cha. Incha ashabe, truba kasrag kui indig køn— cha.

⁵⁷ Inchine judíosmerabe Jesúswan trenchibelø køn:

—Ni cincuenta añosikken kōmubendø, ¿ñigan: “Abrahamwan nebua ashibig kur” chitirru?— cha.

⁵⁸ Inchine Jesúsbe lötappe trenchiptinchibig køn:

—Nabe ñimun isa kōmø, cierton trendamōnrrun cha: Abrahamguen kōmōwatø, Na Kur— cha.

⁵⁹ Treekkurri nømbe Jesúswan sruutøga petōnrrab srug kusruben, nøbe trubabig køn. Incha Tiuswei yau-gurri webya, ibig køn.

Kan mōg kerrigu ashmíigwan Jesús tamarøb

9 Jesús kanbalø pureb pasrøwabe, kan mōg srøsrøgurri kerrigu ashmíig kal-laweigwan ashibig køn. ² Inchen nui kusrenanøb pera uniløbe trenchibelø køn:

—Kusrennøbig, ¿ø mōg ashchab kaimabig kal-lanraimbe, mōig kaig marig kerah? cha. ¿Mōskalø kaig marikkurrin køh? Kabe: ¿nøasiitøwei kaig marikkurrin kø, chinderah?— cha.

³ Inchine Jesúsbe trencha lötavig køn:

—Nø kaig marikkurrin kōmøwei, kabe mōskalø kaig marikkurrin kōmøwein køn cha. Treeg kōmōtø, Tiusbe nui maramburab mariilø tru ashmíigweinug kenamistrain kuig køn cha. ⁴ Kwaløm købenbatø nan karua ørøbigwei maramigwan nambe marmø kōmø, maramigwein køn cha; kaguende yembe attrun cha, mugucha maramgaikke. ⁵ Na yu pirau uñippe, piraue-lai tōr kur— cha.

⁶ Incha Jesúsbe øyah chib pasrøwabe, pirau illimbi tucha, tru illimbitøga kaizhig chillig marabe, trutøga ashmíigwein kabyu srøløbig køn. ⁷ Inchabe trenchibig køn:

—Siloé pisusrø maløwan kwallchab inrrø— cha. (“Siloé” chippe, “karua ørig” chib.)

Inchen tru ashmíibe ya, maløwan kwalla, katø ar-ruppe, ashibig arruptinchibig køn. ⁸ Inchen nui ya pulueløba, katø tru ‘chigøben kettra’ cha, miab wabigwan ashibelø kōbeløbabe trenchibelø køn:

—¿Tru ‘chigøben kettra’ chib, miab wabiibe øigwein kōmuitarru?— cha.

⁹ Inchen kaneløbe trenchibelø køn:

—Nøwein køn— cha.

Inchen katøganeløbe trenchibelø køn:

—Truig lataig asønabendø, nø kōmøn— cha.

Inchen nøbe nøashib trenchiptinchibig køn:

—Nawein kur— cha.

¹⁰ Inchine nømbe trenchib payibelø køn:

—¿Chincha ashibig misrku?— cha.

¹¹ Inchine nøbe trenchibig køn:

—Kan mōg, munchibe Jesús taig, chillig mara, nan kabmerayu srølabbe, trenchitan cha: “Siloé pisusrømay ya, maløwan kwallchig” cha. Inchen nabe ya, maløwan

kwallene, nai kabmerabe ashibig misrøptinndan— cha.

¹² Inchen nune trencha payibelø køn:

—¿Tru møøbe chu yah?— cha.

Inchen nøbe:

—Chindindø— chibig køn.

Fariseosmera tru ashmíig købigwan truba payib srua køb

¹³ Incha tru kerrigu ashmíig købigwan fariseosmerai merrab pera ambubelø køn. ¹⁴ Kaguende tru Jesús chillig mara, ashmíigwan tamarin kwalømbe isrin kwaløm købig køn. ¹⁵ Incha fariseosmeragucha tru møwan katøyug payibelø køn:

—¿Mandø incha, ashibig misrku?— cha.

Inchene nøbe trenchibig køn:

—Kappala nane chillig srøldan cha. Inchen nabe maløwan kwaliitø, ashibig misrinatan— cha.

¹⁶ Inchen møiløgøben fariseosmerabe trenchibelø køn:

—Kan øyeeg marøb møøbe Tiuswein kømuinrrun cha. Kaguende isrin kwalømwan ke isrin kwaløm kømui lataig marøbig køn— cha.

Trune katøganeløbe trenchibelø køn:

—¿Kan kaig marøb møøbe øyeeg Tius nøba pasrain kui asha kømig mariilø mana martrab kø?— cha.

Incha yandø nømdø ke nøørøtø misrøbelø køn. ¹⁷ Inchawei tru ashmíig købigwane katøle payibelø køn:

—Ñibe, ¿tru møweimburab manchinrragu cha, tru ñui kabmeran tamarig købene?—

Inchen nøbe løtappe trenchibig køn:

—Nabe Tius maig karuigwan kan eshkab møg køn tamønrrun— cha.

¹⁸ Inchen katøgucha judíosmerabe kørenrrab inchimeelø køn ke ashmíig købig kua, katøle ashibig misritamappe. Incha tru tamarinabigwei møskalanguen amrrunrrai wama, ¹⁹ nømune trenchib payibelø køn:

—¿Iig tru ñimui nusrkain kuitarru cha, tru ñim kerrigu ashmíig kal-lan? taig. ¿Trube, møimbe mandø incha ashibig misrah?— cha.

²⁰ Inchene møskaløbe trenchibelø køn:

—Namui nusrkaiwein køn cha, tru kerrigu ashmíig kal-labig. ²¹ Inchendø ashibig misrtrappe, mandø indigwane nambe trunune ashmer cha. Katø ya ashibig misrtraimbe kabmerane mu tamarin kui namgucha ashmer cha. Ñimbe nunashib payay chibelø køn, yandø kølig køn cha, nøashib maig kuigwan eshkanrrun— cha.

²² Møskalø øyeeg chippe, judíosmeran kørig køptørre øyeeg chibelø køn, kaguende judíosmerabe møikkøben: “Jesúsuan Cristo køn” chibigwane nømui tulundzuni yaugurri wegutchab waminchaguen køben. ²³ Incha treekkurri møskaløbe trendaig købig køn:

—Nunashib payay cha, yandø kølig køn— cha.

²⁴ Incha judíosmerabe tru ashmíig køb møwane katøle wama, trenchibelø køn:

—Tiuswane maya nuguen tabig waminchi cha.

Nambe tru møøbe kaig marøbig kui asha ker— cha.

²⁵ Inchene nøbe trenchibig køn:

—¿Kaig marøbig køh? Kabe: ¿Kaig marmíig kø, chindi? Nabe trunune ashmur cha. Nabe kerrigu ashmíig købig kuig, møimbe yandø na ashibig misrigwan nabe trunune isua pasrar— cha.

²⁶ Inchen katøyug payibelø køn:

—¿Chi marta? cha. ¿Ashibig misrtraimbe mandinda?— cha.

²⁷ Inchene nøbe løtappe, trenchibig køn:

—Yamba chab eshkaben, ¿mørmeelø kø chindah? cha. ¿Chindimbarre katøyug møramig palaingøgue? cha. ¿Ñimgucha kabe nui mendig amøñibelø misrøg køtah?— cha.

²⁸ Inchene nømbe nun trømbøig tsalø wamabe, trenchibelø køn:

—Ñibeguende tru møwei mendig pasran cha. Trune namuimburappe, nambe Moisés maig chiben treegwan pønrrabelø ker cha. ²⁹ Moiséswane Tius wamindig kui nambe ashibelø ker cha. Trune tru møwane chuig kuinguen nambe ashmeelø ker— cha.

³⁰ Inchen tru møøbe trencha løtabig køn:

—Pøs, kan øyeegweinrre mandø kuinguen møramgaig, ke kwaara asamdiig tabig køn cha. Ñimbe chugurri arringuen ashmuben, trune nane kabmeran ashibig martan cha. ³¹ Nambe trendø ashibelø ker cha, kaig marøbelane Tiusbe mørmíig kuin kui, trune møikkøben nun køriibala tabig waminchibigwane nøbe møøbig kui. ³² Managuen kan kal-lainukkurri ashmíig kal-labigwan mu tamarin taig manasrøngurri mugucha wammøra kømøn cha. ³³ Tru møg Tiusweinukkurri arrubig kømuimbe, chigucha martrab kaimain kømbala— chibig køn.

³⁴ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Ñi, yeeg kaig mariitø netsaig kal-lawaig købendø ¿namungan ñibe kusrenanrrab indirru?— cha.

Incha nømbe nune judíosmera tulundzuni yaugurri weguchibelø køn.

Tiusweiwan ashibelø ker chibendø, ashmeelø

³⁵ Inchen Jesúsbe tru ashmíig købigwan judíosmera tulundzuni yaugurri wegutsin køn taig wammøra, nun katabe, trenchibig køn:

—¿Ñigan tru Møg Misra Arrubigwan køretirru?— cha.

³⁶ Inchene tru møøbe trencha løtabig køn:

—Au, Kasuku, ¿truike mu køh? cha, na nun kørenrrab— cha.

³⁷ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Ñibe ashibguen indan cha. Ñiba waminchib pasrab, nabe truig kur— cha.

³⁸ Inchene tru møøbe trenchibig køn:

—Señor, nabe ñun kører!— cha.

Incha nun køriibala tabig waminchibig køn. ³⁹ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe yu piraumay arruppe, maig kønrrabigwan asha martrab arrig køn cha, ashmeeløbe ashibelø

misrtrai; Inchen ashibeløbe ashmeelø misrtrain— cha.

⁴⁰ Inchen møylogøsrøn fariseosmera Jesúsba pønrrabelø tru trendaigwan mørabe, trenchibelø køn:

—¿Kabe namgucha kabgar ashmeelø købra chindah?— cha.

⁴¹ Inchene Jesúsbe lötappe trenchiptinchibig køn:

—Ñim ashmeelø kuig kuimbe, ñim kaig marig chigar købsruinrrun cha. Inchendø møyimbe ñim 'ashibelø ker' chib pønrraikkurri ñimui kaig mariiløbe ñimuinug pasrabwei indan cha.

Ubishameran tulisha kanbalatø keerigwan kemesra waminchib

10 'Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ubishameran tulisha kanbalatø keerinug tru yaskabwan kebimøtø, nøyøø pegwan kebibiibe, truiibe niliig, katø maig købash marøb wesrabig, treeg køn cha. ² Trune tru yaskabmay kebibiibe si, tru ubisha ashibig køn cha. ³ Yaskab kurøb pasrabiibe nøy kebinrrai yaskabwan kuren, ubishamerabe tru ubisha ashibigwei wamwan møyøbelø køn cha. Incha nøybe nui ubishameran nøyui munchiwan, nøyui munchiwan wama, tru keerinukkurri wambig wesrun cha. ⁴ Yandø kerrigu nuielan chab wesrawabe, nøybe ubishamerai merrab iben, ubishamerabe wendautø ambubelø køn cha, kaguende nui wamwandø tsabø møyøbelø kua. ⁵ Trune kan asiimiyig pegwane managuen wendautø amrraamøn cha. Nuinukkurrimbe luløptinchun cha, kaguende asiimeelai wamwane mu kui møymeelø kua.—

⁶ Jesúsbe iigwan 'øyeeeg lataitøwein køn' cha, kemesra waminchene, øyeeeg chippe, chiwan wamindinguen møymeelø køn.

Jesús, tru Ubisha Ashibig Tabig

⁷ Incha Jesúsbe katø nøymun trenchibig køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ubishamera kebambig yaskappe na kur cha.

⁸ Mayeeløba na arrumøwatø amrrubeløbe nileyelø, maig købash marøb nila wesrabelø køben, ubishamerabe nøyune møyruig køn cha. ⁹ Nabe yaskab kur cha. Møykkøben nai yaskabwan kebarrubiibe kaigyurri wesraig kønrrun cha. Truiibe kebib, webarrub llirab uña, pumera mamelø wetørranrrun cha.

¹⁰ 'Kan niliibe nilønrrappah, kwetchappah, ka pinish-inrrappatø arruben, trune nabe arruppe, srøig øsig kømigwan tøyagønrrai arrur cha, trurrigu tøyagømburab tøyagønrrai. ¹¹ Nabe ubishameran tru purø tab ashibig truiig kur cha. Tru ubishameran tab ashibiibe nui øsig kuigwan ubishamerayasig purøbasran cha. ¹² Trune tru ka anweindø ashibiibe ubisha mabig lobo arri ashippe, ubishamerane chinchaindø luløptinchun cha, kaguende tru ubisha ashibig kømøwei, katø ubishameragucha nuielø kømøwein kuimba. Inchen lobobe ubisha sötøyu kelula, merrarraben, yandø tru ubishamerabe nøyøtø misran cha. ¹³ Tru anweindø

ashibiibe luløptindan cha, kaguende anwandø isubig kua, ubishamerane nøy kusrenrraindø.

¹⁴ 'Nabe ubishameran tru purø tab ashibig truiig kur cha. Nai Møykaimbe nan tab ashen, nagucha nai Møykawan tab ashar cha. Øyeeetøwei nabe nai ubishameran ashen, nøyngurringucha nane ashibelø køn cha. Incha nabe nai øsig kuigwan ubishamerayasig purøbasrar cha. ¹⁶ Nabe katøgan ubishamera tøyagur cha, i tulyuig kømeelø. Truilangucha nane pera arrumig palønrrautan cha. Truiløbe nai wamwan møytrun cha. Trumaybe ubisha sötømera kandø misren, ubishameran ashibikkucha kandø kønrrun cha.

¹⁷ 'Inchawei nai Møykaimbe nan undaguig køn cha, kaguende katøle utønrraptø, nabe natøwei nai øsig kømigwan tranig kuimba. ¹⁸ Nane nai øsig kuigwan mugucha kerranrraamøtan cha. Treeg kømøtø, na naashib tranar cha. Nabe øsig kuigwan mu mandamgaig katøle na utamig tøyagig kur cha. Øyeeeg maramigwane nabe nai Møykawan utig køn— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

¹⁹ Inchen øyeeeg wamindigwan judíosmera møyabe, katøguen nøyøtø misrøbelø køn. ²⁰ Incha møylogøben trenchibelø køn:

—Kwaimandzig tøyagig kua, chugúinguen møyruig pasran cha. ¿Chinchabrre møygue?— cha.

²¹ Trune kaneløbe trenchibelø køn:

—¿Mu kan kwaimandzig tøyagikkan øyeeeg waminchaitarru? cha. ¿Kabe kan kwaimandzikkashmeelan tamartraitama chindah?— cha.

Judíosmera Jesúswan kaashib

²² Inchen Jerusalénsrømbe fiesta marøb købig køn, tru merrabsrø Tiuswei yawan Tiusweindø kønrrain cha tranøb marigwan katøle trunun isunrrab. Inchen larrø pishim pølmøra købig køn. ²³ Inchen Jesúsbe tru Tiuswei yau tru yaguetawan, Salomónwei yaskab tainug llirab uñene, ²⁴ truyu judíosmera tulsruabe, trencha payibelø køn:

—¿Nam mu kuinguen møyruig melønrrai managati-irre øyeeetø, øyeeetø namun tøyagønrragu? cha. Isa kømø, ñi Cristo kuabe, trube, kanmaytø kelarrab eshkau pøs— cha.

²⁵ Inchene Jesúsbe trencha lötatabig køn:

—Yamba ñimun eshkaben, ñimbe na Cristo kuitamab køremøn cha. Na nai Møykawei munchiyu na chigøben mariilø, truiløbe naimburab treegwein køn chib eshkan cha. ²⁶ Inchendø ñimbe nai ubisha utuelø kømøwa, nane køremøn cha. ²⁷ Nai ubishamerabe nai wamwan møyøbelø køben, nagucha nøymun ashibig kur cha. Incha nøybe nai mendig amrrubelø køn cha. ²⁸ Nabe nøyune managatig øsig kømigwan tranen, managuen pinønrrabelø kømøwei, katø nai taskugurrimbe mugucha kerranrraamøn cha. ²⁹ Nai Møykai nan truilan tranøbiibe mayeelan purab nuig køben, Møykawei taskugurrimbe mugucha kerranrrab kaimanrrun chibig køn. ³⁰ Naba, nai Møykaimbabe kandø ker— chibig køn.

³¹ Inchine judíosmerabe kwetchab srug muta petøn-rab katøguen srug kusruben, ³² Jesúsbe trenchibig køn:

—Nabe nai Møskaweimburabelan ñimui merrab chigøben purø nørreelø marøb kenamarig køn cha. ¿Tru na treeg tabig mariiløyu, møig kalø kuindørre nane sruutøga petønrrainchigue?— cha.

³³ Inchine tru judíosmerabe trenchibelø køn:

—Nam sruutøga petappe, ñi tabig marikkurrin kømøtø, ñi Tiusweimburab purø trømbøig wamab, tru ñibe ka møtø købendø: “Tius kur” chib pasraikkurrindø nambe petønrrab inder— cha.

³⁴ Inchine Jesúsbe nømune trenchibig køn:

—¿Tru maig maramigwan martrai ñimui pørigube øyeeg chibig pørig pasrømutarru cha: “Ñimbe tius-mera køn” cha, Tiusbe trendan taig. ³⁵ Tru Tiuswei wam pørigwan wamindinabelandøguen: “Tiusmera køn” cha wamig købene, (katø tru Tiuswei wamwan pørigwane ka treeg kønmab ashatø tarømarøptindamig kømøn cha.) ³⁶ trube, Møskai nuyasiitø tarø-mara, yu piraumay karua ørig: “Na Tiuswei Nusrkain kur” chibene: “Ñibe purø trømbøig wamab pasran” cha, ñimgan trenchib køtirru? cha. ³⁷ Nai Møskai mari-ilan na marmubene, trube, køremørrunrigay cha.

³⁸ Inchen nai Møskai mariilan na marene, trube, nan nui Nusrkain kuitamab køremuindøgucha, tru na mariilandøguen kørey chibig køn. Nai Møskaimbe nainug pasrøben, katø nabe nai Møskaweinug pasra-big kuin kui nebua ashib, chigúí mørøb inchappe.—

³⁹ Inchen nømbe katøguen Jesúswan merrarrawa, sruamrrab inchen, nøbe nømui utugurri iptinchibig køn.

⁴⁰ Incha Jesúsbe tru Jordán pi ambøgatøsrømay katø ya, truyu kørrømisrøbig køn, Juan tru srøtøzhiitø misa-ameran pi umbu ulsrøb uniisrø. ⁴¹ Inchen misaamerabe Jesúsweimay truba nu ambabe, nømdø trenchi-belø køn:

—Juanbe Tius nøba pasrain kui asha kønrrai mariilø marøppe, marmuindøgucha, ø møweimburab ø chi wamindiiløbe kerriguba isa kømubwei indin køn— cha.

⁴² Incha misaamerabe Jesúswan truba nu kørebelø køn, truyube.

Lázaro kwaig

11 Kan møg Lázaro taig Betania puebløsiig tru Maríaimba, Martaimba nuchaabe kwanrrø tsubig køn. ² Tru Maríabe, Señorwei srøb pala tru purø may irrabzhigwan lusha, nui srøbwan pusruutøga pinømørøbig købig, truig køben, tru Lázaro kwanrrø tsubiibe nui nuchag købig køn. ³ Inchen tru nui pa nuchaløbe Jesúsweisrømay karua ørøbelø køn:

—Señor, ñi undaaraibe kwanrrø tsun— cha, eshkanrai.

⁴ Inchen Jesúsbe trunun mørabe, trenchibig køn:

—Tru kwanrrøbe kwam kwanrrø kømøtø køn cha. Treeg kømøtø, Tiuswei maya nuguen tabigwan kena-

maramigweyasig køn cha, treeg mariitøga Tiuswei Nusrkawan maya nuguen tabig marig kønrrai.—

⁵ Jesúsbe Martanba, numøsrwanba, nuchawanba truba undaguig kwagucha, ⁶ tru Lázarobe kwanrrø tsun taingucha, tru ø tsuinug katøgucha Jesúsbe pa kwaløm srarrabig køn. ⁷ Incha nøbe nui kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Judeasrømay katø amun— cha.

⁸ Inchine nømbe trenchiptinchibelø køn:

—Kusrennøbig, judíosmera trusrø yamba ñun srug muta, peta ñun kwetchab inchib kuig yandø yanatø køben, ¿trusrømay katø inrrapteh?— cha.

⁹ Inchine Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Kan mawabe doce uras tøgagig kømutarru? cha. Pøs, kan kwaløm uñibiibe srurrengwamøn cha, kaguende yu pirau tør pilimba. ¹⁰ Trune kan yem uñibi-ibe srurrengwanrrun cha, kaguende yembe tør chi-gaig løstiig kua.—

¹¹ Inchabe katø Jesúsbe trenchibig køn:

—Lázaro namui trendø asiibe kiain køn cha. Inchendø nabe nun kasrønarrab inrrab— cha.

¹² Inchine nui kusrenanøb pera uniiløbe trenchibelø køn:

—Señor, trube, kiptø tsuibe, treebe tammisrtrab kuinrrun— cha.

¹³ Jesúsbe Lázaro kwain køn cha waminchib pasrøben, trune nui kusrenanøb pera uniiløbe: “Ka kib tsun” chitanmab isua pønrrabelø køn. ¹⁴ Inchabe Jesúsbe tørgandø trenchibig køn:

—Lázarobe kwabguen indan cha. ¹⁵ Nane ñimuimbu-rappe tabguen køtan chibig køn, truyu na mu kaagúikkurri, kaguende trumaybe ñim nan kørenrrain cha. Trube, nun ashchab amun— chibig køn.

¹⁶ Inchine Tomás, tru Gemelo taibe, tru katøgan kusrenanøb pera uniilan trenchibig køn:

—Namgucha, trube, amun cha, nøba kegøtø kwanrrab.—

Jesúsbe kwabelanguen øsiiranøbig

¹⁷ Incha Jesús puabe, Lázarone sørig chabguen pib kwalømguen purayain kuin kui ashibig køn. ¹⁸ Betaniabe Jerusalén pulutø købig køn, truyugurri kan pøn kilómetro køsrønsrø. ¹⁹ Inchen judíosmerabe Martanba, Maríanba nuchag kwain køben menrra isui inchimønrrai, lincha purrønrrab truba yam amrruin købig køn. ²⁰ Inchen Martabe Jesús pub arrun taig mørøppe, katønrrab webiben, trune Maríabe yau ka kørrømisrøbig køn. ²¹ Inchabe Martabe Jesúswan trenchibig køn:

—Señor, ñi yu tsuig kuinguen nai nuchag kwamumba cha. ²² Inchendø møingucha Tiuswan ñi chi mi-abendø, tranrrab kui ashar— cha.

²³ Inchine Jesúsbe Martane trenchibig køn:

—Ñui nuchaabe katøle øsiiranrrun— cha.

²⁴ Inchen Martabe trenchibig køn:

—Nabe ashaweim pasrar cha, tru kwabelø srabe kwaløm katøle øsiiraben, Lázarobe øsiirabwei inchab kui.—

²⁵ Inchene Jesúsbe nune trenchibig kòn:

—Katøle øsiiramiba, øsig kømibabe na kur cha. Nan kørebiibe kwawagucha, øsig kønrrun cha. ²⁶ Inchen mutøgucha øsig uñibig nan kørebiibe managucha kwanrraamøn chibig kòn. ¿Iigwan køretirru?— chibig kòn.

²⁷ Inchene Martabe trenchibig kòn:

—Nai Señor, øø, cha. Ñibe tru Cristowein kuin kui kørewa pasrar cha, tru Tiuswei Nusrkai yu piraumay attrabig købig.—

Jesús kishib

²⁸ Truigwan chab trenchabe, Martabe numøsrar Marían wamønrrab ya, nundø nilø trenchibig kòn:

—Kusrennøbiibe yu pua, ñun waman— cha.

²⁹ Inchen Maríabe møra mallatø kurra, Jesúswan ashchab ibig kòn. ³⁰ Inchen Jesúsbe katøgucha puebloyu pumø, tru Marta katinuutø srø pasrabig kòn. ³¹ Inchen María truba mallatø kurra, webyai ashippe, judíosmera tru yau nun menrra isui inchimønrrai lincha purrabeløbe wendautø ambubelø kòn, sörin tulsrø kishchab yaitamab isua.

³² Inchen Maríabe Jesús pasrainug puabe, nui merrab trenchib tømønrsrøbig kòn:

—Señor, ñi yu tsuig kuimbe, nai nuchag kwamumba— chib.

³³ Inchen Jesúsbe Maríaba, katø tru lincha amrrubelø judíosmeragucha kisi ashabe, nuinetø truba truba isui inchibig, kan mandøguen kømui inchib kòn. ³⁴ Incha nømun trencha payibig kòn:

—¿Chu sørøgue?— cha.

Inchene nømbe:

—Señor ashchab amø— chiben,

³⁵ Jesúsbe kishibig kòn. ³⁶ Inchen judíosmerabe trenchibelø kòn:

—Au, truba undaguig kwaasøna— cha.

³⁷ Inchen møyiløgøsrønbe nømdø trenchibelø kòn:

—I møyg tru kab ashmíigwanma tamarøbiibe, ¿Lázarongucha kwamønrrai inchibsrømøshata?— cha.

Lázaro katø øsiirab

³⁸ Inchen Jesúsbe katøle nuinetø truba truba isuim pasrøwa, tru sörinug kemallibig kòn. Truibe kan nu trab købig kòn, kebambuube kan nu sruutøga kasraikke. ³⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Srugwan kusruy— cha.

Inchen Marta tru kwabigwei nuchaabe trenchibig kòn:

—Señor, yandø irrøraig kuinrrun cha. Kaguende kwaibe chabguen pib kwalømguen kòn— cha.

⁴⁰ Inchen Jesúsbe nun trenchibig kòn:

—¿Yamba na ñun trenchib mørgøppèh cha, ñi nan kørewabe, Tiuswei tørguegwalmabigwan ashchabguen?— cha.

⁴¹ Inchen yandø srugwan mendamaren, Jesúsbe srømbalanèb neeshabe trenchibig kòn:

—Nai Møskai, mayanguen ungwa, ungwa cha, kaguen nan mørtan cha. ⁴² Ñibe chu uraskucha nane møyøbig kòn cha. Inchendø nabe øyeeg chippe, misaamera yu pøtøgatan pønrraikkurri trenchar cha, nane ñi karua ørig kui kørenrrai.—

⁴³ Incha iigwan chab trenchabe, truba mur wamabig kòn:

—Lázaro, webamø!— cha.

⁴⁴ Inchene tru kwabiibe tasiimeran srøbmeran llensumeratøga kirrig, maløwane llensutøga pinappulig webarruptinchibig kòn. Inchene Jesúsbe nømun trenchibig kòn:

—Picha, ibasay— cha.

Jesúswan kemørtrab waminchib

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Inchen judíosmera truba nu tru Marían ashchab amrrubeløbe, Jesús treeg marigwan asha, Jesúswan kørebelø kòn. ⁴⁶ Inchen truyu møyiløgøsrøn fariseosmeraisrømay ambabe Jesús chi marigwan nømun waminchen, ⁴⁷ sacerdotsmeran karubeløba, fariseosmeraba misra, tru maig maramigwan asha marøbelø Setenteelan wama, tulundzunabe, trenchibelø kòn:

—¿Nambe mandø inchab? cha. Kaguende tru møyøbe Tius nøba pasrain kui asamig truba truba mariilø kenamaran cha. ⁴⁸ Øyeetø martrai nam elachene, mayeeløba nun køreben, Romasrø karubeløbe amrrua, namui Tiuswei yawanba, namui maya misagwanba chab pinishinrrun— cha.

⁴⁹ Inchen møyikkøsrøn nømui utuig, Caifás taig, tru pilawan maya sacerdotsmeran nø karub sacerdotèbe trenchibig kòn:

—Kan ñimbe ni chigúinguen mørmøwa kòn cha.

⁵⁰ Maya misagwan ørøba pinisailø købgunrribe, nam maya misagweyasig kan møyøtø kwamikken søl kui, treegwandøguen ashmeelø kø chindah— cha.

⁵¹ Incha Caifásbe trenchippe, ka nø trenchig køptø trenchimuig kòn. Kaguende tru pilawan nøbe tru maya sacerdotsmeran nø karub sacerdotè kuig køppe, Tius trenchinrrai isungaruben trendaig kòn, maya judíosmerayasig Jesúsbe kwanrrab kòn cha. ⁵² Katø tru i maya misagweindø kømøtø, mayeelø Tiuswei uremera truørø amba warabelan kanbalatø tulundzunamig kønrrai, treegweyasiiba kòn cha. ⁵³ Tru kwalømgurri judíosmeran karubeløbe Jesúswane kwetchab cha waminchibelø kòn.

⁵⁴ Treekkurri yandø Jesúsbe judíosmerai utube mayeelø ashchai uñmíig kòn. Incha Judea piraugurri webya, kanbalø mu misag warab waraimønug tru puluwansrø, Efraín taig pueblosrømay ibig kòn. Incha trusrø nui kusrenanøb pera uniiløba kørrømisrøbig kòn.

⁵⁵ Inchen tru judíosmerai Pascua Fiesta pumig yandø lamø paløben, wambig nøyøsrøngurri misaamerabe Jerusalénsrømay truba nebambubelø kòn, kaig marigwan chish misrtrab, tru Pascua Fiesta pumøwatø.

⁵⁶ Jesúswan lab amõña, Tiuswei yau purrowabe, nõmdø kangurrin kangurri trenchib payiyabelø køn: —¿Ñimbe maig isugue? chib ¿fiestayumaybe ni ar-rubguen inchimuisruandø?— chib.

⁵⁷ Inchen sacerdotesmeran karubeløba, fariseosmerababe karuin købig køn, mõikkøben Jesúswan chu wai ashibiibe, eshkanrrain cha, Jesúswan kemørtrab.

Kan ishug purø may irrabzhighwan Jesúswan itølushib
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

12 Pascua Fiesta maramig trunewei pa kwaløm paløbenba Jesúsbe Betaniasromay ibig køn, tru kwabelai utugurri nõ øsiirangaruig mõg, Lázaro tsuisromay. ² Truyube Jesúswan tab inchab kan mamig tamara nena, Martabe pirishiben, Jesúsba mishatsigu purrabelai utu Lázarogucha wabig køn. ³ Inchene Mariabe purø may irrabzhigh nardotøzhig marig li-braburab srua arrubig køn, truiibe truba nuweyig. Incha nõbe Jesúswei katsig tambalyu itølushabe, nui pusruutøga pinømørøbig køn. Inchen tru may ir-rabzhiitø ya ørø kebig køn. ⁴ Inchen Judas Iscariote, Jesús kusrenanøb pera uniilai utuig, tru Jesúswan wendø nun ashig kømui inchibelan tranrrabiibe trenchibig køn:

⁵ —¿Waachameran purugumig i may irrabzhighwan kan trescientos denarioswei yanamdiig kømø, chindah?— cha.

⁶ Inchendø Judasbe waachameran isubig kua kømøtø, niliig kua, trendaig køn. Katøgucha nõmui anwane nõ esegab srua uñibig kua, truyu pusrigwan wesrubrre inchibig køn. ⁷ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ka marbash cha. Nan søram kwalømwei esegawa tøgagúin køn cha. ⁸ Waachamerane chu uragucha ñimui utube tøgagønrrun cha. Trune nane ñimui utube ñimbe chu uragucha tøgagønrraamøn— cha.

Lázaron kwetchab inchib

⁹ Truba nu sötø judíosmera Jesús Betaniasrø unan taig wammørøppe, trusrømay ambubelø køn, nun ashchab isuatø kømøtø, tru kwailai utugurri nõ øsi-iranig Lázaron ashchappa. ¹⁰ Inchene sacerdotesmeran karubeløbe Lázarogucha kwetchab wamincha kør-rømisrøbelø køn, ¹¹ kaguende Lázarogurrindø judíosmerabe truba nu tarømisra, Jesúswan køreben.

Jesús Jerusalénsrø kebib
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Indiibe katø kwaløm Jesús Jerusalénmay attrab køn taig wammørøppe, misaamera tru fiestayumay purø nu sötø amrrua pasrabiibe, ¹³ palma ishiimeran muta, Jesúswan trenchib trashib katønrrab webambubelø køn:

“Hosanna! chib.

Ñeñor Tiuswei munchiyu nõ ørig arrubiibe, tru Israel misagwei Rey, mayanguen tab kuig køn!” chib.

¹⁴ Jesúsbe kan burro-unøzhig pasrain køben, trunun itøguana ibig køn, Tiuswei wamyu maig pørig køben treekke:

¹⁵ “Jerusalén, kørig kui inchimøta cha.

Asay cha, ñimui Reybe kan burra lluig burro-unøyu itøguana attrun” taig.

¹⁶ Srøbatøbe Jesúswei kusrenanøb pera uniiløbe øyeeg mariilane chi chibig kuinguen ashmeelø køn. Inchen yandø Jesúswan purø nuig, purø tabig mara kusruben, truyu wetøgørrabelø køn, tru øyeeg pørig pønrrabiibe, nuimburab pørig pønrrøwa, nun tru øyeeg mariilan eshkabig kuin kui.

¹⁷ Tru Lázaro kwaben sørig truyu waben, tru misaamera Jesúsba pønrrabelø købeløbe nõm maig asigwan eshkab waminchibelø køn. ¹⁸ Inchagurri tru nu misag sötøgucha Tius nõba pasrain kui asamig i tru marigwan wammørøbe, Jesúswan katønrrab webambubelø køn. ¹⁹ Inchene fariseosmerabe kangurrin kangurri trenchibelø køn:

—Au, chiguen maramgaig køn cha. Ñimguen asay cha. Maya misaabe kerriguba nui wendautø chab amban— cha.

Møiløgøsrøn griegosmera Jesúswan lab

²⁰ Misaamera Jerusalén fiestasrø Tiuswan køriibala tabig waminchab nebambubelai utu truyu møiløgøsrøn griegosmeragucha tøgagøbig køn. ²¹ Incha tru-iløbe tru Felipe Galilea pirau betsaidasriigwan kemal-labe, trenchibelø køn:

—Kasuku, namune Jesúswan ke asinrrabna køtan— cha.

²² Inchen Felipebe ya, Andréswan eshkaben, nõmbe pailøba Jesúswan eshkanrrab ambene, ²³ Jesúsbe trenchibig køn:

—Møg Misra Arrubigweyasig purø nuig, purø tabigwan kenamaramig yandø uta pun cha. ²⁴ Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Kan tirigu trulma pirau peña kwamøwabe, chu uragucha kan truldø kønrrun cha. Trune pirau peña kwawabe si, truba nu larrøbichib misran cha. ²⁵ Møikkøben nui øsig kømigwan undaguibe yandø pinab pinamig nebunrrun cha. Trune mõikkøben yu pirau nui øsig kømigwan tsalø inchibiibe, managatig øsig kømigweyasig esegawa tøgagønrrun cha. ²⁶ Inchen mõikkøben naiwan marøb megabiibe, nai mendig arrumig køn cha. Incha na chu pasrøben, nai mendig megabikkucha truyutøwei pasrønrrun cha. Møikkøben naiwan marøb megabigwane nai Møskaimbe nune truba tab inchun chibig køn.

Jesús nui kwamigwan eshkab

²⁷ “Møimbe nane manrrau isubitø purø trømbøig køtan chibig køn. ¿Nabe mandø chinrrab køh? cha: “¿Nai Møskai, nan øyeeg trømbøig møi pumønrrai purømisrtra” chinrrab kø, chindah? cha. Treeg kømøtø, nabe øyeeg punrrabigu pasrønrrabwei arrur cha. ²⁸ Nai

Møskai, ñui munchiwan maya nuguen tabig kónrrai mar— cha, trenchibig kón.

Inchene srømbalarøngurri kan wam mørø, trenchibig kón:

—Nabe nai munchiwan yandø maya nuguen tabig kónrrai marar cha. Katøyukken maya nuguen tabig kónrrai maramønrrun— cha.

²⁹ Inchen misag truyu mørøb purrabeløbe trenchibelø kón:

—Kan palaig trashitan— cha.

Inchen kaneløbe trenchibelø kón:

—Nune kan ángel wamindinrrun— cha.

³⁰ Inchen Jesúsbe trenchibig kón:

—I wam mørø wamindiibe, nayasig kømøtø, ñimuyasig kón cha. ³¹ Møin kón chibig kón, yu pirau maig kónrrabigwan asha maramig. Katø møin kón, chibig kón, yu pirau nø karub pasrabig, Satanáswan wambig wegutsamig. ³² Incha nabe piraugurri kusruig kua, mayeelø naimay amrrug kui inchai maramønrrun— chibig kón.

³³ Øyamay Jesúsbe mandø kwamigwan eshkabig kón. ³⁴ Inchen misaabe nune trenchibelø kón:

—Tru maig maramigwan martrai pøriiløyube trenchibig kón taig nambe mørøbelø ker cha: “Cristobe managatig wanrrabig kón” cha. Inchen ¿ñibe mandø chigu cha: “Tru Møg Misra Arrubiibe kusruig kømig nebunrrun” chippe? ¿Tru Møg Misra Arrubiibe mu køh?— cha.

³⁵ Inchene Jesúsbe nømun trenchibig kón:

—Katøgucha kan maya yanatø tørbe ñimui utu pasrønrrun cha. Tør tøgagøppatø toryu amønay cha, læstigi ñimun ke ka inchib latatø merrarramønrraimbe, kaguende læstøyu uñibiibe chumay ib pasrarmabguen ashmøn cha. ³⁶ Ñim tru tørwan tøgagøppatø, tørwan kørey, chibig kón, tørwei ureemera kónrrappe.—

Øyeelan chab trenchabe, Jesúsbe tarømisra, nømuinukkurri trubabig kón.

Judíosmera Jesúswan tru Cristo kømuitamab køremub

³⁷ Yeeg nørreelø chigøben Tius nøba pasrain kui asha kømig mariilø nømui merrab Jesúsbe kenamaringucha, nune køremeelø kón. ³⁸ Kaguende Isaías, tru Tius maig karuigwan eshkab møg øyah chib pørig nebunrrain kuig kón:

“Señor Tius, ¿namui eshkaigwane mu køreitarru? cha.

¿Señor Tiusbe nui maramburab maramigwan mun kenamarah?” cha.

³⁹ Inchawei nømbe treeg kuitamappe køremeelø kón. Kaguende Isaíasbe trencha pørig købig kón:

⁴⁰ “Tiusbe nømun kabmeran ashmeelø kónrrai marøb,

katø nømui manrrømeran murelø kónrrai marøb indig kón cha,

kaptøga chigúi ashmøwei, nømui manrrtøga chigúinguen mørmøwei inchain cha,

nøm nuimay llirawa amrruben, tamariilø kømønrrain” chib.

⁴¹ Isaías øyah chippe, Jesúswei tørguegwalmabigwan nøbe asha kua, nuimburab treeg wamindig købig kón.

⁴² Treeg kuingucha tru utu ashib karubeløguen nun truba nu kørebelø kón. Inchendø nømbe fariseosmeran kørig køptø nøm kørewa pønrrain kui ashchai mayeelai merrappe chi kenamarmeelø kón, tru judíosmera tulundzuni yaugurri webusriilø kømønrrab.

⁴³ Kaguende nømbe misaamera maya nuguen tab indilø kømigwan chullelø købig kón, Tius maya nuguen tab indig kømigwan kømøtø.

Jesús wamindiibe misagwan maig kónrrabigwan asha mara kørømarøb

⁴⁴ Inchen Jesúsbe truba mur waminchib trenchibig kón:

—Møikkøben nan kørebiibe nan køremøtø, nai Møskai nan karua ørøbigwan køren cha. ⁴⁵ Inchen nan ashibiibe, nan karua ørøbigwan asan cha. ⁴⁶ Nabe ar-ruppe, yu piraumay kan tør lataig arrig kón chibig kón, mutøgucha nan kørebiibe læstøyu kørømisra pasrømønrrai. ⁴⁷ Inchen møikkøben nai wamwan mørendø, maig taigwan møra marmígwane, nun maig maramigwane na asha marmur cha. Kaguende nabe yu piraelan maig maramigwan na asha mara kørømartrab arrumøtø, misagwan kaigyugurri wesranrrab arrig kón cha. ⁴⁸ Inchen møikkøben nan kaashib, na wamindigwan mørmub inchibiibe, maig kónrrabigwan asha kørømartrabig chabguen nøbe tøgaguen pasran cha. Tru na nun wamindi wamdøwei tru srabe kwalømbe nun maig kónrrabigwan asha mara kørømartrun cha. ⁴⁹ Kaguende nabe waminchippe, naimburaptø waminchimøtø, Møskai nan karua ørøbig chi tamigwan chiwan wamin-

damigwan nane nø karuig kón cha. ⁵⁰ Incha tru nø martrai karua pasriibe managatig øsig kømig, treeg kui, nabe ashar cha. Inchawei na waminchippe, nai Møskai nan maig wamindingaruigwan nabe treeg waminchar— cha, trenchibig kón Jesúsbe.

Jesús nui kusrenanøb pera uniilan srøbwan kwallib

13 Yandø tru Pascua Fiesta pumig kan kwalømdø paløben, yandø yu piraugurri Møskaweisrømay yamig puin kui Jesúsbe ashibig kón. Yu pirau amøñibelan nuielane chu uragucha nøbe undaarabig kua, mømimbe øyeeg newan srabegatig undaarai kón.

² Inchen mab purramnetø nugwaimandziibe Simónwei nusrkai, Judas Iscariotei manrraube, Jesúswan ashig kømui inchibelan tranrrai isungarubig kón.

³ Inchen Jesúsbe chiwandøgucha nø asha martrai Møskaimbe nui tasku pønrrain kui ashib, katø nøbe Tiusweinukkurri webarrua arrua, katø Tiusweimaytøwei yamig kui ashib inchibig kón. ⁴ Incha Jesúsbe mab wainukkurri kurra pasramisrøb, pala kewa pasraigwan wesrawa, kan toallan nemøra, pørø-nawa, ⁵ trugurrimbe kan paila-unøyu pi usrøb, nui kusrenanøb pera uniilan srøbmeran kwalla, nui pørønawa pasraig toallatøga pinømørøbig kón.

⁶Incha tru Simón Pedron srøbwān kwallchab inche-
ne, nøbe trenchibig køn:

—¿Señor, ñigan nan nai srøbmeran kwall-
chāindirru?— cha.

⁷Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Na mõi marøb waigwane ñibe chigúinguen ash-
møn cha. Inchendø tsøndasrømbe chigúi ashchun—
cha.

⁸Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Nan kuimbe, managuen ñibe nai srøbmerane
kwallchaamøn— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Na ñui srøbmeran kwallmubene, ñibe nainuube
chi asamig tøgagømønrrabguen— cha.

⁹Inchen Simón Pedrobe trenchibig køn:

—Señor, trube, treeg købene, srøbwandø kwallmøtø,
tasigwan kinøsrøb, turwan chishtø pirtra— cha.

¹⁰Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Chab pirāibe srøbwandøwein kwalamig palan cha.
Kaguende asr ørøba chishtø køn cha. Ñimbe yandø
chishelø køn cha, søteeløbabe treetø kømuingucha.—

¹¹Nun tru ashig kømui inchibelan tranrrabiibe nøbe
manawei mu kui asha kua: “Søteeløbabe chishelø
kømøn” cha trendaig køn.

¹²Yandø Jesúsbe nømui srøbmeran chab kwalla, nui
pala kewagúigwan katøle kewa, mishatsigu
wamisrabe, trenchibig køn:

—¿Na ñimun øyeeg marigwan ñimbe chigúi mør-
guez? cha. ¹³Ñimbe nane: “Kusrennøbig” cha wamam-
ba, katø: “Señor” cha wamamba indan cha, trumaybe
sølwein tan cha. Kaguene nabe treegwein kur cha.

¹⁴Pøs na Señor, na Kusrennøbikken ñimui srøbmeran
kwallene, ñimgucha kangurrin kangurri srøbmeran
kwalamig køn cha. ¹⁵Nabe ñim asha kusrenrai mara
pasrar cha, na mari lāitøwei ñimgucha martrai.

¹⁶Pøs nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun
cha: Kan mendig megabiibe nun martrai karubigwan
purab nuig kømøn cha. Katø kan karua øriinabiibe tru
karua ørøbigwan purab nuig kømøn cha. ¹⁷Ñim iilan
chigúi asha, treegwan marabe, mayanguen tab kuilø
køn cha.

¹⁸Nabe ñimun øyeeg waminchippe, søteelanbabe
øyeeg chimur cha. Kaguende møilan na lawa wesruilø
kui nabe asha pasrar cha. Inchendø, Tiuswei wamwan
pørigu øyeeg pasrabig nebunrrain køn cha: “Tru naba
lincha mab wabiibe nan srøb kusrawa eshkan” taig.

¹⁹Inchawei nabe møingurri nabe ñimun eshkar cha,
øyeeg puraimøwatø, øyeeg puraibene, tru Nabe Na
kuin kui kørenrai. ²⁰Pøs nabe ñimun isa kømø, ciert-
ton trendamønrrun: Na karua ørigwan tab wamab
utabiibe nan utan cha. Inchen nan utabiibe nan karua
ørøbigwan utan— chibig køn Jesúsbe.

Judas ashig kømui inchibelaingatø pasramisrtrab køn cha, Jesús eshkar

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Jesúsbe iilan chab trenchabe, nune chindamguen-
gaig isuben, maig kuigwan kelarrab eshkar trenchibig
køn:

—Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun
cha: Ñim møikkøsrøn nan ashig kømui inchibelaingatø
misra, nan tranrrab køn— cha.

²²Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe mun
waminchib waig mormøwa, nømbe kangurrin kangur-
ri malau asiyabelø køn. ²³Inchen møikkøsrøn nui kus-
renanøb pera unig mas undaaraibe Jesúsweim pulu
mab wabene, ²⁴Simón Pedrobe mun waminchib wain
kui pay chib, señas marøbig køn. ²⁵Inchen tru pulu
wabiibe pechoyu kemenda, Jesúswan payibig køn:

—Señor, ¿møig kerah?— cha.

²⁶Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Na pirrim pitin kebisha, møigwan tranen, truig
kønrrun— cha.

Incha pirrim pitin kebisha, Simón Iscariotei nusrkai
Judaswan tranøbig køn. ²⁷Inchen Judas pirriwan
utøben latatø, Satanásbe nui manrrau kebiben, Jesús-
be trenchiptinchibig køn:

—Tru ñi marøb pasraigwane petø mar— cha.

²⁸Inchen mishatsigu mab purrabeløbe chindimba
trendermab møikkucha chi tainguen mormeelø køn.

²⁹Katøgucha Judasbe anwan nø esegawa sruaig
købene, møiløbe treeg isubelø køn: “Jesúsbe fies-
tayuwei chi palabigwan penøtah, kabe waachameran
maitøguen tranø” ta, chindermab.

³⁰Inchen yandø Judasbe pirriwan utaptø webiben,
yandø yem købig køn.

Kan srøig martrai karua pasrig

³¹Inchen yandø Judas webiben, Jesúsbe trenchibig
køn:

—Møimbe tru Møg Misra Arrubiibe maya nuguen
tabig indig kønrrai maren, Tiusbe nuinug maya
nuguen tabig indig kønrrai maran cha. ³²Tiusma
Cristoinug maya nuguen tabig marig kuig køppe, Tius
nøgurringucha Nusrkawane nuinuutøwei maya
nuguen tabig martrun cha. Tru purø nuig tabig kønrrai
maramigwane petø martrun chibig køn. ³³Nai ure-
ezheelø, yandø ñimbabe maya yanatø unamønrrun
cha. Ñimbe nane lanrrun cha. Inchendø na judíosmer-
an trendaig købigwandøwei møimbe ñimun tren-
damønrrun cha: “Na yamsrømay ibene, ñimbe amr-
runrrab kaimanrrun” cha. ³⁴Nabe ñimune kan srøig
martrai karua pasrar cha: kangurrin kangurri un-
daarayamig. Na ñimunma mandø undaaraibe,
treetøwei ñimgucha kangurrin kangurri undaaramig
køn cha. ³⁵Ñim kangurrin kangurri undaguelø købene,
maya misaamera ñimune nai kusrenanøb pera uniilø
kui ashchun— chibig køn.

Pedron Jesúsbe nan ashmíig kur chinrrautan chib
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Inchen Simón Pedrobe Jesúswan trencha payibig kòn:

—Señor, ¿Chumay inrrainchigu?— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Na yamsrømay ibene, ñibe nai mendig attraamøn cha møyimbe. Inchendø tsøndatøsrømbe si, attra-bguen— cha.

³⁷ Inchene Pedrobe trencha løtabig kòn:

—Señor, ¿møyimbe nabe chindimba arrumønrrain køh? cha. Nabe ñuimburab nai øsig kuigwan tranrraptøweim pasrar— cha.

³⁸ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig kòn:

—¿Ñigan isa kømø, naimburab ke kwanrraptø pasrar chitirru? cha. Pøs nabe isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Kallu wamømwatø, ñibe pønmayguen nan 'ashmíig kur' chinrrautan cha.

Jesúsbe Møskaweinug pumig may kòn

14 'Ñimbe ñimui manrrau ke kan mandø kuinguen kømui lataig isui inchimøtay cha. Tiuswan køreb, katø nangucha kørey chibig kòn. ² Nai Møskawei yaube purramig truba truba pønrran cha. Treeg pønrrømuimbe, trube, kanmaytø eshkabsrubrainrrun cha. Nabe ñimuyasig purramig trusrø tamartrab yar chibig kòn. ³ Incha nabe ya, tru purramigwan chab tamarabe, katøle nabe natøwei ñimune pera inrrab arrumønrrun cha, na chu waben, ñimgucha truyutøwei purrønrrai. ⁴ Ñimbe tru na chumay yamigwan ashib, katø maywan ashib inchibelø kòn— chibig kòn.

⁵ Inchene Tomásbe Jesúswan trenchibig kòn:

—Señor, ñibe chumay inrrab kuinguen mørmer cha. ¿Mas maywane nambe mandø incha asig kwaasamørra?— cha.

⁶ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Nabe may køb; tru newan ciertonig køb; katø øsig kømig køb kur cha. Inchawei Møskaweimaybe nagurrin kømiibe mugucha attraamøn cha. ⁷ Ñim nan isa kømø nebua ashibelø kuig kuimbe, nai Møskawangucha nebua ashibelø købsruig kuinrrun cha. Møingurrimbe Møskawan nebua asan cha. Møyimbe yandø ñimbe kaptøga asin kòn— cha.

⁸ Inchene Felipebe trenchibig kòn:

—Señor, Møskawan namun asingarurra cha. Trutøgabe tsabø kønrrautan— cha.

⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Felipe, ¿katøgucha nane mu kui ashmøtirru? cha, na ñimui utu ya yana uñen. Nan ashibiibe, Møskawangucha asan cha. Treebe ¿ñibe mandø chigu cha: "Møskawan asingarurra" chippe? ¹⁰ ¿Nabe nai Møskaweinug pasrøben, nai Møskaimbe nainug pasrain kui ñigan køremøtirru? cha. Na ñimun wamindiiløbe ka naimburaptø wamindiilø kømøn cha. Treeg kømøtø, Møskai nainug pasrabig nui maramelan marøbig kòn cha. ¹¹ Nabe nai Møskaweinug pasrøben, nai Møskaimbe nainug pasrabig kuin kui kørerray cha.

Trengømuppe, na mariilandøguen isua asha, kørey chibig kòn. ¹² Pøs nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Nan kørebiibe nøgucha na mariilan martrun cha. Incha treetøguen kømø, mas nør-reeløguen martrun cha. Kaguende nabe Møskaweisrømay inrrainchar cha. ¹³ Chiwandøgucha nai munchiyu miabene, trunune nabe maramønrrun cha, Nusrkai Møskawan maya nuguen tabig kønrrai martrab. ¹⁴ Chiwan køben ñim nai munchiyu miabene, nabe maramønrrun, chibig kòn Jesúsbe.

Jesús Espíritu Santon ørtrab misrøb

¹⁵ 'Ñim nan undaguelø kuabe, na maig maramigwan martrai pønrrailan møra martrun cha. ¹⁶ Inchen nabe Møskawan miamønrrun cha. Inchen nøbe katøgan chi isumønrrai Purømisrøb Lincha Pasrønrrabig ñimun tranrrun cha, managucha ñimba lincha pasrønrrai, ¹⁷ tru Espíritu newan ciertonigwan. Truigwane tru Tiuswan ashmø misaamerabe utønrrab kaiman cha, kaguende nune ashmøwei, mu kui mørmøwei inchibelø kua. Trune ñimbe nun ashibelø kòn cha. Kaguende nøbe ñimba pasrab, katø ñimuinug pasrabig pasrønrrab kòn cha.

¹⁸ 'Nabe ñimundø peta kørrøarmøtø, nabe katøle ñimuimay arrumønrrun cha. ¹⁹ Kan maya yanayutø nane yu pirau misaamerabe nane mas ashmuben, trune ñimbe nan ashchun cha. Na øsig waikkurri, ñimgucha øsiguelø kønrrun cha. ²⁰ Inchen ñimbe tru kwalømbe nai Møskaweinug nabe pasrabig kui ashib, katø ñimbe nainug pønrrøben, nagurrimbe ñimuinug pasrabig kui ashib inchun chibig kòn. ²¹ Møikkøben na maig maramigwan martrai karuilan uta tøgagua, trunun møra marøbiibe, trube nan undaguig kòn cha. Inchen nan undaguigwane nai Møskai undaarraig kønrrun cha. Inchen nagurringucha nun undaarawa, na maig kuigwan nuinug kenamisrrai maramønrrun— cha.

²² Inchen Judas (tru Iscariote kømø, katøgan Judasbe) trenchibig kòn:

—¿Señor, pirau misaamerane ñi maig kuigwan kenamarmubendø, namune ñi maig kuigwan mandøgurri kenamartrab inchigu?— cha

²³ Inchene Jesúsbe trenchibig kòn:

—Møikkøben nan undaguibe na maig taigwan møra martrun cha. Inchen nai Møskaimbe nun undaarannrun cha. Incha naba, nai Møskaimba nuinumay amrrua, nambe nuinug purramønrrun cha. ²⁴ Nan undaguig kømiibe na maig taigwan mørmíig kòn cha. Na eshkab wamindigwan ñim mørøb kuibe nain kømøtø, nai Møskai nan karua ørøbigwein kòn cha.

²⁵ 'Øyeelan nabe ñimun kerriguh trenchar cha, na ñimba pasrappatø. ²⁶ Inchendø tru Espíritu Santo, tru chi isumønrrai Purømisrøb Lincha Pasrønrrabig, Møskai nai munchiyu øramig, trube ñimun chiwandøgucha kusrenanøb, na chi tailane kerriguh katøle isunanøb pasrønrrun cha.

²⁷ 'Nabe ippe, ambumay imay chi isumgaig purø tab købigwan ñimun kørrømarøb, katø nai chi isumgaig

purø tab købigwan ñimun tranøb inchar cha. Tru ambumay imay tab købigwan na traniibe, yu pirauelø tranig lataig kømøtø køn cha. Ñimui manrrau ke mandø kuinguen kømui lataig isui inchimøwei, kørig kui inchimøwei inday cha. ²⁸ Na ñimun øyeeg taigwan ñimbe mørig køn cha: “Nabe ya, katøle ñimuimay arumønrrun” cha trendaigwan, ñim nan, undaguelø kuimbe: “Møskaweimay inrrainchar” taig mørøppe, ñimbe kasraarabsruinrrun cha. Kaguende nai Møskaimbe na lataitøguen kømø, mas nuig køn cha. ²⁹ Øyeeg puraimøwatø, nabe ñimune kanmaytø iigwan eshkar cha, treeg puraibene, nan kørenrrai.

³⁰ Møimbe yandø ñimbabe menrra waminchimumønrrun cha. Kaguende Satanás, yu pirau ke nø karub pasrabiibe yandø arrun cha. Truibe nababe chigucha chi asamig chigaig køn cha. ³¹ Inchendø pirau misaamerabe asam kusremig køn cha, nabe nai Møskawan undaguig køb, trurrigu nabe Møskai maig martrai karuigwan treeg marøbig kuin kui.

‘Kurray, chibig køn, yugurri amrrab— cha.

Uvas tusrba, nui srarmeraba

15 Jesúsbe katø trenchib waminchibig køn: —Tru uvas tusr ciertoniibe na køben, nai Møskaimbe tru ellmarøb kwallibig køn cha. ² Nøbe nainug srarmera uvas niimeelane lutiicha, petappe, trune tru uvas nigabelane katøguchinguen may niirrai tamara parøb chishmarøbig køn cha. ³ Ñimbe yandø chishelø køn cha, tru na ñimun wamindig tru wamgurri. ⁴ Ñimbe naba kanbalatø pønrrabig pønrray cha. Inchen nabe ñimba kanbalatø pasrabig pasramønrrun cha. Kan srarma nøasiitøbe chigucha mamig niimøn cha, tusryugue pasrømwabe. Ñimgucha treetøwei chigucha martrab kaimanrrun cha, naba kanbalatø pønrrabig pønrrømwabe.

⁵ Nabe uvas tusr køben, ñimbe truyu srarmera køn cha. Møikkøben naba kanbalatø pasrabig pasrøben, na nuinug pasrøbene, truibe truba truba mamig nigan cha. Inchen nainukkurri ñim nøørøtø pønrraisruandøbe, ñimbe chigucha martrab kaimanrrun cha. ⁶ Nainug naba kanbalatø pasrabig pasrømigwane srarwan latawei wambig weguchen, mul-lan cha. Incha treeg srarmerane tulisha, nagu parriilø køn cha.

⁷ Ñimbe naba kanbalatø pønrrabig pønrrøben, katø na wamindiilø ñimuinug pønrrabig pønrrøbene, ñimun chi miag købendø, miay chibig køn, ñimune tranig kønrrun cha. ⁸ Ñim øyeeg maren, nai Møskaimbe maya nuguen tab indig utønrrun chibig køn, ñim truba truba mamig misrig nigab, øyamay isa kømø nai mendig amøñibelø kui kenamaren. ⁹ Nai Møskai nan undaguig køb lataitøwei, nagucha ñimun undaarraig køn cha, nai undag købig tøgagúigu truyu pønrrabig pønrray cha. ¹⁰ Na ñimun maig maramigwan martrai pønrsrailan møra marabe, nai undag købigu pønrrabig pønrrønrrun cha. Nai Møskai martrai nan karua pønrsrailan na møra mara, nui undag købigu pasrabig pasrab lataitøweingue.

¹¹ Nabe øyeelan ñimun waminchippe, nai kasrag købiibe ñimuinug pasrøben, tru ñimui kasrag købiibe ka palabinøtiig kømø, newanig kønrrai inchar cha.

¹² Inchen na maig maramigwan martrai pasriibe iig køn cha, ñim kangurri kangurri undaguelø kønrrai, na ñimun undaarab lataitøwei. ¹³ Kan muguen undag købig iigwan purab nuibe tøgagømuinrrun cha, nui øsig kuigwan nui trendø tab lincha amøñibelayasig purøbasra kwamig. ¹⁴ Martrai tru na karua pønrsrailan marabe, ñimbe nai trendø tab lincha amøñibelø køn cha. ¹⁵ Nabe ñimune yandø ka karuindiig melabelø cha wamømur cha. Kaguende kan karuindiig megabiibe nui karub pera wabiibe ni chi marøb uninguen mør-møn cha. Treeg kømøtø, nabe ñimune masken nai trendø tab lincha amøñibelø cha wamar chibig køn, kaguende nabe nai Møskawan na chi møriilane ñimune kerriguh eshkar kenamarikkurri. ¹⁶ Nane ñim lawa wesrumøtø, nabe ñimunguen lawa wesrua, ñimune amrrai wesrua pønrsraig køn cha, truba truba mamig niirrai. Trurrigu tru mamig misriibe pinømwø, misrøbig misrtrain cha. Treekkurri ñim chiwandøgucha nai Møskawan nai munchiyu miabene, nøbe ñimune tranrrun cha. ¹⁷ Nabe ñimun martrai karua pasrøppe, iigwan karua pasrar cha: kangurri kangurri undaarayanrrai.

Tiuswan ashmø misaamera Jesúswanba, nuielanba ashig kømui inchib

¹⁸ Ñimun yu pirauelø tsaliinchene, nanmerrig tsalø indig købigwan isunrrigay cha. ¹⁹ Ñim yu pirauelø kuimbe, yu pirau misaamerabe ñimune undaarabsruinrrun cha, nømuie lan undaarab lataitøwei. Inchendø nabe ñimune yu pirauelai utugurri lawa, wesruig køn cha. Treekkurri yu piraueløbe ñimune ashig kømui indan cha, kaguende yandø ñimbe i pirauelø kømuben. ²⁰ Na ñimun øyah taig købigwan isua kui chibig køn: “Kan mendig megabiibe nui karubigwan purab nuig kømøn” cha, trendaigwan. Inchawei nanguen kaig martrabgøba, kaig martrabgøba indiibe ñimungucha treetøwei kaig martrabgøba inchen cha. Na wamindilangucha møra marøbelø kuisruandøbe, ñim wamindilangucha møra martrun cha. ²¹ Pøs chine ñimun øyeelø marøppe, nagurri øyeeg martrun cha, kaguende nan karua ørøbigwan ashmeelø kua.

²² Na arrumøwei, katø na nømun waminchimøwei indig kuimbe, chi kaig mara pønrrømubsruinrrun cha. Inchendø møimbe nømui kaig marøb pønrraigwane chigøben kemesratø, øyeekkurri køn chib puraambamig kaanrrun cha. ²³ Nan tsalø inchiibe nai Møskawangucha tsalø indan cha. ²⁴ Katøgan mu mækken øyeelø mariimeelan na nømui utu marmuig kuimbe, nømbe chigucha chi kaig marar pønrrømubsruinrrun cha. Inchendø na mana asiimeelø mariilan møimbe asha pønrrøbendø, nan ashig kømui indamba, nai Møskawan ashig kømui indamba indan cha. ²⁵ Pøs øyeeg pureppe, tru maig maramigwan martrai nømui pøriiløyu maig pørig pasrabig treeg nebunrrain

kuig kòn cha: “Chigucha kòmubendø, nan ka tsalø indan” taig.

²⁶ Inchendø tru chi isumønrrai Purømisrøb Lincha Pasrønrrabig, tru Møskaweinukkurri na ñimuimay øramig, tru Espiritu newan ciertonig, truike Møskaweinukkurri arrubiibe, naimburab maig kuigwan waminchun cha. ²⁷ Inchen ñimgucha naimburab maig kòbigwan waminchun chibig kòn, kaguende ñimbe srøsrøgurri naba amøñibelø kuikkurri.

16 Nabe ñimun iilan waminchippe, ñimui isubigwan nainuutø pasra pønrraigwan ni chindinguen mormøwa pønrrømønrrai waminchar cha. ² Ñimune judfosmera tulundzuni yamerayugurri webetab inchun cha. Inchen møikkøben ñimun kweechabe, truike ‘Tiusweyasig tabig mararmab’ inchib pasramig, treekkatikken punrrab kòn cha. ³ Ñimun øyeeg marøppe, Møskawan lata, nan lata ashmeelø kuarre, treeg martrun cha. ⁴ Na ñimun iilan eshkappe, yandø tru øyeelø pubene, ñimbe manawei na tru eshkaigwane isua pønrrønrrai eshkar chibig kòn, Jesúsbe.

Espiritu Santoi chigøben maramelø

Inchendø øyeelane nabe ñimun srøsrøgurri eshkamuig kòbig kòn cha, kaguende nabe ñimba unig kua. ⁵ Incha mømibe nan karua ørøbigweisrømay na inrainingucha, ñimbe møikkucha nane paymøtan cha: “¿Chumay inrrainchigu?” cha. ⁶ Na iilan ñimun trenchib eshkabene, ñimui manrrøbe purø isui indan cha. ⁷ Inchendø nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Na yamibe ñimuimbe mas tabguen kòn cha. Kaguende na imubene, tru chi isumønrrai Purømisrøb Lincha Pasrønrrabiibe ñimba pasrønrrab arrumønrrun cha. Inchen na yabe, ñimuyasig nun øramønrrun cha. ⁸ Inchen nø arruppe, yu pirau misaamerane tru kaig mariibe chi kòbig kuin kui ashchai tørgandø kenamarøb, misagwan Tiusba sølgandø mandø pønrramigwan kenamarøb, natøwei kaig mara pasraibe chu pasrig kømigwan kenamarøb inchun chibig kòn: ⁹ Tru kaig marigwan kenamarøppe, nan køremuikkurriin køben, ¹⁰ misagwan Tiusba sølgandø mandø pønrramigwan kenamarøppe, nabe Møskaweisrømay iben, ñimbe nan mas ashmønrrab kuikkurriin køben, ¹¹ natøwei kaig mara pasraigwan tru chu pasrig kømigwan kenamariibe, tru Satanás, yu pirau nø karubigwan, nune chu pasramigwan pasrønrrai kørrømara pasrabguen indikkurriin kòn cha.

¹² Nabe ñimune chigøben eshkamig katøgucha truba truba tøgagøbendø, ñimbe mømibatøbe trengatig nebua chigúi mørtrab kaimanrrun cha. ¹³ Inchen tru Espiritu newan ciertonig arruppe, truike kerriguwan ciertonigumay ñimune pera inrrun cha. Kaguende nøbe ka nuimburaptø waminchimøtø, nø maig mørigwan kerrigu waminchib, katø chigøben maig pub atrabigwan ñimune eshkanrrun cha. ¹⁴ Nøbe nane maya nугuen tabig kønrrai martrun cha. Kaguende nøbe naiwan uta, ñimun maig kuigwan asha kønrrai kenamartrun cha. ¹⁵ Chitøgucha nai Møskai tøgagúibe

nain kòn cha. Inchawei nabe trendaig kòn, Espiritube naimburabigwan uta, ñimun maig kuigwan asha kønrrai kenamartrun cha.

Isuig melaibe katølebe kasrag kòbig misrtrun

¹⁶ Maya yanayutø ñimbe nane yandø ashchaamøn cha. Inchendø katø yana kømøwatø ñimbe nane katø ashchun cha. Kaguende nabe nai Møskai waisrømay inrrainchar— cha.

¹⁷ Inchen møiløgøsrøn nui kusrenanøb pera uniiløbe nømødø kangurriin kangurri payibelø kòn:

—¿Øyeeg chippe, mandø terah? cha: “Maya yanayutø ñimbe nane yandø ashmønrrun chib; katø yana kømøwatø ñimbe nane katø ashchun chib. Kaguende nabe nai Møskai waisrømay inrrainchar” chib. ¹⁸ “Maya yanayutø” chippe, ¿mandø chibreedah? cha. Nøbe ni chi waminchib pasrainguen mørmer— chibelø kòn.

¹⁹ Inchene Jesúsbe trunun payig køb inchib kui mørabe, trenchibig kòn:

—¿Ñimgan na ñimun øyeeg taigwanre payib køtiru? cha, tru: “Maya yanayutø ñimbe nane ashchaamøn” taigwan: “Yana kømøwatø ñimbe nane katø ashchun” taigwan. ²⁰ Pøs nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ñimbe isuig wamamøra kishib kømnebe, yu piraueløbe kasraaranrrun cha. Ñimbe truba isuig kullaaraig melønrrun cha. Inchendø tru isuig kullaaraig melaibe katølebe kasrag kòbig misrtrun cha. ²¹ Kan ishuuma tammisrtrappe, truba pusrkwai inchib kullaaran cha, kaguende yandø tru tammisramig ura puben. Inchen yandø unø kal-labene, kasrag købiitø tru treeg pusrkwaigwane isubguen inchimøn cha, kaguende kan srø misaazhig yu pirau kal-laben. ²² Inchawei ñimgucha mømibe øyeetøwei isub kullaaran cha. Inchendø katøle na ñimun ashene, ñimui manrrøbe truba truba kasraaranrrun cha, kasrag kòbigwan kan muguen kerramgaikke.

²³ Tru kwalømbe ñimbe nane yandø chigucha paymønrrun cha. Nabe ñimun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ñim chiwandøgucha nai Møskawan miappe, nai munchiyu miabene, nøbe ñimune tranrrun cha. ²⁴ Møingatig ñimbe nai Møskawan nai munchiyube chigucha miamuig kòn cha. Miay, chibig kòn, utønrrabguen cha, ñimui kasrag kòbigwan chigucha palømiig newanig kønrraimbe.

Jesucristobe yu pirau kaig puingucha, treegu puraya pasramisrøb

²⁵ Nabe ñimun iilan waminchippe, iibe øyeelø latailø kòn chib, kemesratø wamindig kòn cha. Inchendø øyeelø latailø kòn chib kemesra waminchimumig punrrun cha, nai Møskaweimburabigwan tørgandø kellarab wamindamig. ²⁶ Tru kwalømbe ñimbe nai munchiyu Tiuswan mianrrigay cha, pøs nabe ñimuyasig Møskawan miamønrrun chimur. ²⁷ Pøs Møskai nøashib ñimune undaaran cha, kaguende ñimbe nan undaarab, katø nabe Møskaweinukkurri webarrua arrig kui køreb indikkurrimba. ²⁸ Nabe nai

Møskaweinukkurri webarrua, yu piraumay arrig køn cha. Incha møyimbe katøle yu piraugurri, nai Møskaweimay yamønrrun— chibig køn.

²⁹ Inchen nui kusrenanøb pera uniiløbe trenchibelø køn:

—Møyimbeguende ñibe chigøben 'iibe øyeeg latailø køn' chib, ka kemesratø waminchimøtø, tørgandø ke-larrab wamindan cha. ³⁰ Ñibe chiwandøgucha newan ashibig kuin kui møyimbeguende nambe aser cha. Mugøben ñune chi paya ashib pønrramikken palømøn cha. Øyeekkurriwei, ñibe Tiusweinukkurri arrubig kuin kui kørewa pønrrer— chibelø køn.

³¹ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—¿Møyimbesi køregueh? cha. ³² Pøs øyeeg punrrab kuig yandø møyiwei pubguen indan cha, ñimbe nørøtø, kan kan chab tarømisra, nane yandø nandø kørømara ambamig. Inchendø nabe natø pasømur cha, kaguende nai Møskaimbe naba pasrøben. ³³ Øyeelan nabe ñimun waminchar cha, naba kanbalatø pønrrøwabe, chi isumø purø tab pønrramigwan tøgagønrrai. Yu piraube chigøben isumdiig puig melønrrabguen cha. Treeg kuindøgucha kullaaramø, mur isua pønrrønrrigay cha. Nama yu pirau chine kaigwan kanawa pasrar— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesús nui kusrenanøb pera uniilayasig Møskaimba waminchib

17 Yandø iilan chab trenchabe, Jesúsbe srømbal-aneb neesha trenchibig køn:

—Nai Møskai, yandø treeg maramig pun cha. Ñui Nusrkawan maya nuguen tabig indig kønrrai mar cha, ñui Nusrkaingucha ñun maya nuguen tabig indig kønrrai martrai. ² Tru maya misagweim pala nø karub pasrønrrai ñi trana, tru mayeelan ñi nun traniilane managatig øsig kømigwan tranraima tranig kuig køppe. ³ Inchen tru managatig øsig kømibe iig køn: ñi Tius ciertonig kandø wabigwan mu kui nebua ashib, katø Jesucriston tru ñi karua ørigwan mu kui nebua ashib indamig.

⁴ Nabe yu pirau ñune maya nuguen tabig kønrrai marar cha, tru ñi nan martrai karua pasrigwan na chab patsøgøb. ⁵ Trube møyimbe, nai Møskai, ñui merrab nan tørguegwalmabig kønrrai martra cha, tru chigurrimbunø købigwan marig kaabenbatø manasrøwei ñui merrab tru tørguegwalmabigwan na tøga waig købiitøgatøwei.

⁶ Yu piraelai utu ñi nan tranrrab lawa wesruilane ñun mu kui ashchai nabe asingarur cha. Truiløbe ñuielø køben, ñibe nan tranen, nømbe ñi maig wamindigwan møra, maran cha. ⁷ Møyimbe nømbe ashibelø køn chibig køn, chigurrimbunø ñi nan tranibe ñuinukkurri arrubig kuin kui. ⁸ Kaguende nabe ñi nan eshkaigwan nømun eshkaben, nømbe mørig køn cha. Incha isa kømøtø, nabe ñuinukkurri webarrua arrig kui nebua ashib, katø nane ñi karua ørig kuin kui nømbe køreb indig køn cha.

⁹ Nabe nømuyasig ñun miar chibig køn. Nabe yu piraelaimburab miamøtø, ñi nan traniilayasig miar

chibig køn, kaguende ñuielø kuimba. ¹⁰ Kerriguba naimbe ñuin køben, katø kerriguba ñuimbe nain køn cha. Incha nømgurri maya nuguen tab indig pasrar cha.

¹¹ 'Yandø nabe naimburappe yu pirau uñmuben, trune nømbe yu pirau amøñibig amøñinrrun cha, nabe ñuimay arruben. Nai Møskai Newan Tabig, ñi nan traniilane ñui munchi maramburab marøbiitøga chi nebumønrrai ashib tøgagørra cha, naba, ñiba kanbalatø pønrrab lataitøwei nømgucha mayamba kanbalatø pønrrønrrain cha. ¹² Na yu pirau nømba uñib urasma, ñi nan traniilane ñui munchiyu nømune chigøben neb-umønrrai, nabe ashib tøgagúig køn cha. Na tab ashib tøgagøben, møyikkucha nømbe tarømisra, pinømuig køn cha. Tarømisra pinappe, tru manawei treeg pinønrrab pasrabig truitøwei pinig køn cha, tru Tiuswei wamwan pørigu maig taig, truig nebunrrai.

¹³ 'Incha møyimbe yandø nabe ñi waisrømay katø at-trainchar cha. Incha na yu pirau pasrappatø iilan waminchar cha, nai kasrag købigwan nømgucha nøm-
muginug newan tøgagønrrai. ¹⁴ Nabe ñui wamwan nøm-
mun eshkaib waminchen, piraeløbe nømune tsalø
kuindan cha, kaguende na i pirauig kømub latawei,
nømgucha yu piraelø kømuimba. ¹⁵ Nabe ñun mi-
appe, yu piraugurri nømun wesrunrrai miamøtø, Sa-
tanás, tru larrø kaig, nømun chinchimønrrai, treegwan
miar cha. ¹⁶ Na i pirauig kømub latawei, nømgucha i pi-
raelø kømøn cha. ¹⁷ Tru newan ciertonitøga ñuyasiitø
tarømariilø kønrrai martra chibig køn. Ñui wambe tru
newan ciertonig køn cha. ¹⁸ Ñi nan piraelai karua
øøb lataitøwei, nagucha nømun piraelai karua ørar
cha. ¹⁹ Incha nabe naasiitø nømuyasig ñuindø kønrrab
pasramisrar cha, nømgucha treetøwei tru newan ci-
ertonigu ñuindø kønrrab pønrramisrtrain cha.

²⁰ 'Inchendø nabe nømuyasiitø miamøtø, katø wendøsrø nøm wamindigwan møra, nan kørenrra-belayasikkucha tøga miar chibig køn, ²¹ mayeeløba nømgucha kandø lataig kønrrai, ñi nai Møskai, naba, ñiba kandø køb lataitøweingue. Katø nømgucha namuinug kanbalatø pønrrønrrai miar cha, pirau misaabe nane ñi karua øøbwei indig kui kørenrrai. ²² Ñi nan tørguegwalmabig tranigwane nabe nømun tranar cha, nømgucha mayamba kandø lataig kønrrai, naba, ñiba kandø køb lataitøweingue. ²³ Nabe nømuginug pasrøben, ñibe nainug pasrøben, trumaybe newan ke kanbalatø pønrramigwan nebua tøgagønrrain cha. Pirau misaabe ñi nan karua ørig købig kuin kui ashib, katø ñibe nan undaarab lataitøwei nømungucha undaguig kuin kui ashib inchai.

²⁴ 'Nai Møskai, ñi nan traniiløbe, na chu waben nømgucha tuyutøwei naba purrønrrai inchar cha, tru tørguegwalmabig ñi nan tranig købigwan nøm ashchain cha, tru chiwanguen marmøwatøsrøwei ñi nan undaguig kua, tranigwan. ²⁵ Nai Møskai sølgandø tabig, yu piraeløbe ñune mu kui ashmuindøgucha, nabe, ñun ashibig kur cha. Inchen iiløgucha yandø nane ñi karua ørig kuin kui ashibelø køn cha. ²⁶ Nabe nømune ñui munchiwan mu kui nebua asingarur cha.

Katøgucha nabe asingarubig asingarumønrrun cha, tru ñui undag købig ñi nayasig tøgagúigwan nômguicha lata tøgagønrrai. Inchen nabe nômuiug pasramønrrun— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

Jesúsuan merrarrawa srua ambub
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 Jesús iilan Tiusba chab waminchabe, nui kusrenanøb pera uniiløba webya ibig køn, Cedrón pi ambøgatøsrø larramrrab. Tru pi ambøgatømaystrømbe kan olivos tul pasrøben, Jesúsbe nømbe truyu kebibig køn. ² Inchen tru Judas Jesúsuan ashig kømui inchi-belaingatø pasramisrøbiibe nøgucha tru tulwan ashibig købig køn, kaguende Jesúsbe katø katø nui kusrenanøb pera uniiløba truyu tulundzunabig købig køben. ³ Incha Judasbe kan sötø Roma misaamerai suldaumeraba, policíameraba pubig køn, sacerdotesmeran karubeløba, fariseosmeraba misra karua øriilø, espadamera køben, lámparamera køben sruar, nag piløga mutar. ⁴ Inchene Jesúsbe kerrigu nun øyeeg purainrrabigwan ashaguen kua, nømerrig webippa, payibig køn:

—¿Mun lague?— cha.

⁵ Inchene nømbe trencha løtabelø køn:

—Nazaretsrø Jesúsuan ler— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Truibe na kur— cha.

Inchen Judas, tru Jesúsuan ashig kømui inchi-belaingatø pasramisrøbiibe, truyu nømbe pasrabig køn.

⁶ Inchene Jesúsbe: “Truibe na kur” chiptinchene, nømbe wendømay amba, pirausrøn kørrabelø køn.

⁷ Inchene katøle nøbe payibig køn:

—¿Mun lague?— cha.

Inchene nømbe:

—Nazaretsrø Jesúsuan ler— cha, trenchiben,

⁸ Jesúsbe katøle trenchibig køn:

—Yamba nabe, truibe na kur, chimmørgøppeh cha.

Nan lab amrruabe, trube iilane ambasay— cha.

⁹ Øyeeg puppe, Jesús nõtøwei øyah taig truibig nebunrrain kuig køn: “Nai Møskai, ñi nan tranielane møyig-wangucha kanguen trubishimur” taig. ¹⁰ Inchene Simón Pedrobe espada srua kua, wesrawa, tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotei karuindiig megabig, Malco taigwan, kusrmay kaluwan kelarrab lutiichtinchibig køn. ¹¹ Inchen Jesúsbe Pedron trenchibig køn:

—Espadane painayu way! cha. Tru purø trømbøig punrrabig nai Møskai mutchai tranin copan, ¿nagan muchimumuitarru?— cha.

Jesús Anáswei merrab
(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Inchen tru Roma suldau sötømeraba, nømun nø karub pera pasrabiiba, katø Tiuswei yau pønrrabelø judío policíameraba Jesúsuan merrarrawa, lusrøbelø køn. ¹³ Incha tru Anásweisrømaymerrig srua ambubelø køn. Anásbe Caifáswei sueeru køben. Katø tru Caifásbe tru pilawan maya sacerdotesmeran nø karub

sacerdote købig køn. ¹⁴ I Caifás nø købig køn, øyeeg marene tab kønrrun cha, judíosmeran waminchibig: “Maya misagweyasig kan møøtø kwamikken søl kønrrun” chib.

Pedrobe Jesúsuan ‘ashmfiig kur’ chib
(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedroba, katøgan Jesús kusrenanøb pera uniiba Jesúswei wendautø ambubelø køn. Tru kane maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotei asig kuig køppe, Jesúsba truigwei ya wambiisrøngatig kebiben, ¹⁶ trune Pedrobe wambig yaskabutø kørrømisrøbig køn. Inchen Jesús kusrenanøb pera unig kane tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotei nøbe trendø asig kua, katøle webarrua puramrrai, tru yaskab kurøb pasrab srusran wamincha, Pedron umbu pera kebibig køn. ¹⁷ Inchene tru srusrøbe Pedron trencha payibig køn:

—¿Nigucha tru ø møwei mendig uñibig kømmørgøppeh?— cha.

Inchene Pedrobe trenchibig køn:

—Kah, nabe tru kømur— cha.

¹⁸ Inchen karuindiig melabeløba, tru Tiuswei yau pønrrabelø policíamerababe nag urra kua, pishi yem køben, pønrramisratø pachirab køben, Pedrogucha truyu nømbe nag pulu pachirab pasrabig køn.

Maya sacerdotesmeran nø karub sacerdote Jesúsuan maig kuitashchab payib
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Inchen maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotebe Jesúsuan payibig køn tru nui mendig amøñi-belaiburab maitø kuigwanba, kusrenanøppe, chitø kusrenaniilanba, truilan. ²⁰ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Nabe maya misaamerai malau wamindig køn cha. Judíosmeran tulundzuni yamerayuba, Tiuswei yau judíosmera tulundzuninuuba chu uraskucha kusrenanøb big kur cha. Inchawei chigucha na søratø wamindiibe kaagøn cha. ²¹ ¿Nane chindimba paygu? cha. Tru na maig tailan wamindi mørøbelan pay, chibig køn. Truiløbe na maig tailan ashibelø køn— cha.

²² Jesús iigwan trenchibene, kan policía truyu pulu pasrabiibe Jesúswane maløbøtø pashabe, trenchibig køn:

—¿Maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotengan øyeeg løtamig kuitarru?— cha.

²³ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Trube, na chigøben kaig taig købene, chiyu kalø tain kui eshkau pøs cha. Inchen tru na trendaig chi kalø kømubene, trube, nane ¿chindimba pashku?— cha.

²⁴ Inchen Anásbe Jesúsuan lusrimbatig tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdote Caifásweisrømay ørøbig køn.

Pedro katøle Jesúswan 'ashmíig kur' chib

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Trune Pedrobe tru nag pulu pasramisra, pachiirab pasrøben, trenchibelø køn:

—¿Ñigucha tru møwei mendig uñibig køm-mørgøppeh?— cha.

Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Kah, nabe tru kømur— cha.

²⁶ Inchene tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdoti kan karuindiig megabig, tru Pedro kaluwan lu-tiitsinab møwei nømmissaabe, Pedrone trenchipt-inchibig køn:

—¿Nabe ñune tru olivos ellguain tulyu Jesúsba pasrøben ashib mørgøppeh?— cha.

²⁷ Inchene Pedrobe katøyug 'ashmíig kur' cha isøben, mømibe tru urastø kan kallu wamaptinchibig køn.

Jesús Pilatoi merrab

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Inchen yandø tør-rram lutauguen køben Caifáswei yaugurrimbe tru Pilato waig palaciosrømay Jesúswane srua ambubelø køn. Inchendø judíosmerabe tru yaube kebammeelø køn, trømbøig marig chillig indi lataig kørørmismønrrab, nøm kebammuikkurrimbe tru pas-cua mamigwan chi kømø ka mamig kønrrai. ²⁹ Inchene Pilatobe nømun payrrab webya trenchibig køn:

—¿I møwane ñimbe chitø kalø maran chibrre inchigueh?— cha.

³⁰ Inchene nømbe trencha løtabelø køn:

—Larrø kaig kømuimbe, ñui merrab nam mana srua amrrubsru— cha.

³¹ Inchene Pilatobe trenchibig køn:

—Ñim srua ambay cha. Tru maig maramigwan mar-trai ñimui pørig maig chibig køben, treeg asha maray— cha.

Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Nam judíosmerane ka namuimburaaptøbe mungucha kweechib pønrrømønrrai merig køn— cha.

³² Inchen øyeeg puppe, Jesús tru nui kwamig chiyu punrrab pasrabigwan, tru nø maig wamindig treeg nebunrrain kuig køn. ³³ Inchen Pilatobe katøyug tru palacioyu kebya, Jesúswan wamabe, payibig køn:

—¿Ñigan tru judíosmerai rey køtirru?— cha.

³⁴ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¿Iigwangan ka ñiasiitø trenchitirru? Kabe ¿katø-ganelø naimburab ñun mu trendaimba trenchitirru?— cha.

³⁵ Inchene Pilatobe trenchibig køn:

—¿Kabe nagan judío kuitarru? cha. Ñui piraueløba, katø tru sacerdotesmeran karubeløba naimay ñune sruamrruig køn cha. ¿Chi kalø mara pasrøgu?— chibig køn.

³⁶ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Na ashib karub tøgagúig naimbe yu pirauig kømøn cha. Tru na ashib karub tøgagúig yu pirauig kuimbe, trube, nai mendig melabeløbe nan judíosmerai tasku tranig kømønrrai kwayabsruinrrun cha.

Pøs na karumburab ashib karub tøgagúig naimbe yu pirauig kømøn— chibig køn.

³⁷ Inchene Pilatobe trenchibig køn:

—Trugan, ¿ñibe rey køtirru?— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Ñibe nane rey køn cha, trendan cha. Nabe truweiwei kal-lab, yu piraumay arruppe, truweiwei arrig køn cha, tru newan ciertonigwan eshkanrrab. Mutøgucha tru ciertonigweingatø pasrabiibe, nai wamwan mōran— cha, trenchibig køn Jesúsbe.

³⁸ Inchene Pilatobe trenchibig køn:

—¿Tru newan ciertoniibe, chi køh?— cha.

Jesúswan kwanrrai pasrøb

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Iigwan chab trenchabe, Pilatobe katøle webya, judíosmeran trenchibig køn:

—Nabe tru møweinuube chigucha chi kalø mariibe wetørramur cha. ³⁹ Inchendø ñimbe trendø treeg maramig tøggar køn cha, Pascua Fiesta kwalømbe kan kailan keeri yau pasrabigwan na elacha wertrai.

¿Trube, tru judíosmerai reywan na elatsamig palain køgue?— cha, trenchibig køn.

⁴⁰ Inchene nømbe mayeeløba katø trenchib trashibelø køn:

—Øigwan kømøtø, Barrabáswan elachi!— chib.

Tru Barrabásbe nillig købig køn.

19 Inchene Pilatobe Jesúswan merrarrawa, itsingarubig køn. ² Inchen suldaumerabe kaldiigwan corona mara, Jesúswei turyu petsøsa, katø asru kan keeg kørørabig yalø piguiig itøguenanøbelø køn. ³ Incha naim pulu kemallabe, trenchibelø køn:

—¿Judíosmerai rey, viva!— chib.

Incha maløbøtø pashagutsamba inchibelø køn.

⁴ Inchene Pilatobe katøyug webya, misaamerane trenchibig køn:

—Au! Nun wambiisrø pera arrumønrrun cha, nuinuube chigucha chi kalø marig nabe wetørramuin kui ñim ashchai.—

⁵ Inchen Jesúsbe, tru corona kaldiigwan marigwan petsaig, tru yalø piguiigwan keweig webibig køn. Inchen Pilatobe trenchibig køn:

—Asay! cha, i møøbe yu pasran— cha.

⁶ Inchen tru sacerdotesmeran karubeløba, tru policíameraba Jesúswan ashippe, trashibelø køn:

—Kurusyu mesrø! Kurusyu mesrø!— chib.

Inchen Pilatobe trenchibig køn:

—Treeg købene, trube, ñimdøwei srua amba, kurusyu mesray cha. Pøs, nabe naimburappe, nuinuube chigucha chi kalø mariibe wetørramur— cha.

⁷ Inchen judíosmerabe nune trenchibelø køn:

—Nambe maig maramigwan martrai pørig tøggar ker cha. Inchawei truyu maig chibig køben, nøbe kwamitøwein køn cha, kaguende nøbe nøasiitø: "Tiuswei Nusrkain kur" chib pasraikkurri.—

⁸ Inchen Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Na ashib karub tøgagúig naimbe yu pirauig kømøn cha. Tru na ashib karub tøgagúig yu pirauig kuimbe, trube, nai mendig melabeløbe nan judíosmerai tasku tranig kømønrrai kwayabsruinrrun cha.

⁹ Incha katøle palacioyu kebya, Jesúswan payibig køn:

—¿Ñibe chuig kugu?— cha.

Inchen Jesúsbe niltø pasrøben, ¹⁰ Pilatobe trenchibig køn:

—¿Nanguen løtmønrrapteh? cha. Nabe ñun elat-samdiig købene, elachib, kurusyu mesramdiig købene, mesrøb indamig mu mandamgaig maramigwane na asha marøbig kui ¿ashmøtirru?— cha.

¹¹ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Nan øyeeg punrrai ñi marøb wamigwane chigaig købsruinrrun cha, ñun srømbalasarøngurri treeg marøb wanrrai tranmuig kuimbe. Inchawei tru nan ñui tasku tranøbiibe purab kaikken mara pasran— cha.

¹² Trugurrimbe Pilatobe Jesúswan mandø incha elat-samdiig køtashchab labig køn. Trune judíosmerabe trenchib trashibelø køn:

—Ñi nun elachabe, Roma maya misagwan karub wabig Césarweingatiig kømøn køn chib. Kaguende møikkøben: “Rey kur” chib pasrabiibe Roma maya misagwan karub wabig Césarweingatiig kømøn— chib.

¹³ Inchene Pilatobe trunun mørøppe, Jesúswan wambig wesrungarua, maig kønrrabigwan asha mar-trab wamisrinug wamisrøbig køn, tru “Sruutøga Kayig” tainug, hebreomaybe Gabata cha waminug. ¹⁴ Pascua Fiesta maramig kan kwalømdø paløben, kwaløm tøbø-tag køsrøn købig køn. Inchen Pilatobe judíosmeran trenchibig køn:

—Au, ñimui rey yu pasran!— cha.

¹⁵ Inchene nømbe trashibelø køn:

—[Kwabash! Kwabash! chib. [Kurusyu mesrø!— chib. Inchen Pilatobe trenchibig køn:

—¿Nagan ñimui reywan kurusyu mesrønrrab waitaru?— cha.

Inchen sacerdotesmeran karubeløbe trencha løtabelø køn:

—Nambe katøgan rey tøgar kønrrab kømøtø, Roma maya misagwan karub wabig Césarwandø rey wannar ker— cha.

¹⁶ Inchen yandø Pilatobe Jesúswan kurusyu mesrønrrai nømun tranøbig køn.

Jesúswan kurusyu mesraig

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

Inchen nømbe Jesúswan kemøra, srua amben, ¹⁷ Jesúsbe nui kuruswan muta, tru Calavera cha wamisrømay webibig køn, hebreomaybe Gólgota taig. ¹⁸ Incha truyu kurusyu mesrøbelø køn, katø pailan pinrø-menda kan kan, Jesúswane tru tøbøtakke. ¹⁹ Incha Pilatobe kurusyu kan pørig mesrønrrai karubig køn:

JESUS NAZARETSRIIG, JUDIOSMERAI TRU REY KØN chibig. ²⁰ Inchen tru pøra mesraigwane judíosmera mugøben truba yamelø lebelø køn, kaguende tru Jesúswan kurusyu mesraibe ciuda pulu køben. Inchagucha tru pørig megabiibe hebreomay køben, latín-may køben, griegomay køben pørig købig køn. ²¹ Incha treekkurri judío sacerdotesmeran karubeløbe Pilatone trenchibelø køn:

—“Judíosmerai rey køn” cha pøra mesrømdøta cha. Treeg kømøtø: “‘Nabe judíosmerai rey kur’ cha, nø trendaig køn” chibig, treeg pør— cha.

²² Inchen Pilatobe trencha løtabig køn:

—Na pøriibe, pørig megabasay— cha.

²³ Incha suldaumerabe Jesúswan kurusyu chab mesrabe, nui kewagúigwan kusrawa, pippalø pirishi-belø køn, kanui kan kangue. Incha trugurrimbe tru pala kewagúigwangucha kusrabelø køn. Inchen truiibe kemesra tsusaimiig kørrappa kandiig pasrig købig køn. ²⁴ Suldaumerabe kangurrin kangurri trenchibelø køn:

—Kølsrømgun cha. Trembe tru kewagúigwan muin kørrømisrtashchab suerte kucha ashkun— cha.

Øyeeg maren, Tiuswei wamwan pørigu øyah chibig truig nebuig køn:

“Nai kewagúilan nømdø pirisha,

tru nai pala itøgueigwane muin kørrømisrtashchab suerte kucha asan” taig.

Suldaumerabe øyeeg marig købig køn.

²⁵ Jesúswei kurus pulube nui usrin køben, nui usrai numøsrain køben, Cleofaswei srai María køben, katø María Magdalena køben pønrrabelø køn. ²⁶ Inchen Jesúsbe nui usran ashib, katø nui undaarig kusrenanøb pera uniibe nui usraim pulu pasrai ashib incha, usrane trenchibig køn:

—Au, ñui nusrkai lataigwan uyu ñi pera pasran— cha.

²⁷ Inchabe katø tru nui kusrenanøb pera unigwan trenchibig køn:

—Ñui usri lataigwane uyu ñibe pera pasran— cha.

Indig tru uraskurrimbunø tru kusrenanøb pera unig købiibe nui yau pera kørrømisrøbig køn.

Jesús kwaig

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Yandø øyeeg chab puraiben, Jesúsbe kerrigu treeg chab nebui ashabe, Tiuswei wamwan pørigu øyah taig nebunrrai trenchibig køn:

—Pimulgwatan— cha.

²⁹ Inchen truyu kan køtsøyu køchiibi netsiig tøgaig pasrøben, kan ñab espunjan tru piyu kebisha, kan hisopo srarchigu pucha, mutchai Jesúswei triisrø yu-uløbelø køn. ³⁰ Inchen Jesúsbe tru vinon yuulen, chab webishabe, trenchibig køn:

—Yandø chab marig kørrømisran— cha.

Incha turwan utsøbasra, yandø nui espíritun tranøbig køn.

Kan suldau lanzatøga Jesúswan tømbylyu larrab kwanøb

³¹ Inchen yandø Pascua Fiesta punrrabigweyasig tru tamarøb kuin kwaløm køben, judíosmerabe tru asrmeran isrin kwalømbe kurusyu melsraig melømønrrai inchibelø køn, kaguende tru kwalømbe, tru isrin kwaløm, purø nu kwaløm kønrrab køben. Treekkurri Pilatone, melabelai srøbmeran landiitsingarunrrai rugabelø køn, asrmeran kurusyugurri pinøsrumig kønr-

rai. ³² Inchen suldaumerabe amba, kanunmerrig srøb-meran landiicha, trugurrimbe Jesúsba kurusyu mes-raig megabigwan kanungucha landiichibelø køn. ³³ Incha Jesúswan kemalla ashene, yandø kwainguen megaptinchen, treekkurri nune srøbmeran landi-ichimeelø køn.

³⁴ Inchendøgucha kan suldaube Jesúswane tømbylyu lanzatøga larrab kwanen latatø, animba, piba weguchibig køn. ³⁵ Inchen nui kaptøga ashibiibe maig kuigwan wamindan. Inchen maig kuigwan tru nø wamindiibe cierton wamindig køn. Nøbe ka isatø waminchib pasrømurmba isua pasran, ñimgucha Jesúswan kørenrrai. ³⁶ Kaguende øyeelø pureppe, Tiuswei wamwan pørigu øyah taig nebunrrain trenchibig køn: “Nui tsutsigwane kanguen landig kømønrrun” taig. ³⁷ Katøganbaløsrø Tiuswei wamwan pørigugucha katø trenchibig køn: “Misaamerabe tru lanzatøga kwaninabigwan ashchun” cha.

Jesúswan sörab

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Øyeeg chab puraiben, José Arimatea pueblorriibe Jesúswei asrwan srua inrrab cha, Pilaton miabig køn, tru Josébe judíosmeran kørig køb Jesúswan nui isuigutø uñibig kuagucha. Inchen Pilatobe ka srua ibashen, Josébe asrwan srua ibig køn. ³⁹ Inchen tru Nicodemo, tru merrabsrø Jesúswan yem waminchab ibikkucha, kan treinta kilosburab may irrabzhig mirra-ba, áloesba lindisaig srua arrubig køn. ⁴⁰ Incha Joséba, Nicodemoba Jesúswei asrwan srua amba, llensutøga kirrøbelø køn. Tru may irrabzheelantøga, judíosmera sørønrrab maig marøbelø køben, treeg tamara sora-belø køn. ⁴¹ Inchen Jesúswan kurusyu mesraim pulube kan tul ellmarig pasrabig køn. Tru tulyube söramig kan trab srøig mungucha wayiimíig, ka pasrabig køn. ⁴² Kaguende yandø judíosmerai isrin kwaløm pølbasa-ramig lutau køben, katø tru söramikkuha pulutø køben, truyu Jesúswei asrwan wayibelø køn.

Jesús øsiirab

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 Incha tru srø trune pølbaserø kwaløm María Magdalenabe løtsøzhig sörriisrømay ullarbatø ibene, tru sörin trabyu nu srug kasraibe kusruim pas-raptindi ashibig køn. ² Inchen nøbe luløb ibig køn tru Simón Pedropa, katøgan kusrenanøb pera unig, tru Jesús undaaraig købiiba, truilø purrainuumay. Inchabe Maríabe trenchiptinchibig køn:

—Sörinukkurri Señorwei asrwane srua ambin køn cha. Name chu srua amba wayig mörmer— cha.

³ Inchene Pedropa, tru katøgan kusrenanøb pera uniibabe webamba, sörriisrømay ambubelø køn.

⁴ Pailøba kegøtø luløb ambendø, kane Pedro lataguen kømø, katøguchinguen mur lula, tru sörriisrø nømerriig luløb pubig køn. ⁵ Incha trusrø trarraasha ashene, tru llensu kirriiløbe truyu warai ashibig køn. Inchendø ke-bimíig køn. ⁶ Inchen nui wendautø Simón Pedrobe pua, sörin trabyu kebyabe, tru llensumerane truyu

warai ashibig køn. ⁷ Inchagucha tru Jesúswei turwan pinøbulig llensugucha, tru kirri llensumeraba trubal-atø kømø, nørø kurisaig trarrig tsubig køn. ⁸ Inchen tru kusrenanøb pera unig tru sörinug nømerriig merrab pubikkucha, yandø umbøsrøngatig kebya, ashabe, kørebeg køn. ⁹ Pøs katøgucha nømbe tru Tiuswei wamwan pørigu Jesúsbe kwabelai utugurri katøle øsiiramig palønrrab køn taigwane chigúi mör-muin købig køn. ¹⁰ Incha tru kusrenanøb pera uniiløbe nømui yamay katø ambubelø køn.

Jesús María Magdalenan kenamisrøb

(Mc 16.9-11)

¹¹ Inchen Maríabe sörin pulu wambig kishib pas-ramisrabe, kishib sörin trabyu trarraasha ashene, ¹² pagatø ángesmera pullig kørrabig kewar, tru Jesúswei asrwan wayig købigube kane turgabøryu, kane katsigu purrai ashiptinchibig køn. ¹³ Inchen ánge-lesmerabe payibelø køn:

—Ishug, ¿chindimba kishku?— cha.

Inchene nøbe trenchibig køn:

—Pøs nai Señorwan srua ambin køn cha. Incha chu wayig mörmur— cha.

¹⁴ Iigwan chab trencha, nø keesha ashene, truyu Jesúsbe pasraptinchibig køn. Inchendø, nøbe Jesús kuitamappe isumíig køn. ¹⁵ Inchene Jesúsbe payibig køn:

—Ishug, ¿chindimba kishku? cha. ¿Mun lagu?— cha.

Inchene nøbe tru tulyu ellmarig ashibig kuitamab isua, trenchibig køn:

—Au, kasuku, inchippa ñi srua yabe, trube, chu wayigwan eshkarra cha. Na srua inrrab— cha.

¹⁶ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—¡María!— cha.

Inchene nøbe keesha ashabe, hebreomay:

—¡Rabuni!— chibig køn, (trenchippe, “Kusrennøbíg” chib).

¹⁷ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—¡Elatcha! cha. Kaguende nabe nai Møskai waisrø nebimø srø pasrar cha. Inchendø ñibe ya, nai nunelan trenchinrrig cha: “Naimba, ñimuimba Møskaweisrø-may, naimba, ñimuimba Tiusweisrømay nabe inrrab kur tan” cha, eshkanrrab.—

¹⁸ Inchen María Magdalenabe yabe, tru kusrenanøb pera uniilan:

—Nabe Señorwan ashar!— chibig køn.

Incha Señor nun maig tailangucha nømun eshkabig køn.

Jesús nui kusrenanøb pera uniilan kenamisrøb

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Tru truaalømdøwei yandø yem misren, Jesúswei kusrenanøb pera uniiløbe tulundzuna purrabelø køn, yaskabmerane mu kurtraingaig kasra pønsra, judíosmeran kørig køb. Inchene Jesúsbe truyu kebib, nømuin tøbøtag pasramisrøb, trenchibig køn:

—¡Chi isumgaig tab købiibe ñimba kønrrain!— cha.

²⁰ Incha chab trenchabe tasiimeranba, nui tømbulwanba kenamarene, nui kusrenanøb pera uniiløbe Señorwan ashippe, truba truba kasraabelø køn.

²¹ Inchen Jesúsbe katøle trenchibig køn:

—[Chi isumgaig tab købiibe ñimba kønrrain! cha. Nabe ñimun karua ørar cha, nai Møskai nan karua ørøb lataitøwei.—

²² Incha iigwan chab trenchabe, Jesúsbe nømumim pala urra, trenchibig køn:

—Espíritu Santon utay cha. ²³ Ñim mõilan køben nømui kaig mariilan ulø paymø kagøbashene, truilai kaig mariiløbe ulø payamig kømíig kørrømisran cha. Inchen ñim truilai kaig mariilan pesannamø ulø payene, nømune pesannamø ulø payamig kønrrun—chibig køn.

Jesúsba, Tomásba

²⁴ Inchen Tomás, Gemelo taig, tru doce kusrenanøb pera uniilai utuig, truike tru Jesús arrubene, nømba wamuig kuig køn. ²⁵ Inchen tru kusrenanøb pera uniilø kaneløbe trenchibelø køn:

—Nambe Señorwan aser— cha.

Inchene Tomásbe trenchibig køn:

—Nabe nui tasku kølabus larrøriilan ashmøwei, katø tru kølabus larrøriiløyu tasig-unan kegwanmøwei, katø tru nui tømbulyu nai tasigwan kegwanmøwei inchimuppe, nabe køremumønrrun— cha.

²⁶ Indig trune wendau tru kusrenanøb pera uniiløbe katøle umbu tulundzuna purrøben, Tomás kucha nøm-ba wabig køn. Inchene yaskabmerabe mu kurtraingaug kasrailø pønraingucha, Jesúsbe kebya, nømuintøbøtag pasramisrøb, trenchibig køn:

—[Chi isumgaig tab købiibe ñimba kønrrain!— cha.

²⁷ Inchabe Tomáswane trenchiptinchibig køn:

—Ñui tasig-unan yu kegwanøb, nai tasiimeran ash cha. Incha ñui kwalwan larrøbicha, yu nai tømbulyu tasigwan kegwan cha. Ke truig kømuitamaptø isub uñmøtø, ñiguen kørebíg ku— cha.

²⁸ Inchene Tomásbe trencha løtabig køn:

—[Nai Señor! [Nai Tius!— cha.

²⁹ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Tomás ¿møi ke nan ashagan køretirru? cha. Mayanguen tab kuilø køn cha, ashmøwagucha, kørebeløbe.—

Mandøgurri i kilgameran pørig

³⁰ Jesúsbe truiløtø kømøtø, katøgan Tius nøba pasrain kui asha kømig mariilø truba kenamarøbig køn nui kusrenanøb pera uniilai merrab. Truiløbe i kilgamerayube pørig kaagøn. ³¹ Inchendø iilan pøriilø køppe, Jesúsbe tru Cristo Tiuswei Nusrkain kuin kui kørenrain pørig køn. Incha tru treeg køreitøgabe srøig øsig kømigwan nøgurri tøgagønrrai indig køn.

Nui kusrenanøb pera uniilan Jesús Galileasrø kenamisrøb

²¹ Inchen treeg chab puraiben, Jesúsbe nui kusrenanøb pera uniilan katøle kenamisrøbig køn Tiberias nu pisu menda. Nøbe øyamay kenamisrig køn: ² Simón Pedro køben, Tomás tru Gemelo taig køben, Natanael tru Galilea pirau canásriig køben, Zebedeowei nusrkalø køben, katøgan pailø Jesúswei kusrenanøb pera uniiløba, trubalatø lincha warøben.

³ Incha Pedrobe trenchibig køn:

—Nabe peskanrrab inrrainchar— cha.

Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Namgucha ñiba amrrunrab— cha.

Incha ambabe, kan barcoyu nebamba, tru yembe chigucha wesrunrrab kaimabelø køn. ⁴ Inchen yandøtør-rrab arruben, Jesúsbe pi menda nømun kenamisren, tru kusrenanøb pera uniiløbe nune mu kui ashmeelø køn. ⁵ Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Au, nai ureezheelø, ¿chigucha chi peskau kemørtrab kaimatirru?— cha.

Inchene nømbe:

—Kah— chibelø køn.

⁶ Inchene Jesúsbe trenchiptinchibig køn:

—Atarrayan barcoyu kusrmaygatømay kegutsay cha. Trenchabe ñimbe wesranrrabguen— cha.

Inchen nømbe atarrayan keguchibelø køn. Inchabe piyugurri atarrayan wesranrrab kaimaptinchibelø køn, peskau nu køptø. ⁷ Inchene tru kusrenanøb pera unig Jesúswei undaraibe Pedrone trenchibig køn:

—[Au, Señor køn!— cha.

Inchene Pedrobe: “Señor køn” taig mørøppe, nui pala itøgueigwan wesrawa tsuig køppe, truigwan ke-wa, pørønab, piyu pørsraptinchibig køn. ⁸ Inchen tru kusrenanøb pera uniilø kaneløbe barcon srua pubelø køn, atarrayan peskautø netsiig keetab sruar.

Kaguende nømbe pi mendagurri cien metros køsrøndø waraig købig køn. ⁹ Incha nømbe pirau pinaambabe, kan trøsr nag pasrai ashibelø køn, tru palabeskauba, pirrimba warig. ¹⁰ Inchen Jesúsbe trenchibig køn:

—Mamdø tru ñim møi wesruim peskaumeran srua amrruy— cha.

¹¹ Inchen Simón Pedrobe barcoyu nebya, atarrayan nørrø peskaumeratø ciento cincuenta y tres netsiig tøgagigwan pi mendagatig keetab srua ibig køn. Inchen maya nu kuingucha, atarrayabe kølsrømiig køn.

¹² Inchene Jesúsbe nømun trenchibig køn:

—Manrrab amrruy— cha.

Inchen møikkucha kusrenanøb pera uniiløbe: “¿Ñibe mu kugu?” cha payamig kørig kui inchibelø køn, kaguende nømbe Señor kui asha kua. ¹³ Inchene Jesúsbe kemalla, pirriwan nui tasku srua pasramisrabe, nømun srørrøbig køn, katø peskauwan chigucha.

¹⁴ Iibabe chabguen pønmay købig køn, Jesús kwailai utugurri katøle øsiirawa kurra, nui kusrenanøb pera uniilan nø kui ashchai kenamisrig.

Jesús Simón Pedroba waminchib

¹⁵ Yandø chab mabe, Jesúsbe Simón Pedron payibig køn:

—Simón, Juanwei nusrkai, ¿iilø lataguen kømø, nan mas undaguig kuguh?— cha.

Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Øø, Señor, nabe ñun undaguig kui ñibe ashibig køn— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai ubisha-ureemeran mannøb ashib tøgagørrunrig— cha.

¹⁶ Katøle Jesúsbe payibig køn:

—Simón, Juanwei nusrkai, ¿nan undaguig kuguh?— cha.

Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Øø, Señor, nabe ñun undaguig kui ñibe ashibig køn— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Trube, nai ubishameran tab ashib tøgagørrunrig— cha.

¹⁷ Pønmay kønrrabyu katøle payibig køn:

—Simón, Juanwei nusrkai, ¿nan undaguig kuguh?— cha.

Inchen Pedrobe kullaarab isui inchibig køn, kaguende chabguen pønmayguen: “¿Nan undaguig kuguh?” chib payen. Inchen nøbe trenchibig køn:

—Señor, ñibe chiwandøgucha kerrigu ashibig køn cha. Nabe ñun undaguig kui ñibe ashibig køn— cha.

Inchene Jesúsbe trenchibig køn:

—Nai ubishameran mannøb ashib tøgagørrunrig cha. ¹⁸ Nabe ñun isa kømø, cierton trendamønrrun cha: Ñibe matsinøtiig køb urasbe, ñui pørønagwan ñi-asiitø pørønawa, ñun chuikkøben ibig kuig køn cha. Inchendø yandø ñi køllig misrene, ñui kwalmeran ñi

larrøbichen, katøgan mendaig ñune pørønana, ñi ig kømui indiisrømay srua inrrun— cha.

¹⁹ Øyan chippe, Pedro nø mandø kwamig nebuben, treeg kwaitøga Tiuswan maya nuguen tabig indig kønrrai martrab køn cha, trendaig køn Jesúsbe. Inchabe Pedrone trenchibig køn:

—Nai mendig amø— cha.

Jesús kusrenanøb pera unig tru undaaraig

²⁰ Inchen Pedrobe keesha ashene, Jesús tru kusrenanøb pera unig undaaraibe nui wendau arri ashibig køn. (Truibe tru mab purrab uras Jesúswan pechoyu ne tsumisra: “Señor, ¿ñun ashig kømui inchibelan tranrrabiibe mu køh?” cha, payibig, truig købig køn.)

²¹ Inchen Pedrobe truigwan ashabe, Jesúswan payibig køn:

—Señor ¿inchen øigwane ñibe mandø inchainchigu?— cha.

²² Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—¿Na arrumnegatig nune ka uñchai indingucha, ñuimburappe treegwane chi asamig kaagøn cha? Ñibe nai mendig amø— chibig køn.

²³ Indiibe tru trendaigwane nunelai utube treeg wam larrøbitsig købig køn, tru kusrenanøb pera unig, truibe kwamønrrab køn tan cha. Inchen Jesús trenchippe: “Truibe kwamønrrab”, køn cha kømøtø, trenchippe, ka: “Na arrumnegatig nune ka uñchai indingucha, ñuimburappe treegwane ñibe chi asamig kaagøn” cha, treebe taig købig køn.

²⁴ Tru kusrenanøb pera unig trendainabig nøtøwei iilane maig kuigwan eshka wamincha, katø nøtøwei pørøb indig køn. Incha maig kuigwan nø eshka wamindiibe isatø kømø, cierton kui asha pønrrer.

²⁵ Katø chigøben Jesúsbe truba truba marig købig køn. Lutøgurrih trumørig pørømbe, tru pørig kilgamerabe yu pirau øøbøguen kemubsruitamab isur.

Los Hechos

Jesucristo Espiritu Santon tranrrab misrig

1 Nai Teófilo, nai srøsrø pørigube maig purayaigwan eshkað pørig kuig køn, Jesús tru chigurrimbunø marøð pølbasiilanba kusrenaniilanba. ² Katø nøashib karua øramelø lawa wesruilan Espiritu Santogurri chitø maramelan martrai karua pønsra, srømbaløsrømay srua yain kwalømgatig købigwan pørig køn. ³ Incha nøbe kwaig tsua, øsiirawa, nømunø øsiguig kenamisrøbig køn, nø kuin kui asamdiig kønrrai chine marøð. Incha nøbe kwalømmøra cuarenta nemisramne nømun kenamisrøð uña, Tius nø karub waigweimburabigwan waminchibig køn.

⁴ Incha Jesúsbe nømba trubalatø purrøwabe: —Jerusalénsrømaybe ammønrrigay cha karubig køn, nai Møskai tranrrab misra kørrømisrigwan treeg pumnegatig munugunrrain cha, ⁵ tru ñim nan øyah taig mørig købigwan. Pøs Juanbe isa kømøtø, pitøga pinøbuliilø kønrrai ulsrain køn cha. Trune ñimbe mam kwalømyutø Espiritu Santotøga pinøbuliilø kønrrun— chibig køn.

Jesús srømbaløsrømay ib

⁶ Jesúsba truyu tulaamba purrøwabe, trencha payibelø køn:

—¿Señor, Israel misaamera merrabsrø nøm ashib karub tøgagúig købigwan katøle treetøwei nøm karub tøgagømig punrrai møi yan tamara pasrtraindirru?— cha.

⁷ Inchene Jesúsbe trencha løtabig køn:

—Treeg maramibe mana punrrabigwanba, Møskai nøashib nui maram purab mariitøgatøwei chi kwaløm treeg punrrai mara kørrømmaramigwanbabe, ñimbe wammøra kømig chi palømøn cha. ⁸ Inchendø Espiritu Santo yandø ñimuim pala arrubeneguende maramburab maramigwan ñim uta, Jerusalénsrø, Judea pirau kerrigu, Samaria pirausrø, pirø muba kuimburab purø yabsrønguen naimburab maig kuigwan waminchab webamrrun— chibig køn.

⁹ Incha yandø iigwan chab waminchene, nøm ashib pønrramne, Jesúswane pala kusruben, kan wañi arrua, nun pinøbulen, yandø mas ashchab kaimabelø køn.

¹⁰ Inchen Jesús iben, nøm srømbalaneb neeshib pønrramnetø, møimbe pagatø møguelø puløzheelø kewar nømuim pulu kenamisrabe, ¹¹ trenchibelø køn:

—¿Galileasrø møguelø, chindimba srømbalaneb neeshib kørrømisrø? cha. I Jesústøwei ñimui utugurri

srømbaløsrømay srua yainabiibe, ñim maig yai asig katø nøbe treetøwei attrun— chibelø køn.

Judasweimburø purøbasramig Matíaswan lawa wesrab

¹² Inchen tru nøashib karua øriiløbe tru Olivos taig tunsrøngurri Jerusaléngatig katø ambubelø køn, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu isrin kwalømbe maya yabgatig amrrain chibig køben, treezhiitø. ¹³ Jerusalén ciudayu puabe, tru nøm pui yau, pala pisusrø nebambubelø køn, truyube Pedro køben, Juan køben, Jacobo køben, Andrés køben, Felipe køben, Tomás køben, Bartolomé køben, Mateo køben, Alfeowei nusrkai Jacobo køben, Simón Zelote køben, Jacoboi nusrkai Judas køben, tru iilø ya peba warainug. ¹⁴ Truiløbe Tiusba wamindamigwane sötøba kandø isua, maikken elachimø marøbelø købig køn, Jesúswei usri María køben, nui nunelø køben, katøgan ishumburmera køben kanbalatø misra.

¹⁵ Inchen tru kwalømmørawan Jesucristo kusrenanigwan marøbelø kan ciento veinte køsrøn tulundzuna køben, Pedrobe truilai utu pasramisra trenchibig køn:

¹⁶ —Nai nunelø, Tiuswei wamwan pørigu maig taig, truipe nebumig palaig kuig køn cha. Tru pørigube Espiritu Santobe David wamindigu kanmaytø Judasweimburab treeg nebunrrun cha wamindig kuig køn. Jesúswan kemøra, sruamrrabelan mandø indamigwan eshkað pasrabigwan. ¹⁷ Pøs Judasbe namui utuitøwei, katø namui marameløyu maramig tøgagig købig køn cha. ¹⁸ (Indiibe tru nø kaig marimburø an utiitøga kan tul penig køn cha. Inchabe ippa, turmay peñippe, pat-søwan srurram peñen, pøitsimerabe kerrigu webølabig køn cha. ¹⁹ Inchen Jerusalén mayeelø warabelø wammørab, tru pirøwane, “Acéldama” cha wamabelø køn, nømuin trikkabe, “Ani Lusin Tul” chibig.)

²⁰ Kaguende Salmosyube trenchibig pørig pasran:

“Nui yabe mugucha waraimíig kutsi ya kørrømisren, katø truyube muguen tsunrrabig kaanrrain” cha.

Katø:

“Nø chi marøð pasraig købigwane katøgan peg utønrrain” cha.

²¹ Inchawei øyeeg købene, tru namui utu Jesús trendø namba lincha llirab uñen, ²² tru Juan Jesúswan piu umbu nun ulsraikkurrimbunø, katø nun namuinukkurri kusraben, nun srømbaløsrø utig kømnegatig namba managucha tin lincha amøñibelø yu møguelø køn cha. Incha kan treeg lincha uñibigwan, tru Jesús kwawa, katøle øsiiraigwan treeg køn chib

waminchib, namba tøgatø pasrønrrai maramibe ke sòldøwein kòn— chibig kòn.

²³ Incha pailan wesrawa pønrsøbelø kòn: Matíaswanba, Joséwandøwei Barsabás cha wamab (katø Justo cha wamab indi) mowanba. ²⁴ Inchabe øyeeg chib Tiusba waminchibelø kòn:

—Señor, ñibe mayelai manrrømeran ashibiibe, i pailan ñi mønun lawa wesrua tøga pasraigwan eshkarra chib, ²⁵ Cristo nøashib karua ørigwei maramigwan uta pasramisra martrabiibe mu kuin kui. Kaguende Judasbe nui yamsrømay inrrab, tru maramigugurrimbe tarømisra pella, peg maywan yaig kòn— cha.

²⁶ Inchawei møigweim pala pendashchab suerte kuchene, Matíasweim pala peñen, truipe yandø tru Cristo once nøashib karua øriilai utuig kørømisrig kòn.

Espíritu Santo arrigwan waminchibig kòn

2 Judíosmerai Pentecostés taig tru kwaløm yandø puben, nømbe mayeeløba kanbalatø tulundzuna købene, ² mømibe [katø! srømbalasarøngurrimbe wanrrabig kan truba mur isig ichibig lataig arrubig kòn, tru purrainuube [katø! ya ørø tru wanrrabiitø kasramgue.

³ Inchene nømun kanun kanun traniiø kan nagurømera lataiø kenamisra, nømun kanuim pala, kanuim pala pønrramisrøbelø kòn. ⁴ Inchene nømbe mayeeløba Espiritu Santotø netsailø kørømisra, peg, peg wammera waminchib mendabelø kòn, Espiritu nømun maig wamindingaruben.

⁵ Inchen Jerusalénsrømbe judíos misaamera warabelø kòn, Tiusweimburabelan maizhikken elachimø marøbelø, chu pirausrøngurringuen palømiiikke.

⁶ Inchen tru misag sètøbe tru wanrrabigwan mørabe, tulundzunabelø kòn. Inchabe [paare! kan øyeebe chi mandø kermab isubelø kòn, kaguende nøm mørenen, tru Jesucriston kørebeløbe møitøgucha peg wam peg wam tru nøm mørøb pønrrabelai wamwan, trunun, trunun waminchiptinchene. ⁷ Inchen nømbe truba kørø kwarriiø, kangurriin kangurri [paare! kan mandø kermab isub, trenchibelø kòn:

—¿I mayamba waminchib pønrrabeløbe Galileasrø misaamera kømuitarru? chib. ⁸ Pøs kan namuin triimay, namuin triimay nam wamindi mørtrappe ¿mandø kerah? cha. ⁹ Yube Parto pirausrøelø køben, medosmera køben, elamsrøelø køben, mesopotamiasrøelø køben, judeasrøelø køben, capadociasrøelø køben, pontosrøelø køben, Asia pirausrøelø køben, ¹⁰ frigiasrøelø køben, panfiliasrøelø køben, egip-tosrøelø køben, tru Cirene pirø pulu Libia pirausrøelø køben, katø Romasrøngurri amrrubelø ka petø amrruar-teelø judíosmera køben, judíos kømeeelø Tiusweiwan judíosmera marigu pønrrønrrab purørruwarmera køben, ¹¹ katø cetasrøelø køben, arabiasrøelø køben, treeg yam paløsreelø købendø, nambe mayeeløba Tius truba nørreelø mariilan namuin triimay, namuin triimay wamindi mører— chibelø kòn.

¹² Incha mayeeløba nømbe kwariilø [kan paare! øy-eebe mandø kermab isub kangurriin, kangurri trenchibelø kòn:

—¿Kan øyeebe chi kerah?— chib.

¹³ Trune kaneløbe indzatø ashib trenchibelø kòn: —Mutsiguelørre inchib waran— cha.

Espíritu Santo kørøarruben, Pedro misagwan maig kønrrabigwan waminchib

¹⁴ Inchen Pedrobe Cristo tru once karua øriiøba kurra pasramisra, nømbe mur waminchib trenchibig kòn:

—Judea møguelø køben, katø mayeelø yu Jerusalén warab misaamera køben, iigwan ñim chigúi nebua ashchain kòn cha. Na wamindamigwan tab mørtraichibig kòn. ¹⁵ Ya løtsø las nuevetø køben, i møguelan ñimbe mutsiguelø kønmb isuinrrun cha, ¹⁶ treeg kømøtø, Tius maig karuigwan eshkabig Joelgurri Tius tru øyeeg taig købig, iibe tru kòn cha:

¹⁷ “Srabe kwalømmerawane treeg pub attrun cha, Tiusbe trendan chib, mu misagweim palatøgucha nai Espiritun uncha tøgagønrrai øramønrrun cha.

Nimui nusrkalø, ñimui nimbasrmerabe Tius nømun chi eshkaigwan eshkaben, ñimui matsøreløbe kan piab lataigu chigøben ashen, ñimui kølleeløbe piailø tøgagønrrun cha.

¹⁸ Tru kwalømmerawane katø ishumbur lata, møguelø lata, nai karuindiig melabelaim pala nai Espiritun uncha tøgagønrrai tranen, nømbe na nømun chi eshkaigwan eshkanrrun cha.

¹⁹ Inchen srømbalasarømbe nabe kwaara asha kønrrai mariiø marøb,

katø yu piraube na maramburab mariilan asha kømig kenamaramønrrun cha, anin køben, nag køben, naguish kurrabig købengue.

²⁰ Nøsiibe larrø løstiig misren, pølbø ani lataig misrtrun cha.

Señor arrum kwaløm truba nuig purø tab kwaløm pumøwatø, treeg kønrrun cha.

²¹ Inchen Señor Tiuswei munchiwan wamab, purugurra chib miab pasrabiibe, kaigyugurri wesraig kønrrun” cha, trendaig. Iibe tru kòn, chibig kòn.

²² Ñim Israel misaamera, na wamindigwan møray chibig kòn: Nazaretsrø Jesúsbe Tius nø karua øri møg kui ashchai, nø treeg trani møg købig kòn cha, nøgurri ñimui merrab maramburab mariitøgaba, kwaara asha kønrrai mariitøgaba, Tius nøba pasrain kui asha kømig mariiøtøgaba. Pøs ñimdøweinguen ashibelø kòn cha.

²³ I mowanðøwei Tiusbe merrabsrøngurri manawei nø maig martrab isuilane tøgaguen kua, ñimun tranen, ñimbe nune kurusy mesra, ñim kweetsig kòn cha, tru larrø kailai tasku purøøra. ²⁴ Inchen nune kwailai utugurri Tiusbe kusraig kòn cha, øyeeg purø trømbøig indinawa kwaig tsuigugurri. Kaguende tru kwab kwanrrai marøb pasrabiibe nune chinchagucha nø merrarrawa tøgagønrrab kaimaig kòn cha. ²⁵ Pøs merrabsrø

rey Davidbe Jesúsweimburab waminchippe, trendaig købig køn cha:

“Nabe Señorwane chu uragucha nai merrab wai ashibig kur cha.

Kaguende nõbe nai kusrmay pasran cha, nan amburab, iburab sruagutsig mandøguen kømui pasramig chigaanrai.

²⁶ Treekkurri nai manrrøbe truba kasraaraben, nai niløbe truba truba tabig waminchib kasraaran cha.

Inchen nai asrken, chi isumø muniiramigwan muniirab isrørrun cha.

²⁷ Kaguende ñi, Tiusbe, nan kwabelø pønrrainug pasrønrrain kønrrain kømøwei,

katø ñui Newan Tabigwan trerab tsunrrain kønrrain kømøwei inchun cha.

²⁸ Ñibe nan øsig køm maymeran nebua asingarua, ñi naba waikkurri nane truba truba kasraarangerunrrautan” taig køn cha, trenchibig køn.

²⁹ ‘Nai misaamera, nabe maig kuigwan tørgandø kellarab ñimun trendamønrrun: Merrabsrø namui kølli misag Davidbe kwaben, sørig køn cha. Inchen tru nui søriibe mõin kwalømgatig namui utu pasran cha.

³⁰ Inchendø Davidbe, Tius maig karuigwan eshkabig købig kua, tru kan nuinukkurri kurrab misagwan David nõ wamisra karub wainug wanrai wannamigwan, Tiusbe: “[Katø! treeg marmø kømø, treeg kønrrai maramønrrun” cha, trendaigwan ashibig kuig køppe,

³¹ Davidbe manawei Cristo øsiiramigwane chab asha kua, tru Cristo katøle øsiiramigwan trencha wamindig købig køn cha ‘kwabelø pønrrainug truyutø pasrønrrai kørrømarig kømøwei, katø nui asrbe treraig kømøwein kønrrai indig kønrrun’ cha. ³² Inchawei Tiusbe tru Jesús wandøwei katø øsiirangaruben, nambe mayeeløba tru øyeg purayaigwane namashib asha pønrrer chibig køn. ³³ Incha nune Tiusweim pulu kusrmay wanrrab attrai kusraben, Møskai tranrrab misra kørrømisrig tru Espíritu Santon uta, uncha tøgagønrrai trunun tranan chibig køn. Inchen ñim mõi ashib, mørøb inchib kuibe, tru køn cha. ³⁴ Kaguende Davidbe srømbalasmømaybe nebimuig køn cha. Inchendø Davidbe trendaig køn cha:

“Señor Tiusbe nai Señorwane trendan cha:

‘Nai kusrmaygatø wamisr cha,

ñun ashig kømui inchib tsalø inchibelan

ñi ñui srøbmeran truilaim pala nebuna wamig kønrrai na pønramnegatig.’”

³⁶ ‘Israel misaamera mayeeløba treeg kømuitamab asha pønrray cha, tru Jesús ñim kurusyu mesraig wandøwei Tiusbe nune Mayeelaim Pala Pasrabig kønrrai maramba, Cristo kønrrai maramba indin køn— chibig køn, Pedrobe.

³⁷ Incha øyeg tailan mørøppe, truba kullaarab isui inchibelø køn nõmui manrrau kebachen. Inchabe Pedronba, trugurri Cristo nõashib karua ørig katøganelanba payibelø køn:

—Ñim nai misaamera, ¿nambe chi maramig kønrrerah?— cha.

³⁸ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Ñim mõitøgucha nimui kaig mariilan isua møray cha. Incha Tiusweimay llirawa, Jesucristoi munchiyu piu umbu ulsrailø kuy chibig køn, ñimui kaig mariilan ulø payamig kømíig, pesannaig kørrømisrtraimbe. Inchen Tiusbe ñimune Espíritu Santon tranrrun cha.

³⁹ Kaguende i tranamigwan nõ tranrrab misra kørrømisriibe, ñimuyasig køb, ñimui ureemerayasig køb, katø mayeelø chu uras tsøndatøsrø kønrrabelayasig køb, katø mayeelø namui Tius nun mun wamag køben wamamelai, truilayasig køb køn— chibig køn.

⁴⁰ Incha Pedrobe øyeelø wamindig kømnetø, katø srøitø waminchib, øyamay melamig køn chib trenchibig køn:

—Yeeg larrø kaig marøb misaamerainukkurrimbe wemallib ambay— cha.

⁴¹ Inchen tru nõ wamindigwan møra utabelane piu umbu ulsrailø kørrømisren, tru kwalømbe Jesucriston kørewa pønramisrøbeløbe kan pøn mil køsrøn nemisrig købig køn. ⁴² Incha nõmbe mayeeløba Cristo nõashib karua øriilø kusrenanigwane tindøga marøb pønrrabelø køn, kanbalatø lincha kømigu lata, mamig pirisha kanbalatø mab kømigu lata, katø kanbalatø misra Tiusba waminchib kømigu lata.

Jesucriston kørebelø srøsrøelø mandø waraig

⁴³ Inchen nõmune mõnundøgucha ka nõs nõstø købig køn, tru Cristo nõashib karua øriiløgurri kwaara asha kønrrai marøb, katø Tius nõmba pasrain kui asha kønrrai truba truba marøb inchen. ⁴⁴ Inchen mayeeløba Criston kørebeløbe kanbalatø lincha tulundzunab, katø chimerandøgucha ke kanguelarrøtø tøgagøb inchibelø køn. ⁴⁵ Incha nõmui pirømeran, yameran, katø chi tøgagúilan køben yana, søteelan pirishibelø køn, mõitøgucha maig palain køben, treetø. ⁴⁶ Incha kwalømmørig, kwalømmørig Tiuswei yau søteeløba tulundzunabelø køn. Incha mamigwan nõmui yamørig truba truba kasrag, kanbalatø lata pirisha mabelø køn, tabig isua, ka treeg maranmab ashchhindø kømø, ⁴⁷ manrraugurri tabig isub Tiuswan truba tabig waminchib, katø nõmbe maya misaamera truba tabig wamindinabelø køn. Inchen Señorbe kaigyugurri wesraig kønrrabelan wesrawa, kwalømmørig nõmuinuube srøitø, srøitø nemarøbig køn.

Kan uñchab kaimabigwan tamarøb

3 Kan kwaløm Pedroba, Juanba, maaben las tres pailøba kegøtø Tiuswei yaumay nebambubelø køn, Tiusba wamindam uras købene. ² Inchene truyube kan møg tru kal-lainukkurri uñchab kaimabig wabig køn. Truigwane Tiuswei yau tru “Tab Yaskabzhig køn” cha waminug kebambubelan ‘an kettra’ cha miab wanrai, kwalømmørig srua amba wannig wabig køn. ³ Inchen tru uñchab kaimabiibe Pedronba, Juanwanba Tiuswei yau kebamrrab inchen ashabe ‘an kettra’ cha miaben, ⁴ nõmbe nun ashabe, Pedrobe trenchibig køn: —Namun ash— cha.

⁵Inchen tru uñchab kaimabiibe chi tranrrab inder-mab isua, truba tab ashene, ⁶Pedrobe trenchibig kòn: —Angawei, orogawein kur cha. Inchendø na tøgagúigwaneguende tranrrumøn cha. Nazaretsrø Jesu-cristoi munchiyu kurrab, inrrø— chibig kòn.

⁷Incha Pedrobe kusrmay tasigu kemøra kusrabene, tru urastø nui srøbmeraba, nui yetølømeraba mur misren, ⁸tru uñchab kaimabiibe [katø! kan pørsrappe pasrambua, ib menda, Tiuswan ‘Tabiibe ñitø kòn’ chib, trashib, pørsrab Tiuswei yau Pedroba, Juanba kebibig kòn. ⁹Inchen maya misaamerabe nune uñibig misrin kui ashib, katø Tiuswan ‘Tabiibe ñitø kòn’ chib, truba tabig wamindi ashib inchibelø kòn. ¹⁰Incha tru Tiuswei yau tru “Tab Yaskabzhig” cha waminug tru ‘an kettra’ cha, miab wabigwan truig kui ashabe, truba kwaarø-belø kòn, [kan paare! øyeebe mandø kermab isub tru treeg purayain køben.

Pedro maig pub arrigwan Tiuswei yau waminchib

¹¹Inchen tru uñchab kaimabig købiibe Pedronba, Juanwanba kemøra pasramnebe, misaabe mayamba kwariilø luløbelø kòn Pedromeraimay, tru Tiuswei yau Salomónwei Yaskabumay.

¹²Inchen Pedro iigwan ashabe, misagwan trenchibig kòn:

—Namui Israel misaamera ¿øyeegwan asha ñimbe chindimbarre kwargue? cha. Kabe tru maramburab maramigwan nam namashib tøggar kua, kabe nam Tiuswei merrab purø tabelø kuikkurri i mowan uñibig kønrrai nam mari lata ¿chindimbarre namungøba ashke? cha. ¹³Treeg kømøtø, Abrahamwei, Isaacwei, Jacobwei Tius namui merrabsrø kølli misaamerai Tiusbe tru nui marøb megabig Jesúswane tørgueg-walmabig kønrrai maran cha. Truigwane tru misagwan ashib karub purrabelan ñimbe kemøra, tranøb, katø Pilatobe nune elatchab inchen, ñimbe elachibashmub indig købig kòn cha. ¹⁴Tru Newan Tabig katø Ker-riguwan Sølgandiigwane ñimbe kaasha, tru kweechip-tiigwane, trube, kelachai miaig kòn cha. ¹⁵Incha tru øsig kømigwan nø tøga pasrabigwane ñimbe kweechen, truigwan Tiusbe kwailai utugurri katøle øsi-irangaruben, nambe tru treeg purayaigwane namashib ashibelø ker chibig kòn. ¹⁶Pøs Jesúswei munchibe tru ñim trendø asi møg ñim mõi ashib pønrraigwan øyah chishig kønrrai tamaran cha, nui isubigwan tru munchiyu pasrikkurri. Tru isubigwan Jesús tøgagønrrai marig, trube nune newan tamaran cha, pøs ñim mayeelø asiinrrabguen chibig kòn.

¹⁷Pøs, trube, mømibe ñim nai misaamera, ñimbe chugúi mørmøwa, øyeege marøb pønrrain kuin kui ashar chibig kòn, katø ñimun ashib karub purrabelø chigucha. ¹⁸Inchendø mayeelø Tius maig karuigwan eshkabelø wamindiitøga nui Cristobe kwamnegatig purø trømbøig indinab meganrrun cha, manawei Tius eshkawa pasrig købigwan treeg nebunrrai marig kòn cha. ¹⁹Inchawei treeg købene, nimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llliray chibig kòn, ñimui tru kaig mariilan chi kaig mariimig lataig kørrømisrtraimbe.

Trumaybe Señorbe chi isumø, tabig pishindø waram kwalømmera ørøb, ²⁰katø tru muniirab kui Criston, tru Jesúswan, ñimuyasig manawei nø tarømara wesrua pasrigwan trunungucha ørtrun cha. ²¹Inchendø nøbe mømibatøbe srømbalasrø ka wamig kòn cha, Tius tru chiwandøgucha lutøgurri tamara pønrramnegatig, tru Tius nuindø tarømariilø nø maig karuigwan eshkabeløgurri nø manasrøwei maig taig, treeg. ²²Inchawei Moisésma trendaig købig kòn: “Señor ñimui Tiusbe ñimui misag utugurrindøwei Tius maig karuigwan kan eshkabig na lataitøwei katøgan kusranrrab kòn cha. Inchawei nø maig wamindiilane chiyutøgucha møramig kòn cha trendaig købig kòn. ²³Kaguende møikkøben Tius maig karuigwan tru eshkabigwan mørmøigwane, Israel misaamerainukkurri kanguen kaagøm, pinisaig kønrrun” taig kòn cha.

²⁴Inchawei Samuel tsub uraskurrimbunø mayeeløba Tius maig karuigwan eshkabelø truilø chigucha møin kwalømmera øyeege punrrabigwan wamindig købig kòn cha. ²⁵Pøs ñimbe tru merrabsrø Tius maig karuigwan eshkabelai ureemera køb, katø tru namui kølli misaameran tru nuinukkurri acuerdo marigwan tøgagøb indan cha. Abrahamwan tru trenchib uras: “Ñigurri karrab larrøbichib misaamerabe pirau maya misaaba mayanguen tab indiilø kønrrun” chib. ²⁶Inchawei Tius nui Marøb Megabigwan kusrua, trugurri Tiusbe ñimuimaymerrig ørig købig kòn, ñim møitøgucha tru kaigwan marmønrrab lllirawa pønrramisren, mayanguen tab indiilø kønrrain— chibig kòn, Pedrobe.

Pedroba, Juanba tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab

4 Pedroba, Juanba misagwan waminchib srø pønrramne, judíosmerai sacerdotesmera køben, Tiuswei yau policíamera ashib pønrrabelan nø karub pasrabig køben, saduceosmera køben truba namikkøleelø pubelø kòn, ²kaguende Pedroba, Juanba misaameran kusrenanøb, katø tru kwabeløbe katøyug kwailai utugurri øsiiramibe Jesucristoinug kòn chib, eshkab kusrennimba. ³Incha tru karubeløbe Pedronba, Juanwanba kemøra, yandø maaben købene, katø kwalømgatig kailan keeri yau keerøbelø kòn. ⁴Inchendø møiløgøben Tiuswei wamwan wamindi mørbøbeløbe Criston køreben, møguelandø munchen trattrø milburab nemisrig købig kòn.

⁵Incha katø kwalømbe tru nømun ashib karub purrabelø køben, misagwan karubelø kølli misaamera køben, tru Moisés pørigwan kusrenanøbelø køben, Jerusalén tulundzunabelø kòn. ⁶Truyube maya sacerdotesmeran nø karub sacerdote tru Anás køben, Caifás køben, Juan køben, Alejandro køben, maya sacerdotesmeran karubigwei yauelø køben mayamba, truyu purrabelø kòn. ⁷Incha Juanwanba, Pedronba nømuin tøbøtag pønrrabe payibelø kòn:

—¿Ñimbe iigwane maramburab marig muindøgarre margue? cha. ¿Iilane mui munchiyurre margue?— cha.

⁸Inchen Espiritu Santotø netsaig Pedrobe trenchibig kòn:

—Misaameran ashib karub purrabelø, katø ñim misagwan karubelø kølli misaamera, ⁹ kan møg kwanrriigwan nam tabig marigwan chi wetøgørramdiig kø-tashchappa, i mowan mandø incha tamarig kuitashchappa, ñim namun payib srua kuig købene, ¹⁰ trube, ñim mayeeløba, katø Israel maya misaamera-ba nebua asig kønrrai eshkanrrab cha. Tru i møg ñim mayelai merrab pasrabiibe tru Nazaretsrø Jesucristoi munchiyu tabig tammisrig kuig køn cha, tru ñim kuryu mesra kweechen, Tiusbe katø øsiirangaruig, trugweinug. ¹¹ Jesúsbe ñim

“ya marøbelø tru kaasig srug køn cha.

Inchendø tru katsiisrømbe pølbasa wayig mas purø tab srukken misrin køn” cha.

¹² Pøs nam kaigyugurri wesrailø kømibe mu katøgan pegwei munchiyube chi kaagøn cha; kaguende kaigyugurri wesramigwane yu piraube mungucha treeg martrai tranig kaagøn— chibig køn.

¹³ Inchen tru payibeløbe Pedronba, Juanwanbabe chigucha chi kørig kuin kømø, løtab pønrrai ashib, katø mana chu kusreb purrømeelø, chigucha kømeelø kuin kui ashib inchabe, truba kwaara asha, nømune Jesúswei mendig amøñibelø kuin kui nebua ashibelø køn. ¹⁴ Inchagucha tru tamari møøbe nømum pulu kurra pasrabwei indi ashabe, treekkurri Pedronba, Juanwanbabe chigucha chi tamgaig købig køn. ¹⁵ Incha nømune tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø purrainukkurri webamingarua, nømdø kangur-rin kangurri payiyab waminchib kørrømisrabe, ¹⁶ trenchibelø køn:

—¿Møguelane nambe chi martrab? cha. Kaguende Jerusalén mayeelø warab misaameraimbe Tius nømbe pasrain kui asamig marig kan truba nuig kenagøn cha, nømgurri marig. Inchawei nambe chinchagucha chi treeg kømøn tambegaig køn cha. ¹⁷ Inchendø tru treeg marigwan misag utu mas mas wam larrøbichimønrraimbe, møingurrimbunøbe mungucha Jesúswei munchiyube waminchimønrrai ‘chigøben ñimune maramønrrun’ chinrrab— cha, nømbe trenchibelø køn.

¹⁸ Incha Pedronba, Juanwanba katø wamabe, chi-weingucha Jesúswei munchiyube waminchimøwei, kusrenanmøwei inchai, [katø! kandø mera pasrøbelø køn.

¹⁹ Trune Pedroba, Juanbabe trencha løtabelø køn:

—Ñimguen tab isuy cha, Tiuswei merrab søl købig kuitashchab nun mørmøtø, ñimun mørøb pønrramig.

²⁰ Kaguende nam ashib, nam mørøb indigwane nambe elachimø, wamindamønrrun— chibelø køn.

²¹ Inchen tru karubeløbe:

—Ñim namun mørmøwabe, mømibe chi maramigwane nam asamønrrun— chatø, elachibelø køn, tru maya misaameragurri chinchaguen ichabetønrrab kaima. Kaguende truiløbe tru treeg purayaigwan asha, Tiuswan truba tabig waminchib købelø køn. ²² Pøs tru purø nuig tabig marøb, tamarinab møøbe cuarenta años menrra tøgagig købig køn.

Tiuswei ureamera nundø kemenda kørmø pønrrønrrab Tiuswan miab

²³ Pedroba, Juanba yandø ka elatsiilø kua nømui lincha amøñibelaisrømay ambabe, tru sacerdotesperan karubeløba, misagwan karubelø kølli misaameraba nømun maig taigwan kerrigu eshkaben, ²⁴ tru lincha amøñibelø nøm iigwan mørabe, søteeløba ke kandø isua pønrramisra, Tiusba trenchib waminchibelø køn:

—Ñi mayeelaime pala ñi ashib pasrabig srømbalawan lata, pirøwan lata, marwan lata, chigurrimbunø truyu chi purrabelan chigucha marøbig, ²⁵ Espiritu Santogurri namui merrabsrø David, ñi karuigwan marøb megabigwan ñi øyeeg chib wamingingarug købig køn cha:

“¿Judíos kømeelø truba truba namig kurramba,

katø chi misaamera køben ke ka yandø chi marmuinguenig martrab kurramba inchippe, chindimbarre indah? cha.

²⁶ Pirau reymerabe yandø kwayanrrab lutømaytø pønrramisren,

katø tru ashib karubeløgucha wamincha kanbalatø misra,

Señor Tiuswanba, nui Cristonba

kaig martrab namig kurrann” cha.

²⁷ Kaguende isa kømøtø, Herodesba, Poncio Pilatoba, judíos kømø misaameraba, katø maya israelitasmeraba ñui newan tabig marøb megabig, Jesúswan, tru ñi aceitetøga itølusig lawa wesraigwan tsalø køb, chigøben martrab isub i ciudayu tulundzunig kuig køn cha, ²⁸ ñi Tius manasrøwei øyeelø purainrrai maig martrab isua tøgagúilan treeg nebunrrai, martrab. ²⁹ Señor mømibe tru nøm namun chigøben øyeelø martrumøn cha trencha pønrrailan ashib, katø nam ñuiwan marøb melabelan maikkucha kullaaramø ñui wamwan kørmø waminchib pønrramig kønrrai tranrra chib. ³⁰ Ñui tasigwan larrøbichi cha, tru ñui newan tabig marøb megabig, Jesúswei munchiyu kwanrreelan tamarøb, ñi namba pasrain kui ashchai mara kørrømarøb, katø kwaara asha kørrømistrai marøb inchi— cha, trenchibelø køn.

³¹ Incha Tiusba chab waminchene, tru nøm tulaamba purrainuube mur kønøben, mayeeløba Espiritu Santotø netsailø kørrømisra, Tiuswei wamwan maikkucha kullaaramø nømbe waminchibelø køn.

Kanguelarrøtø tøgagøb

³² Incha tru nu misag sötømera mayeeløba tru Jesúswan kørebeløbe møitøgucha lata kan manrrøtø lataig lincha pønrrab, kandø isubelø køn. Møitøgucha nømui chi tøgagúigwane ‘nain køn’ chimøtø, chi købigwane kanguelarrøtø tøgagøbelø køn. ³³ Inchen Cristo tru nøashib karua øriiløbe Señor Jesús øsiirawa kurrigweimburab maig kuigwan waminchippe [katø! muguen chindamgaig waminchibelø køn. Incha nømbe warappe, kan møitøgucha tab købigwan tøgagømburab tøgagønrrai traniiilø purø tab warabelø

køn. ³⁴ Inchawei nømui utube chigøben palai inchibiibe muguen kaabig køn. Kaguende møiløgøben pirømera, yamera tøgørbe yana, maig yanigwan anwane srua amrrua, ³⁵ Cristo tru nøashib karua øriilø nøm ashchai tranøbelø køn. Inchen nømbe trunune nømun maig palain køben kanun kanun treeg pirishibelø køn. ³⁶ Inchen kan levita José taig pi tøbøtag pirø pasrabig Chipre pirausriig, Cristo tru nøashib karua øriiløbe truigwane Bernabé cha wamig (trenchippe, “Isui meløben, isui inchimønrrai tabig waminchib nusrkain køn” taig). ³⁷ Tru møøma kan pirø tøgagua trunun yanabe, anwane srua arrua Cristo tru nøashib karua øriilø nøm asha martrai tranøbig køn.

Ananíasba, Safiraba isønrrab indigwan waminchib

5 Inchen kan møg Ananías taiba, srai Safiraba kan pirø tøgagúigwan yanøbelø køn. ² Inchabe i møøbe nui sraimba misra, tru anwane tøbøtø tranrrab cha, wamincha, tøbøwane kørrømara, Cristo tru nøashib karua øriilaimay tøbøwandø nøm ashchai tranrrab srua ibig køn. ³ Inchen Pedrobe trenchibig køn:

—Ananías, ¿Satanás ñui manrrau nø kebya pasramisra, ñigan øyeekkatig martramab pasrøtirru? cha, ñi Espiritu Santon isab pasramig kønrrai, tru pirø yani anwan kerriguwan tranmøtø kørrømara tranrrappe. ⁴ ¿Pirøbe ñuiwein kømuitarru? cha. ¿Katø yanen, tru angucha ñi asamig kømuitarru? cha ¿Ñui manrrau chindimba øyeeg martrab isua pasramisrku? cha. Ñibe møguelan isab pasrømøtø, Tiuswan isan— chibig køn.

⁵ Inchen Ananíasbe iig trendaigwan mørabe, kwain peñiptinchibig køn. Inchen mayeeløba trunun wammørøbeløbe truba truba kørig kui inchibelø køn. ⁶ Inchen matsøreløbe amrrua, asrwan tamara pula, sørønrrab srua ambubelø køn.

⁷ Indiibe pøn ura wendau køsrønyu Ananíaswei srai tru treeg purayaigwan chi wammørmø, kebarrubenba, ⁸ Pedrobe payibig køn:

—Eshkarra cha, tru ¿ñim pirøwan øyawei yaner cha trendaigwan trewei yangueh?— cha.

Inchen nøbe trenchibig køn:

—Øø, treweiwei yanøbwei indig køn— cha.

⁹ Inchene Pedrobe trenchiptinchibig køn:

—¿Ñim pailømisra chindimbarre treeg martrab isua pønrramisrke? cha, Señorwei Espiritun ke maig inchibig køtashchab ashchab inchib. Ñiguen mør! cha, ñui kewan sørønrrab srua ambubeløbe chabguen yaskabyuguen amrrutan cha, mømibe ñungucha sørønrrab srua amrrun— cha.

¹⁰ Inchen tru urastø Pedroi srøb pulu Zafiragucha kwain peñiptinchibig køn. Inchen tru matsørelø kerruabe kwaikken wetørrawa, srua amba, keweim pulu sørabelø køn. ¹¹ Inchen tru iglesian kerriguelanba, katø mayeelø tru treeg purayaigwan wammørøbelanbabe purø trømbøig kørig kui indamig arrubig køn.

Cristo nøashib karua øriilø chine asha kønrrai marøbelø

¹² Cristo nøashib karua øriiløbe misaamerai utu chine Tius nømbe pasrain kui ashchai mariilan maramba, kwaara asha kønrrai maramba inchibelø køn. Inchen Tiuswei ureemerabe Salomønwei Yaskabyu mayeeløba maig isuppe, treeg kandø isua tulundzunabelø køn. ¹³ Inchendø katøganeløbe nømbabe linchab inchimeelø køn, tru maya misaamerabe nømune truba truba tab inchib tøgagúingucha. ¹⁴ Inchen misaamera Señorwan kørebeløbe møguelø lata, ishumbur lata katøguchinguen katøguchinguen nemisrøb ambubelø køn. ¹⁵ Incha kwanrreelanguen tru puraambub lliraig calleswan camamerayu, tsigalmerayu srua amrrua pønørøbelø køn, Pedro puraiben, nui pørr møsiitøguen møigwan køben kwanrreelaim pala kasrønrrai. ¹⁶ Inchen Jerusalén ciuda puluwansreelø misag truba nørrø amrrubelø køn, kwanreelø køben, trømbøig maringarub kwaimandziimera tøgør kan mandøguen kømui inchibelø, treelø køben sruar. Inchen mayeeløba tamariilø købelø køn.

Pedroba, Juanba kaig indiilø

¹⁷ Inchen maya sacerdotesmeran nø karub sacerdoteba, saduceosmeraingateelø truyu nøba purrabeløba purø pusrkwai ashiptø namig kurra, ¹⁸ Cristo nø ashib karua øriilane merrarrowa tru kailan keeri yau keerøbelø køn. ¹⁹ Inchen kan Señorwei ángel tru keeri yau yaskabmeran yem kura, wambiisrø wesrawabe, trenchibig køn:

²⁰ —Amba, Tiuswei yau pønrramisra, i srøig øsig kømigweimburab wamwan misaameran trunun kerrigu eshkab waminday— cha. ²¹ Inchen nømbe iigwan mørabe, yandø tøm-rabene, Tiuswei yau kebamba, kusrenanøb mendabelø køn.

Tru inchib kømnetø tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdoteba, truyu nøba purrabelø katøganeløba amba, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelan tulundzuningarubelø køn, katø tru maig maramigwan ashibelø israelitasmerai kølli misaameran mayamba. Inchabe tru kailan keeri yau purrabelan nømumimay merrana, amrrunrrabelø ørøbelø køn.

²² Inchen policíamerabe amba, tru kailan keeri yausrømbe muganug pua, katøle amrruppe, treeg wam srua amrrubelø køn:

²³ —Truyube mugucha chindamgaig kasraig pasrøben, wegørrømønrrai, ashibeløgucha yaskabmerayu pønrrøbendø, yaskabmeran nam kurene, umbusrømbe mugucha kaagøptindig køn— cha.

²⁴ Inchen iigwan mørabe, tru Tiuswei yau policíameran ashib pera pasrabiiba, sacerdotesmeran karubeløba, ðkan paare! øyeebe mandø kermab isubelø køn, kan øyeebe chugatig punrrai indamab isubgue.

²⁵ Trunetø møikkøsrøn trenchib puptinchibig køn:

—Ñim tru merrarrowa keerig møgueløbe Tiuswei yau misagwan kusrenanøb purran— cha.

²⁶ Inchen Tiuswei yau policíameran ashíb pera pasrabiibe, nui policíameraba ya, Pedronba, Juanwanba katø merrana ambendø, maig købash tsag inchimøtø merranøbelø køn, kaguen misaamera nømun srug muta petamigwan køriimata. ²⁷ Incha merrana amrruabe, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab pønrsøben, maya sacerdotemeran nø karub sacerdotebe, trenchib payibig køn:

²⁸ —Yamba nambe ñimune Jesúswei munchiyube kusrenanmønrrai, ¿kandø mera pasrøb mørgøppeh? cha. ¿Ñimbe chi margue? cha. Ñimbe Jerusalén ørøba ñimui kusrenanigwan larrøbitsingarua, tru møwan kweecha ani lusigwane namungøba, namungøba kemesrøtan— cha.

²⁹ Inchen Pedroba, katøgan Cristo nøashib karua øriiløba løtappe trenchibelø køn:

—Namui Tiuswanmerrig møramig køn cha, møguelø taigwan kømøtø. ³⁰ Ñim kurusyū mesra kweetsig tru Jesúswandøwei namui merrabsrø kølli misaamerai Tiusbe katø øsiirangaruig køn cha. ³¹ Incha Tiusbe nune purø nuig kønrrai marøb nui kusmay wanganua, Kerrigu Nø Merrab Pasrabig, Kaigyugurri Wesrabig kønrrai marig køn cha, Israel misaameran nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay Iliranrrai marøb, katø nømui kaig mariilan ulø payamig kømønrrai marøb inchainba, treeg marig køn chibelø køn.

³² Nambe øyeeg purayaigwane namashib asha pønrrer cha. Inchen nun tru mørbelø Tius tranig Espiritu Santo chigucha asha pasrainrrun— cha.

³³ Inchen iigwan mørbeløbe, truba trømbøig nama, kwetchab inchibelø køn. ³⁴ Inchen kan møg tru Setenteelai utuig kan fariseo Gamaliel taig, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kusrennøbig, maya misag nune mu chi taimíig, kurra pasramisra, tru Cristo nøashib karua øriilan kan petøzhiitø wambig wesrangaruabe, ³⁵ nømun trenchibig køn:

—Namui Israel møguelø, purø ashiptø maray cha, i møguelan ñim chi martrappe. ³⁶ Ñimguen isuy cha, mana køsrøn kan Teudas taig ‘kan truba nu kusreb møg kur’ chibig kurrøben, truigwanma møguelø cuatrocientos mendig amønaig køn cha. Inchendø nune kweechen, mayeeløba mendig amøñibeløbe chab tarømisren, chab pinig køn cha. ³⁷ Katø wendøsrø misag mayan køtashchab munchi tulishib kwalømmerawan galileasriig Judas kurra, misag nui mendig amøñinrrabelø truba nu pera kurrig købig køn cha. Indig truig chigucha kwaben, mayeeløba mendig amøñibeløbe nøørøtø chab tarømisrig købig køn cha. ³⁸ Inchawei møi øyeeg puim pasrøbene, nabe ñimun trendamønrrun cha: Tru møguelane kagøbashippa, ñimguen ka ambasay cha. Kaguende tru nøm chi martrab isua tøgagúig nøm chi marøb amønaibe, ka møguelaindø kuisruandøbe, patsønrrun cha. ³⁹ Inchen Tiuswein kuisruandøbe, ñimbe pinishinrrab kaimanrrun cha. Inchippa ñimbe Tiusba kwayanrrab inchib pønrrabgun— chibig køn.

⁴⁰ Gamaliel wamindiibe treegwein kuitamab isua, Cristo nøashib karua øriilan wama, ichabetabe,

Jesúswei munchiyube mas waminchimønrrai mera, yandø elachibelø køn.

⁴¹ Inchen nømbe tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrabgurri, truba kasrag webamba ambubelø køn, Jesúswei munchigurri øyeeg kaig indinab pønrrambuawei pønrrønrrai Tius i nømun treeg pønrsraig kuitamab isua. ⁴² Incha nømbe kwalømmørig, kwalømmørig Tiuswei yau kusrenanøb, katø yamørig kusrenanøbelø køn, tru tabig srø wambe, Jesúsbe tru Cristo køn chib, maikken elachimøgue.

Tiuswei ureemeran chi palabigwan ashchabelø sieteelø wesrawa pønrrailø

6 Inchen tru kwalømmerawan Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe nørrø nemisrøben, judíosmera griegosmerai wamwan waminchibeløbe mørbønnaatø waminchib namig kurrabelø køn tru judíosmerai wamwan waminchibelane. Tru kelø peta kwailø nømui utueløbe, kwalømmørig mamig pirishibyū chi lata asiimeelø køn chib. ² Inchen Cristo nøashib karua øriilø tru doceeløbe, tru nu misag Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan tulundzuningaruwa trenchibelø køn:

—Nam Tiuswei wamwan eshka kusrenanamigwan elacha, mishatsigu tru mamig pirisamigu ashíb pønrramibe søl kømøn cha. ³ Inchawei, namui nunelø, ñimui utu siete møguelø lawa wesruy cha. Mugucha øyeelø køn tainab pønrrømeelø, Espiritu Santotø netsailan, maig kønrrabigwan asha maram kusrebelan. Incha truilan i maramigwan trana pønrsønrrab cha. ⁴ Inchen nambe namuimburappe Tiusba wamin-damigwan elachimø marøb, katø Tiuswei wamwan eshka kusrenanøb amøñibig amøñinrrab— cha trenchibelø køn.

⁵ Øyeeg chibene, tru misag søtø nu pasrabigwane truba tabig mørbøben, Esteban tru nui isubigwan Tiusweinuutø newan tøgä pasrabig Espiritu Santotø netsaig møwan lawa wesrabelø køn. Trugurri Felipen køben, Procoron køben, Nicanorwan køben, Timónwan køben, Parmenaswan køben, kan møg antioquíasriig tru Tiusweiwan judíosmera marøb pønrraigu puraarruag Nicoláswan købengue. ⁶ Incha yandø tru Cristo nøashib karua øriilø docelaimay pera amrruben, nømbe Tiusba wamincha, nømui tasiimeran truilaim pala nømun tabig kønrrai estsarøbelø køn.

⁷ Inchen Tiuswei wambe mas mas larrøbichib iben, Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe Jerusalénsrø nørrø nemisrøben arruben, sacerdotesperaguen truba yam nømui isubigwan Tiusweinug pasra tøgagønrrab pønrramisrøbelø køn.

Estebanwan kailan keeri yau pasrtrab srua ambub

⁸ Inchen Esteban Tiuswei tru ka yandø tab indigwanba, katø maramburab maramigwanba newan tøgäig, truike kwaara asha kønrrai maramba, Tius nøba pasrain kui ashchai purø nørreelø mariilø maramba inchibig køn, tru misaamerai utu. ⁹ Inchen møiløgø-

røn mu karuimíig “Elatsiilø” cha wamiilai tulundzuni yaugurrielø namig kurrabelø køn, sirenesreelø køben, alejandriasreelø køben, ciliciasreelø køben, Asia pirausreelø køben misra, Estebanwan ‘¿Maig kø?’ chib, payiyab. ¹⁰ Inchendø Esteban kusremburab kusrebíg kuigwanba, Espíritu nun wamindingaruitøga wamindigwanbabe, muguen kanab waminchab kaimabelø køn. ¹¹ Inchabe kan mu møguelan køsrøn an keta tranøbelø køn nømuingatø misra, øyeeg chinrrai: “Nambe Moiséswan purø trømbøig wami mørøb, Tiuswan purø trømbøig wami mørøb inder” chinrrai, tru Estebanbe. ¹² Inchabe truiløbe misaameran køben, katø misagwan karubelø kølli misaameran køben, tru Moisés pørigwan kusrebelan køben, ke nøm isuiowan marøb kønrrai inchen, truiløbe namig amrrua, kemøra, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelaimay srua ambubelø køn. ¹³ Katø trugurrimbe nømui kaptøga maig kui ashmubendø, isa waminchabelø øyeeg chibelø pera amrrubelø køn:

—I møøbe chu uragucha i Tiuswegyasiitø tarømarig tab yawanba, katø tru maig maramigwan Moisés pøriilanba, trømbøig tsalø wami mører chib. ¹⁴ Kaguende namba trendai mører chib: “Tru Nazaretsø Jesúsbe i Tiuswei yawane pinishib, Moisés namun maig martrai karua kørrømaríilane chishtø yunømarøb inchun” tan mørøb inder— chibelø køn.

¹⁵ Inchen mayeelø tru Setenteelø maig maramigwan asha marøb purrabelø Estebanwan ashene, mømibe nui maløbe kan ángelwei malø lataig kui ashibelø køn.

Esteban nø ‘treeg mara pasrømur’ chib waminchib

7 Inchen tru maya sacerdotsmeran nø karub sacerdotbe Estebanwan trencha payibíg køn: —¿Isa kømø, nøm trenchib kuibe treeg kuitarru?— cha.

² Inchen nøbe trencha løtabíg køn:

—Nai misaamera, nai kølli misaamera, nan mørtray cha: Tius tørguegwalmabiibe namui kølli misag Abrahamwan Harán pirausø tsunrrab imøwatø, Mesopotamia pirau kenamisrig køn cha. ³ Inchabe trendaig købig køn cha: “Ñui pirøwan elachib, ñui yauelan elachib, na eshkam pirøsrømay inrrø” cha. ⁴ Inchen Abrahambe Caldea misaameraim piraugurri webya, Haramsrø tsunrrab iben, yandø møskai kwabene, Tiusbe Abrahamwan møi ñim waraim pirausø tsunrrai ørig købig køn cha. ⁵ Inchendø nune i pirøwan nui srøb trarramikken, nuyasiibe keta tranmuig køn cha. Inchendø nune ‘i pirøwane tranrumøn’ cha kørrømisrig købig køn cha, katø nuinukkurri karrab misaameraimba. Tru urasbe Abrahambe nuskainguen chigaig købenbatøsrøwein købig køn. ⁶ Incha Tiusbe trendaig købig køn cha: “Ñuinukkurri karrab misaamerabe peg pirausø ka ambatø warøben, nømune ka karua srua kuindiig melabelø kømig kønrrun cha, larrø kaig indinab cuatrocientos años ørøba.” ⁷ Inchendø Tiusbe: “Tru nømun karua srua kuindiig melønrrai marøb misaameran nømune maig kønrrabigwan asha maramønrrun cha. Inchen

trugurrimbe yandø tru pirausøngurri webamba, nømbe i pirautøwei nane køriibala tabíg waminchib kønrrun” cha. ⁸ Incha Tiusbe Abrahamwan tru circuncisión maram acuerdon traníg køn cha. Treekkurri nui nusrkai Isaac kal-labene, Abrahambe Isaacwan trune kwalømyube asru circuncidabíg køn cha. Inchen Isaackucha nui nusrkai Jacobwan treetøwei maren, Jacobgucha nui nusrkalan treetøwei maríg købig køn cha, tru doce nusrkalø Israelweinukkurri karrab misaamerai møskalan.

⁹ Tru Jacobwei nusrkalø namui merrabsreeløbe nømui nuneg Joséwan pusrkwai ashíb tsalø køptø, Egipto pirausømay srua amrrai yanøbelø køn. Inchendø Tiusbe Joséba pasrøwa, ¹⁰ nune chine puben isuiig megainukkurri treetø megamønrrai wesrawa, Egiptosrø rey Faraónwei merrab nøbe tab indamdiig kui asig kønrraimba, katø larrø kusrebíg kønrraimba Tiusbe tranen, Faraónbe Joséwane Egipto pirau maya misagwan ashíb karub wanrrai neera wanníg køn cha, katø nui purø nuig purø tab yawan chigucha kerriguwan nø ashchai.

¹¹ Inchen tru urassrø parø arrubíg køn, purø trømbøig isuiig melamíg Egipto pirau ørøba, katø Canaan pirausø chigucha. Inchen namui kølli misaamerabe chigucha mamíg kalawa købelø køn. ¹² Inchen Jacobpe Egiptosrømbe tirigu pønrran tai wammørabe, nui nusrkalø, tru namui kølli misaameran ke srøsrøzhiitø ørøbig køn. ¹³ Incha katø wendø ambene, Josébe nui nunelane nøbe tru nømui nuneg kuin kui asingaruben, øyamay tru Egipto rey Faraónbe Joséwei misagwane mumera kui nebua asig købig køn cha. ¹⁴ Incha Josébe nui møskai Jacobwanba, nui yauelan mayamba Egiptomay amrrunrrai pertrab ørig købig køn cha, kerrigu yauelø setenta i cincoelan. ¹⁵ Pøs øyamay Jacobpe Egiptomay yaig købig køn cha, tru nø lata namui merrabsrø kølli misaamera lata chab kwaisrømay. ¹⁶ Inchen nømui asrmerane Siquemsrømay srua ambíg købig køn cha, tru merrabsrø Abraham Hamorwei nusrkalan søramíg anwei peníg pasrabigu, Siquem pirausø sørønrrab.

¹⁷ Inchen yandø, Tius Abrahamwan nø treeg tranrrab cha kørrømisriibe pumíg yandø lutaurab køben, Israel misaamerabe Egipto pirau nørø larrøbichib nurab yaig købig køn cha. ¹⁸ Inchen Egiptosrømbe kan rey Joséwan ashmíg ashíb karunrrab pølbasa, ¹⁹ tru reybe søratø purø møg isua, namui misaameratøga møg inchib pasrøwa, namui kølli misaamerane maig købash indíg købig køn cha, tru nømui srø kal-laig møg-ureezheelan kweetsingarub. ²⁰ Inchen tru kwalømmerawan Moisés kal-labíg køn cha, tru unøbe Tiuswein kabyu larrø tab unøzhig. Inchen møskaløbe nømui yau pøn pølgatig nurana, ²¹ yandø kwanrrai elatsamíg nebuben, Egipto reywei nimbaser tru unan wetørrawa, nui nusrkawan lataitøwei nuraníg købig køn cha. ²² Inchen Moisésbe tru Egipto misaamera maig kusrebelø køben, treeg kusrenaníg kusreweig købig køn cha, trurrigu wamindiiløyu lata nui chi mariiløyu lata purø nuikke.

²³ Incha yandø cuarenta años tøgagig misra, Moisésbe nui manrraube nui misag israelitasmeran ashchab inrrab isuig købig køn cha. ²⁴ Inchen truyu kan egipcio israelitan truba kaig inchen ashabe, purømisra, Moisésbe truburø ulø payib tru egipcione kweetsig købig køn cha. ²⁵ Øyeeg kaig indinab melainukkurri Moisés nømun pera webinrrai Tius pasrigwan nui misaamera truigwan nebua ashchaitamab isua inchene, nømbe treeg kønrrabig kuitamappe isubguen inchimeelø køn cha. ²⁶ Inchen katø kwalømbe pailø israelitasmera kwayab kuin køben, Moisésbe tammay kørromartrab isua, trenchibig køn: "ǾAu ñimbe! ¿Mu peguelø kømøtø, ñimmisaatøwein køn cha, kangurri kangurri chindimbarre øyeeg kaig inchib køgue?" cha. ²⁷ Inchene tru kanun kaig marøbiibe Moiséswane trawagucha trenchibig køn: "¿Ñi namun ke ñi asha karubig kønrraimba, katø maig kønrrabigwan ñi asha marøbig kønrraimbabe ñune treebe mu pasrta? cha. ²⁸ ¿Kabe nangucha marig kwaløm egipcion latawei ñune kweechig køtah?" cha. ²⁹ Inchen Moisés trunun mørabe, Madian pirausrømay trubab ya, trusrømbe kan peg pirausrøig lataig tsubig køn. Incha trusrø pagatø nusrkalø tøgagúig købig køn.

³⁰ Indig trui yandø cuarenta años puraiben, Sinai Tun pulu mu misag warab waraimønug Moiséswan kan ángel kaldusr naarabigu kenamisrig køn cha.

³¹ Inchen Moisésbe tru treeg kenamisrigwan ashabe, truba kwaara, ashchab katøguchi kemallene, Señorwei wam trenchib mørø waminchibig køn cha: ³² "Nabe ñimui merrabsrø møskalai Tius kur cha, Abrahamwei, Isaacwei, Jacobwei Tius". Inchene Moisésbe kørig køb itønab menda, kurrashmíig køn cha. ³³ Inchene Señorbe trendaig købig køn cha: "Ñui srøbyu alpargatiswan wesru cha. Kaguende ñi pasraig pirøbe Tiusweindø tarømarig køn cha. ³⁴ Nabe nai misag Egip-tosrø yeeg isuig kullaarailø melaigwan tab ashib, katø purø murig nebuptø ke mulliptøø tranrrab melailan mørøb incha, wesranrrab kørraarrur cha. Møimbe Ǿamø! taig købig køn, ñune Egiptomay ørtrumøn" cha.

³⁵ "¿Ñi asha karubig kønrraimba, katø maig kønrrabigwan ñi asha marøbig kønrraimbabe ñune treebe mu pasrta?" chib, nøm trenchib kaashib kuig Moiséswandøwei, Tiusbe nømun nø asha karubig kønrraimba, katø treeg kaigyugurri pera webattraimba ørig køn cha, tru kaldusr naarabigu ángel kenamisrøbikkurri. ³⁶ Inchen nøbe Tius nømbe pasrain kui ashchai maramburab mariilan marøb Egip-tosrøngurri wesruig købig køn cha, mar Rojoyu lata, mu misag warab waraimønug lata cuarenta años ørøba treeg marøb. ³⁷ Mu peg kømøtø, iibe tru Moisésstøwein køn cha israelitasmeran øyah chibig: "Tius maig karuigwan kan eshkabig nan kusrub lataitøwei, Tiusbe ñimui misag utugurrindøwei kusrunrrun" cha trenchibig.

³⁸ Moisés nøtøwein kuig køn cha, mu misag warab waraimønug, tru israelitasmera kanbalatø amrrub købeløba pasrab, katø Sinai Tunyu ángelba waminchib, katø nømui merrabsrø kølli misaameraba pasrab

inchibiibe. Incha nøbe tru øsig køm wammeran utig købig køn cha, tru namun tranrrab.

³⁹ Inchen namui kølli misaamerabe mørøg kømui inchib, kaasha, nømui manrøwane ke Egip-tosrøndø pasra købelø købig køn cha. ⁴⁰ Incha Aarónwane trenchibelø køn cha: "Namui merrab amrrabelø namuyasig tiusmera mar cha. Kaguende Egipto piraurgurri namun wesrabig Moiséswane chindinguen mørmer" cha. ⁴¹ Inchabe tru kwalømmerawan kan toro-unø mara pasra, truigweyasig animalmera kweecha, tranig købig køn cha. Inchabe tru nømui tasiitøga mari tiuswane truba kasraarab tøgagøbelø køn cha. ⁴² Treeg inchen, Tiusbe nømuinukkurri tarømisrøppa, chigøben srømbalasarø chigurribunø pønrrabelan tius kui lataig køriibala tabig waminchib warønrraindø elachiptindig køn cha, Tiusbe. Inchawei Tius maig karuigwan eshkabelai pøriiløyu maig taibe treeg køn cha:

"Israel misaamera ¿ñim mu misag warab waraimønug

cuarenta años ørøba ambub kua,
animal kweetsilan tranøb,
katø chigøben nayasig kabe nan tranig kø chindah?
taig.

⁴³ Nan trani urasbe tru tius Moloc pasraig carpa yawan muta ambub,

tius Refánwei estrellan muta ambub inchibelø kømøgue taig,

køriibala tabig waminchib kønrrab,
ñimashib ñimui taska mariilan.

Treekkurri Babiloniatøguen kømø,
purø yabsrø warønrrai webetamønrrun" cha.
Tius trendaig købig køn cha.

⁴⁴ "Merrabsrø namui kølli misaamerabe mu misag warab waraimøsrø amøñib uras, Tius nø pasrai carpa ya tabzhigwan tøgag købig køn cha, Tius tru Moiséswan maig karuig køben treekke, Moisés maig asigwan tru treezhigwei maringaruigwan. ⁴⁵ Inchen merrabsrø namui kølli misaamerabe tru yawan nømun ketig uta, Josué tru nø karubig køben, tru judíos kømø misaamera waraisrø muta kebambig køn cha, Tius tru namui kølli misaamerai merrabgurri tru judíos kømø misaameran nømuim piraugurri webetiisrø. Inchene tru carpa yabe David tsub kwalømmerawangatig trusrø pasraig købig køn. ⁴⁶ Tiuswein kabyu Davidbe tabig kui asig kua, nøbe Jacobwei Tius truyu pasrønrrai kan ya tranøbsrumugu cha, miaig købig køn cha. ⁴⁷ Inchendø Tiuswei yawan marøppe, Salomón marig købig køn cha. ⁴⁸ Inchen køben Tius Mayeelaim Pala Pasrabiibe, mu møguelø taska mari yamerayu pasrømíig køn cha. Tius maig karuigwan eshkabig øyah taimbala:

⁴⁹ "Srømbalabe na wamisra waig købene,
pirøbe na itøbuna waig køn cha.

¿Nayasiibe maig ya martrab inchigue? cha.

¿Na israb wamibe chu køh? cha, Señorbe.

⁵⁰ ¿Kerrigu iilane nai tasiitøga marig kømuitarru?" cha trendaig.

⁵¹ Incha waminchibig wamincha Estebanbe trenchibig kòn: Ñim kui ke purab, purab pønrramisrøb misaamera kòn cha, manrraube nøsken kebati mørmeelø, møramig kalugailø latailø. Incha chu uragucha Espiritu Santone mørøg kømub purø mur pønrrabelø kòn cha. Ñimui kølli misaamera mailø købig køben, ñim treeløtøwein kòn cha. ⁵² ¿Ñimui kølli misaamerama Tius maig karuigwan eshkabelan kabe kanundøguen chi kaig marmeelø tabelø købig kuitaru? cha. Tru Kerriguwan Sølgantiig attrabigweimburab manawei eshkaab amrrubelane nømbe kweetsig købig kòn cha. Inchen mõi truig arrubene, ñimbe kailø køptø tsaleelaingatø pønrramisra, kweetsan cha. ⁵³ Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan ñimbe ángelesmeragurri uta tøgar købendø, truigwane chi weinguen møra marmeelø kòn— cha, trenchibig kòn Estebanbe.

Esteban kwaigwan waminchib

⁵⁴ Inchen øyeeg tailan mørøppe, nømui manrraube ke kan chinchimmørø inchib purø trømbøig namig kuilø, ke trugulwandø tsacha mørøbelø kòn, Estebanwan namig købiitø. ⁵⁵ Trune Estebanbe Espiritu Santotø netsaig srømbalaneb neeshabe, Tiuswei tørguegwalmabigwan ashib, katø Jesúswane Tiuswei kusrmaygatø pasramisra pasrai ashib inchibig kòn. ⁵⁶ Inchabe trenchibig kòn:

—[Asay! cha. [Srømbalamerabe kurin pønrrøben, Møg Misra Arrubiibe Tiuswei kusrmay pasrai ashar!— cha.

⁵⁷ Inchen nømbe nømui kalumeran kasrøb truba mur trashib, [katø! mayamba Estebanweim palatø itø ambubelø kòn. ⁵⁸ Incha ciudadugurri wegucha, sruutøga petabelø kòn. Inchen tru øyeeg punrrai waminchib kurrabeløbe nømui kewagúilan wesrua, kan matsinø Saulo taigweim pulu warøbelø kòn.

⁵⁹ Inchen tru nøm sruutøga petab kømne, Estebanbe Tiuswan trenchib wamab miabig kòn:

—Señor Jesús, nai espíritun utørra— chib. ⁶⁰ Incha yandø tømønnsra mur trashib wamab trenchibig kòn:

—[Señor, nøm øyeeg kaig marigwan chi treeg marmuig kui lataig kørømar!— cha.

Yandø chab trenchabe, kwaptinchibig kòn.

Saulo Jesucriston kørebelan kaig martrab pasraarøb

8 Inchen Saulobe Estebanwan kweecheen, kan øyeeg maramigweim palaig kuig kømømab isub pasrabig kòn.

Inchen tru kwalømdøwei Jerusalénsrømbe iglesiyuelan purø trømbøig martrab yandø kønab kurrab mendøben mayeeløba Judea pirausrømay køben, Samaria pirausrømay køben, ke kan ørøtø chab ambubelø kòn, Cristo nøashib karua øriiløtøh ammø Jerusalén ka kørømisrøbelø kòn. ² Inchen mø møguelø køsrøn Tiusweimburabelan maizhikken elachimø marøbelø Estebanwan isub truba kishib sørabelø kòn. ³ Inchen Saulobe iglesiyuelan purø

trømbøig inchib, pinishinrrab inchib, yamørig kebya, ishumburwan lata, møguelan lata kemøra, unchib warambatø srua webya, kailan keeri yausrø pønrsrøbig kòn.

Tiuswei wam Samariasrø larrøbitsig

⁴ Inchen tru Jerusaléngurri webamba ke kan ørøtø chab ambubeløbe chu ambatøgucha Tiuswei tabig srø wamwan eshkaab kusrenanøbelø kòn. ⁵ Inchen tru utuig Felipe Samaria ciudadsrømay ya, trusrø Cristoimburabigwan eshkaab kusrennøbig kòn. ⁶ Inchen misaamerabe tulundzuna, Felipe maig wamindigwan mørøb, Tius nøba pasrain kui ashchai Felipe tru mariilan ashib, mørøb inchabe, mayeeløba ke kandø isub, Felipe wamindigwane truba truba tab mørøbelø kòn. ⁷ Kaguende truba yam misaamerainukkurri trømbøig maringarub kwaimandziimera purø trømbøig trashib webamben, katø truba yam kønønrrab kaima warabelø køben, cojosmera køben, tamariilø købig kòn. ⁸ Trugurri misaabe tru ciudadyube truba truba kasraarabelø kòn.

⁹ Inchen manasrøngurri kan møg Simón taig tru ciudadyube tsubig kòn, kaig libron kusrewa, kwaimandzigweimburabigwan marøbig. Samaria misaameran chine mariiløtøga chull asøskøb, nøbe purø nuig misrøb tsubig kòn. ¹⁰ Inchen nune mu amrrubiitøgucha, kusrebelø lata, chi treeg kømeeelø lata nø chi martashchab ke nundø ashibelø kua, trenchibelø kòn:

—I møøbeguende Tiuswei tru maramburab marig truig kòn cha, tru “Purø Nuig”, kui asig.—

¹¹ Incha nune ke chi martashchab ashib melabelø kòn, kaguende tru nø magia kusrewa mariiløtøga manasrøngurri nømune keerøba, kwaara ashib kønrrai mara srua køben. ¹² Inchen Tius nø ashib karub wainuguig tru tabig srø wamwanba, Jesucristoi munchiwanba Felipebe eshkaab kusrennen, trunun kørewabe, ishumbur lata, møguelø lata piu umbu ulsrøbelø kòn. ¹³ Inchen tru Simøndøweinguen trunun køreb, piu umbu ulsraig køb incha, Felipeba lincha, uñibig kòn. Tius nøba pasrain kui ashchai Felipe mariilanba, katø nø maramburab truba nørreelø mariilanba ashabe, Simónbe truba kwaarøb uñibig kòn.

¹⁴ Inchen Cristo nøashib karua øriilø Jerusalénsrø warabelø tru samariasreelø Tiuswei wamwan uta pønrramisrin kòn tai wammørabe, Juanwanba, Pedronba trusrømay ørøbelø kòn. ¹⁵ Inchen nømbe trusrø puabe, tru kørebelø Espiritu Santon utønrrai, Tiusba waminchibelø kòn. ¹⁶ Kaguende møigwandøgucha nømumim palabe Espiritu Santo kørøarrumø srø køben, Señor Jesúswei munchiyutø piu umbu ulsrailø købig kòn. ¹⁷ Incha Pedroba, Juanba truilaim pala tasigwan estsaren, Espiritu Santon utabelø kòn.

¹⁸ Inchen Cristo nøashib karua øriilø tasigwan truilaim pala estsara, Espiritu Santon kanelan trani ashabe, Simónbe ‘an pagararruah’ chibig kòn:

¹⁹ —Nangucha øyeeg maramburab maramigwan tranrra cha, nangucha møigweim pala køben nai tasig-

wan estsarene, truipe Espíritu Santon utønrrain—chib.

²⁰ Inchene Pedrobe trenchibig køn:

—Ñui anbe ñiba tøgatø pinøbash cha. Kaguende Tius keta tranigwane ñibe andøga pena tøgagømdiig kuitamab indan cha. ²¹ Ñibe namui utube chi asamig kawei, chi marøb unamig kawein køn cha. Kaguende ñui manrrøbe Tiuswein kabyube chi sølgandø tabig kømøn cha. ²² Inchawei iig øyeeg trømbøig isuigwan isua møra, Tiusweimay llirau cha. Incha ñui manrrau øyeeg isuigwan Tius ñun ulø payiimíig kønrrai treeg mara kørrømartashchab Tiuswan miau chibig køn.

²³ Kaguende ñibe purø trømbøig kan køndzø srurri lataig møbgøliitø netsaig kui ashib, katø kaig maramigugurrimbe webinrraingaig pasrig kui ashib inchar— cha.

²⁴ Inchene Simónbe trencha løtabig køn:

—Señorwan nayasig ñim miarray cha. Ñi mõi øyeeg chib pasrailøbe møikken nan treeg nebumønrrain— cha.

²⁵ Incha nømbe maig købigwan eshka, katø Tiuswei wamwan eshka waminchib kuabe, Jerusalénmay katø amrrubelø køn tru Cristo nøashib karua øriiløbe. Incha Samariasø truba yambalø misaamera tsitsø warabsø, tru tabig srø wamwan eshka kusrenanøbelø køn.

Felipeba, kan Etiopíasø møøba

²⁶ Inchen Felipeimburappe kan Señorwei ángel Felipene trenchib waminchibig køn:

—Kurra, Jerusaléngurri Gazamay kørreb maywan tru pørr pineppurab inrrø— cha. Truipe tru mu misag warab waraimø may køn. ²⁷ Inchene Felipebe kurrab ibene, mayube kan Etiopía pirausrø kan møg eunuco katabig køn. Truipe, Etiopíasø reina Candacei kan møg karubig nui reinai anwan kerriguba nø esegabig købig køn. Nøbe Jerusalénsø Tiuswan køriibala tabig waminchab ya, ²⁸ trusrøngurri katøle arrub pasrappe, kaullimera sruin karryu Tius maig karuigwan eshka abig Isaíaswei pørigwan leb arrub pasrabig køn.

²⁹ Inchen Espíritu Santobe Felipene trenchibig køn:

—Wetøga ø karryu kemalla linchi— cha. ³⁰ Inchen Felipebe luløb ya, wetøgabe, Tius maig karuigwan eshka big Isaías pørigwan leb arri møøbig køn. Incha Felipebe trenchibig køn

—¿Ñi leb arrigwan chi taig mørtirru?— cha.

³¹ Inchene nøbe trenchibig køn:

—¿Kan nan mu 'øyeeg køn' cha eshkamubene, nabe mandø kui møramø?— cha.

Incha nøbe Felipen:

—Tiusmanda naim pulu wanrrab nebamø— chibig køn. ³² Tru Tiuswei wam pørigwan nø leb arriibe iig købig køn:

“Kan ubishawan latawei kwetchab srua ambig køn cha.

Inchen isig parøb kømne,

kan ubisha-unø niløtø tsub lataitøwei,

nøgucha manchibgucha inchimuiig køn cha.

³³ Incha nømui merrab israbig luchimubashtø niløtø megaben,

tru sølgandø tabigwan nune treeg asha martrab inchimøtø,

kagøbashiptindig køn cha.

Nuinukkurri katø srøig misag karrab kurrønrrun tamibe kaanrrun cha.

Kaguende nui øsig kuigwane yu piraube kerraig købig køn” taigwan.

³⁴ Incha tru eunucobe Felipen payibig køn:

—Tiusmanda eshkarra cha, ¿Tius maig karuigwan eshkabig nøasiitøwein trenda chindah, kabe mu katøganun trenda chindah?— cha.

³⁵ Inchen Felipebe tru nø Tiuswei wam pørigwan leb yaigwan truyugurri pølbasa, Jesúswei tabig srø wamwan eshka kusrenanøbig køn. ³⁶ Incha maywan ambub kua kan pi wabnug puabe, tru møøbe trenchibig køn:

—Yube pi wan cha. ¿Na piu umbu ulsraig købsru-tah?— cha.

³⁷ Inchen Felipebe trenchibig køn:

—Ñi ñui manrrau newan kørebene, treeg marig kønrrun— cha:

—Inchen møøbe trenchibig køn Jesucristobe Tiuswei Nusrkain kui isua pasrar— cha.

³⁸ Incha nøm ambub kuin karrun Felipebe tru mowan pasramisringaru chibig køn. Incha pailøba piunay pinaamba, Felipebe nun piu umbu ulsrøbig køn. ³⁹ Incha piugurri webambene, Señorwei Espíritube mõi mõi Felipen kusrua, srua iben, tru møøbe Felipen mas ashippe ashmubendø, nui maywan kasrag inrraibig køn. ⁴⁰ Incha Felipebe Azoto ciudasø pasraptindinaben, trusrø Jesucristoi tabig srø wamwan ciudadmørig eshka kusrenanøb pureb ya, Cesarea ciudasø pubig køn.

Saulon Tiusbe peemayig kønrrai yunømarig

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

9 Trune Saulobe tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelane kaig maramigwanba, kweecha petamigwanbabe namig købiitø ke chinchimmøø inchib uña, treekkurri maya sacerdotesteran nø karub sacerdoten ashchab yaig køn. ² Incha Damasosø tru judíosmera tulundzuni yamerasø treeg marøb kebyamig kilgamera pøriilø tru sacerdotesteran karubigwan miabig køn, tru srø maywan amrrab pønramisra pønrrabelane ishumbur kui lata møguelø kui lata, Jerusalénsø kailan keeri yau pønsonrrab srua yamig kønrrai. ³ Incha ib menda yandø Damasco pub lutasø ibene, [katø! mõi mõi nuinganbe srømbalarøngurrimbe kan tørgwalmabig arrua, nuin pøtøgatan piløben, ⁴ Saulobe pirau peña tsua, kan wam trendaig møøbig køn:

—¿Saulo, Saulo chindimbarre nane kaig marøb lli-ragu?— cha trenchibig.

⁵ Inchene Saulobe trenchibig køn:

—¿Señor, ñibe mu kugu?— cha. Inchene nøbe trenchibig køn:

—Nabe Jesús tru ñi nan kaig marøb unig, truig kur cha. ⁶ Kurrab, Damasco ciudayu kebinrrø chibig køn. Truyube ñi chi maramigwan ñune eshkanrrun— cha.

⁷ Inchen møguelø Sauloba ambubeløbe truyutø pønrrambua, [katø! wamguen piniilø pønrrabelø køn, mungucha ashmubendø, wamindigwan møra.

⁸ Inchen yandø Saulone piraugurri kusraben, kabwane kurendø, chigucha ashchab kaimabig køn. Inchen kwalyu kemøra, srua Damascosrømay ambubelø køn.

⁹ Truyube pøn kwaløm ørøba ashchab kaimabwei, manrrab kaimabwei mutchab kaimabwei inchibig køn.

¹⁰ Damasco ciudadyube kan Jesucristoi kusrenanigwan marøb megabig Ananías taig tsubig køn. Inchen truigwane Señorbe kan piab lataigu kenamisra, trenchibig køn:

—[Ananías!— cha. Inchene nøbe løtappe:

—Señor, yu war— cha trenchiben,

¹¹ Señorbe nune trenchibig køn:

—Kurra, “Ølgandø” cha wamin callewan pureb inrrø cha. Incha Judaswei yau puabe: ¿Kan møg tarsosriig Saulo taig wah? cha, payrrig chibig køn, truipe Tiusba waminchib wan cha. ¹² Tru møøbe kan piab lataigu asin køn cha, kan møg Ananías taig kebarruabe, nui kabmeran katøle pilønrrai, nuim pala tasigwan estsarøbig.—

¹³ Inchene Ananías iigwan mørøppe trenchibig køn:

—Señor, i møweimburappe, mugøben wamindi wammøra kur cha, ñui misaameran Jerusalénsrø chitø, chitø kaig marøb uniilan. ¹⁴ Møima yusrønguen mayeelø, ñui munchiwan wamab tøgga pønrrabelane merrarranrrab sacerdotesmeran karubelø nun treeg martrai ørig arrin køn— cha.

¹⁵ Inchene Señorbe trenchibig køn:

—Inrrø cha. Kaguende i møøbe na øyeeg marøb tøgagønrrab na lawa wesruig møg køn cha, judíos kømø misaameran køben, reymeran køben, Israelwei misaameran køben nai munchiwan asingarunrrabig.

¹⁶ Kaguende nabe nun kenamaramønrrun cha, nai munchigurri chugatig kaig nebuig megamigwan.—

¹⁷ Inchene Ananíasbe tru Saulo tsui yamay yabe, kebya, tasigwan nuim pala estsarabe, trenchibig køn:

—Cristogurri nai nune Saulo, Señor Jesús mayu arrub pasrøben kenamisrøbiibe ñi katøle ashibig misrøb, katø Espíritu Santotø netsaig kørrømisrøb inchainba nan ørtan— cha.

¹⁸ Inchen tru urastø Sauloi kabmerayugurrimbe kalus pitis latailø kørrøben, katø ashibig misrig køn. Incha kurrøben, Saulone piu umbu ulsraig køn. ¹⁹ Incha Saulobe maben, katøle nui asrbe tammisrøbig køn. Incha Damascosrø Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløba mam kwaløm køsrøn tsubig køn.

**Saulo Damascosrø Tiuswei wamwan eshka
kusrenanøb**

²⁰ Incha tru urastø Saulobe judíosmera tulundzuni yamerayu Jesúsweimburab eshka waminchib pølbasrøbig køn: “I Jesúsbe Tiuswei Nusrkain køn” chib.

²¹ Inchen mayeeløba mørøbeløbe truba truba kwaariilø trenchibelø køn:

—¿I møg kømmørgøppeh cha, tru Jerusalénsrø purø trømbø inchib pinishinrrab inchibig, i munchiwan wamab tøgga pønrrabelane? ¿Yusrømaybe tru inchabwei arrub mørgøppeh? cha, judíos sacerdotesmeran karubelaimay merrarrawa nømun srua inrrab— chib.

²² Inchen Saulobe kusrenanøb eshkaimørig katøguchinguen katøguchinguen mur pasramisrøb ya, judíosmera Damascosrø warabelane, [kan paare! øyeebe mandø kuinguen mørmøwa kønrrai marøbig køn, Jesúsbe tru Cristo muniirab kuig, tru køn chib kenamarøb.

Saulo judíosmeran chinchamamub

²³ Inchen yandø yam kwalømyu judíosmera Saulon kwetchab wamincha køben, ²⁴ Saulobe wammørin købig køn. Incha nømbe yem, kwaløm ciudayu yaskabmerayubaguen larab, kwetchab muniirabelø køn.

²⁵ Inchen nui kusrenanigwan marøb melabeløbe Saulone yem pera amrrua, tru ciuda pøtøgatan sruubirøbanrrig palaig marinug kan nu tasinyu waya, kørrøbelø køn.

Sauloba, Señorgurri nuneløba Jerusalénsrø

²⁶ Incha Saulobe Jerusalénsrø puabe, Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløba linchab inchen, mayeeløba kørig kui inchibelø køn. Kaguende nømbe køremeelø køn Saulobe Jesucriston kørewa unitamappe.

²⁷ Trune Bernabébe nune kashmø uta Cristo nøashib karua øriilaimay pera ya, Saulobe Señorwan maysrø mandø nebua asigwan, Señor nun mandø wamindigwan, Jesúswei munchiyu Damascosrø chigucha kørmø eshka kusrenanigwan nømun eshkabig køn. ²⁸ Øyaymay Saulobe nømbe Jerusalénsrø kebib, katø webarub llirab uñibig køn. ²⁹ Inchen Señorwei munchiyu chigucha kørmø, Tiuswei wamwan eshka kusrenanøb, katø judíosmera griegosmerai wamwan waminchibeløba waminchib, øyeebe maig kø chib payib inchen, trune nømbe nune kwetchabgøba larabelø køn. ³⁰ Inchen nunelø trunun wammørab, Saulon Cesearearøngatig lincha amba, truyugurrimbe Tarsosrømay ørøbelø køn.

³¹ Inchen Judea pirau kerrigu, katø Galilea pirausrø, Samaria pirausrø kerrigu iglesiabe ambumay imay tab købigwan tøgagøbelø køn. Incha nømbe Tiusweimburabeløyu nørrørab, Señorwei merrab køriibala amøñib inchibelø køn. Inchen Espíritu Santo purugub waminchib pasraitøgabe purø nørrø nemisrøb ibig køn.

Pedro Eneaswei kwanrrøwan tamarøb

³² Pedrobe truøø llirab uñabe, katø Tiuswei misaameran Lidasrø warabelangucha ashchab ibig køn.

³³ Inchen trusrømbe kan møg Eneas taig kønønrrab kaimabig kua, ocho años ørøba camayu kwanrrø

tsuben, Pedrobe pubig køn. ³⁴Incha Pedrobe trenchibig køn:

—Eneas [Jesucristobe ñune tamaran! cha. Kurrab, ñui tsuigwan kusru— cha.

Inchen Eneasbe tru urastø kurrøben, ³⁵mayeelø Lida pirausrømba, Sarón pirausrømba warabeløbe trunun asha, Señorweimay Ilirawa, pønrramisrøbelø køn.

Dorcas øsiiraigwan waminchib

³⁶Tru urassrø Jupe ciudayu kan ishug Jesucristoi kusrenanigwan marøb megabig Tabita taig, griegomaybe Dorcas cha wamig, tsubig køn. Tru ishuube chigøben tabig maramelangøba marøb, katø chugurrin kømui melabelane purugub inchibig købig køn. ³⁷Indiibe tru kwalømmerawan Dorcasbe kwanrrø peñippa, kwaptinchen, yandø asrwan chab pirabe, pala katøgan pisorø kan salayu trarrøbelø køn. ³⁸Inchen tru Lida ciudabe, Jope pulutø købene, Pedrobe Lidasrø unan tai wammørabe, tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe pailø møguelan trenchinrrai ørøbelø køn:

—Ke tiusmanda yu nam warainukkatig peba attra tan— chinrrai.

³⁹Inchen Pedrobe truiløba kurrab ya, trusrø pubene, tru kwabig tsuisrømay pera amben, mayeelø kelø peta kwailøbe Pedroim pulu tulundzuna, tru Dorcas øsig uña, kewa amønamelø køben, katø pala itøgueelø køben mariilan eshka truba truba kishibelø køn.

⁴⁰Inchen Pedrobe mayeelan wambig webamingarua, tømønra, Tiusba wamincha, tru kwaig tsubigwan keesha ashabe, trenchibig køn:

—Tabita [Kurrø!— cha.

Inchen nøbe larraashippa, Pedron ashabe, kurra, wamisrøptinchibig køn. ⁴¹Inchen Pedrobe tasigu kemøra, kusrua, Tiuswei misaameranba, tru kelø peta kwailanba wama, øsiguig nømun kenamarøbig køn.

⁴²Inchen øyeeg marigwane Jope ciuda ørøba wammøra, møiløgøben Señorwan truba nu kørebelø køn. ⁴³Inchen Pedrobe yam kwaløm tru Jope ciudayu kørømisrøbig køn, kan møg Simón taig tru kalusmeran kullaarana, tabzhig tamarøbigwei yausrø.

Cornelio kan piab lataig asigwan waminchibig

10 Cesarea ciudayu kan møg Cornelio taig tsubig køn, suldau "Søtøwan Italiano" cha wamig søtøyu, tru suldau cienelan nø karub pera pasrabig. ²Truibe Tiuswan truba isua pasrabig Tiuswan køriibala marøb megabig købig køn, mayeelø nui yaeløba kerrigu. Katø misaameran chugurrin kømuielan isua asha purugub tabig marøb, katø managucha Tiusba wamin-damigwane pesannamø, marøb megabig købig køn. ³Indiibe kan maaben las tres køsrøn kan piab lataigu Tiuswei ángel tørgandø kenamisri ashibig køn, nø wainug kebarrua trenchibig:

—[Cornelio!— cha. ⁴Inchen Corneliobe ángelwan ke tab ashabe, truba kwaarig trenchibig køn:

—¿Señor, chinda?— cha.

Inchen ángelbe trenchibig køn:

—Tiusbe ñi nøba wamindiilan mørøb, katø tru chugurrin kømuielan ñi isua asha purugub tabig mariilan pesannawa, wamøwei indan cha. ⁵Møimbe Jope ciudasrømay møguelø ør cha, Simón taigwan wamønrrab, katø nøbe Pedrogucha munchi køn cha. ⁶Truibe katøgan Simónwei yau, ya peba tsun cha, Simónbe tru kalusmeran kullaarana tabzhig tamarøbig mar pulu ya pasraig køn— cha.

⁷Inchen tru ángel nun waminchibig iben latatø, Corneliobe pagatø nui karuindiig melabelanba, katø kan suldau nui trendø trag melabelai utuig Tiuswan truba isua pasrabigwanba wamabig køn. ⁸Incha maig kuigwan nømun kerrigu eshkawabe, Jopemay amrrai ørøbig køn.

⁹Indiibe katø kwaløm Cornelio øriilø maywan ambub kua, yandø Jopesrø pub ambub køben, Pedrobe kwaløm tøbøtag lutau køsrøn wambig yabala Tiusba waminchab nebibig køn. ¹⁰Inchen nune truba mag isub parøgwaben, nuyasig mamig nenøb kømne, kan piab lataig tøgagøbig køn. ¹¹Srømbalabe kurim pasrøben, kan nu llensu lataig pib tsøbmerayu litsig piraumay kørarri ashibig køn. ¹²Inchen tru llensuyube chi animalgurribunø tøgagøbig køn, pib srøppar køben, pirau srala amøñibelø køben, pala amøñib illimera køben ke. ¹³Inchen kan wam trendai mørøbig køn:

—[Pedro kurrab, kweecha, ma!— cha.

¹⁴Inchene Pedrobe trenchibig køn:

—[Señor, paare, kan trekkucha mana maramø! cha. Kan nabe managuen maimig mamønrrai merigwan ma kømøwei, chish mariimigwan ma kømøwein kur— cha. ¹⁵Inchen tru wambe katøyug waminchippe trenchibig køn:

—Tius tabig chishig mara kørømarigwane, ñibe mamgaig trømbøbig kønmab asha tøgagømøta— cha.

¹⁶Treetø treetø pønmay kenamisren, tru llensune [katø! mõi mõi srømbalasarømay kusruptindig købig køn. ¹⁷Inchen Pedrobe tru nø piab lataig asiibe chi chibig kønrrabgømab isub, nuinetø mumayguen kømui wamnetø, Cornelio ørig møgueløbe Simónwei ya chuguin kui paya, yaskabu chabguen pubguen inchibelø køn. ¹⁸Inchabe:

—Kuaje chabe, payibelø køn: ¿Kan Simón, katø nundøwei Pedrogucha taig, yu ya peba tsuita?— cha.

¹⁹Inchen Pedrobe tru nø piab lataig asigwan maig kermab isubsrø wamnetø, Espiritu Santobe nun trenchibig køn:

—[Au! ñune pøngatø møguelø lab køn cha. ²⁰Kurrab, yugurri kørroya, kan mandø inchab kømab isuptø pasrømetø, nømbe inrrø cha. Kaguende nømune na ørar— cha.

²¹Inchen Pedrobe tru Cornelio øri møguelan wamønrrab ashchab kørararuabe, trenchibig køn:

—Tru ñim lab kuibe, na kur cha. ¿Kan chindamig lataig palai amrrugue?— cha.

²²Inchen nømbe trenchibelø køn:

—Nambe Cornelio ørig amrruer cha. Truibe suldau søtø cienwan nø karub pera pasrabig, katø sølgandø

tabig, Tiuswan kōriibala pasrabig, katø truigwane maya judíosmera truba tabig kōn chib wamindinab mōg kōn cha. Truigwane kan Tiusweindø tarōmari āngelgurri maig indamigwan kenamarin kōn cha, ñun nui yamay arringarua, tru ñi wamindigwan nō mōr-trai.—

²³ Inchen Pedrobe kebera, ya peba kōrrōmara, katø kwalōmbe nōbe truilōba kurra iben, nunelø tru Jopesrø warabelōgucha Pedron lincha ambubelø kōn.

²⁴ Incha katø kwalōmbe Cesareasrø pubelø kōn, Cornelio nui nammisaameran kōben, nui ke trendø linchibelan kōben lincha cha pera munig waben. ²⁵ Inchen Pedro yau pubene, Corneliobe wamōnrrab webarrua, nui merrab tōmbōnsrøb, kōriibala tabig waminchen, ²⁶ trune Pedrobe nun trenchib kusrabig kōn:

—[Kurra, pasramisr! cha. Nagucha ñi lataitøwei ka mōtø kur— cha.

²⁷ Incha Pedrobe Cornelioba waminchib, waminchib kebyabe, truba nu misag tulundzuna pasrain kui ashibig kōn. ²⁸ Inchabe Pedrobe trenchibig kōn:

—Ñimbe ashibelø kōn cha, kan judíobe judío kōmeelōbabe linchimōnrrai, merig kui. Inchendø nane Tiusbe kenamartan cha, mu misagwandōgucha chigucha kōmīg kui lataig mara wamōmōwei, kōsōgōnrrapteelø kōn tamig kōmōwein kōn cha. ²⁹ Inchawei treekkurri nan wamōben latatø, chi chib pasrōmōtø, arrur cha. Inchawei ñimun payrrab inchar chibig kōn. ¿Chigurri nan wama ørig kuin kui?—

³⁰ Inchene Corneliobe lōtappe trenchibig kōn:

—Pib kwalōm kōn cha, øya uras lata, tru las tres Tiusba wamindam ura kōbig kōbene, nai yau treuras na Tiusba waminchib wabene, mōimbe kan mōg tōrgwalmabig keweig nai merrab pasramisra, ³¹ trenchitan cha: “Cornelio, Tiusbe ñi nun wamindiilan mōrøb, katø chigōben palai melabelan isua ashib purugub indiilan chigucha, Tiusbe pesannamø, isua kōn cha. ³² Inchawei Jope ciudasmay karua ør chibig kōn, Simónwan wamōnrrab, katōgan munchibe truigwane Pedrogucha taig. Truibe tru Simón kalusmeran tabzhig kullaarana tamarøbig mar pulu ya pasraigweinug ya peba tsun” cha. ³³ Inchen nabe tru urastø ñuimay øriibe, manguen arrin kōn cha. Mōimbe mayeelōba nambe Tiuswei merrab purrer chibig kōn, Señor ñun chitø wamindingaruigwan nam kerrigu mōrtrab.—

Pedro Cornelioi yau waminchib

³⁴ Inchen Pedrobe waminchib pølbasra, trenchibig kōn:

—Mōimbe ciertonwei wetøbeñar cha, Tiusbe mōilane ørōmara katōganelandø tab inchimōtø lata isubig kuin kui. ³⁵ Misaamera nōrrø pōnrrabig chu pirausreeløtōgucha nun kōriibala marøb, sōlgandø tabig marøbigwane Tiusbe kashmīg kōn cha. ³⁶ Tiusbe Israelweinukkurri amrrub misaameran chi isumø tab amōnamig kōnrrai marøbig tabig srø wamwan Jesucristogurri eshka kusrenananig kōn cha. Nōbe Mayeclaim Pala Nø Karub Nø Ashib Pasrabig kōn cha. ³⁷ Pøs ñimbe ashibelø kōn cha, tru srø wamwane

Galileasrø pølbasra, Judea pirau kerriguba wammøra kōnrrai marig kōn cha, tru piu umbu ulsramigweimburabigwan Juan eshka kusrenanikkurrimbunø.

³⁸ Nabe tru Nazaretsrø Jesúsweimburab truigwan waminchar cha, Tiusbe nune Espiritu Santotøgaba, nui maramburab mariitøgaba itølushen, nōbe tabig marøb, nugwaimandzig mandøguen kōmui melōnrrai srua kuilan tamarøb unig kōbig kōn cha, Tius nōba pasraikkurri. ³⁹ Inchen nambe Judea pirausrø lata, Jerusalénsrø lata, Jesús chitø mariilane nambe namashib chishtø ashibelø ker cha. Katø nune kurusyu mesra, kweetsig kōbig kōn cha. ⁴⁰ Inchendø Tiusbe pøn kwalōmyube katøle kusrua, nune kenamisringaruig kōn cha. ⁴¹ Ke maya misagwangucha kenamismøtø, tru maig kuigwan nōmashib ashib pōnrrabelan Tius tru manasrøwei nō lawa wesruilandø kenamisrig kōn cha, Jesús tru kwaig tsua, katøle kwailai utugurri kurra, tru namba lincha nōba mab muchibelan. ⁴² Incha Tiusbe namune misaameran eshka kusrenanrrai karuig kōn cha, tru øsiguelan lata, kwabelan lata maig kōnrrabigwan asha martrai Tius pasriibe nō kōn chib, nam waminchib eshkanrrai. ⁴³ Katø mayeelōba Tius maig karuigwan eshkaelø Jesúsweimburab waminchippe, tru mayeelōba nun kōrebeløbe Jesúswei munchiyu kaig mariilan ulø payamig kōmīg pesannaig kōrrōmisrtrun taig kōn— cha.

Judíos kōmeelø Espiritu Santon utab

⁴⁴ Inchen Pedro øyee waminchib pasramnetø, Espiritu Santobe kōrraarrubig kōn, tru mayeelø Tiuswei wamwan wamindi mōrøb pōnrrabelaim pala. ⁴⁵ Inchen Pedroba amrrubelø tru circuncidawar kōrewarmerabe, truba kwaariilø kōrrōmisrøbelø kōn, judíos kōmø misaamerangucha Espiritu Santon keta nōmuim pala itølushib uncha tōgagōnrrai trana kōrrōmaren.

⁴⁶ Kaguende nōmbe mōriimīg peg wam wamindi mōramba, Tiuswan tabig wamindamba indi ashibelø kōn. ⁴⁷ Inchene Pedrobe trenchibig kōn:

—¿I misaameran piu umbu ulsrailø kōmōnrrai kabe mu kōbgan merōnrraitarru? cha, nam latatøwei Espiritu Santon nōm utøben.—

⁴⁸ Incha Pedrobe Jesucristoi munchiyu nōmun piu umbu ulsrøngarubig kōn. Inchen nōmbe Pedron:

—Katōgan mam kwalōm kōsrøn tiusmanda namba kōrrōmisr— chibelø kōn.

Pedro Jerusalénsrø chitø purayaigwan eshka

11 Cristo nōashib karua øriilōba, nunelø Judeasrø warabelōba tru judíos kōmø misaameragucha Tiuswei wamwan utin kui wammørøbelø kōn. ² Incha Pedro Jerusalénsrø katø nebibene, tru asru circuncidawar kōrewarbe nune øyeebe maig marøb pasrøgu chib, ³ trenchibelø kōn:

—[Kan ñibe judíos kōmø misaamera tru circuncidameelai yau kebya, truilōba lincha main kōn!— cha.

⁴ Inchen Pedrobe lutøgurri maig purayaigwan eshka, trenchibig kōn:

⁵—Na Jope ciudasrø tsua, na Tiusba waminchib wabene, kan piab lataigu na øyeeg kenamisri ashibig kur cha. Truyube kan nu llensu lataig pib tsøbmerayu litsig srømbalarøngurri kørarrub arrua, naim pulugatig kørarrubig køn cha. ⁶Inchen umbu chi tøgagig kətashchab na tab ashene, animalmera pib srøb tøgagilø køben, namiguelø køben, pirau srala ambubelø køben, pala amøñib illimera køben tøgagig asinabig køn cha. ⁷Katø kan wamgucha trendai mörinabig køn cha: “Pedro, kurrab kweecha, ma” cha. ⁸Inchene nabe trenchibig kur cha: “Señor, paare, kan treekkucha mana maramø! cha. Kan nabe managuen nai trigube mamønrrai merigwanba, chish mariimigwanbabe mugabguen muga kømur” cha. ⁹Inchen srømbalarøngurrimbe wambe nane katøle lətab trenchibig køn cha: “Tius tabig chishig mara kørømarigwane ñibe mamgagig trømbøig kønmab asha tøgagømøta” cha. ¹⁰Trube pønmay treetø treetø incha, katø kerriguba srømbalarømay nebibig køn cha.

¹¹Inchen trunetø pøn möguelø Cesarearøngurri nan lanrrab øriilø nam purrai yau puptinchibelø køn cha. ¹²Inchen Espiritu Santobe nane: “Mandø inchab kømab isuptø pasrømøtø, nømbe inrrø” chiben, katø i seiselø nuneløgucha naba lincha amrruig købig køn cha. Incha nambe sətøba Cornelioi yausrø kebabubelø ker cha. ¹³Inchen nøbe nui yau kan ángel pasramisra, tru nun øyah chib pasraig asigwan namun eshkabig køn cha: “Jopesrømay ør cha, Simónwan, trunundøwei katø Pedrogucha taigwan attrai wamønrrab. ¹⁴Trube ñiba, ñui yauelanba kaigyugurri mandø incha ñimun wesrailø køm wammeran waminchun” chitan, chibig køn.

¹⁵Inchen na pua, truyu waminchib mendøbene, tru srøsrøzhiitø Espiritu Santo namuim pala kørarrub lataitøwei nømum pala kørarruptinchibig køn cha. ¹⁶Inchene nane Señor øyah taigwan isuptinchibig køn cha: “Juanbe piu ulsra pitøga pinøbulingaruben, trune ñimbe Espiritu Santotøga pinøbuliilø kønrrun” taigwan. ¹⁷Nam judíosmera Señor Jesucriston kørebelan Tius keta tranigwan nøm judíos kømeeangucha trunundøwei keta tranene, ¿Tiuswan treeg marmøta chib pasrønrrappe, nabe mu købrai køh?— chibig køn.

¹⁸Inchen Tiuswei misaamera jerusalénsreelø iilan mørabe, yandø chi chimøtø, Tiuswan truba tabig waminchib trenchibelø køn:

—Trube, Tiusbe judíos kømø misaamerangucha øsig kømigwan nebua tøgagønrrai kaig marigwan isua møra, nuimay lliranrrai marin køn— chib.

Siria pirau Antioquíasrø Tiuswei ureamera

¹⁹Inchen tru Estebanwan kweechen isumdiig kaig pub mendøben trugurri, ke kan ørøtømisra chab ambubeløbe, Feniciasrøn køben, Chipresrøn køben, Antioquíasrøn køben øyasrøngatig ambig købig køn, mungucha mendailane Tiuswei wamwan waminchimøtø, judíosmerandø waminchib.

²⁰Inchendø nømui utuelø möiløgøsrøn, chipresreeløba, cirenesreeløba Antioquia ciudayu puabe, griegos-

merangucha waminchibelø køn, Señor Jesúsweimburab eshkab kusrenanøb. ²¹Inchen Señorwei tasiibe nømbe pasrøben, misaabe truba nu kørewa, Señorweimay llirabelø køn.

²²Inchen Jerusalénsrø iglesiayueløbe trunun wammøra, nømbe Bernabéwane Antioquíasrøngatig ørøbelø køn. ²³Inchen Bernabé trusrø puabe, Tius ka yandø tab indin kua asha, nøbe truba kasraarawa, Señorwei mayu pønrrappe nømui manrrau tab isua mur pønrrønrrai mayeelan waminchibig køn.

²⁴Kaguende Bernabébe tabig, Espiritu Santoba, nui isubigwan Cristoinug pasriiba truitø netsaig købig køn. Inchen Señorweyasig misaabe nørø nemisrig købig køn.

²⁵Incha yandø Bernabébe Saulon lanrrab Tarsosrømay ya, yandø wetørrawabe, Antioquíasrømay pera ibig køn. ²⁶Incha nømbe trusrø pila ørøba iglesiayueløba tulundzunab kua, misagwan nørø kusrenanøbelø køn. Tru Antioquíasrøn kuig køn, tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan ke srøsrøzhiitø pølbasa “Cristoielø” cha munchi pasra wamig.

²⁷Inchen tru kwalømmerawan möiløgøsrøn Tius maig karuigwan eshkabelø Jerusaléngurri Antioquía may kørørrubelø køn. ²⁸Inchen kan tru ambubelai utuig Agabo taibe, Espiritu Santo nun maig tamigwan isunrrai inchen, trenchibig køn:

—Pirau ørøba parø truba nuig attrab køn— cha. Indiibe treeg kønrrun taibe Claudio karubig køben treeg purayaig købig køn. ²⁹Inchawei Antioquíasrø Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe nømun kanun kanun maig tranamdiig køben an treeg purugua trana, ørtrab chibelø køn, nunelø tru Judeasrø warabelayasig. ³⁰Incha treeg mara, Judeasrø Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelan tranrrai, Bernabéwanba, Saulonba tru ketamig tulisagwan trana ørøbelø køn.

Jacobo kwaigwanba, Pedron kailan keeri yau keerigwanba waminchib

12 Inchen tru kwalømmerawan rey Herodesbe möilan køsrøn iglesiayuelan kemørøbig køn, kaig inchib srua kønrrab. ²Incha Juanwei nuneg Jacobone espadatøga kweetsingarubig køn. ³Treeg marigwane judíosmerane truba tabig asønain køben, Herodesbe Pedrongucha merrarrangarubig køn. Truibe tru Pirri Levaduragaig Maig Fiesta kwalømmerawan purayaig køn. ⁴Incha Pedron merrarrawabe, Herodesbe kailan keeri yau keerøbig køn, suldaumera pib sətø ashib pønrrønrrai pønsra kan sətøyu pib suldaubatø. Herodesbe tru Pascua Fiesta puraiben, Pedrone misagwei merrab wesranrrab isua treeg inchibig køn. ⁵Inchawei Pedrobe kailan tru keeri yaugurri webimønrrai truba may ashib tøgagúig waben, iglesiabe nuyasig [katø! elachimø, Tiusba waminchib miab købelø køn.

Pedron kailan keeri yaugurri Tius wesrab

⁶ Herodes Pedron misagwei merrab løtsø wesramig køben tru kwalmab yem, Pedrobe pagatø suldaumerai tøbøtag pa cadenatøga merrarraig, kib tsuben, katøgan suldaumerabe yaskabu tru kailan keeri yawan ashib pønrrabelø køn. ⁷ Inchen mõi mõi kan Señorwei ángel kenamisren, tru kailan keeri yaube kan tørgueg-walmabig kebiløben, ángelbe Pedron tømbylyu kønøga kasrønanabe, trenchibig køn:

—[Mallatø kurrø!— cha. Inchen cadenasmerabe Pedroi taskugurri køraptinchibig køn. ⁸ Inhabē ángelbe trenchibig køn:

—Tamara pørønab, ñui alpargatiswan keetab inchi— cha.

Inchen Pedrobe treeg marene, ángelbe trenchibig køn:

—Pala itøguewagúigwan keb, nai mendig amø— cha.

⁹ Inchen webyabe ángelwei wendautø ibendø, tru ángel øyee punrraig marigwane ka inditamaptø isub, nøbe tab chigúi nebua ashmíig køn, pøs øyeebe nune kan piaig lataitø køben. ¹⁰ Incha suldaumera ashib pønrrainug srøtiigu puraamba, trugurrimbe katøganbalø puraamba, trugurri yandø wambig callegatø-maysrø tsandzøn yaskabyu pubene, tru yaskappe nøtø kurøptinchibig køn. Inchen webamba, kan yabgatig ambene, tru ángelbe nøtø inrrai tarømisrøptinchibig køn.

¹¹ Inchen Pedrobe yandø chigúi møra trenchibig køn: —Møimbeguede, Señor nui ángelwan øra, Herodeswei taskugurrimba, katø maya judíosmerana maig martashchab ashig kui inchib pønrraigugurrimba wesratan— cha.

¹² Incha Pedrobe yandø iigwan maig kui ashabe, Maríai yamay ibig køn, tru Juanwan katø Marcoskucha taigwei usraimay. Inchen truyube truba yamelø tulundzuna, Tiusba waminchib købelø køn.

¹³ Incha Pedrobe yagueta pua, yaskabwan pinrrøgøbene, kan srusrø-unø truyu mendig mendabig, Rode taibe, mu køtashchab arruabe, ¹⁴ Pedroi wam kui mørøppe, kasrag købiitø yaskabwanguen kurmøtø, katøle umbusrø kelula:

—[Pedro yaskabu pasrøtan!— cha, eshkabig køn.

¹⁵ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—[Paare! ñibe loca asønan— cha.

Inchen nøbe:

—[Truigwein køtan!— chiben, nømbe trenchibelø køn:

—Pedro kømøtø, nui møsig kuinrrun— cha.

¹⁶ Trune Pedrobe katøgucha yaskabwan pinrrøgøbig, pinrrøgøben, kura ashabe, truba kwaarøbelø køn.

¹⁷ Inchen nøbe 'niløtø kønrray' siñal mara, tru kailan keeri yaugurri Señor mandø wesraigwan eshkawabe, trenchibig køn:

—Jacobonba, nunelø katøganelanba iigwan wammørøsrørrigay— cha.

Incha webyabe, peesrømay ibig køn. ¹⁸ Inchen yandø tør-rraben, suldaumerabe [katø! mamdøguen kømuilø truba truba waminchib købig køn, Pedrone ni chindinguen mørmøwa. ¹⁹ Inchen Herodesbe langarua, wetørranrrab kaimappe, tru suldau ashib pønrrabelan maig purayaigwan nømun paya ashib srua kuabe, kweetsingarug købig køn. Incha Herodesbe Judeagurri webya, Cesareasrømay ya, trusrø tsubig køn.

Herodes kwaigwan waminchib

²⁰ Herodesbe Tiroba, Sidónba warab misagwan larrø namig tsuben, trusreeløbe søteeløba maig maramigwan lata ke kandø isua pønrramisra, tru rey Herodeswei yau ke nøashib trag megabig Blasto taigwan nømuingatø misrtrai ubønannøb wamincha, tru-ikkurri ambugurri, igurri lata tab warønrrab cha mia-belø køn. Kaguende Tiroba, Sidónbabe tru reyweim pi-raugurri mamig weerigwan purøsrubelø købig kua.

²¹ Inchen Herodesbe kan kwaløm treeg martrab cha wesrua pasra, tru kwalømbe Herodesbe tru keilø purø tabelan kewa, tru wamisra ashib karub wainug wamisra chull møramdiig purø may waminchibig køn.

²² Inchen misaamerabe trashib mendappe, trenchibelø køn:

—[Iigwan waminchibiibe møg kømøtø, kan tius køn!— chib. ²³ Inchen tru urastø Señorwei kan ángel Herodeswane kwanrrø penøsrøkøbig køn, kaguende tru maya nuguen tab kønrrai indigwan Tiuswein kønrrain kømøtø, nuyasig kønrrai inchib wabenba. Incha nøbe pølømmera maig kwabig køn.

²⁴ Trune Tiuswei wambe larrøbichib nurab ibig køn.

²⁵ Inchen Bernabéba, Saulobabe tru ketamig tulisha trana øriilan chab peguchabe, Jerusalénsrøngurri Antioquíasrømay katø ambubelø køn Juanwan pera, tru-itøwei Marcos taigwan.

Bernabéwanba, Saulonba lawa wesrub

13 Antioquía iglesiyube Tius maig karuigwan eshkabelø køben, kusrennøbelø køben købig køn: Bernabé køben, Simón (trunundøwei Níger taig) køben, cirenesriig Lucio køben, Manaen køben (tru misagwan ashib karubig Herodesba trubalatø nuraweig), Saulo købengue. ² Indiibe kan kwaløm Señorwan nøm køriibala tabig waminchib, ayunab købene, Espíritu Santobe trenchibig køn:

—Bernabéwanba, Saulonba tarømartray cha, na nømun chi martrai wamigu marøb pønrrørrain— cha.

³ Inchen nømbe ayunab, Tiusba waminchib kuabe, tab kønrrai tasiimeran nømuim pala estsara, yandø, 'trube, ka amrrigay' cha ørøbelø køn.

Bernabéba, Sauloba Chipre pirausrø

⁴ Inchen Espíritu Santo øriilø Bernabéba, Sauloba Se-leucíasrømay amba, truyugurrimbe barcoyu Chipre pirausrømay ambubelø køn. ⁵ Incha Salaminasrø puabe, judíosmera tulundzuni yamerayu Tiuswei wamwan

eshkab kusrenanøbelø køn. Incha Juanwangucha nømun purugub uñchai pera amøñibelø køn.

⁶Incha tru pi tøbøtag Chipre pirø pasrabigu kandarømaystrø Pafosrøngatig larraambabe, truyube kan judío Barjesús taig, kaig libron kusrewa, kwaimandzigweimburabigwan marøbig, ka isatø 'Tius maig karuigwan eshkabig kur' chibigwan wetørrabelø køn. ⁷Tru møøbe Sergio Paulo kubenadur maig kømigwan purø tab isua marøbig treeg møøba, tsubig køn. Inchen tru Sergio ashib karubigwane Tiuswei wamwan nune mørøg køben, Bernabéwanba, Saulonba wamønrrab ørøbig køn. ⁸Inchen tru Barjesús, griegomaybe Elimas cha wamig, tru kaig libron kusrebig, truike tru karubig nui isubigwan Tiusweinug pasrmønrrai truba sötø luløb megabig køn. ⁹Inchen Saulo, katø Pablogucha taibe, Espiritu Santø netsaig, tru Elimaswan malau ke tab ashabe, trenchibig køn:

¹⁰—[Kan ñi kui! [Misagwan kegørrøsrkamig, isatø in-diibah, larrø kaig maramibatø netsaig møg, nug-waimandzigwei nusrkai! [Chigurrimbunø sølgandø tabigwane larrø tsaliig ashig kømui inchib pasrabig køn! cha. ¿Ñibe Señorwei tab maymerane managatig mindishibig mindishinrragu? cha. ¹¹Møimbe Señorwei tasiibe ñun trømbøig nebunrrai martrun cha. Møimbe maya yanagatig kabgaig kørrømisra, pørrwan ashchab kaimanrrabguen— chibig køn.

Inchen møi møi nune kabyu wañim peñib løstiig misren, srølamøratø ibig misra, møikkøben tasku nun kemøra srua amrrai labig køn. ¹²Inchen treeg purayaigwan ashabe, tru kubenadur Señorweimburabelø kusrenaniilan ke kwaara asha, Señorwan kørebig køn.

Pablo Antioquía ciudastrø tsuig

¹³Pabloba, nui linchibeløba Pafos ciudayugurri barcoyu nebamba amba, Panfilia pirau Perge ciudastrø puben, trune Juanbe truyu nømun tarømisra, katø Jerusalénsrømay arrubig køn. ¹⁴Incha Pergegurrimbe nømbe Pisidia pirau Antioquía ciudastrømay amba, truyu sábadø isrin kwaløm judíosmera tulundzuni yau kebamba, purramisrøbelø køn. ¹⁵Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwanba, Tius maig karuigwan eshkabelai pøriilanba chab lebene, judíosmera tulundzuni yau chi maramigwan ashib karubeløbe møigwan køsrøn øyeeg chinrrab, 'inrrø' chibelø køn:

—Ñim, namui misaamera, mandø melamigwan øyeeg melønrrigay chib misagwan wamindamig tøgaguabe, waminday— chinrrai.

¹⁶Inchen Pablobe pasramisra, tasigwan kusrawabe, trenchibig køn:

—Ñim, Israelwei misaameraba, katø ñim Tiuswan køriibala tøga pønrrabeløba mørtray cha. ¹⁷Iig Israel misaamerai Tiusbe, namui merrabsrø kølli misaameran lawa wesrawa, tru misaamerane truba nørreelø kønrrai marig købig køn cha, nømbe Egipto pirausrø ka ambateelø warøben. Incha tru Egipto pirausrøngurri nui tasiitøga ashig kui ashchai marøb wesruig købig køn cha. ¹⁸Incha mu misag warab waraimønug Tiusbe

cuarenta añosburab nømune ka awentab tøgagúig købig køn cha. ¹⁹Incha Tiusbe Canaan pirausrø misaamera sietø nørø sötø pønrrabigwan pinisha, truilaim pirømera købelan nømui mara tøgagønrrai tranig købig køn cha, ²⁰kan cuatrocientos cincuenta añosburab.

Inchen trugurrimbe tru maig kønrrabigwan asha marøb purrønrrabelø 'asha martrabelø' cha wamiilø Tiusbe tranig købig køn cha, Tius tru maig karuigwan eshkabig Samuel køb uraskatig. ²¹Inchen trugurrimbunøbe, israelitasmerabe nømun ashib karub wanrrabig kan rey miaben, Tiusbe Benjaminweinukkurri karrab misagúig Quiswei nusrkai Saulwan cuarenta años ørøba karub wanrrai tranig købig køn cha. ²²Incha trugurrimbe Tiusbe rey Saulwan nø ashib karub waigwan kerrawa, Davidwan rey kønrrai kusruig købig køn cha. Incha trunune Tiusbe nuimburab trendaig købig køn cha: "Isaíwei nusrkai Davidbe na maig isubig køben, treeg isub møg kui asha kur cha. Truike na chi martrai inchen, treeg martrun" cha. ²³Tru Davidweinukkurri srøig karrab misaameran nø maig martrab cha kørrømisrig købig maig køben, Israel misaamerayasig kan Kaigyugurri Wesranrrabig Jesúswan ørig købig køn cha. ²⁴Inchen Jesús nø arrumøwatøbe, mayeelø Israel misaameran Juanbe mas kaig marmønrrab isua møra, Tiusweimay Ilirain kønmab asamig piu umbu ulsrailø kømigwan eshkab kusrenanøb arrig købig køn cha. ²⁵Incha Juanbe nui maramigwan yandø chab patsøgøb arruabe trendaig købig køn cha: "¿Nabe mu kuitamab isugue? cha, nabe tru ñim isub kuig truig kømur cha. Inchendø nai wendaube katøgan attrun cha, trunune nabe nui alpargatiswan tsiwan pitsamikken truburab kømuinatan" cha, Juanbe trendaig købig køn cha.

²⁶Ñim, nai misaamera, Abrahamweinukkurri srøig larrøbicha amrrubeløba, katø ñimui utu Tiuswan køriibala marøb melabeløba: tru tabig srø wam kaigyugurri wesrabigwane yamba namuiwei ørig kuin køn cha.

²⁷Kaguende Jerusalénsrø warab misaameraba, katø nømun ashib karub purrabeløbabe, Jesúswane mu kuinguen nebua ashmøwei, katø tru isrin kwalømmørig Tius maig karuigwan eshkabelø wamindi wamwan leigwan chigucha, nømbe truigwan chi mørøg kømuindiig kua, nøm Jesúswan øyeeg kwanrrai marøb pønrrappe, tru pørig maig taimbala nømbe treeg nebunrrai marig købig køn cha. ²⁸Jesúswan chigurri kwanrrai maramdiig nuinuube chi kalø marig wetørramubendø, Pilaton nømbe kwetchai miaig købig køn cha. ²⁹Inchen nuimburab maig pørig pønrrabelø kerrigu treeg puraiben, kurusyugurri pinøsrua, sørabelø køn cha. ³⁰Inchendø Tiusbe katø kwailai utugurri øsiirangarubig køn cha. ³¹Inchen Jesúsbe kwamøwatø, tru Galileasrøngurri Jerusalénsrøngatig nun lincha nerrubelane katø øsiirappe, nømune truba yam kwalømgatig kenamisrøb unig købig køn cha. Incha truiløbe møimbe nømashib maig asigwan misagwei merrab nuiwan waminchibelø, nøm køn cha.

³² Inchawei namgucha tru merrabsrø namui kølli misaameran Tius tranrrab misra kørrømisrig, tru tabig srø wamwan ñimun wammørørskøb eshker cha. ³³ Nam tru truilai ureemerane treeg martrab kørrømisrigwane maran cha, Jesúsuan Tiusbe øsiirangarua. Inchen katø Salmo dosyugucha øyeeg pørig pasran cha:

“Ñibe nai Nusrkain køn cha.

Møi nabe ñui Møskai misra pasrar” cha.

³⁴ Katøbe mana trerannrabig kømíig Tiusbe Jesúsuan wailai utugurri katøle kusrua, tru treeg marigweimburappe Tiusbe trencha pasrig købig køn cha:

“Tru newan tabig, ciertonig treeg martrab cha,

Davidwan tranrrab kørrømisriilane ñun tranrrumøn” cha.

³⁵ Inchawei katøganbaløsrøngucha trenchibig køn:

“Ñui Newan Tabigwei asrwane trerabashmønrrun” cha.

³⁶ Pøs Davidbe Tius maig kønrrain køben tru nø tsuin kwalømmerawan misaameran ashib purugub wawa, yandø kwawa, nui mōskaløba tsumisrene, nui asrbe treraig købig køn cha. ³⁷ Trune Tius tru kwailai utugurri katøle kusruigwei asrbe treramuig købig køn cha. ³⁸ Inchawei ñim, nai misaamera, ñim nebua asig kønrrai inder cha, tru kaig mariilan ulø payamig kømíig pesannaig kønrrun chib eshkar kusrenniibe Jesúsurrin kui. ³⁹ Inchawei tru maig maramigwan martrai Moisés pøriiløtøga chi kaig kømíig lataig, tabig kørrømisra pønrrønrrab kaimaigwane, mutøgucha Jesucriston kørebeløbe nuinuubeguende chi kaig kømeelø lataig, tabig kørrømisrtrun cha. ⁴⁰ Inchawei ashiptø kuy chibig køn, Tius maig karuigwan eshkarbelø øyeeg chib pøriibe ñimun nebuig warønrrab kømøtø:

⁴¹ “Au, ñim chiwandøgucha ke ka indzatø mørøbelø, **Ikato!** ke kwaara ashib kenaguen kømø, pinay taig. Kaguende nabe, ñim warain kwalømmerawan purø nuig maramønrrun taig, ñimun mugøben treeg købig køn chib wamindigucha,

treeg marig købig kuitamappe ke køremgaikke.”—

⁴² Incha Pabloba, nui lynchibeløba judíosmera tulundzuni yaugurri webambene:

—Wendø truwan isrin kwalømgucha øyeelandøwei waminchurrnrigay— chibelø køn. ⁴³ Incha truyu misag tulundzuna pasrabigwan yandø nømbe ‘ungwa’ cha ambene, mōiløgøben truba yam judíosmeraba, katø mōiløgøben judíosmera nøm Tiusweiwan marøb pønrraigu purørrua Tiuswan purø isua melabeløbabe, Pablonba, Bernabéwanba mendig amben, nømbe:

—Tiuswei tru ka yandø tab indigu maizhikkucha elachib pønrrønrrab kømøtø, melabig melønrrigay— chib waminchibelø køn.

⁴⁴ Inchen wendø truwan isrin kwaløm tru ciudayu ke maya misag lutau Tiuswei wamwan mørtrab tulundzunøben, ⁴⁵ judíosmerabe misag truba nørøtul yai ashabe, truba namig pusrkwai asha, Pablo tru trenchib wamindigwane ‘treeg kømøn’ chib, tsalø

wamabelø køn. ⁴⁶ Inchen Pabloba, Bernabébane chigucha kørmø trenchibelø køn:

—Tiuswei wamwane ñim judíosmeranmerrigwei eshkamig kuig køn cha. Inchendø ñim yandø kaashib, managatig øsig kømigwan ñim tøgagømig truburab kømui indig kuig købene, trube, nambe mōimbe judíos kømeelaimay katø amrrab chibelø køn.

⁴⁷ Kaguende Señorbe namun trencha karua pasrig køn cha:

“Judíos kømø misaamerayasig kan tør lataig kønrrai ñune pasrar cha,

kaigyugurri wesrailø kømigwan eshkar pirau munabatsø srua inrrai.”—

⁴⁸ Inchen iigwan mørabe, judíos kømø misaamerabe truba kasraarawa, Señorwei wamwan truba tabig waminchibelø køn. Incha tru managatig øsig kømigwan tøgagønrrai chabguen tarømarilø købeløbe mōiløtøgucha Jesucriston kørebelø køn.

⁴⁹ Inchen Señorwei wambe tru pirau kerrigu larøbichibig køn. ⁵⁰ Inchen judíosmerabe tru ciudayu mōiløgøsrøn ishumburmera, Tiuswan purø isua melabelø trurrigu nøm mailø kui asiilanba, katø ciudayu mōguelø nørreelø ashib karubelanba kaig marøb kurønrrai nømune ke treeg isumne incha, Pablonba, Bernabéwanba nømum pirau gurri webusrøbelø køn.

⁵¹ Inchen nømbe kømui srøbyu usrøwan pabørrgøbelø køn, ñim øyeeløgurri uyube mōimbe ñim kusrenrigay chib eshkar. Incha Iconio ciudasmømay ambubelø køn.

⁵² Inchen tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe kasrag købiibah, Espiritu Santobatø netsailø købig køn.

Pabloba, Bernabéba Iconio piraurø

14 Iconiosrø Pabloba, Bernabéba judíosmera tulundzuni yau kegøtø kebamba, purø may waminchib kusrenanen, judíosmera køben, griegosmera køben truba nørø Jesucriston kørebelø køn. ² Trune judíosmera Jesucriston køremeeløbe tru judíos kømeelane ke kaig isumne inchibelø køn tru Pabloimburappa, Bernabéweimburappa. ³ Inchen treeg kuigucha, Pabloba, Bernabébane truyu yana warøwa, Tiuswei wamwan chigucha chi kørig kuin kømø waminchibelø køn. Inchen nui wamwan tru ka yandø tab indigwan treegwein kui ashchai, Señorbe kømui tasiimeratøga mariilø truba nørreelø marøb, kwaara asha kønrrai mariilø marøb inchai tranig køn. ⁴ Inchen tru ciudayu misaamerabe kan utueløbe judíosmeraingatø køben, mōiløbe Cristo nøashib karua øriiløingatø købig køn. ⁵ Inchen judíosmera køben, judíos kømeelø køben, nømun ashib karub purrabeløba kandø misra, nømun trømbøig kaig inchib, sruutøga petønrrab kurøben, ⁶ Pabloba, Bernabébane trunun wammøra Liccaonia pirau tru Listraba, Derbeba, pueblomerasrømayba, katø tru puluwan katøganbalømerasrømayba trubab ambubelø køn. ⁷ Incha trusrø tru tabig srø wamwan eshkar kusrenanøbelø køn.

Listrasrø Pablon sruutøga petab

⁸Inchen Listrasrømbe kan møy kal-lainukkurri managuen uñchab kaimabig srøbmera tulundzunig wabig køn. ⁹Inchabe tru møybe Pablo waminchen møyb wabig køn. Inchen Pablobe nun ke tab asha, ke tamarig kømuitamab isub wai ashabe, ¹⁰mur wamab trenchibig køn:

—[Ølgandø kurrab, pasramisr!— cha.

Inchene tru møybe pørsrappe, pasrambua, llirab mendabig køn. ¹¹Inchen misaamerabe Pablo chi marigwan ashippe, nøyui Licaonia triimay trenchib trashib mendabelø køn:

—[Møguelø lataig, tiusmera namuinug kørrøruin køn!— chib.

¹²Incha Bernabéwane tius Zeus køn chippe, Pablone tius Hermes køn cha wamabelø køn, kaguende Tiuswei wamwan waminchibiibe Pablo køben.

¹³Inchen tru tius Zeuswei tab ya, tru ciudayu kebambinuutø pasrabigu ashib wab sacerdotebe, toromera køben, umera purø tabzheelø tamariilø køben, tru ciudayu kebambi yaskabmerasrø srua arrua, tru toromeran kweecha, misaamerabamisra, Pablonba, Bernabéwanba, nøyune tiusmera kui mara tranrrab mendabelø køn. ¹⁴Inchen Cristo nøyashib karua øriilø Bernabéba, Pabloba nøymun treeg martrab indi møyabe, nøyui kewagüilan kølsrøb, misag utusrø kegørra, ¹⁵trenchibelø køn:

—[Au, yu mayeelø pønrrabelø! ¿Chindimba øyeeg martrab inchigue? cha. Nambe ñim latailøtøwei ka møygueløtø ker cha. Ke ka treeg maranmab ashchaidø mariilan elacha, øsig wab Tius srømbalawan køben, tru pirøwan køben, marwan køben, chigurrimbunø truyu pønrrabelan marøbigweimay llirawa pønrramisrtra, tru tabig srø wamwan nambe ñimun waminchab amrruer chib. ¹⁶Merrabsrø misag srøig, srøig kurrab amrrubelane misaamera nøyrrø pønrrabelan chuelandøgucha kerriguelan, nøymun maig amøyñig køben, treeg ka amøyñibasig køn cha. ¹⁷Inchen køben managucha nuimburabigwane maig kuigwan eshka wamindig købig køn cha, tabig marøb. Srømbalasarøngurri srewan ørøb, ellmariilø misram pølmera pubene, tru kuindø, tru kuindø misringarunrrun cha, chi palømø unchaguen mamig tøyagønrri tranøb, ñimui manrrømeran truba kasraaranøb.—

¹⁸Inchen nøy øyeeg chib waminchagucha, nøybe misaameran ke trendø merønrrab kaimabsrubelø køn, tru nøymun tiusmera kui mara toromeran kweecha tranmønrrai.

¹⁹Inchen Antioquíagurrimba, Iconiogurrimba møyiløgøsrøn judíosmera puabe, misag purø nu pasrabigwan ke kaig maramne inchai wamincha, Pablon kwetchab srug muta peta, ciudayugurri wambiisrømay ke paluunchib megam srua webambubelø køn, yandø kwaig kønmab. ²⁰Trune Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe nuin pøtøgatan tulundzunøben, nøybe kurra, katø ciudayu kebibig køn. Incha katø

kwalømbe Pabloba, Bernabéba Derbesrømay ambubelø køn.

²¹Incha Derbesrø Jesucristoi tabig srø wamwan eshka kusrenana, Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelø nøyrrø nemisrtra mara, trugurrimbe Listramayba, Iconiomayba, Antioquíamayba katø amrruig købig køn. ²²Incha trusrømbe tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan kullaaramø mur pønrrønrrai waminchib, isubigwan Tiusweinug pasragüigwane elachib pønrrømø, tindøga pønrrønrrai chib waminchibelø køn. Incha nøyune trenchibelø køn: “Tius nøy ashib karub waisrø kebambamibe chinetø chinetø murelø puben, truyu puraambub meløwawei kebambamig køn” cha. ²³Incha iglesiamørig nøybe Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelø wesrawa pønsra, Tiusba waminchib, ayunab kuabe, nøyune tru nøy kørewa pønrraig Señor nøy ashchai pønsrøbelø køn.

Antioquía ciudasarømay katø ambub

²⁴Incha trugurrimbe Pabloba, Bernabéba Pisidia pirauwan puraambub amba, Panfilia pirau pubelø køn.

²⁵Incha Perge ciudayu Tiuswei wamwan eshka kusrenana, trugurrimbe Ataliasrømay amrrubelø køn. ²⁶Incha truyugurrimbe barcoyu nebamba, Siria pirau Antioquíasarømay ambubelø køn. Tru nøy møy ya patsøga pønrraigwan martrab amrrai Tiuswei tru ka yandø tab indiitøga tabig ashib tøyagüilø kønrrigay chib, tru nøymun pønsraig købiisrømay. ²⁷Incha trusrø puabe, iglesiyuelan tulundzuningarua, Tius nøyba chinetø, chinetø mariilanba, tru judíos kømø misaameragucha isubigwan Señorweinug pasra tøyagønrri yaskabmeran mandø kurøb arrigwanba waminchibelø køn.

²⁸Incha Pabloba, Bernabéba Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløba truyu truba yana kørrømisra waraig købig køn.

Jerusalén waminchab tulundzunab

15 Inchen tru uras møyiløgøsrøn Judeagurri Antioquíasarømay amba, nunelan treeg kusrenanin købig køn:

—Moisés kusrennig tru circuncisión maramigwan marmøywabe, kaigyurrimbe wesrailø kønrraamøn— chib. ²Inchen Pabloba, Bernabéba tru treeg kusrenanøbelan ‘øyeebe maramig kømøn’ chib, nøyba purø mur aleguiyabelø køn. Treekkurri Pablonba, Bernabéwanba katø truyu nøyui utuelø møyilan køsrønba-mara, Jerusalénsrømay ørtrab wesrawa pønsrøbelø køn, tru øyeeg pub arrigwan Cristo nøyashib karua øriiløba, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabeløba trusrø waminchai.

³Inchen tru iglesiyuelø tru amrrai karua øriiløbe Fenicia pirøwanba, Samaria pirøwanba puraambub ambubelø køn, judíos kømø misaamera nøyui trendø marøb kuilan elacha, Tiuswei maywan amøyñinrrab nøy mandø pønrramisrigwan eshka. Treekkurri trusrø tru mayeelø nuneløbe truba kasraabelø køn.

⁴Incha Pabloba, Bernabéba, tru lincha ambubeløba Jerusalénsrø chab pubene, trusrø iglesiayueløba, Cristo nøashib karua øriiløba, katø truyu Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabeløba nømune wamab utøben, nømbe Tius maig marigwan kerriguh waminchibelø køn. ⁵Inchene møiløgøsrøn merrappe fariseosmeraingateelø købelø kua, mømibe Jesucriston kørebeløbe trenchibelø køn:

—Tru judíos kømø misaamera Jesucriston kørebelane tru circumcidamigwan maringarub, katø tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan maringarumig palan— cha.

⁶Inchen Cristo nøashib karua øriiløba, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabeløba tru øyeeg puigwan maig kætashchab ashchab tulundzunabelø køn.

⁷Inchen purø trømbøig mur aleguiyab kømig puben, Pedrobe kurra pasramisra, trenchibig køn:

—Nai nunelø, ñimbe srøsrø kwalømmerawangurri ashibelø kuinrrun cha, Tiusbe ñimui utugurri nan lawa wesruig køn cha, judíos kømø misaamera tru tabig srø wamwan na waminchen møra, kørenrai. ⁸Tiusbe nømui manrrømeran ashibig kuabe, nam judíosmeran tranøb lataitøwei Espíritu Santon nømungucha tranøb, nømuingatø pasrar chib kenamarig køn cha. ⁹Tiusbe nømun nøørø mara namuingatøtø inchib pasrømuig køn cha, nømui isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúitøgatø nømui manrrømeran chishmarig købig kua. ¹⁰Ñim kui! ¿Ke Tiuswane chinchibig kætashchab inchib pønrrøtirru? cha, tru nam lata, namui merrabsrø kølli misaamera lata, øyeeg maramigwan marøb kønrrab kaimaigwane tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan, trunun nøm niga amrai mømibe nømun neguanøb. ¹¹Treeg kømøtø, Señor Jesús tru ka yandø tab incha ketiitøgatø nambe kaigyugurri wesrailø kermab kørewa pønrrer cha, nøm lataitøwei.—

¹²Inchen truyu maya misag tulundzuna pasrabiibe niløtø kørrømisra, mørøb purrabelø køn, Bernabéba, Pabloba tru judíos kømø misaamerai utusrø, Tiusbe nømba pasrain kui ashchai nømgurri mariilanba, kwaara asha kønrrai mariilanba waminchen. ¹³Inchen nøm chab waminchen, Jacobobe trenchibig køn:

—Nai nunelø, mørtray cha: ¹⁴Simónbe wamindan cha, judíos kømø misaameran srøtøgurri nømungucha isua pasranmab ashchai, truilai utugurri nui ureg sätømera kønrrai mara, nui munchin nømuinug tøgagønrrai marigwan. ¹⁵Pøs mõi øyeeg publiibe, tru merrabsrø Tius maig karuigwan eshkabelø maig pøriiba ke kandø køn cha. Tru øyeeg pørig pasraimbala:

¹⁶“Øyeeg purayaig wendøbe tru Davidwei ya penin tsuigwan

katøle kusrua pasramønrrun chib.

Chab pinabsruigwan katøle tamara kusrub, srøig mara pasramønrrun taig.

¹⁷Maya misaamera katøganelø uncha pønrrabelø

Señorwan lanrrain cha,

mayeelø judíos kømø misaamerainug

nai munchiwan nømuinug pasra wamig kønrrun cha.

¹⁸Tru Señor iilan marøbig øyeeg tan taig,

tru manasrøngurri øyeeg martrab isua tøgaguen waig købigwan.”

¹⁹‘Inchawei nabe, ke treeg maramne inchib pønrramgaig kui ashar cha, judíos kømø misaamera nømui merrabsrø marøb kuilan elacha, Tiusweinug pønrrønrrab llirawa amrrubelan. ²⁰Treeg kømøtø, taska mari tiusmera tøgagúilan pønrraig mamimeran mamøwei, katø møguelø lata ishumbur lata larrø trømbøig marøb kømigwan marmøwei, kweetsig kømøtø, ka melamisratø kwaig animalmerai yauwan mamøwei, katø aniwan mamøwei indamig køn chibig, treegwan eshkawa, pøramitø palan cha. ²¹Kaguende merrab manasrøngurri Moiséswei pøriilan ciudadmørig judíosmera tulundzuni yamerayube eshkab kusrenanøbelø tøgagøben, truiløbe isrin kwalømmørig tru maig maramigwan martrai pørigwane lebelø købig køn— cha.

Pabloba, Bernabéba Siria pirau Antioquíásrømay katø ambub

²²Inchen Cristo nøashib karua øriiløba, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabeløba, katø iglesia mayeeløba tru nømui utugurri lawa wesrawa, øramig tabig asønai inchibelø køn, Antioquíásrømay Pabloba, Bernabéba amrai. Incha Judas, katø nundøwei Barsabás taigwanba, Silaswanba amrai wesrubelø køn, nunelai utu tru mas nørreelø kui asi møguelan. ²³Incha nømune ørøppe, kan kilga øyeeg chibig pøra, trana ørøbelø køn:

Nam Cristo nøashib karua øriiløba, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelø, nam ñimui nunelø ñim judíos kømeeelø Antioquíásrømba, Siriasrømba, Ciliciasrømba warabelø nunelan ‘ka amøñigüeh’ chinrrab inder.

²⁴Møiløgøsrøn yu namui utuelø amba, namma chigucha treebe marøb kønrrai karumubendø, chinetø cha, ñimune [katø! kan ørøba mandøgucha kømuielø melønrrai marin køn. ²⁵Incha treekkurri nam mayeeløba kandø isua pønrramisra, namui utuelan mø møguelan køsrøn lawa wesrua, namui undaarraig nunelø Bernabéba, Pabloba kegøtø nømun ñimuimay ørtrab inder. ²⁶Tru Pabloba, Bernabébabbe Señor Jesucristoi munchigurri ke kwamig nebuinanrraptiikken inchib meløwar køn. ²⁷Incha nambe Judaswanba, Silaswanba ñimuimay ører. Truiløbe nam pørigwan, nømashib trunundøwei waminchun. ²⁸Espíritu Santon lata, namun lata tabig asønatan katøgan srøig, srøig maramelø ñimun negwanmøtø, iig tru maramig palønrrapteelandøh martrai karumig: ²⁹tru taska mari tiusmeran animal kweecha pønrrai yaumeran mamøwei, katø aniwan mamøwei, kweetsig kømøtø ka melamisratø kwaig animalmerai yauwan mamøwei, katø møguelø lata ishumbur lata larrø trømbøig marmøwei indamigwan. Ñim øyeelan marøb pønrrømuikkurrimbe, søl marøb pønrrønrrabguen.

Trube, unywa, mayanguen tab kuilø kørriigay, chib pørig køn.

³⁰ Incha yandø nòmun, 'trube, ka amrrigay' cha øren, Siria pirausrø Antioquíamay amba, tru asamigwan ashchab eshkailø tulundzunøben, tru kilga ørigwan nømbe tranøbelø køn. ³¹ Incha trunun nøm lewabe, truba kasraabelø køn øyeeg purugub wam tabig wamindigwan møra. ³² Inchen Judasba, Silasba nømgucha Tius maig karuigwan eshkabeløtøwein kua, tru tabig purugub wam nu wamincha ketiitøga trusrø nunelan kullaaramø ambub melamig kørnrai kørromarøbelø køn. ³³ Incha truyu maya yana køsrøn nømbe kørromisra warøben, nuneløbe 'chi isumgaig tab kuilø kørriigay' chib, nòmun karua ørøbelaisrømay 'ungwa' cha, katøle ørøbelø køn. ³⁴ Inchen Silasbe trusrø nø kørromisramig tab punrrab kui isubig køn. ³⁵ Inchen Pabloba, Bernabéba Antioquíasrø kørromisrøbelø køn, trusrøelø truba yameløba Señorwei wamwan kusrennøb, katø trunun wammørsrøb.

Pablo nui martrab yamigwan katøle marøb pølbasrøb

³⁶ Yandø mam kwalømyu køsrønbe Pablobe Bernabéwan trenchibig køn:

—Ciudamørig nam Señorwei wamwan eshkab kusrenaniisrø nunelan maig inchib meløtashchab katø ashchab amun— cha.

³⁷ Inchen Bernabébe Juanwan, katø nundøwei Marcos taigwan, pera inrrab inchen, ³⁸ trune Pablobe pera ambamgaig kui ashibig køn, kaguende tru srøsrø ambenma Marcosbe Panfiliatø nòmun tarømisra, nømbe tru maramigwan martrab imuinukkurri. ³⁹ Inchen ke mumayguen kømiiig peemaytø puptinchen, møikkurrindøgucha tarømisra, Bernabébe Marcoswan pera barcoyu Chipresrømay ibig køn. ⁴⁰ Incha Pablobe nuimburappe Silaswan lawa wesrawa, tru nunelø: "Señorwei ka yandø tab indiitøga tabig ashib tøgagúilø kørriigay" cha øriilø ambubelø køn. ⁴¹ Inchen Siria pirauwanba, Cilicia pirauwanba pureb ibig køn, Tiuswei ureemera tru iglesia truøø pønrrabelan kullaaramø, mur pønrrønrai purugub waminchib.

Timoteo Pablonba, Silaswanba lincha ib

16 Pablo Derbesrømba, Listrasrømba pueblomeray pubene, truyube kan Jesucristoi kusrenanigwan marøb megabig Timoteo taig tsubig køn, truike Criston kørweig judía ishugwei nusrkai. Inchendø møskaimbe griego købig køn. ² Inchen Timoteobe tru Listrasrø, Iconiosrø nunelai utu, chigucha tamgaig tabig købig køn. ³ Inchen Pablobe Timoteowan nøba lincha attrai incha, tru trusrø warabelø judíosmeragurri nune asru circuncidamigwan marøbig køn, kaguende mayeeløba møskaimbe griego kui ashibelø kuimba. ⁴ Incha nømbe tru pueblomerawan puraambub ambimørig, Cristo nøashib karua øriiløba, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelø tru Jerusalénsrø purrabelø, maig marøb kørnrai karuilane isua mørøb

kørnrai eshkab ambubelø køn trusrø Tiuswei ureemeran. ⁵ Inchen trusrø tru iglesiamera pønrrabeløbe nømui isubigwan Tiusweinug pasra pønrramigu, kul-laaramø, mur pønrramisren, misaabe kwalømmørig nemisrøb ibig køn.

Kan møg macedoniasriig Pablon piab lataigu kenamisrøb

⁶ Incha nømbe Frigia pirøwanba, Galacia pirøwanbabe ka purab ambubelø køn, kaguende Asia pirausrømbe Espiritu Santo Tiuswei wamwan waminchibashmuben. ⁷ Incha Misia linderosrø puabe, Bitinia pirausrø kebamrrab inchen, Jesúswei Espiritube trusrø kebambashmuben, ⁸ Misia pirø puluwan yabwandø pu-raamba, Troassrø kørraambubelø køn. ⁹ Indig trusrø Pablobe yem kan piab lataig asig tøgagúig køn. Truyube kan møg Macedonia pirausrø pasramisra trenchib miab pasrai ashibig køn: "Macedoniasrømay larraamø cha, namun purugunrrab." ¹⁰ Inchawei Pablobe tru piab lataigu treeg asin køben latatø, nambe Macedoniasrømay amrrab inchibelø ker, namun Tius nui tabig srø wamwan eshkab kusrenanrai wamitamaptøwei isua.

¹¹ Indiibe Troaskurri barcoyu nebamba, Samotraciasrømay kanmaytø ke purab amba, katø kwalømbe Neápolisrø pua, ¹² truyugurrimbe Filipossrø pubelø ker. Tru ciudabe Macedonia pirau mas nuig køb, katø kan sətø Roma misaamera truyube kebamba warab inchibelø køn. Incha tru ciudayu nambe mam kwaløm køsrøn kørromisrøbelø ker. ¹³ Inchen kan isrin kwaløm tru ciudayu nu yaskabu wambiisrø webambubelø ker kan pi mendasrømay, truyube judíosmera Tiusba waminchab tulundzuninug kuitamab isua. Incha nambe truyu purramisra, ishumburmera tulaamba purrabelan waminchibelø ker. ¹⁴ Inchen tru utube kan ishug, Lidia taig mørig waben, Señorbe nui manrøwan kurøbig køn Pablo chi chitamørtrab ke tab mørig wanrai. Truike, Tiatira ciudasriig, yalø pigø llensumera purø tabig yanøbig, trurrigu Tiuswan kørribala tabig waminchib megabig købig køn. ¹⁵ Incha nøba, nui yaeløba piu umbu ulsraile kørromisra, ke tiusmanda chib namune trenchibig køn:

—Na, Señorwan cierton kørrein kui ashabe, trube, ñim nai yamay amrrua, kørromisrørigay— cha.

Incha namune ke kørromisramne inchibig køn.

¹⁶ Nam Tiusba wamindinumay ambub købene, kan srusrø karuindiig megabig, kebasra tranøb kwaimandzig tøgag namun katønrrab arrubig køn. Truike tru nun karub pera købelane truba nørø an asingarubig købig køn, nø misagwan kebasra ketiiløtøga. ¹⁷ Incha tru srusrøbe Pablonba, namunba wendautø trenchib trashib arrubig køn:

—I møgueløbe Tius Mayeelaime Pala Pasrabigwei karuindiig melabelø, kaigyurri wesraile køm maywan ñimun eshkab kusrenanøbelø køn!— chib.

¹⁸ Inchen ke treetø treetø purø yam kwaløm uñen, yandø Pablon ke pesriikken inchen, nøbe keesha, tru kwaimandzigwane trenchibig køn:

—Jesucristoi munchiyu i srusrainukkurri nabe webin-rro tamønrrun— cha.

Inchen tru urastø kwaimandziibe elachibig køn.

¹⁹ Inchen tru karub pera købelø tru treeg an marøb pønrramibe yandø patsi asha, Pablonba, Silaswanba kemøra, misag tulundzuninumay ke paluunchib waram srua ambubelø køn, tru misagwan ashib karubelaisromay. ²⁰ Incha merrab pønrsabe, trenchibelø køn:

—[Kan i mōgueløbe ya judioskøleelø købendø, namui ciudadwane ke chi maringuen asamgaig marøb amrrun! cha. ²¹ Nøm waminchib kusrenanøppe ke peemaytø mariilø nam uta tøgagømig kømøwei, katø treegwan marøb kømig kømøwei inchai namune meriilan kusrenan cha, nam ya romanosmeran.—

²² Inchen misaabe mayamba kanbalatø misra namig kurrøben, maig kønrrabigwan asha marøb purrabeløbe, Pablomera kewagüilan tsakkandø wesrawabeta, tsiitøga itchai karubelø køn. ²³ Incha nømune truba yam ichabeta, kailan keeri yau kebusra, truyu ashib pasrabigwane webamrraingaug purø may ashib tøgagungarubelø køn. ²⁴ Inchen tru treeg martra i karuigwan mørabe, truyu ashibiibe katøguchi umbusrø keera, srøbmeran cepoyu kegwana, purrønnobig køn.

²⁵ Inchen yem tøbøtasrømbe Pabloba, Silasbabe Tiusba waminchib, Tiusweyasig cantab køben, katøganelø truyu keerig pønrrabeløbe mørøbelø køn.

²⁶ Inchene [katø! møin kagúitø mur pirøgonabig arruptinchen, tru kailan keeri yawan niga pasrabigwan truilanguen punø panrø sruaguchen, [katø! tru urastø truyu maya yaskabmeraba kurig pønrramisren, tru keerig pønrrabelai cadenasmerabe mayeelaimba picha kørrabelø køn. ²⁷ Inchen truyu keeriilan ashib pasrabig kiagasrøbene, mømibe tru kailan keeri yau yaskabmerabe kurim pønrraptindi ashabe, nui espadan wesrawa, [katø! nōasiitø ke yandø kwanrrab inchibig køn, kaguende truyu pønrrabelø chab wegørra chab lulitamab isua. ²⁸ Inchene Pablobe mur trashib trenchibig køn:

—[Niguen øyeeg kaig marmøtø kagøbash! cha. [Søtøba nambe yu ka purrer!— cha.

²⁹ Inchene tru kailan keeri yawan ashib pasrabiibe kan pela piløgaig miawa, umbusrø luløb kebya, Pabloimba, Silasweimba merrab itønab tømboñsrøbig køn. ³⁰ Incha wambig pera webyabe, payibig køn:

—[Au kasukumera! ¿na kaigyugurri wesraig kømibe chi maramig palønrrerah?— cha.

³¹ Inchene nømbe trenchibelø køn:

—Señor Jesucriston køreu cha. Incha ñiba, ñui yaueløbañau kaigyugurri wesrailø kønrrabguen— cha.

³² Inchen nømbe Señorwei wamwan nunba, nui yau purrabelø søteelanba waminchibelø køn. ³³ Incha nømun ichabeta tru pisrø mariilan tru yemdøwei tre uras pillmawa, tru urastø nøba, nui yauelø kerrigueløba piu umbu ulsrailø købig køn. ³⁴ Incha trugurrimbe Pablonba, Silaswanba nui yamay pera ya, manna, nøba, nui yaueløbañau Tiuswan køreikkurri truba kasraabelø køn.

³⁵ Indiibe tømrrabene, tru maig maramigwan asha marøb purrabeløbe tru policiameran karua ørøbelø køn, tru kailan keeri yawan ashib pasrabigwan, trenchinrai: “Pablonba, Silaswanbabe elatchain” cha.

³⁶ Inchen tru yawan ashib pasrabiibe Pablone trenchibig køn:

—Tru maig kønrrabigwan asha marøb purrabeløbe yandø ñimun weeriilø kønrai karua ørin køn cha. Pøs treeg købene, webamba, chi isumøtø, ka ambay— cha.

³⁷ Trune Pablobe trenchibig køn:

—Nam ya Roma pirausrø kal-lawar køb lataitøwei kal-lawarwan, namun maig kuitashchab payaguen ashmubendø, maya misagwei merrab namun ichabeta, namun kailan keeri yau kebusra ¿møingan mugucha wammøriimøzhig namun nilø wertrab inditarru? cha. [Pøs chi treeg kønrraamøn! chibig køn. Pøs truiløtøwei namun wesrunrrab amrrubash— cha.

³⁸ Inchen tru policiamerabe tru maig kønrrabigwan asha marøb purrabelan tru treeg taigwan eshkabene, truba kwarøb kørig kui inchibelø køn, truiløbe Roma kal-lawar lataitøwei kal-lawar kuin kui wammørøppe.

³⁹ Inchen nømbe Pablonba, Silaswanba ‘kan nambetreeg kømui tamab isua indig køn’ chib amba, kailan keeri yaugurri wesrawabe, ‘ciudayugurri ke tiusmanda amrray’ chibelø køn. ⁴⁰ Incha truyugurri webambabe, nømbe Lidiai yamay amba, truyu Jesucristogurri nømui nunelan ashabe, maig melamigwan treeg marøb melønrrigay chib wamincha, yandø ambubelø køn.

Pabloba, Silasba Tesalónicasrø

17 Pabloba, Silasba ambuppe, Anfípoliswanba, Apoloniawanba puraambub amba, Tesalónica ciudadrø judiosmerai kan tulundzuni ya pasrabnug pubelø køn. ² Incha Pablobe nøbe trendø treeg marøbig kua, tru judiosmera tulundzuni yausrø nømun ashchab kebya, pøn sábadø ørøba tru judiosmeraba Tiuswei wamwan pørigugurri ‘øyeeg køn’ chib, ‘øyamay køn’ chib, waminchibig køn. ³ ‘Øyeeg kuig køn’ cha, tab eshkab:

—Tru Cristo ñim muniirab kuibe truba kaig indinab megawa, kwawa, katø kwailai utugurri kurrab indamig, trendø treeg purayamig palønrrabig kuig køn— chib.

Incha nøbe trenchibig køn:

—I Jesús na ñimun eshkab wamindiibe, Cristo truiløwein køn cha, tru ñim muniirab kuig.—

⁴ Inchen møiløgøsrøn tru Pablo wamindigwan yandø treegwein kuitamab isua, Pablonba, Silaswanba linnen, katø griegosmera Tiuswan truba isua melabelø truba yameløba, katø ishumburmera truba kusrebelø yameløba truiløgucha linchibelø køn. ⁵ Inchen judiosmerabe truba pusrkwai namig kui asha, larrø kaig mōguelø ka lliraptø pønrrabelan wama, kan nu søtø trubalatømisra, ciudayu misaameran chinetø isunrai trømbøig inchib kurrabelø køn. Incha Jasónwei yau kegørrabelø køn, Pablonba, Silaswanba merrarrowa, misaamerai merrab wesrunrrab. ⁶ Incha truyu wetørranrrab kaimappe, Jasónwanba, nunelø katø-

ganelanba kemøra, paluunchib waram srua ambubelø køn, ciudayu misaameran ashib karub purrabelaimay, trenchib trashib:

—Yu pirau kerriguba maya misaameran [katø! kan ørøba mandøgucha kømuelø melønrrai marøb møgueløbe yusrøngucha amrruin køn chib. ⁷ Inchen Jasónbe nui yau wama pera wain køn cha. Iiløbe tru Roma maya misagwan ashib karub wabig César tru maig maramigwan martrai pøra wariilane, mørøg kø-mub utsøbetab ka nømuimburaaptø marøbelø køn cha, katøgan rey køn chib, kan Jesús taig.—

⁸ Inchen iigwan mørabe, maya misaameraba katø tru misagwan ashib karub purrabeløbabe truyu nømgucha ke mandøguen kømui inchibelø køn.

⁹ Inchendø Jasónwanba, tru kanelanba elatsamig kønrrai truburø an utabe, elachibelø køn.

Pabloa, Silasba Barea ciudasrømay ambub

¹⁰ Inchen nuneløbe ke pillirabendø Pablonba, Silaswanbabe Bereasrømay webamingaruben, trusrø puabe, judíosmera tulundzuni yau kebambubelø køn.

¹¹ Tru Bereasrø judíosmerabe tesalónicaelø lata kømø, maig isumigwan isummay isubelø kuabe, Jesucristoi wamindigwan truba chull inchib uta, tru nøm trendaibe ka isatø kømuitashchab ashchab, kwalømmørig Tiuswei wam pørigwan chi kətashchab maig kətashchab ashibelø køn. ¹² Inchawei treekkurri truiløbe Criston truba nu køreben, kusreb ishumburmera griegasmera køben, katø møguelø truba yameløba kørebelø køn. ¹³ Inchen Tesalónicasrø judíosmerabe, Tiuswei wamwan Bereasrøngucha Pablo eshka kusrenanøb unan taig wammørøppe, trusrø misag nørø pønrrabigwan namig kui inchib kurrønrrai martrab ambubelø køn. ¹⁴ Inchen tru urastø nuneløbe Pablone mar pulusrønmay øren, Silasba, Timoteobatø Barea kørømisrøbelø køn. ¹⁵ Inchen Pablon pera ambubeløbe Atenasrøngatig pera amba pegucha, yandø tru Silaswanba, Timoteowanba ke petø nøba tulundzunønrrab amrrunrrain cha, Pablo trencha karuigwan mørabe, nømbe katøle Bereamay legucha amrubelø køn.

Pablo Atenasrø

¹⁶ Incha Pablobe Silaswanba, Timoteowanba Atenasrø muniirab uña, ke taska mari tiusmeratø netsaig ciuda kui ashabe, nuinetø chiguen tab kømui inchibig køn. ¹⁷ Incha treekkurri judíosmera kusrenani yau judíosmeraba, katøganelø Tiuswan truba isua melabeløba 'iibe øyeeg køn' chib, 'iibe øyamay køn' chib ambugurri igurri waminchibelø køn, katø mayeelø misaamera tulundzuninug kwalømmørig truyu amrubeløba chigucha. ¹⁸ Inchen nørø kusreb møguelø, tru filósofos "epicúreosmera" tailø, nømui nørø isuigu asrwan ka tab kønrrai marøb tøgagúinuutø tabig køn chibeløba, katø tru filósofos "estoicosmera" tailø nørø isuigwan kusrebeløba 'iibe øyeeg køn' chib; 'iibe øya-

may køn' chib, Pabloba waminchibelø køn. Inchabe kan utueløbe trenchibelø køn:

—¿I møg ya wamdø nigaibe namune chi wamincherah?— cha.

Inchen kaneløbe:

—Katøgan peg pirausrø tiusmeraiwan eshka kusrennøbig køb asonan— chibelø køn, kaguende Pablobe Jesúswei tru tabig srø wamwanba, kwawa katø øsiiraigwanba eshka kusrenanen.

¹⁹ Incha nune kanbalø Areópago taig, tru kusrebelø tulundzuninuumay merrarrowa pera amrrua, trencha payibelø køn:

—¿Tru srøig peetø kusrenanøb ñi waminchib arrigwan namun wammørøsrkøbsrumuguh? cha. ²⁰ Pøs namui kalumerayube ñibe chigøben ke ka peesrøtiitø waminndan cha. Inchawei trunun tab chi chibig kui wetøgørrag kuin ker— cha.

²¹ Kaguende mayeeløba Atenas warab misaameraba, katø tru petø ka amrruatø warabeløba [katø! chi peg isumøtø, chigøben ke srøig isuigwandø waminchib kua, nømbe truigwangøba wamindi mørøg kui inchib købig køn.

²² Inchen Pablobe Areópago taig tru kusrebelø tulundzuninug nømuin tøbøtag pasramisra, trenchibig køn:

—Atenas misaamera, ñimbe chiyutøgucha Tiuswan isuer taigu ke maizhikken pinab marmønrrab inchibelø kuin kui ashar cha. ²³ Kaguende na truørø llirab ashib uñene, tru tiuswan køriibala tabig waminchib mariiløsrø, kanbaløsrømbe altargucha wetørrar cha. Truyube trenchibig pørig tøgag,

TIUS ASIIMIIGWAN

chibig. Tru ñim ashmubendø køriibala tabig waminchib marøb tøgagúig, tru Tiuswan nabe ñimun eshka waminchar, chibig køn.

²⁴ I Tius køn cha, tru pirøwan marøbig, katø truyu chine købelan chigucha. Inchawei srømbalawan lata, pirøwan lata, nøwei ashib pasrabig kuig køppe, nøbe møguelai taska marig tab yamerayu wamiig køn cha.

²⁵ Katø misag nømui taska mariiløtøga tab inchaim palai wamiig køn cha, chi palai wamiig kuabe. Kaguende nø køn cha, mayelan øsig kømigwan tranøb, israb amønamiig kønrrai tranøb, katø chigurimbunø tranøb inchibiibe.

²⁶ Kan møkkurrindø truyugurri chi misaato larøbichib inrrabigwan nøbe marig købig køn cha, pirø muba kuimbura warønrrai. Incha merrabsrøwei nøm maya yana waramigwanba, chutø, chutø waramigwanba kanmaytø chab asha pønraig købig køn cha. ²⁷ Øyeeg marøppe, ka srølamøratøguen Tiuswan lawa inchippa, wetørratashchab indig køn cha. Pøs isa kømø, Tiusbe nam møigweinuutøgucha chi yab pasrømon cha. ²⁸ Kaguende nambe Tiusweinug øsig pønrrab, nøgurri llirab amøñib, nøgurri misag pønrrer cha. Katø kan ñimui utuitøwei, chiwan køben purø tabzhig isua waminchibiima trendaig købig køn cha: "Nambe Tiusweinkurri larrøbicha amrrub misaamera ker" cha. ²⁹ Pøs trube, nam Tiuswei ureemera kuig

køppe, Tius nø trendø maig kuigwane kabe oron, kabe anwan, kabe sbrugwan mōguelai isuitōga taska purø tabzhig mari lataig kuitamab isumgaig køn.

³⁰ Chigucha nebua ashmeelø køb urassrø øyeeg waraig købigwane, Tiusbe ka treeg purainrraindø kagøbshippa, mōi yan kwalømmerawane maya misaameran chuelandøgucha nōmui kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay lliiranrai karua pasran cha.

³¹ Kaguende nōbe pirau maya misaameran maig asha maramig kan kwaløm wesrua pasran cha, tru sølgandø tabig maig kønrrabigwan maramig tru kan mōg treegwan martrai nø lawa wesrua pasriitōga martrab. Incha treeg purainrraitamab isua pōnrramig kønrraimbe, tru mōwane kwailai utugurri kusruig købig køn— cha.

³² Inchen tru mōrøbeløbe, tru kwailø katøle øsiiranrun taigwan mōrøppe, kan utueløbe ke ka indzatø mōren, katøganeløbe trenchibelø køn:

—I wamindigwane katōwan chi mōrtrumøn— cha.

³³ Inchen yandø Pablobe nōmui utugurri webya ibig køn. ³⁴ Inchen køben, mōiløgøsrøn mōguelø Pablon mendig amba, Tiuswan kørebelø køn. Inchen tru ututø Dionisio tru Areópagoyu kusreb mōguelai utuiba, katø kan ishug Dámaris taiba, katøganeløba Tiuswan kørebelø køn.

Pablo Corintosrø

18 Inchen treeg puraiben, Atenaskurri Pablobe Corinto ciudasrømay webibig køn. ² Incha trusrømbe kan judío Aquilas taig Ponto pirausrigwan wetørrabig køn, tru Aquilasba, nui srai Priscilababe Italiagurri Corinto ke srø puatø warøben. Kaguende tru Roma maya misagweim pala ashib karub wabig Claudiobe treeg karuin købig køn, judíosmerabe mayamba Romagurri webusriilø kønrraingue. Incha Pablobe truilaimay ibig køn. ³ Inchen Aquilasba, Priscilababe Pablo nø marigwandøwei tru carpas ya-ureg marøb tsushibelø købene, nōmba kørrømisra tru marøb warabelø køn. Pøs nōbe carpas ya-ureg marøb tsushibitøwein købig kua. ⁴ Incha judíosmera tulundzuni yau isrin kwalømmørig Pablobe øyeeg køn chib, øyamay køn chib waminchibig køn, judíosmeran, griegosmeran maig kuigwan nebua asøskønrrab inchib.

⁵ Inchen Silasba, Timoteoba Macedoniagurri pubene, Pablobe Jesúsweimburab eshkab kusrenanamigutø kebya pasramisrøbig køn, tru judíosmeran: “Jesúsbe tru ñim muniirab kuig tru Cristo køn” cha eshkab.

⁶ Inchen judíosmerabe mōrøg kømub chi treeg kømubendø indan chib namig kurra, nun tsalø wamøben, Pablobe nui kewagúilan pabørrgøb trenchibig køn:

—Ñimui animbe ñimuim palatøwei peñchai mōimbe ñimdøwei lawa pōnrramisran! cha, ¶Yandø mōimbe tru animbe naim pala attraingaug chishig webya pasrar! cha. Mōingurrimbunøbe judíos kømø misaameraisrømay yamønrrun— chibig køn.

⁷ Incha truyugurri webya, kan mōg Tito Justo taigwei yamay ibig køn. Truibe Tiuswan køriibala tabig waminchibig købig køn. Inchen nui yabe tru judíosmera tulundzuni ya mendatøweim pasrabig køn.

⁸ Inchen tru judíosmera tulundzuni yau ashib pera pasrabig, Crispobe, nui yaeløba kerrigu Señorwan køreben, mōiløgøben truba yamelø corintosreeløgucha Pablo wamindigwan mōrøbeløbe Criston kørewa, piu umbu ulsrailø kuig køn. ⁹ Inchen Señorbe Pablon yem kan piab lataigu trenchibig køn:

—Kørig kui inchimøta cha; waminchibig waminchi cha; ka købashiptinchimøtø. ¹⁰ Kaguende nabe ñiba pasrar cha, ñune mugucha kaig martrab kebatachab kaimanrrun cha. Kaguende i ciudadube nabe misag truba nu tōga pasrar— cha.

¹¹ Inchen Pablobe Corintosrø pila y tøbø pila kørrømisrøbig køn, Tiuswei wamwan kusrenanøb.

¹² Galión Acaya pirau maya misagwan ashib karubig køb uras judíosmerabe søteeløba ke kandø isua pōnrramisra, Pablon ashig kømub namig kurra, tru maig maramigwan asha marøb purrainuumay srua ambubelø køn, ¹³ trenchib:

—Tiuswan køriibala tabig wamindamig tru maig maramigwan martrai Moisés ørig maringaruimay kømøtø, nōbe misaameran ke peemay maramne inchib unan— chib. ¹⁴ Inchen Pablobe ke waminchabgwen inchen, Galiónbe judíosmeran trenchibig køn:

—Au, ñim judíosmera! Kan chigøben truba nu kalø marig kui, kabe purø trømbøig marig treeg chigúimbe, trube na ñimun treegwan mōrøb wabsrubrainrrun cha. ¹⁵ Inchendø iibe chi treeg kømøtø, ka wamindilanbah, katø tru munchimera chabah, tru ñimui maig maramigwan martrai øra wariilø chabatørre inchib kuig købene, uyube ñim asay cha, øyeegwane nabe asha tranrrabgucha wamur— chibig køn.

¹⁶ Incha tru maig maramigwan asha marøb purrainukkurri wambig weguchibelø køn. ¹⁷ Inchen mayeelømisra judíosmera tulundzuni yau ashib pera pasrabig Sósteneswan kemøra, tru maig maramigwan asha marøb purraig merrab truba kurraguchibelø køn. Inchen Galiónbe trunune chigucha isua ashmø, chinchibgucha warøbashmab ashibig køn.

Pablo katøle Siria pirau Antioquiasrømay ib

¹⁸ Inchen køben Pablobe katøgucha truyu yam kwaløm kørrømisra, nunelan yandø ‘ungwa’ chibig køn. Incha yandø Siria pirausrømay barcoyu iben, Priscilaba, Aquilasba nōba ambubelø køn. Incha Cencreasrømbe Pablobe pusrugwan chishchig parøbig køn, Tiuswan ‘nø maig martrab cha kørrømisrigwan treeg maramønrrun’ chib. ¹⁹ Incha Efeso ciudasrø puabe, Priscilanba, Aquilaswanba tarømisra, judíosmera tulundzuni yau kebya, judíosmeraba maig kuitashchab payiyab waminchibig køn. ²⁰ Inchen nōmbe katøguchi nōmba truyu kørrømisrøtra tuisman-da chib kuingucha, nōbe kørrømisrøtø, ²¹ nōbe yandø:

—Ka inrrab inchar cha ‘ungwa’ chabe, trenchibig køn: Tius nan katø yusrømay attrain købene, katø arrumønrrun— cha.

Incha barcoyu nebya, Efesogurri ibig køn. ²² Incha Cesarea ciudarsø puabe, tru iglesian ‘ka warøgueh’ chinrrab nebya, trugurrimbe Antioquíamay kørraarubig køn. ²³ Incha truyu kan maya yana køsrøn tsuabe, Galacia pirauba, Frigia pirauba, trusrø lutøgurri Ilirab inrrab webibig køn, mayeeløba tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan kullaaramø, mur pønrrønrrai purugub waminchib.

Apolos Efeso ciudarsø eshka kusrenanøb

²⁴ Inchen tru uras kan judío alejandríasriig, Apolos taig, purø may waminchib møg Tiuswei wam pørigwangucha treetøwei purø nu nebua ashibig, Efeso pubig køn. ²⁵ Nøbe Señorwei maywan muba amønamigwan kusrenanigwan kusreweig kua, nøbe [katø! treegwan martrab isua marøb, Jesúsweimburab waminchib kusrennøppe, maig kuigwan treeg kusrenanøbig køn. Juan tru misaameran piu umbu ulsrailø kømig kusrennigwandø nebua ashibig kuagucha. ²⁶ Incha Apolosbe judíosmera tulundzuni yau mungucha kørmø waminchib kusrennøb pølbaren, Priscilaba, Aquilasba tru wamingdigan mørabe, Apoloswane nørøø pera amba, Tiuswei maywan katøguchinguen tab nebua asingarub maig kuigwan eshkabelø køn. ²⁷ Inchen Apolos Acaya pirausrømay inrrab inchen, nuneløbe masken ka martrai inchib, trusrø tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan kan kilga pørøbelø køn, Apoloswan nøm tabig wamab utønrrai. Inchen nøbe Acayasø puben, Tius tru nø ka yandø tab indiitøgatø Tiuswan kørebelayasiibe kan maya nuguen tab købig køn. ²⁸ Kaguende judíosmera tru nøm ‘treeg kømøn’ chib amrruigwane mayelai merrab Apolosbe mu mandamgaig ‘treeg køn’ chib waminchibig køn. Tiuswei wamwan pørigu treeg chibig køn cha eshka: “Jesúsbe tru Cristo ñim muniirab kuig, truig køn” chib.

Pablo Efeso ciudarsø Jesucristoiwan eshka kusrenanøb

19 Apolos Corinto tsumne, Pablobe tru pirauwandøwei pureb ya, Efesosø kørraarua, kan møiløgsrøn Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan wetørrabig køn. ² Inchabe trencha payibig køn:

—¿Ñimbe Criston køreb uras Espiritu Santon utøgueh?— cha.

Inchene nømbe:

—Espiritu Santo købig kuin kui nambe wammørøbguen wammørmeelø ker— cha trenchibelø køn.

³ Inchene Pablobe trenchibig køn:

—Trube, ñimun tru piu umbu ulsraibe ¿chi køn chibigwan utig køh?— cha.

Inchene nømbe trenchibelø køn

—Nambe Juanwei piu umbu ulsraigwandø utig køn— cha.

⁴ Inchen Pablobe trenchibig køn:

—Juanbe nøm mas kaig marmønrrab isua møra, Tiusweimay Ilirain kønmab asamig piu umbu nømun ulsrailø kuig køn cha, tru nui wendau attrabig Jesúswan nø kuitamab isua, misaamerabe nun køreinrrain— chib.

⁵ Inchen misaamerabe øyeegwan mørabe, Señor Jesúswei munchiyu piu umbu ulsrailø købelø køn. ⁶ Incha Pablo tasigwan nømumim pala estsarene, nømumim palabe Espiritu Santo kørraaruben, møriimø wammera waminchib menda, Tius maig karuigwan nømbe waminchibelø køn. ⁷ Truiløbe kerrigube møguelø doceburab købig køn.

⁸ Incha Pablobe pøn pøl ørøba judíosmera tulundzuni yau nøbe chigucha kørmø kusrenanøb ‘øyeeg kømøn’ chib, ‘øyamay køn’ chib waminchibig køn, maig kuigwan nebua asamne inchib Tius nø ashib karub pasraigweimburab. ⁹ Inchen kan utueløbe nømui manrrømeran mur marøb, trunun treeg kømuitamab isub kaashib, maya misagwei merrab trømbøig wamabelø køn tru srø maywan. Inchen Pablobe nømun tarømisra, tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan nørøø pera ya, kan Tirano taigwei kusrenani yau kwalømmørig ‘iibe øyamay køn’ chib eshka waminchibig køn. ¹⁰ Treetø pa pila ørøba maren, trugurri Asia pirau warab misaamerabe mayeeløba, judíosmera lata, griegosmera lata Señorwei wamwan mørøbelø køn. ¹¹ Incha Tiusbe Pabloi tasikkurri maramburab mariilø purø nørreelø marøbig køn. ¹² Pabloi pañelumeran katø chigøben marøb pasramisrtrab pala itøgueelø nui asr kebatiilan, truilanbaguen kwanrreelaim pala wartrab srua amben, treetøgatø nømui kwanrrømerabe chab tammisriilø kørrømisren, kwaimandziimerabe nømuiukkurri webamben inchibelø køn.

¹³ Inchen mø judíosmera køsrøn kwaimandziimeran tru misaamerainukkurri webusrøb truørø, truørø amøñibeløgucha tru treeg maramig Señor Jesúswei munchitøga mara ashchab inchibelø køn, tru kwaimandziimeran trenchib:

—[Tru Pablo eshka kusrenanig Jesúswei munchiyu, nabe webambay tamønrrun!— chib.

¹⁴ Inchen tru iigwan marøbeløbe kan judío Esceva taig, tru sacerdotemeran karubigwei nusrkalø sietø købig køn. ¹⁵ Inchendø nøm treeg maren, tru kwaimandziibe nømune trencha løtabig køn:

—Jesúswane mu kui ashib, katø Pablongucha mu kui ashib inchibig kur cha. ¿Inchen ñimbe mumera kermah?— cha.

¹⁶ Inchen tru kwaimandziitøga møøbe nømumim pala itøbørsrawa, nømune mayeelanba kamaren, [katø! nømbe tru yaugurri kegøsaateelø kørriindiilø chab luløbelø køn. ¹⁷ Inchen tru øyeeg purayaigwane tru Efeso warab misaamera mayeeløba wammørig kørrømisrøbig køn, judíosmera lata, griegosmera lata. Inchen mayeeløba truba truba køriimatøben, Señor

Jesúswei munchibe masken, masken wammørig kør-rømisrøb ibig kòn.

¹⁸ Inchen møiløgøben truba yamelø Criston køre-beløbe øyeeg maramgailanre marøbelø ker chib mayeelai merrab eshkaab amrrubelø kòn. ¹⁹ Inchen tru kaig libron kusrewa, kwaimandzigweimburabelan marø-beløbe truba yamelø truiløgucha treetøwei tru nòmui kaig libromeran srua amrrua, mayeelai merrab chab parrøbelø kòn. Inchen tru libro peni anmeran mayan kətashchab ashene, cincuenta mil kəbig kòn. ²⁰ Incha øyamay Señorwei wambe larrøbichib nurab, mu chindamgaig kørømisrøb ibig kòn.

²¹ Inchen øyeelø chab puraiben, Pablobe Macedonia pirauwan kəben, Acaya pirauwan kəben llirab yabe, nuinetø Jerusalénsrømay inrrab isua, trenchibig kòn: "Jerusalénsrømay yabe, Romasrømaygucha yamig tab punrrautan" cha. ²² Incha Macedoniamaybe nui pagatø purugubelan Timoteowanba, Erastonba øra, nøbe Asia pirau katø kan maya yana kəsron kørømisrøbig kòn.

Efeso misaamera ke chindi asamgaig inchib kurrab

²³ Tru kwalømmerawan tru srø mayweimburappe truba namig waminchib kurrabelø kòn. ²⁴ Kaguende kan mөг, Demetrio taig, andøga chigøben marøbiibe, tiusa Dianai ya-ureemera andøga mariilø tabzheelø marøbig kua, tru katøganelø treeløwei marøbelane tru yaniiløtøga purø kørø anmera maringarubig kəbig kòn. ²⁵ Incha tru treeg marøbelanba, katøganelø treeg lataitøwei marøbelanba tulundzuna, Demetriobe trenchibig kòn:

—Nim mayeelø! nam puarmera misrøb ambamibe øyeeg mariiløyugurri an arrubig kui ñimbe ashibelø kòn cha. ²⁶ Katø ñimbe ashib, mørøb indiinrrun cha, Efesotø kəmøtø, Asia pirau kerrigu lutau Pablobe: "Møguelø taska mariiløbe tiusmera kəmøn" chib, ke treeg kuitamab isumne inchib wamincha, misagwan truba nørø tarømarin kòn cha. ²⁷ Kan nam iitøga yeeg yanøb an marøb kuibe øyeeg inchene, chi tabig kəmui ashib kaashib kebamben nambe kegørramsun kòn cha. Katø trutø kønrrab kuindø, tru purø nu tiusa Dianai tab yagucha, chigucha kəmiiig lataig kørømisrøb iben, Diana, tru purø nuig, purø tabiibe petø pinab inrrun chibig kòn, Asia pirau mayamba, yu pirau katø maya misaameraba, nun kəriibala tabig waminchib tøgagúig.—

²⁸ Inchen øyeeg wamindiilan mørabe, purø trømbøig nama, trenchib trashibelø kòn:

—Efesosmerai Dianabe purø nuig kòn!— chib.

²⁹ Inchen tru ciudayu maya misaabe ke chindinguen asamgaig inchib mendappe, misaabe ke kanbalatø amba, Pabloi linchibelø Macedoniasrø møguelan, Gayonba, Aristarconba kemøra, [katø! paluunchib waram srua ambubelø kòn, tru chigøben waminchab misag tulundzuniisrømay. ³⁰ Inchen Pablobe truyu misagwan waminchab kebinrrab inchen, Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabeløbe kebibashmeelø kòn. ³¹ Katø møiløgøsrøn Asia pirau misaameran ashib karub purrabelø Pabloi trendø asiilø chigucha, nuimay ørø-

belø kòn: "Tru chigøben waminchab tulundzuniis-rømbe tiusmanda kebimønrrig" cha eshkanrrai.

³² Inchen misaamera truyu tulundzuna pasrabiibe ke chindinguen asamgaig inchib kuig kəppe, kaneløbe peg chib trashiben, katøganeløbe katø peg chib trashiben, tru mayeelø lutau tøbø pasrabiibe chinchab tulundzunin kuinguen mørømøwa kəbig kòn. ³³ Inchen tru nu misag pasrabigwei utuelø møiløgøsrøn Alejandro webingarumdiig kòn chib eshkaben, judosmerabe maya misaamerai merrabsrøngatig purainrrai trawaguchen, Alejandro maya misagwei merrab maig kuigwan eshkaab waminchab, 'niløtø kuy' cha, tasig kusrubig kòn. ³⁴ Inchendø judio kui wetøgørrappe, katøle sətøbah, sətøbah trashibelø kòn, kan pa ura purab trenchib:

—Efesosmerai Dianabe purø nuig kòn!— chib.

³⁵ Inchen tru ciudayu tru chigurrimbunø mariilanba, maramelanba kilga pørøb wabiibe misagwan yandø mas trashimumne inchib megaptø, yandø wasrøran-garuabe trenchibig kòn:

—Efeso misaamera, tru purø nuig tiusa Dianai tab yawanba, katø tru nø lataigwei srømbaləsøngurri peñibigwanba, yamba i Efeso ciudabe truilan chi kəmønrrai ashib pasrabig kui ¿kan mube wammørmiiig kønrraitamabelø kə chindah? cha. ³⁶ Inchawei treeg kəmubendø chib kan mugucha isan tamgaig kəbene, ñimbe yandø wasrøramdiig kòn chibig kòn, chiwandøgucha ke kan chinchaptø inchib marmøtø.

³⁷ Kaguende i møguelø ñim srua amrruiløbe namui tiusmerai tab yamerayugurri nilab wesrub kəmøwei, namui tiusan purø trømbøig chi wamab pønrrømwøwei indan cha. ³⁸ Inchawei Demetrioba, katø tru nøba treetøwei marøb pønrrabeløba muba kəben aleguiyaig tøgaguabe, truweiwei maig kuigwan nøm asha martrai truyu purøøra pønrramelø pønrrab, katø maig kønrrabigwan asha marøbelø purrab indan cha. Møitøgucha truyube kangurri kangurri ñimun maig punrrabigwan treeg asha martra tay, chibig kòn. ³⁹ Inchen ñim katøgan peg wamindamig tøgaguabe, trube, treegwan waminchab tulaamba, trunun purramisra asamig palønrrun cha. ⁴⁰ Kaguende møi øyeeg puigwane namune ka kailø kəptørre, øyeeg martrab kurrig kui inchaptiikken kòn cha, kan chigurri nambe øyeeg inchib kurrig kòn cha eshkaab pønrramig chigaabendøbe.— ⁴¹ Incha nøbe øyeeg taitøga misag tru tulya pasrabigwane chab tarømarøbig kòn.

Pablo Macedoniamayba, Greciamayba ib

20 Yandø tru øyeeg chindinguen asamgaig marøb kuig wasrøaben, Pablobe Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan wamingarua, maig melamigwan treeg marøb melønrrigay chib wamincha, trugurrimbe nømun 'ungwa' cha, Macedoniasrømay inrrab ibig kòn. ² Incha tru pirau truørø llirab uña, Tiuswei ureemeran maig melamigwan treeg marøb melønrrigay chib truba nu wamincha ketabe, Graciasrømay ibig kòn. ³ Incha nø trusrø pøn pøl kørømisra, yandø katøguen Siriamay barcoyu ke inrrabguen in-

cha, judíosmerabe nilø trubatø nun kaig martrab inchib kui wammørøbig køn. Incha treekkurri katøyug Macedoniawandøwei purainrrab ibig køn. ⁴Inchen bereasriig Pirroi nusrkai Sopater køben, tesalónicas-reelø Aristarco køben, Segundo køben, Derbe piraus-reelø Gayo køben, Timoteo køben, Asia pirausreelø Tíquico køben, Trófimo køben Pablon linchibelø køn. ⁵Incha nømbe namui merrabguen webamba, Troas ciudærø namun muniirain købig køn. ⁶Pirri chi levaduragaig main kwalømmera chab patsøben, nambe Filiposkurri barcoyu webamba amba, trattrø kwaløm wendau Troas ciudærø nømun wetøgøbelø ker. Incha truyu trune kørrømisrøbelø ker.

Pablo Troassrø ashchab ib

⁷Incha nambe truaalømbe tru pirriwan pirishinra manrrab tulundzuna køben, Pablobe waminchab põl-basrøbig køn. Kaguende katø kwalømdø nuimbe we-byamig køben, nui wamindamigwan waminchipe, yem tøbøtakkatig waminchibig køn. ⁸Inchen pala pisusrø nam tulundzuna purrainuube, lámparamera truba yam pilab meløben, ⁹kan matsinø, Eutico taig, pendana pala wabigwane yandø ki kanab arruben, Pablobe !katø! waminchibig waminchen, tru matsinøwane yandø ke kigøbiitø kamarig kib wawa, tru põn pisusrøngurri kebinabya, kwabeñen, kwaig kusrabelø køn. ¹⁰Inchen Pablobe kørraarua, tru matsinan irab kusrawabe, trenchibig køn:

—Øsiiran cha, kwarmøtay— cha.

¹¹Incha Pablobe katøle palasrø nebarrua, tru pirriwan pirisha mab kua, katø nømui mamigwan chab mabe, tør-rramnegatig wamincha, yandø ibig køn. ¹²Inchen tru matsinane øsiguig pera amben, mayeeløba truba isuin kua, kasrag kuilø kørrømisrøbelø køn.

Troassrøngurri Miletosrømay ambub

¹³Incha nambe merrab misra amba, Asón ciudærøngatig barcoyu ambubelø ker, Pablon trusrø katønrrab, kaguende nøbe barcoyu kømøtø, katsikkatø inrrab misra, nøbe treeg kørrømisrig køben. ¹⁴Incha Pablobe namba Asónsrø asiyaben, nambe barcoyu nun nebera, Mitilene ciudærømay ambubelø ker. ¹⁵Incha truyugurri webamba, katø kwalømbe Quío ciuda pinrøguesrø pubelø ker. Incha wendø kwalømbe Samos ciudærø pua, katø kwalømsrømbe Mileto ciudærø pubelø ker. ¹⁶Incha Pablobe Efeso ciudærømbe barcoyu purab inrrab isuig køn, kaguende Asia pirau menrra yana kørrømisrømønrrab isua. Pøs treeg nebubene, Pentecostés kwalømbe Jerusalénsrø wanrrab isuig kua, mallatø inchib megaig købig køn.

Iglesiyu ashib põnrrabelan Pablo inrrab 'ungwa' taig

¹⁷Pablobe Miletosrøngurri wamønrrai ørøbig køn, tru Efeso iglesiasrø tru Tiusweimburabelan pera marøb põnrrabelan. ¹⁸Incha amrrubene, trenchibig køn:

—Ñimbe na srøsrø kwaløm Asiasrø puinukkurrim-bunø, nabe chu urastøgucha ñimui utu na maig uñibig kuigwan ñimbe tab ashibelø køn cha. ¹⁹Ñimui utu Señorweimburabelan maig køben inchimø, tammay marøb, truba kappin kørrøgøb, judíosmera nan chinetø kaig martrab kurrøben, treeløyu pureb arrigwan. ²⁰Treeg kuingucha, ñimuyasig chigøben tabig kønrrabigwane nabe kørig kui inchib sørab pasrømø, maya misagwei merrab lata, truørø yamørig eshka kusrenanig købig køn cha, ²¹judíosmeran lata, griegosmeran lata, nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay Iliramigwanba, nømui isubigwan namui Señor Jesúsweinug pasra tøgagømigwanba eshka waminchib.

²²'Incha mømibe nabe Jerusalénsrømay inrrab inchar cha, !katø! nan trusrømay Espiritu ke inrrai inchen, trusrø nan chi purainrrab kuinguen mør-mubendø. ²³Ciudamørig na yaisrømbe nane chi peg punrrabig põnrrømøtø, ka kailan keeri yau pasramibah, kaig nebuben isuig megamibatø treeg nebunrrab køn cha. Espiritu Santo eshkaigwan trunundøwei nabe asha pasra chibig køn. ²⁴Inchendø nai øsig kømigwangøba isub pasrømøwei, øsig kømibe nayasiibe purø tabig kuitamab isub pasrømøwei inchar cha. Nai chu pumigwan pumsrøngatig pub, katø Tiuswei tru ka yandø tab indig tru tabig srø wamwan eshka waminchab na Señor Jesúswan utigwan patsøgøb indikkurrimbunøbe chi kømønrrautan cha.

²⁵'Inchawei mayeeløba mømibe ñim Tius nø ashib karub pasrainuigwan na eshka kusrenanøb pureb yaisreeløbe nai maløwane katølebe managuen ashchaamøn cha. ²⁶Inchawei mømibe kanmaytø nabe kelarrab trendamønrrun cha: Mayelai ani naim pala attrain kømø, naimburappe yandø chi isumikkaig chish pasrar cha. ²⁷Kaguende Tius maig martrab isua tøgagúigwane nabe kørig kui inchib chi sørab pasrømø, kerriguh eshka wamindig kuig køn cha. ²⁸Inchawei ñimbe ñimasiitøwei tab ashiptø kuy cha, katø ñim ashib tøgagúig Tiuswei iglesia mayeelan chigucha. Truilan ñim Tiusweimburabelan ashib pera põnrrønrrai Espiritu Santo põnsraig købene, mayeelø Señorwei iglesiyuelan maig ashib tøgagømigwan treeg ashib tøgaguy cha. Kaguende truiløbe nuyasig nui anindøga peniilø køn cha. ²⁹Kaguende na yugurri webya ibene, ñimui utube mendailø kerrunrrun cha, ñim ashib tøgagúig ubisha sətøwan pinishinrrabelø, kan lobosmera larrø namiguelø latalilø. ³⁰Inchen ñimui utueløtøweinguen nømui kaig kusrenaniiløtøga, tru Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelan peløsrka nømui mendig amøñibelø kønrrai martrabelø kurrønrrun cha. ³¹Inchawei treeg købene, pesannamø tab ashiptø, katø isua kuy cha, tru na põn pila ørøba yem, kwaløm ñimun møigwandøgucha maig melamigwan ke isuppatø melønrrai, ñimun chu uraskucha kanun kanun na kappin kørrøgøb wamindig købig køn cha.

³²'Trube, mømibe øyeeg købene, Señor Jesucristogurri nunelø, ñimun Tius nø ashib tøgagønrraim-

ba, katø nui tru ka yandø tab indig wamyuba pønsrar cha. Truibe tabig nørrørab amrrai maramburab marøbig køb, katø tru keta tranrrab kørrømisrigwan, nuyasiitø tarømariiø mayamba trunun utamig kønrrai marøb inçhibig køn cha. ³³ Nabe anwan lata, oron lata, asru keelan lata, muiwangucha naimarømmøø inçhib chull incha kømur cha. ³⁴ Nimbe ashibelø kuinrrun cha, naimburab chi palabelanba, yu purrabelai chi palabigwanba tøgagønrrai, marøbiibe i nai tasiimera kui.

³⁵ Chiyutøgucha nabe øyeeg mariiøtøga, truburab kømeeelan kuñab purugunrrab, øyamay kømig købig kuitamab asha kønrrai marøb ñimun kenamarig købig køn cha. Señor Jesús øyah tailane nai turyube ke tindøgague: “Tranamibe, utamig lataguen kømø, mayanguen tab kuig køn” cha, tru trendaigwan.—

³⁶ Incha iigwan chab trenchabe, Pablobe tømboñsra, søteeløbamisra Tiusba waminçhibelø køn. ³⁷ Inchen søteeløba truba truba isub kishib, Pablon irab, mucha-belø køn. ³⁸ Incha truba isui kishib waminçhibelø køn, kaguende Pablobe nune yandø mas ashmønrrautan chib wamindikkurri. Incha barcosøngatig lincha ambubelø køn.

Pablo Jerusalénsrømay ib

21 Incha yandø nambe nømun ‘ungwa’ cha, tarømisra amba, barcoyu nebambabe, Cossrømay sølgandø amba, katø kwalømbe Rodasrømay, truyugurrimbe Pátarasrømay ambubelø ker. ² Incha Pátarabe kan barco Feniciasrømay inrrabig pasrain køben, truyu nebamba ambubelø ker. ³ Incha puraambub amba, mar tøbøtag pasrabig tru Chipre pirøwan nebua asha, truigwane yandø atsimaygatø kørrømarøb, Siriasøngatig puraambub amba, Tirosrøpubelø ker, kaguende tru barcobe tru chi niga arrigwan truyu pinøøramig køben. ⁴ Incha nambe truyu trune kørrømisrøbelø ker, Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelø truyu warain køben. Inchen nømbe Espiritu Santogurri eshkailø kua, Pablone Jerusalénsrømay imønrrain chibelø køn. ⁵ Inchen yandø tru waram kwalømmera nemisren, nambe werruben, mayeelø nømui sraløba, ureeba ciudayugurri wambiisrø werrumnegatig namune lincha werrubelø køn. Incha truyu pi menda søtøba tømboñsra, nambe Tiusba waminçhibelø ker. ⁶ Incha nambe kangurri kangurri ‘ungwa’ chabe, barcoyu nebamben, nømbe nømui yamay katø ambubelø køn.

⁷ Incha nambe piu treeg puramrrub amrrua, Tirogurrimbe Tolemaidasrøpubelø ker. Incha tru nunelan ‘ka lincha warøgue’ chib puabe, nømbe truyu kan kwaløm kørrømisrøbelø ker. ⁸ Incha katø kwalømbe, truyugurri webamba amba, Cesarea ciudasrø puabe, Felipe tru Tiuswei tabig srø wamwan eshkab uñibigwei yaupubelø ker. Truibe tru srøsrø siete wesrawa pønrrailai utuig købig køn. Incha nambe truigwei yau kørrømisrøbelø ker. ⁹ Inchen Felipebe pibgatø nimbasrømera nømdeelø tøgagig købig køn, truiløbe Tius maig karuigwan eshkabelø. ¹⁰ Nam truyu yam kwaløm warøbene, Judeagurri kan møg, Agabo taig, Tius maig karuigwan

eshkabig kørøarrubig køn. ¹¹ Incha namuinug puabe, Pabloi pørønaigwan kusrua, nøasiitøwei katsigwanba, tasigwanba lusrabe, trenchibig køn:

—Espiritu Santobe trendan cha: “Jerusalénsrømbe judíosmerabe i pørønaig puai gwane øyeeg lusra, judíos kømø misaameran tranrrun”— cha.

¹² Inchen trunun mørabe, nambe truyueløba misra, Pablon ‘Jerusalénsrømay imøta’ chib truba inçhibelø ker. ¹³ Inchen Pablobe trenchibig køn:

—¿Chinchabrre kishib køgue cha, nai manrøwan kullaaranøb ke nan ka isui inçhai inçhib? Pøs nabe ka lusriitø kønrrab kømøtø, kwamig nebubene, Jerusalénsrø ka kwanrraptø pasrar cha, Señor Jesúswei munchigurri.—

¹⁴ Inchen nambe imønrrai maya, maya inçhib meløwa kaimappe, trenchibelø ker:

—Trube, Señor maig kønrrain køben, treeg kønrrain— cha.

¹⁵ Incha yandø truyu treeg warøwa, maig palønrrabigwan srua ambamig chab tamarabe, Jerusalénsrømay nebamben, ¹⁶ katø møiløgøsrøn Jesucristoi kusrenanigwan marøb melabelø cesareasreeløgucha namba amrrubelø køn, kan chipresriig Mnasun taigwan perar. Tru Mnasunbe manasrøwei Cristoimburabelan marøbig købig køn. Inchen nambe truigwei yausrø pua, kiamig købig køn.

Pablo Jacobon ashchab ib

¹⁷ Incha nam Jerusalénsrøpubene, nuneløbe namune truba tab wamab kasrag utabelø køn. ¹⁸ Incha katø kwalømbe Pablobe namba Jacobon ashchab amben, truyu tru Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabeløgucha kerrigu tulundzunabelø køn. ¹⁹ Inchen Pablobe ‘ka lincha warøgue’ chabe, lutøgurrih waminçhibig køn, tru judíos kømø misaamerai utu nui maramelan marøb uniiløtøga Tius chitø mariilan.

²⁰ Inchen trunun mørabe, Tiuswan truba tabig waminçhibelø køn. Inçhabe Pablon trenchibelø køn:

—Trube, namui nuneg, judíosmerai utube purø nørø Jesucriston kørøwa, truiløbe mayeeløba tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilane nømbe chiwanguen pinab marmønrrab ke chinsraatø inçhibelø kuigwan ñiibe ashibig køn cha. ²¹ Pøs nømune ñuimburab treeg wammøøsrkain pasran cha, ñiibe tru judíos kømø misaamerai utusrø maya judíosmera warabelane Moisés pørigwan kusrenaniiløyugurri tarømisrøb amrrai treeg kusrenana, nømui ureemerane asru circuncidamøtay chib, katø namui trendø marøb amønailan treeg marøb amøñimøtay chib kusrenanin kui. ²² Trube, ¿møimbe chi martrab? cha, pøs misaabe ñi arrin kui wammøøptøwei inçhun cha. ²³ Inçhawei øyeeg købene, nam maig taigwan mar cha. Yu namui utu pibgatø møguelø køn cha, Tiuswei merrab maig martrab taigwane treeg martrab kørrømisrar.

²⁴ Truilan ñiguen pera ya, tru nøm kaig marig chigaig kønrrab chish misrøb marigwan nømbe truguegøtø treegwan ka marøb, nømui pusrugwan kosaazhig partrai tru pusrug parøbigwan ñi pagarab inçhi cha. Ñi

treeg marene, tru ñi treeg inchibig køn chib tru nøm wammøra kuigwane ka isatø inchib kui mayeeløba wetøgørra, ñigucha tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan maig tailan marøbig kuin kui ashchun chibelø køn. ²⁵ Inchendø tru judíos kømø misaamera Criston kørebelaimburappe tru nam isua treeg martrab cha kørømisrig, trunundø nambe nømun pørig kuig køn cha: tru animal kweecha taska mari tiusmeran pønsrai yaumeran mamøwei, katø aniwan mamøwei, urkawa kweetsi yauwan mamøwei, katø møguelø lata, ishumbur lata trømbøig marmøwei indamig køn— chib.

Tiuswei yaugurri Pablon merrarrawa, srua ambub

²⁶ Inchen Pablobe tru pibgatø møguelan pera ya, katø kwalømbe truiløba kegøtø tru chish misrøb marigwan nømbe kegøtø treeg mara, Pablobe Tiuswei yau kebibig køn, tru kaig marig chigaig kønrrab marøb kuin kwalømmera chi kwaløm nemisren, nømui kanuin kanui Tiuswan tru keta tranamigwan chi kwaløm tranamigwan eshkanrrab.

²⁷ Tru treeg marøb kuin trune patsønrrab kwalømbe, Asia pirausrø warab judíosmerabe Pablon Tiuswei yau ashabe, maya misag ke chindi asamgaig namig kurrønrrai mara, Pablon kemørabe, ²⁸ trashibelø køn:

—[Namui misag, israelitasmera purugurray! chib. Chutøgucha mayeelan namui misagweimburappa, tru maig maramigwan martrai pøra wariilaimburappa, katø Tiuswei yaweimburappa tsalø køb ka nøørotø kusrenanøb uñibiibe, i møg køn cha. Incha kan treetø kønrrab kuindø, Tiusweyasiitø tarømarig i nui tab yau kan treeg ya kømui lata kaig trømbøig marøb, griegosmeran yu kertrab arrin køn— cha.

²⁹ Nøm øyeeg chib køppe, kaguende mana køsrøn Jerusalén ciudayu kan efesosriig Trófimoba lincha uni ashibelø kua, trunun Tiuswei yau Pablobe kertrab arri-tamab isuarre inchibelø køn.

³⁰ Inchen ciudayu misaabe ke chindi asamgaig inchib kurra, mayeeløba namig kurra, kan tulundø misra, luløb amrrua, Pablon kemøra, Tiuswei yaugurri wambiisrømay [katø! paluunchib megam srua amben, tru urastø yaskabmeran kasrøbelø køn. ³¹ Incha yandø kwetchab inchib køben, Romasrø maya suldausøtømeran ashib karub wabigwan, yu Jerusalén maya misag chindi asamgaig inchib namig kurrin køn chib eshka wam puben, ³² møi møi tru maya suldaumeran nø karubiibe suldaumeran køben, katø suldausienbatø nøm karubelan køben, pera luløb kørøarrubig køn. Inchen tru maya suldaumeran nø karubigwanba, suldaumeranba judíosmera ashabe, yandø Pablone mas kurraguchimeelø køn. ³³ Inchen tru maya suldaumeran nø karubig puabe, Pablon merrarrawa, pagatø cadenastøga lusringarubig køn. Incha nøbe mu kuin kui, chi marøb unig kuin kui payibig køn. ³⁴ Inchen tru nu misag sötøbe, møiløbe peg chib trashiben, katøganeløbe katø peetø chib trashiben, treegu chi tainguen mørtrab kaima, suldaumera waraig muguen chindamga yaumay srua ambingarubig køn. ³⁵ Incha

tru nebunab nebambiisrøngatig srua pubene, tru nu misag sötø purø trømbøig inchen, treekkurri yandø truyugurrimbe suldaumerabe Pablone pala muta ambam nebubig køn. ³⁶ Kaguende truyu tru nu misag sötøbe mayeeløba wendautø trenchib trashib amrubelø køn:

—[Kweechi!— chib.

Pablo misagwei merrab 'treeg mara pasrømur' chib waminchib

³⁷ Incha Pablon tru suldaumera waraig muguen chindamga yau yandø ke kertrab inchen, tru maya suldaumeran nø karubigwan Pablobe trenchibig køn:

—¿Na chigøsrøn chinrrab, waminchibashchunrraguh?— cha.

Inchen tru nø karubiibe trenchibig køn:

—¿Ñibe griego wamwan waminchibig køtirru? cha.

³⁸ Trube, tru mariizhiitø, misaameran kaig marøb pera kurra, tru pib mil ka kweechabetaptø amøñibelan mu misag warab waraimøsrømay pera webibig ¿ñibe tru egipcio køppeendi?— cha.

³⁹ Inchen Pablobe trenchibig køn:

—Isa kømøtø, nabe judío kur cha, Cilicia pirau Tarso ciudayu kal-laweig, chigucha kømø ciudazhigu kømøtø. Tiusmanda misagwan ka waminchibashcha— chibig køn.

⁴⁰ Inchen tru suldaumeran nø karubiibe ka wamindingaruben, Pablobe tru nebunab nebaminug kurra pasramisra, misaameran niløtø kønrrai tasiitøga siñal maren, yandø wasrønzhig pinøben, hebreomay trenchib waminchib pølbaserøbig køn:

22 —Ñim, nai nunelø, nai møskalø, na treeg mara pasrømuigwan waminchab inchar cha, [Mørtray!— chib.

² Inchen nøm wamindig hebreomay wamindi mørøppe, masken wasrønzhig kørømisren, Pablobe trenchibig køn:

³ —Nabe judío kur cha, Cilicia pirau Tarso ciudayu kal-laweig. Inchendø nurappe, yu Jerusalén nurawa, katø nabe kusrebgucha Gamaliel maig kusrenanigwan kusreweig, tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan merrabsrø namui kølli misaamera kan maizhikken pinab marmø, marøb tøgagúigu treegwan kusrenanig kur cha. Tiusweimburabigwan kalø marmønrrab ñim møin kwaløm mayeelø ke chinsraatø inchib pønrrab lataitøweingue. ⁴ Nabe merrappe tru i srø maywan amøñibelane kwamnegatig marøb, møguelan køben, ishumburwan køben merrarrawa, kailan keeri yau keeriingarub indigwan, ⁵ maya sacerdotemeran nø karub sacerdote lata, katø mayeelø misagwan karubelø kølli misaamera lata treegwein kuig køn chib nøm eshkanrrab kuinrrun cha. Inchen nømbe nane killa pøriilø tranøbelø køn cha, tru nammisag judíosmera Damascosrø warabelan tru na chi martrab isuigwan martrai. Inchen Damascosrømay ibig kur cha, Jesucriston kørebelø trusrø warabelan merrarrawa, yu Jerusalénsrømay sruattrab, ichabetiilø kønrrai.

Pablo nø Tiuswei mayu mandiincha pasramisrigwan waminchib

⁶Indiibe na ib pasrøwa, kwaløm tøbøtag køsrøn Damascosrø na pub lutau ibene, [katø! møi møi nain-gatan srømbalaserøngurri purø nuig tørig pilabig køn cha. ⁷Inchen nabe pirausrø peñabe, kan wam trendaig mörinabig køn: “Saulo, Saulo ¿nane chindimbarre kaig martrabgøba inchib arrugu?” chib. ⁸Inchene nabe trencha løtabig kur: “¿Señor ñibe mu kugu?” cha. Incha nøbe nan løtappe: “Nabe Nazaretsrø Jesús ñi kaig mar-trabgøba inchib arrig, truig kur” chibig køn. ⁹Inchen naim pulu pønrrabeløbe tru tørgan ashippe ashendø, tru naba waminchibigwei wamwane, chi tainguen mörmeelø køn cha. ¹⁰Inchen nabe trenchibig kur cha: “¿Señor chi maramøh?” cha. Inchen Señorbe nane trenchibig køn: “Kurra, Damascosrømay inrrø cha. Truyube chi maramigwan karua pasrigwan kerriguh eshkanrrun” cha. ¹¹Inchen nane tru purø tør pilabiibe ashmíig kørømarig køppe, tru Damascosrømbe naba lincha amrrubelø tasku kemøra, srua ambindiig ke-bibig kur cha.

¹²Inchen truyube kan møg Ananías taig, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben, Tiuswan purø isua marøb megabig, judíosmera Damascosrø warabelaimbe nøbe chiyuguen chi tamga tab uñib møg, ¹³truipe nan ashchab arrua, puabe, trenchibig køn: “Cristogurri nai nuneg Saulo, katøyug ashibig misr” cha. Inchen nabe katøle ashibig misra, nun asinabig køn cha. ¹⁴Inchen Ananíasbe nane trenchibig køn: “Namui merrabsrø møskalai Tiusbe, nø maig marøg kuig waigwan ñi nebua ashchab ñi nane manasrøwei kanmaytø wesrawa pasrig købig køn cha, tru Kerrigu Sølgandiigwan nebua ashib, katø nui triitø-ga wamindigwan mörøb inchai. ¹⁵Kaguende ñibe Tiusweyasig maya misagwei merrab maig kuigwan waminchib pasrønrrabig køn cha, ñi asigwan ñi mörig-wan. ¹⁶Treeg købene, ¿chi munig tsunrragu? cha. Kur-rø, chibig køn. Incha piu umbu ulsrø cha. Katø ñibe Señorwei munchin wamab ñui kaig mariilan chish misr” chibig køn nane.

Pablon judíos kømeealaisrømay ørig

¹⁷Inchen Jerusalénsrømay katø yabe, Tiuswei yau Tiuswan waminchib wawa, kan piab lataig asamig tøgagúinabig køn cha. ¹⁸Incha truyu na Señorwan ashen, nøbe nan trenchibig køn cha: “Mallatø incha, møi møi Jerusaléngurri webinrrø cha. Kaguende yube ñi naimburab maig kuigwan waminchen mörtraamøn” cha. ¹⁹Inchen nabe trenchibig kur cha: “Señor, nømbe ashibelø køn cha, nabe judíosmera tulundzuni yamørig ya, ñun kørebelane merrarrawa kailan keeri yau srua yamba ichabetamba indiilan. ²⁰Katø ñuim-burab maig kuigwan waminchibig Estebanwan kweechib ani lushen, tru uraskucha nabe ‘ka kweetsay’ chib truyu pasrøwa, kweechibelø nømui kewagúilan wesra waren, nabe truilanguen ashib pasrabig kui

nømbe ashibelø køn” cha. ²¹Inchene nane Señorbe trenchibig køn: “[Inrrø! cha. Kaguende nabe ñune yab-srø judíos kømø misaameraisrømay inrrai øramønrrun”— cha.

Pablo tru maya suldau sötømeran nø karubigwei merrab

²²Inchen judíosmerabe tru iig srabe trendaigwan ke chab trendamnegatiitø mörabe, trenchib trashib mendabelø køn:

—[Øyeeg møwane yu pirau uñmønrrai kweetsay! chib. [Kaguende øyeegwane chinchibguen uñbasam-gaig køn!— chib. ²³Incha trashibig trasha, nømui pala kewagúilan wesrawa petamba, usrøwan pala petamba inchibelø køn. ²⁴Inchen maya suldaumeran ashib nø karub wabiibe, tru suldaumera waraig muguen chindamga yau Pablon keeringarua, ichaguchib maig kuigwan payingarubig køn, misaamerabe chindimbagurrinre nun tsalø køb øyeeg trashib kuigwan ashchab.

²⁵Inchen lusra srua kua ke yandø ichagutchabguen inchen, Pablobe tru suldau sötø cienwan nø karub pera pasrabigwane trenchiptinchibig køn:

—¿Roma pirau kal-laweigwan chi kalø marig kø-tashchab paya ashibguen paya asiimíigwan ñim treeg ichaguchib pønrramibe merig kømuitarru?— cha.

²⁶Inchen truigwan mörabe, tru suldau cienwan nø karub pera pasrabiibe tru maya suldaumeran nø karubigwan trenchib eshkabig køn:

—¿Ñi chi marøb pasraigwan ñigan maig kui asha pasrøtirru? cha. [Kan! i møøbe Roma pirauig kuin køn— cha.

²⁷Inchene tru maya suldaumeran nø karubiibe ar-rua, Pablon payibig køn:

—Ñibe Roma pirauig kuin chindi, eshkarra— cha.

Inchene Pablobe trenchibig køn:

—Øø, treegwein kur— cha.

²⁸Inchen tru maya suldaumeran nø karubiibe trenchibig køn:

—Nama kan Roma pirau kal-lawei køb lataitøwei misrtrappe, tsabøtø nu an petabe treeg misrar— cha.

Inchene Pablobe trenchibig køn:

—Nabe treeg mara kømøtø, kal-lainukkurri trendø truig kur— cha.

²⁹Inchen Pablon payrrab inchib srua købeløbe møi møi nuinukkurri chab tarømisrøptinchen, tru maya suldaumeran nø karubiitøweinguen Roma pirauig kuin kui ashippe, truba kwaarøbig køn, keerøba cadenastø-ga merrarrawa, srua kuikkurri.

Pablo treeg mara pasrømur chib waminchib

³⁰Incha katø kwalømbe tru maya suldaumeran nø karub pasrabiibe tru judíosmera chigurrinre øyeeg marøbig køn chib kuigwan ke tab ashchab isua, Pablon elacha, sacerdotessmeran karubelanba, katø tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelan mayamba tulundzunønrrai karua, yandø Pablon wes-rua, truilai merrab pasrøbig køn.

23 Inchen Pablobe tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelan ke tab ashabe, trenchibig køn:

—Nai nunelø, nabe møin kwalømgatig Tiuswei merrab nai isub kebachib pasrabigu chi kalø køn chibig chigaig, chishig uñibig kur— cha.

²Inchene tru maya sacerdotemeran nø karub sacerdote Ananíasbe Pabloim pulu purrabelane triibøtø Pablon pashagutsingarubig køn. ³Inchene Pablobe trenchibig køn:

—Ñi ya pirøbanrrig pullin itsig lataigwan! ¶Tiusbe ñunguen pashagutchun! cha. ¿Ñibe uyu wappe, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben, nan treeg asha martrab wamøtirru? cha. ¿Ñibe tru pørigwane utsøguchib ka itøbunab ñigan nan pashagutsingarub watirru?— cha.

⁴Inchen truyu purrabeløbe trenchibelø køn:

—¿Maya sacerdotemeran nø karub sacerdote Tiusweiwan marøb pasrabigwan, ñigan øyeeg tsalø wamøtirru?— cha.

⁵Inchene Pablobe trenchibig køn:

—Nai nunelø, maya sacerdotemeran nø karub sacerdote køben, nabe ashmø inchibrain køn cha. Kaguende Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn cha: “Ñui misaameran ashib karub wabigwane kaig nebubash chib trømbøig wamamig kømøn”— cha.

⁶Incha Pablobe tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø, tøbøbe fariseosmera køben, tøbøbe saduceosmera kui ashabe, tru Setenteelan truba mur trashib trenchibig køn:

—Nai nunelø, nabe fariseo køb, fariseowei nusrkain køb kur cha. Katø kwabelø katøle øsiiramigwan muni-irabig kuikkurri, øyeeg indinab payib sruagúinab pasrar— cha.

⁷Inchen nø trenchibene, fariseosmeraba, saduceosmeraba nømdø aleguiyab mendappe, ke nøørotø misra, tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelø tulaamba pasrabiibe chab tarømisrøbelø køn. ⁸Kaguende saduceosmerabe tru kwabeløbe katølebe øsiiramøwei, ángelesmera kawei, møsiimera kawein køn chibelø køben, trune fariseosmerabe tree-lane kerriguh treeg købig kuitamab isubelø købig køn.

⁹Inchen mayeeløba trashib mendøben, møiløgøsrøn tru Moisés pørigwan kusrenanøbelø fariseosmerain-gateelø kurra pønrramisrabe, trømbøig aleguiyab trenchibelø køn:

—I møwane kaig mariibe chigucha wetørramer cha. Inchippa kan møsig kui, kabe kan ángel kui wamindin købgun cha, Tiuswane esheerrab inchimugun— chibelø køn.

¹⁰Inchen ambumay imay ke nømdø aleguiyab kurra nøørotø misren, maya suldaumeran nø karub pasrabiibe Pablone ke pitis marøbgunmab isua køriimata, suldaumeran kørreaamingarubig køn, nømui utugurri mallatø merrarrawa wesrawa, suldaumera waraig mu chindamga yaumay katø pera amrrai.

¹¹Inchen katø yembe Pablon Señorbe kenamisra trenchibig køn:

—Pablo, kullaaramø, kørmø mur pasrau cha.

Kaguende yu Jerusalénma naimburabigwan maig kuigwan wamindiibe Romasrøngucha naimburabigwan katø treetøwei ñune wamindamig nebunrrun— cha.

Pablon kwetchab inchib

¹²Katø løtsø judíosmerabe kaig martrab nømdø nilø wamincha: “Nam treeg martrab taigwan marmubene, namundøwei trømbøig nebubash chib pønrramisra, ¶katø! Pablon kweechimuppe, mamøwei, muchimøwei inchab” chibelø køn. ¹³Inchen tru: “Treegwan marmø kømø, ¶katø! martrab” cha, pønrramisrøbeløbe cuarenta menrra lata købig køn. ¹⁴Incha truiløbe sacerdotemeran karubelainuumayba, katø misagwan karubelø kølli misaamerainuumayba ambabe, trenchibelø køn:

—Nam martrab taigwan nam marmubene, namundøwei trømbøig nebubash chib pønrramisrer cha. ¶Katø! Pablon kweechimuppe, nambe chigucha mamønrrab ter cha. ¹⁵Inchawei møimbe ñimbe tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbeløbamisra, tru maya suldaumeran nø karubigwan maig chitashchab waminchab ambamdiig køn cha, ñimui merrab Pablon srøna wesrai chinrrab, nun tru øyeeg puigwan maikkurrin kuitashchab ke tab paya ashchab chibelø misrøb. Trune nambe nø trusrø pumøwatø, ke kwetchab tamara munig kømønrrun— cha.

¹⁶Inchen Pabloi nuchawei nusrkaimbe tru chi isumø amrrub køben, larab warøwa, tru kaig martrab inchib kuigwan wamindi, tru suldaumera waraig mugucha chindamga yausrø nøbe kebya, Pablon eshkaben, ¹⁷Pablobe tru suldau sötø cienwan nøm karub pønrrabelan kan møigwan køsrøn wamabe, trenchibig køn:

—I matsinan maya suldaumeran nø karubigweimay pera inrrø cha. Kaguende chigøsrøn eshkamig tøgagøn— cha.

¹⁸Inchen truiibe maya suldaumeran nø karubigweimay, pera yabe, trenchibig køn:

—Pablo kailan keeri yau keerig wabiibe nan wama tiusmanda i matsinan ñuimay pera irra chitan cha, ñun kan chigøsrøn eshkamig tøgagøn— cha.

¹⁹Inchen tru maya suldaumeran nø karubiibe tru matsinan tasku kemøra srua ya, nøørø pera yabe nundø mara payibig køn:

—¿Nan chi eshkamig tøgagugu?— cha

²⁰Inchen matsinøbe trenchibig køn:

—Judíosmerabe Pablon srøna tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab ke tiusmanda ñun wesrabsrumugu chinrrab, ke kandø isua pønrramisrin køn cha, nuimburab maig kurrin kuitashchab ke tab paya ashchab chibelø misrøb. ²¹Trendaingucha køremønrrig cha. Kaguende nømui utu møguelø cuarenta menrra lata, kaig martrab larønrrab nilø tamarøb køn cha. “Nam treeg martrab taigwan marmuinabene, namundøwei kaig nebubash chib pønrramisra, ¶katø! Pablon kweecha kuchimuppe, mamøwei, muchimøwei inchab” chib køn cha. Incha

nømbe ke yandø chab tamara, mømimbe ke ñi mancha lötamigwandø munig køn— cha.

²² Inchen tru maya suldaumeran nø karubiibe tru matsinane trenchib 'ungwa' cha, ørøbig køn:

—Ñi nan eshkaigwane nan eshkar cha, mungucha eshkanrrab kømø— cha.

Pablon Félix kubenadurweimay pera ambub

²³ Inchen maya suldaumeran nø karubiibe tru suldau sötø cienwan nøm karub pera pønrrabelan pailan wama, trenchibig køn:

—Yem las nueve webambamig katsikka amrrabelø suldau doscientosba, kaulli palat setentaba, lanza sruar doscientosba Cesareamay amrrai tamaray— cha.

²⁴ Incha katø maya suldaumeran nø karubiibe kaulli itøguanamelø Pabloyasig tamaringarua, kubenadur Félixweimay chi indiimíig, tabig pera amrrai inchibig køn. ²⁵ Incha øyeeg chibig kilgagucha pøra trana ørøbig køn:

²⁶ Na Claudio Lisias, ñi nai purø tab kubenadur Félixwan 'ka uñgu' chinrrab inchar.

²⁷ Judíosmerabe i møwan kemøra srua kua, kwetchab inchen, trune nabe nune kan Roma pirauig kuin kui wammørabbe, nai suldau sötøba ya, truyugurri wesrar. ²⁸ Incha nabe chi charre payib srua kuitashchab ashchab isua, Pablone judíosmerai tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab pera kørrayar. ²⁹ Incha nabe tru nømui maig maramigwan martrai Moisés pørigwan ka kalø maran chatørre inchib kuin kui wetøbeñendø, nune kwanrrai maramdiibe nøbe treekkatig chi trømbøig mara pasrømøwei, katø kailan keeri yau keera tøgagømdiig kømøwein kuin køn. ³⁰ Inchen tru møwan søratø kaig martrab inchib køn taig nane wammørsrøben, nabe tru urastø ñuisrømay ørar cha, katø tru nun øyeeg mara pasrømøtirru chib payib srua købelan chigucha chigøben tamig tøgaguabe, trube, ñui merrab tørgandø eshkanrrigay cha, nømune trenchar cha nabe.

³¹ Inchen suldaumerabe nømun maig karuig køben treeg mara, Pablon wesrawa, yem Antípatrisrøngatig pera ambubelø køn. ³² Incha katø kwalømbe Pablone kaulli pala ambubeløtø lincha amrrai, suldaumera katikkateeløbe tru nøm waraig mu chindamga yaumay katøle legucha amrrubelø køn. ³³ Incha Cesareasrø pua, kubenadurwan tru kilga pøra ørigwan tranabe, Pablongucha nui merrab pera kemallibelø køn.

³⁴ Inchen kubenadurbe tru kilga ørigwan ashabe, Pablone:

—¿Chu pirausriig kugu?— cha payibig køn. Incha cili-ciasriig kuin kui ashabe, trenchibig køn:

³⁵ —Trube, ñun øyeeg puigwane tru ñun øyeekkurin kuig køn chibelø amrruben, trunun ashchab— cha.

Inchabe Herodeswei purø tab yau Pablone keera wanna, tab ashib tøgagønrrii karubig køn.

Pablo Félixwei merrab 'øyeeg mara pasrømøtirru' tainab

²⁴ Trattrø kwaløm wendau maya sacerdotemeran nø karub sacerdote Ananíasba, møiløgøsrøn misagwan karubelø kølli misaameraba, trugurri kan purø maig waminchibig Tértulo taiba Cesareasrø kørraambubelø køn. Incha truiløbe tru misaameran ashib karub wabigwei merrab Pablon tsalø køb 'øyeeg, øyeeg mara pasran' chinrrab amrrua kemallibelø køn. ² Inchen yandø Pablon wamøben, Tértulobe Pablone 'øyeeg, øyeeg marøbig køn' chib menda, Félixwane trenchibig køn:

—Namui purø tab kubenadur Félix, kan nambe ñig-urri ambumay imay tab warer cha, ñun mayanguen ungwa, ungwa chinrrab inchar cha. Incha ñibe purø tab asha marøbig kuikkurri, nam i pirau mayeelø warabelayasiibe, srøitø, srøitø yunømarøb tammisrøb arrun cha. ³ Kan ñi namui Félix purø tabig, chusrøndøgucha katø chu uratøgucha, ñune kashmø mayanguen ungwa, ungwa chibelø ker cha.

⁴ Inchendø ñun menrra trømbø inchib menrra waminchimønrrab, kan petøzhiitø tiusmanda kalu pebøbsrumugu chinrrab inder cha, ñibe chiwandøgucha yan tammay mara tranøb wabig købene. ⁵ Kaguende i møwane nambe kan larrø kaig kwanrrø lataig wetørrer cha. Yu pirau chutøgucha judíosmerai utu misaamerane ke nøørøtø marøb namishib pera kurramba, katø tru Nazarenos taig sötømeran ke nø pera marøb chib pasrabig kømba indan cha. ⁶ Katø Tiuswei yawan chigucha, Tiuswei yaambu kømui lataig kaig trømbøig martrab indamba inchen, nambe nun kemørig køn cha. Incha nambe tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben, treeg martrab inchen, ⁷ tru maya suldaumeran nø karubig Lisiasbe nui suldaumeraba arrua, tsakkandø namui taskugurri Pablone kerraig køn cha, ⁸ tru øyeeg mara pasrømøtirru chib srua købelane ñuisrømay ambay chib amrrai ørøppa.

'Trube, 'øyeeg, øyeeg mara pasrømøtirru' chib kuigwan, ñiashib iigwan kerrigu tab ashabe, maig kuigwan tab ashchabguen— chibig køn.

⁹ Inchen judíosmera truyu pønrrabeløgucha:

—Iibe kerriguba isa kømø, treegwein køn— chib truba inchibelø køn.

¹⁰ Inchen tru kubenadurbe Pablon waminchai señas maren, Pablobe trenchibig køn:

—Ñi ya yam pila i pirau maig maramigwan asha marøb wabig kui ashabe, kalø mara pasrømuigwan nabe chi kørmø eshkanrrab inchar cha.

¹¹ 'Ñitøweinguen asiinrrun cha, na Jerusalénsrø Tiuswan køriibala tabig waminchab arriibe kwalømmera docetøwei purayan cha. ¹² Pøs Nane Tiuswei yau muba køben aleguiyab pasrai ashmøwei, namishib misag sötø peragurri ashmøwei, katø judíosmera tulundzuni yamerayu treeg marøb pasrai ashmøwei, kabe chugøben ciudadrø treeg marøb pasrai ashmøwei indig køn cha. ¹³ Inchawei i misaamerabe mõi

nan øyeeg mara pasrømtirru chibeløbe øyeeg marøbig køn chib kuigwane treeg køn chinrrappe kaimanrrun cha. ¹⁴ Inchendø nabe maig kuigwan ke-larrab, trendamønrrun cha: Nabe merrabsrø namui kølli misaamerai Tiuswan køriibala tabig waminchibig kur cha, tru nøm Tiusweiwan peemaytø marøbelø cha wamig, tru srø may maig køben treekke. Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan lata, katø Tius maig karuigwan eshkabelø pøriilan lata isa kømø, ker-rigu treegwein kuitamab kører cha. ¹⁵ Nabe Tius mandø taigwane treeg kønrraitamab isua munig megabig kur cha, tru nøm muniirab kuigwandøwei, tru kwabelø sølgandø tabelø lata, katø tru sølgandø tabelø kømeeleø lata katøle øsiirawa kurramigwan. ¹⁶ Inchawei treekkurri nabe Tiuswei merrab lata, møguelai merrab lata chigøben kalø mara treegwan nai isub kebachib pasrabigu chi kalø køn chibig chigag kønrrab inchib megabig kur cha, chu urastøgucha.

¹⁷ Nabe truba yam pila peesrø llirab uñabe, ketamig tulisaiigwan naim pirau misaameran kettrappa, katø Tiuswan keta tranrrappa arrubig kur cha. ¹⁸ Incha nabe tru maig maramigwan martrai pørig maig chibig køben, Tiuswei yau tru chish misrtrab marigwan chab mara pasrøben, møiløgøsrøn judíosmera Asia piraus-reelø pubelø køn, na misagwan namishib pera kurra kømøwei, kabe chindinguen asiimíig maringarub pera kurra kømøwein pasrøben. ¹⁹ Inchawei mømibe, truilø nømwei amrrumig køn cha, yu ñui merrab nan øyeeg mara pasrømtirru chib nan tsalø køb chigøben tamig tøgaguabe. ²⁰ Kabe katø tru Setenteelø maig maramigwan asha marøbelai merrab na kemalla pasrab uras nan chi kalø marig wetørraig købene, trube, truburappe nømdøwei yu tømrbash cha. ²¹ Nabe tru nømui utu pasrøwa tru urasbeguende mur trashib øyeeg chibwei indig køn: “Kwabelø katøle øsi-iramigwan na muniirabig kuikkurri, mõi ñim øyeeg indinab paya asinab pasrar”— cha.

²² Inchen Félixbe tru srø maywan tab wammøraig kuabe:

—Maya suldaumeran nø karubig Lisias arruben, iigwan na maig køtashchab katøwan ashchab— chippa, patsøgøbig køn.

²³ Incha Félixbe suldau sötø cienelan nø karub pera pasrabigwane Pablone elachimø, ashib tøgagønrrai karubig køn. Inchendø nui chi maramdeelane mu merønrrain kømø marøb, katø nui asiilø møiløgøben nun purugunrrab inchene merømøwei inchain karubig køn.

Cesareasrø Pablon kailan keeri yau keerøb

²⁴ Mam kwaløm wendau kørørø Félixbe nui srai judía Drusilaba katø pua, Pablon pertrab ørabe, isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigwan waminchen mørøbig køn. ²⁵ Inchen Pablone tru sølgandø tabigwanba, chiyugucha srua irramamø amønarnigwanba, katø maig kønrrabigwan treeg asha maramig punrra-

bigwanba waminchen, Félixbe truba kwaara, trenchibig køn:

—Mømibatøbe ka inrrø cha. Inchendø katøwan nan utø køben, wamørrumøn— cha.

²⁶ Inchagucha Pablo nun elatchai kabe kan maya an tranrrua chinrraitamabrre muniirabig køn Félixbe. Incha treeg isua, Félixbe nuimay Pablone katø katø wamabig køn waminchab. ²⁷ Inchen yandø pa pila pu-raiben, Félixbe webiben, Porcio Festo truigwan purø wamisrtrab kubenadur kebibig køn. Incha Félixbe judíosmeraba ka tab kørørmisrøg køptø Pablone kailan keeri yau ka wabashippa, webibig køn.

Pablo tru srø kubenadur Festoi merrab

25 Inchen tru pirau karub wanrrab uta kebyaig pøn kwaløm wendau, Festobe Cesareagurri Jerusalénmay nebiben, ² maya sacerdotesteran karubeløba, katø judíosmeran ashib karubeløba Pabloimburab tru treeg puigwan katøle kønøgønrrab Festoimay ambubelø køn, ³ Pablon tsalø køb, Jerusalénmay pegutcha chib. Kaguende nømbe Pablone mayu lara kwetchab isua tamarøb købelø køn. ⁴ Inchen Festobe løtappe trenchibig køn:

—Pablone Cesareasrø ashib tøgagúig wan cha. Naashib trusrømay menrra yana kømøwatø inrrab isur cha. ⁵ Inchawei ñimui utu maig maramigwan ñim asha marøb pønrrabeløbe Cesareasrømay naba kørørruy chibig køn. I møweinug chigøben kalø marig pønrrøbene, trube øyeeg mara pasran chib truyu waminchab.—

⁶ Incha Festobe Jerusalénsrø trune køh, kabe trune y pa kwaløm kø chigøsrøn nømbe kørørmisra, Cesareasrømay katø ya, katø kwalømbe tru maig maramigwan asha marøbelø purrainug wamisra, Pablon pera amrrunrrai karubig køn. ⁷ Inchen Pablo trusrø pua kebar-rubene, tru judíosmera Jerusalénsrøngurri amrrubeløbe tulsrua, nune chigøben truba truba trøm-bøig marøbig køn chibendø, chigucha ke treeg mari-iløbe, wetørranrrab kaimabelø køn. ⁸ Inchen Pablone nøbe ‘treeg mara pasrømur’ chib, trenchib waminchibig køn:

—Nabe i tru maig maramigwan martrai Moisés pørig judíosmeraimburabigwan lata, Jerusalén Tiuswei yaweimburab lata, katø Romasrø maya misagweim pala ashib wabig Césarweimburab lata chi kalø mara pasrømur— cha.

⁹ Inchendø Festobe judíosmeraba ka tab kørørmisrøg køptø, Pablone trencha payibig køn:

—¿Jerusalénmay attragu? cha, tru øyeeg wamindil-an ñuimburabigwan maig kønrrabigwan trusrø ashchab— cha.

¹⁰ Inchene Pablone trenchibig køn:

—Roma maya misagweim pala ashib wabig César maig maramigwan asha marøb wainug nabe truyuweim pasrar cha, tru maig kønrrabigwan nan asha maramnug. Pøs judíosmeran chigucha chi kalø mariibe chigagøn cha, ñiguen tab asiinrrun cha.

¹¹ Kabe na chigøben kalø mara pasrain kui, ñim nan

kwanrrai maramdiig na treekkatig kaig mara pasrøbene, nabe kwanrraptøweim pasrar cha. Inchendø nøm øyeeg mara pasrømøtirru chib kuig ka isiitø webibene, mugucha nane truilane tranrrappe kaimanrun cha. Nabe Romasrø tru maya misagweim pala ashib karub wabig César maig maramigwan nø asha martrai miamønrrun— chibig køn.

¹² Inchen Festobe tru maig maramigwan nun isum purugub purrabeløba chab waminchabe, trenchibig køn:

—Ñi maya misagwan ashib karub wabig César nø asha martrai miaig kuig købene, trube, Césarweimay inrrig— cha.

Pablo rey Agripai merrab

¹³ Inchen yandø mam kwaløm køsrøn puraiben, rey Agripaba, Bereniceba Feston 'ka uñgu' chib tabig wamab punrrab, Cesareasromay ambubelø køn. ¹⁴ Inchen trusrø nøm truba yam kwaløm waraig køppe, Festobe tru Pablon øyeeg nebuigwan reywan trenchib eshkaig køn:

—Yube kan møg wan cha, kailan keeri yau Félix kørrømara wannig. ¹⁵ Na Jerusalénsromay ya wabene, trugweimburappe sacerdotemeran karubeløba, judíosmeran karubelø kølli misaameraba, ke chinetø køn chib nan eshkaig amrrubelø køn cha, Pablon truyu møra pasrønrrai kørrømara pasramdiig køn chib.

¹⁶ Inchen nabe nømune trencha løtig købig køn cha: "Tru 'øyeeg kaig mara pasran' tainabig; tru 'ñi øyeeg maraweim pasrømøtirru' chibelø nui malaugue trenchib amrruben, 'øyeeg kømuig køn' chib; 'øyeeg mara pasrømur' chib nøashib waminchimøwatøbe, romanosmerabe mu møwangucha mana treebe marmeelø køn" cha. ¹⁷ Incha truilø nøm yusrømay naba amrruben, chi srarrømøtø, katø kwalømdø, nabe tru maig maramigwan asha marøb wainug wamisra, tru mowan pera amrrunrrai karuig køn cha.

¹⁸ Inchendø tru 'øyeeg mara pasrømøtirru' chibeløbe amrrubendø, chigøben trømbøig kalø mariilø tre latailøbe marig wesrumeelø køn cha, pøs nabe nø treeg trømbøig mara pasraindøweinrre inditamab isubene. ¹⁹ Treeg kømøtø, tru nuimburab waminchib kuibe, tru Tiusweimburabigwan nø marøb unigwan truikkurrin chabah, katø kan møg, Jesús taig, kwaig købigwan, Pablobe trunun kwaig kømøtø, ka øsig wan cha, trenchibre inchen, trugurrimbatørre inchib kuin køn chibig køn. ²⁰ Inchen nabe øyeeg maramigwane mandø maram kui mørmøwa, Jerusalénsromay inrra kuh chibig kur, tru maig kønrrabigwan trusrø asha marig kønrrig cha. ²¹ Inchendø Pablobe tru maig kønrrabigwan Augusto César asha marig kønrrab cha, ka ashib tøgagúig wanrrab cha nø miaig købene, treekkurri Césarweisromay na øramnegatig nune tab ashib tøgagønrrai karuig købig køn— cha.

²² Inchene Agripabe Feston trenchibig køn:

—Nangucha tru mowan mørinrrabna køtan— cha.

Inchene Festobe trenchibig køn:

—Srøna wamindi mørtrabguen— cha.

²³ Indiibe katø kwaløm Agripaba, Bereniceba puppe, purø tabig tamarar ke kan chull asamdiig amrruabe, tru chigøben waminchappa, katø wamindiilan mørtrappa tru tulundzuniisrø kebambambubelø køn, tru suldaumeran karubelø nørreelø køben, katø nørreelø ashib karubelø ciudayuelø købengue. Inchen Festobe Pablon pera amrrungaruben, pera pubelø køn. ²⁴ Inchabe Festobe trenchibig køn:

—Rey Agripaba køben, ñim maya møguelø yu namba purrabelø køben, i mowan asay cha. I møweimburappe maya judíosmera søteeløba Jerusalénsrø lata, yu Cesarea lata 'yeegwane øsig uñbasamgaig køn' chib, trashib amrrubelø køn cha. ²⁵ Inchendø nabe nun kwanrrai maramdiig chigucha chi kaig marmuin kui wetørrab, katø tru maig kønrrabigwan asha marig kømigwan Augusto nø asha martrai nøtøwei miaig kuig købene, trusrømay nabe ørtrab isuig køn cha.

²⁶ Inchendø tru Pabloimburabigwan treeg treeg køn chib nai ashib karub wabig Augusto purø nuigwan na pøra øramig kan chiguen wetørramur cha. Incha treekkurri ñimuinumay pera arrur cha, ñi nai tab rey Agripa. Maig kønrrabigwan tab asha kørrømarene, na maitøguen Auguston eshkaig øramig kønrrautan chibig køn. ²⁷ Pøs kan kailan keeri yau keerig wabigwan chiburøgurri 'øyeeg kuig køn' chib kuigwan chi cha eshkaigubendø, na øramibe ke kan ka wainguenig marig lataig punrrautan— chibig køn Festobe.

Pablo nuimburabigwan rey Agripai merrab eshkaig

26 Inchene Agripabe Pablon trenchibig køn: —Nuimburabigwan maig kuigwan ñitøwei waminchi— cha.

Inchen Pablobe yandø waminchab tasigwan kusrawabe, tru nuimburab 'chi kalø mara pasrømur' tamigwan waminchab pølbaserbig køn: ² —Møi na naimburab 'treeg mara pasrømur' chib waminchib pasramig mayaguen tab kuim pasrar cha, nai rey Agripai merrab, nan judíosmera chigurrimbunø 'øyeeg mara pasrømøtirru' chib kuigwan. ³ Inchagucha ñibe judíosmera chitø, chitø marøbelø kuigwan kerrigu ashib, katø nam judíosmera mandø melambuyab amrruigwan chigucha ñibe tab nebua ashibig kuig købene, trube, tiusmanda tammay mørtra chinrrab inchar cha.

⁴ Maya judíosmera na matsinø-unøgurri nabe nai misaamerai utu Jerusalénsrø maig tsubig kuigwan ashibelø køn cha. ⁵ Truiløbe manasrøngurri ashibelø køn cha, nømun eshkaig købene, øyeeg købig køn chib maig kuigwan ñun eshkaig kuinrrun cha, Tiusweiwan kan chizhigwanguen pinab kømø marøb misag søtømerayuig nabe fariseo købig kur cha. ⁶ Incha mømibe tru merrabsrø namui kølli misaameran Tius tru tranrrab misra kørrømisrigwan muniirabig kuikkurri, mømibe øyeeg paya ashib srua kuinab pasrar chibig køn. ⁷ Tru Israelweinnurri namui doce srøig, srøig karrab misaamera Tius tru tranrrab kørrømisrigwan nømbe nebunrrab isua, yem kwaløm Tiuswan køriibala tabig waminchib kuigwan, nagucha

truigwan muniirabig kuinukkurri, judíosmerabe yu ñi øyeeg kaig marøbig kømøtirru tainab pasrar chibig køn, nai rey Agripa. ⁸ ¿Tiusbe kwabelan kwailai utugurri kusrumibe kaimanrretamab isubelø kø chindah ñimui utube?

⁹ Pøs isa kømø, naguen Nazaretsrø Jesúswei munchi-wane tsalø køb chinetø martrab isua, ¹⁰ Jerusalemsrø-ma treeg marøbig kur cha. Sacerdotesmeran karubelø nan treegwan martrai karuigwan uta, Tiuswei misaameran kailan keeri yau pønsrøb, katø kweecha petøbene, nabe truilaingatøtø inçhib pasrabig købig kur cha. ¹¹ Incha katø, katø judíosmera tulundzuni yamørig truilane ichabetab ibig kur cha, Tiuswan purø trømbøbig nømun wamingarummørø inçhib. Incha [katø! kan nømun namig købiitø ke chinchimmørø inçhib, nabe peg pirau ciudaderasrønguen kaig martrab wendautø ibig købig kur cha.

Pablo mandøgurri Tiuswei mayu pasramisrigwan waminçhib

¹² Nabe øyeeg martrab isua, Damasco ciudadsrømay ørig ibig kur cha, tru sacerdotesmeran karubelø maramburab martrai traniitøga treeg martrab inçrai karua pasrig. ¹³ [Nai tab rey! mayu kwaløem tøbøtaabe srømbalasarøngurri kan tørbilabig pørr lataguen kømø, purø tørig naingatanba, tru naba ambubelaingatanba piløben, ¹⁴ nambe pirausrø sətøba kørriinabig køn cha. Inchen kan wam hebreomay trenchib wamindi mørøptindinabig køn cha: “Saulo, Saulo cha, ¿Chindim-barre nane kaig martrabgøba inçhigucha? cha. Ñibe kan wey kølabus tsøb pønsrailøyu søl yatab lataitøwei incha, ñibe ka ñiasitø kørriindan” cha. ¹⁵ Inçhene nabe: “¿Señor mu kugu?” chiben, nane Señorbe trenchibig køn cha: “Nabe Jesús, ñi mõi kaig martrabgøba indig, nabe truig kur cha. ¹⁶ Inçhendø kurra, pasramisr chibig køn. Kaguende nabe ñun kenamis-røppe, naiwan marøb megabig kønrrai wesrawa pasr-trappa, katø mõi naimburab ñui kaptøga ñi asigwan waminçhibig kønrraimba, katø wendøsrø naimburab maig kuigwan kenamaramigwan eshkabig kønrraimba treeg martrab kenamisrar cha. ¹⁷ Inçhawei nabe ñui misaamerai taskugurri kaig marmønrrai wesrab, katø judíos kømø misaamerai taskugurri kaig marmønrrai wesrab indamønrrun chibig køn. Pøs nabe mõi tru misaamerayasigwei ørar cha, ¹⁸ nebua ashchai ñi nømui kabmeran kuren, løstøyu amøñibelø købig kuig, tøryumay werrub, katø Satanás maramburab mariilø kua, Tiusweimay purørrunrrai. Tru nømui kaig mariilan ulø payiimig pesannaig kømigwan uta, tru nømui isubigwan nainug pasrikkurri tru Tiusweyasig tarø-mariiløba tøgatø, tru keta tranamig tøgagúigwan utamig kønrrain” chibig køn.

Piab lataigu Tius kenamisra maig taigwan Pablo møra marøb

¹⁹ Inçhawei, nai rey Agripa, tru srømbalasarøngurri piab lataigu kenamisren asigwan nabe mørmønrrab

inçhimøtø, ²⁰ Damascosrø warabelaisrømaymerrig ibig kur cha. Incha trugurrimbe Jerusalemsrømay, trugurrimbe Judea pirau kerrigu truøø ya, katø trugurrimbe judíos kømø misaameraisrømay ya, nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay Ilirawa, yandø tru kaig marmønrrab isua mørin kui asamdiig kønrrai tabig marøb inday chib eshkab waminçhibig kur cha nabe.

²¹ Incha na øyeegwan marikkurri judíosmerabe Jerusalemsrø Tiuswei yau nane merrarrawa, kwetchab indig køn cha. ²² Inçhendø møin kwalømgatig Tius nan purugúitøga nabe yu pasrar cha, kusrebelan lata, kusremeelan lata maig kuigwan na waminçhib. Nabe waminçhippe, ka nøøøtø peetø waminçhimøtø, Tius maig karuigwan eshkabelø maig purainrrun taigwanbah, katø Moisés maig purainrrun cha eshkaigwan, truigwanbatø waminchar chibig køn: ²³ Tru Cristobe truba truba kaig nebuinab megawa, trugurrimbe kwawa, nømerrig katø øsiirawa, namui judíosmeran lata, judíos kømø misaameran lata kaigyugurri wembamig tørwana eshkab kusrenrrun chib trendailan.—

²⁴ Pablobe ‘kaig mara pasrømur’ chib, waminçhib pasramnetø, Festobe øyah chib trashibig køn:

—[Pablo ñibe chugú mørmig misriasøna! chib. [Menrra kusreptø chugúinguen mørmig misrin køn!— chib.

²⁵ Inçhene Pablobe trenchibig køn:

—Nai purø tab Festo, nabe chugúinguen mørmig kømøtø pasrar cha. Na waminçhippe, ka isatø waminçhib pasrømøwei, katø chiwan waminçhib pasrarmab isua waminçhib pasrar cha. ²⁶ Pøs rey Agripabe, iilane kerrigu ashibig kuimba, nui merrab chigucha chi kørig kuin kømø waminchar cha. Kaguende nøbe iilane ashmíg kønrrab kømøtø, nebua ashibig kuitamab isua pasrar cha. Kaguende iilane kan turiumbu mu søratø marikkucha kømøn cha. ²⁷ ¿Nai rey Agripa, Tius maig karuigwan eshkabelø maig taigwan ñigan treeg kuitamab køretirru? cha. Ñibe kørewa wain kui nabe asha pasrar— cha trenchibig køn Pablobe.

²⁸ Inçhene Agripabe trenchibig køn:

—[Ke yandiitøgatø Tiuswei mayu puraarrua pasramisrtrai indiibe!— cha.

²⁹ Inçhene Pablobe trenchibig køn:

—Yandiitøgatø kui lata, kabe nu wamindiitøga kui lata, ñitø kømøtø, mõi yu møøb purrabelan chigucha kerrigueløba na latailøwei misra pønrraimbemab isutan chibig køn, inçhendø nan lata cadenatøga øyeeg merrarraimeelø.—

³⁰ Inchen rey kurra pasramisren, kubenadurgucha, Bereniceba kurrøben, truyu nømba purrabeløgucha kurra, yandø webamba, ³¹ nømdø nøøøsrø ambabe, kangurri kangurri trenchib waminçhibelø køn:

—I møøbe chiburø kwanrrai maramdiig kømøwei, katø kailan keeri yau keera tøgagømdiig kømøwei marøbig kuin køn— cha.

³² Incha Agripabe Feston trenchibig køn:

—Pablo nøashib César asha marig kønrrab chib mia-muig kuimbe, pøs nøbe elatsikken købsruinrrun— cha.

Pablon Romasrømay ørig

27 Yandø Italiasrømay amrrai treeg wamincha kør-rømisren, kan suldau tru cienwan nø karub pera pasrabig tru Augusto maya misagwan ashib wabigwei suldau sètømerayug Julio taigwan ashib tøgagønrrai tranøbelø køn, Pablonba, katøgan kailan keeri yau pønrrabelanba. ²Incha adramitiosriig kan barco Asia pirau, tru barcos puisrømay webinrrab inchib pas-røben, nambe truyu nebambubelø ker. Inchen nam-babe Aristarco kan Macedonia pirausrig Tesalónica ciudayuikkucha arrubig køn. ³Incha katø kwaløm Sidón tru barcos puisrø nam pubene, truyube Juliobe Pablon truba tab inchib, nune nui trendø asiilaisrømay ibashibig køn, tabig wamab utab tøgagúig uñchai. ⁴Incha Sidóngurri webambabe, Chipre pirø pi tøbøtag pasrabiisrø isig srørrø ketawan puraambub ambubelø ker, kaguende isig ichibiibe ambamgaig merrammay megambub ichen. ⁵Incha yandø tru nu pi tøbøtaasrø Cilicia pirauba, Panfilia pirauba pinrrøguesrø misrøb ambabe, yandø Licia pirau Mira ciudayu pubelø ker.

⁶Incha truyu suldau sètø cienwan nø karub pera pasrabiibe kan barco Alejandría pirausrig Italiamay inrrabig pasrain kui wetørrawa, truyu amrrab, namun nebamingarubig køn. ⁷Incha tsøndatø truba yam kwaløm ambub meløwa, isig ichibig namun merram-maygøba megambub ichen, ke trendø pumubsruatø Gnido pinrrøguesrø pubelø ker. Incha Salmón pinrrøguesrø Creta isig srørrø ketawan puraambub ambubelø ker. ⁸Incha mendawandø ke trendø chab kaimab purørrub amrrua, kanbalø Buenos Puertos taisrø pubelø ker, Lasea ciuda pulusrø.

Maryu kørig kømdiig pi namab kurrab

⁹Inchen amrrub kuig yandø yanaguen misrøb ar-ruben, yandø tru barcoyu ambamikkucha purø kørig kønrraptiig misrøb arrubig køn. Kaguende tru ayunain kwaløm puraiwei inchen, yandø tru sre pøl kebinrrab købig køn. Incha Pablobe øyeeg maramdiig køn chib waminchibig køn:

¹⁰—Nai lincha amrrubelø, i barcoyu ambamibe bar-con mindisainab, katø purø nørrø ka yandø pinønrrab kui ashar cha, barco chigøben niga arriilø lata, barco lata yandø ka pinøben, katø namdøweinguen kwamigwan lanrrun— chib.

¹¹Inchen tru suldau sètø cienwan nø karub pera pasrabiibe øyeeg maramdiig køn cha Pablo wamindig-wane mørmøtø, tru barco srubigwanba, barco puai-gwanba, truilangøba mørøppe, Pablone mørmøig køn.

¹²Inchagucha barcos puinug sre pubweimbe tab kømøtønug køben, søteelø lutauba truyugurri webam-rrab isubelø køn, Creta pirau Fenice ciudasrø tru barcos puinug puin chindi. Inchen truike pørr neeshib-

gatømayba, pørr pinebgatømayba pinrrøguesrøn købig køn.

Maryu purø trømbøig isig ichibig webarrub

¹³Inchen sursrøngurri kan kaizhig isig ichibig webar-ruben, chu punrrab isuigwan yandø ke nebuermab isua, barco imønrrai merrarrabig kuatsig tsandzønwan piugurri wesrawa, yandø tru Creta pirø pulusrø ke-mallib ambubelø køn. ¹⁴Indiibe yanazhigutø Eu-raquilon cha wamig isig purø trømbøig pøtømay pailab ichibig tru pørr kal-labgatømaygurri webarrua, barcon yamgaig megambub arruben, ¹⁵yandø bar-cobe isig ichibig srua yaig kuig køppe, tru isig ichibig-wane kamara ambamgaig køben, yandø isig ichibig srua inrraindø ka purrabelø ker. ¹⁶Incha kan pirø, pi tøbøtag pasrabig Cauda tainug isig srørrøgatømay purørrub amrrua, truba truba inchib meløwa, tru kwamønrrab webambig tru kan lamø barcozhigwan nemørbelø ker. ¹⁷Incha trunun barcoyu neerabe, nu barco nøørtiig misrørrai, manilastøga pøtøburab kirrøb mendabelø køn. Inchendø piu umbu pisrum tunmerayu kegalrraitamab kørig køben, barco inrrai isig utabig velas taigwan kørrøra, tru mur isig ichibig barcon ka srua inrraindø ka purrabelø køn. ¹⁸Indig katø kwaløm purø trømbøig namab isig ichib kur-røben, barco niga arrigwan pinøbusrøb menda, ¹⁹pøn kwalømyube tru barcoyu chi palabelan trendø truyu tøgagúilan nødashib pinøbusrøbelø køn. ²⁰Inchen truba yam kwaløm kan pørr kenamismøweih, estrel-lamera kenamismøwei inchen, purø trømbøig isig ichib pi welamera namab kurrøben, yandø øsig we-bammumuitamaptøwei isub melabelø ker.

²¹Nambe yandø yam kwalømguen mamø ambig kuig køppe, Pablobe nømui utu pasramisra, trenchibig køn:

—Au, nai lincha amrrubelø, na maig taigwan møra Cretagurri werrumuig kuinguen, barcon øyeeg trømbøig mindisainamøwei, øyeeg nørrø pinisha pønrrø-møwei inchibsrinrrun cha. ²²Treeg kuindøgucha tru isuptø chi kullaaramugun chinrrab inchar cha; kaguende barcobe chab pinindøgucha, ñimbe møikkucha kwanraamøn cha. ²³Kaguende nan tru nuin kønrrai inchib pasrab, katø nui maramigwan nan maringarub inchib pasrab Tiuswei kan ángel mira yem nan kenamisrtan cha. ²⁴Incha nane tru ángelbe tren-chitan cha: “Pablo, chi kørig kui inchimøta cha.

Kaguende ñibe Roma maya misagwan karub ashib wabig César purø nuigwei merrab pasramig palønrrab kuimba, barcoyu ñiba amrrub købelan Tiusbe mayee-lanba øsig webambamig kønrrai martrun” chitan cha. ²⁵Inchawei, nai lincha amrrubelø, chi kullaarab trunun isumøtay cha. Kaguende nabe Tiuswandø isua pasrar cha, nø maig taibe treeg kønrraitamab isuague.

²⁶Inchen køben, kan pi tøbøtag pirø pasrabiisrø barco namunbañau srua ya trusrø kebusriilø kømig nebunrrun— chibig køn.

²⁷Indiibe parru kønrrab yembe nam Adriatico maryu ke pi muba srua yaindeelø ambub kua, yem tøbøtasrø

tru barcoyu ambubeløbe yandø ke pirø pulu pub yain kui mørabe, ²⁸ piwan maya umbuig kətashchab tsiwan kegucha ashene, treinta y seis metros køben, katøguchi ambuurørø katø kegucha unaashene, veintisiete metros købig køn. ²⁹ Inchen nørø sruumerayu melambumuitamab kørig køben, barcon imønrrai merrarrabig pibgatø wendaumay kuatsiguelø piu kebusriilan kebeta, ke kan petø tør-rraimbemab isub munig melabelø køn. ³⁰ Inchen tru barco srubelø barcoyugurri wegørra amrrab isua, tru merrabmay piu kebusriilø tru kuatsig tsandzønmeran merrarrab tsimeran yabranøbelø misrøb, tru kwamø øsig webambam barco-unan piu kebenørkøbelø køn. ³¹ Inchen Pabloba suldau sətø cienwan nø karub pera pasrabigwanba, suldaumeranba trenchib eshkabig køn:

—Iilø yu barcoyu ka purrømøtø wegørra ambisruandøbe, ñimbe øsig webamrraamøn— cha.

³² Inchene suldaumerabe tru øsig webambam barco-unan merrarrab tsimeran para, piyu ibashiptinchibelø køn.

³³ Inchen yandø tør-rrab arruben, mayeelanba maytøguen chi isumø, ka may chib, Pabloba trenchibig waminchibig køn:

—Yandø møi chabguen parruguen køn cha, chi puraitashchab muniiraptø ñim chigucha mamø melaig.

³⁴ Inchawei nabe tiusmanda ka may tamønrrun cha, pøs ñimui asr tabig chishtø kønrrai. Kaguende ñimune møigwandøgucha kan pusruutøguen mindisaig kønrraamøn— cha.

³⁵ Trunun chab waminchabe, Pabloba nui tasku pirriwan muta, mayeelai merrab Tiuswan ‘mayanguen pay’ cha, pirisha, trugurrimbe mab pølbasren, ³⁶ mayeeløba ka mamøtømab isua, nømgucha mabelø køn.

³⁷ Inchen tru barcoyu nam mayeelø amrrubeløbe doscientos setenta y seis købelø ker. ³⁸ Incha yandø mamne ma, tirigun maryu kebetabelø køn, barco chairanrrai.

Barco piu umbu ulsra pasrambub

³⁹ Incha tør-rrabene tru pirøwane chu pirau kuinguen ashmubendø, kanbalø barco kebambig wambiitiig pisrum chaabaig nebua asha, trusrø pasrambumdiig købene, barcon trusrø pasrambungarunrrab inchibelø køn. ⁴⁰ Incha barcon imønrrai merrarrabig tru kuatsig tsandzøn piu kegutsigwan piu wamnetø tsimeran parøppa, trugurrimbe tru barcon muba inrrai lliskaigwan lusrig pasrabigwan alaanørøb, tru isig utabig vela taigwan kusrubene, tru barcobe pisrum chaasrømay ib mendabig køn. ⁴¹ Inchendø tru pi ambugurri igurri megambuinug pisrum tunyu pasrambunrrab iben, barcone trusrø kegaløsrka pasrambungarubelø køn. Inchen merrabmayiibe pisrum tunyu ulsra kønømiig pasrambuben, wendaumayiibe tru nørø pi welarmera purø trømbøig megambuben, barcobe ke nørøtiig misrøb ibig køn.

⁴² Inchen suldaumerabe tru kailan keeri yau pønrrabelan srua amrruilan kwetchab isubelø køn, wegørra

amba møikkucha lulmønrrai. ⁴³ Inchen tru suldau sətø cienwan nø karub pera pasrabiibe Pablone kweechimønrrai isua, nøm isuiwane ka isuitø purainrrai marøbig køn. Incha møiløgøben nadam kusrebeløbe truilømerrig kegørra ambingarubig køn pursrø webamrrai. ⁴⁴ Inchen katøganelane:

—Tablamerayu kui, kabe tru barco nørøtiig misra wegørriiø yu kui ambay— chibig køn. Øyeeg inchib meløwa mayeeløba pirausrø øsig pubelø køn.

Pablo Maltasø chitø marøb purayailø

28 Incha yandø sətøba øsig webambabe, tru pi tøbøtag pirø pasrabiibe, Malta cha wamim pirø kuin kui nebua ashibelø ker. ² Inchen trendø truyu warab misaamerabe namun kwa tab inchib tab wama, srebub kwa pishin køben, nømbe nag urra, namun søteelanba kemallchai wamabelø køn. ³ Inchene Pabloba trar mul nu tulisha, nagu kebusrene, mømbe kan ul nag pachiiraben truyugurri webarruppe, Pabloi tasku tsacha megambuben, ⁴ trendø truyu warab misaamerabe ul Pabloi tasku tsacha megai ashabe, kangurri kangurri trenchibelø køn:

—I møøbe chiguen kømø kweechaitøwein kuinrrun cha. Maryugurrimbe chindiimig ka øsig webarindøgucha, tru maig kønrrabigwan asha mariibe pinab ashmiig kuabe, øsig uñbashmønrrab asønan— chibelø køn.

⁵ Inchen Pabloba ulwan nagu pabørrgøbene, chigucha inchimiig køn. ⁶ Inchen nømbe parab mendøtashchab, kabe møi møi kwain tsumbushchab ashib muniirab købelø køn. Inchendø tru chindashchab truba yaana ashib køben, chigucha inchimui ashabe, katøbe peemaytø isua, Pablone ‘kan tius køn’ chib mendabelø køn.

⁷ Inchen tru warainug trugatanbe Publio taigweim pirømera købig køn, tru pi tøbøtag pirø pasrabigu misagwan ashib karubigwei. Truibe namun truba tab wamab uta, pøn kwalø m ørøba truba tab inchib kørømisringarubig køn. ⁸ Inchen tru Publio møskaimbe pachiibaig, ani larraibiibaig camayu kwanrø tsuben, Pabloba ashchab ya, Tiusba wamincha, tasigwan kwanriigweim pala estsarene, tammisrøbig køn. ⁹ Inchen trugurrimbe katøgan kwanreeløgucha tru pi tøbøtag pirø pasrabigu warabeløbe Pabloimay amrrua, tamariilø købelø køn. ¹⁰ Incha chigøben truba ketiiløtøga namun truba truba tab incha, nam amrrab barcoyu nebamøwatø, ambamig chi palønrrabigwan nømbe chishtø tranøbelø køn.

Pablo Romasø pub

¹¹ Incha tru pi tøbøtag pirø pasrabigu pøn pø warøwabe, kan barco alejandriisrig tru srebub pølmera chab purayamne, truyu pasrabigu ambubelø ker. Tru barcobe Cástorwanba, Póluxwanba marig tøgagig købig køn, chiyuilø kui asamig kønrrai. ¹² Incha barcos puinug Siracusasø puabe, truyu pøn kwalø m warabelø ker. ¹³ Trugurrimbe pirø puluwandø purør-

rub amrrua, Regio ciudasrøngatig amben, katø kwalømbe sursrøngurri, isig ichib kurrøben pa kwaløm kørnrabyube Puteolisrø pubelø ker. ¹⁴Incha trusrømbe nunelø warabelø kuin kui wetørrabelø ker. Inchen nømbe namun truyu kørømisray chiben nambe kan trune lincha kørømisrøbelø ker. Incha øyeeg amba Romasrø pubelø ker. ¹⁵Inchen Romasrø nuneløbe nam amrrunrrab kui wammøraguen kua, Apio ciudasrø misag amrrua tulundzuniisrømba, katø tru Tres Tabernas taisrømba namun wamab utønrrab amrruin købig køn. Inchen Pablobe nømun ashabe, Tiuswan ungwa, ungwa cha, chi kømui lataig katøle truba tab kui mørøbig køn.

¹⁶Incha nam Roma chab pubene, Pablone trusrømbe nuin kui nøøøø yau tsubashibig køn, kan suldauwan nun ashchai pasra.

Pablo Romasrø Tiuswei wamwan eshkaab kusrenanøb

¹⁷Incha tru puig pøn kwalømyube judíosmeran ashib karubelan Pablobe lynchab amrrunrrai eshkaarua, yandø truyu chab tulundzunøbene, trenchibig køn:

—Nai nunelø, nabe judíosmeran tsalø køb chi kaig marmøwei, katø namui kølli misaamera nømui trendø chigøben marøb tøgagúilan treelane marmumig køn chib pasrømøwei inchendø, Jerusalénsrøwei nane merrarrawa, romanosmerai tasku tranig køn cha.

¹⁸Inchen truiløbe nan maig kuigwan tab ashabe, elatchab inchibelø køn cha, kwanrrai maramdiig nainug chigucha chi kalø marig kaaben. ¹⁹Trune judíosmerabe nan elachimønrrai sətølulen, nane treeg marøg kømuidøgucha nan maig punrrabigwan César asha martrai nane miamig nebuig køn cha, kabe na naim pirau, nai misaameraimburab chi køn chinrrab isua kømøtø. ²⁰Inchawei øyeeg puikkurri ñimun ashchappa, waminchappa nabe wamig køn cha. Nam israelitasmera muniirraigwan muniirabikkurri mõi yu i cadenastøga merrarraig pasrar— chibig køn.

²¹Inchene nømbe Pablon trenchibelø køn:

—Nambe Judeagurri ñuimburab eshkaabig chi kilga pøra ørig utømøwei, katø namui misag judíosmera trusrøngurri amrrubelø møikkucha ñi kalø maran chib ñuimburab namune chigucha waminchimøwei indig køn cha. ²²Inchendø ñi maig isuigwan wamindi mørinrrabna kuin ker cha. Kaguende tru i sətø Tiusweiwan srøig peemay kusrenanøb marigwane chutøgucha 'kaig køn' chib, wamindi ashibelø ker— cha.

²³Incha nømbe kan ø kwaløm Pabloba tulundzunønrrab cha wesrawa pasra, tru Pablo ya peba tsuinu-umay truba nu amrruben, løtsøgurri maabengatig 'Tius tru nø ashib karub wainuguigwan øyeeg, øyeeg køn' chib eshkaab, nømbe maig kuigwan waminchibig køn. Jesucristoimburab ke treegwei købig kuin kønmab nøm nebua isumne inchib, tru maig maramigwan martrai Moisés pøriilan pølbasa, Tius maig karuigwan eshkabelø pøriilanbañau waminchibig køn. ²⁴Inchen kan utueløbe Pablo wamindigwan treegwein købig kuin kui isuben, trune kan utueløbe køremeelø køn. ²⁵Incha nømbe nømui ututøwei lata kandø isumuig kōppe, tarømisra ambub køben, yandø ke srabe Pablobe trenchibig køn:

—Espíritu Santobe tru Tius maig karuigwan eshkaabig Isaiaskurri tru merrabsrø ñimui kølli misaameran øyah chib, waminchippe, sølwei wamindin køn cha:

²⁶'I misaameran iigwan waminchab inrrø cha:

Ñimbe mørøppe, mørendø, managuen chigúí mør-mønrrun chib.

Ashippe ashendø, chigúinguen nebua ashchaamøn chib.

²⁷Kaguende i misaamerai manrrømerabe nasrkwailø, katø mørøppe, mørendø, tab chigúinguen mørmeelø køn chib.

Nømui kabmerabe kasrailø køn cha, kabmeratøga ashmøwei, nømui kalumeratøga mør-møwei inchai.

Katø nømui manrrøtøga mandø kuinguen mør-møwei,

katø naimay lliramøwei, katø na tamarilø kømøwei kønrrun chinrrig," taimbala.

²⁸'Pøs øyeeg købene, ñimbe isua kuy cha. Judíos kømø misaameran tru kaigyugurri wesrabig Tiusweiwane wammørsrailø køben, truiløbe mørtrun— chibig køn. ²⁹Inchen Pablo øyeeg chibene, judíosmerabe nømdø truba truba payiyab waminchib ambubelø køn.

³⁰Inchen Pablobe tru an pagarawa pebi yau pa pila ørøba kørømisra, nun ashchab ambubelane mundøgucha wamab utab wabig køn truyu. ³¹Tius nø ashib karub wainuguigwan waminchib, Señor Jesucristoimburabigwan eshkaab kusrenanøb inchibig køn, mui malautøgucha trurrigu chi sətø luliimíikke.

Romanos

'Ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pablo, Jesucristoi marøb megabig, Jesucristo nõashib nan karua ørig kønrrai nan wama pasrøb, Tiuswei tabig srø wamwan eshkab kusrenanøb pasrønrrai nan tarømara pasrøb indig, i kilga pørigwan ørar.

²Iig tru tabig srø wambe Tius maig karuigwan eshkabeløgurri nui newan tab wam pøriiløyu tru merrab-srøwei Tius tranrrab misra kørrømisri wam køn ³tru nui Nusrkaweimburab. Tru Nusrkai nõ misag kuigweimburappe, nõbe Davidwei misagugurri arrubig køben, ⁴tru Espíritu Newan Tabigweimburappe, tru maramburab mariitøga nune Tiuswei Nusrkain køn cha eshkawa pasrig. Treeg køn, tru kwabelai utugurri nõ katøle øsiirawa kurrig kuikkurri, truike Jesucristo, tru namui Señor.

⁵Incha nõgurri tru ka yandø tab indigwanba, nõashib karua ørig kømigwanba nambe utig køn, judíos kømø misaamera chu pirausreelandøgucha nõmui isubigwan nuinuutø pasrikkurri nõ maig taigwan mørøbelø kømigwan nam waminchib ambamig kønrrai, Cristoi munchiweyasig. ⁶Inchen tru maig taigwan mørøbelai utu Jesucristoielø kønrrai wamiiløba ñimgucha truyu tøga pønrran. ⁷Ñim mayeelø Romasrø warabelø Tius undaarilø, Tiuswei misaamera kønrrai wamiilan ka yandø tab indiiba, chi isumgaig tab købiiba ñimba kønrrai inchar, Tius namui Møskaweinukkurrimba, Señor Jesucristoinukkurrimba arrubigwan.

Pablo Romasrømay yainrrabna kui inchib

⁸Señor Jesucristogurri nai Tiuswanmerrig ungwa, ungwa chinrrab inchar ñim mayeelaimburab. Kaguende ñim ñimui isubigwan Cristoinuutø pasra tøgagúgwane chutøgucha tabig waminchibelø køn.

⁹Pøs nai manrraugurri kerrigu newan isua, nui Nusrkawei tru tabig srø wamwan eshkab kusrenanøb, nuiwan na marøb pasraig Tiusbe nane asha pasran, tru na nõba wamindigube managuen pesannamø ñimun isubig kuigwan. ¹⁰Nabe nai Tiuswan 'purugurra' cha, miabig kur, Tius nan inrrain køben, yandø na chinchagøben ñimun ashchab arrumig may kurtrai.

¹¹Kaguende nane ñimun asinrrabna køtan, Tiusweimburabeløyuigwan chitøguen ñimun pirishinrrab, ñim mas mur pønrramig kønrrai, ¹²masken tru ñim lata, na lata namui isubigwan Jesucristoinug kanguelarrøtø

tøga pønrraitøga nam ambugurri, igurri kuñab pønrramig kønrrai.

¹³Pøs nabe ñim, nai nunelan, wammøra kønrrai inchar, nabe ñimuisrømay ñimun ashchab katø katø atrab isub megaigwan, na judíos kømeelø katøgan misaamerai utusrø kan ellmarig tulishib latawei, ñimui utugucha maitøguen tulishinrrab. Inchendø møingatig arrumgaig pasrambuig megabig kur. ¹⁴Nabe griegosmeran lata, griegos kømø misaameran lata, kusreb misaameran lata, chi kusremø misaameran lata ulø pasrar Tiuswei wamwan eshkab kusrenanamig. ¹⁵Inchawei treekkurri ñim Romasrø warabelangucha nabe Tiuswei tabig srø wamwan truba truba eshkab kusrenanøb kuim pasrar.

Tiuswei tabig srø wambe kaigyugurri wesramig maramburab marøbig køn

¹⁶Pøs Tiuswei tabig srø wamweimburappe nabe chi kørig kui inchib pasrømur, kaguende truike Tiuswei maramburab marøbig køn kaigyugurri wesrailø kønrrai mutøgucha Jesucriston kørebigweimbe, judíosmeramerrig, trugurrimbe katø griegosmeragucha.

¹⁷Kaguende tru tabig srø wamyu kenamisran tru chi kaig marmeelø lataig tabig kørrømisra pønrramig Tiusweinukkurri arrubig, truike isubigwan Cristoinuutø pasra pønrraikkurrimba, katø isubigwan nuinuutø pasra pønrramig kønrraimba. Tru Tiuswei wamwan pørigu maig taimbala: "Tiusba tru mandø pasramigwan sølgandø treeg tabig pasrabiibe nui isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúitøgatø uñchun" taig.

Maya misaamera kaig mara pønrraig

¹⁸Tiuswei purø trømbøig namig købiibe srømbalasarøngurri kenamisrøb arrun, tru møguelø larrø trømbøig mariilaim palaba, tru sølgandø tabig kømíigwan mariilaim palaba, tru treeg sølgandø tabig kømíigwan mariiløtøga tru newan cierton tabigwan sötøgatab pønrrabelan. ¹⁹Kaguende Tiusweimburabig kui asamigwane nõmbe tørgandø ashibelø køn, pøs Tiusbe nõashib trunun nõmun kenamarig kua.

²⁰Kaguende tru chigurrimbunø pirøwan mara pasrøb uraskurri Tiusweimburabigwan tru kaptøga nebua asiimeelø, tru managurri managatig nui maramburab marøb pasrabiiba, nõ trendø Tius køppe, treeg kuibabe tørgandø chigúi nebua asamdiig kenamisran tru nõ chi mariiløyu. Inchawei treekkurriwei chi kemesra køben 'ashmeelø ker' chib pønrramibe chigagøn.

²¹ Kaguende nømbe Tiuswan nebua ashippe ashendø, Tius kui ashabe, Tiuswan lataig tabig inchib tøgagømøwei, mayanguen ungwa, ungwa chimøwei inchibelø købig køn. Treeg kømøtø, nømui isubigube chi purugunrrabgailø isumguengailan isuben, nømui chugúinguen mormubendø isub manrrøbe løstøraig kørømisrig købig køn. ²² Nømbe truba truba kusrebelø kermab inchendø, chugúinguen mormeelø kørømisrig købig køn. ²³ Tius managuen pinønrrabig kømíigwei tru torguegwalmabigwane møg kwawa pinønrrabigwei asrwan tre lataitøwei maramba, ilimera latailø maramba, pib srøptøga animalmera latailø maramba, pirau srala ambub animalmera latailø maramba inchib, øyeeløtøga yunømarøbelø købig køn.

²⁴ Inchawei treekkurri nømui manrrau møgueløba, ishumburmeraba trømbøig marøg købig arrubigu trømbøig marøb chinchibgucha warønrrai Tiusbe elat sig køn, nømui asrmeran nømasiyaitø larrø trømbøig marøb kønrrai. ²⁵ Nømbe Tiuswei tru newan ciertonig kørøigwane lelacha, isa wamindigwan kørøwa, Tius tru mara pønrrailan kørribala tabig waminchib, truilayasi marøbelø købig køn, tru chigurrimbunø kønrrai Tius mara pønrrøbig, Tius tru managatig mayanguen tabig wamindigwan tabig wamindi urasbe. Treeg kønrrun.

²⁶ Inchawei øyeekkurri nømune purø trømbøig kørikken kønrraptiig marøb kønrrai Tiusbe elat sig købig køn, ishumburmerabe nømui asrwan møguelan tranamig købigwan treeg marmøtø, ishumburmeraaasiyaitø trømbøig marøb kebamben. ²⁷ Katø møgueløbe treetøwei nømui asrtøga ishumburba trendø treeg marigwan elacha, kanikkurri kanikkurri trømbøig marøg købiitø kan chinsraatø inchib, møgueløbe nøm møgueløasiyaitø purø trømbøig kørikken kønrraptiig marøb kebambig købig køn. Nøm treeg trømbøig marøb pønrraimburø nømui asrutøwei nøm møra melamigwan utig købig køn.

²⁸ Inchagucha nømbe Tiuswane ni Tius kuitamabguen isug kømui inchen, Tiusbe elachiptindig købig køn, nømui isubigwane larrø kaig mindiilø tøgagøbashchab chi maramgaigwan marbashib.

²⁹ Nømbe kalø marøb amrruiløtø netsailø, purø trømbøig marøbelø, pareelø, trurrigu yandø larrø kailø, treelø køn. Nømbe chigurrin køben pusrkwai asamig køben, misagwan kweecha petamelø køben, kwayam lamelø køben, isatø may wamincha kegørrøsrkamelø køben, katøganun kaig martrab isumelø køben, trutø netsailø køn. ³⁰ Katøganuimburbur chine wamincha mørøbelø, wam kusrupteelø, Tiuswane larrø tsaleelø, møramguenga trømbøig wamabelø, purab nørreelø mørørai inchibelø, nømasiitø purab nørreelø misrøb waminchibelø, chigurrimbunø kaig maramigwane srøitø, srøitø isua wesrubelø, usri møskalan chigucha mormeelø, ³¹ larrø chugúi mormeelø, chi martrab waminchendø ka wamdø waminchibelø, manrrøga latailø, mungucha lastima ashmeelø, treelø køn. ³² Tru øyeeg marøbeløbe kwamig kønrrai Tius treeg nebunrrai mara pasrigwan nømbe ashibelø købendø,

katøgucha nømbe treegwan ka mariitø kønrrab kuindø, katøganelø treeg marene, 'øyambe søldøwei maran' chibelø køn.

Tiusbe mayeelan maig maramigwan asha martrab pasrainrrun

2 Inchawei treeg købene, au, ñibe chi kemesra køben 'ashmíig kur' tamibe chigagøn, ni mu kuin-gucha, ñi katøganun 'øyeeg, øyeeg marøbig køn' chib pasrabiibe. Kaguende ñi katøganun 'øyeeg marøbig køn' chib pasrappe, ñibe ñiasitøwei kebeñib pasran. Pøs katøganun ñi 'øyeeg, øyeeg marøbig køn', chib pasraptøga ñigucha treetøwei marøb pasran. ² Inchawei nambe ashibelø ker, tru øyeeg marøbelane Tiusbe maig kønrrabigwan treeg kønrrai mara pasrøppe, tru newan ciertonig maig køben treeg marig kui. ³ Au, ñi tru katøganelø treeg marøbelan 'øyeeg, øyeeg marøbelø køn' chib pasraptøga, ñigucha treetøwei marøb pasrøbendø, ñi isuppe, ¿Tius tru maig kønrrabigwan treeg kønrrai mara pasrigugurri chi indimíig ñigan welulrrurmatirru? ⁴ ¿Kabe Tiuswei tru purø tab indig tøgagømburbur tøgagúilanba, nø chindingucha tammayig kuigwanba, tammay munugubig, munugubig kuigwanba, truilan kashchab inchib pasrøtirru, Tiuswei tru purø tab indiiibe ñui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llliranrrai inchib pasrøben, trunun isua ashmøtø?

⁵ Inchendø ñibe ke ñi isuigwandø martrab inchibikkurrimba, mas kaig marmønrrab ñui manrrau ñi isua mørmuikkurrimba, ñibe Tiuswei namig købigwan nui sølgandø maig kønrrabigwan asha maram kwalømwei ñuyasiitøwei tunbasrøb yan, Tiuswei tru maig kønrrabigwan sølgandø asha marig kenamisram kwalømweyasig. ⁶ Tiusbe møigwandøgucha nøm maig marig køben kanun kanun truburø nø maig tranamigwan treeg tranrrun. ⁷ Managatig øsig kømigwan tranrrun Tiusbe, tru managuen elachimø, tabig marøbig marøb melaigu tru maya nuguen tab indigwanba, tabig kui asha tab indigwanba, managuen patsønrrabig kømíigwanba labelane.

⁸ Inchendø tru nøm maig isuppe, ke treegwandø kønrrai isua marøb, tru newan ciertonigwan møra marmøtø, tru sølgandø tabigwan møra marmeelaim pala attrun Tiuswei tru purø trømbøig namig købiibe. ⁹ Tru kaig marøbelaimbe muim palatøgucha purø trømbøig chine nebui melamiba, ni mumayguen kømíig isui melamiba attrun, judíosmeranmerrig, trugurrimbe judíos kømø misaameran. ¹⁰ Trune mønundøgucha tabig marøbelaimbe tru maya nuguen tab indiiba, tabig kui asha tab indiiba, chi isumgaig tab købiiba kønrrun nømuiimbe, judíosmeranmerrig, trugurrimbe judíos kømø misaameran. ¹¹ Kaguende Tiusbe muin-gatøgucha wamøtø, lata ashibig køn.

Tru maig maramigwan martrai Moisés pørig

¹² Inchawei maig maramigwan martrai Moisés pørigwan chigarmera kua, mutøgucha kaig marøbeløbe tru

maig maramigwan martrai pørigu asha mariilø kòmuingucha, pinab pinamnuumay amben, katø tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan tøgarmera kua, kaig marøbeløbe, trube, tru nømui pørig tøgagúitøwei maig kønrrabigwan asha mariilø kønrrun. ¹³ Kaguende maig maramigwan martrai pørig maig tailan ka møratø amøña, Tiuswein kabyu sølgandø tabelø kønrrab kømøtø, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig tailan møra marøbelø, truiløbeguende Tius tabig kørromariilø kønrrun. ¹⁴ Pøs tru judíosmera kømeeleø tru maig maramigwan martrai pørig chigarguen tru pørig maig martrain chibigwan nømbe ka trendø treeg marøb amøñippe, nømbe tru maig maramigwan martrai pørigwane chigarmereabe købendø, nømui mariiløyu tru maig martrai karuigwane pøri latalilø købig køn nømashib. ¹⁵ Nømbe tru maig maramigwan martrai pørigwane nømui manrrau pøri latalig tøgargu kinui kenamaran. Tru nømui isub kebachib pasrabiibe nøm maig kuigwan eshkaben, tru nømui isubiibe, 'ñibe kalø mara pasran' tain kui, kabe 'tabig mara pasran' tain kui indan. ¹⁶ Inchen øyeebe tru møguelø nømui manrrau mu asiimig nømuiinetø tøgagúilan Cristo Jesús kurri Tius maig kønrrabigwan asha marøb kwaløm treeg kønrrun, Tiuswei tru tabig srø wamwan na wamindig maig køben.

Judíosmeraba, tru maig maramigwan martrai Moisés pøriiba

¹⁷ Ñi, judío misag cha wamig, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben ñibe ke truigwandø kemenda pasrøwa, 'Tiusbe namunwei lawa wesrailø ker' chib, ñi nuig misrøb møg inchib pasrab, ¹⁸ katø ñibe Tius maig martrai palai waigwan nebua ashib, katø tru purø tabigwane ñibe 'tabigwein køn' chib, pasrab inchibig køn, kaguende ñibe tru Moisés pørigwan kusrenanig kua. ¹⁹ Ñibe tru chi ashmeelø kabgar latalilan muba ambamigwan 'nabe sí, pera ibig kurmab' isua pasrab, katø løstøyu elaimbe ñibe 'tør kurmab' isub, ²⁰ katø, 'chugúi mørmeelan maig kuigwan kusrenanøb, ureg latalilan kusrenanøb inchibig kurmab' isuinrrun, kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pørigube nebua ashib kusreelanba, tru newan ciertonigwanba maig kuigwan newan trendailan ñibe tøgagua. ²¹ Ñi katøganelanguen kusrenanøb købendø ¿ñiasitøweimbe kusrennrrab inchimøtirru? 'Nilamig kømøn' chib, ñi eshkab kusrenanendø, ¿ñigan niløtirru? ²² Katø 'itølulmumig køn' chib, ñi waminchendø, ¿ñigan itøluldirru? Ñibe taska mari tiusmeran larrø tsaliig købendø, trube, truilø pønrrai yau chi pønrrabigwane ¿ñigan nila wesratirru? ²³ Tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu ñibe truba nuig misrøb waminchib pasrøbendø, ¿tru pørigwandøwei kalø marøb itøbunab pasraitøga, Tiuswane kaigwan latalig inchib ñigan maig købash marøb pasrøtirru? ²⁴ Tiuswei wam maig pørig pasraimbala: "Ñimгурrindø judíos kømø misaamerabe Tiuswei munchiwan purø trømbøbig wamig køn" taig.

²⁵ Pøs ñi circuncisiónwan mara tøgagúibe, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibigwan møra mareneguende, purugubwei indan. Inhendø tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan ñi kalø marøb itøbunøbene, tru ñi circuncidawa pasrab taibe chi circuncidamug latalitøwein køn. ²⁶ Inchawei tru circuncisiónwan marmiikken tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu maig chibigwan treeg marene ¿circuncidamug kuingucha, Tiuswein kabyube nui misag kui asamig circuncidaweig kui latalitøwei kørromarig kømuitarru? ²⁷ Inchen tru judío kømø misag, asru tru circuncidamug købendø, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig taigwan marøbiibe, ñi, judío, tru Moisés pørigwan tøgag, katøgucha circuncidaweig købendø, tru pørigwan kalø marøb itøbunøbene, nø maig uniitøga ñune nøguen ñi kalø marøptiig kui kørromartrun.

²⁸ Kan judío kømibe, ka palatø judío kønrrab kømøwei, asru ka palatø circuncidaweig kuikkurri judío kønrrab kømøwein køn. ²⁹ Treeg kømøtø, kan cierton judiobe nui umbugurri treeg køn. Katø tru circuncisiónwan Espiritu Santogurri manrrau marig køn, tru maig maramigu pøriiløgurri kønrrab kømøtø. Inchen tru treeg mōwane maya nuguen tabig wamindiibe mōguelainukkurrin kømøtø, Tiusweinukkurrin arrubig køn.

3 Trube, treeg købene, ¿kan judíoimbe chiyutørre mas tabig kerah kan judío kømigwei lata? ¿Katø tru circuncisión mariibe chi purugub pasrah? ² Pøs, kan judío kømibe chiyutøgucha truba truba tab køn. Srøtøbe, Tiuswei wamwan nømunwei asha marøb tøgagønrraimab isua trana pasrig købig køn. ³ Pøs nøm mōiløgøben Tiusba maig pønrramigwan treeg pønrrømuingucha, tru nøm Tiusba treeg pønrrømuikkurrindø, Tius nø maig tabig kuigwane treeg kømønrrai mana treeg martrab kø. ⁴ [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. Treeg kømøtø, Tiusbe nø maig martrab taigwane isømø, treeg marøbig køn, misaabe mutøgucha isapteelø kuingucha. Tiuswei wamwan maig pørig pasraimbala:

"Ñi wamindiiløyu sølwan waminchibig kui asig kønrrain køn taig.

Katø ñun 'øyeeg, øyeeg marøbig køn' tainab pasraigu ñibe tab puraya webyan" taig.

⁵ Inchen tru nam sølgandø tabig marmub pønrraibe Tius nø sølgandø tabig kuigwane masken tab nebua asig kønrrai kenamarene, trube, ¿nambe chi chinrrab køh? ¿Tru Tius nui namig købiitøga namun møra melønrrai marøppe, søl marmiig køptø, treeg marig kønrrab kø chindah? (Nabe iigwan trenchippe, møguelø maig isubelø køben, trumay isua trenchar.) ⁶ [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. Trube, øyamay kuimbe ¿pirau maya misaameran tru maig kønrrabigwan Tiusbe chinchia asha martrab kø?

⁷ Inchen tru nai isa wamindiibe Tiuswei newan ciertonigwane masken maya nuguen tabikken kønrrai marendøbe, trube ¿nane katøgucha chindimbarre kaig marøptiig kuig mara kørromarah? ⁸ Trube, øyah chinr-

rauta (tru mōilōgōsrōn namuimbura trōmbōig waminchib itō amrrubelōma namun ke øyeeg chib pōnrrabelō kui marōbelō kōn): “Kaigwan margun cha, tabig attraimbe”. Tru trenchibelane mōra pōnrrōnrrai maramig sōlwein kōn.

Tabig sōlwan marōbelōbe kanguen mu kaagōn

⁹ Trube, treeg kōbene, ¿nam judíosmerabe katōguchi tabelō kōbra chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kōmōn. Kaguende: “Judíosmeran lata, judíos kōmeelan lata, kaibe mayeelanba nō karub tōga pasran” cha. Yandō nambe: “Treeg kōn” cha chab trendaig kuig kōn.

¹⁰ Tiuswei wamwan pōrigu maig taimbala:

“Sōlgandō tabiibe ni kan kandōguen mu kawei,

¹¹ maig kuigwan chi chibig kui mōrtrabig muguen kawei,

Tiuswan isub lanrrabiibe muguen kawein kōn cha.

¹² Mayeelōba peeburabgōba amba, mōitōgucha chi martrabgaig kailō misrin kōn cha. Tabig marōbiibe muguen kaagōn cha, ni kan kandōguen mu kaagōn cha.

¹³ Nōmui mōrambe kan kwaig sōrin trabwan kura pasri lataig kōben,

nōmui nilōtōgabe may wamincha, isa kegōrrōsrkōbelō kōn.

Nōmui trikkalusyube ulmerai venenon muga latailō, treelō kōn cha.

¹⁴ Katō nōmui trigube kaig nebunrrai trōmbō wamamibah,

larrō pusrkwanrraptiig wamamig mōbgōlig lataibatō netsailō kōn cha.

¹⁵ Nōmbe kweechib, ani lushib lulōb pōnrramig srōbmerabe unchaguen tōgar kōn cha.

¹⁶ Nōmui amōnailōbe purō isumdiig kōrrōmisra waramig kōnrraimba,

chugurringuen kōmuelō isuig kōrrōmisra waramig kōnrraimba,

treeg marōbelō kōn cha.

¹⁷ Ambumay imay tab amōnamigwane ashmō misaamera kōn cha.

¹⁸ Nōmbe Tiuswan kōrig tōgagōmigwane

ni managuen isumeelō, treelō kōn” cha,

trenchibig kōn.

¹⁹ Pōs nambe ashibelō ker, tru maig maramigwan martrai Moisés pōriibe tru pōrig maig chiben truigwan marōb melabelaimburab waminchibig kui, mumeratōgucha chi chinchab kaima pōnrramig kōnrraimba, katō Tiuswei merrab pirau maya misaamera kerriguba nōmui chi mariilan eshkab pōnrramig kōnrraimba.

²⁰ Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pōrig maig chibig kōben trunun marikkurri Tiuswei merrab chi kaig marmīig lataig munguen tabig kōrrōmarig kōnrraamōn. Treeg kōmōtō, tru pōriibe nambe kaig marōbelō kui trunun kenamarōb pasran.

Kaigyugurri webambamibe isubigwan Jesucristoinug pasra tōgagūikkurriin kōn

²¹ Inchen mōimbe tru chi kaig marmeelō lataig tabig kōrrōmisra pōnrramig kōnrrai marōbig Tiuswei yandō kenamisin kōn, tru maig maramigwan martrai Moisés pōriiba chi asamikkaig, Tius maig karuigwan tru eshkabelōba, katō tru maig maramigwan martrai Moisés pōriguba, tru truigweimbura maig wamindig kōben, treeg. ²² Iig tru chi kaig marmeelō lataig tabig kōrrōmisra pōnrramig kōnrrai marig Tiusweimbe, isubigwan Jesucristoinug pasra pōnrraikkurri arrubig kōn mayeelō nun kōrebelaimbe, mungucha nōrōrō marōb kandarōtō inchimō. ²³ Kaguende mayeelōba kaig mara, Tiuswei tōrguegwalmabigwane chinchā neb-umōn. ²⁴ Incha tru chi kailō kōmeelō lataig tabig pōnrramig keta traniibe Tius ka yandō tab indikkurriin kōn, Cristo Jesúscurri Tiusweyelō kōnrrai wesruilō kuikkurri.

²⁵ Tiusbe Cristone kan animal kweecha tranōb lataitōwei marig kōn, Cristoi ani lusinug nōmui isubigwan pasrikkurri misag kaig mariilan Tius ulō paymumig kōnrrai. Øyeeg marōppe, Tius nui tru sōlgandō tabigwan ashchai kenamaran, kaguende tammay mu- niirabig kōptō, tru merrabwan kaig mariilane chi ulō paymōnrrab pesannawa. ²⁶ Nōbe øyeeg marōppe, tru mōi øyan kwalōm nui sōlgandō tabigwan kenamartrab indig kōn. Katō nōbe isubigwan Jesúsweinug pasrōbigwane chi kaig kōmīig lataig tabig kōrrōmisrtrai marōbig kōn.

²⁷ Trube, treeg kōbene, ¿chiyu mōg inchib pōnrrōnrrerah? Pōs treeg indamibe yandō patsan. Trube, ¿trunune mumay martrai pasriitōga patsōga pasrah? ¿Chigōben tabig mariilōtōga kōnrrab kō chindah? Kah, treeg kōmōtō, trube isubigwan Cristoinug pasrtrai inditōga patsōgan. ²⁸ Pōs nambe øyamay kōn chibren pōnrrer, tru chi kaig kōmīig lataig tabig pasramibe isubigwan Cristoinug pasra tōgagūikkurriin kōn cha, tru maig maramigwan martrai pōrigu truilan mariilōgurriin kōnrrab kōmōtō.

²⁹ ¿Kabe Tiusbe judíosmerayasiitō Tius kōnrrab kō chindah? ¿Nōbe judíos kōmō misaameraingucha Tius kōmuitarru? [Pōs yamba treegwein kōmuitarru! Judíos kōmō misaameraingucha nōbe Tius kōn. ³⁰ Kaguende Tiusbe nōtō kandō kōn, isubigwan nuinug pasrikkurri judíosmera, tru asru circuncidawarmeran chi kailō kōmeelō lataig tabig pōnrramig marōb, katō judíos kōmeelō, tru asru circuncidawa kōmeelangucha nōmui isubigwan nuinug pasrikkurri chi kaig kōmeelō lataig tabig pōnrramig marōb inchibig. ³¹ Pōs treeg kōbene, ¿isubigwan Tiusweinug pasra tōgagūitōga tru maig maramigwan martrai pōrigwane chigucha kōmīig mara kōrrōmartrautah? [Kah! mumaygucha chi treeg kōnrraamōn. Masken nambe tru maig maramigwan martrai pōrigwane maig kōbiibe, treeg kōnrrai inchib pōnrrer.

Abraham isubigwan Tiusweinug pasrikkurri Tiuswei merrab chi kaig kómíig lataig kórrómarig

4 Treeg købene, ¿nam judíosmerai tru merrabsrø namui kólli misag Abrahambe chi wetórraig køn, chinrrab? ² Pøs Abraham chigøben tabig mariitøga chi kaig kómíig lataig tabig pasramig kuig kuimbe, møg inchib waminchib pasramig købwei inchibsrinrrun, inchendø Tiuswei merrab kómøtø. ³ ¿Tiuswei wamwan pørigube mandø chibig køh?: “Abrahambe Tiuswan køreben, treekkurri nune Tiusbe chi kaig kómíig lataig, tabig treeg asha pasrig køn” cha, trenchibig køn. ⁴ Pøs møikkøben kan chigøben marenma, truburø traniibe keta tranig kómøtø, nui marimburø tranamigwan tranig, treeg køn. ⁵ Inchen Tiusba tab pønrrørnrrab chi marmuindøgucha, tru kaigwan chi kaig kómíig lataig tabig kórrómarøb Tiuswan kørebene, tru nui isubigwan nuinug pasrigwane Tiusbe sølgandø tabig kui asan. ⁶ Davidbe katø treetøwein taig køn: “Maya nuguen tab kuig køn cha, kan møg nui tabig mariiløgurriin kómøtø, Tius ka yandø chi kaig kómíig lataig tabig treeg asha treeg kórrómarinabigweimbe.”

⁷ Øyah chib:

“Mayanguen tab kuilø køn cha, kaig mariilan Tius nòmun chigucha chi ulø paymønrrab pesannab,

katø nòmui kaig mariilan chi isua ashmø kasra kórrómarinabelaimbe.

⁸ Mayanguen tab kuig køn cha,

Señor nui kaig marigwan trunun isua ashmøtø, Señor kagøbasinab møøbe.”

⁹ Inchen iig tru mayanguen tab købiibe ¿circuncidawarmeraindø kønrrab kø chindah, kabe circuncidameelaingucha kønrrab kø chindah? Pøs nambe trendaig kuig køn: “Abrahambe isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúikkurri nune Tiusbe chi kaig kómíig lataig tabig treeg asha pasrig kuig køn” cha. ¹⁰ Inchen ¿tru treeg mara kórrómarøb urasbe nøbe maig uñen kuig køh? ¿Nøbe circuncidaweig køben kuig køh, kabe circuncidamíig srø køben kuig kø chindah? Nøbe circuncidaweig køben kómøtø, nøbe circuncidamíig srø købenbatøsrøwei treeg kórrómarig kuig køn. ¹¹ Inchen Abrahambe tru isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúikkurri chi kaig kómíig lataig tabig treeg asha kórrómari wendøsrø, truigweimburab tru circuncisiónwane kan siñal, kan sello lataig utig køn. Treekkurri Abrahambe circuncidameelø mayeelø Tiuswan kørebelaimbe nøbe møskain køn, nømgucha kaig komeelø lataig tabig treeg asiilø kómig kønrrai. ¹² Katø Abrahambe tru circuncidailaingucha møskain køn, tru treegwan ka mariitø kómøtø, tru namui møskai Abraham circuncidamíig køppatøsrøwei nui isubigwan Tiusweinuutø tøgga unigu truwandøwei trappunabelaimbe.

Tius nø martrab kórrómisriibe isubigwan nuinuutø tøgagúikkurri utønrrun

¹³ Kaguende Tius tru treeg tranrrab cha kórrómisrigwan Abrahamwanba, nuinukkurri karrab misaameranba pirøwan ketig utønrrun chib urasbe, tru maig maramigwan martrai pøra wesruitøga tranmøtø, nø isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúigu chi kaig kómíig lataig nø treeg kuigu tranig køn. ¹⁴ Kaguen tru keta tranrrab misrigwan utønrrabeløbe tru maig maramigwan martrai pørig maig taigwan marøbelø, truiløtø kuig kuimbe, trube, tru isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúibe chi tøgagømuinguenig køben, katø tru treeg tranrrab cha kórrómisriikkucha ka treeg martrab taitø purebsruinrrun. ¹⁵ Pøs kaguende tru maig maramigwan martrai pøriibe Tiuswei trømbøig namig købigwan tøgagig arrubig køn mørmeelaim palabe. Inchen tru maig maramigwan martrai pøra wesruig chiganuube, kalø marøb itubunab kómikkucha chigagøn.

¹⁶ Inchawei Tius tru treeg tranrrab cha kórrómisriibe misaamera nòmui isubigwan Tiusweinug pasrikkurri arrubig køn, truiibe Tiuswei tru ka yandø ketig kønrrai. Incha tru Abrahamweinukkurri amrrub misaamerai mayeelaimba maig marigwane mu kønøgamgaig treeg marig kórrómisrtrain kuig køn. Tru maig maramigwan martrai pørig maig taigwan marøbelaindø kómøtø, tru isubigwan Tiusweinuutø pasrig Abraham tøgagúigwandøwei tøggarweimbe nømuingucha kønrrai. Inchawei Abrahambe Tiusweimbura bigu nam mayelai møskain køn. ¹⁷ Tiuswei wamyu maig chibig pørig pasraimbala: “Truba yambalø peesrøn, peesrø warønrrab misaamerai ñune møskain kønrrai marar” taig. Tru Abraham kørewa pasraig Tiuswein kabyube Abrahambe namui møskain køben, tru Tiusbe kwailan øsiirangarub, chi marig kaabendø, chabguen marig pønrrai lataig wamabig, treeg Tius køn.

¹⁸ Chi treeg kønrraitamab isua muniiramig chigagúingucha, Abrahambe kørewa, muniirab megaig køn. Treekkurri truba yambalø peesrøn, peesrø warønrrab misaamerai møskai misrig køn, Tius øyah taimbala: “Nuinukkurri karrab misaabe øyeeg nørrø kønrrun” taig. ¹⁹ Abrahambe isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúigube treeg kómuptinchaitamab nui asrwan isua, kullaaramuig køn, nøbe yandø kwai lataig kuinaindøgucha. Kaguende nøbe yandø cien años lutaig købig køn. Katø Saragucha ureg tøgagømime kwai latakøwein købig køn. ²⁰ Øyeeg køben Tius tru treeg martrab cha kórrómisrigwane Abrahambe treeg kómuptinchaitamab isumuig køn. Treeg kómøtø, nui isubigwan nø Tiusweinuutø pasra tøgagúibe masken mur pasrønrrai marig pasrøwa, Tiusweyasig maya nuguen tabig marøbig køn. ²¹ Abrahambe treeg kønrrab kui newan isua pasrabig køn, Tius treeg martrab cha kórrómisrigwane maramburab maramigwan tøgga Tius kui. ²² Incha nui isubigwan Tiusweinug pasrikkurri

Tiusbe Abrahamwane chi kaig kómíig lataig tabig kui asha utig kòn.

²³ Inchen tru: “Chi kaig kómíig lataig tabig kui asha utig kòn” cha pøriibe Abrahamweyasiitø kómøtø, ²⁴ namuyasikkucha tøga pøra pasrig kòn, tru nam chi kaig kømeeleø lataig tabig kui asha Tius utiilø kønrra-belaimbe, tru namui Señor Jesucriston kwaitai utugurri katøle øsiirangarub Tiuswan nam kørebelaimbe.

²⁵ Cristobe namui kaig mariilaimburø kwanrrai tranig kua, katø nune katøle øsiirangaruig kòn, Tius namun chi kaig kømeeleø lataig tabig kui asiilø kønrrai.

Kaig marig chigar kønrrai yandø tabig kørømarig

5 Inchawei isubigwan Cristoinug pasra pønrraikkurri chi kailø kømeeleø lataig tabig pønrramig kua, Tiusba chi isumgaig tab pønrramigwan tøgaguer, Señor Jesucristogurri. ² Pøs katø nambe nøgurri namui isubigwan nuinuutø pasriitøga øyeeg tru ka yandø tabig tranigu kebamba, truyu pønrrøwa, Tiuswei tørguegwalmabigwan namgucha tøgagønrrab, treegwan isua muniirab tabig kui mørøb pønrrer. ³ Incha øyeetø kómøtø, namun chigøben isumdiig nebuben, katø nambe mayanguen tabig kui kasraabelø ker, kaguen tru chigøben isumdiig nebui pønrramig arrubiibe maig kuingucha tammay melam kusremig arruben, ⁴ tru maig kuingucha melabig melaigugurri arrubiibe, chine pub arrubigu chi kømui lataig pønrrabelø kømig arruben, tru treeg chi kømui lataig pønrrabelø kuigyugurri arrubiibe, tru tøgagømigwane yandø tøgaguen pønrrermab isua pønrramig arrubig kui isubelø kuig køppe. ⁵ Inchen nam tru tøgaguermab isua munig melaibe, treeg kømuptincha namun ka isuindø pønrramig kønrrai kørømartrabig kømøn. Kaguende Tiusbe namui manrrøwan nui undag købitøga netsøgana pasrig kòn, Espiritu Santon namun tøgagønrrai tranikkurri.

⁶ Pøs nambe chigucha chi martrabgailø pønrrøben, Cristobe kailayasig kwaig kòn, yandø ke treeg maramig puben. ⁷ Tabig sølgandø uñib møweimburø kan mugøben nø purøbasramisra kwanrrab indamibe purø murig kòn, ke kan larrø tabig marøb møweimburøgan pøs kan mube nø purøbasramisra kwanrrab pasramisrøbwei inchibsrutarru køben. ⁸ Trune Tiusbe nui undag købig namuyasig tøgagúigwan øyeeg marigu kenamaran, nam kaig marøbelø købenbatøsrøwei, Cristo namuimburø nø purøbasramisra kwaigu. ⁹ Møimbe yandø Señor Jesucristoi ani lusiitøga nam chi kaig kømeeleø lataig tabig pønrraig køppe, møimbeguende Tiuswei trømbøig namig købig namuim pala attrabig pasrabigwan Cristogurri treeg pumønrrai mariilø kømønrrun. ¹⁰ Pøs nam Tiuswan ashig kømui inchib pønrrab urassrøweinguen, nui Nusrkai kwaikkurri Tiusba tammay tabig kørømisra pønrramig kønrrai mariilø kuig køppe, møimbeguende, yandø nam nøba tabig kørømisra pønrrønrrai mariiløbe, nambe kaigyugurri wesrailø kømønrrun Nusrkai øsig kuikkurri. ¹¹ Incha katø iitø kómøtø, nambe Tiusweinug maya nuguen kasrag pønrrer namui Señor

Jesucristogurri. Pøs nøgurri nambe Tiusba tru tammay tabig kørømisra pønrramigwan møimbe utig kuig kòn.

Adánweiwanba, Cristoiwanba waminchibig

¹² Pøs kaig mariima kan møkcurrindø yu pirau kebar-ruben, kwamibe tru kaig marikkurri arrig købene, øyeetøwei tru kwamibe maya misagwan puraarrub arrig kòn, kaguende mayeeløba kaig marig kua. ¹³ Tru maig maramigwan martrai pørig chigaabenbatøwei, kaig mariibe yu piraupe pasrabguen indig kòn. Inchendø tru maig maramigwan martrai pørig kaabene, kaig marigwangucha chi isua asamig kaabig kòn. ¹⁴ Treeg kuindøgucha, tru kwamibe Adán tsub urassrøngurri Moiséskatig mayeelaim pala pasrøben, mayeelanba kwamig arrig kòn, Tius karua pasrigwan kalø marøb itøbunab Adán marii lataitøwei marigwan marmeelaim palaguen. Adánbe tru wendau attrabigweimbe tre lataitøwein kuig kòn.

¹⁵ Inchendø Tius nø keta traniiba, tru karua pasrigwan Adán kaig marøb itøbuniibabe treetøwein kómøtø, peg kòn. Kaguende Tius karua pasrigwan kan møg kalø marøb itøbunikkurrindø misag truba nørrø kwamima kuibe, treetøguen kømø, Tiuswei tru ka yandø tabig indiibe misag nørrø pønrrabelaim pala arrumburab arrig kòn, tru Jesucristo kan møweinukkurrindø ka yandø keta tranig arrubig. ¹⁶ Inchagucha Tius tru keta traniibe, tru kan møøtø kaig marigugurri arrubig lataig kómøtø kòn. Kaguende tru kaig marimburø maig kønrrabigwan asha mariilø pønrramig arrubiibe, kanbalø kalø marikkurrindø arrua, misagwan kailø kui kørømara pønrrailø kømigwan tøgagig arrig kòn. Trune Tius tru ketiibe møguelø purø nørrø kalø mara pønrrøben, treekkurri arrua, Tiuswein kabyu nam chi kaig kømeeleø lataig tabig pønrramig kønrrai mariilø kømigwan tøgagig arrig kòn. ¹⁷ Pøs Tius tru karua pasrigwan kan møg, nøtø kaig marøb itøbunikkurrindø maya misagweim pala tru kwamig nø karub pasrønrraima, tru kan møøtø øyeeg mariibe, treetøguen kómøtø, tru Jesucristo, nø kan møkcurrindø nøm øsig kuigube chigurrimbunø arrubigwan nøm kanawa puraambub amrrun, tru Tiuswei nørrø ka yandø tabig indigwanba, tru chi kaig kómíig lataig kømig ketigwanba Tius tranig utabelø.

¹⁸ Pøs Tius karua pasrigwan kan møg kanbalø kaig marøb itøbunikkurrindø maya misaameran møra pønrrønrrai pønrrailø kømima kuibe, katø treetøwei kan møg kanbalø sølgandø tabig mariitøgatø maya misaameran tru chi kaig kømeeleø lataig tabig kørømisramigwan maran, truiibe nømuyasig øsig kømigwan tøgagig arrubig. ¹⁹ Kaguende kan møøtø maig karuigwan møra marmuikkurrindø misaamera truba nørrø kaig marøbelø kønrrai mara kørømariibe, katø treetøwei kan møøtø tru maig karuigwan møra mariibe truba nørrø chigucha chi kaig kømeeleø lataig tabig kørømariilø kønrrun.

²⁰ Tru maig maramigwan martrai pøriibe tabigwane tabig kui ashchaimba, kaig marigwane kaig kui

ashchaimba asøskønrrab kebarrubene, tru kaig marøb itøbunab kømibe masken nurab larrøbitsig køn. Tru kaig marig mas larrøbichib nurabene, Tiuswei tru ka yandø tab indiibe treetøguen kømø, purab nuikken nurab larrøbitsig køn. ²¹ Inchawei tru kaig mariibe misagwan Tiusweinukkurri tarømara, kwamigumay srua ib truig kerriguwan nø karub pasrab lataitøwei, tru ka yandø tab indikkucha tru sølgandø tabig mariitøga kerriguwan nø karub pasrønrrain kuig køn, managatig øsig kømigwan tøgag Jesucristo namui Señorgurri.

Kaig marøb melaigugurri yandø wesrailø

6 Trube, treeg købene, ¿mandø chinrrab? ¿Tiuswei tru ka yandø tab indig mas nurab larrøbichib atraimbe, trube, kabe kaig maramigwan marøbig martrab køh? ² [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. Kaguende nam kaig maramigweimburappe yandø kwailøbe tru kaig maramigu katøgucha chinchø øsig pønrrønrrab. ³ ¿Kabe ñimbe ashmeelø kõtirru, nam mayeelø Cristo Jesúswei munchiyu piu umbu ulsrøbeløbe, tru nø kwaigu namgucha nøba kanguegøtø nø kwab lataitøwei mara pønrrain kui? ⁴ Kaguende nambe piu umbu ulsraitøga nøba kanguegøtø søri latailø kuig køn, nø kwaigu namgucha kwanrrab, Møskawei tørguegwalmabiitøga kwabelai utugurri Cristo katøle øsiirawa kurrab lataitøwei, namgucha katøgan srøig peemay øsig amønamiigwan tøgagønrrab.

⁵ Cristo kwaiguma trakkandø kanbalatø nam nøba pønrrain kuabe, treetøwei nø øsiirawa kurrigugucha nambe øsiirawa pønrramig kønrrun. ⁶ Kaguende nambe ashibelø ker, tru nam trendø kaigwan tøga kal-laig tru køllig namui umbu pasrabigwane Criston tru kurusyu mesrøben, tøga mesrøb lataig marigwan, tru namui umbu kaig martrai isungarubigwan pinisaig kønrrai, nam kaig maramigutø melabig melamig kømønrrai. ⁷ Kaguende yandø kwabiibe, treeg kaig marøb megamigugurrimbe treeg marmønrrab webya pasran. ⁸ Pøs namgucha Cristoba kanguegøtø kwab lataitøwei marabe, katø nøba øsig purramigwangucha purramig kønrrab kui isua pønrrer. ⁹ Kaguende nambe ashibelø ker, Cristobe kwabelai utugurri katøle øsiirawa, yandø kurrikkurrimbe katøbe yandø mana kwamønrrabig køben, tru kwangarub pasrabiibe yandø nune katøbe chigucha martrab kaimanrrab kui. ¹⁰ Cristobe kwappe, tru kaig marigweimburab kan pijitø managatigweyasig kwawa, katø møi øsig wappe, Tiusweyasig øsig wan. ¹¹ Inchawei treetøwei ñimbe kaig maramigweimburappe yandø kaig marmønrrab kwailø kermab isua pønrray. Inchendø Tiusweyasiibe Cristo Jesúsba kanbalatø pønrraikkurri øsiguelø kermab isuague.

¹² Trube, treeg købene, tru kaig maringarub pasrabig tru ñimui patsønrrab asru nø karub pasrønrrain kømøtø kuig, tru kaig marøg købig arrubigwan ñim tru kuindø maramig kømønrrai. ¹³ Katø ñimui asru tasiimera, srøbmera, øyeelø chine tøgagúilan kaig maramigweyasig tranrrab inchib pønrrømøtay. Treeg kømøtø, masken ñimbe kwailø latailø kua, katøle øsi-

irawa latailøsun Tiusweyasig tranrrab inchib, ñimui asru chi pønrrabigwane trurrawa sølgandø tabig marøb kømigweyasig tranrrab inday. ¹⁴ Pøs tru kaig mariibe ñimune yandø nø karub pasrømønrrun. Kaguende yandø ñimbe tru maig maramigwan martrai pørig truig karuig melømøtø, Tius nø ka yandø tab indig truig karuin pønrran.

Møimbe yandø kaigwan kømø, tabig maramigwan marøb melabelø.

¹⁵ ¿Trube, treeg købene, mandø inchab? ¿Tru maig maramigwan martrai pørig truig karuig melømøtø, Tiuswei tru ka yandø tab indig karuig pønrraig køppe, kabe kaigwan marøb kønrrab køh? [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. ¹⁶ ¿Ashmeelø kõtirru, ñimma mungøben nø maig karuben treeg karui mørøb melørumøn cha melamisrabe, nø maig karuben ñim møra marøb melai møwaimbe nø karuindiig melamig købig kuin kui? Pøs, tru kaig maramig nø karub tøga pasraibe kwamigumay srua iben, Tius maig karuigwan møra marig truig karub tøga pasraibe Tiusba tab pønrramigumay srua ibig køn. ¹⁷ Inchendø Tiuswan mayanguen ungwa, ungwa chinrrab. Pøs ñimbe mer-rappe tru kaig marig karuindø melabelø kuagucha, tru tabig kusrenanigwan ñim maig utig køben, treeg marøb kømigu pønrramisra, ñimui manrraugurri newan isua treegwan møra marig køn. ¹⁸ Ñimbe kaig marigugurri yandø wesrailø kua, møimbe ñimbe tru sølgandø tabigweyasig karuindø melønrrabelø misrin køn.

¹⁹ Nabe waminchippe, misaamera wamindimay waminchar, kaguen ñim misaamera kuig køppe, isuigu kullaguelø kuimba. Pøs tru merrabwanma ñimui asru tasiimera, srøbmera øyeelø chine tøgagúilan køsøngønrraptiigweyasig treegwandø, treegwandø katøguchinguen, katøguchinguen trømbøig marøb kømima kuibe. Møimbe treetøwei ñimui asru chine pønrrabigwan tru sølgandø tabig marøb kømigweyasig treegwandø marøb kømig tranrrab inday, ñimuyasiitøwei Tiusweindø tarømarig pønrramig kønrrai.

²⁰ Pøs tru ñim kaig maramigu trutø trutø marøb køb urasma tru sølgandø tabig maramig ñimun truig nø karuimig amønibelø kuig køn. ²¹ ¿Inchen tru kaig marigugurrimbe tabiibe chi wesrawa pønrrøgue? Møi yambalasarømbe ñimune kørikken kuim pønrramitø køn. Pøs trube srabebe ka kwamitøwei srua arrubig køn. ²² Trune møimbe ñimun kaig marøb melaigugurri yandø wesrailø, Tius karuindø melabelø misrikkurrimbe, Tiusweyasiitø tarømarig pønrramig tøgagøn. Inchen truikkurri arrubiibe tru managatig øsig kømig, truig køn. ²³ Kaguende kaig mariibe tru kaigwan marimburø nø tranøppe, kwamigwane tranan. Trune Tius keta traniibe managatig øsig kømig, truig køn, namui Señor Jesucristoba kanbalatø pønrraigu.

Kasharawarmera maig køben, treetøwein køn cha wamindig

7 Nai nunelø, tru maig maramigwan martrai karuigwan ashibelan nabe waminchar. ¿Ñimbe ashmeelø køtirru, tru maig maramigwan martrai karuibe kan mowane øsig unamnegatiitø nø tøga pasrabig kui? ² Kaguen kan kasharawa ishuanma tru maig maramigwan martrai pasriibe keeba nøørø kønrrain kømø, kandø mara tøgagøn keg øsig wamnegatiibe. Inchendø yandø keg kwabene, tru pørig nui keeba nøørø kønrrain kømø, mara kørrømarig købigwane nøbe yandø truburappe chi asamikkaig kørrømisran. ³ Inchawei keg øsig wamne, katøgan møøba kasharabene, truigwane 'kewan itøluløptø ishug køn' cha, nune treeg wamig kørrømisrtrun. Inchen nui keg kwabeneguende, tru maig maramigwan pasrig nui keeba nøørø kønrrain kømø, kørrømarig købigwane, yandø nøbe truburappe, chi asamikkaig kørrømisran. Katøgan møøba ya, kasharaingucha, yandø kewan itøluløptø ishug kønrraamøn.

⁴ Katø treetøwei ñim, nai nuneløgucha, Cristoi asruelø kuikkurri tru maig maramigwan martrai pørigweimburappe ñimbe yandø kwai latailø kørrømisrig kuig køn, tru katøganwei misra pønrrønrrab, Cristo tru kwailai utugurri øsiirabigwei, nam øyamay Tiusweyasig tabig marøbelø kønrrab. ⁵ Kaguende trendø kaig marøb asr namun nø karuim pønrrab urasbe, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigu kaigwan marmønrrai tru mera pasriibe namune kaigwan martrab isunrrai masken kiagasrønänen, tru kaig marøg købiibe namui asru marøb pasrabig køn, namun øyamay kwamigumay srua inrrabigweyasig marøbelø kønrrai marøb. ⁶ Inchendø møimbe tru Moisés pørig nø karub tøgagúigweimburappe nambe yandø kwaikkurri, nambe truigweimburappe chi asamikkaig kørrømisrig køn, Espíritu Santoinug peemay øsig kømig srøizhigu nam Tiusweyasig marøb melamig kønrrai, tru maig maramigwan martrai merrabsrø køllin pørigu kømøtø.

Tabigwan martrab inchen kaigwan martrai inchibig namui umbu pasrabig

⁷ ¿Trube, treeg købene, mandø chinrrab? ¿Tru maig maramigwan martrai pøriibe kaig marøbig kønrrab kø chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. Kaguende tru martrai pørig kømuimbe, kaig mariibe maig købig kuin kui nabe nebua ashmubsrubrainrrun. Pøs tru maig maramigwan martrai pørig: "Mendaigweiwane chull asamig kømøn" cha, trenchimuig kuimbe, trube, tru mendaigweiwane chull asamibe kalø købig kuig nabe nebua ashmubsrubrainrrun. ⁸ Inchen kaig maramibe tru øyeeg marmønrrai karua pasrinug nø kelula, pasramisra, nane chigurrimbunø chull ashib pasramig kønrrai nane masken isunrrai kiagasrønänig køn. Kaguende tru maig maramigwan martrai pørig chi kaabene, tru kaig mariibe chi martrabgaig, kwaig

lataig køn. ⁹ Tru maig maramigwan martrai pørig maig maringaruigwan merrabsrø chigaig køppatøbe, nabe øsiguig købig kur. Inchen tru maig maramigwan martrai pasrig arrubene, tru kaig maramibe nainuube ke øsiirab lata inchen, nabe kwai lataig kørrømisrinabig køn. ¹⁰ Pøs tru maig maramigwan martrai pøriibe tru øsig kømigumay pera inrrabig kuig købendøbe, nane masken kwamikken kønrrai marøptinndan. ¹¹ Inchen kaig maramibe tru maig maramigwan martrai pasrinug nø kelula, pasramisra, nane purø may kebenøsrka, tru karua pasriitøga nane kwaig lataig mara, Tiusweinukkurri tarømartan.

¹² Inchawei tru maig maramigwan martrai pøriibe newan tabig køben, katø tru martrai karua pasriibe newan tabig, sølgandø maig maramigwan marøbig, tabig køn. ¹³ ¿Trube, tru treeg tabig købendøbe nane kwamig kønrrai marøb pasra chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kømøn. Treeg kømøtø, tru kaig mariibe tru tabig martrai pørigwan nø merrarrawa marøb pasraitøga nane kwanrrai mara, øyamay kaig mariibe kaig marigwein købig kuin kui ashchai kenamrig køn. Inchen tru maig maramigwan martrai pasriibe tru kaig marigwane newan kaig købig kui kenamran.

Møøbe kullaguig køn

¹⁴ Pøs tru maig maramigwan martrai pøriibe Tiuswei newan tabigweimburabigwan nambe asamig køben, trune nabe asr mumay srua iben treeg kuinawa, trumay isumøtø, kaig marigu trunundø, trunundø marøb meganrrai yani lataig kur. ¹⁵ Pøs natøweinguen na marøb pasraigwane ni mandø kuinguen mørmuinatan. Kaguende na marinrrabna indigwane marmubendø, tru tsalø kømdiig na marmønrrab isuigwane, trube, marøptø marinabig køn. ¹⁶ Pøs tru nai isub kebachibigu kalø kui mørendø, na trunun marøptø marinaig købene, trube, tru maig maramigwan martrai pøriibe chi kaig kømøtø, nabe truigwane tabig kui asha pasrar. ¹⁷ Pøs treeg købene, tru treeg kaig marigwane yandø narre marøb pasrømtø, tru nainug kaig martrai inchib pasrabig, truirre marøb pasran. ¹⁸ Pøs Tiusba kømíibe trendø na kaig kuinaigube chigucha tabiibe pasrømuin kui ashar nabe. Kaguende tabigwan nabe martrappe isuinabendø, truigwane martrappe kaimainatan. ¹⁹ Pøs tru na mariibe tru tabig martrab isuigwan marmøtø, tru kaigwan marmønrrurmab isuigwane marøptø marinatan. ²⁰ Inchawei tru na marmuinrrabna indigwan na mariibe, narre marig kømøtø, nainug kaig martrai inchib pasrabig, truirre marøb pasran.

²¹ Inchawei nainug kaig martrai inchib pasrabig købig kuin kui nebua ashar, nabe tabigwan martrab indingucha, tru kaig maramibe nainuube nømerrig, nømerrig pasrabig kuin kui. ²² Kaguende nabe nai umbube truba truba tab kui mørøb kasraar tru maig maramigwan martrai Tius pasrigu kaigwane marmub, tabigwane marøb indamigwan nebua asha.

²³ Inchendø nai asru tasiimera, srøbmera øyeeg chine

pønrrabigu øyeegwan martrai inchibig katøgan nuin kui nainug kaig maringarub pasrabig kuin kui ashar, tru nai turtrawa isuigu maringarub pasrabig tabig karuigwane marmønrraingøba inchib pasrabiiba kwayab, tru nai asru chine pønrrabigu kaig maringarub pasrabig, truig køn, tru nan iløsrka meganrrai nø merrarrawa srua ibig.

²⁴ [Karrengucha kuita kan na waachawane! ¿I tru kaig maringarub pasrabig kwamigumay srua ibigugurrimbe nane mu wesranrrerah? ²⁵ [Pøs Tiuswan mayanguen ungwa, ungwa char, namui Señor Jesu-cristogurri nan wesranrrab kui! Inchawei natøweinguen nai turyu isuitøgabe Tius martrai karua pasrigu isub megainabendø, tru na trendø kaig kuinaitøgabe kaig martrai karua pasrigu marøb megainatan.

Tiuswei Espiritu maig kønrrain køben amøñibeløbe yandø tabigu webamba pønrran.

8 Inchawei mømibe Cristo Jesúsba kanbalatø pønrrabelaimbe møra melønrrai maramibe yandø chigaagøn. ² Kaguende Espiritu tru martrai karua pasrig øsig kømig Cristo Jesúsweinug pasrabiibe, tru kaig marøbig kønrrai indamba, kwamig kønrrai indamba tru martrai karua pasrig treeg inchibigugurri nane wesruig køn. ³ Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe truburab martrab kaimaigwan Tiusbe marig køn, pøs tru pøriibe yandø truburab martrabgaig køben, tru namui trendø kaig kuinaigu truikkurri. Inchen Tiusbe nui trag Nusrkai managuen kaig marmiigwan kan kaig marøb møg kui lataig, kaig mariilaimburø kwanrrai øra, øyamay tru kaig marøb kømig namuinug maringarub pasrabigwane chinchaingaug kørrømara pasran, ⁴ tru maig maramigwan martrai pørigu sølgandø maig marøb kømigwan karuilø namuinug marig kørrømisrtrai, tru namui trendø kaig kuinaigu marøb amønainug kømøtø, tru Espiritu Santo maig kønrrain køben marøb amøñibelainug.

⁵ Tru trendø kaig kuinaigu treegwan marøb amøñibeløbe, ka truburabigwandø isuben, trune tru Espiritu Santo maig amøñinrrai inchen treegwan marøb amøñibeløbe, Espiritu Santoimburaigwan isubelø køn. ⁶ Inchen tru trendø kaig kuinaigu isub pasraibe Tiuswan tarømisra, kwaig lataig pasraig, treeg køben, trune Espiritu Santo maig kønrrain køben treegwan isub pasraibe srøig øsig kømiba, Tiusba chi isumgaig tab kømiba, treeg køn. ⁷ Pøs tru trendø kaig kuinaigu treeg isub tøga pasraibe Tiuswan tsalø isub pasran, kaguende Tiuswei tru maig maramigwan martrai karuilan møra martrab inchimøwei, katø truilan martrab kaimabwei indig kua. ⁸ Incha tru trendø kaig kuinaigu isubig maig karuben treegwan møra marøb amøñibeløbe, Tiuswane tab kui wanrrai martrab kaiman.

⁹ Inchen ñimbe tru ñimui trendø kaig kuinaigu isubig maig karuben treegwan møra marøb amøñibelø kømøtø, Espiritu Santo maig amøñinrrain karuben

treeg amøñibelø køn. Treetøgucha Tiuswei Espiritu ñimuinug pasrøbene kønrrun. Pøs møikkøben Cristo Espiritun chigaibe, Cristoin kømøn. ¹⁰ Inchendø Cristo ñimuinug pasraikkurrimbe asrbe kaig mariiløgurri kwamig kuindøgucha, Tius nøba ñimun kaig marmeelø lataig tabig kørrømara pønrraikkurri, ñimui espiritube øsig pasran. ¹¹ Inchen Tiuswei Espiritu Jesúswan kwailai utugurri katøle øsiirangarubig ñimuinug pasrøbene, Criston kwailai utugurri tru katøle kusrubiibe ñimui ka pinønrrab asrmerangucha tru nui Espiritu Santo ñimuinug pasrabiitøga øsig kømigwan tranrrun.

¹² Inchawei, nai nunelø, nambe uløbe pønrrøbendø, tru trendø kaig kuinaigu tru kaig maramigwan uløgucha pønrrømer, truig maig marøg kuinchen marøb pønrrønrrab, ¹³ kaguende tru trendø kaig kuinaigu isubig maig karuben treegwan marøb amøñabe, ñimbe kwanrrun Tius malø asamikkaig. Inchendø tru ñim asru kaig marøb tøga pønrraigwan Espiritu Santotøga kwai lataig kønrrai kørrømarabe, ñimbe managatig Tiusba øsig kønrrun.

¹⁴ Mayeeløba Tiuswei Espiritu maig amøñinrrain køben truwan ambubeløbe Tiuswei ureemera køn. ¹⁵ Pøs ñim Espiritu Santon utiibe ke larrø kwaarøstra srua kuilø lataig kørig kuindø katøle treeg melønrrai marøbigwan uta pønrrømøtø, kan trag ureemera lataig kønrrai marøb Espiritu Santon utig køn. Incha nambe nøgurri Tiuswan: "Abba, nai Møskain" chib wamabelø ker. ¹⁶ Inchen tru Espiritu Santotøwei namui espiritune eshkabig køn, nambe Tiuswei ureemera kui. ¹⁷ Trube, nam nui ureemera kuig køppe, nø keta tranamig tøgagúigwangucha utønrrabelø ker, Tius tru keta tranamigwan nam utønrrabelø køb, katø Cristo utigwan namgucha kanguelarrøtø utønrrabelø købgue. Pøs ka yandø kømø, cierton nun chine nebuinab megaigwan namgucha chine puraambub meløwabe køn, nøba kanbalatø tørguegwalmabiisrø purramig kønrraimbe.

Tru purø tabig wendøsrø attrabig

¹⁸ Pøs møin kwalø m nam chine kaig nebuinab melaibe tru tørguegwalmabig namun kenamarig kønrrabiibabe, ni kan 'øyeeg køn' cha waminchibguen wamindamgaig purø nuig køn. ¹⁹ Tius chigurribunø mara pønrrailøbe truba truba ashig kui muniirab køn Tiuswei ureemera tørguegwalmabelø kenamisramigwan. ²⁰ Kaguende tru chigurribunø mara pønrrailøbe øyeeg mumayguen tab pumuig pønrramig kønrrain kuig køn, nøm treeg pønrrønrrab indikkurri kømøtø, Tius nø trendø treeg kønrrai marikkurri. Inchendø treetø kørrømisrtrain kømøtø muniiramigwan tøgaig marig kua, ²¹ tru chigurribunø mara pønrrailøtøweinguen minchib trerab inrrai marigugurri mas treramønrrai wesrailø kønrrun, tru Tiuswei ureemera purø nuig purø tabigu webamba pønrraigu truiløgucha pønrrailø kønrrab.

²² Pøs tru chigurribunø mara pønrrailøbe møin kwalømgatig kan ishuumisag unø tammisrtrab truba

truba mullib pusrkwai inchib lataig indi aser. ²³ Pøs tru treeg tab kømui pønrrappe, tru chigurrimbunø mara pønrsrailø truiløtø kømøtø, Espiritu Santon namun pøl-basra tranigwan uta tøgarmena namdøweinguen namui umbu truba truba mullib pusrkwai inchib lataitøweim pønrrer, Tius tru namun nui trag ureg lataig mariilø kømigwan truba truba muniirab, tru namui pirau asrmeran kaigyugurri wesruilø kømigwan. ²⁴ Kaguende treeg kønrraitamab isua muniirab melaigu kaigyugurri wesrailø pønrrer. Pøs tru nam muniirab melaigwan nam chab ashaguen pønrraimbe, trube, tru muniirab melamigwane chinchab muniiramubsruinrrun. ¿Kaguen yandø chab ashaguen pønrraigwane chiwan muniiraiasamørra? ²⁵ Inchen nam chi nebua asiimigwan ke tøgagønrrurmab isua muniirab meløwabe, munig melabiitø munig meler.

²⁶ Katø treetøwei Espiritu Santobe namui kullag kuigu purugubig køn. Pøs nambe Tiusba wamindigu chi wamindam kuinguen mormuben, Espiritube namuimburø nø purøbasramisra miappe, wamdøgabe ni mandø chibguen miamgailan truba truba nu israb miabig køn. ²⁷ Inchen Tius namui manrrømeran maig kø-tashchab umbusrøngue tab ashibiibe, Espiritu Santo nø maig isua pasraigwan ashibig køn. Kaguende Espiritube Tius maig kønrrain køben, trumay Tiuswei misaamerai purøwaminchib miabig køn.

Tius namun kaigyugurri wesranrrab øyeeg marig

²⁸ Tiuswan undaguelaimbe chitøgucha pub arrubiibe tabguen kønrrai Tiusbe treeg marøbig kui nambe ashibelø ker, tru nø martrab isua tøgagúig truig maig køben trumay treeg wamiilaimbe. ²⁹ Tius tru manasrøwei nø asiilane manasrøwei kanmaytø lawa wesrabgucha wesraig kuig køn, nui Nusrkai maig køben, treeløtøwei misrrai, Nusrkaimbe truba nørø nunelø mayelai utu nømerrig kønrrai. ³⁰ Incha tru manasrøwei kanmaytø treelø kønrrai lawa wesrailane katø nøbe nui misaamera misrrai wama, katø tru nø wamiilane chi kaig kømeeleø lataig tabig pønrrønrrai mara, tru treeg tabelø kønrrai kørømariiilane nui tørguegwalmabigugucha tøgatø pønrrønrrai marig køn.

³¹ ¿Trube, iibe øyeeg købene, nambe mandø chinrrab køk? Tiusbe namuingatø pasrøbene ¿namune mugøben sətøbasramisrøb kurringucha, chigúin kønrrautah? ³² Tiusbe nui trag Nusrkawanguen namun tranmønrrab inchimøtø, nam mayeelayasig kwanrraima traniibe, ¿chigurrimbunø tranamburab namun tranamigwangucha tranmønrraitarru, Nusrkaimba kegøtø? ³³ ¿Tius nø lawa wesruilane mu kui øyeeg, øyeeg kaig marøbelø køn' chinrrautah? Pøs, chi kaig kømeeleø lataig tabig pønrsrøbiibe, Tius, nø køn.

³⁴ Trube, ¿kaigyu pønrrønrrai, mu pønrsønrraitama chindah? Pøs Cristo Jesúsbe mana treeg martrab kø. Kaguende nøbe kwawa, katø trutø kømøtø, nøbe katøle øsiirawa, Tiuswei kusrmaygatø wan, katø namuyasig purøwaminchib. ³⁵ ¿Cristoi undag købigugurri namune mu kui tarømartrab kø? ¿Chine isui melamig pub arrubiiteh, kabe chigøben murig pui melamig ar-

rubiiteh, kabe kaig indinab melamig arrubiiteh, kabe mamig kaagøbig parø arrubiiteh, kabe asru kemig chigucha kaagøb arrubiiteh, kabe chigøben kørig kømddiig pub arrubiiteh, kabe kweecha petiilø kømig arrubiiteh? ³⁶ Pøs Tiuswei wamwan pøriguma trenchibig køn:

“Nambe ñigurri chu urastøgucha kwaitø, kwaitø meler cha.

Namune ubishameran kweetsamsrømay srua am-bamig kui lataig mara tøgagúilø ker” cha.

³⁷ Inchendø chigurrimbunø øyeeg pub arrubigu chinchangaig kanawa webamba pønrrer, tru namun undaarabikkurri. ³⁸ Pøs Tiuswei undag købigwane ni chigucha tarømartrab kaimanrrab kui nabe asha pasrar, kwamig lata, øsig kømig lata, ángelesmera lata, nøm asha karub pønrrabelø lata, møin kwalømig lata, katø wendø attrabig lata, katø maramburab marøb pønrrabelø lata, ³⁹ purø palasriig lata, purø umbusriig lata, chigurrimbunø Tius mara pønrsrailøyu købeløbe møikkucha namune chinchagucha tarømartrab kaimanrrun tru Tiuswei undag købig namui Señor Cristo Jesúsweinug pasrabigugurrimbe.

Tius Israelwan lawa wesraig

9 Na Cristoinug pasrawa cierton waminchar. Nabe isa waminchimur. Tru nai isub kebachib pasrabiibe Espiritu Santogurri isa kømø, treegwein kui eshkatan, ² tru nai manrraube truba nu isui pasrab chu uraskucha nabe pusrkwai isuin pasrabig kui. ³ Pøs nai misag israelitasmera, nai nunelø nammisamera, nøm Criston yeeg kaashene, nøm kaigyugurri webamrrai nane Cristoinukkurri tarømisra, Tius trømbøig nebunrrai pasrigu naasiitøweinguen truyu pasrønrrab indamdiig kuimbe, treeg maramdiig køtan. ⁴ Truiløbe Israelweinukkurri amrrub misaamera, nømbe Tiuswei trag uremera kønrrai kørømariilø, Tius nui tørguegwalmabigwan kenamarig lata, Tius nømbe tru acuerdomera mara kørømisriilø lata, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan utig lata, Tiusweiwan marøb tulundzuni yau nun mandø tabig marøb kømigwan eshkaig lata, katø Tius tranrrab kørømisriilan tranamig lata nømunwei traniilø køn nømbe. ⁵ Tru merrabsrø kølli misaamera nørreeløbe nømuin køben, katø Cristo møg lataig misra arriibe tru misaamerayugurri arrig køben, Cristobe, nø Tius chigurrimbunø købigweim pala pasrabig, ñmanagurri managatig mayanguen tab indig køn! Treeg kønrrun.

⁶ Pøs Tiuswei wambe treeg kønrrabigwan martrab kaimaig kømøtø køn. Kaguen Israelweinukkurri amrrub misaamerabe mayambagucha nømbe Tiuswei misaasunelø kømøn. ⁷ Maya Abrahamweinukkurri amrrub misaamera kuagucha, mayambagucha nui uremera kømøn. Treeg kømøtø, Tiusbe Abrahamwan trenaig køn: “Ñuinukkurri karrab misaamerai utu Isaackurri larrøbichib ambubelandø Abrahamweinukkurri amrrub misaamera cha, wamiilø kønrrun” cha. ⁸ Pøs øyeeg chippe, tru Abrahamwei misagugurri amrruitøgatø Tiuswei ureg kønrrab kømøtø,

Tius tru tranrrab kørromisri unø Isaackurri lar-røbichib amrrub ureemerabeguende Abrahamweinukkurri amrrub misaamera kui asiilø køn.

⁹ Kaguende Tius tru tranrrab kørromisriibe Abramwan øyeeg taig kuig køn: "Øyan kwalømmerawan na arruben, Sarabe kan nusrkai tøgagønrrun" cha.

¹⁰ Katø treetø kømøtø, Rebeca ureg tøgagúiløma kan mōskaindø tōgarmera købig køn, tru merrabsrø namui mōskai Isaacwei. ¹¹ Inchawei tru pa ureemera tru urastø parchig kal-lanrrabelø kal-lamøwatø, tru ureezheelø tabig marig kawei, kaig marig kawein købenbatøwei, Tius nø tru martrab isua tōgagúig pasramistraimbe nø lawa wesruigu, trumay kønrrai indig køn, ¹² kabe chigøben tabig maragurrin kømøtø, Tius tru lawa wesrua wamikkurrin kønrrai. Pøs Tiusbe Rebecane trendaig købig køn: "Tru srøsrø kal-labiibe wendau kal-labigweyasig karuig marøb meganrrabig køn" cha. ¹³ Tru Tiuswei wamwam pørigu maig taimbala: "Jacobwane nabe undaarappe, Esaúwane tsalø indig købig køn" taig.

¹⁴ Trube, treeg købene, ¿mandø chinrrab? ¿Tiusbe sølgandø tabig marmig køn, chinrrab kø chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kømøn. ¹⁵ Kaguende Tiusbe Moiséswane trendaig købig køn:

"Nan mun lastima ashig køben, truigwan lastima ashib, nan mun tab inchig køben, truigwan tab indamønrrun" cha.

¹⁶ Inchawei treeg købene, Tius tru lawa wesruig kømibe mōg nø treeg kønrrab isuigu kømøwei, kabe mōg nuinetø treegwan nebunrrab inchib megawa kømøwein køn. Treeg kømøtø, Tius lastima asiitøgatø køn. ¹⁷ Pøs Tiuswei wamwan pørigube Faraónwanma Tiusbe trenchibig køn: "Øyeeg martrab ñune rey kønrrai kusraig køn cha, ñi øyeeg inchib pasraigu tru nai maramburab mariilan kenamartrappa, katø nai munchiwan pirø muba kuimburab nan mu kui nebua asig kønrrai martrappa." ¹⁸ Inchawei Tiusbe mun lastima ashig køben, truigwan lastima ashib; mōigwei manrrøwan køben murig marøg købene, murig marøb inchibig køn.

Tiuswei lastima asiiba, nui namig købiiba

¹⁹ Pøs ñimui utu mōibe nane trenchinraabe: "Trube, treeg købene, ¿katøgucha Tiusbe namune chindimbarre kailø køn tah? cha. Kaguende ¿nø martrab indigwane mu kui treeg marmønrrai indiasamørra?"

²⁰ ¿Ñi, møøbe, mu kurmagu? Tiuswan: "¿Øyeebe mumay margu?" chib wamincha mørtrappe. Kabe kan pirøgøtsøma tru marøbigwan øyeeg chinrrautah: "¿Chindimba nan øyeeg margu?" cha. ²¹ ¿Chilliitøga chigøben marøbiima tru chilliitøgatøwei kan køtsøne tabigutø katørab srua kømig marøppe, katøgan køtsøne chiyugøben katørab srua kømig nun maig maramdiig køben treeg maramig kømuitarru?

²² Inchippa Tiusbe nui namig købigwanba, katø nui maramburab marigwanba kenamartrab inchib weig

køppeendi, tru manasrøwei kaigu pønrrønrrab amrrai tamariilø nun yeeg namig kømdø misaameran yeeg tammay awentab. ²³ Pøs kabe Tiusbe nui tørguegwalmabigu chine nørrø købigwan tru nø lastima asiilan kenamartrab indig køppeendi, manasrøwei nø tamariilan tru tørguegwalmabigweyasig. ²⁴ Inchen tru wamiiløbe namgucha ker. Pøs tru nam wamiiløbe, judíosmerai utugurrindø wamiilø kømøtø, judíos kømø misaamerai utugurringucha wamiilø ker. ²⁵ Katø Os-easwei pørigu Tiusbe trenchibig køn: "Nai misag sötø kōmeelan: 'Nai misaamera køn' tamønrrun cha.

Undaaraimig købigwan: 'Undaaraig' cha, wamamønrrun cha.

²⁶ Katø tru: 'Ñimbe nai misaamera kømøn' chib pasrainuutøwei:

Ñimbe: 'Øsig Wab Tiuswei nusrkalø køn' chib, wamiilø kønrrun" taig køn.

²⁷ Israelitasmeraimburab Isaíasbe trenchib trasaig købig køn:

"Israelweinukkurri amrrub misaamera nu køptø, maryu kan pisrum lataig købendø, nui misagugurri kan lamø kørromisrøbiitø kaigyugurri wesrailø kømigwan tøgagønrrun cha, ²⁸ kaguende Señorbe yu pirau øyeeg nebuløgucha warøbash cha, nø trencha pasrigwane petø kanmaytø newanig martrun" chib.

²⁹ I wendauigwan trenchimøwatø, mas merrabsrøwei Isaíasbe nøtøwei trendaig købig køn:

"Señor, Mayeelaim Pala Pasrabig, tru nam israelitasmeran srøig larrøbichib kurrønrrai kørromarmuig kuimbe, nambe Sodoma lataitøwei nebulø køb, Gomorra lataitøwei kerriguwan pinisailø køb-srubrainrrun" cha.

Judíosmeraba, Tiuswei tabig srø wamba

³⁰ ¿Øyeeg købene, trube, nambe mandø chinrrab køh? Judíos kømø misaamera tru chi kaig kōmeelø lataig Tiusba tab pønrramigwan nebunrrab chi tranrrømeeløguen treeg Tiusba tabig pønrramigwan nebuig køn, tru isubigwan Cristoinug pasra tøgagúikkurri. ³¹ Trune israelitasmera Tiusba tab pønrramigwan nebunrrab maig maramigwan martrai pørigu maig taigwan tru kuindø martrab tranrrabeløguen, tru truigwane chinchane nebua tøgagønrrab kaimaig købig køn.

³² ¿Chindimba? Kaguende tru isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúigu lamøtø, chigøben tabig mariitøga nebunrrab inchibelø køn. Incha tru "srurrengwam srugu" srurrengwaig købig køn. Tru sruube Cristo nøm kaasig, truig køn. ³³ Pøs Tiuswei wamwan pørigube øyah chibig køn:

"[Au! Nabe tru Jerusalén Sionsrø kan srug srurrengwangerubig traramønrrun cha,

kan srug tru misagwan kørrosrkønrrabig.

Inchen nun kørebiibe chi køriimisra kørromismønrrun" cha.

10 Nai nunelø, na nai manrrau truba isuiba, nai Tiuswan na truba miab wamindiibabe israelitas-mera kaigyugurri wesrailø kønrraimab isua inchar. ² Pøs nabe nømuimburappe, 'treeg køn' cha, tømarrøb wamindamønrrun. Nømbe Tiusweiwane truba truba marøb meløbendø, Tius nø maig martrain kuigwane chigúi møra marøb pønrrømøn. ³ Pøs misaamera mandø incha Tiusba tab pønrramig Tius nø mara pasrigwane israelitasmerabe ashmeelø misra, tru Tiusba tab pønrramigwane nøm marøb tøgagúigu ke treeg nebunrrab inchibelø kuabe, tru chi kaig kømeeelø lataig tabig pønrramig Tiusweinukkurri arrubig maig køben, treeg møra martrab inchimeelø købig køn. ⁴ Kaguende tru maig maramigwan martrai pørigwan øyangatiitø kønrrai mara pasrøbiibe, Cristo, nø køn, mutøgucha isubigwan nuinug pasrøbigwane Tiusba tabig kørrømisra pønrramig kønrrai.

⁵ Tru chi kaig kømeeelø lataig Tiusba tab pønrramig maig maramigwan martrai pørig maig taigu kømigwane Moisésbe øyeeg cha pørig køn: "Møikkøben øyeeg karua pønrrailan marabeguende, truiikkurri øsig uñchun" cha. ⁶ Trune tru isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Tiusba tab kørrømisra pønrramigwan waminchibiibe Tiuswei wamwan pørigu øyeeg chibig køn: "Ñui manrraube øyeeg cha, mørmøta cha: '¿Srømbalårømaybe mu nebinrrerah?' cha, Criston kørratrrai inchib lataig. ⁷ Kabe: '¿Tru purø umbusrø mu kørrainrrerah?' cha, tru kwabelø pønrraisø truilai utugurri Criston nebatrrai inchib lataig." ⁸ Treeg chib kunriibe, trube, ¿Tiuswei wamwan pøriibe mandø chibig køh?: "Tiuswei wambe ñuim pulu, ñui trigu, ñui manrrau pasran" tan, tru isubigwan Cristoinug pasra tøgagøm wam, i tru nam øyeeg eshkaab kusrenanig: ⁹ Ñi ñui triitøga: "Jesúsbe Mayeelaim Pala Nø Karub Pasrabig køn" chib, katø Tiusbe Cristone kwailai utugurri kusraig købig kuin kui ñui manrrau køreb inchabe, ñibe kaigyugurri wesraig kønrrabguen cha. ¹⁰ Kaguende tru chi kaig kømíig lataig tabig kørrømarig kømigwan nebua tøgagømibe, manrrau køreitøga køben, katø kaigyugurri wesraig kømigwan nebua tøgagømibe, triitøga: "Jesúsbe Mayeelaim Pala Nø Karub Pasrabig køn" taigu køn.

¹¹ Pøs Tiuswei wamwan pøriguma trenchibig køn: "Mutøgucha Tiuswan kørebeløbe chi kørig misra kørrømisrmønrrun" cha. ¹² Kaguende judíosmera lata, judíos kømeeelø lata, møitøgucha chi peg kønrrab kømøtø, treetø køn. Pøs tru Señortøwei mayeelaim pala nø ashib karub pasrabig kua, mayeelø nun wamab waminchibelane truba truba tab inchibig køn. ¹³ Kaguende: "Mutøgucha Señorwei munchiwan wamabiibe kaigyugurri wesraig kønrrun" chibig køn, Tiuswei wambe. ¹⁴ ¿Inchendø nømbe mandø chib wamiasamø nun køremubendøbe? ¿Katø tru nuimburabigwan wamindi møra kømøwabe, kørebgucha mandø incha køreasamø? ¿Katø nuimburabigwan mu eshkaab kusrenanmubene, mørøbgucha chinchia møri-
asamø? ¹⁵ ¿Katø tru Tiuswei wamwan eshkaab kusrenanrrai nømun mu karua ørmubendøbe, nømbe

mandø incha eshkaab kusrenaniasamørra? Øyeeg pørig pasraimbala: "Tabig srøigwan wammørøskønrrab srua amrrubelaimbe yeekkucha kasrag kømðiig køn" taig.

¹⁶ Inchendø tru tabig srø wamwanma israelitasmera mayeeløbabe møra marmuig køn. Kaguende Isaíasbe trendaig køn: "Señor, ¿nam waminchib eshkaigwanma mu køreig kuitarru?" cha. ¹⁷ Inchawei isubigwan Cristoinug pasra tøgagømibe wamwan wamindi mørikkurrin køben, tru wamwan wamindi møriibe Cristoimburabigwan eshkaab kusrenanikkurrin køn.

¹⁸ Inchendø nabe payrrab: Trube ¿nømbe mørmuig kønrrab kø chindah? cha. [Nømbe mørøbwei indig køn! Pøs Tiuswei wamwan pøriguma trenchibig køn: "Tiuswei wamwan eshkaab kusrenanøbelai wambe pirau truørø wamindi mørig køben,

katø nømui wamindiiløbe yu pirau maya yabsrøngatikken puig køn" cha.

¹⁹ Pøs nabe katøygug payrrab: ¿Trube, israelitasmerabe chi purainrrab kui mørmuig kønrrab kø chindah? cha. Tiusbe Moiséswanmerrig trendingaruig køn tru israelitasmeran:

"Israelitasmera, nai misag sətø kømeeeløtøga ñim namig ashib kønrrai marøb,

chugúinguen mørmø misag sətømeratøga ñim namig kui inchib kønrrai indamønrrun" cha.

²⁰ Katø Isaías kucha tsakkandø kelarrab trendaig køn: "Nan Tiuswan lameelø israelitasmera kømeeeløguen nan wetørraben,

truilø nan paymeelanguen nabe kenamisrig køn" cha.

²¹ Inchen israelitasmeraimburappe Tiusbe trendaig køn:

"Nabe nømun utønrrab nai kwalmeran chu urastøgucha nabe larrøbicha pasraig køn cha, yeeg mørmø misaamera, trurrigu nøm maig isuigwandø martrab inchibelan."

Israelwei misagugurri unchibelan Tius nøørø lawa wesruilø

11 Trube, treeg købene, nabe payrrab: Pøs, ¿Tiusbe nui misag sətømera israelitasmeran kaasig kønrrab kø chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kømøn. Kaguende nama natøweinguen israelita tru Abrahamwei misagugurri arrubig, Benjaminwei misag karrabigugurri arrubig kur. ² Tiusbe israelitasmera nui misaameran kanmaytø manasrøwei tru nø asha tøgagúilane chi kashmuig købig køn. ¿Ashmeelø kətirru? Pøs Tiuswei wamwan pørigu nø maig karuigwan eshkaabig tru Elíasweimburab waminchibigu, Elías Tiusba waminchib israelitasmeran 'øyeelø køn' chib, mandøtø taigwan: ³ "Señor, ñi maig karuigwan eshkaabelan kweetsamba, ñui altarmeran pøtiitsamba inchen, nabe natøzhiitø øsig kørrømisra pasrøben, nangucha kwetchab inchib kətan" chib, trendaigwan. ⁴ Inchen ¿Tiusbe nune mandø cha lətig køh?: "Tru taska marig tius Baalwei merrab tømønørø møguelø siete mil nayasig tarømarar" cha, trencha lətig køn. ⁵ Pøs treetøwei møin kwalømgucha israelitasmera kan tøbø

uncha korrømisrøbelø køn, Tius ka yandø tab indiitø-gatø lawa wesruilø. ⁶ Trube, tru lawa wesruilø kømibe ka yandø tab indiitøga kuig købene, yandø chigøben tabig mariiløtøga kømøtø køn. Pøs trumay kuig kumbe, tru ka yandø tab indiibe, trube, chi tab indig kømubsruinrrun.

⁷ ¿Trube, treebe mandø kerah? Tru israelitasmera unchibelø Tius tru lawa wesruiløbeguende Tiusba tab pønrramigwan nebua tøgagøben, trune tru lawa wesruimeelø Tiusba tab pønrramigwan ke chinsraatø inchib lab melaigwan nømbe nebumuig køn, nømui manrrømerabe larrø murelø misriilø kua. ⁸ Tiuswei wamwan pørigu tru nø lawa wesruimeelaimburab maig taimbala:

“Nømui isubig tøgagúigube chigucha isumeelø nasrk-wailø,

kabmerabe chi ashmeelø latailø,
kalumeragucha mørmø kalumera kønrrai
møin kwalømgatig Tius treeg mariilø køn” cha.

⁹ Incha Davidbe nømuiburaptøwei trendaig købig køn:

“Nøm tulundzuna kasrag warønrrab
mab, muchib waraibe
nøm truyutøwei ka iløsrka melamibah,
kegørra waramibah, treegu srurrengwamibah,
øyeeg marøb kuimburø møra melamigweyasiibatø
misrbash cha.

¹⁰ Nømui kabmerabe ashmønrrai løstørailø korrømisren,

nømui lliibe chu urastøgucha kurraashibguen
kurrashmeelø murigu marøb melamig nebuilø
købash” cha.

Judíos kømø misaamera kaigyugurri webambub

¹¹ Trube, treeg købene, nabe payrrab inchar: ¿Judíos-mera treeg srurrengwawa kørrophe, katølebe man-aguen kurrønrrabikkaig kørrig kø chindah? cha. [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. Tru Tius karua pasrigwan nøm kalø marøb itøbunab kuibe judíos kømø misaamera kaigyugurri wesrailø kømigweyasig arrin køn, judíosmera nømguen pusrkwai ashib kømig kønrrai. ¹² Inchen judíosmera kalø marøb itøbunab kuibe yu pirau katøgan misaamera Tiusweimburabigwan nørrø tøgagømigweyasig køben, katø judíosmera nøm ke ka kømønrraindøzhig tøga pønrraibe judíos kømø misaamerayasiibe tru Tiusweimburab purø tabigwan nørrø tøgagømig kønrrai marøb inchene, [mas maig tabig kønrrerach tru judíosmera maig pønrramigu nøm newan pønrramisren, truyugurri arrubiibe!

¹³ Nabe mømibe ñim judíos kømø misaameran waminchar. Pøs judíos kømø misaamerai Cristo nøashib nan karua ørig kuikkurri, tru na marøb tøgagúigwane truba tabig kui asha tøga pasrar. ¹⁴ Pøs nabe nai misag judíosmeran pusrkwai ashib kønrrai mumay køben kiagasrønannrab isua inchar, truilø møiløgøben kaigyugurri wesrailø kønrrai. ¹⁵ Inchen judíosmeran Tius kaashen, yu pirau tru katøgan mis-

aamera nø Tiusba tabig korrømisra pønrramima kuibe, trube, judíosmeran Tius yandø utøbene, [ke kwailø latailø kuig, katøle øsiiraig latailø kønrrun!

¹⁶ Pøs tru harina masaigugurrima piti lurra, truigwanmerrig pirri mara, Tiusweindø kønrrai tranene, tru masaike kerriguba Tiusweindø korrømisran. Inchen katø tru srølwanna Tiusweindø tarømarig kuig købene, srarmeragucha nuindø tarømariiløtøwein køn.

¹⁷ Pøs tru israelitasmera lawa wesruimeeløbe tab olivo tusryu srarmera latailø kua kegølsrailø latailø køben, trune ñibe, judío kømíig, kan kau umbu olivo, nøtø peña kal-lab tusryu srar-unø lataigwan, tru tab olivo tusryu kal-lanrrai kemesra pasren, ñibe tru ellmarig tab olivo srølyu tab piwan mømibe tøgatø utab pasran. ¹⁸ Inchendø tru olivo tusryu trendø truyu srarmerane ñibe purab tabig kurmba ka isaba inchimøta. Inchen ñi treeg ka isaba inchib pasrøwabe, trube, srølwann øsig kømigwan ñi tranøb pasrømøtø, øsig kømigwane srølguen ñun tranøb pasrain kui isuagu.

¹⁹ Pøs ñibe inchippa trendaisruandøbe trenchinrrun: “Tru olivoyu mø srarmerane kegølsrailø kuig køn cha, truyu nan kemendøsrka kal-lanrrab.” ²⁰ Pøs treebe treegwein køn. Judíosmerabe chigucha chi kørenrrab inchimuben, treekkurri kegølsrailø købwei indig køn. Inchen ñibe isubigwan Cristoinug pasra tøgagúikkurri truyu pasran. Pøs inchawei purø nuig kømmøø inchib pasrømøtø, ñibe kørribala isuatø pasrau. ²¹ Kaguende Tiusbe tru srarmeran trendø truyuelanguen ka pønrrøbashmøtø, para petiibe, ñungucha ka pasrøbashmøtø, treetøwei para kutchun.

²² Pøs isua ash, Tius nø yeeg tammayig kuigwanba, nø chi chippe, kandø wamabig kuigwanba, tru kørpa pønrrabelaimbe nøbe kandø kandø wamabig købendø, trune ñune tammay indan. Inchendøgucha tru nø tammay indigu ñi truyu pasrabig pasrøbene kønrrun. Treeg kømuisruandøbe, ñigucha kegølsraig kønrrabguen. ²³ Inchen judíosmera nøm køremø, treetø melønrrab inchimøtø, nøm kørebene, katøle tru olivoyutøwei nuranrrai kemesra pønrrailø kønrrun. Kaguende Tiusbe maramburab marøbig køn, katøle kemesra pønrramig. ²⁴ Pøs ñi, judío kømíig, tru ñi kau umbu ka trendø nøtø peña kal-lab olivo lataigwan para, mana treeg mariimíigwan tru ellmari tab olivo tusryu nuranrrai truigwanma kemesra pasriibe, kan mas tru ellmari tab olivo tusryu srarmera kegølsrailø købelane katøle tru tusryutøwei nørrøranrrai kemesrailø kømønrraitarru, tru judíosmeran.

Israel misagweyasig Tius maig martrab isua tøgagúig

²⁵ Nai nunelø, israelitasmera kømeeelø, Tiuswei tru mu asiimíig pasrabigwan tab chigúi møra kønrrai inchar, ñim ñimuinetø purø nørreelø misrøb pønrrømønrrai. Israelitasmerabe ke mayambagucha kømø, kan tøbøtø nømui manrrømeran mur marøb pønrraigu kegørra pønrrappe, tru judíos kømø misaamera kaigyugurri webamrrabelø mayeeløba kaigyugurri webambamnegatiitø køn. ²⁶ Inchen øyeeg neubene, is-

raelitasmerabe mayamba kaigyugurri wesrailø kønr-
run, Tiuswei wamwan pørigu maig taimbala:

“Tru Kaigyugurri Wesrawa Pønsrønrabiibe Jerusalén
Sion Tunsrøngurri arrua,

Jacobweinukkurri amrrub misaamerane nømui kaig-
wan kerranrrun cha.

²⁷ Inchen tru kaig marigwan na kerrabene,
tru nømba na acuerdo marig, truig kønrrun” cha.

²⁸ Pøs judíosmerabe Cristoi tabig srø wamwan
kaasikkurri, truburappe Tiusbe tsalø indiiløwein købig
køn, tru ñim judíos kømeeaimburab tabguen kønrrai.
Inchendø nømun Tius lawa wesruikkurri, truburappe
tru nømui merrabsrø Tiuswan mørøbelø kølli misaam-
eragurri nømbe Tius undaarailø køn. ²⁹ Pøs Tiusbe nø
keta tranillane katø kerranrrab kømøwei, katø nø
wamigwane wamømuig kui lataig martrabgucha
kømøwein køn. ³⁰ Inchen ñim judíos kømeeiløgucha
treetøwei merrabwansrømbe Tiuswan larrø mørmeelø
købig kuig, mømibe Tiuswei lastima asigwan nebua
tøgagøn, judíosmera mørmeelø kuikkurri. ³¹ Inchen
tru ñim judíos kømeeelan Tius lastima asigwan ñimun
tranikkurri nøm judíosmeragucha mõi yambe nømbe
larrø mørmeelø misrin køn, nømgucha Tiuswei lastima
asigwan nebua utamig kønrrai. ³² Pøs Tiusbe maya
misaameran larrø mørmeelø misra melamigu mu-
maygucha wegønørraingaug pønsrailø pønrran, tru
maya misaameran nø lastima asha tøgagønrrab.

³³ [Tiuswei kusremburab kusrebig kuiba,
kusrebig kua nebumburab nebua asiiløbabe
purø nørriig muguen nebua isumgailø køn!
[Nø maramig tøgagüilane ni mandøguen ‘øyeeg køn’
tamgailø,

nø mandø martrab isuiløbe maig kermab nebua
isumgailø, treelø køn!

³⁴ Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn:
“¿Señor isua tøgagüilane mu nebua asitarru cha?
¿Kabe Señorwane ‘ñi øyamay marambala’
chinrrabig mu købig kuig kø chindah cha?

³⁵ ¿Kabe Tiuswanmerrig mugøben chi tranig kø chin-
dah cha,
truburø katøle Tius nun tranrrai?”

³⁶ Kaguende chitøgucha købiibe Tiusweinukkurri ar-
rubig køb,

katø nøgurrim pønrrab, katø nuyasig køn.
Tiuswane managatig tørguegwalmabig kønrrun.
Treg kønrrun.

Tius tab kui wanrrai nam tabig amønaig

12 Inchawei nai nunelø, Tiuswei lastima asiitøga
nabe ñimun tiusmanda trenchinrrab inchar, ñim
møitøgucha ñimui asrmeran kan øsiguig keta tranøb
lataig Tiuswan keta tranay cha, Tiusweindø kønrrai
tarømarig, nuin kabyu truba tab kui asig, treekke. Iig
køn, tru ñim øsig amønaigu Tiusweimburab køriibala
tabig maramibe. ² Møin kwaløm pirau maig pub arru-
bigu ñimgucha trumay ambub pønrrønrrab kømøtø
pønrray. Treg kømøtø, Cristogurri ñimui srøig
peemay isuitøga ñimui amønamiigwan yunømariilø

kuy. Treg marabe, Tiuswei isuigube ñim maramig nø
møigwan maramig palaiwein kui ñimbe nebua ashch-
abguen, tru purø tabigwanba, nuinug truba tab kui
asigwanba, newan tabigwanba.

³ Tius nui ka yandø tab indigwan nan tranitøga nabe
ñim mayeelan trendamønrrun: Møitøgucha ñim
mayangatig kuigugurrimbe mas nuig kurmab inchib
pasrønrrab kømø cha. Masken treg kømøtø, tab isua
pasramig køn cha, Tius møigwandøgucha pirisha
ketig, tru isubigwan Cristoinug maya pasra tøgagüi
maig køben, treetøh kuy cha. ⁴ Pøs nambe møitøgucha
asrbe kandø købendø, namui asrube chine pønrran.
Inchendø truiløbe chi maramigwan mayambabe truig-
wandøwei marøbelø kømøn. ⁵ Øyeetøwei namgucha
truba nu købendø, Cristoinuube nambe kan asrtø mis-
ra, nambe mayeeløba nørø kønrrab kømøtø, kangur-
rin kangurri kanbalatø misra pønrrer.

⁶ Tiusbe namun chigøben peg peg marøbelø kønrrai
keta tranøppe, nui ka yandø tab indig maig køben,
treg tranig køn. Pøs trube, Tius maig eshkangaruig-
wan wamindamiigwan ketig uta tøgaibe nui isubigwan
Cristoinug maya pasra tøgagüig maig køben, treetø
waminchi. ⁷ Katøganelan purugub megamiigwan ketig
uta tøgaibe purugumigu purugu. Kusrenanøbig
kømiigwan ketig uta tøgaibe kusrenanamiigwan kusre-
nan. ⁸ Katøganelan øyamay maramdiig køn chib
waminchibig kømiigwan uta tøgaibe, øyamay
maramdiig køn chib waminchi. Chigøben palai mela-
belan tranøbiibe, merøbala kømø, treg tranøb; chi
maramigwan nø pera marøb pasramigwan uta tø-
gaibe, trunun martrab isua pera marøb; lastima
ashibig kømiigwan uta tøgaibe, larrø tab kui kasraatø
marøb; treg maramig køn.

Tiuswei ureemerabe øyamay marøb kømiigwan waminchibig

⁹ Ñimui undag købiibe ka palatø kømø, cierton
kømiig køn. Kaig maramigwane trømbøig kui mørøb,
tabig maramigwane si, merrarrowa maray. ¹⁰ Ñimbe
kangurri kangurri trag nunelø lataig undaarayay.
Nayasig tab kønrrain kømø, katøganelayasig tab kønr-
rai, ñimbe treg marøbelø kuy, ambugurri igurri maig
købash kømø.

¹¹ Nui chi maramigwane marig kørrømisrtrai marøb,
pøilø kømumig køn, Señorweiwane martrurmab isua
marøb.

¹² Cristoba purø tabig tørbilabigu pønrramiigwan ñim
isua munig melaigu kasrag pønrrab, chigøben isumdi-
ig murig pub arrubigu tammay melabig melab, Tiusba
wamindamiigwane elachimø, marøbig marøb inday.

¹³ Tiuswei misaameran chigøben palabig arrubigu
purugub, møiløgøben ñimui yau pubelane tabig wam-
ab, treg maramig køn ñimbe.

¹⁴ Ñimun kaig marøbelane ‘chigøben trømbøig neb-
ubash’ chib, treg inchimøtø; ‘mayanguen tabig neb-
unrrun’ chib, treg indamiig køn.

¹⁵ Kasraatø purrøbene, tru kasraatø purrabeløba lata kasraarab; kishib purrøbene, tru kishib purrabeløba lata kishib inday.

¹⁶ Ambugurri, igurri lata tabig lincha warab, truba nørreelø kømmørø inchimøtø, chigucha kømø misaazheeløba chi pesriig kui mørmø linchibelø kømig køn. Ñim ñimuinetø truba kusrebelø kermab isumøtay.

¹⁷ Ñimun mugøben kaig maren, truburø ñimgucha treetøwei marøb kønrrab kømøtø, ñimbe maya misaamerai merrab tabigwan marøbelø kønrrab inday.

¹⁸ Ñimuimburaappe, ñimun mayangatig tabig waramdig køben mu misaamerabatøgucha ambugurri, igurri tabig warønrrab inday. ¹⁹ Ñim, nai undaarailø, kaig marimburø ñimashib treetøwei pagaranrrab inchimøtø, Tiuswei namig købigwan nømuim pala arubasay. Kaguende Tiuswei wamyube øyeeg chibig kønrrig pasran: "Kaig marimburø pagaramibe nain køn cha. Truburøbe na asha maramig køn" cha, Señorbe trendan. ²⁰ Masken treeg inchimøtø:

"Ñun ashig kømui inchibig chugurri mamig kaagúin købene, manrrai tranøb, pi mulgwai inchene, mutchai pi srørrøb indamig køn cha.

Treeg marabe, tru ñun kalø marimburø nune nuba køriimarøb may parra kørrømartrabguen" cha.

²¹ Tru chigurrimbunø kaibe ñun nø kananrrain kømøtø,

tru chigurrimbunø kaigwane tabiitøga kanamig køn ñibe.

13 Misagwan ashib karub purrønrrai purrønnilane nøm maig chiben mayeeløba truilan møramig køn. Kaguende ashib karub purrønrrai purrønniløbe Tiuskurriin kømibe purrømøn. Inchen treeg purrabeløbe nø treeg kønrrai mariiløgurrim burran. ² Inchawei tru ashib karub purrabelan sətø pasramisrøb kurrabiibe Tius treeg kønrrai mara pasrigwan treeg kømønrrai sətø pasramisrøb kurran. Inchen tru treeg marøb kurrabeløbe nømuyasiitøwei tru møra pønrramig kønrrai marinab kømigwan lab pønrran.

³ Kaguende tru ashib karub purrabeløbe tru tabig marøbelan truba kwaarøsrø tøgagønrrab purrømøtø, kaig marøbelane nømbe treeg martrab purran. ¿Ashib karub wabigwan chi kørig isumø, ñune treeg uñig køtah? Pøs, trube, tabigwan mar, trumaybe nø tabig wamindig kønrrabguen. ⁴ Kaguende tru ashib karub wabiibe Tiusweimburø mara tranøb wan, ñuimbura tab kønrrai. Inchendø ñi chigøben kalø marabe, trube, kørig tøgagu. Kaguende tru ashib karub wabiibe nui espadane kagatø tøgagømøn. Kaguende nøbe Tiusweimburø mara tranøb pasrappe, kalø marøbigwane Tius øyamay martrai palai waitøga møra melønrrai marøbig køn. ⁵ Inchawei tru ashib karub purrabelane nøm maig taigwan møramig køn, møra melønrrai mariilø kømigwan kørig isuatø kømøtø, namui isub kebachib pasrabigu chi isumig kaanrraingue.

⁶ Inchawei øyeekkurri ñimbe an pagaramigwan pagabelø køn. Kaguende tru ashib karub purrabeløbe

Tiusweimburø marøb purran, tru nøm mandø maramigwan chu urastøgucha trunun merrarrawa marøb. ⁷ Pøs mønundøgucha ñim maig pagaramigwan trunun treeg pagaramig køn: chi tøgagúimburø chi pagaramigwane trunun pagarab; yanøb, penab indimburø pagaramigwane treeburø pagaramig køn. Inchen tab inchib tøgagømelane tab inchib; maig købash inchimumelane tab inday.

⁸ Mungucha chigøben ulø kømøtay. Kangurriin kangurri undaguelø kømigwan, truigwane ulø pønrramig køn. Kaguende mendaigwan undaarabiibe tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig taigwan, trunun maran. ⁹ Kaguende tru maig maramigwan martrai pønrrailø, tru: "Itølulmøwei, kweecha petømøwei, nilømøwei, ñui marømmørø inchib chull ashmøwei indamig køn" chib, tru katøgan maramig karua pasrig chigucha, tru: "Ñui mendaigwan ñiasiitø lataitøwei undaaravig køn" cha, trencha karua pasrigu, truyutø chishtø tøgä trendain pasran. ¹⁰ Pøs tru undag købiibe mendaigwan chi kalø marmøn. Inchawei undag købiibe tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig taigwan treeg marig kørrømisrrai maran.

¹¹ Pøs ñimbe øyeegwane maramig køn, mõi yambe maig kwalømmøra kui ashabe. Pøs yandø ñim kiagaramig puin køn. Kaguen nam kaigyugurri wesrailø kømibe mømibe katøguchinguen lutau pasran, tru nam Criston srøtø køreb uras lataguen kømø. ¹² Yandø yana yemguen purayain køben, Cristo arrumig tørram lutau lataig misrøb arrun. Chigøben kaig marig løstøyuelane yandø elacha, tøryu kwayab kewa pønrrailan kewa pønrrøgun, tru tabig sølgandø marig tøryu marøb pønrrailøtøga. ¹³ Nambe kan kwalømyu amøñib lataig maig amønavigwan sølwan amøñigun, mabgucha mamburab mab, mutsiirab, ishumburmeraba, møgueløba trømbøig marøb, chugatig trømbøig marøg køben treeg marøb, kwayam lab, pusrkwai ashib treeg marøb kømøtø. ¹⁴ Masken, Señor Jesucristo nø pinøbuliilø kønrrab inday, trendø kaig kuinaigu asr maig marøg kui inchen, treegwan martrab inchab kømøtø.

Cristoimburab nuneløbe kullaateelane isuptø maramig køn

14 Møikkøben nui isubig Cristoinug pasra tøgagúigu newan kømíig kullaatiigwan utappe, nø chigøben øyamay kui tamab isua tøgagúigwane 'øyeeg, øyeeg køn' chib wam lamøtø, utamig køn. ² Pøs mømibe chi mamigwandøgucha maben Tiusweimburappe chi kømíig kui treeg isubene, mømibe nui isubigwan Cristoinug pasragúigu kullaatiibe ka mamizhiitø man, kaguende yau mabene, Tiuswein kabyube kalø kønrrai tamab isua. ³ Inchawei møikkøben chi mamigwandøgucha lutøgurri mabiibe tru mømamimerandø mabigwane kashmumig køn. Inchen tru mømamimerandø mabiibe, trube, tru chi mamimerandøgucha lutøgurri mabigwane kalø køn chib chinetø cha mørmumig køn. Kaguen Tiusbe nune kashmø, utig køn. ⁴ Kan karuindiig megabig katø-

ganuiwan ñi 'øyeeg, øyeeg køn' chinrappe, ¿ñibe mu kurmagu? Pøs nø kebenin kui, kabe kebeñmuin kui tru nø karub pera wabig uyube nø ashchab kuinrrun. Inchen karuig megabig Señorweimbe kebeñmø pasrønrrun. Kaguende Señorbe maramburab marøbig køn nune mur pasrønrrai maramig.

⁵ Pøs møibe treeg isun, mø kwalømbe katøgan kwaløm lata kømø, mas tabig kuitamab. Inchen katøgane mø kwalømmeratøgucha treetø kuitamab treeg isun. Pøs øyeeg isuilan ñim møitøgucha maig isua tøgagúigwane chigurri øyan købig kuin kui ashabe, trube, kanmaytø treeg isua kømig køn. ⁶ Inchen møikkøben mø kwalømbe tabig kuitamab isubiibe tru kwalømwane Señorwan tab indig kønrrai isua maran. Inchen chi mamigwandøgucha mabiibe Señorwan tab indig kønrrai isua man. Kaguende Señorwan ungwa, ungwa tan. Inchen tru mø mamigwan mamíig, truičkucha Señorwan tab indig kønrrai isua trunun mamøwa, Señorwan ungwa, ungwatøwein tan.

⁷ Kaguende nambe møitøgucha nayasiitøwei øsig uñmøwei, katø kwabgucha nayasiitøwein kwamøwei indan. ⁸ Pøs nambe øsig warappe, Señorweyasig øsig warab; kwamig nebubene, Señorweyasig kwamig kønrrun. Inchawei øsig waramig nebui lata, kwamig nebui lata, nambe Señorweyelø ker. ⁹ Kaguende Cristobe øyeeg kønrraiwei kwawa, katøle øsiiraig køn, kwabelai lata, øsiguelai lata mayeelaim pala nø Ashib Karub Pasrabig kønrrab.

¹⁰ Trube, treeg købene ¿ñibe ñui nunewane chindimbarre 'øyeeg, øyeeg marøbig køn' chigu? ¿Katø ñui nunewane chindimbarre kashku? Kaguende nambe mayeeløba tru maig kønrrabigwan Tius nø asha marøb wainug kemalamig kønrrab køn. ¹¹ Kaguende Tiuswei wamyube trenchibig pørig pasran:

"Señorbe trendan cha: 'Na øsig wamma waibe, treetøwei nai merrappe mayeeløba tømønrsøben, katø mui niløtøgucha 'Tiuswan tabig køn' chib, waminchun' " cha.

¹² Inchawei nambe møitøgucha naimburabigwan Tiuswan eshkamig nebunrrun.

¹³ Pøs treeg købene, nambe kangurrin kangurri mas 'øyeeg, øyeeg køn' chimugun. Masken treeg kømøtø, katøganelan ka srurrengwangerub, sətøbasramisrøb nui nunewein kabyu kalø kui asigwane marmønrrab isumig køn. ¹⁴ Nabe Señor Jesúsweinuube kerrigu newan øyeeg kuitamab isua pasrar, chi mamimeratøgucha ka yandøbe kaig kømuin kui. Inchendø møikkøben 'i mamibe kaig kuitamab' isubigweimbe, nuimbe kaløwein køn. ¹⁵ Inchen ñi kan mamigwan maikkurrindø ñui nunewan ka isui uñchaidø mariibe, yandø ñibe undag købiitøga marøb pasrømøn. Ñui mamikkurrindø ñui nunewan kerriguwan mindisha kørromarmøta, Cristo nuyasig kwaig købigwan. ¹⁶ Øyeeg marigwan tru ñuimburappe söl kui asha, ñi treeg tøgagúigwane katøganeløbe chine kaig wamincha mørøb kønrrain kømøtø kuy, tru ñi øyeeg mariitøgatø.

¹⁷ Kaguende Tius nø ashib karub waibe mamimeragurri chi asamig kønrrab kømøwei, mutsiiløgurri chi

asamig kønrrab kømøwein køn. Treeg kømøtø, Tius tru nø ashib karub waibe tabig sølgandø mariiba, chi isumgaig tab købiiba, kasrag købiiba, truilø køn, Espiritu Santogurri. ¹⁸ Kaguende Criston øyeeg mariitøga nuyasig marøb pasrabiibe Tiuswan truba tab kønrrai marøb, katø misaameragucha nune chi tamgaig marøbig kui asig køn.

¹⁹ Inchawei treeg købene, ambumay imay tab kønrrai marøb, ambugurri igurri puruguyab Señorweimburab nørørab ambamigwan tøgagønrrab inchigun. ²⁰ Tiuswei mariilan mamimeragurrindø ka mindisha kørromarmøta. Isa kømøtø, chi mamimerane Tiusbe mamønrrain cha meriibe kaaben, tru kalø køppe, tru mamimeragurrindø kan møg katøganelan treegu ka srurrengwanrrai indig, truirren kalø køn. ²¹ Pøs trembe yau mamøwei, vino muchimøwei, katø ñui nunewan penørskønrrabig chigøben marmøwei indikken, söl køn. ²² Pøs ñui isubigwan Cristoinuutø tøgagúigwane ñiba Tiusbatø tøgagu. Pøs nø chi marøb pasraigu nui manrrau isub kebachibigube chi kalø kui mørømø marøb pasrabigweimbe mayanguen tab køn. ²³ Trune tru kalø kønrraitamabgøba isubendø mabiibe, maikkurrindø kaig mara pasramisran. Kaguende nui isubigwan Cristoinug tøgagømubendø maran. Inchawei chitøgucha isubigwan Cristoinug pasra tøgagúigurrin kømøtø arrubiibe, kaig køn.

Ñuimburab kui latitøwei mendaigwan tab kønrrai marøb

15 Inchawei nam Señorweimburabigu tabig mur pønrrabeløbe tru Señorweimburabigu kullaateelan nambe purugumig køn, nam namasiitøwei tab kui mørøb pønrrømøtø. ² Nambe møitøgucha namui nuneg kullaatiigwan tab kui mørtraai maramig køn nuimburab tab kønrrai, Señorweimburabigu nurab inrrai marøb. ³ Kaguende Cristo købenguen nøasiitøwei tab kui mørøb pasramigwan lamøtø, Tiuswei wamwan pørigu Cristo maig taimbala kuig køn: "Tru tsalø wamabelø ñi Tiuswan tsalø wamiiløbe naim palatø arrig køn" taig. ⁴ Kaguende kerrigu tru merrabsrø Tiuswei wamyu pøriibe namun kusrenanrrab pørig købig køn, tru nam tammay melabig melaikkurrimba, tru Tiuswei wam pørig namun tabig purugub wamgurrimba, nam Tiuswei tørguegwalmabigu nam Cristoba kanbalatø pønrramigwan isua muniiramig tøgagønrrai. ⁵ Inchen tru namun tammay melabig melamigwan tranøb, katø tru namun tabig purugub Tiusbe ñim kanikkurri kanikkurri kandø isua pønrramigwan tranrraimab isur, Cristo Jesús nø maig isuig køben, treetøwei, ⁶ ñim mayeeløba kandø isua, kan wamdø misra namui Señor Jesucristoi Møskai Tiuswan truba tabig wamin-damig kønrrai.

Tiuswei tabig srø wambe mu misaameraindøgucha køn

⁷ Inchawei ñimbe ambugurri, igurri wamab utay, Cristo ñimun utab latitøweingue Tiusweyasig tør-

guegwalmabig k nrrai. ⁸ P s nabe  nimun trendam nrrun: Cristobe judíosmera, tru circuncidawarmeran purugub meganrrab arrig k n cha, tru Tiuswan m r bel  merrabsr  k lli misaameran n  maig martrab k rr misrig k bigwan treeg marig k rr misrtrai,  yama Cristobe kenamartrab indig k n, Tiusbe n  maig martrab taigwane treeg mar big kui ashchai. ⁹ Incha kat  trut  k m t , Cristobe arruppe, tru judíos k m  misaamera n mun Tius lastima asimbur  Tiuswan maya nugen tab indig k nrrai arrig k n. Tiuswei wamwan p rigu maig taimbala:

“ yeekkurri nabe judíos k m  misaamerai utu  ni, Tiuswan tabig waminchib,  ni munchiwan cantab indam nrrun” cha, trendaig.

¹⁰ Kat  kat ganbal sr  trenchibig k n:

“ nim, judíos k m  misaamera, Tiuswei misaameraba truba kasraaray” cha.

¹¹ Incha kat ganbal sr  kat  trenchibig k n:

“Mayeel  judíos k m  misaamera Se orwan pur  tabig waminchib, mu misaamerat gucha nun pur  tabig waminday” cha.

¹² Kat  Isaiaskucha  yeeg taig k n:

“Isaiweinukkurri arrubig kan tusrwan sr ld  pasram parig lataigugurri

sr ig kal-lab latait wei kat gan sr ig kurra, judíos k m  misaameran ashib karub pasr nrrab pasramisren,

truil be n m isua muniirab melaigwan ke nuinuut  pasra t gag nrrun” cha.

¹³ P s tru nam isua muniirab melamigwan tran b Tiusbe tru  nim nun k reikkurri maya nu k mburab kasrag k bigwanba, chi isumgaig tab k bigwanba  nimun nets ganrrai isur, tru isua munig melaig, truit  t gag mburab t gag nrrai Espíritu Santoi maramburab mariit ga.

Jesucristo maig karuilan Pablo mariil 

¹⁴ P s, nai nunel , nabe  nimuimburab  yeeg kuin kui asha pasrar, tab inchibel  k mit  netsail , chigurrimbun  nebua asamig truit  netsail , ambugurri igurri maig maramigwan waminchib esh ab p nrr nr r pteel ,  nimbe treel  kui. ¹⁵ Inchend  nabe  nimun iigwan pørøppe, kanmaytø murt  trencha p rar, tru chimerayube maig k migwan  nimun kat le isunanrrab isua, nui ka yand  tab indigwan Tius nan tranikkurri, ¹⁶ tru na Cristo Jes sweiwan judíos k m  misaamerayasig na mar b meganrrai. P s, na Tiuswei tru tabig sr  wamwang ba esh ab kusrenan big kur, kan sacerdote Tiuswan keta tran b latawei tru judíos k m  misaameran na Tiuswan keta tranen, n  ka utamdeel  k nrrai, nuyasiit  tar mariil  Espíritu Santogurri.

¹⁷ Inchawei nabe Cristo Jesúsweinuube truba tab kui m r b pasramig t ga pasrar, na mariil  Tiusweimburabel yu. ¹⁸ P s nabe kat gan chi pegwan waminchab inchim t , na waminchippe, tru judíos k m  misaamera Tiuswan m ra mar bel  k nrrai, tru

nagurri Cristo chi mariiland  wamindam nrrun. Iigwane nabe mar ppe, wamindiil t gaba, mariil t gaba, ¹⁹ Tius naba pasrain kui asamig n rreel  mariil t gaba, kwaara asha k nrrai mariil t gaba, iilai tru maramburab mariit ga mar b, kat  Tiuswei Esp ritui tru maramburab mariit ga mar b indiilan, nabe trunund  wamindam nrrun.  yama Jerusalemngurri chut gucha Il rico pirausr ngatig kerrigu chigucha pal miig na Cristo tabig sr  wamwan esh ab kusrenanig k big k n. ²⁰ P s nabe Criston tru mana wamindi m riim sr , treegu tru tabig sr  wamwan esh ab kusrenan b pasramigwan mas isua martrab inchibig kur, Cristo tabig sr  wamwan m ikk ben esh ab kusrenn big p lbasra marinug sr ig it  mar b kebim nrrab. ²¹ Masken Tiuswei wamwan p rig maig taimbala:

“Managuen nuimburabigwan mu wamm r s-raimeel  k bel  nun nebua ashib, wamindigwan mana m rmeel  k bel  chig i nebua m r b inchun” taig.

Pablo Romasr may inrrab isub

²² Inchawei  yeekkurri nabe kat  kat   nimun ash ab attrab inchen, arrum nrrai marinab pasrabig kur. ²³ Inchend  m imbe yu na tsuim pirausr mbe naimbe yand  chu maramig kawein k ben, kat  merrab pilamerawansr ngurri  nimun ash ab truba arrug kui megaig k ppe, ²⁴ Espa asr may na inrrab arrua, pua purainrrab inchar. Kaguende nabe  nimun asha purainrrab isur, tru pet  purainrrab arrua, kan maya yana  nimba lindigu truba kasraat  puraya, na trusr may yamigwan  nim nan purugunrrai.

²⁵ Inchend  m imbe nabe Jerusalem r may inrrab yar Tiuswei misaameran an purug igwan tranrrab. ²⁶ Kaguende macedoniasreel ba, acayasreel babe tru Jerusalem r  Tiuswei misaamerai utu waachameran purugumig an tulisamig n mune tabig as naig k n.

²⁷ P s n mbe tabig martrab isua marig k n. Inchagucha n mbe judíosmerane ul weim p nrran. Kaguende tru judíos k m  misaamerama Tiusweimburabig pur  tabig tru jud osmeraiwan n m t ga utab p nrraibe, n mgurringucha n m chi t gag il t ga judíosmeran tran b pirisamig ul  p nrran. ²⁸ Incha i maramigwan nabe yand  chab mara, tru kan mamig misrizhig latawei tru an purug igwan n mun pur  rabe, Espa asr may inrrab arrua,  nimun ash ab arrumønrrun. ²⁹ Incha na  nimuisr may aruppe, Cristo mayanguen tabigwan  nimun pirishinrrab t gag mburab t ga arrum kui nabe asha pasrar.

³⁰ Inchend  nabe, nai nunelan, namui Se or Jesucristogurrimba, Espíritu Santoi undag k bikkurrimba, naimburab  nim Tiusba truba rugab wamindigu, tiusmanda naba kanbalat  misrtrai chinrrab, Tiuswan truba truba miab melamigu. ³¹ P s tru Judea pirau Jesucriston chi k renrrab inchim  misaamerai tasku na kebe m nrraimba, kat  tru Jerusalem r  Tiuswei misaamera tru an purug ig srua yaigwan tabig kui ashib ut nrraimba Tiuswan miarrunrigay, ³² p s Tius treeg k nrrain k bene, na  nimuisr  arruppe, truba truba

kasrag pua, ñimba kanbalatø pishindø tab wamig kønrrai. ³³Inchen Tius tru chi isumgaig tab købiibe ñim mayeeløba pasrønrrai isur. Treeg kønrrun.

'Tab ka amøñigüeh' chib, Pablo wam øriilø

16 Cristogurri tru namui nuchag Feben tabig ashib tøgagørrunrigay chinrrab inchar, tru Cencrea iglesiayu chi maramigu purugubigwan. ²Señorwein kuimba ñimbe nun truba tab wamab utønrrigay chinrrab, Tiuswei misaameran maig utamig køben, trumay. Katø ñimgurri nun chi purugumig palain købene, purugub inchigay. Kaguende nøma truba yamelan truba truba purugub megabig køn, katø nan chigucha.

³Cristo Jesúswei maramigu lincha marøb melabelø, Priscilanba, Aquilanba 'tab ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. ⁴Truiløbe naimburab nan chi kømønrraindø kwam labguen inchibelø køn. Truilane nabe mayanguen ungwa, ungwa tamønrrun. Katø natø kømøtø, judíos kømø misaamerai iglesiameragucha mayamba nømune ungwa tan. ⁵Katø iglesia tru nømui yau tulundzunabelangucha 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. Katø tru Epeneto, nai undaaraig, Asia pirausrø ke srøsrøzhiitø Criston nømerrig kørewa pasramisrøbigwangucha 'ka uñgu' tan chirrunrigay.

⁶Katø ñimuyasig truba truba marøb megabig Maríangucha 'tab ka uñgu' tan chirrunrigay. ⁷Andróniconba, Júniaswanba, nai misaameran 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay, kailan pønrraig yau merrarrowa keeriilø naba lincha pønrrabelø købelan. Truiløbe Cristo nøashib karua øriilø nømune tabelø mumera kui asiilø, katø nømbe Criston naguen køremøwatø, nømerrig kørewa pønrrabelø, treelø køn.

⁸Señorweimburab nai undaaraig Ampliaswan 'ka uñgu' tan chirrunrigay. ⁹Katø Cristoi maramigu namun lincha marøb megabig Urbanonba, katø nai undaaraig Estaquiswanba 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. ¹⁰Apeles, Cristoimburabigu chine nebuinab puraya møwanba, katø Aristóbuloi yauelanba 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. ¹¹Nai misag Herodiönwanba, Narcisoi yaelø Señorwan kørewa pønrrabelanba 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. ¹²Señorwei maramigu truba marøb melabelø Trifenanba, Trifosanba 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay, katø Pérsida, truba undaaraig, tru Señorwei maramigu truba truba marøb megabigwanba. ¹³Señorweinug purø tabig kui asig Rufonba, nui usranba 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay, pøs truiibe nai usri lataig kuig køn. ¹⁴Asíncriton køben, Flegonten køben, Hermeswan køben, Patrobaswan køben, Hermaswan køben, katø nunelø nømbe warabelan køben 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay. ¹⁵Katø 'ka amøñigüeh' tan chirrunrigay Filólogon køben, Julian køben, Nereowan køben, katø nui nuchawan køben, Olimpaswan køben, katø tru nømbe warabelø mayeelø Tiuswei misaameran købengue.

¹⁶Kangurri kangurri 'ka amøñigüeh' chib tabig wamab Tiuswei undag købiitøga tasig traniyay. Cristoi iglesiamerabe mayamba ñimun 'ka amøñigüeh' cha øran.

¹⁷Pøs nabe ñim, nai nunelan, ashiptø kønrrigay chinrrab inchar ñimun nøørøtø misrtraí indamba, Cristoi maywan sötøbønramisramba inchibelan. Truiløbe tru ñimun kusrenanigwan ka peemaytø punrrai marøbelø køn. Ñimbe truilane tarømisray. ¹⁸Kaguende treeg misaamerabe namui Señor Cristoiwan marmeelø køn. Treeg kømøtø, ka nømuiimburaaptø tab kønrrai labelø kua, waminchibgucha purø tabzhig wamincha, mørøp-tø wamdiig tabzhig wamincha, chigucha trunun nebua ashmø misaazheelan kegørrøsrkøbelø køn. ¹⁹Pøs tru tabig srø wam maig taigwan ñim møra marøbelø kuigwane mayeeløba nebua asha køn. Treekkurri nane ñimuimburab truba kasrag køtan. Inchendø ñimbe chigøben tabigwane purø nu kusrebelø, kaigwane kan isubguen isumeelø kuimbe køtan. ²⁰Inchen Tius tru chi isumgaig tab købiibe kan maya yanayutø Sathanáswane nøbe tambalørtrun ñim itøbuna pønrrønrrai. Namui Señor Jesúswei ka yandø tab indiibe ñimba kønrrun.

²¹Timoteo, maramigu nan lincha marøb megabig, ñimune 'ka amøñigüeh' cha øran, katø trugurri tru nammisaamera Lucio køben, Jasón køben, Sosípater køben, truiløgucha.

²²Na, Tercio, Pabloi kilga pørøbikkucha 'ka amøñigüeh' cha ørar, Señorwei munchiyu.

²³Gayogucha ñimun 'ka amøñigüeh' cha øran, tru nan truyu tsumig ya pebøb, katø iglesia mayeelanba pebøb inchibig. Inchen katø Erasto tru ciudadu an asamigwan nø ashibiiba, katø trugurri namui nuneg Cuartogucha 'ka amøñigüeh' cha øran.

Tiuswan srabe tabzhig wamindig

²⁴Namui Señor Jesúswei ka yandø tab indiibe ñim mayeeløba kønrrun. Treeg kønrrun.

²⁵Møimbe Tiuswan maya nuguen tabig waminchigun, Tiuswei tru tabig srø wamwan na wamindiiba, Jesucristoimburab na eshkab kusrenaniiba iilø maig køben treegu mur pønrrønrrai marøbigwan. I tru tabig srø wambe tru manasrøngurri mu asiimíig pasrabig Tius nø maramigwan nuinetø tøgagúigwan tru kenamarig maig køben, treeg køn. ²⁶Inchendø møimbe Tius tru maig karuigwan eshkabelø pøriiløgurri tru mu asiimíig pasrabigwane kenamaran judíos kømeeleø chu pirausrø misaamerandøgucha, Tius tru manasrøngurri managatig wabig nø maig maramigwan martrain pasrig, treeg, nømui isubigwan Cristoinug pønrra tøgagúigu maig taigwan møra marøbelø kønrrai.

²⁷Tius tru nøtø kandø wabig, tru muguen nebua kusremgaig newan kusrebigwan managatig tørguegwalmabig kønrrun Jesucristogurri! Treeg kønrrun.

1 Corintios

Pablo pørøb

1 Na Pablo, Tius nan trendø treeg kønrrain køben, Cristo Jesús nøashib karua ørig kønrrai wamig, nai nuneg Sóstenesba misra, i kilgawan pørar, ² Corintosrø iglesiayuelan, Cristo Jesúskurri tru Tiusweyasig tarømariiø, nuyasiitø newan tabelø kønrrai wamiilanba, katø tru mayeelø chutøgucha namui Señor Jesucristoi munchiwan wamabelanba, truike namuimba, nømuimba Señorwan. ³ Namui Møskai Tiusweimba, Señor Jesucristoimba tru ka yandø tab indigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben ñim tøgagønrrai inchar.

Cristogurri tabig tranigwan 'ungwa, ungwa' taig

⁴ Chu urastøgucha nabe Tiuswane ñimuimburaab 'ungwa, ungwa' chibig kur, Cristo Jesúskurri ñimun Tius ka yandø tab indigwan tranikkurri. ⁵ Kaguende chiyutøgucha ñimbe nuinug purø nørrø tøgagønrrai traniilø køn, kerrigu wamindigu lata, kerrigu nebua ashib ambigu lata. ⁶ Trumay Cristo tru srøig tabigwan wamindiibe ka wamindiitø kømø, ñimuinuube cierton kørrømisrin køn, ⁷ Tiusweiwan marøbelø kømigwan keta tranig chigucha chi palømeelø kømnegatikke, Jesucristo kenamisramigwan ñim munig melappe. ⁸ Katøgucha srabegatig ñim kørrømmø mur pønrrønrrai nøbe tøgø pasrønrrun, namui Señor Jesucristo katø ar-rub kwaløm chi kaig mariiø chigar pønrramig kønrrai. ⁹ Tiusbe nøbe maig martrab chippe, treegwan marøbig køn. Ñimbe nøgurri wamiilø kuig køn, nui Nusrkai Jesucristo namui Señorba lincha pønrramig kønrrai.

Corintosrø Tius wami misaamera nøørøtø inchib tarømisrøb

¹⁰ Nai nunelø, Señor Jesucristoi munchiyu maig maramigwan tiusmanda øyeeg marøb melørrunrigay chib waminchab inchar. Peg peg isub kømøtø, kandø isuy cha, ñimui utu mas nøørøtø inchib tarømisramig kaanrrai. Masken treeg kømøtø, newan kanbalatø lincha kandø isub, maig marameløyu kandø isub inchigay cha. ¹¹ Nai nunelø, møiløgøsrøn Cloéwei yaeløbe nane eshkatan, ñimbe kwayam labrre waran cha. ¹² Pøs nabe trenchinrrab inchar, møiløgøsrøn ñimbe trenchibrren køn tan cha: "Nabe Pabloingatiig kur" chiben, katøgane: "Apolosweingatiig kur" chiben, katøgane: "Nabe Cefasweingatiig kur" chiben, katøgane: "Cristoingatiig kur" chib. Treeg inchib køn tan cha.

¹³ Trube, treeg købene, ¿Cristobe nuin kui, nuin kui misra pasra chindah? Kabe ñimuyasig kurusyu kwanrrai mesrøppe, ¿na Pablon mesraig kø chindah? Kabe ñimun piu umbu ulsrøbgucha ¿nai munchiyu piu umbu ulsraig kø chindah? ¹⁴ Tiuswan nabe 'mayanguen ungwa, ungwa' tamønrrun, ñimun møigwangucha na piu umbu ulsrømuigwan. Nabe piu umbu ulsrøppe, Crisponbah, Gayonbatøwei treeg marig kuig køn, ¹⁵ nai munchiyu 'piu umbu ulsrailø ker' chib mugucha trenchib kømønrrai. ¹⁶ (Katø Estéfanaswei yaue-landøbe piu umbu ulsrøbwei indig køn. Inchendø katøgan mas mungucha piu umbu ulsraibe nane isumøtan). ¹⁷ Kaguende nane Cristobe misagwan piu umbu ulsrøb uñchai ørmøtø, Tiuswei tru tabig srø wamwan eshkaab kusrenanrrai ørig køn. Incha nabe waminchibgucha, nørrø wammeratøga purø may waminchimur, Cristo kurusyu kwaigwane chigucha kømíig kui lataig marig kømønrrai.

Cristobe tru Tiuswei muguen nebua kusremgaig kusreiba, maramburab mariiba køn

¹⁸ Cristo tru kurusyu kwaigweimburaab tru eshkaab kusrenaniibe yandø tru kaigyu kegørra pønrrabelaimbe chigucha kømíig, ke chugúinguen mørmubendø wamindi lataig køn. Inchen nam yandø kaigyugurri wesrailaimbe tru wamindiibe Tiuswei tru maramburab marig, truig køn. ¹⁹ Kaguende trenchibig pørig pasran:

"Purø kusreb møguelø chigurrimbunø nebua kusrewa tøgagúilane pinisamønrrun cha.

Kusrebelø nøm chigúí møra tøgagúilane chigucha kømíig mara kaasha kørrømaramønrrun" chibig

²⁰ ¿Pøs, tru purø kusrebiiba, katø kusrennøbiiba, katø mõi i kwaløm nørrø kusrewa 'treeg, treeg køn' chibeløbabe chu pønrrah? ¿yu pirau chine purø nørrø kusreigwane chugúinguen mørmubendø marig, Tiusbe treeg mara tøgagømutarru? ²¹ Kaguende Tiusbe, tru nui muguen nebua kusremgaig kusrebig kuigu, yu pirau misaamerabe nømui tru purø nørrø kusrewa tøgagúitøgabe nun nebua ashmønrrai indig køn. Pøs tru chugúinguen mørmubendø wamindig mara tøgagúigwan eshkaab kusrenaniitøga nun kørebelane kaigyugurri wesramig, Tiuswane tabig asønaig køn.

²² Kaguende judíosmerabe kan møg Tius nøba pasrain kui ashchai mariilan miaben, griegosmerabe tru purø nørrø kusreig wamindiilan mørog kui inchibelø køn. ²³ Trune nambe Cristo kurusyu kwaigwan eshkaab kusrenanøbelø ker. Truike judíosmeraimbe ke ka srur-

rengwangerubig køben, judíos kømø misaameraimbe ke chugúinguen mormubendø wamindig, treeg køn. ²⁴ Trune Tius tru wamiilayasiibe, judíosmerai lata, griegosmerai lata, Cristobe tru Tiuswei maramburab mariiba katø Tiuswei tru muguen nebua kusremgaig kusreiba, truig køn. ²⁵ Kaguende Tiuswei tru chugúinguen mormubendø wamindi lataig asønabiibe møguelø purø may isua wamindi lataig kømøtø, mas purab nuig køben, katø Tius tru itønaptiig lataig kuibe, kan møwei fuerzas lataikken kømøtø, purab murikken køn.

Corintosrø Tiuswei misaamera mailø kuig

²⁶ Inchawei, nai nunelø, tru ñimun wamab uras ñim mailø købelø kuigwan isua asamig køn. Misaamerain kabyu kusrebeløbe ñimbe ke kan kandøwein køben, katø ashib karub purrabelø nørreeløbe mamdø køben, katø tab misagugurri amrrub misaamerabe mamdø køn. ²⁷ Yu pirau chugúinguen mormubendø wamindi lataig tøgagúigwan Tiusbe truigwan wesrawa pasrig køn, tru purø nørreø kusrebelan kørig mara kørromartrab. Katø yu pirau kwa kaizheelø kønmab asha tøgagúilan Tiusbe truigwan wesrawa pasrig køn, nørreelan kørig mara kørromartrab. ²⁸ Yu pirau misagwein kabyu larrø kaizheelø kønmab asha tøgagúilanba, katø kaashib indiilanba, tru chigucha kømøzheelø kui asiilan, Tiusbe truilan lawa wesraig køn, tru nørreelan chigucha kømeeelø mara kørromartrab, ²⁹ mugucha Tiuswei merrab nørreelø misrøb møg inchib pønrrømønrrai. ³⁰ Ñimbe Tiuskurri Cristo Jesúsba kanbalatø pønrran. Cristo Jesúsbe namuimbe tru mu nebua kusremgaig kusremiba, katø sølgandø tabiiba, katø Tiusweyasiitø tarø mariilø kømiba, kaigyugurri wesruilø kømiba, treeg køn nøbe. ³¹ Inchawei Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn: "Møikkøben truba nuig kømørø inchib waminchib pasrag købene, Señorweimburappe møg inchib waminchib pasrøbash" cha.

Criston kurusyu mesraigwan wamindig

2 Inchawei nai nunelø, Tiusweimburabig mun kenamariimíig pasrabigwan na ñimun eshkab kusrenanøb arrub urasma, ke kan chull møramdiig purø may waminchib, katø purø nørreø kusreb nebua asiilan waminchib arrumuig køn. ² Pøs nabe ñimui utube katøgan chi pegwan isub pasrønrrab kømøtø, Jesu cristonba, nun kurusyu mesra kweetsigwanba, trunundø isua pasrønrrab isuig køn. ³ Incha nabe ñimui utu uñib urasbe truburab chish kømøwei, trurrigu kørig kuig [katø! itønab pasraig købig køn. ⁴ Inchawei na wamindigu lata, katø Tiuswei wamwan eshkab kusrenanigu lata, purø nørreø nebua ashib kusreig wamdøga purø may kørremdiig waminchimuiig køn. Treeg kømøtø, Tiuswei Espíritui maramburab mariitøga kenamarøb wamindig køn, ⁵ tru ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasriibe møguelø purø nørreø kus-

reigu pasrig kønrrain kømøtø, Tiuswei maramburab maramigu pasrig kønrrai.

Tiusbe nui Espíritugurri nebua ashchai marøbig køn

⁶ Treeg kuingucha, Tiusweimburabeløyu yandø tsabø nørreørawarwei utubeguende nørreø nebua kusreigwan waminchibwei inchibelø ker. Nambe waminchippe, tru nørreø nebua ashib kusreigwan mõi nam warain kwalømigwan kømøwei, kabe møin kwaløm yu pirau nøm ashib karubelø nømguen patsab ambubelaiwan kømøwei wamindig køn. ⁷ Treeg kømøtø, nambe waminchippe, Tiuswei tru muguen nebua kusremgaig mu asiimíig, sørig pasrabigwan wamindig køn, tru chi pønrrabikken kaabenbatøsrøwei namuyasig maya nuguen tab kønrrai kanmaytø manasrøwei Tius treeg martrab isua tøgagúigwan. ⁸ Inchen mõi yu pirau nørreelø karub purrabeløbe møitøgucha iig tru muguen nebua kusremgaigwane chigúinguen mormuig køn. Pøs iigwan chigúí mørig kuimbe, namui Señor tru tørguegwalmabigwane kurusyu mesra kweechimubsruig kuinrrun. ⁹ Inchendø Tiuswei wamwan pørigu taimbala:

"Mugucha kaptøgabe nebua ashmøwei, muguen kalutøgabe nebua mormøwei, ni muguen øyeeg kuitamappe isubguen isumøwei indigwan,

Tiusbe nun undaguelayasiibe trunun tøgagønrrai tamara pønrrain køn" cha.

¹⁰ Inchendø Tiusbe sørig pasrabigwan nui Espíritugurri namune kenamarig køn, kaguende tru Espíritube maig kuigwan kerriguh chishtø ashibig kua, Tiuswei tru muguen nebua asiimíig nø purø umbusrø tøgagúilanguen kerrigu. ¹¹ Pøs ¿kan møwanma nui manrrau umbusrøngue chi isub pasraigwan nebua ashibiibe nui espíritutøweimbe nebua ashmuitarru? Øyeetøwei Tius nø purø umbusrø tøgagúilane mugucha nebua ashmuben, Tiuswei Espíritutøwei nebua asan.

¹² Nambe espíritu yu pirauigwan utømøtø, utappe, Tiusweinukkurri arrubig Tiuswei Espíritun utig køn, nø ka yandø keta tranigwan chigúí mørøbelø kømig kønrrai. ¹³ Inchawei nam iigwan waminchippe, møguelø yu pirau kusremburab kusrebelø kusrenani wamdøga waminchimer. Treeg kømøtø, Espíritu Santo kusrenaniitøga Tiusweimburabelan øyeeg køn chib waminchippe, Espíritu Santon tøgarmèran waminchibelø ker.

¹⁴ Kan møg Tiuswei Espíritun chigaibe, Tiuswei Espirituimburabigwane utønrrab kaiman. Pøs nuimbe ke chugúinguen mormubendø mari lataig køben, ni mandø kuinguen mormøn, kaguende Espíritu Santo purugubendøwei, øyeeg, øyeeg købig kuin kui nebua asamig kua. ¹⁵ Inchen Tiuswei Espíritun tøgaiibe chiwandøgucha øyeeg, øyeeg købig kuin kui nebua isumig tøgagig køn. Inchen nungurrimbe mugucha øyeeg, øyeeg køn' chinrrab kaimanrrun. ¹⁶ Pøs Tiuswei wambe trenchibig køn:

"¿Señorwei isuilan kabe mu nebua asitarru? cha.

¿Señorwane kabe mu kusrenrrautah?" cha.

Inchendø nambe Cristo nø isuimay isumigwan tøgær ker.

Tiusweimburabeløyu lincha maram purugubelø

3 Inchawei nai nunelan, nabe Tiuswei Espiritu maig kønrrain køben treeg isubelan lataig waminchab kaimaig kuig køn. Treeg kømøtø, tru maig amøñig køben amøñibelan lataig, trumay wamindig køn, Cristoimburabigube kan shush ureezheelø latalan.

² Nabe ñimune pitsøtø mutsøraig køn, tranrrø mamig manrrai manmøtø, kaguende katøgucha truigwane utønrrabgailø srø kuimba. Ni mõi yanguen katøgucha treeg mamigwane manrrabgailø srø kua, ³ katøgucha ñimbe ñimui asr maig marøg kui inchen treegwan marøbelø srø køn. Pøs ñimui utube pusrkwai ashib kømig, aleguiyam lab treeg inchib pønrraibe, ¿ñimui asr maig marøg kui inchen treegwan marøb, maig købash amøñibelø lataig marøb amøñimøtirru?

⁴ Kaguende ñim mõi: "Nabe Pabloingatiig kur" chiben, katøgane: "Nabe Apolosweingatiig kur" chiben, øyeeg inchib pønrrappe, ¿maig amøñig køben amøñibelø lataig marøb pønrrømøtirru?

⁵ ¿Trube, treeg købene, na Pabloa, Apolosbabe chimera købrah? Pøs nambe ka marøb melabeløtø køben, ñimbe namgurriwei kørewa pønrran, namun møigwandøgucha Señor maig martrai karua pønraig køben, treegwan marøbelø. ⁶ Nabe ellguaben, Apolosbe pi kuchen, tru tusrwan nurangaruppe, Tius nø nurangarun. ⁷ Inchawei ellguabig lata, pi kuchibig lata chigucha komeelø køben, kal-lawa nuranrrai marøbiibe Tius, nø køn. ⁸ Ellguabig lata, pi kuchibig lata, mõi kabe peg kønrrab kuindø trunundøwei marøb køn. Inchendø nøm møitøgucha nømui maramigwan maig marig køben, Tiusbe tru marimburø pagaraben, utønrrab kuinrrun. ⁹ Kaguende nambe maramigwan Tiusba lata lincha maren, ñimbe Tiuswei ellmari tul køb, katø Tiuswei ya køb indan.

¹⁰ Tius nui ka yandø tab indigwan nan maya traniitøga, kan møg yawan purø may maram kusrebig lataitøwei yawan niga pasrønrrabigwan nabe pølbasa pasren, katøgane tru na pølsrugwan mara pasrim pala, kusrub yan. Inchendø møitøgucha marøb ampuppe, mandø marøb yainatashchab asha maramig køn. ¹¹ Pøs kaguende yawan niga pasrønrrabigwan chab marig pasrøbene, mugucha katøgane katø srøig peg nøørø maramig kømøn. Kaguen tru chab mara pasriibe Jesucristo køn. ¹² Inchen tru yawan niga pasrønrrai pølbasa marim palabe: orotøga marin kui, andøga marin kui, kabe purø tab sruuzheeløtøga marin kui, tsiitøga marin kui, putøga marin kui, kabe ka shautøgatø marin kui inchen. ¹³ Inchen tru nøm treeg mariiløbe møigweindøgucha tørgandø chigúi asamdiig kenamisrtrun tru maig kønrrabigwan asha marøb kwaløm. Kaguende maig køtashchab naatøga parra ashen, tru naabe kanuin kanui nøm maig marigwan chigúi ashchai kenamartrun. ¹⁴ Inchen møikkøben tru yawan niga pasrønrrabigwan marim pala nø

marøb kusrab yaig chi kømø, nagu ka puraibene, truburø nøbe tru utamigwan utønrrun.

¹⁵ Inchen møigwein køben nø chi marøb megaig pachiptinchene, tru nø treeg marigwane kap-tøashchun. Nøbe truyugurri weluløppe, weluløbwei inchendø, treetøgucha welulrrab kan nag pilab utuwan purøluløb ib lataig welulabe kønrrun.

¹⁶ ¿Ñimbe ashmeelø køtirru? yamba ñimdøweinguen Tiusweimbe tab ya køben, Tiuswei Espiritube ñimuin-ug pasrabig kuin kui. ¹⁷ Inchawei møikkøben i Tiuswei yawan pinishibigwane Tiusbe nungucha pinishinrrun. Kaguende Tiuswei yabe newan tabig nuyasiitø køben, tru Tiuswei yabe ñimdøwein køn.

¹⁸ Kusrebelø kermab ñimasiitø kegørrab pønrrømø-tay. Ñimui utu møikkøben misaamera møin kwaløm yu pirau isuigu truba truba nu kusrebig kurmab isubiibe, chi nebua ashmíg lataig misramig køn, cierton kusrebig kønrrappe. ¹⁹ Kaguende kusremburab kusreig yu pirauibe Tiuswein kabyube ke chugúinguen mar-mubendø marig treeg køn. Pøs øyeeg chibig pørig pasran: "Nøm truba truba kusrebelø kermab isuigutøwei Tiusbe ilørka kegørrønrrai marig køn" chibig. ²⁰ Katø treekkucha chibig køn: "Señorbe ashibig køn cha, tru nørrø kusrebelai isuiløbe chi isumuinguenig isuilø kui." ²¹ Inchawei mugucha, ø møøbesin chib, truba truba møg inchib waminchib pasramibe chigagøn. Pøs kerriguba ñimuin køn: ²² na Pablo lata, Apolos lata, Pedro lata; iig waraig pirø lata, øsig kømig lata, kwamig lata, møin kwaløm lata, katø wendø attrabig lata; pøs ñimuiwein køn kerriguba. ²³ Katø ñimbe Cristoielø køben, Cristobe Tiuswein køn.

Cristo nøashib karua øriilø nøm marøb kuilan waminchibig

4 Ñimbe mutøgucha namune Cristoi maramigwan marøb, katø Tiuswei tru mu asiimíg sørig pønrrabigwan nam asha marøb, kusrennøb pønrrønrrai pøn-srailø kui, namune ka treetø isua tøgagørrunrigay. ² Pøs tru maramigwan nøm asha marøb kønrrai pøn-srainabeløbe møitøgucha nui mariiløyu chi isumgaig marøbelø kønrrain køn. ³ Nane naimburappe, chi menrra isumøtan, ñim kui, kabe yu piraelø mugøben tru maig kønrrabigwan asha marøb purrabelø, truilø kui, nan 'ñibe øyeeg, øyeeg marøbig køn' tainab pasramig. Kaguende nabe naasiitøweinguen 'øyeeg, øyeeg kur' chimur. ⁴ Pøs nabe naimburappe, nai manrraube chi kalø marig kebachibiibe chigaig pasrar. Inchendø na treeg pasraitøga 'chi kalø marmíg kur' tamig kaagøn. Kaguende nan maig kønrrabigwan asha marøbiibe Señor, nø køn. ⁵ Inchawei treeg købene, treeg maramig pumøwatøbe 'ñibe øyeeg, øyeeg kuin køn' chib, treeg kui mara kørrømarmøtay. Muniiray Señor arrumnegatig. Tru sørig pønrrabig løstøyuelan nøbe tøryu wesrawa, møguelø nømui manrrømerayu chi martrab isua tøgagúilan kuragutchun. Inchen møitøgucha Tius tabig wamindig kømigwan utønrrun, nøm maig marig køben, treekke.

⁶ Nai nunelø, iigwan kerrigu øyeeg pørøppe, Apoloswanba, nanba asha kusrenrrai indig køn ñimuyasig tab kønrrai, ñim namun asha kusrewa, pørig maig chibigwan purab marøb pønrrømønrraimba, kanune kaig køn chib, kanuingatøgøba inchib ñim truba møg inchib nørreelø misrøb pønrrømønrraimba. ⁷ ¿Ñun mu kui nebua asig kønrraima ñune mu treeg mara pasrta? ¿Tius tranigwan utiimíibe ñibe chi tøgagugu? Inchen nør tranigwan ñi uta tøgagúig købene, trube, ¿chindimbarre møg inchib nuig misrku, tranigwan uta kømøwa lata?

⁸ [Paare, ñim waachaalleeløbe! Yandø ke newanelø, katø ñimbe yandø chiyutøgucha palømíig ke newan tøgag kørpeendi, ñimbe namun palain kømø, yandø reymera, yandø ñimdø ke tsabø asha karubelø. [Kan waachaalleelø! Ñim isa kømøtø, reymera kua, ke ñim karub pønrraimbe, namgucha treetøweim pønrrønrrab, ñimba ke amøñigasamig køtan. ⁹ Pøs nam Cristo nørashib karua øriilane yandø wendau ke srabesrø melab lataig treeg pønrrønrrai pønrrailø ker, yandø kwanrrai wesraa pønrrailan latawei. Pøs nabe yu pirau mayeelai merrab misagashib srua kuilø kømig køtan, ángelesmera lata, misaamera lata. ¹⁰ Nabe Cristoimburabikkurri ke chugúinguen mørmeelø lataitø køben, trune ñimbe Cristoimburabeløyu purø kusrebelø lataitø køn. Nabe ke itaptø kaizheelø køben, trune ñimbe purø mur chibelø lataitø køn. Ñimbe tabelø kønmab asiilø køben, trune nabe kaasiilø ker. ¹¹ Pøs nabe møin kwalømgatig parøgwai mørøb, pi mulgwai mørøb øyeeg nebuig meler, asru kemig truburab kømuielø, ichabeta kørriindiilø, katø chu waramig ya kaweyelø. ¹² Nabe namui tasiimeratøga muraara, muraara marøbelø ker. Namune trømbøig tsalø wamøben, namgurrimbe nømune mayanguen tabig nebuilø kønrrai inchibelø ker. Namun kaig maringucha, namgurrimbe awentabelø ker. ¹³ Namune kailø kønmab ashchai isa waminchen, namgurrimbe maig købash inchimø, tammay løtabelø ker. Nabe mõi øyan kwalømgatig yu pirau yandø kaasha kørromarig chilliirrøsr kørreibig lataitø ker, mayeelai kaasi shau.

¹⁴ Nabe ñimun iigwan pørøppe, ka kørig martrab inchimøtø, masken tabig melønrrai waminchar, nai undaaraig ureemera lataitø kuimba. ¹⁵ Pøs ñimbe Cristoimburabigu kusrenanøbeløbe diez milburab tøgagúindøgucha, kan møskai lataibe kandø tøga køn. Kaguende Cristo Jesúsweinuube Tiuswei tru tabig srø wamgurri nabe ñimuimbe møskai misrig køn. ¹⁶ Inchawei nabe ñimun øyeeg marøb melørrunrrigay cha waminchar, na maig marøbig køben, ñimgucha treegwei marøb kønrrai.

¹⁷ Inchawei nabe Timoteowan ñimuimay ørig køn, nai undaaraig nusrkai lataig Señorwan maikkucha tarømisrmø megabigwan. Nøbe na Cristo Jesúsweimburab maig marøb uñibig kuigwan ñimun isunanrrun, na chutøgucha iglesiamørig maig kusrenanøb yailan. ¹⁸ Inchen ñim møiløbe na ñimun ashchab arrumønrraitamab purø nørreelø misrøb møg inchibelø misrin

køn. ¹⁹ Inchendø nan Señor inrrain købene, peba ñimun ashchab arrua, nøm truba truba nørreelø misrøb wamindiilan ashmøtø, tru nømui marøb kuigwan asamønrrun. ²⁰ Kaguende Tius nør ashib karub waibe wamindigu pasrømøtø, maramburab marigu pasran. ²¹ ¿Nabe ñimuimay tsig srua arrumig palain køgueh? ¿Kabe undag købiitøga larrø tammay waminchab arrumig palain køgueh? ¿Ñimbe møigwan palaingøgue?

Møgueløba, ishumburmeraba trømbøig marmumigwan waminchibig

5 Ñimui utube ishumburmeraba, møgueløba trømbøig marøb kuigwan truba wam køn, ñimui utube møikkøsrønbe panabusrandøwei pera tsuin kui, judíos kømeeelø Tiuswan ashmø misaameraguen kan øy-eekkatig trømbøig maramigwane purø trømbøig kui asha treeg marbasimíigwan. ² [Trune treeg kømnebe ñimbe chi kømui lataig nørreelø misrøb ka møg inchippe pønrran! ¿Ashene, øyeeg pubene, ñimbe isuig kishibguen pønrrømø, chindah? Tru øyeeg kaig marøb møwane ñimui utugurrimbe wegutchai inday. ³ Pøs nabe ñimba kømøtø, nai asr pasraigube yabsrø nørøø pasraindøgucha, nai isuigube ñimba pasrøwa, tru treeg kaig marøb møwane nun maig itø attrabigwan treeg kønrrai kørromara pasrøbguen inchar, na ñimui utu pasrøwa lataitøwei. ⁴ Namui Señor Jesucristoi munchiyu ñim tulundzunøben, na maig isubig kuigube ñimba pasrøben, Señor Jesúswei maramburab maramig truyu pasrøben, ⁵ tru larrø kaig marøb møwane Satanás nør tøgagønrrai pasrtrigay, nui asrwan pinisaig kønrrai, Señor arrub kwaløm nui espiritune kaigyugurri wesraig kønrrai.

⁶ Ñim nørreelø misrøb waminchib pønrraibe chi tabig kømøn. ¿Ashmeelø kætirru, harinayu lewaduran lamøtø pusriitø maya sømarigwan larrøb pulingarubig kui? ⁷ Tru kølli lewadura lataig tøgagúigwan wegutsay, harina sømarig chi lewadura larriimíig latawei ñim chishelø kønrrab, ñimbe yandø chabguen treelø kuig kørpe. Kaguende Criston, tru namui Pascua Fiestayu Ubisha-unø kweetsamig købigwane namuimburø kweetsig købig køn. ⁸ Inchawei nabe tru Pascua Fiestan marøppe, tru kølli lewadura lataigwan tøga marøb kømøgun, tru kaig martrabgøba isub, chine trømbøig maramigwangøba isub indi lewaduran. Treeg kømøtø, tru pirri chi lewadura chigaig lataitøga fiesta margun, tru pirriyu chi lindsayimíig chi sørig chigaig, cier-tongue.

⁹ Nabe ñimun kilgayu pørøppe, asrtøga trømbøig marøb ishumburmeraba, trømbøig marøb møgueløba linchimøtay cha pørig køn. ¹⁰ Inchendø nabe iigwan trenchippe, yu pirau tru Tiuswan ashmø misaameran truilaimburab waminchimur, tru ishumburmera lata møguelø lata trømbøig marøbelan, tru larrø pareelan, chi isa køben an nila wesrabelan, katø chiwangøben kan tius kui lataig inchibelan. Pøs treeg misaameraba kerriguwan linchimumig kuimbe, trube, ñimbe yu piraugurrimbe webambam nebubsruiinrrun. ¹¹ Pøs nabe ñimun pørøppe, 'ñimui nuneg kur' chib pasrøbendø,

menda ishumburba trømbøig marøptiig, larrø pariig, katø chiwan køben kan tius kui lataig inchibig, kabe isa waminchib wam kusruptiig, mutsiiraptiig, purø may isa nila wesraptiiba, øyeeløba lindamig kømøn cha pørar. Treeg inchibiibabe mabguen lincha mamumig køn. ¹² ¿Pøs nagan Tiuswei misaamera kømeeelø nøøreelan kabe na asha marøb pasramig kuitarru? ¿Tru iglesiyuelan asha maramigwane ñim maramig kømuitarru? ¹³ Kaguende Tiuswei misaamera kømeeelø nøøreelane maig kønrrabigwan Tius nø asha martrab kuinrrun. Inchendø: “Tru ñimui utu tru larrø trømbøig marøbigwane ñimbe wegutsamig køn” cha, trenchibig køn Tiuswei wamwan pørigube.

Tiuswei ureemera ambugurri, igurri aleguiyab

6 ¿Maig marøb pønrrabelø kuaasamø, ñim møikkøben Cristogurri nui nuneeba aleguiyam laig tøgagua, Tiuswei misaamerainug kømøtø, tru sølgandø tabigwan marmeelaisrø tru kwayam laigwan ‘tamara kettra’ chib, treeg inchib pønrrørnrappe? ² ¿Ñimgan ashmeelø køtirru Tiuswei misaamerabe yu pirau misagwan maig asha maramigwan nømguen asha martrabelø kui? ¿Inchen yu pirau misaameran treegwan ñimguen asha martrabelø købendøbe, trube, chigøben kwayam lailø yandøzhig pub arrubigwane treetøwei asha martrab kaimabelø kø chindah? ³ ¿Ashmeelø køtirru ángelesmeranguen maig asha maramigwan nam asha martrabelø kuibe, mas yu pirau chigøben pub arrubigwandøbe chincha asha marmønrrab kø? ⁴ Inchawei tru kwayam lailø yu pirau chigøben pub arrubigwane iglesiyuelø kømeeelan ¿mandøgurri truilan asha martrai pønrsøbelø køh? ⁵ Nabe ñimune kørig purørtrab trenchar, tru nunelai utu kwayam lailan maig kuigwan paya ashib martrabig chigúi mørøb isum kusrebig ñimui utube, ¡paare! ¿ni kandøguen mu kaagø chindah? ⁶ Inchen kan treeg martrab isui urasbe kan nuneebe katøgan nuneeba kwayam lawabe, juezmeran ‘tamara kettra’ chib, eshka ambubelø køn Tiuswan køremø misaameran. ⁷ Ñimbe ñimuimburappe chiguen kømø, yandø newan kegørra pønrran, ñimui ututøwei øyeeg kwayam lab pønrraikkurri. ¿Trembe ñimun sølwan marmø kalø marindøgucha, treegu ka puraambub melamdiig kømø, chindah? ¿Ñimun isa wamincha nilindøgucha, trembe ka awentamdiig kømø, chindah? ⁸ Treeg inchibelø kui urasbe sølwan marmø ñimguen kalø marøb, isa wamincha nilamba inchibelø køn, kan trutøgucha nunelandøwei. ⁹ ¿Tius nø ashib karub waigwan tru sølgandø tabigwan marmeeløbe tru ketig utamigwan utømønrrabelø kui ashmeelø kø chindah? Ñimguen ñimdøwei kegørrab pønrrømøtay: møguelø lata, ishumburmera lata trømbøig marøbeløba, chiwangøben kan tius kui lataig inchibeløba, itøluløpteeløba, møkkølig købendø ishug lataig inchibeløba, møgueløbe møgueløasiyitø, ishumburmerabe ishumburasiyitø trømbøig marøbeløba, ¹⁰ nileeløba, larrø pareeløba, mutsiirapteeløba, isa waminchib wam kusrupteeløba, purø may isa an

nila wesrapteeløba, tru Tius nø ashib karub waigwan truiløbe ketig utømønrrab kui. ¹¹ Ñimgucha møiløbe merrappe øyeeløwei inchibelø købig køn. Inchendø mømibe yandø chishtø pillmailø, ñimbe Tiusweyasiitø tarømariiilø, chi kaig kømeeelø lataig tabig kørrømariiilø køn, Señor Jesucristoi munchiyuba, namui Tiuswei Espiritugurrimba.

Asrbe trømbøig maramigweyasig kømøtø køn

¹² “Chiwandøgucha nan meriimfiig, na ka maramdiig købendø”, kerrigubabe chi purugunrrabgailø køn. “Chiwandøgucha nan meriimfiig, na ka maramdiig købendø”, na treeg marøb megamig kønrrai na øyeeg marameløyu ni møyutøgucha truig srua yaig pasrønrrabgucha kømur. ¹³ “Mamibe patsauweyasig køben, patsøbe mamigweyasig køn”. Inchendø Tiusbe mønundøgucha i pabaløwanba chigaanrai pinishinrrab køn. Asrbe ishumburmeraba, møgueløba trømbøig marøb tøgagømigweyasig kømøn. Treeg kømøtø, asrbe Señorwein køben, Señorbe asrweyasig køn. ¹⁴ Pøs Tiusbe Señorwanma katøle øsig kønrrai kusraig køppe, namungucha katø treetøwei øsig kømig kønrrai nui maramburab mariitøga kusranrrun.

¹⁵ ¿Ñimgan ashmeelø køtirru, ñimui asrmerabe Cristoi asrutøwei pønrrabelø kui? ¿Inchen nabe Cristoi asru pønrrabelan wesrawa, kan kaig ishug nui asrwan anwei yanøbigweinug kandø misrtra mara, truyu pønrsønrraitamaguh? [Managuen treebe kømønrrun!

¹⁶ ¿Kabe ashmeelø køtirru, tru treeg kaig ishuuba kandø misra kaig mariibe, yandø kan asrtø lataig kørrømisrig kui? Kaguende trenchibig pørig pasran: “Tru pailøbe kan asrtø kønrrun” cha. ¹⁷ Inchen møikkøben Señorba kandø misriibe, nøba kan espíritutø køn.

¹⁸ Ishumburba, møgueløba trømbøig maramigugurrimbe wegørray. Møguelø katøgan chinetø kalø mariiløbe nømui asrutøwein kømøtø, nøørø køn. Inchen ishuuba, møøba asrtøga trømbøig mariibe, nui asrwandøwei trømbøig maran. ¹⁹ ¿Kabe ashmeelø køtirru, ñimui asrbe Espiritu Santo nø kebya pasraig tab ya kui, ñimuinug pasraig tru ñim Tiuswan uti Espiritu? Ñimbe ñimdøwei ñimuyasig kømøn. ²⁰ Kaguende Jesucristo nuwei peniilø køn. Inchawei ñimbe ñimui asrtøga Tiuswan maya nuguen tabig indig kønrrai maray.

Kasharawarbe maig kømigwan waminchibig

7 Trube, mømibe ñim nan kilga pøra paya ørig købigwan trencha lötønrrab inchar: Pøs tab køn cha, kan møg kasharamø, nøtiig kømig. ² Inchendø ishumburmeraba, møgueløba purø trømbøig marøbelø kuikkurri, møgueløbe møitøgucha nui srain tøgagig kømig køben, ishumburmerabe møitøgucha nui keg tøgagig kømig køn. ³ Pøs keebe srawei asrwan tab kønrrai maramig køben, sraimbe nui kewe asrwan tab kønrrai maramig køn. ⁴ Kaguende sraimbe, nui asr kuimba nuimburaptø tøgagømig kømøtø, keg nø asamig køben, katø kekkurringucha nui asr kuimba nuimburaptø tøga kømøtø, srai nø asamig køn. ⁵ In-

chawei tru ñim Tiusba wamindamigutø kebamrrab, kan maya yanagatig ñim pailø lata tru treegwan marmønrrab wamincha kømøwabe, kanikkurri kanikkurri asrwan tranmønrrab inchimumig køn. Tiusba wamindamigwan chab wamincha, trugurrimbe ñimui asrwane katø treetøwei tranamig køn, tru treegwan marmuikkurrindø Satanás ñimun kegørrøsrkønrrab chigøben mara ashmønrrai.

⁶ Nabe iigwane ka øyamay maramdiig køn chatø eshkar. Ke treeg maramig køn cha, karua pasrmøtø.

⁷ Pøs maya møgueløba na lataitøwei nømdeelø kuimbemab isur. Inchendø møitøgucha tru nøm trendø treeg kømigwan keta tranig uta tøgar køn Tiusweinukkurri arrubigwan, møibe øyamayig købene, katø møibe peemayikke.

⁸ Nømdeelanba, piudameranbabe trendamønrrun: Na lataitøwei natø kørromisrimbe tab købsruinrrun cha. ⁹ Inchendø kaig marmø uñbig uñchab kaimabiibe, kaig marøg købiitø ke chinsraatø inchib uñibgunrriibe kasharaikken søl kønrrun cha.

Kasharawarbe petiyamumig

¹⁰ Inchen kasharawarmerane iigwan karua pasrar; na karua pasrig kømøtø, Señor nø karua pasrig køn: Sraimbe kewane kuchimumig køn cha. ¹¹ Inchen srai kuchippe, trube, nøtø tsumig køn. Trengømuppe, nui keeba katøle tammay kørromisra lindamig køn. Inchen keebe nui srawane tarømisrøb kutsamig kømøn.

¹² Inchen katøganelane Señor trendaig kømøtø, naimburab na trendamønrrun: Møikkøben kan nuneg, nui sraimbe Tiuswan køremiig pera kua, nø ka lincha meganrrab megabene, keebe tarømisrøb kutsamig kømøn cha. ¹³ Inchen kan srai, keebe Tiuswan køremiig tøgagua, nø ka lincha uñchab inchene, sraimbe tarømisrøb kutsamig kømøn cha. ¹⁴ Kaguende tru keg Tiuswan køremiibe nui sraingurri Tius kaasiimiig køben, katø Tiuswan køremø sraimbe, nui kekkurri Tius kaasiimiig køn. Pøs treeg kømuiembe ñimui ureemerabe kaiba lindig købsruben, møimbe yandø Tius tabig kui asiilø køn. ¹⁵ Inchendø møikkøben tru pailøyu Tiuswan køremiig tarømisra ibene, ka ibasamig køn. Pøs øyeegube, kan srai lata, kan keg lata Tiuswan kørebeløbe imønrrai inchib ke treegutø melønrraingucha pønrrailø kømøn. Kaguende Tiusbe ñimun wamappe, chi isumø pishindø tab waramig kønrrai wamig køn. ¹⁶ Pøs, ¿ñi sraimbe ashtirru, ñi ñui kewan inchippa kaigyugurri wesram kønrrab kui? Kabe ¿ñi kekkucha ashtirru, ñi ñui srawan kaigyugurri wesram kønrrab kui?

Tiuswan ashibig maig kømigwan waminchibig

¹⁷ Inchendø ñim møigwandøgucha ñimun Señor maig uñchai marig køben, treegutø unamig køn, tru ñi Tiuswan nebua ashib uras maig købig kuibe, trumaytø ka unamig køn. Chu iglesiamerayuelandøgucha iigwan øyamay marøb kønrrai nabe treeg karua pasrar. ¹⁸ ¿Tru

ñui isubigwan Cristoinug pasra tøgagønrrai wamab uras yandø circuncidaweikken købig køtirru? Trube, circuncidaweig kømønma ashchai inchimøta. ¿Ñim møikkøben ñui isubigwan Cristoinug pasra tøgagønrrai wamab uras asru circuncidamiig køben wamig køtirru? Trube, treeg marmiig købig kuabe, circuncidanrrab inchimøta. ¹⁹ Kaguende circuncidaweig kui chi kønrrab kømøwei, circuncidamiig kui chi kønrrab kømøwein køn. Tius maig maramigwan martrai pønrrailan møra marig, trube tabig køn. ²⁰ Tius ñimun wamab uras møitøgucha ñim mailø køben, treeg wamiiløbe, trumaytø ka kørromisramig køn. ²¹ ¿Tru ñun wamab uras karuindiig megabig køtirru? Trube, trunune chi isumøta. Inchendø ka karuindø megabig kømønrrab indamdiig købene, trube, treegwan mar. ²² Inchen karuindiig megaben Señor waminabiibe, Señorweimburappe yandø webya pasran. Inchen katø treetøwei ka karuptø srua kuig megabig kømøtø, nuimburab uñen waminabiibe, Cristo karuindiig meganrrabig køn. ²³ Kaguende ñimbe Tius nuwei penilø kuig køppe, møguelø karuindiig melabelø kømøtø kuy. ²⁴ Inchawei, nai nunelø, ñim møitøgucha ñim maigu pønrrøben wamiiløbe, Tiusba treegutø ka kørromisray.

Nømdeelan wamindig

²⁵ Inchen tru kasharameelø nømdeelaimburappe, Señor nø karua pasriibe chigagur. Inchendø Señor nan lastima asigwan nebua tøgagúikkurri, na maig taigwan ñim treeg kuitamab isumdiig kuinawa, naimburab ñimun øyamay maramdiig køn chinrrab inchar. ²⁶ Pøs møi ya øyeeg chinetø isumdiig købene, maig pasrabiibe trumaytø kørromisramig søl lataig kui ashar. ²⁷ Inchen ñi srain tøgagig kuabe, trube, tarømisrøb inchimøta. Kabe chi sraingaig, ñitiig kuabe, trube, srai tøgagønrrab lamøta. ²⁸ Inchendø ñi kasharaikkucha, chi kaig marig kømøwein køben, katø kan srusø kasharaikkucha, chi kaig marig kømøwein køn. Inchen køben tru kasharabeløbe chinetø nebuig pønrramig arruben, isui melamig kønrrab køn. Pøs nane ñim treeg nebuig melai ashmuinrrabna køtan.

²⁹ Inchendø nabe, nai nunelan, ñimun trenchinrrab inchar: Srabe kwalømmerra pumibe purø landøraim pasran cha. I landøzhig pasrabigwan Tiusweimbura-bigwan martrab, sralø tøgarbe sralø tøgar kømøwa lataig pønrray. ³⁰ Inchen truba isui kishib melabeløbe isui kishib pønrrømøwa lataig pønrrøben, truba kasrag pønrrabeløbe chi kasrag pønrrømøwa lataig pønrrøben, chigøben penabeløbe chigucha penømøwa lataig pønrrøben, ³¹ katø yu pirau chine købigu tab kui mørøb amøñibeløbe ke truitø srua yailøgucha amøñimumig køn. Kaguende yu pirau øyeeg pasrabiibe ka pureb arrubiitø køn.

³² Nane ñim chigucha chi isumikkaig treeg amønaimbemab køtan. Kaguende kan kasharamiig nøtiibe Señorweimburabigwan katøguchinguen isun, Señor tab kui wanrrai maramigwan. ³³ Trune kasharaweibe yu pirau chigøben købigwan mas isun, nui srawan

mandø tab kui wanrrai maramigwan. ³⁴ Incha nø chi martrab isuibe pabalø, pabalø isuim pasran. Inchen kan ishug kasharamiig, nøtiig, kabe kan srusrø nøtiibe Señorweimburab marøb megamigwan mas isun, nui asru lata, nui espíritu lata Señorweyasiitø kønrrab isua. Trune kasharawa ishuube yu pirau chi købigwan mas isun, nui kewan mandø tab kui wanrrai maramigwan.

³⁵ Iigwan na kerrigu ñimun trenchippe, ñimundøwei tab kønrrai trenchar. Kabe ñimun ke truyutø iløsrka melønrraingucha inchimøtø, masken mumay amønamigwan treeg marøb amøña, Señorweimburabigwan tab chi iløsrkaimiig marøb melamig kønrrai inchar.

³⁶ Inchen mu møøba kimø srusran kan møg kasharanrrab misraig, nø tab marmurmab kørig isub, katø tru srusrøgucha yandø køligwein køben, treekkurri møøbe yandø kasharam kui ashabe, trube, maig maramdiig køben treeg maramig køn. Treebe chi kaig marøb pasraig kømøtø køn. Ka kasharay. ³⁷ Inchen kan møg nui manrrau nø maig isuigwane treeg martrab kandø isua pasrabig, katø nui asru maig marøg købig arruben, truigu mumaygucha srua irramamø, tru nø maig isua tøgagúigwan isua møra tøga pasrøwa, tru srusrøba kasharamønrrab nø treeg isua pasrabiibe, kasharamuig søl køn. ³⁸ Inchawei tru kasharanrrab misri srusrøba kasharaig søldøwein køben, katø kasharamuibe mas tabguen køn.

Piudameraimburab waminchibig

³⁹ Keg øsig uñene, sraimbe nøøøø kønrrab kømø, kandø køn. Inchen keg kwabeneguende, yandø nuin kuin køben, mubagøben ka kasharamig køn, Tiuswan ashibiibabe. ⁴⁰ Pøs na isuibe øyeeg køn: katøle kasharamø, nøtø kørrømisrikken, mayanguen tab kønrrab kui. Nagucha Tiuswei Espiritun tøgagurmab isua, trenchib pasrar.

Cierton tius kømeeelan trani yaumeran mandø indamigwan waminchibig

8 Animalmera kweecha tru yauwan taska mari tiusmeran trana pønrsraigweimburappe nambe mayeeløba nebua ashibelø ker. Pøs tru nebua ashib kusreibe ka nørreelø misrøb pønrrønrrai maren, trune tru undag købig Tiusweinukkurri arrubiibe Tiusweimbura bigu nørøram purugubig køn. ² Møikkøben maitøguen nebua ashibig kurmab isubiibe, tru maig kuigwan tab nebua asamigwane katøgucha tab ashmøsrø køn. ³ Trune møikkøben Tiuswan undaguigwane Tiusbe nune mu kui nebua asan. ⁴ Trube, tru taska mari tiusmeran pønrsraig yaumeran maigweimburappe ¿mandø chinrrab? Pøs tru taska mari tiusmerabe yu pirauibe chigucha kømeeelø kui nambe ashibelø ker, katø Tiusbe nøtø kandø kui. ⁵ Pøs srømbalasarø lata, pirau lata tiusmera cha wamiilø møiløgøben købwei indan ('tiusmera køn' cha, wamiiløba, katø chiwandøgucha nøm karub purrabelø cha wamiiløba tru-

ba nørø køb lataitøwei). ⁶ Treeg kuingucha, namuimbe Tiusbe kandø nøtø køn, tru Møskai. Tru chigurrimbunø arrubiibe nuinukurrindø arruben, katø nambe nuyasig øsig amøner. Katø Señor Jesucristo kandø køben, chitøgucha købiibe nøgurriwei pønrrøben, namgucha nøgurriwei øsig amøñibelø ker.

⁷ Inchendø mayeeløbabe iigwane chigúí nebua ashmeelø køn. Møiløbe katøgucha tru taska mari tiusmeran tøgagøm kusreelø købig kua, tru mamimeran mappe, tru tiusmeran trani mamig kønmab isua mabelø køn. Incha tru nømui isub kebachib pasrabigu kullaguelø kuikkurri, yandø kaig mararmab isub kørrømisrøbelø køn. ⁸ Pøs mamibe Tiusweinug nam katøguchi kemalla pønrramig kønrrai marmøwei, katø nam tru mamuikkurri mas kailø misrtrab kømøwei, kabe nam truigwan maikkurri mas tabelø kønrrab kømøwein køn.

⁹ Inchendø ñim tru chi kalø kønrraitamab isumikkaig marøb tøgagúigwane kullaateeløbe truyu srurrengwanrrain kømøtø ashiptø maray. ¹⁰ Kaguen møikkøben nui isub kebachib pasrabigu kullaatiig tøgagig, ñi tru maig kuigwan yandø tab nebua ashib kusrebig, tru taska mari tiusmerai tab yausrø ñun mab wai ashabe, ¿nøgucha tru taska mari tiusmeran trani mamimeran ka manrrurmab isumønrrab køh? ¹¹ Inchawei tru maig kuigwan ñi nebua asha kusrewa tøgagúig, truiikkurrindø kan nuneg kullaatiibe yandø kebeña, pinab pinønrrun, Cristo nuyasig yamba purøgwaig købigwan. ¹² Inchawei øyamay tru nunelan kaig marøb, nømui isub kebachib pasrabigu kullaguigwan kørrincha kørrømarøb pønrrappe, ñimbe Criston kaig marøb pønrran. ¹³ Inchawei mamibe nai nunewan kebenøsrkamitø kønrrab købene, managuen nabe yauwane mamumønrrun, nai nunewan ka srurrengwan-garumønrrappe.

Cristo nøashib karua ørig maig marøb pasramig

9 ¿Maig maramdiig køben treegwan maramig nabe tøgagig pasrømubra chindah? ¿Nabe Cristo nøashib karua ørig kømubra chindah? ¿Kabe nabe Jesús namui Señorwan ashmuig kuig kø chindah? ¿Señorweimburab na marøb pasraigu yell kørrømisrøbeløbe ñimwein kømøtirru? ² Pøs møilaimbe nabe Cristo nøashib karua ørig lataig utig kømuinaindøgucha, isa kømøtø, ñimuimbeguende nøashib treeg karua ørig kur. Kaguende Señor nan nøashib karua ørig kui asamdiibe ñimwein køn.

³ Nan møiløgøben 'øyeeg marin køn' chib, payibelane 'øyan køn' chib, kusra løtamønrrun. ⁴ ¿Kabe nam køb-gan mab, muchib indamig kømuitarru? cha. ⁵ ¿Kabe nam køb-gan Tiuswan ashibigwan srai mara, pera pønrramig kømuitarru? cha, tru katøganelø Cristo nøashib karua øriiløba, katø tru Señorwei trag nuneløba, katø tru Pedroba, truilø lataitøweingue. ⁶ ¿Kabe naba, Bernabébatøgan namui taska maramigwan elatsamig kømønrrain kuitarru, namui øsig waramig marøb kuigwan?

⁷ ¿Kan suldauma maig kuaasamø nø suldau pasrap-tøga, chi palabigwan nui andøgatøwei penabiibe? ¿Kan mu kuaasamø uvas tusrmera ellguawa, uvas misren, truigwanguen mamíibe? ¿Kan mu kuaasamø kabramerane ashib tøgagøbendø, pitsøn sunna muchimíibe? ⁸ Kabe na øyeeg chib pasrappe, ¿møguelø isuimay trendaig tamagueh? ¿Tru maig maramigwan martrai Moisés pørikkucha treetøwein chibig kømuitarru? ⁹ Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pøriguma øyeeg chibig pørig pasran: Kan wey tirigun kwattraí itøbunab megabigwane mabashig kømub pusalgutsamig kømøn cha. ¿Kabe Tiusbe weymeran isua trendaig kø chindah? ¹⁰ Øyeeg chippe, ¿namuimburab trendaig kømønrrab kø chindah? Pøs namuyasigwei pørig kuig køn. Kaguende pirøwan arab megabiibe mamuitamab isuawei kwallib megaben, katø mugøben tirigun kwattraí itøbunab megabiibe tru misrigwan manrrab isuawei marøb megan. ¹¹ Inchawei nama ñimuínug Tiusweimbura-belan ellmarig købene, trube, ¿ñim chigøben tøgagúigwan maitøguen nam utamig menrra indig kønrrab kø chinderah? ¹² Tru kaneløma nømui chi palabigwan ñimun utambuawei utig købene, ¿nambe treetøguen kømø, utamigwein kømuitarru? Inchen køben, nambe tru treeg utamigwane managuen treebe marmuig køn, Cristoi tabig srø wamwan chigøben iløsrkøbelø pøsrømønrrab, chigúindøgucha ka puraambub melaig køn. ¹³ ¿Ashmeelø køtirru, Tiuswei yau marøb melabeløma truyugwan maben, katø Tiuswei altaryu marøb pønrrabeløbe truyugwan mabelø kui? ¹⁴ Inchawei Señorbe treetøwei karua pasrig køn, Tiuswei tabig srø wamwan eshka kusrenanøbeløbe trutøga øsig warønrrain cha.

¹⁵ Inchendø øyeeg maramdeelø kuindøgucha, nabe managuen trunun marmuig køn. Katø iigwan na pørbøgucha, nan treeg martraimab isua pørmur. Pøs na chi treeg marmøwagurri na øyeeg purø tab kui mørøb møg inchib waminchib pasraigwan nan mugøben kerramøwatø, kwamikken søl kønrrautan. ¹⁶ Pøs Tiuswei tru tabig srø wamwan na eshka kusrenanøb pasraibe nainetø møg inchib waminchib pasramig kømøtø køn. Kaguende nane truigwane martraim pasrig kur. [Pøs Tiuswei tabig srø wamwan na eshka waminchimuinairuandøbe, nane maig kuaasamø! ¹⁷ Inchawei maramigwan na naashib martrab isua marabe, truburø utamigwane utamønrrun. Inchen treeg kømøtø, ke nan trunun martrai inchendø marinairuandøbe, trube, tru karua pasrigwan ka marmøn chimønrraindø marig kørømisrtrun. ¹⁸ ¿Pøs trube, tru na marøb pasraimburø utiibe chi kønrrab kø? Na Tiuswei tabig srø wamwan eshka kusrenanøppe, truburø chi tranrrain kømø, na ka yandø waminchib pasraig, truig køn, tru Tiuswei tabig srø wamwan waminchib uña, na miambuawei miamigwan treeg utab pasrømø kagøbasig.

¹⁹ Nabe mu karuig megamiig kuagucha, nabe natøwei mayeelø karuindiig meganrrab pasramisar, maya nebuingatig Cristoyasig misag nørø nebua tø-

gagønrrab. ²⁰ Nabe judíosmerai utu uñippe, kan judío lataitøwei uñibig kur, nøm Criston nebua ashchai martrab. Tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig truig ke nø karuig natøweinguen ke treeg pasrømuínaindøgucha, tru pørig maig chibig køben treeg melabelai utube, trube, tru pøriilan marøb megabig lataig uñibig kur, tru pørig maig chiben treeg melabelan Criston nebua ashchai martrab. ²¹ Inchen Moisés pørigwan tøgagømeelai utube, treetøwei nagucha chigaig lataitøwei uñibig kur, tru maig maramigwan pørig chigaig melabelan Criston nebua ashchai martrab. (Tius maig maramigwan martrai pørigwan na chi asamig chigaig kønrrab kømøtø, Cristo maig martrai karuigwan trunun nabe marøb megabig kur.) ²² Kullaateeløbabe nagucha kullaatiig lataitøwein pasrabig kur, tru kullaateelan Criston kønrrai martrab. Mu misaamerabatøgucha, nøm mailø køben, treeg kønrrab inchibig kur, møilandøguen chin-chagøben kaigyugurri wesranrrab. ²³ Iigwan na ker-rigu øyeeg marøppe, Tiuswei tabig srø wamgurri øyeeg marøbig kur, truyugurri purø tabig tøgag arrubigwan nagucha trunun tøgatø utønrrab.

²⁴ ¿Ashmeelø køtirru misaamera nørø tulaamba ashib purrainug møig kanab luldashchab luløbeløma luløppe, søteeløbawei lulendø, tru kanaigwan utabiibe kandø købig kui? Inchawei ñim luløppe, tru kanawa utamigwan Tius tranig utønrrumab isua lulay. ²⁵ Inchawei møikkøben treeg lulameløyu kebya pasramisrøbiibe, chiyutøgucha nui asr maig marøg køtanmaptø marøb megamøn. Pøs truiløbe kan corona ka petø minchib pinønrrabigwan utønrraptø treeg maren, trune nambe corona managuen minchib pinønrrabig kømíigwan utønrrab Tiusweiwan marøb meler. ²⁶ Inchawei nabe luløppe, chu pumgúinguen mør-mubendø, luløbig lataig luløb megamøwei, katø kan kwayabig nørøtø, nørøtø kurrøb kwayab lataig pasrømøwei inchar. ²⁷ Treeg kømøtø, nabe naasiitøwei nai asrwane purø murigu purayam kusrenrai kusrenanøb ke treegwan kønrrai inchibig kur. Inchippa na katø-ganelan eshka kusrenanøb pera pasrøwa, natøweinguen kaiman tainab megamønrrappe.

Taska mari tiusmeran Tius kui lataig mara tøgagømu-mig

10 Nabe, ñim nai nunelan, tru merrabsrø namui kølli misag, judíosmera, mayeeløba wañi umbu melab, katø mayeeløba mar Rojoyu larraambub indigwan pesannamø, isua kønrrai inchar. ² Incha nømbe mayeeløba tru wañimba, marba pinøgasrøb pinøbuli-ilø kuikkurri Moisésba kanbalatø pønrran. ³ Incha katø treetøwei mayeeløba Tiusweimbura mamiigwandøwei mab, ⁴ katø mayeeløba Tiusweimbura piwandøwei muchib indig købig køn. Kaguende tru nu srug nømun lincha ibig Tius tranigugurri webar-rub piwan nømbe mutsig køn. Inchen tru nu sruube Cristo kuig køn. ⁵ Inchen treeg amrruig kuindøgucha, misagwane kerrigu lutauwan Tiusbe chi tab kui ash-

muig kɔbig kɔn. Incha nɔmui asrmerabe mu misag warab waraimɔnug truɔrɔ kwaig waramig nebuig kɔn.

⁶ Øyeeg pureppe, nam trunundɔguen asha kusremig kɔnrrain kuig kɔn, nam ke chinchimmɔrɔ inchib chigɔben kailan isub pɔnrramig kɔmɔnrrai, israelitas-mera ke chinchimmɔrɔ inchib isub pɔnrrab lataitɔwei.

⁷ Pɔs nɔm mɔilɔgɔben chiwangɔben kan tius kui lataig inchibelɔ lataitɔwei marmɔtay ñimbe. Pɔs tru uras nɔm øyeeg marigwan treeg chibig pɔrig pasran: "Tru misaamerabe manrrab, mutchab purramisra, trugurrimbe pailamburab pailanrrab kurrig kɔn" cha.

⁸ Katɔ nambe menda mɔguelɔba, menda ishum-burmeraba namui asrtɔga trɔmbɔig marɔbelɔ kɔmumig kɔn, tru mɔilɔgɔben truilɔ treeg marɔb latawei. Incha treekkurri kan kwalɔmyutɔ misaamera 23.000 kwaig kɔbig kɔn. ⁹ Katɔ Señorwangucha ke chinchibig kɔtamɔrtrab kaig inchimumig kɔn, tru mɔilɔgɔben truilɔ ke chinchibig kɔtashchab inchibelɔ latawei. Pɔs truilɔma ulmera tsatsiilɔ kwamig nebuig kɔbig kɔn.

¹⁰ Nilɔ waminchib ñimuinetɔ namig, Tiuswan mulla mɔmɔtay, tru mɔilɔgɔben truilɔ treeg marɔbelɔ lataitɔwei. Truilanma tru kweechib ángel arrua, nɔmune pinisaig kɔn.

¹¹ Israelitasmeran øyeeg pureppe, nam trunundɔguen asha kusremig kɔnrrain kuig kɔn. Incha nam kusremig kɔnrrai pɔriilɔ pɔnrran, nam yandɔ tru srabe kwalɔmmera pui warab misaamerayasig. ¹² Inchawei mɔikkɔben Tiusweinug yandɔ ke tab pas-rarmab isua pasrabiibe, trube, peñchab kɔmɔ, purɔ tab isua pasrau. ¹³ Ñim kebenɔsrkɔnrrai indinab chigɔben puinab pɔnrraibe, ke mun treeg nebui asi-imig kɔmɔtɔ, mundɔgucha treeg nebui asig kɔn. Inchendɔ Tiusbe managucha nɔ maig tabig kɔppe, trendɔ treeg kua [katɔ! ke ñim kaima melɔnrrain-gatikkuha treeg pɔnrrɔbashmɔnrrun. Ke chinchibelɔ kɔtashchab puim pɔnrrɔbene, truguetɔtɔ treegugurri wegɔrramigwan tɔgatɔ tranɔbig kɔn, ñim kɔrrɔmɔ, ka puraambamig kɔnrrai.

¹⁴ Inchawei treeg kɔbene, nai undaarilɔ, tru taska mari tiusmeraimburabigwane kerriguwan tarɔmisray.

¹⁵ Nabe ñimun waminchippe, yandɔ tab chigúí mɔrɔbelan lataig waminchar. Na wamindigwane sɔl kɔtashchab isub purray. ¹⁶ Tru copa mayanguen tabig, tru nam, 'mayanguen pay' tain copabe, ¿tru Cristoí ani namgucha kanguelarrɔtɔ lata nɔba pɔnrraig truig kɔmuitarru? Katɔ nam pirriwan pirisha maibe nam kanguelarrɔtɔ Cristoí asru kanbalatɔ pɔnrraig ¿truig kɔmuitarru? ¹⁷ Kaguende pirrima kandɔ kuig kɔppe, namgucha truba nu kɔbendɔ, nambe kan asrtɔ ker, pɔs mayeelɔba kan pirriwandɔ mabelɔgurri.

¹⁸ Tru israelitasmeranma ñimguen isua asay: Tru kweecha tranig animalmerai yauwan mabelɔ, treeg marɔppe, ka yauwandɔ mamɔtɔ, ¿altarweimburabig-wangucha tɔga marɔb pɔnrrɔmuitarru? ¹⁹ Iigwan na øyeeg chippe, tru taska mari tiuswan trani yambe chi kɔn chib, kabe tru taska mari tiusbe chi marɔbig kɔn chib pasrɔmur. ²⁰ Pɔs nabe treeg kɔmɔtɔ, Tiuswan ashmɔ misaamera judíos kɔmeelɔ tru animal kweecha

traniibe Tiuswan kɔmɔtɔ, kwaimandziimeran tranig kɔn cha trenchar. Incha nabe ñimune kwaimandzi-imeraba kanbalatɔ marɔb pɔnrrɔmɔnrrai inchar.

²¹ Ñimbe Señorwei copayuigwan mutsamba, kwaimandziimerai copayuigwan mutsamba inchimig kɔn. Katɔ Señorwei mishatsigúigwan mamba, kwaimandziimerai mishatsigúigwan mamba inchimig kɔn.

²² ¿Kabe nambe peg tiuswan keesha pɔnrramisrɔb Señorwane ke larrɔ namishinrrab inchab kɔ? ¿Kabe nambe nɔ lataguen kɔmɔ, purab martrapteelɔ kɔbra chindah?

Chiwandɔgucha marɔppe, Tiuswan tabig wamindig kɔnrrai maramig kɔn

²³ Pɔs: "Chiwandɔgucha meriimig, ka maramdiig", kɔbendɔ, chiwandɔgucha lutɔgurri maramibe chi tabig kɔmɔn. Pɔs: "Chiwandɔgucha meriimig, ka maramdiig", kɔbendɔ, lutɔgurri truilɔbe Tiusweimburab nɔrrɔramigube chi purugunrrabgailɔ kɔn.

²⁴ Mutɔgucha ñuimburabigwandɔ tab kɔnrrai lamɔtɔ, katɔganelaimburab tab kɔnrrai lamig kɔn.

²⁵ Yau yanɔbyu maig yau yanbashtɔ ka pena may, ñimui isub kebachib pasrabikkurri chi paya mɔrɔb pɔnrrɔmɔtɔ. ²⁶ Kaguende: "Pirɔba, truyu chi pɔnrrabelɔbañau kerriguba Señorweindɔ kɔn."

²⁷ Inchen mɔikkɔben Tiuswan kɔremig nui yamay manrrab ñimun amrrunrrigay chiben, ñim ambabe, ñimun chi manrrai pɔnsrɔbendɔ, mamig kɔn, ñimui isub kebachib pasrabikkurri chi payib purrɔmɔtɔ.

²⁸ Inchen ñimun mɔikkɔben: "I yambe tru taska mari tiusmerai kweetsi yaun kɔn" cha, trenchibene, trube, mamumig kɔn, tru treeg yaun kɔn cha eshkabigwan mindisha kɔrrɔmarmɔnrrappa, katɔ trugurri isub kebachib pasrabigu kalɔ kɔn chibig tɔgagɔmɔnrraimba.

²⁹ Inchendɔ nabe tru isub kebachib pasrabig ñuinug pasrabigwan waminchib pasrɔmɔtɔ, nabe tru katɔganuinuguigwan waminchib pasrar. Na chi ilɔsrkaimig pasraigwan katɔgan mɔweinug isub kebachib pasrabig nan kalɔ marɔptiig kui mara, chiburɔ treeg marinab pasramibe chigagɔn. ³⁰ Mamigwan na Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' cha maben, trube, ¿nane chindimbarre 'kalɔ marɔptiig kɔn' tah, tru na ungwa taig mamigwan maikkurri? ³¹ Inchawei mabyu lata, muchibyu lata, kabe chi peg marɔbyu lata, chi marigutɔgucha Tiuswan maya nuguen tab indig kɔnrrai maramig kɔn ñimbe. ³² Pɔs mu misaamerandɔgucha, judíosmeran lata, griegosmeran lata, Tiuswei iglesian lata ka srurrengwanrrai marmɔtay, ³³ na mundɔgucha chiyutɔgucha lata tab kɔnrrai inchib megab lataitɔweingue. Nabe naimburaptɔ tab kɔnrrai lamɔtɔ, misaamera truba nɔrrɔwan tab kɔnrrai inchibig kur, nɔm kaigyugurri wesrailɔ kɔnrrai.

11 Na maig marɔbig kɔben, ñimbe trunun asha marɔb melɔnrrigay, Cristo maig marɔbig kɔben, na trunun asha marɔb megab lataitɔweingue.

Tiuswei yau maig kōmigwan waminchibig

² Nabe 'ñimune tabig marin kōn' chib mayanguen tabig waminchar, kaguende ñimbe chiyutōgucha nane isua melab, na ñimun maig waminchib kusrennilane ñimbe elachimō, tōga pōnrraimba. ³ Inchendō nabe iigwan nebua asha kōnrrai inchar, Cristobe maya mōguelaim pala nō ashib pasrabig, nō tur kōben, katō mōōbe ishuwan nō ashibig, nō tur kōben, Tiusbe Criston nō ashib pasrabig, nō tur kui. ⁴ Mu mōtōgucha turwan nebetsa Tiusba waminchib, kabe Tius maig karuigwan eshkab waminchib, treeg pasrabiibe, Cristo, tru turwane chigucha kōmīg kuig lataig marōb pasran. ⁵ Inchen mu ishuutōgucha chi nebet-sōmō, turtiig Tiusba waminchib, kabe Tius maig karuigwan eshkab waminchib, treeg pasrabiibe, mōōmisag, tru turwane chigucha kōmīg kuig lataig marōb pasran. Kaguende pusrugwan mulla, parig lataitōwein kōn. ⁶ Inchen ishug nebetsōmīibe, trube, pusrugwan mulla, paramig kōn. Inchen ishuwan pusrugwan mulla, pariibe kōrig kōnrraptiig kōbene, trube, turwan nebetsaig kōmig kōn. ⁷ Inchen mōōbe turwan kasrōb nebetsamig kōmōn. Kaguende mōōbe Tius nō maig kōben treetōwein kōb, katō Tiuswei tru purō nuig tōrguegurnabigwan nuinug kenamarōbig kōn. Inchen ishuumisaabe mōwei tru tōrguegurnabigwan kenamarōbig, treeg kōn. ⁸ Kaguende mōōbe ishuumis-agweinukkurri arrubig kōmōtō, ishukken mōweinukkurri arrubig kōn. ⁹ Inchagucha tru srōsrō Tius mōwan marōppe, ishuumisagweyasig marmōtō, ishuwanguen mōōmisagweyasig marig kōn. ¹⁰ Inchawei treekkurri ishuube mōg maig chiben treeg megabig kui ashchai, ángelesmeragurri nui turwane nebetsaig kōmig kōn.

¹¹ Inchendō Señorweinuube mōōmisag ka nuimbura-raptō kōnrrab kōmōwei, ishuumisag ka nuimbura-raptō kōnrrab kōmōwein kōn. ¹² Inchawei ishuuma mōweinukkurri arrub lataitōwei, mōkkucha ishuumis-agweinukkurri kal-labig kōn. Inchendō kerriguba ar-ruppe, Tiusweinukkurri arrubig kōn. ¹³ Inchawei ñimdōwei maig kōtashchab isuy: ¿Ishug misaabe turwan chi nebetsōmīig Tiusba waminchib pasramig sōl kōbsru chinderah? ¹⁴ ¿Inchen kan mōwane pusrugwan yabig wanōsrkōb tōgagōmibe trōmbōtiig kōrikken kōnrraptiig kōbig kui, tru trendō treeg kōnrrai chine mara pōnsrailōtōweinguen kusrennōbig kōmuitarru? ¹⁵ Trune ishuwane pusrugwan yabig wanōsrkamibe nuimbe truba tabig kōn, kaguende ishuwane turyu ne-betsig lataitōwei pusrugwan tranig kua. ¹⁶ Inchen mōikkōben 'ōyeelan treeg kōmōn' chib, chinētō chib waminchig kui indindōgucha, nambe 'ōyeelanwei maren, katō Tiuswei iglesiamera chigucha treetōwei marōbelō kōn.

Señorwei mamigwan mabyu maramgailan marōb

¹⁷ Na 'ōyamay maramig kōn chib yu wamindamigube, 'Ikan waachaalleelō! yangucha tabig marōb melain

kōn' chinrrab inchimur. Ñim tulundzunappe, ka trōmbōig martrab tulundzunabelō kuin kōn, chi tabig martrab kōmōtō. ¹⁸ Na pōlbasra wamindamibe 'ōyeemerrig kōrre, ñim kan iglesiasun tulundzunōbendō, ka nōōrō nōōrō misra warōnrraptōrre tulundzunabelō kuigwan, pōs mōyube nabe treegwein kōbwei inditamar. ¹⁹ Pōs 'ōyeeg nōmuin kui nōōrō misrōb ñim treeg inchib waramig palabwei indan, ñimui utu mōilō sōlwan isua marōbelō kuitashchab truyu asamig kōnrrai. ²⁰ Pōs ñim kanbalatō linchib tulundzunappe, Señorwei mamigwan manrrab tulundzunōmōtō, ²¹ mōitōgucha ñimui mamigwanmerrig manrrab tulundzunabelō kōn, katōganelan munugumōtō, kane parōgwaig wamnebe, kane mutsiguikken wanrrab. ²² ¿Kabe ñimbe yamera chigargōtirru mab, muchib purramig? ¿Kabe Tiuswei iglesiane kaashib, chigar purrabelane kōrig purōrtrab inchigueh? ¿Nabe ñimune mandō chinrrab kōh? ¿Kabe, 'Iwaachaalleelō, yangucha tabig marin kōn! chinrrab kō chindah? 'Iyeeg marigwane kan waachaalleelō truba tabig marin kōn! chinrrab pasrōmur.

Señorwei pirriwanba, copayu mutsigwanba mandō maramigwan Pablo tab eshkab

(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Kaguende tru na ñimun katōle kusrenanigwane nabe Señorwan utig kuig kōn: Señor Jesúswan tru ashig kōmui inchibelan tranrrab yem, nōbe pirriwan muta, ²⁴ yandō 'mayanguen pay' cha, pirishabe, trendaig kōn: "Iibe nai asr kōn cha, tru ñimuyasig kwanrrai tranig. Iigwan 'ōyeeg marōppe, nan isub kōnrrab martrigay" cha. ²⁵ Incha tru mamigwan chab mabe, katō copangucha mutabe, trendaig kōn: "I copabe tru nai anindōga Tius tru srō acuerdo mara pasrig, truig kōn cha. Iigwan mutsimōrig, chu uraskucha nan isub kōnrrab martrigay" cha. ²⁶ Inchawei chu uraskucha i pirriwan mab, i copayuigwan muchib indimōrig, Señorbe namuimbura kōbig kōn cha ñimbe eshkab pōnrran nō arrumnegatig.

Señorwei mamigwan sōlwan maramig

²⁷ Inchawei mōikkōben maig kōbash inchendō, Señorwei pirriwanba, copayuigwanba mab, muchib inchibiibe, Señorwei asrwanba, aniwana nuinug trōmbōig marōb pasran. ²⁸ Inchawei mōitōgucha ñimashib maig pōnrrabraitashchab isummerrig isuy. Trugurrimbe pirriwan mab, copayuigwan muchib indamig kōn. ²⁹ Kaguende mōikkōben Señorwei asrwane ni kan maig kerahmabguen isua ashmōtō, tru mab, muchib indiibe nuyasiitōwei lab pasran trōmbōig nebui pasramig kōnrrai. ³⁰ Inchawei 'ōyeekkurri ñimui utube kwanrreelō, kullaarailō truba nōrrō kōben, mōilōbe kwaig, mu kaagōn. ³¹ Inchendō nam namashib mōitōgucha nam mandō pōnrramigwan treeg pōnrrabraitashchab tab isubene, trube, Tius namun maig maramigwan asha mara, kōrrōmariilō kōmubsruinrrun. ³² Inchendō Señor namun maig maramigwan asha mariilō pōnrrappe, nam kalō

marigwan nò namun ølmartrab mariilø pønrrer, pirau nun ashmeeløba tøgatø namun kaigyu pønrsrailø kømønrrab.

³³ Inchawei, nai nunelø, ñim tru mamigwan manrrab tulundzunabe, kangurri kangurri muniiramig køn.

³⁴ Ñimun møigwan køben parøgwabene, trube, ñimui yausrø mamig køn, tru ñim tulundzuna waraibe Tius ñimun møra pønrrønrrai marinab waramig kømønrraimbe. Inchen nørøø katøgan maramelane, na trusrø pua, maig kønrrabigwan tamara pønrsramønrrun.

Espíritu Santo møigwandøgucha Tiusweyasig peg peg marøbelø kønrrai pirisha ketig

12 Nai nunelø, Tiusweimburabeløyu iglesiayasig marøbelø kønrrai Espíritu Santo keta tranigweimburappe, chigúinguen mørmeelø kørørmisrmønrrai inchar.

² Ñimbe isua kuinrrun, ñim judíos kømeeleø Tiuswan ashmeelø køb urasbe, mumay køben srua amrramabelø købig kuigwan tru chi wamgailø taska mari tiusmeraimay. ³ Inchawei nabe ñimun eshkanrrab inchar, Tiuswei Espíritu trendingaruben waminchibiibe, mugucha øyeeg chinrraamøn cha: "Jesús wane kaig nebubash" chib. Katø Espíritu Santo trendingarumubene, mugucha øyeeg chinrraamøn cha: "Jesús be tru Señor køn" cha.

⁴ Pøs Tiusweimburabigu marøbig kønrrai keta traniiløbe peg, peg købendø, tru traniiløbe Espíritu Santoinukkurrindøwei arrubig køn. ⁵ Katø chi purugub marameløgucha, peemay, peemay maramig kuindøgucha, Señorbe kandø køn. ⁶ Katø chi marameløgucha peemay, peemay maramig købendø, tru marameløyu chiwandøgucha trumørig mayeelainøguch marøb pasrabiibe, tru Tiustøwein køn.

⁷ Inchendø Espíritu Santo nø møigweinuutøgucha øyamay marøb kena pasrabig køn, mayeelan kelarrappa tab kønrrai. ⁸ Kaguende møigwane Espíritu Santo nøgurri nui wamindiiløyu maig kømigwan purø may isua waminchibig kønrrain tranøppe, katøganune maig kuigwan tab chigúi møra waminchibig kønrrai tranan tru Espíritu Santotøwei. ⁹ Inchen tru Espíritu Santotøwei katøganune nui isubigwan Jesucristoinug tøgagømburab tøgagønrrai tranen, katøganune kwanreelan tamarøbig kømigwan tru Espíritu Santotøwei tranan. ¹⁰ Katøganune Tius maramburab mariilan marøbig kømigwan tranen, katøganune Tius maig karuigwan eshkabig kønrrai trunun tranen, katøganune Tiuswei Espíritu kuin kui, kabe treeg kømuiin kui tørgandø nebua ashibig kømigwan, trunun tranan. Inchen katøganune peg, peg wammera waminchibig kønrrain tranen, katøganune tru peg wammera waminchiilan: "Øyeeg tan" cha eshkabig kønrrai, treeg tranan. ¹¹ Inchen iilan kerrigu øyeeg marøb pasrabiibe, nørøø kandø, tru Espíritu Santotøwein køn, møigwandøgucha nun maig tranamdiig køben, treeg tranøbig.

Asrbe kandø købendø, truyube chine pønrran

¹² Asrma kandø købendø, tru asrube chine tøgaiig køn. Inchen tru asru pønrrabeløbe truba nu købendø, kan asrtø køn. Inchawei Cristogucha treetøwein køn.

¹³ Kaguende nambe mayeeløba kan asrtø misrtrab kan Espíritutøgatø pinøbuliilø kuig køn, judíosmera lata, griegosmera lata, karuindiig melabelø lata, treeg melømeelø lata. Incha namune mayeelanba tru Espíritu Santondøwei utønrrai tranig køn.

¹⁴ Inchawei asrbe kanbaløtiig kønrrab kømøtø, chine, chine pønrsraig tøgaiig køn. ¹⁵ Inchawei srøbma øyeeg taimbeh: "Tasig kømuiukurri asruig kømur" cha.

¿Treekkurri, trube, asruig kømøtø, nørøriig kønrrautah?

¹⁶ Inchen kalugucha øyeeg taimbeh: "Nabe kab kømuiukurri asruig kømur" cha. ¿Treekkurri, trube, asruig kømøtø, nørøriig kønrrautah? ¹⁷ Inchen asr ørøba kaptø kuimbe ¿trube, mandø incha mørøbsruerah? Inchen kerriguba kalutø kuimbe ¿trube, mandø incha irrømmørøbsruerah? ¹⁸ Pøs Tiusbe asru chiwandøgucha nøm chu pønrrønrrabelan truyu, truyu pønrrønrrai pønrsraig køn, nun maig asønaben, treekke.

¹⁹ Kaguende asru chi pønrrabig kerriguba kanbaløtiig kuimbe ¿trube, asrbe chu pasrabsruerah? ²⁰ Inchawei nuin kui, nuin kui truba yambalø købendø, asrbe kandø køn.

²¹ Pøs kappe tasigwane øyeeg chinrraamøn: "Ñune chi palømøtan" cha. Katø tur chigucha srøbmeran øyeeg chinrraamøn: "Ñimune chi palømøtan" cha. ²² Inchawei treeg kømøtø, asru murguen kebatamgailøbe masken palabig køn. ²³ Inchen asru tre tabig kømø lataigwane nambe katøguchinguen tab tøgagøbelø ker. Inchen asru tre tabig kømiiig asønabelane nambe masken tabig kasra tøgaguer. ²⁴ Pøs namui asru chi kørig isumgaig tøgagúiløbe tre isua asamig palain kømøn. Inchendø Tiusbe namui asrwan øyamay pønrsrøb tamaran, tru trengatig tab inchib tøgagúimeelane mas tab inchab. ²⁵ Øyamay møibe nørøø, nørøø kønrrain kømøtø, masken asru pønrrabeløbe møitøgucha ambugurri, igurri lata isunrrain køn. ²⁶ Asru pønrrabelø møikkøben pusrkwai inchene, truyu pønrrabeløgucha kerriguba truibas pusrkwai møran. Katø asru møigwan køben tab inchene, truyu pønrrabeløbe mayamba truibas tab kui mørøb kasraaran.

²⁷ Pøs inchawei ñimbe Cristoi asr kua, ñimbe møitøgucha kan kan nui asruelø køn. ²⁸ Incha Tiusbe nui iglesiayu Cristo nøashib karua øriilan nømunmerriig wesrawa, pønrsraig køn. Incha tru wendaube Tius maig karuigwan eshkabelan wesrawa, pønrsraig køn. Incha trugurrimbe maramburab mariilø treeg marøbelan, trugurrimbe kwanreelan tamarøbelø kønrrai keta traniilan, trugurrimbe tru purugubelan, trugurrimbe chi maramigwan asha marøb pønrrabelan, katø møilane peg, peg wammera waminchibelø kønrrai keta traniilan, treeg pønrsraig køn. ²⁹ ¿Kabe mayeeløba Cristo nøashib karua øriiløtø kuitarru? ¿Kabe mayeeløba Tius maig karuigwan eshkabeløtø

kuitarru? ¿Kabe mutøgucha kusrennøbeløtø kuitarru? ¿Kabe mayamba maramburab mariilan marøbeløtø kuitarru? ³⁰ ¿Katø mayeeløba kwanrreelan tamarøbelø kømigwan keta tranig utartø kuitarru? ¿Kabe mayamba peg wammera waminchibeløtø kuitarru? ¿Kabe mayamba peg peg wammera wamindiilan 'øyeeg tan' cha, eshkabeløtø kuitarru? ³¹ Inchendø ñimbe tru keta traniilan mas tabigwan nebua ke tøgagønrrab isua lab melamig køn.

Chiwandøgucha purab nuibe tru undag købig køn

Inchen nabe treetøguen kømø, kan may mas tabigwan eshkanrrab inchar, truwan ambamig.

13 Chi wammera køben møguelø wamindi wamwan na waminchib, katø ángelesmera wamindi wamwanguen na wamindindøgucha, tru na undag købigwan chigaig kuinaisruandøbe, nabe kan tsandzøn wanrrøbig lataig, kabe kan tsandzøn platilloswan ichen ka wanrrøbig lataitø kømønrrun. ² Tius maig karuben na trunun eshkab pasramig keta tranig tøgagig køb, katø mu nebua asiimíig sorig pønrrabigwan kerriguba chigúi mørøb, katø nebua asamburab kerriguan nebua ashibig køb, katø nai isubigwan kerriguba Jesucristoinuutø na tøgagømburab tøgagúikkurri nørrø tunmeranguen nøørøsrø puraamba pønrrønrrai marøbig, na treeg tøgagøb indinaindøgucha, undag købigwan chigaig kuinaisruandøbe, nabe chigucha kømur. ³ Na chi tøgagúilan kerrigu ketøb, katø nai asrwanguen parrig kønrrai na tranøb indindøgucha, undag købigwan na tøgagømuinaindøbe, treeg maratøbe nabe chigúi wesramø.

⁴ Undag købiibe chi puindøgucha tamma ka megabig kømig, larrø tab inchibig kømig, treeg køn. Undag købiibe katøgan chigøben tøgagøben pusrkwai ashib pasrømiig kømig, katø purø møg inchib chib waminchimiig kømig, katø undag købiibe purab nuig misrøb pasrømiig kømig, treeg køn. ⁵ Undag købiibe larrø tsag inchib maig købash inchimiig kømig, nuimburaptø tab kønrrai inchimiig kømig, ke kuchingurindø namømiig kømig, kalø marig chab purayeelan katøle isub namig kørrømisrømiig kømig, treeg køn. ⁶ Undag købiibe chigøben sølgandø tabig mariimeeløyu tab kui mørøb kasrag pasramig kømøtø, isa kømiig, søligube tab kui mørøb kasrag pasramig, treeg køn. ⁷ Undag købiibe 'øyangatiitø køtan' chimø, awentabig kømig, kerrigu kørewa pasrabig kømig, katø chiwandøgucha ka muniirabig kømig, chine nebub arruben, treegu ka pureb megabig kømig, treeg køn.

⁸ Undag købiibe managuen patsønrraamøn. Trune Tius tru maig karuigwan eshkameløbe patsab, katø peg, peg wammera wamindiiløbe yandø patsab, trugurri tru kusremburab kusrewa nebua asiiløgucha patsab inchun. ⁹ Kaguende nambe newan kømø, mayandøwei nebua asha køben, katø Tius maig karuben nam eshkailøgucha newan kømø, mayandøwei nebua eshkailø køn. ¹⁰ Inchen Señorwein

kwaløm tru newanig tabig pubene, tru newanig kømiig mayandøwein købiibe yandø pinønrrun.

¹¹ Na unø køb urasbe unø wamindimay waminchib, unø isuimay isub, øyamay kuitamab unø isuimay isub inchibig købig kur. Inchen yandø kølig misrabe, unø kua maig købig kuigwane elachar. ¹² Møimbe nambe kan espejo tre tør kenamíigu ashib lataitø aser. Inchendø tru urasbe nambe malaugue asamig kønrrun. Møi yambe nabe mayangatiitø nebua ashibig kuinaindøgucha, tru urasbe kerrigu newan nebua asamønrrun, na maig kuigwan Tius nan asig køb lataitøwei.

¹³ Inchen møi yambe pøngatø pønrrabig pønrran: isubigwan Jesucristoinuutø pasriiba, katø isua munig melaiba, trugurri tru undag købiiba. Inchendø tru i pøngatøyu purab nuibe tru undag købig køn.

Peg wammera waminchibig kønrrai traniiløba, Tius maig karuigwan eshkailøba

14 Ñimbe undag købigwan tøgagig pønrrabig pønrrab, katø Tiusweimburabeløyu marøbelø kømig nø keta traniilan tøgagømigwan isub inday. Inchendø Tius tru maig karuigwan eshkabelø kømigwan, trunun tøgagønrrab indamig køn. ² Kaguende peg wam mørimíig waminchibiibe møguelan kømøtø, Tiusba waminchen, mugucha ni chi tainguen mørmøn, pøs Espíritu Santogurri chinchaguen wetøgørramgailø waminchen. ³ Trune Tius tru maig karuigwan eshkabiibe misagwan wamindan, Tiusweimburab mas nørørøb ambamigweyasiiba, maig melamigwan treeg marøb melønrrai wamindamigweyasiiba, chigúindøgucha ka puraambub melønrrai purugumigweyasiiba. ⁴ Møikkøben kan peg wam møriimíig waminchibiibe Tiusweimburabigu nøasiitøwei nuraben, trune Tius maig karuigwan eshkabiibe iglesian Tiusweimburabigu nørrøranrrai wamindan. ⁵ Pøs nane ñim mayeeløba peg wammera waminchibelø kuimbemab isutan. Inchendø Tius maig karuigwan ñim trunun eshkabelø kuimbe køtan. Kaguende treegwan waminchibiibe mas nuikken køn. Inchendø peg wam wamindikkucha tabiitøwein køn, tru peg wam wamindigwan møikkøben 'øyeeg tan' cha eshkabene, iglesiabe Tiusweimburabigu nørrøranrrai. ⁶ Pøs inchawei, nai nunelø, na ñimuisrømay arrua, peg wam wamindimbe ¿ñimune chigúi purugunrrab kø? Tius maig kenamarigwan eshkamøwei, chigúi mørøb nebua asiilan waminchimøwei, kabe Tius maig karuigwan eshkamøwei, kabe chi kusrenmøwei inchene.

⁷ Kan chimera køben øsiguig kømeelanguen, luswan lata, arpan lata chiwan urramigwan chi wanri mørtrain kønørubene ¿trube, tru lus urrigwan chi urri møramgawei, arpa kønigwan chiwan køni møramgawei kømønrraitarru? ⁸ Inchawei katø kan trompetanma tru chi maramigwan chigúi mørtrau truigwan urrørubene ¿kwayanrrab webamrrab mu kuin tamartrab kø? ⁹ Inchawei ñimgucha treetøwein køn. Ñim tru peg wamwan wamindigu chi tai møramdiig treeg waminchimubene, ¿ñim waminchib pønrraig-

wane mandiincha chi tai m̄oriasam̄? Ñimui wamindiibe isig ichibigu wamindi latait̄ purainrrun. ¹⁰ P̄os yu pirauma chi wammera k̄oben pur̄ n̄orr̄ k̄on. Inchend̄o chi wamd̄ogucha tru wamwan waminchibigweimbe chi taig m̄oramdiig k̄on. ¹¹ Inchawei nama m̄oikk̄oben peg wam wamindigwan ni chi tainguen m̄ortrab kaima pasrappe, nabe tru waminchibigweimbe nuim pirauiig k̄om̄ot̄, peesriig lataig k̄om̄onrrun. Inchen n̄ogurringucha naimbe peg pirausriig lataig k̄onrrun. ¹² Inchawei ñim tru Tiusweimburabel̄oyu maramig n̄o keta tranigwan t̄ogaḡonrrab inchib melabel̄obe, truilan masken, masken t̄ogaḡonrrab inday, iglesian Tiusweimburabigu n̄orr̄oram purugumig.

¹³ Inchawei m̄oikk̄oben kan peg wam m̄oriim̄iig waminchibiibe, trube, tru peg wam wamindigwan '̄oyan tan' cha kat̄obur̄o eshkabig k̄onrrab, Tiuswan trunun tranrra cha miamig k̄on. ¹⁴ Kaguende na peg wamd̄oga Tiusba waminchib pasr̄obene, nai esp̄iritube Tiusba wamindingucha, nai turyu isubigube chigucha chi k̄orr̄omism̄onrrun. ¹⁵ ¿Trube, treeg k̄obene, nabe mand̄o inchab k̄oh? Nai esp̄iritut̄oga na Tiusba waminchipe, nai turyu chiḡui m̄or̄ob isuit̄ogagucha Tiusba wamindam̄onrrun. Kat̄o nai esp̄iritut̄oga cantap̄e, kat̄o turyu chiḡui m̄or̄ob isuit̄ogagucha Tiuswan cantam̄onrrun. ¹⁶ Inchawei ñibe ñui esp̄iritut̄ogat̄o 'Tiuswan mayanguen tabig k̄on' chib, 'ungwa' chib pasr̄oben, m̄oikk̄oben Tiusweimburabigwan chi kusrem̄iibe ñi trenchib pasraigwan chi tainguen m̄ormuig k̄oppe 'treegwein k̄on' chib, maana trenchinrrab k̄o. ¹⁷ P̄os ñibe Tiuswan mayangucha tabig unguwa taingucha, treeg mariibe kanune Tiusweimburabigu nuramig chi purugum̄on.

¹⁸ Nabe Tiuswan 'mayanguen unguwa, unguwa' char; kaguende nabe peg wammera mas yamguen waminchibig kur, ñim mayeel̄o latait̄oguen k̄om̄o.

¹⁹ Inchend̄o iglesiyube trattr̄ogat̄otiit̄ogucha chi taig m̄oramdiig treeg wamindinguen k̄otan, kanel̄ogucha chiḡui m̄or̄ob kusrenrrai, peg triimay diez milburab chi taig m̄oramgaig waminchib pasrabgunrriibe.

²⁰ Nai nunel̄o, ñim maig isumigube ureezheel̄o latail̄o k̄onrrab k̄om̄ot̄, chiḡoben kaig maramigwan isua asamigube shushcheel̄o latail̄o k̄omig k̄on. Inchen maig isumigube yand̄o k̄oleel̄osun isubel̄o k̄omig k̄on.

²¹ P̄os tru maig maramigwan martrai Moisés p̄origuma trenchibig k̄on:

"Señorbe trendaig k̄on cha:

'I misaameran m̄oguel̄o peg triimay wamindiit̄oga na wamindamba,

peg pirausr̄o misaamera n̄om wamindigu na wamindamba inchen,

ni treekken nane m̄orm̄onrrautan' " cha.

²² Inchawei tru peg wammera m̄oriim̄iig wamindiil̄obe Tiuswan k̄orebelayasig k̄om̄ot̄, Tiuswan k̄orem̄o misaamerain k̄on, Tius truyu pasrain kui asamig k̄onrrai. Trune tru Tius maig karuigwan eshkaibe Tiuswan k̄orem̄o misaamerain k̄om̄ot̄, Tiuswan k̄orebelayasig k̄on. ²³ Inchawei ñim iglesia mayamba tulundzuna, mayamba peg triimay m̄oriim̄iig waminchib k̄oben, tru

peg wammera waminchibig k̄onrrai Tius keta tranigweimburabigwan kusremeel̄o kui, kabe Tiuswan k̄orem̄o meel̄o kui m̄oin kebambat̄o p̄onrrabel̄obe, ¿ñimune 'chab lukian k̄on' chim̄onrrab k̄oh? ²⁴ Trune ñim mayeel̄oba Tius maig karuigwan trunun eshkabene, Tiuswan k̄orem̄iig kui, kabe m̄oikk̄oben Tiusweimburabigwan kusrem̄iig kui kebya pasrabiibe, mayeel̄o wamindiit̄oga n̄obe kaig mar̄obigwein k̄obairrenmab isunrrai mar̄ob, mayeel̄o wamindiit̄oga nune kaig mar̄obig kuin kui asha k̄orr̄omar̄ob inchen. ²⁵ Inchen nui manrrau nuinet̄o chi isua t̄ogaḡuil̄obe t̄organd̄o kenamarig k̄onrrun. Inchen ̄oyeekkurri n̄obe pirausrala, Tiuswan k̄oriibala tabig waminchib, trenchinrrun: "Isa k̄om̄ot̄, Tiusbe ñimui utu pasrabwei indan!" cha.

Tiusweyasig mar̄ob tulundzuninug maig maramigwan tabig mar̄ob

²⁶ Trube, treeg k̄obene, nai nunel̄o, ¿mand̄o chinrrab k̄oh? P̄os ñim tulundzunap̄e, m̄oit̄ogucha kane cantamig t̄oga kuin kui, kabe m̄oibe kusrennamig t̄oga kuin kui, kabe m̄oibe Tius nun kenamarigwan wamindamig t̄oga kuin kui, m̄oibe peg wam m̄oriim̄iig wamindamig t̄oga kuin kui, kabe m̄oibe tru peg wam wamindigwan 'i wamindiibe ̄oyeeg chibig k̄on' cha, eshkamig t̄oga kuin kui, ñimbe treeg purrabel̄o k̄on. Trube, truigwan mar̄oppe, chiwand̄ogucha iglesiane Tiusweimburabigu mas n̄orr̄orab ambamig k̄onrrai maramig k̄on. ²⁷ Inchawei tru peg wamwan waminchipe, pail̄o kui, kabe p̄on̄el̄ogatic, treet̄o wamindamig k̄on. Treet̄ogucha kan kan waminchen, kane 'i wamindiibe ̄oyeeg chibig k̄on' cha eshkamig k̄on. ²⁸ Inchen tru peg wamwan wamindigwan 'i wamindiibe ̄oyeeg tan' cha eshkanrrabig mu kaabene, trube, iglesiyube truigwane esegappa, nuinet̄o waminchib kat̄o Tiusbat̄o wamindamig k̄on.

²⁹ Inchen kat̄o Tius maig karuigwan eshkabel̄ogucha pail̄o kui, p̄on̄el̄o kui treet̄o wamindamig k̄on. Inchen kanel̄obe tru wamindigwan Tiuswein k̄oh, kabe Tiuswein k̄om̄o chinderamab isub purramig k̄on.

³⁰ Inchen m̄oigwan k̄oben truyu wabigwan inchippa, chiḡoben waminchai Tius eshkangaruben wamincheenchene, trube, tru waminchib pasrabiibe mas waminchimumig k̄on. ³¹ Kaguende ñimbe mayeel̄oba Tius tru maig karuigwan eshkappe, kan kan wamindamig k̄on, mayeel̄oba kusreb, kat̄o mayeel̄oba tab melamigwan utab inchai. ³² Inchagucha Tius maig karuigwan eshkabelai esp̄ritumerabe n̄om maig k̄onrrain k̄oben, treegwan martrab p̄onrran. ³³ Kaguende Tiusbe chi maringuen asiim̄iig mar̄ob Tius k̄om̄ot̄, ambugurri, igurri chi isumgaig lata tab kui m̄oramig, treeg Tius k̄on.

Tru Tiuswei misaamera maya iglesiamera maig mar̄obel̄o k̄oben, ³⁴ treet̄owei ishumburmerabe iglesiyube nil̄ot̄o purramig k̄on. Kaguende truyube ishukumisagwane waminchim̄onrrai indiil̄o k̄on. P̄os tru maig maramigwan martrai Moisés p̄origu chigucha trenchibig k̄on, n̄ombe maig chiben treeg melamig

køn cha. ³⁵ Nøm chiwan køben nebua kusremig paløbene, nømui kelan nømui yau payamig køn. Kaguende kan ishug iglesiayu waminchab indamibe chi sөл kømøn. ³⁶ ¿Tiuswei wambe kabe ñimuinukkurri pølbasa arrig kø chindah? ¿Kabe ke ñimuinuutø puig kø chindah?

³⁷ Pøs møikkøben 'Tius maig karuigwan eshkabig treeg kurmab' isub, kabe 'Tiusweimburabigwan maramig keta tranig tøgagig kurmab' isub inchabe, trube, tru iig na ñimun pørigwane Señor nø karua pas-røbwei indig kui, treeg isua asamig køn. ³⁸ Inchen øy-eeg kui ashatøgucha, nø ashmíig misrene, nungucha treetøwei isua ashmuinab pasrønrrun.

³⁹ Inchawei treeg købene, nai nunelø, Tius maig karuigwan eshkamigwan martrab inchib melay. Katø tru peg wammera møriimíig wamindamigwangucha merømøtay. ⁴⁰ Inchendø chiwandøgucha marøppe, tabig sөлwan marammay maramig køn, ambumay, imay ke chi maringuen asamgaig martrab kømøtø.

Cristo kwawa, katøle øsiiragwan waminchibig

15 Møimbe, nai nunelø, na Tiuswei tabig srø wamwan eshkab kusrenanig købigwan katøle ñimun isunanrrab inchar, ñim trunun uta, truigwan elachimø, truyu mur pønrraigwan. ² Ñimbe tru Tiuswei tabig srø wamgurriwei kaigyugurri wesrailø køn, na ñimun maig eshkab kusrenanigwan trunun elachimø, tindøga pønrrøwabe. Trengømuisruandøbe, tru ñim køreibe chi køremui lataitøwein kuin kønrrun.

³ Nabe ñimun kusrenanøppe, tru nan mas nuig purø tabig kusrenanig utig købigwan ñimun kusrenanig køn, Tiuswei wamwan pørigu maig chibig køben, namui kaig mariiløgurri Cristobe treeg kwawa, ⁴ katø nøbe, Tiuswei wamwan pørigu maig chibig køben, treeg sørig kua, pøn kwalømyube katøle øsiirawa, ⁵ Pedron kenamisrøb, katø trugurrimbe tru nøashib karua øriilø tru doceelan kenamisra, ⁶ trugurrimbe albiji nunelø quinientos menrrawan kenamisrig købigwan. Tru ashibeløbe mayeelø lutau ka øsig amønna, kan kandøwei yandø kwaig mu kaaben. ⁷ Incha trugurrimbe Santiagon kenamisra, trugurri mas wendøbe tru nøashib karua øriilan mayeelanba kenamisrig køn.

⁸ Incha yandø kerrigu srabebe katø nan kenamisrig købig køn, na tru kal-lam kwaløm kømø, kal-lawa lataigwan. ⁹ Pøs nabe Cristo nøashib karua øriilai utube truburab kømíig, purø lamíig kur. Trurrigu Cristo nøashib karua ørig køn cha trenchaguen wamig kønrrabgaikke, kaguende nabe Tiuswei iglesian larrø kaig marøbig købig kur. ¹⁰ Inchendø na møi øyah pas-rappe, Tius nan ka yandø tab indiitøgatø na treeg pas-rainatan. Inchen nui tru ka yandø tab indiibe kagatø purayaig kømøtø køn. Treeg kømøtø, nabe masken tru Cristo karua øriilø mayeelø nøm lataguen kømø, marinabig køn. Inchendø na marig kømøtø, Tiuswei tru ka yandø tab indig naba pasraikkurri marig køn.

¹¹ Pøs na wamindig kui lata, kabe nøm wamindig kui lata, nambe iigwan eshkab kusrenanen, ñimbe iigwan treeg køreig købig køn.

Kwabelø katøle øsiiramigwan waminchib

¹² Pøs trube, Cristobe tru kwailai utugurri katøle øsi-iragig købigwan eshkab kusrenanig købendøbe, trube, ¿ñim møiløgøben ñimui utu mandøgurriinre øyeeeg chib køh, kwabeløbe katøle øsiirawa kurrømønrrun chibrran kønrrappe? ¹³ Pøs, tru kwabelø katøle øsi-irawa kurrømugig købene, trube, Cristogucha katøle øsiirawa, kurrømugig køn. ¹⁴ Trube, Cristo katøle øsi-irawa, kurrømugig kuig købene, nam Tiuswei wamwan eshkab kusrenaniibe ka yandiig kørrømisren, katø treetøwei ñimui isubigwan Cristoinug pasra pønrraikkucha tøgagømuingueniitø purayan. ¹⁵ Katøgucha treetø kømø, nambe Tiusweiwan ka isatø waminchib pønrrabelø kuig, treeg webinrrun. Kaguende nambe 'Tiusbe Cristone katøle øsiirangaruig køn' chib pønrraig kuig køn. Inchen kwailø øsiiramønrrab kui cierton webibene, trube, Tiusbe katøle Criston øsiirangaru-mugig, treeg køn. ¹⁶ Pøs kwailø katøle øsiiramugig købene, Cristogucha, trube, øsiiramugig køn. ¹⁷ Inchen Cristo katøle øsiiramugig købene, trube, ñimui isubigwan nuinug tøgga pønrraikkucha, tøgagømuingueniig tøgagúig puraiben, trube, ñimbe katøgucha kaig marøb srø amønna. ¹⁸ Trube, treeg købene, Criston tru kørewa kwabeløgucha pinab pinamsrø pønrrønrrab amban. ¹⁹ Nam yu øsig amønnaigu ka pirauweyasiitø Criston isub muniirabelø kuisruandøbe, nambe maya misaamerai utu trembe misag kømuinguenelø ker.

²⁰ Inchendø treeg kømøtø køn. Cristobeguende kwabelai utugurri katøle øsiirabwei indig køn, tru kwabelai utugurri ke srøsrøzhiitø ke nømerrig pølbasa øsiirab. ²¹ Pøs kwamima kan møkkurrindø arrig købene, katø kwabelø katøle øsiirawa kurramikucha kan møkkurrindø arrig køn. ²² Inchawei Adángurrima mayeeløba kwaben, katø treetøwei Cristogurri øsig kømigwangucha mayeeløba tøgagønrrun. ²³ Inchendø møitøgucha nøm møimerrig pølbasa øsiinrrabig køben, treeg kønrrun: Cristo ke srøsrøzhiitø nømerrig pølbasa øsiiraben, trugurrimbe nø katøle arruben nuielø øsiiranrrabelø køn. ²⁴ Trugurrimbe yandø tru srabe kwaløm punrrabig køn, Cristo tru nørreelø nøm asha karub purrabelan køben, mugucha manchinrraingaig nøm karubelan køben, nørreelø maramburab marøb purrabelan køben, yandø truilan kerriguwan chigucha martrabgailø kørrømara, tru Cristo ashib karub waigwan yandø Tius Møskawan nø ashchai purøøren. ²⁵ Kaguende Cristobe nun tru ashig kømui inchibelø tsaleelan nui srøb umbu nø maig chiben treeg pønrrønrrai, Tius nun pønrramnegatig, nøbe ashib karub wanrrabig køn. ²⁶ Inchen tru ashig kømui inchib tsalø inchibig srabeig pasrabigwan pinisaig kønrrabiibe, tru kwamig køn. ²⁷ Kaguende Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn: "Chigurrimbunø købigwan kerriguba nui srøb umbu nø maig chiben treeg pønrrønrrai Tius pønrraig køn" cha. Pøs: "Chigurrimbunø købigwan", nui srøb umbu pønrraig køn chippe, Tiuswangucha truyu tøgga pasrig køn cha trenchimuig kui tørgandø asamdiig køn. Kaguende

Tius nõwein køn tru chiwandøgucha kerriguba Cristo maig chiben treeg pønrrønrrai marøbiibe. ²⁸ Inchen Tius chiwandøgucha kerriguba Cristo maig chiben treeg pønrrønrrai, nun chab pønrsøbene, Cristo, tru Nusrkaindøweinguen, tru chigurrimbunø købigwan nõ maig chiben treeg pønrrønrrai, nun pønrsøbig Tiuswan maig chiben, nõbe treeg pasrønrrab pasramisrtrun, chiyutøgucha kerriguwan Tius nõ ashib karub pasrønrrai.

²⁹ Pøs trube, ¿tru kwabelayasig piu umbu ulsrailøbe chi martrerah? Tru kwabelø kerriguwan øsiiramønrrab købene, trube, ¿chinchabrre tru kwabelaimburab isua piu umbu ulsrøbelø køh? ³⁰ Inchen ¿nambe chu urastøgucha chindimbarre kwam lab pønrrabrah?

³¹ Nai nunelø, nabe kwalømmørig ke kwamigu puitø, puitø ka megar. Iibe isatø kømøtø, namui Señor Cristo Jesúsweinug na purø nuig mørøraim pasramibe ñim køn. ³² Pøs møg kuinawa, ka treekkurrindø tru Efesos-røma larrø namig animal lataig inchib misaameraba namig aleguiyab, na treeg marøb megaibe chi marmui lataitøwei webinrrautan. Pøs tru kwabelø katøle øsiiranrrab kømubene, mugøsrøn chibgunrrig, trube:

“Mab, muchib inchab køh,
pøs srønato kwamig købashtø!”

³³ Ñimbe chi isa køben sruamrramamøtay. Mugøsrøn chibgunrrig: “Kaig marøbeløba linchib pønrraibe tabelø kuigwan ka mindishibig køn.” ³⁴ Ñimbe katøle tab chugúi møra sølgandø pønrrønrrab inday, mas kaig marøb pønrrømøtø. Kaguende møiløbe Tiusweimburaigwane ni maig kuinguen ashmeelø køn. Iigwan na trenchippe, ñimun kwaarøsrøb kørig purørtrab trenchar.

Katøle øsiiraig asrbe øyeeg kønrrabig køn

³⁵ Pøs møibe øyeeg chinraabe: “¿Kwabeløbe mandø øsiiranrrerah? cha. ¿Katøle øsiirawa amrruppe, maig asrmera tøggar amrrunrrerah?” cha. ³⁶ Kan ñi kui chugúinguen mørmíig, kan yellwanma ñi ellguabene, kwamøwabe, øsig kømigwan tøgagønrraamøn. ³⁷ Tru ñi ellguappe, tru tusr maig kønrrabigwan ellguamøtø, trulzhigwandø ellguan, tirigu kui lata, kabe katøgan chi peg yell kui lata. ³⁸ Pøs Tiusbe i yellwanma chi tusr kønrrai marøppe, nun maig maramdiig køben, treeg marig køn, chi yelldøgucha trumørig chi tusr kønrrabiibe tru tusr kønrrai. ³⁹ Chi asrmeratøgucha lata treeg asrmeratø kømøn, kane misag asr køben, kane animalmerai asr køben, kane illimerai asr køben, kane peskaumerai asr køn. ⁴⁰ Inchen katø treetøwei srømbala pønrrabelan maig kønrrabelan treeg mariilø køb, katø pirauelan maig kønrrabelan treeg mariilø køb indan. Inchendø tru srømbala pønrrabelai tabzhig tør pilabiibe katøgan køben, yu pirau pønrrabelai tabzhig tør pilabiibe katøgan peemayig køn. ⁴¹ Inchen nõsigwei tabzhig tør pilabiibe peemayig køben, katø pølwei tabzhig tør pilabiibe peemayig køn. Katø estrellamerai tabzhig tør pilabiibe peemayig køben, tru utu mø estrellamerai tabzhig tør pilabiibe katø peemayig køn.

⁴² Inchawei øyeetøwein køn tru kwabelø katøle øsiiramikkucha. Tru asrwan søriibe treranrrabig køben, katøle truig øsiirabiibe yandø managuen treranrrabig kømøtø køn. ⁴³ Yandø chigucha kømíigwan pirau søra trarrig, katøle truig øsiirappe, tør pilab tabig øsiiranrrun. Chigucha martrabgaig pirau søra trarrig, katøle truig øsiirawa kurrappe, maramburab marøbig kurrønrrun. ⁴⁴ Trendø yu pirau tøgga pasrai asrwan sørig, katøle øsiirawa kurrappe, asr espíritu kurrønrrun. Asr yu pirauig køb, katø asr espíritugucha køn.

⁴⁵ Katø Tiuswei wamwan pørigugucha treeg chibig køn: “Tru srøsrø møg Adánbe kan misag øsiguig misrig køn” cha. Inchen Adán tru Srabe Arrubig, Jesu-cristobe, espíritu køn, nõbe øsig kømigwan tranøbig. ⁴⁶ Inchawei espírituimburaibimerrig arrumøtø, asr trendø maig kønrrabig truimerrig arruben, trugurrimbe yandø espírituimburaig arrig køn. ⁴⁷ Tru srøsrø møobe pirøtøga marig yu pirauig køben, tru wendau møobe srømbalasø Tiusweisriig køn. ⁴⁸ Inchawei tru pirøtøga mari møg maig købig køben, yu piraueløbe treeløtøwein køn. Inchen tru srømbalasø møg maig køben, tru srømbalasreeløbe truig lataitøwein køn. ⁴⁹ Yu pirau møg maig køben, nam treelø kømigwanma tøgagúibe, katø tru srømbalasø møg maig køben, nambe truig lataitøwei kømigwangucha tøgagømønrrun. ⁵⁰ Inchawei nabe, nai nunelan, trendamønrrun: Tius nõ ashib karub waigwane asr yaumbaig animbañauibe chinch tøgagønrrab kaimanrrun cha. Katø tru trerawa patsønrrabiibe tru mana trerab patsønrrabig kømíigwane chinch nebua tøgagønrrab kaimanrrun cha.

Tru kwamigwan yandø srabe kanawa puraambamig

⁵¹ [Au! møimbe kan chigøsrøn mu asiimíig sørig pasrabigwan na ñimun eshkanrrab inchar: Nambe ke mayeeløbabe kwamig kømønrrab køn cha. Inchendø nambe mayeeløba yandø kerriguwan peemayelø kønrrai yunømariilø kømig kønrrun, ⁵² [katø! møi møi, kan kab kasrøb lataitøgue, tru trompeta srabe urrig wanrøben. Kaguende trompeta wanrøbene, kwabeløbe øsiirangaruilø kønrrun katøbe managuen treranrrabelø kømíikke. Inchen nambe mayeeløba yandø kerriguwan peemayelø kønrrai yunømariilø kømig kønrrun. ⁵³ Kaguende tru treranrrab asrbe trerab minchabgaitøga pinøbulig kønrrain køben, katø iig tru patsønrrabigwane tru patsønrrabgaitøga pinøbulig kønrrain køn. ⁵⁴ Inchen tru treranrrabigwane yandø tru managuen trerab minchabgaitøga pinøbulig køb, katø iig tru patsønrrabigwane tru managuen patsønrrabgaitøga pinøbulig kørrømisrøb inchene, iig tru øyeeg cha pøra pasriibe yandø treeg nebunrrun: “Tru kwamigwane yandø kanawa kenaguen kømíig, pinisan” taig.

⁵⁵ “¿Ñi, kwangarub pasrabig, ñi kanawa pasraibe møimbe chu pasra? taig.
¿Ñi, kwangarub pasrabig, ñi pusrkwananøb pasraibe møimbe chu pasra?”

⁵⁶ Kaguende tru kwamigwei pusrkwangarub pasrabiibe tru kaig marig, truig køn. Inchen tru kaig marig maramburab marøbiibe tru maig maramigwan mar-trai Moisés pørig, truig køn. ⁵⁷ Inchendø Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chinrrab, namui Señor Jesucristogurri nam kerriguwan kanawa pønrramig kønrrai tranigwan.

⁵⁸ Inchawei treeg købene, nai undaaraig nunelø, kørrønrrabgaig mur pønrrab, mumaygucha wemaløsrkønrraingag pønrrab, chu uratøgucha Señorwei marameløyube katøguchinguen, katøguchinguen marøb melay, kaguende Señorweimburabeløyu ñim nøba marøb melaibe, ka treeg marøb melaitø puraimønrrab kui ashabe.

Jerusalénsrø Tiuswei misaameran purugumig an utig

16 Tru Jerusalénsrø Tiuswei misaamerayasig an purugúig utamigweimburappe, tru Galacia pirausrø iglesiameran na mandø martrai karua pønstraig køben, ñimgucha treetøwei martrigay. ² Ñim møitøgucha an maya tulishabe, truyugurri tarømara, esegab amrrigay truaalømmørig, na trusrø puben, ñim ke møin tulishib mendaptindamig kømønrrai. ³ Incha ñim møilan karua øramdeelø kui asha kørrømarilian, na trusrø puabe, tru Jerusalénsrømay trana øramig ñim an ketigwan nømun trana ørøppe, kan kilga pøra, tøga trana øramønrrun, tru i karua øriiløbe chi isumga møguelø kui nøm ashchai. ⁴ Inchen naimburab nagucha yamig søl kønrraptiig købene, trube, na iben, nømbe naba amrrunrrun.

Pablo nui lincha amrrabeløba mandø ambamigwan wamindig

⁵ Nabe Macedonia pirauwansrø pureb arrua, yandø ñimuisrø pumønrrun, kaguende nabe Macedoniawansrø pureb yamig kua. ⁶ Inchippa kan maya yanagatig kørrømisrisruandøbe, ñimba ka kørrømisramønrrun, kabe tru pishim pølmera chab purayamnegatikken, nan chumay yamig nebuben, nai yamigu ñim purugumig kønrrai. ⁷ Kaguende mømbe ñimun ke ka petø asha purainrraptø arrug kømøtan. Pøs Señor nan treeg kønrrain købene, kan maya yanagatig ñimba kørrømisrtrab attrab isur. ⁸ Inchendø Pentecostés kwaløm pumnegatig nabe yu Efeso kørrømisrtrab kur. ⁹ Kaguende yube kan yaskab purø nuig nayasig kurin køn, Tiusweiwan wamindig nu larrøbichaptiikke. Inchendø marmønrrai nan sətølulrrabelø truba truba køn.

¹⁰ Inchippa Timoteo trusrø pubene, ñimui utu chi kørig kui inchimønrrai inchigay. Kaguende nøgucha

Señorwei marameløyu na lataitøwei marøb megabig køn. ¹¹ Inchawei nune møitøgucha palabinøtø inchib kønrrab kømø, masken chi isumø inrrai purugua ørtrigay, naimay katø attrai. Kaguende nabe namui nunelanba, nunba munig megar.

¹² Inchen namui nuneg Apolosweimburappe, tru nunelø ñimuisrømay amrrabeløba nungucha na tiusmanda maya lincha irra taingucha, mømibatøbe nøbe chi inrrab inchimøn. Inchendø nun chu uras yamig pubene, inrrab kuinrrun.

Maig amønarnigwan treeg melønrrai wamindiiløba, 'ka amøñiguh' tailøba

¹³ Tab ashiptø pønrray. Pesan amøñimøtø, isubigwan Cristoinug tøga pasra pønrraigu mur pønrrab, chishkandø møgueløsun pønrrabelø køb, trurrigu murelø kuy. ¹⁴ Incha chiwandøgucha ñim marøppe, undag købiitøga maramig køn.

¹⁵ Nai nunelø, ñimbe ashibelø køn tru Acaya pirausrø Estéfnaswei yaueløbe ke srøsrøzhiitø nømmerig Tiuswan nebua ashibelø misra, Tiuswei misaameran nømbe purugunrrab pønrramisrigwan. ¹⁶ Inchawei nabe ñimun øyeeg melørrunrrigay chinrrab inchar, tru øyeeg melabelane nøm maig chiben mørøb melønrrigay cha, katø tru mayeelø i maramigwan purugub marøb melabelan treetøweingue.

¹⁷ Nane truba kasrag køtan Estéfnas køben, Fortunato køben, Acaico køben amrruin køben. Kaguende ñim mu kaagua, purugunrrab kaimaigwan nømbe nan purugua, ¹⁸ pøs truiløbe nai isubigu lata, ñimui isubigu lata chi isumikkaig, tab kønrrai marig køn. Øyeeg møgueløbe mayanguen tab indig kønrrabelø køn.

'Ka amøñiguh' taiba, 'ungwa' taiba

¹⁹ Tru Asia pirausrø iglesiamera ñim corintosreelan 'ka amøñiguh' cha øran. Aquilaba, Priscilaba, katø iglesia nømui yau tulundzunabelø, truilø chigucha Señorwei munchiyu 'mayanguen tab ka amøñiguh' cha øran. ²⁰ Katø mayeelø nuneløgucha ñimun 'ka amøñiguh' cha øran. Ñimbe kangurrin kangurri 'ka amøñiguh' chib, Tiuswei undag købiitøga tasig traniyay.

²¹ I 'ka amøñiguh' taigwan na Pablo ñimun naashib nai taska pørar.

²² Møikkøben Señorwan undaguig kømiigwane Tiuswei namig købig nuim pala købash. ¶ Namui Señor Jesucristo amø!

²³ Señor Jesúswei tru ka yandø tab indiibe ñimba pasrønrrai inchar. ²⁴ Cristo Jesúsweinug nai undag købiibe ñim mayeeløba pasrønrrun. Treeg kønrrun.

2 Corintios

'Ka amõñigueh' chib pørig

1 Tius nan trendø treeg kønrrain kuikkurri, na Pablo Cristo Jesús nõashib karua ørig, namui nuneg Timoteoba misra, Corintosrø iglesianba, katø tru Acaya pirau muba kuimburab Tiuswei misaamera warabelanba i kilgawan pørar. ²Tius namui Møskawemba, Señor Jesucristoimba tru ka yandø tab indig køben, chi isumgaig tab købig køben ñimba kønrrai inder.

Chine isumdeelø nebuingucha Pablo Tiuswan 'ungwa, ungwa' tailø

³Tru namui Señor Jesucristoi Møskai, Tiusbe mayanguen tabig wamindig kønrrun, tru lastima ashib pønrrabelø kømigwan tøga Møskai, katø isui meløben chiyutøgucha isui inchimønrrai purugub Tiuswan.

⁴Truibe nam chine puig meløben, namun tab kui mørrai purugubig køn, katøganelø chiyugøben treetøwei isui meløben, Tius namun isui inchimønrrai purugúitøgatøwei namgucha purugubelø kømig kønrrai.

⁵Criston tru chine, chine kaig nebuilø namuinug treetøwei itømaytø nebul arrubene, katø treetøwei tru isui inchimønrrai purugúikkucha tru kuindø, tru kuindø Cristoinukurrindøwei arrubig køn. ⁶Inchendø namun chine puig melamig arrubiibe, ñim chi isui inchimø tab kui pønrramigweyasiiba, kaigyugurri wesrailø kømigweyasiiba køn. Inchen namun tru isui inchimø pønrramig kønrrai publiibe, tru ñim chi isui inchimø pønrramig kønrrain kua, tru namun isui melamig nebul lataitøwei ñimun treeg nebul arruben, ñim chigúingucha melabig melamig truibe treeg attrun. ⁷Inchawei nam ñimuimburab øyah kønrrunmab isuibe treeg kønrrab køn. Pøs nam chine kaig nebuinab melaiguma treetøwei ñimgucha pønrrabelø kuig køppe, nam chi isumø tab kui pønrraigugucha, ñimbe treetøwei tab kui pønrrønrrab kui asha pønrrer.

⁸Namui nunelø, namun Asia pirausrø purø isumdiig nebui melaigwan ñim wammøra kønrrai inder. Yandø mu melamgaig trømbøig arruptø, namuinetøbe yandø chinha melamgaig purø trømbøig køben, yandø ke øsig webammumuitamab isubelø ker. ⁹Pøs nambe ke yandø kwamigu puermaptøwei isub melabelø ker. Pøs øyeeg puppe, nam namasiitø namdø tsabø kermab isubelø kønrrain kømøtø, Tius tru kwailanguen katøle øsiirangarub kusrubigwan isua pønrrabelø kønrrain kuig køn, ¹⁰tru øyeeg trømbøig ke kwamitø palab melaigugurri nõ namun ka puraambingarub, katø na-

mun ka puraambub ambamig kønrrai martrabigwan. Incha nambe ke nuinuutø isua meler, ka puraambub ambamig katøgucha namun ashib pasrønrrab kui, ¹¹ñim Tiuswan namuyasig 'purugurra' chib miab meløbene. Øyamay truba yamelø namuimburab Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chib kønrrun, pøs truba yamelø misra Tiuswan namuimburab miaben løtigwan nam truba nu purugúig utikkurri.

Pablo Corintosrømay chindimba imuigwan eshka

¹²Kaguende nam tab kui mørøb pønrraibe iig køn: yu pirau namui isub kebachib pasrabigu 'chi kalø marig køn' chibig chigaig pønrraig, mas ñimui utube katøguchinguen isuptø amønaig købig køn.

Amøñippe, tru newan chishchiitøgaba, søratø kømø, sølwan marig Tiusweinukkurri arrubiitøgaba nambe amønaig køn, chine nõrrø kusreelø møguelainukkurri arrubiitøga marmøtø, Tiuswei ka yandø tab indiitøga marøb. ¹³Pøs nam ñimun kilga pøroppe, chi peg waminchibikkucha kønrrab kømøtø, ñim chi leb kuigwan ñim chigúí nebua mørøb kuigwan truigwan newan chigúí mørtraimab isua pører. ¹⁴Inchawei namuimburab mayandøguen nebua chigúí mørig køppe, pøs ñimbe tab newan chigúí mørtrun, ñim namuimburab tab kui mørøb pønrramig kønrrai, tru nam ñimgurri tab kui mørøb pønrramig kønrrab køb lataitøwei tru Señor Jesús arrub kwaløm.

Pablo Corintosrø ashchab inrrab waminchib

¹⁵Inchawei nabe iigwan treeg kønrraitamab isua, ñimuisrømaymerrig attrab isuig køn, ñim srøsrø truba tab kui nan utig kømnetø katøle nan tab kui utamig kønrrai. ¹⁶Incha Macedoniasrømay pureppe, ñimuinug pua puraya, katøle trusrøngurri arruppe, ñimuinug puatøweim purainrrab isuig kuig køn, ñim nan Judeasrøngatig yamigwan purugunrrai. ¹⁷Tru na øyeegwan martrab isuibe, ¿kabe nabe ke mõi mõi martrab kurrig kønrrab kø chindah? ¿Kabe tru na øyeeg martrab indiibe, nai isuigu Tiuswan ashmø misaamera lataig martrab inchibig kua, møindø ke: "Martrab" taitø, katø: "Marmønrrab" taitø inchab inditamagueh?

¹⁸Pøs Tiusbe nõ maig chippe, nõbe tregwan marøbig køb lataitøwei, nam ñimun wamindiibe møindø: "Øn" taitø: "Ka" taitø indig kømøtø køn. ¹⁹Kaguende ñimui utu na køben, Silvano køben, Timoteo køben, nambe Tiuswei Nusrkai Jesucristoimburab eshka kusrenanig køn: "Øn" tantø: "Ka" tantø indig kømøtø, nuinuube chu uraskucha: "Øn" taig. Nøbe tru-

ig kòn. ²⁰ Kaguende Tius kerrigu nò chi martrab cha kòrrømisriiløbe Cristoinuube: “Treeg martrab” taig, truig kòn. Inchawei nambe Cristogurri: “Treeg kòn” chibelø ker, namgurri Tiusbe mayanguen tabig wamindig kònrrai. ²¹ Inchen Tius nòtøwein kòn Cristoinug mur pønrramig kònrrai marøbiibe namun lata, ñimun lata. Incha namune nuindø kònrrai tarømara pønsra, ²² nuielø kònrrai sellotøga sellawa, namui manrrau pasrønrrai Espiritu Santon katsig pasra tranøbguen indig kòn, tru tranrrab kòrrømisrigwan kutøguewan tranrrab kui asamig kònrrai.

²³ Pøs nabe Tiusken ashen trendamønrrun: Na Corintosromay katøgucha arrumuppe, na ñimun kalugueetømønrrab lastima ashiptø arrumuig købig kòn cha. ²⁴ Kaguende ñimui isubigwan Cristoinug pasra pønrramigwane treeg pønrrønrrai inchib ke nam karub pønrrønrrab kømøtø, masken ñim kasrag pønrrønrrai nambe purugubguen pønrrer. Kaguende ñimbe tru isubigwan Cristoinug pasra pønrraikkurriwei ñimbe mur pønrran.

2 Inchawei na katøle ñimuisromay arruppe, nabe ñimun truba truba isui inchain kømøtø, attrab isuig kuig kòn. ² Kaguende na ñimun isui inchai marene, trube, ¿nane mu kasraaniasamø? ¿Tru na isui inchai mariiløtøwei kasraanmønrraitarru? ³ Inchawei nabe øyeekkurri tru merrab kilgawan na pørøppe, tru nanguen kasraanrrabelø na trusrø puben, nan isui indingarumønrraim pørig kòn. Pøs na kasrag pasrøbene, ñimgucha chiguen kømøtø, mayeeløba treetøwei pønrrønrraimab isuague. ⁴ Kaguende nabe ñimun pørøppe, truba truba isui pørig kuig kòn, nai manrraube purø tab kømui, truba kappin kørøgøb. Kabe na ñimun truba truba isui inchai martrab kømøtø, nabe ñimun truba truba undaguig kui ashchai indig købig kòn.

Kalø marøbigwan Pablo truburø ulø paymub

⁵ Tru øyeeg isuim pasrønrrai møikkøben treeg marøbiibe, nandø kømøtø, kan mayangatig ñim mayeelanba isui inchai mara pasran tamønrrun, ke menrra inchimønrraptø. ⁶ Inchawei tru møwan ñim mayeelø lutauelø misra, nui kalø marigwan øl martrab ñim asha mariibe yandø tsabø kòn. ⁷ Truigwane yandø ulø payib kømø, pesannab, masken kuñab purugumig kòn, isubiitø yandø kerriguwan mandøguen kømui inchimønrrai. ⁸ Inchawei nabe ñimun tru møweimburab ñimui undag købigwan katøle tiusmanda kenamaray tamønrrun, ñim undaguelø kui nò ashchai. ⁹ Kaguende na ñimun pørøppe, øyeegwan isua pørig kòn, chiyutøgucha maig taigwan ñim mørøbelø køtashchab ashchab isua. ¹⁰ Inchawei chigøben kalø marøbigwan ñim chi ulø paymø pesannanrrab isua kòrrømarene, nagucha nune treetøwei ulø paymø kørømisramønrrun. Pøs chi kalø marigwan na ulø paymø, pesannappe, (ulø paymumig chi pønrraig kuig køh chindindøbe køben) ñimgurri treegwan marig kòn, Señor Jesucristoi merrab, ¹¹ namun Satanás kegørrøsrkøb nò kanailø kømønrrab. Kaguende

nambe tsabø ashibelø ker nøbe chitø martrab inchibig kuigwan.

Cristotøgabe kanawa puraamba pønrramig

¹² Na Troas ciudatrø, Cristoi tabig srø wamwan eshkaab kusrenanrrab pubene, Señorweimburabelan maramig yaskappe tabig kurøppe kurendø, ¹³ nai nuneg Tito trusrø mu kaagøptinchene, nane nai isubigube ni mumayguen kømuben, nabe trusrøngurri nømun ungwa chippa, Macedoniasromay ibig kur.

Tiuswan ‘ungwa, ungwa’ taig

¹⁴ Inchendø Tiuswan ‘mayanguen ungwa, ungwa’ chinrrab, Cristoinuube nam kaigwan kanawa [katø] luchimíig tsimaytø puraambub ambamig kònrrai marøb, katø tru Cristoimburab nebua asiiløbe purø may irrabzhig lataig chutøgucha namgurri larrøbitchai marøb Tiuswan. ¹⁵ Kaguende Tiusweimbe nambe Cristoi tru purø may irrabzhig latalø ker, kaigyugurri wesraig pønrrabelai lata, tru managatig pinab pinamsromay amrrab pønrrabelai lata. ¹⁶ Incha møilø tru pinab pinamsromay amrrabelaimbe tru irrabiibe kwaitø irrøben, katøganelø kaigyugurri wesrailaimbe tru may irrabiibe øsig kømigwan irrabig kòn. ¿Inchen øyeegwan marøb pasrønrraptiibe mu kø chinderah? ¹⁷ Katøganelø misaamera truba nørø tru Tiuswei wamwan kan chigucha kømíig kui lataig an marøb srua llirabelø latawei, nambe treetøwei marøb pønrrømeelø ker. Treeg kømøtø, Tiuswei merrab waminchippe, maig wamindamigwan søra kømø, sølwan waminchib, Tius øriilø kermab isua, Cristogurri waminchibelø ker.

Tru srøig ‘øyeeg, øyeeg martrab’ cha kòrrømisrig

3 ¿Kabe nambe katøguen namashib chi isumgaig ‘tabelø ker’ chib waminchib pønrrabra chindah? ¿Kabe nambe katøganelø latawei chi isumgaig tabelø kui ashchai, kilga pøriilø ñimun tranamig, kabe ñimgurri kilga pøriilø namun tranamig palaim pønrrabra chindah? ² Nam mailø kuigwan treeg asønannrabelø tru namuyasig kilga pørig lataløbe ñimwein kòn, tru ñim purø tabig amønaig, tru namui manrrømerayu pørig pasrabig, mu misaameratøgucha ñimun mumera køtashib, mailø køtashib ashib tøgagúilø. ³ Ñimbe tøgandø asamdeelø kòn, kan kilgayu Jesucristo nøashib pøri latalø, tru namui maramigwan marøb pønrrailøygurri ñim srøig kurraabelø, tintatøga pørig kømøtø, øsig wab Tiuswei Espiritutøga pøriilø. Kabe srug tambalmerayu pøriilø kømøtø, misaamerai manrrømerayu pøriilø kòn.

⁴ Nambe iigwane Cristogurri Tiuswei merrab treeg kuitamab isua pønrrer. ⁵ Kabe nam namashib øyeegwan martrapteelø namdø tsabø marøbelø kua, chi arubiibe namuinukkurri arrubig kui lataig inchib pønrrømøtø, nam øyangatig tsabøtø marøb pønrramig arubiibe Tiusweinukkurri arrubig kòn. ⁶ Incha Tius nòtøwei namune tru srøig acuerdo marigwan nam søl-

gandø marøbelø kōnrrai mara pōnsraig kōn, tru acuerdo merrabsriig maig maramigwan martraim pōrigwan kōmōtø, tru Espiritu Santoiwan. Kaguende tru maig maramigwan martrai pōrigwan mōrmiiigwe-imbe kwamigwan srua arruben, trune Espiritu Santobe tru srøig øsig kōmigwan tranøbig kōn.

⁷Inchen tru maig maramigu marøptøga pōnrraig kwamigwan srua arrubig, srug tambalmerayu pōrikken tōrguegwalmabig kōptø, Israel misaamerabe Moiséswan malauguen ashchab kaimaig kōbig kōn, nui malø tōrguegwalmabig kōben, tru tōrguegwalmabiibe kwab yaindøgucha. ⁸Inchen tru øsig kōmigwan srua arrubigwan marøb pōnrraig tru Espiritu Santoimbe, ¿kan treetøguen kōnrrab kōmø, maig tōrguegwalmabig kuaasamø? ⁹Inchen tru maig maramigwan marøptøga pōnrraig misagwan kaigu pōnrrōnrrai kōrrōmara pasrøbikken treg tōrguegwalmabig kuibe, tru marøptøga pōnrraig misagwan Tiuswei merrab chi kaig kōmeelø lataig tabig kōnrrai marøbiibe, ¿kan treetøguen kōnrrab kōmø, mas purø tōrig tōrguegwalmabig kōn! ¹⁰Kaguende truig tōrguegwalmabig lataig kuikken tru iig purø tōrguegwalmabiibamara ashene, truiibe chi tōrguegwalmabig kōmøn. ¹¹Inchawei tru tōrguegwalmabig kwab ibikken kan treg tōrguegwalmabig tōgaig arriibe, tru mana pinømø pasrabig pasrōnrrabiibe ¿mas maig tōrguegwalmabig kuaasamørra!

¹²Inchawei tru tōgagōnrrurmab isuigwan nam tōgaguen pōnrraig kōppe, nambe chi kōrmø maig tamigwan tōrgandø waminchibelø ker. ¹³Kabe tru Moisés lataig inchib pōnrrōmer, tru Israel misaamera nui malau tōrguegwalmabig kwab arrubig yandø patsi ashmōnrrai, malø kasraitøga kasrøb lataig.

¹⁴Inchendø nōmui turmerayube yandø chi wamindikken kebyainameelø murig misriilø kua, mōin kwalømgatig tru merrabsrø Tius acuerdon marig kōbigwan leben, chi tainguen mōrmeelø kōn, tru malø pinøgasrøb pasrabiitøwei pasrabig pasraikkurri. Kaguende tru pinøgasrøbigwane Cristotøwei kerranrun. ¹⁵Incha mōin kwalømgatig tru maig maramigwan martrai Moisés pōriilan asiimōrig, tru maløwan pinøgasrøbig lataig pasrabiibe nōmui manrrōmerayube kasrain pasran. ¹⁶Inchendø mōikkōben Señorweimay llirawa pasramisrene, tru pinøgasrøbig lataig pasrabiibe nuinukkurrimbe kerraig kōnrrun. ¹⁷Kaguende Señorbe tru Espiritu kua, Señorwei Espiritu chu pasrøbene, Tiuswei merrab kemalamig truyube chigucha ilørkōnrrabiibe chi kaagøn. ¹⁸Inchawei nambe mayeeløba maløwan chi kasra kōmø lataig ashib pōnrrabeløbe, kan espejo latailø ker, Señorwei tru tōrguegwalmabigwan kegurnabelø, nø maig kōben nam treeløtøwei misrøb, katøguchinguen, katøguchinguen tōrelø misrøb amber. Treebe Señorweinukkurri arrubig kōn, tru nø Espirituinug.

Jesucristoimburabigwan eshkabelø

4 Inchawei nambe Tius namun lastima asiitøga i tru marøb pōnrramigwan tōga pōnrraig kōppe,

nambe chi kullaarab melømer. ²Pøs chigøben ke kōrikken kōnrrapteelø sōratø mariilane nambe yandø wendøbasrar ker, sōratø larrø mōg isua marøb pōnrrømwøwei, Tiuswei wamwan lliska peemaytø marøb pōnrrømwøingue. Treg marøb pōnrrømwøtø, tru newan ciertonigwane maig kuigwan tōrgandø kenamarøb pōnrraikkurri, nam tabelø kuigwan namashib kenamarøb pōnrrer, maya misaamerai isub kebachib pasrabigu ka inchib pasrømugumab isumig kaanrrai Tiuswei merrab. ³Inchen tru tabig srø wamwan nam eshkab kusrenanig katøgucha pinøgasraig lataig chugúi mōriimiiig kōrrōmisrøppe, tru yandø pinab pinamnuumay amrrabelaimbe pinøgasraig lataig kōrømisran. ⁴Kaguende tru mōin kwaløm yu pirau tius, tru nugwaimandziibe, tru chi kōremeelane nōm chigúi mōramig isubig tōgagúigwane chigúi mōrmeelø kōnrrai kasra pasrin kōn, tru Cristoi tōrguegwalmabigwei tabig srø wam tōrbilabigwan nōm nebua ashmōnrrai; tru Cristobe Tius maig kōben, truig kōn. ⁵Kaguende nambe namuimburabigwandøwei eshkab kusrenanmøtø, Cristo Jesúsbe mayeelaim pala nø ashib karub pasrabig kōn cha eshkab kusrenanøbelø ker. Katø nambe Jesucristoyasig ñimuimbe ka karuindø melabelø ker. ⁶Kaguende: “Tru lōstøyugurri tōr pilōnrrain” cha, trenchib Tius nōtøwei namui manrrōmerayu nui tōrtøga kebilin kōn, tru Tiuswei tōrguegwalmabig Jesucristoi malau pilabigwan nebua asam tōrwan namun tranig kōnrrai.

Chigøben trømbøig puingucha mur pōnrrab

⁷Inchendø nambe iig tru purø tabigwane namui asr kan pirø kōtsø lataigutø tōgaguer, tru iig maramburab marøbig purø nuig tabiibe namuin kōmōtø, Tiuswein kui kenamartrab. ⁸Chiyutøgucha chine chine pui melamig nebuingucha, ke truyutø tambal ambagucha warømer. Ke kan chindamermab isumig pui meløbendø, yandø ke kaimamuitamappe isuiløgucha melømer. ⁹Namun kaig marøb amrruindøgucha, namundø elatsiilø melømer. Pōtiitsiiløbe kuinabendø, kerriguwan pinisailøbe kōmuinatan. ¹⁰Inchawei nambe chu ambuptøgucha, namui asru Jesucristo kwaigwane tōga amøner, katø Jesucristo øsig waikkucha namui asru kenamisrtrai. ¹¹Kaguende nam øsig pōnrrabeløbe Jesucristogurri chu urastøgucha ke kwaitø, kwaitø melamig nebutan, namui ka pinōnrrab asru Jesucristoi øsig pasraikkucha kenamisrtrai. ¹²Inchawei namuinuube kwamig marøb pasrøben, trune ñimuinuube srøig øsig kōmig marøb pasran.

¹³Tiuswei wamwan pōriguma trenchibig kōn: “Kørewa, treekkurri waminchar” cha. Pøs namgucha namui isubigwane Cristoinug treetøwei pasra pōnrrōwa, treekkurri nambe kørewa, Tiuswei wamwan waminder. ¹⁴Pøs nambe ashibelø ker, Señor Jesúsban kwailai utugurri Tius tru katøle øsiirangarubiibe, namungucha Cristo Jesúsba tru kanbalatø pōnrraikkurri kusrua, Tiusbe nui merraptøwei nam ñimba kanbalatø pōnrramig kōnrrai martrab kui. ¹⁵Pøs kerrigu øyeeg pub arrubiibe ñimuyasig tab kōnrrain kōn, tru ka yandø

tab indig misagwan katøguchinguen, katøguchinguen nebub ibene, 'ungwa, ungwa' tameløgucha nuramburab nuranrai, Tiusweyasig maya nuguen tab kørnrai.

¹⁶ Inchawei nambe chi kullaaramer. Kaguende namui asrbe patsab yaingucha, namui umbube kwalømmørig, kwalømmørig srøig misrøb inrrun. ¹⁷ Pøs nam chigøben puinab melamig ka petø pureb arrubig, kan yangucha murig kətanmab isub mur kui melaibe managuen patsənrabgaig kan tərguegwalmabig maya nuibaguen øyeeg lataig kən cha, kemesra tren-damgaig tabigwan təgaig arrubig kən. ¹⁸ Kaguēn nambe namui kaptəga asigwan asha pənrromətə, chi nebua asiimigwan asha pənrer. Kaguēde kaptəga nebua asiiləbe ka purainrabiitəwein kəben, trune tru kaptəga nebua asiimeeləbe managatigweyelə kən.

5 Pøs nambe yandø ashibelə ker, yu pirau nam øsig pənrraig tru namui asr ka petəweindiig kan rancho-unə mara pasrindø lataig, yandø minchib patsindøgucha, katəgan srø asr purø tab ya lataig, mu məguelə taska mari ya kəmətə, srəmbalsrə managuen patsənrabig kəmiig Tius tranig təgagəmigwan. ² Inchawei nambe yu pənrραπε, tru srəmbalsrə kewa purramitəga pinəbuliilə kəmigwan, mana kənrermab truba truba nuisrab isubelə ker. ³ Treebe namune srø asrtəga kenanen, nambe yandə asr chigar kəmə, təgar kəmənrrun. ⁴ Inchawei i asr kan carpa ya lataigu nam øsig pənrabeləbe larrə tab kəmui, truba truba nuisrab isuiig melabelə ker. Pøs namune kwamuinrabna kətan nam təga pənrraig asrwan trubalatə srøig itəguenniilə kəməwatəbe, tru yandø pinab patsənrabigwane tru srøig øsig kəmibe yandø nətə kerriguwan pinabgasra pasramisra. ⁵ Inchen namun øyeeg pənrraig kənrrai marəbiibe Tius nə kən, tru treeg kənrrai Espiritu Santon katsig pasra namun tranəbguen inchibig, tru tranrrab kərrəmisrigwan kutəguewan tranrrab kui asamig kənrrai.

⁶ Inchawei nambe chu urastəgucha chi isumə pənrer, tru namui asru øsig aməñippatəbe, Seņorweim pulu kəmətə, nambe yabsrəndə pənrabelə kui nebua asha. ⁷ Kaguēde nambe aməñippe, namui isubigwan Cristoinug pasriitəgatə aməner, namui kabrrawa nebua ashagurrin kəmətə. ⁸ Inchendə nambe treeg kənrraitamab chi isumə pənrer, masken namune asrugurri tarəmisra ambinrabna kətan, Seņorba kanbalatə purrənrab amrrab. ⁹ Inchawei namui asru øsig pənrəwa lata, asrugurri tarəmisra amba lata Seņor nə tab kui mərəb wanrai marəbelə kəmig namuimbe truig kən. ¹⁰ Kaguēde nambe tru maig maramigwan Cristo asha marəb wainug mayeeləba kemalamig kən, namui asru aməña tabig marig kuin kui, kaig marig kuin kui maig marigwan nam mətəgucha truburə utənrab.

Tiusba katəle tab kərrəmisramig

¹¹ Inchawei Seņorwan mandə kərig təga pənr-ramigwan nam ashibelə kuig kəppe, misaamera

Seņorwan kənrrai inchib melabelə ker. Pøs Tiuswei merrabma nam mailə kuigwan tərgandə kenagūibe, katə ñimui isub kebachib pasrabigugucha treetəwei tərgandə kenagənraimab isur. ¹² Kabe nambe namasiitə katəguēn ñimui merrab 'truba tabelə ker' chib pənrromətə, ñim namgurri tab kui mərəb kasrag pənr-ramigwan təgagənrrai treeg isua inchib pənrer, ñim tru mandə lətamigwan təgagənrrai, tru manrraugurri isua kəmətə, ka palatə treeg maranmab ashchaidə məg inchib chib pənrabelan. ¹³ Namun 'locos kən' tainab pənrraibe, Tiusweyasig kən. Inchen maig pənr-ramigwan chugūi mərə pənrraibe, ñimuyasig kən.

¹⁴ Kaguēde Cristoi undag kəbiibe namune marrai trawaguchibig kən. Pøs iigwan nam isua ashene: Cristoma kwappe, mayeeləmburə kwaig kəbene, treekkurri mayeeləba kwaig kən. ¹⁵ Inchen Cristobe kwappe, mayelayasig kwaig kən, tru øsig aməñibeləbe ka nəmyasiitəwei øsig aməñimətə, nuyasig aməñibelə kənrrai, tru kwawa, katəle nəmyasig øsi-irabigwei.

¹⁶ Inchawei nambe yandø məingurrimbunəbe mundəgucha yu piraelə isuimay ka treetə isua ashib pənrromelə ker. Pøs nambe merrape Cristone yu piraelə isua asimay ashibelə kuatəgucha, məimbe yandø treetə nebua asha təga pənrromer. ¹⁷ Inchawei məikkəben Cristoinug pasrabiibe, yandø nəbe kerrigu srøig kən; merrabiibe yandø chab puraiben, məimbe yandø kerrigu srøig marig peemayig kən. ¹⁸ Inchen kerriguba øyeeg arrubiibe Tiusweinukkurrin kən. Pøs nam kailə kua nəbatəwei tab kərrəmisramigwan Cristo Jesúscurri treeg kənrrai mara, kailə kua, Tiusba tru tab kərrəmisram wamwan nam marəb pənrənr-rai, nə tranig kən. ¹⁹ Tru wambe iig kən: Tiusbe nəbatəwei Cristogurri pirau maya misaameraba kailə kua, tab kərrəmisramigwan marəb pasraig, nəmui chi kaig mariilan ulə payrrab isua ashmətə. Tru øyeeg nəba tab kərrəmisram wamwane namun waminchai trana pənsraig kən. ²⁰ Nambe Cristoi munchiyu, misag utu Cristo nə waminchib pasrab lataitəwei nui wamwan waminchib pənrənrrai pənsrailə ker. Namgurri Tius nəashib treeg maray chib pasrab lataitəwei, nambe Cristoi munchiyu ñimun tiusmanda øyeeg martrunrigay tamənrrun: ¶Tiusba tab kərrəmisramigwan maray! cha. ²¹ Cristobe chigucha chi kaig marig chigaigwan, Tiusbe namuimburə nune kaig marəbig kui lataig treeg mara pasrig kən, nam kaig marmua lataig pənrraig kənrrai Cristogurri treeg martrab.

6 Nam Tiusba marəb pənrabelə kuig kəppe, ñimune øyeeg marəb kərrunrigay chinrrab, Tiuswei tru ka yandø tab indigwane ke chi martraaməbendə uta təgagəmətay cha. ² Kaguēde nui wamwan pərigube Tiusbe trenchibig kən:

"Yandø tru purugum kwaləmməra puim pasrəben, ñun mərig kən cha.

Kaigygurri wesrailə kəmə kwaləmə puim pasrəben ñun purugūig kən" cha.

ƆMøi yan køn, tru tabig purugúigwan utamibe! ƆMøi yan køn, tru kaigyugurri webambam kwalømbe!

Pablón chine chine nebub arriilø

³ Mugøben Tiuswei tabig srø wamwan kaashib, nam marøb pønrraigwan kaig køn chib wamindig kømønrraimbe, nambe kaig marøb mungucha srurrengwargarub pønrrømer. ⁴ Masken treeg inchimøtø, nambe chiyutøgucha Tiusweiwan marøb melabelø kui asiilø kønrrab treeg kenamarøbelø ker: chu uraskucha elachimøtø, marøbig marøb melamigu lata, chine kaig pub arrubigu lata, chine palai mørøb, isui melamig arrubigu lata, ⁵ ichagutsiilø kømig nebui lata, kailan pøn-srai yau keerig pønrramig nebui lata, kanbalatømisra kaig martrab namig kurrøben treegu melamig nebui lata, maramga murelan marøb melamig nebui lata, kibguen kimø melamig nebui lata, chigucha mameelø puraambub melamig nebui lata, ⁶ chi kaig marmø chishig amønamiigu lata, nebua ashib ambigu lata, chine indindøgucha tammay ka melabig melab, tab inchibelø kømigu lata, Espíritu Santo namba pasraigu lata, nam ka inchib kømø, cierton undaguelø kuigu lata ⁷ cierton wamindamigwan treeg waminchibelø ker. Tiuswei maramburab marøbiitøga marøb, tru chigurimbunø tabig sølgandø marøb pønrraitøgabe nambe kusmayba, atsimayba srua kwayab pønrrer, kan sul-dau kwayab turiamig kusmaybe espadan atsimaybe escudon srua kwayab pasrab lataitøweingue. ⁸ Kanmaywane truba tab indinab, kanmaywane maig købash indinab, kanmaywane truba tabelø køn chib waminidinab, kanmaywane larrø kailø kui mara waminidinab, maig kuigwan nam cierton waminchendø, larrø may wamincha isapteelø kui marinab, ⁹ nambe mumera kui nebua asiilø kuinabendø, asiimeelø kui lataig tøgagúinab, yandø kwawa pinanmab asha tøgagúindøgucha, øsig amøñibig amøñibelø, trømbøig ichabetiilø kuinabendø, kwamø ka øsig amøñibelø, ¹⁰ truba isuilø meløbendø, purø tab kui kasrag pønrrabelø, larrø waachamera kuinabendø, misag truba nør-røwan tabigwan tøgagømburab tøgagønrrai marøbelø, chugurringuen kømeeelø kerrigu chiga latailø kuinabendø, kerriguh tøgar treelø kuinatan.

¹¹ Nambe, ñim corintosreelan, maig wamin-damigwan tørgandø treeg waminder. Nam ñimuimburab isumibe namui manrrømerabe ke kurindø pasran. ¹² Ñimuimburab nam isumibe chugatikkucha kurin pasrøben, ñimweinrre kasrøb tøgagøn namuimburab. ¹³ Ambugurri igurri lata treeg kønrraimab isua, kan nai ureg kui lataitøwei nabe ñimune trenchar: ƆÑimui manrrømerangucha treetøwei kura tøgagør-runrigay! cha.

Nambe øsig wab Tiuswei ya ker

¹⁴ Ñim Tiuswan kørebeløbe Tiuswan lata køre-meeløbabe lincha maramgaigube chi lincha maramig kømøn. ¿Kaguende tru tabig sølgandø maramiba, sølgandø kømø mariibabe chinchá kandø kønrrab kø?

¿Katø løstiiba, tørbabe chinchá trubalatø kønrrab kø? ¹⁵ ¿Cristoba, Belialbabe chinchá kandø isunrrab kø? ¿Criston kørebiiba, Criston køremiibabe chinchá kandø isub pønrramdiig kønrrab kø? ¹⁶ ¿Katø Tiuswei yaba, taska mari tiusmerababe chinchá trubalatø kønrrab kø? Kaguende nambe tru managuen kwamø øsig wab Tiuswei ya ker. Pøs nøbe trendaig køn: “Nabe yandø nømuintug pasrabig pasrab, nømui utu uñib indamønrrun cha. Nabe nømui Tius køben nømgurrimbe nai misaamera kønrrun” cha.

¹⁷ “Inchawei treeg købene:

Tru kaig marøb misaamerai utugurrimbe webamba, yandø nøøømisray” cha, Señorbe nui misaameran trendan.

“Chigøben køsøngømdiigwane katøramøtay cha.

Pøs marmubene, nabe ñimun utamønrrun” cha.

¹⁸ “Incha nabe ñimuimbe møskai misren, ñimgurrimbe naimbe nai nusrrkalø, nai nimbasrmera misrrabguen” cha,

Tius Newan Maramburab Marøbiibe trendan.

7 Inchawei ñim, nai undarailø, tru Tius tranrrab misra kørrømisriilan tøgarbe, namui asrua lata, namui espírituyu lata, kaig marig køsøngønrrapteelan kerriguwan chish misrkun, Tiuswan køriibala pønrraigu kerriguwan nuindø newan tabelø kønrrab.

corintosreelø yandø mas kaig marmønrrab isua mørøb

² Namun ñimui manrraugurri isua utørray chinrrab inchar. Nambe møigwangucha ñimun sølwan marmø kalø mara pønrrømøwei, kaig marøb ñimun møigwangucha mindisha kørrøarmøwei, kabe nam ñimgurri nam tøgamisrmøwei indig køn. ³ Nabe iigwan ñimun øyeeg chippe, ñimbe øyeeg kailø køn chinrrab kømøtø inchar. Nabe yamba trendaig kuig køn, nambe ñimune namui manrrau tøga pønrrer cha, øsig amøña lata, kwamig kui lata ñimun namui manrrau tøgagønrrab. ⁴ Nabe ñimune chi isumgailø kui isua pasrab, chiburø køben ñimgurri na truba tab kui mørøb pasramigwan tøgagøb inchar. Nan truba tab kønrrai mari pasrar, chine isui pønrramig puindøgucha, kasrag købigwan tøgagømburab tøga.

⁵ Nam Macedoniasrø puabe, namui asrwane kan pishindø tabguen israb tøgagømig nebumiig køn. Treeg kømøtø, chiyutøgucha ka isui melamitø, isui melamitø arrubig køn namune, namuim pøtøgatanbe chinetø indinab melamig arruben, namui manrraube kørig isub melamig. ⁶ Inchendø Tius tru larrø kullaarai isui melabelan isui inchimønrrai marøbiibe, Tito arriitøga namune truba tab kui melønrrai marig køn.

⁷ Katø Tito arrikkurrindø kømøtø, nøgucha ñimgurri truba tab kui mørøb pasramigwan utikkurrimba køn. Nøbe namun wammøøsrkøtan, ñimbe nan truba ashig kui melaigwanba, ñim tru merrab kalø marig købigwan isua møra kappin kørrøgaigwanba, ñim naimburab truba truba isub melaigwanba. Treekkurri nane katøguchinguen kasraaranrrai martan.

⁸ Pøs na ñimun tru kilga pøra øriitøga ñimun truba isuilø kørromisrtraï marig købigwane nane chi isumøtan. Pøs tru urasbe nane isubwei indig køn, kaguende tru na kilga pøra øriibe kan maya yanagatiitøbe ñimun isui melønrrai marøbwei inchen. ⁹ Møimbe nane kasrag køppe, tru ñim truba isui melaigwan, trunun isua kasrag kømøtø, tru ñim truba isui indiibe ñimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lliranrrai marikkurri nane kasrag køtan. Pøs ñim truba isui inchib pønrrappe, Tius trendø treeg kønrrain køben kuig kua, nambe ñimune chigucha chi kalø punrraimbe marmuig køn. ¹⁰ Tius maig palain køben nam trumay isui inchib pønrraibe ñimui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lliranrrai marøbig køn, kaigyugurri wesrailø kømigweyasig trembe kaabashmøtømab isumig chigaikke. Trune isui inchib pønrramig arrubig yu pirauibe, kwamibe tøgag arrubig køn. ¹¹ Tius maig palai inchen, ñim trumay isui inchib pønrraigwan ñimguen asay: ñimuinug truba marøbig kui inchib pønrramig arub, øyeekkølig kalø marøbrain køn chib tør marøb pønrramig arrub, kalø maren namig isub pønrramig arrub, køriibala pønrramig arrub, truba truba asinrrabna kui inchib pønrramig arrub, tabigweimburab ke chinsraatø inchib pønrramig arrub, kaig marøbigwane møra meganrrai marøb pønrramig arrub, treeg arrin køn. Inchawei kerrigu øyeeg purayaigu ñimbe chi kalø mara pønrrømuin kui kenamarøb pønrran. ¹² Inchawei tru kilgawan pørøppe, tru sølwan marmø kaig marøbigwan isua, truikkurrim pørmøwei, kabe tru kalø marinabigwan isua, truikkurrim pørmøwei indig køn. Treeg kømøtø, tru ñim namuimburab truba isubelø kuigwan ñimui utu Tiuswei merrab nebua asig kønrrai indig kuig køn. ¹³ Inchawei nambe chi isumø tab kui pønrramig kønrrai mariilø ker.

Nam tru treeg tab kui pønrraig kømnetø, Titon truba truba tab kui pasrai ashabe, nambe larrø tab kui truba kasrag pønrrer. Kaguende Titone nui isubigu katøle truba tab kui mørøb pasrønrrai, ñim søteelømisra purugúin køn. ¹⁴ Pøs ñim corintiosmeraimburab truba tab kuim pasrar chib Titon na waminchib pasraigwan, chi køriimisra kørromismur. Nam ñimun kerriguba chigøben wamindiima chi isa wamindig kømuig køppe, ñimuimburab truba tab kui mørøb Titon nam waminchib pønrraikkucha treetøwei isa kømø wamindig webyan. ¹⁵ Inchawei Titobe møimbe ñimune katøguchinguen undaguig køn, tru nø maig karuigwan ñim mayeeløba mørøb, nun utabgucha, køriibala ke itønab utig købigwan isua. ¹⁶ Chiyutøgucha ñimbe chi isumgailø kuimba mayanguen nane tab køtan.

Merø kømø, tranamburab tranigwan waminchibig

8 Trube, møimbe ñim nai nunelø, wammøra kønrrai inder, tru Macedonia pirausrø iglesiameran Tius nui ka yandø tab indigwan øyeeg tranigwan. ² Yeeg chine kaig nebuinab melamig pub arrubig ututø, nømui kasrag købigwan kasrag kømburab tøgagúiba, larrø chuguringuen kømuilø melaibabe, merøbala kømø, tranamburab tranøbelø kønrrai

marin køn. ³ Inchawei nabe maig kuigwan wamin-damønrrun, tru nømun maig purugumdiig køben treeg purugua, nebumgaigwanguen nebua tranig køn cha, nømun mu tranrrai indig kømøtø. ⁴ Pøs namune truba rugabelø køn: “Tru Jerusalénsrø Tiuswei misaameran namgucha truilan tøga purugúig kønrrai treeg marbashbsrumøgue” chib. ⁵ Incha nam treeg martraitamab isuigwandø marmøtø, nømbe Señorweyasimerrig pønrrønrrab nømarshib pønrramisra, trugurrimbe namun treetøwei pønrrønrrab pønrramisrøbelø køn, Tius maig kønrrain køben treeg. ⁶ Inchawei nambe Titone øyeegwan martrunrrig cha waminchibelø ker: “Iig truba tab indigwan ñi maig marøb pølbasriibe, katø treetøwei tru corintiosmera Jerusalénsreelayasig tranigwane tabig marøb patsøgørrunrrig” cha. ⁷ Pøs ñimbe isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigu lata, Tiusweimburabigwan nebua ashib waminchib ambigu lata, Cristoï maramigwan tab asha maramigu lata, ñim namuimburab undag købig tøgagúigu lata, chiyutøgucha ñimbe ya merrabguen melaig køppe, lastima asha tranøbelø kømigu chigucha iyu treetøwei merrabguen webamrrab inchigay.

⁸ Maig martrain chippe, ke kandø chibig lataig nabe treeg karua pasrmur, treeg kømøtø, ñim undag købigwan cierton tøgagúitashchab ashchab inchar, katøganeløma treeg tab marøbelø køn cha trunun eshka. ⁹ Kaguende ñimbe namui Señor Jesucristoi tru ka yandø tab indigwan nebua ashibelø køn, nøbe chigucha chi palømiig tøgag købendø, ñimun undag købiitø larrø waacha misra, tru nø treeg waacha misritøga ñimun Tiusweimburabigwan chigucha chi palømeelø kønrrai marigwan.

¹⁰ Incha iigube nabe ñimun øyeeg maramdiig køn chinrrab inchar: tru purugunrrab tulisamigwan ñimbe marig pilawei tranamigwan ñimmerrig tranøb, katø trutø kømøtø, maramigwan ñimwei isuig kuig købene, ¹¹ trube, ñim pølbasra marigwane møimbe tabig marøb patsøgamig køn cha. Tru ñim purugunrrab indamigwanma ñim ke martraptø pønrraig køppe, trube, tru maramigwane treetøwei marøb patsøgamdiig køn cha, ñimun maig nebubendø. ¹² Kaguende møikkøben ke tranrrab isua, mayanzhig tranamdiig køben treeg tranigwane Tiusbe chi kashmø utabig køn, ke chugurrin kømuingucha tranrrai inchimøtø.

¹³ Inchendø nabe øyeeg chippe, kaneløbe chairailø kørromisren, ñimbe purugub meløwa, ke chuguringuen kømui inchib kønrrain kømøtø, ¹⁴ mu-maytøgucha lata kønrrai inchar. Møin kwaløm ñim chigucha chi palømiig uncha tøgagúibe nømun purugumig køben, katøwan ñim palai meløbene, tru nøm uncha tøgagúibe ñimun purugumig kønrrai. Tru-maybe mumaytøgucha lata kønrrun. ¹⁵ Tiuswei wamwan pørigu maig taimbala: “Nu tulishibiibe ke unchagøm tøgagømøwei, lamøtø tulishibiibe palappuin kømøwein køn” taig.

Titon Corintosrømay karua ørøb

¹⁶ Namui Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chinrrab, ñimuimbura na isui lataitøwei Titoi manrraugucha isunrrai pasrigwan. ¹⁷ Pøs na nun Corintosrømay ya, øyeeg maramdiig køn cha, na wamindigwan ka møriitø kømøtø, nøbe maramigwane ke marøg kuindø megaig kuig køppe, nøashib treeg martrab isua, ñimuisrømay yan.

¹⁸ Incha kan nuneg, Tiuswei tabig srø wamwan eshka kusrenanøb pasraigu, chu iglesiameratøgucha nune truba tabig wamindinabigwan nambe Titoba lincha inrrai ører. ¹⁹ Incha katø treetø kømøtø, tru iglesiameragucha nun lawa wesraig kuig køn, tru jerusalénsreelai tab indig purugúigwan nam srua amben, nø namun lincha attrai. Nambe Señorwan maya nuguen tab indig kønrraimba, nam purugug kui pønrraigwan katøganelan kenamartrappa, tru an tulisaiwane nam asha marøb pønrrabelø ker. ²⁰ Mugøben namun 'øyeeg kalø marøpteelø køn' tainab pønrramig kømønrrai inder, tru yeeg nørø keta traniiilan nam asha marøb tøga pønrrønrrai tranigwan. ²¹ Kaguende nambe chiwandøgucha maig maramigwan sølwan martrab inchib melabelø ker, Señorwei merraptø kømø, misaamerai merrabgucha treetøweingue.

²² Incha nambe katøgan namui nunewan nømun lincha inrrai ører, nui mariiløyu chiyugøben ke martraptø pasrabig kui katø katø treeg møg kui nam asigwan. Incha møyimbe nøbe katøguchinguen tru maramigube ke martraptøweim pasran, ñim chi isumgailø kui nø truba isua tøgagúikkurri. ²³ Pøs Titobe, naimbe nan lincha megabig, katø ñimui utu chi maramigu purugub megabig, treeg køn. Inchen tru katøgan lincha ambub nuneløbe, tru iglesiamera karua øriilø, Cristoyasiibe maya nuguen tabig kønrrai pønrrabelø, nømbe treelø køn. ²⁴ Inchawei ñimbe tru møguelane truba undaguelø kuin kui ashchai kenamartrigay, iigwan tru iglesiamera mayeeløba asha kønrraingue. Katø na ñimuimbura tab kui mørøb pasraibe chigurrin kui ashchai inday.

Cristogurri nunelan purugumig an tulisai

9 Inchen tru Tiuswei misaameran purugumig tru an tulisamigweimburappe ñimune chi pøramikken palømøtan. ² Pøs tru purugumigwane ñimbe purugunrrab ke muniitø pønrrabelø kui nabe ñimune ashibig kur. Incha nabe treegwan ñimuimbura macedoniasreelai utu truba tab kui waminchib pasraig køn, ñim acayasreeløbe tru tranamigwane marig pilasrøwei tranrrab chab tamara kuig købene. Inchen tru maramigwan [katø! marig kørrømisrtrai isua ñim marøb kuibe, nøm tru macedoniasreelø truba yamelø treetøwei martrab isunrrai indin køn. ³ Øyeeg kuindøgucha tru ñimuimbura nam øyeegu truba tab kui mørøb waminchib pønrraibe, ka wamindiitø pureptinhibgunmab isua, i nunelan ørar, tru ñimuimbura na maig waminchib arrig, masken tamara kønr-

rai, ⁴ inchippa macedoniasreelø møyiløgøben naba amrrub chi inchene, ñim chigucha marmø, pesan køben puinab melømønrrai. Pøs, kan treeg pubene, namune purø nu køriimisram nebunrrab køn, ñim chab tamara melaitamappa nam ñimun chi wammørøsrømoikkur-rindø. Pøs, ñimune masken køriimisram nebunrrun.

⁵ Inchawei øyeekkurri, i nunelan ñimuisrømay merrab ashchab amrrai øramig nabe palai asig kuig køn tru purugumbura purugunrrab misrig købigwan tulisam purugua yandø ke chab tamara munig kønrrai. Tru-may tru ñim purugumig tulisaiibe merøbala kømø, tranig kui asamdiig kønrrai, ke tranrrai inchendø, tranig kømøtø.

'Merø kømø, purugumigwan øyeeg maray' chib wamindig

⁶ Incha ñimbe iigwan isua kuy: møyikkøben ke kagømønrraindiig ellguabiibe, katø treetøwei kagømønrraindiig tulishinrrun. Inchen møyikkøben ellguambura ellguabiibe, katø ellmarigwan tulisambura tulishinrrun. ⁷ Ñim møyitøgucha tranamigwan tranøppe, ñui manrrau maig tranrrab isua tøgagúig køben, treeg tranamig køn, ke tranmuinrrabna købendø, tranmøwei, kabe ke treeg tranamig kuikkur-rindø tranmøweingue. Kaguende Tiusbe kasraatø tranøbigwane undaguig køn. ⁸ Inchen Tiusbe marambura marøbig køn chigurrimbunø tøgagømigwan ñimuinug tøgagømbura unchaguen tøgagømig kønrrai, treeg maramig, chiyutøgucha ñim chi palabigwan chu urastøgucha palømø tøgagua, chigøben tabig maramigu kerriguba ñim purugub kømig unchaguen tøgagønrrai. ⁹ Inchawei Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn:

"Larrøbitchai tsurøb, waachameran tranøb indig køn cha.

Inchen nui tru tabig sølgandø maramibe managatig pasrabig pasran" cha

¹⁰ Inchen Tius tru ellmarøbigwan yell tranøb, pirri manrrai tranøb inchibiibe, maig palabigwan tranøb, ñimui yellwan nørø larrøbitchai marøb, tru ñim tabig sølgandø maramibe kan ellmarig misrøb lataitøwei nørø larrøbichib inrrai martrun. ¹¹ Trumaybe ñimbe chiyutøgucha chi palømíig tøgagønrrai mariilø kønrrun, chiyutøgucha purugumigu merøbala kømø, tranambura tranøbelø kønrrai. Inchen ñim tru purugúigwan nam nømun tranen, nømbe Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chib kømig kønrrun.

¹² Kaguende ñim øyeeg marøb kuibe Tiuswei misaameran chi palabigwan treeg purugúitø kørrømisrøtø, Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chib kømikkucha truba truba kønrrun. ¹³ Inchen tru ñim øyeeg purugúigu ñimbe mumera kui asiilø køn. Katø nømbe Tiuswan truba tabig waminchun, Cristoi tabig srø wamyu pønrrøwa, truig maig taigwan ñim møra, truigwan kenamarikkurrimba, katø ñimbe nømun merøbala kømø purugub, katøganelø mayeelan treetøwei purugub indikkurrimba. ¹⁴ Katø nøm tru ñim purugúigwan utabeløbe ñimuyasig Tiusba

waminchippe, ñimuimburab truba nu undaatōga martrun, Tius nui ka yandō tab indigwan tōgagōm-burab tōgagōnrrai ñimun tranikkurri. ¹⁵ Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chinrrab, wamindiitōgabei kan mandōguen tamgaig purō nuig tabig keta tranigwan!

Pablo Tiusweiwan nō marōb pasraigwan chinchain-gaig waminchib

10 Na Pablo ñimun øyeeg martrigay chib waminchar, Cristoi tru purō tammayig kuitōgaba, purō tab inchibig kuitōgaba. Tru na ñimui malau pasrappe, chi tre chish waminchib pasrōmīg kōn tainab, trube, peesrōn pasrappe, maig tamigwan kelarrab, kelarrab trenchibig kōn tainabig. ² Na ñimun trenchinrrab inchar, na ñimuisrōmay arrua, namun mōilōgōsrōn ka namuimburaptō isub yu pirau maig kōbashtiig amōñibelō kōn chibelan kelarrab, kelarrab tamig tōgagūigwan tiusmanda ñimun trendamig kōmōnrrai inchunrigay cha. ³ Pōs nambe misag kuinabwei inchendō, yu piraelō maig kwayabelō kōben, treeg kwayab amōñimeelō ker. ⁴ Kaguende tru chitōga kwayamig nam tōgagūibe, mōguelain kōnrrab kōmōtō, truike Tiusweinug maramburab marōbig, treeg kōn, ni mūmaygucha chindamga murelō nugwaimandzig pōnsraig pōnrrabelan pōtiitsamig. ⁵ Pōs truitōga nambe tru kusremburab kusrewa wamindiilanba, katō tru purab nōrreelō isuilō misaamera Tiusweimburabigwan nebua ashmōnrrai sōtō pasramisrōb kurrabigwanba pōtiitser, tru chigurrimbunō isuilane Cristo maig kōnrrai inchen, treegu pōnrrōnrrai merrarrawa pōnsrōb. ⁶ Incha ñim newan mōrōbelō misra pōnrramisrene, tru maig taigwan mōrmeelane nambe mōra melōnrrai mara kōrrōmartrab pōnrrer.

⁷ Ñim kui ñimui kabyu maig kenagōben, ka palatō isua ashibelō. Mōikkōben, isa kōmō Cristoin kurmab isua pasrōwabe, trube, iigwan isua kōmig kōn: Nōma Cristoin kuig kōbene, namgucha Cristoielōtōwein kuin kui. ⁸ Maig maramigwan nam karub tōga pōnrrōnrrai Señor namun trana pōnsraigwan, iigwan na purō mōg inchib waminchib pasrab lataig indinaindōgucha, nabe chi kōrig misrabe pasrōmumōnrrun. Pōs tru maig maramigwan karub pōnrrōnrrai Señor namun trana pōnsrōppe, ñimun mindishaguen kōrrōmartrain kōmōtō, Tiusweimburabigu nōrrōram purugunrainguen tranig kuig kōn. ⁹ Pōs na kilgamera pōra, ñimun truilōtōga ke kwaarōsrōg kōb lataikkucha indig kōmōnrrai inchar. ¹⁰ Pōs mōilōbe trenchibelō kōn: "Tru Pablo kilga pōriilōbe purō murtō tranōbig, ke menrra mur waminchibig treelō kōn cha. Inchendō nōashib namba pasrappe, chi trengatig kōmōōllig, waminchibgucha chi may waminchimīg kōn" cha. ¹¹ Pōs tru treeg chibelōbe, trube, iigwan isua kōmig kōn: nam yabsrōm pōnrrōwa, kilga pōrigu mandō chib pōrōbelōbe, ñimui utu amrrua, marōbgucha treetōwei martrab kui.

'Nuig misrōb mōg inchibig kōn' taigwan lōtab

¹² Pōs nambe tru nōmasiitō 'truba tabelō ker' chib pōnrrabelō truilō mailō kōben, namgucha nōmba latailō ker chib pōnrrōmōwei, kabe nōm maig tabelō kōben namgucha treelōtōwein tabelō kōbraitashchab inchib pōnrrōmōwei inder. Trune truilōbe nōmasiitō kangurrin kangurri mayangatig kōtashib, katōganelō lataitōwein kōbraitashchab inchib pōnrrappe, chugūinguen mōrmeelō kōn. ¹³ Inchen nambe mōg inchib ke purabgucha waminchib pōnrrōnrrab kōmōtō, Tius namun mayangatig martrai pōnsraigwan nambe treegwandō marōb pōnrrer, katō ñimuisrōngatikken pumig kōnrrai tranigwan marōb. ¹⁴ Kaguende nambe namuinukkurri webunagucha pōnrrōmer, pōs nam ñimuisrō pumuig kuig lata. Pōs nambe ñimuisrōngatig Cristoi tabig srō wamwan nammerrigwei srua amrruig kōbig kōn. ¹⁵ Kabe katōganelō nōreelō marigu kebamba, purab mōg inchib waminchibgucha pōnrrōmer, namuinukkurri webambub. Masken treeg kōmōtō, ñimui isubigwan Jesucristoinug pasra tōgagūigu katōguchi nōrrōrab amrraimab isua muniirab meler, namui maramig ñimui utube nōrrō larrōbichib inrrai, ¹⁶ Tiuswei tru tabig srō wamwan ñim corintōelainukkurri mas yabsrōnguen eshka kusrenanig kōnrrai; peenug katōganelō kebamba marinug trusrō nam kebuna mōg inchib waminchib pōnrrōmōnrrab.

¹⁷ Inchen mōikkōben nui misrōb mōg inchib waminchib pasrag kōbene, nōasiitō kōmō, Señorweiwane tab kui mōrōb tabig waminchib pasrōbash. ¹⁸ Kaguende nōasiitō 'truba tabig kur' chib, nuimburaptō waminchibigwan tabig kui asha kōrrōmarig kōnrrab kōmōtō, tabig kōn cha, Tius nō wamindig, truike tabig kōn.

Pabloa, 'Cristo nōashib karua øriilō ker' chib ka isatō inchibelōba

11 Ke na chugūi mōrmīg lataig na mayandō wamincha mōrtrab ñim trunun ka awentaimbe kōtan. Pōs na treeg indingucha ñimun ka awentarray chinrrab inchar. ² Kaguende ñim mōigweyasig pōnrrappe, ke truigweindō kōnrrai, na treeg inchib truba isub pasrappe, Tiusweinukkurri arrubiitōga treeg inchib pasrar. Muba kasharanrrab misrabe, truibatō kasharanrrai nabe ñimun treeg mara tōga pasrar, truike tru Cristoba, tru nō perainrrab arrub kwalōm nui merrab kan mu mōōbagucha kimō srusrō newan chishig lataitōwei na ñimun nun treeg kenamartrab. ³ Inchendō nane kōrig isutan, tru ul purō may kebenōsrkamig tōgagūitōga tru Evan kebenōsrkōb lataitōwei ñimungucha mumay kōben ñimui isubigu pelōsrkōngarunrraitamab tru ñim isa kōmō pōnrraigwanba, tabig chishchig Cristoinug pōnrraigwanba. ⁴ Kaguende mōikkōben ñimun tru nam eshka kusrenanig lataig kōmōtō, Jesúsweiwan peemay eshka kusrenanōb arrin kui, kabe tru ñim Espiritu Santo uta tōgagūigwan kōmōtō, katōgan peg espīritun waminchib

arrin kui, kabe Tiuswei wamwan ñim uta tøgagúigwan kòmõtø, pegwan waminchib arrin kui inchibigwane, trube, ñimbe chi chimø melabelø køn. ⁵ Cristo nøashib karua øriilø misrøb, tru purab nørreelø chib pønrrabelai merrab chiyugucha lamíig kòmur nagucha. ⁶ Pøs nabe nai wamindigube kan mørøptø purramdiig, may waminchimiig kuinaindøgucha, nebua kusreb asigube nabe maig kuigwan nebua ashibig kur. Iigwane chiyutøgucha ñim tørgandø ashchai kenamarig køn.

⁷ Ñim nørreelø misrtrai, nabe naasiitø chigucha kómíig misrøb, Tiuswei tabig srø wamwan truburø chi utømø eshkab kusrenanøb pasrappe, ¿kabe nabe kaig marøb pasrabraig kø chindah? ⁸ Na ñimun purugub pasrønrrab, nabe katøgan iglesiameranguen kerrab lataig utamig neubig køn, nai chi palab arrubigwan tøgagønrrab. ⁹ Pøs na ñimui utu Corintosrø uñib urasma nan chi palab arringucha, munguen tranrra cha, miamuig køn. Kaguende nan chi palab arrubigwan namui nunelø Macedoniasrøngurri amrrua, tranig køn. Chiyutøgucha nabe ñim ke nan tranrraindø, tranrraindø inchimønrrab, nabe purø ashiptø megaig køn. Pøs katøgucha mun miamø, nabe treetø ka megabig megamønrrun. ¹⁰ Cristoi newan ciertonig nainug pasraí møra lataitøwei, na chi an purugúig utømø, tru møg inchib tab kui mørøb waminchib pasraigwane Acaya pirausrøngucha nane muguen waminchimønrrai katønrraamøn. ¹¹ ¿Chindimbagurri? ¿Pøs kabe na ñimun undaguig kømubra chindah? Pøs Tiusbe asha pasran, nabe ñimun undaguig kui!

¹² Nabe tru purugurray chib miamø maig marøb arigwane marøbig maramønrrun, an utab pønrrøbendø, tru nam lataitøwei marøbelø ker chi køptø tru kemesratøguen møg inchib waminchib pønrramigwan labelan marbashmø kanmaytø kata pasrtrab. ¹³ Kaguende tru treeg inchibeløbe, Cristo cierton nøashib karua øriilø kømøn. Tru marøbeløbe ka may wamincha isatø marøbelø, Cristo nøashib karua øri latailø misrøb treeg inchibelø køn. ¹⁴ Inchen øyeegwane ke kwaara asamikkucha kømøn. Kaguende Satanástøweinguen kan ángel tabig tørigwan tøgagig lataitøwei misrøbig køn. ¹⁵ Inchawei øyeebe kwaaramdiikkucha kømøn, pøs tru Satanás karuigwan marøb pønrrabeløgucha tru sølgandø tabigwan marøbelø misrøb pønrrøben. Pøs nømui kaig marimburo maig utamig køben, treegutøweim patsønrrun.

Pablo chine chine kaig nebuinab megaig

¹⁶ Pøs nabe katøle trenchinrrab inchar: mugucha nane ke chugúi mørmíig kui lataikkucha mara srua kømørrunrigay cha. Inchendø ñim nan treeg isua tøgaguabe, trube, na chugúi mørmíig kuingucha, nan treeg ka utørray chinrrab, na maitøguen møg inchib pasramig kønrrai. ¹⁷ Tru na naasiitø truba tab kui mørøb møg inchib waminchib pasraibe, nan Señor wamindingaruben wamindig kòmõtø, chugúinguen mør-mubendø wamindi lataig, treeg køn. ¹⁸ Pøs truba yamelø møiløgøbenma pirauig maig køben treegu nømasiitø purø nørreelø mørørai inchib pønrrøbene,

nagucha treetøwei purø nuig kui mørørai inchib pasrønrrab. ¹⁹ Ñimbe ya kusrebelø købendø, chugúinguen mørmeelane, trube, ñimbe ke mørøguen isrømøzhig melabelø køn. ²⁰ Møikkøben ñimun maig martrain chippe, ke treeg marøb melønrrai inchibigwanba, ñimun sətø pønsra nø tøga kørømisrtrab marøbigwanba, ñimun chi isa køben kerrawa, nui marøbigwanba, ñimune chigucha kømeeelø marøb nuig misrøb pasrabigwanba, ñimun maløbøtø pashaguchib, treeg inchibigwanbabe, trube, truigwane ñimbe ke chi chimøzhiitø melabelø køn. ²¹ Pøs nambe øyeeg kenamarøb pønrramibe yangucha kullaguelø købrain køn tamig, nane kørikken køtan.

Kaneløma ke nømasiitø chinetø møg inchib wamincha mørene, treetøwei nagucha martrab, treeg wamindamibe na chugúi mørmøgølig lataig wamindig kuindøgucha. ²² ¿Nømbe hebreosmera kø chindah? Nagucha hebreotøwein kur. ¿Nømbe Israelwei misaamera kø chindah? Nagucha Israelwei misaatøwein kur. ¿Nømbe Abrahamwei misaamera kø chindah? Nagucha Abrahamwei misaatøwein kur. ²³ ¿Nømbe Cristoiwan marøb melabelø kø chindah? (Pøs chugúi mørmíig lataitøwei waminchar) Nabe nøm lataitøguen kømø, masken marøb, marameløyugucha mas mur marøb, kailan keeri yau nømun lataitø kømø, katø katø merrarrawa keeriinab, ichaguchibgucha, mam ichagutsamigwan nømun lataitø kømø, ichagutsamburab ichagutsinab, katø katø ke yandø øsig kømurmab isui megamig pub, ²⁴ katø trattrø pijibe judíosmera maig ichaguchibelø kuigwan treinta y nuevebatø ichagutsinab megabig kur. ²⁵ Katø pønmay tsiitøga ichib srua kuinab, katø kan pijibe kwetchab sruutøga petinab, katø pønmay barco pitis misrøb chab mincha, piu asentaben, kan pijibe kwalma y mawa nane mar tøbøtaasrø pi srua yaig megamig neubig køn. ²⁶ Chu urastøgucha naimbe webya yamitø, yamitø nebuben, kanmaywane nørrø pimerayu chine purayaig megamig nebuben, kanmaybe nileelai utuwan chi kuinanrraptiig purayamig nebuben, kanmaybe naim pirau misaameratøwei chigøben marinanrraptiig pureb yamig nebuben, kanmaywane judíos kømø misaamera chigøben marinanrraptiig purayamig neubig køn. Inchen kanmaywane ciudayu kørig kømndiig inchibeløyu purayamig nebuben, katø kanmaywane mu misag warab waraimøsrø kørig kømndiigu purayamig nebuben, kanmaywane maryu chigøben kuinanrraptiig treegu pureb megamig nebuben, katø kanmaymerawane ka isatø 'Cristogurri nunelø ker' chibelø chigøben marinanrraptiig, treeg unamig neubig køn. ²⁷ Marameløgucha purø murig, trurrigu ni mandøguen kømui megamig, treeg neubig køn. Katø katø kibguen kimøwei, katø parøgwai mørøb, pi mulgwai mørøb, katø katø chigucha mamíig megamig nebub, kørrag kui megamig nebub, asru kemig chigagúinab megamig nebub inchibig køn.

²⁸ Inchen tru kømnetø kwalømmørig na isuim pasramibe iglesiamerabe mayamba chinchib kermab isub

pasramig, truig købig køn. ²⁹ Møikkøben kullaarain pasrøbene, nan kullaaraig kui lataig købig køn. Inchen møikkøben kaigu srurrengwanguinab megabene, nan pusrkwabig køn. ³⁰ Na mæg inchi waminchib pasramig nebubene, na truburab kømiig kullaguig kuigu, truyube mæg inchi waminchib pasramønrrun. ³¹ Namui Señor Jesucristoi Møskai, Tius tru managurri managatig mayanguen tabig wamindinabiibe nabe ka isatø inchi pasrømui asha pasran. ³² Rey Aretas karuigwan marøb wabig, tru Damasco ciudayu kubenadurbe tru damacenosmerai ciuda pøtøgatan laringaruin købig køn, nan kemørtrab. ³³ Inchen nane tru ciudayu pøtøgatan srug pirøbanrrig marigugurri kan pendanayu kørørøbelø køn, kan tasinyu waya. Øyamay nabe truigwei taskugurri welula, ibig kur.

Pablon Tius nuimburabig mu asiimiig pønrrabelan kenamarøb

12 Nabe katøgucha naasiitø mæg inchi waminchib pasramig køtan, treeg mariibe chi purugumiig kuindøgucha. Nabe piab lataigu na chigøben asiilanba, Señor nuimburabelan nan kenamariilanba, trunun waminchab. ² Nabe kan mæg ashibig kur, Criston kørewa pasrabigwan, mõi ya catorce añosken køn. Truigwane tru pøn srømbalarøngatig srua yaig købig køn. Nune asrbañau srua yaig køh, kabe asrbañau kømø, srua yaig køh, chindindø, truigwane maig kui mørmur. Trunune Tiustøwei asan. ³ Tru møwane tru srømbala Tiuswei purø tabzhiisrømay srua yaigwan nabe asha kur. (Nune asrbañau srua yaig køh, kabe asrbañau kømø, srua yaig køh, chindindø, truigwane maig kui mørmur. Trunune Tiustøwei asan.) Inchen trusrømbe ni kan mandø chaguen trendamgailø nøbe wamindi mørig køn, treegwane kan møwane waminchimønrrai meriilan. ⁵ Pøs nabe tru møweimburappe si mæg inchi waminchib pasrabwei indamønrrun, pøs truiibe nawein kuinaben. Inchendø nabe naasiitø mæg inchi waminchib pasrømøtø, na trengatig kømiig kullaguig kuinaigube mæg inchi pasramønrrun. ⁶ Pøs nan mæg inchi waminchib pasrag køben, na treeg inchi pasrainguen, nabe ke chugúi mørmíig lataig indig kømubsruinrrun. Kaguende nabe cierton waminchibsrubrainrrun. Inchendø nabe treebe marmumønrrun, na maig kuigwan asig tre lataitø kømøwei, na waminchen ñim møri lataitø kømøwei, mas nuikken kuin kui mugøben nan treeg isumønrrai.

⁷ Øyeeg chigøben purø nørreelø nan kenamarig, truilø nan purab nuig kurmab isub pasramig marmønrrai, nane nai asru chu uragucha kan kal lataig kebuchi pasrønrrai pasrig køn, Satanás ørig, ni mandøguen kømui pasramig kønrrai martrabig, na purab nuig misrøb pasramig kømønrrai. ⁸ Inchen nabe iigwan Señorwan pønmay 'tiusmanda kerrarra' cha miaben, ⁹ Señorbe nane trenchibig køn: "Tru nai ka yandø tab indig truitø ñune tsabø køn cha. Kaguende tru nai maramburab marøb pasrabiibe ñi truburab kømiig kullaguig kuigu masken tab kenamisran" cha. In-

chawei treeg købene, na truburab kømiig kullaguig kuigu mayanguen tab kui mørøb mæg inchi waminchib pasramønrrun, Cristoi maramburab marøb nainug pasrønrrai. ¹⁰ Inchawei nabe na truburab kømiig kullaguig kuigu lata, nan tsalø waminab pasraigu lata, nan chi palabigu lata, Cristogurri nan kaig martrabgøba indinab megaigu lata, nabe truba tab kui mørøb kasraarar.

Pablo corintosreelan isub

¹¹ Pøs nabe kan chugúi mørmíig lataig indig køn. Inchen na treeg inchi nane ñimweinrre indig køn. Naimburab tabig waminchippe, ñimguen tabig wamindig kønrraptiig kur. Kaguende tru Cristo nøashib karua øriilø misrøb purab nørreelø chib pønrrabelaimbe nabe chiyugucha lamíig kømur, nabe maya chigucha kømiig kuinaindøgucha. ¹² Cristo nan nøashib karua ørig kuin kui asamig, maig kuindøgucha tammay nabe ñimui utu kenamarig køn: Tius naba pasrain kui ashchai mariilø marøb, kwaara asamdeelø marøb, maramburab mariilø marøb, treeg. ¹³ Tru katøgan iglesiameran lataguen kømø, ¿nabe ñimun chiyurren lameelø marøb kørøra pønrrøbrah? Na ñimun tranrrai miamuig, trutøwein køn. Pøs na miamub kalø marigwan ulø paymø pesannarrai chinrrab inchar. ¹⁴ ¡Au! Nabe katøguen chab tamaraguen megar ñimun ashchab attrab, møimbabe chabguen pønmayguen kønrrab køben. Treetøwei katø na ñimun mianrrab kømø arrumønrrun. Kaguende nabe ñim chi tøgagúigwan isua lamøtø, ñimun isur. Pøs kaguende ureemera møskalayasig esegab tulisamig kømøtø, uregweyasig esegab tulishib melamibe møskalainguen køn. ¹⁵ Inchawei nabe tab kui kasraatø naiwan kerrigu kastamønrrun, naasiitøweinguen ñimuyasig patsønrrai marøb. Na ñimun mas undaarabene, ¿ñimgurrimbe nane tre undaarønrrapteh?

¹⁶ Pøs trube, naimburappe ñimbe ashibeløguen na ñimun tranrrai miamuigwan. Inchendø nabe ke chi maramdiig køtashib ashib megabig køndainabig kuig køppe, trube, ¿ke chi isa køben kabe ñimun chi wesrabraig køppeendi? ¹⁷ ¿Kabe na tru møilan køsrøn na ñimuisrømay karua øriiløtøga chi isa køben, kabe ñimun chi wesrabraig kø chindah? ¹⁸ Nabe Titone: "Tiusmanda ashchab irrunrrig" cha, Cristogurri namui katøgan nunewanba nun lincha inrrai ørig kuig køn. ¿Kabe Titobe ñimune chi isa køben chi wesraig køppeendi? ¿Nambe yamba pailøba treetøwei kandø isua marøb, katø pailøba yamba tru maywandøwei pønrrammørgøppeh?

¹⁹ Nambe ñimui merrab ka tab wegørrag køptørre inchi pønrrabelø kui, ¿ñimbe katøgucha mõi øyangatig kabe treeg asønain pønrrøgueh? Treeg kømøtø, nambe waminchippe, Cristoinug pønrrabelø kui asamdiig Tiuswei merrab waminchib pønrrer. Inchen nam kerrigu mariiløbe, ñim, nai undaarailø, Tiusweimburab ñim nørørab amrrain køn. ²⁰ Pøs nane køristø køtan na ñimuisrø puben, na ñimun mailø kønrrai isua

pasraig ñim treelø kømøwei, katø ñimgurri nan maig kønrrai isua pønrraig treeg kømøwein køptinchen tsaatø indinab pønrrainabgunmab. Nane kørístø køtan ñimui utu aleguiyam lailø, møikkøben chi tøgagøben pusrkwai asiilø, purø trømbøig namig kui indiilø, nøøø katøgan sətømisrøb tarømisrøb ambiilø, katøganuimburab wam kusrub wamindiilø, isa wamincha møriilø, purø nørreelø misrøb pønrrailø, mu-maygucha kømíig mara pønrsrailø, treeg kønrraitamab. ²¹ Incha nane kørig isutan na ñimun katø ashchab puben, Tiusbe ñimui merrab nan kørig purøøren, truba yamelaimburø nan kisamig nebunrraitamab isua, tru merrabwan nømui køsøngønrraptiig mariilanba, møgueløba, ishumburmeraba trømbøig mariilanba, mu mandiiimíig chi marøg køben trømbøig maramitø srua ambiilanba isua mørmuin køben.

'Isua ashiptø melønrrigay' chib wamindiilø srabeig

13 Na ñimun ashchab arrumig møimbabe pønmayguen kønrrab køn. Chigøben kalø puigwan asha marøppe, kan pailø kui, pønelø kui 'maig purayaigwan treeg køn' cha nømashib eshkabendøwei, maig kønrrabigwan asha maramig køn. ² Nabe tru pama kønrrabyu marig merrabwan arrua, ñimba pasrøwa, kanmaytø isua kønrrai eshkaig købig kuig køn. Na møi katø ñimba pasrømøwagucha katøle katø eshkanrrab inchar, tru merrabwan kaig marøbelanba, mayeelø katøganelanba na katøle arruppe, kan waachaalleelø chib mun lastima ashchab attrab kømurcha, ³ kaguen ñimbe Cristo nagurri waminchib pasrabig kuitashchab ashig køb ñimbe trurre lab kuig køben. Cristobe ñimba mumay kømigwane chi martrabga kaizhikkucha kømøtø, nøbe ñimui utu maramburab marøbig køn. ⁴ Pøs isa kømø, Cristobe misagwei asr lataitøwei kullag kua, kurussyu mesrøben, kwaig køn. Inchendø Tiuswei maramburab marøbiitøga øsig wan. Pøs katø treetøwei nambe Cristoinuube kullaguelø kuinabendø, Tiuswei maramburab marøbiitøga Cristoba øsig pønrramønrrun ñimuyasig marøb pønrrønrrab.

⁵ Ñimui isubigwan Jesucristoinug pasra pønrraigu pønrrabraitashchab tab isua ashib, maig købraitashchab ñimasiitøwei paya mørøb inday. ¿Jesucristo ñimuinug pasrabig kuin kui ñimbe ashmeelø køchindah? tru ñim maig pønrraitashchab isub pønrraigu chi kalø webammuikkurrimbe. ⁶ Pøs namui isubigwan Cristoinug pasra tøgar kua nam tabig webamba pønrraigwan ñim nebua ashchun. ⁷ Incha nambe Tiuswan purugurra cha mier, ñim chigucha chi kalø marøb kømønrrai. Kabe tru namun mailø kuitashchab ashen, tab webambigwan ashchai isua kømøtø, ñim tabigwan marøbelø kønrrai isua inder, ñimuin kabyube nambe kegørra pønrrai lataig asønaindøgucha. ⁸ Kaguende nambe tru newan ciertonigwane chi treeg kømønrrai martrab indamgaig køn. Treeg kømøtø, tru ciertonigweimburab nam marøb pønrramibe køn. ⁹ Inchawei namun kullaatø mørøraingucha, ñim tabig mur pønrrøbene, kasraabelø ker. Incha nambe Tiuswan iigwan miabelø ker: ñim newan tabelø kønrraimab isua. ¹⁰ Inchawei øyeekkurri nabe yabsrø pasrappatøwei iigwan pørar, tru na ñimuisrøpua, nai maramigwan na tsakkandø marøb pasrønrrab arrumig kømønrrai. Señor nan ashib karub pasrønrrai tranøppe, pinishib inrrain kømøtø, kusrua pøn-srøbguen inrrai tranig køn.

'Ka amøñigueh' chib wamindiilø srabeig

¹¹ Trube, møimbe yandø, nai nunelø, maya nuguen kasraaray. Ñimbe newan tabelø kønrrab inchib, na 'øyeeg, øyeeg melønrrigay' chib wamindigwan møra marøb, katø pønrrabgucha kandø isua pønrrønrrigay. Katø kangurrin kangurri tab warønrrigay. Tius tru undag købig tru chi isumgaig tab købiibe ñimba pasrønrrun. ¹² Kangurrin kangurri 'ka amøñigueh' chib tabig wamab, Tiuswei undag købiitøga tasig tranay. ¹³ Tiuswei misaamera mayeeløba yuelø ñimun 'ka amøñigueh' chib wam øran.

¹⁴ Señor Jesucristoi ka yandø tab indiiba, Tiuswei undag købiiba, Espíritu Santoi tru trakkandø lincha pasraibabe ñim mayeeløba pasrønrraimab isur.

Gálatas

'Ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pablo Jesucristo nõashib karua ørig, mu møguelø nõmuimburab karua ørig kømøwei, mu katøgan inrraincha karua pasrig kømøwein kur. Treeg kømøtø, Jesucristoba, katø Tius Møskai Jesucriston kwailai utugurri øsiirangarubiiba karua ørig kur. ² Namui nunelø mayeelø naba warabeløba Galacia pirausrø iglesiameran i kilgawan na pørar. ³ Namui Tius Møskaimba, Señor Jesucristoba nui ka yandø tab indigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben ñimun tranrrun. ⁴ Truibe nam kaig mariilaimburab nõashib kwanrrab pasramisrig køn, nam warain kwaløm larrø kaig pasrabigugurri namun wesraig kønrrai, tru namui Tius Møskai maig kønrrain køben, trumay. ⁵ Truigwan tørguegwalmabig kønrrun managatig. Treeg kønrrun.

Kaigyugurri wesrab wam katøgan peebe chi kaagøn

⁶ ¶Paare! Kan øyeeg misaamerabe mailø kermab ashar, Tiuswei tabig srø wamwan peemay yunømara srua pønrrørrrab, tru Cristoi ka yandø tab indiitøga ñimun wamabig Tiuswan chabguen yandø yanayutø tarømisrøbguen ambin køben. ⁷ Tabig srø wam katøgan peg kuimba kømøtø, møiløgøben ñimune ke ka iløsrkøb, Jesucristoi tabig srø wamwane ke kan mumaygucha kømíig kønrrai mindisha pønrsøg køb indan. ⁸ Namdøwein kui lata, kabe kan ángel srømbalariig kui lata, tru tabig srø wamwan nam ñimun eshka kusrenani lataig kømøtø, katøgan peemaytø yunømara waminchibiibe, managatig trømbøig nebuig pasrønrrai pasrig købash. ⁹ Nam ñimun eshkaigwan, mõi katøle katø nabe eshkanrrab inchar: tru ñim uti lataig kømøtø, møikkøben tru tabig srø wamwan yunømara peemaytø eshka kusrenanøbiibe, managatig trømbøig nebuig pasrønrrai pasrig købash cha.

¹⁰ ¿Nabe misaamera nan tab inchamab lab pasrabrah, kabe Tius tab inchai lab pasrabrah chindah? ¿Kabe misaamera tabzhig inchai lab pasrabrah chindah? Pøs na katøgucha misaamera tab kui mørtrai na nõmun tabzhig inchib pasrabig kuimbe, trube, nabe Cristoi marøb megabig kømubsrubrainrrun.

Pablon Tius martrai karua pasrig

¹¹ Iigwan ñim, nai nunelan, wammøøsrkønrrab inchar, tru tabig srø wamwan na eshka kusrenaniibe møguelø nõmdø isua wesruigwan wamindikkucha kømøn. ¹² Pøs nabe, kan møwan utig kømøwei, katø

kan møg kusrenanig kømøwein kur. Treeg kømøtø, nan Jesucristo ashchai kenamaren, treeg utig købig køn.

¹³ Kaguende ñimbe manawei nane wammøørelø kuinrrun, judíosmera Tiusweyasig maig marameløyu, na trunun marøb uñib uras na merrabsrø maig inchib uñibig kuigwan: kan namig købiitø [katø! chindinrrabna kui inchib, Tiuswei iglesian kaig martrab wendautø llirab, nõm tru treeg marøb tøgagúigwan kerriguwan pinishinrrab truba truba inchib unig købigwan. ¹⁴ Namui misag utu, naba ketøtø nõrrørawarwei utu møilan køben nabe kanab kusrebig købig kur, judíosmera Tiusweyasig maig marameløyube, kaguende nabe merrabsrø namui kølli misaamera maig marøb amruigwane maikken purøbuniimíig kønrrai inchibig købig kua. ¹⁵ Inchendø Tiusbe nane nai usrai patsø umbu wabenbatøsrøwei nane tarømara, nui ka yandø tab indiitøgatø nane wamig køn. Incha nun tabig asønaben, ¹⁶ nui Nusrkawan na nebua ashchai kenamarig køn, judíos kømø misaamerai utu nuimburabigwan na eshka kusrenanamig kønrrai. Inchen nabe tru urastø mu møwan paya mørmøwei, ¹⁷ katø naguen treeg kømøwatø Cristo nõashib karua øriilan payrrab Jerusalénsrømay nebimøwei indig køn. Treeg inchimøtø, Arabia pirausrømay ya, trugurrimbe katøle Damascosrømay arrig købig køn.

Jesucristo nõashib karua øriilø katøganeløba Pablo lincha waminchib

¹⁸ Indiibe yandø pøn pila puraiben, Jerusalénsrø nabe Pedroba waminchab ya, trusrø nõba parru kørømisrøbig kur. ¹⁹ Cristo nõashib karua øriilan nabe trusrømbe møigwangucha ashmur. Ashippe, Señorwei nuneg Jacobondøh ashar. ²⁰ Na ñimun pøriibe, Tiuswei merrab isa kømøtø, treeg køn cha, treeg pørar.

²¹ Incha trugurrimbe Siria pirausrømayba, Cilicia pirausrømayba ibig kur. ²² Nane Judea pirausrø Cristoi iglesiamerabe malauguebe ashmeelø srø købig køn. ²³ Truiløbe øyeegwandøwei wammøørelø køn: "Tru merrabsrø namun kaig marøb llirab uñibig købiibe, mømibe tru Jesucristoi tabig srø wamwan eshka kusrenanøb unan taig, tru merrabsrømbe nõ pinishinrrab inchib unig købigwan." ²⁴ Incha nagurri Tiuswan truba tabig waminchibelø køn.

Cristo nõashib karua øriilø Pablon chi chimø ka utab

2 Indiibe yandø catorce años misren, katø Jerusalénmay Bernabéba ibig kur, katø

Titongucha tógatø pera. ²Inchendø nabe trusrømay ippe, Tius nan trusrømay inrrai nan kenamaren, nabe treekkurri yaig køn. Incha tru Tiuswei tabig srø wamwan judíos kømø misaameran na mandø eshka kusrenanøb unigwan nømun eshka big kur. Nabe trugwan marøppe, tru tabelø kui asha tógagúig nørreeløba, namdø nørøø tulundzuna trunun wamindig køn, na tru mõi marøb pasraigwanba, na tru marøb unig købigwanba, ka treeg marøb uniitø puraimønrrai. ³Inchendø na pera yaig Titon købenguen griego kuingucha, nune circuncidaweig kønrrai inchimug køn. ⁴Tru treegwan martrai inchibeløbe ka isatø Cristogurri namui nunelø chib isabelø sölwan kømø, peemaytø kusrenanøbelø, ashmøwatø nilø kegørrin købig køn, nam Cristogurri chi iløsrkaimeelø melaigwan maig inchibelø køtashchab larønrrab, katøle truyutøwei kegørra melønrrai martrab. ⁵Inchen nambe nøm chi tailan ni kan petøzhiitøguen alrranmeelø ker, Tiuswei tabig srø wam newan ciertonibe ñimui utu maig købibe treeø pasrabig pasrønrrai.

⁶Tru tabelø kui asha tógagúig, tru nørreeløbe, nane øyeeg martrig cha, srøibe chigucha eshkawa pasrmuig køn. Tru truilaimburappe, nøm nørreelø kuigwane naimburappe trunun isua ashib pasramibe chigaagøn. Pøs Tiusbe muingatøgucha pasrømiig køn. ⁷Masken treeg inchibgunrriibe Tiuswei tru tabig srø wamwan judíos kømø misaamera, tru circuncidameelan na eshka waminchib unamig kønrrai, nan trana pasrig kuin kui ashibelø køn, judíosmera circuncidawarwan kusrenanøb waminchib uñchai Pedron pasrig køb lataitøweingue. ⁸Pedron tru judíos misaamerayasig Jesucristo nøashib karua ørig kønrrai, tru nø marøb uniløyu marøb pasrab Tiustøwei na marøb uniløyu gucha marøb pasraig køn, tru judíos kømø misaamerayasig Cristo nøashib karua ørig kønrrai. ⁹Nan øyeeg kønrrai tranig kuin kui nebua ashabe, Jacoboba, Pedroba, Juanba tru tabelø kui asiilø, kan pilarmera latailø kui asha tógagúiløbe, nanba, Bernabéwanba kusrmay tasigwan tranøbelø køn, yandø møimbe lata lincha marøb amøñibelø kønrrab cha, treeg kenamarøb, nambe judíos kømø misaameraysrømay amben, nømbe judíosmera circuncidailaimay ambamig kønrrai. ¹⁰Namune eshka ppe, waachameraimburab pesanamø isua kønrrai, trunundøh eshkabelø køn. Pøs nabe trununwei truba truba isua marøb megabig kur.

Pablo Antioquíasrø Pedron 'kalø marin køn' cha namab

¹¹Inchendø wendø Antioquía ciudarsø Pedro puben, nabe nun malaugue øyeebe maig margu' chib truba mur namabig kur, kaguende nø treeg mariibe, pella marøb pasraig køben. ¹²Kaguende Jacobo karua øriilø møiløgsrøn amrrumøwatøbe, judíos kømø misaameraba ka lincha mab uñabe, truilø yandø pubene, trube, nørøtø inchib, yandø linchimub kebibig køn, tru judíos kømø misaamera kørebelane, trube, circuncidamig køn chib, treeg inchib sätømeran kørig køptø. ¹³Inchen Jesucriston kørewa pønrrabelø katøgan judíosmeragucha, Pedro tru kalø marøb pasraigutøwei

marøb kebamben, tru nømguen treeg marmubendø, treeg marøbelø misrøb pønrraigu Bernabéguen tøga kebeña pasrabig køn. ¹⁴Inchawei Tiuswei tru tabig srø wam newan ciertonig maig køben treegwan sølgandø amøñimuin kui ashabe, nabe mayeelai merrab Pedrone trenchibig kur: "Ñi ya judiøguen yandø kan judiø kømiig lataig marøb uña, ¿judíos kømø misaamerane, trube, ñigan judiøsmara latailø kønrrai martrab inchib pasrøtirru?" cha.

Isubigwan Jesucristo pasra tógagúikkurri kaigyugurri webambamigwan tógagøb

¹⁵Nambe kal-lainukkurri trendø judíos misaamera ker, judíos kømø misaamera kaig marøbelø kømøtø. ¹⁶Inchendø nambe ashibelø ker, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig truig maig karuilan treeg mara, ni kan muguen chi kaig kømiig lataig tabig kørrømartrab kaimaigwan. Treeg kømøtø, isubigwan Jesucristoinuutø pasrikkurri, treeg køn. Namgucha Cristo Jesúswan køreig køn, isubigwan Cristoinug pasra tógagúikkurri chigucha chi kaig kømeelø lataig kørrømarig kønrrab, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig martrain chibig køben trunun mara kømøtø. Kaguende tru maig maramigwan pørig, truig maig chibig køben treelan mariitøgabe, muguen chi kaig kømiig kui lataig tabig kørrømarig kønrraamøn. ¹⁷Pøs nambe Cristogurri chigucha chi kaig marmøwa lataig kønrrab inchib meløben, trube, mõi Cristoinuube katø nambe kaig marøbelø kuin kui treeg puptinchene, trube, ¿Cristobe kaig martrainguen inchib pasrabig køn ta chindah? [Kah! mumaygucha chi treeg kønrraamøn. ¹⁸Tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben trunun na mas treeg marøb pasrømønrrab pinishib patsøgaigwan, katøle trunundøwei kusrua pasrøb kebyabe, tru na treeg marømønrrab cha wamindigwane natøwei itøbunab pasraig webinrrun. ¹⁹Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe yandø nane chi martrabgaikkurri truigweimburappe yandø nabe kwaig lataig kur, na Tiusweyasig øsig pasrønrrab. ²⁰Kaguende nabe Cristoba kegøtø kurusyu mesraig lataig kuig køn. Incha møimbe nabe yube naimburab naasiitø øsig uñmøtø, Cristo nainug pasran. Mõi ya na øsig uniibe, Tiuswei Nusrkaweinug isubigwan pasrikkurri øsig pasrar, nøbe nan undaarawa, nøashib nayasig kwaig køn. ²¹Nabe Tiuswei ka yandø tab indigwane kashmur. Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig taigwan treeg mariitøga, chi kaig kømiig lataig tabig pasrønrrab indamig kuig kuimbe, trube, Cristo kwaibe ka kwag køptø kwaig lataig webibsruinrrun.

Isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrraiba, maig maramigwan martrai Moisés pøriiba

3 Ñim Gálatasmera larrø chugúí mørmø misaamera! ¿Ñimune øyeetø mumaygucha wegønønrraingaug lataig melønrraimbe ñimune murre may säticha pønstrøta? Jesucristone tru kurusyu mesraig køn

cha, ñimun ke tab asha kónrrai kusrennøb wamindigwan øyeeg martraimbe. ² Nabe ñimuimburab chi mas kómøtø, iigwandøh wammørinrrabna kòtan: ¿Tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben treegwan mara, Espíritu Santon utig køh, kabe isubigwan Cristoinuutø pasra, tru tabig srø wamwan mørikkurrin kø chindah? cha. ³ [Kan ñim kui, larrø chugúi mørmø misaamera! Espíritu Santotøga marøb pølbasra, ¿trube, mømibe chu punrrab indamigwane ka ñimuimburab ka ñim mariiløtøgatø punrrab inchib kòtirru? ⁴ ¿Ñim chinetø chinetø maig kuig mørøb puraambiibe, trube, chiweingucha chi purugumuig kónrrab kø chindah? Pøs purugubwei indig kuinrrun. ⁵ ¿Kabe Tiusbe nui Espíritun ñimun tranøb, katø tru maramburab mariilan ñimui utu marøppe, tru maig maramigwan martrai pørig, truig maig chibig køben trunun ñim marikkurri treeg mara chindah? ¿Kabe tru tabig srø wamwan ñim møra kørèikkurrin kø chindah?

Abraham nui isubigwan Tiusweinug pasrikkurri Tiusbe nune kaig kómíig lataig tabig kui asig

⁶ Abrahamma Tiuswan øyeetøwei køreben, nune chi kaig kómíig lataig tabig kørømarig købig køn. ⁷ Inchawei isua asamig køn, isubigwan Tiusweinug pøn-srøbeløbe si, Abrahamwei ureemera kuin kui. ⁸ Inchawei Tiuswei wamwan pørigube manasrøwei trendaig købig køn: Isubigwan Tiusweinuutø pasrikkurri judíos kómø misaamerangucha chi kaig kømeeleø lataig tabig kørømariilø kónrrain cha. Tiusbe kanmaytø nui tru tabig srø wamwane Abrahamwan eshkaig købig køn, øyah chib: “Judíos kómø misaamera chu pirausreelandøgucha ñigurri mayanguen tab indiilø kónrrun” cha. ⁹ Inchawei kørebeløbe tru Abraham Tiuswan køreb møøba kanbalatø mayanguen tab indiilø køn.

¹⁰ Kaguende mayeeløba tru maig maramigwan martrai Moisés pørig, truig maig chibig køben treeg mariitøga trumay kaigyugurri webamrrab inchibeløbe, trømbøig nebuig pønrrønrrai pønrrailø køn. Kaguende treeg pørig pasran: “Mundøgucha trømbøig nebuig pønrrønrrai pønrrailø kónrrun cha, tru maig maramigwan martrai pørin kilgayu maig taigwan marøbig marmeelane.” ¹¹ Inchawei tru maig maramigwan martrai pørig maig chibig køben, treeg mara, Tiuswei merrappe, chi kaig kømeeleø lataig muguen tabig kørømismuig kuin kui tøgandø asamdiig køn. Kaguende: “Sølgandø tabig uñibiibe isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúikkurri øsig uñchun.” ¹² Inchen tru maig maramigwan martrai pøriibe, tru isubigwan Tiusweinuutø pasra pønrraigugurri arrumíig køn. Treeg kómøtø, tru maig maramigwan pøriibe trenchibig køn: “Truig maig karuilan marabe, treeg mariiløtøga øsig uñchun” cha.

¹³ Cristobe nø namun pena, kaigyugurri wesruig køn, tru maig maramigwan martrai pørig namun trømbøig nebuig pønrrønrrai indigugurri, tru nø namuimburab nøashib larrø trømbøig nebuig pasramisra. Kaguende Tiuswei wamwan pøriibe trenchibig køn: “Mutøgucha

kan tusryu mesra kweetsinabiibe larrø kaig kui asig kónrrun” cha. ¹⁴ Øyeeg marøppe, Abrahamwan tru mayanguen tabigwan tranig købiibe Cristo Jesúsukurri tru judíos kómø misaameran tøga nebunrrai indig kuig køn, isubigwan Jesucristoinuutø pasra, Espíritu Santon tranrrab kørømisrig købigwan nam utamig kónrrai.

Maig maramigwan martrai pøriiba, Tius tranrrab misriiba

¹⁵ Nai nunelø, mømibe misag maig waminchibelø køben nabe trumay isua waminchab inchar: ‘Øyeeg marig kørømisrtrai treeg martrab’ cha, kan møg wamindigwan købenguen yandø treeg marig kørømisrtrai pøra kørømarigwane, utsøgutsamig kømøwei, kabe srøitø nemaramig kømøwein køn. ¹⁶ Inchawei Tiusbe Abrahamwan øyeeg marig kørømisrtrai treeg martrab’ cha kørømisriilane Abrahamweinukkurri ar-rub misagwein kónrrai tøga trencha pasrig køn. Nui wambe: “misaamera srøig srøig kurrab amrrubelø” chimíig køn, purø nørrø kui lataig. Treeg chimøtø: “ñuinukkurri kandøzhiitø arrub misagwein” taig køn, truiibe Criston. ¹⁷ Inchawei nabe trenchinrrab inchar: Tius Abrahamwan manasrøwei tru nuinukkurri acuerdon treeg martrab cha kandø isua nø kørømisrigwane, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig 430 años puraiben wendau arrubiibe, treeg marig kørømismønrrai martrab kaimanrrun cha, Tius tru øyeeg martrab cha kørømisrigwan treeg marmuig kui lataig mara kørømartrab. ¹⁸ Inchawei tru namun keta tranamig tøgagúigwan tru maig maramigwan martrai pørig truikkurri utamig kónrrab kui kuimbe, trube, tru ketig utamigwane tru ‘tranrrumøn’ cha kørømisrikkurri utamig kømubsruinrrun. Inchendø Abrahamwane Tiusbe keta tranamig tøgagúigwan ka yandø keta tranig købig køn, tru ‘tranrrumøn’ cha kørømisrig truikkurri.

¹⁹ Trube, treeg købene ¿tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe chindamigweyasig kerah? Pøs trunune tranøppe, tru kalø marigwan chigúi nebua ashchai treekkurri tranig købig køn, tru ‘tranrrumøn’ cha kørømisrig, tru Abrahamweinukkurri arrubig ar-rumnegatig truigwan marøb kómig kónrrai. Inchen tru maig maramigwan martrai pørigwane Tiusbe ángelmeragurri kan møg katøganelayasig purøwaminchabigwan tranrrai tranig køn. ²⁰ Inchawei Tiusbe Abrahamwan tru ‘treeg martrab’ cha wamincha kørømisrøppe mu katøgan purøwaminchabig palain kómøtø marig køn, pøs Tiusbe nøtø kandø kua.

Tru maig maramigwan martrai pørigwan Cristobe pat-søgøb

²¹ Trube, treeg købene, ¿tru maig maramigwan martrai pøriibe, Tius tru ‘treeg martrab’ cha kørømisriilane treeg marmuig kuig lataig, kabe søtø pasramisrøb nøørotø kutchab inda chindah? [Mumaygucha chi treeg kónrraamøn! Pøs maig maramigwan martrai tø-

gagúig, tru øsig kømigwan tranrraptiig kuig kuimbe, trube, tru sølgandø tabig mariibe tru maig maramigwan martrai pørikkurriin købsruinrun.

²² Inchen Tiuswei wamwan pøriibe trenchibig køn, maya misaamerabe kaig maramigutø melønrrai merrarrowa tøgagúilø køn cha, tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrraikkurri Tius tru tranrrrab misrigwan nun kørebelane tranamig kønrrai.

²³ Inchen tru isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømig arrumøwatøbe, tru maig maramigwan martrai pøriibe namune nø merrarrowa tøgø pasrabig køn, isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrramigwan ashchai kenamariilø kømnegatig wegønømmø pønrrønrrai. ²⁴ Inchawei tru maig maramigwan martrai pøriibe namune Cristoinug pegutchab nø pereb pasrabig lataig kuig køn, isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúikkurri nam chi kaig marmeelø lataig tabig kørømisra pønrramig kønrrai. ²⁵ Trune mømibe yandø tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagømig puikkurrimbe peguchib pera lliraindeelø melømer.

²⁶ Inchawei isubigwan Cristo Jesúsweinug pasra tøgagúikkurrimbe ñimbe mayeeløba Tiuswei ureemera køn. ²⁷ Incha Cristoba kanbalatø misrtrab mayeeløba ñim piu umbu ulsrailøbe, yandø Cristotøga pinøbuliilø misrin køn. ²⁸ Mømibe yandø 'judío køn' tamig kawei, 'griego køn' tamig kawei, 'karuindiig megabig køn' tamig kawei, 'mu karuimíig nuimburab uñibig køn' tamig kawei, 'møg køn' tamig kawei, 'ishug køn' tamig kawein køn. Kaguende Cristo Jesúsba kanbalatø pønrraikkurri ñimbe mayeeløba kandø køn. ²⁹ Incha ñimbe Cristoielø kuikkurrimbe, yandø ñimbe tru Abrahamweinukkurri amrrub misaamera køn, Tius tru keta tranrrrab misrig truig maig køben treeg ketig utønrrabelø.

Mømibe karua srua kuindiig melabelø kømøtø, yandø nusrkalø ker

4 Incha nabe trenchinrrab inchar: Kan yauma, tru chi købigwan ketig utønrrab unø lamíig srøbatøbe, kan karuindiig megabig maig køben, treetøwein køn cha, tru chigurrimbunø købigwan puaiibe nøwein købendø. ² Masken treeg kømøtø, tru unøbe nøm møilø ashib pera kønrrab kørømisrøbeløba, katø tru unaimburab chi købigwan nøm ashib kønrrab pønrramisrøbeløba truilø ashib pera kuindiig køn, møskai tru maya yanagatig treeg kønrrain cha pasrig truig nebumnegatikke. ³ Inchawei namungucha treetøwei, nam ureemera latailø srø købenbatøbe, yu pirø muba kuimburab mandø isua marøb kømig tøgagúilø truig nø merrarrowa tøgagúig melabelø købig ker. ⁴ Inchen ke yandø treeg maramig pubene, Tiusbe nui Nusrkawan ørig købig køn, ishug misagweinug kal-laweig, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben treegwan marøb megabig. ⁵ Tru maig maramigwan martrai pørig maig martrain karuben, treegwan marøb melabelan, namun pena wesranrrai ørig køn, nam nui trendø trag ureemera latailø kømigwan utamig kønrrai. ⁶ Incha yandø

mømibe Tiuswei ureemera kuig købene, Tiusbe nui Nusrkawei Espiritun namui manrrømerayu pasrønrrai ørig køn. Inchen tru Espiritu Santobe truba truba miabig køn: "Abba, nai Møskain" chib. ⁷ Inchawei treeg købene, mømibe yandø ñibe karuindiig megabig kømøtø, nusrkain køn, trube, yandø nusrkai misra kørømisrikkurrimbe, tru keta tranamigwangucha utønrrabig kønrrai marig køn Tiusbe.

Tru maig maramigwan pørig ke truig srua ambiilø melømønrrai wamindiilø

⁸ Pøs ñimbe Tiuswan nebua ashmeelø køb uras merrabsrømbe chi cierton tiusmera kømeeelan karuindiig melabelø købig køn. ⁹ Trune mømibe yandø ñim Tiuswan nebua ashen, kabe Tius ñimun yandø mumera kui asiilø kuig køppe, trube ¿yu pirø muba kuimburab mandø isua marøb kømig tøgagúilø truig nø merrarrowa pasrabigwan katøle truigwan chinchab marøb kebamgue? Yeeg chiweingucha chi purugunrrabgaig, kaizheeløyu, ¿ñimungan katøle truilandøwei marøb melag kuitarru? ¹⁰ Ñimbe katøgucha mø kwalømmerawane øyeeg marmumig køn chib, i pølmerawane iigwan maramig køn chib, øyeeg pølmera arrubene, øyeelan maramig købig køn chib, i pilamera pubene, iilan maramig køn chib, ñimbe treeg inchibelø køn. ¹¹ Nane ñimuimburab truba kørig isutan, na ñimuimburab tab kønrrai marøb megaibe, ke ka treeg marøb megaitø purainrrab kø chindermab isua.

Nun chitø purayailø

¹² Nai nunelø, tiusmanda na lataitøwein kørrunrigay chinrrab inchar, nama ñim lataitøwein kønrrab pasramisrig købene. Pøs ñimbe nane chigucha chi kaibe marmuig køn. ¹³ Pøs ñimbe ashibelø køn, na srøsrøwan Tiuswei tabig srø wamwan ñimun eshkab kusrenanøb uras nai asru kwanrrøbe Tiuswei wamwan wamindig kønrrai treeg puig købigwan. ¹⁴ Inchen nai asru tru treeg kwanrrøbe ñimune ke chindashig køb lataig indingucha, ñimbe nane køsøn kui inchimøwei, kashmøwei indig køn, masken ñimbe treeg inchimøtø, nane kan Tiuswei ángel kui lataig, kabe Cristo Jesús kui lataig utig købig køn. ¹⁵ ¿Tru ñim treeg tabig kasrag købig tøgagúig købigwane, mømibe chu chinchá pønrrøgue? Pøs nabe ñimuimburab treeg tamig tøgagur: ke ñimbe ñimui kabmeranguen wesrua, nan tranamdiig kuimbe tranømmørø inchibelø købig kuig køn cha. ¹⁶ Maig købig kuigwan na waminchib pasrappe, ¿kabe na ñimun tsalø køb ashig kømui inchibig misrarre inchib pasrabra chindah?

¹⁷ Tru kusrenanøbelø katøganeløbe ñimune nømui marøg køb ke chinsraatø inchibelø køn, chi tabig isua kømøtø. Masken ñimune namuinukkurri nøørø misrtrai inchib køn, ñim nømuingatø misra nømun ke chinsraatø inchib pønrrønrrai isua. ¹⁸ Pøs tab kønrraimab isua, chu uraskucha ke chinsraatø inchib isub pønrramibe tabigwein køn, na ñimui utu uñendø kømøtø.

¹⁹ Nai ureezheelø, kan ishuumisag unø tammisrtrab pusrkwai inchib lataitøwei, katøle pusrkwai isuim pasrar, Cristo ñimuinug ke newan tab pasramisram-negatig. ²⁰ Kan mõiwei nane ñimui utu pasrammørø køtan, øyeeg murtø waminchimøtø, peemay waminchab. Pøs nane ñimuimburab ni chi isumgúinguen mørangaig køtan.

Agarwanba, Saranba kemesra wamindig

²¹ Tru maig maramigwan martrai pørig maig chibig køben ñim treegwan marøb melag kui inchibeløbe, trube, ¿tru martrai Moisés pøriibe maig chibig kui ashmeelø kø chindah? ²² Kaguende Abrahambe pagatø nusrkalø tøgagúig køn chibig pørig pasran Moisés pørigu: kan nusrkaimbe tru karuindiig megab ishuwein købene, kane mu karuimíig megab ishuwei nusrkai. ²³ Inchen tru karuindiig megabigwei unøbe, mutøgucha maig tøgagøbelø køben treeg kal-laig tøgagúig unø køben, trune tru mu karuimíig megabig tru srawei unøbe, Tius 'treeg tranrrumøn' cha kør-rømisrig købig kua treeg kal-laig købig køn. ²⁴ Iig tru øyeelø purayaibe 'øyeeg lataig køn' cha eshkabig køn: Tru i pagatø ishumburmerabe Tiuskurri pabalø acuerdo marigwan trunun eshkabig køn: Agar tru ureemera karua srua kuindiig melabelø kønrrai tøgagøb ishuube Tius tru Sinaí Tunsrø nø øyeeg martrab cha kandø isua kør-rømisrig, truig køn. ²⁵ Kaguende Agarbe Arabia pirausrø Sinaí Tunyu maig purayaigwan eshkabig kua, tru møin kwaløm Jerusalénwan eshkabig køn, truiibe truyu nui ureebañau karua srua kuindiig megabigwan. ²⁶ Trune tru Jerusalén srømbalasriig tru namui usrimbe, mu karua srua kuig kømøtø køn. ²⁷ Kaguende øyeeg chibig pørig pasran:

"Ureg tøgagønrrab kaimab ishug, managuen ureg tøgagømiibe, truba tab kui mørøb kasraarab trashi cha, unø tammisrtrab pusrkwabigwan ñi mana maig kui mørmiibe.

Kaguende kan ishug nundø elatsigwei ureebe mas nu køn,

keg tøga ishuwei lataguen kømø."

²⁸ Trube, møimbe nai nunelø, Isaac latawei ñimgucha Tius 'treeg tranrrumøn' cha kør-rømisrig tru ureemera køn. ²⁹ Inchendø tru urassrøma mutøgucha maig tøgagøbelø køben treeg kal-lab unøbe Espíritu Santo maig kønrrain køben treeg kal-lab unane ashig kømui inchib kaig martrabgøba inchibig køn. Møingucha treetøwein køn. ³⁰ Inchendø ¿Tiuswei wamwan pøriibe mandø chibig køh? "Karuindiig megab ishuwane unanbañau weguchi chibig køn. Kaguende tru karuindiig megab ishuwei nusrkaimbe, tru mu karuimíig megab ishuwei nusrkawan chi købigwan keta tranamigwan tøgatø utamibe managuen chi kaanrrun" cha. ³¹ Inchawei, nai nunelø, nambe tru karuindiig megab ishuwei ureemera kømøtø, tru mu karuimíig megab ishuwei ureemera ker.

Cristo chigucha iløsrkaimeelø kønrrai marigu we-mallmø pønrramig køn

5 Cristo namun chigucha iløsrkaimeelø kønrrai mara, treegu pønrrønrrai pønraigugurri mur pønrray. Katø tru maig maramigwan martrai pørig, truig maig karuben trunun martrab kebamba, truyutø srua kuindiig melønrrab kømøtø.

² ¿Au ñimguen mørtrai! Na Pablobe ñimun trenchar: Ñim asru circuncidarramaysruandøbe, trube, Cristobe ñimune chiweingucha chi purugumíig kui lataig webibsruiinrrun cha. ³ Nabe katøle maig tamigwan katø trendamønrrun: Møikkøben circuncidarramabiibe, trube, tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig karuigwan kanguen pinab marmø, kerriguwan martrai indig kønrrun cha. ⁴ Tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig karuigwan ñim treeg mara, chi kaig kømeelø lataig tabig kør-rømistrab inchibeløbe, Cristoinukkurri tarømisrøb, katø Tius ka yandø tab indiitøga pønrramigugurrimbe tarømisramba indin køn. ⁵ Kaguende nambe isubigwan Cristoinuutø pasra truba muniirab meler, Espíritu Santogurri chi kaig kømeelø lataig tabig kør-rømarilø kømigwan muniirab. ⁶ Kaguende nam Cristo Jesúsba pønraikkurrimbe circuncidaweig kui chi kønrrab kømøwei, circuncidamíig kui chi kønrrab kømøwein køn. Treeg kømøtø, isubigwan Cristoinuutø pasra undag købiitøga marøb pønrraig treeg mariibe tabig køn.

⁷ Ñimbe yamba tsabøtø tab ambub melaigwan, ¿tru newan ciertonig maig taigwan ñim mørøb melømønrraimbe, ñimune murre iløsrkøb sətø pønrramisrta? ⁸ Øyeeg maramne inchib pasrabiibe, tru ñimun wamabigweinukkurri arrumíig køn. ⁹ Pøs: "Levaduran kan lamøzhig pusriitø harinawan maya sømarimba kerrigu larrøbig køn." ¹⁰ Nabe Señortøgabe ñimuimburab chi isumø pasrar, na maig isubig køben ñimgucha treetøwei isunrrab kui. Inchen ñimun øyeeg punrrai marøbigwane mu kuindøgucha møra meganrrai marig kønrrun.

¹¹ Nai nunelø, naimburamma na katøgucha circuncidamig køn chib eshkab kusrennøb unimbe, ¿trube, nane kaig martrab liramubsruinrrun? Pøs na treeg inchib uñibig kuimbe, trube, tru Cristo kurusyu kwaigwan wamindiibe nømune yandø chi iløsrkøb namishimubsruinrrun. ¹² Ñimun asrwan circuncidangerub, iløsrkøb sətø pønrramisrøb llibelane, nø-mundøweinguen kanmaytø kapainguen køn.

Asr maig marøg kui mariiløba, Espíritu Santogurri mariiløba

¹³ Nai nunelan, ñimun wamappe, ñimbe chiyugucha iløsrka melønrrain kømøtø wamig køn. Inchendø tru ñim chigucha chi iløsrkaimeelø kømig tøgagúigwane, treelø ker chiptø tru kemesra, ñimui asr maig marøg kui inchen trømbøig maramigweyasig tøgagømumig køn. Masken treeg inchimøtø, undag købiitøga kanikkurri kanikkurri mara tranay. ¹⁴ Kaguende tru

maig maramigwan martrai Moisés kerrigu pøriibe iigwan martrai karua pasrigu chishtø tøga pasran: “Ñui mendaigwan ñiasi lataitøwei undaarau” cha, trendaigu. ¹⁵ Inchen ñim namig købiitø kanikkurri kanikkurri lasruyab ke chab mab lataig inchib amøñabe, ñimbe kangurrin kangurri yandø chab pinammay inchib amøñinrrun.

Tiuswei Espíritu maig kønrrain køben amønaig

¹⁶ Inchawei nabe ñimun trendamønrrun: Espíritu Santo maig martrain køben trunun marøb amønay cha, trumaybe ñimui asr maig marøg kui inchen, treegwan marmeelø kønrrabguen. ¹⁷ Kaguende asr maig marøg kui inchen kaig marøg købiibe Espírituimburabigwane chi marbashmø katøben, katø Espíritube asr kaig marøg kui inchen marbashmø katan. Inchawei møikkurrindøgucha sètø pønrramisrøb marbashmø katab pønrran, ñimun maig marøg køben treeg marmønrrai. ¹⁸ Trune tru Espíritu Santo maig martrai isunanen treegwan marøb meløwabe, tru maig maramigwan martrai pørig truig karuig kømøtø marøb melønrrun.

¹⁹ Inchawei asr maig marøg kui inchen treeg mariiløbe tørgandø asamdiig øyeelø køn: møgueløba, ishumburmeraba trømbøig mariilø, køsongønrraptiig mariilø, maramburab trømbøig mariilø, ²⁰ chiwan køben kan tius kui lataig mara tøgagúilø, misag purrønna kwaimandzigweimburabelan mariilø, ashig kømui inchib tsalø asiilø, kwayam lailø, naiwan katøgan kerranrraitamab isub pusrkwai asiilø, namig købiitø ke kan chinchimmøø indiilø, chiyutøgucha ke na pasrainrrabna kui isub indiilø, nøøø katøgan sètømisrøb tarømisrøb ambiilø, kanuingatøtø inchib trugatø misrøb ambiilø, ²¹ møikkøben chigøben tøgagøben pusrkwai asiilø, mutsiirab indiilø, mabgucha maya mag køben mamburab maig øyeelø køn. Katøgan øyeeg latailan nabe ñimun treeg marøb kømønrrai kanmaytø waminchar, marigwansrø waminchib lataitøwei. Inchen øyeelan marøbeløbe Tius nø ashib karub waigwan utamibe chi kaanrrun.

²² Trune tru Espíritu Santoinukkurri arrubiibe øyeeg køn: undag købig tøgagømig, kasraatø unamig, chi isumø tab unamig, chine arringucha tammay ka megamig, maig købash inchimø purø tammayig kømig, larrø tab inchibig kømig, maikkucha tarømisrømø megamig, ²³ chish inchimíig, tammayig kømig, asr mumay srua itanmaptø kømø isua møra uñibig kømig. Øyeeg mariilan ‘kalø køn’ chinrrabiibe wesrua pasrig chi kaagøn. ²⁴ Kaguende Cristo Jesúsweyeløbe tru trendø kaigwan tøga kal-laig asrwane chine kaig marøg købig arrubigwanba, katø treetø treetø kaig marøg købigwanbañau marmønrrab elachar køn, tru kurusyu tøgatø mesrøb lataig. ²⁵ Inchen mømibe nam Espíritu Santogurri øsig amøñibeløbe, trube, Espíritu Santo namun maig amøñinrrain køben treegwan amøñigun.

²⁶ Purø nørreelø misrøb ka isaba inchibelø kømugun, kangurrin kangurri namisiyab, kanikkurri kanikkurri chigurin køben ka pusrkwai asiyab.

Kangurrin kangurri puruguyamig

6 Nai nunelø, inchippa møikkøben chiyugøben kaig mara kebeña megabene, Espíritu Santo maig maringaruben ñim treeg pønrrabeløbe, katøle treetøwei tab pasramisrtrai maig købash inchimø, tammay puruguy. Inchendø ñiasiitøwei ashiptø mar, ñigucha treegutøwei kebeñib megamønrrappe.

² Chinetø puig meløben kangurrin kangurri lata kuñam puruguyamig køn. Treeg marabe, Cristo maig martrai karua pasrigwan ñimbe marøb kønrrabguen.

³ Kaguende møikkøben truburab kømíig købendø, truba truba nuig kurmab inchiibe, chi treeg kømubendø incha, nøtøwei ka kebeñib pasran. ⁴ Inchawei ñim møitøgucha chi marigwan ñuimburabigwan søl køtashchab tab isua asamig køn, trumaybe ñibe ñiasiitø tab kui mørøb pasramig kønrrun, na marigwanba, katøgan marigwanba, maig køtashchab ashib pasramig kømøtø. ⁵ Kaguende møitøgucha nui chi maramigwane mu mendaig kømøtø, nøashib srua yamig køn.

⁶ Tiuswei wamwan kusrebig kønrrai møikkøben ñun kusrenanøbigwane chigurimbunø ñi tabig tøgagúitøga nun purugub pirisamig køn.

⁷ Chigøben kømønrraitamab ñimguen ñimasiitø treeg isumøtay, Tiusbe nun maig købash inchib ka indzatø mørtraingucha kømøtø køn, kan møg nø maig ellmara kørrømaribe katøburø trunundøwei tulishinrrun. ⁸ Kaguende ñim asrwan tab kønrrai ellmarøb pønrraibe, truikkugurrimbe trømbøig marig utønrrun. Inchen Espíritu Santon tab kønrrai ellmarøb pønrraibe, truikkurrimbe managatig øsig kømigwan uta tøgagømig kønrrun. ⁹ Tabig maramigwane muraaramø marøbig marøb meløgun. Kaguende tru treeg marigwan utamig yandø pubene, treeg marigwan utamig kønrrun, nam kullaaramø marøb meløwabe. ¹⁰ Inchawei treeg købene, chigøben maramdiig købenbatø, mayeelanba tabig margun. Inchen mas Tiuswei misag, tru isubigwan Cristoinug pasra tøgarmarane katøguchinguen tabig maramig køn.

Mandø kømigwan Pablo srabe wamindiilø

¹¹ [Au, ñimguen asay! Nabe nai taska ñimuyasig øyeeg nørriig pørar. ¹² Møiløgøben truba tabig marøbelø kønmab asiilø kønrrab inchibeløbe, ñimune asru circuncidamne inchibelø køn, Cristo kurusyu kwaigwan waminchen, kaig martrab wendautø llirailø kømønrrab. ¹³ Pøs tru circuncidawar købenguen, tru maig maramigwan martrai pørig maig karuben trunun marmeelø købendørre inchibelø køn. Inchendø nømbe ñimune asrwan circuncidanrrai indan, nømbe ñimui asru truba tab kui mørøb, ka møg inchib pønrramig kønrraindø. ¹⁴ Pøs naimburappe namui Señor Jesucristo kurusyu kwaigweimburab kømubene, man-

aguen katøgan chi pegube, møg inchib pasramig pumuimbe køtan. Jesucristo kurussyu kwaikkurri naimburappe yu pirauibe yandø kwai lataig patsig køben, katø nagurri pirauigweimburappe kwawa lataitøwei patsig kur. ¹⁵ Asru circuncidaweig kui chi kønrrab kømøwei, circuncidamíig kui chi kønrrab kømøwein køn, treeg kømøtø, kerrigu srøig peemay amønamig truibeguende tabig købwei indan. ¹⁶ Tru iig maig karuigwan treeg amøñibelane tru chi isumgaig tab

købiiba, lastima asiiba, nømuim pala kønrrai inchar; katø tru cierton mayeelø Tiuswei israelitasmeraim palagucha.

¹⁷ Møingurrimbunøbe mugucha nan chinetø pui pasramig kønrrai marmørrunrrigay. Kaguende nabe nai asru Jesucristogurri kaig indinab kørriindiilan nai asru asamdiig tøga pasrar.

¹⁸ Namui Señor Jesucristoi ka yandø tab indiibe, nai nunelø, ñimba pasrønrraimab isur. Treeg kønrrun.

Efesios

'Ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pablo, Tius trendø øyeeg kønrrain kuikkurri Cristo Jesús nõashib karua ørig, Tiuswei misaamera, Cristo Jesúswan tarømisrmø pønrrabelø, Efesosrø warabelan, truilayasig i kilgawan pørar. ² Tius namui Møskaimba, namui Señor Jesucristoba tru ka yandø tab indigwan køben katø chi isumgaig tab købigwan køben, ñimun tranrrun.

Tiusbe Cristogurri chigøben tabigwan tranøb

³ Namui Tius Señor Jesucristoi Møskaimbe mayanguen tab indig kønrrun, srømbalasrø tru chigurrimbunø nuimburabelø tabig pønrrabiitøga Cristogurri namune trutøga mayanguen tab kuilø kønrrai marøbigwan. ⁴ Pøs Tiusbe tru chigurrimbunø pønrrabigwan nõ mara pønsrømwatø manasrøwei namune Cristogurri tarømara wesraig købig køn, tabigweindø tarømariilø, kaig mariitøga chillig inchar kømeeleø, nui merrab pønrramig kønrrai. ⁵ Nøbe namune undag købiitø Jesucristogurri nui trag ureg kønrrai maramig manasrøwei nõ treeg mara tøgagúig købig køn, tru nõ trendø treeg martrab isua tøgagúig truig maig køben treekke, ⁶ tru nui ka yandø tab indig purø nuig purø tabigwan maya nuguen tabig wamin-damig kønrrai, tru nui truba undaaraig Nusrkaingurri namun ke ka yandø tab indig tranigwan. ⁷ Nuinug nambe nui aningurri nuielø kønrrai kaigyugurri wesrailø ker, namui kaig mariilan ulø payimeelø, Tiuswei tru ka yandø tab indig tøgagømburab tøgagúig truig maig køben treeg. ⁸ Tru ka yandø tab indigwan tranøppe, Tius namun tøgagømburab tøgagønrrai tranig køn, tru chiwandøgucha nam purø tab asha maram kusrebelø kømigwanba, katø tøgandø chigúi mørøbelø kømigwanba. ⁹ Nøbe tru nõ trendø treeg martrab isua tøgagúig tru muguen asiimíig pasrabigwan namun kenamarig køn, Cristoinug nõ treeg maramig nun maya nuguen tabig asønaben tru treeg tøga waig købigwan, ¹⁰ tru treeg maram kwalømmerra pubene, trunun treeg maramig pasrønrrai: tru srømbalasrø chi pønrrabigwan lata, katø pirauigwan lata kanbalatø mara, maig maramigwan Cristo kerriguwan nõ asha martrai pønsrønrrab.

¹¹ Katø nambe tru namuimburabigwan nõ ketig tranamig tøgagúigwane Cristoinuutøwei utig købig køn, manasrøwei namun treegwan utønrrain kønrrai marig købig kua, tru chiwandøgucha Tius nun maig maramdiig asønaben tru treeg kønrrai marøbig, maig

martrab asig køben trumay treeg. ¹² Tru srøsrø ke nammerrig Criston muniirab melabelø kuikkurri, tru nui tørguegwalmabigwan namgurri maya nuguen tabig wamindig kønrrai. ¹³ Katø treetøwei ñimbe nuinug tru wam newan ciertonig, tru tabig srø wam kaigyugurri wesrabigwan ñim møra, nun køreben, tru tranrrab misra kørømisrig Espiritu Santotøga Tiusweyelø kuin kui asiilø kønrrai ñimbe sellailø kuig køn. ¹⁴ Truibe tru namuimburabig kønrrabigwan ketig utamig kønrrai katsiibasra tranøbguen indig truig køn, tru Tius nuyasig tøgagønrrab wesrailan ke tab webamba pønrramnegatig, nui tørguegwalmabigwan maya nuguen tabig wamin-damig kønrrai.

Pablo Tiuswei ureemerayasig Tiuswan miab

¹⁵ Inchawei treekkurri tru ñimui isubigwan Señor Jesucristoinug pasra tøgagúigwanba, katø Tiuswei misaameran mayeelanba ñim truba undaguelø køn taig na wammørabe, ¹⁶ chu urastøgucha na Tiusba wamindigu tøgatø isub palømo, ñimuimburab 'ungwa' chibig kur. ¹⁷ Nabe tru namui Señor Jesucristoi Tius tru tørguegwalmab Møskawan miabig kur, ñimun Espiritu Santogurri øyeegwan tranrrai, kusrebelø kømigwanba, katø nebua asiimíigwan tøgandø tab chigúi nebua ashchaimba, newan nun tab nebua asamig kønrrai.

¹⁸ Katø chigúi mørøb nebua asamig ñimui isubigu tøgandø kebiilø kua, tru ñim tøgagønrrurmab isua muniirab melønrrai ñimun wamigwan, øyeeg købig kuin kui nebua ashchaimba, tru nui misaameran keta tranrrab misrig chigucha palømíig purø nuig purø tabigwan øyeeg købig kuin kui nebua ashchaimba, ¹⁹ katø tru nam nun kørebelainug maramburab marøbiibe, purø nuig købig kuin kui nebua ashchaimba, miabig kur. Inchen tru nui purø nuig maramburab marøb pasrabiibe, ²⁰ Tius tru Criston kwaitai utugurri katøle øsiirangarua, tru srømbalasrø nõ wainug nui kusrmay wamisrtra maramburab mariitøgatøwei marøb pasran. ²¹ Mayeelaime pala nõm asha karubelaime pala køben, katø mugucha manchinrraingig karubelaime pala køben, katø maramburab marøbelaim pala køben, katø maya misagwan nõm asha karubelaime pala køben, nõrrø kusrebelø kuikkurri nõrrø munchimera tøgagønrrai tranilaime pala køben, kerrigu iilaime pala nun wannig køn, mõi i kwalømweindø kømøtø, katø wendøsrø attrabiguwein chigucha. ²² Incha Tiusbe tru chigurrimbunø købigwanguen Cristo nõ maig kønrrain køben treeg pønrrønrrai pønsra, iglesiaimbe chiyutøgucha nõ tur kønrrai pasrig køn.

²³ Inchen trui be Cristoi asr kòn, Cristo nõtøwei tru chigucha chi palømiig netsiig pasraig. Cristobe treetøwei chi købigu mumaytøgucha nõtø netsiig pasrabig kòn.

Tius ka yandø tab indikkurri kaigyugurri wesrailø

2 Ñimbe ñimuimburappe, martrai karua pønrsailan mørøm, itøbunab marmuiløyubah, katø kaig marøb amønailøyubatø kwailø købig kòn. ² Kaguende ñimbe merrabsrømbe yu pirau maig arrub pasrøben trunun marøb, katø tru srømbala chiguchagayu nø muba karumburab nø karub pasrabig, tru nug-waimandzig, maig maringaruben treeg marøbelø købig kòn, tru mõi ya Tiuswan mørøm misaameran nø kaig maringarub pasrabig karuig. ³ Namgucha merrabsrømbe mayeeløba namun asr maig trømbøig marøg kui inchen nømui utu treetøwei marøb amøñibelø købig ker, namui asr maig srua itanmaptø, tru kuindø kaig marøb, kailan isub. Kaigwan nam trendø tøgagúikkurri, Tiuswei purø trømbøig namig købigwan utønrrabelø købig ker, katøganelø mayeelø latawei. ⁴ Inchendø Tiusbe yeeg purø nuig lastima asamburab isua ashibig køptø, tru purø nuig undag købig tøgagúitøga namun undag køptø, ⁵ tru martrai karua pønrsailan møra marmuiløyutø kwailø amøñibenbatøsrøwei, tru øsig kømigwane Cristoba kanbalatø tøgagønrrai namun tranig købig kòn. ¶ Tius tru ka yandø tab inditøgatø ñimbe kaigyugurri wesrailø kòn! ⁶ Incha Tiusbe namune Cristo Jesúsba kegøtø øsirangarua, nøba srømbalsrø Tius waisrø purramisingaruig købig kòn, ⁷ tru wendøsrø attrabigu nui ka yandø tab indig tøgagømburab tøgagúigwan kenamartrab, nø namun purø tabig køptø Cristo Jesúskurri. ⁸ Kaguende ñimbe Tius ka yandø tab inditøgatø kaigyugurri wesrailø kòn, ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasrikkurri. Iibe ñim chigøben marikkurrin kømøtø, iigwane Tiusbe ka yandø keta tranig kòn. ⁹ Kabe nam chigøben tabig marikkurrin kømøtø kòn, 'tabig marikkurrin kòn' cha, mugucha møg inçhib pønrramig kaanrrai. ¹⁰ Kaguende nambe Tius nø mariilø ker, Cristo Jesúskurri srøig peemayelø kønrrai mariilø tabigwan marøbelø kønrrai mariilø, tru treegwan marøb amøñibelø kønrrai Tius manasrøwei pønrsailan.

Cristogurri kanguelarrøtø lincha pønrramisrig

¹¹ Inchawei ñim tru trendø judíos kømø misaamerane merrabsrømbe tru judíosmera nømui asru taska circuncidailøbe ñimune: "Circuncidaimø misakkølleelø" cha wamab tøgagúilan isua kuy. ¹² Ñimbe tru urasrømbe Cristone chigar, Israel misaamera chitø marøbelø køben, ñimbe treegwan maramig chigar kønrrai tarømariilø, katø Tius nui misagwan øyeeg tranrrab kørømisri acuerdosmera mariilane chi asamig chigar, katø chiwan muniirab melamig chigawei, yu pirau ñimbe Tius kaweyelø købig kòn. ¹³ Inchendø mømibe Cristo Jesúsba kanbalatø pønrraikkurri Tiusweimay ke-

malsrailø kòn, Jesucristoi anindøga, ñim merrabsrømbe yabsrø pønrrabelø købig kuigwan.

¹⁴ Kaguende tru ambugurri igurri chi isumikkaig tab købig namuinug pasrabiibe Jesucristo nøwein kòn, tru pa sötø købigwan kan sötøtø kønrrai marøbig. Tru ashig kømui indiyab waraig købig kan pirøbanrrig sötøbasrab lataig pasrabigwan pøtiichippe, ¹⁵ tru maig maramigwan martrai Moisés pøriiløyugurri wesrawa, øyeeg, øyeeg maramig kòn chibig pørig pønrrabigwan chi asamig kaanrrai mara pasra, treeg mariitøga patsøga pasrig kuig kòn, Cristo nø kurusyu kwawa, tru pa sötø nøørøtø købelan nuinug srøig kandø mara pasrtrab, øyamay ambugurri igurri tabig kørømisrtrai marøb. ¹⁶ Incha katø Cristobe tru pabalø købigwan kan asrtø lataig mara, Tiusba katøle treetøwei katø tab kørømisrtrai marig kòn, tru ashig kømui indiyab pønrraigwan yandø mas treeg kømønrrai nø kurusyu kwaitøga patsøga kørømarøb.

¹⁷ Incha Cristobe arrua, tru ambugurri igurri tab waramigwan eshka kusenaniig kòn: ñim judíos kømeeelø Tiusweinukkurri yabsrøn pønrrabelan lata, pulutø pønrrabelø judíosmeran lata. ¹⁸ Kaguen nøgurriwei nam lata, nøm lata, Tius Møskawan tru Espiritu Santotøgatøwei kemalamig tøga pønrrer. ¹⁹ Inchawei yandø ñimbe peg pirausreelø kømøwei, ni pestø ka pua puramrraptø amrruateelø kømøwein kòn. Mømibe treeg kømøtø, Tiuswei misaameraba kanguelarrøtø marøb tøgagømigwan tøgar, Tiuswei misaameraba kan yautø latailø, ²⁰ Cristo nøashib karua øriilaim palaba, katø Tius maig karuigwan eshkabelaim palaba ñimbe pølbasa kusrub mariilø kòn, tru katsigugurri niga pasrab sruube Cristo nõtøwein køben. ²¹ Inchen nuinug tru yawan, purø may tamara warøb tabig kusrub marene, tru yabe kurrab ippe, Señorweyasiitø tarømari ya kønrrab kurrab yan. ²² Inchen tru utu ñimungucha kanbalatø kusrub marøb ambiilø kòn, Espiritu Santogurri Tius truyu nø pasramig kønrrai.

Nui tabig srø wamwan judíos kømeeelan waminçhib inçrrai Pabløn Tius pasrig

3 Øyeekkurri na Pablobe Cristo Jesúsweiwan marøb megabig kuikkurri kailan keerig yau pasrar, ñim judíos kømeeelayasig tab kønrrai. ² Pøs ñimbe manawei wammøraguen kuinrrun, Tius ka yandø purø tab inçhibig køptø ñimuyasig tab kønrrai nan iigwan martrai pasrigwan. ³ Iibe tru mu asiimig pasrabigwan nan ashchai Tius kenamariig trug kòn, tru na ñimun landøtiig pørøbguen indig. ⁴ Inchawei ñim iig tru pørigwan ashabe, muguen asiimig pasrabig Cristoiwan, øyeeg chigúi møramgailan nabe nebua ashibig kuin kui ñimbe wetøgørrønrrabguen. ⁵ Iig, tru muguen asiimig pasrabigwane merrabsrø misaamerane munguen kenamarmuig købig kòn, tru mõi ya Cristo nøashib karua øriilø, Tiusweindø tarømariilanba, katø Tius maig karuigwan eshkabelanba, Tius nui Espiritu Santotøga kenamarøb lataibe. ⁶ Iig, tru muguen asiimig pasrabiibe, tru judíos kømø misaameragucha judíos misaameraba tøgatø tru ketigwan utamig tø-

gagøb, tru asryutøwei pønrramig køb, katø Jesu-cristoinug tru tranrrab misra kørrømisrigwan tøgatø utamig tøgagøb indamig truig køn, tru Tiuswei tabig srø wamgurri. ⁷ Nane Tius ka yandø tab incha ketikkurri, iig tru tabig srø wamwan waminchib marøb meganrrai pasrig kur, nui maramburab marig maig køben truitøga.

⁸ Nabe Tiuswei misaamerai utu tru chigucha kømø waachawan tru Cristoi chine chine purø tabig, kan øyangatiitø køn tamgaig Tiuswei tru tabig srø wamwan eshkab kusrenanøb pasramig kønrrai pasrig kur, tru judíos kømø misaameran, ⁹ katø trugurri tru mu asiimig pasrabigwan maitø marøb attrabigwan, Tius tru chiwandøgucha mara pønrsøbigweinug tru manasrøngurri sørig pønrrabigwan. ¹⁰ Iigwane tru iglesiagurri kerriguba mõi ya asig kønrrai kenamartrab isua indig kuig køn, nui tru muguen nebua isumgaig purø nuig kusrebig kuigwan tru srømbalasrø nøm asha karubelanba, katø mugucha manchinrraingaig karubelanba. ¹¹ Tius øyeeg marøppe, tru nø trendø manasrøngurri treeg martrab isua tøgagua, trunun treeg marig købig køn namui Señor Jesu-cristoinug. ¹² Inchawei nabe chigucha katønrraingaig chi isumø nøgurri Tiusweinug kemalamig tøgaguer namui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúikkurri. ¹³ Inchawei nan øyeeg trømbøig isumdiig puig megaigwan, trunun isuptø kullaaramørrunrigay chinrrab inchar. Masken nan øyeeg puibe ñimuyasiibe maya nuguen tab kønrrain køn.

Cristoi undag købig

¹⁴ Inchawei nabe Tius Møskawei merrab tømøn-srøbig kur, ¹⁵ tru srømbalasrø lata, yu pirau lata, kan sötø, kan sötø købelan trumørig munchi pønrsra wamabigwei merrab. ¹⁶ Tru nø chigurrimbunø nui törguegwalmabig chi palømiig maya tøgagúig, truig maig køben, truyugurri tru ñimui manrrau chishkandø mur pasrønrrai, nui Espiritugurri maramburab mariitøga martrai miar, ¹⁷ Cristo ñimui manrrømerayu pasrønrrai tru isubigwan nuinuutø pasra tøgagúikkurri. Pøs øyangurrimbe ñimbe umbu srøl keetiilø, undag købigutø pønrramisra, ¹⁸ Jesucristoi undag købig maya nuig kuigwan ñim mayeelø nui misaameraba kanbalatø pønrramisra, tru Cristoi undag købiibe lendømay treetøwei, yammay treetøwei, palamay treetøwei, lendegørrab treetøwei nuigwan ñim tab chigúi mørtrai miar. ¹⁹ Katø tru Cristoi undag købig mu newan nebua isumgaigwan ñim nebua ashchai miar, ñim øyamaybe Tius nø maya nu kømburab kuig truig ñimuinug netsiig pasrønrrai.

²⁰ Inchen tru chiwandøgucha nøbe marøppe, tru nam miaigwandø kømøwei, kabe nam isuigwandø kømøtø, ke uñcha køm tøgagønrrai marøb Tius, tru nui maramburab marøb pasrabig maig køben namuinug treeg marøb pasrabigwan, ²¹ Tiuswei iglesiayuba, Cristo Jesúsweinuuba törguegwalmabig kønrrun, managatig. ¶ Treeg kønrrun!

Criston kørebeløbe Espiritugurri kandø køn

⁴ Inchawei Señor Jesucristogurri tru kailan keeri yau na pasrabiibe, ñimun trenchinrrab inchar: Tius ñimun treeg amøñinrraiwei wamiilø kuig kōppe, maig amønamiigwan trumay treeg amøñirrunrigay cha, ² maig køben inchimeelø larrø kørrøteelø, maig købash indingucha larrø tammayelø, maig køben kuin-gucha tammay melabelø, kanikkurri kanikkurri chigúingucha lata inchimøtø undag købiitøga chi kōm-ui lataig pønrrabelø. ³ Espiritu Santoinug newan kanbalatø pønrrønrrab indamigwan treeg pønrrønrrab in-day, tru kanbalatø pønrramig ambugurri igurri tab købiitøga, ⁴ kan asrtø, kan Espiritu Santotø køn, tru ñim muniirab melønrrai ñimun wamig kandø køb lataitøwei. ⁵ Señor kandø køb, tru isubigwan Jesu-cristoinug pasra pønrramikkucha treetøwei kandø køb, piu umbu ulsraikkucha treetøwei kandø køb in-dan. ⁶ Tius kandø, trurrigu mayeelai Møskai, nøbe mayeelaim pala nø pasrabig køb, mayelainug trumørig nø pasrab, mayelainug pasrabiibe nøtø køn.

⁷ Inchendø namune kanun kanun Tiusweyasig chigøben marøbelø kønrrai keta tranig køn, Cristo pirisha keta tranig maig køben, treeg. ⁸ Inchawei Tiusbe trendaig køn:

“Tru srømbalasrømay ippe,

tru merrarrowa srua kuig melabelan nø merrarrowa, nø pera yaig køn cha.

Incha misaamerane Tiusweyasig chigøben marøbelø kønrrai keta tranøb indig køn” cha.

⁹ Tru øyeeg: “nebyaig køn” cha trenchippe, ¿tru walli-birø umbugatig kørrebmerriig kørroyaig køn cha trenchimuitarru? ¹⁰ Tru kørraiibiibe nøtøwein køn, tru maya srømbalamera pønrrabigu purø palasrø nebibig, kerriguwan nøtø netsiig pasrønrrab. ¹¹ Incha truig nøtøwei møilane nøashib karua øriilø kønrrai marøb, møilane Tius maig karuigwan eshkabelø kønrrai marøb, møilane Tiuswei tabig srø wamwan truørrø srua llirabelø kønrrai marøb, møilane tru Criston kørebelan tab ashib pera pønrrabelø kønrrai marøb, katø kusrenanøbelø kønrrai øyeeg pønrsraig køn, ¹² tru Tiuswei misaamera nømui marøb pønrramigu purø may kusrenniilø kønrrai isua, Criston kørebelø, tru nui asr, nurab inrrai martrab. ¹³ Tru nam mayeeløba tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra kanbalatø pønrramiguba, katø Tiuswei Nusrkawan tab nebua asamiguba nam kanbalatø pønrramigwan nebumnegatig martrab, kan møg ne nuraig lataig misrøb, Cristo maig køben treeg misramnegatig nebumig kønrrai.

¹⁴ Øyangurrimbe nabe yandø mas shush ureemera latailø kømumønrrun, kan pi latøgushibig amburab iburab srua ambi latailø, chine srøig peemaytø kusrenaniilø kan isig ichibig lataig arrubig punø, panrrø sru-abetiilø, møguelø kaig maramigwandø isubelø kaigu kegørrørskamig purø may isua pønrsrailøtøga kegørrørskameelø. ¹⁵ Masken treeg kømøtø, tru newan cieronigwan undag købiitøga waminchib, chiyutøgucha

nørrøragun tru tur Cristoinug nøba kanbalatø. ¹⁶ Pøs nøgurriwei asr ørøba kandø misra, tru kønabigu mer-rarrab srølmørig ambumay imay lata purugubene, nøm møitøgucha chi maramigwan trunun trunun marøb pønrramisren, nurab yan, katø undag købiitøga nørrørab ambamig kønrrai.

Cristogurri srøig peemay amønarnigwan tøgagøb

¹⁷ Inchawei nabe iig øyeegwan ñimun eshkappe, marmø kømø, martrai karunrrab inchar Señorwei munchiyu: mømbe yandø amøñippe, Tiuswan ashmeelø judíos kømø misaamera nøm chiweingucha chi purugunrrabgaig isub amønailøyu ñimgucha amøñimøtay cha. ¹⁸ Nømui isubiibe løstørailø, nømui manrrømera purø murelø kuikkurri chugúinguen mørmeelø kua, øsig kømig Tius tøgagúigugurrimbe nømbe purø yab pønrran. ¹⁹ Yandø chi kørikkengar misrikkurrimbunøbe, yandø kaig maramigwandø martrab kebambubelø køn, chigurrimbunø køsøngønrraptiig marøg købig arrubigwan neguen kømug marøbig marøb pønrrønrrab. ²⁰ Trune ñimbe Cristoiwan kusreppe, øyeeg marøbelø kømønrrab kusreig køn. ²¹ Ñimbe isa kømø, tru newan ciertonig Jesúsweinug pasrabigwan cierton mørøb, nuinug kusrenaniilø kuig kuinrrun. ²² Tru ñim merrabsrø Tiuswan ashmeelø køb uras marøb tøgga amønag købigwane wegutsay, tru køllig ñim trendø kaigwan tøgga kal-laig, chi tabig pumørø chull isubig purø trømbøig marøg købig trutø srua yaig, ñimui umbu kaig pasrabigwan, ²³ tru ñimui isubigu srøig peemay isubelø kønrrab. ²⁴ Ñimbe tru srøig øsig kømigwan kewa pønrray, truike Tius nø maig køben treetøwein kønrrai marig køn, cierton sølgandiitøgaba, newan chishchig tabiitøgaba.

²⁵ Inchawei øyeekkurri ñimbe isa wamindamigwane yandø elacha, masken ñim møitøgucha ñimui mendaigwane isa kømø, sølwan wamindamig køn. Kaguende nambe mayeeløba kangurrin kangurri kan asrtø ker.

²⁶ Namappe, namubendø, namig køtanmaptø chigøben kaig marmøwei, namig købigwane ke pørr pinayamnegatikucha tøgga amøñimøwei indamig køn. ²⁷ Katø nugwaimandzig ñimuinug kelulrrain kømøwein kuy.

²⁸ Nilaptiig købiibe yandø mas nilømøta. Masken treeg inchimøtø, ñui tasiitøga chigøben tabig maramigwan mar, møikkøben chi palai inchene, purugumig tøgagønrrab.

²⁹ Ñimui trigugurrimbe mørøbguen mørømgag trømbøig webinrrain kømøtø kuy. Treeg kømøtø, Tiusweimburabigu maig palaim purrøben purugunrraptiig, treeg wamindamig køn, mørøbelanguen purugunrraptiig, treeg kønrrai. ³⁰ Tiuswei Espiritu Santon isuim pasrønrrai marmøtay, tru kerrigu yandø newan kaigyugurri wesram kwalømweyasig truitøga ñimbe Tiusweyelø kui asamdiig kønrrai sellailø køn.

³¹ Ñimui manrrau chu uraskucha møbraindø pønrramig kønrrai marøb pasrabigwanba, ke chab srurrrab namig købigwanba, trømbøig namig købig pasrabig-

wanba, trømbøgølig namig trasamigwanba, trømbøig tsalø wamab indamigwanba, chigurrimbunø kaig pønrrabigwan kerrigu truilanbañau chishtø elatsay.

³² Masken treeg inchibgunrriibe, ñimbe larrø tab inchibelø, lata lastima asiyabelø, Tius ñimun Cristogurri kaig marigwan ulø paymub pesannab lataitøwei, kangurrin kangurri ñimgucha ulø payiyab pønrrømumig køn.

Tiuswei ureemera mandø amønarnig

⁵ Inchawei ñimbe Tiuswei undaraig ureemera kuig køppe, nø maig køben treetøwein kønrrab inday. ² Amøñippe, undag købigwane tøgga amønay, Cristo namun maig undaguig køben treetøwei. Nøbe nøashib namuyasig purøbasamisra kwaig køn, kan animal kweecha purø may irrabzhig Tiuswan keta tranøb lataig.

³ Ñimbe ñimui utube, møgueløba, ishumburmeraba chigøben trømbøig maramigwanba, katø chineto køsøngønrrapteelanba, katø chiwandøgucha ke chinchimmørø inchib parø indamigwanba, øyeelane mørøguen wamincha mørømumig køn, Tiuswei misaamera kuig køppe. ⁴ Mørøbguen mørømgag wamincha ashib pønrrømøwei, chugúinguen mørømubendø wamincha mørømøwei, trømbøig wamindamgailan wamincha indza mørømøwei indamig køn, treeg indamgailan maraashib pønrrømøtø, masken ñimbe Tiuswan 'ungwa' chib kømig køn. ⁵ Kaguende ñimbe yandø iigwane tsabø ashibelø køn: møguelø ishumburmeraba trømbøig marøbeløba, katø chigøben ashikken kønrrabgaig trømbøig marøbeløba, chiwandøgucha ke chinchimmørø inchib parø inchib, pønrramigwane ke tius mara tøgagøbeløba, treeløbe Tiusba, Cristoba nøm ashib karub purraisrømbe mugucha chi ketig utamig chigar kønrrab kuin kui.

Tørwei ureemera maig amønarnigwan waminchibig.

⁶ Chiweingucha chi purugunrrabgailø wamindiiløtøga mugøben kegørrørskainab kønrrab kømø, kaguende øyeekurrindøwei Tiuswei purø trømbøig namig købiibe tru mørømø misaameraim pala arrubig køn. ⁷ Inchawei ñimbe treeg marøbeløba lincha tøgatø marøb kønrrab kømø. ⁸ Kaguende ñimbe merrabsrømbe løstøuelø købig kuig, mømbe Señorweinuube tøryuelø køn. Ñimbe amøñippe, tørwei ureemerasun amønay! ⁹ Kaguende tru tøryugurri chi arrubiibe maya nuguen purø tab indiiba, sølgandø tabig mariiba, ciertoniiba øyeeg køn. ¹⁰ Señorwan tab kui wanrrai maramigwan, mumay maren tab kui mørtashchab treegwan lab melamig køn. ¹¹ Chi tabig marig kørømisrtrabig chigaig løstøyugwan mariilan ñimgucha tøgatø marøb kønrrab kømø, masken ñimbe treeg inchibgunrriibe øyeebe kalø køn cha eshkabguen pønrramig køn. ¹² Kaguende nømui chigøben søratø mariiløbe wamindamikken kørig kønrraptiig trømbøig mariilø køn. ¹³ Inchen tru chigurrimbunø købigwan tøryu pønrsøbene, maig kuigwan tørgandø asamig ke-

namisran. Pəs tru chiwandøgucha maig kuigwan asha kəmīg kənrrai törgandø kenamarøbiibe tru tər kən.

¹⁴ Inchawei øyeeg chibig kən:

“Ñi, kib lataig tsubiibe, kiagasra,
kwilal utugurri kurrø cha.

Cristobe ñun kebilønrrun” cha.

¹⁵ Inchawei tab isuamøra amønay ñim mandø amønamigwane. Kan chugúinguen mørmeelø lataig amøñimøtø, maig amønamiigwan tab isuamøra amøñibelø kuy. ¹⁶ Chigøben tabig maramdiig pubene, treegwan ka purainraindø ashatø pønrrømøtay. Kaguende purø kaig kwalømmera kən. ¹⁷ Inchawei ñimbe ke chugúinguen mørmeelø kømøtay. Treeg inchimøtø, Señor nam chiwan martraim palai watachab trunun nebua ashchab indamig kən. ¹⁸ Vino mucha; mutsiiramøtay. Truike chugatig kaig marøg køben kaig martraí srúa ibig kən. Masken treeg kømøtø, Espiritu Santotø netsailø kəmīg kən.

¹⁹ Ñimbe salmostøga, himnostøga, Tiusweimbura-belan cantailøtøga kangurri kangurri waminday. Ñimui manrraugurri newan isua cantab, Señorwan maya nuguen tabig kən chib waminchib. ²⁰ Chu uragucha Tius Møskawan ‘mayanguen ungwa, ungwa’ tay chiwandøgucha lutøgurri namui Señor Jesucristoi munchiyu.

Tiuswei ureemera keeba, sraimba mandø kəmīgwan waminchibig

²¹ Ñimbe kanikkurri kanikkurri lata mørøb melamig kən, Criston kəriibala tøgagúikkurri.

²² Sraløbe, kelø maig chiben treeg mørøb melamig kən, Señorwan lataitøweingue. ²³ Kaguende keebe srawane nø asha karubig tur kən, Cristo nui iglesiai, tru nui asrwein tur køb lataitøwei, truigwane tru Kaigyugurri Wesrabig nøtøwein kən. ²⁴ Cristo nø maig karuigwan iglesia møra marøb melab lataitøwei, sraløgucha kelane treetøwei mørøb melamig kən chiyutøgucha.

²⁵ Keløbe nømui sralane undaguelø kəmīg kən. Cristoma nui iglesian undag køptø, nui øsig kuigwan nøashib tranig kən, ²⁶ tabig nuyasiitø tarømarisra misaamera kənrrai martrab, tru nui wamdøga piu umbu ulsraitøga pillmawa, chish mara, ²⁷ iglesia törguegurn-abig, kaig mariitøga chigucha chillig inchaig kəmíig, maig købendiig trømbøtiig mindig kømøwei, chi tre lataibe chiguchagaig, masken treeg kømøtø, tabig-weindø tarømarig, kaig mariitøga chillig inchaig kəmíig treeg pasramig kənrrai nuyasiitøwei øyamay kenamartrab indig kən. ²⁸ Øyeetøwei keløbe sralan undaguelø kəmīg kən, nømui asrwan lataitøweingue. Nui srawan undaguibe nøasiitø undaaran. ²⁹ Kaguende mugucha nui asrwane managuen nøasiitøweimbe tsaliinchimøn. Treeg kømøtø, asr maig palai inchen mab muchib, maig køben kənrrain kømø ashib tøgagøn, Cristo iglesian ashib tøgagøb lataitøweingue. ³⁰ Pəs kaguende nambe nui asruelø kuimba, namungucha treetøwei ashib tøgagøn. ³¹ “Inchawei treekkurri møøbe usri møskawane elacha, sraimba

kandø misrtrun. Incha tru pailøbe kan asrtø kənrrun.”

³² Øyeebe mandø kuinguen møramgaig purø nuig kən! Inchendø iigwan waminchippe, ‘Cristonba, nui iglesianba treeg kən’ cha waminchar. ³³ Inchawei treeg købene, ñim keløbe møitøgucha sralane ñimui asrwan lataitøwei undaguelø kəmīg kən. Inchen sraløgur-rimbe kelane maig købash inchimø, kørig tøgar kəmīg kən.

6 Señorwan undag købiitø ureemerabe ñimui møskalane mandø chiben treeg møramig kən. Kaguende iibe treeg maramig söl kən. ² “Ñui usri møskawane maig købash kømø, purø tab inchib tøgagu, ³ yu pirau purø tabig kasraatø tsumig kənrraimba, øsig køllirab tsumig kənrraimba.” (Tru maig maramigwan martraí karua pønrrailøyu iimerrig kən, tabig tranrrab misra kørørmisrigwan utamibañauibe.)

⁴ Inchen ñim møskaløbe ñimui uregwane namishib namig kətanmaptø menrra inchimøtay namig isumønrrai. Treeg kømøtø, sölwan maram kusrenrrai kusrenanøb, Señor maig kusrenaniitøga øyeeg maramig kən’ chib waminchib kusrenanamig kən.

Ka karuindø melabeløba, karub pera købeløba

⁵ Ñim, karuindiig melabelø, yu pirau ñimun karub pera købelane møramig kən, kəriibala, maig købash inchimø, manrraugurri tabig isua, Criston mørøb melab lataitøweingue. ⁶ Marøppe, nømba ka tab kørørmisrtraptø marmumig kən, nøm ñimun ke ashib pønrrøbendø. Cristo karuindiig melabelø køppe, Tius maig martrain køben palabinøtø kømø, tabig martrurmab isua maramig kən. ⁷ Maramigwane ka palabinø inchib, møguelayasig marøb pønrrermab isua marmøtø, marøppe, martrab isua Señorweyasig lataig maray. ⁸ Yandø ñimbe ashibelø kən, karuindiig megabigwan lata, kabe mu karuimíig nuimburab uñibigwan lata, møigwandøgucha chi tabig marigwan tru marimburøbe Señor nø tranrrab kui.

⁹ Inchen ñim karub pera købeløbe ñimui karuig mørøb melabelane ñimgurringucha tabig tøgaguy ‘yeegwane chigøben martrumøn’ chib, chineto chimøtø. Kaguende ñimbe ashibelø kən, tru nømun ashib karub pasrabig tru Señorøwei ñimun ashib pasrabiibe srømbalasrø wabig kui. Kaguende Tiusbe møigwane purømisrøb, kandarøtø inchimíig kən.

Tiuswei uregwan kwaimandziiba chitøga kwayanrrai traniiø

¹⁰ Trube, mømimbe yandø Señorweinuuba, nui maramburab marøb tøgagúig purø nuiguba kørørrrabgaig mur pønrramisray. ¹¹ Tius tru chitøga kwayanrrai kerrigu traniiøtøga tamara pønrramisray, nugwaimandzig purø may kegørrøsrkønrrab tamara pønrsra kua kegørrøsrkønrrab inchen, maig kuingucha kømø kwayawa, truyu puraambub ambamig kənrrai. ¹² Kaguende nambe kwayab puraambub ambamibe yu pirau misag yaumbaig, animbaig, treeløba kwayamig

kømtø, tru nøm asha karubeløba, katø mugucha manchinrraingag karubeløba, tru løstøyu nøm muba karumburab karub pønrrabeløba, tru kwaimandzimerara larrø trømbøig marøbelø srømbalasarø pønrrabeløba, treeløba kwayamig køn. ¹³ Inchawei øyeeg købene, Tius chitøga kwayanrrai tranilane truigwane kerrigu tøga pønrray, kaig kwaløm pubene, kul-laaramø pønrramig kønrrai, incha yandø øyeegwan kerrigu chab mara pønrramisrikkurrimbe kørrønrrabgaig mur pønrrønrrab.

¹⁴ Inchawei kørrønrrabgaig mur pønrray, tru newan cierton wamindiitøga pørønawa lataig. Trugurrimbe tru sølgandø tabig amønaitøgabe, tru pechoburab chinchimønrrai katabigwan kewa lataig pønrray.

¹⁵ Tiuswei tru tabig srø wam chi isumgaig tab købigwane waminchab amrrab muniitø pønrramig, srøbyu keetigwan lataitøwei tøga pønrray. ¹⁶ Kerrigu iilø kømnetø, tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrraigwane sølburramamønrrab katab srua pasraigwan lataig tøga pønrray, tru nugwaimandzig flechameran piløga petiilø, chigurrimbunø amrrubigwan kweet-samig kønrrai. ¹⁷ Katø tru kaigyugurri wesraig kømig tøgagúigwane chinchimønrrai turyu petsig kan tsandzøn cascon lataig tøga pønrray. Espiritu Santoi espadane srua pønrray, trube Tiuswei wamwan.

¹⁸ Tiuswei Espiritu maig maringaruben, Tiusba wamin-day, chu urastøgucha ñim mumay køben Tiusba waminchib, miab indiiløyu. Isua ashiptø kuy, Tiuswan 'purugurra' cha miab, nui misaamerai mayeelayasig maikkucha pesannab kønrrab kømtø.

¹⁹ Katø naimburabgucha Tiuswan 'purugurra' chib miarrunrrigay, na ke waminchab inchen, tru na maig tamelan nan tranrrai, tru Tiuswei tabig srø wam sørig pasrabigwan nebua ashchai chigucha chi kørig kuin kømø, wamindamig kønrrai. ²⁰ Truigwan Jesucristo nø waminchib pasrab lataitøwei yu pirau nui wamwan na waminchib pasrønrrai pasrig kur. Katøgucha kailan keeri yau pasrar. Tiuswei wamwan na maig wamin-damigwan chigucha kørmø wamindamig kønrrai Tiuswan miarrunrrigay.

'Ka amøñiguh' cha wamindig srabeilø

²¹ Trube, treeg købene, Tíquico, namui undaaraig nuneg, Señorwei maramigu chu uragucha tarømisr-mø, chi maramelan nø asha marøb megabiibe, na maig tsuigwanba, katø na chi marøb megaigwanba, kerriguba ñimun eshkanrrab wam srua inrrun. ²² Nabe nune truweiwei ørar, nam mandø melaigwan ñimun wammørøsrønrraimba, ñim truba tab kui mørøb kørmømisrtraimba.

²³ Tius Møskaweinukkurrimba, Señor Jesucristoinukkurrimba tru ambugurri igurri tab købig ar-rubigwan nunelan tranrrai inchar, undag købig tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwanbañau.

²⁴ Tiuswei tru ka yandø tab indiibe tru namui Señor Jesucriston undaaramigwane managucha patsønrraingag undaarabelø mayeeløba pasrønrrun.

Filipenses

Pablo kailan keeri yaugurri Filipos iglesian pørøb

1 Pabloba, Timoteoba Señor Cristo Jesúsweimbura-bigwan marøb melabelø Cristo Jesúskurri Tiuswei misaamera mayeelø Filipos ciudadsrø warabelan pørar, tru Tiusweimburabelan ashib pera pønrrabelanba, Tiuswei yau purugunrrai wesrawa pønrrailanbañau. ² Namui Tius Møskaweimba, Señor Jesucristoimba tru ka yandø tab indigwanba, chi isumgaig tab købigwanba ñim tøgagunrrai inder.

Pablo Tiuswei ureemerayasig Tiuswan 'purugurra' cha miab

³ Na ñimun isuimørig nai Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chib, ⁴ chu uraskucha na Tiusba wamindimørig ñim mayelaimburab kasraatø miabig kur, ⁵ kaguende ñimbe tru Tiuswei tabig srø wam tabigweimburabigu srø pølbaserøb kwalømgurri moin kwalømgatig lincha marøb melabeløgurri. ⁶ Nabe iigwan treegwein kønrrab kui asha indig køn: ñimuinug tabig marøb pølbaserøbiibe Jesucristo arrum kwalømgatig ñimune newanelø kønrrai tamarøb pasrønrrab kui. ⁷ Ñim mayelaimburab na øyamay isumig søl køn. Kaguende nabe ñimune nai manrraube tōga pasrabig kur. Na kailan keeri yau pasraigu lata, mui merrap-tøgucha Tiuswei tabig srø wamwan purømisrøb, maig kui ashchai 'øyeeg køn' chib, waminchib pasraigu lata, Tius tru ka yandø tab indigwane ñimbe naba tōgatø utab køn. ⁸ Inchawei Tiusbe asha pasran, na ñimun mayeelan pesannamø, truba truba isubig kuigwan Señor Jesucristoi undag købiitōga. ⁹ Inchawei na Tiusba waminchippe, ñimui undag købiibe katøguchinguen katøguchinguen nurab inrraimba, katø purø nu nebua ashib kusreb amrraimba, maig køb arrubigwan tōrgandø nebua ashib amrraimba miabig kur. ¹⁰ Chiwan mas tabig kui nebua ashibelø misra, kaig marig chigar chishelø 'ñibe øyeeg kalø mara pasran' tainab pønrramig chigar kønrrai, Jesucristo katø arrub kwaløm. ¹¹ Jesucristoinukkurri arrubig tru tabig sølgandø marig, treeg ellmarig arrubiitø netsaim pønrrønrrai inchar, Tiusweyasig maya nuguen tab indig kønrraimba, purø tabig wamindig kønrraimba.

Na øsig unamibe Cristo køn

¹² Nai nunelø, nan chi pub arrubiibe, Tiuswei tabig srø wamweimburappe masken purugubguen inchib arrin kui, ñim wammøra kønrrai inchar. ¹³ Inchawei tru palacioyu suldaamera lata, katø maya misaamera lata,

kailan keeri yau na pasrappe, Cristogurri keerim pasrai asha køn. ¹⁴ Inchen nan treeg pasrønrrai keerikkurri, nai nuneløbe, kerrigu lutauba, chigucha kullaaramø pønrramisra, Tiuswei wamwan chigucha chi kørmø waminchibelø køn.

¹⁵ Pøs ka isatø kømø, møiløbe Cristoimburabigwan eshkaab waminchippe, pusrkwai ashib tsalø køppah, ka kwayam lag køppatø marøbelø køn. Trune kaneløbe tabig isua, marammay maran. ¹⁶ Incha iiløbe Cristoimburab eshkaab waminchippe, undaguelø isuar kua waminchibelø køn, Tiuswei tabig srø wamwan waminchib purømisrøb pasrønrrai, nan pasrig kui asha. ¹⁷ Trune tru kaneløbe Cristoimburab eshkaab waminchippe, ka kwayam lag køptø maran, tabigwan isua kømøtø, ka indzaashig køptørre marøbelø køn, kailan keeri yau na pasramnebe katøguchinguen isuim pasrønrrai martrab isua. ¹⁸ Inchendø chigúin kønrrautah! Ka isatø inchib Cristoimburabigwan ka wamincha mōri lata, kabe cierton wamindi lata, pøs mu-maytøgucha Cristoiwan waminchib, kusrenanene, nane kasrag køtan. Incha nabe katøgucha kasraarabig kasraaramønrrun, ¹⁹ ñim Tiuswan nayasig miab melaikkurrimba, Jesucristoi Espiritu nan purugúikkurrimba, øyeeg pub arrubiibe na øyeeg keerig pasraigugurri wesraig kømig punrrab kui, nabe asha pasrar.

²⁰ Chiyugucha na chi kørig misrmø purayamuitamab isua pasraig, treeg punrrab kui, masken chi kullag isumøtø, mōi lata, chu urastøgucha, Cristobe nai asru purø nuig marøb tabig wamindig kønrrun, na øsig pasrai lata, kabe na kwaimbala lata. ²¹ Kaguende naimbe øsig unamibe Cristo køben, kwamibe maya nuguen tabig tōgaig køn. ²² Inchen na asru øsig uniibe, Tiuswei marameløyube tsabøtø truba nōrrø kønrrai maramdiig kønrrautan. Trube, ¿nabe mōigwan merrarrowa pasramisrtrab køh? Pøs mandøguen kømøtan. ²³ Inchawei nabe mumay yam kuinguen mormøwa pasrar. Nane yugurri webya, Cristoba wanrrab yainrrabna køtan. Kagen trumaybe naimbe masken tab kønrrautan. ²⁴ Inchendø na øsig pasramibe katøguchinguen tab kønrrab køn ñimuimburappe. ²⁵ Inchawei øyeeg kønrrab kui ashabe, chiguen kømøtø, ñimba unamuitamab isur, ñim mayeeløba kørrømisrtrab, katøguchinguen katøguchinguen nebua asamigwan ñim nebua ashib, isubigwan Jesucristoinug pasra tōgagúigwan kasrag tōga pønrramig kønrrai. ²⁶ Ñim naimburab Cristo Jesúsweinug maya nuguen tab kui pønrramig punrrai, na ñimui utu katøle arrua pasraikkurri.

Jesucristoi srø wam tabig maig chibig køben treeg marøb amønamiig køn

²⁷ Jesucristoi srø wam tabig maig køben, trumay treeg amønamiirre mas palan, na ñimun ashchab arri lata, ashchab arrumui lata, ñimbe masken kanbalatø ke tab pønrramisra, tru isubigwan Cristoinuutø tōga pasra pønrramiig Tiuswei srø wam tabigweimburappe, ñimbe kanbalatø mayeeløba ke kandø isub truba truba marøb køn tai wammørinrrabna kōtan. ²⁸ Katø ñimun ashig kōmui inchibelø 'chigøben martrumøn' cha, kwaarøsrø tōgagūilø kōmōweingue. Tru ñim truilø kwaarøsrøamiig pønrraibe nōmuyasiibe managatiig pinønrrab ambamnuumay amrrab pønrrain kui asamig kenamisren, trune ñimbe truyugurri wesrailø pønrrain kui asamig kenamisran. Inchen iibe Tiusweinukkurri arrubig køn. ²⁹ Pøs ñimune Cristogurri øyeekkatig tabig pønrrønrrai marøppe, nun ka kōrewatø pønrrønrrai marmøtø, nuimburab chinetø nebuiig melamiig kønrrainguicha marig kuig køn. ³⁰ Nan maig kaig nebub arri asigutøwei ñimguicha melan. Katø mōi ya nan øyeeg kaig puig pasraigwanguicha ñimbe wammøra køn.

Jesucristo maig kuigwan nam asha kusremig

2 Inchawei ñim Cristoinug kanbalatø pønrraikkurri kuñab purugumiig tōgagøb, nui undag købig chi isumiig kaanrrai marøbig tōgagøb, Espiritu Santogurri kanguelarrøtø lincha pønrramiig tōgagøb, ñim larrø tab inchibelø, trurrigu lastima ashibelø kōmigiigwan ñim tōgagøb indig købene, ² trube, nai kasrag købig palabigwan ñim nemartrunrrigay, mayeeløba kandø isub, undag købigwan mayeeløba trunundøwei tōgagøb, kandø lataig pønrrab, kandø lataig isub tōgagøb inditōga. ³ Chiyutōguicha ke nōtø kōnrrab inchimøwei, purø nuig kōmmørø inchib marøb kōnrrab kōmøwein kōmigiig køn. Masken treeg kōmøtø, larrø tammayig, katōganelane ñim lataitōguen kōmø, katōguchinguen nōrreelø kōnmab asha tōgagømiig køn. ⁴ Mōitōguicha ke nōmuimburabigwandø tab kōnrrai marøb kebammøtø, katōganelayasikkucha tab kōnrrai maramigiig køn.

Cristobe managuen nuig mismøtø, masken lamigiig misrig

⁵ Cristo Jesús maig isubig købig køben, ñimguicha treetøwei isubelø kōmigiig køn:

⁶ Nøbe trendø Tius købendø, nø treeg kuaguicha, Tiusba lataig kōnrrab inchimuig køn, treeg kurmap-tø elachimønrrab.

⁷ Masken treeg inchimøtø, nø treeg kuigwane mendamara pasrøb, kan karuindiig megabig lataig kōnrrab treeg misra, mōguelø mailø køben treetøwein kōrrømisra,

⁸ yandø mōg lataitøwei misra pasrøwabe, nuig kurmab inchimøtø, nōasiitø chiguicha kōmiigiig lataig misra, maig taigwan mōrøbig kōptø,

kwamnēgatiig maig taigwan marig køn, trurrigu kurusyu mesraig kwamiig.

⁹ Inchawei treekkurri Tiusbe nune purø nuig kōnrrai mara,

maya munchimeraim pala, nui munchiwane mu kui nebua asig kōnrrai tranig køn,

¹⁰ Jesúswei munchiwan wamindi mōra, mutōguicha tōmbønsramigiig kōnrrai,

srømbalsrøm pønrrabelø lata, yu piraelø lata, pirø umbuelø lata.

¹¹ Mu misaameratōguicha Jesucristobe Señor tru Mayeelaim Pala Nø Ashib Pasrabig køn chib waminchain kuig køn,

Tius Mōskawan maya nuguen tab indig kōnrrai.

Tiuswei ureemerabe yu pirau kan tōr latailø kōmigiig køn

¹² Inchawei ñim nai undaarailø, na ñimba pasrøben, chu uratōguicha mōrøb melabelø, na mōi ñimba pasrømubene, katōguchinguen mōrøb melabeløbe, kaigyugurri wesruigwan ñim tōga pønrraigu nōrrørabig nōrrøranrrab marøb ambay, kōriibala, purø isuptø.

¹³ Kaguende Tius, nø køn, tru maramigiigwan martrab isunrraimba, katø marøbelø kōnrrai ñimuiniig tranøb inchibiibe, tru nø maig martrab isuigwan treeg marig kōnrrai.

¹⁴ Chiwandōguicha marøppe, ñimuinetø chinetø chib mulla mōrmøwei, chinetø aleguyab pønrrømøtø maray. ¹⁵ Mugøben ñimun 'ñibe øyeeg køn' tainab pønrrømeeelø, kōrrøteelø, misaamera larrø minchar, purø kaig misaamerai utu, ñimbe Tiuswei ureemera chiguicha kaig mara chillig inchar kōmeelø, ñimbe truilai utube yu pirau pala pilab pønrrabelø latailø kuy,

¹⁶ Tiuswei wam øsig kōmigiig tranøbigwane elatchab kōmø, tab tōga pønrrabelø. Treekkurrimbe Cristo katø arrub kwaløm truba truba tab kui pasramigiig kōnrrautan nane, na larrø muraaraig pasrønrrab luløb lataitøwei, na truba muraaraig marøb megaibe ka yandiig kōrrømisrmøwei inchen. ¹⁷ Ñimui isubigwan ñim Jesucristoinuutø pasra tōgagúikkurri marøb kuibe kan animal kweecha Tiuswan keta tranøb lataig marøb tōgagúigiig køben, trubala na øsig kuigwan itølusiig kōnrrai tranamiig nebuinguen mayanguen tab kuimørøb tranamønrrun, ñim mayeeløba mayanguen kasraarab. ¹⁸ Inchawei ñimguicha treetøwei mayanguen tab kui mōrøb, naba mayanguen kasraaray.

Timoteoba, Epafroditoba

¹⁹ Señor Jesús treeg kōnrrain købene, Timoteowan petø ørtrab isur, ñimuisrøngurri wam srua arruben nagucha ñim maig waraigwan wammørabe, katøle tab kuimørøb wamiig kōnrrai. ²⁰ Pøs katōgan munguen nø lataibe tōgagømur, ñimuimburab tab kōnrrai inchib, treegwan martrab truba truba isubig, trurrigu ka isatø inchib pasrømiig. ²¹ Kaguende mayeeløba nōmuimburab tabig pub attraingøba labelø køn, Cristoimburab tab kōnrrain kōmøtø. ²² Pøs ñimbe Timoteowane yandø mu kui ashibelø køn, kan nusrkai

møskawan lataitøwei Tiuswei tabig srø wamwan wamindamigu naba marøb pasrabig køn. ²³ Inchawei yu naimburab chi pub arrubig maig kørrømisri ashabe, nun ørtrab isur. ²⁴ Inchendø nagucha naashib ñimun ashchab peba arrumigwan isua tøgga pasrar, Tius naba pasraikkurrimbe. ²⁵ Treeg kuindøgucha namui nuneq Epafroditon ñimuimay katøle øramig truba palai ashar, maramigu nan purugub, kan suldau lataitøwei tru maramigu naba lincha megabig, katø ñimuisrøngurri naimay wam srua arrubig, na chi palai megaben nan ashchai ñim ørigwandøwei.

²⁶ Nøbe ñimune asinrrabna kui truba isui inchib unig kuig køn, kaguende nø kwanrø tsuin kui ñimbe wammøra kuimba trurrewei isub. ²⁷ Isa kømøtø, yandø ke kwamdø palabig tsubwei indig kuig køn. Inchendø Tiusbe Epafroditon lastima asig køn. Katø nundø kømøtø, nangucha lastima asig køn, na yeeg isuig megamne, srøitø srøitø isuig megamig arrumønrrai. ²⁸ Inchawei nabe nune mas peba ørtrab isur, ñim katøle Epafroditon ashabe truba kasraaraben, na chi isumø tab wamig kønrrai. ²⁹ Señorgurri nune truba kasraatø utay. Katø Epafrodito lataitøwei melab møguelane truba tab inchib tøgagømig køn. ³⁰ Kaguende Cristoi maramelan marøb megaikkurri nøbe yandø ke patsønrraptiig tsuig kuig køn, ñim ñimashib trugatig nan purugunrrab kaimailøyu kwam lab nøguen purugub.

Ka namuimburab isuitøgatø Tiuswan nebunrrab inchi-mumig

3 Møimbe trube, nai nunelø, Señorweinug truba kasraaray. Nane chigucha chi pesriig kømøtan, na ñimun pørigwan katøle trunundøwei pøramibe, øyaymaye ñimuinguen chi isub kørrømisramig kaanrrai tabguen køn.

² Tru wera lataig inchib misaamera, chi tabigwan kømø, kaigwan marøb amøñibelø, tru asrwan parøb mindishibelan ñimbe purø ashiptø kuy. ³ Kaguende tru treeg circuncidailøbe nam ker, Tiuswei Espiritutøga køriibala tabig waminchibelø, Cristo Jesúsweinug purø tab kui mørøb kasraarabelø, asru chi mariitøga 'øyangurrimbessin' chib pønrrømeelø. ⁴ Kaguende naimburabgucha asru treeg mariitøga 'øyangurrimbessin' chib pasramig tøgagur. Pøs asru treeg mariitøga 'øyangurrimbessin' chib møg inchib pasrønrraptiig mube købwei inditarru køben, nabesi katøguchinguen 'treeg kur' tamig tøgagur. ⁵ Naneguende kal-laig trune kwalømyube circuncidaig købig køn. Nabe katø israelitasmerai misagugurri arrubig, tru Benjaminwei misag karrabigugurri arrubig køb, hebreo, trendø hebreomerai anin nusrkain køb, katø tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben trunun purab punømø marøb pasrabig, katøgucha fariseo købig kur. ⁶ Inchen na maig chull isuigwan ke chinchimmørø inchib maramibe, tru iglesiyuelan kaig maramig naimbe truig købig køn. Inchen tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig chibig køben truigwan na

sølgandø tabig kuigube 'kalø maran' chib muguen chi tainamø møg købig kur.

⁷ Merrappe øyeeløbe naimbe truba truba nørriig tabig købig kuig, Criston nebua asikkurrimbe møimbe truiløbe chigucha kømfiig købig kuin kui mara tøgagur. ⁸ Inchagucha treetøguen kømø, Cristo Jesús nai Señorwan na nebua asiibe, kan chibaguen øyeeg køn cha, kemesra eshkamgaig purø nuig purab tabig køben, tru na tøgagúigwane chigucha kømeelø mara tøgagur. Inchawei nøgurri nabe kerrigu trunune chi asamig kaanrrai, wendøbasra øyeegwane chigucha kømfiig kan køsøngømdø shau lataig mara tøgagur, Criston na nebua tøgga pasramisra, ⁹ nuinug na pasramig kønrrai. Tru na naashib tabig sølgandø marøb taig tru maig maramigwan martrai pørigugurri arrubiitøga inchimøtø, tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúikkurri arrubigwan tøgagønrrab inchar, tru tabig sølgandø marig Tiusweinukkurrigwan. ¹⁰ Nane Criston mas nebua ashib, nø kwawa, katøle øsiiranrrai maramburab marøbigwan nebua ashib indinrrabna køtan, katø nø chine isumdiig puinab megamig treetøwei puinab megawa, kwamigugucha nø lataitøwein kømig nebuben, ¹¹ nagucha mumay køben kwilai utugurri øsiirawa kurramigwan nebua tøgagømig kønrrai.

Nabe tru pumsrø pumigwandø asha yar

¹² Nabe øyeeg chippe, 'kerrigu newan yandø nebua tøgga pasrar' cha, kabe 'yandø chigucha palømiig newan tabig kur' cha trenchimur. Inchendø nabe ibig ibig yamønrrun tru nebumigwan nebuinatashchab, kaguende Cristo Jesús nømerrig nan nebua tøgga pasramisrig købig køn. ¹³ Nai nunelø, kabe nabe 'iigwan yandø nebuaguen pasrar' chimur. Inchendø nabe iigwan marinabig køn: yandø wendau kørrømisrøb arrubigwane pesannawa, nai pumsrø pumigwan nebunrrab tranrrab megar. ¹⁴ Incha nabe chu pumsrø pumigwan punrrab isua luløb megar, tru lulimburo na kanaigwan utamig kønrrai, tru treegwan utamig kønrraiwei Tius nan Cristo Jesúskurri srømbalsrømay wamisrømay.

¹⁵ Nam mayeeløba Tiusweimburabeløyu newan nørørawarbe øyamay isumig køn. Inchen ñim chigøben peemay isua kuin købene, trube, Tiusbe ñimune truningucha tømarmøb kenamartrun. ¹⁶ Inchen nam yandø nebua tøgga pønrramisrigwane truig maig køben trunun tarømisrmø, amøñibig amøñigun.

¹⁷ Nai nunelø, na maig uñibig køben, treetøwei amøñib, katø nam maig amøñibelø køben treetøwei amøñibelane asha kuy. ¹⁸ Nabe møindø kømøtø, ñimune katøle, katøle eshkaig kuig køn, møimbe kappin kørrøgøbguen eshkar, Cristo kurusyu kwaigwan tsaleelø ashig kømui inchibelø truba nu amønaimba. ¹⁹ Nømuimbe pønrrønrrab ambamibe, pinab pinønrrab ambamsrømay ambamig pasran. Nømuimbe mab muchib waramibe kan tius lataig køben, kørikken kønrraptiig mariitøga nømbe purø nørreelø misrøb pønrrabelø, nømbe ka yu pirauigwandø isua pønrrabelø køn. ²⁰ Trune tru nam purramibe srømbalsrøn

køn, tru Kaigyugurri Wesrabig, Señor Jesucristo, trusrøngurri tru nø arrumigwan nam truba truba munig melaig nø waisrø. ²¹ Nøbe namui asr trengatig kømíigwan peemayelø kønrrai yunømara, nui asr tørguegwalmabig lataitøwein kønrrai martrun, tru chiwandøgucha nø ashib karub wamig kønrrai tru nui maramburab marøbig truitøga.

4 Inchawei, nai nunelø, truba undaarailø, na truba asinrrabna kui inchib isub uniillø, ñimgurri na truba kasrag kui indiilø, katø ñimbe naimbe kan corona lataig tøgagúilø, øyeetø Señorweinug tarømismø melabig melønrrigay.

'Øyeeg melønrrigay' chib wamindiilø

² Evodianba, Síntiquenba Cristogurri numøsralan peg peg isub pønrrømøtø, Señorgurri kandø isua pønrrørunrrigay chinrrab inchar. ³ Katø nai maramigu elachimø maram purugub megabigwan ñungucha purugurrinrrig chinrrab inchar, tru iig ishumburmeran ñui nuchalan, na Tiuswei tabig srø wamwan waminchib uñen, nømbe nai mendig lata tranrrab lincha llirab melaig købig køn, katø Clemente køben, katøganelø naba lincha marøb melabelø købengue. Truilai munchimerabe tru managatig øsig purrønrrabelai munchimeran pøri libroyu pørig pønrran.

⁴ ¶Chu uraskucha Señorba pønrraikkurri kasraaray! Katøyug trendamønrrun: ¶Kasraaray! cha. ⁵ Ñimbe truba tab inchibelø kuigwane mayeelø nebua asig kønrrai inday. Señor arrumibe lutau køn.

⁶ Ke ka yandø chinsraatø inchib, ke chab pureb kui lataig inchimøtay. Masken treeg inchimøtø, chiyutøgucha Tiuswei merrab, 'øyeeg palai meler' chib, nøba waminchib, 'øyeeg purugurrinrrig' chib miamig køn, trurrigu 'ungwa, ungwa' chib. ⁷ Inchen Tius tru chi isumgaig tab købig chi isuilan purab nuibe tru ñimui manrrømeranba, ñimui turyu isubigwanba Cristo Jesúsweinug pønrrønrrai tøga pasrønrrun.

⁸ Trube, mømibe yandø, ñim nai undaarailø, chiyutøgucha ciertonigwanba, chiyutøgucha maig købash inchimumigwanba, chiyutøgucha sølgandø tabigwanba, chiyutøgucha newan tabig chishigwanba, chiyutøgucha larrø tammayig kømigwanba, chiyutøgucha yeeg tabig kønrrab chib wamindigwanba isumig køn. Katø chigøben purø tabig tøgagúin kui, kabe tabig wamindig kønrraptiig treeg købene, trunungucha, trube, tøga isuy.

⁹ Na chigurribunø kusrenaniilanba, na chi marigwan ñim uta, na maig kuigwan, na maig mariilan ñim ashib, ñim mørøb indiilanba, iilane marøb ambamig køn. Inchen Tius tru chi isumgaig tab købiibe ñimba pasrønrrun.

Filipossrø Cristogurri nunelø Pabloyasig an purugúig

¹⁰ Nabe Señorweinug truba kasraaray, ñim katøle nan isunrrab indin køben. Pøs ñimbe isuppe, isubwei inchendø, tru øyeeg maramibe pumø srø kuig kuinrrun. ¹¹ Nabe øyeeg chippe, palain pasraptø trenchimur. Kaguende nabe nan maig pub ar-rindøgucha treegu kasraatø purayam kusrewa kur.

¹² Chi palaim pasramig maig kui mørøb, chigucha palømø uncha tøga pasramig maig kuig mørøb inchibig kur. Maig pub arrindøgucha kerrigu treegu purayamigwan kusreweig kur: patsau chi palønrraingaig tøga wamig nebui lata, parø purayamig nebui lata, uncha tøga wamig nebui lata, chugurringuen kømui wamig nebui lata. ¹³ Cristo naba pasrøbene, chiwandøgucha kaimamø maramønrrun, kaguende nø nan purugub pasraikkurri. ¹⁴ Inchendøgucha na truba isui megaben, ñimgucha treetøwei lata naimburab isub purugub melaibe mayanguen tabig køn.

¹⁵ Katø ñim filipossreelø isua kuinrrun, Tiuswei tabig srø wam ke srø kebyaindø køben, tru Macedoniasrøngurri na yandø inrrab inchen, mu katøgan iglesiabe purugumuben, ñimbeguende nan an purugub, nagurri purugúigwan utab indamig kønrrai marig købig køn.

¹⁶ Incha trutø kømøtø, na Tesalónicasrø uñenguen, ñimbe pamayguen purugua ørig købig køn, nai chi palabeløyu nan purugunrrab. ¹⁷ Kabe ñim nan ke ka tranrraindø isua trenchimøtø, tru ñim mariiløbe katøguchinguen ñimuindøwei nurab inrraimab isua trenchar. ¹⁸ Inchendø nabe chi palabigwan kerriguh uta tøgagur, unchaguengue. Tru ñim nan keta trana øriilø Epafrodito srua arrua traniiløbabe, ¶katø! chigucha palømøzhig tøgagur. Tru ñim keta traniibe kan animal kweecha Tiuswan tranig, purø may ir-rabzhig lataig køn, Tius truba truba tabig kui asha utamdiig. ¹⁹ Inchawei nai Tiusbe ñimune chi palabigwan lutøgurrih tranrrun, nui tru chigurribunø chigucha palømíig tørguegwalmabigu maya købigwan Cristo Jesúskurri. ²⁰ Namui Tius Møskawan managatig tørguegwalmabig kønrrun. Treeg kønrrun.

Wamindiilø srabeig

²¹ Cristo Jesúskurri Tiuswei misaamera mayeelanba 'ka amøñigüeh' chirrunrrig. Katø namui nunelø naba amøñibelø chigucha 'ka amøñigüeh' cha øran. ²² Katø Tiuswei misaamera katøganeløgucha ñimun 'ka amøñigüeh' cha øran, trugurri katø mas 'ka amøñigüeh' cha ørøppe, tru Roma maya misagwan ashib karub wabig Césarwei yau purrabelø, truilø øran.

²³ Namui Señor Jesucristoi ka yandø tab indiibe ñim mayeeløba pasrønrrun. Treeg kønrrun.

Colosenses

Pablo 'ka amõñiguh' chib pørig

1 Tius trendø treeg kønrrain køben na Pablo Jesu-cristo nõashib karua ørig nai nuneg Timoteoba misra, i kilgawan pørar, ² ñim Tiuswei misaamera chu uragucha tarømismø melab nunelø Cristo Jesúsba kanbalatø pønrrabelø Colosassrø warabelan. Namui Møskai Tiuswei ka yandø tab indiiba, chi isumgaig tab købiiba ñimba kønrrai inchar.

Pablo Tiuswan 'ungwa, ungwa' chib

³ Chu uraskucha nambe ñimuyasig Tiusba waminchipe, nun 'ungwa, ungwa' chibelø ker Señor Jesucristoi Møskawan. ⁴ Kaguende ñim ñimui isubigwan Cristo Jesúsweinug pasra tøgagúigwanba, katø Tiuswei misaameran mayamba ñimbe truba undaguelø kuigwanba wammører, ⁵ tru ñimuyasig srømbalasrø esegaig pasrabigwan ñim muniirabelø kuikkurri treeg kuigwan. Truigwane Tiuswei tabig srø wam newan ciertonigwan waminchen, ñimbe mørig købig køn, ⁶ tru ñimuisrø kebiben. Inchawei yu pirau chutøgucha tru tabig srø wambe truba truba nurab, kan yell larrøbichib ib lataitøwei, ñimui utugucha treetøwei larrøbichib arrun, tru ñim Tiuswei wamwan mørøb, katø Tiuswei tru ka yandø tab indigwan maig kuigwan ñim tab chigúi mørøb indin kwalømgurrimbunø. ⁷ Epafra maig kusrenanig køben, trunun ñim kusreig køn. Truibe namui undaraig, tru marameløyu namba lincha marøb megabig, Cristoiwan maizhikken elachimø, ñimuyasig tab kønrrai marøb megabig køn. ⁸ Katø, Espíritu Santogurri ñim undag købig tøgagúigwan nõgucha namun eshkatan.

⁹ Incha treekkurri namgucha trunun wammørin kwalømgurrimbunø chu urastøgucha ñimuyasig elachimø, Tiusba waminchib miabelø ker, Tius tru nõ maig martrai palai waigwan ñim nebua asamburab nebua ashibelø kønrrai Tiusweimburabigu, newan nebua asamig kusreitøgaba, katø tab chigúi møriitøgaba. ¹⁰ Amøñippe, Señorweyelø kui asamdeelø amøñinrrai miabelø ker, chiyutøgucha nõ tab kui mørøb wamig kønrrai marøbelø, ñimui chigøben tabig mariiløbe, yell larrøbichib ib, katø Tiusweimburabigwan nebua asamigu nõrrørab ambamig kønrrai. ¹¹ Nui mayanguen tabig maramburab marig kerrigu maya tøgagúig, truitøga kullaaramø, ka melamig kønrrai martrai miabelø ker, maig pub arrindøgucha mur isua melaptø melamigweyasiiba, maig indindøgucha tammay melabig melamigweyasiiba. ¹² Tius Møskawan

'maya nuguen kasraatø ungwa' tay, tru nõ ashib karub waisrø tørguegwalmabnug nui misaamera ketig utamigwan ñim tøgatø utønrrabelø kønrrai tamara pønsraigwan. ¹³ Kaguende nugwaimandzig læstiigu nõ karub pasrabigugurri Tiusbe wesrawa, namune nui undaraig Nusrkai nõ ashib karub waisrø purøørig køn. ¹⁴ Nø nuielø kønrrai nambe kaigyugurri wesrailø ker, namui kaig mariilan yandø pesannab chi ulø payimeelø.

Cristo tru chiwandøgucha purab nuig

¹⁵ Tius, tru namui kaptøgabe asiimíigwan øyeeg kuitamab asamig, Cristobe truig køn, chigurrimbunø pønrrabigwan marmøwatøsrøwei tru srøsrø nõmerrig pasrabig. ¹⁶ Kaguende Tiusbe Nusrkaingurri mara pøn-sraig køn tru srømbalasrø chi købigwan lata, pirau chi købigwan lata, kaptøga asigwan lata, asiimíigwan lata, reymera purramisra karub purraigwan lata, kerriguwan nõm merrarrawa karuigwan lata, katø nõm asha karuigwan lata, katø mugucha manchinraingaig karuigwan lata, kerriguba nõgurri mara pønsraig køn, trurrigu nuyasig kønrrai. ¹⁷ Nøbe chiwangucha marig kaabenbatøsrøwei manawei købig kua, chigurrimbunø pønrrabiibe pinømø, nõgurri pønrrabig pønrran. ¹⁸ Inchagucha nõbe asrwei tru tur køn, tru iglesiai. Nusrkaimbe manawei nõmerrig købig, kwailai utugurri katø nõmerrig øsiiraig køn, chiyutøgucha nõ purab nuig kømig kønrrai. ¹⁹ Kaguende Møskawane mayanguen tabig asønaig køn, nõ maya nu kømburab kuigwan Nusrkaweinug pasrønrrai pasramig. ²⁰ Incha nui Nusrkaingurri Tiusbe pirau chigurrimbunø købigwan lata, srømbalasrø chi købigwan lata katøle nõba katø tab kørrømisrtrai martrab isuig køn, nui Nusrkai kurusyu kwawa ani lusiitøga ambugurri igurri tab kønrrai marøb.

²¹ Pøs ñimbe merrabsrømbe Tiusweinukkurrimbe nõøøø pønrrabelø tarømisrar, ñimui isubigwane ke kaig marameløyugøba pasra tøgar kua, Tiuswane ashig kømui inchibelø købig køn. ²² Treeg købig kuigwan mømibe katøle ñim nõba tab kørrømisrtrai kørrømarig køn, Nusrkai nui asru kwaitøga nui merrab tabigweindø tarømariilø, kaig mariitøga chillig incha kømeeelø, ñimbe øyeeg køn tainanrrabgailø pønrramig kønrrai martrab. ²³ Pøs øyeeg kønrraimbe, tru isubigwan ñim Cristoinuutø pasra tøgagúigu truyutø pønrrabig pønrrab, katø mumaygucha kørrønrrabgailø tru Tiuswei tabig srø wamwan ñim mørigu tru munig melaig pasrabigugurri tarømismø, melabig

melowabe kōnrrun. Tru srō wamwane yu pirau maya misaameran mundōgucha eshkab kusrenanig kōn. Inchen na Pablobe tru wamwan waminchib meganrrai pasrig kur.

Pablo Tiuswei tabig srō wamwan waminchai wesrawa pasrig

²⁴ Na ñimuimburab chine kaig nebuinab megaigwan mōimbe nane kasrag kōtan, Cristo nui asr, tru iglesi-ayasig chine kaig nebuinab megaigu tru palabigwan nai asrutōwei kaig indinab megaitōga nemarōb ya.

²⁵ Nabe tru mayeelō nun kōrebelayasig tru chi-wandōgucha marōb meganrrai wesrawa pasrig kur, ñimuimburab tab kōnrrai Tius nō karuig, nui wamwan maig kuigwan newan waminchib pasrōnrrai, ²⁶ tru manasrōngurri maya misagwan mungucha Tius kenamariimīg tōgagúigwan. Inchendō truigwane mōi yasrōmbe nui misaameran kenamaran. ²⁷ Tru judíos kōmō misaamerai utu tru mungucha kenamariimīg tōgagúigu tru tōrguegwalmabigwei chigurrimbunō palōmīg pōnrrabigwan Tiusbe nōmune asingarunrrab isuig kuig kōn. Truibe Cristo yandō ñimuinug pasraig, truig kōn, ñim munig melaig tōrguegwalmabig.

²⁸ Nambe tru Criston eshkab kusrenanōbelō ker, mundōgucha ōyamay melōnrrigay chib, kusrenanōb, maig kuigwan tab chigúí mōrague, mu misaamerandōgucha Cristo Jesúsweinug newan tabig pōnrrōnrrai Tiuswan kenamartrab. ²⁹ Treeg kōnrraiwei na maya nebumburab truba truba mur tranrrab marōb megar, Cristoi maramburab marig tru nainug marōb pasrabiitōga.

2 Pōs nabe ñimuimburappa, laodiceasreelaimburappa, katō mayeelō nan malaugue nebua ashmeelaimburappa, truba truba mur tranrrab marōb megaigwan ñim nebua asimbemab isutan. ² Undag kōbigu kanbalatō pōnrramisra, nōmui manrōmerayu tab kui mōrōb kōrrōmistrai inchib megabig kur, tru chigurrimbunō palōmīg pasrabig tabigwan chigúí nebua mōrōb ambamnegatig, tru mungucha kenamariimīg Tiuswei pasrabigwan ashmō kōmō nebua ashchai, truike tru Criston. ³ Kaguende chigúí mōrōb kusrebig kōmiba, chigúí nebua asamiba, tru iig purō tabiibe kerriguba Cristoinuutō sōrig pōnrran. ⁴ Nabe ōyeegwan ōyeeg chippe, ñimun may wamincha mugucha kegōrrōsrkōmōnrrai waminchar. ⁵ Nabe ñimui utu pasrōmuingucha, nai isuigube ñimba pasrar, ñim maig kōbendiig kōmō, maig amōnamigwan amōñib, ñimui isubigwan Cristoinug pasra tōgagúigwane elachimō, tōga pōnrrōben, nabe truigwan ashib, truba truba kasraarab.

Cristoba pōnrraikkurri yandō chigucha ilōsrkaig kōmumig

⁶ Ñim Cristo Jesúswan ñimun nō asha karub pasrabig kui asha utamma, utig kuibe, nuinug treeg amōnay, ⁷ umbusrō srōl keyatab lataitōwei, nuinug pōlbasra kusrub marōb, ñimun maig kusrenanig kōben, ñimui

isubigwan Cristoinug pasra tōgagúigwane trumaytō tōgagōbig tōgagōb ambamigwan tōga, tru ungwa tamigwane katōguchinguen nuramburab nurab inrrai marōb. ⁸ Isua tab ashiptō melay, mōguelō nōrrō kusreelō chi purugunrrabgailō ka kegōrrōsrkamitō marōbiitōga, ñimun srua ambinab melōnrrab kōmō, tru kusreelōbe chi purugunrrabgailō, ka kegōrrōsrkamitō marōbigwan. Truilōbe misaamera nōm merrabsrōngurri trendō isub amrruilōyugurrimba, katō chinetō yu pirau muba kuimburab mandō isua marōb kōmig tōgagúilōyugurrimba arrubig kōn, Cristoinug maig kōben, treeg kōmōtō.

⁹ Kaguene Tius maya nu nō kōmburab kuibe, Cristoi asru pasran. ¹⁰ Inchawei ñimbe chigucha palōmīg kerriguwan neilō pōnrran, Cristoinuube. Tru nōm asha karuigu lata, katō mugucha manchinrraingaug karuigu lata Cristobe nō pasrabig, chiyutōgucha nō asha karubig nō tur kōn. ¹¹ Katō trendō trōmbōig marōg kui inchib pasrabigwan ñimui asrugurri kerrab ñimbe nuinug mu kui asiilō kōnrrai mariilō kōn, tru mōguelō tasiitōga asru circunciōn marig tōgagōmōtō, tru mu kui ashchai kōrrōmariibe Cristoinukkurri arrubiitōga. ¹² Ñimun piu umbu ulsrōben, Cristoba kegōtō sōriilō lataig kuig kōn. Incha tru piu umbu ulsraigugurri kurrappe, ñimbe nōba kegōtō ōsiirawa kurrig kōn, Criston kwailai utugurri kusrubig Tiuswei maramburab marōbigu ñimui isubigwan truyu pasrikkurri.

¹³ Tru ñimui chigurrimbunō kaig mariilōyuba, ñimuinug trendō trōmbōig marōg kui inchib pasrabigwan kerrab tru asru circunciōnwan marōb lataitōwei chi mariimeelō ñim kwailō srō kōbenbatōwei, Tiusbe Cristoba kanbalatō ōsig kōmigwan ñimune tranig kōn; namui kaig mariilan ulō paymō, kerriguwan pesannab. ¹⁴ Tru nam 'ōyeeg, ōyeeg ulō kōn' cha kan kilgayu pōri lataitōwei kōbigwanba, katō truyutōwei 'ōyeeg maramig kōn' chib pōri latalilō pōnrrabigwanba, Criston tru kurusyu mesrōben tōgatō mesrōb lataig mara, Tiusbe chi asamig kaanrrai kerraig kōn. ¹⁵ Incha katō tru kailō nōm asha karuigwanba, katō mugucha manchinrraingaug karuigwanba yandō truilane chigucha martrabgailō misrtrai kōrrōmara, nōmune mayeelō ashig kui ashchai marig kōn, tru kurusyu kwawa, yandō nō kanawa pasramisra.

¹⁶ Inchawei chigōben mamimeran mutsamelan, chigōben fiesta marin kwalōmmeran, srō pōl tsumisrin kwalōmmeran, isrin kwalōmmeran, ōyeebe maig marōbelō kōgue chib ñimun mugucha wamincha ashmōnrrai maray. ¹⁷ Inchen ōyeeg mariilōbe kerriguba tru wendōsrō attrabigwan ōyeeg kōnrrabig kuitamab asamig, iibe ka treetō kōn. Inchen tru cierton maig kōnrrabiibe, Cristo, nō kōn. ¹⁸ Ñim ketig utamigwan mugōben utōbashmuinab pōnrrōnrrab kōmō. Nōmbe ka isatō, purō tabzhig misrōb, ángelesmeran kōriibala tabig waminchib tōmbōnsrōb, truilōbe 'piab lataig kenamisrigu chigōben aser' chib wamindamburab waminchib, nōmui trendō kaig isub turyu ke purab nōrreelō isumuinguenig isubelō kōn, ¹⁹ tru asru Cristo turwane trag pulu trakkandō pōnrrōmōtō, ka nōōrōtō

misra ambub. Kaguen tru turwein k n, tru asr  r ba truba tabig chishmisr b, kat  asru tru r  k nab p nrrabelanba, truyu ambumay imay kand  k nrrai mer-rarrab sr lmeranba asrwan kand  misr b inrrai mar biibe. Treebe Tius maig nurab inrrai inchen, trumay nurab yan.

Cristoba p nrraikkurri sr ig peemay am namig t gag b

²⁰ Tru chinet  mar b k mig yu pirau muba kuimburburab mand  isua mar b k mig t gag ulan mar b k m nrrab,  nim Cristoba yand  kwawarbe, kat gucha yu pirael  kua lata tru maig martrai wesrawa p n-srailan,  chindimba tru kuind  mar b p nrrabel  k gue ²¹ tru  yeeg tailan: " igwane kusrawa ashm ta" tamba: "Tigwane mam ta" tamba: "Kat ram ta" tamba indiilan? ²² Truil be ka kat rab, srua kuinuut  pin nrrai mariil  k n, p s  yeeg maramel be m guel  n m karua p nsrail yugurribah, kat  n m isua kusrenanigugurribat  arrubig kua. ²³ Inchawei  yeelan mar b kuibe, ciertonwei pur  may isua mari latal  as nan, tru n m Tiuswan yangucha isub chib p nrraiba, chigucha k meel  misr b p nrraiba, n mui asr-wand weinguen murigu puraambingarub p nrraibabe. Inchend  tru n m  yeeg mar b p nrrail be n mui asru tru kaig mar g k big arrubigwan ker-ramibe chiweingucha chi purugumíig k n.

3 Inchawei yand   nimbe Cristoba  siirawar kuig k ppe,  nimbe sr mbalasiigwan lamig k n, Cristo tru Tiuswei kusrmay waisreelan. ²  nimbe isuppe, sr mbalastreelan isuy, yu piraelan k m t .

³ Kaguende  nimbe yand  kwaig latal  kua, m imbe  nimui  sig k mibe Cristoba Tiusweinug s ra t gag ig p nrran. ⁴ Inchen Cristo tru  nim  sig p nrraig kenamisrene,  nimgucha n ba t rguegwalmabigu t gat  kenamisrtrun.

M in kwal m am naibe merrabsr  am naig lataig k m n

⁵ Inchawei  nim trend  kaig mar b kuig yu pirauig  nimuinug pasrabigwane pats ga pasray: ishuuba, m  ba tr mb ig kaig maramelanba, k s ng nrraptig maramelanba, ke chinsraatø inchib tr mb ig mar g k bigwanba, chig ben kaig maramig isumelanba, par  indamigwanba (tru par  indiibe tius mara t gag i lataig k n). ⁶  yeelan marikkurriwei tru m rmeelaim pala arrubig k n Tiuswei namig k biibe. ⁷  nimgucha merrabsr mbe  yeeland wei mar b am  ibel  k big k n. ⁸  nimbe m imbe iilane kerriguh elatsay: tr mb ig namig k big pasrabigwanba, ke chab srurab namig k bigwanba, kat ganun kaig maramigwang ba isumigwanba, tr mb ig wamamelanba, chine m ramguengaig tr mb ig wamamelanba elatsamig k n. ⁹  nimbe kanikkurri kanikkurri isa waminchim tay. Tru k llig  nim trend  kaigwan t ga kal-laig  nimui umbu pasrabigwan treet  treet  mar b t gag ulanba au Ænimbe wesrua kutsig k n. ¹⁰ Incha

 nimbe tru srøigwan kewa p nrran. Tius n  mar big maig k ben treet wein k nrrai marigwan, tru sr ibe kerriguwan tab nebua asamnegatig srøitø srøitø yun mar b arrun. ¹¹ Trube, m imbe, griego k n tamig kawei, jud o k n tamig kawei, asru circuncidaweig k n tamig kawei, circuncidaim ig k n tamig kawei, peg pirausriig k n tamig kawei, escitamera k n tamig kawei, karuindiig megabig k n tamig kawei, mu karuimíig nuimburab u ibig k n tamig kawein k n. Treeg k m t , Cristobe chiyut gucha kerriguwan n t  k b, kat  mayeelainug n  pasran.

¹² Inchawei Tius lawa wesruil ,  nim newan tabig chishelø, trurriigu undaaril be iigwan kewa lataig pønrray: lastima ashibig k migwan k ben, larr  tab inchibel  k migwan k ben, k rr teel  k migwan k ben, larr  tammayig k migwan k ben, maig k ben kuingucha tammay megabig k migwan k ben, ¹³ kanikkurri kanikkurri chigúingucha lata inchimugwan k ben, m ikk ben ' ig  yeeg inndan' chib p nrramig t gaguabe, kanikkurri kanikkurri chi ul  paym , pesannab inchibel  k migwan k bengue. Se or  imun ul  paym , mand  pesannaig k ben,  nimbe treet wei maray. ¹⁴ Inchen k ben iil  kerrigu k mnet  tru palabe, undag k bigwan itøguewa p nrramig k n, tru undag k biibe mumaytøgucha kanbalat  newan pur  tabig p nrramig k nrrai mar big k n. ¹⁵ Inchen Cristo tru chi isumgaig tab k biibe Ænimui manrrau maig maramigwan n  karub pasr nrrai in-day. Kaguende  nim kan asrt  kuig k ben,  yeegumay wamig k n.  nimbe 'mayanguen ungwa, ungwa' chibel  kønrrigay.

¹⁶ Cristoi wambe  nimuinuube maya nu pasramburab pasr nrrai in-day, pur  tab isua asha, kanikkurri kanikkurri kusrenan b ' yeeg,  yeeg mar b melay' chib waminchib. Tiuswan  nimui manrraugurri 'mayanguen ungwa, ungwa' chib nuyasig salmoswan, himnoswan, nuimburab cantailan cantab inchigay.

¹⁷ Inchawei chig ben mar ppe, wamindigu lata, chig ben mariil yu lata, Se or Jes swei munchiyu maray, n gurri Tius M skawan 'ungwa, ungwa' chib.

Tiuswei ureemera n mui yau maig k migwan waminchibig

¹⁸ Sral be, kel  maig chiben treeg m r b melamig k n, Señor n  maig martrai indig k ben, trumay.

¹⁹ Kel be,  nimui sralane undaguel  k mig k n, namikk lig inchib tsag inchim t .

²⁰ Ureemerabe, chiyut gucha n mui m skalane maig chiben m ramig k n. Kaguende  yeeg mariibe Señorwane truba tabig as nan. ²¹ M skal be,  nimui uregwane pur  tr mb ig inchib namig kui inchai mar-m tay, chine isub kullaarai inchim nrrai.

²²  nim karuindiig melabel be, yu pirael   imun karub pera k belane chiyut gucha m ramig k n. Møgueløba ka tab k rr misrtrapt  mar bel  latawei n m  imun ashib pønrrøbendø martrab k m t ,  nimui manrraugue tabigwan isua, Tiuswan k riibala maramig k n. ²³ Chiwand gucha mar ppe, martrab

isua maramig køn, møguelayasig kømøtø, Señorweyasig lataig marøb, ²⁴ truburø ketig uta tøgagømigwan tranrrabiibe Señor nø tranrrab kui ashibeløbe. Kaguene ñim chi marøb pønrraibe Cristo tru Señorweiwana marøb pønrran. ²⁵ Inchen mõikkøben maig maramigwan marmøtø, kalø marøbigwane nui kalø marig maig køben truburø nøgucha treetøwei kaigwan utønrrun. Kaguende Tiusbe mõigwane purømisrøb kandarøtø inchimíig køn.

4 Ñim karub pera købeløgucha ñimui karuindiig melabelane sølgandø tabig marøb tøgaguy, ñimgucha srømbalasarøbe ñimun Ashib Karub wabig tøggar kua mørabe.

² Chu urastøgucha Tiusba wamindamigwane maikken elachimø melønrrigay, trunune marøppe, nørøtø isub palabino kømø, tab isua marøb, Tiuswan 'ungwa, ungwa' chib. ³ Katø namuimburabgucha Tiuswan tøgatø miarrunrrigay, nui wamwan wamindamig nø kan yaskab kurtra, Cristo, tru asiimíig sørig pasrabigwan eshkab wamindamig kønrrai. Pøs nabe trunun wamindikkurri kailan keeri yau pasrar. ⁴ Katø Tiuswan miarrunrrigay, nui wamwan waminchippe, na maig wamindamig køben tøgandø treeg waminchab.

⁵ Tiuswan ashmø misaamerai utube purø tab isua purø ashiptø amønamiig køn, tabigwan maramdiig pubene, treegwan ka purainraindø ashatø pønrrømøtø. ⁶ Ñim waminchibgucha tabig mørøptø purramdiig waminchibelø kømig køn, kan mamigu tre may larri lataig, chull møramdiikke, mundøgucha mandø løtamigwan tab løtabelø kønrrab ñim tøgagømig kønrrai.

Pablobe Tíquiconba, Onésimonba karua ørøb

⁷ Tíquico, namui undaaraig nuneg, Tiusweiwana maizhikken elachimø marøbig, Señorwei marameløyu naba lincha marøb megabig, naimburab chitø wamindamelane nø waminchun. ⁸ Nabe nune ñimuisrømay ørøppe, treeg isua ørar: namuimburab maitø pub arrigwan ñimun wammørøsrkønrraimba, katø ñimui manrrømeran chi isumø tab kønrrai martraimba.

⁹ Tíquicobe inrrab køn tru Onésimo namui undaaraig nuneg, maikkucha elachimø megabig, tru ñimui utuibab. Nømbe yu chitø pub arrigwan kerrigu waminchun.

'Ka amøñigüeh' chib Pablo wam øriilø

¹⁰ Aristarco, tru kailan keeri yau naba lincha pasrabikkucha, ñimun 'tab ka amøñigüeh' tan; katø Marcos Bernabéwei lenunekkucha. (Marcosweimburab na maig martra, eshkaigwan ñimbe wammøra kuinrrun, ñimuisrømay ibene, tab utønrrigay.) ¹¹ Katø Jesús, tru Justo cha wamig, truikkucha 'ka amøñigüeh' tan. Tius nø ashib karub waigweimburabeløyu nan maram purugub melabelø, judíosmera kørebeløbe i pønøletø kuig køn, nayasiibe truba truba tab kønrrai marøbelø.

¹² Katø Epafraskucha ñimun 'ka amøñigüeh' tan, tru ñimui utuig Cristoi marøb megabig. Nøbe chu uraskucha ñimuyasig Tiuswan truba truba miab megabig køn, ñim kørrønrrabgaig tabig melabelø, Tiusweimburabeløyu newan nørørawar, Tius kerriguwan maig palai waben, chiyutøgucha palømíig, newanelø kønrrai. ¹³ Nøbe ñimuimburab maramigwan truba truba isuaig kui nabe ñimun eshkamønrrun, ñimuimburappa, laodiceasreelaimburappa, katø hierápolisreelaimburappa purø isua marøb megaigwan. ¹⁴ Lucas, tru mø marøbig undaaraig, truikkucha 'ka amøñigüeh' tan, katø Demaskucha.

¹⁵ Katø namui nunelø Laodiceasrø warabelan chigucha 'ka warøgue' tan chirrunrrigay, Nimfaswanba, katø tru iglesia nui yau tulundzunabelanba. ¹⁶ I kilga pørigwan ñimui utu chab lebene, Laodiceasrø iglesiangucha lenrrai inchigay. Katø Laodicea iglesiarsøn-gurri kilga pørig pubigwan ñimgucha lenrrigay. ¹⁷ Ñim Arquipone trenchinrrigay: "Señor ñun chi martra, karua pasrigwane isuptø marøb megau tan cha, maig maramigwan mara kørrømartrab."

¹⁸ Iig 'ka amøñigüeh' chib pøriibe, na Pablo nai taska pørig køn. Ñimbe pesannamø, isua kuy nabe kailan keeri yau pasrar. Tiuswei ka yandø tab indiiibe ñimba pasrønrrun.

1 Tesalonicenses

Pablo 'ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pabloba, Silasba, Timoteoba kanbalatø misra, Tesalónicasrø iglesian i kilgawan pørar, Tius Møskaimba, Señor Jesucristoba kanbalatø pønrrabelan. Tius nui ka yandø tab indiiba, chi isumgaig tab købiiba ñimba pasrønrun.

Tiuswei ureemerasun Tiuswan 'ungwa' taig

2 Chu uraskucha nambe Tiuswan 'ungwa, ungwa' chibelø ker ñim mayelayasig. Katø chu uraskucha nam Tiusba wamindigube ñimuimburab tøga isuppatø melabelø ker. **3** Chu uraskucha nambe Tius namui Møskawei merrab maikken pesannamø isubelø ker, tru ñimui isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúikkurri chigøben marigwanba, tru undag købigwan tøga pønrraikkurri marigwanba, katø namui Señor Jesucristoinug muniiraikkurri maikken elachimø, melabig melaigwanba. **4** Namui nunelø, Tiuswei undaarilø, ñimune Tius lawa wesruilø kuin kui aser. **5** Pøs tru Tiuswei tabig srø wam ñimuinug pub urasma ka wamindiitø kømøtø, maramburab mariitøgaba, Espíritu Santotøgaba puig købig køn. Katø tru wamindiibe treeg kømønrrab kømøtø, nambe treeg kui ashawei wamindig købig køn. Ñimuyasiitøwei tab kønrrai, ñimui utu nam amønammay amønaig købigwan ñimbe ashibelø køn.

6 Ñimbe ñimuimburappe nam lataitøwei, katø Señor lataitøwei mandø amønamiigwan treeg amõñibelø misrin køn, Espíritu Santogurri Tiuswei wamwan tranigwan truba kasraatø utab, chine purø trømbøig isuig melamig nebuingucha. **7** Øyamay ñimbe Macedonia pirauba, Acaya pirauba mayeelø Criston kørebelaimbe, truiløguen asha kusremdiig ñimbe treelø misrin køn. **8** Tru Señorwei wam ñimuinukkurri larrøbichib ibiibe, Macedonia pirautø kømøwei, Acaya pirautø kømøwei, chusrøndøgucha larrøbitsin køn. Katø trutø kømøtø, ñim isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúigwan chigucha nebua asig misrin køn. Treekkurri namune yandø mas chi tamig palønrrabga lataig køtan. **9** Inchawei trusreeløtøweinguen nam ñimuinug kebamben, mandø tab wamab utig købigwan waminchibelø køn, katø tru øsig wab Tius ciertonigweiwan marøb pønrrønrrab, tru taska mari tiusmeran wendøbasra, Tiusweimay ñim mandø lliraigwanba, **10** katø Tius tru kwailai utugurri øsiirangaruig tru srømbalasarngurri nui Nusrkai arrumigwan muniiranrrab pønrramisrigwanba, tru Tiuswei purø trømbøig namig

købig attrab pasrabigwan Jesús namun chi treeg kømønrrai marøbigwan.

Pablo Tesalónicasrø marøb uniilø

2 Namui nunelø, ñimdøweinguen ashibelø køn, nam ñimuisrømay amrruibe, ka amrruitø webimuigwan. **2** Pøs ñimbe yandø ashibelø køn tru Fili-possrømbe merrabwane chine purø trømbøig neb-uinab, tsalø waminab melaig købigwan. Inchendø treeg kuingucha, namui Tius purugútøgabe nui tabig srø wamwan chigucha chi kørig kuin kømø, eshkanrrab pønrramisrig købig køn, marmønrrai namun yeeg trømbøig katingucha. **3** Kaguen nam ñimun 'øyeeg marøb meløgun' chib wamindiibe, peemaytø pella kusrenaniiløyugurri arrubig kømøwei, kabe chigøben trømbøig martrab isua wamindigugurri arrubig kømøwei, kabe nam chiyugøben isatø kegørrøsrkønrrab wamindigugurri arrubig kømøwein kuig køn. **4** Treeg kømøtø, tru Tiuswei srø wamwan namun waminchai pønrrøppe, maig wamindamiigwan waminchibelø kui Tius treelø kui asiilø købelø ker nambe. Inchawei nambe waminchippe, mu misaamera tab kui mørtraib tabzhig inchib pønrrønrrab kømøtø, Tiuswan tab kui mørøb wanrrai marøbelø ker, nø namui manrrømeran mailø køtashchab ashibigwan. **5** Pøs ñimbe ashibelø køn, nambe managuen chull mørtraib isatø tabzhig waminchimøwei, kabe chiwamwan køben parøgøb, chine isab truba tabzheelø misrøb amrrumøwei indigwan. Tiusbe iigwan asha pasran. **6** Nambe Cristo nøashib karua øriilø køppe, ñim namun tab inchai indamdiigwein købendø, nambe managuen misaamera tabelø kønmab asha tab inchai lamuig køn, ñim lata, katøganelø lata.

7 Masken treeg inchimøtø, nambe purø tammay inchibelø købig ker, kan usri nui shush uregwan maig køben inchimø ashib nørrøranøb lataitøweingue. **8** Namui undag købigwan ñimuyasig purø nuig tøgagøptø, Tiuswei tabig srø wamwandø ñimun tranrrab inchimøtø, nam namashibguen øsig kuigwan tranamdiig kuig køn, kaguende ñimbe namuimbe purø undag kømdeleø misrin køben. **9** Namui nunelø, ñimbe isua kuinrrun, nam øbøøba muraara, muraara marøb melailan, ñimui utu møikkøben namun chi palabigwan ka tranrraindø purrømønrrab, yem, kwaløm truba marøb melaig købig køn, Tiuswei tabig srø wamwan ñimun eshka kusrenanøb amõñippe.

10 Ñimbe ñimashib ashibelø køben, katø Tiuskucha asha pasran, nambe chishig newan tabig, sølgandø

maig maramigwan marøb, katø muguen chi tamgaig amønag købigwan, ñim Criston kørebelai utu. ¹¹ Pøs ñimbe ashibelø køn, nambe ñimun møigwandøgucha kan mōskai nui uregwan waminchib lataitøwei, ¹² 'øyeeg marøb melamig køn' chib, 'chigúingucha ka meløgun' chib, 'Tius wamabigwei ureesun amōnay' chib, Tius nø ashib karub waisrōmayba nui tørgueg-walmabiisrōmayba ñimun nø wamab wan.

Tiuswei uremeran kaig martrab kurrig

¹³ Inchawei nambe chu urastøgucha Tiuswan 'ungwa, ungwa' chibelø ker. Kaguen tru Tiuswei wamwan nam waminchen ñim mōrøb uras, ka mōguelø wamindig kui lataitø mara utømøtø, Tiuswei wam ciertonig kuitamab isua utig køn ñimbe. Truibe tru ñim kørebelainube ka pasrømøtø, marig misrøb pasran. ¹⁴ Kaguede ñim, nai nunelø, tru Judea pirausrø Tiuswei iglesiamera tru Cristo Jesúsweinug kanbalatø pōnrrabelø lataitøwei nebuinab melaig køn. Ñimungucha ñimuim pirau misaameratøwei truba truba kaig indinab melamig nebuig køn, tru Judea piraelan nøm judíos-mera kaig indinab melab lataitøweingue. ¹⁵ Tru judíos-merabe Señor Jesúswan kweetsamba, tru Tius maig karuigwan eshkabelan kweetsamba, namune nō-muinukkurri webetamba indig købig køn. Incha tru-iløbe Tiuswane tab kui wanrai marmeelø, maya misaameran ashig kōmuingøba inchibelø køn, ¹⁶ tru judíos kōmø misaameran kaigyugurri wesrailø kōnrai waminchab inchen, waminchamamōnrrab namun merab. Øyamay nōmui kaig mariilane katøguchinguen katøguchinguen nemarøb ambubelø køn. Inchendø Tiuswei namig købig arruppe, nōmuim pala purab nuig attrab køn.

Pablo tesalónicasreelan katø ashchab inrrab isub

¹⁷ Namui nunelø, nam ñimba maya yana kōsrøn tarōmisra, ashippe, ashmubendø, namui manrraube chu uraskucha ñimune pesannamø tōga pōnrrōwa, ñimun malaugue ashchab amrrug købiitø truba truba inchib melaig køn. ¹⁸ Incha nambe amrrunrrab inchib melaig køn. Na Pablobe, katø katø attrab inchib megaben, Satanásbe namun chigøben ilōsrka pōn-srøbig køn. ¹⁹ Pøs tru nam tōgagōnrrurmab isua munig melamiba, namui kasrag købiiba, katø Señor Jesucristo arruben, nui merrab nam kan corona lataig kanawa nam uta, purø tab kui mōrøb pōnrramibe ¿ñimwein kōmøtirru? ²⁰ Pøs ñimwein køn tru nam maya nuguen tab kui mōrøb pōnrramiba, nam kasrag kui pōnrramibabe.

Timoteowan ashchab inrrai karua ørig

3 Inchawei treeg isuptø, treeg isuptø melømōnrrab, Atenassrømbe trembe namdøgucha ka kōr-rōmisrtrab isuer. ² Incha namui nuneg Timoteo Jesucristoi tabig srø wamwan larrøbichib inrrai wamin-dameløyu Tiusweimburabelan marøb, namba lincha marøb megabigwan nambe ñimun ashchai ører, tru

ñim kōrrōnrrabgaig mur isua melømōnrraimba, ñimui isubigwan Jesucristoinug pōnsra tōgagúigwan elachimø, tōgagøbig tōgagōnrrab isunrai martraimba. ³ Øyeeg ñimun chine isumdeelø puben, ñim mōitøgucha mandøguen kōmuilø melømōnrrai isuer. Pøs ñimbe yandø ashibelø køn, namune øyeeløyu pu-raambub melømōnrraiwei marigwan. ⁴ Inchawei nambe ñimba amøñippatøwei, øyeeg chine isumdiig puig melamig kōnrrun cha, kanmaytø eshkaig købig køn, truibe mōimbe ñimguen ashen treeg purebweindan. ⁵ Inchawei treeg isuptø, treeg isuptø megamōnrrab ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasra pōnrraigwan maig melaitashchab ashchai ørar. Inchippa Satanás, tru kebenōsrkōnrrab inchibig ñimun kaigu kegōrrōsrkōben, nam ñimuyasig chigøben mariibe ka yandiig chi mariimiig kui lataig kōrrōmisrtraitamab isua.

⁶ Inchendø katøle Timoteobe ñimuisrø uña, puppe, namuyasig tru tab wam wammōrōsrkōnrrab srua ar-rin køn ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasra amō-naigwanba, truba undaguelø kuigwanba. Katø ñimbe chu uraskucha namune pesannamø, tabig isub tō-gagøbelø kuin køn chib, namgurri ñimun asinrrabna kui melab lataitøwei ñimgucha treeg isub melabelø kuin køn chib wamindan. ⁷ Inchawei treekkurri, namui nunelø, namun purø kaig nebuinab purø isuig melamig nebuingucha, ñimui isubigwan Jesucristoinug pasra amōnagiu treeg tabig melan taig nam wammōriibe, namuimbe truibe purø nu tab kōtan. ⁸ Ñim Señorweinug tarōmisrø melan tai wammōrene, namune ke kan øsiirab lataig kōtan. ⁹ Tiuswei merrab ñimgurri nam øyeeg kasrag pōnrramig kuigwan, ¿nambe nun mandø incha ungwa tamburab newan ungwa chinrrab køh?

Tiusba wamindig

¹⁰ Nambe yem kwaløm Tiuswan miab melabelø ker, katøle ñimun malaugue ashchab amrrua, ñimui isubigwan Cristoinug pasra tōgagúigu ñim ke truburab nebuimiig palabigwan nemartrab isua. ¹¹ Inchawei nam ñimun katøle ashchab amrrumig kōnrai, namui Mōskai Tiusba, Señor Jesúsba namui maywan kura trattraimab isuer. ¹² Ñimui undag købig tōgagúigwan Señorbe truba truba nemarøb nurab inrrai martrun, ñim kangurrin kangurri undaarayamigwanba, katø mayeelan undaaramigwan chigucha, namgurri ñimun undaarab lataitøweingue. ¹³ Ñimui manrrōmeran nōbe tab mur isua pōnrrabelø kōnrai martrun tru newan tabigu, ñimun 'øyeeg marøbelø køn' tainanrrabgailø, Tius namui Mōskawei merrab pōnrramig kōnrai, tru namui Señor Jesús nuyasiitø tarōmariilø mayeeløba arrub uras.

Tiuswei merrab kasrag kōmdiig amøñib

4 Mōimbe yandø, namui nunelø, Tius tab kui wanrai marøb llirab amōnamig nam mandø kusre-nanig køben, ñim treeg marøb amøñibeløbe, treegwane katøguchinguen katøguchinguen marøb meløn-

rrai iigwan Señor Jesúswei munchiyu øyeeg melønrrigay chib, tiusmanda øyeeg martrurrinrigay chinrrab inder. ² Ñimbe ashibelø køn, Señor Jesús treeg martraikarua pasriitøga maytø marøb kømigwan nam ñimun eshkaigwan. ³ Tiusbe treeg isua wan, ñim newan tabigweindø tarømisrar kønrrai: peg ishuuba, peg møøba trømbøig marmeelø. ⁴ Katø ñim møitøgucha ñimui asrwane isua møra tøgagøøm kusremig køn, newan tabig, trømbøig marøb maig købash kømøtø. ⁵ Judíos komeelø Tiuswan ashmø misaamera latawei trømbøig marøg købiitø ke chinchimmøø inchib, truitø srua ambiilø pønrramig kømøn. ⁶ Inchawei øyeeløyube nui nuneweiwan nuin kui lataig merrarrowa marmøwei, ke chi chimig kønmaptø marmøwei indamig køn, Señorbe kerrigu øyeeg trømbøig mariiløgurri nømune møra melønrrai martrun. Nambe kanmaytø ñimun eshkaig købig kuig køn, isuptø kønrrigay cha. ⁷ Kaguende Tiusbe namune wamappe, køsøngønrrapteelø marøbelø kønrrai wamømtø, masken newan tabig amøñibelø kønrrai wamig kuig køn. ⁸ Inchawei i kusrenaniilan kaashibiibe, mu møwan kashmøtø, Tiuswan kaasan, nui Espiritu Santon ñimun tranøbigwan.

⁹ Ñim nunelan tru undaguelø kømigweimburappe undaguelø kømig køn chib, ñimun pøramibe chi palømøn. Kaguende Tius kusrenanin køn, kangurrin kangurri ñim undaguelø kønrrai. ¹⁰ Masken ñimbe Macedonia pirau muba kuimburab nunelø warabelan mayeelanba undaguelø køn. Inchen køben, nambe, ñim Cristogurri nunelan 'øyeeg melønrrigay' chib wamindamønrrun, katøguchinguen undag købig nurab inrrai. ¹¹ Warappe, ñimuimburab wasrøndaa tab waramigwan isumig køn, mu mendaigweiwan kømø, ñimuimburabigwan isub, ñimui taska ñimui maramelan marøb, nam ñimun maig martrain karuig treekke, ¹² ñim treeg waraigwan menda misaamera tabikken kui asig kønrrai, mun chi miab warømønrrab.

Señor katø arrumig

¹³ Ñim, namui nunelan, tru kwawa ka kib lataitø warabelaimburabigwan mandø inchab kuinguen mørmeelø kørrømisrmønrrai nambe eshkanrrab inder, katøganelø tru isua muniiramigwan chigar lata ke chinsraatø isui inchimønrrai. ¹⁴ Jesucristo kwawa, katø øsiiraigwanma nam køreibe, treetøwei tru Criston kørewa, kwawa, ka kib lataitø warabelane Tiusbe Jesucristoba pera attrab kui nambe kørewa ker.

¹⁵ Señor nø maig taig, nambe nø arrumnegatig nam ka øsig amøñibeløbe kwabeløguen ammøwatø namerrig ambamibe kaanrrun cha trendamønrrun.

¹⁶ Kaguende Señorbe srømbalærøngurri wamab kørraruppe, nø wamigwane mørtraikandø wamab kørratrrun, kan arcángel tru ángelesmeran nø karub pera pasrabigwei wamødgaba, Tiuswei trompeta wanrøbitøgaba. Inchen Criston kørewa kwabeløbe nømmerrig øsiirawa, katøle chab kurrønrrun. ¹⁷ Inchen nam ka øsig amøñibeløbe tru kwaig warøwa kiagasrabeløba kanbalatø wañiyu srua ambiilø kømønrrun Señorwan

palasrø katønrrab. Øyamay nambe managatig Señorba purramig kønrrun. ¹⁸ Inchawei kangurrin kangurri øyeeg wamindiiløtøga waminchib puruguyay

Señor arrumigwane isuptø melamig køn

⁵ Inchen Señor chiwei arrumigwanba, katø mana arrumigwanbabe ñim, namui nunelan, na chi pøramig palømøn. ² Tru Señor arrum kwalømbe kan niliig yem arrub lataitøwei punrrab kui ñimbe tab ashibelø køn. ³ Misaamerabe 'ambumay imay tab waramdiig køb, møimbese yandø chi isub melamikkaig tab waramdiig køn' chib købene, kagøppa, møi møi nømum palabe pinisailø kømig attrab køn, kan ishumisag patsø kwanriigwan kagøb, møi møi unø tamisrtrab pusrkwab arrub lataitøweingue. Inchen tuyugurrimbe mumaygucha wegørramibe kaanrrun.

⁴ Inchendø ñim, namui nuneløbe, løstøyu pønrrømøn, tru kwaløøm ñimun kan niliig arrub lataitøwei, ke chi isumø køben arrinab pønrrønrrain kømø.

⁵ Kaguende ñimbe mayeeløba tørwei ureemera, kwalømyuelø køn. Nambe løstiigwei ureemera kømøwei, yemyuelø kømøwein ker. ⁶ Inchawei treekkurri, nambe katøganelø lataitøwei kib lataig amøñimøtø, pesannamø purø isuptø meløgun, trurigu tab isuamørague. ⁷ Kaguende tru kibeløbe yem kian. Inchen mutsiirabeløbe yem mutsiiran. ⁸ Inchen tru nam kwalømyueløbe, tab isuamøra amøñigun, isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúitøgaba, undag købiitøgaba, truigwane pechoburab chinchimønrrai katabiitøga kasra lataig. Inchen nam kaigyugurri wesrailø kømig munig melaitøgabe petsamig kan tsandzøn casco lataig mara tøga pønrramig køn.

⁹ Kaguende Tiusbe namune nui purø trømbøig kørig kømdiig namig købigwan utønrrai mara pønstrømøtø, kaigyugurri wesraig kømigwan nebua utønrrain kuig køn, namui Señor Jesucristogurri. ¹⁰ Nøbe namuyasig purøbasramisra kwaig kuig køn, nam øsig amønai lata, kabe nam kwaimbala lata nøba kanbalatø purramig kønrrai. ¹¹ Inchawei kangurrin kangurri masken treeg melamigwan isunrraimba, katøguchinguen tab mur isua pønrramisrøb amrraimba kangurrin kangurri puruguyay, ñim chabguen yandø treeg marøb melaig køppe.

Pablo Cristoielan øyeeg martrigay cha waminchib

¹² Katø ñim namui nunelan trenchinrrab inder, ñimui utu marøb, katø karub pønrrabelane maig købash inchimø, tiusmanda tab inchunrrigay cha, Señorweimburabeløyu tru pera marøb, maig maramigwan treeg marøb melamig køn chib waminchibelane. ¹³ Nømune maya nuguen tab inchib, undaguelø kømig køn, nømui maramelan marøb melaimburø. Kangurrin kangurri tab amønay.

¹⁴ Katø ñim, namui nunelan, trenchinrrab inder, chigøben marøg kømui inchib pøilane murba waminchigay cha, katø køriiteelane treetø meløømønrrai waminchib, katø chiyugøben purø kullaguelane pu-

rugub, mayeelanba larrø tammay inchurrunrigay cha.

¹⁵ Møikkøben chigøben kaig marene, katøburø nun-gucha treetøwei marøb kømønrrab isuptø kuy. Masken chu uragucha ñimui utube kangurrin kangurri tab inchibelø kønrrab inday, katø mendailø mayeeløba chigucha.

¹⁶ Chu urastøgucha ñimbe kasraatø amøñib, ¹⁷ chu urastøgucha Tiusba wamindamigwane elachimø, nøba waminchib, ¹⁸ chi pub arrindøgucha, Tiuswane 'ungwa, ungwa' tamig køn; kaguende Tiusbe ñim øyeeg marø-belø kønrraiwei isua køn, Cristo Jesúscurri.

¹⁹ Espiritu Santoi marøb pasraig kan nag lataitøwei ñimuinug pilab pasrabigwane kwabashmøtay. ²⁰ Katø 'chigøben pub attrun' chib Tius maig karuigwan waminchen kashmumig køn. ²¹ Chiwandøgucha maig kətashchab isua ashibmerrig asamig køn. Incha chi tabigwane elachimø, marøb tøgagørrømisrøppe, ²² chigurrimbunø kaigwane marmumig køn.

²³ Inchen Tius tru chi isumgaig tab kønrrai marøbig, nøtøwei ñimune newan nuindø kønrrai tarømartrun.

Ñimun kerrigu newan ñimui espíritu, ñimui møsig-wan, ñimui asrwan kaig mariitøga chigucha chillig in-char kømeeelø, chishcheelø tøga pasrønrrun, tru namui Señor Jesucristo arrumigweyasig. ²⁴ Tru ñimun wam-abiibe, nøbe maig taigwan treeg marøbig køn. Incha nøbe treegwan martrab kuinrrun.

'Ka amøñigueh' taiba, 'mayanguen tab kønrrain' taiba srabeig

²⁵ Namui nunelø, namuyasig Tiuswan tøga miarrun-rigay.

²⁶ Ñimbe namui nunelan mayeelan purø tab wamab, Tiuswei undag købitøga tasig tranøb 'ka amøñigueh' chinrrigay.

²⁷ Señorwei merrab nabe ñimun karua pasramøn-run, i kilgayu na pørigwan namui maya nunelan lemønrrab kømø, lenrrai.

²⁸ Namui Señor Jesucristoi ka yandø tab indiibe ñim-ba pasrønrrun.

2 Tesalonicenses

Pablo 'ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pabloba, Silasba, Timoteoba kanbalatø misra, Tesalónicasrø iglesian i kilgawan pørar, namui Tius Møskaimba, Señor Jesucristoba kanbalatø pønrrabelan, ²Tius Møskaweinukkurimba, Señor Jesucristoinukkurimba tru ka yandø tab indiiba, chi isumgaig tab købiiba ñimba pasrønrrun.

Cristo katø arruben Tiusbe maig kønrrabigwan asha martrun

³Chu uraskucha ñimuimburab Tiuswan 'ungwa' chib kømig køtan, namui nunelø, nam treeg marambuawei maramig søl kuimba. Kaguende ñimui isubigwan Jesucristoinug pasriibe maramburab katøguchinguen nurab iben, katø ñim møitøgucha kanikkurri kanikkurri undag købig tøgagúikkucha nurab yain køn. ⁴Inchawei treekkurri nambe Tiuswei iglesiamerayu ñimuimburab truba tab kui waminchibelø ker, ñim melabig melaigwanba, isubigwan Jesucristoinug pasra melaigwanba, chine kaig indinab melamig arrubigu, ñim truba isuig puraambub melamig nebuindøgucha. ⁵Pøs kerrigu iibe tru maig kønrrabigwan Tius nø asha mariibe, sølgandø maig maramigwan marøbig kui ashchai kenamaran, Tius nø ashib karub waisrø ñim kebamrrabgailø købigwan kebambamig kønrrai marøb. Treekkurri ñimbe truigweimburab mõi ya yeeg kaig indinab melan.

⁶Tiusbe sølgandø tab asha marøbiibe ñimun kaig nebunrrai marøbelane, nømungucha treetøwei møra melønrrai martrun. ⁷Incha ñim chine kaig nebui melabelan lata, katø namun lata isramig kønrrai tranrrun. Øyeeg puppe, Señor Jesús nui ángelesmera maramburab marøbeløba, srømbalasarøngurri naabaig arrua, kenamisrøb kwaløm treeg punrrun. ⁸Tiuswan ashmeelanba, katø namui Señor Jesucristoi tabig srø wamwan mørøg kømui inchibelanba Tiusbe maig kønrrabigwan møra melønrrai martrab atrrun. ⁹Truilane tru managatig pinisainug møra pønrrønrrai pønrrailø kønrrun. Incha Señorwei merrabgurrimba, tru nui maramburab marigwei tørguegwalmabigugurrimba webusriilø kønrrun, ¹⁰tru nui misaamera nun maya nuguen tab indig kønrrappa, tru mayeelø nun kørebelø yeekkucha kønrrabmab kwaara asig kønrrappa arrub kwaløm. Inchen ñimgucha tru utu tøga pønrrønrrun, kaguende nam maig eshkab wamindigwan ñim køreikkurri.

¹¹Øyeeg punrraiwei nambe chu uraskucha ñimuyasig Tiuswan 'purugurra' cha miabelø ker, ñim treeg kønrrabgailø kuigwan Señor wamigwane nø wamiilø kui treeg mara tøgagønrrai. Incha nui maramburab mariitøga ñim chigøben tabig martrab isua tøgagúilanba, katø isubigwan Jesucristoinug pasra chigøben marøb kuigwanba newan treeg marig kørømisrtrai, ¹²namui Señor Jesúswei munchiwan øyamaybe ñimgurri maya nuguen tab indig køben, ñimbe nøgurri maya nuguen tab indiilø kønrrai miabelø ker, tru ka yandø tab indig namui Tiusweimba, Señor Jesucristoimba maig kønrrain køben treeg.

Señor katø arrumigwan tab eshkab

2 Pøs trube, Señor Jesucristo katø arrumigweimburappa, katø nam nøba tulundzunamigweimburappa, ñim namui nunelan, ²tiusmanda ñim maig isua pønrraigwan ke mõi mõi peetø isub yunømarøb, ke chinsraatø inchib pønrrønrrai kwaarøsrainab pønrrønrrab kømø chinrrab inder. 'Tru arrum kwalømbe yandø pun' chib, 'Tius treeg wamindingarutan' chib wamindi lata, kabe 'treeg køn' chib eshkaig lata, kabe 'treeg kønrrun' chib 'nam kilga pørig køn' chib waminchib kui lata mørmønrrigay. ³Ñimbe mumaygucha kegørrøsrkainab pønrrønrrab kømø, melay. Kaguende tru Señor arrum kwaløm pumøwatø, misaamera Tiusweimburabelan elacha, yandø wendøbasrøb, katø tru newan larrø kaig, tru managatig pinisaig kønrrabigu pasrønrrai pasrig kenamisrmøwatøbe treeg pumønr-run. ⁴Tru møøbe tru chimerandøgucha 'tius køn' chib tøgagúilanba, katø chiwan køben køriibala tabig waminchib tøgagúilanba, ashig kømui inchib søtø pasramisrøb, purab nuig misrøb pasrønrrun. Incha treetø kønrrab kuindø, Tiuswei yauguen kebya wamisra, nøashibguen 'Tius kur' chib wanrrun.

⁵¿Na ñimba uñib uraswei na ñimun iigwan wamindigwan isumuitarru? ⁶Tru kaig martrab møg treeg maramig puben tru uras kenamisrtrai tru merrarrab søtø pasrabiibe chi søtø pasrain kui ñimbe ashibelø køn. ⁷Kaguende tru mu asiimig purø kaig pasrabiibe chabguen marøbguen pasran. Inchendø tru treeg marmønrrai mõi ya merrarrab søtø pasrabiibe, søtø katab pasrabig pasrønrrun tru utugurri wesramnegatig. ⁸Inchen yandø tru newan larrø kaibe kenamisrtrun. Inchen truigwan Señor Jesúsbe nui trigugurri urriitøgatø kweecha, tru nø tørguegwalmabig arriitøga pinishinrrun. ⁹Tru larrø kaig arrua mariibe, Satanás purugúitøga marøb atrrun, marøppe,

Satanás maramburab mariiløtøgaba, nò pasrain kui ashchai mariilan mariitøgaba, tabig kòmíitøga kwaara asha kònrrai marøb pasrailøtøgaba. ¹⁰ Incha tru kaigyu pønrramsrømay amrrabelan kegørrøsrkamig nøbe chigurrimbunø sölwan kømø, kaløwan marøb kaig martrai pønrsønrrun, kaguende tru kaigyugurri wesrailø kònrrab tru newan ciertonigwan undaaramø, kaashibeløgurri. ¹¹ Inchawei Tiusbe tru peløsrkøb kegørrøsrkøbigwan maramburab martrai ørtrun, isa wamindiilan kørenrrai, ¹² katø tru newan ciertonigwan køremøtø, sølgandø tabigwan mariimeeløyu truba tab kui inchib marøb pønrrabelane mayeelanba kaigyu pønrrønrrai pønrsramig kònrrai.

Kaigyugurri wesrailø kònrrai lawa wesrailø

¹³ Inchendø nambe chu uraskucha Tiuswan ñimuiburab 'ungwa, ungwa' chib kømig køtan, Señor undaaraig nunelø. Kaguende srøsrøgurri kaigyugurri wesrailø kømig kònrrai Tiusbe ñimune lawa wesraig købig køn, Espíritu Santogurri tabig chishmarikkurrimba, katø ñimui isubigwan newan ciertonigu pasra tøgagúikkurrimba. ¹⁴ Tru øyeeg kònrrai isuawei, Tiusbe ñimun wamig køn, tru tabig srø wamwan nam eshkab wamindiitøga, tru namui Señor Jesucristoi tørguegwalmabigwan ñimgucha nebua tøgagønrrai.

¹⁵ Treeg købene, namui nunelø, maig pønrrabeløbe truyutø tarømisrmø melay, namashib pønrrøwa kusrenaniilan lata, kabe kilgayu pørigwan kusrenaniilan lata truigwane elatchab kømø, tab tøgga pønrray. ¹⁶ Namui Señor Jesucristo nøtøwei, namui Tius Møskaimba tru nò namun undaarawa, tru nui ka yandø tab indiitøga managatig chi isumig kaanraimba, munig melamig truba tabigwan tranøbiibe, ¹⁷ ñimui manrrømerayu purø tab kui pønrrønrraimab isub, ñimui chigurrimbunø tabig marigu lata, tabig wamindigu lata tabig marig kørørmisrtrai treeg martrun.

'Tiuswan namuyasig tøgga miab kørørunrrigay' cha Pablo miaig

3 Pøs treeg købene, yandø møimbe, namui nunelø, namuyasig Tiuswan miab melørrunrrigay chinrrab, Señorwei wam petø truørø larrøbichib inrrai, trurrigu tru wambe maya nuguen tabig kui mørøb utig kònrrai, tru ñimui utusø puben, utab lataitøweingue. ² Katø trømbøig marøptø yandø mindiilø, larrø kaig møguelai tasku nam kegørrab melamig kømønrrai tøgga miarrunrrigay. Kaguende isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigwane mayeeløbabe tøgagømøn. ³ Inchendø Señorbe chu uraskucha tarømisrmíig kua, nøbe ñimun kørørmø, mur pønrrønrrai purugub, Satanás, tru larrø kaigwei tasku kegørrømmønrrai ashib tøgga pasrønrrun. ⁴ Nambe Señorbe treeg kuitamab isua pønrrer, martrai nam karua pønrsraigwan ñim møi ya marøb melaigwan lata, katø maramigwan ñimbe marøbig martrab kui. ⁵ Tiuswei undag købigwanba, maig kuingucha yaandø, yaandø melamig

Cristo tøgagúigwanba, Señorbe ñimui manrrømeran trunun nebua tøgagønrrai martraimab isur.

Maramigwane martrai waminchib

⁶ Namui nunelø, maramigwan treeg marøb melønrrigay chib, Señor Jesucristoi munchiyu, marmø kømø, treeg martrai ñimun karumønrrun, tru Cristogurri ñimui nunelø møikkøben ke chigucha chi marmø, ka uñchabgøba inchib, nam ñimun maig kusrenanig køben treegwan møra marmíibabe linchimøtay cha. ⁷ Pøs ñimbe yandø ashibelø køn, nam mandø waraig købigwan ñimgucha treetøwei waramig kònrrai. Nambe ñimui utu warappe, chi marmø ka warønrrabgøba inchimøwei, ⁸ kabe namma møigweiwan køben mappe, chi marmø ka purrøwatø mamøwei indig køn. Masken treeg kømøtø, namma maramigwane isua møra, muraara muraara yem kwaløm marøbelø ker, ñimun møilan køben kagatø ka tranrraindø munig purrømønrrappe. ⁹ Nambe mu mandamgaig maramig chigar kuagurri ñimun 'purugurra' chinrrab kaima pønrrømøtø, ñimguen namun asha kusrenrai isua, øyeeg muraara marig købig køn. ¹⁰ Nambe ñimba amøñib urassrøweinguen øyeeg kònrrain cha iigwan karua pasrig købig køn: møikkøben maramigwan chi marøg kømui inchibiibe, trube, mabgucha mamumig køn cha. ¹¹ Nambe wammøra ker, møiløggøben ñimui utuelø ke chigucha chi marmø ka amøñinrrabgøba inchibelø kuin kui, nømuimbura kømubendø, mendailaisrø ke ka neesha mørøb. ¹² Treeg inchib misaamerane nambe Señor Jesucristoi munchiyu marmø kømø, martrai karua pasrer, maig maramigwan treeg marøb melønrrain cha, nambe nømun waminder: warappe, nømuiwan marøb wasrøndaa marøb kuy cha; mappe, nømuiwan manrrab.

¹³ Inchen ñim, namui nuneløbe, chigøben tabig maramigwane muraarab melønrrab kømø, maray. ¹⁴ Møikkøben tru i kilgayu maig martrain cha trendaigwan mørmiigwane ñimbe trunune trendø treeg kui yandø asha tøgaguy. Incha truibabe linchibgucha linchimumig køn, treenchene kwartrai. ¹⁵ Inchendø kaig kønmb ashiptø ashig kømui inchib treeg inchib tøgagømøtø, nuneg kui ashabe, 'ashiptø megau cha; øyeebe marmumig køn' chib, eshkab wamindamig køn.

Tabig wamindiilø srabeig

¹⁶ Señor tru chi isumgaig tab købigwan tranøbig, nøtøwei manatøgucha maig kuindøgucha ñimun tru chi isumgaig tab købigwan tranrrun. Señorbe ñim mayeeløba pasrønrrun.

¹⁷ Na Pablo nai taska iigwan pørar, ñimun 'ka amøñigueh' chib. Kilgamera møitøgucha na pøriiløbe na pørig kønmb asamdeelø kònrrai, øyamay pørobíg kur. ¹⁸ Namui Señor Jesucristoi ka yandø tab indiibe ñim mayeeløba kønrraimab isur.

1 Timoteo

'Ka amõñiguh' chib pørig

1 Na Pablo Jesucristo nõashib karua ørig, Tius namui Kaigyugurri Wesrabiiba, Cristo Jesús, tru namundø isua munig melaig truiiba karua pasrig, ² nui isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagig, tru cierton nai nusrkai lataig ñi Timoteowan i kilgawan pørar. Tius Møskaimba, Cristo Jesús namui Señorba nui ka yandø tab indigwan køben, lastima asigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben ørtraimab isua inchar.

Ashiptø kønrrai wamindig

³ Na Macedonia pirausrømay inrrab pasramisra, 'tius-manda ñune Efeso kørrømisrtra' cha eshkaig købig kuig køn, tru møiløgøsrøn sølwan kømø, ke peemaytø kusrenaniiløtøga kusrenanøbelan treegwan kusrenan-mønrrai merab ashib pasrønrraimba, ⁴ katø chi treeg kømubendø nõmdø isua wamindiilanba, katø nõmbe 'i misaamerainukkurri amrrubelø ker' chib, tru munchimera kan managuen patsønrrabgaig arrubigwanba, tru kuindø mørøb pønrrømønrrai ashib pasrønrraimba. Treeløbe ka kwayab waramigweindø køn, tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra tru Tiusweimburabelan marøbig marøb ambamigwan purugunrrab kømøtø.

⁵ Inchen na iigwan martrai karua pasriibe iig køn: tru manrrau chishchigugurrimba, isub kebachib pasrabigu chi kalø køn chibig chigaig, tabigugurrimba, katø isubigwan Jesucristoinuutø ka inchib kømø, cierton pasra tøgagúigugurrimba undag købig arrubiitøga undaaramig. ⁶ Inchawei møiløgøben truiløma øyeeg kømigwan yandø pella tarømisra, nõmuimburab ke ka chine wamincha mørøb kuiløyutø chab tarømisrin køn. ⁷ Tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwane ke nõm kusrenanøbelø køg kui inchibelø køn, nõm wamindigwane nõmdøweinguen ni chigúinguen mormøwei, katø 'iibe treeg kømønrrab kømø, treeg køn' chib wamindiilan chigucha chigúinguen mormøwei inchendø.

⁸ Pøs tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe tabigwein kui ashibwei inchibelø ker, tru chiyuwei maramigwan treegweyasig merrarrawa marene. ⁹ Inchawei tru maig maramigwan pøra warøppe, tru tabig sølwan marøbelain kømøtø pøra warig kui nambe ashibelø ker. Treeg kømøtø, tru larrø kailaimba, mørmeelaimba, chigucha Tiuska misaameraimba, kaig marøbelaimba, kaig maramigwane chi kørikkengaig marøb misaameraimba, Tiusweimburabelane ke ka

kaigwan lataig inchibelaimba, usri møskalan kweechibelaimba, ka kweecha petaptø amøñibelaimba, ¹⁰ møguelø ishumburba nõmui asrtøga trømbøig marøbelaimba, katø møgueløbe møgueløasiyaitø trømbøig marøbelaimba, misagwan karuindiig melønrrai nila yanøbelaimba, isa waminchipteelaimba: 'nabe si, isatø waminchimur' chibendø, isapteelaimba, tru tabig sølwan kusrenanigwan chigurrimbunø kaitøga itøra pønrsøbelaimba køn, ¹¹ Tius mayanguen tabigwei tru tørbilabig tabig srø wam maig køben treetøwei kusrenanigwan. Truigwane na waminchib tøga pasrønrrai Tius nan tranig køn.

Tiuswan 'maya nuguen unywa' chib

¹² Cristo Jesús namui Señorwan na 'mayanguen unywa, unywa' chinrrab, muraaramø marøb megamig kønrrai tranøbigwan, kaguende tru nui marameløyu chi isumgaig marøb meganrraptiig kui asha nan pasrigwan. ¹³ Nabe merrabsrømbe nun purø trømbøig wamaptiig, katø Tiuswei ureemeran kaig maramigwangøba lab, larrø namiguig maig købash inchiptiig købig kuingucha, nane lastima asig køn, kaguende nabe chigúinguen ashmíig køremíig kua, øyeeg marig kuikkurri. ¹⁴ Inchendø namui Señorwei tru ka yandø tab indiibe naim pala purab nuikken arrig køn, tru isubigwan nuinuutø pasra tøgagømiba, undag købiiba kanbalatø Cristo Jesúsweinug pasrabig.

¹⁵ Inchawei i trendaibe chi isumgaig isig kømøtø køn, mayeeløba chi kashmø, ka utamig: Cristo Jesúsbe piraumay arruppe, kaig marøbelan kaigyugurri wesrønrrab arrig køben, tru truilai utu purab kaibe na kur. ¹⁶ Incha Tiusbe treeg køptøwei nane lastima asig køn, tru kaig marøbelai utu na mas larrø kaigwan Jesucristobe chugatikkucha nõ nan tammay ka awentab wabig kuin kui kenamartrab, tru managatig øsig kømigwan tøgagønrrab, tru wendøsrø nun kørenrabelø nan øyeeg marigwan asha kønrrai. ¹⁷ Inchawei managurri managatig mayeelaim pala nõ ashib wabigwan, managatig øsig wabigwan, kaptøgabe asiimíigwan, Tius nõ kandø wabigwan managatig nun purø tab indig kønrraimba, maya nuguen tabig kønrraimba inchar. Treeg kønrrun.

¹⁸ Timoteo, nai nusrkai lataig, 'i maramigwan martrunrrig' cha na ñun karua pasrar. Tru ñi maig kønrrabig kuigwan merrabsrøwei ñuimburab Tius maig karuben eshkailan, truilan isua pasramisra, Señorweimburabelan elatchab kømø, may kwayanrrig, ¹⁹ isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúigwanba, isub

kebachib pasrabigu 'chi kalø køn' chibig chigaig kømigwanbabe tindøgague. Pøs mõiiløma nømui isub kebachib pasrabigu 'kalø køn' chib kebati mørendøgucha mørmøwa, tru nømui isubigwan Jesu-cristoinug pasra tøgagúigwane kan nubi itøgasrai lataig kørromisra, yandø trubisan. ²⁰ Truilai utube, Himeneoba, Alejandropa treeg melan. Inchawei nabe truilane Satanás nø asha martrai nui tasku pønstrar, Tiuswan purø trømbøig wamumum kusrenrai.

Tiusba mandø wamindamig

2 Inchawei iilanmerrig marøb kønrai eshkawa pasramønrrun: 'øyeeg, øyeeg palai meler' chib Tiuswan miab, katø Tiusba waminchib, katø ganelayasig Tiuswan 'purugurra' cha miab, katø mu møguelayasiitøgucha Tiuswan 'ungwa, ungwa' tamig køn, ² reymerain køben, katø nørreelø misagwan ashib karub purrabelain køben. Masken chi isumø tab waramdiig, ambumay imay chigucha chi kuin kømø, Tiusweimburabelan tabig marøb, chiyutøgucha mu chi tamgaig waramig kønrai. ³ Kaguende øyeebe tabig køn, Tius namui Kaigyugurri Wesrabiibe tab kuinguen asig. ⁴ Kaguende nøbe maya misaamera kaigyugurri wesrailø kønrai indan, tru nui newan ciertonigwan nebua ashchai. ⁵ Kaguende Tiusbe kandø nøtø køben, katø Tiusba misaameraimba tøbøtag pasramisra purø waminchibikkucha kandø køn, Jesucristo møg. ⁶ Truibe nøashib maya misagwan kaigyugurri wesranrrab nø kwaitøga pagaraig køn. Incha iigwane yandø ke treeg maramig puben, eshkab wamindig købig køn. ⁷ Inchawei øyeegweyasig nabe Señorwei wamwan waminchib kusrenanrrai wesrawa pasrig, katø Jesu-cristo nøashib karua ørig kur, judíos kømø misaameran tru isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigwanba, newan ciertonigwanba kusrenanrrai. Iigwan nabe isa waminchimur.

⁸ Inchawei chutøgucha møgueløbe Tiusba waminchippe, chi kaig marig chigaig tasigwan chishig kusrub pønrramig køn, truba namig kuim palatø kømøwei, muba aleguiyawa kømøweingue. ⁹ Katø ishumburmeragucha asru keppe, chull ashchai purab tabig kemumig køn, maig kemigwan treetøgue. Pusrugwangucha tamarøppe, ke purø tabig tamarmøwei indamig køn, orotøga, kabe tab sruuzheeløtøga. Katø keiløgucha ke purab nørroweyelø kemøwei indamig køn. ¹⁰ Treeg kømøtø, chigøben tabig mariiløyu tabig kønrrab indamig køn, ishumburmera Tiusweyasig tabiitø martrab pønrramisrøbelø maig kømig køben treekke. ¹¹ Ishuumisaabe kusreb wappe, niløtø wamig køn, trurrigu maig købendiig inchimø nømun mørøb. ¹² Kaguende nabe kan ishuumisaabe kusrenanmønrrai inchar, katø møwan ke nø karunrrain kømøweingue. Treeg kømøtø, niløtø wamig køn. ¹³ Kaguende Tiusbe srøsrø marøppe, Adánwanmerrig marig køn, trugurrimbe Evan. ¹⁴ Inchagucha isa waminchen truyu kebeñippe, Adán kømøtø, Eva kebenig køn. Incha yandø kaig srúa irramaikkurrimbe, yandø kaigyu kebenig køn. ¹⁵ Inchendøgucha ishube ureg tøgagua,

kaigyugurri wesraig kønrrun, tru isubigwan Jesu-cristoinuutø pasra tøgagøbig tøgagøb, undag købigwan tøgagøb, Tiusweyasiitø tarømarig, trurrigu maig kømigwan tøga uñabe.

Tiuswei ureemeran mandø pera pasramigwan wamindig

3 Inchawei i trendaibe chi isumgaig isig kømøtø køn. Møikkøben Tiusweimburabelan ashib pera pasrønrrab isubiibe, tabigwan marøb meganrrab isun. ² Trube treeg købene, tru Tiusweimburabelan ashib pera pasrabiibe, mugøben 'ñibe øyeeg køn' tainanrrabgaig kømig køn. Kan sraindø tøgagig, chigøbendø incha ashmøtø, maig pasramigwan pasrabig, maig unamigwan tab isua møra uñibig, katø ganelø 'øyeeg køn' cha, chi tainanrrabgaig, katø mugøben nui yau pubelane, yaambumay wamønrrab muniitø wabig. Katø kusrenanrrab kaimabig kømø, kusrennøbig, ³ vino menrra mucha mutsiiraptiig kømøwei, kwayam lamig larrø chullig kømøwei, treeg kømøtø, purø tab inchibig, kwayamigwan kømø, tab kømigwangøba labig, anwan larrø chullig kømøwei, treeg kømig køn. ⁴ Katø nui yaambu mandø maramigwan asam kusrebig, nui ureemeragucha nø maig taigwan mørøbelø tøgagig kømig køn, maig købash inchimeeløgue. ⁵ Kaguende nui yaambuguen mandø maramigwan asam kusremiibe, ¿Tiuswei iglesiayuelane kan mandø asha marøb pasraiasamø? ⁶ Tru Tiusweimburabelan asha marøb pasrabiibe, Tiusweiwan ke mõi srø nebua ashib megabigwan pasramig kømøn, ke purab nuig kurmab inchib kebya, inchippa tru nugwaimandzigwan møra pasrønrrai pasrinuutøwei kebeñib megamønrrai. ⁷ Katø nøbe Tiuswan ashmø misaamera mendailø chi tamgaig chiyutøgucha sølwan uñibig kømig køn, nøguen treeg kømubendø, ka isatø inchib pasran tainab pasrømøwei, katø nugwaimandzig chiyugøben kebeñchai pasrigu, truyu kebeñib megamøwei inchai.

Iglesiyu purugub pønrrønrrai pønrrailan maig kømigwan wamindig

⁸ Katø diáconosmera, tru iglesiayu purugunrrai wesrawa pønrrailø chigucha, mugøben chine cha asinamø møguelø kømig køn, chigøben martrab chippe, ka wamindiitø kømø, martrab waminchibelø, katø vinon menrra mucha mutsiirapteelø kønrrab kømøweingue, maramgaigwan mara, ke chinha køben an nørro katøramigwangøba lamøwei inchibelø. ⁹ Tru isubigwan Cristoinug pasra tøgagúigwei sørig pasrabigwane tin tøga pønrramig køn, nømui isub kebachib pasrabigu chi kalø køn chibig chigaig, chishchig tøgague. ¹⁰ Tru iglesiayu purugub pønrrønrrabelane maig køtashchab ashibmerrig asiilø kømig køn. Inchen yandø 'chi køn' tamgailø kuikkurrimbe, iglesiayu purugunrrab diáconosmera pønrramisrtrun. ¹¹ Katø ishumburmera chigucha, mugøben chine cha asinameelø kømig køn, ambumay imay wam kusrab, wam niga liramøwei, ka

chigøbendø incha ashmøtø, maig pønrramigwan pønrrabelø, katø chiyutøgucha chi isumgaig pønrrabelø, treelø kømig køn. ¹² Igleseyu tru diáconosmerabe kan sraindø tøgær kømig køn, katø nømui ureemeran tab asam kusreb, nømui yaambu chitø maramigwan asam kusreb inchibelø. ¹³ Kaguende tru diáconosmera nømui maramigwan tabig marøb pønrrabeløbe truba tab pera marøbelø kui asiilø køb, katø tru nømui isubigwan Cristo Jesúsweinug pasra tøgagúigwane masken chigucha chi kørig isumø eshkað pønrrønrrun.

Purø nuig tabigwan mu nebua asiimíig pasrabig

¹⁴ Na iigwan ñun pørar, petø ñun ashchab attrab isua. ¹⁵ Inchippa nan petø arrum nebumub chi inche, trube, Tiuswei yauelai utu ñi mandø megamigwan tab isua pasramig kønrrai inchar. Truibe Øsig wab Tiuswei iglesia, tru newan ciertonigweyasiibe pilar lataig, merrarrab pasrabig, truig køn. ¹⁶ Inchawei mu 'treeg kømøn' chib pønrramga, nam Tiusweimburabelan marøb pønrraig mu nebua asiimíig pasrabiibe, purø nuig køn:

Cristobe kan møg lataig asrbaig kenamisrøb,
Espíritu nune chigucha kalø marmíig,
tabig kui kenamarig køb,
katø nøbe ángesmera asig køb,
judíos kømø misaamera wammøra kønrrai wamindig køb,
yu pirau misaamera nune kørewa pønrramisrig køb,
katø nune srømbalarø tørguegwalmabiisrø utig køb køn.

Tiusweimburabigwan elacha kaigwan marøb kurra-belan wamindig

4 Pøs Espíritu Santobe tørgandø kelarrab eshkan, srabe kwalømmerawane møiløgøben nømui isubigwan Jesucristoinuutø pasra meløwa tryutø melømøtø, chab tarømisra, kwaimandziimera kegør-rørskøbelan tru kuindø mørøb, katø kusrenaniilø kwaimandziimeraimburabigugurri arrubigwan mørøb kebamrrun cha. ² Treeg kusrenaniiløbe tru purø trømbøig isa waminchibelø ka palatø tab inchib misaamerainukkurri arrubig køn, kørig tøgagønrrai tru nømui isub kebachib pasrabiibe yandø nasrkwailø tøgær, kan tsandzøn pachibiitøga parri latailø. ³ Tru misaamerabe kasharamønrrai meramba, katø mø mamimerane mamønrrai meramba inchun, tru newan ciertonigwan nebua asha kørebelø, 'truba ungwa' chib manrrai Tius mara pønrrailan. ⁴ Kaguende chiwandøgucha, Tius nø mara pønrraibe kaig kømø, tabig køn. Inchawei Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chib utigwane nambe chiwangucha kashmumig køn. ⁵ Kaguende Tiuswei wamgurrimba, Tiusba wamindikkurrimba tabig chishig kønrrai marig køn.

Jesucristo karua pasrigwan purø tab marøb megabig

⁶ Inchawei namui nunelan iilan kusrenanøb, katø tru isubigwan Cristo Jesúsweinug pasra tøgagøm wamdø-

gaba, purø tabig kusrenanigu treegwan marøb arriitø-gaba chishkandø pasramig kønrrai marig pasrøwabe, ñibe Cristo Jesúswei truba tab marøb megabig kønrrabgwen.

⁷ Chi treeg kømubendø, nømdø isua chugúinguen mormubendø wamindiilanba, ishumburmera køl-lizheelø kagatø ka wamincha møriilanba, mørøb pasrømumig køn.

Ñibe masken Tiuswei tabigutø marøbig marøb meganrrab isu. ⁸ Asr chishtø kønrrai eshegøb luliima, maitøguen purugúibe, tru mas Tiusweimburabelan maikken elachimø marøb megaig truibeguende, chiyutøgucha lutøgurri tab kønrrai purugubig køn. Kaguende yu mõi øsig waraigu lata, katø wendø attrabigu lata, tabigwan tranrrab misrig tøgagig køn. ⁹ I trendaibe chi isumgaig isig kømøtø køn, mayeelø treeg kuitamab isua chi kashmø utamig. ¹⁰ Incha øy-eekkurriwei nambe i maramigwane [katø! martrab isua marøb, maig kuingucha kullaarab elachimø marøb melabelø ker, kaguende nambe Øsig wab Tiuswan muniirab melabelø kuikkurri, tru mayeelan kaigyugurri Wesrabigwan, nun kørebelaneguende wesrabwei inchibigwan.

¹¹ Iilane ñibe maringarub kusrenanrrig. ¹² Ñi unøtiig kuikkurri mugucha kaasiinab pasrønrrab kømøtø, masken ñibe Jesucriston kørebelayasiibe ñi chi wamindiiløyu lata, maig køben kømø, tab isua unigu lata, undag købigwan tøgagúigu lata, ñui isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúigu lata, kaig marmø chishig unigu lata, nømguen ñun asha kusrenrai megamig køn. ¹³ Na arrumnegatiibe mayelai merrab, Tiuswei wamwan pørigwan leb, 'maig melamigwan treeg marøb melay' chib, kusrenanøb indamig køn. ¹⁴ Ñun Tius keta traniitøga chigøben marøbig kuigwane pessannab elachib pasrønrrab kømø, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelø nøm mayeelø misra nømui tasiimeran ñuim pala estsara, ñi chigøben marøbig kønrrun cha Tius maig karuben ñun eshkaig købigwan.

¹⁵ Iilandø ñiguen tab isub kebya, truigwandø martrab pasramisr, Tiusweiwan ñi katøguchinguen nebua ashib megaigwan mayeelø nebua ashchai. ¹⁶ Pøs maig kømigwan ñiasiitø ñuimburaptøwei tab ashiptø megau, katø tru ñi kusrennøb megaigwan chigucha. Truigwane elachib pasrønrrab kømø, kerriguba marøbig marøb megau. Ñi treeg marøb megawabe, ñiasiitøwei kaigyugurri webib, katø tru katøganelø ñun mørøbelan chigucha kaigyugurri wesrab inchabgwen.

Tiuswei ureemeraba mandø kømigwan waminchib

5 Kølli misagwane tsakkandø namig wamømtø, masken tammaytø, wamindamig køn, maig melamigwan treeg marøb megamig køn chib, kan møskawan lataitøweingue. Inchen ureeteelane ñui trag nunelø kui lataig indamig køn. ² Inchen ishumbur køllizheelane ñui usrin kui lataig inchippe, srusralmerane ñui trag nuchalø kui lataig indamig køn, chigøben kaig isua kømøtø, tabig chishigwan isuague.

³Inchen piudamera kerriguwan nõmdø kørromisrar kerrigu mugucha ashchaptiig chigarwane tabig purugunrrig. ⁴Inchen kan piuda nusrkalo kui, kabe awelumera kui tøgagig købene, trube, tru ureemerabe Tiusweimburabigu maig maramig køben treeg marøb, trube, tru nusrkaløbe nõmui yaelai chi palabigwane nõmwei ashib purrønrrabelø køn, nõmunma maig tabig marig købig køben, kølleelan treetøwei marøb. Kaguende øyeebe Tiuswei merrab truba tab kui asig køn. ⁵Inchen piuda tru kerriguwan nõtøzhig, yandø nõtø kørromisraibe, Tiustøwei purugunrraitamab isua pasramisra, yem kwaløm Tiusba waminchib, purugurrunrrig chib miab megabig megan. ⁶Trune piuda tru nõtø kørromisrøbig nun maig marøg købendø marøb pasrabiibe, øsig uningucha nõbe kwaig lataig køn. ⁷Øyeeb maramelangucha marmø kømø, martrain karunrrig, mugøben 'kailø køn' tainab pønrramig chigargønrrai. ⁸Pøs møikkøben nui nõmmisagwan lata, katø nui naachaguelandøweinguen isua ashmíbe nui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwan wendøbasraig, katøganelø Tiuswan køremeelø lataguen kømø, purab kaikken køn.

⁹Tru munchimeran pøra tøgagúigu kan piudai munchiwan keerøppe, sesenta añoskurrimbuniigwandø pøra keeramig køn, trurrigu nui keebatø megabig købigwan. ¹⁰Truibe chigøben tabig mariiløyu mu kui asig kømig køn: nui uregwan nõrrøranøbig, katø mugøben nui yau pubelan, yaambumay tab wamab wabig, katø Tiuswei misaamera yau puben, srøbmeran kwallibig, katø chine kaig nebuilø melabelan purugub megabig, katø chine tabigwane marøb megabig treekke.

¹¹Inchendø tru piudamera ureeteelø nõmdø kørromisrøbelane, tru munchimeran pøra tøgagúigu nõmungucha tøgga kerbasamig kømøn. Kaguende nõmui asru kaig marøg købig arrubiitø, Cristoinukkurri tarømarene, katø kasharag kui inchib mendabelø køn.

¹²Inchabe tru Criston srøtø nebua asha tru nõba pønrrønrrab misrig købigwan treeg martrab kaima, kaigy pønrsailø kønrrab pønrramisrøbelø køn. ¹³Inchagucha ke yamørig, yamørig llirab pønrraptø, yandø pøiløguen misrøbelø køn. Trurrigu pøiløtø mismøtø, katø ambumay imay wamniga lliramba, katø chiyugøben kegalamørøb, chi wamindamgailan wamincha møramba inchibelø køn. ¹⁴Inchawei treekkurri piudamera ureeteelø nõmdø kørromisarbe nabe ka kasharanrrai inchar. Ureemera tøgagøb, katø nõmui yaambu mandø purramigwan asam kusreb inchai, Satanás, tru ashig kømui inchibig, chinetø tainab pønrramig chigagønrrab. ¹⁵Inchawei piudamera mõiløma, pella chab tarømisra, Satanáswei maywan wendautø chab ambubguen indin køn. ¹⁶Kan ishug Jesucriston kørebig nui yau piudamera tøgaguabe, purugub nõ asamig køn, iglesia ke tranraindø muniirab kømig kømønrrai. Øyamaybe tru piudamera kerriguwan mugucha ashchaptiig chigarwan, maig palabigwan ashib tøgagømig chi palømønrrun.

¹⁷Iglesiyu maig køben kømønrrai truba tab ashib, Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelane nõm mandø tabig indig kønrrabelø køben treegwandø tab inchimøtø, maya nuguen tab inchib tøgagømig køn. Tru Tiuswei wamwan waminchib eshkamiguba, kusrennamiguba, truigwandø truba martrab isua merrarawa pønrramisrøbelan. ¹⁸Kaguende Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn: "Kan wey, tirigun kwattra itøbunab megabigwane, mabashig kømub pusalgutsamig kømøn" cha. Incha katø trenchibig køn: "Chi maramigwan marøb megabiibe tru nõ marøb megaimburø pagar utamigwein køn" cha.

¹⁹Tiusweimburabigwan pera marøb pasrabigwane kaig køn tainab kemesrøb srua kønrrai inchimømig køn, tru treeg marigwan kan pailø kui, pønelø kui nõmashib ashibelø treeg køn chib eshkanrrabelø kaabene.

²⁰Inchendø kaig maramigwan elachimø marøbig marøbelane 'øyeeb marmumig køn' cha, mayeelai merrab mur alegamig køn, katøganeløgucha treegwei marmønrrab køriimatønrrai.

²¹Tiuswei merrappa, Jesucristo merrappa, katø ángelesmeran Tius lawa wesrailai merrappa, iig øyeeb maramelan marmø kømø, ñi martra karua pasrar, kabe mõigwane purømisrøb trugatøtø inchab kømøwei, mõigwandøgucha lata asha maramig køn. ²²Chigøben marøb pasrønrrai wesrawa pasrtrab, ke mõi mõi tab ashmubendøbe, mõigweim pala køben, ñui tasiimeran estsarmøta, nõmui kaig mariilan ñigucha tøgatø marøb pasraig webimønrraimbe. Chigucha kaig martrab kømø, tabig chishig pasrønrrig.

²³Møingurrimbunøbe, tsøøbitø, tsøøbitø muchimøtø, katø lamøzhig vinogucha mutchig. Kaguende ñibe patsø tre tab kømuinab, kwanrrømeragucha chi kwanrrø køben katø katø webarrinabig køn.

²⁴Kaig mariilø kan utu mõguelaimbe maig køtashchab asamig pumøwatø tørgandø kenamisrøbguen indan. Inchen kaig mariilø katøganelaiwane tsøndatøsrø treeg kuin kui nebua asiilø køn. ²⁵Katø treetøwei chigøben tabig mariiløgucha tru urastø tørgandø asamdiig kenamisran. Inchen tabig mariilø katø mõi mõi kenamisrmø pønrrabikkucha, asiimíig treetø kørromisrmøtø, kenamisrøbig køn.

6 Ñim mõitøgucha ka karua srua kuindiig melabeløbe ñimun karub pera købelane ka palabinø inchib maig købash inchimø, tab indamig køn. Tiuswei munchiwanba, katø tru tabig kusrenaniilanba purø trømbøig wamindig kømønrrai. ²Inchen ñim mõiløgøben, ñimun karub pera købelø Jesucriston kørebeløtøwein tøgarbe, Cristogurri nunelø kønmaptø, maig køben palabinøtø indamig kømøn. Masken treeg kømøtø, purø tabguen mara tranøb melamig køn, kaguende nõmui maramelan ñim mara traninabeløbe Jesucriston kørebelø undaarraig nunelø kuimba. Iigwane kusrenanøb, øyeeb marøb kømig køn chib waminchig.

Chigurribunø palømfīg purø tabig ciertonig

³ Namui Señor Jesucristoi chigucha chi kalø kusrenaniimfīg tabiiba, katø Tiusweimburabelan nam marøb kømig kusrenaniiba truig maig køben treetøwein kømøtø, møikkøben ka peemaytø chi tabig kømfīg kusrenanøbiibe, ⁴ nøasiitø purø kusrebīg kurmab indan, chigucha chi kusremfīg købendø. Incha maig kø chib payib aleguiyamig, chigøben wamindilan kwayam lab wamindamibe, kan kwanrø lataig nigaiig køn. Incha øyeekkurrindøwei truyugurri arruppe, katøgan chigøben tøgagøben pusrkwai asamig arrumba, kwayam lamig arrumba, katøganun trømbøig marøb tsalø wamamig arrumba, chigøben kemesra trømbøig isub amønamig arrumba, ⁵ katø tru kaig maramig isubiitø nømui turmera mindiilø tøgga misaameraba ke chi kømubendø ka kwayab kømig arrumba indan. Truiløbe tru newan ciertonigwane kerraig chiga misaamera, Tiusweimburabelan marøb tøgagúigwane nømbe trutøga an marøb pønramigweyasig tøgar køn.

⁶ Inchen nam maig tøgagúizhiitøgatø kasraatø melabelaimbe tru Tiusweimburabelan marøb tøgagúigugurri, chigurribunø tøgagømig arrubwei inchibig køn. ⁷ Kaguende nambe yu piraumayma, chigucha chigar yandiig amrruig køppe, katø treetøwei chigucha chigar ambamig kønrrun. ⁸ Inchawei nam mamig tøgagøb, asru kemig tøgagøb indinukkurimbe, trutøgabe kasraatø amønamig køn. ⁹ Kaguende pua misrøg kui inchibeløbe, chine tabig lataig kenamisrøb arruben, treegwan chull asha kegørran. Incha chine chine nebunrrab isuptø maramgaigwan mariiløyuba, katø ka trømbøig mincha pønramig kønrrai mariiløyuba kegørra pønrramisren, truiløbe møguelane yandø chindamikkuchagaig misra pønrrønrrai kegørrøsrkøb, managatig kaigu kegørra pønrramig kønrrai mara pønrran. ¹⁰ Kaguende chigurribunø kaig maramig arrubiibe, anwan [katø! ke kan chinchimmøø inchib chull indiiløyugurri arrubig køn. Inchawei møiløgøbenma an tøgagug købiitø yandø pella, nømui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigugurri tarømisra, nømasiitøwei chine chine purø isumdiig puig melønrrab tøgga pønrramisran.

Kørrømisrmø ibig inrrai wamindig

¹¹ Trune ñi Tiusweyasiitø pasrab møøbe treeg indameløyugurrimbe tarømisramig køn. Sølgaandø tabig kømigwanba, Tiusweimburabeløyu tabig kømigwanba, isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigwanba, undag købig tøgagømigwanba elachimø marøbig marøb megamigwanba, katø maig købendø inchimø,

purø tammay megamigwanba, iilan martrig. ¹² Ñui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwane ñi tøgga pasrønrrab isua kwayab, tru managatig øsig kømig tøgagúigwane pachamørtrab kømø tab tøgga pasrau, Tius trunun tøgagønrrai wamøben, tru ñi truba yamelai merrab, purø tabig pasrønrrab waminchib pasraig købigwan. ¹³ Katø chigurribunø pønrrabigwan øsig kønrrai tranøb Tiuswei merrappa, katø Poncio Pilato merrab, purø tabig nø maig kuigwan 'nabe treeg kur' chib, waminchib eshka pasrabig Cristo Jesúswei merrappa, nabe ñune karua pasrar: ¹⁴ tru martrai ñun karua pasrigwane kaig mariitøga chillig indig chigaig, katø chigøben 'kailø køn' tainab pasramig chigaig, treeg tøgagønrrai namui Señor Jesucristo kenamisramnegatig. ¹⁵ Yandø tru treeg maram kwalømmera puben, trunun nø kenamartrab kuinrrun, tru nø mayanguen tab indig, tru nøtø Mayeelaim Pala Pasrabig trurrigu maya reymeraim pala nø Rey, katø maya misagwan ashib karub pønrrabelaim pala Nø Karub Ashib Pasrabig. ¹⁶ Managuen kwanrrabig kømifig, muguen kemalamgaigu torguegwalmabigu wabig, nune mu møkkucha asiimifig, katø mugucha nune ashchab kaimaig, Tius nøtø køn. Treegwan purø tab indiiba, managatig mayeelaim pala karub wamibabe nuyasig kønrrai inchar. Treeg kønrrun.

¹⁷ Møin kwaløm yu pirau pua misaamerane puarmera kermaptø, purab nørreelø kermab inchib, tru chigurribunø tøgagúilø treetø kønrraitamab isumgailøyu ke truyutø isua pønrrømønrrain karunrig. Masken treeg inchimøtø, nam kasraatø tab kui warønrrai Tius tru chigucha palønrraingaig tøgagømburab tøgagønrrai namun tranøbigweinug isua pønrrønrrai inchig. ¹⁸ Tabigwan marøbelø kønrrain karunrig, truba puarmera misrøppe, nømui chigøben tabig mariiløyu puarmera misrtrai. Tøgagúigwane chigucha merø kui inchimø, lata pirishib purugunrrab muniitø købelø kønrrai. ¹⁹ Øyamaybe tru wendøsrø attrabigweyasig, tabig pølbasa marøb esegab kebamrrun, øsig kømig, tru managatig cierton øsig kømigwan nebua tøgagømig kønrrai.

Timoteowan wamindiilø srabeig

²⁰ [Au! Timoteo, ñun chi martrai trana pasrigwane tabig isua møra tøgagu, Tiuswane chigucha kømifig marøb wamindiilanba, ke ka wamincha møriilanba, katø tru nømui nørø nebua ashib kusreb taig chi cierton kømifigwanba, treelan mørøb pasrønrrab kømø meganrrig. ²¹ Pøs møiløgøbenma trunun marøb kebamba, nømui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigugurrimbe yandø pella, chab tarømisran.

Tiuswei ka yandø tab indiibe ñimba pasrønrrun.

2 Timoteo

Timoteowan 'ka uñguh' cha, Pablo pørig

1 Na Pablo, Tius nan trendø treeg kønrrain kuikkurri Jesucristo nøashib karua ørig, øsig kømigwan Cristo Jesúsweinug trannrrab misra kørrømisrigwan eshkanrrai ørig, ² nai undaaraig nusrkai lataig, ñi Timoteowan i kilgawan pørar. Tius Møskaweimba, namui Señor Cristo Jesúsweimba tru ka yandø tab indigwan køben, lastima asigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben ñuim pala kønrrai isur.

Cristoimburabigwan kørmø waminchib

³ Chu uraskucha pesannab elachimøtø nabe truigwan, yem kwaløm ñune tøga tøga isua miab megappe, Tiuswan 'mayanguen ungwa, ungwa' chibig kur, nai isub kebachib pasrabigu 'chi kalø køn' cha kebachibig chigaig, na treeg marøb pasraig Tiuswan, tru merrabsrø nai kølli misaamera Tiusweyasig maig marøb melabelø køben treetøwei. ⁴ Ñi kappin kørrøgaigwan isubene, nane katø malaugue asinrrabna køtan, na purø tab kui mørøb truba truba kasrag pasramig kønrrai. ⁵ Nabe katø katø isuinabig køn, ñi ka isatø inchib kømø, ñui isubigwan Jesucristoinug cieron pasra tøgagúigwan. Truigwane ñui awela Loidaba, ñui usri Euniceba truilømerrig pølbasa tøgagúig købig køn. Incha mømbe ñuinukkucha trube pasrømø kømø, pasraitamab isua pasrar.

⁶ Treekkurri na nai tasigwan ñuim pala estsaren, ñi chigøben marøbig kønrrai, Tius keta tranig tøgagúigwane pesannab elachib imønrrai, katøyug isunanrrab inchar. ⁷ Kaguende Tiusbe namune køriiteelø kønrrain kømøtø, chishkandø marøbig kønrrain tranig køn, undag købigwan tøgar kønrraimba, asr mumay srua itanmaptø pønrrømeelø kønrraimba. ⁸ Inchawei Señor Jesucristoimburabelan wamindamigwan kørig kui inchib pasrømøwei, namui Señorgurri kailan keeri yau na pasranmaptø kørig kui inchimøwei inchig. Masken treeg kørig kui inchimøtø, Tiuswei tabig srø wamgurri na maig kaig nebuig megaben, treetøwei meganrrab inchi, Tiuswei maramburab marøbig truig maig køben treeg. ⁹ Kaguende namun kaigyugurri wesrawa, newan tabig chishig amøñinrrai wamabiibe nøwein køn, kabe nam chigøben mariiløgurriin kømøtø, nø trendø treeg martrab isuitøgaba, nui ka yandø tab inditøgaba køn. Tru iig ka yandø tab indigwane Tiusbe Cristo Jesúskurri tranig købig køn, chigurribunø pønrrabikken kaabenbatøsrøwei. ¹⁰ Inchen mømbe Cristo Jesús namui Kaigyugurri Wesrabig yandø kenamisren,

tru ka yandø tab indig pasrabig købiibe kenamisran. Incha tru managatig kerriguwan kwamig kønrrai marøb pasrabigwane nøbe kerrigu pinisha, tru Tiuswei tabig srø wamgurri tru øsig kømig managuen patsømønrrabigwan tøryu wesrawa pasran.

¹¹ Inchen nabe truigwan eshkab waminchibig kønrraimba, Jesucristo nøashib karua ørig kønrraimba, kusrenanøbig kønrraimba wesrawa pasrig kur. ¹² Incha øyeekkurri nabe øyeeg kaigu pureb megar. Treeg kuin-gucha øyeeg pasrarmaptø chi kørig kuim pasrømur. Kaguende nabe mun kørewa pasrarmab isua pasrar. Na tru srabe kwalømweyasig na nuinug esegawa tøgagúigwane chi puraimønrrai ashib tøga pasramig, nøbe maramburab maramigwan tøgaig kui, nabe ashmø kømø, asha pasrar.

¹³ Tru chi kalø kømø tabig kusrenaniilø na wamindigwan ñi mørigwane, trunun merrarrawa treetøwei marøb yamig tøgagønrrig, isubigwan tru Cristoinug pasriguba, undag købigwan Cristo Jesúsweinug pasra tøgagúiguba. ¹⁴ Tru purø tabigwan ñun marøb tøgagønrrai tranigwane, tru namuinug pasrabig Espiritu Santo purugúitøga tab asha tøga pasrau.

¹⁵ Pøs ñibe asha kuinrrun mayeelø Asia pirausreeløma nan chab tarømisrigwan, truilai utube Figelo køben, Hermógenes køben tarømisrig køn. ¹⁶ Onesíforoi yaelan Tius lastima tøgagønrraimab isur. Kaguende Onesíforobe katø katø nan chi isumø pishindø pasrønrrai purugubig køn, katø nan kailan keeri yau pasranmaptø kørig kui inchimøweingue.

¹⁷ Masken treeg inchimøtø, Romasrøma pub latatø, nan wetørramnegatig lawa, wetørrabig køn. ¹⁸ Señor Onesíforon tru lastima asig kømigwan nebua tøgagønrrai trannrrai isua inchar, tru srabe kwaløm puben. Ñibe yandø tsabø ashibig køn Efesosrøma nøbe namun yeeg purugub megaig købigwan.

Jesucristoi kan tab suldau kømig

2 Ñi nai nusrkai lataibe, tru ka yandø tab indig Cristo Jesúsweinug pasrabigu mur isua pasrau. ² Truba yamelai malau na waminchen, ñui kalutøga ñi mørig købigwane katøganelan chi isumgaig martraptø møguelan martrai karua pønrsø, nømgurringucha katøganelan kusrenanrrapteelan.

³ Chine isuig megamig pub arrubigu, ñibe namba treegu pureb meganrrab isu, Cristo Jesúswei kan purø tab suldau lataig. ⁴ Kan suldauma chi maramelan marøb meganrrab, truyu kebyaikkurrimbe, katøgan nøørø peg marameløyube kebya megamøn, nun sul-

dau k nrrai pasr bigwan pur  tab kui m rtrai martrab. ⁵ Kat  m ig kanab luldashchab kan luløbig chigucha lulrrab pasramisra, lul bel  chit  maramig k ben treegwan marm wabe, tru lulimbur  coronan ut nrrab kaimanrrun. ⁶ Kat  kan kwallibig chigucha p sra, p sra kwallabe, ellmarig misr bigwane n merig tulishinrrabigwein k n. ⁷ Inchawei iig na  nun trendailane  niguen chi chibig kuitashchab tab isu, p s Se orbe chiwandøgucha  i tab chig i m ramigwan tranrrun.

⁸ Jesucristo rey Davidwei misagugurri arrubiibe kwawa, kwailai utugurri kat le kurrigwan  ibe pesanamø isuagu, tru Tiuswei tabig sr  wamwan na maig eshkab kusrenanig, treegwan. ⁹ Inchawei tru wamgurri chinet  kaig nebuinab, kailan keeri yau pasramig nebutan, kan larr  kaig lataikke. Inchend  Tiuswei waban merrarraig k m t  pasran. ¹⁰ Inchawei treekkurri chinet  kaig nebut arrubigwan treegwan kerrigu ka pureb megar, Tius n  lawa wesrailayasig tab k nrrai isua, tru kaigyugurri wesrail  k mig Cristo Jesúsweinug pasrabigwanba, tru managuen pats nrrabgaig t rguegwalmabigwanba n mgucha nebua t gag nrrai.

¹¹ Iig trendaibe chi isumgaig, isig k m t  k n:

Nam n ba kwawabe,

kat  n ba  sig purramig k nrrun.

¹² Maya kaig nebut arringucha, melabig mel wabe, kat  n  ashib karub waisr n chigucha n ba ashib karub purramig k nrrun.

Nam nun ‘ashmeel  ker’ chibene,

namungucha n be ‘ashmíig kur’ chinrrun.

¹³ Nambe n ba maig p nrramigwan treeg p nrr muingucha,

n be namba maig pasrabiibe chu uragucha treet  pasrabig k n,

kaguende n be maig k ppe, managucha treet  kua.

S lwan mar big kui asig k nrrab inchi

¹⁴ Iilane pesannam nrrai isunan ppat , isunan ppat  meganrrig, ‘ yeeg martrigay’ chib Tiuswei merrab karua pasrøb, ke kan chi wamindamgaigwan treet gat  ke larr bitsamburab larr bichib, ambugurri igurri aleguiyab k m nrrai. Treeg mariibe chi tabig purugumøtø, tru wamindigwan m r belane ka tr mb ig mindishat  kørrømarøbig k n. ¹⁵  ibe  uimburappe Tiuswei merrab s l mar big kui asig pasr nrrab, pur  tab asha isupt  mar b meganrrig. Chi maramigwan mar b pasrabig, chiyugucha køriimisra pasr nrrabgaig tru wam newan ciertonigwane, maig k nrrabigwan s lgand  kusrenan b pasrabig treeg k nrrab. ¹⁶ Tiuswane chigucha k m ig mar b wamindilanba, ke ka wamincha møriilanba, treegwan martrab k m  isua pasr nrrig. Kaguende treeg waminchibeløbe n mui kaig mariil yu mas kegørrab ambubel  k n. ¹⁷ Inchen n mui treeg wamindiiløbe kan pill-llab pisr  asrwan trerangarub larr bichib ib latait wei martrun. Treeg mar b pønrrabelai utube Himeneoba, Filetoba k n. ¹⁸ P s truil ma tru newan ciertonigugurri pella

tar misra, tru kwail  øsiiranrrun taibe yand  chab  siirabguen indin k n chib, trumay waminchib kebamba, m ilanma tru n mui isubigwan Jesucristoinug pasra t ga melaigwane yand  mumaygucha k m iel  mel nrrai mindisha k rr mar b kebambin k n.

¹⁹ Inchend  treeg kuingucha, Tius pur  may tamara p lbasra pasriibe muguen k n gamgaig pasran.

Truyube  yeeg chibig p rig t gaig: “Se orbe m il t  nuiel  kuigwan ashibig k n” chibiiba; kat :

“M it gucha ‘Se orwei munchiyu u ibig kur’ chib waminchibiibe kaig marigugurri tar misramig k n” chibiiba.

²⁰ Kan nu yauma pasumera, k ts mera p nrrappe, orot ga mariil t  p nrr m wei, and ga mariil t  p nrr m wei indan. Treeg k m t , tsiitøga mariil  k ben, pirøtøga mariil  k ben p nrran. M il be pur  tabig mar byut  katørab srua k mig k ben, m il be ka chi mar byu k ben katørab srua k meel  k n. ²¹ Inchawei m ikk ben  yeeg kaig mariil yugurri chish misrabe, pur  tabig maramigweyasig kan pasun lataig t gag mig k nrrun, tabigweyasiit  tarømarig, chiyut gucha Se orweiibe tabig martrabig, chig ben tabig maramigweyasiibe kaima pasr nrrabgaikke.

²² Mats rel  chinet  kaig mar g kui indiil yugurrimbe  ibe tar misra. Incha tru s lgand  tabigwanba, isubigwan Cristoinuut  pasra tøgagømigwanba, undag k bigwanba, ambugurri igurri tab unamigwanba  ibe t ga u , tru n mui manrr meran chishchiit ga Se orwan ‘purugurra’ chib wamab tabig waminchibeløba kanbalat . ²³ Ke chi wamindamgailan aleguiyam lail yugurrimba, chug inguen m r mubend  chinet  cha m riil yugurrimba tar misra. Kaguende treeg indiibe ka kwayab k migweyasiit  marig k rr misr big kui  ibe ashibig k n. ²⁴ Kaguende Se orweiwan mar b megabiibe kwayam laptiig k m t , masken mayeelan larr  tab inchibig, trurrigu may kusrenan big, chig ben pusrkwanrraptiig taingucha namig m rm ig k mig k n. ²⁵ Kat  m r g k mub chinet  cha m r belane, m i m i tsag wam m t , tammayt  s lwan isunrrai purugumig k n. N mui kaig mariilan isua m ra, Tiusweimay Ili-ramigwan inchippa Tius tran bgunmab isua, tru newan ciertonigwan n m tab chig i m rtrai. ²⁶ Incha kat le tab isua m ra, tru nugwaimandzig chinet  mara p nsra n mun keg rr srka, n  maig martrain k ben, treeg mar b mel nrrai merrarrawa t gag igugurri weg rr nrrai.

Srabe kwal mmerawan misaamera mail  k nrrabelan waminchib

3 Kat   ibe iigwangucha isua asha k mig k n, srabe kwal mmerawane tabguen waramga kwal mmera attrab kui. ² M guel  ka n muimburapt  tabig k nrrai inchibel , anwane ke chinchimm r  inchib chull inchibel , pur  n rreel  misr b waminchibel , purab n rreel  misr b kat ganelane keeshaguen ashmeel , tr mb ig tsal  wamamba inchibel , n mui m skalan larr  m rmeel , chiwangucha ung-

waguengar, Tius kaagúi lataig inchib misaamera kørnrun. ³ Ka trendø treeg undaguelø kømigwane chigucha chiga misaamera, namappe, chinchaguen tamaramgaig namabelø, wam kusrupteelø, trømbøig maramigwane ke treeg maratøweim puraambubelø, nømun kømøbashtø trømbøig mara petab misaamera, chigurrimbunø tabigwane larrø tsaleelø, ⁴ chi kømubendø tabelan kailai tasku purøøra pønrsøbelø, chi maramigwan tabguen isumubendø møi møi marøbelø, nørreelø kermab isubiitø ke chinsraatø inchibelø, chine tab kuimørøb maramigwangøba undaarabelø kørnrun, Tiuswan kømøtø. ⁵ Tiusweimburabigu truba tabig amøñib lataig inchendø, tru maramburab marøbig Tiusweiwane chigucha kømfiig mara tøgar køn. Øyeeg misaamerane tarømisr. ⁶ Kaguende tru treeg marøb møguelai utuelø møiløgøben køn, ishumburmera chiyu køben mur isua pønrrømøwa, chigurrimbunø kaig marøbig arrubig srua ambiilø, kaig mariitø netsailai yamerayu kebamba, tru ishumburmeran kegørrørka treetø melønrai srua købelø. ⁷ Inchen tru ishumburmerabe chu uraskucha kusreb chib meløbendø, tru newan ciertonigwane managuen nebua ashchab kaiman. ⁸ Tru Janesba, Jambresba Moiséswan chi marmønrrai sötøluløbelø latawei, tru møgueløbe tru newan ciertonigwane treetøwei sötøluløbelø køn. Truiløbe nømui turyube trømbøig maramig isubiitø netsailø, isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúigugurri tarømisra misaamera køn. ⁹ Inchendø ke øyeetø, øyeetø kuimbe martrab kaimanrrun. Kaguende nøm chigúinguen mømubendørre marøb kuigwane mayeelai malau tørgandø tømaring kørnrun, tru pailø Janeswanba, Jambreswanba maig purayaig treetøweingue.

Timoteowan chi maramigwan Pablo karua pasrig

¹⁰ Inchendø ñibe ñuimburappe na maig kusrenanilan tab ashibig køn, na mandø unigwan, na maig martrab isuigwan, nai isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwan, maya chindingucha tammay megaigwan, undag købig tøgagúigwan, chine pub arringucha tarømisrmø, megabig megaigwan. ¹¹ Katø chine chine nan kaig marinab megaigwan chigucha, purø isuig megamig chinetø puigwan, Antioquíasrø Iconiosrø, Listrasrø nan yeeg trømbøig pui megaigwan. Øyeeg chine trømbøig puig isuig megaben, kerrigu øyeelø chine pub arrubigugurri Señorbe nan chi kømø ka purayamig kørnrai marig køn. ¹² Inchawei mutøgucha Cristo Jesúsweimburabeløyu tabig amøñinrrab inchibeløbe, isa kømøtø, kaig indinab melamig kørnrun. ¹³ Trune tru larrø kaig møgueløba, katø tabzhig wamincha kaigyu kegørrørskøbeløbabe treetøguen kømø, purø kailøguen misrøb amrrun, nømguen may wamincha kegørrørskøbeløweine købendø, may wamincha katøganelan kegørrørskøb. ¹⁴ Trune ñibe tru ñi kusrewa tøgagúigu, truyutø megabig megau, tru ñi trunun treeg kuitamab kørewa tøgagúigwan. Pøs ñibe isua kuinrrun ñun truigwan mumera kusrenanig købigwan. ¹⁵ Inchagucha ñibe

unøgurri Tiuswei tru newan tab wam pøriilan yandø ashibig køn, truiløbe ñune kusrebig kørnrai martrun, tru isubigwan Cristo Jesúsweinug pasrikkurri kaigyugurri wesraig kømig kørnrai. ¹⁶ Pøs Tiuswei wamwan pøriibe kerriguba Tius nui wamwan øyamay chinrai isungaruben treeg pøriilø køn, trurrigu kusrenanamibe purø tabig, kalø marigwan nebua ashchai wamindamig lata, kalø maren sølwan martrai watsamig lata, tru sølgandø maramig kørnrai kusrenanamig lata, ¹⁷ Tiuswei møøbe chigurrimbunø tabig maramigweyasiibe chigucha palømiig newanig kørnraingue.

Ñun maig martrai karua pasrigwane martrig

4 Tiuswei merrappa, katø Cristo Jesús, katøle kenamisra arrua, tru nø ashib karub wamigwan nø tøga pasramisra, tru øsiguelanba, kwaig warabelanba, maig kørnrabigwan nø asha martrabigwei merrappa, marmø kømø martrai ñun karua pasrar: ² Tiuswei wamwan eshka kusrenanrig. Wamindamdiig kui lata, wamindamdiig kømui lata nui wamwane waminchab muniitø pasrabig kørnrig. Katø øyeeg maramig købig kuin kui nebua ashchai waminchib, kalø marmønrrai wachib, kullaaramø tranrrønrai purugub, trurrigu tsag inchimø, tammay Tiuswei wamwan kusrenanøb pasrønrai pasrar, ñune. ³ Kaguende tru chi kalø kømø tabig kusrenanig Tiuswei wamwan misaamerabe mørøg kømui inchib pønrram kwalømmerra punrrab køn. Nømbe ke chine peetø mørøg køb mendindø kuig køppe, nømui trømbøig isuiløyu maig køben treegwan marøb kømig, kusrenanøbelø srøitø srøitø tulishib truba nørøø pera kørnrun, nøm chi mørøg kuin køben treegwan waminchabelø. ⁴ Incha tru newan ciertonigwane mørøg kømub tarømisra, chi treeg kømubendø nømuinetø isua wamindiilan mørøb kørnrab chab lliranrrun. ⁵ Trune ñibe ñuimburappe chiyutøgucha maig pasramigwan tab asha pasrau, maya kaig pub arringucha treegu ka megab, Tiuswei tabig srø wam kaigyugurri wesrabigwan trusrøn trusrø waminchib llirab, Tiusweiwan ñi maig maramig tøgagúigwane newan martrig. ⁶ Kaguende nabe yandø naimburappe na øsig kuigwan Tiusweyasig keta tranrrab kweetsig kømig yandø ke lutau pasrøben, yandø na kwawa webya yamibe puim pasran. ⁷ Nabe nai kwayamigwane purø may kwayawa pasrar. Katø chu pumsrøngatig lulamigwane trusrøngatig lula, isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwane maig tøga pasrabig kuig treetø ka tøga pasrar. ⁸ Inchawei maig kørnrabigwan sølgandø tabig marimburø utam corona esegaig tøgagur. Truigwane Señor, tru maig kørnrabigwan sølgandø tabig marøbig, tru kwalømm nan tranrrun. Tranøbgucha nandø tranmøtø, katø mayeelø tru nø arrumigwan truba truba tab kui isub muniirabelane, mayeelanba tranrrab kuinrrun.

Timoteowan nunashib wamindiilø

⁹ Timoteo, petø nan ashchab attrab inchunrrig.
¹⁰ Kaguende Demasbe i pirauigwangøba undaarab kebya, yandø nane elachippa, Tesalónicasrømay yaig køn. Inchen Crescentebe Galacia pirausrømay iben, Titobe Dalmacia pirausrømay yaig køn. ¹¹ Yube ke Lucastøwei naba kørrømisran. Marcoswane lawa, ñi pera attrunrrig. Kaguende nøbe tru nai marameløyu truba nu purugunrrautan. ¹² Inchen Tíquicone nabe Efeso ciudarsømay ørig køn. ¹³ Incha ñi arruppe, Troassrø Carpoi yau tru na kørrømarig, nai pala itøgueigwanba, kilgamera pøriilanba srua attrunrrig, katø trugurri tru katøgan kilgamera mas palønrrabelane pesannanrrab kømø.
¹⁴ Alejandro, tru tsandzøndøga chigøben marøbiibe, nane chinetø truba truba kaig marig køn, nø maig marigwan Señorbe truburø maig tranamigwan tranrrab kuinrrun. ¹⁵ Tru møwane ñigucha isuatø ashiptø uñchig. Kaguende Tiuswei wamwan nam waminchimønrrai truba truba sötøluløb kurrig køn.
¹⁶ Tru maig maramigwan asha marøb purrabelai merrab ke srøsrø nan payib srua kønrrab pølbaserendø, tru naimburab 'na treeg mara pasrømur' chib, megabenma, nane mugucha purugumøtø, masken

nandø elacha, mayeeløba ke chab tarømisrøptindig købig køn. Nøm øyeeg marigwan Tius isua ulø paymumbe køn. ¹⁷ Treeg kuindøgucha, Señorbeguende naba pasrøwa, chigúingucha kullaaramø, mur pasrønrrai purugúig køn, Tiuswei wamwan nagurri eshkab kusrenanig kørrømisren, mayeelø judíos kømø misaamera truigwan truyu nebua mørig kønrrai. Incha nane Señorbe león lataigwein trigugurri kerraig køn. ¹⁸ Katø Señorbe nane chine kaig nebunrrab pønrrabigugurri chi kømø, ka purayamig kønrrai, chi indimiig ashib tøgagønrrautan, srømbalaserø nø ashib karub waisrø tøga wamigweyasig. Tørguegwalmabiibe Tiuswein kønrrun managatig. Treeg kønrrun.

Tabig wamindiilø srabeig

¹⁹ Priscilanba, Aquilaswanba, Onesíforoi yauelanba 'tab ka amøñiguh' tan chirrunrrig. ²⁰ Erastobe Corintosrø kørrømisren, Trófimone Miletosrø kwanrrø kørrømarar. ²¹ Pishim pølmera kebimøwatø ñibe petø attrab inchig. Eubulo køben, Pudente køben, Lino køben, Claudia køben, katø nunelø mayeelø truilø chigucha ñun 'ka uñguh' chirrunrrig cha, øran.
²² Señor Jesucristobe ñiba pasrøben, nø ka yandø tab indikkucha ñimba pasrønrraimab isur.

Tito

Pablo Titon pørøb

1 Na Pablo Tiusweiwan marøb megabig, Jesucristo nõashib karua ørig kur, Tius nõ lawa wesruilan, tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrramigwanba, katø tru newan ciertonigwan nebua asamigwanba na purugub pasrønrrai, tru Tiusweimburab tabig amønamigumay amrrai marøb pasrabigwan. ² Tru isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúiba, tru maig kuigwan nebua ashib ambiibabe, tru managatig øsig kømigwan tøgagønrrurmab isua munig melaigu truyu pasran, Tius tru mana isa waminchimíig, chigurrimbunø købigwan marmøwatørøwei tru nõ tranrrab misra kørromisrigu. ³ Inchen mõimbe yandø truigwan maram kwalømmerna pubene, Tius namui Kaigyugurri Wesrabig nan martrai karua pasren, trunun na eshka kusrennen, nui wambe yandø truyu kenamisran. ⁴ I kilgawan ñi Titon pørar, nam pailøba namui isubigwan kanguelarrøtø Jesucristoinug pasra tøgagig, ñi nai trag nusrkai lataigwan. Namui Tius Møskaimba, Cristo Jesús namui Kaigyugurri Wesrabiiba, nui ka yandø tab indigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben ñun tranrraimab isur.

Cretasrø chitø maramelø

⁵ Na ñun tru Cretasrø kørromarøppe, trusrø tru chi maramelø lutø kørromisriilan lutøgurri tab tamarøb kerrigu chab patsø kønrraimba, katø pueblomørig iglesiamerayu Tiusweiwan pera marøb pønrrørnabelø wesrawa pønrrønrrai, ñune trusrø treeg kørromarig køn, na ñun maig martrai karuigwan treeg martrai. ⁶ Tiusweiwan pera marøb pasrabiibe mugøben 'chi køn' tainanrrabgaig, kan sraindø tøgagig, katø uremeragucha Jesucriston kørebelø tøgagig kømig køn, nõmun 'maig marøb amøñig køben amøñibelø køn' chib wamindinabelø, kabe 'mørmeelø larrø kailø køn' chib wamindinabelø treeg ureg kømøtø. ⁷ Kaguende Tiusweimburabelan ashib pera pasrabiibe 'øyeeg køn' tainanrrabgaig kømig køn. Ke nõ maig taigwandø, martrai inchibig kømøwei, kuchigurrindø ke chinsraatø inchib namabig kømøwei, mutsiiraptiig kømøwei, kwayam lamig larrø chullig kømøwei, ke maramgailan marøb, an nu katøramigwangøba chullig kømøwein kømig køn. ⁸ Masken treeg kømøtø, mugøben nui yau pubelane yaambumay wamønrrab muniitø wabig kømig køn. Tabigwane undaguig, maig unamigwan isua møra uñibig, sølgandø tabig marøbig, Tiusweimburabeløyu newan tabig uñibig, asr

mumay srua itanmaptø uñmíig kømig køn. ⁹ Tiuswei wamwan chi isumgaig ciertonigwan maig kusrenanigwane, tindøga pasrabig kømig køn, chi kalø kømø tabig kusrenaniitøga katøganelan 'maig maramigwan treeg maray' chib wamindamiba, katø 'kalø maran' chibgøba waminchibelan, nõmguen kalø marøbelø kuin kui nebua ashchai wamindamiba.

Tru peemaytø yunømara kusrenanøbelø

¹⁰ Kaguende nõm maig martrab chippe, ke purab purab pønrramisrøbelø køben, wamdø nigarmera køben, katø may wamincha ka kegørrørskøbelø køben truba nõrrø køn. Tru treeg inchibeløbe judíosmera tru asru circuncidawarmera, truilørre mas inchibelø køn.

¹¹ Inchawei treelane waminchib kømønrrai mera, nõmui trigwane kandø kasra pasramig søl køn. Kaguende chi maramíig mara an nõrrø tøgamisrøg køb, ke yaba, yaba yandø mandøgucha kømuielø melønrrai mara kørromarøb amrrun, chi kusrenanamgailan kusrennøb.

¹² Tru Cretasrø kan møg nõmui utuig nõmui tiusmeraiwan waminchibitøwei nõm tøgagúima trendaig købig køn: "Cretasrø misaamerabe chu uraskucha isa waminchiptø warabelø, animal lataitøguen kømø purab kailø, kan mabgucha [katø! mamburab mabelø, trurrigu pøgølelø køn" cha. ¹³ Truig trencha wamindiibe isa kømø, sølwei wamindig køn. Inchawei nõmune waminchippe mørmø kømø, mørtrai mur waminchig, tru isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagømigwan chi kaiba lindiimíig chishig tabig tøgagúigwane, ¹⁴ judíosmera ka nõmdø isua wamindiilø tøgagúilan tru kuindø mørøb pønrrømøwei, katø møguelø tru newan ciertonigugurri tarømisrar chi maramigwan nõmdø pønrrailan tru kuindø marøb pønrrømøwei inchai. ¹⁵ Chi trømbøig isumeelø chishig tabig isubelaimbe chitøgucha tabig chishig køn. Trune Tiuswan chigucha køremeelø, larrø trømbøig isubelaimbe chigucha chi tabig chishiibe chi kaagøn. Kaguende nõmui turyu isubiiba, isub kebachib pasrabiiba truiløbaguen larrø trømbøig mindiilø tøgar køn. ¹⁶ Tiuswei mayu amøñibelø ker chibendø, nõmui chigøben marøb amønaitøgabe chi ashmeelø kui lataitøweih marøbelø køn, ashikken kønrrabgaig køsøngønrraptiig marøbelø, larrø mørmø misaamera, chigøben tabig maramigwane martrabga misaamera køn.

Chi kalø kømø tabig kusrenanigwan waminchib

2 Trune ñibe waminchippe, tru chi kalø kømø tabig kusrenanig, truig maig køben treegwan waminchig. ² Møguelø kølgeeløbe chigøben incha ash-mø, maig pønrramigwan pønrrabelø kønrraimba, mugøben chine cha asinab pønrrømeelø kønrraimba, isua møra misaasun amøñibelø kønrraimba, isubigwan Jesucristoinug pasra tøgagúigwane chi kaiba lindiimíig chishig tabig tøgagønrraimba, undag købigwan tøgar kønrraimba, chine pub arringucha melabig melønrraimba waminchig.

³ Katø treetøwei ishumburmera kølgeeløbe, Tiuswei ureemerason maig amønarnigwan amøñibelø kønrraimba, wam kusrab wamniga llirapteelø, vino mutsamigwan larrø chulleelø kømønrraimba, tabigwane katøganelanguen kusrenanøbelø kønrraimba waminchig. ⁴ Øyamay nømbe tru keløbar ureetø ishumburmeran: isua møra misaasun amønarnigwan, nømui kelan, nømui uregwan undaguelø kømigwan, ⁵ tab isua møra amønarnigwan, chi kaig marmø chishig amønarnigwan, nømui yaambu chi maramelan asha marøb purrabelø kømigwan, tab inchibelø kømigwan, nømui kelø maig chiben treeg melarnigwan waminchibelø kønrrai, 'Tiuswei wamwan chi tabig kømøn' chib kaig waminchig kømønrraingue.

⁶ Katø matsørelan chigucha 'øyeeg, øyeeg marøb kømig køn' chib, isua møra amøñibelø kønrrai waminchig. ⁷ Ñi chiyutøgucha tabig mariiløyu nømguen trunun asha kusrenrai marøb kenamar. Incha ñui kusrenanarnigu ñibe kusrenanøppe, maig kusrenanarnigwan isa kømø sølwán kusrenanøb, ka indzab marøb lataig kømøtø tab kusrenanøb, ⁸ katø waminchibgucha waminarnigailan waminchimøwei, mu 'øyeeg kalø køn' tamgaig waminchib kusrenarnig. Tru namun tsalø kuin pønrrabeløguen namun møigwandøgucha chi chaguen kaig waminchab kaima, kørig misraguen kørromisrtrai.

⁹ Katø tru karuindiig melabeløbe, nømun karub pera købelø nøm maig karuben, 'chiyutøgucha treeg marøb melarnig køn' chib waminchig, karub pera købelø tab kui mørøb purrønrrai marøbelø kønrraimba, katø trigu trigu løtapteelø kømønrraimba, ¹⁰ katø chigøben tsøgøl inchipteelø kømø, masken newan chi isumgaig tabig marøbelø kui asiilø kønrraimba, Tius namui Kaigyugurri Wesrabigwei tabig kusrenanigwan nøm chi marigutøgucha purø tab kui asig kørromisrtrai.

¹¹ Kaguende tru Tiuswei ka yandø tab indiibe maya misaamera ashchai kenamisrin køn, tru kaigyugurri webambamig kønrrai.

¹² Inchen tru ka yandø tab indiibe mõi ya nam øsig warain kwaløm, isua møra misaasun amønarnig kønrraimba, maig kønrrabigwan tabig sølgandø marnarnig kønrraimba, Tiuswan maikkucha pesannamø tabig amønarnig kønrraimba kusrenanøbig køn, Tiusweimburbab trømbøig kaig marnarnilnba, chigøben ke trømbøig marøg køtanmaptø marmumigwanbabe yandø elachar kømig kønrrai, ¹³ tru nam isua munig melaig

mayanguen tabigwan muniirab melappe, Jesucristo tru namui purø nu Tius namun Kaigyugurri Wesrabigwei tørguegwalmabig kenamisramigwan muniirab.

¹⁴ Kaguene nøbe nøashib namuyasig kwaig køn, chigurimbunø purø trømbøigugurri wesranrrappa, katø ker-rigu newan chishelø, nui misag søtømera nuyasiitø kønrrai martrappa, katø tabig marnarnigwane marmø kømø martrab inchibelø kønrrai. ¹⁵ Ñibe iilan waminchig 'øyeeg, øyeeg marøb kømig køn' chib; 'øyeeg marnarnibe kalø køn chib; marmøtay' chib. Waminchippe, mu mandamgaig waminchig; ñun mu kaashib kønrrain kømøtøgue.

Jesucriston kørebelan mandø amønarnigwan waminchibig

3 Misagwan ashib karub purrabelan lata, katø chi marnarnigwan martrai karub purrabelan lata, truילו maig chiben treeg melabelø kønrrai, isunanøb waminchig, chi karuben mørøbelø kønrraimba, chigøben tabig marnarnigwane martraptø pønrrabelø kønrraimba, ² mugøben katøganun chi kaig waminchimeelø kønrraimba, kwayam lapteelø kømøtø, masken tab inchibelø kønrraimba, maig købash inchimø, mu misaamerandøgucha tabig marøbelø kønrraimba. ³ Kaguende merrabsrømbe namgucha Tiusweimburbabelane larrø chugúi mørmeelø, Tiuswan mørøg kømui inchibelø, pella amøñibelø, chigurimbunø trømbøig marøg købiiba kaig mara tab kui mørøb warnarnibatø srua ambiilø, kaig marnarnigwangøba isubelø, chigurrin køben katøganun pusrkwai ashib, namun katøganelø larrø tsalø asiilø, katøganelan namgurrin treetøwei tsalø ashib nambe treeg amøñibelø købig ker. ⁴ Inchen Tius namui Kaigyugurri Wesrabigwei tru ka yandø tab indiiba, nui undag købiiba maya misagweyasig yandø kenarnisren, ⁵ nam chigøben sølgandø tabig marøbelø kuimba kømøtø, nøbe lastima asig maig køben, namun kaigyugurri wesraig køn. Treeg marøppe, srøilø kønrrai pillmaikkurrimba, Espiritu Santo namun peemayelø kønrrai srøig yunømarikkurrimba køn.

⁶ Nøbe Espiritu Santon tøgagømburbab tøgagønrrai namuim pala ørig køn, namui Kaigyugurri Wesrabig Jesucristogurri. ⁷ Nui ka yandø tab indiitøga namune chi kaig kømeeelø lataig tabig kørromara, ketigwan utønrrab ureemera kønrrai kørromarig køn, nam tru managatig øsig kømigwan tøgagønrrurmab isua munig melaig truig maig køben treeg. ⁸ I trendaibe chi isumgaig isig kømøtø køn. Inchwai iigwan waminchippe marmø kømø, treeg martrai waminchig Tiuswan køre-wa pønrrabeløbe chigøben tabig marnarnilngøba marøb melønrrab inchai. Kaguende tru iig tabig mariiløbe misagwan truba tabig purugunrrabig køn.

⁹ Inchen ke ka yandø kwayam lailanba, katø nambe i misaamerainukkurri amrrubelø ker chib wamin-diilanba, kangurrin kangurri ke chab kemøriyab katø tru aleguiyam lailanba, maig marnarnigwan martrai Moisés pøriiløyu, øyeeg chibig køn chatø ambugurri igurri tru wamin-diilanba, treelan tru kuindø mørøb pasrønrrab

kømø. Øyeebe chi purugunrrabgailø waminchimuinguen wamindiilø køn.

¹⁰ Møikkøben Tiuswei ureemeran nøørø katøgan sətø marøb uñibigwane 'øyeebe maramig kømøn' chib kan pamaygatig wama wamincha, wamindigwan mørøg kømui inchene, yandø treeg mowane chi asamig kaanrrai tarømisramig køn.

¹¹ Kaguende øyeeg møøbe yandø nøasiitø tsabø minchaig, kaig marøbig, nui kaig mariitøgatøwei kaigyu kebeñaig køn.

Nunashib wamindiilø srabeig

¹² Artemaswan kui, kabe Tíquicon kui ñuimay na ørene, Nicópolisrømay nan ashchab, petø attrab inchunrrig. Kaguende nabe tru pishim pølmerawane trusrø tsunrrab inrrab isur.

¹³ Tru maig maramigwan martrai romasreelai pøri- ilan ne ashibig kusreb møg, Zenaswanba, Apoloswanba, nømui ambamigwan amrrai, chigucha palab punrrain kømø, purugunrrig.

¹⁴ Pøs chigøben ke purugumdiig pub arruben treegu purugunrrab, namuieløgucha tabig maramigwane kusreb ambamig køn, ke chigucha marmeelø kønrrab kømøtø.

Wamindiilø srabeig

¹⁵ Mayeeløba naba amøñibeløbe 'tab ka amøñiguh' cha wam øran. Nam lataitøwei nømui isubigwan Jesu- cristoinuutø pasra pønrrøwa namun undaarabelan 'ka amøñiguh' tan chirrunrrig.

Tius nui ka yandø tab indiiibe ñim mayeeløba pasrønrrun.

Filemón

Pablo Filemónwan pørøb

1 Na Pablo Cristo Jesúsweimburabelan marøb megaikkurri kailan keeri yau pasrabiibe, namui nuneg Timoteoba misra, ñi nai undaaraig namui maramigu lincha marøbig, Filemónwan køben, ² katø namui nuchag Apian køben, trugurri Arquipo tru namui marmeløyu, marig kørrømisrtrai tranrrab megabigwan køben, katø tru iglesia ñui yau tulundzunabelan køben pørar. ³ Tius namui Møskaimba, Señor Jesucristoba nui ka yandø tab indigwan køben, chi isumgaig tab købigwan køben, ñimun tranrraimab isur.

Jesucristoinuutø pasra tøgagúiba, undag købiiba tøgagúig

⁴ Tiusba waminchippe, chu urastøgucha 'ungwa, ungwa' chibig kur ñun isub. ⁵ Kaguende ñui isubigwan Señor Jesúsweinug pasra tøga megaigwanba, katø Tiuswei misaameran ñibe truba undaguig køn taigwanba wammørikkurri. ⁶ Inchawei tru ñui isubigwan Jesucristoinug namba lata tøgagúig, trube truba tabig purugub pasrønrrai Tiuswan miabig kur, tru Cristo Jesúsweinug nam chigurribunø purø tabig tøgagúigwan nebua ashchai. ⁷ Kaguende nane truba truba kasrag køb, truba tab kuig kuig køn, tru ñui undag købikkurri. Kaguende Tiuswei misaamerai manrrømerabe, ñigurri pishindø tab kuig kasraatø pønrrønrrai marin køn, ñi nai nuneg.

Pablo Onésimoyasig purøwaminchib

⁸ Inchawei nabe Cristogurri mu chi chinraingaig, ñi maig maramigwan treegwan martrai karua pasramig tøgagøbendø, ⁹ treeg inchibgunrriibe tammay undag købiitøga tiusmanda treeg martrurrnrig cha, ñun miawa pasrar, na Pablo, yandø køllig, na mõi ya Cristo Jesúsweiwan marøbig kuikkurri kailan keeri yau pasrabig. ¹⁰ Nai nusrkai lataig Onésimoyasig ñui merrab purøwaminchab inchar, na kailan keeri yau pasrøwa, nai unø lataig misra pasrabigweyasig.

¹¹ Onésimobe merrappe chigucha kømíig købig kuig, mømibe ñuyasig lata, nayasig lata, chiyutøgucha ke nø purugub megabig misrin køn. ¹² Incha nabe katøle nune ñuimay ørar, tru nai manrraugurri undaaraigwan. ¹³ Pøs naba kørrømisrtrai nune, nabe kørrø-

marømmøø isuig køn, Tiuswei tabig srø wamgurri nan merrarawa keerig pasrøben, ñi purugub megab lataitøwei nan purugub meganrrai. ¹⁴ Inchendø ñimer-rig maig tainguen ashmøwatøbe, nabe ke treeg mar-trab inchimuig køn. Tru na ñun øyeeg martrunrig taigwane, ke na ñun treeg maramne indig kømøtø, uyube ñi maig maramdiig køben treeg asha martrai inchar. ¹⁵ Onésimo kan maya yanagatig ñun øyeeg tarømisrøppe, katøle managatig ñi nun yandø tøgagørrømisramig kønrrab kua, øyeeg tarømisrig kuitamab isur. ¹⁶ Mømibe yandø nune karuindiig megabig kui lataig kømøtø, katøguchinguen tøgagømmay tøgagørrunrig, kan undaaraig nunewan lataikke, nøbe naimbe truba undaaraig køn. Trune ñibe treetøguen kømø, katøguchinguen isua undaaramig køn, nø mis-ag pasraigu lata, Señorweinug pasraigu lata.

¹⁷ Inchawei ñi naba lincha marøbig kuabe, trube, nune nan utab lataig uta tøgagørrunrig. ¹⁸ Inchippa ñun chigøben kalø mara kuin kui, kabe chigøben ulø misra kuin køb chigøbene, trube, trunun na ashchab, nan ulø payrrunrig. ¹⁹ Na Pablo naashib nai tasiitøga iigwan pørar: 'Ulø chigúin købene, trube, na purø waramønrrun' chib, ñuimburab ñitøweinguen Tiusweimburabeløyu nan truba nørø ulø kuigwan truigwanguen chi kebachimøtø. ²⁰ Trube, nai nuneg, ñi Señorgurri øyeeg tabig nayasig marimbe køtan, nai manrrau chi isumø, tab kui pasramig kønrrai Cristoinug.

²¹ Na pørøppe, na maig taigwan møra martraitamab isua pørar, katø na maig taigwandø kømøtø, katøguchinguen tabig martraitamab isuague. ²² Tru kømnetø katø na ñimuisrømay arrua, na chu pua kørrømisramigwangucha tamarøb megarrunrig chinrrab inchar, na ñun ashchab arrumig kønrrai, ñim Tiuswan miab melaig treeg pubene, katøle ñimun ashchab arrumuitamab isua.

Wamindiilø srabeig

²³ Cristo Jesúskurri tru kailan keeri yau naba pasrabig Epafaskucha ñimun 'tab ka amøñigüeh' cha øran.

²⁴ Katø Marcos køben, Aristarco køben, Demas køben, Lucas køben nai maramigu maram purugub melabelø, truiløgucha 'tab ka amøñigüeh' cha øran.

²⁵ Namui Señor Jesucristoi ka yandø tab indiibe ñimba kønrraimab isur.

Hebreos

Tius Nusrkaingurri wamindig

1 Merrabsrømbe Tiusbe namui kølli misaamerane Tius maig karuigwan eshkabeløgurri, mumay køben, katø katø wamindig købig køn. ² Incha mõi i srabe kwalømmerawane nui Nusrkaingurri namun wamindan. Tru pirøwanba, katø srømbalaserø kerrigu chigurrimbunø købigwanbañau Tiusbe nøgurri mara pasrøb, katø nundøwei tru chigurrimbunø pønrrabigwan kerrigu keta, nø ashib tøgagønrrai kørømarig købig køn. ³ Nusrkaimbe Tius maig tørguegwalmabig køben, treetøwei tørig tørguegwalmabig køn, chiyutøgucha Tius maig køben nø treetøweingue. Katø nøbe tru chigurrimbunø pønrrabigwane nui maramburab mari wamdøga trunun nø ashib tøga pasran. Incha nøbe misaamerai kaig mariilan chab chishmarabe, yandø srømbalaserø Tørbilabig Purø Nu Tiuswei kusrmaygatø wanrrab wamisrig køn.

Tiuswei Nusrkaimbe ángelesmera lataguen kømø, purab nuig køn

⁴ Pøs øyamay Nusrkaimbe ángelesmera lataguen kømø, purab nuig misrig køn, "Tiuswei Nusrkain" cha, wami munchin nø uta tøgagúibe, "ángeles" cha wami munchi lataitøguen kømø, purab nuig utig køb lataitøwei. ⁵ Pøs Tiusbe kan mø ángelwan køben managuen øyeebe chimuig køn:

"Ñibe nai Nusrkain køn cha; nabe mõi ñui Møskai misrar" cha.

Katø mø ángelwangucha øyeeeg chimuig køn:

"Nabe nui Møskain køben, nøgurrimbe nai Nusrkain kønrrun" cha.

⁶ Incha Tiusbe nui kandø Nusrkawan yu pirau kebattraí ørøb urasma katø trendaig købig køn:

"Tiuswei ángelesmerabe mayeeløba nun køriibala tabig wamindamig køn" cha.

⁷ Inchen tru ángelesmeraimburappe Tiusbe trenchibig køn:

"Nui ángelesmerane kan isig ichibig latailø kønrrai maran cha, katø nuiwan marøb melabelane nag pilabelø latailø kønrraingue."

⁸ Trune Tius Møskaimbe tru Nusrkaweimburappe trenchibig køn:

"Ñi, Tius, ñi ashib karub wamisra waibe managatig pasrabig pasrøben, tru tabig sølgandø marøb tøgaweim pørøtsiibe ñi ashib karub wainug sølgandø marøb waig,

truig kønrrun cha.

⁹ Sølgandø tabigwane ñibe undaarawa, kaigwane ashig kømui indig køn cha. Incha treekkurri Tius, tru ñui Tiusbe, tru ñui linchibelan lataguen kømø, purab nuig kønrrai mara, ñune aceite srølig køn cha maya nuguen kasraaranrrai."

¹⁰ Katø Tiusbe Nusrkawan trenchibig køn:

"Ñi Señorbe srøsrøzhiitø pirøwane ñi mara pasrig køben, srømbalamerabe kerriguba ñui tasiitøga mara pønrrailø køn cha.

¹¹ Inchen truiløbe kerriguba chab pinøben, ñibe wabig wanrrun cha.

Srømbalamerabe kerriguba asru kewagúilø lataitøwei chab kølliranrrun cha.

¹² Ñibe tru srømbalamerane kan pala itø tsinigwan welan kitishib lataitøwei kirra,

kewagúilan lataitøwei katøle peemay srøig yunømartrun cha.

Trune ñibe chu uraskucha yunømarmø, treetø treetø køben,

ñi øsig wamig pilamerabe managuen patsønrraamøn" cha.

¹³ Tiusbe mø ángelwan køben managuen trendaig kaagøn:

"Nai kusrmaygatø wamisr cha, ñun ashig kømui inchib tsalø inchibelan ñi ñui srøbmeran truilaim pala nebuna wamig kønrrai pønrramnegatig."

¹⁴ ¿Ángelesmerabe mayamba espíritumera, Tius karuigwan marøb pønrrabelø, kaigyugurri wesraig kømigwan ketig uta tøgagønrrabelan purugub pønrrai karua øriilø treelø kømuitarru?

Kaigyugurri wesraig tøga pønrraigwan chinchaindø elatsamig kømøn

2 Inchawei treeg købene, nam wamindi mørigwane mas tab møramig palan, nam amønaig mayugurri inchipa pella ambinabgunmab.

² Kaguende Tius ángelesmeragurri wamindikken maig chippe, treeg kønrrain kuig kua, tru maig taigwan mørøg kømub itøbunabelanba, møra marmeealanba truburø møra melamigwan maig utamigwan utønrrai pønrraig købig køn. ³ ¿Namun kaigyugurri wesraig yeeg nuig tøga pønrraigwan nam chinchaindø elacha, amøñabe, trube, nambe tru møra melamigugurrimbe,

mandø incha wegørrønrrab? Kaguende kaigyugurri wesraig kømig purø nuigwane Señor Jesús nøashib nømerrig eshkaben, trugurrimbe tru nø wamindigwan mørøbelø, truigwane 'øyeeg køn' cha, namun eshkaig købig køn. ⁴ Katø Tiusbe nø pasrain kui ashchai mariiløtgaba, kwaara asha kønrrai mariiløtgaba, maramburab mariiløtgaba, Espiritu Santogurri peg, peg marøbelø kønrrai nun maig tranamdiig køben pirisha keta traniitøgaba, tru wamindigwan Tiusbe treeg kuin kui ashchai kenamarøb pasraig køn.

Jesucristo køn nam kaigyugurri webamba pønrramibe

⁵ Nam mõi tru waminchib amrruigwan, waramig katøgan tru wendøsrø srøig attrabigwane ángelesmera nøm karub tøgagønrrai, Tiusbe treeg marig kømøn. ⁶ Treeg kømøtø, kanbaløsrø Tiuswei wamwan pøriguma møikkøsrøn Tiuswan trencha payig køn:

“¿Misaabe ñuimbe chi kønrrab køh cha,
ñi ya isunrraimbe?
¿Ka møwandø ñi truba isua ashib attraimbe,
nøbe chi køh cha?
⁷ Pøs kan maya yanagatiitø ángelesmera lataitøguen kømø,

møwane katøguchindø lamíig kønrrai mara,
nune maya nuguen tabig indiitøgaba,
purø tab indiitøgaba,
treetøga corona petsøsrøb lataig purø nuig kønrrai marig køn cha.

⁸ Incha kerriguba nui srøb umbu pønsraig køn” cha. Incha kerriguba nui srøb umbu pønrrøppe, Tiusbe chiwan kørrømara kømøtø, kerriguba nø ashchai pønrrraig køn. Treeg kuingucha, mõi yambatøbe kerrigubabe møg nø ashib tøgagømuin kui aser.

⁹ Inchendø Jesúswane, kan maya yanatø ángelesmera lataguen kømø, katøguchindø lamíig kønrrai marin kui aser, Tius tru ka yandø tab indikkurri mayeelayasig kwamigwan maig kuig mørøb pasraig kønrrai. Møimbe tru nø kwaikkurri tørguegwalmabiitøgaba, purø tab indiitøgaba, treetøga kan corona petsøsrøb lataig marig køn.

¹⁰ Pøs tru chigurribunø pønrrabigwan marøb, katø truilan nuyasiitøwei pønrrønrrai marøb inchib Tiusbe nui ureemeran truba nørøwan nui tørguegwalmabiisrømay pera ippe, Tiusbe tru Jesucristo nømerrig nømun kaigyugurri pera webibigwan tru chine kaig indinab pureb megaitøga chi palømfíig newanig kønrrai maramig, Tiusbe søl kui asig køn. ¹¹ Kaguende Cristo tru Tiusweindø kønrrai tarømarøbig lata, katø Tiusweindø kønrrai tarømariilø lata, mayeeløba kan Møskaweyeløtø køn. Inchawei treekkurri Jesúsbe nømune, “nai nunelø” cha, wamamig chi kørig kuim pasrømøn. ¹² Tiuswei wamwan pøriguma Cristobe Tius Møskawan trenchibig køn:

“Ñui munchiwan nabe nai nunelan wamindamønrrun cha.

Incha ñuielø tulundzuna kuinug mayanguen tabig waminchib cantamønrrun” cha.

¹³ Katø Cristobe treekkucha chibig køn:

“Nabe ke Tiuswandø isua pasramønrrun” cha.

Incha katø trendaig køn:

“Tius nan trani ureemeraba nabe yu pasrar” cha.

¹⁴ Pøs ureemerama asr tøgá, animbar kuig købene, Jesucristogucha treeg asrtøwei tøgáig kørrømisrig køn, nø kwaitøga tru kwamig kønrrai nugwaimandzig mu chindamgaig marøb pasrabigwan pinishib, ¹⁵ katø nømui øsig amønaigu chu urastøgucha tru kwamigwan kørig kuindø, kørig kuindø melabelan truyugurri wesrailø kønrrai marøb inchab. ¹⁶ Pøs nøbe purugumma, ángelesmeran purugumøtø, tru Abrahamweinkurri amrrub misaameran purugun. ¹⁷ Inchawei treekkurri chiyutøgucha nui nunelø Tiuswei misamera lataitøwein kømig kuig køn, kan maya Sacerdotesmeran Nø karub Sacerdote lastima ashibig kømigwanba, katø Tiuswei merrab maig maramigwan elachimø marøb pasrabig kømigwanba, treeg kønrrab, incha tru maya misagwei kaig mariilan chi ulø payamig kømønrrai kweetsigwan tranrrab. ¹⁸ Pøs chiyugøben kebenøsrkønrrab indinab nøtøweinguen yeeg chine kaig indinab megabikkurri, chiyugøben kegørrønrrai indinab melabelan purugumig nøbe maramburab marøbig køn.

Jesucristobe Moisés lataitøguen kømø, mas nuig køn

3 Inchawei treeg købene, ñim, nai nunelø, Tiusweindø tarømariilø, nø srømbalásrøngurri wamigwan ñimgucha lata tøgagønrrai wamiiløbe, Jesúswan, Tius tru Nøashib Karua Ørig, katø tru Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdoten tab isua asay, tru nam nun kørewa pønrrer taigu truyutø pønrraigwan. ² Pøs Jesúsbe nun wesra pasrøbig Tiuswan kerriguba maig taigwan møra marig køn, Tiuswei misag israelitasweimburab Moisés kerriguba chi maramelan elachimø, marøb pasrab lataitøweingue. ³ Inchendø Jesúsbe purabguen tab indig køn, Moisés lataguen kømø, kan ya marøbigwan mas tab indig køn, tru yawan lataguen kømø. ⁴ Pøs chi yatøgucha pasrappe, mugøben marigweim pasrainrrun. Inchendø lutøgurri chiwandøgucha mara pønrrøbiibe, Tius køn. ⁵ Pøs Moisésbe maramigu marøb megabig køppe, israelitasmera Tiuswei misagweimburab kerriguba chi maramelan elachimø, marøb pasraig købig køn. Incha wendøsrø Tius wamindig kønrrabigwan nøbe kenamarøbig køn. ⁶ Trune Cristobe, nø Nusrkain kua, Tiuswei yau chi maramelan elachimø marøb pasran, kerriguwan nø ashib. Inchen tru yabe namdøwein ker, treetøgucha nam kullaaramø mur pønrramigwanba, nam truba tab kui mørøb isua munig melaigwanba elachimø, nam tøgá pønrrabig pønrrøwabe kønrrun.

Tiuswei ureemerabe israb purramig tøgá køn

⁷ Inchawei Tiuswei wamwan pørigu Espiritu Santobe øyeeg taig køn:

“Ñim møin kwaløm Tius maig taigwan mørabe,

⁸ mørøg kømui inchib ñimui manrrømeran mur marmøtay cha,

tru mu misag warab waraimønug Tius maig taigwan ñim mørøg kømub namig inchib kurrab uras,

Tiuswan ke chinchibig kõtashchab inchib lataitøwei,
⁹ tru ñimui merrabsrø kølli misaamera nan truyu ke chinchibig kõtashchab lataig inchib namisainug,
 tru cuarenta años ørøba na yeeg chigøben mariilan ashatøgucha.

¹⁰ Inchawei treekkurri tru uras misaameran nan namig køben,

na trendaig købig køn: 'Nømui manrraube chu uraskucha ka pellatø, pellatø pønrrabelø kua, nai maymeran ashmeelø kuig køn' cha.

¹¹ Inchawei nabe nømun namig køben,

Ɔkatø! treeg kønrrun cha, trendaig kuig køn:
 'Isramig na tøgagúinug nømbe managuen kebamrraamøn' " cha.

¹² ƆAu, nai nunelø, ashiptø kuy! Ñimui utu møikkøben Tiuswan køremø kaig manrrø tøgag kua, Øsig Wab Tiuswan tarømisrøb megabgunmab. ¹³ Masken treeg kømøtø, kangurrin kangurri øyamay meløgun chib kwalømmørig puruguyay, Tiuswei wamwan pørigu tru "Møin Kwaløm køn" taig truig pasrøbenbatø, pøs kaig maramibe ñimun truba tabig asønaben, ñim møitøgucha larrø mørmig misra pasrømønrrappe.

¹⁴ Kaguende Cristoba namgucha tøgatø melamigwan tøgga pønrrer, treetøgucha tru srøtø ke truyu isua pønrraigwan srabegatig tøgga pønrrøwabe kønrrun.

¹⁵ Inchawei Tiuswei wamwan pøriguma trendan:

"Ñim møin kwaløm Tiuswei wamwan mørabe, ñimui manrrømeran mur marmøtay cha,

Tius maig taigwan mørøg kømub itøbunab uras lataitøwei."

¹⁶ ¿Inchen tru Tiuswei wamwan mørendø, Tius maig taigwan mørøg kømub itøbunabeløbe mumeru kuig køh? ¿Moisés tru Egipto piraugurri mayeelan pera we barrig, truilø kømuitarru? ¹⁷ ¿Inchen tru cuarenta años ørøba Tiusbe mumeranrre tab kømui waig køh? ¿Tru kaig marøbelø mu misag warab waraimøsrø kwabelø, truilørre namisaig kømuitarru? ¹⁸ Incha Tiusbe tru isramig nø tøgga wainug, "ƆKatø! kebamrraamøn" cha. Trenchippe, pøs ¿mumeran kui trenchinrrab kø? Pøs tru mørmeelan nømunwein kuig køn. ¹⁹ Inchawei nømbe kebamrrab kaimaig kuin kui aser, kaguende kørenrrab inchimeelø kuikkurri.

4 Pøs treeg købene, tru isramig Tius nø tøgagúinug nam kebambamigwan tøgagønrrun cha tranrrab misra kørrømisrig pasrøbenbatø, trunune purø isuptø tøgga amønamiig køn, inchippa ñim møikkøben kebammubgunmab. ² Kaguende tru misag warab waraimøsrø mørøg kømui inchibelan lataitøwei namungucha Tiuswei tabig srø wamwan wammøsrøsrkaig købig køn. Inchendø tru wamwan nøm wamindi møriibe chiweingucha chi purugumuig køn, kaguende tru mørøbeløbe isubigwan Tiusweinug pasra mørmuikkurri. ³ Inchendø tru nam kørebelaimbeguende tru isramig Tius nø tøgagúinug kebambubwei indamønrrun. Incha kua, Tiusbe trendaig køn:

"Nabe namig køben, Ɔkatø! treeg kønrrun cha,

trendaig kuig køn cha:

'Isramig na tøgagúinuube nømbe managuen kebamrraamøn' " cha,

nui chi marameløbe pirøwan chi købigwanbañau chab mara, tru isramigwane tru urasrøngurri pasrig kuindøgucha. ⁴ Pøs Tiuswei wamwan pørigu kanbaløsrø tru kwalømmøra siete nemisrøbigweimburab trendaig køn:

"Nui chi maramelan chab mara, kwalømmøra siete nemisren Tiusbe isrig køn" cha.

⁵ Mira chab trendainuuma katø trenchibig køn:

"Isramig na tøgagúinuube nømbe managuen kebamrraamøn" cha.

⁶ Inchen truilø kømøtø, katøganeløbe katøgucha isramig tru nø tøgagúinug kebambamig palab melan. Tru tab wamwan tru srøsrø nømunmerrig wammøsrøsrkainabeløbe møra marmeelø kuikkurri kebammugiig køn. ⁷ Incha treekkurri Moisés tsub uraskurri yandø yeeg yana purøguchen, Tiusbe katøle katøgan srøig "Møin Kwaløm" cha pasrig køn. Tiusbe Davidgurri øyeeg taig køn cha, tru mirawei na chab trendaim pala:

"Møin kwaløm ñim Tiuswei wamwan mørabe, mørøg kømui inchib ñimui manrrømeran mur marmøtay" cha.

⁸ Kaguende Josué tru israelitasmeran Canaan pirausrø pera kebya, Tiuswei tru isramigwan tranig købig kuig kuimbe, trube, Tiusbe Josué uñib uras mas wendøsrø tru isramig Tius tøgga waig katøgan kwalømigwan waminchimubsruig kuinrrun. ⁹ Inchawei treeg købene, tru kwalømmøra siete nemisren, Tius tru isrin kwaløm lataitøwei isramig nui misaameraimbe katøgucha trube ka pasran. ¹⁰ Kaguende isramig Tius nø tøgagúinug møitøgucha kebibiibe nui chi maramelan israb wamisan, Tius nui chi maramelan chab mara israb wamisrøb lataitøwei. ¹¹ Inchawei treeg købene, isramig Tius nø tøgagúinug kebamrrab tranrrønrrab inchigun, inchippa møikkøben tru mørmeelø marigwan asha, treegwandøwei marøb pønrrøwa, tru isramigu kebambamigwan kaimamønrrai.

¹² Pøs kaguende Tiuswei wambe øsiguig kømba, ka pasrømø, marøb pasrabig kømba, treeg køn. Kan espada pinrrøba katsig lataitøguen kømø, purø trøsrig lataikke, namui møsiiba, namui espírituba pønrraisrøngatig kebibig køn; namui asru kønabimørig, tsut-sigu tutanumerasrønguen kelarrabgue. Incha chitø isua tøgagúilanba, katø manrrau chitø, chitø martrab isua tøgagúilanba tørgandø kelarrab kenamara pønrrøbig køn. ¹³ Chigurrimbunø kerrigu mara pønrrailø pønrrabiibe Tiuswei merrappe chigucha søriibe pønrrømøn. Treeg kømøtø, tru nam chigøben mariilan eshka pønrramig Tiuswein kabyube chitøgucha kuragutsiilø tørguelarrø kena pønrran.

Jesucristo, tru Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote

¹⁴ Pøs treeg købene, Jesús Tiuswei Nusrkai, tru Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote tru srømbalameranguen puraibig namuyasig purøwaminchibigwan

nam tøgaguen pønrraig kōppe, tru nam nuimburabigwan kōrewa pønrrer taigu, truyutō tarōmisrtrab kōmō, melōgun. ¹⁵ Pōs namui tru Maya Sacerdotesmeran Nō Karub Sacerdotebe nam kullaguēlō kuigwan namun lastima ashibig kōn. Kaguende namun lataitōwei chiyugōben kebenōsrkōnrrab indinab megaig kōbig kua. Inchendō nōbe managuen kaig marmuig kōn. ¹⁶ Inchawei treeg kōbene, Tius nō ka yandō tab inchib wainug chi kōrig isumōtō kemallgun, tru nō namun lastima asigwan nebua tōgagōnrrappa, katō nam chigōben ke palaig melōben tru nui ka yandō tab inditōga purugumdiig kui asiilō kōnrrappa.

5 Mō sacerdotetōgucha maya sacerdotemeran nō karub sacerdote yu pirauigwane mōguelai utugurri wesrawa pasrig kōn, Tiusweimburabelōyu utugaweimburō nō marōb pasrōnrrai, Tiuswan keta tranōb, katō misaamerai kaig mariilaimburō animal kweecha tranōb, treeg martrai. ² Inchen tru sacerdotēbe mayeelō lataitōwei chine nebuinabig kullaguig kuig kōppe, chugūi mōrmeelō pella amōñibelan maig kōbash kōmō, tab inchun. ³ Incha nōgucha treetōwei kullaguig kuikkurri animal kweecha Tiuswan tranamig kōbig kōn, misaamerai kaig mariilaimburōtō kōmōtō, tru kaig mariilō nuimburabigweiwan chigucha. ⁴ Pōs øyeeg purō nuig tabig indig sacerdote kōmigwane mugōben ka yandō nōasiitōbe tōgagōnrraamōn, treeg kōmōtō, tru Aarōn latawei Tius wamitōwei trunune tōgagōnrrun. ⁵ Katō treetōwei Cristogucha tru Maya Sacerdotesmeran Nō Karub Sacerdote kōnrrab nōasiitō purō nuig mismōtō, nōbe Tius øyeeg chibigweinkurringuen utig kōn:

“Ñibe nai Nusrkain kōben,
mōin kwalōm nabe ñui Mōskai misrar” chibigwan.

⁶ Katō katōganbalōsrōngucha Tiuswei wamwan pōrigu nōbe Criston trendaig kōn:

“Ñibeguende managatigwei sacerdote kōn cha,
Melquisedec maig kōben, treetōweingue.”

⁷ Cristobe yu pirau nō uñippatō Tiusba waminchib kapin kōrrōgōb, isuig trashib truba miabig kōn, Tius tru kwamigugurri wesramō kōmō, wesrabigwan. Inchen nune Tiusbe mōrig kuig kōn, maig taigwan nō kōribala mōrōbig kuikkurri. ⁸ Cristo ya Tiuswei Nusrkain kōbenguen, chine, chine nebuinab purayaigu maig karuigwan mōramig kōbig kuin kui treegwan kusreig kōn. ⁹ Incha kerrigu newanig misrabe, tru mayeelō nun mōrōbelaimbe managatigwei kaigyugurri wesraig kōmigwane nōgurriin kōnrrai, treeg misra pasramisrig kōn. ¹⁰ Inchen Tiusbe nune maya sacerdotemeran nō karub sacerdote kōnrrai wesrawa pasrig kōbig kōn, tru Melquisedec maig kōben treetōweingue.

Isubigwan Jesucristoinug pasra tōgagūigwan elachib melōnrrab kōmō, isuptō tōgaguy

¹¹ Pōs øyeegweimburab wamindamibe truba truba nu tōgaguer. Inchendō ñimun ni kan mandō chaguen øyeeg kōn tamgailō kōn, pōs ñim chi taig mōramigwane purō tsōndailō kuikkurri. ¹² Pōs ñim kusreb melaibe yeeg yanaguen kōben, ashene, ñimbe

manawei kusrenanōbelōguen kōnrrapteelō kōbendō, katōgucha ñimbe Tiuswei wamwan srōsrō mandō pōlbasra kusrenanigwan katōle mōikkōben trunundōwei srōig kusrenanamig palain kōn. Ñimbe palain kōppe, tranrō mamig kōmōtō, katōgucha pitsōbe palain kōn. ¹³ Inchen mōitōgucha pitsōtō muchibiibe katōgucha tru sōlgandō tabig maram wamwane ni mandō kuinguen mōrtrab kaimabig kōn, katōgucha unōzhig lataig srō kua. ¹⁴ Inchen tru tranrō mamibe tru Tiusweimburabigu yandō ne nōrrōrawarwein kōn, tru chi maramigwan yandō trendō mara ashibelō tru tabigwanba, kaigwanba maig kuigwan tab chigūi mōrōbelai.

6 Inchawei ke ne nōrrōramnegatig ambugun, tru Cristoimburabig ke srōsrō pōlbasra kusrenanig kōbelane nōrō wemalsrōppa pōnsra. Incha tru pōlbasra kusrenaniilō: tru kaig marmōnrrab isua mōramigwanba, kwamigumay srua inrrabig kaig mariilan elachib amrruigwanba, isubigwan Tiusweinug pasra tōgagūigwanba, treeg kusrenanigutō katōle truigwandōwein kusreptō warōmugun, ² katō pitōga chishmarōb kōmeelan kusrenanigwanba, Tiuswei uremeraim pala tasiimeran estsaramigwanba, kwabelō katōle øsiiramigwanba, kaig marimburō tru managatig maig kōnrrabigwan kōrrōmaramigwanba, katōle truilandōweih, truilandōwei waminchib. ³ Pōs Tius treeg kōnrrain kōbene, trube, nōrrōram maywan amrrab inchab.

⁴ Kaguende yandō tru Tiuswei tōrtrawa tōr mariilō, srōmbalasarōngurri ketigwan tab kui mōrōb utarmera, katō Espiritu Santoiwan utarmera, ⁵ katō Tiuswei wamyu tabigwanba, tru wendōsrō attrabigu maramburab marōbelō truilanba nōmbe purō tab kui mōrōb inchibelō kōbendō, ⁶ Criston kerriguwan wendōbasra katōle kōrrōbene, nōmune katōyuube nōmui kaig mariilan isua mōra, Tiusweimay lliranrrai indamibe kaimamdiig kōn, kaguende nōmdōwei Tiuswei Nusrkawan katōle kurusyū mesrōb lataig maramba, misaamera nune kan chigucha kōmōig kui lataig inchib ka indzatō mōrtrai maramba inchibelō kua. ⁷ Kaguende sre puimōrig tru pirō sre piwan muchibiima tru kwallib melabelai tab kōnrrai mamig tusrchig kōnrrai tranene, Tiusbe tru pirōzhigwane mayanguen tab inchun.

⁸ Inchen kal tusrmerabah, ka kaig kaubatō misrōb pirō tru ellmarig chi mismiibe, ke kaig puindō mōrtrabig kōn. Incha yandō srabebe parrig kōnrrun.

⁹ Pōs nambe øyamay wamindindōgucha, nai undaarailō, ñimuimburappe mas tabig munig pasrain kui nambe asha pønrrer, tru kaigyugurri wesraig pōnrrabigugurri arrubig. ¹⁰ Pōs kaguende Tiusbe kalō marōptiig kōmōtō, sōlgandō tabig kōppe, ñim chigōben marigwan pesannanrrab kōmōwei, katō nui munchiwan ñim undaatōga kenamarigwan pesannanrrab kōmōwein kōn, Tiuswei misaameran ñim purugua, katōgucha purugubig purugub kuimba. ¹¹ Ñim mōitōgucha maig marōb melaigwan srabegatig treetō treetō kenamarōb melaimbemab isuer, tru ñim Cristoba tōrguegwalmabigu purrōnrrab isua munig melaig-

wan ke treeg kòmnegatikke. ¹² Pøs nambe ñimun pøilø misrtrain kòmøtø, tru nòmui isubigwan Jesucristoinug pasra tøgaguitøgaba, tammay melabig melaitøgaba Tius tru tranrrab kørømisrigwan utab pønrrabelø lataitøwein kønrrai inder.

Tius tranrrab misrig chi isumgaig

¹³ Kaguende Tius tru Abrahamwan 'øyeeg martrab' cha kørømisrøb urasma, katøgan mas nuigwei merrab 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' cha, trendamdiig mu katøgan kaabene, pøs Tiusbe nøasi-itøwei pasramisra, ¹⁴ trendaig købig køn: "Isa kømø, cierton nabe ñun mayanguen tabig kønrrai marøb, katø ñuinukkurri maya nu misag larrøbichib kønrrai maramønrrun" cha. ¹⁵ Inchen Abrahambe tammay mu-niirabig muniirab megawa, Tius tru tranrrab misrigwan utig købig køn.

¹⁶ Pøs møgueløbe nøm lataguen kømø, mas nuigwei merrab pønrramisra, martrai indigwan 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' chib pønrrabelø køn. Inchen tru nuigwei merrab nøm trenchib pønrraigwane nøm trenchib pønrraitøwei treeg marig kørømisrtra marøbig køn, yandø mas wamin-damikkaikke. ¹⁷ Inchawei tru tranrrab kørømisrigwan ketig utønrrabelan Tiusbe nui isuigwane yunø-martrab wamiig kuin kui ashchai tørgandø kenamartrappe, nøbe, 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' cha kørømisriitøga treeg kønrrai mara pasrig køn. ¹⁸ Inchawei iig tru pabaløwane chinchaguen yunømaramgaig, tru tranrrab kørømisriitøgaba, tru 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' taitøgaba marig kua, Tiusbe chinha isønraamøn. Treeg købene, nambe kullaaramø, mas mur pønrrønrrab inchigun, tru Cristoba tørguegwalmabigu purramigwan nam isua munig melamig namui merrab pasrabigwan ke tab tøga pønrramisra, Tius purømisrøb wainug nam kemendønrrab luløbeløbe. ¹⁹ Iig tru tørguegwalmabiisrø purramigwan isub munig melaibe kan ancla piumbu ellgwawa barcon merrarrab pasrabig lataitøwei namui møsiizhigwan yandø chi isumikkaig treeg pasrønrrai merrarrabigwan tøgaguer. Tru muniirab melaibe, tru "Kerriguba Tiusweindig Kønrrain" cha pasrinug tru tab llensuzhig kelarrab megai wendausrøngatig kebya pasran, ²⁰ tru yandø managatigweyasig, tru Melquisedec maig køben treetøwei Jesúsbe Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote misra, tru namuyasig may kura trarrøb nømerrig kebyaisrø.

Melquisedec tru sacerdote

7 Iig tru Melquisedecbe tru Salem ciudayu rey køb, Tius Mayeelaim Pala Pasrabigwei sacerdote kuig køn. Incha Abraham tru kwayabyu reymeran nø kanawa arruben, trube katønrrab webya, Abrahamwan 'mayanguen tab kønrrun' chibig køn. ² Inchen Abrahamgucha tru kwayabyu kanawa chitø srua arrigwan cienyu diez wesrawa, nun tranøbig køn. Tru

Melquisedec munchibe: "Tabig sølgandø marøb rey køn" cha wamig køn. Katø nøbe Salem ciudayu rey kuig kua, tru Salem chippe: "Ambumay imay tab kønrrai marøbig køn" chibig kua, nøbe: "Chi isumgaig tab kønrrai maramigwan tøga rey køn" cha treeg munchigucha wamig købig køn. ³ Melquisedecbe møskai usringawei, kølli misaamerai munchi pøra wariiløyu pørig kawei, nø kal-laigwan wamindig kawei, katø kwaigwan wamindig kawayig køn. Kan managatigwei sacerdote købig kønrrabig kua, nøbe Tiuswei Nusrkai maig køben, treeg lataitøwein køn.

⁴ Pøs ñimguen isua asay, Melquisedecbe purø nuig køptø, tru namui merrabsrø kølli misag Abrahamguen tru kwayabyu kanawa chitø srua arrigwan cienyu diez wesrawa, nun tranig købig køn. ⁵ Pøs tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe treeg kønrrain købig køn, tru Leviwei misagugurri amrrubelø sacer-dotes kømigwan utabelaimbe tru cienyu diez wesraigwan israelitasmeran utamig, tru nòmui nunelandøwei, truiløbe Abrahamwei misagugurrindøwei amrrubelø kuindøgucha. ⁶ Inchendø Melquisedecbe Leviwei mis-agugurri arrumiikken, Abraham Tiusweyasig cienyu diez wesruigwan uta, Abraham Tius tru 'øyeelø maramønrrun' cha kørømisriilan uta tøgawanguen tru Melquisedecbe 'mayanguen tab kønrrun' cha trendaig køn. ⁷ Pøs kan muguen treeg kømøn tamgaig køn, tru 'mayanguen tab kønrrun' cha, trenchibiibe, tru 'mayanguen tab kønrrun' tainabig lata kømø, mas nuig kui. ⁸ Tru Leviweinukkurri amrrub sacer-dotesmeraimburappe, tru cienyu diez wesruigwan utabeløbe møguelø ka pinønrrabeløtø køben, trune tru utabig Melquisedecweimburappe, Tiuswei wamyube ka øsig wabig kui lataig, treeg waminchibig køn. ⁹ Pøs, øyeekken isumdiig kørre, tru Levi tru cienyu diez wesruilan nø utabig købenguen, tru cienyu diez wesruilan Melquisedecwan Abrahamgurri tru Levi mu kaabenbatøsrøwei traniibe, tru Levi nøguen trani lataig købig kuin kui tru Melquisedecwan. ¹⁰ Pøs kaguende tru Melquisedec Abrahamwan katønrrab webarrub urasbe, Levi tru srøig kurrønrrabiibe nui kølli misag Abrahamwei asrugurri attrab srø købig køn.

¹¹ Inchawei misaamera Tiusba newan tabelø kømigwan tru levitas sacer-dotesmera Tiusweimbura-bigu marøb pønrraitøga nebua tøgagømig kønrrai marig kuig kuimbe, trube, chiwei sacerdote katøgan, tru Melquisedec maig køben, treeg tøgagømig srøig palømubsruinrrun, tru Aaróngurri amrrub sacer-dotesmerayugurri arruaig kømiiig. (Pøs tru israelitasmerayasig maig maramigwan martrai Moisés pøriibe tru levitasmera Tiusweiwan marøb pønrraigugurri arrubig købig kuindøgucha). ¹² Kaguende tru sacer-dotesmera truyugurri amrrubelan yunømarene, trube, tru maig maramigwan martrai karuigwangucha srøig katøgan peemaytø yunømaramig køn. ¹³ Pøs tru Tiuswei wamyu Cristo øyeelan wamindinabiibe tru Leviwei misag sätømerayugurrin kømøtø, katøgan misag sätøyuig køben, tru misagugurrimbe muguen trunune tru altaryube marøb pasrømuig køn. ¹⁴ Kaguende

trendø asig køn, namui Señor Jesucristobe Judáwei misag sötømerayugurrin kal-lawaa arrig kui. Tru misaameraimburappe sacerdotesmera kønrrun cha Moisésbe treebe chigucha waminchimuig køn.

¹⁵ Inchen iibe mas törgandø asamdiikken køn, tru sacerdote katøgan kenamisrøbig, Cristobe, tru Melquisedec lataitøwein kui. ¹⁶ Truibe tru nø sacerdote kømigwan tøgagøppe, tru karua pøra pasrig, 'ø misaamerainukkurri arrubiibe sacerdote kønrrun' cha, trendaitøga kømøtø, tru maramburab marig øsig kømig mana pinønrrabig kømíitøga kuig køn.

¹⁷ Kaguende nuimburappe Tiuswei wamyu øyeegwein chibig køn:

"Ñibe managatig sacerdote køn cha,

Melquisedec maig køben, treetøweingue."

¹⁸ Pøs tru maig maramigwan martrai pasrig merrab-sriibe misaameran tabelø kønrrai chi martrabgawei, chi purugunrrabgaweyig køben, yandø menda mara pasrøppa, kagøbashiitindig køn, ¹⁹ kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe chiwangucha newanig kønrrai marmuig kua. Inchendø møimbe nam isua munig melamig katøgan mas tabig tøgai-gwan Tius namun tranen, truikkurri nambe nun kemaler.

Jesúsuan Maya Sacerdotemeran Nø Karub Sacerdote kønrrai wamig

²⁰ Inchen iigwan treeg kønrrai marøppe, 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' cha, Tius trendaitøga marig køn. Inchen merrabsrø katøgan sacerdotesmerane 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' cha, trendaitøga kømøtø, mariilø købig køn. ²¹ Trune Jesúsuan sacerdote kønrrai neera wannøppe, 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' taitøga treeg mara wannig køn, tru øyeeg chib uras:

"Señor Tiusbe 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' cha,

Tius nø treeg isuigwane yunømarig kønrraamøn cha: 'Ñibe managatigwei sacerdote køn' " chib.

²² Incha øyeeg taikkurri, tru srøsrø acuerdo lataig kømøtø, mas purab tabig marigwan treeg kønrrai, Jesús nø purøbasramisrig køn. ²³ Pøs tru merrab katøgan sacerdotesmerabe nørrø nemisrøb ambubig køn, kaguende nømuimbe tru nøm marøb amrruigwan chu uraskatig marøbig marøb purrømøtø kwamig kuikkurri. ²⁴ Trune Jesúsbe managatig øsig wabig køppe, tru sacerdotesmera marøb amrruigwan nøbe managatig marøbig marøb wamig tøgagøn. ²⁵ Inchawei treekkurri katø nøgurri Tiusweimay kemallibelane nøbe managatigwei kaigyugurri wesrabig køn, kaguende nøbe nømuimburab purøwaminchib managatig øsig wabikkurri.

²⁶ Kaguende Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote nambe øyeegweim palai melaig kuig køn, newan tabig kui asig, chigucha kaig marig chigaig, newan chishchig, kaig marøbelainukkurri tarømarig, purø pala srømbalamerasrønguen puraya wanrrai kusruig. ²⁷ Tru katøganelø maya sacerdotesmeran nøm karub

sacerdotesmera pønrrabeløbe møitøgucha nømui kaig mariilaimburabigwanmerrig trana, trugurrimbe tru maya misagweyasig kaig marimburo kwalømmørig animalmera kweecha, Tiuswan tranøb pasramig, nøm lata Cristobe treeg maramig palain kømøn; kaguende nøbe nøasiitøwei tranøppe, kan pijitø managatigweyasig tranig køn. ²⁸ Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe tru maya sacerdotesmeran nøm karub sacerdotesmerane møguelø newan tabig kømeelan neera purrønneilø køben, trune tru Moisés pørigwei wendau arrubig, Tius 'Ũkatø! marmø kømø, nabe maramønrrun' taig wambe, newan tabig kønrrai kørrømaru Nusrkawan managatigweyasig neera wannig køn.

Jesús namuyasig tru Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote

8 Tru nam møi waminchib amrruppe, øyeeg chibre amrruer: Maya Sacerdotesmeran Nø Karub Sacerdote nambe tøgaguer cha, tru srømbalasarø Tørbilabig Tius Purø Nuig wainug kusrmaygatø wamisrøbigwan, ² tru santuario, tru ciertonig mu møg kusrua pasrig carpa ya kømøtø, Tius nø kusrua pasrigu marøb pasrabigwan.

³ Kaguende tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdotebe møitøgucha Tiuswan ketiilø tranøb, animalmera kweecha tranøb indamig købig køben, tru sacerdote, Cristogucha chigøben tranamig købig køn.

⁴ Nø yu pirau unimbe, sacerdoteguen kømubsruinrrun. Kaguende Tiuswan ketamelan tru maig maramigwan Moisés pørigu maig tailan treeg marøb sacerdotesmerabe købguen indan. ⁵ Inchen tru sacerdotesmera nøm marøb pønrrainuube tru srømbalasarø maig kuigwan øyeeg lataitøwein kuitamab asamibah, ka øyeeg kuitamab isumibatø køn. Moisés yandø tru Tiuswei carpa ya tabzhigwan pølbarrab inchib megabenma, Tiusbe trendaig køn: 'Au! Tru tunbalasarø maig martrai eshkaigwan trunun asha maramig køn cha, kerriguba treezhigweingue. ⁶ Inchen Jesúsbe sacerdotesmera marøb amrruig mas purø tabigwan nebuiin køn. Kaguende tru purab nuig tranrrab misriilø purab nørreeløyugurri wesrawa, pønrrai tru srø acuerdo Jesúsbe misaamerai nø pasramisra marøb pasran.

⁷ Pøs tru srøsrø acuerdo Tius marig chi maramigwan newan martraptiig kuig kuimbe, truigwan kørrømara, katøgan srøig mara tøgagømig palømubsruinrrun.

⁸ Inchendø Tiusbe nui misagu kalø mariilø køn tamig wetørrawa, trendaig købig køn:

"Señor Tiusbe trendan cha: Kwalømmøra attrun cha, Israelwei misaameraba, Judáwei misaameraba, na nømba katøgan srøig acuerdo maramig.

⁹ Tru Egipto piraugurri nømun kwalø kemøra wesrunrrab kwalø,

tru na nømui møskaløba acuerdo marig lataig kømøtø maramønrrun cha.

Kaguende truiløma na acuerdo marigu pønrrømuikkurri,

nabe nømune isua ashmuptindig køn" cha,

Señorbe trendaig kòn.

¹⁰ “Pøs na Israelwei misaameraba acuerdo maramibe iig kòn cha, tru kwalømmerawangurrimbunøbe, Señorbe trendan cha.

Na maig martrai karua pønsrailane nømui isuiløyu na pønsrøb, na nømui manrrømerayu pørøb inchen, nagurri nømuiembe Tius køben, nømgurrimbe naimbe nai misaamera kønrrun cha.

¹¹ Mugucha chi kusrenanamig palømønrrun nui mendaigwan lata, nui nunewan lata: ‘Señorwan nebua ash’ chib, kaguende mutøgucha nane nebua ashchun, chigucha kømøzhikkurrimbunø mas nuikkatikke.

¹² Kaguende nabe nøm sølgandø tabig marøb amrru-muilan lastima tøgagøb,

katø nømui kaig mariilan katøle isua wanrrab kømøwein kur” cha.

¹³ Inchawei iig tru srø acuerdo, “srøizhig” cha wamappe, tru srøtø marig købigwane, “køllig kòn” cha trendan. Inchen yandø tru køllirab tru patsab arrubi-be yandø ke pinamitø palab arrun.

Srømbalasrø santuariobe yu pirauig lataig kømøn

9 Pøs trube, tru srøtø acuerdo mariibe Tiuswan køriibala tabig waminchib mandø maramelan nøørø wesruigwanba, katø tru pirau Tiuswei carpa ya tabzhigwanba waminchibig treeg tøgagig købig kòn. ² Tru carpa yabe øyeeg marig købig kòn: tru umbu ke-biyutø, tru “Tiusweindiig Kønrrain” tain kwartuyube, kandileruba, mishatsiiba, Tiusweyasiitø tarømarim pir-rimeraba tøgagig. ³ Inchen tru katøgan tab llensuzhig mesraig wendau trusrømbe, tru “Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain” tain kwartu wamig, truig pasra-big kòn. ⁴ Inchen tru umbube incienso parri altar orotøga mariiba, tru acuerdo mara kørrømarin caja kerriguba orotøga pinøbulig truiba pønrrabig kòn. Inchen tru cajayube tru køtsø orotøga marigu tru mamig maná taigwan pusriiba, Aarønwei pørøtsig tru ishiizhig weguchibig købiiba, katø Tius tru acuerdo marigwan pørig tøgagig tru tambal sruuzheelø køben tøgagig treeg pasrabig kòn. ⁵ Inchen tru caja palabø querubinmera Tiuswei tru tørguegwalmabig pasrai asamig treeg pønrrabelø kòn, tru israelitasmera kaig mariilan Tius nø ulø payiimig kønrrai marinug nømui kwaldzariimeran trubalawan larrøbicha. Kerrigu øyeelane mømibe lutøgurrimbe wamindamgaig kòn.

⁶ Mira maig taig tru øyamay tamara pasrabe, sacer-dotesmerabe Tiusweimburabelan maramigwan mar-trab katø katø kebambubelø kòn, tru “Tiusweindiig Kønrrain” cha marin kwartuyu kebambubyutøbe.

⁷ Trune tru umbusrø tru “Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain” cha marin kwartuyube pilayutø kebyamig kòn, tru maya sacerdotsmeran nø karub sacerdote nøtø aningaig kømøtø, ani srua, trutøga nuyasiitøwei tranamiba, katø chugúi mørmøwa misaamera kaig mariilaimburø tranamibague. ⁸ Incha Espiritu Santobe namune øyamay kuitamab isumig tør maran, tru san-

tuario srøtiig ka pasrøbenbatøbe, tru “Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain” cha pasrinuumay misag um-busrø kebambam maybe kuriimiig srø kòn cha. ⁹ Iig øyeeg marig pasrabiibe tru møi øyan kwalømwei øyan kønrrabig kòn cha eshkanrrabig kuig kòn, Tiuswan tru keta tranøb, katø animal kweecha Tiuswan tranøb, øyamay nun køriibala tabig waminchib marøbelane nømui isub kebachib pasrabigwan newan chish mar-trab kaimabig kuin kui ashchai. ¹⁰ Tru mamimeran, mutsamelan, pitøga peemay peemay chish maramel-an tru øyeelø karua pønsrailøbe asru ka palaweindiig købig kua, srøig mandø maramigwan mara pasram-negatiitø kuig kòn.

Cristo nø kwaitøga purab nuig marig

¹¹ Inchen tru chinetø purø tabig pønrrabigwei Cristo, tru Maya Sacerdotsmeran Nø Karub Sacerdote ar-ruppe, tru merrab carpa ya lata kømø, purø nuig, trur-riгу newan tabigu kebyaig kòn, mu taska marig, yu pi-rauig kømfigu. ¹² Nøbe tru “Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain” cha marin kwartuyu kebippe, kan pijitø man-agatigweyasig kebyaig kòn, møg cabramera aniwan srua kømøwei, toro-ureemerai aniwan srua kømøweingue. Treeg kømøtø, nui anindøgatøwei ke-bya, øyamay nuielø kønrrai misagwan managatig kaigyugurri wesrabig kòn. ¹³ Tru møg cabramera ani-wan kui, tru toro-ureemerai aniwan kui, ishug waara-unøzhigwan parri usrøwan kui, tru chish misramigwe-imbura Moisés maig martrai pørigwan trumay treeg chish misrmeelaim pala trunun wiitikken, tru nømui asru pala chish kørrømisrtraima treeg marøbig kuibe ¹⁴ treetøguen kømøtø Tru Espiritu Santo managatig pasrabig, truikkurri Cristo Tiuswei merrab newan chishchig nøashib tranøbigwei animbe namui isub ke-bachib pasrabigu kaig mariilø kwamyumay srua ibig pønrrabigwan chishmarmønrraitarru, nam øsig Wab Tiusweyasig marøb pønrramig kønrrai!

Mømibe øyeeg martrab cha wamindig srøig

¹⁵ Inchawei øyeekkurri Jesucristobe tru srø acuerdo marigwan misagweimburø tru purøbasramisra marøbiibe nø kòn, tru keta tranrrab misrig mana-gatigweyigwan tru wamiiløbe utønrrai, tru merrab srøsrø acuerdo marigu pønrrøwa, tru nø kwaikkurri kaig mariiløyu melabelan nuielø kønrrai wesranrrab.

¹⁶ Pøs møikkøben kan testamento marigweimburab-ma, truigwan marøbig kwan cha kilgamerayu yandø treeg eshkebendøwei truyu pøriibe maig taig treeg pub attrun. ¹⁷ Inchawei yandø tru testamento mara kørrømariibe trunun mara kørrømarøbig kwabendøwei tru pøriibe maig taig treeg pub attrun, tru kwamøwatø kømøtø. ¹⁸ Pøs tru srøsrø marig acuer-doguen anindøga treeg kønrrai mara kørrømarig kòn, aningaig marig kønrrab kømøtø. ¹⁹ Inchawei Moisés-ma tru maig maramigwan martrai maig karua pøn-srailan trumørig tru maya misaameran waminchib chab eshkawabe, toro-ureemerai aniwanba, møg

cabramerai aniwanba, piba lindisha, trugurrimbe hisopo tusrchiiba, pigø isiizhiibamara, tru lindisaitøga tru maig martrai pørig kilga welan kirrigwanba, katø nui maya misaameranba itøtsurøb, ²⁰ trenchibig køn: "I anin køn cha, tru acuerdo marigwan yandø treeg marig kørrømisrtrai marøbiibe, ñim martrai Tius nø karua pasrig." ²¹ Incha katø treetøwei tru carpa yawan lata, Tiusweimburab marøb pønrraigu nøm chigøben marøb lutøgurri srua pønrrailan lata, tru anindøga itø tsurøbig køn. ²² Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe kerrigu lutauba anindøga chish marig kønrrain kua, chi ani lusha kømfiibe tru kaig marigwan ulø paymø, ka kørrømarig kømibe kaagøn.

Cristo kwawa traniibe kaig marigwan kerrabig køn

²³ Inchawei iilø, tru srømbalasarø pønrrabelø lataig asønabelanma animal kweecha trani anindøga chish maramig palaig kuibe, trune tru srømbalasarøngue trendø truyu pønrrabelane tru purab nuig tabig kweecha keta traniiløtøga chish mariilø kømig kuig køn, tru animal kweecha keta trani lataitøguen kømø. ²⁴ Kaguende Cristobe tru santuario ciertonig maig køben møguelø ka tre lataig asønabig mara pasrinu-utø kebimøtø, nøbe srømbalasarøngue kebyaig køn, møi ya namuyasig Tiuswei merrab purøwaminchib wanrrab. ²⁵ Tru maya sacerdotesmeran nø karub sacerdote yu pirauibe pilayu kan pijitø tru "Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain" cha marin kwartuyu ani nuin kømiigwan tranrrab srua kebiben, trune Cristobe katø katø nøasiitø tranrrab kømøtø kebyaig køn. ²⁶ Incha Cristo tru sacerdotesmera lataitøwei maramig kui kuimbe, tru pirøwan mara pasrinukkurrimbunø katø katø kwamig nebusruig kuinrrun. Incha møi ya kerriguwan srabe kwalømmerawan nøbe kan pijitø managatigwei kenamisrin køn, tru nøashib kwaitøga kaig mariilan patsøga pasrtrab. ²⁷ Misaamerane kan pijitø kwamig kønrrai mara pasrig køn. Inchen tru wendaube yandø maig kønrrabigwan asha kørrømarig kømig, truig attrun. ²⁸ Katø treetøwei Cristogucha kwappe, nø purøbasramisra kan pijitø kweetsig kwaig køn, truba nu misagwei kaig mariilan nø kerranrrab. Incha katøle arruppe, chigøben kaig mariilan nø ni-irrab kømøtø, nø arrumigwan truba truba munig melabelane kaigyugurri wesranrrab attrab køn.

Maig maramigwan martrai Moisés pøriibe newan mar- muig

10 Tru maig maramigwan martrai Moisés pøriibe tru wendøsrø ciertonig attrabigwan øyeeg kuita-mab asamig ka tre lataig asønabiitø kuig køn, ke tru-iløbe kømuindøgucha. Incha øyeekkurri chu urastøgucha katø pilamørig, pilamørig animal kweecha traniilø trutø trutø marøb melaitøgabe newan tabelø kønrraimbe managuen treeg martrab kaimabig køn, tru Tiuswan tabig waminchib øyamay mariiløtøga kemallibelane. ² Inchawei øyeeg mariitøga tru newan tabelø kønrrai marøbig kui kuimbe, tru

kweecha tranamelan øyangatiitø tranøbsruig kuinrrun. Pøs tru øyamay Tiuswan køriibala tabig waminchibelø tru nømui kaig mariilan kan pijitø kerriguweyasig chish mariilø kui kuimbe, trube, tru kaig marigwan tøga pønrrermab isub pønrramig chigagøbsruig kuinrrun. ³ Inchendø tru animalmera kweecha pilayu pilayu tranøb kuiløbe kaig marigwan katøgucha tøgar ker-mab isungarubig køn. ⁴ Kaguende toro-ureemerai ani-mba, møg cabramerai animbabe tru kaig mariilan chi kerranrrab kaimabig køn.

Cristo nø kwaitøga kanmaytø newanig marig

⁵ Inchawei Cristo yu pirau arruabe, Tiuswan trenchibig køn: "Ñibe ketig traniilan lata, kweecha traniilan lata utag kømui indig køn cha. Inchendø kan asr tøgagønrrai, ñibe nayasig tamarig køn cha. ⁶ Parra keta traniilanba, kaig mariilaimburø traniilanba chigucha chi tabig asønamuig køn cha. ⁷ Inchen nabe ñun trendaig køn cha: 'Nabe yu pasrar cha, nai Tius, ñi maig maramig palai waben, na trunun martrab, tru libroyu naimburab maig pørig pasrøben, treeg.' " ⁸ Tru srøtø yu wendau chibgunrrig: "Ñibe kweecha traniilan lata, ketig traniilan lata, parra keta traniilan lata, kaig mariilaimburø traniilan lata utag kømui inchib, ñune chigucha chi tabig asønamuig køn" cha, (tru øyeelan traniiløbe tru maig maramigwan martrai Moisés pørig maig køben treeg traniilø kuingucha). ⁹ Inchabe katø trendaig køn: "Nabe yu pasrar cha, ñi maig maramig palai waben, na trunun martrab". Tru animal kweecha tranøb kuig merrabsriigwane Tiusbe tarømara pasrig køn, Cristo kwaitøga tru wendau srøig arrubigwan mara pasrtrab. ¹⁰ Tius tru maig kønrrain køben treegu nambe nuindø kønrrai tarømariilø ker, Jesucristo nui asrwan keta trana, treeg marikkurri, tru kan pijitø managatigweyasig kwaitøga. ¹¹ Chi sacerdotetøgucha kwalømmørig, kwalømmørig Tiusweimburabelan marøb pasrappe, kweecha traniilø katø, katø, treetøwei, treetøwein tranøbig køn, tru kaig mariilan managuen kerranrrabgailan. ¹² Trune Jesucristobe kaig mariilaimburø nø kwawa, kan pijitø managatigweyasig nui asrwan trana, Tiuswei kusmaygatømay wamisrig køn. ¹³ Incha trugurrim-bunøbe nui ashig kømui inchibelan nui srøbmeran tru-ilaim pala nebuna wamig kønrrai Tius treeg maram-negatig, truigwan muniirab wan. ¹⁴ Kaguende Cristobe kan pijitø keta traniitøgatø managatigwei newan tabelø marig køn tru Tiusweindø kønrrai tarømari-ilane. ¹⁵ Katø Espiritu Santogucha 'treeg køn' cha namun truigweimburab eshkawabe, øyeemerrig chibig køn:

¹⁶ Señorbe trendan cha:

"Tru na nomba acuerdo maramibe iig køn cha: Tru kwalømmerawangurrimbe na maig martrai karua pønrrailane nømui manrrømerayu pønrrøb,

nømui isuiløyu trunun na pørøb indamønrrun” cha.

¹⁷ Incha katøgucha trenchibig køn:

“Nømui kaig mariilanba, larrø trømbøig mariilanba nabe managuen katøle isub wanrrab kømur” cha.

¹⁸ Inchawei iilan yandø chi ulø payamig kømiig kørrø-marene, tru ka i mariilaimburøbe keta tranamig yandø chi palømøn.

Tiusweimay kemallgun

¹⁹ Inchawei, nai nunelø, santuario marinug srømbal-asrø Señor Jesúswei aningurri chigucha chi kørig isumø kebambamig tøgaguer, ²⁰ srø may tru managatig øsig køm maywan, tru tab llensuzhig kelarrab mesraiwan nø namuyasig kura trarrøb kebyaiwan. Tru tab llensuzhiibe nui asr køn. ²¹ Inchawei kan sacerdotè purø nuig Tiuswei misaameran kerriguwan nø ashib pasrabig nam tøggar kuig køppe, ²² nambe namui manrraube chi sørø kømø kandø isub Tiuswan kemallgun, isubigwan Cristoinug pasrigwan chi kørmø tøgga, kaig isub kebachib pasrabig tøgga manrrømeran chishmartrab anindøga itøtsura, chish pizhiitøgga namui asrwan chish marague. ²³ Tru nam munig melaigwan treeg kørewa tøgagúigwane tab tøgga pønrrøgun, ambumay imay srua ambinab kømøtø, kaguende tranamigwan Tius tranrrab misra kørrømisrøbiibe maig taigwan tranmø kømø, tranøbig køn. ²⁴ Inchawei kanikkurri kanikkurri puruguyamigwan isua asiyagun, undag købigwan tøgagømig kønrrai martrappa, chigøben tabig maramig kønrrai martrappa. ²⁵ Nambe kanbalatø linchib Tiusweiwan marøb tulundzunamigwane elachimugun, tru møiløgøben amrrug kømub elachib kebambubelø latawei. Treeg inchimøtø, kangurri kangurri øyamay meløgun chib puruguyagun tru Cristo Arrum kwaløm yandø pub arri ashabe, masken traatø melab.

²⁶ Pøs Cristoimburab tru newan ciertonig maig kuigwan nam nebua asigwan utappe, utøbendø, kaigwan ke ka marøg køppa marøb uñene, tru kaig mariilaimburø chiwan kweecha Tiuswan keta tranøptamibe yandø chigagøn. ²⁷ Treeg kømøtø, tru kørig kømdiig maig kønrrabigwan Tius asha marinab pønrramiba, katø tru Tiuswan ashig kømui inchibeløbe nag purø trømbøig naarabiitøgga pinisailø kømiba, treegwandø muniirab pønrran. ²⁸ Tru maig maramigwan martrai Moisés karua pasrigwan mørmø, kaashibigwanma pailø kui, pønølø kui ‘kalø maran’ chibelø werrubene, chigucha lastima asiimig truike kwamig købig køn. ²⁹ Inchawei Tiuswei Nusrkawan chi kømiig kui lataig itøbunab, katø tru acuerdo marigwan Tiusweindø kønrrai nømun tarømarøb aniwana larrø trømbøig kui lataig mara tøgagøb, tru ka yandø tab inchib Espiritun tsalø wamamba inchibigwane kan treetøguen kømø, purø trømbøig møra meganrrai marøbwei inchimønrraitarru. ³⁰ Kaguende nambe øyeeg chib Tiuswan ashibelø ker: “Kaig marøbigwan møra meganrrai maramigwane na maramig køben, truburø pagarwane na pagaramønrrun” chibigwan. Katø treekkucha taig køn: “Nui misagwan maig maramigwan asha kørrø-

marøppe, Señor nø asha kørrømartrun” cha. ³¹ Øsig wab Tiuswei tasku kebenamibe si, [purø trømbøig kørig kømdiig køn!

³² Nimguen tru merrab kwalømmerasriigwan katøle isumbala, Cristoi tru srø wam tabig ñimun kebiløben-gurrimbunø, kwayamigu lataitøwei purø trømbøig nebuinab, isui pønrramig arruben, tru uras ñimbe ka melaig købigwan. ³³ Nìmune kanmaymerawane maya misaamerai merrab indza asamig chine marinab, kaig indinab, katøganelan katø øyeetøwei marøb srua køben, ñimgucha treegutøwei tøgga puraambub lincha pønrrabelø køn. ³⁴ Katø kailan keeri yau pønrrabelø lastima isuim pønrrøbene, ñimbe ñimun kui lataitøwei isub, ñimui chi tøgagúilan kerrailø melamig nebuin-gucha, treegu kasraatø ka melab inchibelø køn, kaguende mas purø tabig mana patsønrrabig kømiigwan tøggar kermab isua ñimbe asha melabelø kuikkurri. ³⁵ Inchawei ñim ke Tiusweinuutø kemenda pønrraigwane elachippa amrrab kømø, kaguende truike purø nuig tabig utamig kønrrabigwan tøggaig køn.

³⁶ Pøs ñimbe chi isumø tammay melabig melay, Tius maig maramig palai waben trunun ñim chab marikkurrimbe, nø tranrrab misra kørrømisrigwan utamig kønrrai. ³⁷ Kaguende Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn, pøs kan maya yanazhigutø, “tru attrabiibe attrun cha. Chi srarrønrraamøn cha.

³⁸ Inchendø tru sølgandø tabig naimbe nui isubigwan nainuutø pasra tøgagúikkurri øsig uñchun cha.

Inchen nø køriimata wendømay yabe, trube, nøbe nane tab kui wanrrai martraamøn” cha. ³⁹ Inchendø nambe tru pinisailø kønrrab køriimata tru wendømay ambupteeløgucha kømøtø, isubigwan Cristoinuutø pasra tøggarmera kaigyugurri wesrailø, truilø ker.

Merrab misaamera nømui isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúig

11 Pøs isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúibe tru munig melaigwan ke treeg kønrraitamab isua pønrramig køb, katø nam chi asiimigwan chabguen ke asha lataig pønrraig, treeg køn. ² Pøs isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri namui merrabsrø misaamerabe Tius nømun tabig wamindinabelø køn.

³ Pøs isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri kerrigu chi købigwane Tius nui wamdøga mara pasrig købig kuin kui wetøgørra pønrrer. Inchawei kaptøga asiibe chi asiimigugurri mara pasrig køn.

⁴ Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Abelbe animal kweecha Tiuswan purø tabig tranig køn, Caín trani lataitøguen kømø. Abel nui isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri nøbe sølgandø marøb møg køn cha Tius wamindinabig køn, tru nø keta tranigwan Tius kashmø utab uras. Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Abelbe kwaig mu kaabendø, katøgucha nøbe wamindan.

⁵ Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Enocwane yu piraugurri Tius srua iben, nøbe tru kwab

tamigwane maig købig kui mormuig køn. Incha nune wetørranrrab kaimaig købig køn, kaguende Tius srua yaig kua. Pøs nun srua yaig kømøwatø, nøbe wamind-inabig køn, Tiuswan tab kui wanrrai marøb møg køn cha. ⁶ Inchawei isubigwan Tiusweinug pasra tøgagømøwabe, Tiuswane ni chinchaguen tab kui mør-trai maramgaig køn. Kaguende Tiusweimay møykkøben kemallibiibe, Tiusbe øsig wabig kuin kui køreb, katø nun labelane nøbe tranamigwan tranøb inchibig kuin kui køreb indamig køn.

⁷ Subigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Noéma chi asiimíig attrabigwan isua kønrrai Tius eshkabenma, nun truba køriitøga arcan marøbig køn, nui yaelø kwamø, øsig webamrrai. Noébe tru øyeeg mariitøga pirau maya misagwan kailøgurri Tius møra pønrrønrrai mariilø købash cha kørrømara, chi kaig kømíig lataig Tius tabig kørrømarig kømigwan nøbe utig køn, tru isubigwan nuinug pasra tøgagúigugurri arrubigwan.

⁸ Abrahamma isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri tru ketigwan wendø utamsrømay webya inrrai wamøben, nøbe møra, webya yaig købig køn, chumay yam kuinguen mormubendø. ⁹ Nøbe isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri nuin kønrrai tru tranrrab misrim pirau Abrahambe ka peesrøngurri arruatø lataig, kan peg pirau lataitø tsuig købig køn, nun keta tranigwandøwei utabelø tru Isaacba, Jacobpa, truilø lataitøwei kan carpa yamerayu. ¹⁰ Kaguende Abrahambe tru ciuda katsigwan niga pasrønrrabig tøgagig tru srømbalasriigwan muniirabig købig kua. Inchen tru ciuda maig kønrrabigwan treegwei un-aasha wesrab, truigwan marøb inchibiibe, Tius nø køn.

¹¹ Abrahambe nøbe yandø maya køllig kuatøgucha isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri unøtiig latawei chish kømigwan utig købig køn unø møskain kønrrab, (Sarabe ureg tøgagønrrab kaimabig kuindøgucha), kaguende tru tranrrab misrøbig Tiusbe tru tranrrab misrigwane tranmø kømø, tranrrab kui, Abrahambe treeg isua tøga pasraig kua. ¹² Inchawei tru unø tøgagømigweimburappe yandø kwaig lataig kuig, tru kan møyweinnukkurrindø ureemera srøig larrøbichib mendappe, nu køptø srømbalasrø estrelamera lataig, pi menda pisrum lataig købig køn, mu nebua mundzamgaig.

¹³ Inchen i misaamerabe mayeeløba isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúigutø amønaig køn nømui kwam kwalømgatig. Tius tru nømun tranrrab misra kørrømisriilane utømuindøgucha, Tius tranrrab misrig nuisrø pønrrabelan yabsrøngurrindø ke kan asha lataig kasraabelø køn, 'nambe srømbalasreelø, peesreelø kua, yu piraupe ka petøweindø warer' chib, tørgandø trenchib waminchib. ¹⁴ Inchen øyamay waminchibeløbe tru katøgan pirø nømuin kønrrabigwan lab ambubelø kui, nømbe tørgandø asamig kenamaran. ¹⁵ Pøs tru nøm werrua amrruin pirøwan isub pønrraig kui kuimbe, katøle trusrømaytøwei llirawa ambimbe, ka ambamdiig købsruinrun. ¹⁶ Inchendø nømbe treeg marmøtø, waramig katøgan pirø mas

purø tabigwan tøgagønrrab isub pønrraig køn, truipe tru srømbalasriigwan. Treekkurri Tiusbe chi kørig kuin kømøn 'nømui Tius køn' taig kømig, pøs nøbe nømuyasig kan ciuda tamarig kua.

¹⁷ Abrahambe isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Tius Abrahamwan maig inchibig køtashchab marenma, nøbe Isaacwan tranig køn. Tius tru 'tranrumøn' cha kørrømisriilan utabig, tru Abrahambe, nui kandø nusrkai Isaacwan Tiuswan yandø ke kweecha tranamitø palabig køn ¹⁸ Abrahamwane: "Tru ñuinukkurri amrrub misaamerane Isaackurrin kønrrabelø køn" cha, Tiusbe øyeeg taig købig kuindøgucha. ¹⁹ Kaguende Abrahambe isua pasrabig køn, Tiusbe kwailai utugurriguen katøle kusrumig maramburab marøbig kui. Pøs kwailai utugurri katøle øsiiraig lataig kui mara Isaacwane treeg utig køn.

²⁰ Isaacbe isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Jacobwanba, Esaúwanba nømune mayanguen tabig pub attrai marig køn tru wendøsrø attrabigwan.

²¹ Jacobma isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri yandø kwanrrab wawa, Joséwei uregwan kanun kanun mayanguen tabig nebunrrai mara, nui pøtønain tsigwan pøtønawa pasramisra, Tiuswan køriibala tabig waminchibig køn.

²² Joséma isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri yandø kwamig laturab arruben, israelitasmera mayeeløba Egiptogurri wendøsrø webambamigwan wamincha, nui tsutsiimeran mandø indamigwan eshkab karua pasrig køn.

²³ Subigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Moiséswei møskaløma Moiséswane larrø tab unøzhig kui asha, pøn pøl ørøba nun søra tøgagúig køn, tru Faraón Egipto pirau rey tru kwetchai karua pasrigwan chi køriimatømtø.

²⁴ Moisésma isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri yandø kølig misrabe, tru Faraónwei nimbarwei nusrkain køn cha wamig kømigwan kaasig køn. ²⁵ Moisésbe Tiuswei misaameraba larrø kaig indinab megamigwan isuig køn, tru kaig mariiløyu tab kui mørøb kan maya yanagatiitø kasraarabgunrriibe.

²⁶ Wendøsrø attrabig Cristoyasig chine trømbøig waminab megaibe, egipciosmera chigurrimbunø tøgagúilan kerrigu tøgagúii lataikken kømø, purø nuig kui isua pasrabig køn, kaguende nøbe tru wendøsrø truburø ketig utamigwan, trunun ashib pasrabig kua.

²⁷ Subigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri Moisésbe Egipto piraugurri webyaig køn, rey maya namikkølig waingucha. Inchen trunun kørmøtø, nøbe webya inrrab kandø isua pasraig køn, kaguende tru kaptøgabe nebua asiimø Tiuswan yandø ke asha lataikken pasraig køppe. ²⁸ Subigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri tru Pascua Fiesta taigwan mara, katø tru yaskappalamerawan aniwan srølig køn, tru kwan-garub ángel israelitasmerai mayor nusrkalane kweechimønrrai.

²⁹ Subigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri israelitasmerabe Mar Rojoyu kan trendø puryu lataig lar-

raambig køn. Inchen egipciosmeragucha larramrrab inchen, pi katøle itøgasrøben, chab kwaig køn.

³⁰ Israelitasmera isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri tru Jericó ciuda pøtøgatan sruubirøbanrimerabe chab kegørrig køn, nøm tru pøtøgatanwan kwalømmera siete nemisramne lliraben. ³¹ Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri tru Rahab, nui asrwan anwei yanøb ishuuma, tru mørmø misaameraba kanbalatø nøgucha kwamuig køn, kaguende tru pailø israelitasmera maisrøn køtashchab nilø ashchab amrrubel tab wamab utikkurri.

³² ¿Masbe chiwan waminchab køh? Pøs nane Gedeónweimburab køben, Baracweimburab køben, Sansónweimburab køben, Jeptéweimburab køben, Davidweimburab køben, Samuelweimburab køben, katø Tius maig karuigwan eshkabelaimburab køben wamindamikken nebumøtan. ³³ Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri katøganelø nøm ashib karub tøgagúigwan nøm kanab, tabig sølgandø maig maramigwan marøb, Tius tranrrab misra kørrømisriilan nebua utab, leónmerai triimeran kasrøb indig køn.

³⁴ Nag kørig kømdiig naarabelan naaramønrrai kweechib, espadatøga kweetsiilø kømigugurri wegørra ambub, truburab chi martrab kaimabelø købig kuig chisheelø misrøb, katø kwayabyugucha kwayamburab kwayabelø misra, peg pirausrøngurri amrrub suldaumerane luløsrøb inchibelø køn. ³⁵ Isubigwan Tiusweinug pasra tøgagúikkurri ishumburmera nømui kwabelan katøle øsiiraniilø utabelø kuig køn. Inchen møiløbe kwamnegatig purø trømbøig marøb srua kuinabelø køn, elatchab indingucha, elatchamamøtø, kaguende nømbe katøle øsiirawa srømbalasarø purø tabigwan nebunrrab isubelø kua. ³⁶ Inchen katøganeløbe kaig marøb indza ashib srua kuinab, ichabetinab, cadenastøga lusrinab, kailan keeri yau merarrawa keerinab melabelø køn. ³⁷ Inchen kaneløbe sruutøga peta kweetsinab, serruchotøga sølbinab para kweetsinab, espadatøga kweetsinab, amburab iburab ubisha kaluschibah cabra kaluschibatø kewar amøñibelø køn, larrø waachamera kømig nebuilø, isubiitø kappinbalatø amønamiig nebuilø, katø larrø kaig indinab melamiig nebuilø. ³⁸ Øyeeg tab misaameran yu pirau misaamera nømun tøgagømibe nømbe purø nu palabelø købig køn. Nømbe mu misag warab waraimøsrø, nørrø tunmerawansrø chu pumgúinguen mørmeelø amøñibelø køn, nørrø srug yaambumerasrø, lendegørrab pirørrabmerasrø, øyeesrø kebamba warab.

³⁹ Inchen nømbe isubigwan Tiusweinuutø pasra tøgagúigube tabig wamindiilø købendø, tru Tius tranrrab misra kørrømisriilane møikkucha tranig utømuig køn. ⁴⁰ Kaguende Tiusbe nømui lata kømø, namuyasiibe purø tabig tøgagúig kua, tru nømbe namba kanbalatø misratøwei tru newan tabig kønrrai indig kuig køn.

Maramga murelø amrruben, chi isumø, namgucha mur pønrramig

12 Inchawei øyeeg købene, tru isubigwan Tiusweinug pasra tøgargøbelø nørrø køptø kan wañi lataig namuim pøtøgatan namun ashib purrabelan namgucha tøgagúig køppe, namun chiguen tab ambamgaig chigøben kwatsiiranøbelanba, tru kaig marøbig namun iløsrøkøptø iløsrøkønrrai marøb pasrabigwanba webetøgun. Incha tru nam luløb ambamig Tius namui merrab may trarrig tsubig nam tøga pønrraiwan maikkucha kørrømisrømø, luløbig lulgun, ² namui kaptøgabe Jesúswan ashib, tru nømerrig treegwan pera marøb, katø tru namui isubigwan nuinug pasra tøgagúigwan newanig kønrrai marøb inchibigwan. Pøs Jesúsbe nø pumsrø kasrag kømdiig pasrabigwan asha pasraikkurri kurusyü mesraig kweetsig kwamigwan awentawa, tru kørig marinab pasramigwan chi trunun isua ashmøtø, truyu puraya, Tius wamisra wainug kusrmaygatømay wamisrig køn.

³ Incha tru kaig marøb misaamera Jesúswan chine kaig maren, treegu ka awentab purayaigwan, trunun ñimguen isuy, ñim chi muraaramøwei, chi kaima kørømisrømøwei indamiig kønrrai. ⁴ Pøs tru kaig mariiba ñim kwayab melaigu, ñimbe katøgucha ñimui aniwan lusamnegatiibe mara pønrrømøn. ⁵ ¿Tius nui ureg kuimba tab wamdøga waminchib purugúigwan ñimbe yandø pesannabguen inda chindah?

“Nai nusrkai, ñi mur pasram kusrenrrai Señor ñun murelan kusrennene,

kagatørre inditamab treeg isua tøgagømøwei, Señor ñun isua mørtraí marene, truyutø kørømisrømøwei indamiig køn.

⁶ Kaguende tru nui undaaraigwane

Señorbe nune mur pasram kusrenrrai kusrennøb, mundøgucha nui nusrkain kuitamab isua tøgagúigwane

nøbe kalø marigwan ølmartrab murba tranøbig køn” cha, trenchibig køn.

⁷ Maramga murig latailø Señor ñun maringaruigwane mur pasram kusrenrrai kusrenrrab inditamab isua awentau. Kaguende Tiusbe ñimune nui nusrkain kuimba øyeeg maran. ¿Kan nusrkawan møskai mur pasram kusrenrrai kusrenniimíig mu treeg nusrkai kø chinderah? ⁸ Inchen tru kanelø mayeelø mur pønrram kusrenrrai kusrenniilø latawei ñimun kusrenniimeelø kuisruandøbe, trube, Tiuswei trag nusrkalø kømøtø, ka menda ureemera kuin kønrrun. ⁹ Inchagucha namma yu pirau namui møskalø namun mur pasram kusrenrrai kusrennøbelø nambe tøgar kua, truilanma maig købash inchimøtø, tab inchib tøgagøbelø kuibe, ¿tru namui espírituimerai Møskai Tiuswane treetøguen kømø, masken maig taigwan tru kuindø mørøb meløwa, øsig kømigwan tøgagømig kømønrraitarru?

¹⁰ Namui møskaløma nam mur pønrram kusrenrrai nømbe kan maya yanagatiitø namun kusrenanøb tøgagøbelø købig køn, nømun maig maramdiig køben, treeg. Trune Tiusbe nam mur pønrram kusrenrrai kus-

rennøppe namunguen tab kōnrrai maran, nō newan tabig kuigwan namgucha tōgagōnrrai. ¹¹ Tru mur pōnrram kusrenrrai murigwan kusrenanene, ke kan tru urastōbe chiguen chi kasrag kōmdiig kōmōtō, mur kui mōrōb pasramibe kōbig kōn. Inchendō tru ōyawan kusrenaninab puraambubelaimbe tsōndatōbe sōlgandō tabig amōnamiba, chi isumgaig tab amōnamiba tōgaig arrubig kōn.

Tius wamindigwan kaasamibe kōrig kōmdiig kōn

¹² Inchawei ñimui kwalmera kullaarailan chishmisrrai kōnōgōb, ñimui tōmmera itōnapteelan katōle mur misrrai maray. ¹³ Katō ñim tab punab ambamig kōnrrai putur maymeran ōlmaray, tru ñimui kōrriindi srōb wetunshimō, tammisrrai. ¹⁴ Ñimbe maya misaamera-ba ambugurri igurri lata tab kōmigwanba, katō Tiusweyasiitō tarōmisra tabig amōnamigwanba martrab inchib kuy. Kaguende Tiusweyasiitō tarōmisra tabig amōñimōwabe, muguen Señorwane ashchaamōn. ¹⁵ Ñimbe purō tab isua ashib amōnay Tiuswei tru ka yandō tab indigwan ñim mōikkōben wendōbasrōb pōnrrabgunmab, inchipa ñim mōigwan kōben kan mōb srōlgōlig lataig kal-lawa nurab ya, truig pesriig ilōsrkōnrrai maren, misag purō nuwan tru kaitōga mindisailō kōmōnrrai. ¹⁶ Mugucha mōg lata ishug lata trōmbōig marōb uñchab kōmōwei, kabe Tiusweimburabigwane chigucha kōmui lataig inchibig kōmōwein kuy, tru Esaú latawei. Truima kan mamig nindagweindō kan mayor nusrkai maig tōgagōmigwan yanig kōn. ¹⁷ Kaguende ñimbe yandō asiinrrun, Esaúbe mas wendōbe tru mayanguen tab indig kōnrrai keta tranigwan katōle mōskawan utōnrrab inchen, nune yandō ka taig kōbigwan. Tru mayanguen tab indig kōnrrai tranigwan tōgagōnrrab kappin kōrōgōb lawa, yandō treeg kōnrrai chab marigwane ni chinchaguen lliskamgaig kuig kōn.

¹⁸ Pōs ñimbe, israelitasmera Sinaí Tunyu kemalla pōnrrab latawei, kan nu tun katōramdiigu nagurōmera naarabig tōgaigu kemalla kōmōwei, kabe lōstiig, tru purō trōmbō lōstiigu kemalla kōmōwei, kabe kōrig kōmdiig isig ichibigu kemalla kōmōwein kōn. ¹⁹ Katō ñimbe tru trompeta mur wanrōbigu kemalla kōmōwei, kan wam wamindiilan mōrtrab kemallmōwei indig kōn. Inchen tru wam wamindiilan mōrōbelōma: “Tiusmanda yandō waminncha” chibelō kōn, ²⁰ kaguende yandō mas awentawa pōnrramgaig kōben, Tius tru ōyeeg karua pasren: “Kan animaldōguen tru tunwan kebachibiibe sruutōga peta kweetsig kōnrrabig kōn cha” trenchiben. ²¹ Inchen tru treeg pureb pasrabiibe purō trōmbōig kōrig kōmdiig kōben, Moisésbe trenchibig kōn: “Kwaarōsraig kōrig kōbiitō ke itōnab pasrar” cha.

²² Ñimbe treegu kemalla pōnrrōmōtō, mōimbe ñimuimburappe tru Sion Tun tainug, ōsig wab Tiuswei ciudāsō, srōmbala Jerusalēnsō, muguen mundzamgaig āngelēsmēra tulundzuna kasrag purraisō, treegu kemalla pōnrran. ²³ Katō Tiuswei tru srōsrō kal-lawa ureemēra nōmui munchimeran srōmbalāsō pōrig tō-

garmera kanbalatō purraisō, katō Tius tru maya misagwan maig maramigwan asha marōbig waisō ñimbe kemalla pōnrrab, katō mayeelō sōlgandō tabig misaamerai espīritumēra yandō newan tabelō kōnrrai kōrōmariilō purraisō kemalla pōnrran. ²⁴ Katō tru srō acuerdo marigwan misagweimburō purōbasramisrōbig Jesúswangucha kemalla pōnrrab, katō tru Abelwei ani ‘tru kaig marōbigwan ñi, Tius, ulō pay’ chib, ani lataikken kōmōtō, Jesúswēi tru ani itōtsurig mas purō tabig ‘tru kaig marōbigwan ulō paymō, ñi, Tius, pesannau’ chib waminchib aniyu kemalla pōnrran ñimbe.

²⁵ Inchawei tru waminchibigwan kaashib kōnrrab kōmō ashiptō kuy. Kaguende Tius Moiséskurri isuptō kōnrrai wamindigwan kaashibelōma yu pirauguen chi indiimīig ka yandō wegōrrōmuibe, trube, tru srōmbalāsōngurri isuptō kōnrrai waminchibigwan tarōmisrabe, nambe truyugurrimbe ni chinchaguen wegōrramgaig kōnrrun. ²⁶ Tru Moisés tsub urassrōma Tiuswei wamdōgabe pirōwane kōnōgagutsig kuibe, mōimbe ōyamay maramōnrrun cha kōrrōmisrig kōn: “Nabe katōle pirōwane kōnōgagutsamōnrrun cha, trurrigu pirōwandō kōmōtō, srōmbalameranbañau.”

²⁷ Tru, “katōle kōnōgagutsamōnrrun” cha, tru trendaibe, tru ka mara pōnsraindeelō kōnōgagutsilane kerranrrab kui tōrgandō eshkan, tru kōnōgagutsamgailō, truilōtō pōnrrabig pōnrrōnrrai. ²⁸ Inchawei tru nam ashib tōga purramig tru kōnōgagutsamgaigwan nambe utab kuig kōbene, nambe ‘mayanguen ungwa, ungwa’ chigun, Tiuswan tab kui wanrrai marōppe, nun kōriibala tabig waminchib, kan yeeg tabig kōnrrabmab isub. ²⁹ Kaguende namui Tiusbe kan nag lataig kōn, chigucha kōrrōmisrraingaig parrōbig.

Cristoielōbe mandō amōnamig

13 Ambugurri igurri undaarabig undaaray, kan trag nunelō lataitōwei. ² Ñimui yau asiimeelō pubelan tab wamab ya pebamigwane pesannamōtay. Kaguende mōilōma ōyamay marōb melōwa, āngelēsmēranguen ya pebōbelō kōn, chi truilō kuitamab isumōtō.

³ Katō kailan keeri yau purrabelane ñimbe nōmba kanbalatō keerig purrōwa lataitōwei isub, katō kaig indinab melabelane ñimun treeg indi lataig isumig kōn.

⁴ Kasharamibe purō tabig kōbig kui mayeelōba treeg isua tōgagōb, katō kasharawarmerabe nōmui kiainube mu pegwan pera kiamig kōmōtō kōn. Kaguende mōg lata, ishug lata trōmbōig marōbelanba, katō itōlulōpteelanba, Tiusbe nōmun maig kōnrrabigwan asha martrab kōn.

⁵ Ñim amōñippe, anwane ke chinchimmōrō chull inchib amōñimōtō, ñim mōi maig tōgagūitōgatō tab kui mōrōb kasraatō amōnamig kōn. Kaguende Tiusbe trendaig kuig kōn:

“Managuen ñundō elachimōwei,

chinchibgucha tsunrrai managuen ñun tarōmisrōmōwei indamōnrrun” cha.

⁶ Inchawei ōyeeg taig kōbene, nambe treeg kōnrraitamab isua, chi isumō trenchinrrun:

“Nan purugubiibe Señor nò køben, nabe chigucha kørmumønrrun cha. ¿Møøbe nane chigúi martrautah?” cha.

⁷ Tiuswei wamwan ñimun waminchib, ñimun pera marøb pønrrabelane isua kømig køn. Nømui tru tabig amønaigu asha kusenrrai mandø tabig kørrømarig købigwan tab isua asha, tru nøm isubigwan Jesu-cristoinug pasra mandø tøgagúigwane treetøweih tøgaguy.

⁸ Jesucristobe merrabsrø lata, møyian kwaløm lata, katø managatig nøbe yunømarmíig, treetø køn.

⁹ Chigøben peemaytø kusenaniilø pesrøteeløtøga amburab iburab srua ambiilø kønrrab kømøtø kuy. Pøs namui manrrømera Tiuswei tru ka yandø tab indiitøga mur pønrramigwan utiibe tabig køn, tru chi mamimeran manrrai karua pønrrailan marøb megaig lata kømøtø, tru øyeelan mariibe chiweingucha chi purugumeelan.

¹⁰ Nambe kan altar tøgaguer tru Tiuswei carpa ya tabzhigu marøb pønrrab sacerdotessmerabe tru al-taryuigwane mamig kømíig. ¹¹ Pøs tru maya sacerdotessmeran nò karub sacerdote tru, “Kerriguwan Tiusweindiig Kønrrain” tannug tru animal kweetsilalai aniwane tru kaig mariilaimburø tranrrab umbusrø srua kebyaindøgucha, tru animal kwaigwei asrmerane nøm warainukkurri nøørøsrø srua webamba, parrilø købig køn. ¹² Inchawei treetøwei Jesúskucha ciuda yaskabyugurri wambig nøørøsrø kwaig købig køn, nui anindøga Tiusweindø kønrrai misaameran chish martrab. ¹³ Inchawei namgucha nuimay nun katønrrab webamgun ciudayugurri wambig nøørøsrø, nun maig trømbøig indinab megaigwan namgucha treetøwei kaig marinab melønrrab. ¹⁴ Kaguende nambe yu pirabe kan ciuda managatig pasrab pasrønrrabig chigar kua, nambe tru attrabigwan lab ker. ¹⁵ Inchawei Señor Jesucristogurri chu urastøgucha Tiuswan nam animal kweecha lataig tranøppe, purø tabzhig wamindiilø trangun, nui munchiwan tabig wamindi wam tru trigugurri webarrubiitøga. ¹⁶ Ñimbe tabig maramigwanba, ñim chi tøgagúigwan pirishib kømigwanbabe pesannanrrab kømø melay. Kaguende

kweecha tranøb lataitøwei Tiuswan keta traniiilø øyeeg traniiiløbe nò purø tab kui wanrrai marøbig, treg køn.

¹⁷ Ñimun pera marøb pønrrabelane maig karuigwan mørøb, nøm maig chiben tregwan melay. Kaguende ñimun chi kømønrrai chu uraskucha ashibeløbe nømwein køn, nømui chi mariilan nøm Tiuswan eshlab pønrrønrrabelø kua. Nøm maramigwan marøb melappe, kasraatø, chi isuin kømøtø, marøb kønrrai inchigay. Kaguende trengømuissruandøbe, ñimune chiguen chi tabig kønrraamøn.

¹⁸ Namuimburab ñim Tiuswan miarrunrigay. Pøs nambe namui isub kebachib pasrabigu chi ‘kalø køn’ chibig chigar pønrrab, katø chiyutøgucha nambe tabig marøb melønrrab isua meler. ¹⁹ Nabe ke tiusmanda Tiuswan miab kørrunrigay chinrrab inchar, na peba ñimuisrømay katøle arrumig kønrrai.

Patsøgønrrab srabe wamindiilø

²⁰ Tru chi isumgaig tab købigwan tøga Tius, tru managatigwei acuerdo mari anindøga tru Ubishameran Ashibig purø nuig, namui Señor Jesúswan kwailai utugurri kusrubiiibe ²¹ tru nò maig maramig palai waigwan martrai chigurrimbunø tabig palabigwan ñimun tranrrun, Tius nò purø tab kui ashib wamig kønrrai Jesucristogurri namuinug nò marøb pasraitøga. Jesucristone managatig tørguegwalmabig kønrrun. Treg kønrrun.

²² Na øyamay melamig køn chib wamindi wamwane, nai nunelan, tiusmanda tammay utørrunrigay chinrrab, pøs nabe landøtiig pørar. ²³ Namui nuneg Timoteobe kailan keeri yaugurri webyain kui ñim wammøra kønrrai inchar. Incha nò petø arrubene, nabe nøba ñimun ashchab arrumønrrun.

²⁴ Ñimun ashib pera pønrrabelø mayeelanba, katø mayeelø Tiuswei misaameranba ‘tab ka amøñigueh’ tan chirrunrigay. Katø italiasreeløgucha ñimune ‘tab ka amøñigueh’ cha øran.

²⁵ Tiuswei tru ka yandø tab indiibe ñim mayeeløba pasrønrrun.

Santiago

Israelwei misag truørø amba warabelan Santiago pørøb

1 Na Santiago Tiusweimba, Señor Jesucristoimba marøb megabig Israelwei doce nusrkaløgurri mis-ag nørø larrøbicha, pirau kan ørøtø amba warabelan 'ka amøñigueh' chinrrab inchar.

Tiuskurri kusrebig kømig

2 Nai nunelø, chigøben, chigøben puig meløwabe, truba tab kui inchib, kasraaray, **3** kaguende ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwan maig kətashchab marigugurrimbe masken tammay melamig arrubig kui ñim ashibeløbe. **4** Inchendø ñim tru treeg tammay kullaaramø, ka melaibe, newanig kønrrai inday, chiyugucha neilø, chi isumgaig newan pønrrabelø, yandø chiyugucha palømø newanelø.

5 Ñimun møigwan køben øyeeløyu tab asha maramigwan kusrebig kømig paløbene, Tiuswan mi-au, nøbe tranrrun. Kaguende nøbe mayeelan tranøppe, merøbalatø tranmøwei, katø chi miabene, namømtø, tammay tranøbig køn. **6** Inchendø miappe, ke Tiusbe tranrraitamab isua miamig køn, treeg kømuptinchaitamab maizhikken chi treeg isumøtøgue. Kaguende chi treeg kømønrrab kø chindermab isubiibe kan maryu pi welarwan isig ichibig amburab, iburab srua yaig lataig køn. **7** Møikkøben treebe Señorwan chigøben utamuitamappe isumøta. **8** Kan møg møindø øyeeg martrab isub, katøguen srønabe peetø isubiibe, chiyutøgucha mumayguen kømíig unan.

9 Kan truburab chiga nunezhigwan Tius nune truba nuig marene, purø tab kui møramig køn. **10** Inchen puaibe purø tab kui møramig køn, Tius nune chigucha kømíig lataig marene. Kaguende puaibe kaumerayu u lataig kua, pasrabig pasrønrrab kaiman. **11** Pøs pørr webarrua, purø mur pachene, kaube mul-laben, ube peñen, tru tabzhiibe yandø pinan. Øyeetøwei puaikkucha nui chigøben penab, yanøb uniiløyu pinønrrun.

Chinetø kaig pub arringucha treegu ka megab

12 Chigøben pub arruben, tammay megabig megabiibe mayanguen tab kuig køn. Kaguende treegu puraya pasramisrøppe, nun undaguelan Tius keta tranrrab kørømisrig tru øsig køm coronan utønrrun. **13** Møigwan køben chiyugøben kaigyu kebenamdiig mørørabene, Tius treeg isunandan chimøta. Kaguende Tiusbe mana kaigu kebenamdiig kuig mørørai

wamøwei, ni katø mun kaigu kebenøsrkønrrab inchimøwei inchibig køn. **14** Treeg kømøtø, møigwandøgucha nui kaig isubeløtøwei srua iben, truiløtø yandø tabig lataig asønangarua kebenøsrkaim pasran. **15** Inchen tru trømbøig isuilø yandø umbu kebya, pasramisrikkurrimbe, kaig maramig kal-lan. Inchen tru kaibe yandø ne nurappe, kwamigwan kal-lanrrai mara pasran.

16 Nai undaarraig nunelø, ñimguen pella peemaytø isub pønrrømøtay, **17** chitøgucha tabig ketiiba, katø chigøben tabig newan marøbelø kønrrai ketiibabe srømbalarøngurri arrubig køn, tru srømbalarø chine pilab pønrrabigwan marøbig Tiusweinukkurri. Nøbe nø maig køppe, manatøgucha treetø kua, nuinuube løstørab lata inchib, tørmisrøb lata inchib, inchiibe chigagøn. **18** Nun trendø treeg marøg kuikkurri, nui newan cierton wamdøga namune katøyug srøig kal-langaruig køn, nø kerrigu misagwan ellmara pønrrailai utu nammerrig ke srøsrø ellmarig misrig latailø kønrrai.

Kalutøga møriitø kømø, maramig køn

19 Nai undaarraig nunelø, iigwan isuy: ñim mayeeløba møramigwane muniitø purramig køn. Inchen wamin-damigwanba, namamigwanbabe tsøndatø isuptø maramig køn. **20** Kaguende kan møg namig kətanmap-tø mariibe Tiuswei sølgandø tabigwan marmøn. **21** Inchawei treeg købene, ñimbe ashikken kønrrabgaig marigwanba, chigøben kaig mariilø trutø netsaig tøgagúilanba webeta elacha, Tiuswei wamwan ñimui manrrau ellgwaigwane mur kurrashmø, tammay utay. Kaguende tru wam wamindiibe maramburab marøbig køn, ñimui møsigwan wesramig.

22 Pøs Tiuswei wamwane maig martrain taigwan ñimbe marøbelø kømig køn, ka møratø, møratø kønrrab kømøtø. Trengømuisruandøbe, chi mørmui lataitøwei ñimasiitø ka kegørrab pønrraig webinrrun. **23** Kaguende møikkøben Tiuswei wamwan mørøptø møra, tru maig taigwan møra marmíibe, kan møg nui maløwan espejoyu ashibig lataig køn, **24** nui malø maig kuigwan asha, katø llirawa, ippe, pesannab lataitøweingue. **25** Inchen møikkøben Cristo maig mar-trai karua pasrig newan sølgandiig, tru chi iløsrkaimíig kønrrai marøbigwan ke tab asha, truyu megabig megawa, tru mar-trai karuigwan pesannaptinchimøtø marøbigweimbe, nui mariiløyu mayanguen tab kuig kønrrun.

²⁶ Ñim mōikkōben, Tius martrai karua pōnsrailōyu maizhikken purō punōmō marōbig kurmab isubendō, nui nilōtōgabe maig kurrōbashtō waminchibiibe nōasiitō kebeñib pasran. Inchen tru nō Tiusweiwan maizhikken purō punōmō marōb pasrab taibe chi mar-mui lataitōwei webyan. ²⁷ Tius Mōskawei merrab tru nō karuilan maizhikken pinab marmō, chillig indiimīg mariibe, iig kōn: usri mōskai, peta kwailanba, kelō peta kwailanba chigōben isuig melōben isua ashchab ambub, katō yu pirau kaig trōmbōig arrubītōga chillig incha pōnrrōmōwei indamig.

Misaameran mōilandōgucha lata wamamig

2 Ñim nai nunelō, ñimui isubigwan namui Señor Jesucristo tōrguegwalmabigweinuutō tōga pōnr-rōwabe kanundō tab wamab inchimō, mundōgucha lata kōmig kōn. ² Ñim tulundzuna purrōbenma, kan truba pua mōg oro surtigastiig, truba tabig keweig pubene, truba tabzhig wamab, ñimbe trenchinrrun: “Yu katōguchi tab wamdōnug warra” cha. Inchen trunetō katōgan, kwa waacha, truba shautōzhig chill-iguig keweig pubene, ñimbe trunune trenchinrrun: “Ñibe ōsrōndō, ka pasrau” cha; kabe: “Uyu pirau wamisr” cha. ⁴ ¿Treeg marōppe, ñimui utu ñimdōweinguen kanune yandō nōōrō marōbguen pōnrrōmōtirru? ¿Ñimbe kaig isuaguen treeg inchib pōnrrōmōtirru?

⁵ Nai undaaraig nunelō iigwan mōray: ¿Tiusbe yamba yu pirau waachameranwei lawa wesruig kōmuitarru? ¿Nōmbe isubigwan Jesucristoinuutō pasra pōnrraig-wan tōgagōmburab tōgagōb, katō nun undaguelan tru nō ashib karub waigwan Tius tranrrab misra kōr-rōmisrigwan chigucha utōnrrabelōbe nōmwein kōn-rai marig kōmuitarru? ⁶ Trune ñimbe waachamerane chigucha kōmīg marōb ka kōrig maran. ¿Tru puarmer-awein kōmuitarru ñimune mōra melōnrrai marōb, katō misagwan ashib karub purrabelaimay ñimun uñchib waram srua ambubelōbe? ⁷ ¿Tru Cristoi purō tab munchiwan ñimun pasra wamigwan nōmweinrre purō trōmbōig wamabelō kōmuitarru?

⁸ Tius tru martrai karua pasrig purō nuig, nui wam pōrigu pasrabigwan, maig chibig kōben ñim treeg mōra marōb pōnrrōwabe, sōl marōb pōnrrōn-rabguen: “Tru mendaigwangucha, ñiasig lataitōwei undaarau” cha trendaigwan. ⁹ Inchen ñim kanune tab inchib, kanune maig kōbash inchib pōnrrappe, ñimbe kaig marōb pōnrran. Inchen tru maig maramigwan martrai pōra trarriitōwei ñimune ‘kalō marōb itōbunab pōnrran’ cha ñimundōwei itōōra pasrtrun. ¹⁰ Kaguende tru maig maramigwan martrai Moisés pōrigwan mōikkōben kerriguh mōra marōppe, marendō, tru utu kanundōguen kalō marōb itōbunikkurrimbe mayamba kalō mara pasraig kōrrōmisran. ¹¹ Kaguende: “Itōlu-lamig kōmōn” chibiitōwei, treekkucha taig kōn: “Kweetsamig kōmōn” cha. Inchawei mōikkōben itōlul-muingucha, kweechibiibe, tru maig maramigwan mar-trai Moisés pōrigwane itōbunan. ¹² Ñimbe wamindi-ilōyu lata, amōnailōyu lata tru maig maramig chi ilōs-

rkaimīg kōnrrai marōbig nōmun maig asha maramigwan marig kōmig, ke yandō treeg maramig puim pōnrrab misaamera lataig kōmig kōn. ¹³ Katō-ganelan lastimaguengaig marōbelane, nōmungucha treetōwei lastimagaig marōb asha kōrrōmariilō kōn-run. Trune, tru lastimabaig marōbelōbe, kōrmō, tab kui webamba pōnrrōnrrun, tru maig kōnrrabigwan asha maren.

Isubigwan Jesucristoinuutō pasra kuiba, chigōben tabig mariilōba

¹⁴ Nai nunelō, ñim mōikkōben ‘isubigwan ke Jesu-cristoinuutō tōga pasrabig kur’ chibendō, chigucha tabig marōb kenamarmubene, tru ‘isubigwan pasra tōgagur’ taibe, ¿chiwein kuin purugunrrab kō? ¿Kabe tru isubigwan Jesucristoinuutō tōga pasrab taig, truitō ñun kaigyugurri wesranrrautah? ¹⁵ Kan nunewan kui, kabe kan nuchawan kui kemig truburab chigawei, kwalōmmerawan chi mamig chigawei megamne, ¹⁶ ñimma mōikkōben trendaimbeh: “Chi isumō, tab in-rig chib. Pachitō kōnrrai tsitsō keb, ōska mab, muchib uñchig” cha. Inchendō asru maig palain pasrōben chi tranmubendōbe, nilōtō pasrainguen kōnrrun. ¹⁷ In-chawei ōyeetōwein kōn, ‘isubigwan Jesucristoinuutō pasra tōgagur’ taig, chigōben mariilō chigaibe, nōasi-itō kwaig kōn.

¹⁸ Inchendōgucha mōibe trenchinrrun: “Isubigwan Jesucristoinuutō ñibe tōga pasrōben, nabe chigōben tabig mariilō tōgagur cha. Nui isubigwan Jesucristoinuutō pasra tōgagūigwan chigucha tabig mariilō chi-gaig nan kenamartra cha. Inchen nai isubigwan Jesu-cristoinuutō pasra tōgagūigwane nabe chigōben tabig mariilōtōga ñun kenamartrumōn” cha. ¹⁹ Pōs Tiusbe kandō kōnmab isub, ñi kōrewa pasraibe, trumaybe sōlwein kōn. Inchendō kwaimandziimeragucha Tiusbe kandō kōnmab kōrewa, katō kōrig kōb itōnab inchi-belō kōn. ²⁰ Au, ñi chugūi mōrmīg, nebua ashchab inchi, isubigwan Jesucristoinuutō pasra tōgagūig, chi tabig mariilō chigaig, ka yandiibe chigucha kōmīg kuin kui. ²¹ ¿Namui merrabsrō mōskai Abrahamma nui nusrkai Isaacwan tru altar marinug truyu Tiuswan trana, kwetchab trarren, nune chi kaig kōmīg lataig tabig kōrrōmarig kōmuitarru? ²² Inchawei, ¿Abra-hamweimburabma ashmōtirru, nui isubigwan Tiusweinuutō pasra tōgagūibe tru chigōben mariilōba truibā misra kanbalatō marōb pōnrrabig kui? ¿Inchen nui isubigwan Tiusweinuutō pasra tōgagūibe tru mari-ilōgurri kerrigu newan marig kōrrōmismuitarru? ²³ Inchen Tiuswei wamwan pōrigu ōyeeg taibe nebuig kōn: “Abrahambe Tiuswan kōreikkurri Tiusbe nune sōl-gandō tabig kui asha tōgagūig kōn” taig. Incha nune ‘Tiusba truba tab linchibig’ cha, wamig kōbig kōn.

²⁴ Inchawei ñimguen ashen, Tiusbe kan mōwane nui tabig mariilōgurrimba chi kaig kōmīg lataig tabig kōr-rōmaran, isubigwan Jesucristoinug pasriitōgatō kōmōtō. ²⁵ Katō treetōwein kuig kōn, ¿tru Rahab, nui asrwan anwei yanōb ishuuma, tru maig kōtasha asha wam sruamrrunrrab ambubelan nōbe ya pebamba,

katøgan peg maywan amrrai eshkamba, øyeeg tabig marikkurri nune chi kaig kømíig lataig tabig kørø-marig kømuitarru? ²⁶ Kan asrma chi espíritugaibe kwaig køn; katø treetøwei isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagøppe, tøgagøbendø, chi tabig mariilø chi-gaibe kwaitøwein køn.

Niløbe truba kaig marøbig køn

3 Nai nunelø, ñimui utube mayeeløbabe kusrenanøbeløtø kønrrab isumøtay, nam kusrenanøbelane maig kønrrabigwan asha marøppe, ka palatiig kømø, martrab kui ashibelø kuig køppe. ² Kaguende nambe mayeeløba chiyugøben kalø marøb pellibelø ker. Inchen møikkøben nui wamindigu pellmíibe, tabigwan newan sølgandø marøb møg køn. Treebe nui asrwangucha kerriguba maig købash kømønrrab isua møra tøgagøn.

³ Kaullimeranma nam trigu tsi muusrøppe, muwan inrrain kesruben mørtraí muusrøbelø ker, asr ørøba kønørramamø merrarramig. ⁴ Katø barcomeran chigucha asay. Yeeg nørreelø purø mur isig ichibig srua ambiilø kuingucha, barcon muba inrrai inchib pasrabig kan lamøtiitøgatø truyu purrabeløbe nøm muwan ambug køben truwan øran. ⁵ Katø niløgucha øyeetøwein køn: Asru purø lamíig købendø purø nuig misrøb, chigøben purø nørreelø martrab waminchibig køn. [Kan lamø naazhikkurrindø kan srønø tsibwan muba kuimbura parrøbig køn! ⁶ Inchawei niløbe kan nag lataig køn, namui asru kaitø netsaig, asr ørøba trømbøig marøb mindishibig pasrig tru niløbe. Tru møra melamnug naarab pasrabiitøgatøwei piløga pasrig køn. Incha nam øsig kuingurrimbunø kwamnegatig pilab pasrabig pasrønrrun.

⁷ Møøbe chigurrimbunø namig animalmeran køben, illimeran køben, ulmeran køben, maryu purrabelan køben kusrenanamdiig køn. Inchawei misaamerabe merrarrawa kusreezheelø marøbelø køn. ⁸ Inchendø niløwan kuimbe mugucha kusrenanrrab kaiman. Purø kaig kua, chinchaguen treeg marmønrrai merrarrawa tøgagønrrab kaimaig, kweechib larrø trømbø møtø netsaig køn.

⁹ Nambe niløtøgabe namui Tius Møskawan tabig wamindamba, katø Tius nø latakøwein kønrrai mari misaameran tru niløtøgatøwei trømbøig nebunrrai wamindamba inchibelø ker. ¹⁰ Tru trigugurrindøwei mayanguen tabig kønrrai wamindamba, trømbøig nebunrrain chib wamamba indan. Nai nunelø øyeebe maramig kømøn. ¹¹ ¿Kan pigabyugurrindøwei chish pi webarrumba, kaig pi webarrumba inchautah? ¹² Nai nunelø, ¿kan higuera tusr købendø, aceitunas nigen, katø kan uvas tusr købendø, higos niirrautah? Katø treetøwei kan tre pigabma truyutøwei tab pi weguchimøn.

Kusrebig kømigwane Tius tranøbig køn

¹³ Møikkøben ñimui utu truba kusrebig, trurrigu chiuwan køben tab chigúi mørøbig kuabe, maig købash

kømø, tammayig kuitøga kenamar, nuig kurmab inchimøtø, larrø tammay marøb unigu, truba kusrebig kuyugurri arrubiitøga. ¹⁴ Inchen treeg kømøtø, katøganweimburab ñimui manrrau ke chinchimmøø inchib pusrkwai asiibah, chiyutøgucha ke nømerrig kønrrab indiibatø tøga pønrrøwabe, ñimbe truba nørreelø kusrebelø kermab inchimøwei, tru newan cier-tonigwan isab pønrrømøwei inday. ¹⁵ Kaguende kusrebig kuig øyeebe Tiusweinukkurri arrumøtø, ka i piraugurrindø arrubig ka møwei isuiløyugurrimba, nugwaimandzigweinukkurrimbe arrubig køn. ¹⁶ Kaguende ke chinchimmøø inchib pusrkwai asiibah, chiyutøgucha møig kanab marøbig køtashchab indiibatø pønrrabnuube, ambumay imay ke mumay købashtiibah, katø chigurrimbunø ka trømbøig mariiløbatø pønrran. ¹⁷ Trune tru kusrebig kømig Tiusweinukkurri arrub iimerrig køn, chishig. Trugurrimbe ambugurri igurri tab kønrrai indamig, katøganelø chigøben indingucha tammayig kømig, tab kui mørøb kasraatø pønrrønrrai marøbig kømig, katøganun chigøben nebui megaben, truba truba lastima ashibig kømig, tabig marøbig kømig, kanelane øø mara, kanelandø tab inchimíig kømig, ka treeg køm-mab ashchindø kømø, maig maramigwan marøbig kømig, treeg køn. ¹⁸ Inchen ambumay imay tab kømigwan tøgagønrrab tru ambumay imay tab købitøga ellmarøbeløbe, sølgandø tabig ellmariilø tulishinrrun.

Pirauigwan tab kui inchib pønrrømumig

4 Trømbøig kwayam lailøba, namishib chinetø cha møriløbabe ñimui utube ¿chugurrinre arrubig køh? ¿Ñimui umbu trømbøig kaig isubelø ni kan mandøguen kømíig pønrraptø pønrrøwa, truyugurrinre arrubig kømuitarru? ² Ñimbe chigøben tøgagønrrab inchendø, tøgagønrrab kaiman. Kweetsamba, katøgane chi tøgagømønrrai ke chinsraatø indamba indan. Inchendø chinchagucha tøgagønrrab kaiman. Incha ñimbe chinetø chib menda, trømbøig kwayan. Ñimbe chi tøgagønrrab isuiigwan tøgagønrrab kaiman, kaguende Tiuswan miameeløgurri. ³ Kabe miappe, miabendøgucha, utønrrab kaiman, kaguende søl isua mi-amøtø, ka ñimui asrwan tab kønrrai kasraarab kømigwayasiitø miabelø kuikkurri. ⁴ Ñim, Tiuswan itøluløptø misaamera! ¿I pirauigwan tab inchib chull inchibiibe Tiuswane ashig kømui inchibelø kui ash-meelø køtirru? Inchawei møikkøben i pirauigwangøba tab kui mørøb llirabiibe, Tiuswane ashig kømui inchibig misran. ⁵ Kabe Tiuswei wamwan pøriiløyu øyah chippe, ¿ka trenchig køptø trendaitamab isutirru 'tru espíritun Tius namui umbu pasrønrrai traniibe namune [katø! nuyasiitø kønrraimab undaaran' chibigwan? ⁶ Inchen Tiusbe nui ka yandø tab indiitøgabe namune katøguchinguen tranøbig køn. Incha nui wambe trenchibig køn:

"Nuinetø nuig mørørai inchibelane

Tiusbe søtøbasramisrøb kurrappe,

trune chigucha kømeeelø tammayelane

nui ka yandø tab indigwan Tiusbe tranøbig køn" cha.
⁷ Ñimbe Tius maig chiben nune tru kuindø møray. Trune nugwaimandzigwane mormønrrab mur isua pønrrai, treeg pønrrøbene, ñimuinukkurrimbe lulrrun.
⁸ Ñim Tiusweimay kemallene, nøbe ñimuimay kemallchun. [Kaig marøbelø, ñimui tasigwan chish maray! Ñim Tiuswan undaaranrrab indamba, katø tru urastø yu pirau chi købigwan undaaranrrab indamba inchib misaamerabe ñimui manrrømeran newan chish maray! ⁹ Ñimbe truba isui inchib, chindimbarre nambe øyeeg kailø kermab truba isub, katø kishib inday! Ñimbe indzabgunrriibe kishib; kasraarabgunrriibe truba isui inday. ¹⁰ Ñim Tiuswei merrab utsøbasrene, nøbe ñimune nørreelø kønrrai martrun.

Maig maramigwan nai nunewan ke na asha marmumig

¹¹ Nai nunelø, kangurrin kangurri katøganun chigøben kaig wamincha ashmøtay. Møikkøben kan nunewan kaig waminchib, kabe 'øyeeg søl marmig køn' chib, waminchibiibe, tru maig maramigwan martrai Moisés pørigwan kaig waminchib 'søl marmøn' chib pasran. Inchen ñi tru Moisés pørigwan kaig kui marøb pasrøwabe, ñibe trunun møra marøbig kømøtø, ñiguen 'øyeeg køn' chib asha marøb pasran.
¹² Inchawei mu katøgane kaaben, Tius nøtø køn tru maig maramigwan martrai pøriilan tranøb, katø nøtøwei maig maramigwan sølgandø asha marøb inchibiibe. Truibe nø kaigyugurri wesruin kui, kabe kaigyu pasrin kui nø ashchabig køn. ¿Ñibe chigugu, katøganun 'øyeeg søl marmig køn' chib marøb pasrønrrappe?

Srøna kwalømbe chi punrrab kui asamgaig køn

¹³ Inchen ñim: "Møin kui, srøna kui, chugøben ciudasrømay amba, trusrø pila ørøba warøwa penamba, yanamba, an nørø maramba inchib warønrrab" chibeløbe, mømibe iigwan møtrai: ¹⁴ Ñimbe srøna trumar ñimui øsig amønamiigu ni chi punrrab kuinguen mormubendø treendan. Ñimbe ka wañi lataitø køn, møindø kenaguitø, katø yanayube kenamuptinchibig lataløgue. ¹⁵ Trembe ñim øyah tamikken søl kønrrun: "Señor treeg kønrrain købene, øsig warøwa, iilan marøb, øilan marøb waramønrrun" tamig. ¹⁶ Trune ñimbe nørreelø kermab isub, treetø isumøtø, truba nørreelø wamindan. Kan chiyutøgucha øyeeg nørreelø kermab isub wamindiiløbe purø kaig køn.
¹⁷ Møikkøben tabigwan maramig kui ashendø, marmuibe, yandø nuimbe kaig marig kørrømisran.

Puarmeran kaig attrabigwan isua kønrrai waminchib

⁵ [Au, ñim puarmera, iigwan møray! Chigøben yeeg trømbøig ñimun nebub attrab pasrøben, kishib, trashib inday. ² Ñimui chigurrimbunø pua misrøb tøgaguiløbe treerilø køben, ñimui keilane pullilla mailø køn. ³ Ñimui oroba, anbabe, mugusiain køn. Incha tru i mugusaitøwei ñimune 'øyeeg marøbelø køn' chib, chi

marmeelø kui kenamartrun. Tru tsamdzuraibe kan nag lataitøwei ñimui asrwan pinishinrrun. Truba truba chigurrimbunø tulishib tunbønrsrain køn ñimbe, mõi ya srabe kwalømmerawan. ⁴ Ñimui ellmariilan tulishib melabelan tru tulisaimburø ñim anwan pagaramø nili andøwei ñimune 'øyeelø kømøgue' chib, wamab trasan. Inchen Tius maramburab marøbiibe tru uløwan tranmuinabelø trashib wamigwan mørin køn. ⁵ Ñimbe yu piraube purø tabig warab, asr maig palai inchen, ñimuimbe treeg marøb waramig tøga, ñimbe waarameran lataig tsal-lana køn ñimui manrrømeran, kweetsam kwalømbe yandø punrrabguen køn. ⁶ Ñimbe tru sølgandø tabigwane kaig nebunrrai kørrømara, pasra, kweetsig køn, nøm maig martraindø nøbe chigucha inchimug køn.

Tiusba wamindamiba, Señorwan munig megabig megamiba

⁷ Trune ñim nuneløbe namui Señor arrumnegatig tammay muniirab melamig køn. Kan ellmarøb kwallibi-ima ellmarabe, tru srø sre attrabzhigwanba, srabe sre attrabzhigwanba yaandø, yaandø, munig megan, tru pirau ellmarig misrizhigwan tulishinrrappe. ⁸ Ñimgucha treetøwei truba tammay muniirab, katø kørrønrrab kømø, mur pønrray. Kaguende Señor arrumibe laturab pasran. ⁹ Nai nunelø, kangurrin kangurri chigøben 'øyan køtan' chib; 'treeg inndan' chib, waminchimøtay, ñimun marigwan asha, kaigyu kørrømara pønrsrainab pønrrømønrrappe. [Au! Tru ñimun maig maramigwan asha martrabiibe yandø yaskabuguen pasran.

¹⁰ Au, nai nunelø, ñimgucha asha kusrewa tøga pønrrai tru merrabsreelø Tius maig karuigwan tru Señor Tiuswei munchiyu eshkabelø chigøben isumdiig nebuiinabendø, yaandø, yaandø tammay melaigwan.

¹¹ Pøs nambe mayanguen tab kuilø kui aser chigøben isumdiig puingucha, tru kullaaramø melaptø melabelane. Jobwanma chigøben yeeg isumdiig nebuingucha, tammay ka megaptø megaigwan ñimbe wammørøbelø kuinrrun, katø srabebe Señorbe Jobwane maig indigwan chigucha. Kaguende Señorbe lastima ashib, trurrigu tammay purugub inchibig køn.

¹² Nai nunelø, iigwane masken isua kuy: ñimbe srømbalawan, kabe pirøwan kabe katøgan chigøben, pegwan truilai merrab pasramisra, '[katø! marmø kømø, nabe maramønrrun' chib, pønrrømøtø, ñimbe 'treeg martrab' chippe, treeg maramig køn. Inchen 'marmønrrab' chippe, marmumig køn, Tius kaigyu pønrsrailø kømønrrappe. ¹³ Møikkøben ñimui utu chigøben puben, isuig megawabe, Tiusba waminchi. Inchen møikkøben tab kasraatø wappe, Tiuswan tabig waminchib cantau.

¹⁴ Inchen møikkøben kwanrø tsuabe, iglesiayu Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelan wamø, Señorwei munchiyu aceite srøla, nuyasig Tiuswan 'purugurra' chib mianrrai.

¹⁵ Inchen nømbe Tiusbe ke tamartraitamab isub, Señorba waminchene, kwanrøbe puraiben, Señorbe

tab uñchai kusranrrun. Inchen chigøben kalø marin købene, Señorbe truigwan pesannab ulø paymønrrun.

¹⁶ Inchawei kangurrin kangurri ñimui kalø mariilan eshkayab, katø kangurrin kangurri katøganweimburab Tiusba waminday, ñim tammisriilø kønrrappe. Kan sølgandø marøb møg Tiusba wamindiibe truba nørreelø marøbig køn.

¹⁷ Tru Elías, Tius maig karuigwan eshkabiima, kan møg ka nam lataitøwein købig køn, tru sre pumønrraima, Tiuswan 'sre pumønrrai martrunrrig' chib nøba

wamindiibe, pøn pila y tøbø pilaba srebe pirau pumuig købig køn.

¹⁸ Incha katø sre punrrai Tiusba katøle waminchen, srebe puben, piraube ellmariilø misrig købig køn.

¹⁹ Nai nunelø, ñimui utu ñim møikkøben Tiuswei newan ciertonigugurri pella, tarømisra iben, ²⁰ katø kalø marøbigwan nui pella yainukkurri lliskøbiibe nui mōsig yandø kwanrrab pasraigwan truyugurri wesrub, katø truba nørreø kaig mariilan kasrøb inchun.

1 San Pedro

'Ka amõñigueh' chib pørig

1 Na Pedro Jesucristo nan nõashib karua ørig i kilgawan pørar misag nõmuim pirau kømõtø, peesrø tru ørø amba warabelan, Ponto pirausrøn køben, Galacia pirausrøn køben, Capadocia pirausrøn køben, Asia pirausrøn køben, Bitinia pirausrøn køben, ²Tius Møskai tru manasrøwei nebua asha, nõ lawa wesrailan, tru Espiritu Santogurri ñimune tabigwei tarømarøb, Jesucristo karuilan møra marøb, katø Jesucristoi anindøga chishmarøb indiilan. Tius ka yandø tab indigwanba, chi isumgaig tab købigwanba uñcha tøgagønrraimab isur.

Tiuswan kasrag køb wamindig

³Namui Señor Jesucristoi Tius Møskaimbe mayanguen tab indig kønrrain køn. Nøbe purø nu lastima tøgagua, namun katøyg srøig kal-langaruig køn, tru treeg kønrraitamab isua munig melamig managucha patsønrrabig kømigwan nam tøgagønrrai, tru Jesucristo kwabelai utogurri katøle øsiiraikkurri. ⁴Tru patsønrrab kømíig Tius namun keta tranamig tøgagúibe pinønrrabig kømøwei, chigøben kaiba linchabig kømøwei, merguranrrabig kømøwein køn, tru ñim tøgagønrrai srømbalasrø ñimuyasig esegaig pasrabig. ⁵Ñim isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúikkurri Tiusbe nui maramburab mariitøga chinchimønrrai ashib tøga kuilø køn, yandø kerriuguwan tru kaigyugurri wesraig kømig tamara pasrig tru srabe kwaløm kenamarig kønrrabigweyasig.

⁶Øyeekkurri ñimbe truba kasrag kuilø køn, inchipa kan maya yanatø chigøben, chigøben nebuig isuig melamig punrraptiig kuindøgucha. ⁷Kaguende isubigwan ñim Jesucristoinuutø pasra pønrraibe kan oro lataitøguen kømø, purø tabig køn. Tru oronma managatig kønrrabig kømíigwanguen maig køtashchab ashchappe, nagu parramig køn. Inchawei ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrraigwan maig køtashchab asha kørrømarikkurrimbe Jesucristo kenamisrøb kwalømbe ñimune søl marig kui asamba, maya nuguen tabig indamba, katø tabig kui asha tab indamba indiilø kønrrun.

⁸Ñimbe Jesucristone ashmuindøgucha, undaarabelø køn. Katø mõimbe nun kaptøga ashippe, ashmubendø, nun kørewa, purø nuig purø tabig kui møra, truba kasraaran, tab købiitø ni manchaguen chi tamgaikke, ⁹pøs tru ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pas-

ra tøgagúig yandø tru nebumigwan nebuben, tru ñimui mõsiimera kaigyugurri wesrailø kørrømisrig.

¹⁰I kaigyugurri wesraig kømigweimburappe Tius tru maig karuigwan eshkabelø Tius tru ka yandø tab indigwan ñimuin kønrrai nõm waminchibeløbe manasrøwei maig køtashchab ashchab, truba truba tab ashib, payib laig købig køn. ¹¹Cristoi Espiritube truilan manawei eshkaig købig køn, tru Cristobe truba kaig indinab megamigwanba, katø tru wendaube tørguegwalmabig kønrrabigwanba. Inchen nõmbe mu køtashchab ke ashimmøø inchib, katø treebe mana kønrrermab indig købig køn, tru Espiritu nõmuinug pasrøwa eshkaigwan. ¹²Inchen tru nõm eshkaib wamindigwane nõmuyasig kønrrain kømõtø, ñimuin kønrrai, Tiusbe nõmun kenamarig køn. Tru srømbalasrøngurri Espiritu Santon ørig treeg maringaruitøga tru mõin kwaløm srøig purø tabigwan ñimun eshkabelø kusrenaniibe, tru merrabsrø Tiuswei tabig srø wamwan waminchibelø wamindigwandøwei ñimune eshkan. Pøs tru øyeelane ángelesmeratøweinguen nebua asinrrabna kui indan. ¹³Inchawei treeg købene, chi maramigwane kanmaytø tab isua, tab asha maray, tru Jesucristo kenamisrøb kwaløm Tius ka yandø tab indigwan keta tranamigwane [katø! truigwandø muniirab.

Tius namun wamappe, tabigweyasig tarømariilø kønrrai wamig

¹⁴Maig karuigwan møra marøb nusrkalø latailø amønay, Tiuswan ashmeelø køb uras maig amøñig køben amøñib lataig kømõtø. ¹⁵Treeg kømõtø, kaiba lindiimíig chishig newan tabig amønay. Kaguende Tius nõ wamabiima newan tabig køn. ¹⁶Inchawei nui wamwan pøriiløyuma Tiusbe trenchibig køn: "Ñimbe newan tabelø kuy cha; nama newan tabig kur" cha.

¹⁷Møigwandøgucha atsi marmøtø, nõm maig mariilan maig kønrrabigwan marøb Tiuswan ñim: "Namui Møskain" cha, wamabeløbe, chu urastøgucha yu pirau managatig kømø, ka petø warabeløbe, nune køriibala amønarnamig køn. ¹⁸Kaguende Tiusbe ñimune chi tabig marig kørrømisrøtrabgaigwan marøb amønaigugurri wesraig køn, tru treegwane ñimui merrabsrø kølli misaamera marøb amønaigwan ñim tøga kørramisrig købigwan. Inchawei ñimbe tru øyeegugurri wesranrrab purø pagaraigwane tsabøtø ashibelø køn. Truigwane mana pinønrrabgaitøga purø tranig køn, kan oro lataitøga kømøwei, kabe an lataitøga kømøwei, treeg kømõtø. ¹⁹Cristobe kwawa, nui purø tab anindøga

ñimuyasig treeg marig køn, kan ubisha-unø chishchig, newan tabzhigwan kweetsi lataitøwei. ²⁰I pirøwan marmøwatø Cristone manawei wesrua pasrig købig køn øyeegweyasig. Incha møin kwalømmerawan kenamisran, ñimuyasig tab kønrrai. ²¹Inchawei ñimbe nøgurri Tiuswan kørewa pønrramisran, tru Criston kwailai utugurri øsiirangarua, katø nune tørgueg-walmabig kønrrai marøbigwan. Inchawei treeg købene, ñimui isubigwan Cristoinug pasra tøgagúig-wanba, truba truba munig melamigwanba Tiusweinu-utø pønsra kønrrain køn.

²²Incha mømbe, tru newan ciertonigwan ñimbe møra marikkurri ñimui møsiimeran chish marin køn, nunelan ka undaaranmab ashchaidø kømøtø, undaaranrab isua, undaaranbelø kønrrab. Inchawei kangurri kangurri manrraugurri newan isua undaaranburab undaaray. ²³Pøs ñimbe katøyug kal-lawar køn, møskalø pinønrrabelainukkurrin kømøtø, Tiuswei wam øsiguig, managuen pinønrrabikkaig pasrabig pasrabigugurri. ²⁴Kaguende Tiuswei wamwan pøriiløyube trenchibig køn:

“Maya misaabe kan kau lataig køben,
nøm purø nørreelø tabig kuibe
kauyu kan u lataitø køn cha.

Tru kaube mul-laben, ube peñen,

²⁵Trune Señorwei wambe managatig kønrrabig køn”
cha.

Inchawei i tru wam ñimun eshkaibe tru tabig srø wam truig køn.

Tiuswei misaamera

2 Inchawei treeg købene, chigurribunø kailan køben, katø chine may wamincha isiilan køben, ka palatø tab indiilan køben, mendaigwan chigurriin køben pusrkwai asiilan køben, chigurribunø wam kusrub indiilan køben elatsay. ²Kan srø kal-laig ureezheelø pitsø muchig kuinchib lataitøwei, tru Tiusweimburaig pitsø chi peebe lindisaimiig lataigwan ñimbe ke chindamdø kui inchib lay, truikkurri nør-rørawa, kaigyugurri wesraig kømigwan tøgagønrrab. ³Kaguende ñimbe yandø Señorwane purø tabig kuin kui tsabø ashibelø køn.

Cristobe tru ya marøbelø pølbarrab katsigu wayi srug lataig

⁴Ñimbe Señorwan kemalay, tru Øsig Srugwan. Truigwane misaamera kaashippe, kaasig købendø, Tiusweimbe lawa wesruig, purø tab sruuzhig køn. ⁵Inchawei ñim øsig sruumera Tiuswei yayu ñimgucha marøb kusrunrrain kuy, sacerdotsmera Tiusweindø tarømarilø kua, Tiusweimburaig maramigu keta tranøb pønrramig kønrrai, Jesucristogurri Tiusweyasig chull indamdeelø.

⁶Inchawei Tiuswei wamwan pørigube trenchibig køn: “Sionsrø kan srug trarrar cha.

Truibe katsigu pølbarrab wayi srug,
lawa wesruig, purø tabzhig køn cha.

Trunundø isua pasramisrøbiibe

køriimisra kørrømisrtraamøn” cha.

⁷Ñim nundø kørebelaimbe tru sruube purø nuig tabig køn. Inchen tru nundø køremeelaimburappe Tiuswei wamwan pøriiløyu øyah taibe nebun:

“Tru ya marøbelø kaasig sruube
niga pasrønrrai katsigu pølbarrab
wayig srukken misrig køn” taig.

⁸Katø øyeekkucha chibig køn:

“Kan srug srurrengwangerumba,
katø penøsrkamba inchib srug køn” taig.

Pøs nømbe Tiuswei wamwan maig taigwan mørmeeløgurri srurrengwan. Nømune trendø øyeeg nebuig melønrrai marig købig køn.

⁹Trune ñimbe Tius lawa wesruig misaamera, reywei sacerdotsmera, newan tab misag purø nørø, Tius tru nui truba tabig mariilan eshkab misaamera kønrrai mariilø køn, tru ñimun purø løstøygurri nui purø tørigu pønrramig kønrrai wamabigweiwan. ¹⁰Ñimbe merrappe Tiuswei misaamera kømuig køn. Trune mømbe si, nui misaamera køn. Merrappe ñimbe Tiuswei lastima asigwan utønrrab kaima kuig, mømbe lastima asigwan yandø ñimbe nebua uta pønrran.

Tiuswei karuig melabeløsun amønay

¹¹Nai undarailø, yu piraube kan peg pirausrøngurri ka petø amrruatø latalan ñimun waminchar, ñimui møsigwan kwayab pasrabig tru ñimui asru kaig marøg købig arrubigwan tiusmanda marmøtay cha. ¹²Judíos kømø misaamera Tiuswan ashmeelai utube nømguen ñimun asha kusrenrrai amønay, ñimune ke larrø kailø kui lataig wamindindøgucha, ñim tabig mariilan ashabe, mayeelan maig mariilan Tius payib kwaløm truiløbe Tiuswan truba tabig waminchai.

Misagwan asha karub purrabelan møramig

¹³Ashib karub purrønrrai møguelø purrønnilane nøm maig chiben møray, namui Señorweyasig. Tru maya misagwan ashib karub wabig, reywan lata, ¹⁴katø kubenadurmeran lata, kaguen truiløbe kailane mørøsrkøb, katø sølgandø marøbelane nømdøwei tabig waminchai Tius øriilø kuimba, treetøwei nømune møramig køn. ¹⁵Kaguende Tiusbe ñimune sølgandø martraiwei isun. Trumay marene, tru chugúinguen mørmubendø waminchibelø chinetø wamindilane ñimbe mu mandamgaig kasra pønrrønrrun.

¹⁶Ñimbe amøñippe, chi iløsrkøbig chigaig ñimuimburaig amøñibeløsun amønay. Inchendø ‘chi iløsrkaimiig namuimburaig amøñibelø ker’ chiptø, trunune kaig maramigweyasig merrarrawa, marøb kømumig køn. Treeg kømøtø, Tiuswei maramigu marøb melabelø latalilø tab isua amønay. ¹⁷Mundøgucha maig købash inchimø, tab indamigwan treeg tab inchib, nunelan undaarab, Tiuswane køriibala amøñib inday. Katø tru reywan chigucha maig købash inchimub tab indamig køn.

Cristo maig købash indinab megaigwan nam asha kusrenrrai kørromarig

¹⁸ Karuindiig melabelø, ñimun karub pera købelane maig købendø inchimø, kørribala møramig køn. Tabelø chinchimeelandø kømøtø, martrain chippe, ke kandø kandø wamabelan chigucha treetøwei møramig køn.

¹⁹ Kaguende øyeebe tabig køn, møigwan køben isumdiig arruben treegu ka awentab, chi kaig marmubendø, maig købash puinab megamig kuindøgucha Tiuswan isua pasrabig kuikkurri. ²⁰ Inchen ñimun chigøben kaig marikkurri ichabetøbene, ñim tammay ka melaptø melaindøgucha, ¿ñim treeg melaigwane Tiusbe chincha tabig kui ashchab kø? Inchen ñim sølgandø marikkurri maig købash indinab tammay melaptø melaibe, treebe-guendø Tiusweimbe truba tabig køn. ²¹ Tiusbe ñimun wamappe, øyeeb nebunrraiwei wamig køn. Kaguende Cristogucha ñimuyasig truba kaig indinab megaig købig køn. Nøma maig uñibig køben, ñim treetøwei asha kusrenrrain kuig køn, ñim truwandøwei amøñibelø kønrrai.

²² "Nøma chigucha chi kaig marmøwei, ni mana kwaløm mungucha may wamincha isømøwei inchibig køn."

²³ Chigøben tsalø wamab trømbøig wamøbene, Cristobe treetøwei lötømuig køn. Nun chigøben truba isumdiig maringucha, nøgucha 'chigøben maramønrrun' chimøtø, maig kønrrabigwan Tius sølgandø asha marøbigwan nø asha martrain pasrøbig køn. ²⁴ Namui kaig mariilane Cristo nõtøwei nui asru niga yaig køn, kurusyu mesrøb uras, kaig maramigweimburappe nambe yandø kwailø latalilø kørromisra, sølgandø tabig amønamigu øsiguelø kønrrai. Ñimbe Cristoi kørriindiiløtøga tamarilø kuig køn. ²⁵ Kaguende ñimbe merrabsrømbe kan ubishamera pella, nøørøtø amøñib latalilø kuig, mømbe katøle Ubisha Ashibigweimay amrruin køn, tru ñimui møsiimeran chu uragucha chinchimønrrai Ashibigweimay.

Kasharawarmera mandø amønamig

3 Inchawei treetøwei ñim sraløgucha ñimui kelan maig chiben tammay mørøb melay. Kelø møiløgøben Tiuswei wamwan køremeeløguen, kan triitøguen wamindamig palain kømø, ñim maig købash kømø, mandø tab melaigwan ashatø, Tiuswei mayu punrrai, ² tru ñim chishig tabig amønagwanba, kørribala melaigwanba nøm nebua asha. ³ Ñimui tabzhiibe asru pala tamarikkurri kønrrain kømøtø kuy, pusrugwan purø tabig tamarøb, oromera tabzheelø pønsrøb, purø norrøweyelø keb indiiløyu. ⁴ Treeg kømøtø, ñimui manrrau kønrrai inday; mana patsab minchabgaig, larrø kørrotiig kuiguba, larrø tammayig kuiguba kønrrai. Inchen øyeebe si, Tiuswein kabyube purø tabzhiig kui asig køn. ⁵ Pøs merrabsrøngucha øyeegein købig køn, ishumburmera Tiusweyasig tarømarilø tru tabzhiig nøm tøgagüibe. Nømbe Tiuswandø muni-

irabelø kua, nømui kelø maig chiben treeg melabelø købig køn. ⁶ Inchawei Sarama treeg kuig køn. Abrahamwan mørøbig køptø: "Ñi, nai ashib karub" cha wamabig køn. Inchawei ñimbe Sarai nimbasrmera lataig misrin køn, ñim treeg sølgandø marabe, chiwangucha chi kørig kui pønrrabig chigar.

⁷ Katø ñim keløgucha treetøwei ñimui sralane chugüi mormiig lataig kømøtø, tab isua møra pera kuy, nømun maig tab tøgagømig køben, trumaygue, ishukumisaabe møg lata kømø, mas kullaguig kuimba, kaguende nømgucha ñimba kanguelarrøtø øsig amønavigwan Tius keta tranig tøgar kuikkurri. Øyeeb maray, ñim Tiusba waminchen, chiyugucha iløsrkaimiig kønrraimbe.

Tabig marendø chinetø puinab

⁸ Trube, mømbe ñim mayeeløba kandø lataig isua lincha pønrray. Chigøben kanelan nebubene, nan kui lataig isub, nunelø lataig undaarab, tab inchibelø køb, køramgailø tammayelø kuy. ⁹ Mugøben chigøben kaig marene, lata treetøwei marmøwei, tsalø wamøbene, lata treetøwei lötømuig inday ñimbe. Treeg kømøtø, ñimgurrimbe 'mayanguen tabig kønrrun' chinrrigay. Kaguende Tius wamappe, ñimun tabigwan utønrrai wamig køn. ¹⁰ Kaguende:

"Møikkøben nui øsig tsumigwan tabig tøgagøb, tab kwalømmera tøgagug købene, nui niløwane isua møra tøgagømig køn, kaig waminchimønrrab, nui triitøga isa may wamincha kegørrøsrkømwøingue.

¹¹ Kaigyugurri wemallib, tabig sølwan maramig køn. Ambugurri igurri tab kønrrabigwan lab, truwan unamig køn.

¹² Kaguende Señor Tiuswei kabmerabe sølgandø tabelaim pala ashib pasrøben, nui kalumerabe nøba wamindiilan mørtrab muniitø pasrabig køn.

Trune Señor Tiusbe kaig marøbelane nømuingatø pasrømøn."

¹³ Ñim chu uragucha tabigwandø martrab inchib meløbene, ¿ñimune mu kui kaig martrautah?

¹⁴ Inchendø treeg sølgandø tabig maramigwan marøb melaindøgucha, isumdiig nebubene, ñimbe mayanguen tab kuilø køn. Tru kaig inchibelan kørig kui inchimøwei, kwarmøwei inday. ¹⁵ Masken treeg kømøtø, Cristone ñimui manrraube nø ashib karub pasrabig mara tøga pønrray. Tru ñim Tiusweimbura-bigwan muniirab melaigwan mugøben: "¿Treebe maig kø?" cha ñimun payene, mandø lötamigwan chu urastøgucha isua pusra amønay. Inchendø treeg marøppe, nømune maig købash inchimøtø, kwa tammay maray. ¹⁶ Ñimbe ñimui isub kebachib pasrabigube chi 'kalø køn' chibig chigar kømig køn, ñim Cristoinug tabig amønagwan ke ka indzatø ashibelø nømguen kørriimisra kørromisrtraingue.

¹⁷ Tius trendø treeg kønrrain købene, sølgandø marøb megawa, kaig indinab megamikken søl køn,

kaig mara kòmõtø. ¹⁸ Kaguende Cristotøweinguen, nøbe sølgandø tabig kuagucha, tru sølgandø tabig kømeeleyasig kaig indinab megawa, kaig mariiløgurri kwaig køn, kanmaytø managatigweyasikke, katø, katø kwanrrab kòmõtø, namun Tiusweimay pera inrrab. Nui asrwane kwangaruindøgucha, nui espíritune øsig kungaruig køn. ¹⁹ Incha nøbe espíritu kuig køppe, tru espíritumera merrarrawa, keerilø pønrrabelan Tiusweimburabigwan eshkab kusrenanig køn. ²⁰ Tru espíritumera trusrø pønrrabeløbe, merrabsrø tru Noé tsub kwalømmerawan mørøg kømui inchibelai espíritumera købig køn. Tiusbe tru uras nømune truba tamamay muniiraig købig køn, tru nu barcon marøb kømne. Tru barcoyu kebamba, piugurri øsig webambubeløbe mamdøzhiitø kuig køn, ochoeløtø. ²¹ Inchen tru pibe tru mõi ya piu umbu ulsra kaigyugurri wesrailø kømigwan eshkabig kuig køn, Jesucristo kwawa, katøle øsiiraikkurri. Tru piu umbu ulsraibe asrwan chillig kømønrrai 'chishmarøbig køn' cha eshkabig kòmõtø, Tiusweimburab namui isub kebachib pasrabigu chi 'kalø køn' chibig chigaig møingurrimbe nøbatø pasramigwan eshkabig kuig køn. ²² Incha nøbe mømimbe srømbalasarømay ya, Tius Møskawei kusrmay waben, katø ángelesmera lata, nøm ashib karub pønrrabelø lata, maramburab marøbelø lata nø maig chiben mørøbelø køn.

Tius ñimun maig martrai traniløbe trunun maray

4 Inchawei Cristoma nui asru kaig indinab megaig købene, ñimungucha nø mariimaytøwei martrab tamara pønrray. Kaguende møikkøben asru maig købash indinabiibe tru kaig maramigwane yandø nøørø mara pasran, ² katøguchi øsig unamig arrubigube yandø asr mumay srua iben, treeg uñchab kòmõtø, Tius maig uñchain køben, treeg uñchab. ³ Tru judíos kømø misaamera Tiuswan ashmeelø maig marøbelø køben, merrabsrø ñim treegwei marøb amønaibe yandø trutø tsabø køn. Pøs trømbøig kaig indiiløyu amøñib, trømbøig kailø martrab isub, mutsiirab, kaig fiestamerayu amøñib, katø tulundzuna mutsiiramburab mutsiirab, katø chiwangøben kan tius kui lataig inchibelø larrø kailø køn, nømbe. ⁴ Inchawei nømune mømimbe pesriig asønan yandø nømun ñim treetøwei nøm trømbøig marøb llirab pønrrainug lincha marøb pønrrømubene. Incha treekkurri ñimune trømbøig waminchibelø køn. ⁵ Inchendø nømbe Tius tru øsiguelan lata, kwabelan lata maig kuigwan paya ashib martrab tamara wabigwei merrab kemalla, chi mariilan eshkamig kønrrun. ⁶ Inchawei treekkurri kwabelanguen Tiuswei tabig srø wamwan eshkaig købig køn, Tius øsig køb lataitøwei nømui espírituyu øsiguelø kønrrai, nømui asrwane misagwan maig asha maramig køben yu piraube treeg asha mara, kørømarig kuindøgucha.

Misaameran mandø purugub kømig

⁷ Chitøgucha yandø patsønrrabig pumibe lutaurab arrun. Inchawei ke tab asha, tab isua pønrray, Tiusba tab wamindamig kønrraimbe. ⁸ Ñimui utube undag købigwanmerrig masken tøgagømig køn. Kaguende undag købiibe purø nørrø kalø mariilan chishtø kasrøbig køn. ⁹ Kangurrin kangurri ya pebay, chigøben cha mørøtø. ¹⁰ Ñim møitøgucha Tiusweyasig marøbelø kønrrai ñimun Tius ketig utiitøgabe katøganelan tab kønrrai puruguy, Tius ka yandø tab indikkurri ñimun tru peg peg ketigwane kan chigøben købigwan tab asha marøb tøgagøbelø lataitøwei maray. ¹¹ Møikkøben waminchippe, tru wamindiibe Tius wamindigwandøwei waminchi. Møikkøben chiyu køben mara tranøppe, ñui asrwan Tius maya fuerzas tranitøga mara tranø. Chiwandøgucha marøppe, Jesucristogurri Tiusbe maya nuguen tabig indig kønrrai maray. Tørguegwalmabiiba, maramburab mariiba managatig nuiwein køn. Treeg kønrrai.

Chine puindøgucha ka pønrrab

¹² Nai undaarilø, kan maig inchibig køtashchab purø murig nag lataigu ñimun puraambamig nebubene, chindimbarre øyeeg kermab isumøwei, katø kan managuen treeg pumíig kui lataig isumøwei inday. ¹³ Treeg kòmõtø, masken Cristoimburab nøba treetøwei kaig nebuinab puraambub ambamig tøgaguabe, kasraaray, Cristo tørguegwalmabig kenamisren, ñim truba kasraaramig kønrraimbe. ¹⁴ Ñimbe mayanguen tab kuilø køn, ñimun Cristogurrindø mugøben tsalø wamøbene. Kaguende tørguegwalmab Espíritu, tru Tiuswei Espíritube ñimuim pala pasran. ¹⁵ Ñim møikkøben kweecha kui, kabe nila kui, kabe larrø kaig kua kui, kabe nuimburab kømubendø, marøb kegala kui, treekkurri kaig nebuinab megabgun. ¹⁶ Treeg kòmõtø, møikkøben Cristoin kua kaig nebuig megawabe, kørig kui inchimøta. Cristoi munchiwan ñimun pasra wamikkurri masken Tiuswan truba tabig wamindamig køn.

¹⁷ Pøs kaguende yandø treeg kønrrabiibe pubguen inchen, Tiuswei yaelainuutøwei maig kønrrabigwan Tius nø asha martrab pølbassartrun. Tru namunmerrikken maig kønrrabigwan asha marøb pølbassriibe, trube, ¿tru Tiuswei tabig srø wamwan mørøg kømui inchibelane mas maig marttrah? ¹⁸ Inchen, "Sølgandø tabig pasrab møwanguen kaigyugurri wesraig kømibe truba murig kuibe, ¿Tiuswan køriibala pønrrømeeaimba, kaig marøbelaimbabe mas maig kønrrerah?" ¹⁹ Inchawei Tius maig kønrrain køben kaigyu puraambub melabeløbe sølgandø tabigwan marøb big marøb melamig køn, nømui møsiimeran Tius tru Chiwandøgucha Marøbigwei tasku pønrsøb. Pøs nøbe managucha elachimíig køn.

Cristoielø mandø amønamiġwan waminchib

5 Møimbe ñimui utu Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelan nabe mandø amønamiġwan waminchab inchar, nagucha nøm lataitøwei Tiusweimburabelan pera marøb pasrabig, katø Jesucristo maig købash indinaben ashib, katø Cristo tørguegwalmabig kenamisren, nagucha truyu tøgatø pasrønrrabig. ²Tius nui ubishameran ñim ashib tøgagønrrai nø ñimun traniilane tab ashib tøgaguy, ke martraï inchendø kømøtø, ñimashib treeg martrab isua marøb, Tius maig palain køben, treeg. Katø ke anwandø chull inchimø, ñimui maramiġwan marøppe, palabinø kømø, tab maramiġ køn. ³Ñim ashib tøgagønrrai ñimun traniilane ñimuielø kui lata, ke ñim karua srua kømøtø, ñim mandø amønaitøga nømguen asha kusrenrrai maray. ⁴Treeg marabe, tru Maya Ubisha Ashibelaim Pala Pasrabig kenamisrene, ñimbe corona tørguegwalmabzhiġ managuen minchabgaigwan utønrrun.

⁵Katø treetøwei ñim matsøreløgucha tru Tiusweimburabelan pera marøb pønrrabelane maig chiben trunun møray. Søteeløba kangurrin kangurri maig køben inchimøtø, tru tammayig kønrrai marøbiitøga truitø pinøgasrailø amønay. Kaguende:

“Nuietø nuig mørørai inchibelane

Tiusbe sətøbasramisrøb kurrappe,
trune chigucha kømeelø tammayelane

nui ka yandø tab indigwan Tiusbe tranøbig køn” cha. ⁶Tiuswei maramburab marøb tasig umbu nørreelø misrøb pønrrømø, utsøbasray, yandø nø treeg maramiġ puben, ñimun nørreelø martraïmbe. ⁷Ñim chigøben truba isub tøga pønrrailane Tiuswandø pøn-

sray. Kaguende nøbe ñimuimburab tab kønrrai isua martrab wabig køn.

⁸Mumaygucha srua irramamø isuamøra amøñib, chu uragucha pesannamø, isuatø amønay, kaguende ñimun ashig kømui inchibig, tru nugwaimandziibe kan león pøtøgatanwan namig mullib uñib lataig unan, møigwan køben manrrab lab. ⁹Inchawei ñimui isubigwan Jesucristoinuutø pasra pønrraitøga truigwane kørtrab kømø, ñimbe mur isua pønrray, yu pirau chus-røndøgucha ñimui nuneløgucha treetøwei kaig neb-uinab puraambub melai ashabe. ¹⁰Inchendø kan maya yana køsrøndø ñim treeg kaig puraambub melaikkurrimbe tru chiyutøgucha ka yandø tab inchib Tius managuen patsønrrabgaig tørguegwalmabiisrø Cristoba kanbalatø purramiġ kønrrai wamabiibe, nøtøwei ñimune katøle tamara pønrsøb, chiyugucha kørrønrrabgailø marøb, katø trurrigu kullaaramø murelø kønrrai marøb, yandø treeg pønrrønrrai kørrømarøb inchun. ¹¹Tius nø ashib karub tøga pasraibe managatig nuin kønrrun. Treeg kønrrun.

Srabe wamindiilø

¹²Silas, nai nuneg, chi isumgaig na tabig kui asigwan nabe nun landøtiig pøringarur, øyeeg, øyeeg amønay chinrappa, Tius tru ka yandø tab indig ciertoniibe, iig køn cha, eshkanrappa. Inchawei truyu mur pønrray.

¹³Tru iglesia Babiloniasrø ñimun latawei lawa wesruig pasrabiibe ñimun ‘ka warøgueh’ cha øran, katø Marcos nai nusrkai lataikkucha. ¹⁴Katø kangurrin kangurri undag købiitøga muchab ‘manguen ka amøñigueh’ tay.

Ñim Jesucristoieløbe mayeeløba chi isumgaig tab købigwan tøgagønrraimab isur.

2 San Pedro

'Ka amøñiguh' chib pørig

1 Na Simón Pedro, Jesucristoi marøb megabig, katø nøashib karua øriibe, tru namui Tius Kaigyugurri Wesrabig Jesucristo newan sølgandø tabig marikkurri, ñimui isubigwan Jesucristoinuutø purø tabzhig tøgagømigwan nam tøgagúigwandøwei nebua tøga pønrrabelan iigwan pørar. ² Tiuswanba, namui Señor Jesucristonba nebua asikkurri nui ka yandø tab indig tranigwanba, chi isumgaig tab købigwanba ñim uñcha tøgagønrraimab isur.

Tiuswei ureg kømibe øyamayelø kømig køn

³ Tius nui maramburab mariitøga namun øsig waramigweyasig lutøgurri chi palabigwanba, nuyasiitø tabig amønamiig kønrraimba namun tranig køn, nø trendø tørguegwalmabig kuitøgaba, nø purø tab inditøgaba nø namun nebua asingarua. ⁴ Tru øyeeløgurri Tiusbe truba nørreelø, trurrigu purø tabelø namun tranrrab misriilan tranig køn. Incha tru traniiøgurri ñimune Tiusbe, nø maig køben, treeløwein kømigwan tøgagønrrai tranig køn, yu pirau tru køsøngønrraptiig purø trømbøig marøg købig mindishib treranøb pasrabigugurri wegørrønrrai. ⁵ Inchawei treeg købene, iilan tøgagønrrab truba tranrramiig køn: Tru isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúigwane iigwan nemaramig køn, maig køben inchimø, tabig amønaitøga. Tru tabig amønaiigwane Tiuswan nebua asiitøga nemaray. ⁶ Tiuswan nebua asigwane asr maig miaben tru kuindø marmuitøga nemaray. Asr maig miaben tru kuindø marmuigwane chigúingucha tammay yandø, yandø melamitøga nemaray. Tru tammay yandø, yandø melaigwane Tiuswan maikken tarømisrmø tabig amønaitøga nemaray. ⁷ Tiuswan tarømisrmø amønaiigwane trag nunelø lataig tab indiitøga nemaray. Inchen yandø tru trag nunelø lataig tab indigwane undag købiitøga nemaray.

⁸ Iilø ñimuinug kerrigu pønrrøwa larrøbichib nurabene, namui Señor Jesucriston ñim nebua asha tøgagúigube ñimbe chi marmø, ka amøñinrrab kømøwei, ke ka nebua asiitø kønrrain kømøwein kønrrabguen. ⁹ Inchen iilan chigaibe kan kabgaig lataig, kabe kan yab nebua ashchab kaimabig lataig køn, merrabsrø nui kaig mariilan chish marigwane yandø chab pesannaweig. ¹⁰ Inchawei treeg købene, nai nunelø, ñimun Tius wamigwanba, lawa wesrub indigwanbabe, ñimuinug tab pasrønrrai katøguchinguen kønrrab inday, kaguende iilan marabe, managuen

srurrengwamønrrabguen. ¹¹ Trumaybe si, namui Señor Jesucristo tru Kaigyugurri Wesrabigwei managuen patsønrrabgaig ashib karub wainug ñimuimbe kebambamiig yaskabmerabe ke lendø kurim pønrrønrrun.

Mugucha mandamgaig kusrenaniilø

¹² Tru iilan nabe ñimun chu uragucha isungaruppatø, isungaruppatø megamønrrun, tru newan ciertonigwan yandø ñimbe ashib elatchabgaig tøga pønrraindøgucha tru ñimun kusrenanig købigwan. ¹³ Na pirau øsig uñippatøbe øyeelø wamindiitøga isuptø melønrrai kuñappatø megamiig søl kuitamab isur.

¹⁴ Namui Señor Jesucristo nane tørgandø eshkaben, nabe petø kwam kui mørar. ¹⁵ Katø nabe mu-maytøgucha ñimuyasig maramdiigwane martrab inchar, na kwaimbala ñim chu uragucha iilan isub marøb kønrrai.

Nømui kaptøga ashibelø

¹⁶ Señor Jesucristoi maramburab marøbigwanba, nø arrumigwanba nam kusrenanøppe, misaamera ka nømdø isua wesrua wamindiilan kusrenanmuig køn. Treeg kømøtø, nambe namui Señorwei purø nuig tabig purayaigwan namashib namui kaptøga asigwan eshkaab waminder. ¹⁷ Kaguende Tius Møskai nun truba tab indigwanba, tørguegwalmabigwanba utøben, tru Purø Nuig Tørguegwalmabiisrøngurrimbe kan wam arruppe: "Iibe nai undaaraig Nusrkain køn cha. Nabe nøgurri truba kasrag war" cha, trenchiben, ¹⁸ nambe mørøbelø ker tru wam srømbalasarøngurri nun øyeeg waminchen, Tius tru nuindø tarømara pasrin tunsrø Señorba nam pønrrøwa. ¹⁹ Inchen katø Tius maig karuigwan eshkabelø wamindiibe treetøguen kømø, maig taibe treeg kønrrabigwan tøgaguer. Ñim trunun tab asha pønrraibe tab køn, kan løstøyu tør kønrrai tør-rramnegatig pilabigwan lataig, katø tru løtsøzhig yemdø kal-lab estrella ñimui manrrømerayu kal-lanrrai. ²⁰ Trurrigu iigwane purø tab isua tøgagømig køn: Tius maig karuigwan eshkanrrai Tiuswei wam pørigu pønrrabelane ni mønundøgucha mugøben ka nuinetø isua, 'øyamay køn' chib pasramig kømiig kuin kui.

²¹ Kaguende Tius maig karuigwan eshkabeløma managuen ka nømuimburaptø isuabe waminchimuig køn. Treeg kømøtø, møguelø waminchippe, Espíritu Santo maig wamindingaruben, treeg waminchibelø købig køn.

Maig kuigwan kòmõtò, peetò kusrenanòbelò

2 israelitita misaamerai utuma 'Tius maig karuigwan eshkabelò ker' chibelò isapteelò kuig kòn. Katò ñimui utugucha treetòwei isatò peemaytò kusrenanòbelò kònrrun, liska nòmui isuitòga kusrenaniilò pinishinrrabigwan mu ashmòwatò treeg kusrenaniilò keera pònsrònrabelò. Katò treetò kòmõtò, Señor tru nòmun kaigyugurri wesranrrab penabigwanguen chigucha kòmíig kui lataig mara kòrròmaran, nòmuyasiitòwei mòi mòi pinisaig kòmigwan lab. ² Inchen mòilògòben truba nu treetòwei truilò nòmui kòsòngònraptiig maròb amònaigu maròb amòñinrrab kebamba, nòm treeg marikkurri tru newan ciertonig, Tiuswei maywane misaamerabe kaig waminchun. ³ An pareelò kòptò, nòmdò isua, purò may isa wamincha, ñimune an wesrab srua kònrrun. Inchendò nòmun kaigyu pònrònrrai manasròwei pònsraibe mu katamgaig petò punrrun, kaguende nòmune pinisailò kònrrai pònsrailò kua.

⁴ Tiusbe tru ángelesmeran kòbenguen kaig marigwane ulò paymò kòmò, ulò paya, tru mòra melamnug kebeta, larrò lèstòyu pònrònrrai cadenastòga merrarrawa, keeròppa pònsraig kòn, Tius tru maig maramigwan asha maròb kwalòmweyasig. ⁵ Katò merrabsrò yu pirau misaameran chigucha Tiusbe kaig marigwan treetò kòrròmisrtrain kòmò, ulò payig kòbig kòn. Inchendò tru sòlgandò tabigwan eshkab waminchibig Noéwanba, katògan sieteelanbatò chinchimui kòbig kòn, yu pirau kaig misaameraim pala pi pulabigwan arringarub uras. ⁶ Katò Tiusbe Sodoma ciudawan lata, Gomorra ciudawan lata pinisaig kònrrai marig kòbig kòn, usrò tuindò misramnegatig parra kòrròmaròb. Øyeeg marigwane wendòsrò kaig misaamera øsig warònrabelò trunundòguen isua asha kònrrai marig kòbig kòn.

⁷ Inchendò Lotwan, tru sòlgandò tabigwane wesraig kòn. Tru Lotbe chu uragucha larrò kaig misaamera ashikken kònrrabgaig tròmbòig maròb amòñiben asha, truba isui inchib tab kòmui megabig kòn.

⁸ Inchen Lot, tru sòlgandò tabig, nòmui utu tsubiibe yeeg kaig maren, kwalømmòrig, kwalømmòrig nui sòlgandò tab mòsigube purò tròmbòig kui megabig kòn, tru nòm treeg tròmbòig mari ashiptò.

⁹ Inchawei Señorbe nuyasiitò kònrrab pònrramisra pònrabelane, maig inchibig kòtashchab asamig puin pònròben, truyugurri wesrappe, sòlgandò tabig marmeelane esegappa pònsròbig kòn, tru maig kònrrabigwan asha maròb kwalòm mòra melònrrai maramig. ¹⁰ Asr purò tròmbòigwan maròg kui inchen tru kuindò maròb, katò ashib karub pònrabelan mundògucha mòrmò kaashib, øyeeg inchibelanwei treeg martrab kòn. Iilòbe chine maram patsiilò, purò nòrreelò kòmmòrò inchib, sròmbalasarò ashib karub pònrabelan nòrreelanguen chigòben tsalò wamamig kòrikkengar kòn. ¹¹ Trune ángelesmera murelò kuigu lata, nòmui maramburab maramig tógagúigu lata, tru mòguelò lataguen kòmò, mas nòrreelò kòbenguen

truilòbe, tru sròmbalasarò nòrreelò karubelan Señorwei merrab tsalò wamòmeelò kòn, kaig nebuig mòra pònròrbash chib.

¹² Trune tru i mòguelòbe chigúinguen mòrmubendò, chigòben tsalò wamabelò kòn. Kan animalmera kòbgunrriguelò, chugúinguen mòrmeelò, ka merrarrawa tógagònraimba, pinisailò kòmigweyasiibatò kal-lawar kòn, nòmui kaig maròb pònrainuutò chab pinònrabelò. ¹³ Nòmbe sòlgandò tabig marmuimburòbe nòmbe sòlgandò tabig mariimíitòwei utònrrun. Kaguende nòmbe kwalòmguen nòmui asr maig miaben, kaig maramelane, purò tabig mòròrai inchib, kasrag maròbelò kòn. Truilòbe kòsòngònraptiig, chillig inchib mindishibelò treelò kòn. Nòm ñimba lincha mab warainug, kaig kegòrròsrkòbigu purò tab kui mòròb nòmbe warabelò kòn.

¹⁴ Kan mun kòben ashippe, ka yandò ashmòtò, truba itòlulrrab isua ashib, katò chigòben kaig maramigwane muraaraig mòrmò maròbelò kòn. Katò Tiusweimburabelòyu kullaateelane chull asingarua purò may kegòrròsrkòb, katò parò indamigwangucha neyu kusrebelò kòn. Truilòbe kaig nebuig pònrònrrai pònsraig misaamera kòn. ¹⁵ Sòlgandò tabig amònaig mayugurri taròmisra, tru Beorwei nusrkai Balaam taig maig maròb unigwan merrarrawa amba pelig kòn. Tru Balaamma kaig mara an pagaraig utamigwan undaaraben, ¹⁶ tru nò treeg marigwane nune mur namig kòn. Kan mula waminchimíig kòbendò, mòwei wamdòga wamincha, Tius tru maig karuigwan eshkabig chugúinguen mòrmò marigwan pasram merrarrraig kòn.

¹⁷ Tru treeg misaamerabe kan kòlòmò piguamera chi pigaig, purgòlig latailò kòn, kan wañimera mur isig icha srua ambi latailò. Truilane purò tròmbò lèstòyu pònrònrrai pònsrailò kòn. ¹⁸ Nòmui wambe ke purab nòrreelò ke ka waminchig kòptò wamincha, asr maig maròg kui inchen, tru kuindò tròmbòig treeg mariilòtòga kegòrròsrkòbelò kòn, kailai utu melòwa, ke kaimabsrua tru kaig mayugurri wegòrrarwan.

¹⁹ Nòmbe katòganelan 'chi ilòsrkaimíig elatsiilò kònrrai martrumòn' chibelò kòn, nòmdòweinguen tròmbòig asamguengaig kòsòngònraptiig mariilòyu truitò srua ambiilò kòbendò. Kaguende mòitògucha nò chi maròb pasrailò kanarramabiibe, yandò truitò srua yaim pasran. ²⁰ Kaguende namui Señor Jesucristo tru Kaigyugurri Wesrabigwan nebua asha, i pirau kòsòngòmdiig maramigugurri yandò wegòrra, katòyug øyeeg kaig mariilòyutòwei ilòsrka, truitò srua irramabelòbe, katòbe sròsrò lataguen kòmò, purò kailòguen kòrròmisran. ²¹ Trembe tru sòlgandò tabig amònam maywan nebua ashmuig kuinguen sòl kòb-sruinrrun nòmumibe, yandò truigwan nebua asha, tru maig maramigwan martrai pasrig newan tabigugurri katòle taròmisra ibgunrriibe. ²² Inchendò nòmune misaamera øyan taibe ciertonwei nebuin kòn: "Werabe nuña, katòle trunundòwei man" taig. Inchen: "Kuchibe chab pirendò, katòle chilligutòwei latògusan" taig.

Señor katø arrumig

3 Nai undaarailø, na ñimun srøsrø pørig kømnetø katøgan na ñimun pørtrab inchar. Srøsrø pørigu lata, mømim pørigu lata, øyeeg, øyeeg melønrrigay chib watchab inchar, ñimui tabig chishchig isuiløyu. ² Katø Tiusweindø tarømarilø Tius maig karuigwan eshka-belø merrabsrøwei wamindigwanba, Jesucristo tru nøashib karua øriilø ñimun kusrenanig, Señor tru Kaigyugurri Wesrabig martraï karua pasrigwanba, ñim pesannamø isua kønrrai ñimun pørar.

³ Incha iigwanmerrig isua kuy: srabe kwalømmer-awane misaamera Tiusweimburabigwane ka indzatø ashib, chigøben cha mørøbelø treeg inchib amrrunrun, nømui asr maig palai inchen treeg marøbelø.

⁴ Inchabe trenchinrrun: "Cristo tru katø attrab cha kør-rømsriibe ¿mandiindah? cha. Chima tru merrabsrø namui kølli misaamera kwaikkurimbunø, katø srøsrø pirøwan marikkurimbunø maig købiibe trubatø kagøn" cha. ⁵ Kaguende i misaamerabe iigwan nebua ashibelø købendø, ashmeelø misrøbelø køn, tru srømbalaba, pirøbabe treeg kønrrai Tius trendaikkurri merrab manasrøwei pønrrabig kui. Inchen tru pirø pimerayugurri webarrubiibe, katø pitøgatøweim pasrabig kui. ⁶ Inchawei tru urassrø pirøwanma sre pua pi pulingarua, chab pinisaig købig køn. ⁷ Inchen srømbalameraba, pirøba Tius treeg kønrrai nø trendaikkurrindøwei møin kwaløm pønrrabeløbe, naatøga parramig kønrrai esegain pønrran tru maig maramigwan Tius asha maram kwalømweimba, katø tru kaig misaameran pinisailø køm kwalømweimba.

⁸ Katøgucha iigwan isua kuy, nai undaarailø: Señor-weimbe kan kwalømdø mil años lataig køben, mil añosbe kan kwalømdø lataig køn. ⁹ Señorbe nø treeg martrab misra kørømisrigwane, peguen marmø ka pinapinchab kømøtø køn, møiløbe treeg martrab taigwan peguen marmønma isua tøgagúindøgucha. Treeg kømøtø, nøbe ñimun tammay muniitø, muniitø wabig køptø, mugucha ka pinønrrain kømøtø, may-eeløba nømui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lli-ranrrai indan.

¹⁰ Pøs tru Señor arrum kwalømbe kan niliig arrub lataitøwei chi isumø køben attrun. Inchen srømbalamerabe purø trømbøig kørig kømndiig wanrrøb nørøtø misren, katø truyu chine pønrrabeløbe naarab pill-llanrrun. Inchen pirøba, truyu chigurimbunø pønrrabelane kerrigu parra, pinisaig kønrrun.

¹¹ Inchawei kerriguba øyeeg kenaguen kømig chab mindishib pinisaig kønrrabig købene, Tiusweyasiitø tarømisra amøñib, katø ke nundø isub tabig llirab amønamiig trurren palan! ¹² Tius tru arrum kwalømwan muniirab, ke petø punrraimab inday. Tru kwalømbe srømbalamerabe naarawa, chab pinøben, chigøben truyu pønrrabiibe tru naarabigu chab piranrrun. ¹³ Tius tru tranrrab misra kørømisrigwan nambe munig meler, tru srømbala srøigwanba, srø pirøwanba truiløyube tru sølgandø tabig marig tøgagwan.

¹⁴ Inchawei nai undaarailø, tru iilan munig køppatø, chishchig, ñimbe mu mandamgailø, nøba chi isumgaig nui merrab treeg pønrramigwandø truba tranrrab muniiray. ¹⁵ Ñimbe iigwan isua asha tøgaguy, namui Señor truba tammay muniitø, muniitø waibe, nam kaigyugurri wesrailø kømigweyasig kui. Iigwandøwei namui undaaraiig nuneg Pablogucha pørin køn ñimun, Tius nun maig kusrebig kønrrai tranitøga. ¹⁶ Nui pøri-løyu trumørig iilan nøbe ñimun wamindan, truiløyu kanbalømerabe tab chigúinguen møramgailø køben, truburab nebua ashmeeløba, tab pønrrømeeløbabe Pabloi pøriilan ke ka kalø marøb, peemaytø kusrenanan, Tiuswei wam pøriilan katøganbalømerasrø lataitøwei. Nøm treeg marøppe, nømdøwei pinisailø kømigwan lab pønrran. ¹⁷ Inchawei nai undaarailø, iigwan yandø kanmaytø chab wammørarbe, tab asha amønay, tru larrø kailø may waminditøga ñimun peløsrka, ñim tabig mur pønrrainukkurri kørøsrkainab pønrrømønrrappe.

¹⁸ Masken ñimbe namui Señor Jesucristo tru Kaigyugurri Wesrabigwan katøguchinguen tab nebua ashib, katø nui ka yandø tab indigu nørrørab inday. Purø nuig, purø tøriibe, møyia lata, managatig nuyasiitø kønrrun. Treeg kønrrun.

1 San Juan

Øsig kømigwan tranøb wam

1 Nambe ñimun iigwan pørøppe, tru srøsrøgurri købigwan tru nam mørigwan, namashib namui kaptøga asigwan; maig kətashchab nam tab asigwan, namui tasiimeratøga katørab indigwan, tru Øsig køm wamweimburab pører. ² Tru øsig kømibe yandø ashchai kenamisren, nambe trunun asig køn. Incha nambe trunun øyeeg chib wammørørskøb eshker, tru managatig øsig kømigwan. Truibe Møskaimba pasrøwa, namun kenamisrig køn. ³ Nam ashib, nam mørøb indigwan, trunun nambe ñimungucha wammørørsker, ñimgucha namba kandø lataig kandø isua pønrrørrai. Inchen tru nam kandø lataig kandø isua pønraibe, Møskaimba, nui Nusrkai Jesucristoba pønrraig, truig køn. ⁴ Iilan nambe ñimun pører, namui kasrag købigwan newan tøgagørrab.

Tøryu amøñib

⁵ Jesucristo namun wammørørskøb kusrenanigwan mõi ñimun nam eshkaibe iig køn: Tiusbe tør køben, nuinuube chigucha løstiibe kaagøn cha trendaig. ⁶ Nambe nøba kanbalatø tab lincha pønrrer chibendø, nam løstøytøwei amøñibene, nambe ka isatø indig webiben, tru newan ciertonig maig køben treeg amønaig kømøtø webinrun. ⁷ Tius tøryu pasrab lataitøwei nam tøryu amøñibene, trumaybe nambe kangurri kangurri kandø isua lincha pønrrer. Inchen Tiuswei Nusrkai Jesucristoi animbe chigurrimbunø namui kaig marigwan chish maran. ⁸ Nambe 'chi kaig marig chigar ker' chib pønrrøwabe, namasiitøwei kegørrab pønrrøben, tru newan ciertoniibe namuinug pasrømøn. ⁹ Nam chigøben kaig mariilan 'treeg marøbwei inchar' cha Tiuswan eshkaibene, nøbe namui kaig mariilan ulø paymø pesannab, chigurrimbunø namui kaigwan chish marøb indamig nøbe chi isumgaig sølgandø marøbig køn. ¹⁰ Inchen nam 'chigucha kaig mara kømeele ker' chib pønrrøwabe, trube, nambe Tiuswane ka isaptiig kui mara tøgagøben, nui wambe namuinug pasrømøn.

Namuimburø purøwaminchibig Jesucristo

2 Nai ureezheelø, iigwan ñimun pørar ñim chigøben kaig marmønrrai. Møikkøben kaig marindøgucha, namuimburab Møskawei merrab kan purøwaminchibig tøgaguer, Jesucristo tru sølgandø tabigwan. ² Namui kaig mariiløgurri Tiuswei namig købigwan nø uta pasramisra namuyasig nø kwaig køn,

trurrigu namuiwandø kømøtø, yu pirau maya misaamerai kerriguelaimba.

³ Tius maig maramigwan martrai pønrrailan nam møra marabe si, trube, nam nun nebua ashibelø kermab asamig kønrrun. ⁴ Inchen møikkøben: "Nabe Tiuswan ashibig kur" chibendø, nø maig maramig martrai karuilan møra marmubene, truibe isaptiig kui webiben, tru newan ciertoniibe nuinuube pasrømøn. ⁵ Trune Tiuswei wam maig karuigwan møra marøbig, truibe si, Tiuswan kerrigu newan tabig undaarabig misrin køn. Trumaybe nambe nøba kanbalatø lincha pønrrermab aser. ⁶ Møikkøben Tiusba kanbalatø lincha pasrar chibiibe, Jesucristo nø maig uñibig køben, treetøwei unamig køn.

Kan srøig martrai karua pasrig

⁷ Nai undaarailø, i maramigwan martrai karua pasrigwan na ñimun pøriibe srøig kømøtø, tru ñim merrabsrøngurri trendø tøgagúig truitøwein køn, tru martrai karua pasrig tru trendø merrabsrøngurri tøgagúig tru wamwan ñimbe møra køn. ⁸ Inchen køben nabe ñimun martrai karua pasrig ñimun srøig pørar, nuinug lata, ñimuinug lata ciertonig. Kaguende tru løstiibe yandø pureb iben, tru tør newan ciertoniibe yandø pilabguen pasran.

⁹ Møikkøben 'tøryu pasrar' chibendø, nui nunewan tsalø inchiibe katøgucha løstøyu srø pasran. ¹⁰ Inchen nui nunewan undaarabiibe tøryu pasran. Incha nuinuube srrengwangerubiibe chigagøn. ¹¹ Inchen nui nunewan ashig kømui inchiibe løstøyu pasrab, katø løstøyu unan. Incha nõtøwei chumay ib pasrarmabguen ashmøn, kaguende løstiibe nui kabmeran ashmønrrai kasrøben.

¹² Ñim ureezheelan, na ñimun pørar. Kaguende Jesucristoi munchigurri ñimui kaig mariilan ulø paymønrrab pesannaig køn. ¹³ Na ñim møskalan pørar, kaguende srøsrøgurri manawei nø pasrabigwan ñim nebua ashibelø kuimba. Na ñim matsørelan pørar, kaguende Satanás, tru larrø kaigwan ñim kanaig kuimba.

Na ñimun ureezheelan pørig køn, kaguende Møskawan ñim nebua ashibelø kuimba. ¹⁴ Na ñim møskalan pørar, kaguende nun srøsrøgurri manawei pasrabigwan ñim nebua ashibelø kuimba. Na ñim matsørelan pørig køn,

kaguende ñimbe korrømø,
mur pønrrabelø kuikkurri,
katø Tiuswei wam ñimui manrrau pasrøben,
Satanás, tru larrø kaigwan kanaig kuimba.

¹⁵ Yu piraugwan purø undaaramøwei, katø yu pirau
chi kòbigwangøba undaaramøwei indamig køn.

Møikkøben yu piraugwangøba undaarabene, Tius
Møskawei undag købiibe nuinuube kaagøn.

¹⁶ Kaguende yu piraugurri arrubiibe, øyeeg køn: asr
maig marøg køben mariilø, kaptøga chigøben chull
asiilø, katø namui chigøben købiitøga truba nørreelø
kømmørø indiilø. Øyeeløbe Tius Møskaweinukkurri ar-
rumøtø, yu piraugurrindøwei arrubig køn. ¹⁷ Inchendø
pirøbe, katø truyu chigurrimbunø chull indiiløbañau
patsab iben, trune Tius maig kønrrain køben treegwan
marøbiibe managatig øsig kønrrun.

Criston ashig kømui inçhibelø

¹⁸ Ureezheelø, yandø srabe kwalømmerna puin køn.
Tru Criston ashig kømui inçhibig attrab kui ñimbe
wammørøbelø køn. Inchawei mõi yangucha tru 'Cristo
ker' chibelø truba truba amrruin køn. Treekkurri
nambe yandø srabe kwalømmerna kui aser. ¹⁹ Truiløbe
namui utugurri webambuppe, webambubwei
inchendø, namuielø kømuig køn. Pøs namuielø kui
kuimbe, namba pønrrabig pønrrabsruig kuinrrun.
Inchendø webambuppe, ke mayeeløbabe kerrigu na-
mui utuelø kømuin kui tørgandø ashchain kuig køn.

²⁰ Inchendø ñimbe Espiritu Santoiwan itølusig tøgara
kua, treekkurri ñimbe chiwandøgucha ashibelø køn.

²¹ Nabe ñimun pørøppe, newan ciertonigwan ash-
meelø kuimba kømøtø, ñim ashibelø kuimba pørar.
Katø ñimbe ashibelø køn, chitøgucha isatø indiibe tru
newan ciertonigugurri arrumiig kuin kui. ²² ¿Tru isapti-
ibe mu kerah? ¿Tru isaptiibe Jesúswan 'Cristo kømøn'
chibig kømuitarru? Iig køn tru Criston ashig kømui
inçhibiibe, tru Møskawan lata, Nusrkawan lata 'Tius
kømøn' chibig, truig. ²³ Mutøgucha Nusrkawan 'ash-
miig kur' chibiibe Møskawangucha chigaig køn. Inchen
møikkøben Nusrkaweimbura 'nøbe mu kui ashig kur'
chibiibe, truiibe Møskawangucha treetøwei tøga pas-
ran.

²⁴ Inchawei ñim srøsrøgurri wamindi mørigwane
truyutø pønrrabig pønrrønrrab inday. Tru ñim srøsrø-
gurri wamindi mørøb amrruig ñimuinug pasrabig
pasrøbene, trube, ñimgucha Nusrkaweinuuba,
Møskaweinuuba pønrrabig pønrrønrrabguen.

²⁵ Inchen Jesucristo tru namun tranrrab misra kør-
rømisriibe iig køn, tru managatig øsig kømig.

²⁶ Na ñimun iigwan pørøppe, isatø may wamincha
ñimun kegørrøsrkønrrab inçhibelaimburab pørar.

²⁷ Pøs ñimuimbura, tru Espiritu Santoi itølusigwan
ñim nun uta tøgagúig ñimui manrrau pasrabig pas-
raikkurri, ñimbe mu katøgane chi kusrennamig palain
kømøn. Kaguende tru itølusiitøwei ñimune chi-
wandøgucha kerriguh kusrenanen, tru kusrenaniibe
ciertonig, ka isatø indig kømøwein køben, nui Espiritu

ñimun maig kusrenanen, trumay Cristoinug pønrrabig
pønrray.

²⁸ Inchawei ureezheelø, mømibe nuinug kanbalatø
pønrrabig pønrray, nø kenamisren, chi isumø, nui
merrab pønrrab, katø, nø arruben, nui merrab kørig
misra kørømisramig kaanrrai. ²⁹ Jesucristobe søl-
gandø tabig kui ñim ashibelø kuabe, trube,
mutøgucha sølgandø marøbelane Cristoinug kal-lawar
kuin kui asamig køn.

Tiuswei ureemera

3 Æau ñimguen asay! Tius nui undag købig namun
yeeg nuig tranigwan, Tiuswei ureemera køn ch-
aguen namun wamiilø kømnegatig. Pøs nambe
treeløwein ker. Treekkurri pirau misaamerabe namune
ashmeelø køn, kaguende nømbe Tiuswan ashmeelø
kua. ² Nai undaarailø, yandø nambe Tiuswei ureemera
ker. Incha namune mømibatøbe tru wendøsrø nam
maig kømigwane kenamarmø srø kuindøgucha, yandø
Jesucristo kenamisrene, nø lataitøwein kømig kønrrab
kui nambe asha ker. Kaguende nø maig kuigwan
yandø truyube nam nebua asam kønrrab køn.

³ Møitøgucha nuinuube treeg punrraitamab isua mu-
nig megamig tøgaiibe nøasiitø nui manrrøwan
chishchig tøgagøn, Jesucristo chishchig køb lataitøwei.

⁴ Mutøgucha kaig marøbiibe tru maig maramigwan
martrai Moisés pørigwane kalø marøb itøbunan.
Kaguende tru kaig mariibe tru pørigwane itøbunig,
treeg køn. ⁵ Ñimbe yandø ashibelø køn, Jesucristobe
yu piraumay arruppe, namui kaig mariilan kerranrrab
arrig kui. Katø nuinuube chigucha chi kaig mariibe
kaagøn. ⁶ Mutøgucha nuinuutø pasrabig pasrabiibe
kaigwan marøbig marmuben, katø mutøgucha kaig-
wan marøb uñibiibe nune ashmøwei, katø mu kui neb-
ua ashmiig køn. ⁷ Ureezheelø, mugøben ñimun pelø-
rkainab pønrrønrrab kømø. Sølgandø marøb uñibiibe,
sølgandø tabig køn, Cristo nø newan sølgandø tabig
køb lataitøwei. ⁸ Kaigwan marøb uñibiibe nug-
waimandzigwein køn. Kaguende nugwaimandziima
srøsrøgurri kaigwan marøbig køn. Inchawei Tiuswei
Nusrkai kenamisrøppe, tru nugwaimandzig kaig mari-
ilan pinishinrrabwein kenamisrig køn.

⁹ Mutøgucha Tiusweinug kal-labiibe kaigwane marøb
uñmøn, kaguende tru øsig kømig Tiusweinug pasrabig
nuinug pasrøben. Treekkurri kaigwane marøbig mar-
trab kaiman, kaguende nøbe Tiusweinug kal-laweig
kuikkurri. ¹⁰ Møilø Tiuswei ureemera kuin kui, katø
møilø nugwaimandzigwei ureemera kuin kui, øyeegu
nebua asamdiig køn: mutøgucha maig kønrrabigwan
sølgandø tabigwan marøb uñmøwei, katø nui
nunewan undaaramøwei inçhibiibe Tiuswein kømøn.

Kangurri kangurri undaarayagun

¹¹ Kaguende Tiuswei wamwan srøsrøgurri ñim wa-
mindi møriibe iig køn: nam kangurri kangurri un-
daarayamig. ¹² Caín lataitøwein kømugun. Truima tru
kwaimandzig, larrø kaigwein kua, nui nunewan kweet-

sig køn. ¿Nøbe chigurrin kweetsig køh? Kaguende Caïn nø mariiløbe kaig mariilø køben, nuneg mariiløbe sølgandø tabig mariiløgurriin kuig køn.

¹³ Nai nunelø, kan ¿øyebe chincharre? treeg kermab isumøtay, pirau misaamera ñimun ashig kømui inehene. ¹⁴ Nambe kwamigugurri øsig pønrramnuumay puraamba pønrrabrain kui, asha pønrrer, kaguende namui nunelan nam undaarabelø kuikkurri. Nunewan undaaramiibe kwamigugurri webimø, srø pasran. ¹⁵ Mutøgucha nui nunewan ashig kømui inehibgøba uñibiibe kweechiptiig køn. Ñimbe ashibelø kuinrrun kan kweechiptiibe tru managatig øsig kømigwane chigaig kui. ¹⁶ Jesucristobe nui øsig kuigwan namuyasig trana, kwaben, øyeeg marigu nui undag købigwan nambe truyu nebua aser. Inchawei namgucha treetøwei namui nunelayasig nam øsig pønrraigwan tranamig køn. ¹⁷ Inchen møikkøben yu pirau chi palømiig tøgag købendø, nui nuneebe palaig megamubne trunun ashatøgucha merø kui inehib, purugumubene, trube ¿Tiuswei undag købiibe nuinuube chinch pasrønrrab kø? ¹⁸ Nai ureezheelø, undaarape, ka wamdøgatø kømøwei, ka wamincha møriitøgatø kømøwei, ñimui mariiløtøga kenamarøb, cierton undaarayagun.

Tiuswei merrab chi isumø pønrramig

¹⁹ Nam øyamay marøb pønrrøwabe, newan ciertonigweimburabeløyu pønrrabelø købrain kui møra, yandø namui manrrømeran Tiuswei merrab chi isumø tøga pønrramig kønrrun. ²⁰ Namui manrrøguen namun chiwan køben kalø køn chib kebachib pasrøbene, Tiusbe namui manrrø lataitøguen kømø, purø nuig kui køppe, nøbe chiwandøgucha kerrigu ashibig køn. ²¹ Undaarailø, namui manrrø chiyu køben 'kalø køn' chib namun kebachimubene, nambe Tiuswei merrab chi isumø pønrramig tøgaguer. ²² Incha katø nam chigøben nun miawabe, nun utønrrun, kaguende marø kømø, nui maig maramigwan martrai pønrrailan nambe møra marøb, katø chiwan køben nui merrab marøppe, nun kasrag kømdiig marøbelø kuikkurri. ²³ Inchen martrai tru nø karua pønrraibe iig køn: nui Nusrkai Jesucristoi munchiyu køreb, katø kangurrin kangurri nø maig karuig køben treeg undaarab indamig. ²⁴ Nui maig maramigwan martrain pønrrailan møra marøbeløbe Tiusweinuutø pønrrabig pønrrøben, katø treetøwei Tiusbe nømuinug pasrabig pasran. Øyeekkurri Tiusbe namuinug pasrai asha ker, tru Espiritu Santon namun tranig truiikkurri.

Espiritumeran Tiuswei Espiritu køtashchab tab asamig

⁴ Nai undaarailø 'nambe Tiuswei Espiritutøga waminchibelø ker' chibelan mundøgucha ke chi tain kuindø køreb pønrrømøtay. Treeg kømøtø, nømuinug øsig tøgagøigwan maig køtashchab ashimerrig asamig køn, Tiuswei Espiritu kuin kui, kabe peg øspiritu kuin kui. Kaguende yu pirau webambin køn ka isatø 'Tius maig karuigwan eshkabelø ker' chibelø.

² Ñimbe Tiuswei Espiritun øyeegu ashchun: chi øspiritutøgucha 'Jesucristobe møg misra arrig køn' chibiibe si, truiibe Tiusweinukkurri arrubig kuin kui. ³ Inchen chi øspiritutøgucha 'Jesucristobe møg misra arrumig køn' chibiibe, truiibe Tiusweinukkurri arrubig kømøtø køn. Truiibe tru Jesucriston ashig kømui inehib tsalø inehibigwei øspiritu køn, tru attrab køn taigwan ñim wammøra kuig. Incha møimbe yandø chabguen yu pirau pasrabguen indan.

⁴ Nai ureezheelø, ñimbe Tiusweyelø kua, tru isa waminchipteelan ñimbe chinchamamø, kanawa puraambin køn. Kaguende ñimuinug pasrabiibe, pirau pasrabig lataig kømø, mas purø nuig køn. ⁵ Nømuinug yu piraueløtø kua, yu pirau chi købigwan nømuinug waminchen, yu piraueløbe nømuinug ke tru kuindø møran. ⁶ Inchen nambe Tiusweyelø ker. Inchawei mutøgucha Tiuswan nebua ashibiibe namune møren, Tiuswan ashmiibe namune mørmøn. Øyeegu nambe aser, tru newan cierton Espiritunba, katø tru isa peløsrøktø øspiritunba.

Tiusbe tru undag købig køn

⁷ Nai undaarailø, kangurrin kangurri undaarayagun. Kaguende undag købiibe Tiusweinukkurri arrubig køn. Inchen mutøgucha undaguibe Tiusweinug kal-laweig køb, katø Tiuswan nebua ashib inehibig køn. ⁸ Undag købigwan chigaibe Tiuswan nebua ashmiig køn, kaguende Tiusbe tru undag købig køben. ⁹ Tius nui undag købigwan namun kenamarøppe, øyamay kenamarig køn: tru nui kandø Nusrkawan yu piraumay øra, nøgurri nam srøig øsig kømigwan tøgagønrrai. ¹⁰ Tru undag købiibe øyeeg marigu pasran: Tiuswan nam undaguelø kuig kuimba kømøtø, nø namun undaarawa, nui Nusrkawan nam kaig mariilaimburø Tiuswei namig købigwan nø utab namuyasig kwanrrai ørigu.

¹¹ Nai undaarailø, Tiusma namune øyamay undaarraig købene, namgucha treetøwei kangurrin kangurri undaarayamig køn. ¹² Mugucha Tiuswane managuen asiibe kaagøn. Inchendø nam kangurrin kangurri undaarayabene, Tiusbe namuinug pasrabig pasrøben, nui undag købiibe namuinug kerrigu newan tabig pasramisrin køn. ¹³ Nambe nuinug nøba pønrrabig pønrrab, katø nøbe namba pasrabig pasranmab asamig kønrraimbe, nø namun nui Espiritun tranikkurrin køn. ¹⁴ Incha nambe namashib asha, maig kuigwan eshker, Tius Møskai nui Nusrkawan yu pirau misagwan Kaigyugurri Wesrabig kønrrai ørigwan. ¹⁵ Møikkøben 'Jesúsbe Tiuswei Nusrkain køn' chibiibe Tiusweinuutø pasrabig pasrøben, katø Tiusbe nuinug pasrabig pasran.

¹⁶ Tius nui undag købigwan namuimburab tøga pasraigwan nambe nebua ashib, køreb inder. Tiusbe tru undag købig køn. Inchen møikkøben undag købigwan tøga pasrabiibe Tiusweinug pasrøben, katø Tiusbe nuinug pasran. ¹⁷ Øyamaybe Tiuswei undag købiibe namuinug kerrigu newan tabig kørrømisran, Tius tru maig kuigwan asha marøb kwalømu nambe nun chi

kørmø pønrramig kønrrai. Kaguende Jesucristo maig køben, nambe yu pirau treelø ker. ¹⁸ Inchawei undag købig pasrøbene, kørig købiibe chigagøn. Masken treeg kømøtø, undag købig kerrigu newan tabiibe kørig købigwane kerrigu tarømaran. Kaguende kørig købiibe tru purø trømbøig attrabigwan utam kønrrab kuimba køriiran. Møikkøben kørig købigwan tøgaiibe katøgucha tru undag købigwan kerrigu newan tøgagømø, palab pasran.

¹⁹ Nambe undaarabelø ker, kaguende Tius nømerrig namun undaarag kua. ²⁰ Møikkøben: "Nabe Tiuswan undaguig kur" chibendø, nui nunewan tsalø ashibiibe, truiibe treeg kømubendø, isaptiig køn. Kaguende nui nunewan nui kaptøga asigwanguen undaaramiibe mas Tiuswan kaptøga mana asiimigwane ¿chinha undaaranrrab kø? ²¹ Katø tru martrai Tius nø karua pasrig iigwan tøgaguer: Tiuswan undaguibe katø nui nunewangucha undaarau taigwan.

Isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúitøga chi ar-rubigutøgucha puraambub

5 Mutøgucha Jesúsbe Cristo kuitamab kørebiibe Tiusweinug kal-laweig køn. Incha mutøgucha Møskawan undaarabiibe katø truigwei uregwangucha undaaran. ² Nambe øyamay tru Tiuswei ureemeran undaguelø kermab wetøgørrer, Tiuswan nam undaaraikkurrimba, katø nui tru maig maramigwan martrai pønrrailan møra marikkurrimba. ³ Tiuswan nam undaaraiibe nui tru maig maramigwan martrai pønrrailan nam møra marig, truig køn. Inchen tru martrai nø karua pønrrailøbe ke martrab kaimamdiibe kømøn. ⁴ Mutøgucha Tiusweinug srøig kal-lawaiibe yu pirau chine pureb arrubigu kebeñmø, purayan. Tru namun pirau treegu kebeñmø, kanawa purainrrai marøbiibe tru namui isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøgagúig, truig køn. ⁵ ¿Yu pirau chine pureb arrubigu kebeñmø, kanawa puraibiibe mu køh? Jesúsbe tru Tiuswei Nusrkain kuitamab kørebig, truitøwein køn.

Tiuswei Nusrkaweimburab maig kuigwan eshka

⁶ Tru pitøgaba, anindøgaba arrubiibe, tru i Jesucristo køn, pitøgatø kømøtø, pitøgaba, anindøgaba arrubig. Tru treeg arrigwane Espíritu Santo eshkan, kaguende tru Espíritube tru newan ciertonig kua. ⁷ Inchawei pøn køn, tru 'treeg køn' cha eshkabeløbe. ⁸ Truiløbe Espíritu Santoba, piba, animba køn. Inchen tru pønbe chi pegwan waminchimøtø, trunundøwei wamindan. ⁹ Møguelø 'treeg køn' cha, eshkaigwanguen nam ka utiibe, Tius namun 'treeg køn' cha, eshkawa pasriibe treetøguen kømø, purø nuikken køn. Kaguende Tius 'treeg køn' cha, nø eshkawa pasrøppe, nui Nusrkawe-

imburab wamindig køn. ¹⁰ Tiuswei Nusrkawan kørebiibe, Tius nui Nusrkaweimburab 'treeg køn' cha, eshkaigwane nøasiitø nui manrrau tøga pasran. Trune Tius maig taigwan køremiibe Tiuswane ka isaptiig kui lataig maran, kaguende Tius tru nui Nusrkaweimburab 'treeg køn' cha, wamindigwane treeg kuitamab køremuikkurri. ¹¹ Inchen Tius tru 'treeg køn' cha, wamindiibe iig køn: 'Tru managatig øsig kømigwan Tius nø namun tranen, tru øsig kømibe nui Nusrkaweinug pasran' taig. ¹² Inchawei Nusrkawan tøgaiibe tru øsig kømigwan tøgagøben, Tiuswei Nusrkawan chigaiibe tru øsig kømigwan chigaig køn.

Maig kømigwan srabe wamindiilø

¹³ Ñim Tiuswei Nusrkawei munchiyu kørewa pønrrabelan nabe ñimun iigwan pørar, managatig øsig kømigwan ñim tøgagur kui ashchai.

¹⁴ Inchawei nambe Tiuswane chi kørmø kemalla mi-amdiig kui aser, kaguende nam nun chigøben miappe, nø maig kønrrain køben nam trumay miabene, nøbe namune mørøbig kuimba. ¹⁵ Trube, nam chigøben miailan nø mørøbig kui ashibelø kuig køppe, namun chigøben paløtan cha, nam miawa pønrrailane, trube, utabguen indermab isumig køn.

¹⁶ Møikkøben ñui nunewan kaig marøb pasrai asig, tru managatig møra pasramsromay srua inrrabgaig købene, nuyasig Tiuswan 'purugurra' cha miamig køn. Inchen truigwane Tiusbe nui øsig kuigwan tøgagønrrai tranrrun. Iibe kalø marig ke kwamigugatig srua inrrabgaigwan marøbelayasig køn. Kaig marig kwamigugatig srua inrrai marøbikkucha køn. Truigweimburappe, Tiuswan 'purugurra' cha, nabe miay chimur. ¹⁷ Chigurrimbunø sølgandø tabig mariimiibe kaig marig kørrømisran. Inchendøgucha tru kaig mariilø møiløbe tru managatig møra pasramsromay srua inrrabgailø køn.

¹⁸ Mutøgucha Tiusweinug kal-lawaiibe kaig maramigwan marøbig marøb uñmuin kui aser. Kaguende tru Tiuswei Nusrkai nune ashib tøga pasrøben, tru kwaimandzig, larrø kaibe nune chinchab kaiman. ¹⁹ Nambe Tiusweyelø kermab asha pønrrer. Inchen yu pirauigwane kerrigu mayamba tru kwaimandzig, larrø kaibe nø merrarrowa, nø ashib karub pasran. ²⁰ Katø Tiuswei Nusrkaimbe arrua, namune chigúi møramigwan tranin kui aser, tru newan ciertonigwan nebua ashchai. Incha nambe kanbalatø pønrrer tru newan ciertoniguba, tru nui Nusrkai Jesucristoinuuba. Truiibe tru cierton Tius køb, katø managatig øsiguig køb køn. ²¹ Nai ureezheelø, tru taska mari tiusmerane mendamisray.

2 San Juan

Ciertoniiba, undag købiiba

1 Na, Tiusweimburabelan pera marøb pasrabig i kilgawan pørar, Tius lawa wesrua tøgagúig ishukumisagwan nui ureemeranba, tru na newan ciertonigu undaarailan. **2** Katø natø kømøtø, mayeeløba tru newan ciertonigwan nebua ashibeløbe truiløgucha ñimune undaaran. **3** Nambe ñimun undaarappe, tru newan ciertonig namui manrrau pasraikkurrin køn. Inchen tru ciertoniibe namba managatig pasrønrrun. **4** Tius Møskaweimba, katø Señor Jesucristo, tru Møskawei Nusrkaweimba, nui ka yandø tab indig køben, namun lastima asig køben, chi isumgaig tab købig køben namuim pala pønrrønrrun, tru newan ciertoniguba, undag købiguba.

Undaguelø kømigwan karua pasrig

4 Nabe truba truba kasraarar ñimui ureemerai utu møiløgøben Tiuswei newan ciertonigu amønain kuimba, Tius Møskai namun maig karua pasrig køben, treekke. **5** Ñi, ishug misagwan, na møi ñun pørigwan, martrai kan srøig karua pasra pørig kuig lataig inchimørrunrrig chinrrainchar. Treeg kømøtø, tru srøsrøgurri namun maig karua pasrigwan trunundøweim pørar, tru kangurrin kangurri undaarayagun taigwan. **6** Iig køn nam tru undag købigwan tøga pønrramibe, Tius tru maig maramigwan martrai pønrrailan trunun møra marøb amønavig. Inchen tru martrai karua pasrigwan ñim srøsrøgurri møriibe undag købigu amøñinrrain taig, truig kuig køn.

Namui isubigwan Cristoinug pønra amønavig

7 Pøs yu piraube isa may wamincha kegørrørskøbelø truba truba webambin køn 'Jesucristobe yu piraumay møg lataig misra arrumuig køn' chibelø. Øyeeg inchibiibe tru may wamincha kegørrørskøbig, tru Criston ashig kømui inchib tsalø ashibig, truig kønrrun. **8** Ñimasiitøwei tab asha melay, ñim chigøben tabig marøb melailan kaptøasha pønrrømønrrappe. Treeg kømøtø, ñimui utamigwan kerrigu newan utamig kønrrai melay.

9 Møikkøben Cristo kusrenanigutø pasrønrrab inchimøtø, nuinetø nemarøb purab kusrennrrab inchibiibe, Tiuswane chigaig køn. Trune Cristo maig kusrenanigutø pasrabig pasrabiibe, truike si, Møskawanba, Nusrkawanba tøgaig køn. **10** Møikkøben ñimuinug arrua, tru treeg kusrenanigwan kømø kusrenanene, ñimui yau 'amø' cha, kebermøwei, ni katø 'manguen arrin køn' tamig kømøwein køn.

11 Kaguende 'manguen arrin køn' chibiibe tru nø kaig mariiløyu nøgucha tøgatø marøb pasran.

Srabe wamindiilø

12 Nabe ñimun truba truba pøramig tøgagøbendø, kilgayu tintatøga pørmøtø, nabe ñimuimay attrab isur, malaugue ñimba waminchab namui kasrag købigwan newan tøgagønrrab.

13 Tru ñui lawa wesruig numøsrawei ureemerabe ñun 'tab ka uñguh' chib wam øran.

3 San Juan

Gayoimburab tab waminchib

1 Na, Tiusweimburabelan pera marøb pasrabig, nai tab linchibig Gayon pørar, newan ciertonigu na undaaraigwan. ² Nai undaaraig, nabe ñuyasig Tiuswan miappe, ñui møsig Tiusweimburab tab køb lataitøwei, chiyutøgucha tab pub attraimba, katø ñui asrugucha kwanrrø kømø, tab unamig kønrraimba miabig kur. ³ Nabe truba truba kasraarar møiløgøsrøn namui nunelø amrrua, tru newan ciertonig maig køben ñibe truyutø pasrab, katø treegutø ñi maig unigwan nan eshkaben. ⁴ Tru newan ciertonig maig køben, nai uremera treeg amønan taig wammøramibe, katøgan chi peg wammøri lataitøguen kømø, purø nu tab køtan. ⁵ Nai undaaraig, namui nunelan ñi tabig purugub pasraibe, ñi purø tabig marig køn, ñuimbe asiimeelø kuingucha katøguchinguen tabig marøb. ⁶ Truiløbe iglesiyuelai merrab ñi treeg undaguig køn cha wamindan. Ñi nømui ambamigwan ambub amrrai puruguabe, Tiuswan kasrag kømdiig kønrrai, tabig martrabguen. ⁷ Kaguende nømbe Jesucristoi munchin undag køb webambamig køn, Tiuswan ashmø misaamerane chigucha chi purugúig utømø. ⁸ Inchawei treekkurri nambe treeg marøb møguelane purugub asamig nebunrrun, Tiuswei tru newan ciertonigweimburab namgucha purugúig kørrømisrtrai.

Diótrefes søl marmø kaig marøb

⁹ Nabe iglesian kan kilga pørig kuig køn. Inchendø Diótrefesbe na karuilan mørmíig køn, kaguende nømui utu chiyutøgucha ke nø karub pasrønrrab inchibig kua. ¹⁰ Inchawei treekkurri nabe ippe, nø chi mariilan ñim isunrrai wamindamønrrun, tru nø namun isa wamincha wam kusruigwan. Incha trutø kømøtø, nøbe nunelan utømøwei, katø utønrrab inchibelan meramba, iglesiyagurri webetamba inchibig køn.

¹¹ Nai undaaraig, kaig mariilan asha marmøtø, tabigwan asha mar. Tabig marøbiibe Tiuswein køn. Inchen kaig marøbiibe Tiuswane ashmíig køn.

¹² Mayeeløba Demetrioimburappe tabig waminchibelø køn. Tiuswei tru newan ciertoniitøweinguen nune treeg marøbig køn cha eshkan. Inchen namgucha trugweimburappe 'treegwein køn' chib eshkab waminder. Inchen nam 'treeg køn' cha wamindiibe, isa kømø trendaig kuig ñibe ashibig køn.

Srabe wamindiilø

¹³ Nabe ñun eshkamig truba truba tøgagøbendø kilgayu tintatøga pørog kømøtan. ¹⁴ Nabe maya yanayutø ñun ashchab attrab isur malaugue waminchab.

Chi isumgaig tab købiibe ñiba pasrønrrai isur. Tru tab lincha amøñibeløbe ñune 'ka uñgu' tan. Katø ñigucha namui asiilan kanun kanun nømunashib treetøweih chirrunrrig.

San Judas

1 Na Judas, Santiagoi nuneg, Jesucristoi marøb megabiibe Tius Møskai wamiilø undaarailan, Jesucristobe chi kømønrrai ashib tøgä pasrailan na pørar. ² Purø lastima asigwanba, chi isumgaig tab købigwanba, undag købigwanba ñim uncha tøgagønrraimab isur.

Isa peetø kusrenanøbelø

³ Nai undaarailø, ñim lata, na lata kanguelarrøtø tru nam kaigyugurri wesraig pønrraigweimburab ñimun pørtrab truba truba isuig kuig køn. Inchendø truburab pørmøtø, 'øyeeg, øyeeg melay' chib waminchib pøramig truba palai ashar, tru Tiuswei misaameran Tiuswei tru tabig srø wamwan Jesucristoimburab managatigweyasig treetø kønrrai kanmaytø tranig købigwane mur tranrrab pønrrai chinrrab. ⁴ Kaguende mõiløgøben mu ashmøwatø ñimui utu nilø kebambin køn. Truiløbe kaigyu pønrramig kønrrai manasrøwei treeg mariilø købig køn. Tru Tiuswan ashmeelø kaig møgueløbe namui Tiuswei ka yandø tab indigwane nømun maig marøg køben maramigweyasig merrarrawa tøgagøn. Katø, tru nøtø kandø Mayeelaim Pala Pasrabig, namui Señor Jesucristone nømbe 'ashmeelø ker' chibelø køn.

⁵ Ñimbe yandø ashibelø kuindøgucha, nabe katø isungarunrrab inchar, Israel misaameranma Egipto piraugurri Señorbe wesrappe, wesrabendø, wendøsrømbe nun tru køremeelane pinisaig købigwan. ⁶ Katø ángelesmeran chigucha nømune srøsrø chiyu pønrrønrrai pønrsøben, truyutø pønrrømøtø, trunun elachippa, tarømisrøbelane purø trømbø løstiigu pønrrønrrai Tiusbe managatig cadenastøga merrarrawa pønrsraig køn, tru maig maramigwan asha maramig purø nu kwalømweyasig. ⁷ Katø Sodoma misaameraba, Gomorra misaameraba, tru puluwan ciudadameraba treetøwei, ishumburba, møgueløba trømbøig kaig marøb, katø møgueløbe nøm møgueløasiyaitø trømbøig marøb kømig, trutø srua ambiilan managuen kwamø nagu møra melønrrai kebata, pønrsraig køn, trunun katøganelø isua asha kømig kønrrai.

⁸ Katø øyeeg købenguen tru møguelø piaig lataigutø amøñibeløbe nømui asrwan kaig kønrrai marøb, katø ashib karub purrabelane mørmø, kaashib, katø tru srømbalasreelø truba nørreelanguen tsalø wamab inchibelø køn. ⁹ Trune tru arcángel Miguel købenguen, tru nugwaimandziiba Moiséswei asr cha aleguiyab kua, truiikken tsalø wamab kaig nebubash chinrrab inchimøtø: "Øyeebe maramig kømøn chib, Señor ñim

namubash" cha. Trutøh taig købig køn. ¹⁰ Trune tru i møgueløbe nøm chigúinguen mørmubendø, tsalø wamabelø køn. Nømun tre lataig asønagutø nøm chigúi mørigwane, animalmera chugúi mørmeelø lataig trømbøig marøbelø køn, nømasiitø minchib treramig.

¹¹ ¡Ay, nømuimbe maig kønrrerah! Kaguende nømbe Caínwei maywan merrarrawa amban. Nømbe an kanag købiitø Balaam kebeninuutøwei kegørra, katø mørmuikkurri Coréwan pinisailø lataitøwei pinisailø køn. ¹² Ñim Tiuswei undag købigwan tøgä kasraatø lincha mab waramig tøgagúiløyube, nømbe ke ka trømbøig mindishibelø treelø køn. Nømbe chigucha kørrikkar ka nømuimburab øska mab, øska muchibashtø inchibelø. Nømbe wañimera chi pigarwan ambumay imay isig srua ambig latailø køn. Katø mamig nigamig puben, niimø tusrmera latailø, srølbañau kitiilø, pamay kwailø køn. ¹³ Nømbe maryu pi welarmera namig latøgushib kurrab arrubigu, kan pichall weguchib latailø køn, tru nømui trømbøig ashikken kønrrabgaig mariiløbe. Estrellasmera nømui ambamwan kømø, pella ambub latailø køn. Truilaimbe purø trømbøig løstøyu managatig pønrrønrrai pønrsramig tamariilø pønrran.

¹⁴ Adánweinukkurrimbunø misaamera srøig, srøig kurrab arrubig siete nemisren arrubig tru Enockucha, tru i kaig misagweimburab manawei trencha eshkawa pasrig købig køn: "Au, Señorbe nui tarømari ánglesmeran purø nørrø søtø peraig arrun cha, ¹⁵ maya misaameran maig kønrrabigwan asha marøb, nøm chu pønrramigwan pønrrønrrai pønrsønrrab, tru larrø kailane nøm kailø kuimaytø larrø kaig mariilan mundøgucha treeg martrab. Katø tru larrø kailø chigurrimbunø mørøbguen møram kaig wamindi wammeratøga nun waminchibelan treeg kørrømartrappa arrun taig køn." ¹⁶ Nømbe chiwandøgucha kaig kätangøba chib, chiwandøgucha søl marmø, kalø marangøba chib waminchibelø køn, nømui kaig isuilø maig køben, nømbe treeg amøñibelø kua. Katø nømui triitøgabe nømasiitø purø nørreelø misrøb wamin-damba, katøganelane truba tabzhig misrøb wamin-damba inchibelø køn, nømuyasig chigøben tøgagug købiitø.

Tiuswei misaameran isuatø amøñinrrai waminchib

¹⁷ Trune ñim, nai undaarailøbe, namui Señor Jesucristo nøashib karua øriilø merrabsrøwei wamindigwan isua kuy. ¹⁸ Kaguende truiløbe ñimune øyeeg taig

købig køn: “Yandø srabe kwalømmerawane misaam-
era tabigwane ke ka indzatø mørøbelø, nømun maig
amøñig køben treeg trømbøig marøb amøñibelø køn-
run” taigwan. ¹⁹ Iiløwein køn, tru misaameran ka
nøørøtø marøb pirisha pønsrøbelø. Nømbe nømui asr
maig palai inchen, treeg marøbelø, Tiuswei Espíritune
chigar køn.

²⁰ Trune ñim, nai undaarailøbe, ñimui isubig newan
chishchig Tiusweinuutø tøgga pønrraigu
katøguchinguen nørrørab ambay, Espíritu Santo maig
wamindingaruben trumay Tiusba waminchib. ²¹ Ñimbe
Tiuswei undag købigutø amøñippe, truyutø amønay,
namui Señor Jesucristoi lastima asiitøga managatig
øsig kømigwan tranrraitamab isua muniirab.

²² Møiløgøben treeg kuitamab isumba, katø treeg kø-
muitamab isumba inchibelane ñimbe lastima tøgaguy.
²³ Katøganelane nagugurri wesrui, trumay kaigyugurri

wesrub. Inchen katøganelane lastima tøgagømig køn.
Inchendø purø ashiptø maray, trømbøig marøg købigu
nøm trømbøig mariiløtøga chillig inchib kewa llirab
pønrrailanguen ashikken kømui inchib.

Tiuswan tabig wamindiilø srabeig

²⁴ Tru ñim kaigyu kørrømønrrai asamig maramburab
maramig tøggaig, katø truba truba kasrag nui tørgueg-
walmabiisrø chigucha chi tamgailø chishchig ñim ke-
malla pønrramig kønrrai tøgga pasrabig, ²⁵ Tius kandø
wabig, namun Kaigyugurri Wesrabigwan namui Señor
Jesucristogurri tørguegwalmabiiba, purø nuig muguen
nebua isumgaiba, mayeelaim pala asamburab ashib
pasraiba, mugucha manchinraingaig karuiba, iilan
nuin kønrrai inder, manasrøngurri, møyia lata, katø
managatig. Treeg kønrrun.

El Apocalipsis

Jesucristo San Juanwan torgandø ashchai kenamarig

1 Iibe Jesucriston Tius torgandø kenamarig køn, nø nui karuig melabelan kenamartrai, tru maya yanayutø purainrribigwan. Jesucristobe nui marøb megabig Juanwan kan ángelwan øra, kenamarig køn.
²Inchen Juanbe nø maig asigwan kerrigu isa kømø, maig kuigwan wamindan, Tiuswei wamwanba, Jesucristo maig eshkaigwanba.

³Mayanguen tab kuig køn, tru chinetø pub attrabig pørigwan lebigweimbe. Katø trunun leben møra, tru maig taigwan marøbelø chigucha maya nuguen tab kuilø køn. Kaguende yandø tru pub attrabiibe pub pasran.

Juan siete iglesiameran pørøb

⁴Na, Juanbe, Asia pirau siete iglesiameran pørar. Ka yandø tab indigwanba, katø tru chi isumgaig tab købigwanba ñimuin kønrraimab isur, Tius tru mõi ya køb, merrabsrø køb, attrabig køb, truigweinukkurrimba, katø siete espíritumera, tru Tius wamisra karub waigwei merrab pønrrabelainukkurrimba, ⁵katø Jesucristoinukkurrimba arrubigwan. Nøbe waminchippe, maig kuigwan eshkabig køb, katø tru maya kwabelai utu nømerrig øsiirabig køb, katø nøbe pirau maya reymeraim pala nø karub pasrabig køb indan. Truibe namune undaarab, nambe kaig mariiløyu lusri latailø kuigwan nui anindøga elatsøsrka, ⁶katø namune reymera latawei ashib karub pønrrønrrai mara pøn-sraig køn, sacerdotemera Tius nui Møskaweyasig. Tørguegwalmabiiba, maramburab mariibabe nuin kønrrai managatig! Treeg kønrrai.

⁷Åu! Cristobe wañiyu arrun.

Inchen mayeelø ashen,
 katø nun tru kelarrab kwanøbeløguen ashchun.

Inchen pirau maya misaamerabe
 truba truba isui inchib kishchun nun ashippe.
 Øø, øyeeg kønrrun.

⁸Tru Señor Tius, Newan Maramburab Marøbiibe trendan: "Srøsrriiba, Srabeibabe na kur cha, Aba, Zeta-ba latawei, tru mõi ya køb, merrabsrø køb, katø attrabig."

Juan kan piab lataigu Criston asig

⁹Na Juan, ñimui nuneg, chigøben purø trømbøig puben isumdiigu lata, katø Tius nø ashib karub wainug lata, chigúindøgucha ñimba, Jesucristoba kanbalatø pasrabig pasrabig kur. Nan kan pi tøbøtag pirø

pasrabig, Patmos tainug wanrrai kegutsig wabig kur, Tiuswei wamgurrimba, katø Jesucristoimburabigwan eshkaikkurrimba. ¹⁰Kan isrin kwaløm Espíritu nan tøgø pasramisren, nai wendaube kan wam kan trompeta wanrrøb lataig nan truba mur trenchibig køn:

¹¹—Ñi chi asigwan kan kilgayu pøra, tru siete iglesiameran ør cha, Efesomayba, Esmirnamayba, Pergamomayba, Tiatiramayba, Sardismayba, Filadelfiamayba, katø Laodiceamayba.—

¹²Inchen tru wam nan waminchibiibe muin kø-tashchab keesha ashene, truyube oro kandilerumera siete nørreelø pønrraptinchibig køn. ¹³Inchene tru siete kandilerumerai tøbøtaabe kan mugøsrøn møg lataig pasraptinchibig køn, nui kewagúibe katsig søchi kørriig keweikke. Inchen nui pechoyu pørønaibe oro købig køn. ¹⁴Turyu pusruube kan pulø isig lataig, wañi lataig puløzhig, nui kabmerabe kan nagurø lataig køben, ¹⁵nui srøbmerabe broncen nagu pill-llanen tørbilabig lataig pilabig køben, nui wambe kan nu pi mullib wanrrøb lataig købig køn. ¹⁶Nui kusrmay taskube estrellamera siete sruaig, nui trigugurrimbe kan espada pinrrøba purø trøsrig tøgøig webarrubig køn; nui maløbe nøsig tør køptø pilamburab pilab lataikke.

¹⁷Inchen nabe nun ashippe, nui katsigu kwaig lataig peninabig køn. Inchen nøbe nui kusrmay tasiitøga nan trenchib estsarøbig køn:

—Chi kørig kui inchimøta cha. Nabe Srøsrriiba, Srabeiba, ¹⁸tru Øsig Wabig kur cha, kwain tsubig kua. Inchendø ash, chibig køn, øsiguig war cha, managatig. Nabe kwamigwei llavimeranba, katø tru kwabelø pønrrainug llavimeranba tøgagur cha.

¹⁹Inchawei ñi chi asigwane pør chibig køn, mõi ya maig kuigwanba, katø wendøsrø maig kønrrabigwanba. ²⁰Inchen tru estrellamera siete nai kusrmay tasigu ñi asigweimburappa, katø tru siete oro kandilerumeraimburappa tru mu asiimíig pasrabiibe øyeegwan eshkabig køn: tru siete estrellamerabe siete iglesiamerayu ángelesmera køben, tru siete kandilerumerabe tru siete iglesiameran eshkabig køn.

Efeso iglesian wam ørøb

2 'Efeso iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru siete estrellameran kusrmay tasigu srua pasrab, katø tru siete oro kandilerumerai utu uñilb inchibiibe øyah tan cha: ²Nabe ñui chi mariilan ashar cha, ñui maramelan mur tranrrab megaigwanba, megabig megaigwanba. Katø ñibe kaig

marøbelane ka tøgagømig awentanrrab kaimab, katø truilø kømubendø, 'Cristo nøashib karua øriilø ker' chibelan, nøm treeløwein kuitashchab ñi asha, ka isapteelø kuin kui merrarrab indi ashar. ³ Katø maya kaig nebuindøgucha ñibe megabig megab, nagurrindø treegu kørromismø megain kui ashar.

⁴ Inchendø nabe ñun chiyu kørørøn kalø køn tamig tøgagur: ñibe srøsrøbe truba undaguig kuig, mømibe trunun elatsin køn. ⁵ Inchawei mandøgurri peñibrermab isu, tru srøsrø undag købigwan, ñui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirawa, srøsrø marigwan mar. Treeg inchimuisruandøbe, nabe ñuimay arrua, ñui kandilerune pasrainukkurri kusramønrrun, ñi isua mørmubene. ⁶ Treeg kuindøgucha, ñibe ñuimburappe iigwan tøgagøn: Nicolaifasmera marigwane tsaliig køben, nagucha truilø marigwane tsaliig kur.

⁷ Kalubaibe mør Espiritu iglesiamera wamindigwan. Maig kuindøgucha truyu pureb ibigwane tru øsig køm tusryu mamigwan manrrai nabe tranamønrrun, Tius nø waisrø purø tabzhiisrø tru tøbøtag pasrabigwan.

Esmirna iglesian wam ørøb

⁸ Esmirna iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru Srøstriig køb katø Srabeig køb, tru kwawa, katøyug øsiirab inchibiibe øyah tan cha: ⁹ Nabe ñi truba truba chigøben kaig nebuinab megaigwanba, ñi waacha kuigwanba ashar cha. Inchendø ñibe waacha kømøtø, puag køn. Katø tru 'judíos ker' chibelø ñuimburab truba truba chigøben kaig waminchen ashar cha. Inchendø nømbe treelø kømøn, nømui tulundzuni yaeløbe mayamba nømbe Satanáswein køn. ¹⁰ Ñimbe korig kui inchimøtay, maya yana kømøwatø chigøben nebuinab pønrramigwan. Au, nugwaimandziibe møilan køben ñimui utugurri kailan keeri yau kebetønrrun, maig inchibelø køtashchab ashchab. Inchen ñimbe kwalømmera diez nemisramne truba kaig indinab melamig nebunrrun. Kwamnegatig megabig megau, nabe øsig køm coronan tranamønrrun cha.

¹¹ Kalubaibe mør Espiritu iglesiamera wamindigwan. Maig kuindøgucha truyu pureb ibiibe katøle kwangarunrrabig mindisaig kønrraamøn cha.

Pergamo iglesian wam ørøb

¹² Pergamo iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru espada pinrøba purø trøsrigwan srua pasrabiibe øyah tan cha: ¹³ Satanás nø wamisra merrarrawa karub wainug ñibe truyu pasrabig kui nabe ashar cha. Inchendø ñibe nai munchiwan pesanamø, tøgagøbig tøgagøb, ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúigwan elachib 'trugatiig kømur' chib pasrømøwei indig køn, tru Antipas nan elachimø pasrabig naimburab waminchibigwan kweechib kwalømmerawanguen Satanás nø marøb uninug.

¹⁴ Inchendø kan chigøsrøndø ñun kalø køn tamig tøgagur: møiløgøsrøn tru Balaam kusrenanigwan marøbelan ñibe truyu tøgagøn cha. Tru Balaambe Balacwan øyamay martrai kusrenanig køn, Israelwei misaameran srørengwangerub taska mari tiusmerayasig kweetsi mamimeran mangarumba, katø møgueløba, ishumburmeraba trømbøig martrai karumba inchib. ¹⁵ Katø treetøwei ñigucha ñuinug tøgagøn møiløgøsrøn Nicolaifasmerai kusrenaniilan elachig kømui inchibelan. ¹⁶ Treeg købene, ñui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirau. Treeg mar-møwabe, nabe petø ñuimay arrua, nai trigu espadatøga truiløba kwayamønrrun.

¹⁷ Kalubaibe mør Espiritu iglesiamera wamindigwan. Maig kuindøgucha truyu pureb ibigwane nabe tru mamig maná taig sorig pasrabigwan manrrai tranøb, katø kan pulø sruuzhig tranøb indamønrrun. Incha tru sruuzhigube kan munchi srøig pørig pasrønrrun, truigwane mugucha asiimig tru utabi-tøwei nebua ashchun.

Tiatira iglesian wam ørøb

¹⁸ Katø Tiatira iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tiuswei Nusrkai, tru nui kabmerabe kan nagurø latailø tøgagig, katø nui srøbmerabe kan broncen chishtø pinømøren, tørbilabig lataig tøgagibe øyah tan cha: ¹⁹ Nabe ñui chi mariilan ashar cha, ñui undag købigwan køben, ñui isubigwan nainuutø pasra tøgagúigwan køben, ñi marøb megaigwan køben, katø chigúingucha tammay megaigwan købengue. Incha katø mømibe srøsrø lata kømø, katøguchinguen marøb megai ashar.

²⁰ Inchendø kan chigøsrøn ñun kalø køn tamig tøgagur: isatø 'Tius maig karuigwan eshkabig kur' chibig, tru ishug Jezabelwan ñibe tøgagømgagig kuingucha ka tøgagøn cha, nøbe kusrenniitøgaba, katø chull asøska trømbøig isungaruitøgaba, tru nai marøb melabelan ishumburmeranba, møguelanba trømbøig maringarub, katø taska mari tiusmerayasig kweetsi mamimeran mangarub inchibigwan. ²¹ Nabe nune maya yana kørørøn muniiraig køn, nui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay lliranrrai. Inchen nøbe nui trømbøig maramigwane treeg marmønrrab katøyug isua mørøg kømuidan. ²² Au, nabe nune camayu tsunrrai kwanrø kutsamønrrun. Katø nøba itøluløpteelane nabe truba truba trømbøig nebuilø kønrrai maramønrrun, tru ishuubamisra nømui kaig mariilan nøm isua mørmuisruandøbe. ²³ Incha katø tru mendig amøñib uremerane nabe purø isumdiig mara, kweetsamønrrun. Nabe isuigwan lata, manrøwan lata nabe tørguelarrab ashibig kuin kui maya iglesiamera nebua ashchun. Incha nabe ñimun møigwandøgucha ñimui mariilø maig køben, kanun kanun treeg tranamønrrun. ²⁴ Trune ñim katøgan sötø Tiatirasrø warabelø tru kaig kusrenaniilan marmøwei, Satanáskurri purø nørø kusreb chib tøgagúilan nebua ashmøwei inchibelane nabe ñimune trenchar: Katø-

gan chi peg maramibe maskucha negwanmumønrrun cha. ²⁵ Inchendø ñim tøgagøbguen indigwane na arrumnegatig elachimø, isua møra tøgaguy.

²⁶ Maig kuindøgucha truyu pureb ibiibe, na maig martrai karuig køben trunun srabegatig marøbigwane chu pirausrøn køben misag nørrø pønrrabelan truilaim pala mugucha mandamgaig karumigwan tøgagønrrai tranamønrrun, ²⁷ nan nai Møskai martrai tranøb lataitøwei.

‘Inchen tru treeg karumigwan utabiibe tru misag nørrø pønrrabelane kan tsandzøn pørøtsiitøga mu kurraasamgaig karub martrun,

nømunne kan pirø køtsømeran lataitø pusha petab.’

²⁸ Incha katø tru tør-rrab arruben webarrub estrelan tranamønrrun. ²⁹ Espiritu iglesiameran wamindingwan, kalubaibe mør.

Sardis iglesian wam ørøb

3 ‘Katø Sardis iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru Tiuswei siete espíritumeranba, siete estrelameranba tøgaiibe øyah tan cha: Nabe ñui mariilan ashar cha. Ñibe øsiguig køn chib waminabig købendø, kwaig køn. ² [Kiagasrø! Chiwan køben ke pinamitø palab pønrrabelane tamar. Kaguende nai Tiuswein kabyu ñui mariiløbe newan tabig kømui ashar. ³ Inchawei kusrenaniilan ñi møra utigwane møra marøb, ñui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirab inchi. Ñi kiagasrømuisruandøbe, kan niliig lataig nabe ñuimay arrumønrrun, ñi chu ura attrab kuinguen mørmøwatø.

⁴ Inchen køben misaamera Sardissrø kan mamdø køn nømui kewagúilan chillig incha kømeeleø. Truiløbe naba amønirrun puløzheelan kewar, kaguende nømbe øyegwanwei kenrrabelø køn.

⁵ Maig kuindøgucha truyu pureb ibiibe puløzheelø kenanig kønrrun. Incha nabe managatig øsig purrønrrabelai munchimeran pørig libroyugurri nui munchiwan kerramumønrrun. Incha nabe nai Møskawei merrappa, nui ángelesmerai merrappa, øibe nain køn cha, nui munchiwan eshkamønrrun.

⁶ Kalubaibe mør Espiritu iglesiameran wamindingwan.

Filadelfia iglesian wam ørøb

7 ‘Katø Filadelfia iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru Newan Tabig, Newan Ciertonig, tru rey Davidwei llawian sruaig, tru nø kurene, mugucha kasrønrrab kaimab, katø nø kasrøbene, mugucha kurtrab kaimab inchai marøbiibe, øyah tan cha: ⁸ Ñi chi mariilan kerrigu nabe ashar cha. Au, nabe ñui merrab kan yaskab kura pasrar, truigwane mugucha kasramgaig. Ke trengatig nebua marøppe, marmubendø, nai wamwan møra marøb, ñibe nai munchiwan ‘ashmíig kur’ chib isømøn. ⁹ Au, nabe Satanáswei tulundzuni yauelø ‘Judíosmera ker’ chibendø, judíos kømeeleø, ka isatø inchibelan, ñui

merrab tømønrrai indamønrrun. Incha nabe ñune undaguig kui nebua ashchun. ¹⁰ Kaguende na karuilan tammay marøbig marøb megaikkurri nagucha ñun asamønrrun chi kømønrrai pirau muba kuimburab warab misaameran maig inchibelø kõtashchab asamig pirau ørøba yandø purø trøm-bøig puben.

¹¹ Nabe petø arrumønrrun. Ñi tabig tøgagúigwane elachimøta, ñui coronan mu katøgan merraramønrraimbe. ¹² Maig kuindøgucha truyu pureb ibigwane nai Tiuswei yau kan pilar lataig maramønrrun. Inchen managuen nøbe truyugurrimbe webinrraamøn. Inchen nabe nuinuube nai Tiuswei munchiwan pørøb, nai Tiuswei ciuda, tru srø Jerusalén, nai Tiuswei srømbalasarøngurri kørarrubigwei munchiwan pørøb, nai srø munchin pørøb indamønrrun. ¹³ Kalubaibe mør Espiritu iglesiameran wamindingwan.

Laodicea iglesian wam ørøb

14 ‘Katø Laodicea iglesiai ángelwan iigwan pør:

Tru Amen, tru treeg køppe treeg, tru newan ciertonigwan eshkabig, tru Tius chiwandøgucha pølbassara maren, nømerrig trendø pasrabiibe iilan øyah tan cha: ¹⁵ Ñui chi mariilan ashar cha. Ñibe pishin kømøwei, pachibig kømøwein køn. Pishin kui, kabe pachibig kui, treeg kuikken søl købsruinrrun. ¹⁶ Inchawei pishin kømøwei, pachibig kømøwei, mørøtø kurag kuikkurri, nabe nai trigugurri wennamønrrun.

¹⁷ Ñibe trendan: “Nabe puai, truba tøga misraig, chigucha yandø palaimíig kur” cha. Inchendø ñibe uñmuinguen uñib waacha, ñiguen øyeezhig misrin kønmab asamdiig, katø waacha chiguchagaig, ashchab kaimabig, køsaatiig, øyeeg købendø, ñibe ashmøn. ¹⁸ Inchawei nabe ñun øyeeg mar tamønrrun. Nagu parra purøørig oro chishchigwan naiwan penø cha, trutøgabe puai kønrrig cha. Katø kemeløgucha naiwan puløzheelø penø cha, ñui asr køsaatiig kørig kømdiigwan kasrønrrappe. Katø ñi ashibig misramig kabyu srølamig møgucha naiwan penø.

¹⁹ Mayeelan na undaarailane øyeeg marmøta chib nabe namab, katø ichaguchib inchibig kur, søl martrai. Maig isuppe, treegwan martrab kandø isua, ñui kaig mariilan isua møra, Tiusweimay llirau. ²⁰ Au, nabe yaskabu wamab pasrar. Møikkøben nai wamwan møra, yaskabwan kurene, nuinug kebya, nabe nøba maben, nøbe naba manrrun.

²¹ Maig kuindøgucha truyu pureb ibigwane na wamisra karub wainug naba wanrrai tranamønrrun, maig kuindøgucha na truyu puraarrub arrua, nai Møskaimba nø wainug wamisrøb lataitøwei wamig kønrrai. ²² Kalubaibe mør Espiritu iglesiameran wamindingwan.—

Tiuswan srømbalasreelø truba truba tabig waminchib

4 Øyeelø chab puraiben, na ashene, kan yaskab srømbalasrø kurig pasraptinchibig køn. Inchen kan wam trompeta wanrrøb lataig srøtø tru na møriibe nan øyah waminchib trenchibig køn:

—Yusrø nebamø cha; iilai wendau purainrrabigwan na ñun kenamartrumøn— cha.

²Inchen tru urastø Espiritu nø nan tōga pasramisren, srømbalasrømbe tru karub wamisra wamig kan pasrig pasrai nabe ashibig kur. Inchen truyube kan mugøsrøn wabig køn. ³Inchen truyu wabiibe kan jaspe sruuba, cornalina sruuba lataig købig køn. Inchen tru nø waim pøtøgatanbe kan køshømbøtø kan esmeralda srug latazhig pasrabig køn. ⁴Tru wamisra karub waim pøtøgatanbe wamisra karub purrailø katøgan veinticuatro pønrrai ashibig kur. Truiløyube kølli misaamera veinticuatro purrabelø køn, puløzheelø kewar, nømui turyube corona orotøga mariilø petsargue. ⁵Inchen tru nø wamisra karub wainug truyugurrimbe sre pilabelø køben, wamera køben, palaig trashibelø køben webambubig køn. Katø tru karub waig merrappe lámparamera nag pilabelø siete pilab pønrrabig køn, truiløbe tru Tiuswei siete espíritumera køn. ⁶Inchen tru karub waig merrappe kan mar wabig køn, pigriu tørguelarrøzhig lataig.

Tru karub wainug pøtøgatanbe merrabmayba, wendaumayba, pinrrø mendamayba pibgatø øsiguelø pønrrabelø køn, truiløbe merrabmayba, wendaumayba kabmeratø netseelø. ⁷Inchen tru øsiguig srøsrriibe kan león lataig køben, tru wendauibe kan toro lataig køben, katø tru wendauibe kan møwei malø lataig køben, tru pib kønrrabyuibe kan wasrø pala uñib lataig købig køn. ⁸Inchen tru pibgatø øsigueløbe møitøgucha kwaldzariimera seisbatø tōgar, truiløbe wambiimay, umbumay kabmeratø netseelø, yem kwaløm øyah tamigwane pinømø, trenchibelø køn:

“Newan tabig, newan tabig, newan tabig
Señor Tius Newan Maramburab Marøbig;
tru købig, mõi ya wabig, tru attrabig” chib.

⁹Tru managatig øsig wanrrabig, tru karub wainug wabigwan, tru pibgatø øsiguelø maya nuguen tab kønrrun chib, tabig kui asha tab inchib, ungwa, ungwa chibelø køn. ¹⁰Incha trendaimørig tru kølli misaamera veinticuatroeløbe nui merrab tømønøsrøb sraløptø sraløbelø køn køriibala tabig waminchab tru managatig øsig wabigwan. Incha nømui coronameran tru nø karub wainug merrab trenchib petabelø køn:

¹¹“Señor namui Tius,
ñibe maya nuguen tabigwanba,
tabig kui asha tab indigwanba,
maramburab maramigwanba
utambuawei utønrrabiibe ñi køn chib,
kaguende chiwandøgucha kerrigu ñi marig kuimba,
Ñi treeg kønrrai isuikkurri treeg mariilø,
treeg pønrran” chib.

Ubisha-unø kilgawan kurøb

5 Incha tru wamisra karub wainug wabigwei kusrmay taskube kan libro palamay umbumay pørigwan nabe srua wai ashibig kur, truiibe siete sellostøga melsra kasraig. ²Inchen kan ángel maramburab maramig tōgaig truba mur trenchib payibig køn:

—Sellomeran kølsrøb, kilgawan kurøb, ¿treegwan martraptiig tabiibe mu kerah?— cha. ³Inchendø ni srømbalasrø lata, pirau lata, pirø umbu lata tru libron kurtraptiibe mu kawei, katø tru umbu pørigwan maig køtashchab trawashchaptiibe mu kawein købig køn. ⁴Inchen nabe truba kishibig kur, kaguende tru libron kurtraptiibe mu kawei, katø tru umbumay pørigwan maig køtashchab trawashchaptiibe mu kawein køben. ⁵Inchen møikkøsrøn tru utuig kan kølli misaabe nane trenchibig køn:

—[Kishmøta! cha. [Ash! cha. Tru León Judáwei misag sötøyugurriig, tru Davidwei misagugurri arrubiibe nun tru ashig kømui inchibelan nømun kerriguwan chi inchaingag kanawa kørrømarøb pureb yaig køn cha, sellomeran kølsrøb, kilgawan kurøb inchabig.—

⁶Inchen tru karub wainuube kan ubisha-unø kweetsig købig lataig asønabendø, katøle kurra pasrai ashibig kur, tru pibgatø øsiguelaimba, kølli misaameraimba tømønøtaabe. Tru Ubisha-unøbe siete kigulmeraba, siete kabmeraba tōgaig købig køn. Inchen tru kabmerabe tru Tiuswei siete espíritumera købig køn, tru pirau ørøba truøø øriilø. ⁷Inchen nøbe arrua, tru karub wainug wabigwei kusrmay taskugurri libron utabig køn. ⁸Inchen nø libron utøbene, tru pibgatø øsigueløba, tru veinticuatro kølli misaamerababe tru Ubisha-unai merrab tømønøsrøb sraløptinchibelø køn. Møitøgucha arpa sruartø, katø oro copamera may irrabzhiitø netsig sruar købig køn. Tru may irrabzhiibe Tiuswei misaamera Tiusba wamindiilø truig købig køn. ⁹Katø kan cantaig srøig øyeeg cantabelø køn trenchib: “Libron uta, sellomeran kølsrøb inchabiibe ñitøwein køn chib.

Kaguende ñibe kweetsig kua,
ñui anindøga namune Tiusweyasig ñi penig køn chib,
chi misaamerandøgucha,
chi wam waminchibelandøgucha,
chi misag sötømerandøgucha,
misaamera nørrø pønrrabelø
chu pirausreelandøgucha.

¹⁰Incha ñibe nømune namui Tiusweyasig reymera latawei karub purrabelø kønrraimba,
sacerdotesmera kønrraimba mara purrønnonen,
nømbe pirau karumburab karunrrun” chib.

¹¹Incha katø na ashene, tru karub waim pøtøgatanbe ángelesmera truba nørrø pasrabigwei wamwanba, tru øsiguelai wamwanba, tru kølli misaamerai wamwanba mørøbig kur. Truiløbe purø nørrø køptø, millones y millones købig køn. ¹²Incha truba truba mur trenchibelø køn:

“Tru Ubisha-unø kweetsig købiibe

tru maramburab maramigwan køben,
chiwandøgucha palømø, tøgagúigwan køben,
muguen nebua kusremgaigwan køben,
maramburab maramigwan køben,
tabig kui asha tab indigwan køben,
tørguegwalmabigwan køben,
purø tabig wamindigwan køben,
utambuawei utønrrabiibe ñitøwein køn” cha.

¹³ Incha katø tru srømbalårø lata, pirau lata, pirø umbu lata, maryu lata tru chigurrimbunø Tius marig øsiguig pønrrabeløbe øyah taig mørøbig kur:

“Tru wamisra karub wainug wabigwanba,
katø tru Ubisha-unanbabe,
tru purø tabig wamindiiba,
tabig kui asha tab indiiba,
tørbilabiiba, maramburab maramibabe,
managatig patsømiig nuin kønrrain” chib.

¹⁴ Inchen tru pibgatø øsigueløbe trenchibelø køn: “Treeg kønrrun!” chib. Inchen tru kølli misaamerabe tømønårøbe srala, køriibala Tiuswan tabig waminchibelø køn.

Tru siete sellosmera

6 Inchen tru srøsrø sellon Ubisha-unø kølsra, kuren, na ashene, tru pibgatø øsiguelai utuig, møikkørøn kan wam palaig trashib lataig truba mur trendaig mørøbig kur:

—[Amø!— chib.

² Inchen na ashene, kan pulø kaulli pasraptinchibig køn. Inchen truigwan itøgwana wabiibe nui taskube kan arco sruaig købig køn. Inchen nune petsamig kan corona tranen, nun ashig kømui inchibelan ker-riguwan chinchangaig kanawa kørrømarøb pureb yaig køn, katø kanabig kananrrab.

³ Inchen Ubisha-unø tru pamay kønrrabyu sellon kølsra, kurene, tru øsiguig srøsrøigwei wendauibe nane: —[Amø!— chibig køn.

⁴ Inchen katøgan kaulli webiptinchibig køn, piguiig. Inchen truyu itøgwana wabigwane pirau muba kuimburburab ambumay, imay tab waramigwan kerranrrai nune mu katønrraingaig treegwan martrai tranig køn, kangurrin kangurri kwetchai. Katø nune kan truba nu espadagucha tranig køn.

⁵ Inchen Ubisha-unø tru pøn kønrrabyu sellon kølsra, kurene, tru pøn kønrrabyu øsiguiibe trendaig mørøbig kur:

—[Amø!— cha.

Inchen na ashene, kan yalø kaulli pasraptinchibig køn. Inchen truyu itøgwana wabiibe tasigube palansa sruaig købig køn. ⁶ Inchene tru øsiguelai utube kan wam øyah taig nabe mørøbig kur: “Mawa, mawa marøb megaig anbe tirigu pa libra penam netø køben, katø mawa, mawa marøb megaig anbe cebada seis libras penam netø kønrrun cha. Inchendø aceitenba, vinonbabe mindishinrrab kømø” cha.

⁷ Inchen Ubisha-unø tru pib kønrrabyu sellon kølsra, kurene, tru pib kønrrabyu øsiguiibe trendaig mørøbig kur:

—[Amø!— cha.

⁸ Inchen na ashene, kan pulø øskø kaulli pasraptinchibig køn. Inchen truyu itøgwana wabiibe, “Kwamig” cha wamig køben, tru wendaube, tru kwabelø pønrraig, “Hades” cha wamig, truig arrubig køn. Inchen tru i parwane maramburab marøb kweechib martrai traniiilø købig køn espadatøga køben, parøtøga køben, kaig kwanrrømeratøga køben, kau umbu namig animalmeratøga køben pirø muba kuimburburab pib millonesyube millonbatø, pib milyube milbatø, kwetchai.

Trattrøgatø kønrrabyu selloba, seis kønrrabyu selloba

⁹ Inchen Ubisha-unø tru trattrøgatø kønrrabyu sellon kølsra kuren, na ashene, tru Tiuswei wamgurrimba, Tiusweimburburab eshkaikkurrimba kweetsiilai møsiimerane altar umbu ashibig kur. ¹⁰ Inchen truiløbe mur trashib trenchibelø køn: “Señor, Mayeelaim Pala Pasrabig, newan tabig, newan ciertonig, ¿tru pirau warab misaameran maig maramigwan asha marøb, namui ani lusigwan ulø payib indamigwane, chu uraskatig munugunrrab?” cha.

¹¹ Inchen nømune kanun kanun kemig puløzheelø tranabe: “Maya yanatø katøguchi ka israb munuguy chibig køn, ñimui nunelø Cristoiwan ñim lataitøwei marøb melabelan treetøwei kweetsiilø nemisramnegatig.”

¹² Inchen Ubisha-unø tru seis kønrrabyu sellon kølsra kuren, na ashene, purø trømbøig mur pirø kønøben, pørrbe [katø! yaliig misrøbig køn, kan yalø llensu lataikke. Inchen pølbø kerriguba ani lataig misrøbig køn. ¹³ Inchen estrellamerabe srømbalårøngurri piraurø kørrabelø køn, kan higuera tusr nui srabe higos niguiizheelan mur isig icha kørrørskøb lataitøweingue.

¹⁴ Inchen srømbalabe kan kilga kurrøb lataitø pinøben, nørrø tunmeraba, katø pi tøbøtag pønrrab pirømeraba truiløbe mayamba nøm pønrrainukkurri nøørørø mal-srailø købig køn. ¹⁵ Inchen pirau reymera køben, nørrø kusreb møguelø køben, maya suldaumeraim pala ashib karub pønrrabelø køben, puarmera køben, mas nørrøig marøbelø køben, karuindiig melabelø køben, karuindiig melømeelø køben, søteeløba pirø trabmerayuba, nørrø tunmerayu tru nørrø srug utuwanba trubabelø køn. ¹⁶ Incha tunmeranba, peñameranba trenchib trashibelø køn:

—[Namuim pala itøgørrørray! cha. Tru karub wainug wamisra wabigwei maløwanba, tru Ubisha-unai purø trømbøig namig købigwanba ashmønrrab sørørray chib. ¹⁷ Kaguende tru purø trømbøig kørig kømdiig nø namig wam kwaløm puin køn cha. ¿Kan treegube mu kuim pasramisra pasramdiig kønrrab kø?— chibelø køn.

Israel misaameran 144.000-wan Tiuswein kui asamdiig kønrrai marcaillø

7 Øyeeg chab puraiben, nabe pibgatø ángelesmera pørr kal-labgatømay køben, pørr kebibgatømay

køben, kandarøgatømayrøn køben, imaygatø-maysrøn køben, pirau pib palø pønrrai ashibig kur, tru pib paløyugurri isig ichib webarrubigwan pirau lata, maryu lata, chi tusrmerandøgucha isig ichimønrrai katab. ²Inchen katøgan ángel, pørr kal-labgatøsrøn-gurri nebarri ashibig kur. Truibe Øsig Wab Tiuswei marcan sruaig tru pibgatø ángelesmera pirøwanba, marwanba mindishinrrab maramburab maramigwan utabelan mur trashib trenchibig køn: ³—Pirøwan lata, marwan lata, tusrmeran lata mindishimøtay cha, namui Tius tru marøb melabelan nuielø kui asamdiig kønrrai nømui kappalømerayu chab marcam-negatig.—

⁴Inchen tru marcailø mam køn chitamørtrab na mørene, 144.000 mil køn, chibig køn, tru doce nus-
rkalø Israelweinukkurri nørrø karrab misaamera,

⁵Judáweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Rubénweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Gadweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben,

⁶Aserweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Neftaliweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Manasésweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben,

⁷Simeónweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben,

Levíweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Isacarweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben,

⁸Zabulónweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben,

Joséweinukkurri karrab misaamera 12.000 køben, Benjaminweinukkurri karrab misaamera 12.000 køn taig mørøbig kur.

Truba truba nu misag sötø puliig kewar

⁹Øyeeg chab puraiben, na ashene, mømibe tru wamisra karub waigwei merrappa, tru Ubisha-unai merrappabe misag purø nu, muguen mundzamgaig pønrrabelø køn, misaamera nørrø pønrrabig chu pirausreelø køben, nørrø kanbalatø warabelø chi misaamera køben, peg peg misag sötømera køben, peg peg wam waminchib misaamera købengue. Truiløbe puløzheelø kewar, tasigube palma ishiimera suar, ¹⁰mayeeløba trenchib mur trashibelø køn:

“Kaigyugurri wesraibe namui Tius, tru wamisra karub wainug wabigweinukkurrimba, tru Ubisha-unainukkurrimba arrubig køn” chib.

¹¹Inchen maya ángelesmerabe tru karub wainuuba, kølli misaameraimba, tru pibgatø øsiguelaimba, tru ilaim pøtøgatan pønrrøwa, tru karub waigwei merrab piraugatig tømønrsøb srala, Tiuswan køriibala tabig waminchib, ¹²trenchibelø køn:

“Træg kønrrun! cha.

Purø tabig wamindiiba, tørguegwalmabiiba, muguen nebua kusremgaiba, maya nугuen ungwa, ungwa taiba, tabig kui asha tab indiiiba, maramburab mariiba,

mugucha chindamgaiba, iiløbe managatig namui Tiuswein kønrrain chibelø køn.

Træg kønrrun.”

¹³Inchene møikkøsrøn kan kølli misag nan payibig køn:

—¿I puløzhig kewarbe mumera køh? cha. ¿Chugurri amrruh?— cha.

¹⁴Inchene nabe:

—Nai Señor, ñibe asha pasrainrrabguen— chibene, nøbe nan trenchibig køn:

—Iiløbe tru purø trømbøig isumdiigugurri purøruwar køn cha. Nømbe nømui keilan tsarar, Ubisha-unai anindøga puløzhig marar køn cha.

¹⁵Trekkurri nømbe Tius tru wamisra karub wainug merrab pønrran cha.

Yem, kwaløm nui tab yau nuyasig marøb pønrran cha.

Inchen tru karub wainug wabiibe, nømum pala nø sötø pasraitøga nømun chinchimønrrai ashchun cha.

¹⁶Yandø nømbe parøgwai mørmøwei, pimulgwai mørmøwei, pørr pati mørmøwei, kabe katøgan pekkurri pachig kui mørmøwei inchun cha.

¹⁷Kaguende tru wamisra karub wain tøbøtag Ubisha-unø pasrabiibe

nømune kan ubishameran lataig ashib pera pasrøwa,

tru øsig kømigwan tranøb pigabmerasrømay pera inrrun cha.

Inchen Tiusbe nømui kabmerayu kappiwan pinømørtrun— cha, trenchibig køn.

Tru siete kønrrabyu sellø

8 Ubisha-unø tru siete kønrrabyu sellon kølsra kurene, srømbalasarømbe kan media ura wasrønzhig kørrømisrøbig køn.

²Inchene ángelesmera sietelø Tiuswei merrab pønrrai ashibig kur. Inchen nømune siete trompetas tranøbig køn. ³Inchen katøgan ángel arruabe, tru altar keta pasramisrøbig køn, truibe may irrabzheelø pusramig, orotøga marigwan mutaig. Inchen nune may irrabzheelø truba nu tranøbig køn, tru mayeelø Tiuswei misaamera Tiusba wamindiilan tru may irrabzhiibamara, tru wamisra karub waigwei merrab tru altar orotøga marig pasrabiibala tranrrai. ⁴Inchen tru may irrabig patig naguishba, Tiuswei misaamera tru nøba wamindiiløbabe Tiuswei merrab nebibig køn tru ángelwei tasigugurri. ⁵Inchen tru ángelbe tru may irrabzhig pusrigwan muta, tru altaryugurri trøsr naarrøsrwan netsøgana, pirausrø pinøguchene, palaig trasamba, chi wanrringuen møramgaig wanrramba, sre pilamba, pirø kønamba inchibig køn.

Trompetamera siete

⁶Inchen tru ángelesmera sieteelø tru siete trompetameran sruarbe urrønrab yandø tamara pønrramisrøbelø køn.

⁷Inchen tru srøsrø ángel nui trompetan urrøbene, sre srug naaba, animba lindisaig arruben, pirau trunun kørrøbetig købig køn. Inchen truørø pirøbe muba kuimburab tøbøtag lutau pachen, katø tusrmera treetøwei pirø muba kuimburab tøbøtag lutau pachen, katø mayam pumera pillizheelø chigucha chishtø pachibig køn.

⁸Inchen tru ángel pagatø kønrrabyuig nui trompetan urrøbene, kan purø nu tun ørøba naarab lataigwan maryu keguchene, marbe tøbøtag lutau ani misren, ⁹truyu øsig purrabeløbe tøbøtag lutau chab kwaben, katø tru maryu barcomera maya købiibe tøbøtag lutau chab pinabig køn.

¹⁰Inchen tru ángel pøn kønrrabyuig nui trompetan urrøbene, kan truba nu estrella srømbalærøngurri nu nag tulu lataig naarab peñippe, pimera kuimørig nørø pimeran køben, katø kølømø pi kal-labzheelan køben, mayamba pøngatøyu partø, partø ka kørrømisren, kane itøbenig kørrømisrøbig køn. ¹¹Tru estrellabe Ajenjo munchi købig køn. Inchen pimera tru pønyu kanun itøbenimburappe, larrø trømbø møbgølig misren, misaamerabe tru møb pimeragurri truba truba nørø kwabelø køn.

¹²Inchen tru ángel pib kønrrabyuig nui trompetan urrøbene, nøsig lata, katø pøl lata tøbøtag lutau mindisailø kørrømisren, katø estrellamera chigucha maya købig tøbøtag lutau mindisaig pilømeelø kørrømisrøbig køn, yem lata, kwaløm lata pib urabatø purø læstiig kønrrai.

¹³Inchen na møimbe ashene, kan wasrø srømbalawan llirab arri mørøbig kur, mur trashib, øyah chib: "¡Ay karrengucha kuita! ¡Ay karrengucha kuita! ¡Ay karrengucha kuita! ¡Pirau warab misag waachameran maig kønrrer! chib, tru katøgan pøngatø ángelesmera trompetan urrøbene."

Tru trattrøgatø kønrrabyu trompeta

9 Inchen tru ángel trattrøgatø kønrrabyuig nui trompetan urrøbene, kan estrella srømbalærøngurri pirausrø peni ashibig kur. Inchen tru estrellane tru purø trømbø umbu trabyu llaviwan tranig køn.

²Tru purø trømbø umbu trabwan kurene, truyugurrimbe naguish kan nu hornoyugurri lataig nebarrubig køn. Inchen nøsiiba, pala srønzhig chishchig pasrabiibabe tru trabyu naguishkurri læstørabig køn. ³Inchen tru naguishyugurrimbe chapullmera piraumay werubenen, truilane pirau alacránmera lataitøwei mu chindamgaig martrai tranig køn. ⁴Incha truilane pirau puwan lata, kauwan lata, chi tusrwandøgucha mindishimønrrain karuig køn, tru Tiuswei sellon kapaløyu chiga misaamerandø mindishinrraingue.

⁵Inchendø kweechippe, kweechimøtø, trattrø pøl ørø-

ba purø trømbøig pusrkwaig melønrrain købig køn. Inchen tru pusrkwabiibe misagwan kan alacrán kwanen pusrkwabig lataig købig køn.

⁶Inchen tru kwalømmerawane misaamerabe kwamigwane labendø, chinchagucha kwanrrab kaimanrrun. Kwag kuimbe inchendø, kwamibe nømuinukkurrimbe tarømisrtrun.

⁷Tru chapullmerabe kaullimera guerrayu kwayamig tamariilø lataig asønabelø købig køn. Nømui turyube orotøga marig latailø corona petsar købig køn. Inchen nømui maløbe kan misag malø latailøgue. ⁸Inchen nømui pusruube ishuwei lataig køben, nømui trugulmerabe kan leónwein trugul lataig tøgar købig køn. ⁹Nømui asrwan merrammay chinchimønrrai katabig kan tsandzøn lataig tøgar, katø nømui kwaldzarig ichen wanrrøbiibe, kan guerrayu kwayanrrab carretillameran kaulli sötø srua lulen wanrrab lataig trømbøig wanrrabig køn. ¹⁰Inchen tru mørrmerabe kan alacránwei lataig køben, katø kalmera kwanøbig tøgar købig køn. Inchen nømui mørrmerayube misaameran trattrø pøl ørøba maramburab marøb mindisamig tøgar købig køn. ¹¹Inchen nømun ashib karub pera pasrabiibe, tru purø trømbø umbu trabyu ángel købig køn, hebreomaybe Abadon munchi køben, griegomaybe Apolión munchi.

¹²Tru i trømbøig kørig kømdiig srøsrøibe chab puraiben, katøgucha trømbøig kørig kømdiig attrabig par palabig køn.

Seis kønrrabyu trompeta

¹³Inchen tru ángel seis kønrrabyuig nui trompetan urrabig køn. Inchen Tiuswei merrab pasrabig orotøga mari altaryu, tru pibgatø kigulmerayugurrimbe kan wam webarri mørøbig kur, ¹⁴tru seis kønrrabyuig trompeta srua ángelwane trenchib:

—Tru pibgatø ángelesmera Eufrates nu pi menda lusrig pønrrabelan lelachi— cha.

¹⁵Inchen tru pibgatø ángelesmeran ke yandø treeg pumweimba, tru kwalømweimba, tru pølweimba, tru pilaweimba treeg martrai tamariilø pønrrabelan pirau muba kuimburab maya misag pasrabigwan tres milyu milbatø kwetchai, tru ángelesmerane elatsiilø købelø køn. ¹⁶Inchen tru suldaumera kaulli palartø doscientos millones køn taig mørøbig kur.

¹⁷Pøs øyamay nan piab lataigu øyeeg kenamisren kaullimeran øyeeg ashar: tru itøgwanarbe nømui asrwan merrammay chinchimønrrai katabiibe, nag lata piguig køben, pillizhig køben, øskøig azufre lataig køben tøgar købig køn. Tru kaullimerai turmerabe leónmerain tur latailø køben, nømui trigugurrimbe naaba, naguishba, azufreba webarrubig køn. ¹⁸Inchen pirau muba kuimburab misaamera pøn millonyube millonbatø kwaben, pøn milyube milbatø kwabig køn, tru i pøngatø trømbøig naaba, naguishba, azufreba kaullimerai trigugurri webarruben. ¹⁹Pøs tru kaullimera mu chindamgaig maramig tøgagúibe nømui triguba, mørryuba pasrabig køn. Kaguende nømui

mørrmerabe ulmera latailø turmera tøgær købig køn, truiløtøga misaameran mindishibelø.

²⁰ Inchen misaamera tru i øyeeg trømbøig chab pu-raiben, kwamø kørromisrøbeløbe øyeeg puraibenguen nømui taska mariilan treeg marmønrrab isua mørøb elachimeelø køn, tru kwaimandziimeran køriibala tabig wamindamigwan lata, nømui taska mari tiusmeran lata, tru nøm orotøga mariilan lata, tsandzøn andøga mariilan lata, broncetøga mariilan lata, sru-utøga mariilan lata, tsiitøga mariilan lata, truilan elachig kømub, truiløbe ashmøwei, mormøwei, am-møwei inchibelan. ²¹ Katø kweetsamigwan lata, misag wanna trømbø maramelan lata, møgueløba, ishumburmeraba trømbøig maramigwan lata, nilamigwan lata treeg marmønrrab isua møra, Tiusweimay lli-rameelø køn.

Angel kan libro-unan sruaig

10 Inchen katøgan ángel maramburab marøbig srømbalærøngurri kørraarrubig køn. Truibe wañindøga pinøgasraig, tur palabe kan køshømbøtø tøgæg, nui maløbe kan nøsig lataig pilabig køben, nui srøbmerabe ølneb kan nag pilabig lataig købig køn. ² Taskube kan libro-unan kura sruaig pasrabig køn. Incha kusrmay srøbwane mar pala punappe, atsimay srøbwane pirau puna pasramisrøbig køn. ³ Inchabe truba mur trashibig køn, kan león trashib lataikke. Inchen tru trashibene, siete palaig trashibeløbe tru trasaigwan treetøweih trashib løtabelø køn. ⁴ Inchen tru siete palaig trashibelø chab waminchen, nabe pør-trab inchene, srømbalærøngurri nane kan wam treeg mørø waminchibig køn:

—Tru siete palaig trashibelø wamindigwane pør-møtø, ñuinetø esegau— cha.

⁵ Inchen tru ángel mar palaba, pirø palaba na pasrai asiibe kusrmay tasigwan srømbalaneb kusrawabe, trenchibig køn:

⁶ “Srømbalawan lata, truyu pønrrabelan lata, pirøwan lata, tru pirau pønrrabelan lata, marwan lata, truyu chine purrabelan lata marøbig, tru managatig øsig wabikken ashen, truigwei merrab trendamønrrun cha: Yandø mas srarrønrraamøn cha. ⁷ Pøs tru ángel siete kørnrrabyuig trompetan urram kwalømmera puben, urrab pølbaserne, Tiuswei chigøben maramig søriilø pønrrabeløbe yandø marig kørromistrun cha, tru nui marøb melabelø tru nø maig karuigwan eshkabelø maig eshkaig, treeg.”

⁸ Tru srømbalærø wam na møriibe nan katøyug waminchib trenchibig køn:

—Inrrø cha. Incha tru ángel mar palaba, pirø palaba puna pasrabig tasku libro-unø kura srua pasraigwan utø— cha.

⁹ Inchen nabe ángelweimay ya, tru libro-unan tranrra chibene:

—[Cha! chibig køn. Inchabe, [Ma! chibig køn. Ñui trigube kuizhig miel lataig kua, ñui patsaube møbig misrtrun— cha.

¹⁰ Inchen nabe tru libro-unan ángelwan uta, mabene, nai trigube kan miel lataig kuizhig købendø, na chab mabene, nai patsaube larrø møbgølig misrøbig køn.

¹¹ Inchabe nane trenchibelø køn:

—Ñibe misaamera nørø kanbalatø warabelanba, misag nørø pønrrabelanba, peg peg wam waminchib misaameranba, reymeranba Tius maig eshkanrrai karuigwan treeg kørnrrun chib katøyug eshkamig neb-unrrun— cha.

Tiusweimburab maig kuigwan eshkabelø pailø

11 Incha nane kan caña, unaasin tsig lataig tranabe, trenchibig køn:

—Kurra, Tiuswei yawanba, tru altarwanba unaasha, katø truyu Tiuswan køriibala tabig waminchibelan munchi cha. ² Inchendø Tiuswei yau, tru yawambigwane unashmøta cha. Kaguende judíos kømø misaamera Tiuswan ashmeelan tranig pasran cha. Truiløbe tru Tiusweindø tarømari ciudadane pøn pila y tøbø pilaba itølulrrab køn cha. ³ Inchen nabe pailø naimburab maig kuigwan waminchibelan øramønrrun cha, eshkanrrab amrrai. Truiløbe yaliig trøsrkøleelø ke-war kwalømmera mil doscientos sesenta nemisramne naimburab eshkab waminchun— cha.

⁴ I tru pailø naimburab maig kuigwan waminchibeløbe, tru pagatø olivo tusrmera køb, tru pagatø kandilerumera køb køn, Tius pirøwan nø ashib karub pasrabigwei merrab pønrrabelø. ⁵ Møikkøben chigøben nømun kaig martrab inchene, nømui trigugurrimbe nag webarringarua, nømune kerrigu chishtø parrøbelø køn. Møikkøben nømun mindishinrrab inchibeløbe øyeeg kwamig nebunrrun. ⁶ Tru Tiusweimburabigwan eshkabeløbe srømbalawan kasramig maramburab martrabelø køn, nøm Tiusweimburabigwan eshkab amøñib kwalømmerawan sre pumønrrai. Katø treetøwei pimerangucha anim pimera misrtrai marøg købene, anim pimera martrabelø køn. Katø pirøwangucha kaig nebunrrai, kaig kwanrrømera køben, kaig pølømmera mindishinrrabelø ørtrun, nømun mammay mindishig køben mindishinrrai.

⁷ Yandø tru Tiusweimburabigwan maig kuigwan nøm chab eshkabene, tru purø trømbø umbu trabyugurri animal purø trømbøgølig nebarrua nømbe kwayam lawa, nø kanawa, truilane kwetchun. ⁸ Inchen kwailai asrmerabe ciudayu mayeelø llirai mayu waramisrtrun tru nømui Señorwan kurusu mesraig nu ciudayu, trui-be Sodomaba, Egiptoba lataig asønabig køn cha waminug. ⁹ Inchen misag nørø kanbalatø warabeløba, peg peg misag sötømeraba, peg peg wam waminchibeløba, chu pirausreelø køben misag nørø pønrrabeløba, truiløbe pøn kwaløm menrra tru kwailai asrmerane ashib kørnrrun. Incha truilai asrmerane sørinrrabmerayu sørbashmønrrun. ¹⁰ Inchen misaamera pirau warabeløbe tru kwaig warabelaimburab truba truba kasraarawa, kasrag købiitø kangurrin kangurri ketiilø ørtrun, kaguende tru pailø Tius maig karuigwan eshkabeløbe tru nømune mumaygucha

kømfīg [katø! isua mōra melønrrai marøbelø kuikkurri.

¹¹ Indiibe pøn kwaløm menrrayube øsig kømig Tiusweinukkurri arrubig nømuinug kebiben øsiiranrrai Tius nømun urrøben, katø kurra, pønrramisrøpt-inchen, mayeelø ashibelane purø trømbøig kørig købig arrubig køn. ¹² Inchene tru pailøbe srømbalas-røngurri kan wam truba mur wamindi mōrøbelø køn, trenchibig: “Yusrø nerruy” cha. Inchen nømun ashig kømui inchibeløbe ashibelø køn, nømbe kan wañiyu srømbalasrømay nebamben. ¹³ Inchen treeg puraibendø, kan truba mur pirø kønabig arruben, tru pirø kønabikkurri ciudayu yamerabe milmørig cienbatø kegørrabig køn. Inchen treegu misaamera siete mil kwabelø køn. Inchen kwamø kørømisrøbeløbe truba trømbøig kørig kuilø, Tius srømbalasrø wabigwan truba truba tabig waminchibelø køn.

¹⁴ Srøstriigwei wendauig trømbøig chab puraibendø, tru kørig kømdiig pøn kønrrabyuibe petø attrun.

Tru siete kønrrabyu trompeta

¹⁵ Inchen tru ángel siete kønrrabyuig nui trompetan urrøbene, srømbalasrømbe wammera purø mur trenchibelø køn:

“Pirau reymera nøm ashib karub tøgagüiløbe namui Señorweimba, nui Cristoimba misran cha.

Inchen nøbe managatig ashib karub wanrrun” cha. ¹⁶ Inchen tru kølli misaamera veinticuatroelø tru nøm karub purrainug Tiuswei merrab purrabeløbe pirau tømønørø srala, Tiuswan køriibala tabig waminchib, ¹⁷ trenchibelø køn:

“Mayanguen ungwa, ungwa,
Señor Tius Newan Maramburab Marøbig,
møi ya pasrabig, katø manawei købig.
Kaguende ñui purø nuig maramburab mariitøga
ñibe ashib karub pølbasaran cha.

¹⁸ Misaamera nørø pønrrabeløbe truba truba namig kurrig køn cha.

Inchendø ñui purø trømbøig namig købig pub,
katø tru kwabelan maig kønrrabigwan asha
maramikkucha yandø pub indin køn cha.

Inchen ñui marøb melabelø
tru ñi maig karuigwan eshkabelanba,
katø tru ñui misaameranba,
ñui munchiwan kaig kui lataig maramigwan
køriguelanba,

nørø kusrebelanba, treeg kømeelanba,
truilan truburø ketamikkucha puin køn cha.
Trugurri pirøwan mindishib pinishibelangucha pin-
isamig puin køn” cha, trenchibelø køn.

¹⁹ Inchen Tiuswei ya tru srømbalasrø pasrabig kurene, tru israelitasmeraba Tius acuerdo marig, tru arcabe, truyu kena pasrabig køn. Inchen palaig pilabelø køben, wammera køben, palaig trashibelø køben, katø kan truba mur pirø kønabig køben, purø trømbøig sre srug pubig køben arrubig køn.

Ishuuba, dragonba

¹² Inchene srømbalasrømbe kan truba nuig chigøben kønrrab kuitamab asha kømig kenamisrøbig køn. Kan ishug nui asrwan pøsrøga pinøbuli lataig, srøb umbube pølwana tøgagig, turyu corona estrellamera doce tøgagig petsaig købig køn. ² Tru ishube kwanrriig kua, yandø unø tammisrøtrab trømbøig pusrkwai inchib, truba trashibig køn.

³ Inchene srømbalasrømbe katøgan chigøben kønrrab kuitamab asha kømig kenamisrøbig køn. Kan dragon piguiig purø nuig, turmerabe siete tøgagig, katø kigulmera diez tøgagig, turmørig tabzheelø petsartø købig køn. ⁴ Incha srømbalasrø estrellamerane kanbalø ørøba nui mørøtøga srua, tøbøtag lutau pirau pinøbetabig køn. Incha tru dragonbe tru unø tammisrøtrab isheweim pinrøgue pasramisrøbig køn, tammisren latatø unan manrrab. ⁵ Inchen tru ishube kan møg-unø tammisren, trube misag nørø pønrrabelan chuelandøgucha ashib karuppe, kan tsandzøn pørtøsigwan srua pasramisra mu kurraasamgaig karub martrabig købig køn. Inchendø nui nusrkawane kerrappa, Tiusweimayba, nø wamisra karub wainuumayba nune srua yaig køn. ⁶ Inchen ishube mu misag warab waraimøsrømay luløbig køn, tru ishug tsumig Tius tamara pasriisrømay, kwalømmerra mil doscientos sesenta nemisramne trusrø mannøb tøgagønrrai.

⁷ Inchen trugurrimbe srømbalasrømbe Miguel nui ángelesmeraba purø trømbøig kwayabelø køn tru dragonba. Inchen dragonbe nui kaig ángelesmeraba kwayabendø, ⁸ chinchaguen kanab kwayanrrab kaimaben, yandø trugurri srømbalasrømbe nømuimbe yandø chu pønrramikkaig patsabig køn. ⁹ Inchen tru purø nu dragon, tru merrabsrø ulwane pinøgutsig køn, truigwane nugwaimandzig cha wamamba, Satanás cha wamamba indigwan, tru pirau maya misagwan kegørrørkøbigwan. Truigwane nui kaig ángelesmeranbañau pirau pinøbusrig køn.

¹⁰ Inchen nabe srømbalasrø kan wam truba mur trendaig mørøbig kur:

“Møimbe yandø kaigyugurri wesraiba,
katø maramburab maramiba,
namui Tius nø ashib karub wamiba,
katø nui Cristo mu mandamgaig karub marøb wami-
ba puin køn cha.

Kaguende Satanás Tiuswei merrab yem, kwaløm namui nunelan ‘yeeg kailø køn’ chib,
‘øyeeg marøbelø køn’ chib pasrabigwane pinøgutsin køn cha.

¹¹ Namui nuneløbe tru Ubisha-unai aningurrimba, nøm Tiuswei wamwan wamindikkurrimba kanawa pønrramisran cha.

Kwamig nebubene, kwanrøptø pønrraig køn cha, nømbe øsig kømigwangøba isumøtø.

¹² Inchawei treekkurri, srømbalameraba, katø kerrigu truyu pønrrabelø chigucha truba kasraaray cha.

Inchendø Thusiamus, pirau chi øsig købelø lata,

marmeryu lata øsigueløbe chincer! cha. Kaguende nugwaimandzig ñimuimay ke ne namig kuin kørrayan cha, nui llirab unamibe yana unamig kømønrrab kuimba.”¹³ Inchen dragon nune pirausrø pinøgutsi mørabe, tru ishug møg-unø tøgagøbigwane pasraarøb mendøben,¹⁴ tru ishuwane purø nu wasrøwei pagatø kwaldzariimeran tranig køn, ulweim pulugurri purø yabsrø nø tsumsrømay pala kurra inrrai tru mu misag warab waraimøsrømay. Tru pøn pila y tøbø pilaba nun mannøb tøgagømsrømay.¹⁵ Inchen ulbe ishuan pasraarøb ya, nui triimay pi weguchibig køn, kan nu pi-iburabig, tru ishuan pi srua yaig kønrrai.¹⁶ Inchendø pirøbe tru dragon trigugurri nu pi wegutsigwane anchippa kerrigu piñiptinchibig køn, tru ishuan purugunrrab.¹⁷ Treenchene, dragonbe ishuan purø trømbøig namaptø, tru ishweinukkurri katøburø amrrub misaameraba kwayam lanrrab ibig køn, Tius tru maig maramigwan martrai karuigwan møra marøbelø, Jesu-cristoimburabigwan tabigwan elachimø marøb tøga pønrrabig pønrrabeløba. Incha tru dragonbe tru mar menda pisrumyu pasramisrøbig køn.

Pagatø animal trømbøgøleelø

13 Inchen maryugurrimbe kan animal purø trømbøgølig webarrubig køn, turmera siete, kigulmera diez tøgagig, kigulmørig purø tabzhig petsargue. Inchen turmørig munchi pøriibe Tiuswan purø trømbøig wamabig pørig tøgag købig køn.² Inchen tru trømbøgøligwan na asiibe kan tiiri lataig købig køn, srøbmerabe wig srøb lataig køben, nui triibe leónwein trig lataikke. Trunun tru dragonbe nui maramburab maramigwanba, nø wamisra karub waigwanba, mu mandamgaig mayangatikkucha karug køben karub martrai tru animal trømbøgøligwan tranøbig køn.³ Inchen tru trømbøgøligwei turmerabe, mø tur køsrønbe purø trømbøig kørriindig kwanrraptiig lataig købendø, tru treeg kørriindiibe tammisrin køben, mayeelø yu piraueløbe truba kwaara ashib, tru wendautø ambubelø køn.⁴ Incha misaamerabe tru dragonwan køriibala tabig waminchibelø køn, kaguende dragonbe tru trømbøgøligwan nui karumburab karumigwan martrai tranikkurri. Katø tru trømbøgøligwangucha treetøwei køriibala tabig waminchib trenchibelø køn: —¿Kan i trømbøgølig lataibe katøgane mu kuin kønrrab kø? chib. ¿Kan nøbabe mu kuin kwayam lanrrautah?— chib.⁵ Incha tru animal trømbøgøligwane katø kan trig tranig køn purab nuig misrøb wamindamba, purø trømbøig wamamba inchai, katø pøn pila y tøbø pilaba mu mandamgaig martraimba.⁶ Inchen tru animal trømbøgøliibe nui trigwan kurøbig køn, Tiuswan purø trømbøig waminchab. Incha Tiuswei munchiwanba, nø pasraigwanba, srømbalasarø purrabelanba purø trømbøig wamabig køn.⁷ Incha tru Tiuswei misaameraba kwayabasha, nø ka kanabasig køn. Incha chi misag sötømeran køben, kanbalatø warabelø chi misaameran køben, peg peg wam waminchib misaameran

køben, nørrø misag pønrrabig chu pirausreelan køben, truilaim pala mu manchinrraingaig karumigwan tøgagønrraingucha tranig køn.⁸ Tru animal trømbøgøligwane tru maya misag pirau warabeløbe køriibala tabig waminchibelø køn, tru chiwangurrim-bunø marøb urassrøwei Ubisha-unø kweetsig kønrrabigwei libroyu tru managatig øsig purrønrrabelan pørigu nømui munchimeran truyu chigarbe.

⁹ Møikkøben kalubaibe mør.

¹⁰ Merrarrowa srua ambinanrrabelane, merrarrowa srua amben, espatatøga kweetsinanrrabelane, espatatøga kwetchun. Øyeelø pubene, tru Tiuswei misaamerabe chi ar-ringucha ka melaptø melamiguba, katø isubigwan Jesucristoinuutø pasra tøga pønrramiguba masken treegutø melabig melamitøwein kønrrun.

Tru animal purø trømbøgølig

¹¹ Inchen katøgan animal trømbøgølig piraugurri nebarri ashar. Truibe pagatø kigulmera ubisha-unai lataig asønabig tøgagig købendø, waminchippe, dragon lataig waminchibig køn.¹² Truibe tru animal trømbøgølig srøsrøigwei mu manchinrraingaig marøb karuigwan nø tøga pasramisra, nui merrab treetøweih marøb karubig køn. Incha pirøwanba, pirau warab misaameranbabe tru animal trømbøgølig srøtiig tru purø trømbøig kørriindig tøgagig købig, chi øsig kønrrabgaig kua, tammisraigwan køriibala tabig waminchibig køn.¹³ Incha katø nøgucha misaamera nui maramburab marigwan asha kønrrai chigøben truba nørreelø marøbig køn, misaamera ashen srømbalasarøngurringuen piraumay nag kørraarringarub.¹⁴ Tru treeg asha kømig tru animal trømbøgølig srøsrøigwei merrab marbasikkurri, nøbe pirau warabelan peløsrka chab kegørrøsrkøbig køn. Incha tru trømbøgølig srøsrøriibe tru espatatøga truba kørrø kørriindig købendø, kwamø, øsig købigwan tab inchab, trunun asha, treetøwei mara pasrtrai pirau misaameran karubig køn.¹⁵ Incha tru trømbøgølig srøtiigwan treetøwei mara pasrigwane øsig kømigwan nøbe tranøbig køn, tru mara pasriibe waminchibig misra, nun køriibala tabig waminchimeelane mayeelan kwanrrai martrai.¹⁶ Incha trutø kømøtø, nørrø kusreb møguelan køben, treeg kømeeelan køben, puarmeran køben, waachameran køben, karuindiig melabelan køben, karuindiig melømeelan køben mayeelanba kusrmay tasigu kui, kappaløyu kui marcangarubig køn,¹⁷ tru trømbøgøligwei munchin kui, numeron kui marcaig chigaibe mugucha yanmøwei, penømøwei inchai.

¹⁸ Yubesi chigúi ashchappe, purø nu isumig pasran. Tab chigúi mørøbiibe, tru trømbøgøligwei numeron maya trandashchab ash. Kaguende kan møwei numeron køn. Tru numerobe 666 køn.

144.000-elø cantaig

14 Inchen na ashene, Ubisha-unøbe Sion taig Tun pala pasrai ashig kur. Inchen 144.000 tru nøba pønrrabeløbe Ubisha-unai munchiwanba, Møskawei munchiwanba nømui kappaløyu pørig tøgær pønrrabelø køn. ²Inchen srømbalærøngurrimbe kan wanrøbig mørøbig kur, kan truba truba nu pi wanrøbig lataig, kabe kan palaig mur trashib mullib lataig, truba yamelø arpas kønabelø kønøben wanrøbig lataig wanrøbig køn, truike. ³Incha tru wamisra karub waigwei merrappa, tru pibgatø øsiguelai merrappa, kølli misaamerai merrappa tru 144.000-eløbe kerrigu srøig mana møriimøzhig cantabelø køn. Tru cantaigwane mugucha cantam kusrenrab kaimaben, pirau tru misaamerai utugurri 144.000 tru Tiuswein kønrrai wesruiløtøwei cantabelø køn, trunune. ⁴Iiløbe ishumburmeraba trømbøig marmøwar, nømui asrwan trømbøig marøb mun katørameelø, chishelø køn. Iiløbe Ubisha-unø chu iben, chu uragucha elachimø, mendig amøñibelø køn. Iiløbe maya misagwei utugurri nømune nuin kønrrai wesruilø køn, Tiusweyasiiba, Ubisha-unayasiiba nømunmerrig pølbasa traniilø. ⁵Nømui trigube chigucha isa wamindiibe chigar købig køn, mu mandamgaig chishelø.

Pøngatø ángelesmera eshkaab wamindiilø

⁶Inchen katøgan ángel srømbalawan pala arri ashig kur, Tiuswei tabig srø wam mana patsømiigwan pirau warabelan eshkanrab: chu pirausrøn køben misag nørø pønrrabelanba, chi misag sətømera køben warabelanba, peg peg waminchib misaameranba, kanbalatø warabelø chi misaameran køben truilanba. ⁷Inchabe truba mur waminchib øyah chibig køn: "Tiuswane køriibala marøb, truba truba tabig wamindamig køn chib. Kaguende tru maig kønrrabigwan asha maramig yandø pun chib. Srømbalawanba, pirøwanba, marwanba, kølømø pimeranba marøbigwane køriibala tabig waminday" chib.

⁸Inchen katøgan ángel tru wendau øyah chib, ibig køn: "Babilonia truba truba nuibe yandø penan, yandø penan! chib, truørø tru misag nørø pønrrabelan kerriguba nui trømbøig marøg købiitø keerøba chinchimmørø indi vinon mutsamne incha, mutsiranøbig."

⁹Inchen tru wendau katøgan ángel tru pøn kønrrabyuibe truba mur øyah trenchib ibig køn: "Møikkøben tru trømbøigligwanba, tru nø maig kuig treetøwei asha marigwanba køriibala tabig waminchib, katø nui marcan kappaløyu kui, tasku kui utab inchibiibe ¹⁰nøgucha tru mumaygucha kømui møra melønrrai mari vinon Tiusweinnukkurri arrubigwan mutchun cha, Tiuswei namig købigwan truigwandø tamara copayu usrigwan. Katø Tiusweindø tarømari ángelesmerai merrappa, Ubisha-unai merrappa naaba, azufrebaigu mumaygucha kømui purø trømbøig kui meganrrun. ¹¹Tru purø trømbøig kui

melønrrai marøb naguishbe managatig nebarrub pasrøben, nømuiembe yem kwaløm pishindø tab purramibe managuen kaagøn, tru trømbøigligwanba, katø nundøwei asha treezhigwei marigwanba køriibala tabig waminchibelaimba, katø tru nui munchitøga marcarramabelaimba." ¹²Incha øyeekkurriwei melabig melamig palan, tru Tiuswei misaamera Tius tru maig maramigwan martrai karuigwan møra marøb, Jesúswan tarømismø trag pulu melabelaimbe.

¹³Inchen nabe srømbalærøngurri kan wam trendaig mørøbig kur:

—Iigwan pør cha: "Møingurrimbunøbe mayanguen tab kuilø køn cha, Señorwan kørewa kwabelaimbe."—
"Øø, treegwein køn tan, Espiritu Santobe. Nømbe nømui muraara, muraara marøb melailøygurri isrønrrun. Kaguende nømui mariiløbe nømba lincha pasrabig pasrønrrun" cha.

Pirau ellmariilan tulishib

¹⁴Inchen, na ashene, kan pulø wañi kenamisren, tru wañim palabe Møg Misra Arrubig lataig wamisra wabig køn, turyube orotøga marig kan corona petsaig, tasigube kan uses purø trøsrug sruaig. ¹⁵Inchen katøgan ángel Tiuswei yaugurri webarrua, truba mur trashib, tru wañim pala wabigwane trenchibig køn: "Ñui usestøga parøb tulishi cha. Kaguende piraube paramig yandø srønø køben, parøb tulisamig nebun" cha.

¹⁶Trenchibene, tru wañim pala wabiibe pirau ellmarigu nui usestøga parøb puraiibene, tru pirau ellmariibe tulisamig kørrømisrøbig køn.

¹⁷Inchen katøgan ángel srømbalærø Tiuswei yaugurri webarruppe, truikkucha kan uses truba trøsrug sruaig købig køn. ¹⁸Inchen katøgan ángel webarrubig køn, altaryugurri truike nag piløgamigwan nø ashig. Incha tru trøsr uses sruaigwane truba mur trenchib wamabig køn: "Ñui trøsr useswan srua, pirau uvas traamerayu, uvas lusrømeran parøb tulishi cha. Kaguende uvasmerabe yandø srønø køn" cha.

¹⁹Inchen ángelbe useswan pirø palawan parøb, puraya, pirau tru uvas tusryu uvas lusrømeran parabe, tru uvas kwaramig marig pasrabigu kebusrøbig køn, uvas piwan wesraig kønrrai. Truike Tiuswei tru purø trømbøig kørig kømdiig namig købigwan eshkaabig køn. ²⁰Tru uvas pi wesraibe ciudadu kømøtø, wambig nørøsrøn pasrøben truyu piwan wesraben, truyugurri ani webarruppe, kaullimeran frenossrøngatig neguchibig webarrubig køn, trescientos kilómetros ørøba ani luløbikke.

Angelesmera tru srabe siete plagaswan sruar

15 Srømbalærømbe katøgan chigøben kønrrab kuitamab asha kømig truba nuig ashig kur kwaara asamdiig, siete ángelesmera siete chine kaig nebunrrai marøb amrrunrrabelø yandø srabeelan tøgær. Truiløtøga yandø tru Tiuswei namig købiibe truyu yandø newan patsøgaig kørrømisrøbig køn. ²Katø kan

mar pigriu lataig naaba lindisaig ashibig kur. Tru animal trømbøgøligwanba, nundøwei tru treetøwei asha marigwanba, nui munchi numeronba utømø, treegu chinchamamø webambarbe tru mar tørguelarrøzhig pala Tius arpas traniilan srua pønrrabelø køn. ³ Nømbe tru Moisés Tiuswei marøb megabig cantaigwanba, katø Ubisha-unø cantaigwanba trenchib cantabelø køn:

“Señor, purø nørreelø ñi chigøben mariiløbe, kwaara asamdeelø mariilø køn chib, Señor Tius Newan Maramburab Marøbig. Ñui maymerabe tabig sølgandeelø, newan ciertonelø køn chib.

☒ Chusrøn køben misag purø nørø pønrrabelai ñi Rey køn! chib.

⁴ ☒ Ay Señor! ¿Ñun kørmiibe mu kuaasamø? chib. ¿Ñui munchiwan tabig waminchimibe mu kua asamø? chib.

Newan tabig chishiibe ñitøwein køben, truørø tru misag nørø pønrrabelø kerriguba ñui merrab amrrua kørribala tabig waminchun chib. Kaguende mumaytøgucha ñui sølgandø tabig mariilø kenamisran” chib cantabelø køn.

⁵ Øyeelø chab puraiben, na ashene, srømbalasarø Tiuswei yaambusrø tru Tius nø pasramig nuyasiitø tarømarig pasrabiibe kuri ashibig kur. ⁶ Inchen truyugurrimbe tru siete ángelesmera tru siete chine kaig nebunrai marøb amrrunrrabelan sruar werrui ashibig kur. Truiløbe linotøga marig chishcheelø, tørbilabzheelø kewar, pøronaig orotøga marig pechoburab pøronawar købig køn. ⁷ Inchen møikkørøru tru pibgatø øsiguelai utuibe tru siete ángelesmeran oro copamera siete tranøbig køn, Tius tru managatig øsig wabig, nui namig købigwan truyu netsøganiilan. ⁸ Inchen Tiuswei tru tab yaube Tiuswei tørguegwalmabikkurrimba, maramburab marig pasraikkurrimba nagnishtø tinbuløben, mugucha kebamrrab kaimabelø køn truyube, tru ángelesmera siete tru chine kaig nebunrai marøb amrrunrrabelan ángelesmera kan kan srua ambiilø maig punrrabig chab purayamnegatig.

Copamera tiuswei namig købiitø netsailø

16 Inchen kan wam truba mur wamindi mørøbig kur, Tiuswei purø tab yaugurri tru siete ángelesmeran trenchib:

“Ambay cha. Incha tru siete copas Tiusweinukkurri purø trømbøig kørig kørmiidig namig købig tøgagig arrubigwan pirau lushchigay” cha.

² Inchen tru srøsrø ángelbe ya, nui copan pirø palawan lushene, tru animal trømbøgøligwei marcan tøgawarwanba, nun tru treetøwei asha marigwan kørribala tabig waminchibelanba kan pisrø purø trømbøig pusrkwab pill-llabig webarrubig køn.

³ Inchen tru ángel par kønrrabyuig nui copan mar pala lushene, maryu pibe kan kwaigwei ani lataig misrøbig køn. Inchen maryu chine øsiguig purrabeløbe mayamba chab kwabig køn.

⁴ Inchen tru ángel pøn kønrrabyuig nui copan nørø pimerayuba, pigabmerayuba lushene, kerriguba anindø misrøbig køn. ⁵ Inchen tru pimeran ani misrtrai marøb pasrab ángelbe trendaig mørøbig kur:

“Ñi, Señor, tabig sølgandø marøbig, mõi ya køb, katø manasrøngurri købig, Tius Newan Tabig ñibe treeg køn cha.

Kaguende ñibe iilan maig kønrrabigwan asha maran cha.

⁶ Pøs tru pirau misaamerabe tru ñui misaameranba, Tius maig karuigwan eshkabelanba kweecha aniwan lusikkurri, mømimbe nømungucha ñibe ani mutsøsrain køn cha. Kaguende nømune øyeeg maramigweim palaig kuig køn” cha.

⁷ Inchen tru altaryugurri trendaig mørøbig kur:

“Øø, treegwein køn cha, kan ñi Señor Tius Newan Maramburab Marøbig. Ñui maig maramigwan ñi asha mariibe, ciertonig, sølgandø tabig mariilø køn!” chib.

⁸ Inchen tru ángel pib kønrrabyuig nui copan nøsig pala itølushene, tru nøsiibe nui pachibiitøga misagwan parrøbig køn. ⁹ Inchen misaamerabe tru purø trømbøig pachibiitøga parrig kørømisra, Tiuswei munchiwan tsalø wamabelø køn, tru øyeeg chine kaig nebub attrai arringarub maram purab marøbigwan. Treeg kuindøgucha nømbe isua møra, Tiusweimay llirameelø køn, nun truba tabig waminchab.

¹⁰ Inchen tru ángel trattrøgatø kønrrabyuig nui copan tru animal trømbøgølig wamisra karub waigwan itølushene, nø ashib karub tøga waibe kerriguba læstøig kørømisrøbig køn. Inchen misaamerabe pusrkwabiitø nilømeran ke tsachatø mørøbelø køn. ¹¹ Incha tru srømbalasarø wab Tiuswan tsalø wamabelø køn, tru chine nømun pusrkwabeløgurrimba, katø trømbøig pill-llab pisrømeragurrimba. Treeg indingucha, nømui kaig mariilan isua møra Tiusweimay llirameelø køn.

¹² Inchen tru ángel seis kønrrabyuig nui copan tru Eufrates purø nu pi pala kelushene, tru pimerabe kølaptinchibig køn, pørr kal-labsrøngurri amrrub reymera puraambamig kønrai may kura kørømartrab.

¹³ Inchen dragonwei trigugurrimba, tru animal trømbøgøligwei trigugurrimba, tru ka isatø ‘Tius maig karuigwan eshkabig kur’ chibigwei trigugurrimba pøngatø trømbøig marøb kwaimandziimera urututuimera lataig asønelø werrubelø køn. ¹⁴ Iiløbe kwaimandziimerai møsiimera købig køn, nui maramburab marigwan kenamarøbelø. Truiløbe pirø ørøba maya reymeraisrømay webambubelø køn, kwayamig truilan tulundzuningarunrrab, Tius Newan Maramburab Marøbigwei tru purø nu kwaløm kwayamig.

¹⁵ “Au, nabe kan niliig lataig arrumønrrun. Mayanguen tab kuig køn pesannamø, ashiptø megabigweimbe, nui keigwan tab asha tøgagøb, katø ñi køsaatiig uñen, ñui køsagwan misagasinab, kørig puraimønrrappe.”

¹⁶ Incha truiløbe tru reymeran tru hebreomaybe Ar-magedón tainug tulundzuningarubelø køn.

¹⁷ Inchen tru ángel siete kønrrabyuig nui copan tru chiguchagayu srønzhig pala lushene, srømbalasarø tru Tiuswei yau tru wamisra karub wainukkurrimbe kan wam truba mur trenchibig webarrubig køn:

—Yandø chab patsøgaig kørrømisran— cha.

¹⁸ Inchen palaig pilabelø køben, sre mullibelø køben, palaig trashibelø køben arruben, pirøbe purø trømbøig kønabig køn, misaamera yu pirau srøtø warab urassrøngurri øyeeg lataibe managuen kønømuinrunikke. ¹⁹ Inchen tru purø nu ciudadabe pønballig misrøb lanrra, pirisaig kørrømisren, yu pirau ciudadamera pønrrabeløbe kerrigu tuin pitis kegørrabelø køn.

Inchen Tiusbe tru Babilonia purø nu ciudadawan isua, tru nui copayu purø trømbøig namig købig tøgaigwan mutsøsrøbig køn. ²⁰ Inchen tru pirø pi tøbøtag pønrrabeløbe mayamba trubab chab lulen, katø nørø tunnera chigucha chab trubabelø køn. ²¹ Inchen srømbalasarøngurrimbe misaameraim pala sre srug ibig køn, truba nørreelø, pib arroba lutau kuatsiguelø. Inchen møgueløbe tru treeg trømbøig srug kørrøben, Tiuswan tsalø wamabelø køn. Kaguende tru treeg kaig nebub arrubiibe [katø! purø trømbøig købig køn.

Tru trømbøig marøb ishuwan nø chu pasramnug pasrønrrai pasrøb

17 Inchen tru siete ángelesmera tru copas siete srua pønrrabelai utuig kan ángel arruabe, nan trenchibig køn:

—Amø cha. Tru nørø pi palamerawan wabig tru nui asrwan møguelan anwei yanøb ishuwan nun chu pasrønrrai pasramigwan eshkarrumøn cha. ² Pirau reymerabe tru ishuuba purø trømbøig maren, katø pirau warab misaamerabe mutsiirain køn cha, nø tru treeg trømbøig mariibe vino lataig køben trunun mucha.—

³ Inchen Espíritu nø nan tøga pasramisren, tru ángelbe mu misag warab waraimøsrømay nan srua iben, trusrømbe kan ishug kan animal piguiig trømbøigligu itøgwana wai ashibig kur. Tru animalbe Tiuswan purø trømbøig wamabig munchimera pøriitø netsaig, truike turmera siete, kigulmera diez tøgaig købig køn. ⁴ Tru ishuube piguiiba, yalø piguiiba keweig købig køn, orotøgagøben, tab sruuzheeløtøgagøben, perlastøgagøben tabzhig tamarraig. Tasigube kan oro copa mutaig købig køn, tru møgueløba trømbøig marøptø køsøngømdiig mariiba, ashikken kønrrabgaig mariibatø netsiigwan. ⁵ Katø nui kappaløyube kan munchi øyeebe mandø termab muguen nebua isumgaig pørig tøgaig købig køn:

Babilonia purø nuig,

møgueløba kaig marøptø warab ishumburweimba, pirau trømbøig køsøngønrraptiig mariilaimba usrin køn.

⁶ Tru ishuwane mutsiguig wai ashibig kur, Tiuswei misaamera kweetsilai aniwamba, katø Jesúsweimburab waminchibelan kweetsilai aniwamba mucha.

Inchen nabe ashippe, truba kørrø kwaarig kørrømisrinaben, ⁷ tru ángelbe nan trenchibig køn:

—¿Chindimbarre kwargu? cha. Nabe ñune tru ishuweimburappa, tru animal trømbøiglig ishuwan nigaprasrabig turmera siete, kigulmera diez tøgaigweimburappa, øyeebe mandø chibig kermab mu nebua isumgaigwan chi chibig kui eshkarrumøn cha. ⁸ Tru animal trømbøiglig ñi asiibe merrabsrømbe øsig købig yandø treeg kømøn cha. Inchendø tru purø trømbøumbu trabyugurri nebatrun cha, tru managatig mørapasramnuumay inrrab. Inchen chiwangurrimbunø marøb urassrøwei yu pirau warab misaamera nømui munchimera tru managatig øsig purrønrrabelai pørig libroyu pørig chigarbe, tru animal trømbøigligwan ke kwaara ashchun cha, srøtøbe øsig kua, møi yambe pinig mu kaagua, katøyug attrabig kui ashippe.

⁹ Tigwan tab maig køtashchab ashchappe, yube purø may isubig kømig palønrrun: Tru siete turmerabe tru siete tunnera køn, tru ishug pøtø waig. Katø tru turmeratøwei siete reymerangucha eshkabig køn.

¹⁰ Tru siete reymerai utu trattrøgatøbe chab kørrabguen inchen, kan møikkøsrøn truiløyuibe møin kwaløm ashib karub pasrøben, kane katøgucha arrumø, srø køn cha. Inchendø yandø truig arruabe, nune maya yanatø kørrømisramig nebunrrun. ¹¹ Tru animal trømbøiglig, merrabsrømbe øsig pasrabig købig, møi yambe øsig pasrømiibe, tru ocho kønrrabyu rey køn, tru sietelai utugurri webarrub reytowei, truike tru managatig mørapasramnuumay inrrabig.

¹² Tru diez kigulmera ñi asiibe ashib karub purramigwan utømø srø pønrrab reymera køn cha. Inchendø tru animal trømbøigligiiba kegøtø, truiløbe reymera lataitøwei mugucha manchinrraingaig karumigwan kan uratø tøgagømig utønrrun cha. ¹³ I tru reymera diezeløbe ke kandø isua pønrramisra, nømui maramburab maramig tøgagúigwanba, mugucha manchinrraingaig karumig tøgagúigwanba tru animal trømbøigligwan tranrrun cha. ¹⁴ Inchen nømbe Ubisha-unøba kwayaben, Ubisha-unøbe nømune kananrrun. Kaguende nøbe Maya Misagwan Karub Ashib Pønrrabelaim Pala Nø Karub Ashib Pasrabig, katø Maya Reymerai Nø Rey kua. Inchen nøba pønrrabeløbe Tius wamiilø, lawa wesruilø, nun elachimø melabelø købig køn— cha.

¹⁵ Katø ángelbe nane trenchibig køn:

—Møgueløba kaig marøptø tsub ishug wamisra wainug, tru pimera ñi asiibe, tru chi misaamera køben, misaamera purø nørø pønrrabelø køben, misag nørø pønrrabig køben, peg peg wam waminchibelø køben, truilø køn cha. ¹⁶ Inchen diez tru kigulmera ñi asiiba, tru animal trømbøigligiibabe tru ishug nui asrwan møguelan anwei yanøbigwane ashig kømui inchib tsalø asha, nundø mu keesha asiimíig tsunrrai mara, køsaatiig yandiig kørrømarabe, tru ishuwei yauwane ma, naatøga patrun chibig køn. ¹⁷ Kaguende Tiusbe nø maig martrab isugwan trunun nøm isua martrai nømui manrrømerayu pasrin køn cha. Treeg punr-

raimbe nømbe kandø isua pønrramisra, tru animal trømbøgøligwan nømui ashib karub purraigwan tranøb inchai, Tius nø mandø wamindig treeg nebun-negatig. ¹⁸ Tru ishug ñi asiibe tru purø nu ciuda køn cha, pirau reymeran nø merrarrawa karumburab karub tøga pasrabig.—

Babilonia purø nu ciuda yandø pinab

18 Øyeeg chab puraibene, katøgan ángel srømbal-asrøngurri kørarri ashibig kur, mu man-damgaig karub maramigwan purø nuig tøgaig. Inchen pirøbe tru ángelwei tørguegwalmabiitøga tørgwaløm kørømisrøbig køn. ² Incha truba mur wamab trashib trenchibig køn:

“Tru purø nu ciuda Babiloniabe yandø penan, yandø penan! chib. Møimbe kwaimandziimera yandø nøm waramig nømui misrøb,

chigurrimbunø kaig mõiimerai warain trab misrøb, kaig illimera køsøngømdiig asamguengailai kanbal-atø waraig le misrøb indin køn chib.

³ Kaguende misaamera nørø pønrrabelø mayamba, nø ke chinchimmørø inchib, møgueløba trømbøig maringarub vinon mucha, mutsiirain køn cha.

Inchen pirau reymerabe tru ishuuba trømbøig maren,

pirau yanøb, penab inchibeløbe puarmera misrin køn cha,

tru nun maig marøg køben trømbøig marøb pasrai anmeratøga.”

⁴ Inchen srømbal-asrøngurri katøgan wam trendaig mørøbig kur:

—Ñim nai misaamerabe tru ciudayugurri webambay cha,

nø kaig mariiløyu ñimgucha treetøwei tøgatø marøb melømøwei,

katø chine kaig nebunrrai marøb arrubig neb-umøwei inchain chib.

⁵ Kaguende nui kaig mariiløtø srømbal-asrøngatig tunbasrig pasrøben,

Tiusbe tru ishug sølgandø tabig marmuilan isua pasran cha.

⁶ Nø kanelan maig tranig,

nungucha truburø treetøwei pamay tranay chib.

Mutsamig nø katøganelai tamarin copayutøwei

nuimbe pamay mutsamigwan kandiig lindisha tamaray chib.

⁷ Nøbe maya nuguen tabigu wag køben wab,

katø nø maig isuigwan maig købash tsuig købene, mømimbe treetøwei mandøguen kømui møra meganrraimba,

kishib meganrraimba maray chib.

Kaguende nøbe nui manrraube trenchibig køn:

“Nabe yube kan reina lataig wamisra war cha.

Nabe keg kucha kwaitøguen kømøwei,

katø managuen isub kisamig chigawein kømønrrun” cha.

⁸ Inchawei treekkurri ke kan kwalømyutø chine kaig nebunrrai marøb amrrunrrabeløbe itømaytø attrun cha:

kwamig køben, kisamig køben, parø arrubig købengue.

Nun naatøga patrun.

Kaguende Señor Tius Newan Maramburab Marøbi-ibe maig maramigwan truig nø asha maran cha, nune.

⁹ Inchen pirau reymera tru ishuuba larrø trømbøig marøb, chull køtanmaptø chine palømiig purø tabigu nøba warabeløbe nun isub, truba truba wamab kishchun nun tru parrig naguishwan ashippe. ¹⁰ Nun øyeekkatig nebui meganrrai maren, nømbe trunun kørig køb yabsrøndøø pønrrabelø køn trenchib:

“Karrengucha kuita! Karrengucha kuita!

Babilonia, kan yeeg purø nu ciuda,

chigøben nørriig marøbig!

Ke kagøppa, ke kan urayutø ñune øyeeg pinisainab pasramig nebuita!” chib.

¹¹ Inchen pirau yanøb, penab inchibeløbe nun isub wamab kisan, kaguende yandø nømui yanamelan mugucha penønrrabig kaaben. ¹² Nømui chine nørø yanamelø, oro køben, an køben, tab sruuzheelø køben, perlas køben, linotøga marig purø tab llen-suzheelø køben, yalø pigøzheelø køben, seda llen-sumera køben, pigø llensuzheelø køben, chine tsi-imera may irrabzheelø køben, marfildøga mariilø køben, tab tsiizheeløtøga mariilø køben, broncetøga mariilø køben, hierrotøga køben, marmoldøga mariilø køben, ¹³ canela køben, chigøben may irrabzheelø køben, incienso køben, mirra køben, asru srøliilø may irrabzheelø køben, vino køben, aceite køben, purø tab harina køben, tirigu køben, niisrai animalmera køben, ubishamera køben, kaullimera køben, kaulli sruig kar-rumera køben, karuindiig melabelan køben, misaameran køben, øyeelan yandø mu penønrrabig kaaben.

¹⁴ Incha ciudawane trenchinrrun cha: “Ñi purø chull inchib lurra maig mamimerabe ñuyasiibe kaanrrai chab pinøben, katø ñi chull inchib mailø mayzheelø trurrigu tabzheeløbe ñuyasiibe kaanrrai chab pinin køn chib, yandø managuen katøbe asamikkaike!”

¹⁵ Inchen penab, yanøb inchibelø tru ciudayugurri pua misra købeløbe, ciudawan øyeekkatig trømbøig neb-unrrai maren, kørig købiitø yabsrøndøø pønrrønrrun cha, truba truba wamab, kishib, ¹⁶ trenchib:

“Karrengucha kuita! Karrengucha kuita!

Kan yeeg purø nu ciuda,

kemig lino llensu purø tabiitøga marig,

yalø pigøzheelø køben, pigøzheelø køben,

orotøgaba, tab sruuzheeløtøgaba, perlastøgaba

tabzbig tamarigwan keweig købig!

¹⁷ Ke kagøppa, kan urayutø chigurrimbunø nørø købig yeekkucha chab pinita!” chib.

Inchen mayeelø tru barcomeran srubeløba, mayeelø maryu amburab iburab misag llirabeløba, barcon ashib truyu purugub llirabeløba, tru maryu llirab an marøbeløba, truilø kerriguelø yabsrøndøø pønrrabelø køn cha. ¹⁸ Incha tru Babilonia ciuda parrig naguish-

wan ashabe, trenchib trashibelø køn cha: “Øyeeg nu ciudatøweimbe katøgane chuguen kaagúig køn!” chib.
 19 Incha nòmui tur pala usrø pusrøb, trenchib wamab kishibelø køn cha:

“Karrengucha kuita! Karrengucha kuita!
 Kan yeeg purø nu ciuda chib,
 mayeelø maryu barcos tøgarmarabe truyu yeeg chine købiitøga puarmera misrig!
 Møimbe ke kan urayutø chab pinisaig kørromisrin køn! chib.

20 Inchen ñi, srømbalabe, tru ciuda øyeeg pinøben kasraarau! chib.

Ñim Tiuswei misaameraba,
 katø Cristo nøashib karua øriiløba,
 Tius maig karuigwan eshkabeløba kasraaray! chib.
 Kaguende Tiusbe ciudawan øyeeg nebunrrai marøppe,
 ñimgurri øyeeg maramigwan asha mara pasrin køn.”—

21 Inchen kan ángel purø murig, kan tirigu kichib srug lataig, purø nuigwan kusrawa, muta, maryu trenchib keguchibig køn:

“Babilonia nu ciudawane øyeetøwei tsakkandø tranra keguchen,
 katøbe managuen asamig kaanrrun cha.

22 Yandø ñuinuube arpas kønabelø kønøben møramig kawei,
 chigøben kønabelan tabzhig køni møramig kawei,
 lus urrabelø urri møramig kawei,
 trompetas urrabelø urri møramig kawei,
 katø taska chigøben tabzhig marøbelø mu kawei,
 tirigu kichib srug tirigun kichen
 katøbe managuen wanrri møramig kawein kønrrun chib.

23 Katøbe managuen ñuinuube lámpara piløben,
 tru tørwan asamig kawei,
 katø kasharabyu keg misrtrabiiba,
 srai misrtrabiiba kasrag waminchen,
 trunun møramig kawein kønrrun cha.
 Kaguende ñuinug penab, yanøb inchibeløbe yu pirau purø nørreelø købig køn chib.
 Katø ñibe trømbø marøb piimailøtøga
 pirau misag nørø pønrrabelan mayamba
 chab kegørrøsrkaig køn cha.

24 Babilonia ciudayube
 Tius maig karuigwan eshkabelan kweetsiilai anibanba,
 Tiuswei misaameran kweetsiilai anibanba,
 katø yu pirau mayeelan kweetsiilai anibanba
 wetørraig køn.”

Srømbalasrø cantailø

19 Øyeelø chab puraiben, srømbalasrømbe kan wam purø nu søteelai lataig øyah chib kui mørøbig kur:

“Kan øyeebe maya nuguen tab køn! chib.
 Kaigyugurri wesraiba, tørguegwalmabiiba,

maramburab maramibabe namui Tiuswein køn! chib.

2 Kaguende maig maramigwan nø asha mariibe, ciertonig, sølgandø tabig mariilø køn chib.

Kaguen nøbe tru møgueløba purø trømbøig marøb ishug

tru nui trømbøig mariiløtøga pirau mindishibigwan møra pasrønrrai pasrin køn chib.

Katø Tiuswei karuindiig melabelan nø ani lusingaruigwan

nungucha ulø payib treetøwei maran” chib.

3 Incha katøyug trenchibelø køn:

“Kan øyeebe maya nuguen tab køn! chib.

Tru ishuwei parrig naguishbe managatig nebib pasrabig pasrønrrun” chib.

4 Inchen tru veinticuatro kølli misaameraba, tru pibgatø øsig purrabeløbabe pirausrøngatig tømønrsrøb srala, tru wamisra karub wainug wabig, Tiuswan køriibala tabig waminchib trenchibelø køn:

“Treeg kønrrun! chib.

Kan øyeebe maya nuguen tab køn!” chib.

5 Inchen tru wamisra karub wainukkurrime kan wam mørø trenchibig køn:

—Ñim Tiusweiwan marøb melabelø mayeeløba,
 katø Tiuswan køriibala pønrrabeløba,
 tru nørreelø kusrebelø køben,
 katø treeg kømeeelø køben,
 namui Tiuswane purø tabig waminday!— chib.

Ubisha-unø kasharam kwaløm

6 Inchen kan truba nu søteelai wammera lataig, kabe kan truba nu pi wanrøb lataig, kabe kan palaig trashibelø lataig trendaig mørøbig kur:

—Kan øyeebe maya nuguen tab køn! chib.

Kaguende namui Tius Newan Maramburab Marøbiibe nø ashib karub pasran chib.

7 Kasraarab, katø truba tab kui mørøb,
 katø nune maya nuguen tabig waminchigun chib.

Kaguende møimbe Ubisha-unø kasharab kasraaramig pun cha.

Nui srain kønrrabiibe tamara pasran cha.

8 Incha srain kønrrabigwane lino llensu,
 chishig tørbilabigwan kenrrai tranig køn— chib.

(Pøs tru lino purø tab llensuzhiibe tru Tiuswei misaamera nøm sølgandø tabig mariilan eshkabig køn.)

9 Inchen ángelbe nan trenchibig køn:

—Iigwan pør cha: “Tru Ubisha-unai kasharab yaumay manrrab linchab amrrunrrai eshkailøbe mayanguen tab kuilø køn”— cha.

Inchabe nane treekkucha chibig køn:

—Iiløbe Tius nø newan cierton wamindiilø køn— chib.

10 Inchen nabe ángelwei merrab tømønrsra køriibala tabig waminchab inchene, ángelbe nane trenchiptinchibig køn:

—Au, øyeeg marmøta! cha. Ñiba, ñui nuneløba tru ciertonigwan Jesús kenamarigwan treetøwei elachimø, pønrrabelø lataitøwei, naguucha Tiuswei marøb

megabiitøwein kur cha. Tiuswane køriibala tabig waminchi! cha. Kaguende tru ciertonigwan Jesús kenamariibe Tius maig karuigwan eshkabelan Tius maig tamigwan isungarub pasrabig, truitøwein køn— cha.

Pulø kaulli itøgwanaig

¹¹ Inchen srømbalabe kurig pasrai ashiptindinaben, truyube kan kaulli puliig kenamisrøbig køn. Inchen truyu tru itøgwana wabigwane trencha wamig købig køn: “Nø maig køppe, Managucha Treetø Tabig, katø Newan Ciertonig” cha, treeg wamig, kaguende nøbe sølgandø tabig mariitøga maig maramigwan asha marøb, katø kwayab inchibig køn. ¹² Nui kabmerabe kan nagurø pilab lataig pilabelø køben, nui turyube coronamera truba yam petsaig, kan munchi pørig tøggaig købig køn, trunune chi chibig kuigwane nøtøwei asha købig køn. ¹³ Nui kewagúibe anindøga pisig keweig købig køn. Inchen nui munchibe “Tiuswei Wam” cha wamig købig køn. ¹⁴ Inchen tru nørrø sətø srømbalasreelø mayamba pasrabiibe lino llensuzheelø puløzhig chishcheelø kewar, pulø kaulli itøgwanar nui wendautø amrrubelø køn. ¹⁵ Inchen nui trigugurrimbe kan trøsr espada webarrubig køn, trutøga misaamera nørrø pønrrabelan kørrinchab. “Incha nøbe ashib karuppe, kan tsandzøn pørøsiitøga karub lataig ashib karunrrun.” Incha katø nøbe tru uvaswan pi wesrunrrab kwarainug kebusra, Tius Newan Maramburab Marøbigwei purø trømbøbig namig købiitøga tru uvas piwan wesrunrrab pusøbunønrrun. ¹⁶ Incha nui kewagúiguba, srøptsimburappa øyeeg munchi pørig tøggaig købig køn:

Maya Reymeraim Pala Nø Rey;

Maya Misagwan Ashib Karub Pønrrabelaim Pala
Nø Karub Ashib Pasrabig, chibig.

Tru animal trømbøgøligwan chinchamamub

¹⁷ Inchen kan ángel nøsigu pasramisrabe, maya ilimera srømbalawan llirab amøñibelan mur wamab trendai ashibig kur: “Amrrua, tulundzunay cha, mamig purø nørrø, Tius tamarigwan manrrab. ¹⁸ Reymerai yauwan køben, maya suldaumeran ashib pønrrabelai yauwan køben, chiwangucha kørmø kwayam møguelai yauwan køben, kaullimerai yauwan køben, tru itøgwanelai yauwan køben, mayeelai yauwan, tru karuindiig melabelai yauwan køben, karuindiig melømeelai yauwan køben, kusreb møguelai yauwan køben, katø treeg kømeeelaiwan købengue.”

¹⁹ Inchen tru animal trømbøgøligwanba, pirau reymeranba, nømui suldau sətømeranba tulundzunin kui ashibig kur, truiløbe tru pulø kaulli itøgwanaiba, truigwei suldaumeraba kwayanrrab. ²⁰ Inchen tru animal trømbøgøligwane merrarraig købig køn, tru isatø ‘Tius maig karuigwan eshkaig kur’ chibigwanbañau. Truibe tru trømbøgøligwei merrab tru maramburab mariilan asha kønrrai marøbig købig køn. Tru treeg mariitøga peløsrka chab kegørrøsrkaig købig køn, tru trømbøgøligwei marcatøga marcarramabelanba, katø

tru trømbøgøligwan treezhigwei asha marigwan køriibala tabig waminchibelanba. Inchen tru animal trømbøgøligwanba, tru Tiusweinukkurri arrubig lataig marendø, peemaytø marøbgøligwanba tru nag pisu lataig azufreba, naarabigu øsiiba kebusriilø købig køn. ²¹ Inchen tru katøganelø kørrømisrøbelane tru kaulli palaiigwei trigugurri espada webarrubig chab kweechen, maya illimerabe truilai yaumeran ke kaasha mabelø køn.

Tru mil años

²⁰ Inchen kan ángel tru purø trømbø umbu trabyu llaviwanba, truba nu cadenanba tasku sruaig srømbalasrøngurri kørraarri ashibig kur. ² Incha tru ángelbe tru dragon trømbøgølig, tru ul merrabsriig, tru nugwaimandzig, Satanás taigwane cadenatøga mil añoswei merrarrowa, lusra pasrøbig køn. ³ Incha tru purø trømbø umbu trabyu kegucha, yaskabwane muguen kurtraingaig kasra pasrøbig køn, misaamera nørrø pønrrabelan peløsrkøb kegørrøsrkømonrrai tru mil años nebumnegatig. Yandø treeg chab puraiben, katø kan maya yanatø picha, elatsamig kømig palønrrun.

⁴ Katø purramisra karub purrailø ashibig kur. Inchen truyube maig maramigwan asha marøb purramigwan utabeløbe purramisrøbelø køn. Katø Jesúsweimburaigwan eshkaikkurrimba, Tiuswei wamgurrimba nømui turmeran pariilø købelai møsiimerangucha ashibig kur. Truiløbe tru trømbøgøligwanba, tru nun treetøwei asha marigwanba køriibala tabig waminchimøwei, katø kappaløyu lata, tasigu lata, marcarramamøwei inchar købig køn. Incha truiløbe katøle øsiirawa, Cristoba mil años ashib karub purrabelø køn. ⁵ Inchen tru kwabelø katøganeløbe tru mil años purayamnegatig øsiirameelø køn. Iig køn, tru kwawa katøyug srøsrø øsiiraibe. ⁶ Mayanguen tab kuilø køn trurrigu Tiusweindø tarømariiilø, tru kwawa katøyug srøsrø øsiirabelai utu øsiirabelaimbe. Yandø tru kwab kwanrrai katøle kwangarub arrubiibe nømune chigucha chi martrab kaimanrrun, nømbe masken Tiusweimba, Cristoimba sacerdotsmera kua, nøba mil años ashib karub purrønrrun.

Nugwaimandzigwan yandø kerriguwan kanawa kørrømarøb

⁷ Incha yandø tru mil años nebuben, tru Satanáswane tru merrarrowa keera wanninukkurri elachen, ⁸ nøbe pirau misaamera nørrø pønrrabelan kegørrøsrkønrrab webinrrun, yu pirau walligurri, wagurri, ambugurri, igurri misag warabelan —tru Gog taigwanba, Magog taigwanba— kwayamig tulundzunønrrab. Inchen tru kwayanrrabeløbe nu køptø mar mendawan kan pisrum lataig købig køn. ⁹ Incha Tiuswei misaamera warainug tru pøtøgatanba, Tiuswei undaaraig ciuda pøtøgatanba pirau ørøba nømbe algønab amrrua tulsruben, nag srømbalasrønngurri kørraaruppe, chishtø parrøbig køn. ¹⁰ Inchen tru

nugwaimandzig chine mara peløsrka nømun kegør-rørskøbigwane tru nag pisu lataig azufreba naarabigu kegutsig købig køn, tru animal trømbøgøligwanba, tru isatø 'Tius maig karuigwan eshkabig kur' chibigwanba kebetinug. Inchen truyube nømunne yem, kwaløm managatig purø trømbøig kui møra melønrrai martrun.

Wamisra karub waig purø nuig køramdiig

¹¹ Inchen kan wamisra karub waig puliig purø nuig pasrai ashibig kur, truyu wabigwanba. Inchen nui merrabgurrimbe pirøba, srømbalababe yandø kerrigu trubab chab lulen, nømuimbe chuguen pønrramig kaabig køn. ¹² Katø truyube tru kwabelø nørø kusreb misaamera køben, treeg kømø misaamera køben, Tiuswei merrab pønrrai ashibig kur. Inchen libromeran kuren, katøgan libro, tru managatig øsig purrønrra-belai munchimeran pøri librongucha kurøbig køn. Inchen tru kwabelane tru libromerayu maig pørig pønrrøben truyu asha, maig maramigwan treeg asha marøbig køn, nøm maig mariilø køben treekke.

¹³ Inchen marbe tru piyu kwaig purrabelø købelan tranen, katø tru kwangarubig taiba, tru kwabelø pønrraig "Hades" taiba, truilø chigucha nømuinug tru kwabelø pønrrabelan tranen, nømunne møigwandøgucha maig maramigwan treeg asha mariilø købig køn, nøm maig mariilø køben treekke. ¹⁴ Inchen tru kwangarubigwanba, tru kwabelø pønrraigwanbabe tru nag pisu lataigu kebetiilø købig køn. Inchen tru nag pisu lataibe tru srøsrø kwaig kømnetø katøyug kwamig, truig køn.

¹⁵ Inchen tru managatig øsig purrønrrabelai munchimeran pøri libroyu nømui munchimeran truyu wetørramuinabeløbe mutøgucha tru nag pisu lataigu kebetiilø købig køn.

Srømbalaba, pirøba srøizheelø

21 Incha katø kan srømbala srøiba, srø pirøba ashibig kur. Kaguende yandø srømbalaba, pirøba srøteelø købeløbe yandø chab pinøben, yandø mar chigucha pinin købig køn. ² Inchen nabe tru ciuda Tiusweindø tarømarig, tru Jerusalén srøigwane srømbalasarøngurri kørarri ashibig kur, Tiuswei merrabgurri. Tru ciudabe kan srai misrtrabig tabzhig keweig tamara pasrab lataig pasrabig køn nui keg kønrrabigweyasig. ³ Inchen tru wamisra karub wainukkurrimbe kan wam truba mur waminchib øyah taig mørøbig kur:

"[Au! møimbe Tius nø pasraig yabe yandø misaamera-pasran cha.

Tiusbe nømbe pasrønrrab pasrøben, nømgurrimbe nui misaamera kønrrun cha.

Inchen Tiustøwei nøashib truyu nømbe pasrøwa, nømui Tius kønrrun chib.

⁴ Incha nøbe nømui kappimeran kerrigu pinømørtrun cha.

Inchen yandø kwamig kawei, kisamig kawei,

wamab trasamig kawei, pusrkwabig kawein kønrrun chib.

Kaguende merrab chi købiibe chab purayan" cha.

⁵ Inchen tru wamisra karub wainug wabiibe trenchibig køn: "Nabe chiwangurrimbunø srøitø maramønrrun" cha. Inchabe katø nane trenchibig køn:

—Pør cha. Kaguende i wambe maig taibe treeg køb, katø ciertonig køb køn— cha.

⁶ Inchabe katø nan trenchibig køn:

—Yandø chab marig kørørramisra cha. Nabe Aba, Zetaba latawei, Srøsrøiba, Srabeiba kur cha. Møikkøben pimulgwaigwane øsig kønrrai tranøb pi, tru kølømø pi-gabyu piwan, ka yandø ketig mutchai tranamønrrun cha. ⁷ Møikkøben chine nebuingucha truyu pureb ibi-ibe ilan keta tranamig tøgagúigwan ketig utønrrun chibig køn. Inchen nabe nui Tius køben, nøggurrimbe nai nusrkain kønrrun cha. ⁸ Inchen chigøben kaig puben kørab llirawa ambubeløba, chiweingucha køre-meeløba, ashikken kønrrabgaig trømbøig marøbeløba, kweechipteeløba, møguelø ishumburba trømbøig marøbeløba, kwaimandzigweimburabelan marøb, trømbø marøb piimabeløba, chiwangøben kan tius kui lataig inchibeløba, mayeelø isapteeløba, mayamba iiløbe nømuimburappe tru nag pisu lataig azufreba naarabigumay ambamig kønrrun cha. Truibe tru srøsrø kwaig kømnetø tru katøyug kwamig truig køn— cha.

Tru srø Jerusalén

⁹ Inchen kan ángel tru sieteelai utuig tru srabeig chine kaig nebunrrai marøb amrrunrrabelan tru siete copas netsiig mutarwei utuig arruabe, nan trenchibig køn:

—Yusrø amø cha. Ubisha-unai srai misrtrabig, tru srawan eshkarrumøn— cha.

¹⁰ Inchen Espiritu nø nan tøga pasramisren ángelbe kan truba nu tun trurrigu pala tunsrømay pera ya, nane Jerusalén, tru ciuda Tiusweindø tarømarigwan kenamarøbig køn, srømbalasarøngurri, Tiusweinukkurri kørarribigwan. ¹¹ Tru ciudabe Tiuswei tørgueg-walmabigwan tøgaig tørbilabig kørarribig køn, kan purø tab sruuzhig, kan jaspe srug tørbilabzhig lataig, kabe kan pigriu tørguelarrøzhig lataikke. ¹² Tru ciuda pøtøgatante srug pusrig lendiig trurrigu palaig kusraig købig køn, yaskabmera doce tøgaig. Tru yaskabmørig kan ángel pønrrøben, tru yaskabmerayube munchimera pøriilø pønrrabig køn, Israelweinukkurri karrab misaamerai tru doceelai munchimeran. ¹³ Ciudayu tru yaskabmerabe pørr kal-labgatømay pøn, kandarøgatømay pøn, katøgandarøgatømay srø pøn, pørr pinebgatømay pøn købig køn. ¹⁴ Inchen tru ciudayu pøtøgatan tru srug pusrig palaig kusruigwan niga pasrønrrabig pølsrugu pøtøburab doce warig tøgaig købig køn. Inchen trumørig tru Ubisha-unai tru doce nøashib karua øriilai munchimeran pøriilø købig køn.

¹⁵ Incha tru naba waminchibiibe ciudawan køben, truyu yaskabmeran køben, tru sruutøga pusrig palaig marigwan køben unaasamig kan oro caña tsig sruaig

købig køn. ¹⁶ Tru ciudadabe mumaytøgucha atsi kømíig latazhig købig køn, lendømay lata, yamay lata. Angelbe tru ciudadawan cañatøga unaashene, 2.200 kilómetros købig køn. Yamay lata, lendømay lata, mumaytøgucha latazhig købig køn. ¹⁷ Incha tru pøtøburab palaig marigwan palamay mayan kø-tashchab unaashene, 75 metrosig købig køn, tru ángel misag unaasimay unaashen.

¹⁸ Tru pøtøburab palaig kusrub mariibe jaspe sruutøga marig køben, ciudadabe orotøgatø marig kan pigriu tørguelarrøzhig lataig købig køn. ¹⁹ Inchen tru ciudadu palaig marigwan niga pasrørrabig katsigwan pusriløbe chi sruutøgagøben tabzheeløtøga purø tabzhig kønrrai marig købig køn:

Srøstriibe jaspetøga marig køben,
tru wendauibe zafirotøga marig køben,
pøn kønrrabyuibe ágatatøga marig køben,
pib kønrrabyuibe esmeraldatøga marig køben,
²⁰ tratrøgatø kønrrabyuibe ónicetøga marig købig køn.

Inchen seis kønrrabyuibe cornalinatøga marig køben,
siete kønrrabyuibe crisólitotøga marig køben,
ocho kønrrabyuibe berilotøga marig køben,
nueve kønrrabyuibe topasiotøga marig køben,
diez kønrrabyuibe crisoprasatøga marig køben,
once kønrrabyuibe jacinto taig sruutøga marig køben,
srabeig doce kønrrabyuibe amatistatøga. Øyeeg sruumeratøga marig købig køn.

²¹ Tru doce yaskabmerabe doce perlas købig køn, yaskabmørig kan perlatøgatø marig kandiig kemesraimøzhikke. Inchen tru ciudadu mas lendiig Ilirainuube orotøgatø marig købig køn, [katø! kan pigriu tørguelarrøzhig lataikke.

²² Tru ciudadube Tiuswei yawane ashmur; kaguende Señor Tius Newan Maramburab Marøbiiba, Ubisha-unøba, nømashib tru ya købig køn. ²³ Tru ciudadabe tønrrai pørr pilamig palain kømøwei, pøl pilamig palain kømøwein køn; kaguende Tiuswei tørguegwalmabiibe tru ciudadawan kebiløben, tru ciudadu pilab pasrabiibe Ubisha-unø køn. ²⁴ Inchen misaamera purø nørrø pønrrabelø tru kaigyugurri wesrailøbe tru ciudadawei tøryu amøñiben, pirau reymerabe nømui chigurrimbunø purø tabzheelø tøgagúilane srua amba, tranrrun. ²⁵ Kwalømbe chu uraskucha yaskabmerabe kurindø pønrrønrrun. Kaguende truyube yem misrøbiibe kaanrrun. ²⁶ Misag nørrø pønrrabelø nømui chigurrimbunø purø tabzheelø tøgagúigwanba, maya nuguen tab indigwanba ciudadumay srua amrrunrrun. ²⁷ Truyube chishig kømíig kaiba, katø ashikken kønrrabgaig marøbeløba, katø isapteeløbabe managuen kebamrraamøn. Truyu kebambuppe, tru Ubisha-unai libroyu managatig øsig purrønrrabelai munchimeran pørig tøgartøwei kebamrrun.

22 Incha ángelbe kan nu pi chishchig, tru øsig kømig tranøb piwan nan eshkabig køn. Truibe tørguegwalmabzhig kan pigriu lataig, tru Tiusweimba,

Ubisha-unaimba wamisra karub wainukkurri webarrubig køn. ² Tru ciuda tøbøtagwan mas lendiig Ilirainuube, tru nu pi mendabe øsig kømigwan tranøb tusr ambumay imay pinøgasrøbig pasrabig køn, truiibe mamimera peg, peezhig doce nigabig køn, pølmørig, pølmørig lurramig. Inchen tru tusryu ishiimerabe misag nørrø pønrrabelai kwanrrømeran tamarigweyasig købig køn. ³ Tru ciudadube Tius kaig nebui warønrrun tainamig kaanrrun. Inchen Tiusweimba, Ubisha-unaimba wamisra karub waibe tru ciudadu pasrøben, nuiwan marøb melabeløbe truyu køriibala tabig waminchun. ⁴ Malaugue nun ashib, nui munchiwan nømui kappalømerayu pørig tøgagøb inchen. ⁵ Truyube yandø yem misrtrabig kawei, truyube tønrrai piløgamig palain kømøwei, nøsig pilam palain kømøweim purrønrrun. Kaguende Tius Señorbe nømune nø pilønrrun. Inchen nømbe managatig ashib karub purrønrrun.

Cristo arrumibe lutau køn

⁶ Angelbe katø nan trenchibig køn:

—I wamindiiløbe maig taibe treeg køb, katø cier-tonig køb køn cha. Señor, tru nø maig karuigwan eshkabelan nø maig tamigwan isungarub pasrab Tiusbe, nui ángelwan ørin køn cha, tru petø chigøben pureb attrabigwan nuiwan marøb melabelan eshkanrrai.—

⁷ “[Au! Nabe petø arrumønrrun tan. Chi pureb attrabigwan i libroyu pøriilan møra marøbigweimbe mayanguen tab kuig køn” tan.

⁸ Iigwan ashib, mørøb inchiibe, Juan, na kur. Incha yandø tru chab ashib, chab mørøbe, tru ángel nan ke-namarøbigwei merrab nun køriibala tabig waminchab tømboñsøb sralene, ⁹ nøbe nane trenchiptinchibig køn:

—Øyeeg marmøta! cha. Nagucha Tiuswei marøb megabiitøwein kur cha, ñiba, ñui nunelø, tru Tius maig karuigwan eshkabeløba, katø mayeelø i libroyu wamindiilan møra marøbeløba, truilø lataitøwingue. [Tiuswane køriibala tabig waminchi!— chibig køn.

¹⁰ Inchabe katø nane trenchibig køn:

—Chi pureb attrabigwan i kilgayu wamindig pønrrabelane kasrøppa, esegamøta cha. Kaguende tru treeg nebunrrabiibe yandø lutau pasran cha. ¹¹ Sølgandø tabig marmiibe, trube, katøgucha treegwan ka marøb uñ cha. Trømbøig ashikken kønrrabgaig marøbiibe, trube, katøgucha treeg ka marøb uñ cha. Inchen sølgandø tabig marøbig kuabe, trube, katøgucha treeg marøbig marøb uñ cha. Inchen Tiusweyasiitø tarømarig kuabe, treetø pasrabig pasrau— cha.

¹² “Au, na, Jesúsbe, petø arrumønrrun cha, nøm møitøgucha maig marig køben, truburø na tranamig tøgagúigwan tranrrab srua. ¹³ Nabe Aba, Zetaba lataig, Srøstriiba, Srabeiba, katø Pølbasrøbiiba, Patsabiiba, truiibe na kur cha.

¹⁴ “Mayanguen tab kuilø køn, nømui keilan tsarøbeløbe, tru øsig kømig tranøb tusryuigwan mu merønrraingag mamig tøgagøb, tru ciudadu yaskabmerawan kebambub indamig. ¹⁵ Trune tru wera lataig

inchibeløba, trømbø marøb piimabeløba, møgueløba, ishumburba trømbøig marøbeløba, kweechipteeløba, chiwangøben kan tius kui lataig inchibeløba, mutøgucha isa wamindamigwane larrø chulleø ke chi tabig kui lataig isa waminchibeløba, iiløbe wambig kørrømisrtrun.

¹⁶ Na, Jesúsbe, nai ángelwan iigwan ñimun eshkanrai ørar tru iglesiamerayasig. David kønrrai tru srøl namerrig pasrabig kua, katø nabe Davidweinukkur-rindøwei larrøbicha arrubig kur, tru løtsø tør-rram uras tørguegwalmab estrella.”

¹⁷ Inchen Espíritu Santoba, Ubisha-unai Sraimbabe: “Amø!” tan. Iigwan mørøbikkucha: “Amø!” chi. Inchen møikkøben pimulgwaibe, amø. Katø møikkøben mutchappe, tru øsig kømig tranøb piwan, ka yandø ketig, muchi.

¹⁸ Maig pub attrabigwan i libroyu pørigwan wamindi mørøbelane mundøgucha, isuptø martrai, nabe eshkar: Møikkøben iilan ka yandø nemarøbigwane chine kaig nebub amrrunrabigwan nune Tiusbe nemartrun tru i libroyu pørig pønrrabelan. ¹⁹ Katø møikkøben i libroyu maig pub attrabigwan wamindilan kerrabigwane tru øsig kømigwan tranøb tusrwanba, tru Tius nuindø tarø mari ciudadawanba, Tiusbe nungucha kerranrrun, i libroyu truilaimburab chi pørig pønrrabigwan.

²⁰ Iilan maig kønrrabigwan waminchib eshkabiibe trendan: “Arrumø kømø, nabe petø arrumønrrun” cha. Treg kønrrun. Amø pøs, Señor Jesús.

²¹ Namui Señor Jesucristoi tru ka yandø tab indiibe mayeeløba pasrønrrun. Treg kønrrun.